

ВУльянов (Ленин)

Προλετάριοι ὅλων τῶν χωρῶν, ἑνωθεῖτε

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗ

40

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ
ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΗΣΗ ΕΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Θ. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

ИЗДАНИЕ ПЯТОЕ

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА · 1977

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ-ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΟΜΟΣ
40

Δεκέμβρης 1919-'Απρίλης 1920

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΑΘΗΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ τεσσαρακοστός τόμος τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν περιλαβαίνει τά ἔργα πού γράφτηκαν τό Δεκέμβρη τοῦ 1919-Ἀπρίλη τοῦ 1920. Τό χρονικό αὐτό διάστημα ἦταν περίοδος ὀλιγόχρονης ἀνάπαυλας πού ἄρχισε στίς ἀρχές τοῦ 1920, ὕστερα ἀπό τίς ἀποφασιστικές νίκες τῶν σοβιετικῶν στρατευμάτων ἐνάντια στίς ἑνωμένες δυνάμεις τῆς Ἀντάντ καί τῆς ἐσωτερικῆς ἀντεπανάστασης.

Στίς ἐργασίες τοῦ Λένιν τῆς περιόδου αὐτῆς γενικεύτηκε ἡ τεράστια πείρα τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος γιά τήν ὀργάνωση τῆς ὑπεράσπισης τῆς σοσιαλιστικῆς πατρίδας ἀπό τούς ἐξωτερικούς καί ἐσωτερικούς ἐχθρούς, γιά τή σταθεροποίηση τοῦ σοβιετικοῦ κρατικοῦ καί κοινωνικοῦ συστήματος. Μέ βάση τήν πείρα τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τῶν πρώτων χρόνων ὕπαρξης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ὁ Λένιν ἀναπτύσσει τίς σπουδαιότερες θεωρητικές θέσεις τοῦ μαρξισμοῦ γιά τή μεταβατική περίοδο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, ἀποκαλύπτει τίς νομοτέλειες τῆς ταξικῆς πάλης στήν ἐποχή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί καθορίζει τήν πολιτική τοῦ Κόμματος, πού ἀποσκοπεῖ στήν οἰκοδόμηση τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας.

Στήν ἐργασία «Οἱ ἐκλογές γιά τή Συντακτική Συνέλευση καί ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», μέ τήν ὁποία ἀρχίζει ὁ τόμος αὐτός, καί στό ἄρθρο «Ἀπό τήν καταστροφή ἑνός προαιώνιου καθεστῶτος στή δημιουργία ἑνός νέου», ὁ Λένιν μέ βάση τήν πείρα τῆς δίχρονης ὕπαρξης τοῦ πρώτου στόν κόσμο Σοβιετικοῦ σοσιαλιστικοῦ κράτους, θεμελιώνει τήν ἀναγκαιότητα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, φωτίζει τά καθήκοντά της. Σ' αὐτά ὁ Λένιν τονίζει ὅτι *«ἡ κρατική ἐξουσία στά χέρια μιᾶς τάξης, τοῦ*

προλεταριάτου, μπορεῖ καί πρέπει νά γίνει ὄργανο προσέλκυσης τῶν μή προλεταριακῶν ἐργαζόμενων μαζῶν μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου, ὄργανο ἀπόσπασης αὐτῶν τῶν μαζῶν ἀπό τήν ἀστική τάξη καί ἀπό τά μικροαστικά κόμματα» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 11).

Ὁ Λένιν μιλάει γιά τά μεγάλα πλεονεκτήματα τῆς σοβιετικῆς δημοκρατίας σέ σύγκριση μέ τήν ἀστική ψευτοδημοκρατία καί ξεσκεπάζει τούς ὁπορτουνιστές ἡγέτες τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν κομμάτων, πού κήρυσσαν τήν «καθαρή δημοκρατία» καί ἀρνοῦνταν τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1919 ὁ Λένιν ἔγραφε ὅτι «χωρίς μιά ἐξαιρετικά σοβαρή καί ὁλόπλευρη προετοιμασία τοῦ *ἐπαναστατικοῦ* τμήματος τοῦ προλεταριάτου γιά τήν ἐξοστράκιση καί τή συντριβή τοῦ ὁπορτουνισμοῦ εἶναι ἀνόητο καί νά σκέπτεται κανείς γιά δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Αὐτό τό δίδαγμα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης θά πρέπει νά τό καρφώσουν καλά στό μυαλό τους οἱ ἡγέτες τῆς «ἀνεξάρτητης» γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, τοῦ γαλλικοῦ σοσιαλισμοῦ κτλ., πού θέλουν τώρα νά ξεγλιστρήσουν, ἀναγνωρίζοντας στά λόγια τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» (σελ. 6). Ὁ Λένιν δείχνει ὅτι οἱ μπολσεβίκοι νίκησαν στή Ρωσία τό 1917 πρῶτα ἀπόλα, γιατί εἶχαν μαζί τους τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ προλεταριάτου καί μαζί μ' αὐτή καί τό πιό συνειδητό, τό πιό δραστήριο καί τό πιό ἐπαναστατικό τμῆμα, τήν πραγματική ἐμπροσθοφυλακή τῆς πρωτοπόρας αὐτῆς τάξης.

Ὁ Λένιν ἐξηγοῦσε ὅτι τό προλεταριάτο εἶναι ὁ μόνος σίγουρος καθοδηγητής τῶν μή προλεταριακῶν ἐργαζόμενων μαζῶν καί ἀνάπτυξε παραπέρα τή διδασκαλία γιά τή συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, σάν τήν ἀνώτερη ἀρχή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Δίδασκε ὅτι, ἐφόσον στή μεταβατική περίοδο παραμένουν οἱ τάξεις, μέ τή νίκη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἡ ταξική πάλη δέν σταματᾶ, ἀλλά συνεχίζεται, ὅμως μέ ἄλλη μορφή, μέ ἄλλα μέσα. Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἡ ταξική πάλη τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἕνα ἀπό τά καθήκοντα τῆς ὁποίας εἶναι, μέ βάση τή μακρόχρονη πείρα καί μιά σειρά ἔμπρακτα παραδείγματα, νά ἀποδείξει στά μή προλεταριακά ἐργαζόμενα στρώματα ὅτι ἔχουν περισσότερο ὄφελος νά εἶναι ὑπέρ τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, παρά ὑπέρ τῆς δικτατορίας τῆς ἀστικῆς τάξης.

«Ἡ πείρα τῆς ΕΣΣΔ κατέδειξε, ἀναφέρεται στό Πρόγραμμα τοῦ ΚΚΣΕ, ὅτι ἡ ἐργατική τάξη μπορεῖ νά ἐκπληρώσει τήν ἱστορική ἀποστολή της σάν δημιουργοῦ τῆς νέας κοινωνίας μόνο

σέ σταθερή *συμμαχία μέ τίς μή προλεταριακές έργαζόμενες μάζες* καί κατά πρῶτο λόγο μέ τήν ἀγροτιά».

Τό νικηφόρο προλεταριάτο πρέπει νά χρησιμοποιήσει τήν κρατική ἐξουσία γιά τούς ταξικούς σκοπούς του, νά καταστείλει τήν ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης, νά προσελκύσει τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά μέ τό μέρος του καί νά ἐξασφαλίσει τή σοσιαλιστική ἀναδιοργάνωση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, νά ὀργανώσει τή μεγάλη ἐκμηχανισμένη παραγωγή, νά οἰκοδομήσει τό σοσιαλισμό.

Τά ἄρθρα, οἱ εἰσηγήσεις καί οἱ λόγοι πού μπῆκαν στόν τόμο αὐτό ἀπεικονίζουν τήν πολύπλευρη πολιτική καί ὀργανωτική δράση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ἑδραίωση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, γιά τήν κινητοποίηση ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς χώρας μέ σκοπό τήν ἀνόρθωση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, γιά τήν καθοδήγηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Φωτίζουν τά ζητήματα τῆς ἐξωτερικῆς καί ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τά σπουδαιότερα προβλήματα τοῦ παγκόσμιου κομμουνιστικοῦ κινήματος.

Στίς σκληρές μάχες τοῦ 1919 ὁ Κόκκινος Στρατός σύντριψε τόν ἕνα ὕστερα ἀπό τόν ἄλλο τούς ἐγκάθετους τῆς Ἀντάντ— τόν Κολτσάκ, τόν Ντενίκιν, τόν Γιουντένιτς, τόν Μύλλερ καί ἀπελευθέρωσε ἀπό τούς εἰσβολεῖς καί τούς λευκοφρουρίτες ὅλο σχεδόν τό ἔδαφος τῆς Σοβιετικῆς χώρας. Αὐτή ἦταν κοσμοϊστορική νίκη πού ἔδειξε τήν ἰσχύ τοῦ Σοβιετικοῦ συστήματος, πού στηρίζεται στή συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς, στή φιλία τῶν ἐργαζομένων ὅλων τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας. Τήν 1 τοῦ Μάρτη 1920 ὁ Λένιν δήλωσε στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργαζόμενων κοζάκων ὅτι «ἡ πανίσχυρη Ἀντάντ δέν μᾶς τρομάζει πιά: στίς ἀποφασιστικές μάχες τήν ἔχουμε νικήσει» (σελ. 181).

Οἱ νίκες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ στά μέτωπα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου εἶχαν σάν ἀποτέλεσμα νά γίνουν μεγάλες ἀλλαγές στή διεθνή θέση καί στήν ἐσωτερική κατάσταση τῆς χώρας, ἡ διεθνής θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας βελτιώθηκε. Οἱ ἰθύνοντες κύκλοι τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἰταλίας τό Γενάρη τοῦ 1920 ἀναγκάστηκαν νά πάρουν ἀπόφαση γιά τήν ἄρση τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ. Πιστή στίς ἀρχές τῆς εἰρηνικῆς ἐξωτερικῆς της πολιτικῆς ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ὑπόγραψε στίς ἀρχές τοῦ Φλεβάρη 1920 συνθήκη εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία καί μετά ἀκολούθησαν οἱ συνθῆκες εἰρήνης μέ τή Λεττονία, τή Λιθουανία καί τή Φιλλανδία, πράγμα πού σήμαινε τεράστια νίκη

τοῦ προλεταριακοῦ κράτους στό διεθνή στίβο καί μεγάλη ἧττα τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ.

Οἱ νίκες τοῦ σοβιετικοῦ λαοῦ ἐνάντια στούς εἰσβολεῖς καί τήν ἐσωτερική ἀντεπανάσταση ἦταν ἀποτέλεσμα τῶν μεγάλων κατακτήσεων τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, τῆς ἰσχυρῆς, τῆς ἀκαταμάχητης δύναμης τῶν ἐργαζομένων πού ἀνάτρεψαν τόν καπιταλισμό, ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ὀργανωτικῆς καί καθοδηγητικῆς δράσης τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων, στό ὁποῖο οἱ μάζες εἶχαν ἀπεριόριστη ἐμπιστοσύνη. «... Μόνο χάρη στό ὅτι τό Κόμμα — ἔλεγε ὁ Λένιν — ἦταν σέ ἐπιφυλακή, ὅτι τό Κόμμα ἦταν αὐστηρότατα πειθαρχημένο, καί τό κύρος τοῦ Κόμματος συνένωνε ὅλες τίς ὑπηρεσίες καί τούς ὀργανισμούς, μόνο ἐπειδή δεκάδες, ἑκατοντάδες, χιλιάδες καί τελικά ἑκατομμύρια ἀκολουθοῦσαν σάν ἕνας ἄνθρωπος τό σύνθημα πού ἔριξε ἡ ΚΕ, καί μόνο ἐπειδή δόσαμε ἀφάνταστες θυσίες — γι' αὐτό καί μόνο μπόρεσε νά γίνει τό θαῦμα πού ἔγινε. Μόνο χάρη σ' αὐτό μπορέσαμε νά νικήσουμε, παρόλες τίς ἐκστρατεῖες τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς 'Αντάντ καί τῶν ἰμπεριαλιστῶν ὅλου τοῦ κόσμου, ἐκστρατεῖες πού ἐπαναλήφθηκαν δυό, τρεῖς καί τέσσερις φορές» (σελ. 240).

Σέ μιά σειρά ἔργα πού μπῆκαν σέ τοῦτο τόν τόμο — «Ἔκθεση γιά τή δουλιά τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στήν πρώτη σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ τῆς VII περιόδου», «Λόγος στή συνδιάσκεψη τῶν σιδηροδρομικῶν τοῦ δικτύου τῆς Μόσχας», συνεντεύξεις μέ τούς ἀνταποκριτές τῶν ξένων ἐφημερίδων καί ἄλλα, ὁ Λένιν χαρακτηρίζει ὁλόπλευρα τή διεθνή θέση τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, ἀποκαλύπτει τήν ἁρπακτική, ληστρική πολιτική τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ καί ἀντιπαραθέτει σ' αὐτή τή σοβιετική πολιτική εἰρήνης, φιλίας καί συνεργασίας τῶν λαῶν. Ἐξηγώντας στούς λαούς τῶν μικρῶν χωρῶν τούς ληστρικούς στόχους τῶν μεγάλων ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν πού καταπατοῦν τήν ἐθνική ἀξιοπρέπεια καί τήν κυριαρχία τῶν λαῶν αὐτῶν, στιγματίζει μέ ὀργή τούς ἄγγλους, τούς γάλλους καί τούς ἀμερικανούς ἰμπεριαλιστές, πού συμπεριφέρθηκαν σάν ἅρπαγες, ληστές καί ἐκβιαστές ἀπέναντι στίς κατεχόμενες προσωρινά περιοχές τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, καθώς ἐπίσης καί ἀπέναντι στή Φιλλανδία, τήν Πολωνία καί τή Λεττονία.

Παράλληλα ὁ Λένιν πάλευε σταθερά γιά τήν ἐφαρμογή τῶν ἀρχῶν τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης τῆς Σοβιετικῆς χώρας

μέ τίς χῶρες τοῦ καπιταλισμοῦ, ὑπογράμμιζε τή μόνιμη ἐπιδίωξη τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας πού εἶναι ἡ εἰρήνη καί ἡ ἀποκατάσταση ἐμπορικῶν, οἰκονομικῶν σχέσεων μέ ὅλες τίς χῶρες. Τόνιζε ὅτι ἐμπόδιο σ' αὐτό μπαίνει «ἀπό τήν πλευρά τῶν ἀμερικανῶν (ὅπως καί τῶν ἄλλων) καπιταλιστῶν, ὁ ἰμπεριαλισμός» (σελ. 146). Στό ἐρώτημα τοῦ ἀνταποκριτῆ τοῦ 'Αμερικανικοῦ πρακτορείου εἰδήσεων «Universal Service» στό Βερολίνο γιά τίς βάσεις τῆς εἰρήνης μέ τήν 'Αμερική ὁ Λένιν στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1920 ἀπαντοῦσε: «Ἄς μή μᾶς ἐνοχλοῦν οἱ ἀμερικανοί καπιταλιστές. Ἐμεῖς δέν θά τούς πειράζουμε... Εἴμαστε ὑπέρ τῆς συμμαχίας μέ ὅλες τίς χῶρες, χωρίς νά ἀποκλείουμε κανέναν» (σελ. 145-146).

Σέ συζήτηση μέ ἄλλον ἀνταποκριτή τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδας «The World», πού ἡ ἐγγραφή της μπαίνει γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα, ὁ Λένιν στίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1920 ἔλεγε: «Δηλώσαμε ἐπανειλημμένα πώς ἐπιδιώκουμε τήν εἰρήνη... Ὅμως δέν θά ἐπιτρέψουμε νά μᾶς στραγγαλίσουν στό ὄνομα τῆς εἰρήνης.

Δέν βλέπω καμιά αἰτία, γιά ποιό λόγο ἕνα σοσιαλιστικό κράτος σάν τό δικό μας νά μήν ἔχει ἀπεριόριστες ἐμπορικές σχέσεις μέ τίς καπιταλιστικές χῶρες» (σελ. 152). Στή συνέντευξη αὐτή ὁ Λένιν ἔδειξε τήν ἀμοιβαία οἰκονομική ἐξάρτηση τῶν διαφόρων χωρῶν, τόνισε ὅτι ὁ κόσμος ἔχει ἀνάγκη ἀπό τά ρωσικά ἐμπορεύματα. Ἡ Εὐρώπη ἐξαρτᾶται ἀπό τή Ρωσία, ἔλεγε ὁ Λένιν, χωρίς τή Ρωσία ἡ Εὐρώπη δέν μπορεῖ νά ὀρθοποδήσει, καί ὅταν ἡ Εὐρώπη εἶναι ἐξαντλημένη, τότε καί ἡ θέση τῆς 'Αμερικῆς γίνεται κρίσιμη.

Ἡ λενινιστική εἰρηνική ἐξωτερική πολιτική τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους ἔβρισκε καί βρίσκει τήν ὑποστήριξη ὅλων τῶν λαῶν τοῦ κόσμου. Χάρη σ' αὐτή τήν πολιτική, ἔλεγε ὁ Λένιν, κατακτήσαμε τή συμπάθεια ὅλων τῶν λαῶν, ἀποκτήσαμε ἑκατομμύρια συμμάχους σέ ὅλες τίς χῶρες. «Αὐτό σημαίνει πώς τήν εἰρηνική μας πολιτική τήν ἐπιδοκιμάζει ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς» (σελ. 177). Τά λόγια αὐτά, πού τά εἶπε ὁ Λένιν τό 1920, ἠχοῦν μέ ἰδιαίτερη δύναμη σήμερα πού ἀναπτύχθηκε ἕνα ἰσχυρό κίνημα γιά τήν εἰρήνη, στίς πρῶτες γραμμές τοῦ ὁποίου βρίσκεται ὁ σοβιετικός λαός, καθοδηγούμενος ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα. Οἱ λενινιστικές ἀρχές τῆς εἰρηνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς εἶναι ἕνα ἰσχυρό μέσο διεθνιστικῆς συσπείρωσης τῶν λαῶν ὅλων τῶν χωρῶν στήν πάλη τους

γιά τήν εἰρήνη. Σήμερα ξεσηκώθηκαν σέ ὅλες τίς ἠπείρους τῆς γῆς γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς εἰρήνης ἑκατομμύρια ἄνθρωποι πού ὑπερασπίζουν ἀποφασιστικά τήν εἰρήνη σέ ὅλο τόν κόσμο. Οἱ λαοί τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν, οἱ προοδευτικές δυνάμεις ὅλου τοῦ κόσμου παλεύουν μέ ἐπιτυχία γιά νά ἀποκλείσουν τούς παγκόσμιους πολέμους ἀπό τή ζωή τῆς κοινωνίας. Ἡ νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ ὅλο τόν κόσμο θά ἐξαλείψει ὁριστικά τίς κοινωνικές καί ἐθνικές αἰτίες ἔκρηξης κάθε εἴδους πολέμων. **«Ἡ ἐξάλειψη τῶν πολέμων, ἡ ἐπικράτηση αἰώνιας εἰρήνης στή γῆ»** — αὐτή εἶναι ἡ ἱστορική ἀποστολή τοῦ κομμουνισμοῦ, πού διακήρυξε τό Κομμουνιστικό κόμμα στό νέο Πρόγραμμά του.

Ἡ λενινιστική ἐθνική πολιτική, ἡ πολιτική τῆς στενῆς συσπείρωσης ὅλων τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας εἶχε τεράστια σημασία γιά τή συντριβή τῶν εἰσβολέων καί τῆς ἐσωτερικῆς ἀντεπανάστασης. Στό «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Οὐκρανίας ἀπ' ἀφορμή τίς νίκες ἐνάντια στόν Ντενίκιν» καί σέ ἄλλες ἐργασίες του ὁ Λένιν καθορίζει τήν οὐσία τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Οἱ κομμουνιστές εἶναι ἀντίπαλοι τῆς ἐθνικῆς ἔχθρας, τῆς ἐθνικῆς διχόνοιας καί τῆς ἐθνικῆς ἀπομόνωσης, εἶναι διεθνιστές. Ὁ Λένιν ἐξηγοῦσε ὅτι τά συμφέροντα τοῦ σοσιαλισμοῦ χρειάζονται τήν πιό πλήρη ἐμπιστοσύνη, τήν πιό στενή συμμαχία ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους τῶν διαφόρων χωρῶν. Τό κεφάλαιο εἶναι διεθνής δύναμη καί γιά νά ἡττηθεῖ χρειάζεται ἡ διεθνής συμμαχία τῶν ἐργατῶν.

Ὁ Λένιν καλοῦσε νά εἴμαστε πολύ προσεκτικοί, ὑπομονητικοί, ὑποχωρητικοί ἀπέναντι στίς ἐπιβιώσεις τῆς ἐθνικῆς δυσπιστίας. Ἔγραφε ὅτι δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ μεμιᾶς ἡ ἐθελοντική συμμαχία τῶν ἐθνῶν, πρέπει νά φτάσουμε σ' αὐτή, δουλεύοντας μέ τή μεγαλύτερη ὑπομονή καί σύνεση. Στό γράμμα ὁ Λένιν ὑπογραμμίζει τήν ἰδιαίτερη σημασία τῆς φιλίας καί συμμαχίας τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ οὐκρανικοῦ λαοῦ γιά τίς τύχες τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους καί τήν ἔκβαση τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. «Ὅποιος παραβιάζει τήν ἑνότητα καί τήν πιό στενή συμμαχία τῶν μεγαλορώσων μέ τούς οὐκρανούς ἐργάτες καί ἀγρότες, αὐτός βοηθᾶ τούς Κολτσάκ, τούς Ντενίκιν, τούς καπιταλιστές-ληστές ὅλων τῶν χωρῶν» (σελ. 46). Οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῆς Ρωσίας καί τῆς Οὐκρανίας, ἀκολουθώντας τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν, δημιούργησαν μιάν ἀκατάλυτη πολιτική, στρατιωτική καί οἰκονομική ἕνωση, ἡ σταθερότητα τῆς ὁποίας δοκιμάστηκε στά

χρόνια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, στά χρόνια τῆς ἀνόρθωσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας καί τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, στά χρόνια τοῦ Μεγάλου Πατριωτικοῦ πολέμου τοῦ 1941-1945. Ὅλοι οἱ λαοί τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης σέ στενή συμμαχία βαδίζουν πρός τό θρίαμβο τοῦ κομμουνισμοῦ.

Στίς ἀρχές τοῦ 1920 ἡ κύρια περίοδος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου εἶχε περάσει πιά καί μπροστά ἔμπαιναν τά καθήκοντα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης. Τήν ἰδιομορφία τῆς εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας τῆς περιόδου ἐκείνης ὁ Λένιν τήν ἔβλεπε στό ὅτι ὁ κίνδυνος πολέμου ἀκόμη δέν εἶχε ξεπεραστεῖ, συνεχιζόταν ἡ ἐπέμβαση στήν Ἄπω Ἀνατολή, στήν Ὑπερκαυκασία καί στήν Κριμαία. Ἰδιαίτερα ἰσχυρή πίεση ἔκανε ἡ Ἀντάντ στήν Πολωνία καί στίς Βαλτικές χῶρες, ὅπου μέ τήν καθοδήγηση τῆς ἀγγλικῆς καί τῆς γαλλικῆς στρατοκρατίας δημιουργοῦνταν στρατιές ἀπό λευκοσυμμορίτικα στοιχεῖα γιά νέα ἐκστρατεία τῆς Ἀντάντ. Ὁ Λένιν στίς ὁμιλίες καί στά ἄρθρα του καλοῦσε τό Σοβιετικό λαό νά ἐπαγρυπνεῖ καί νά ὑπερασπίσει τή σοσιαλιστική πατρίδα. Ὁ Λένιν ἔλεγε ὅτι «τή Ρωσία πού ἀπελευθερώθηκε, πού ὑπέφερε δυό χρόνια γιά νά κερδίσει τή σοβιετική ἐπανάστασή της, τή Ρωσία αὐτή θά τήν ὑπερασπίσουμε ὥς τήν τελευταία ρανίδα τοῦ αἵματός μας!» (σελ. 182).

Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία δέν μποροῦσε νά ἀρχίσει ἀμέσως τήν ἀποστράτευση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, ἀλλά ἦταν ἀναγκασμένη νά ἔχει τό στρατό της ἑτοιμοπόλεμο γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Στό ἐρώτημα τοῦ ἀμερικανοῦ ἀνταποκριτῆ, ἄν πρέπει ἡ Ρωσία ἀκόμη νά φοβᾶται μιά ξένη ἀντεπαναστατική ἐπέμβαση, ὁ Λένιν ἀπάντησε: «Δυστυχῶς, πρέπει. Γιατί οἱ καπιταλιστές εἶναι ἄνθρωποι ἀνόητοι καί ἄπληστοι. Ἔκαναν πολλές τέτιες ἀνόητες καί ἄπληστες ἀπόπειρες ἐπέμβασης, γι' αὐτό πρέπει νά φοβόμαστε ἐπαναλήψεις τους, ὡσότου οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῆς κάθε χώρας δέν *ἀναδιαπαιδαγωγήσουν* τούς καπιταλιστές τους» (σελ. 147).

Μέ ἀπόφαση τοῦ Κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης ἕνα μέρος τῶν δυνάμεων τοῦ στρατοῦ μεταφερόταν σέ δουλιά γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν καί τῆς βιομηχανίας καυσίμων. Μερικές στρατιές μετατράπηκαν σέ στρατιές ἐργασίας. Ἡ δημιουργία στρατιῶν ἐργασίας θεωροῦνταν σάν προσωρινό, ἀναγκαστικό μέτρο, ἀπαραίτητο μόνο στίς δοσμένες συγκεκριμένες συνθῆκες τῆς εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας. Τό Σοβιετικό κράτος στήν περίοδο αὐτή ἦταν ἀναγκασμένο νά ἐπιλύσει τά οἰκονομικά

προβλήματα, ἀκολουθώντας τό δρόμο τοῦ πολεμικοῦ κομμουνισμοῦ.

Χάρη στίς νίκες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ στά μέτωπα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἐπανακτήθηκαν οἱ σπουδαιότερες περιοχές πρώτων ὑλῶν, καυσίμων καί τροφίμων τῆς χώρας. Ὡστόσο, στίς ἀρχές τοῦ 1920 ἡ Σοβιετική Δημοκρατία βρισκόταν σέ μεγάλο οἰκονομικό χάος, πού προκλήθηκε ἀπό τόν τετράχρονο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, τή δίχρονη ξένη στρατιωτική ἐπέμβαση καί τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Σέ καταστροφική κατάσταση βρίσκονταν οἱ σιδηρόδρομοι, ἡ μεταλλουργική βιομηχανία καί ἡ βιομηχανία καυσίμων. Οἱ περισσότερες φάμπρικες καί τά περισσότερα ἐργοστάσια δέν δούλευαν, πολλά ἀνθρακωρυχεῖα καί ὀρυχεῖα ἦταν πλημμυρισμένα, δέν ἔφταναν τά καύσιμα καί οἱ πρῶτες ὕλες γιά τή βιομηχανία. Οἱ εἰσβολεῖς καί οἱ λευκοφρουρίτες, ὑποχωρώντας κάτω ἀπό τά χτυπήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, ἀνατίναξαν χιλιάδες γεφύρια, ξήλωσαν τίς σιδηροδρομικές γραμμές, κατάστρεψαν ἐργοστάσια, πῆραν μαζί τους ἤ κατάστρεψαν μεγάλα ἀποθέματα καυσίμων καί πρώτων ὑλῶν. Δύσκολη ἦταν ἡ κατάσταση καί στήν ἀγροτική οἰκονομία: ἐλαττώθηκαν οἱ καλλιεργήσιμες ἐκτάσεις, ἔπεσαν οἱ στρεμματικές ἀποδόσεις, ἐλαττώθηκε ὁ ἀριθμός τῶν ζώων. Οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας δοκίμαζαν ἀπίστευτες στερήσεις. Στή χώρα βασίλευε ἡ πείνα, μαίνονταν οἱ ἐπιδημίες τοῦ τύφου καί ἄλλων ἀσθενειῶν. Ἰδιαίτερα δύσκολη ἦταν ἡ κατάσταση τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας, τῆς Πετρούπολης, τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ καί τῶν ἄλλων βιομηχανικῶν κέντρων.

Σ' αὐτές τίς ἐξαιρετικά δύσκολες συνθῆκες τό Κομμουνιστικό κόμμα καί ἡ Σοβιετική κυβέρνηση, καθοδηγούμενοι ἀπό τόν Λένιν, ἔπαιρναν ὅλα τά δυνατά μέτρα γιά τό ξεπέρασμα τοῦ οἰκονομικοῦ χάους καί τήν ἀνακούφιση τῆς κατάστασης τῶν ἐργαζομένων. Κατά πρῶτο λόγο ἀναπτύχθηκε ἡ πάλη γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν σιδηροδρομικῶν συγκοινωνιῶν, γιά τή ρύθμιση τῆς ἐξόρυξης καυσίμων. Μέ σκοπό τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας καθιερώθηκε ἡ ἐργασιακή μερίδα τροφίμων καί ἡ πριμοδότηση τῶν ἐργατῶν σέ εἶδος. Στίς ὁμιλίες του στήν ἐξωκομματική συνδιάσκεψη τῶν ἐργατῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν τῆς συνοικίας Πρέσνια, στό III Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων Λαϊκῆς Οἰκονομίας τό Γενάρη τοῦ 1920, στό λόγο του στό II Πανρωσικό συνέδριο τῶν ὑγειονομικῶν τῆς 1 τοῦ Μάρτη ὁ Λένιν καλοῦσε νά μεταφερθεῖ ὅλη ἡ πείρα ὀργάνω-

σης τῆς ἄμυνας τῆς χώρας στό ἀναίμακτο οἰκονομικό μέτωπο, στήν ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης. Χιλιάδες εἰδικοί μπῆκαν σέ ὑπεύθυνες θέσεις, ἔχοντας τά ἴδια δικαιώματα μέ τούς ἐργάτες-κομμουνιστές. Ἄν στίς ἀρχές τῆς ἐπανάστασης οἱ ἐκπρόσωποι τῆς παλιᾶς διανόησης ἔτρεφαν αἰσθήματα δυσπιστίας πρός τήν ἐργατική τάξη καί ὀνειρεύονταν τήν ἐπιστροφή τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος, τώρα μέσα στά δυό χρόνια τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἡ πλειοψηφία τους πείστηκε ὅτι μόνο μαζί μέ τό προλεταριάτο μπορεῖ νά ὁδηγηθεῖ ἡ Ρωσία στήν πολιτιστική ἄνθηση. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι «μπροστά στή συμμαχία τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐπιστήμης, τοῦ προλεταριάτου καί τῆς τεχνικῆς δέν θά ἀντέξει καμιά σκοτεινή δύναμη» (σελ. 189). Μόνο ἡ συνεργασία τῶν παραγόντων τῆς ἐπιστήμης μέ τούς ἐργάτες εἶναι σέ θέση νά ἐξαλείψει ὅλο τό ἄχθος τῆς φτώχιας, τῆς καθυστέρησης καί τῶν ἀσθενειῶν.

Ὁ Λένιν θεωροῦσε τήν οἰκονομική δράση βασική καί μόνιμη λειτουργία τοῦ σοσιαλιστικοῦ κράτους. Μέ πρότασή του τό Συμβούλιο Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας στίς ἀρχές τοῦ Ἀπρίλη 1920 ἀναδιοργανώθηκε σέ Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας, τό βασικότερο καθῆκον τοῦ ὁποίου, ἐκτός ἀπό τήν κινητοποίηση τῶν δυνάμεων γιά τήν ἄμυνα τῆς χώρας, ἦταν ὁ συντονισμός καί ἡ ἐνίσχυση τοῦ ἔργου ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν γιά τήν οἰκονομική οἰκοδόμηση.

Σάν πρωταρχικό καθῆκον ὁ Λένιν πρόβαλε τήν κατάστρωση ἑνός ἑνιαίου οἰκονομικοῦ σχεδίου ἀνόρθωσης καί ἀναδιοργάνωσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας μέ βάση τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς χώρας. Στίς ὑποδείξεις του γιά τό σχέδιο αὐτό ὑπογράμμιζε ὅτι ἡ ἀνόρθωση καί ἡ ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομίας τῆς Ρωσίας πρέπει νά στηρίζεται στήν πρωτοπόρα τεχνική. Ὁ ἐξηλεκτρισμός τῆς χώρας εἶναι ὁ μοναδικά σωστός καί ὁ πιό σύντομος δρόμος γιά τή μετατροπή τῆς καταστραμένης καί καθυστερημένης χώρας σέ πλούσιο καί ἰσχυρό βιομηχανικό σοσιαλιστικό κράτος. Ὁ Λένιν καθόρισε τίς βασικές θέσεις γιά τήν ἐκπόνηση τοῦ σχεδίου ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας. Οἱ ὑποδείξεις του βρῆκαν τή συγκεκριμένη ἐνσάρκωση στήν ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς Ρωσίας, πού ψηφίστηκε τό Φλεβάρη τοῦ 1920.

Μέ πρωτοβουλία τοῦ Λένιν καί μέ τήν καθοδήγησή του ἡ Κρατική Ἐπιτροπή ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας (ΓΚΟΕΛΡΟ) ἄρχισε τήν ἐκπόνηση τοῦ σχεδίου ἐξηλεκτρισμοῦ, ὑπολογισμένου γιά 10-15 χρόνια, πού ἦταν τό πρῶτο στήν ἱστορία ἐπιστη-

μονικό προοπτικό σχέδιο ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας προλεταριακοῦ κράτους. Ὁ Λένιν θεωροῦσε ἀπαραίτητο νά στραφεῖ ἡ προσοχή τῆς πλατιᾶς κοινῆς γνώμης στίς ἐργασίες γιά τήν ἐκπόνηση τοῦ σχεδίου ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας. Στίς ὁμιλίες του πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, τούς παράγοντες τῆς ἐπιστήμης καί τῆς παιδείας, στίς συνελεύσεις τῶν κομματικῶν στελεχῶν προπαγάνδιζε ἀκούραστα τήν ἰδέα τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας, τόνιζε τή σπουδαιότητα τῆς δουλιᾶς τῆς ΓΚΟΕΛΡΟ. Γιά τό σχέδιο αὐτό ὁ Λένιν μίλησε στήν ἔκθεση γιά τή δουλιά τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ στήν πρώτη σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ τῆς VII περιόδου τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη, στό λόγο στήν III Πανρωσική σύσκεψη τῆς ἐξωσχολικῆς μόρφωσης τῆς 25 τοῦ Φλεβάρη καί σέ ἄλλες ὁμιλίες.

Στήν ὁμιλία του στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργαζόμενων κοζάκων τῆς 1 τοῦ Μάρτη ὁ Λένιν ἔβαλε μέ ὅλη τήν ὀξύτητα τό ζήτημα τῆς ἀνάγκης νά δημιουργηθοῦν ἀποθέματα τροφίμων, χωρίς τά ὁποῖα δέν εἶναι δυνατή ἡ ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας καί τῶν μεταφορῶν, ἡ ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν γιά τόν ἐξηλεκτρισμό. Γιά νά ἀρχίσει ἡ βιομηχανική οἰκοδόμηση καί ὁ ἐξηλεκτρισμός τῆς χώρας ἦταν ἀπαραίτητο νά συγκεντρωθεῖ μεγάλη ποσότητα σιτηρῶν καί εἰδῶν διατροφῆς καί νά μεταφερθοῦν στά βιομηχανικά κέντρα τῆς χώρας.

Τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας πρόβλεπε νά ἀνεγερθοῦν πολλοί ἠλεκτροσταθμοί, νά ἀνορθωθεῖ ἡ λαϊκή οἰκονομία, νά ἀναδιοργανωθεῖ ἡ οἰκονομία τῆς Ρωσίας. Ἀπαντώντας στά ἐρωτήματα τοῦ ἀνταποκριτῆ τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδας «Daily Express» γιά τή σημασία τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ, στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1920, ὁ Λένιν ἔγραφε: «Ὁ ἐξηλεκτρισμός θά ἀναγεννήσει τή Ρωσία. Ὁ ἐξηλεκτρισμός πάνω στή βάση τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος θά ἐξασφαλίσει τήν ὁριστική νίκη τῶν βάσεων τοῦ κομμουνισμοῦ στή χώρα μας, τῶν βάσεων μιᾶς πολιτισμένης ζωῆς χωρίς ἐκμεταλλευτές, χωρίς καπιταλιστές, χωρίς τσιφλικάδες, χωρίς ἐμπόρους» (σελ. 148).

«Κατά τή γνώμη μου, εἶπε ὁ Λένιν σέ συζήτηση μέ ἄλλον ξένο ἀνταποκριτή, ὁ ἐξηλεκτρισμός εἶναι τό πιό βασικό ἀπό ὅλα τά ἄλλα μεγάλα καθήκοντα πού μπαίνουν μπροστά μας» (σελ. 156).

Τό λενινιστικό σχέδιο ἀνόρθωσης καί σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας μπῆκε στό κέντρο τῆς προσοχῆς τοῦ IX συνεδρίου τοῦ κόμματος, πού συνῆλθε στά τέλη τοῦ Μάρτη 1920.

Ὁ Λένιν στό «Γράμμα πρός τίς ὀργανώσεις τοῦ ΚΚΡ σχετικά μέ τήν προετοιμασία τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος» τόνιζε ὅτι σκοπός τοῦ συνεδρίου εἶναι νά χαράξει τά πρακτικά καθήκοντα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης. «Πρέπει νά τραβᾶμε μπροστά — ἔγραφε ὁ Λένιν — πρέπει νά κοιτᾶμε μπροστά, πρέπει νά φέρουμε στό συνέδριο μιά καλομελετημένη καί προσεκτικά, μέ τήν κοινή δουλιά καί τίς κοινές προσπάθειες ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος, *ἐπεξεργασμένη πρακτική πείρα* οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας» (σελ. 142). Στήν ἔκθεση στό συνέδριο στίς 29 τοῦ Μάρτη καί στόν τελικό λόγο του κατά τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου καλοῦσε νά ὑπαχθοῦν τά πάντα στό ἔργο τῆς πραγματοποίησης τοῦ ἑνιαίου οἰκονομικοῦ σχεδίου. Ἡ πάλη στό οἰκονομικό μέτωπο, ἔλεγε ὁ Λένιν, ἀπαιτεῖ τήν ὑπερένταση στόν ἀνώτατο βαθμό δυνάμεων, τήν ἑνότητα θέλησης πού ὁ λαός ἐκδήλωνε στήν πάλη ἐνάντια στούς ἐχθρούς καί πού πρέπει νά τήν ἐκδηλώσουμε καί τώρα.

Οἱ ἰδέες καί οἱ ὑποδείξεις τοῦ Λένιν γιά τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας, πού διαπότιζαν τίς ἀποφάσεις τοῦ ΙΧ συνεδρίου, ἔγιναν ὁδηγίες γιά ὅλο τό Κόμμα. Τό συνέδριο ὑπογράμμισε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά γίνει πλατιά προπαγάνδα τοῦ οἰκονομικοῦ σχεδίου, νά γίνει πάλη γιά τήν ἐκπλήρωσή του. Στίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος γιά τό ἑνιαῖο οἰκονομικό σχέδιο καί τό πρόγραμμα ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας ἐνσαρκώθηκαν οἱ λενινιστικές ἀρχές τοῦ σοσιαλιστικοῦ σχεδιασμοῦ.

Τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας ἀποτέλεσε τή βάση τοῦ λενινιστικοῦ προγράμματος οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Σοβιετική Ρωσία.

Τό σχέδιο αὐτό ἀντιμετωπίστηκε ἐχθρικά ἀπό τά ὀπορτουνιστικά στοιχεῖα πού ἡ στάση τους στήν οὐσία ὁδηγοῦσε στή ματαίωση τοῦ προγράμματος οἰκοδόμησης τῆς ὑλικοτεχνικῆς βάσης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τίς μέρες τοῦ ΙΧ συνεδρίου, ὅταν τό Κόμμα ψήφιζε τίς λενινιστικές ὁδηγίες γιά τήν ἐκπόνηση τοῦ σχεδίου ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας καί καθόριζε τούς δρόμους ἀνόρθωσης καί μετασχηματισμοῦ τῆς χώρας στή βάση τῆς πρωτοπόρας τεχνικῆς, οἱ τροτσκιστές, σέ ἀντίθεση μ' αὐτό τό σχέδιο, πρόβαλαν τό δικό τους «οἰκονομικό σχέδιο» πού ἀντανακλοῦσε τούς συνθηκολόγους τους ἰσχυρισμούς ὅτι δέν εἶναι ἐφικτή ἡ νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Σοβιετική χώρα. Ὁ Λένιν μαστίγωνε τούς τροτσκιστές, τούς δεξιούς ὀπορτουνιστές, τούς σκεπτικιστές καί τούς λιγόπιστους πού δέν πίστευαν στή δυνατότητα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ.

Στό συνέδριο ὁ Λένιν ξεσκέπασε ὁλοκληρωτικά καί ἔκανε ἔντονη κριτική στήν ἀντικομματική ὁμάδα τοῦ «δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ» (τῶν «ντετσίστι») τῶν Τ. Β. Σαπρόνοφ, Ν. Ὀσίνσκι, Β. Μ. Σμιρνόφ καί ἄλλων, πού ἐπίσης τασσόταν ἐνάντια στή γραμμή τοῦ Κόμματος γιά τήν οἰκονομική οἰκοδόμηση, ἀπόκρουε τήν ἀρχή τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης στήν παραγωγή, τήν ὁποία εἶχε καθιερώσει ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί ἐπέμεινε νά ἐφαρμοστεῖ ἀπεριόριστα ἡ συλλογικότητα. Στό συνέδριο οἱ «ντετσίστι» ὑποστηρίχτηκαν ἀπό τόν Α. Ι. Ρίκοφ καί τόν Μ. Π. Τόμσκι. Οἱ ἀπόψεις τῶν «ντετσίστι» δέν εἶχαν τίποτε τό κοινό μέ τή μαρξιστική, τήν μπολσεβίκικη ἀντίληψη τῆς ἀρχῆς τοῦ «δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ». Οἱ ἀπόψεις αὐτές ὁδηγοῦσαν στήν ἐπιβολή τῆς ἀνευθυνότητας στή διεύθυνση τῶν βιομηχανικῶν καί οἰκονομικῶν ἐπιχειρήσεων, στήν ὑπονόμευση τοῦ καθοδηγητικοῦ ρόλου τοῦ Κόμματος στό Σοβιετικό κράτος καί στή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση. Τό συνέδριο ἀπόκρουσε ἀποφασιστικά τήν ὁμάδα τῶν «ντετσίστι» καί ἀπόριψε τίς ἀντικομματικές τους προτάσεις. Στήν ἀπόφαση «Γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης» τό συνέδριο κατοχύρωσε τή λενινιστική θέση γιά τίς μορφές καί τίς μεθόδους διεύθυνσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Ὁ Λένιν στήν ἔκθεσή του στό συνέδριο ὑπογράμμισε τό ρόλο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος σάν συλλογικοῦ ὀργάνου καθοδήγησης τοῦ Κόμματος καί τῆς χώρας. Ὁ Λένιν τόνιζε πώς «μόνο οἱ συλλογικές ἀποφάσεις τῆς ΚΕ, πού παίρνονταν στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο ἤ στό Πολιτικό Γραφεῖο, ἤ στήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ, ἀποκλειστικά καί μόνο οἱ ἀποφάσεις αὐτές ἐφαρμόζονταν ἀπό τόν γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. Διαφορετικά ἡ δουλιά τῆς ΚΕ δέν μπορεῖ νά διεξάγεται σωστά» (σελ. 238).

Τό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) εἶχε μεγάλη σημασία γιά τή ζωή τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Προσανατόλισε τό Κόμμα, τήν ἐργατική τάξη καί ὅλους τούς ἐργαζόμενους στήν πάλη ἐνάντια στήν οἰκονομική ἐρείπωση, στήν πρακτική ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων τῆς ἀνόρθωσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, χάραξε συγκεκριμένα μέτρα γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας καί τοῦ ἐργασιακοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Στό λόγο του κατά τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου ὁ Λένιν ἔκφρασε τή βαθιά του πεποίθηση ὅτι ἡ ἐργατική τάξη καί οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος θά ἐκπληρώσουν στό ἀκέραιο τό καθῆκον τῆς ἀνόρθωσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, πού ἔβαλε τό συνέδριο.

«Εἶμαι βέβαιος — ἔλεγε ὁ Λένιν — ὅτι, στηριζόμενοι στίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου μας καί ἀφοῦ πετύχουμε ὥστε τά 600 000 μέλη τοῦ Κόμματος νά δουλεύουν σάν ἕνας ἄνθρωπος καί ἀποκαταστήσουμε πιό στενή σύνδεση μέ τά οἰκονομικά καί μέ τά συνδικαλιστικά ὄργανα, θά μπορέσουμε νά πραγματοποιήσουμε καί τό καθῆκον αὐτό ἐξίσου ἀποτελεσματικά, ὅπως πραγματοποιήσαμε καί τό πολεμικό καθῆκον» (σελ. 287).

Μιά ὁμάδα ἀντιπροσώπων πρότεινε νά ἀφιερωθεῖ ἡ τελική συνεδρίαση τοῦ IX συνεδρίου πρός τιμή τοῦ Λένιν ἀπ' ἀφορμή τήν πεντηκοστή ἐπέτειο τῶν γενεθλίων του. Ὁ Λένιν, πού δέν ἐπέτρεπε μέ κανένα τρόπο νά ἐγκωμιάζουν καί νά μεγαλοποιοῦν τήν προσωπικότητά του καί τίς ὑπηρεσίες του, δέν ἐπιδοκίμασε τήν πρόταση αὐτή. Ὡστόσο, παρά τίς διαμαρτυρίες τοῦ Λένιν, ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ συνεδρίου ὑποστήριξαν μέ θυελλώδεις ἐπευφημίες τήν πρόταση αὐτή. Ὁ Λένιν, ἀφοῦ ἄκουσε δυό ὁμιλητές, ἐγκατέλειψε τήν αἴθουσα. Στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1920 ὅλη ἡ χώρα τίμησε τά πενηντάχρονα τοῦ Λένιν. Στή Μόσχα στήν πανηγυρική συνεδρίαση ἐκφώνησαν λόγους γιά τόν Β. Ι. Λένιν ὁ Α. Μ. Γκόρκι, ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι, ὁ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι κ.ἄ. Ὁ Λένιν ἦλθε μόνο στό τέλος τῆς συνεδρίασης καί τόν ἀπαντητικό του λόγο τόν ἀφιέρωσε στό Κομμουνιστικό κόμμα καί στά μεγάλα του ἱστορικά καθήκοντα. Προειδοποίησε τό Κόμμα γιά τόν κίνδυνο τῆς αὐτοεπανάπαυσης καί τέλειωσε τό λόγο του μέ τήν εὐχή, ὅπως οἱ μπολσεβίκοι σέ καμιά περίπτωση «νά μήν ὁδηγήσουμε τό Κόμμα μας στήν κατάσταση ἑνός ξιπασμένου κόμματος» (σελ. 327).

Τό Κομμουνιστικό κόμμα, ἀκολουθώντας τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν, ποτέ δέν ἀφήνεται νά παρασυρθεῖ ἀπό τίς ἐπιτυχίες, δέν σταματᾶ σ' αὐτό πού πέτυχε, ἀλλά ἐπιδιώκει νέες ἐπιτυχίες. Ἰσχυρότατο ὅπλο στήν πάλη ἐνάντια στίς ἐκδηλώσεις ἀμεριμνησίας καί κομπασμοῦ, βασικός ὅρος δυναμώματος τῆς μαχητικότητας τοῦ Κόμματος εἶναι ἡ κριτική καί αὐτοκριτική, σάν δοκιμασμένη μέθοδος δουλιᾶς, σάν τρόπος ἀποκάλυψης καί διόρθωσης τῶν λαθῶν καί τῶν ἐλλείψεων, σωστῆς διαπαιδαγώγησης τῶν στελεχῶν.

Ὁ Λένιν ἔβλεπε στό σοβιετικό σύστημα, στή δημιουργική δράση τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τήν ἀστείρευτη πηγή δυνάμεων τόσο γιά τίς νίκες στόν πόλεμο, ὅσο καί γιά τήν ὑπερνίκηση τῶν δυσκολιῶν τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. Στό «Γράμμα πρός τίς ὀργανώσεις τοῦ ΚΚΡ σχετικά μέ τήν προετοιμασία τοῦ συνεδρίου

τοῦ Κόμματος», στίς ἐκθέσεις καί στούς λόγους στό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ), στά ἄρθρα καί στούς λόγους πού ἀπευθύνονταν στίς μάζες, ὁ Λένιν βάζει τά ζητήματα ὀργάνωσης τῆς διεύθυνσης τῆς οἰκονομίας, τῆς πλαισίωσης τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ κατά τό μεγαλύτερο μέρος μέ ἐργάτες, τῆς συμμετοχῆς τῶν συνδικάτων στήν οἰκονομική οἰκοδόμηση, τῆς πάλης ἐνάντια στή γραφειοκρατία. Τήν ἐγγύηση τῆς ἐπιτυχίας στήν ἐκπλήρωση τῶν πιό δύσκολων καθηκόντων τοῦ οἰκονομικοῦ μετώπου ὁ Λένιν τήν ἔβλεπε στήν ἑνότητα καί στή συσπείρωση τοῦ προλεταριάτου, στή σφυρηλάτηση καινούργιας ἐργασιακῆς πειθαρχίας. Τήν ἐργασιακή πειθαρχία τή θεωροῦσε τό βασικότερο ζήτημα τῆς ὅλης οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἔκφραζε τήν πεποίθηση ὅτι οἱ καλύτεροι ἄνθρωποι τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, πού ἔδειξαν πρωτοφανή ἡρωισμό στόν πόλεμο ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές καί ἔκαναν θαύματα ἀνδρείας, πού δοκίμασαν ἀπίστευτες στερήσεις καί ἔδοσαν ἀπίστευτες θυσίες, θά τά καταφέρουν νά νικήσουν καί στόν ἀγώνα ἐνάντια στήν ἐρείπωση. Ὁ Λένιν καλοῦσε νά μάθουμε νά δουλεύουμε μέ νέο τρόπο.

Στήν εἰσήγηση γιά τά κομμουνιστικά Σάββατα στή συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς πόλης Μόσχας στίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1919 ὁ Λένιν ἀποκαλύπτει τίς νομοτέλειες τῆς μεταβατικῆς περιόδου, ἀναπτύσσει τίς θέσεις γιά τό σοσιαλισμό καί τόν κομμουνισμό σάν δυό φάσεις ἑνός καί τοῦ αὐτοῦ κοινωνικοοικονομικοῦ συστήματος, μιᾶς καί τῆς αὐτῆς κοινωνίας. Στά πρῶτα κομμουνιστικά Σάββατα ὁ Β. Ι. Λένιν εἶδε τά φύτρα τῆς καινούργιας, τῆς κομμουνιστικῆς ἐργασίας, δηλαδή τῆς δωρεάν ἐργασίας πού δέν καθορίζεται μέ νόρμες ἀπό καμιά ἐξουσία, ἀπό κανένα κράτος, τῆς ἐργασίας τῶν ξεχωριστῶν ἀτόμων γιά τό κοινό ὄφελος. Παράλληλα τόνιζε ὅτι αὐτό δέν εἶναι βοήθεια στό γείτονα, πού ὑπῆρχε πάντα στό χωριό, ἀλλά «ἐργασία πού παράγει γιά τίς ἀνάγκες ὅλου τοῦ κράτους, πού ὀργανώνεται σέ πλατιά κλίμακα καί γίνεται δωρεάν» (σελ. 36).

Στό ἄρθρο του «Ἀπό τήν καταστροφή ἑνός προαιώνιου καθεστῶτος στή δημιουργία ἑνός νέου» ὁ Λένιν ἔδοσε τόν κλασικό ὁρισμό τῆς κομμουνιστικῆς ἐργασίας: «Κομμουνιστική ἐργασία, μέ τήν πιό στενή καί αὐστηρή ἔννοια τῆς λέξης, σημαίνει δωρεάν ἐργασία πρός ὄφελος τῆς κοινωνίας, ἐργασία πού δέν γίνεται γιά νά ἐκπληρωθεῖ μιά ὁρισμένη ὑποχρέωση, οὔτε γιά νά ἔχει κανείς τό δικαίωμα νά πάρει ὁρισμένα προϊόντα, ἐργασία πού δέν γίνεται σύμφωνα μέ κανόνες προκαθορισμένους καί καθιερωμένους, ἀλλά

ἐργασία ἐθελοντική, ἐργασία ἔξω ἀπό κανόνες, ἐργασία πού προσφέρεται χωρίς νά ἀποβλέπει σέ ἀμοιβή, χωρίς δρους ἀμοιβῆς, ἐργασία πού γίνεται ἀπό τή συνήθεια νά ἐργάζεται κανείς γιά τό γενικό καλό καί ἀπό τή συνειδητή (πού μετατράπηκε σέ συνήθεια) ἀναγνώριση τῆς ἀνάγκης τῆς ἐργασίας γιά τό γενικό καλό — ἐργασία πού ἀποτελεῖ ἀνάγκη γιά ἕναν ὑγιή ὀργανισμό» (σελ. 315).

Ὁ Λένιν ὑποστήριζε μέ κάθε τρόπο τά νέα φύτρα τῆς σοσιαλιστικῆς ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας στή βιομηχανία, στίς μεταφορές, στήν ἀγροτική οἰκονομία καί στούς ἄλλους τομεῖς τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, καλοῦσε νά ὑποστηριχθοῦν καί νά ἀναπτυχθοῦν.

Στά ντοκουμέντα: «Ὁδηγίες τοῦ ΠΓ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς Ἐργατικῆς ἐπιθεώρησης», «Παρατήρηση καί προσθήκη στά σχέδια «τοῦ Νόμου γιά τήν Ἐργατοαγροτική ἐπιθεώρηση»» — πού μπαίνουν γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα, ἀντανακλᾶται ἡ δράση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τή δημιουργία καί τή στερέωση τῶν ὀργάνων τοῦ σοσιαλιστικοῦ ἐλέγχου. Ἐγκρίνοντας ὅτι ὁ ρόλος τῶν μαζῶν ἦταν ἀποφασιστικός παράγοντας στή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση, ἀπαιτοῦσε νά δημιουργοῦνται τά ὄργανα ἐλέγχου μέ βάση τή δραστήρια συμμετοχή σ' αὐτά τῶν ἐργαζομένων, νά γίνουν σχολεῖα κομμουνιστικῆς διαπαιδαγώγησης τοῦ λαοῦ καί προετοιμασίας τῶν μαζῶν γιά τή διοίκηση τοῦ κράτους. Στήν προσθήκη στά σχέδια «τοῦ Νόμου γιά τήν Ἐργατοαγροτική ἐπιθεώρηση» ὁ Λένιν ἔβαλε τό καθῆκον: «... *ὅλες* οἱ ἐργαζόμενες μάζες, καί οἱ ἄντρες καί *ἰδίως οἱ γυναῖκες* νά συμμετάσχουν στήν Ἐργατοαγροτική ἐπιθεώρηση» (σελ. 65).

Μέ βάση τό διάταγμα αὐτό τῆς ΠΚΕΕ τῆς ΣΟΣΔΡ τῆς 7 τοῦ Φλεβάρη 1920 ὁ Κρατικός ἔλεγχος τόσο στό κέντρο, ὅσο καί στήν περιφέρεια ἀναδιοργανώθηκε σέ ἕνα ἑνιαῖο ὄργανο σοσιαλιστικοῦ ἐλέγχου: στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργατοαγροτικῆς ἐπιθεώρησης.

Ὁ Λένιν δίδασκε ὅτι ἡ ἐκπλήρωση τῶν μεγαλειωδῶν καθηκόντων τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης καί τῆς στερέωσης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας δέν εἶναι ἐφικτή χωρίς τή δραστήρια συμμετοχή στό ἔργο αὐτό τῶν γυναικῶν· τό Κόμμα καί τό σοβιετικό κράτος πρέπει νά προσελκύσουν τίς γυναῖκες στήν οἰκονομική καί πολιτική ζωή τῆς χώρας. «Στή χώρα μας πρέπει ἡ γυναίκα-ἐργάτρια νά πετύχει ὄχι μόνο τή νομική ἰσότητα μέ τόν ἄνδρα-ἐργάτη, ἀλλά καί τήν ἰσότητα στή ζωή. Γιά νά γίνει αὐτό πρέπει οἱ γυναῖκες-ἐργάτριες νά συμμετέχουν ὁλοένα καί περισσότερο στή διεύθυνση τῶν κοινωνικῶν ἐπιχειρήσεων καί στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους... Τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ νά ἀποκτήσει πλήρη ἐλευθερία, ἄν δέν κατακτή-

σει πλήρη ἐλευθερία γιά τίς γυναῖκες» (σελ. 157-158). Τό Κομμουνιστικό κόμμα καί ἡ Σοβιετική κυβέρνηση, ἀκολουθώντας τίς ὁδηγίες τοῦ Λένιν, δημιούργησαν ὅλες τίς προϋποθέσεις γιά τή συμμετοχή τῆς σοβιετικῆς γυναίκας στήν οἰκοδόμηση τῆς νέας ζωῆς. Ἡ ἰσοτιμία τῶν γυναικῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης εἶναι ἐγγυημένη ἀπό τό Σύνταγμα τῆς ΕΣΣΔ.

Στό «Λόγο του στήν IV συνδιάσκεψη τῶν Ἔκτακτων Ἐπιτροπῶν τῶν κυβερνείων», πού γιά πρώτη φορά μπαίνει στά Ἅπαντα, χαρακτηρίζοντας τή διεθνή θέση καί τήν ἐσωτερική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, πού εἶχαν ὑποστεῖ ἀλλαγές, ὁ Λένιν χαράζει τά καθήκοντα τῶν Ἔκτακτων Ἐπιτροπῶν στίς νέες ἱστορικές συνθῆκες περάσματος ἀπό τόν πόλεμο στήν εἰρηνική οἰκοδόμηση, καθορίζει τό ρόλο τους γιά τό ξεπέρασμα καί τήν ὑπερνίκηση τῶν οἰκονομικῶν δυσκολιῶν πού ὀρθώθηκαν μπροστά στή σοβιετική ἐξουσία, καί πρῶτα ἀπόλα, στήν ἐξάλειψη τοῦ χάους στίς συγκοινωνίες. Παράλληλα ὁ Λένιν καλοῦσε τά στελέχη τῶν Ἔκτακτων Ἐπιτροπῶν νά εἶναι ἄγρυπνα καί νά ἐξακολουθήσουν νά βρίσκονται σέ πλήρη μαχητική ἑτοιμότητα, νά μήν ἀδυνατίζουν τό μηχανισμό καταστολῆς τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί νά ὀργανώνουν τή δουλιά τους, παίρνοντας ὑπόψη τίς νέες συνθῆκες περάσματος ἀπό τόν πόλεμο στήν εἰρήνη. Στό «Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τό Τμῆμα μεταφορῶν τῆς ΠΕΕ» ὁ Λένιν ἀπαιτεῖ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Τμήματος μεταφορῶν τῆς ΠΕΕ νά δουλεύουν σέ στενή ἐπαφή μέ τούς κομμουνιστικούς καί συνδικαλιστικούς πυρῆνες.

Στό «Σχέδιο (ἤ θέσεις) ἀπάντησης τοῦ ΚΚΡ στό γράμμα τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος Γερμανίας», στήν ἐργασία «Σχετικά μέ τούς συμβιβασμούς» καί σέ ἄλλα ὁ Λένιν φωτίζει τά ζητήματα τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ καί ἐργατικοῦ κινήματος. Δίνει πολλή προσοχή στή δράση τῶν νεαρῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τονίζει ὅτι βασικό γνώρισμα ἑνός προλεταριακοῦ κόμματος πρέπει νά εἶναι ἡ ἀναγνώριση στήν πράξη τῆς ἀναγκαιότητας τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ὁ Λένιν διαπαιδαγωγοῦσε τά Κομμουνιστικά κόμματα στό πνεῦμα τῆς ἀφοσίωσης στίς ἀρχές τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, ἐξηγοῦσε τά σπουδαιότερα ζητήματα τῆς τακτικῆς τῶν ἀδελφῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων.

Ξεσκεπάζοντας τόν ὀπορτουνισμό τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἡγετῶν τῆς ΙΙ Διεθνοῦς: τοῦ Κάουτσκι, τοῦ Σάιντεμαν, τοῦ Ρέννερ καί τῶν ἄλλων προδοτῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, πού ἐγκωμιάζουν τήν

ἀστική δημοκρατία καί τό ἀστικό καθεστώς, ὁ Λένιν καλοῦσε νά διεξαχθεῖ ἡ πιό ἀμείλικτη καί ἡ πιό ἀποφασιστική πάλη ἐνάντιά τους, σάν συνεργούς τῆς ἀντεπανάστασης.

Μεγάλο ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν οἱ «Παρατηρήσεις στό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος», πού μπαίνουν γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα. Οἱ «Παρατηρήσεις» αὐτές ἔχουν σχέση μέ τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Σημειώσεις ἑνός δημοσιολόγου», στό ὁποῖο ἔγινε διεξοδική κριτική τῶν κεντριστικῶν στοιχείων τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ζ. Λονγκέ καί τόν Π. Φόρ. Στό ἄρθρο αὐτό ὁ Λένιν τονίζει ὅτι τά σχέδια ἀποφάσεων τῶν λονγκετιστῶν γιά τό συνέδριο τοῦ Κόμματος στό Στρασβοῦργο ἀποτελοῦν χτυπητό παράδειγμα γιά τό πῶς οἱ ἡγέτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, βλέποντας τήν ἀσυγκράτητη ἕλξη τῶν μαζῶν πρός τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἄρχισαν νά τήν ἀναγνωρίζουν στά λόγια, ὅμως στήν πράξη ἐξακολουθοῦν νά παραμένουν εἴτε ἐχθροί τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, εἴτε ἄνθρωποι πού δέν εἶναι ἱκανοί νά καταλάβουν τή σημασία της καί νά τήν ἐφαρμόσουν.

* *
*

Στόν τόμο δημοσιεύονται 23 ντοκουμέντα πού γιά πρώτη φορά περιλαβαίνονται στά Ἅπαντα τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἀπ' αὐτά, τά 21 ντοκουμέντα δημοσιεύτηκαν πρίν στίς Λενινιστικές Συλλογές καί στόν περιοδικό σοβιετικό καί κομματικό Τύπο. Δυό ντοκουμέντα δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά — ἡ «Ἀπόφαση τοῦ Π Γ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πάνω στό ζήτημα τῆς ἀπόπειρας τῆς Ἀντάντ νά συνάψει ἐμπορικές σχέσεις μέ τή Ρωσία διαμέσου τῶν ρωσικῶν συνεταιρισμῶν» καί οἱ «Ἀποφάσεις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν παραβίαση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τά μέλη τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ».

Σημαντικό μέρος τῶν ντοκουμέντων, πού μπῆκαν γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα, ἀποτελοῦν τά σχέδια κομματικῶν ἀποφάσεων καί ὁδηγιῶν. Ἀνάμεσα σ' αὐτά εἶναι οἱ «Ὁδηγίες τοῦ Π Γ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς Ἐργατικῆς Ἐπιθεώρησης», οἱ «Ὑποδείξεις γιά τή δουλιά τῶν τραίνων καί τῶν πλοίων προπαγάνδας καί διαφώτισης», οἱ «Παρατηρήσεις στό σχέδιο θέσεων τοῦ Τρότσκι «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης»», οἱ «Προσθῆκες στό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τά κομμουνιστικά Σάββατα» καί δυό ντοκουμέντα γιά τό οὐκρανικό κόμμα τῶν μποροτμπιστῶν — τό «Σχέδιο ἀπόφασης γιά τό Κόμμα

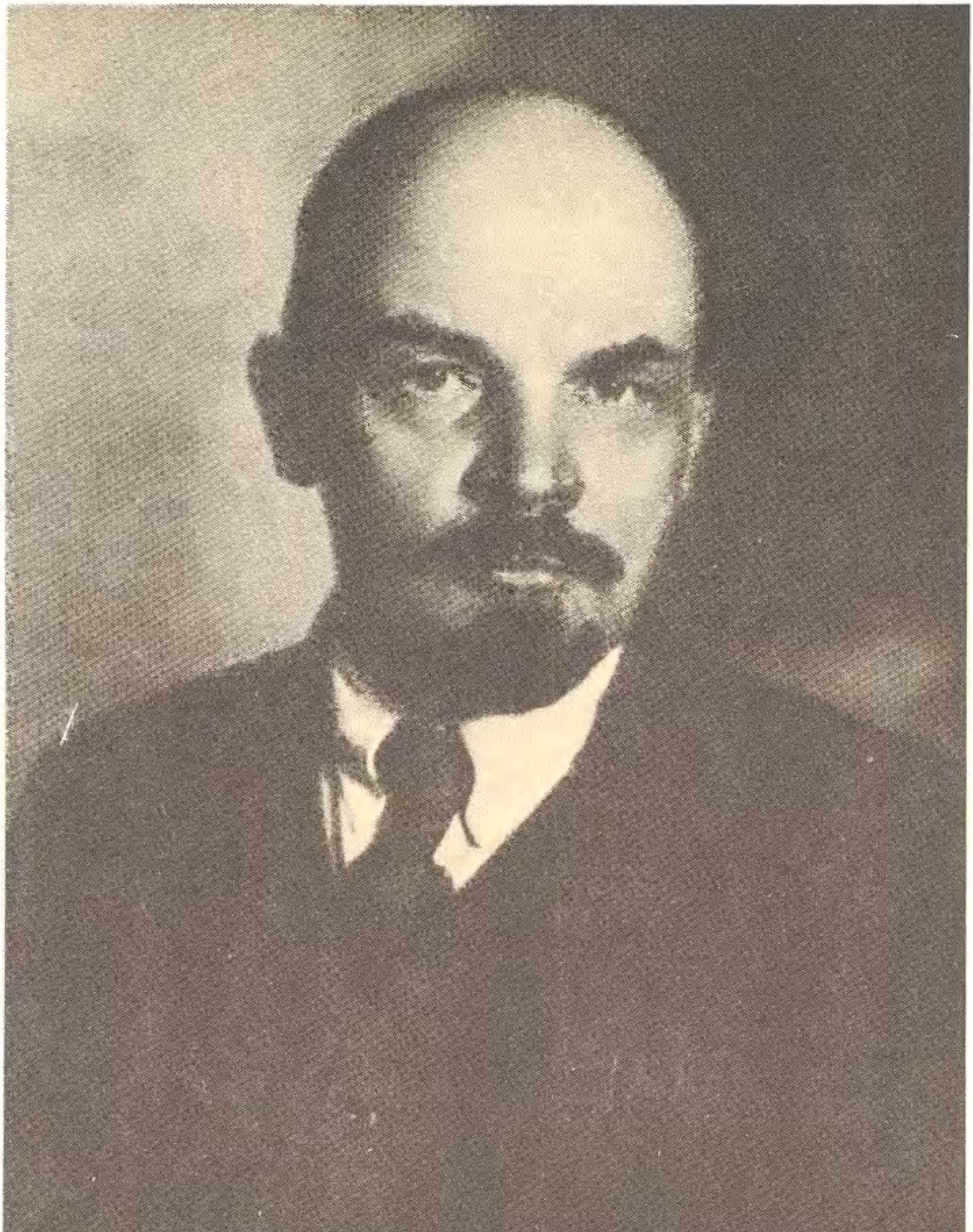
τῶν μποροτμπιστῶν τῆς Οὐκρανίας», οἱ «Παρατηρήσεις πάνω στήν ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν μποροτμπιστῶν».

Ἀνάμεσα στά νέα ντοκουμέντα μεγάλο ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν: ὁ «Λόγος στήν IV συνδιάσκεψη τῶν Ἔκτακτων Ἐπιτροπῶν τῶν κυβερνείων τῆς 6 τοῦ Φλεβάρη 1920» καί ὁ «Λόγος στή σύσκεψη τῶν προέδρων τῶν Ἐκτελεστικῶν Ἐπιτροπῶν κυβερνείων καί νομῶν τῆς 1 τοῦ Φλεβάρη 1920». Πέντε ντοκουμέντα ἀντανακλοῦν τή δράση τοῦ Λένιν στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί στό Συμβούλιο Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας. Τό ντοκουμέντο «Γιά τό Τμῆμα μεταφορῶν τῆς ΠΕΕ. Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας», οἱ «Σημειώσεις ἀπ' ἀφορμή τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τήν πριμοδότηση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ὑπαλλήλων», τό ντοκουμέντο «Σχετικά μέ τά δικαστήρια γιά τούς ἀνήλικους», τό ντοκουμέντο «Γιά τά μέτρα βελτίωσης τῆς ὀργάνωσης τῶν κρατικῶν νοικοκυριῶν. Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ», οἱ «Σημειώσεις ἀπ' ἀφορμή τό διάταγμα γιά τό ἐργασιακό δελτίο τροφίμων».

Τρία ντοκουμέντα εἶναι ἀφιερωμένα στήν ἐξωτερική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας καί στά προβλήματα τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ καί κομμουνιστικοῦ κινήματος: τό «Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Π Γ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», ἡ «Συζήτηση μέ τόν ἀνταποκριτή τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδας «The World» Λίνκολν Ἔιρ» καί ὁ «Πρόλογος στήν ἀγγλική ἔκδοση τῆς μπροσούρας «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι»».

Στό μέρος «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» δημοσιεύονται 6 ντοκουμέντα: οἱ «Παρατηρήσεις στό σχέδιο διατάγματος γιά τίς κατασχέσεις καί τίς ἐπιτάξεις», τό «Γράμμα πρός τόν Π. Ι. Ποπόφ (Γιά τήν κατανάλωση τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ΣΟΣΔΡ πρίν καί μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση)», τό «Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τήν κατάσταση τῶν μεταφορῶν», ἡ «Ἐπισημείωση στίς ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τήν κατάσταση τῶν μεταφορῶν», τό ντοκουμέντο «Γιά τίς διευκολύνσεις τῶν ἐργατῶν πού δουλεύουν στίς ἐπισκευές ἀτμομηχανῶν. Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ», οἱ «Παρατηρήσεις στό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος» καί στα «Παραρτήματα» — τό «Ἀτομικό δελτίο τοῦ μέλους τοῦ Σοβιέτ Μόσχας».

Τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ

В. І. ЛЕНІН

1920

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Στή συλλογή τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν «Ἕνας χρόνος τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. 1917-1918» (Μόσχα. 1918. Ἐκδοτικό Μόσχας «Ζεμλιά ἱ Βόλια») δημοσιεύεται τό ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον ἄρθρο τοῦ Ν. Β. Σβιατίτσκι: «Τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν γιά τήν Πανρωσική Συντακτική Συνέλευση (πρόλογος)». Ὁ ἀρθρογράφος παραθέτει στοιχεῖα ἀπό 54 ἐκλογικές περιφέρειες σέ σύνολο 79 ἐκλογικῶν περιφερειῶν.

Στήν ἔρευνα τοῦ ἀρθρογράφου περιλήφθηκαν σχεδόν ὅλα τά κυβερνεῖα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας καί τῆς Σιβηρίας, ἐκτός ἀπό τά κυβερνεῖα Ὀλόνιετς, Ἐσθονίας, Καλούγκα, Βεσσαραβίας, Ποντόλσκ, Ὄρενμπουργκ, Γιακουτίας καί Ντόν.

Θά παραθέσουμε πρῶτα τά κυριότερα ἀποτελέσματα πού δημοσίευσε ὁ Ν. Β. Σβιατίτσκι καί μετά θά ἐξετάσουμε τά πολιτικά συμπεράσματα πού ἀπορέουν ἀπό τά στοιχεῖα αὐτά.

I

Τό Νοέμβρη τοῦ 1917 στίς 54 περιφέρειες ψήφισαν συνολικά 36 262 560 ἄτομα. Ὁ ἀρθρογράφος παραθέτει τόν ἀριθμό 36 257 960, πού κατανέμεται σέ 7 περιοχές (σύν στρατός καί στόλος), τό ἄθροισμα ὅμως τῶν στοιχείων πού παραθέτει κατά κόμματα δίνει ἀκριβῶς τόν ἀριθμό πού ἀνάφερα.

Ἡ κατανομή κατά κόμματα εἶναι ἡ ἑξῆς: οἱ ρῶσοι ἐσέροι πῆραν 16,5 ἑκατομμύρια ψήφους καί ἄν σ' αὐτούς προσθέσουμε

καί τούς έσέρους τών άλλων έθνών (τούς ούκρανούς, τούς μουσουλμάνους κτλ.) τότε φτάνουν τά 20,9 έκατομμύρια, δηλαδή 58%.

Οί μενσεβίκοι πήραν 668 064 ψήφους καί άν προσθέσουμε έδώ τίς άνάλογες όμάδες, όπως τήν όμάδα τών «λαϊκών σοσιαλιστών» (312 χιλ.), τής «Γεντίνστβο» (25 χιλ.), τών συνεταιριστών (51 χιλ.), τών ούκρανών σοσιαλδημοκρατών (95 χιλ.), τών ούκρανών σοσιαλιστών (507 χιλ.), τών γερμανών σοσιαλιστών (44 χιλ.) καί τών φιλλανδών σοσιαλιστών (14 χιλ.), θά έχουμε ένα σύνολο 1,7 έκατομμύρια.

Οί μπολσεβίκοι πήραν 9 023 963 ψήφους.

Οί καντέτοι πήραν 1 856 639 ψήφους. Προσθέτοντας σ' αύτούς τήν «ένωση τών ίδιοκτητών γής καί τών γαιοκτημόνων» (215 χιλ.), τίς «δεξιές όμάδες» (292 χιλ.), τούς παλαιολάτρες (73 χιλ.), τούς έθνικιστές: έβραίους (550 χιλ.), μουσουλμάνους (576 χιλ.), μπασκίρους (195 χιλ.), λεττονούς (67 χιλ.), πολωνούς (155 χιλ.), κοζάκους (79 χιλ.), γερμανούς (130 χιλ.), λευκορώσους (12 χιλ.) καί «τά ψηφοδέλτια τών διαφόρων όμάδων καί όργανώσεων» (418 χιλ.), έχουμε σύνολο τών τσιφλικάδικων καί άστικών κομμάτων 4 600 000 ψήφους.

Είναι γνωστό πώς οί έσέροι καί οί μενσεβίκοι είχαν συνασπισμό σέ όλη τήν περίοδο τής έπανάστασης άπό τό Φλεβάρη ώς τόν 'Οχτώβρη τού 1917. 'Εκτός άπ' αύτό, όλη ή έξέλιξη τών γεγονότων καί στήν περίοδο αύτή καί μετά έδειξε καθαρά ότι τά δυό αύτά κόμματα μαζί έκπροσωπούν τή μικροαστική δημοκρατία, πού τό ίδιο λαθεμένα διατείνεται ότι είναι σοσιαλιστική, όπως κάνουν καί όλα τά κόμματα τής II Διεθνούς.

'Ενώνοντας τίς τρεΐς βασικές όμάδες κομμάτων στίς έκλογές γιά τή Συντακτική Συνέλευση, έχουμε τό έξής άποτέλεσμα:

τό Κόμμα τού προλεταριάτου (μπολσεβίκοι).....	9,02	έκατομμύρια	=	25%
τά Κόμματα τής μικροαστικής δημοκρατίας (σοσιαλιστές-έπαναστάτες, μενσεβίκοι κτλ.)	22,62	»	=	62%
τά Κόμματα τών τσιφλικάδων καί τής άστικής τάξης (καντέτοι κτλ.)........................	4,62	»	=	13%
Σύνολο..	36,26	έκατομμύρια	=	100%

Ἄς παραθέσουμε τώρα τά στοιχεῖα πού δίνει ὁ Ν. Β. Σβιατίτσκι κατά περιοχές:

Ἀριθμός τῶν ψήφων πού δόθηκαν, σέ χιλιάδες

Περιοχές (καί ὁ στρατός χωριστά)*	στούς ἐσέρους (ρώσους)	%		στούς μπολσεβίκους	%	στούς καντέτους	%	σύνολο
Βόρεια............	1140,0	38		1177,2	40	393,0	13	2975,1
Κεντρική-Βιομηχανική......	1987,9	38		2305,6	44	550,2	10	5242,5
Παραβόλγια-Μαυρόγαιη..	4733,9	70		1115,6	16	267,0	4	6764,3
Δυτική............	1242,1	43		1282,2	44	48,1	2	2961,0
Ἀνατολικῶν Οὐραλίων....	1547,7	43	(62%**)	443,9	12	181,3	5	3583,5
Σιβηρίας..........	2094,8	75		273,9	10	87,5	3	2786,7
Οὐκρανίας......	1878,1	25	(77%***)	754,0	10	277,5	4	7581,3
Στρατός καί στόλος..........	1885,1	43		1671,3	38	51,9	1	4363,6

Τά στοιχεῖα αὐτά κατά περιοχές δείχνουν ὅτι τόν καιρό τῶν ἐκλογῶν γιά τή Συντακτική Συνέλευση οἱ μπολσεβίκοι ἦταν τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου, οἱ ἐσέροι — τό κόμμα τῆς ἀγροτιᾶς. Στίς καθαρά ἐκλογικές περιοχές, τίς μεγαλορωσικές (Παραβόλγιας-Μαυρόγαιης, Σιβηρίας, Ἀνατολικῶν Οὐραλίων) καί στήν Οὐκρανική, οἱ ἐσέροι εἶχαν τά 62-77% τῶν ψήφων. Στά βιομηχανικά κέντρα οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν ὑπεροχή ἀπέναντι στούς ἐσέρους. Ἡ ὑπεροχή αὐτή παρουσιάζεται μειωμένη στά στοιχεῖα πού ἔδοσε ὁ Ν. Β. Σβιατίτσκι κατά περιοχή, γιατί ἔχει ἑνώσει τίς πιό βιομηχανικές περιφέρειες μέ τίς λίγο βιομηχανικές καί ἀκόμη μέ περιφέρειες πού δέν εἶναι καθόλου βιομηχανικές. Τά στοιχεῖα πού παραθέτει ὁ Ν. Β. Σβιατίτσκι κατά κυβερνεῖα γιά τά κόμματα

* Ὁ ἀρθρογράφος χώριοσ τή Ρωσία σέ περιοχές μέ τρόπο κάπως ἀσυνήθιστο: *Βόρεια:* Ἀρχάνγκελσκ, Βολογκντά, Πετρούπολη, Νόβγκοροντ, Πσκόφ, Λιβονία. — *Κεντρική-Βιομηχανική:* Βλαντίμιρ, Κοστρομά, Μόσχα, Νίζνι-Νόβγκοροντ, Ριαζάν, Τούλα, Τβέρ, Γιαροσλάβλ. — *Παραβόλγια - Μαυρόγαιη:* Ἀστραχάν, Βορόνεζ, Κούρσκ, Ὀριόλ, Πένζα, Σαμάρα, Σαράτοφ, Σιμπίρσκ, Ταμπόφ. — *Δυτική:* Βίτεμπσκ, Μίνσκ, Μογκιλιόφ, Σμολένσκ. — *Ἀνατολικῶν Οὐραλίων:* Βιάτκα, Καζάν, Πέρμ, Οὐφά. — *Σιβηρία:* Τομπόλσκ, Τόμσκ, Ἀλτάι, Γενισέι, Ἰρκούτσκ, Ὑπερβαϊκάλης, Πριαμούριε. — *Οὐκρανία:* Βολίν, Αἰκατερινοσλάβλ, Κίεβο, Πολτάβα, Ταυρίδα, Χάρκοβο, Χερσόνα, Τσερνίγκοφ.

** Ὁ ἀριθμός 62% σέ παρένθεση σχηματίζεται μέ τό συνυπολογισμό ἀπομέρους τοῦ Σβιατίτσκι τῶν μουσουλμάνων καί τσουβάχων ἐσέρων.

*** Τόν ἀριθμό 77% σέ παρένθεση τόν δίνω ἐγώ, προσθέτοντας τούς οὐκρανούς ἐσέρους.

τῶν ἐσέρων, τῶν μπολσεβίκων, τῶν καντέτων καί σέ συνέχεια τῶν «ἐθνικῶν καί ἄλλων ὁμάδων», δείχνουν λ.χ. τά παρακάτω:

Στή Βόρεια περιοχή ἡ ὑπεροχή τῶν μπολσεβίκων φαίνεται μηδαμινή: 40% ἔναντι 38%. Στήν περιοχή ὅμως αὐτή ἑνώνονται οἱ μή βιομηχανικές περιφέρειες (τά κυβερνεῖα 'Αρχάνγκελσκ, Βολογκντά, Νόβγκοροντ, Πσκόφ), ὅπου ὑπερίσχυαν οἱ ἐσέροι, μέ τίς βιομηχανικές: Πετρούπολη (πρωτεύουσα) — 45% μπολσεβίκοι (σύμφωνα μέ τόν ἀριθμό τῶν ψήφων), 16% ἐσέροι· Πετρούπολη (κυβερνεῖο) — 50% μπολσεβίκοι, 26% ἐσέροι· Λιβονίας — 72% μπολσεβίκοι, 0 ἐσέροι.

'Από τά κυβερνεῖα τῆς Κεντρικῆς-Βιομηχανικῆς περιοχῆς τό κυβερνεῖο Μόσχας ἔδοσε 56% μπολσεβίκους, 25% ἐσέρους· ἡ περιφέρεια τῆς πρωτεύουσας Μόσχας — 50% μπολσεβίκους, 8% ἐσέρους· τό κυβερνεῖο Τβέρ — 54% μπολσεβίκους, 39% ἐσέρους· τό κυβερνεῖο Βλαντίμιρ — 56% μπολσεβίκους, 32% ἐσέρους.

Ἄς σημειώσουμε στό μεταξύ πόσο γελοῖα εἶναι μπροστά στά στοιχεῖα αὐτά, τά ὅσα λέγονται ὅτι τάχα οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν καί ἔχουν μαζί τους τή «μειοψηφία» τοῦ προλεταριάτου! Κι' αὐτά τά ἀκοῦμε καί ἀπό τούς μενσεβίκους (πού πῆραν 668 χιλ. ψήφους, προσθέτοντας σ' αὐτούς καί ἄλλες 700-800 χιλ. ψήφους τῆς 'Υπερκαυκασίας, ἔναντι τῶν 9 ἑκατομμυρίων πού πῆραν οἱ μπολσεβίκοι) καί ἀπό τούς σοσιαλπροδότες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς.

ΙΙ

Πῶς λοιπόν μπόρεσε νά συμβεῖ ἕνα τέτιο θαῦμα, νά νικήσουν δηλ. οἱ μπολσεβίκοι, πού εἶχαν τό 1/4 τῶν ψήφων, τούς μικροαστούς δημοκράτες πού συμμάχησαν (συνασπίστηκαν) μέ τήν ἀστική τάξη καί πού μαζί μ' αὐτή συγκέντρωναν τά 3/4 τῶν ψήφων;

Γιατί τό νά ἀρνιέται κανείς τό γεγονός τῆς νίκης τώρα, ὕστερα ἀπό τή δίχρονη βοήθεια πού ἔδοσε ἡ 'Αντάντ [1] — ἡ πανίσχυρη 'Αντάντ — σέ ὅλους τούς ἀντίπαλους τοῦ μπολσεβικισμοῦ, εἶναι ἁπλούστατα γελοῖο.

'Αλλά αὐτό εἶναι ἀκριβῶς τό ζήτημα, ὅτι τό ξέφρενο μίσος τῶν ἡττημένων, μαζί καί ὅλων τῶν ὀπαδῶν τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, δέν τούς ἀφήνει ἀκόμη καί νά θέσουν σοβαρά τό ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον ἱστορικό καί πολιτικό ἐρώτημα γιά τίς αἰτίες τῆς νίκης τῶν μπολσεβίκων. 'Αλλά αὐτό εἶναι ἀκριβῶς τό ζήτημα, ὅτι τό «θαῦμα» ὑπάρχει ἐδῶ μόνο ἀπό τήν ἄποψη τῆς χυδαίας μικροαστικῆς δημοκρατίας, πού ὅλο τό βάθος τῆς ἀμάθειας καί τῶν προ-

καταλήψεων αὐτῆς τῆς δημοκρατίας ξεσκεπάζεται ἀπό τό ἐρώτημα αὐτό καί ἀπό τήν ἀπάντηση σ' αὐτό.

Ἀπό τήν ἄποψη τῆς ταξικῆς πάλης καί τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀπό τήν ἄποψη αὐτή, πού ἡ II Διεθνής τήν ἐγκατέλειψε, τό ζήτημα λύνεται ἀδιαφιλονίκητα.

Οἱ μπολσεβίκοι νίκησαν πρίν ἀπόλα γιατί εἶχαν μέ τό μέρος τους τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ προλεταριάτου, καί ἀνάμεσα σ' αὐτή τό πιό συνειδητό, τό πιό δραστήριο, τό πιό ἐπαναστατικό τμῆμα του, τήν πραγματική ἐμπροσθοφυλακή αὐτῆς τῆς πρωτοπόρας τάξης.

Ἄς πάρουμε τίς δυό πρωτεύουσες, τήν Πετρούπολη καί τή Μόσχα. Στίς ἐκλογές γιά τή Συντακτική Συνέλευση τό σύνολο τῶν ψήφων στίς πρωτεύουσες αὐτές ἦταν 1 765,1 χιλ. Ἀπ' αὐτούς πῆραν:

οἱ ἐσέροι	218,0	χιλιάδες
οἱ μπολσεβίκοι	837,0	»
οἱ καντέτοι	515,4	»

Ὅσο βαθιές μετάνοιες καί ἄν κάνουν οἱ μικροαστοί δημοκράτες, πού αὐτοτιτλοφοροῦνται σοσιαλιστές καί σοσιαλδημοκράτες (οἱ Τσερνόφ, οἱ Μάρτοφ, οἱ Κάουτσκι, οἱ Λονγκέ, οἱ Μακντόναλντ καί Σία), μπροστά σέ θεότητες ὅπως: «ἰσότητα», «καθολική ψηφοφορία», «δημοκρατία», «καθαρή δημοκρατία» ἤ «συνεπής δημοκρατία», αὐτό δέν ἐξαλείφει τό οἰκονομικό καί πολιτικό γεγονός τῆς *ἀνισότητας* ἀνάμεσα στήν πόλη καί στό χωριό.

Αὐτό εἶναι γεγονός ἀναπόφευκτο στόν καπιταλισμό γενικά, καί ἰδιαίτερα στό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό.

Ἡ πόλη δέν μπορεῖ νά εἶναι ἴση μέ τό χωριό. Τό χωριό δέν μπορεῖ νά εἶναι ἴσο μέ τήν πόλη στίς ἱστορικές συνθῆκες τῆς ἐποχῆς αὐτῆς. Ἡ πόλη ἀναπόφευκτα *τραβάει πίσω της* τό χωριό. Τό χωριό ἀναπόφευκτα *ἀκολουθεῖ τήν πόλη*. Τό ζήτημα βρίσκεται μόνο στό *ποιά τάξη* ἀπό τίς τάξεις τῆς «πόλης» θά μπορέσει νά πάρει μαζί της τό χωριό, θά μπορέσει νά ἀνταποκριθεῖ σ' αὐτό τό καθῆκον καί τί μορφές θά πάρει αὐτή ἡ *καθοδήγηση τῆς πόλης*.

Οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν μαζί τους τό Νοέμβρη τοῦ 1917 τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ προλεταριάτου. Τό κόμμα πού τούς συναγωνιζόταν μέσα στό προλεταριάτο, τό Κόμμα τῶν μενσεβίκων, εἶχε τήν ἐποχή αὐτή συντριβεῖ (9 ἑκατομμύρια ψῆφοι ἔναντι 1,4, ἄν προσθέσουμε στίς 668 χιλ. καί τίς 700-800 χιλ. τῆς

Ὑπερκαυκασίας). Καί ἐπιπρόσθετα τό κόμμα αὐτό εἶχε συντριβεῖ στή διάρκεια τῆς δεκαπεντάχρονης πάλης (1903-1917), πάλης πού *ἀτσάλωσε*, διαφώτισε, ὀργάνωσε τήν πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου, *σφυρηλατώντας* ἀπ' αὐτό μιά πραγματικά ἐπαναστατική πρωτοπορία. Καί μάλιστα ἡ πρώτη ἐπανάσταση τοῦ 1905 προετοίμασε τήν παραπέρα ἀνάπτυξη, καθόρισε *πρακτικά* τήν ἀμοιβαία σχέση τῶν δυό κομμάτων, ἔπαιξε τό ρόλο γενικῆς δοκιμῆς γιά τά μεγάλα γεγονότα τοῦ 1917-1919.

Στούς μικροαστούς δημοκράτες, πού αὐτοτιτλοφοροῦνται «σοσιαλιστές» τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ἀρέσει νά ξεμπερδεύουν μέ τό σοβαρότατο αὐτό ἱστορικό ζήτημα, λέγοντας μελιστάλακτες φράσεις γιά τήν ὠφελιμότητα τῆς «ἑνότητας» τοῦ προλεταριάτου. Ἀσχολούμενοι μέ τή μελιστάλακτη αὐτή λογοκοπία ξεχνοῦν τό ἱστορικό γεγονός τῆς *συσσώρευσης ὀπορτουνισμοῦ* μέσα στό ἐργατικό κίνημα τοῦ 1871-1914, ξεχνοῦν (ἤ δέν θέλουν) *νά σκεφτοῦν* τίς αἰτίες τῆς χρεοκοπίας τοῦ ὀπορτουνισμοῦ τόν Αὔγουστο τοῦ 1914, τίς αἰτίες τῆς διάσπασης τοῦ διεθνοῦς σοσιαλισμοῦ τό 1914-1917.

Χωρίς μιά ἐξαιρετικά σοβαρή καί ὁλόπλευρη προετοιμασία τοῦ *ἐπαναστατικοῦ* τμήματος τοῦ προλεταριάτου γιά τήν ἐξοστράκιση καί τή συντριβή τοῦ ὀπορτουνισμοῦ εἶναι ἀνόητο καί νά σκέπτεται κανείς γιά δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Αὐτό τό δίδαγμα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης θά πρέπει νά τό καρφώσουν καλά στό μυαλό τους οἱ ἡγέτες τῆς «ἀνεξάρτητης» γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας [2], τοῦ γαλλικοῦ σοσιαλισμοῦ κτλ., πού θέλουν τώρα νά ξεγλιστρήσουν, ἀναγνωρίζοντας στά λόγια τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Παρακάτω. Οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν μέ τό μέρος τους ὄχι μόνο τήν πλειοψηφία τοῦ προλεταριάτου, ὄχι μόνο τήν ἀτσαλωμένη μέσα στή μακρόχρονη καί πεισματική πάλη ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό *ἐπαναστατική* πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου. Εἶχαν, ἄν ἐπιτρέπεται νά χρησιμοποιήσουμε τή στρατιωτική ὁρολογία, μιά ἰσχυρή «δύναμη κρούσης» στίς πρωτεύουσες.

Νά ἔχεις στήν ἀποφασιστική στιγμή στό ἀποφασιστικό σημεῖο συντριπτική ὑπεροχή δυνάμεων — αὐτός ὁ «νόμος» τῶν πολεμικῶν ἐπιτυχιῶν εἶναι ἐπίσης νόμος καί τῆς πολιτικῆς ἐπιτυχίας, ἰδίως σέ ἕνα τέτιο σκληρό, ἔντονο πόλεμο τῶν τάξεων, πού λέγεται ἐπανάσταση.

Οἱ πρωτεύουσες ἤ γενικά τά μεγαλύτερα ἐμποροβιομηχανικά κέντρα (σ' ἐμᾶς στή Ρωσία οἱ ἔννοιες αὐτές ἦταν ταυτόσημες,

δέν εἶναι ὅμως πάντα ταυτόσημες) κρίνουν σέ σημαντικό βαθμό τίς πολιτικές τύχες τοῦ λαοῦ, μέ τόν ὅρο φυσικά ὅτι τά κέντρα θά τά ὑποστηρίξουν ἀρκετές τοπικές, ἀγροτικές δυνάμεις, ἔστω καί ἄν ἡ ὑποστήριξη αὐτή δέν δοθεῖ ἀμέσως.

Καί στίς δυό πρωτεύουσες, καί στά δυό κυριότερα γιά τή Ρωσία ἐμποροβιομηχανικά κέντρα οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν συντριπτική, καθοριστική ὑπεροχή δυνάμεων. Ἐμεῖς εἴχαμε ἐδῶ *σχεδόν τετραπλάσιες* δυνάμεις ἀπό τούς ἐσέρους. Εἴχαμε ἐδῶ δυνάμεις *περισσότερες ἀπ' ὅ,τι εἶχαν οἱ ἐσέροι καί οἱ καντέτοι μαζί*. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, οἱ ἀντίπαλοί μας ἦταν διασπασμένοι, γιατί ὁ «συνασπισμός» τῶν καντέτων μέ τούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους (οἱ μενσεβίκοι πῆραν καί στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα μόλις τά 3% τῶν ψήφων στήν κάθε μιά) εἶχε χρεοκοπήσει ὁλότελα στά μάτια τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν. Γιά καμιά *πραγματική* ἑνότητα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων μέ τούς καντέτους ἐνάντιά μας δέν μποροῦσε νά γίνει λόγος ἐκείνη τή στιγμή *. Ὅπως εἶναι γνωστό, τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἀκόμη καί οἱ ἡγέτες τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων, πού ὑποστήριζαν ἑκατό φορές περισσότερο τήν ἰδέα τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους ἀπ' ὅ,τι οἱ ἐσέροι καί μενσεβίκοι ἐργάτες καί ἀγρότες, ἀκόμη καί οἱ ἡγέτες αὐτοί σκέπτονταν (καί παζάρευαν μαζί μας) γιά συνασπισμό μέ τούς μπολσεβίκους *δίχως* τούς καντέτους![3]

Τίς πρωτεύουσες τίς κατακτήσαμε τόν Ὀχτώβρη-Νοέμβρη τοῦ 1917 *στά σίγουρα*, ἔχοντας συντριπτική ὑπεροχή δυνάμεων καί τήν πιό σοβαρή πολιτική προετοιμασία τόσο ἀπό τήν ἄποψη τῆς συγκέντρωσης, συνοχῆς, ἐκπαίδευσης, δοκιμασίας, ἀτσαλώματος τῶν μπολσεβίκικων «στρατιῶν», ὅσο καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀποσύνθεσης, ἐξασθένισης, διάσπασης, πτώσης τοῦ ἠθικοῦ τῶν «στρατιῶν» τοῦ «ἀντιπάλου».

Καί ἔχοντας τή δυνατότητα μέ ἕνα γρήγορο, ἀποφασιστικό χτύπημα νά κατακτήσουμε στά σίγουρα καί τίς δυό πρωτεύουσες, καί τά δυό κέντρα ὁλόκληρης τῆς καπιταλιστικῆς κρατικῆς μηχανῆς (τόσο ἀπό οἰκονομική, ὅσο καί ἀπό πολιτική ἄποψη), παρόλη τή μανιασμένη ἀντίσταση τῶν γραφειοκρατῶν καί τῶν «διανοουμένων», τό σαμποτάζ κτλ., μπορέσαμε μέ τή βοήθεια τοῦ κεντρικοῦ μηχανισμοῦ τῆς κρατικῆς ἐξουσίας *νά ἀποδείξουμε μέ ἔργα* στίς ἐργαζόμενες *μ ή* προλεταριακές μάζες ὅτι τό προλεταριάτο εἶναι ὁ μοναδικά σίγουρος σύμμαχος, φίλος καί καθοδηγητής τους.

* Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ἡ ἑνότητα καί ἡ συνοχή τοῦ Κόμματος τοῦ προλεταριάτου, πού φαίνεται καί ἀπό τά πιό πάνω στοιχεῖα σέ σύγκριση μέ τήν τεράστια διασπορά τῶν μικροαστικῶν κομμάτων καί τῶν κομμάτων τῆς ἀστικῆς τάξης.

III

Ἀλλά πρίν περάσουμε σ' αὐτό, τό πιό σπουδαῖο ζήτημα — στό ζήτημα τῆς στάσης τοῦ προλεταριάτου ἀπέναντι στίς μή προλεταριακές ἐργαζόμενες μάζες — πρέπει νά ἀσχοληθοῦμε ἀκόμη μέ τό *στρατό*.

Στή διάρκεια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ὁ στρατός ἀπορόφησε ὅλο τό ἄνθος τῶν λαϊκῶν δυνάμεων, καί ἄν ὁ ὀπορτουνιστικός συρφετός τῆς II Διεθνοῦς (ὄχι μόνο οἱ σοσιαλσωβινιστές, δηλ. οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Ρενοντέλ, πού πέρασαν ἀνοιχτά μέ τό μέρος τῆς «ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας», ἀλλά καί οἱ «ὀπαδοί τοῦ κέντρου» [4]) μέ τά λόγια τους καί μέ τά ἔργα τους ἐνίσχυαν τήν ὑποταγή τοῦ στρατοῦ στήν καθοδήγηση τῶν ἰμπεριαλιστῶν ληστῶν τόσο τῆς γερμανικῆς, ὅσο καί τῆς ἀγγλογαλλικῆς ὁμάδας, οἱ πραγματικοί ὅμως προλετάριοι ἐπαναστάτες δέν ξεχνοῦσαν ποτέ τά λόγια τοῦ Μάρξ πού εἰπώθηκαν τό 1870: «ἡ ἀστική τάξη θά μάθει στό προλεταριάτο νά χειρίζεται τά ὅπλα»! [5] Γιά «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας» στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, δηλ. στόν πόλεμο πού καί ἀπό τίς δυό πλευρές ἦταν ληστρικός, μποροῦσαν νά μιλοῦν μόνο οἱ αὐστρογερμανοί καί ἀγγλο-γαλλορῶσοι-προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἐνῶ οἱ προλετάριοι ἐπαναστάτες ἔστρεφαν (ἀρχίζοντας ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1914) ὅλη τους τήν προσοχή στήν ἐπαναστατικοποίηση τοῦ στρατοῦ, στή χρησιμοποίησή του *ἐνάντια* στούς ἰμπεριαλιστές ληστές τῆς ἀστικῆς τάξης, στή μετατροπή τοῦ ἄδικου καί ληστρικοῦ πολέμου ἀνάμεσα στίς δυό ὁμάδες τῶν ἰμπεριαλιστῶν ἅρπαγων σέ δίκαιο καί νόμιμο πόλεμο τῶν προλετάριων καί τῶν καταπιεζόμενων ἐργαζόμενων μαζῶν τῆς κάθε χώρας ἐνάντια στή «δική τους», «ἐθνική» ἀστική τάξη.

Οἱ προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ *δέν προετοίμασαν* στά χρόνια 1914-1917 τή χρησιμοποίηση τῶν στρατῶν *ἐνάντια* στίς ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις τοῦ *κάθε* ἔθνους.

Οἱ μπολσεβίκοι ἔκαναν αὐτή τήν προετοιμασία μέ ὅλη τους τήν προπαγάνδα, τή διαφώτιση, τήν παράνομη ὀργανωτική δουλιά τους ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1914. Βέβαια, οἱ προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ, οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι ὅλων τῶν ἐθνῶν παράκαμπταν τό ζήτημα αὐτό, μιλώντας γιά *ἀποσύνθεση* τοῦ στρατοῦ ἀπό τήν μπολσεβίκικη προπαγάνδα, ἀλλά ἐμεῖς *εἴμαστε περήφανοι* πού ἐκπληρώσαμε τό χρέος μας, ἀποσυνθέτοντας τίς δυνάμεις τοῦ ταξικοῦ μας ἐχθροῦ, ἀποσπώντας *ἀπ' αὐτόν* τίς

ἔνοπλες μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν *γιά τήν πάλη* ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές.

Τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς μας φάνηκαν ἀνάμεσα στ' ἄλλα καί στήν ψηφοφορία γιά τήν ἐκλογή τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης τό Νοέμβρη τοῦ 1917, στήν ὁποία πῆρε μέρος στή Ρωσία καί ὁ στρατός.

Ὁρίστε τά κυριότερα ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ψηφοφορίας, ὅπως τά παραθέτει ὁ Ν. Β. Σβιατίτσκι:

Ἀριθμός ψήφων (σέ χιλιάδες), πού δόθηκαν τό Νοέμβρη τοῦ 1917 στίς ἐκλογές γιά τή Συντακτική Συνέλευση

Τμήματα στρατοῦ καί στόλου	στούς ἐσέρους	στούς μπολσεβίκους	στούς καντέτους	στίς ἐθνικές καί ἄλλες ὁμάδες	Σύνολο
Βόρειο μέτωπο..................	240,0	480,0	;	60,0**	780,0
Δυτικό μέτωπο..................	180,6	653,4	16,7	125,2	976,0
Νότιο-Δυτικό μέτωπο......	402,9	300,1	13,7	290,6	1 007,4
Μέτωπο Ρουμανίας..........	679,4	167,0	21,4	260,7	1 128,6
Μέτωπο Καυκάσου..........	360,0	60,0	;	—	420,0
Στόλος Βαλτικῆς.............	—	(120,0)*	—	—	(120,0)*
Στόλος Μαύρης θάλασ....	22,2	10,8	—	19,5	52,5
Σύνολο..................	1885,1	1 671,3 + (120,0)*	51,8 + ;	756,0	4 364,5 + (120,0)*
		1 791,3			+ ;

Τό συνολικό ἀποτέλεσμα: γιά τούς ἐσέρους 1 885,1 χιλ. ψῆφοι, γιά τούς μπολσεβίκους — 1 671,3 χιλ. Καί ἄν προσθέσουμε σ' αὐτούς τίς 120,0 (κατά προσέγγιση) τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς, τότε οἱ μπολσεβίκοι πῆραν 1 791,3 χιλιάδες ψήφους.

Ἑπομένως οἱ μπολσεβίκοι πῆραν *λίγο λιγότερους* ἀπό τούς ἐσέρους.

Ἑπομένως *ὁ μισός* στρατός τόν Ὀχτώβρη-Νοέμβρη τοῦ 1917 ἦταν ἤδη *μπολσεβίκικος*.

* Ὁ ἀριθμός αὐτός δίνεται κατά προσέγγιση: ἐκλέχτηκαν 2 μπολσεβίκοι. Ὁ Ν. Β. Σβιατίτσκι ὑπολογίζει γιά κάθε ἐκλεγμένο 60 000 ψήφους. Γι' αὐτό καί παίρνω τόν ἀριθμό 120 000.

** Γιά τό ποιό κόμμα πῆρε τίς 19,5 χιλ. ψήφους τοῦ στόλου τῆς Μαύρης θάλασσας δέν δίνονται πληροφορίες. Οἱ ἄλλοι ὅμως ἀριθμοί αὐτῆς τῆς στήλης ἀφοροῦν, προφανῶς, σχεδόν μόνο τούς οὐκρανούς σοσιαλιστές, γιατί ἐκλέχτηκαν 10 οὐκρανοί σοσιαλιστές καί 1 σοσιαλδημοκράτης (δηλ. μενσεβίκος).

Δίχως αὐτό δέν θά μπορούσαμε νά νικήσουμε.

Ἔχοντας ὅμως σχεδόν τούς μισούς ψήφους τοῦ στρατοῦ γενικά, εἴχαμε τή συντριπτική ὑπεροχή στά *κοντινότερα πρός τίς πρωτεύουσες* μέτωπα καί γενικά στά μέτωπα πού δέν βρίσκονταν πάρα πολύ μακριά. Ἄν ἀφαιρέσουμε τό μέτωπο τοῦ Καυκάσου, οἱ μπολσεβίκοι παρουσιάζουν γενικά ὑπεροχή ἀπέναντι στούς ἐσέρους. Καί ἄν πάρουμε μόνο τό Βόρειο καί τό Δυτικό μέτωπο, οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν *πάνω ἀπό 1 ἑκατομμύριο* ψήφους ἔναντι τῶν 420 χιλιάδων πού εἶχαν οἱ ἐσέροι.

Ἑπομένως, καί στό στρατό οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν ἤδη πρός τό Νοέμβρη τοῦ 1917 μιά *πολιτική «δύναμη κρούσης»*, πού τούς ἐξασφάλιζε τή συντριπτική ὑπεροχή δυνάμεων στό ἀποφασιστικό σημεῖο στήν ἀποφασιστική στιγμή. Γιά ἀντίσταση ἀπό τήν πλευρά τοῦ στρατοῦ ἐνάντια στήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου, ἐνάντια στήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο, δέν μποροῦσε κάν νά γίνει λόγος, ἐφόσον στό Βόρειο καί στό Δυτικό μέτωπο οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν τεράστια ὑπεροχή, ἐνῶ στά ὑπόλοιπα μέτωπα, τά ἀπομακρυσμένα ἀπό τό κέντρο, οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν τόν καιρό καί τή δυνατότητα *νά ἀποσπάσουν τούς ἀγρότες ἀπό τό Κόμμα τῶν ἐσέρων*, πού γι' αὐτό θά μιλήσουμε πιό κάτω.

IV

Μέ βάση τά στοιχεῖα τῶν ἐκλογῶν γιά τή Συντακτική Συνέλευση, ἐξετάσαμε τούς τρεῖς ὅρους τῆς νίκης τοῦ μπολσεβικισμοῦ: 1) συντριπτική πλειοψηφία στό προλεταριάτο· 2) σχεδόν τό μισό στρατό· 3) συντριπτική ὑπεροχή δυνάμεων στήν ἀποφασιστική στιγμή στά ἀποφασιστικά σημεῖα, συγκεκριμένα: στίς πρωτεύουσες καί στά πλησιέστερα πρός τό κέντρο μέτωπα τοῦ στρατοῦ.

Οἱ ὅροι ὅμως αὐτοί θά μποροῦσαν νά δόσουν μόνο μιά ἐξαιρετικά ὀλιγόχρονη καί ἀσταθή νίκη, ἄν οἱ μπολσεβίκοι δέν θά μποροῦσαν νά τραβήξουν μέ τό μέρος τους τήν πλειοψηφία τῶν *μή* προλεταριακῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, νά τίς ἀποσπάσουν ἀπό τούς ἐσέρους καί τά ἄλλα μικροαστικά κόμματα.

Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται τό κύριο.

Καί ἡ κύρια πηγή τῆς μή κατανόησης τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἀπομέρους τῶν «σοσιαλιστῶν» (διάβαζε: τῶν μικροαστῶν δημοκρατῶν) τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, βρίσκεται στό ὅτι αὐτοί δέν καταλαβαίνουν ὅτι

ἡ κρατική ἐξουσία στά χέρια μιᾶς τάξης, τοῦ προλεταριάτου, μπορεῖ καί πρέπει νά γίνει ὄργανο προσέλκυσης τῶν μή προλεταριακῶν ἐργαζόμενων μαζῶν μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου, ὄργανο ἀπόσπασης αὐτῶν τῶν μαζῶν ἀπό τήν ἀστική τάξη καί ἀπό τά μικροαστικά κόμματα.

Οἱ κύριοι «σοσιαλιστές» τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, γεμάτοι ἀπό μικροαστικές προκαταλήψεις, ξέχασαν τό βασικό ἀπό τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ γιά τό κράτος καί βλέπουν τήν *κρατική ἐξουσία* σάν κάτι τό ἱερό, σάν εἴδωλο ἤ ἰσοδύναμο μέ τίς τυπικές ψηφοφορίες, σάν τό ἀπόλυτο τῆς «συνεποῦς δημοκρατίας» (καί ποιός ξέρει πῶς ἀλλιῶς λέγεται κάθε παρόμοια ἀνοησία). Δέν βλέπουν ὅτι ἡ κρατική ἐξουσία εἶναι ἁπλούστατα τό *ὄργανο* πού οἱ *διάφορες* τάξεις μποροῦν καί πρέπει νά τό χρησιμοποιοῦν (καί νά ξέρουν νά τό χρησιμοποιοῦν) *γιά τούς δικούς τους ταξικούς σκοπούς.*

Ἡ ἀστική τάξη χρησιμοποιοῦσε τήν κρατική ἐξουσία σάν ὄργανο τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν ἐνάντια στό προλεταριάτο, ἐνάντια σέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους. Ἔτσι γινόταν ἀκόμη καί στίς πιό δημοκρατικές ἀστικές δημοκρατίες. Μόνο οἱ προδότες τοῦ μαρξισμοῦ τό «ξέχασαν» αὐτό.

Τό προλεταριάτο πρέπει (συγκεντρώνοντας ἀρκετά ἰσχυρές πολιτικές καί στρατιωτικές «δυνάμεις κρούσης») νά ἀνατρέψει τήν ἀστική τάξη, νά τῆς ἀφαιρέσει τήν κρατική ἐξουσία, γιά νά χρησιμοποιήσει τό ὄργανο αὐτό γιά τούς *δικούς του* ταξικούς σκοπούς.

Καί ποιοί εἶναι οἱ ταξικοί σκοποί τοῦ προλεταριάτου;

Τό τσάκισμα τῆς ἀντίστασης τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ἡ «οὐδετεροποίηση» τῆς ἀγροτιᾶς, καί ὅσο εἶναι δυνατό, ἡ προσέλκυσή της — πάντως τῆς πλειοψηφίας τοῦ ἐργαζόμενου, μή ἐκμεταλλευτικοῦ τμήματός της — μέ τό μέρος του.

Ἡ ὀργάνωση τῆς μεγάλης ἐκμηχανισμένης παραγωγῆς στά ἐργοστάσια καί μέσα παραγωγῆς γενικά τῆς ἀστικῆς τάξης, πού ἔχουν ἀπαλλοτριωθεῖ.

Ἡ ὀργάνωση τοῦ σοσιαλισμοῦ πάνω στά ἐρείπια τοῦ καπιταλισμοῦ.

* *
*

Οἱ κύριοι ὀπορτουνιστές, μαζί καί οἱ καουτσκιστές, διασύροντας τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ «διδάσκουν» τό λαό: τό προλεταριάτο πρέπει πρῶτα νά κατακτήσει τήν πλειοψηφία μέσω τοῦ

καθολικοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος, κατόπι, στηριζόμενο στήν ψηφοφορία αὐτή τῆς πλειοψηφίας, νά πάρει τήν κρατική ἐξουσία, κι' ἔπειτα πιά, μέ βάση τή «συνεπή» (ὁρισμένοι λένε «καθαρή») δημοκρατία, νά ὀργανώσει τό σοσιαλισμό.

Ἐνῶ ἐμεῖς λέμε, μέ βάση τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ καί τήν πείρα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης:

τό προλεταριάτο πρέπει πρῶτα νά ἀνατρέψει τήν ἀστική τάξη καί νά κατακτήσει γιά τόν *ἑαυτό του* τήν κρατική ἐξουσία, καί ἔπειτα νά χρησιμοποιήσει τήν κρατική αὐτή ἐξουσία, δηλαδή τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, σάν ὄργανο τῆς τάξης του γιά νά κατακτήσει τή συμπάθεια τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων.

* *
*

Μέ ποιό τρόπο μπορεῖ ἡ κρατική ἐξουσία στά χέρια τοῦ προλεταριάτου νά γίνει ὄργανο τῆς ταξικῆς του πάλης γιά νά κατακτήσει τήν ἐπιροή πάνω στίς μή προλεταριακές ἐργαζόμενες μάζες; Γιά τήν προσέλκυσή τους μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου; Γιά τήν ἀπόσπασή τους ἀπό τήν ἀστική τάξη καί τό πέρασμά τους μέ τό προλεταριάτο;

Πρῶτο, τό προλεταριάτο τό πετυχαίνει αὐτό γιατί *δέν* βάζει σέ λειτουργία τόν παλιό μηχανισμό τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, μά τόν *συντρίβει,* δέν ἀφήνει ἀπ' αὐτόν πέτρα πάνω στήν πέτρα (παρά τίς θρηνωδίες τῶν φοβισμένων μικροαστῶν καί τίς ἀπειλές τῶν σαμποταριστῶν) καί δημιουργεῖ *νέο* κρατικό μηχανισμό. Ὁ νέος αὐτός κρατικός μηχανισμός εἶναι προσαρμοσμένος στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί στήν πάλη του κατά τῆς ἀστικῆς τάξης *ὑπέρ* τῶν μή προλεταριακῶν ἐργαζόμενων μαζῶν. Ὁ νέος αὐτός μηχανισμός δέν εἶναι ἐπινόηση κανενός, ἀλλά *ξεπετιέται* ἀπό τήν ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου, ἀπό τό ἅπλωμά της σέ πλάτος καί σέ βάθος. Αὐτός ὁ νέος μηχανισμός κρατικῆς ἐξουσίας, ὁ νέος *τύπος* κρατικῆς ἐξουσίας εἶναι *ἡ Σοβιετική ἐξουσία.*

Τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας, ὅταν κατάκτησε τήν κρατική ἐξουσία, ἀνάγγειλε ἀμέσως, ὕστερα ἀπό μερικές ὧρες, τή διάλυση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ (πού αἰῶνες προσαρμοζόταν, ὅπως ἔδειξε ὁ Μάρξ, στήν ἐξυπηρέτηση τῶν ταξικῶν συμφερόντων τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀκόμη καί στίς συνθῆκες τῆς πιό δημοκρατικῆς ἀστικῆς δημοκρατίας[6]) καί μεταβίβασε *ὅλη τήν ἐξουσία στά Σοβιέτ.* Στά Σοβιέτ ὅμως ἐπιτρεπόταν νά μποῦν

μόνο οἱ ἐργαζόμενοι καί οἱ ἐκμεταλλευόμενοι, ἐνῶ ἀποκλείονταν οἱ κάθε λογῆς ἐκμεταλλευτές.

Μέ τόν τρόπο αὐτό, μεμιᾶς, μέ ἕνα χτύπημα, ἀμέσως *ὕστερα* ἀπό τήν κατάκτηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο, τό προλεταριάτο *ἀποσπᾶ* ἀπό τήν ἀστική τάξη τήν *τεράστια μάζα* τῶν ὀπαδῶν της, πού ἀκολουθοῦσε τά μικροαστικά καί «σοσιαλιστικά» κόμματα, γιατί ἡ μάζα αὐτή εἶναι οἱ ἐργαζόμενοι καί οἱ ἐκμεταλλευόμενοι, πού ἡ ἀστική τάξη (μαζί καί τά φερέφωνά της, οἱ Τσερνόφ, οἱ Κάουτσκι, οἱ Μάρτοφ καί Σία) τούς ἐξαπατοῦσε καί οἱ ὁποῖοι, *ἀποκτώντας τή Σοβιετική ἐξουσία*, ἀποκτοῦν *γιά πρώτη φορά* ἕνα ὄργανο μαζικῆς πάλης γιά τά συμφέροντά τους ἐνάντια στήν ἀστική τάξη.

Δεύτερο, τό προλεταριάτο μπορεῖ καί πρέπει ἀμέσως, ἤ πάντως πολύ γρήγορα, νά ἀποσπάσει ἀπό τήν ἀστική τάξη καί ἀπό τή μικροαστική δημοκρατία τίς *μάζες «τους»*, δηλ. τίς μάζες πού τούς ἀκολουθοῦσαν — νά τίς ἀποσπάσει *μέσω τῆς ἐπαναστατικῆς ἱκανοποίησης τῶν πιό ζωτικῶν οἰκονομικῶν ἀναγκῶν τους μέ τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης*.

Ἡ ἀστική τάξη *δέν μπορεῖ* νά τό κάνει αὐτό, ὁσοδήποτε «ἰσχυρή» κρατική ἐξουσία καί ἄν διαθέτει.

Τό προλεταριάτο, τήν ἄλλη κιόλας μέρα μετά τήν κατάκτηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, *μπορεῖ* νά τό κάνει αὐτό, γιατί ἔχει γι' αὐτή τή δουλιά καί μηχανισμό (τά Σοβιέτ) καί οἰκονομικά μέσα (ἀπαλλοτρίωση τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης).

Ἀκριβῶς ἔτσι τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας *ἀπόσπασε* ἀπό τούς ἐσέρους τήν *ἀγροτιά* καί τήν ἀπόσπασε κυριολεκτικά *μέσα σέ μερικές ὧρες*, ὕστερα ἀπό τήν κατάληψη τῆς κρατικῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο. Γιατί τό νικηφόρο προλεταριάτο, λίγες ὧρες μετά τή νίκη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη στήν Πετρούπολη, δημοσίευσε τό «διάταγμα γιά τή γῆ» * καί μέ τό διάταγμα αὐτό *ἱκανοποίησε* στό ἀκέραιο καί μεμιᾶς, μέ ἐπαναστατική ταχύτητα, ἐνεργητικότητα καί πάθος, ὅλες τίς πιό ἐπείγουσες οἰκονομικές ἀνάγκες τῆς *πλειοψηφίας* τῶν ἀγροτῶν, ἀπαλλοτρίωσε τούς τσιφλικάδες ὁλοκληρωτικά καί χωρίς ἐξαγορά.

Οἱ μπολσεβίκοι νικητές, γιά νά ἀποδείξουν στούς ἀγρότες ὅτι οἱ προλετάριοι δέν θέλουν νά τούς ἐπιβάλουν τή θέλησή τους ἐκμεταλλευόμενοι τήν πλειοψηφία τους, δέν θέλουν νά τούς

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 24-26. *Ἡ Σύντ.*

διοικοῦν μέ παραγγέλματα, ἀλλά νά τούς βοηθοῦν καί νά εἶναι φίλοι τους, δέν πρόσθεσαν *οὔτε μιά λέξη δική τους* στό «διάταγμα γιά τή γῆ», ἀλλά τό ἀντέγραψαν λέξη πρός λέξη ἀπό τίς ἐντολές τῶν ἀγροτῶν (φυσικά, ἀπό τίς πιό ἐπαναστατικές), πού εἶχαν δημοσιευτεῖ ἀπό τούς *ἐσέρους* στήν *ἐσέρικη* ἐφημερίδα [7].

Οἱ ἐσέροι ἄφριζαν, θύμωναν, ἀγανακτοῦσαν, ὠρύονταν ὅτι «οἱ μπολσεβίκοι ἔκλεψαν τό πρόγραμμά τους», ὅμως τούς ἐσέρους ἁπλῶς τούς κορόιδευαν γι' αὐτό: σπουδαῖο κόμμα, ἔλεγαν, πού ἔπρεπε νά τό νικήσει κανείς καί νά τό διώξει ἀπό τήν κυβέρνηση, γιά νά πραγματοποιηθεῖ ὅ,τι ἐπαναστατικό καί ὠφέλιμο ὑπῆρχε στό πρόγραμμά του γιά τούς ἐργαζόμενους!

Αὐτή ἀκριβῶς τή διαλεκτική ποτέ δέν μπόρεσαν νά τήν καταλάβουν οἱ προδότες, οἱ χοντροκέφαλοι καί σχολαστικοί τῆς II Διεθνοῦς: τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ νά νικήσει, ἄν δέν κατακτήσει μέ τό μέρος του τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀλλά νά περιορίζεις ἤ νά ἐξαρτᾶς τήν κατάκτηση αὐτή ἀπό τήν ἀπόκτηση τῆς πλειοψηφίας τῶν ψήφων στίς ἐκλογές μέσα σέ *συνθῆκες κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης* σημαίνει ἀθεράπευτη βλακεία ἤ καθαρή ἐξαπάτηση τῶν ἐργατῶν. Τό προλεταριάτο, γιά νά κατακτήσει τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ μέ τό μέρος του, πρέπει, πρῶτο, νά ἀνατρέψει τήν ἀστική τάξη καί νά πάρει τήν κρατική ἐξουσία στά χέρια του· πρέπει, δεύτερο, νά ἐγκαθιδρύσει τή Σοβιετική ἐξουσία, κάνοντας θρύψαλα τόν παλιό κρατικό μηχανισμό, ὑποσκάπτοντας ἔτσι μεμιᾶς τήν κυριαρχία, τό κύρος, τήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν μικροαστῶν συμφιλιωτιστῶν μέσα στίς μή προλεταριακές ἐργαζόμενες μάζες. Πρέπει, τρίτο, *νά ἐξαλείψει* τήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν μικροαστῶν συμφιλιωτιστῶν στήν *πλειοψηφία* τῶν μή προλεταριακῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, ἱκανοποιώντας *ἐπαναστατικά* τίς οἰκονομικές *τους* ἀνάγκες *σέ βάρος τῶν ἐκμεταλλευτῶν*.

Ἡ δυνατότητα γιά ὅλα αὐτά ὑπάρχει, φυσικά, μόνο ἐφόσον ἔχει ἐπιτευχθεῖ ἕνα ὁρισμένο ἐπίπεδο καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης. Χωρίς τό βασικό αὐτό ὅρο δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει οὔτε ξεχωρισμός τοῦ προλεταριάτου σέ ἰδιαίτερη τάξη, οὔτε ἐπιτυχία στή μακρόχρονη προετοιμασία, διαπαιδαγώγηση, ἐκπαίδευση καί δοκιμασία του στήν πολύχρονη πάλη του μέ ἀπεργίες, διαδηλώσεις, στήν πάλη του γιά τόν ἐξευτελισμό καί τήν ἐξοστράκιση τῶν ὁπορτουνιστῶν. Χωρίς τό βασικό αὐτόν ὅρο δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ὁ ρόλος — οἰκονομικός καί πολιτικός — τῶν κέντρων, πού τό προλεταριάτο, κατακτώντας τα, κατακτᾶ ὅλη τήν κρατική

ἐξουσία ἤ, ἀκριβέστερα, τό ζωτικό νεῦρο της, τήν καρδιά, τόν ἁρμό της. Χωρίς τό βασικό αὐτόν ὅρο δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἡ συγγένεια, ἡ ἐγγύτητα, ἡ σύνδεση ἀνάμεσα στή θέση τοῦ προλεταριάτου καί στή θέση τῶν μή προλεταριακῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, πού εἶναι ἀπαραίτητες (ἡ συγγένεια, ἡ ἐγγύτητα, ἡ σύνδεση), γιά νά ἐπηρεάζει τό προλεταριάτο αὐτές τίς μάζες, γιά νά ἔχει ἐπιτυχία ἡ ἐπενέργειά του πάνω σ' αὐτές.

V

Πᾶμε παρακάτω.

Τό προλεταριάτο μπορεῖ νά κατακτήσει τήν κρατική ἐξουσία, νά ἐγκαθιδρύσει τό σοβιετικό καθεστώς, νά ἱκανοποιήσει οἰκονομικά τήν πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων σέ βάρος τῶν ἐκμεταλλευτῶν.

Εἶναι μήπως ἀρκετό αὐτό γιά μιά πλήρη καί ὁριστική νίκη;

Ὄχι.

Μόνο ἡ αὐταπάτη τῶν μικροαστῶν δημοκρατῶν, τῶν «σοσιαλιστῶν» καί τῶν «σοσιαλδημοκρατῶν», τῶν κυριότερων σημερινῶν ἐκπροσώπων τους, μπορεῖ νά δημιουργεῖ τήν ἀντίληψη ὅτι στόν καπιταλισμό οἱ ἐργαζόμενες μάζες μποροῦν νά ἀποκτήσουν μιά τόσο μεγάλη συνειδητότητα, σταθερότητα χαρακτήρα, διορατικότητα καί τόσο εὐρύ πολιτικό ὁρίζοντα, ὥστε νά ἔχουν τή δυνατότητα νά ἀποφασίσουν *μόνο μέ τήν ψηφοφορία* ἤ γενικά *νά ἀποφασίσουν ἀπό τά πρίν* κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες, δίχως τή μακρόχρονη πείρα τῆς πάλης, ὅτι θά ἀκολουθήσουν τήν τάδε τάξη ἤ τό τάδε κόμμα.

Αὐτό εἶναι αὐταπάτη. Αὐτό εἶναι ἕνα ἀνόητο παραμύθι τῶν σχολαστικῶν καί γλυκανάλατων σοσιαλιστῶν τύπου Κάουτσκι, Λονγκέ, Μακντόναλντ.

Ὁ καπιταλισμός δέν θά ἦταν καπιταλισμός, ἄν, ἀπό τή μιά μεριά, δέν καταδίκαζε τίς *μάζες* στήν ἐξουθένωση, στήν καταπίεση, στή φοβία, στό διασκορπισμό (τό χωριό!), στήν ἀμάθεια· — ἄν αὐτός (ὁ καπιταλισμός), ἀπό τήν ἄλλη μεριά, δέν ἔθετε στή διάθεση τῆς ἀστικῆς τάξης ἕναν τεράστιο μηχανισμό ψευτιᾶς καί ἀπάτης, μαζικῆς ἐξαπάτησης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ἀποβλάκωσής τους κτλ.

Γι' αὐτό, μόνο τό προλεταριάτο εἶναι ἱκανό *νά βγάλει τούς ἐργαζόμενους ἀπό τόν καπιταλισμό* καί νά τούς ὁδηγήσει στόν κομμουνισμό. Οὔτε σκέψη μπορεῖ νά γίνει ὅτι οἱ μικρο-

αστικές ή οί μισομικροαστικές μάζες τών έργαζομένων θά λύσουν άπό τά πρίν τό πολύπλοκο πολιτικό ζήτημα: «νά ταχθοῦν μέ τήν έργατική ή μέ τήν άστική τάξη». Οί *ταλαντεύσεις* τών μή προλεταριακῶν έργαζόμενων στρωμάτων εἶναι άναπόφευκτες. Εἶναι άπαραίτητο νά άποκτήσουν δική τους *πρακτική πείρα*, πού θά τούς έπιτρέψει νά *συγκρίνουν* τήν καθοδήγηση τῆς άστικῆς τάξης μέ τήν καθοδήγηση τοῦ προλεταριάτου.

Αὐτό άκριβῶς τό γεγονός ξεχνοῦν διαρκῶς οί θαυμαστές τῆς «συνεποῦς δημοκρατίας», πού φαντάζονται πώς καί τά πιό σοβαρά πολιτικά ζητήματα μποροῦν νά λυθοῦν μέ ψηφοφορίες. Στήν πράξη, δταν τά ζητήματα αὐτά εἶναι φλέγοντα καί ἔχουν όξυνθεῖ άπό τήν πάλη, τά λύνει ὁ *έμφύλιος πόλεμος*, καί στόν πόλεμο αὐτό πολύ μεγάλη σημασία ἔχει ή *πείρα* τών μή προλεταριακῶν έργαζόμενων μαζῶν (κατά κύριο λόγο τών άγροτῶν), ή πείρα άπό τή σύγκριση, τήν άντιπαραβολή πού κάνουν τῆς έξουσίας τοῦ προλεταριάτου μέ τήν έξουσία τῆς άστικῆς τάξης.

'Από τήν ἄποψη αὐτή εἶναι έξαιρετικά διδακτικές οί έκλογές γιά τή Συντακτική Συνέλευση στή Ρωσία τό Νοέμβρη τοῦ 1917, δταν τίς άντιπαραβάλουμε μέ τό δίχρονο έμφύλιο πόλεμο τοῦ 1917-1919.

Κοιτάξτε ποιές περιοχές ἦταν λιγότερο μπολσεβίκικες. Πρῶτο, τών 'Ανατολικῶν Οὐραλίων καί τῆς Σιβηρίας: οί μπολσεβίκοι πῆραν τά 12% καί 10% τών ψήφων. Δεύτερο, ή Οὐκρανία: οί μπολσεβίκοι πῆραν τά 10% τών ψήφων. 'Από τίς ὑπόλοιπες περιοχές τό μικρότερο ποσοστό τών ψήφων στούς μπολσεβίκους τό ἔδοσε ή άγροτική περιφέρεια τῆς Μεγαλορωσίας, ή Παραβόλγια-Μαυρόγαιη περιφέρεια, άλλά καί σ' αὐτή οί μπολσεβίκοι πῆραν τά 16% τών ψήφων.

Καί άκριβῶς στίς περιφέρειες έκεῖνες, δπου τό Νοέμβρη τοῦ 1917 οί μπολσεβίκοι πῆραν τό μικρότερο ποσοστό ψήφων, παρατηροῦμε δτι εἶχαν τή μεγαλύτερη έπιτυχία τά άντεπαναστατικά κινήματα, οί έξεγέρσεις, ή όργάνωση τών δυνάμεων τῆς άντεπανάστασης. 'Ακριβῶς στίς περιοχές αὐτές διατηρήθηκε έπί μῆνες ή έξουσία τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν.

Οί ταλαντεύσεις τοῦ μικροαστικοῦ πληθυσμοῦ έκεῖ πού τό προλεταριάτο εἶχε τή λιγότερη έπιρροή έκδηλώθηκαν στίς περιοχές αὐτές πολύ καθαρά:

στήν άρχή ἦταν μέ τούς μπολσεβίκους, δταν αὐτοί ἔδοσαν τή γῆ καί οί άποστρατευμένοι στρατιῶτες μετάφεραν τήν εἴδηση

γιά εἰρήνη. Ἔπειτα — ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, ὅταν αὐτοί πρός τό συμφέρον τῆς διεθνοῦς ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης καί τῆς διατήρησης τῆς ἑστίας της στή Ρωσία, ἔκλεισαν τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ [8], «προσβάλοντας» τά πιό βαθιά μικροαστικά αἰσθήματα, δηλ. τά πατριωτικά. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν ἄρεσε στούς ἀγρότες, ἰδιαίτερα ἐκεῖ ὅπου ὑπῆρχαν τά περισσότερα πλεονάσματα σιτηρῶν, ὅταν οἱ μπολσεβίκοι ἔδειξαν πώς θά ἐπιδιώξουν σταθερά, παίρνοντας αὐστηρά μέτρα, νά παραδοθοῦν τά πλεονάσματα αὐτά στό κράτος σέ σταθερές τιμές. Ἡ ἀγροτιά τῶν Οὐραλίων, τῆς Σιβηρίας, τῆς Οὐκρανίας στρέφεται πρός τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν.

Παρακάτω, ἡ πείρα τῆς κολτσακικῆς καί τῆς ντενικινικῆς «δημοκρατίας», πού τήν ἐκθείαζε ὁ κάθε ἐφημεριδογράφος στήν κολτσακία καί στήν ντενικία σέ κάθε φύλλο τῶν λευκοφρουρίτικων ἐφημερίδων, ἔδειξε στούς ἀγρότες πώς τά λόγια γιά δημοκρατία καί γιά «συντακτική» χρησιμεύουν στήν πραγματικότητα μόνο σάν προκάλυμα τῆς δικτατορίας τοῦ τσιφλικᾶ καί τοῦ καπιταλιστῆ.

Ἀρχίζει ἡ νέα στροφή πρός τόν μπολσεβικισμό: φουντώνουν οἱ ἀγροτικές ἐξεγέρσεις στά μετόπισθεν τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν. Οἱ ἀγρότες ὑποδέχονται τά κόκκινα στρατεύματα σάν ἀπελευθερωτές.

Σέ τελευταία ἀνάλυση, ἀκριβῶς οἱ ταλαντεύσεις αὐτές τῆς ἀγροτιᾶς, πού εἶναι ὁ κύριος ἐκπρόσωπος τῆς μικροαστικῆς μάζας τῶν ἐργαζομένων, ἔκριναν τήν τύχη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τῆς ἐξουσίας τοῦ Κολτσάκ — Ντενίκιν. Πρίν ὅμως ἀπ' αὐτή τήν «τελευταία ἀνάλυση» πέρασε μιά ἀρκετά μακρόχρονη περίοδος πάλης καί σκληρῶν δοκιμασιῶν, πού δέν τέλειωσαν στή Ρωσία μέσα στά δυό χρόνια καί δέν τέλειωσαν ἀκριβῶς στή Σιβηρία καί στήν Οὐκρανία. Καί δέν μποροῦμε νά ἐγγυηθοῦμε πώς θά τελειώσουν όριστικά, ἄς ποῦμε, μέσα σέ ἕνα χρόνο ἤ κάτι τέτιο.

Οἱ ὀπαδοί τῆς «συνεποῦς» δημοκρατίας δέν ἐμβάθυναν στή σημασία αὐτοῦ τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος. Ἔλεγαν καί λένε τό παιδικό παραμύθι πώς τάχα τό προλεταριάτο μπορεῖ στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ «νά πείσει» τήν πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων καί νά τούς κερδίσει σταθερά μέ τό μέρος του μέ τίς ψηφοφορίες. Ἐνῶ ἡ πραγματικότητα δείχνει πώς μόνο μέσα στή μακρόχρονη καί σκληρή πάλη ἡ πικρή πείρα τῆς *ταλαντευόμενης* μικροαστικῆς τάξης *τήν ὁδηγεῖ,* ἀφοῦ συγκρίνει τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου μέ τή δικτατορία τῶν καπιταλιστῶν, στό συμπέρασμα ὅτι ἡ πρώτη εἶναι καλύτερη ἀπό τή δεύτερη.

Θεωρητικά όλοι οἱ σοσιαλιστές, πού μελέτησαν τό μαρξισμό καί θέλουν νά πάρουν ὑπόψη τους τήν πείρα τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῶν προηγμένων χωρῶν στή διάρκεια τοῦ 19ου αἰώνα, ἀναγνωρίζουν τό ἀναπόφευκτο τῶν *ταλαντεύσεων* τῆς μικροαστικῆς τάξης ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν τάξη τῶν καπιταλιστῶν. Οἱ οἰκονομικές ρίζες αὐτῶν τῶν ταλαντεύσεων ἀποκαλύπτονται καθαρά ἀπό τήν οἰκονομική ἐπιστήμη, πού οἱ ἀλήθειες της ἐπαναλήφθηκαν ἑκατομμύρια φορές στίς ἐφημερίδες, στά φυλλάδια καί στίς μπροσοῦρες τῶν σοσιαλιστῶν τῆς ΙΙ Διεθνοῦς.

Ἀλλά οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν ξέρουν νά ἐφαρμόσουν τίς ἀλήθειες αὐτές στήν ἰδιόμορφη ἐποχή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Τίς μικροαστικο-δημοκρατικές προλήψεις καί αὐταπάτες (σχετικά μέ τήν «ἰσότητα» τῶν τάξεων, σχετικά μέ τή «συνεπή» ἤ «καθαρή» δημοκρατία, σχετικά μέ τή λύση τῶν μεγάλων ἱστορικῶν ζητημάτων, μέ τίς ψηφοφορίες κτλ.) τίς βάζουν στή θέση τῆς *ταξικῆς πάλης*. Δέν θέλουν νά καταλάβουν πώς τό προλεταριάτο, πού κατάκτησε τήν κρατική ἐξουσία, δέν σταματᾶ μ' αὐτό τήν ταξική του πάλη, ἀλλά τή συνεχίζει μέ ἄλλη μορφή, μέ ἄλλα μέσα. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου μέ τή βοήθεια ἑνός ὀργάνου, πού λέγεται κρατική ἐξουσία, εἶναι ταξική πάλη πού ἕνα ἀπό τά καθήκοντά της εἶναι νά δείξει μέ μακρόχρονη πείρα, μέ πάρα πολλά πρακτικά παραδείγματα, νά δείξει στά μή προλεταριακά ἐργαζόμενα στρώματα ὅτι σ' αὐτά συμφέρει περισσότερο νά εἶναι μέ τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, παρά μέ τή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, καί ὅτι δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει κανένας τρίτος δρόμος.

Τά στοιχεῖα τῶν ἐκλογῶν γιά τή Συντακτική Συνέλευση τό Νοέμβρη τοῦ 1917 μᾶς δίνουν τό βασικό φόντο τῆς εἰκόνας πού παρουσιάζει ἡ ἐξέλιξη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου δυό ὁλόκληρα χρόνια ὕστερα ἀπό τίς ἐκλογές αὐτές. Οἱ βασικές δυνάμεις στόν πόλεμο αὐτό φαίνονται *κιόλας* ξεκάθαρα ἀπό τίς ἐκλογές γιά τή Συντακτική Συνέλευση: φαίνεται ὁ ρόλος τῆς «δύναμης κρούσης» τῆς προλεταριακῆς στρατιᾶς, φαίνεται ὁ ρόλος τῆς ταλαντευόμενης ἀγροτιᾶς, φαίνεται ὁ ρόλος τῆς ἀστικῆς τάξης. «Οἱ καντέτοι — γράφει στό ἄρθρο του ὁ Ν. Β. Σβιατίτσκι — εἶχαν τή μεγαλύτερη ἐπιτυχία στίς ἴδιες περιοχές πού εἶχαν καί οἱ μπολσεβίκοι: στή Βόρεια καί στήν Κεντρική-Βιομηχανική» (σελ. 116). Εἶναι φυσικό πώς στά πιό ἀναπτυγμένα καπιταλιστικά κέντρα τά πιό ἀδύνατα ἦταν τά ἐνδιάμεσα στοιχεῖα, πού στέκουν

ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀστική τάξη. Εἶναι φυσικό πώς στά κέντρα αὐτά ἡ ταξική πάλη ἦταν περισσότερο ἔντονη. Ἀκριβῶς ἐδῶ βρίσκονταν οἱ κύριες δυνάμεις τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀκριβῶς ἐδῶ, καί μόνο ἐδῶ, μποροῦσε τό προλεταριάτο νά συντρίψει τήν ἀστική τάξη. Καί μόνο τό προλεταριάτο μποροῦσε νά τή συντρίψει ὁλοκληρωτικά. Καί μόνο συντρίβοντάς την ὁλοκληρωτικά, μποροῦσε τό προλεταριάτο νά κερδίσει ὁριστικά, χρησιμοποιώντας ἕνα ὄργανο, ὅπως εἶναι ἡ κρατική ἐξουσία, τή συμπάθεια καί τήν ὑποστήριξη τῶν μικροαστικῶν στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ.

Τά στοιχεῖα τῶν ἐκλογῶν γιά τή Συντακτική Συνέλευση, ὅταν ξέρει κανείς νά τά χρησιμοποιήσει, ὅταν ξέρει νά τά διαβάσει, μᾶς δείχνουν γιά πολλοστή.φορά τίς βασικές ἀλήθειες τῆς μαρξιστικῆς διδασκαλίας γιά τήν ταξική πάλη.

Τά στοιχεῖα αὐτά δείχνουν, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, καί τό ρόλο καί τή σημασία τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος. Πάρτε τήν Οὐκρανία. Στίς τελευταῖες συσκέψεις γιά τό οὐκρανικό ζήτημα μερικοί σύντροφοι κατηγόρησαν τό συντάκτη τῶν γραμμῶν αὐτῶν γιά ὑπερβολικό «φούσκωμα» τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος στήν Οὐκρανία. Τά στοιχεῖα τῶν ἐκλογῶν γιά τή Συντακτική Συνέλευση δείχνουν πώς στήν Οὐκρανία τό Νοέμβρη ἀκόμη τοῦ 1917 πῆραν τήν πλειοψηφία οἱ *οὐκρανοί* ἐσέροι καί σοσιαλιστές (3,4 ἑκατ. ψῆφοι + 0,5 = 3,9 ἑκατομ. ἔναντι τοῦ 1,9 ἑκατ. πού πῆραν οἱ ρῶσοι ἐσέροι ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν 7,6 ἑκατομμυρίων ψήφων σέ ὁλόκληρη τήν Οὐκρανία). Στό Νοτιοδυτικό καί Ρουμανικό μέτωπο οἱ οὐκρανοί σοσιαλιστές πῆραν τά 30% καί τά 34% ὅλων τῶν ψήφων τοῦ στρατοῦ (ἐνῶ οἱ ρῶσοι ἐσέροι πῆραν τά 40% καί τά 59%).

Ὅταν ἔτσι ἔχουν τά πράγματα, τό νά παραγνωρίζεις τή σημασία τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος στήν Οὐκρανία — σφάλμα πού πολύ συχνά κάνουν οἱ μεγαλορῶσοι (καί ἴσως καί ὄχι καί πολύ λιγότερο συχνά ἀπό τούς μεγαλορώσους πέφτουν στό σφάλμα αὐτό οἱ ἑβραῖοι) — σημαίνει ὅτι κάνεις ἕνα μεγάλο καί ἐπικίνδυνο λάθος. Δέν μπορεῖ νά εἶναι τυχαῖος ὁ χωρισμός τῶν ρώσων καί τῶν οὐκρανῶν ἐσέρων στήν Οὐκρανία ἀκόμη ἀπό τό 1917. Καί σάν διεθνιστές εἴμαστε ὑποχρεωμένοι, πρῶτο, νά παλέψουμε πολύ δραστήρια ἐνάντια στά ὑπολείμματα (κάποτε μή συνειδητά) τοῦ μεγαλορωσικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί σωβινισμοῦ πού παρουσιάζουν ὁρισμένοι «ρῶσοι» κομμουνιστές· δεύτερο, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι ἀκριβῶς στό ἐθνικό ζήτημα, σάν ζήτημα πού ἔχει σχετικά λιγότερη σπουδαιότητα (γιά τό διεθνιστή τό ζήτημα τῶν συνόρων τοῦ

κράτους εἶναι ζήτημα δευτερεῦον, ἄν ὄχι δέκατης σειρᾶς σπουδαιότητας), νά κάνουμε παραχωρήσεις. Σπουδαιότητα ἔχουν τά ἄλλα ζητήματα, σπουδαιότητα ἔχουν τά βασικά συμφέροντα τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας, σπουδαιότητα ἔχουν τά συμφέροντα τῆς ἑνότητας καί τῆς πειθαρχίας τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ πού παλεύει ἐνάντια στόν Ντενίκιν, σπουδαιότητα ἔχει ὁ καθοδηγητικός ρόλος τοῦ προλεταριάτου ἀπέναντι στήν ἀγροτιά. Τό ζήτημα, ἄν ἡ Οὐκρανία θά εἶναι χωριστό κράτος ἤ ὄχι ἔχει πολύ λιγότερη σπουδαιότητα. Δέν μπορεῖ καθόλου νά μᾶς ἐκπλήξει — καί δέν πρέπει νά μᾶς φοβίσει — ἀκόμη ἡ προοπτική ὅτι οἱ οὐκρανοί ἐργάτες καί ἀγρότες θά δοκιμάσουν διάφορα συστήματα, καί στή διάρκεια, ἄς ποῦμε, μερικῶν χρόνων θά δοκιμάσουν στήν πράξη καί τή συγχώνευση μέ τή ΣΟΣΔΡ, καί τό χωρισμό ἀπ' αὐτή σέ ἰδιαίτερη αὐτοτελή Οὐκρανική ΣΣΔ, καί διάφορες μορφές στενῆς συμμαχίας τους, καί τά λοιπά καί τά λοιπά.

Νά προσπαθεῖ κανείς ἀπό τά πρίν, μιά γιά πάντα, «σταθερά» καί «ἀμετάκλητα» νά λύσει αὐτό τό ζήτημα θά ἦταν στενοκεφαλιά ἤ ἁπλῶς βλακεία, γιατί οἱ ταλαντεύσεις τῶν μή προλεταριακῶν ἐργαζόμενων μαζῶν πάνω σέ ἕνα *τέτιο* ζήτημα εἶναι πολύ φυσικές καί μάλιστα ἀναπόφευκτες, ἀλλά δέν εἶναι καθόλου τρομερές γιά τό προλεταριάτο. Ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ προλεταριάτου πού ξέρει πραγματικά νά εἶναι διεθνιστής εἶναι ὑποχρεωμένος νά ἀντικρύζει τίς ταλαντεύσεις *αὐτές* μέ τή μεγαλύτερη σύνεση καί ὑπομονή, εἶναι ὑποχρεωμένος νά ἀφήσει τίς *ἴδιες* τίς μή προλεταριακές ἐργαζόμενες μάζες νά *ξεπεράσουν* αὐτές τίς ταλαντεύσεις μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα. Ἀδιάλλακτοι καί ἀμείλικτοι, ἀνειρήνευτοι καί ἀκλόνητοι πρέπει νά εἴμαστε σέ ἄλλα, πολύ πιό κεφαλαιώδη ζητήματα πού ἐνμέρει τά ἀνάφερα ἤδη πιό πάνω.

VI

Ἡ ἀντιπαραβολή τῶν ἐκλογῶν γιά τή Συντακτική Συνέλευση τοῦ Νοέμβρη 1917 καί τῆς ἀνάπτυξης τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 ὥς τό Δεκέμβρη τοῦ 1919 μᾶς δίνει τή δυνατότητα νά βγάλουμε συμπεράσματα σχετικά μέ τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό καί τήν προλεταριακή ἐπανάσταση κάθε καπιταλιστικῆς χώρας. Θά προσπαθήσουμε νά ἐκθέσουμε σύντομα ἤ, τουλάχιστο, νά σημειώσουμε τά κυριότερα ἀπό τά συμπεράσματα αὐτά.

1. Τό καθολικό ἐκλογικό δικαίωμα ἀποτελεῖ δείκτη τῆς ὡριμότητας τῶν διαφόρων τάξεων στήν κατανόηση τῶν καθη-

κόντων τους. Δείχνει πῶς *σκέπτονται* οἱ διάφορες τάξεις νά λύσουν τά προβλήματά τους. Ἡ ἴδια ἡ *ἐπίλυση* τῶν προβλημάτων αὐτῶν δέν κατορθώνεται μέ τίς ψηφοφορίες, ἀλλά μέ ὅλες τίς μορφές τῆς ταξικῆς πάλης μέχρι καί τόν ἐμφύλιο πόλεμο.

2. Οἱ σοσιαλιστές καί οἱ σοσιαλδημοκράτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς ἀκολουθοῦν τήν ἄποψη τῆς χυδαίας μικροαστικῆς δημοκρατίας, συμμεριζόμενοι τήν πρόληψή της ὅτι τάχα ἡ ψηφοφορία μπορεῖ νά λύσει τά θεμελιακά ζητήματα τῆς πάλης τῶν τάξεων.

3. Ἡ συμμετοχή στόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό εἶναι ἀπαραίτητη στό κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου γιά τή διαφώτιση τῶν μαζῶν, πού κατορθώνεται μέ τίς ἐκλογές καί τήν πάλη τῶν κομμάτων στή Βουλή. Νά περιορίζει ὅμως κανείς τήν πάλη τῶν τάξεων στήν πάλη μέσα στή Βουλή ἤ νά θεωρεῖ τήν πάλη μέσα στή Βουλή σάν τήν ἀνώτατη, τήν ἀποφασιστική, στήν ὁποία ὑποτάσσονται οἱ ἄλλες μορφές πάλης, σημαίνει νά περνᾶ στήν πραγματικότητα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στό προλεταριάτο.

4. Ἕνα τέτιο πέρασμα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης κάνουν στήν πραγματικότητα οἱ ἐκπρόσωποι καί οἱ ὀπαδοί τῆς ΙΙ Διεθνοῦς καί ὅλοι οἱ ἡγέτες τῆς λεγόμενης «ἀνεξάρτητης» γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ὅταν, ἀναγνωρίζοντας στά λόγια τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ὑποβάλλουν στήν πράξη μέ τήν προπαγάνδα τους στό προλεταριάτο τήν ἰδέα ὅτι πρέπει πρῶτα νά κερδίσει τήν ἐπίσημη ἔκφραση τῆς θέλησης τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ (δηλ. τήν πλειοψηφία τῶν ψήφων στήν ἀστική Βουλή) γιά νά γίνει μετά τό πέρασμα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας στό προλεταριάτο.

Ὅλες οἱ κραυγές τῶν γερμανῶν «ἀνεξάρτητων» σοσιαλδημοκρατῶν καί τῶν ἄλλων ἡγετῶν τοῦ σάπιου σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στή «δικτατορία τῆς μειοψηφίας» καί τά παρόμοια, κραυγές πού ἔχουν αὐτή τήν **ἀφετηρία**, δείχνουν ἁπλῶς τήν ἀνικανότητα αὐτῶν τῶν ἡγετῶν νά καταλάβουν τή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, πού στήν πραγματικότητα κυριαρχεῖ ἀκόμη καί στίς πιό δημοκρατικές ἀστικές δημοκρατίες, καί τήν ἀνικανότητα νά καταλάβουν τούς ὅρους τῆς συντριβῆς της μέ τήν ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου.

5. Ἡ ἀνικανότητα αὐτή βρίσκεται κυρίως στά παρακάτω: ξεχνοῦν πώς τά ἀστικά κόμματα κυριαρχοῦν σέ τεράστιο βαθμό χάρη στό ὅτι ἐξαπατοῦν τίς μάζες τοῦ πληθυσμοῦ, χάρη στήν καταπίεση τοῦ κεφαλαίου. Σ' αὐτό προστίθεται ἀκόμη ἡ αὐταπά-

τη σχετικά μέ τήν οὐσία τοῦ καπιταλισμοῦ, αὐταπάτη πού εἶναι χαρακτηριστική κυρίως γιά τά μικροαστικά κόμματα, πού συνήθως θέλουν νά ἀντικαταστήσουν τήν ταξική πάλη μέ λίγο ἤ πολύ καλυμένες μορφές συμφιλίωσης τῶν τάξεων.

«Ἄς ἐκδηλωθεῖ πρῶτα ἡ πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ σέ συνθῆκες διατήρησης τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, δηλ. σέ συνθῆκες διατήρησης τῆς ἐξουσίας καί καταπίεσης τοῦ κεφαλαίου, ὑπέρ τοῦ κόμματος τοῦ προλεταριάτου — μόνο τότε τό κόμμα αὐτό μπορεῖ καί πρέπει νά πάρει τήν ἐξουσία» — ἔτσι λένε οἱ μικροαστοί δημοκράτες, οἱ πραγματικοί ὑπηρέτες τῆς ἀστικῆς τάξης, πού αὐτοκαλοῦνται «σοσιαλιστές».

«Ἄς ἀνατρέψει πρῶτα τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο τήν ἀστική τάξη, ἄς τσακίσει τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, ἄς συντρίψει τόν ἀστικό κρατικό μηχανισμό — τότε τό προλεταριάτο πού κέρδισε τή νίκη θά μπορέσει νά κατακτήσει γρήγορα τή συμπάθεια καί τήν ὑποστήριξη τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζόμενων μή προλεταριακῶν μαζῶν, ἱκανοποιώντας τά αἰτήματά τους σέ βάρος τῶν ἐκμεταλλευτῶν» — λέμε ἐμεῖς. Τό ἀντίθετο θά εἶναι στήν ἱστορία μιά σπάνια ἐξαίρεση (ἀλλά καί σέ μιά τέτια ἐξαίρεση ἡ ἀστική τάξη μπορεῖ νά καταφύγει στόν ἐμφύλιο πόλεμο, ὅπως ἔδειξε τό παράδειγμα τῆς Φιλλανδίας [9]).

6. Εἴτε μέ ἄλλα λόγια:

«Πρῶτα θά ἀναλάβουμε τήν ὑποχρέωση νά ἀναγνωρίσουμε τήν ἀρχή τῆς ἰσότητας ἤ τῆς συνεποῦς δημοκρατίας σέ συνθῆκες διατήρησης τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καί τοῦ ζυγοῦ τοῦ κεφαλαίου (δηλ. τῆς οὐσιαστικῆς ἀνισότητας σέ συνθῆκες τυπικῆς ἰσότητας) καί πάνω σ' αὐτή τή βάση θά ἐπιδιώκουμε τήν ἀπόφαση τῆς πλειοψηφίας» — ἔτσι λέει ἡ ἀστική τάξη καί τά φερέφωνά της, οἱ μικροαστοί δημοκράτες, πού αὐτοκαλοῦνται σοσιαλιστές καί σοσιαλδημοκράτες.

«Πρῶτα ἡ ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου γκρεμίζει, κατακτώντας τήν κρατική ἐξουσία, τά βάθρα καί τίς βάσεις τῆς οὐσιαστικῆς ἀνισότητας, κι' ἔπειτα τό προλεταριάτο πού νίκησε τούς ἐκμεταλλευτές παίρνει μέ τό μέρος του ὅλες τίς ἐργαζόμενες μάζες καί τίς ὁδηγεῖ πρός τήν *ἐξάλειψη τῶν τάξεων*, δηλ. πρός τή μοναδικά-σοσιαλιστική *ἰσότητα* πού δέν εἶναι ἀπάτη» — λέμε ἐμεῖς.

7. Σέ ὅλες τίς καπιταλιστικές χῶρες, παράλληλα μέ τό προλεταριάτο ἤ μέ τό τμῆμα ἐκεῖνο τοῦ προλεταριάτου πού

κατανόησε τά ἐπαναστατικά του καθήκοντα καί εἶναι ἱκανό νά παλέψει γιά τήν πραγματοποίησή τους, ὑπάρχουν πολυάριθμα μή συνειδητά προλεταριακά, μισοπρολεταριακά, μισομικροαστικά στρώματα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, πού ἀκολουθοῦν τήν ἀστική τάξη καί τήν ἀστική δημοκρατία (καθώς καί τούς σοσιαλιστές τῆς ΙΙ Διεθνοῦς), ἐξαπατημένα ἀπ' αὐτή, μή πιστεύοντας στίς δυνάμεις τους ἤ στίς δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου, μή κατανοώντας τή δυνατότητα ἱκανοποίησης τῶν ζωτικῶν ἀναγκῶν τους σέ βάρος τῆς ἀπαλλοτρίωσης τῶν ἐκμεταλλευτῶν.

Τά στρώματα αὐτά τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων προμηθεύουν στήν πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου συμμάχους, πού μαζί μ' αὐτά τό προλεταριάτο ἀποκτᾶ τή σταθερή πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Τό προλεταριάτο δμως μπορεῖ νά κατακτήσει αὐτούς τούς συμμάχους μόνο μέ τή βοήθεια ἑνός ὀργάνου, δπως εἶναι ἡ Κρατική ἐξουσία, δηλ. μόνο ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης καί τή συντριβή τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ της.

8. Ἡ δύναμη τοῦ προλεταριάτου σέ ὁποιαδήποτε καπιταλιστική χώρα εἶναι ἀσύγκριτα μεγαλύτερη ἀπ' ὅ,τι τό ποσοστό τοῦ προλεταριάτου στό σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ. Αὐτό συμβαίνει, γιατί τό προλεταριάτο κυριαρχεῖ οἰκονομικά στά κέντρα καί στά νευραλγικά σημεῖα ὁλόκληρου τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος τοῦ καπιταλισμοῦ, καί γιατί τό προλεταριάτο, οἰκονομικά καί πολιτικά, ἐκφράζει τά πραγματικά συμφέροντα τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων στόν καπιταλισμό.

Γι' αὐτό τό προλεταριάτο, ἀκόμη καί δταν ἀποτελεῖ τή μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ (ἤ δταν ἡ συνειδητή καί ἡ πραγματικά ἐπαναστατική πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου ἀποτελεῖ τή μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ), εἶναι ἱκανό καί νά ἀνατρέψει τήν ἀστική τάξη καί νά τραβήξει ὕστερα μέ τό μέρος του πολλούς συμμάχους μέσα ἀπό τίς μάζες ἐκεῖνες τῶν μισοπρολεταρίων καί τῶν μικροαστῶν πού ποτέ δέν θά ταχθοῦν προκαταβολικά ὑπέρ τῆς κυριαρχίας τοῦ προλεταριάτου, δέν θά κατανοήσουν τούς δρους καί τά καθήκοντα αὐτῆς τῆς κυριαρχίας καί μόνο ἀπό τήν παραπέρα πείρα τους θά πειστοῦν γιά τό ἀναπόφευκτο, τήν ὀρθότητα, τό νομοτελειακό χαρακτήρα τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας.

9. Τέλος, σέ κάθε καπιταλιστική χώρα ὑπάρχουν πάντα πολύ πλατιά στρώματα μικροαστῶν, πού ἀναπόφευκτα ταλαντεύονται ἀνάμεσα στό κεφάλαιο καί στήν ἐργασία. Τό προλεταριάτο γιά νά

νικήσει πρέπει, πρῶτο, νά διαλέξει σωστά τή στιγμή τῆς ἀποφασιστικῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, παίρνοντας ὑπόψη, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, τή διάσπαση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί στούς μικροαστούς συμμάχους της ἤ τήν ἀστάθεια τῆς συμμαχίας τους κτλ. Τό προλεταριάτο, δεύτερο, πρέπει ὕστερα ἀπό τή νίκη του νά ἐκμεταλλευτεῖ αὐτές τίς ταλαντεύσεις τῆς μικροαστικῆς τάξης ἔτσι πού νά τήν οὐδετεροποιήσει, νά τήν ἐμποδίσει νά πάει μέ τό μέρος τῶν ἐκμεταλλευτῶν, νά ξέρει νά κρατηθεῖ ὁρισμένο διάστημα *παρά τίς ταλαντεύσεις της* καί τά λοιπά καί τά παρόμοια.

10. Ἕνας ἀπό τούς ἀπαραίτητους ὅρους προετοιμασίας τοῦ προλεταριάτου γιά τή νίκη του εἶναι ἡ μακρόχρονη καί ἐπίμονη, ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό, στό ρεφορμισμό, στό σοσιαλσωβινισμό καί στίς παρόμοιες ἀστικές ἐπιδράσεις καί ρεύματα πού εἶναι ἀναπόφευκτα, ἐφόσον τό προλεταριάτο δρᾶ μέσα σέ καπιταλιστικό περιβάλλον. Δίχως αὐτή τήν πάλη, δίχως τήν προκαταρκτική πλήρη νίκη κατά τοῦ ὀπορτουνισμοῦ μέσα στό ἐργατικό κίνημα, δέν μπορεῖ οὔτε λόγος νά γίνει γιά δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ὁ μπολσεβικισμός δέν θά νικοῦσε τήν ἀστική τάξη στά 1917-1919, ἄν δέν εἶχε μάθει προηγούμενα στά 1903-1917 νά νικᾶ καί νά διώχνει ἀμείλικτα ἀπό τό κόμμα τῆς προλεταριακῆς πρωτοπορίας τούς μενσεβίκους, δηλ. τούς ὀπορτουνιστές, τούς ρεφορμιστές, τούς σοσιαλσωβινιστές.

Καί ἀποτελεῖ τώρα πολύ ἐπικίνδυνη αὐταπάτη — καί κάποτε καθαρή ἐξαπάτηση τῶν ἐργατῶν — ἡ ἀναγνώριση στά λόγια τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἀπό τούς ἡγέτες τῶν γερμανῶν «ἀνεξάρτητων» ἤ τῶν γάλλων λονγκετιστῶν [10] κτλ., πού *στήν πραγματικότητα* συνεχίζουν τήν παλιά, τή συνηθισμένη πολιτική τῶν παραχωρήσεων καί τῶν μικροπαραχωρήσεων στόν ὀπορτουνισμό, τοῦ συμβιβασμοῦ μ' αὐτόν, τῆς δουλοπρέπειας ἀπέναντι στίς προκαταλήψεις τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας (τῆς «συνεποῦς δημοκρατίας» ἤ τῆς «καθαρῆς δημοκρατίας» ὅπως λένε), τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ καί τά λοιπά.

16. XII. 1919.

Δημοσιεύτηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1919 στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 7-8 Ὑπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ

ΣΤΗ ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ ΜΑΣ [11]

Μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἔναρξης τῆς κόκκινης ἑβδομάδας χαιρετίζω τήν ἐργατοαγροτική νεολαία τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης.

Ἐντείνετε, νεαροί σύντροφοι, τή δουλιά σας πρός αὐτή τήν κατεύθυνση, ὥστε μέ φρέσκιες νεαρές δυνάμεις νά καταπιαστεῖτε μέ τό χτίσιμο τῆς νέας, φωτεινῆς ζωῆς.

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

«Σμένα», ἀρ. φύλ. 1, 18 τοῦ Δεκέμβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Σμένα»

ΛΟΓΟΣ ΣΕ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1905, ΣΤΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΠΡΕΣΝΙΑ 19 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1919

Σύντροφοι, συγκεντρωθήκαμε σήμερα γιά νά τιμήσουμε τήν ἡμέρα τῆς ἐξέγερσης τοῦ Δεκέμβρη στή Μόσχα καί τῆς μάχης στήν Πρέσνια, πού ἔγινε πρίν ἀπό 14 χρόνια.

Σύντροφοι, ἡ ἐξέγερση τῆς Μόσχας τό 1905 ἦταν μιά ἀπό τίς πιό μεγάλες πράξεις τῶν ρώσων ἐπαναστατῶν ἐργατῶν καί παρόλο πού τότε δέν μποροῦσε ἀκόμη νά ἔχει ἐπιτυχία, ὡστόσο ἡ σημασία της ἀποδείχτηκε τεράστια. Μόνο τώρα, ἔχοντας μπροστά μας ὅλη τήν πολύχρονη ἱστορική προετοιμασία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, μποροῦμε νά ἐκτιμήσουμε ὅπως πρέπει τή σημασία τῆς ἐξέγερσης τοῦ Δεκέμβρη τοῦ 1905 καί τῶν μαχῶν πού ἔδοσαν τότε ἐνάντια στίς δυνάμεις τοῦ τσαρισμοῦ οἱ ἐργάτες τῆς Κόκκινης Πρέσνια. Σύντροφοι, τώρα βλέπουμε ξεκάθαρα πόσο ἀσήμαντες ἀκόμη ἦταν τότε οἱ δυνάμεις τοῦ ρώσου ἐργάτη· βλέπουμε ὅτι οἱ θυσίες πού προσφέρθηκαν τότε ἔδοσαν ἑκατονταπλάσιους καρπούς.

Πρέπει ὅμως νά πῶ ὅτι ἤδη ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1905 ὁ τσαρισμός εἶχε ἀναγκαστεῖ νά ἐντείνει ὅλες τίς δυνάμεις του γιά νά καταστείλει ἔστω καί αὐτή τήν ἀδύνατη ἀκόμη, τήν ἐμβρυώδη ἀκόμη ἐξέγερση τῶν ἐργατῶν. Ἡ ὀργάνωση τῆς Μόσχας τοῦ Κόμματός μας κυκλοφόρησε τελευταῖα δυό συλλογές πού περιέχουν ἀναμνήσεις γιά τήν ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη, γιά τίς ἡμέρες τῆς Πρέσνια, γιά τό πῶς ἡ παράνομη ἀδύνατη κομματική ὀργάνωση προετοίμαζε τότε αὐτή τήν ἐξέγερση καί μέ πόση τεράστια συμπάθεια ὄχι μόνο τῶν ἐργατῶν, ἀλλά καί ὁλόκληρου τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ τῆς Μόσχας εἶχε ὑποστηριχτεῖ ἡ ἐξέγερση αὐτή. Ἀπ' αὐτά τά νέα ὑλικά πού δημοσιεύτηκαν τελευταῖα ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ ὁμολογία ἑνός στελέ-

χους τῆς Ἀσφάλειας καί τῆς ἀστυνομίας, πού λέει ὅτι οἱ ἐπαναστάτες δέν ἤξεραν τότε, τό Δεκέμβρη τοῦ 1905, πόσο ἀδύνατοι εἴμασταν ἐμεῖς, οἱ ὀπαδοί τοῦ τσαρισμοῦ. «Ἄν — ὁμολογεῖ ὁ ὑπηρέτης αὐτός τοῦ τσάρου — τό χτύπημα τῶν ἐπαναστατῶν ἦταν λίγο δυνατότερο καί μεγαλύτερης διαρκείας, μέ τό ξεχαρβάλωμα πού ἀπό τότε κιόλας ἄρχισε νά παρατηρεῖται σέ μᾶς, δέν θά τά καταφέρναμε νά κρατηθοῦμε». Αὐτή εἶναι μιά ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρουσα ὁμολογία ἀσφαλίτη, πού δείχνει ὅτι οἱ θυσίες πού πρόσφεραν τότε οἱ ἐργάτες τῆς Πρέσνια γιά τήν ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας καί γιά τήν ὑπόθεση τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν ἐργατῶν δέν ὑπῆρξαν μάταιες, πώς καί τότε μέ τό ἡρωικό τους παράδειγμα ἔδειξαν τίς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης σέ ὅλους τούς ἐχθρούς καί ἄναψαν μέ τό παράδειγμά τους ἑκατομμύρια σπίθες, πού κατόπιν στή διάρκεια πολλῶν χρόνων, σ' ἕνα μακρύ καί δύσκολο δρόμο, οἱ σπίθες αὐτές ἄρχισαν νά ἀνάβουν καί ἔδοσαν τή νικηφόρα ἐπανάσταση.

Ὕστερα ἀπό τό 1905 τό ἐργατικό κίνημα στή Ρωσία πέρασε τίς πιό δύσκολες καί τίς πιό αἱματηρές σελίδες τῆς ἱστορίας του. Ὁ τσαρισμός τιμώρησε μέ πρωτάκουστη θηριωδία τούς ἥρωες πού ἐξεγέρθηκαν στή Μόσχα τό 1905. Ὕστερα ἀπό τήν καταστολή τῆς ἐξέγερσης τῆς Μόσχας ἡ ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας ἔκανε ἀκόμη ἀρκετές ἀπόπειρες νά ξεσηκωθεῖ σέ μαζική πάλη. Τήν ἄνοιξη τοῦ 1906 ξέσπασαν μαζικές ἀπεργίες καί ἄρχισε τό ἀγροτικό κίνημα· τό 1907 ἔγινε ἀκόμη μιά ἀπόπειρα — ἀλλά οἱ ἀπόπειρες αὐτές μόνο ἐπιβράδυναν τήν ἐπίθεση τῆς ἀντίδρασης, δέν μποροῦσαν ὅμως νά τή σταματήσουν ἐντελῶς. Καί ἀκολούθησε ἡ μακρόχρονη περίοδος τότε πού τό κίνημα ἀναγκάστηκε νά περάσει στήν παρανομία, τότε πού ἑκατοντάδες, χιλιάδες παιδιά τῆς ἐργατικῆς τάξης πέθαιναν στίς κρεμάλες, στίς φυλακές, στίς ἐξορίες καί στά κάτεργα.

Καί στή συνέχεια βλέπουμε πῶς ἡ ἐργατική τάξη ἀπό τό 1910 - 1911 - 1912 ἄρχισε ξανά νά συγκεντρώνει δυνάμεις, πῶς ὕστερα ἀπό τή σφαγή τοῦ Λένα, τόν Ἀπρίλη τοῦ 1912, ἄρχισε νά φουντώνει τό κύμα τῶν ἰσχυρῶν μαζικῶν ἀπεργιῶν πού κατέκλυζε τή χώρα ἀπό τή μιά ἄκρη στήν ἄλλη καί εἶχε συγκλονίσει τόν τσαρισμό τόσο πολύ, πού τό καλοκαίρι τοῦ 1914 τά πράγματα ἔφτασαν ὥς τά ὁδοφράγματα τῆς Πετρούπολης καί ἕνας ἴσως ἀπό τούς λόγους πού ἐπιτάχυναν τήν ἀπεγνωσμένη ἐκείνη ἀπόφαση τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης νά ἀρχίσει τόν πόλεμο, ἕνας ἴσως ἀπό τούς λόγους ἦταν ἡ ἐλπίδα τοῦ τσαρισμοῦ καί τῆς κυβέρνησης πώς μέ

τόν τρόπο αὐτό θά πνίξουν τό ἐπαναστατικό κίνημα. Ἀντί ὅμως νά τό πνίξουν, τό ἐπαναστατικό κίνημα ἁπλώθηκε, σάν ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου, σέ ὅλες τίς προηγμένες χῶρες.

Ὁ τετράχρονος πόλεμος, ὅπως βλέπουμε ὁλοκάθαρα, διεξαγόταν ἀπό τούς ἅρπαγες — ὄχι μόνο ἀπό τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό, ἀλλά καί ἀπό τόν ἀγγλικό καί γαλλικό — μέ ληστρικούς σκοπούς. Ὅταν οἱ γερμανοί μᾶς ἐπέβαλαν τό 1918 τή ληστρική εἰρήνη τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ, οἱ φωνές πού καταδίκαζαν αὐτή τήν ἐπίθεση στή Γαλλία καί στήν Ἀγγλία δέν εἶχαν τελειωμό, καί ὅταν πάλι τό 1918, ὕστερα ἀπό ἕνα χρόνο, ἡ Γερμανία ἡττήθηκε, ὅταν ἔπεσε ἡ αὐτοκρατορία στή Γερμανία, τότε οἱ γάλλοι καί ἄγγλοι καπιταλιστές ἐπέβαλαν στή νικημένη Γερμανία τήν εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν [12], πού ἀποτελεῖ σήμερα πρότυπο ἀκόμη πιό κτηνωδῶν, πιό βίαιων μέτρων, ἀπό ὅ,τι ἦταν ἡ δική μας τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ.

Καί τώρα πιά βλέπουμε ὅτι ἀπό ἑβδομάδα σέ ἑβδομάδα ἀνοίγουν τά μάτια ἑκατοντάδων, χιλιάδων καί ἑκατομμυρίων ἐργατῶν τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Ἀμερικῆς, πού εἶχαν ἐξαπατηθεῖ, πού τούς διαβεβαίωναν ὅτι κάνουν πόλεμο ἐνάντια στό γερμανικό ἰμπεριαλισμό, καί πού εἶδαν πώς στόν πόλεμο αὐτό χάθηκαν καί σακατεύτηκαν δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι. Καί γιατί; Γιά νά πλουτίσει μιά μηδαμινή χούφτα ἑκατομμυριούχων, πού ὕστερα ἀπό τόν πόλεμο αὐτό μετατράπηκαν σέ δισεκατομμυριούχους, καί πού ἔφεραν ὅλες τίς χῶρες ὥς τήν καταστροφή.

Σύντροφοι, περνᾶμε τώρα μιά δύσκολη ἐποχή μέ τήν ἔννοια τῶν συμφορῶν πού βρῆκαν τώρα τούς ἐργάτες τῆς βιομηχανίας καί ἰδιαίτερα τῶν πόλεων. Ξέρετε πόσο δύσκολα περνᾶμε αὐτή τήν ἐποχή, πόσο πεινάει καί κρυώνει ἡ ἐργατική μας τάξη. Καί ξέρουμε ἐπίσης πώς ὄχι μόνο ἡ καθυστερημένη Ρωσία, πού τέσσερα χρόνια βασανίστηκε ἀπό τόν πόλεμο, καί δυό χρόνια ὕστερα ἀπ' αὐτόν ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νά κάνει ἕναν πόλεμο πού τῆς ἐπέβαλαν μέ τή βοήθεια τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας — δέν βρέθηκε μόνο αὐτή καταστραμένη, ἀλλά καί οἱ πιό προηγμένες καί πλούσιες χῶρες, οἱ χῶρες-νικήτριες, ὅπως, λ.χ., ἡ Γαλλία καί ἡ Ἀμερική, πού ἀκόμη κι' αὐτές ἔφτασαν ὥς τήν πλήρη καταστροφή. Ἐκεῖ δοκιμάζουν τήν κρίση κάρβουνου, ἐκεῖ ἀναγκάζονται νά σταματοῦν τή σιδηροδρομική κίνηση, γιατί ὁ τετράχρονος πόλεμος ἔφερε μιά πρωτοείδωτη ἐξάρθρωση καί καταστροφή στή βιομηχανία καί

στίς μεταφορές. Στόν ἰμπεριαλιστικό αὐτό πόλεμο χάθηκαν ἑκατομμύρια ἀπό τίς καλύτερες παραγωγικές δυνάμεις καί τό ἀποτέλεσμα πού βλέπουμε εἶναι ὅτι ὁ δρόμος πού ἡ ρωσική ἐργατική τάξη ἔδειξε στούς ἐργάτες, σέ ὅλο τόν κόσμο ἀκόμη ἀπό τό 1905, ὅταν ξεσηκώθηκε ἐνάντια στόν τσαρισμό, ὁ δρόμος πού συνέχιζε ἡ ρωσική ἐργατική τάξη ὅταν ἀνέτρεπε τήν ἀστική τάξη — ὁ δρόμος αὐτός ἀποδείχτηκε ὁ δρόμος πού τραβάει τήν προσοχή καί τή συμπάθεια τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν, ἀκόμη καί τῶν πιό προηγμένων.

Τό εἶπα ἤδη, σύντροφοι, πώς τό χειμώνα αὐτό θά δοκιμάσουμε πρωτοφανῆ βάσανα καί δυσκολίες. Ἐμεῖς ὅμως λέμε: θά ἀντέξουμε ὥς τό τέλος, γιατί παρόλες τίς δυσκολίες καί τά βάσανα οἱ καλύτεροι ἐκπρόσωποι τῶν ἐργατῶν, οἱ πιό συνειδητοί ἐργάτες καί ἀγρότες μᾶς βοηθοῦσαν, βοηθοῦσαν, δημιουργώντας τόν Κόκκινο Στρατό, πού χάρη σ' αὐτόν βαδίζουμε στήν ὁριστική νίκη. Ξέρουμε ὅτι τώρα πού συντρίφτηκαν ὁριστικά τά στρατεύματα τοῦ Κολτσάκ, τώρα πού οἱ τελευταῖες ἐξεγέρσεις στή Σιβηρία ἀπόκλεισαν, ὅπως φαίνεται, τή δυνατότητα μεταφορᾶς τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ στρατοῦ τοῦ Κολτσάκ στόν Ντενίκιν, τώρα πού στό Νοβονικολάγεβσκ πιάστηκαν τεράστιες στρατιωτικές δυνάμεις — δέν ὑπάρχει, ὅπως φαίνεται, κανένας στρατός τοῦ Κολτσάκ. Τώρα στό Νότο, ὅπου ὁ Ντενίκιν εἶχε τή δυνατότητα νά καυχιέται γιά ἐπιτυχίες, βλέπουμε μιά συνεχῶς ἀναπτυσσόμενη ἐπίθεση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μας. Ξέρετε πώς τό Κίεβο, ἡ Πολτάβα καί τό Χάρκοβο ἔχουν καταληφθεῖ καί ἡ προέλασή μας πρός τό λεκανοπέδιο τοῦ Ντονιέτς, πρός τήν πηγή τοῦ κάρβουνου, προχωρεῖ μέ πολύ μεγάλη ταχύτητα.

Ἔτσι, σύντροφοι, βλέπουμε πώς γιά ὅλα ἐκεῖνα τά πρωτοφανῆ βάσανα πού τράβηξε ἡ ἐργατική τάξη γιά τήν πλήρη νίκη ἐνάντια στό κεφάλαιο, πώς γιά ὅλες ἐκεῖνες τίς θυσίες πού πρόσφερε, ἀνταμείφθηκε πλήρως. Βλέπουμε ὅτι στό ἐξωτερικό, ὅπου οἱ καπιταλιστές ὥς τώρα βοηθοῦσαν μέ ἑκατομμύρια ρούβλια καί μέ κάθε λογῆς πολεμικά ἐφόδια πρῶτα τόν Κολτσάκ κι' ἔπειτα τόν Γιουντένιτς καί τόν Ντενίκιν, βλέπουμε ὅτι οἱ καπιταλιστές αὐτοί ἄρχισαν νά ταλαντεύονται.

Ξέρετε ὅτι αὐτοί ἀπομόνωσαν τή Ρωσία ἀπό τίς ἄλλες χῶρες μ' ἕνα σιδερένιο κλοιό ἀποκλεισμοῦ, ξέρετε ὅτι δέν ἄφηναν τούς ἀντιπροσώπους μας νά πᾶνε στό ἐξωτερικό. Ξέρετε ὅτι ὁ σ. Λιτβίνοφ, ἕνας ἀπό τούς ἐπαναστάτες πού ἀκόμη

καί πρίν ἀπό τό 1905 πάλευε μαζί μέ τούς μπολσεβίκους ἐνάντια στόν τσαρισμό, ξέρετε πώς ὅταν βρισκόταν στήν Ἀγγλία σάν πρεσβευτής δέν ὑπῆρξε ἐργατική συνέλευση, ὅπου νά μήν ἔγινε δεκτός μέ τέτια χειροκροτήματα καί τέτιο ξέσπασμα διαμαρτυρίας ἐνάντια στήν κυβέρνησή τους, πού οἱ ἄγγλοι φρόντισαν νά τόν ἀπελάσουν σάν ἀνεπιθύμητο. Καί τώρα, αὐτοί πού μισοῦν τόν Λιτβίνοφ μέ ὅλη τους τήν ψυχή, τοῦ ἔδοσαν τήν ἄδεια νά πάει στήν Κοπεγχάγη, καί ὄχι μόνο ἄδεια, ἀλλά καί τή δυνατότητα νά ταξιδέψει (ὁ σ. Λιτβίνοφ ἔφτασε ἐκεῖ μέ ἀγγλικό καταδρομικό). Καί ξέρουμε πώς κάθε μέρα παραμονῆς τοῦ σ. Λιτβίνοφ στήν Κοπεγχάγη εἶναι ὁλοένα καί μεγαλύτερη νίκη γιά τή Ρωσία. Ἐκεῖ ἀπευθύνονται σ' αὐτόν συνεχῶς ἐκπρόσωποι τῶν ἐργατῶν, καθώς καί ἀνταποκριτές χιλιάδων ἀστικῶν ἐφημερίδων, γιά νά τούς διευκρινίσει σέ τί συνίσταται ἡ στροφή αὐτή. Κι' ἐμεῖς ξέρουμε πώς ἡ στροφή αὐτή συνίσταται στό ὅτι ἡ ἀστική τάξη τῆς Δύσης δέν μπορεῖ νά συνεχίσει τόν ἀποκλεισμό της, νά βοηθάει μέ ἑκατομμύρια ρούβλια τούς ρώσους ἀντεπαναστάτες στρατηγούς, γιατί δέν τῆς τό ἐπιτρέπει αὐτό ὁ ἐργάτης τῆς καθεμιᾶς ἀπ' αὐτές τίς πλούσιες καί προηγμένες χῶρες.

Ἡ πιό χειροπιαστή ἐκδήλωση τῆς στροφῆς πού ἐπῆλθε στήν πολιτική τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, εἶναι ἴσως ἡ ψηφοφορία τῶν βουλευτῶν στήν ἰταλική Βουλή, πού τήν πληροφορηθήκαμε ἀπό τήν εἴδηση πού μετέδιδε ὁ σταθμός ἀσυρμάτου τῆς Γαλλίας πρός τήν Ἀμερική καί πού τήν ἔπιασε ὁ σταθμός μας. Ἡ εἴδηση αὐτή ἔλεγε ὅτι στήν ἰταλική Βουλή συζητήθηκε τό ρωσικό ζήτημα, καί ὅταν οἱ σοσιαλιστές πρότειναν νά ἀναγνωριστεῖ ἀμέσως ἡ Σοβιετική Δημοκρατία, ἡ πρότασή τους συγκέντρωσε ἑκατό ψήφους καί καταψηφίστηκε ἀπό διακόσιους· ἐπομένως, μόνο οἱ ἐργάτες ἦταν ὑπέρ τῆς ἀναγνώρισης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς τάξης τήν ἀπόριψαν. Καί ὕστερα ἀπ' αὐτό, ὁλόκληρη ἡ ἰταλική Βουλή ἀποφάσισε ὁμόφωνα νά ἐπιδιώξει ἡ κυβέρνηση τῆς Ἰταλίας ἀπό τούς συμμάχους τό ὁλοκληρωτικό σταμάτημα τοῦ ἀποκλεισμοῦ καί τό ὁλοκληρωτικό σταμάτημα κάθε ἀνάμιξης στίς ρωσικές ὑποθέσεις. Αὐτή εἶναι ἡ ἀπόφαση πού πάρθηκε ἀπό μιά Βουλή ἀντιπροσώπων, ἡ ὁποία κατά τά δύο τρίτα της, ἄν ὄχι τά τρία τέταρτα, ἀποτελεῖται ἀπό τσιφλικάδες καί καπιταλιστές, ἀπόφαση πού πάρθηκε σέ μιά ἀπό τίς νικήτριες χῶρες,

πού πάρθηκε κάτω άπό τήν πίεση άπλῶς τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Ἡ ἀπόφαση αὐτή δείχνει ξεκάθαρα ὅτι πραγματικά ἐπέρχεται μιά στροφή στή διεθνή πολιτική, ὅτι οἱ τεράστιες ἐσωτερικές δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης κάθε χώρας ὁδήγησαν πραγματικά σ' ἐκεῖνο πού πάντα ἐλπίζαμε, σ' ἐκεῖνο πού ὑποδείχναμε στούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας, πού γι' αὐτό — ὅπως τούς λέγαμε — ἀξίζει καί πρέπει νά δόσουμε στόν ἀγώνα βαριές θυσίες, πού χάρη σ' αὐτό θά ἀνταμειφθοῦν οἱ συμφορές καί τά βάσανα πού περνᾶμε, ὑπομένοντας τήν πείνα καί τό κρύο. Γιατί ἔτσι, ὄχι μόνο σώζουμε τή Σοβιετική Ρωσία, ἀλλά καί κατακτοῦμε μέ τήν κάθε ἑβδομάδα πάλης πού περνάει τή συμπάθεια καί τήν ὑποστήριξη ἑκατομμυρίων ἐργατῶν τῶν ἄλλων χωρῶν. Καί νά γιατί, τώρα πού φέρνουμε στή μνήμη μας τούς συντρόφους καί ἥρωές μας τῆς Κόκκινης Πρέσνια πού ἔπεσαν, ὅλοι μας ἀντλοῦμε ἀπό τήν ἀνάμνηση αὐτή ἀκόμη πιό μεγάλο θάρος, τή σταθερή ἀπόφαση γιά μιά γρήγορη νίκη.

Παρόλες τίς δυσκολίες καί τίς θυσίες, θά φτάσουμε οἱ ἴδιοι καί θά ὁδηγήσουμε καί τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν στήν πλήρη νίκη ἐνάντια στό κεφάλαιο. (Χειροκροτήματα.)

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 286

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν 'Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 30ός

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΑ ΣΑΒΒΑΤΑ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΟΣΧΑΣ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) [13]
20 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1919

Σύντροφοι, όπως μοῦ ἀνακοίνωσαν οἱ ὀργανωτές τῆς συνδιάσκεψης, ἐσεῖς καθορίσατε νά γίνει εἰσήγηση σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν κομμουνιστικῶν Σαββάτων, χωρίζοντάς την σέ δυό μέρη, γιά νά ἔχετε τή δυνατότητα νά μελετήσετε διεξοδικά τό κυριότερο πού ὑπάρχει στό ζήτημα αὐτό: πρῶτο, τήν ὀργάνωση τῶν κομμουνιστικῶν Σαββάτων στή Μόσχα καί τά ἀποτελέσματά τους καί, δεύτερο, τά πρακτικά συμπεράσματα γιά τήν παραπέρα ὀργάνωσή τους. Θά ἤθελα νά περιοριστῶ μόνο στίς γενικές θέσεις, στίς σκέψεις πού προκαλεῖ ἡ ὀργάνωση τῶν κομμουνιστικῶν Σαββάτων, σάν ἕνα νέο φαινόμενο στήν κομματική καί σοβιετική οἰκοδόμησή μας. Γι' αὐτό, σχετικά μέ τήν πρακτική πλευρά τοῦ ζητήματος, θά μιλήσω πολύ σύντομα.

Τότε πού μόλις εἶχαν ὀργανωθεῖ γιά πρώτη φορά τά κομμουνιστικά Σάββατα, ἦταν δύσκολο ἀκόμη νά κρίνουμε σέ ποιό βαθμό εἶναι ἄξιο προσοχῆς ἕνα τέτιο φαινόμενο καί ἄν μπορεῖ ἀπ' αὐτό νά προκύψει κάτι τό μεγάλο. Θυμᾶμαι πώς, ὅταν ἄρχισαν νά ἐμφανίζονται στόν κομματικό Τύπο οἱ πρῶτες εἰδήσεις γι' αὐτό τό φαινόμενο, οἱ ἐκτιμήσεις τῶν συντρόφων πού βρίσκονταν κοντά στή δουλιά τῆς συνδικαλιστικῆς οἰκοδόμησης καί τοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας ἦταν στήν ἀρχή ἐξαιρετικά ἐπιφυλακτικές, γιά νά μήν ποῦμε ἀπαισιόδοξες. Νόμιζαν πώς δέν ὑπῆρχε λόγος νά δίνεται μεγάλη σημασία στά Σάββατα αὐτά. Ἀπό τότε τά κομμουνιστικά Σάββατα διαδόθηκαν τόσο πλατιά, πού ἡ σπουδαιότητά τους στήν οἰκοδόμησή μας δέν μπορεῖ νά ἀμφισβητηθεῖ ἀπό κανέναν.

Πραγματικά, ἐμεῖς χρησιμοποιοῦμε πολύ συχνά τή λέξη

«κομμουνισμός», τοσο συχνά πού τήν περιλάβαμε καί στήν όνομασία τοῦ Κόμματός μας. Όταν ὅμως καλοσκεφτεῖ κανείς τό ζήτημα αὐτό, τοῦ ἔρχεται ἡ σκέψη ὅτι μαζί μέ τό καλό πού προέκυψε ἀπ' αὐτό, ἴσως νά δημιουργήθηκε γιά μᾶς καί ἕνας ὁρισμένος κίνδυνος. Ἡ κύρια αἰτία πού μᾶς ἀνάγκασε νά ἀλλάξουμε τήν ὀνομασία τοῦ Κόμματος ἦταν ἡ ἐπιθυμία νά ξεχωρίσουμε ὅσο τό δυνατό πιό καθαρά ἀπό τό σοσιαλισμό τῆς II Διεθνοῦς πού κυριαρχοῦσε. Ἀπό τότε πού στή διάρκεια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἡ συντριπτική πλειονότητα τῶν ἐπίσημων κομμάτων τοῦ σοσιαλισμοῦ, στό πρόσωπο τῶν ἡγετῶν της, τάχθηκε μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς χώρας της ἤ τῆς κυβέρνησής της, γιά μᾶς ἔγινε πιά ὁλοφάνερη ἡ βαθύτατη κρίση, ἡ χρεοκοπία τοῦ παλιοῦ σοσιαλισμοῦ. Καί γιά νά ὑπογραμμίσουμε μέ τόν πιό χτυπητό τρόπο ὅτι ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά θεωροῦμε σοσιαλιστές ἐκείνους πού στή διάρκεια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου βάδιζαν μαζί μέ τίς κυβερνήσεις τους, γιά νά δείξουμε ὅτι ὁ παλιός σοσιαλισμός σάπισε, πέθανε, γι' αὐτό κυρίως γεννήθηκε ἡ σκέψη τῆς μετονομασίας τοῦ Κόμματός μας. Πολύ περισσότερο πού ἀπό καθαρά θεωρητική ἄποψη ἡ ὀνομασία «σοσιαλδημοκρατία» ἀπό καιρό δέν εἶναι σωστή. Ἀκόμη στά 1840-1850 στή Γαλλία, ὅταν γιά πρώτη φορά ἡ ὀνομασία αὐτή χρησιμοποιήθηκε πλατιά στήν πολιτική, εἶχε δοθεῖ σέ κόμμα τοῦ μικροαστικοῦ σοσιαλιστικοῦ ρεφορμισμοῦ καί ὄχι σέ κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου. Ἔτσι ἡ κύρια αἰτία, τό κίνητρο γιά τήν ἀλλαγή τῆς ὀνομασίας τοῦ Κόμματος, πού ἔγινε καί ὀνομασία τῆς νέας Διεθνοῦς, ἦταν ἡ ἐπιθυμία νά ξεχωρίσουμε ἀποφασιστικά ἀπό τόν παλιό σοσιαλισμό.

Ἄν βάλουμε στόν ἑαυτό μας τό ἐρώτημα, τί εἶναι ὁ κομμουνισμός σέ διάκριση ἀπό τό σοσιαλισμό, θά πρέπει νά ποῦμε πώς ὁ σοσιαλισμός εἶναι ἡ κοινωνία ἐκείνη πού ξεπηδᾶ ἄμεσα ἀπό τόν καπιταλισμό, εἶναι ἡ πρώτη μορφή τῆς νέας κοινωνίας. Ἐνῶ ὁ κομμουνισμός εἶναι ἀνώτερη μορφή κοινωνίας, καί μπορεῖ νά ἀναπτυχθεῖ μόνο τότε, ὅταν σταθεροποιηθεῖ ἐντελῶς ὁ σοσιαλισμός. Ὁ σοσιαλισμός προϋποθέτει δουλιά δίχως τή βοήθεια τῶν καπιταλιστῶν, κοινωνική ἐργασία μέ αὐστηρότατο ὑπολογισμό, ἔλεγχο καί ἐπίβλεψη ἀπομέρους τῆς ὀργανωμένης πρωτοπορίας, τοῦ πρωτοπόρου τμήματος τῶν ἐργαζομένων· συνάμα πρέπει νά καθορίζεται καί τό μέτρο τῆς ἐργασίας καί ἡ ἀμοιβή της. Ὁ καθορισμός αὐτός εἶναι ἀπα-

ραίτητος, ἐπειδή ἡ καπιταλιστική κοινωνία μᾶς ἄφησε τέτια ἴχνη καί τέτιες συνήθειες σάν τή διασκορπισμένη ἐργασία, τή δυσπιστία πρός τό κοινωνικό νοικοκυριό, τίς παλιές συνήθειες τοῦ μικρονοικοκύρη, πού κυριαρχοῦν σέ ὅλες τίς ἀγροτικές χῶρες. Ὅλα αὐτά ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τό πραγματικό κομμουνιστικό νοικοκυριό. Καί κομμουνισμό ὀνομάζουμε ἕνα καθεστώς, ὅπου οἱ ἄνθρωποι συνηθίζουν νά ἐκπληρώνουν τίς κοινωνικές τους ὑποχρεώσεις χωρίς εἰδικούς μηχανισμούς ἐξαναγκασμοῦ, πού ἡ δωρεάν ἐργασία γιά τό κοινωνικό ὄφελος γίνεται καθολικό φαινόμενο. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἀπό τήν ἄποψη ἐκείνων πού κάνουν τά πρῶτα βήματα πρός τήν πλήρη νίκη ἐνάντια στόν καπιταλισμό, ἡ ἔννοια «κομμουνισμός» ἀφορᾶ τό μακρινό μέλλον. Γι' αὐτό, ὅσο σωστή καί ἄν ἦταν ἡ ἀλλαγή τῆς ὀνομασίας τοῦ Κόμματός μας, ὅσο τεράστιο καί ἄν εἶναι τό ὄφελος πού ἔφερε, ὅσο μεγάλο καί ἄν εἶναι τό ἔργο πού ἐπιτελέστηκε καί πού πῆρε τεράστιες διαστάσεις — γιατί Κομμουνιστικά κόμματα ὑπάρχουν τώρα πιά σέ ὅλο τόν κόσμο, καί παρόλο πού δέν ἔχει περάσει ἀκόμη οὔτε ἕνας χρόνος ἀπό τήν ἵδρυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς [14], ἀπό τήν ἄποψη ὅμως τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος αὐτή εἶναι ἀσύγκριτα πιό ἰσχυρή ἀπό τήν παλιά ΙΙ Διεθνή πού πεθαίνει — ὡστόσο, ἄν στήν ὀνομασία «Κομμουνιστικό κόμμα» δόσουμε τήν ἑρμηνεία ὅτι τό κομμουνιστικό σύστημα πραγματοποιεῖται τάχα ἀπό τώρα, θά ἔχουμε μιά φοβερή διαστρέβλωση καί πρακτική ζημιά, πού καταλήγει σέ μιά ἀνόητη κομπορημοσύνη.

Νά γιατί πρέπει νά χρησιμοποιοῦμε τή λέξη «κομμουνιστικός» μέ πολύ μεγάλη προσοχή καί νά γιατί τά κομμουνιστικά Σάββατα πῆραν ἰδιαίτερη ἀξία, ὅταν ἄρχισαν νά γίνονται συνήθεια, γιατί μόνο σ' αὐτό τό ἐξαιρετικά μικρό φαινόμενο ἄρχισε νά ἐκδηλώνεται κάτι τό κομμουνιστικό. Μέ τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν ἀποκτήσαμε μόνο τή δυνατότητα νά χτίζουμε τίς πρῶτες-πρῶτες μορφές τοῦ σοσιαλισμοῦ, σ' αὐτό ὅμως δέν ὑπάρχει ἀκόμη τίποτε τό κομμουνιστικό. Ἄν ἐξετάσουμε τή σημερινή οἰκονομία μας, θά δοῦμε σ' αὐτή τά πιό ἀδύνατα ἀκόμη ἔμβρυα τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τήν τεράστια κυριαρχία τῶν παλιῶν οἰκονομικῶν μορφῶν, πού ἐκφράζεται εἴτε μέ τήν ἐπικράτηση τοῦ μικροῦ νοικοκυριοῦ, εἴτε μέ τήν πιό ἄγρια, ἀχαλίνωτη κερδοσκοπία. Ὅταν ὅμως οἱ ἀντίπαλοί μας, οἱ μικροαστοί δημοκράτες, οἱ

μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι στίς ἐπικρίσεις τους ἐνάντιά μας λένε: ἐσεῖς συντρίψατε τό μεγάλο καπιταλισμό καί στή θέση του ἔχετε τώρα τό χειρότερο κερδοσκοπικό, τοκογλυφικό καπιταλισμό πού ἀναβλύζει ἀπό παντοῦ, ἐμεῖς σ' αὐτό ἀπαντοῦμε: ἄν φανταστήκατε πώς ἀπό τό μεγάλο καπιταλισμό μποροῦμε νά περάσουμε ἀμέσως στόν κομμουνισμό, τότε δέν εἶστε ἐπαναστάτες, ἀλλά ρεφορμιστές ἤ οὐτοπιστές.

Ὁ μεγάλος καπιταλισμός ἔχει παντοῦ ὑπονομευτεῖ στά ἴδια του τά βάθρα, ἀκόμη καί στίς χῶρες, ὅπου δέν ἔγινε ἀκόμη κανένα βῆμα πρός τό σοσιαλισμό. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ὅλη αὐτή ἡ κριτική, ὅλες αὐτές οἱ ἀντιρήσεις πού προβάλλουν ἐναντίον μας οἱ ἀντίπαλοί μας, δέν εἶναι καθόλου σοβαρές. Φυσικά, ὕστερα ἀπό τή συντριβή τοῦ μεγάλου καπιταλισμοῦ, στή θέση του ἀρχίζουν νά ἐμφανίζονται τά ἔμβρυα τοῦ νέου, μικροῦ, κερδοσκοπικοῦ καπιταλισμοῦ. Ζοῦμε μιά περίοδο σκληρῆς πάλης ἐνάντια στά ὑπολείμματα τοῦ μεγάλου καπιταλισμοῦ, πού ρίχτηκε σέ κάθε λογῆς μικροκερδοσκοπία, ὅπου εἶναι δυσκολότερο νά τόν πιάσουμε καί ὅπου παίρνει τήν πιό ἄσχημη, τήν πιό ἀνοργάνωτη μορφή τοῦ ἐμπορίου.

Ἡ πάλη, πού ἔγινε πολύ πιό σκληρή μέσα στίς συνθῆκες τοῦ πολέμου, προκάλεσε τίς πιό ἄγριες ἐκδηλώσεις κερδοσκοπίας, ἰδίως ἐκεῖ ὅπου ὁ καπιταλισμός ἦταν ὀργανωμένος σέ πιό μεγάλη κλίμακα, καί θά ἦταν ἐντελῶς λαθεμένο νά φαντάζεται κανείς διαφορετικά τό ἐπαναστατικό πέρασμα. Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα ἀπό τήν ἄποψη τῆς σημερινῆς οἰκονομίας. Ἄν θέσουμε τό ἐρώτημα, τί ἀντιπροσωπεύει τό σημερινό οἰκονομικό σύστημα τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, θά πρέπει νά ποῦμε πώς τό σύστημα αὐτό ἀντιπροσωπεύει τό χτίσιμο τῶν βάσεων τοῦ σοσιαλισμοῦ στή μεγάλη παραγωγή, τή μετάπλαση τῆς παλιᾶς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας, πού γίνεται σέ συνθῆκες τῆς πιό πεισματικῆς ἀντίστασης τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ ὁποία ἐκδηλώνεται μέ ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια μορφές. Οἱ δυτικοευρωπαϊκές χῶρες πού βγῆκαν ἀπό τόν πόλεμο τόσο ρημαγμένες, ὅσο καί ἡ δική μας, ὅπως λογουχάρη ἡ Αὐστρία, διαφέρουν ἀπό μᾶς μόνο στό ὅτι ἐκεῖ ἡ ἀποσύνθεση αὐτή τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ κερδοσκοπία αὐτή ἐκδηλώνεται μέ ἀκόμη μεγαλύτερη δύναμη, ἐνῶ τά ἔμβρυα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης πού προβάλλουν ἀντίσταση στόν καπιταλισμό ἐκεῖ δέν ὑπάρχουν. Ἀλλά τίποτε τό κομμουνιστικό δέν ὑπάρχει ἀκόμη στό οἰκονομικό μας σύστημα.

Τό «κομμουνιστικό» ἀρχίζει μόνο ὅταν ἐμφανίζονται τά κομμουνιστικά Σάββατα, δηλαδή ἡ δωρεάν ἐργασία τῶν ξεχωριστῶν ἀτόμων γιά τό κοινωνικό ὄφελος σέ πλατιά κλίμακα, ἐργασία πού τίς νόρμες της δέν τίς καθορίζει καμιά ἐξουσία, κανένα κράτος. Αὐτό δέν εἶναι βοήθεια στό γείτονα, πού ὑπῆρχε πάντα στό χωριό, ἀλλά ἐργασία πού παράγει γιά τίς ἀνάγκες ὅλου τοῦ κράτους, πού ὀργανώνεται σέ πλατιά κλίμακα καί γίνεται δωρεάν. Γι' αὐτό θά ἦταν σωστότερο, ἄν ἡ λέξη «κομμουνιστικό» δέν χρησιμοποιοῦνταν μόνο γιά τήν ὀνομασία τοῦ Κόμματος, ἀλλά καί ἀποκλειστικά γιά τά οἰκονομικά ἐκεῖνα φαινόμενα τῆς ζωῆς μας, πού πραγματοποιοῦν τό κομμουνιστικό στήν πράξη. Ἄν στό σημερινό σύστημα τῆς Ρωσίας ὑπάρχει κάτι τό κομμουνιστικό, αὐτό εἶναι μόνο τά κομμουνιστικά Σάββατα, ἐνῶ τά ἄλλα εἶναι μόνο πάλη ἐνάντια στόν καπιταλισμό γιά τή στερέωση τοῦ σοσιαλισμοῦ, πού ἀπ' αὐτόν, καί ὕστερα ἀπό τήν πλήρη νίκη του, θά πρέπει νά ἀναπτυχθεῖ ὁ κομμουνισμός πού τόν βλέπουμε στά κομμουνιστικά Σάββατα ὄχι ἀπό τά βιβλία, ἀλλά στή ζωντανή πραγματικότητα.

Αὐτή εἶναι ἡ θεμελιακή σημασία τῶν κομμουνιστικῶν Σαββάτων, πού δείχνουν πώς ἐδῶ δημιουργεῖται καί ἀρχίζει νά ξεπηδᾶ μέ τή μορφή τῆς δωρεάν ἐργασίας, πού εἶναι πλατιά ὀργανωμένη γιά τίς ἀνάγκες ὁλόκληρου τοῦ κράτους, κάτι τό ἐντελῶς καινούργιο, πού εἶναι τελείως ἀντίθετο μέ ὅλους τούς παλιούς καπιταλιστικούς κανόνες, κάτι πολύ ἀνώτερο ἀπό τή σοσιαλιστική κοινωνία πού νικᾶ τόν καπιταλισμό. Γι' αὐτό, ὅταν φέτος ὕστερα ἀπό τήν ἔκκληση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος γιά βοήθεια στή χώρα [15], ἀπάντησαν πρῶτα οἱ σιδηροδρομικοί τῆς γραμμῆς Μόσχας-Καζάν, πού ζοῦν σέ συνθῆκες τῆς πιό μεγάλης πείνας καί τῆς πιό μεγάλης ἀνέχειας, ὅταν ἐμφανίστηκαν τά σημάδια πώς τά κομμουνιστικά Σάββατα παύουν νά εἶναι μεμονωμένο φαινόμενο, ὅτι ἀρχίζουν νά διαδίδονται καί βρίσκουν τή συμπάθεια τῶν μαζῶν, μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἐδῶ ἔχουμε ἕνα ἐξαιρετικό φαινόμενο τεράστιας σπουδαιότητας ἀπό ἄποψη ἀρχῶν καί ὅτι πρέπει πραγματικά νά τό ὑποστηρίξουμε ὁλόπλευρα, ἄν θέλουμε νά εἴμαστε κομμουνιστές ὄχι μόνο ἀπό ἄποψη ἀρχῶν, ὄχι μόνο ἀπό τήν ἄποψη τῆς πάλης ἐνάντια στόν καπιταλισμό. Ἀπό τήν ἄποψη τῆς πρακτικῆς οἰκοδόμησης τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, αὐτό δέν εἶναι ἀκόμη ἀρκετό. Πρέπει νά ποῦμε ὅτι

στήν πραγματικότητα τό κίνημα μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ σέ μαζική κλίμακα. Τό κάναμε αὐτό; Δέν μπορῶ νά ἀπαντήσω, γιατί δέν ἔχουν ἀκόμη συγκεντρωθεῖ συνοπτικά στοιχεῖα γιά τήν ἔκταση τοῦ κινήματος πού ὀνομάζουμε κομμουνιστικά Σάββατα. Διαθέτω μόνο σποραδικές πληροφορίες καί διάβασα στόν κομματικό Τύπο πώς τά Σάββατα αὐτά παίρνουν ὅλο καί μεγαλύτερη ἀνάπτυξη σέ πολλές πόλεις. Οἱ σύντροφοι τῆς Πετρούπολης εἶπαν πώς τά κομμουνιστικά Σάββατα διαδόθηκαν στήν Πετρούπολη ἀσύγκριτα πιό πλατιά ἀπό ὅ,τι στή Μόσχα. Ὅσο γιά τήν ἐπαρχία, πολλοί σύντροφοι — πού ἔχουν ἄμεση ἀντίληψη τοῦ κινήματος αὐτοῦ — μοῦ εἶπαν ὅτι ἐκεῖ συγκεντρώνονται πάρα πολλά στοιχεῖα γι' αὐτή τή νέα μορφή κοινωνικῆς ἐργασίας. Ἀλλά μόνο ἀφοῦ συζητηθεῖ ἐπανειλημμένα αὐτό τό ζήτημα στόν Τύπο καί στίς κομματικές συνδιασκέψεις τῶν διαφόρων πόλεων θά κατορθώσουμε νά ἔχουμε συνοπτικά στοιχεῖα, μέ βάση τά ὁποῖα θά μπορούσαμε νά ποῦμε, ἄν τά κομμουνιστικά Σάββατα ἔγιναν πραγματικά μαζικό φαινόμενο καί ἄν πραγματικά σημειώσαμε στόν τομέα αὐτό σοβαρές ἐπιτυχίες.

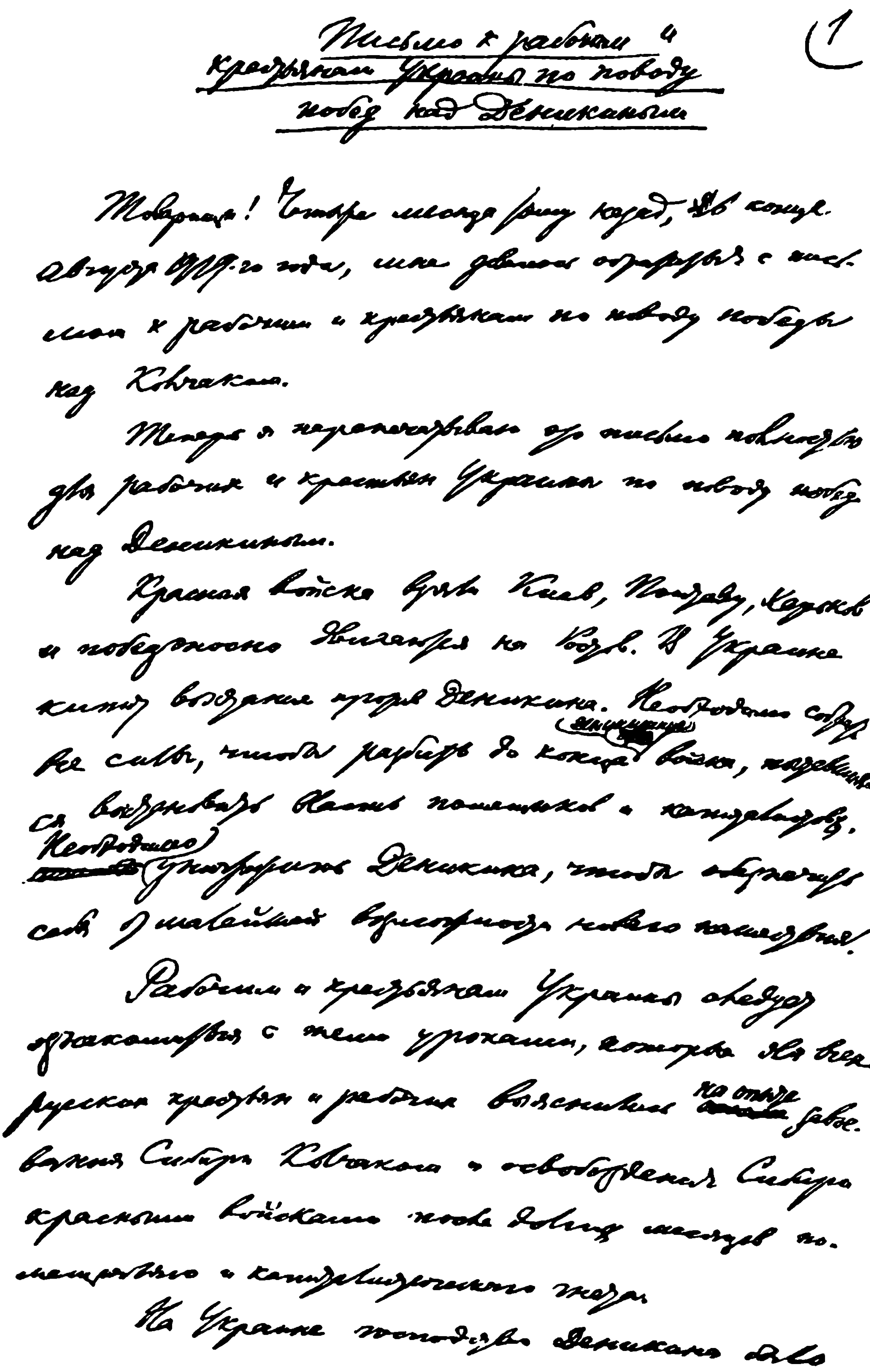
Ὅπως καί ἄν ἔχει τό πράγμα, ἄν θά ἔχουμε γρήγορα ἤ ὄχι τέτιου εἴδους πλήρη καί ἐλεγμένα στοιχεῖα, γιά μᾶς πρέπει νά εἶναι ἀναμφισβήτητο πώς ἀπό ἄποψη ἀρχῆς δέν ἔχουμε ἄλλο φαινόμενο, ἐκτός ἀπό τά κομμουνιστικά Σάββατα, πού νά δείχνει ὅτι ὄχι μόνο λεγόμαστε κομμουνιστές καί ὄχι μόνο θέλουμε νά εἴμαστε τέτιοι, ἀλλά καί ὅτι πραγματοποιοῦμε κάτι τό κομμουνιστικό καί ὄχι μόνο σοσιαλιστικό. Γι' αὐτό ὁ κάθε κομμουνιστής, ὁ καθένας πού θέλει νά εἶναι πιστός στίς ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ, πρέπει νά στρέψει ὅλες του τίς προσπάθειες, ὅλη του τήν προσοχή στό νά βοηθήσει νά κατανοηθεῖ αὐτό τό φαινόμενο καί νά ἐφαρμοστεῖ πρακτικά. Αὐτή εἶναι ἡ σημασία πού ἔχουν τά κομμουνιστικά Σάββατα ἀπό ἄποψη ἀρχῶν. Γι' αὐτό πρέπει νά βάζουμε διαρκῶς αὐτό τό ζήτημα σέ κάθε κομματική συνδιάσκεψη καί νά τό συζητοῦμε καί ἀπό τή θεωρητική καί ἀπό τήν πρακτική του πλευρά. Δέν πρέπει νά περιορίζουμε τό φαινόμενο αὐτό μόνο ἀπό πλευρά θεωρητική, ἀπό πλευρά ἀρχῶν. Τά κομμουνιστικά Σάββατα ἔχουν γιά μᾶς τεράστια ἀξία, ὄχι μόνο ἐπειδή πραγματοποιοῦν τόν κομμουνισμό στήν πράξη. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, τά κομμουνιστικά Σάββατα ἔχουν ἀκόμη γιά μᾶς μιά διπλή σημασία: ἀπό κρατι-

κή ἄποψη εἶναι ἡ καθαρά πρακτική βοήθεια πρός τό κράτος — καί ἀπό κομματική ἄποψη, πράγμα πού γιά μᾶς σάν μέλη τοῦ Κόμματος δέν πρέπει νά περνάει ἀπαρατήρητο, εἶναι ἡ σημασία πού ἔχουν αὐτά γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος ἀπό τά παρείσακτα στοιχεῖα, γιά τήν πάλη ἐνάντια στίς ἐπιδράσεις πού δέχεται τό Κόμμα μέσα στίς συνθῆκες τοῦ ἀποσυντιθέμενου καπιταλισμοῦ. Ἀπό οἰκονομική ἄποψη τά κομμουνιστικά Σάββατα εἶναι ἀπαραίτητα γιά νά σωθεῖ ἡ Σοβιετική Δημοκρατία ἀπό τήν οἰκονομική καταστροφή καί νά ἀρχίσει νά πραγματοποιεῖται ὁ σοσιαλισμός. Πάνω στή δεύτερη αὐτή πλευρά τοῦ ζητήματος θά ἤθελα νά σταθῶ ἀκόμη πιό διεξοδικά...*.

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Δεκέμβρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 287

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη 1927 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 245

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

Письмо к рабочим и крестьянам Украины по поводу побед над Деникиным

1

Товарищи! Четыре месяца тому назад, в конце августа 1919-го года, мне довелось обратиться с письмом к рабочим и крестьянам по поводу победы над Колчаком.

Теперь я перепечатываю это письмо полностью для рабочих и крестьян Украины по поводу побед над Деникиным.

Красные войска взяли Киев, Полтаву, Харьков и победоносно двигаются на Ростов. На Украине кипит восстание против Деникина. Необходимо собрать все силы, чтобы разбить до конца (деникинские) войска, пытающиеся восстановить власть помещиков и капиталистов. Необходимо уничтожить Деникина, чтобы обезопасить себя от малейших возможностей нового нашествия.

Рабочим и крестьянам Украины следует познакомиться с теми уроками, которые все русские крестьяне и рабочие вынесли из опыта завоевания Сибири Колчаком и освобождения Сибири красными войсками после долгих месяцев помещичьего и капиталистического гнета.

На Украине господство Деникина было

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Οὐκρανίας ἀπ' ἀφορμή τίς νίκες ἐνάντια στόν Ντενίκιν». — 28 τοῦ Δεκέμβρη 1919

Σμίκρυνση

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΤΙΣ ΝΙΚΕΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΝΤΕΝΙΚΙΝ

Σύντροφοι! Πρίν ἀπό τέσσερις μῆνες, στά τέλη Αὐγούστου τοῦ 1919, ἀπ' ἀφορμή τίς νίκες ἐνάντια στόν Κολτσάκ, ἀπηύθυνα ἕνα γράμμα στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες *.

Τώρα ἐπαναλαβαίνω ὁλόκληρο αὐτό τό γράμμα γιά τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Οὐκρανίας ἀπ' ἀφορμή τίς νίκες ἐνάντια στόν Ντενίκιν.

Τά κόκκινα στρατεύματα πῆραν τό Κίεβο, τήν Πολτάβα, τό Χάρκοβο καί προελαύνουν νικηφόρα πρός τό Ροστόβ. Στήν Οὐκρανία μαίνεται ἡ ἐξέγερση κατά τοῦ Ντενίκιν. Εἶναι ἀνάγκη νά συγκεντρώσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά νά συντρίψουμε ὁλοκληρωτικά τά στρατεύματα τοῦ Ντενίκιν, πού ἀποπειράθηκαν νά παλινορθώσουν τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Πρέπει νά ἐκμηδενίσουμε τόν Ντενίκιν γιά νά εἴμαστε ἀσφαλισμένοι καί ἀπό τήν παραμικρότερη πιθανότητα νέας εἰσβολῆς.

Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῆς Οὐκρανίας πρέπει νά γνωρίσουν τά διδάγματα πού ἔβγαλαν ὅλοι οἱ ρῶσοι ἐργάτες καί ἀγρότες ἀπό τήν πείρα τῆς κατάκτησης τῆς Σιβηρίας ἀπό τόν Κολτσάκ καί τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς Σιβηρίας ἀπό τά κόκκινα στρατεύματα ὕστερα ἀπό πολύμηνο τσιφλικάδικο καί καπιταλιστικό ζυγό.

Ἡ κυριαρχία τοῦ Ντενίκιν στήν Οὐκρανία ἦταν τό ἴδιο σκληρή δοκιμασία, ὅπως ἡ κυριαρχία τοῦ Κολτσάκ στή Σιβηρία. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς τά διδάγματα τῆς σκληρῆς αὐτῆς δοκιμασίας θά βοηθήσουν τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Οὐκρανίας, ὅπως καί τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῶν Οὐραλίων καί τῆς Σιβηρίας, νά καταλάβουν καλύτερα τά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί νά τήν ὑπερασπίσουν σταθερότερα.

Στή Μεγαλορωσία καταργήθηκε ὁλοκληρωτικά ἡ τσιφλικά-

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 39ος, σελ. 151-159. *Ἡ Σύντ.*

δικη γαιοκτησία. Τό ἴδιο πρέπει νά γίνει καί στήν Οὐκρανία. Καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία τῶν οὐκρανῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν πρέπει νά ἐξασφαλίσει τήν πλήρη κατάργηση τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας, τήν πλήρη ἀπελευθέρωση τῶν οὐκρανῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν ἀπό τήν κάθε λογῆς καταπίεση τῶν τσιφλικάδων καί ἀπό τούς ἴδιους τούς τσιφλικάδες.

Ἐκτός ὅμως ἀπ' αὐτό τό καθῆκον καί ἀπό πολλά ἄλλα καθήκοντα πού ἔμπαιναν καί μπαίνουν μέ τόν ἴδιο τρόπο μπροστά στίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς Μεγαλορωσίας καί τῆς Οὐκρανίας, ὑπάρχουν καί τά εἰδικά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν Οὐκρανία. Σ' ἕνα ἀπ' αὐτά τά εἰδικά καθήκοντα πρέπει νά δοθεῖ σήμερα ἐξαιρετική προσοχή. Εἶναι τό ἐθνικό ζήτημα ἤ τό ζήτημα, ἄν ἡ Οὐκρανία θά εἶναι χωριστή καί ἀνεξάρτητη Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία τῆς Οὐκρανίας, συνδεμένη μέ ἕνωση (ὁμοσπονδία) μέ τή Σοσιαλιστική Ὁμοσπονδιακή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας, ἤ ἄν ἡ Οὐκρανία καί ἡ Ρωσία θά συγχωνευτοῦν σέ μιά ἑνιαία Σοβιετική Δημοκρατία. Ὅλοι οἱ μπολσεβίκοι, ὅλοι οἱ συνειδητοί ἐργάτες καί ἀγρότες πρέπει νά σκεφτοῦν σοβαρά τό ζήτημα αὐτό.

Τήν ἀνεξαρτησία τῆς Οὐκρανίας τήν ἔχει ἀναγνωρίσει καί ἡ ΠΚΕΕ (Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή) τῆς ΣΟΣΔΡ, (Σοσιαλιστική Ὁμοσπονδιακή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας) καί τό ΚΚΡ μπολσεβίκων. Γι' αὐτό εἶναι ὁλοφάνερο καί τό ἀναγνωρίζουν ὅλοι, πώς μόνο οἱ ἴδιοι οἱ οὐκρανοί ἐργάτες καί ἀγρότες μποροῦν στό Πανουκρανικό τους συνέδριο τῶν Σοβιέτ νά λύσουν καί θά λύσουν τό ζήτημα, ἄν δηλ. ἡ Οὐκρανία θά ἑνωθεῖ μέ τή Ρωσία ἤ θά παραμείνει ἡ Οὐκρανία αὐτοτελής καί ἀνεξάρτητη Δημοκρατία, καί στήν τελευταία περίπτωση ποιά ἀκριβῶς ὁμοσπονδιακή σύνδεση πρέπει νά καθιερωθεῖ ἀνάμεσα σ' αὐτή τή Δημοκρατία καί στή Ρωσία.

Πῶς πρέπει, λοιπόν, νά λύσουμε αὐτό τό ζήτημα ἀπό τήν ἄποψη τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζομένων; ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἀγώνα τους γιά τήν πλήρη ἀπελευθέρωση τῆς ἐργασίας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου;

Πρῶτο, τά συμφέροντα τῆς ἐργασίας ἀπαιτοῦν τήν πιό πλήρη ἐμπιστοσύνη, τήν πιό στενή συμμαχία ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους τῶν διαφόρων ἐθνῶν. Οἱ ὀπαδοί τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, τῆς ἀστικῆς τάξης, προσπαθοῦν νά διαιρέσουν τούς ἐργάτες, νά δυναμώσουν τήν ἐθνική διχόνοια καί ἐχθρότητα γιά νά ἀποδυναμώσουν τούς ἐργάτες καί νά ἑδραιώσουν τήν ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου.

Τό κεφάλαιο εἶναι διεθνής δύναμη. Γιά νά νικηθεῖ χρειάζεται ἡ διεθνής συμμαχία τῶν ἐργατῶν, ἡ διεθνής ἀδελφοσύνη τους.

Ἐμεῖς εἴμαστε πολέμιοι τοῦ ἐθνικοῦ μίσους, τῆς ἐθνικῆς διχόνοιας, τῆς ἐθνικῆς ἀπομόνωσης. Εἴμαστε διεθνιστές. Ἐπιδιώκουμε τή στενή συνένωση καί τήν πλήρη συγχώνευση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου σέ μιά ἑνιαία παγκόσμια Σοβιετική Δημοκρατία.

Δεύτερο, οἱ ἐργαζόμενοι δέν πρέπει νά ξεχνοῦν πώς ὁ καπιταλισμός διαίρεσε τά ἔθνη σέ ἕνα μικρό ἀριθμό καταπιεστικῶν, μεγαλοκρατικῶν (ἱμπεριαλιστικῶν), μέ πλήρη δικαιώματα, προνομιούχων ἐθνῶν καί στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν καταπιεζόμενων, ἐξαρτημένων καί μισοεξαρτημένων, ἀνισότιμων ἐθνῶν. Ὁ πιό ἐγκληματικός καί ἀντιδραστικός πόλεμος τοῦ 1914-1918 ἐνίσχυσε ἀκόμη περισσότερο αὐτή τή διαίρεση, δυνάμωσε πάνω σ' αὐτή τή βάση τήν ὀργή καί τό μίσος. Αἰῶνες ὁλόκληρους συσσωρευόταν ἡ ἀγανάκτηση καί ἡ δυσπιστία τῶν ἀνισότιμων καί ἐξαρτημένων ἐθνῶν ἐνάντια στά ἱμπεριαλιστικά καί καταπιεστικά ἔθνη, — τέτιων ἐθνῶν ὅπως τό οὐκρανικό, ἐναντίον τέτιων, ὅπως τό μεγαλορωσικό.

Ἐμεῖς θέλουμε μιά *προαιρετική* ἕνωση τῶν ἐθνῶν, μιά ἕνωση πού νά ἀποκλείει κάθε βία τοῦ ἑνός ἔθνους πάνω στό ἄλλο, μιά ἕνωση πού νά στηρίζεται στήν πλήρη ἐμπιστοσύνη, στή σαφή ἐπίγνωση τῆς ἀνάγκης τῆς ἀδελφικῆς ἑνότητας, στήν ἀπόλυτα ἐλεύθερη συναίνεση. Ἡ ἕνωση αὐτή δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ ἀμέσως, πρέπει νά φτάσουμε σ' αὐτή, δουλεύοντας μέ τή μεγαλύτερη ὑπομονή καί σύνεση, γιά νά μή καταστρέψουμε τήν ὑπόθεση, γιά νά μή προκαλέσουμε τή δυσπιστία, γιά νά δόσουμε τόν καιρό νά ἐξαλειφθεῖ ἡ δυσπιστία πού ἄφησαν ἡ ἐπί αἰῶνες καταπίεση ἀπό τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία καί ἡ ἔχθρα πού προκάλεσαν οἱ ἀλλεπάλληλοι διαμελισμοί της.

Συνεπῶς, ἐπιδιώκοντας σταθερά τήν ἑνότητα τῶν ἐθνῶν, καταπολεμώντας ἀμείλικτα καθετί πού τά διασπᾶ, πρέπει νά εἴμαστε πολύ προσεκτικοί, ὑπομονητικοί, ὑποχωρητικοί στίς ἐπιβιώσεις τῆς ἐθνικῆς δυσπιστίας. Ἀνένδοτοι, ἀδιάλλακτοι πρέπει νά εἴμαστε ἀπέναντι σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τά βασικά συμφέροντα τῆς ἐργασίας στόν ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωσή της ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου. Καί τό ζήτημα πῶς θά καθοριστοῦν τά κρατικά σύνορα τώρα, προσωρινά — γιατί ἐμεῖς ἀποβλέπουμε

στήν πλήρη κατάργηση τῶν κρατικῶν συνόρων — δέν εἶναι ζήτημα βασικό, σπουδαῖο, ἀλλά δευτερεῦον. Σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό μποροῦμε νά περιμένουμε καί πρέπει νά περιμένουμε, γιατί ἡ ἐθνική δυσπιστία συχνά εἶναι πολύ γερά ριζωμένη μέσα στίς πλατιές μάζες τῶν ἀγροτῶν καί τῶν μικρονοικοκυρέων καί μέ τή βιασύνη μας μποροῦμε νά τήν ἐνισχύσουμε, δηλαδή νά βλάψουμε τό ἔργο τῆς ὁλοκληρωτικῆς καί ὁριστικῆς ἑνότητας.

Ἡ ἐμπειρία τῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, τῆς ἐπανάστασης τοῦ Ὀχτώβρη-Νοέμβρη τοῦ 1917, ἡ πείρα τῆς δίχρονης νικηφόρας πάλης της ἐνάντια στήν εἰσβολή τῶν διεθνῶν καί τῶν ρώσων καπιταλιστῶν, ἔδειξε ξεκάθαρα ὅτι οἱ καπιταλιστές κατάφεραν νά ἐκμεταλλευτοῦν προσωρινά τήν ἐθνική δυσπιστία τῶν πολωνῶν, τῶν λεττονῶν, τῶν ἐσθονῶν καί τῶν φιλλανδῶν ἀγροτῶν καί μικρονοικοκυρέων ἀπέναντι στούς μεγαλορώσους, κατάφεραν νά σπείρουν προσωρινά μέ βάση αὐτή τή δυσπιστία τή διχόνοια ἀνάμεσα σ' αὐτούς καί σ' ἐμᾶς. Ἡ πείρα ἔδειξε ὅτι αὐτή ἡ δυσπιστία ξεπερνιέται καί σβήνει, ἀλλά πολύ σιγά, καί ὅσο μεγαλύτερη σύνεση καί ὑπομονή δείχνουν οἱ μεγαλορῶσοι, πού γιά πολύ καιρό ἦταν καταπιεστικό ἔθνος, τόσο ἀσφαλέστερα σβήνει αὐτή ἡ δυσπιστία. Καί μέ τήν ἀναγνώριση ἀκριβῶς τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν κρατῶν τῆς Πολωνίας, τῆς Λεττονίας, τῆς Λιθουανίας, τῆς Ἐσθονίας καί τῆς Φιλλανδίας κατακτοῦμε ἀργά, μά σταθερά τήν ἐμπιστοσύνη τῶν πιό καθυστερημένων, τῶν πιό ἐξαπατημένων καί ἐξουθενωμένων ἀπό τούς καπιταλιστές ἐργαζόμενων μαζῶν τῶν γειτονικῶν μας μικρῶν κρατῶν. Ἀκριβῶς ἔτσι ἀποσποῦμε πιό σίγουρα τίς μάζες αὐτές ἀπό τήν ἐπιροή τῶν καπιταλιστῶν τοῦ «δικοῦ τους» ἔθνους, πιό σίγουρα τίς ὁδηγοῦμε πρός τήν πλήρη ἐμπιστοσύνη, πρός τή μελλοντική ἑνιαία διεθνή Σοβιετική Δημοκρατία.

Ἐφόσον ἡ Οὐκρανία δέν ἔχει ἀπελευθερωθεῖ ἐντελῶς ἀπό τόν Ντενίκιν, ὥς τό Πανουκρανικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ κυβέρνησή της εἶναι ἡ Πανουκρανική Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή [16]. Στήν Ἐπαναστατική αὐτή Ἐπιτροπή, δίπλα στούς οὐκρανούς κομμουνιστές-μπολσεβίκους δουλεύουν σάν μέλη τῆς κυβέρνησης καί οἱ οὐκρανοί κομμουνιστές-μποροτμπιστές [17]. Οἱ μποροτμπιστές διαφέρουν ἀπό τούς μπολσεβίκους, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, καί στό ὅτι ὑποστηρίζουν τήν ἀπόλυτη ἀνεξαρτησία τῆς Οὐκρανίας. Οἱ μπολσεβίκοι δέν τό κάνουν *αὐτό* ἀντικείμενο διαφωνίας καί διαίρεσης, δέν τό βλέπουν *αὐτό* καθόλου σάν ἐμπόδιο γιά μιά ὁμόθυμη προλεταριακή δουλιά. Ὅταν ὑπάρχει ἑνότητα

στόν ἀγώνα ἐνάντια στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου τό ζήτημα σχετικά μέ τά ἐθνικά σύνορα, σχετικά μέ τήν ὁμοσπονδιακή ἤ ἄλλη σύνδεση μεταξύ τῶν κρατῶν δέν πρέπει νά χωρίζει τούς κομμουνιστές. Ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους ὑπάρχουν ὀπαδοί τῆς πλήρους ἀνεξαρτησίας τῆς Οὐκρανίας, ὑπάρχουν ὀπαδοί μιᾶς λιγότερο ἤ περισσότερο στενῆς ὁμοσπονδιακῆς σύνδεσης, ὑπάρχουν καί ὀπαδοί τῆς πλήρους συγχώνευσης τῆς Οὐκρανίας μέ τή Ρωσία.

Εἶναι ἀπαράδεκτο νά προκύψει διάσταση ἐξαιτίας αὐτῶν τῶν ζητημάτων. Τά ζητήματα αὐτά θά τά λύσει τό Πανουκρανικό Συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Ἄν ἕνας μεγαλορῶσος κομμουνιστής ἐπιμένει στή συγχώνευση τῆς Οὐκρανίας μέ τή Ρωσία, εὔκολα μπορεῖ νά τόν ὑποπτευθοῦν οἱ οὐκρανοί ὅτι ὑπερασπίζει μιά τέτια πολιτική ὄχι γιατί φροντίζει γιά τήν ἑνότητα τῶν προλετάριων στήν πάλη ἐνάντια στό κεφάλαιο, ἀλλά γιατί διατηρεῖ τίς προλήψεις τοῦ παλιοῦ μεγαλορωσικοῦ ἐθνικισμοῦ, τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Μιά τέτια δυσπιστία εἶναι φυσική, καί ὥς ἕνα βαθμό ἀναπόφευκτη καί δικαιολογημένη, γιατί οἱ μεγαλορῶσοι, κάτω ἀπό τό ζυγό τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, αἰῶνες τρέφονταν μέ τίς ἐπαίσχυντες καί σιχαμερές προλήψεις τοῦ μεγαλορωσικοῦ σωβινισμοῦ.

Ἄν ἕνας οὐκρανός κομμουνιστής ἐπιμένει στήν ἀπόλυτη κρατική ἀνεξαρτησία τῆς Οὐκρανίας, μποροῦν νά τόν ὑποπτευθοῦν ὅτι ὑπερασπίζει μιά τέτια πολιτική ὄχι ἀπό τή σκοπιά τῶν προσωρινῶν συμφερόντων τῶν οὐκρανῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν στήν πάλη τους ἐνάντια στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, ἀλλά ἀπό μικροαστικές, μικρονοικοκυρίστικες ἐθνικές προλήψεις. Γιατί ἡ πείρα μᾶς ἔδειξε ἑκατοντάδες φορές ὅτι οἱ μικροαστοί «σοσιαλιστές» τῶν διαφόρων χωρῶν — οἱ κάθε λογῆς δῆθεν σοσιαλιστές πολωνοί, λεττονοί, λιθουανοί, γεωργιανοί μενσεβίκοι, ἐσέροι καί λοιποί — μεταμφιέζονταν σέ ὀπαδούς τοῦ προλεταριάτου μέ μοναδικό σκοπό νά ἐφαρμόσουν μέ τήν ἀπάτη τήν πολιτική τοῦ συμβιβασμοῦ μέ τή «δική τους» ἐθνική ἀστική τάξη ἐνάντια στούς ἐπαναστάτες ἐργάτες. Αὐτό τό εἴδαμε στό παράδειγμα τῆς διακυβέρνησης τοῦ Κέρενσκι στή Ρωσία τό Φλεβάρη-Ὀχτώβρη τοῦ 1917, τό εἴδαμε καί τό βλέπουμε σέ ὅλες τίς χῶρες.

Ἔτσι ἡ ἀμοιβαία δυσπιστία ἀνάμεσα στούς μεγαλορώσους καί στούς οὐκρανούς κομμουνιστές γεννιέται πολύ εὔκολα. Πῶς λοιπόν νά παλέψουμε ἐνάντια σ' αὐτή τή δυσπιστία; Πῶς νά τήν κατανικήσουμε καί νά δημιουργήσουμε τήν ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη;

Τό καλύτερο μέσο εἶναι ἡ κοινή δουλιά γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν πάλη ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί στούς καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν, ἐνάντια στίς ἀπόπειρές τους νά ἐπαναφέρουν τήν παντοκρατορία τους. Ἕνας τέτιος κοινός ἀγώνας θά δείξει καθαρά στήν πράξη ὅτι ὁποιαδήποτε λύση κι' ἄν δοθεῖ στό ζήτημα τῆς κρατικῆς ἀνεξαρτησίας ἤ τῶν κρατικῶν συνόρων, οἱ μεγαλορῶσοι καί οἱ οὐκρανοί ἐργάτες χρειάζονται ἀπαραίτητα μιά στενή στρατιωτική καί οἰκονομική συμμαχία, γιατί διαφορετικά οἱ καπιταλιστές τῆς «Ἀντάντ», τῆς «Συνεννόησης», δηλ. τῆς συμμαχίας τῶν πιό πλούσιων καπιταλιστικῶν χωρῶν, τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ἀμερικῆς, Ἰαπωνίας καί Ἰταλίας, θά μᾶς τσακίσουν καί θά μᾶς πνίξουν ἕναν-ἕναν χωριστά. Τό παράδειγμα τῆς πάλης μας ἐνάντια στόν Κολτσάκ καί στόν Ντενίκιν, πού τούς ἐφοδίαζαν οἱ καπιταλιστές αὐτοί μέ χρήματα καί ὅπλα, ἔδειξε καθαρά αὐτό τόν κίνδυνο.

Ὅποιος παραβιάζει τήν ἑνότητα καί τήν πιό στενή συμμαχία τῶν μεγαλορώσων μέ τούς οὐκρανούς ἐργάτες καί ἀγρότες, αὐτός βοηθᾶ τούς Κολτσάκ, τούς Ντενίκιν, τούς καπιταλιστές-ληστές ὅλων τῶν χωρῶν.

Γι' αὐτό ἐμεῖς, οἱ μεγαλορῶσοι κομμουνιστές, πρέπει νά καταδικάζουμε μέ τή μεγαλύτερη αὐστηρότητα καί τίς παραμικρότερες ἐκδηλώσεις μεγαλορωσικοῦ ἐθνικισμοῦ ἀνάμεσά μας, γιατί αὐτές οἱ ἐκδηλώσεις, πού εἶναι γενικά προδοσία τοῦ κομμουνισμοῦ, φέρνουν πολύ μεγάλη ζημιά, γιατί μᾶς χωρίζουν ἀπό τούς οὐκρανούς συντρόφους μας καί χύνουν νερό στό μύλο τοῦ Ντενίκιν καί τοῦ καθεστῶτος του.

Γι' αὐτό ἐμεῖς, οἱ μεγαλορῶσοι κομμουνιστές, πρέπει νά εἴμαστε ὑποχωρητικοί στίς διαφωνίες μέ τούς οὐκρανούς κομμουνιστές-μπολσεβίκους καί τούς μποροτμπιστές, ἐφόσον οἱ διαφωνίες ἀφοροῦν τήν κρατική ἀνεξαρτησία τῆς Οὐκρανίας, τίς μορφές τῶν δεσμῶν της μέ τή Ρωσία, καί γενικά τό ἐθνικό ζήτημα. Ἀνένδοτοι καί ἀδιάλλακτοι πρέπει νά εἴμαστε ὅλοι ἐμεῖς οἱ κομμουνιστές, καί οἱ μεγαλορῶσοι καί οἱ οὐκρανοί καί ὁποιουδήποτε ἄλλου ἔθνους, στά βασικά, τά θεμελιακά, τά ὅμοια γιά ὅλα τά ἔθνη ζητήματα τῆς προλεταριακῆς πάλης, τά ζητήματα τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας, τοῦ ἀπαράδεκτου τοῦ συμβιβασμοῦ μέ τήν ἀστική τάξη, τοῦ ἀπαράδεκτου τῆς κατάτμησης τῶν δυνάμεων πού μᾶς προστατεύουν ἀπό τόν Ντενίκιν.

Τό ζωτικό συμφέρον καί τῶν μεγαλορώσων καί τῶν οὐκρανῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν εἶναι νά νικήσουν τόν Ντενίκιν, νά τόν

ἐκμηδενίσουν, νά κάνουν ἀδύνατη τήν ἐπανάληψη μιᾶς παρόμοιας ἐπιδρομῆς. Ὁ ἀγώνας θά εἶναι μακρόχρονος καί δύσκολος, γιατί οἱ καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου βοηθοῦν τόν Ντενίκιν καί θά βοηθοῦν τούς διάφορους Ντενίκιν.

Σ' αὐτό τό μακρόχρονο καί δύσκολο ἀγώνα ἐμεῖς, οἱ μεγαλορῶσοι καί οὐκρανοί ἐργάτες, πρέπει νά βαδίζουμε ἑνωμένοι μέ τήν πιό στενή συμμαχία, γιατί, δρώντας μεμονωμένοι, ἀσφαλῶς δέν θά τά βγάλουμε πέρα. Ὅποια καί νά εἶναι τά σύνορα τῆς Οὐκρανίας καί τῆς Ρωσίας, ὁποιες καί νά εἶναι οἱ μορφές τῶν κρατικῶν τους σχέσεων, αὐτό δέν εἶναι καί τόσο σπουδαῖο, σ' αὐτό τό ζήτημα μποροῦμε καί πρέπει νά κάνουμε ὑποχωρήσεις, σ' αὐτό τό ζήτημα μποροῦμε νά δοκιμάσουμε καί τούτη κι' ἐκείνη καί μιά τρίτη λύση, ἀπ' αὐτό δέν θά χαθεῖ ἡ ὑπόθεση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ἡ ὑπόθεση τῆς νίκης ἐνάντια στόν καπιταλισμό.

Ἄν ὅμως δέν μπορέσουμε νά διατηρήσουμε τήν πιό στενή συμμαχία μεταξύ μας, τή συμμαχία ἐνάντια στόν Ντενίκιν, τή συμμαχία ἐνάντια στούς καπιταλιστές καί στούς κουλάκους τῶν χωρῶν μας καί ὅλων τῶν χωρῶν, τότε ἡ ὑπόθεση τῶν ἐργατῶν θά χαθεῖ ἀσφαλῶς γιά πολλά χρόνια, μέ τήν ἔννοια ὅτι καί τή Σοβιετική Οὐκρανία καί τή Σοβιετική Ρωσία *θά μπορέσουν* τότε οἱ καπιταλιστές νά τίς τσακίσουν καί νά τίς στραγγαλίσουν.

Καί ἡ ἀστική τάξη ὅλων τῶν χωρῶν, καί τά κάθε λογῆς μικροαστικά κόμματα, τά «συμβιβαστικά» κόμματα πού συμμαχοῦν μέ τήν ἀστική τάξη ἐνάντια στούς ἐργάτες, προσπάθησαν πρίν ἀπόλα νά διασπάσουν τούς ἐργάτες τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων, νά ὑποδαυλίσουν τή δυσπιστία, νά τορπιλίσουν τή στενή διεθνή ἕνωση καί τή διεθνή ἀδελφοσύνη τῶν ἐργατῶν. Ἄν ἡ ἀστική τάξη τό πετύχει αὐτό, ἡ ὑπόθεση τῶν ἐργατῶν εἶναι χαμένη. Ἄς κατανικήσουν, λοιπόν, οἱ κομμουνιστές τῆς Ρωσίας καί τῆς Οὐκρανίας μέ τήν ὑπομονητική, ἐπίμονη καί σκληρή κοινή δουλιά τους τίς ἐθνικιστικές μηχανοραφίες κάθε ἀστικῆς τάξης, τίς κάθε λογῆς ἐθνικιστικές προκαταλήψεις καί ἄς δείξουν στούς ἐργαζόμενους ὅλου τοῦ κόσμου τό παράδειγμα μιᾶς πραγματικά σταθερῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν τῶν διαφόρων ἐθνῶν στόν ἀγώνα γιά τή Σοβιετική ἐξουσία, γιά τήν κατάργηση τοῦ ζυγοῦ τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, γιά τήν παγκόσμια Ὁμοσπονδιακή Σοβιετική Δημοκρατία.

Ν. Λένιν

28. XII. 1919.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 3, καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 3, 4 τοῦ Γενάρη 1920

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΖΩΝ ΡΙΝΤ «ΔΕΚΑ ΜΕΡΕΣ ΠΟΥ ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΑΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ»

Πρόλογος στήν ἀμερικανική ἔκδοση [18]

Διάβασα μέ τεράστιο ἐνδιαφέρον καί μέ ἀμείωτη προσοχή τό βιβλίο τοῦ Τζών Ρίντ «Δέκα μέρες πού συγκλόνισαν τόν κόσμο», καί συνιστῶ ὁλόψυχα νά διαβάσουν τό ἔργο αὐτό οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν. Θά ἤθελα τό βιβλίο αὐτό νά κυκλοφορήσει σέ ἑκατομμύρια ἀντίτυπα καί νά μεταφραστεῖ σέ ὅλες τίς γλῶσσες, γιατί δίνει μιά ἀληθινή καί μέ ἐξαιρετική ζωντάνια γραμμένη ἐξιστόρηση τῶν γεγονότων, τά ὁποῖα εἶναι τόσο βασικά γιά νά κατανοηθεῖ τί εἶναι προλεταριακή ἐπανάσταση, τί εἶναι δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Τά ζητήματα αὐτά σήμερα συζητιοῦνται πλατιά, ὅμως, πρίν γίνουν ἀποδεκτές εἴτε πρίν ἀπορριφθοῦν οἱ ἰδέες αὐτές, πρέπει νά κατανοηθεῖ ὅλη ἡ σημασία τῆς ἀπόφασης πού θά παρθεῖ. Χωρίς ἀμφιβολία, τό βιβλίο τοῦ Τζών Ρίντ θά βοηθήσει νά διευκρινιστεῖ τό ζήτημα αὐτό πού ἀποτελεῖ τό βασικό πρόβλημα τοῦ παγκόσμιου ἐργατικοῦ κινήματος.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 6 τοῦ Νοέμβρη 1920 στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 14

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1923 στό βιβλίο: Τζών Ρίντ. «Δέκα μέρες πού συγκλόνισαν τόν κόσμο», πού ἐκδόθηκε στή Μόσχα ἀπό τό Ἐκδοτικό «Κράσναγια νόβ»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΚΑΘΑΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

(ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΕ ΩΡΕΣ ΣΧΟΛΗΣ. ΔΗΛ. ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΣ ΛΟΓΟΥΣ ΣΕ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ) [19]

Τή ρωσική γλώσσα τή χαλᾶμε. Χρησιμοποιοῦμε ξένες λέξεις χωρίς λόγο. Τίς χρησιμοποιοῦμε λαθεμένα. Γιατί νά λέμε «ντεφέκτι», ὅταν μποροῦμε νά ποῦμε νεντοτσιότι (λάθη) ἤ νεντοστάτκι (ἐλλείψεις), ἤ προμπέλι (κενά);

Βέβαια, ὅταν ἕνα ἄτομο, πού μόλις τελευταῖα ἔμαθε νά διαβάζει γενικά καί ἰδίως νά διαβάζει ἐφημερίδες, ἀρχίζει νά τίς διαβάζει μέ ζῆλο, ἄθελά του ἀφομοιώνει τούς τρόπους ἔκφρασης πού χρησιμοποιοῦν οἱ ἐφημερίδες. Καί ἀκριβῶς ἡ γλώσσα τῶν ἐφημερίδων μας ἀρχίζει κυρίως νά χαλάει. Ἄν γιά ἕναν πού μόλις τελευταῖα ἔμαθε νά διαβάζει συγχωρεῖται νά χρησιμοποιεῖ σάν κάτι τό νέο ξένες λέξεις, γιά τούς φιλόλογους αὐτό εἶναι ἀσυγχώρητο. Δέν εἶναι μήπως καιρός νά κηρύξουμε τόν πόλεμο ἐνάντια στήν ἀδικαιολόγητη χρησιμοποίηση ξένων λέξεων;

Ὁμολογῶ ὅτι, ἄν ἡ ἀδικαιολόγητη χρησιμοποίηση ξένων λέξεων μέ ἐξοργίζει (γιατί αὐτό μᾶς δυσκολεύει νά ἐπιδράσουμε στίς μάζες), ὁρισμένα λάθη αὐτῶν πού γράφουν στίς ἐφημερίδες μποροῦν πιά νά μέ κάνουν ἔξω φρενῶν. Λ.χ., χρησιμοποιοῦν τή λέξη «μπουντίροβατ» μέ τήν ἔννοια διεγείρω, ἐρεθίζω, ξεσηκώνω. Ἡ γαλλική ὅμως λέξη «bouder» (μπουντέ) σημαίνει θυμώνω, ἀγανακτῶ. Γι' αὐτό μπουντίροβατ σημαίνει στήν πραγματικότητα «θυμώνω», «ἀγανακτῶ». Τό νά μιμούμαστε τή γαλλο-νιζνινοβγκοροντική χρησιμοποίηση λέξεων σημαίνει νά μιμούμαστε τόν χειρότερο ἀπό τούς χειρότερους ἐκπροσώπους τῆς ρωσικῆς τσιφλικάδικης τάξης, πού μάθαινε μέν γαλλικά, ἀλλά πρῶτο, δέν τά καλομάθαινε καί, δεύτερο, παραμόρφωνε τή ρωσική γλώσσα.

Δέν εἶναι μήπως καιρός νά κηρύξουμε τόν πόλεμο ἐνάντια στήν παραμόρφωση τῆς ρωσικῆς γλώσσας;

Γράφτηκε τό 1919 ἤ τό 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1924 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 275
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ [20]

Συντρόφισσες! Ἐπειδή δέν ἔχω τή δυνατότητα νά παραβρεθῶ στό συνέδριό Σας, θά ἤθελα νά Σᾶς διαβιβάσω γραπτά τό χαιρετισμό μου καί νά Σᾶς εὐχηθῶ καλή ἐπιτυχία.

Τελειώνουμε τώρα αἰσίως τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία μέ τίς νίκες της ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές στεργιώνει. Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία μπορεῖ καί πρέπει ἀπό δῶ καί μπρός νά συγκεντρώσει τίς δυνάμεις της σέ ἕνα πιό σπουδαῖο, πιό προσφιλές καί ἀγαπητό γιά ὅλους μας, γιά ὅλους τούς ἐργαζόμενους, καθῆκον: στόν ἀναίμακτο πόλεμο, στόν πόλεμο γιά τή νίκη ἐνάντια στήν πείνα, στό κρύο, στό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα. Καί σ' αὐτό τόν ἀναίμακτο πόλεμο οἱ ἐργάτριες καί οἱ ἀγρότισσες καλοῦνται νά παίξουν ἕναν ἐξαιρετικά σημαντικό ρόλο.

Εὔχομαι τό συνέδριο τῶν γυναικῶν τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης νά βοηθήσει στή συγκρότηση, στή συσπείρωση καί στήν ὀργάνωση τῆς γυναικείας στρατιᾶς τῶν ἐργαζομένων σ' αὐτό τόν ἀναίμακτο πόλεμο πού πρέπει νά φέρει καί θά φέρει στή Σοβιετική ἐξουσία ἀκόμη πιό μεγάλες νίκες.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

10/I. 1920.

«Πετρογκράντσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 11, 16 τοῦ Γενάρη 1920

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΕΕ [21]

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ [22]

16. I. 1920.

῾Η ΠΕΕ εἶναι ὑποχρεωμένη νά ἐκδόσει μέσα σέ τρεῖς μέρες λεπτομερεῖς ὁδηγίες πού νά καθορίζουν ὄχι μόνο τόν τρόπο τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Τμήματος Μεταφορῶν τῆς ΠΕΕ, ἀλλά καί νά προσδιορίζουν αὐστηρά τήν εὐθύνη τῶν πρακτόρων τοῦ ΤΜ τῆς ΠΕΕ γιά τήν παράβλεψη ἤ μή ἀνακοίνωση περιπτώσεων σαμποτάζ ἤ κερδοσκοπίας.

᾿Ιδιαίτερα οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ΤΜ τῆς ΠΕΕ πρέπει νά ἔχουν ἐπαφή μέ τούς κομμουνιστές καί τούς συνδικαλιστικούς πυρῆνες τῆς πραγματικῆς προλεταριακῆς μερίδας τῶν ἐργατῶν σιδηροδρόμων, ἡ ὁποία δέν ἐκμεταλλεύεται τήν ὑπηρεσιακή της θέση γιά συστηματική κερδοσκοπία.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Νά άνατεθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν νά ἐφαρμόσει πολιτική μέγιστης ἐπιφύλαξης καί δυσπιστίας ἀπέναντι στήν κυβέρνηση τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν, γιατί ἀπόριψε τήν πρότασή μας γιά κοινές στρατιωτικές ἐνέργειες ἐνάντια στόν Ντενίκιν, καί ἐξυπηρετεῖ τίς δυνάμεις τῆς Ἀγγλίας πού δροῦν ἐνάντιά μας στήν Κασπία θάλασσα. Τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν, ὑπογραμμίζοντας μέ ἀπόλυτη σαφήνεια τήν ἀπαρέγκλιτη ἀναγνώριση ἀπομέρους μας τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν κάθε ἔθνους, πρέπει νά διαμαρτυρηθεῖ ἔντονα γιά τή στάση αὐτή τῆς κυβέρνησης τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν [21].

Γράφτηκε όχι νωρίτερα ἀπό τίς 17 τοῦ Γενάρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΠΟΠΕΙΡΑΣ ΤΗΣ ΑΝΤΑΝΤ ΝΑ ΣΥΝΑΨΕΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΡΩΣΙΑ ΔΙΑΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΡΩΣΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Ἐπειδή ἡ Ἀντάντ σκοπεύει νά κάνει ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων μέσω τῶν συνεταιρισμῶν, μέ καταφανή σκοπό νά χρησιμοποιήσει τούς συνεταιρισμούς σάν μηχανισμό παλινόρθωσης τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ ΚΕ ἀναθέτει στόν πρόεδρο τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, στόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐμπορίου νά ἐξετάσουν μέ τόν πιό προσεκτικό τρόπο καί κάτω ἀπό τό πρίσμα πού ἀναφέρθηκε, τό ζήτημα τῶν συνεταιρισμῶν καί νά ἐπεξεργαστοῦν ἀμέσως μέτρα, τά ὁποῖα νά ἐξασφαλίζουν τήν πλήρη κατάκτηση ἀπό μᾶς τοῦ μηχανισμοῦ τῶν συνεταιρισμῶν, πρῶτα ἀπόλα σέ ὅλα τά σημεῖα μέσω τῶν ὁποίων εἶναι πιθανό νά ἀρχίσει ἡ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων (Οὐκρανία, Ἄπω Ἀνατολή).

Γράφτηκε στίς 17 ἤ 18 τοῦ Γενάρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

ΣΧΕΔΙΟ (Ἤ ΘΕΣΕΙΣ) ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΚΡ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ [24]

Ἀφοῦ πήραμε ἐπιτέλους τήν *ἐπίσημη* πρόταση τῶν ἀνεξάρτητων (γερμανῶν) γιά διαπραγματεύσεις, πρέπει τώρα σάν Κόμμα νά τούς ἀπαντήσουμε μέ ἀπόλυτη εἰλικρίνεια, χωρίς τή «διπλωματία» πού ὥς ἕνα βαθμό εἶναι ὑποχρεωτική γιά τήν Κομμουνιστική Διεθνή.

Καί πρέπει ν' ἀπαντήσουμε ἔτσι πού νά διασαφηνίσουμε τό ζήτημα στίς μάζες τῶν ἐργατῶν πού συμπαθοῦν τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τό σοβιετικό σύστημα — τῶν ἐργατῶν, τούς ὁποίους ὄχι μόνο στή Γερμανία, ἀλλά καί στή Γαλλία καί στήν Ἀγγλία καί σέ πολλές ἀκόμη χῶρες *ἐξαπατοῦν* (συνειδητά ἤ ἀσυνείδητα, δηλ. λόγω αὐταπάτης) οἱ ἡγέτες, πού μόνο στά λόγια ἀναγνωρίζουν τά δημοφιλῆ στούς ἐργάτες συνθήματα (δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί Σοβιετική ἐξουσία), ἐνῶ στήν πραγματικότητα δουλεύουν, κάνουν τήν προπαγάνδα, τή ζύμωση κτλ. ὅπως παλιά, ὄχι στό πνεῦμα αὐτῶν τῶν συνθημάτων, ἀλλά σέ πνεῦμα πού ἀντιφάσκει μ' αὐτά τά συνθήματα.

Τό παρακάτω εἶναι ἕνα προκαταρκτικό σχέδιο θέσεων τῆς ἀπάντησης αὐτῆς (τοῦ ΚΚΡ στό Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα Γερμανίας):

(ἡ σειρά τῶν παραγράφων θά πρέπει *ἐπίσης* νά τροποποιηθεῖ)

1. Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σημαίνει ἱκανότητα, προθυμία, ἀποφασιστικότητα νά τραβήξουμε μέ τό μέρος μας (μέ τό μέρος τῆς ἐπαναστατικῆς πρωτοπορίας τοῦ προλεταριάτου) ὅλη τή μάζα τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων μέ μέτρα ἐπαναστατικά, ἀπαλλοτριώνοντας τούς ἐκμεταλλευτές.

Αὐτό δέν ὑπάρχει στήν καθημερινή διαφώτιση τῶν γερμανῶν ἀνεξάρτητων (λ.χ. στήν ἐφημερίδα «Freiheit» [25]). Αὐτό δέν ὑπάρχει οὔτε καί στούς λονγκετιστές.

2. Εἰδικότερα, εἶναι ἐξαιρετικά ἀπαραίτητη μιά τέτια διαφώτιση γιά τούς προλετάριους καί μισοπρολετάριους τοῦ χωριοῦ, καθώς καί γιά τούς μικροαγρότες (τούς ἀγρότες πού δέν χρησιμοποιοῦν μισθωτή ἐργασία ἀκόμη καί στήν αἰχμή τοῦ θερισμοῦ κτλ., τούς ἀγρότες πού πουλοῦν λίγα σιτηρά ἤ δέν πουλοῦν καθόλου). Στά στρώματα αὐτά τοῦ πληθυσμοῦ θά πρέπει καθημερινά, ὅσο τό δυνατό πιό ἁπλά, ἐκλαϊκευτικά νά ἐξηγοῦμε πολύ συγκεκριμένα ὅτι τό προλεταριάτο, παίρνοντας τήν κρατική ἐξουσία, *θά ἐπιφέρει* μιά ἄμεση βελτίωση τῆς κατάστασής τους *σέ βάρος τῶν ἀπαλλοτριωμένων τσιφλικάδων*. Θά τούς ἀπαλλάξει ἀπό τήν καταπίεση τῶν μεγάλων γαιοκτημόνων, θά τούς δόσει, σάν σύνολο, τά μεγάλα τσιφλίκια, θά τούς ἀπαλλάξει ἀπό τά χρέη κτλ., κτλ. Τό ἴδιο καί στίς μή προλεταριακές ἤ στίς μή ἐντελῶς προλεταριακές ἐργαζόμενες μάζες τῆς πόλης.

Οἱ γερμανοί ἀνεξάρτητοι (ὅπως καί οἱ λονγκετιστές) δέν διεξάγουν τέτια διαφωτιστική δουλιά.

3. Σοβιετικό σύστημα σημαίνει ἀναίρεση τῆς ἀστικῆς ψευτιᾶς, πού ἀποκαλεῖ «ἐλευθερία Τύπου» τήν ἐλευθερία ἐξαγορᾶς τοῦ Τύπου, τήν ἐλευθερία νά ἀγοράζουν τίς ἐφημερίδες οἱ πλούσιοι, οἱ καπιταλιστές, τήν ἐλευθερία γιά τούς καπιταλιστές νά ἀγοράζουν ἑκατοντάδες ἐφημερίδες καί νά διαμορφώνουν ἔτσι τή λεγόμενη «κοινή γνώμη».

Τήν ἀλήθεια αὐτή οἱ γερμανοί ἀνεξάρτητοι (μιλώντας γι' αὐτούς θά ὑπονοοῦμε *πάντα* καί τούς λονγκετιστές καί τούς ἄγγλους ἀνεξάρτητους καί τά λοιπά καί τά λοιπά) δέν τήν κατανοοῦν, δέν τήν προπαγανδίζουν, δέν κάνουν καθημερινή διαφωτιστική δουλιά γιά τήν ἐξάλειψη μέ ἐπαναστατικό τρόπο τῆς ὑποδούλωσης τοῦ Τύπου ἀπό τό κεφάλαιο, πού ἡ ἀστική δημοκρατία τήν ἀποκαλεῖ ἀπατηλά ἐλευθερία Τύπου.

Χωρίς νά διεξάγουν μιά τέτια διαφωτιστική δουλιά οἱ ἀνεξάρτητοι ἀναγνωρίζουν μόνο στά λόγια (Lippenbekenntniss) τή Σοβιετική ἐξουσία, ἐνῶ στήν πράξη μένουν αἰχμάλωτοι τῆς πρόληψης τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας.

Τήν ἀνάγκη τῆς ἀπαλλοτρίωσης τῶν τυπογραφείων καί τῶν ἀποθηκῶν, τῶν ἀποθεμάτων χαρτιοῦ, αὐτό πού εἶναι τό *κυριότερο* δέν ξέρουν νά τό ἐξηγήσουν, γιατί καί οἱ ἴδιοι δέν τό καταλαβαίνουν.

4. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τήν ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι (εἶναι ψέμα αὐτό, ὅσο οἱ πλούσιοι κατέχουν τά καλύτερα κτίρια ἤ ἀγοράζουν τά δημόσια κτίρια), γιά τόν «ἐξοπλισμό τοῦ *λαοῦ*»,

γιά τήν ἐλευθερία τῆς συνείδησης (= ἐλευθερία γιά τό κεφάλαιο νά ἀγοράζει καί νά ἐξαγοράζει ὁλόκληρες θρησκευτικές ὀργανώσεις γιά τήν ἀποβλάκωση τῶν μαζῶν μέ τό ὄπιο τῆς θρησκείας) καί γιά ὅλες τίς ἄλλες ἀστικοδημοκρατικές ἐλευθερίες.

5. Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σημαίνει ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης *ἀπό μιά* τάξη, τό προλεταριάτο, καί μάλιστα ἀπό τήν ἐπαναστατική πρωτοπορία του. Νά ἀπαιτεῖ κανείς νά κατακτήσει ἡ πρωτοπορία αὐτή *προηγούμενα τήν πλειοψηφία τοῦ λαοῦ,* μέ ἐκλογές γιά τά ἀστικά Κοινοβούλια, γιά τίς ἀστικές Συντακτικές Συνελεύσεις κτλ., δηλ. μέ ἐκλογές *σέ συνθῆκες ὕπαρξης τῆς μισθωτῆς δουλείας,* σέ συνθῆκες ὕπαρξης τῶν ἐκμεταλλευτῶν, κάτω ἀπό τήν καταπίεσή τους, σέ συνθῆκες ὕπαρξης τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στά μέσα παραγωγῆς, νά ἀπαιτεῖ ἤ νά προϋποθέτει κανείς αὐτό τό πράγμα, σημαίνει στήν πραγματικότητα ὅτι ἐγκαταλείπει τελείως τήν ἄποψη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί προσχωρεῖ οὐσιαστικά στήν ἄποψη τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας.

Ἀκριβῶς ἔτσι ἐνεργοῦν οἱ γερμανοί ἀνεξάρτητοι καί οἱ γάλλοι λονγκετιστές. Ἐπαναλαβαίνοντας τά λόγια τῶν μικροαστῶν δημοκρατῶν γιά πλειοψηφία τοῦ «λαοῦ» (ἐξαπατημένου ἀπό τήν ἀστική τάξη καί καταπιεσμένου ἀπό τό κεφάλαιο), τά κόμματα αὐτά ἀντικειμενικά ἐξακολουθοῦν νά εἶναι ἀκόμη μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στό προλεταριάτο.

6. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου προϋποθέτει καί σημαίνει ξεκάθαρη συνείδηση τῆς ἀλήθειας ὅτι τό προλεταριάτο, λόγω τῆς ἀντικειμενικῆς, οἰκονομικῆς του θέσης σέ κάθε καπιταλιστική κοινωνία, ἐκφράζει *σωστά* τά συμφέροντα *ὅλων* τῶν ἐργαζόμενων καί ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν, ὅλων τῶν μισοπρολετάριων (δηλ. ἐκείνων πού ἐνμέρει ζοῦν ἀπό τήν πούληση τῆς ἐργατικῆς τους δύναμης), ὅλων τῶν μικροαγροτῶν καί τά λοιπά.

Τά στρώματα αὐτά τοῦ πληθυσμοῦ ἀκολουθοῦν τά ἀστικά καί τά μικροαστικά (μαζί καί τά «σοσιαλιστικά» κόμματα τῆς ΙΙ Διεθνοῦς) ὄχι λόγω τῆς ἐλεύθερης ἔκφρασης τῆς θέλησής τους (ὅπως νομίζει ἡ μικροαστική δημοκρατία), ἀλλά λόγω τῆς καθαρῆς ἐξαπάτησής τους ἀπό τήν ἀστική τάξη, λόγω τῆς καταπίεσής τους ἀπό τό κεφάλαιο, λόγω τῆς αὐταπάτης τῶν μικροαστῶν ἡγετῶν.

Τά στρώματα αὐτά τοῦ πληθυσμοῦ (τῶν μισοπρολετάριων καί τῶν μικροαγροτῶν) τό προλεταριάτο θά τά τραβήξει μέ τό μέρος του, θά μπορέσει νά τά τραβήξει μέ τό μέρος του μόνο

ὕστερα ἀπό τή νίκη του, μόνο ὕστερα ἀπό τήν κατάκτηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, δηλ. ἀφοῦ ἀνατρέψει τήν ἀστική τάξη καί ἀπελευθερώσει ἔτσι *ὅλους* τούς ἐργαζόμενους ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου καί τούς *δείξει* στήν πράξη τί ἀγαθά (ἀγαθά τῆς ἀπελευθέρωσης ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές) δίνει ἡ προλεταριακή κρατική ἐξουσία.

Τή σκέψη αὐτή, πού ἀποτελεῖ τή βάση καί τήν οὐσία τῆς ἰδέας τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, οἱ γερμανοί ἀνεξάρτητοι καί οἱ γάλλοι λονγκετιστές δέν τήν καταλαβαίνουν, δέν τή διοχετεύουν στίς μάζες, δέν τήν προπαγανδίζουν καθημερινά.

7. Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σημαίνει ἐπίγνωση τῆς ἀναγκαιότητας τῆς βίαιης συντριβῆς τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν, προθυμία, ἱκανότητα, ἀποφασιστικότητα γιά τήν πραγμάτωσή της. Κι' ἐπειδή ἡ ἀστική τάξη, ἀκόμη καί ἡ πιό ρεπουμπλικανική καί δημοκρατική (π.χ. στή Γερμανία, στήν Ἐλβετία, στήν Ἀμερική), καταφεύγει συστηματικά στά πογκρόμ, στό λιντσάρισμα, στή δολοφονία, στή στρατιωτική βία, στήν τρομοκρατία ἐνάντια στούς κομμουνιστές καί στήν πραγματικότητα ἐνάντια σέ κάθε ἐπαναστατική ἐνέργεια τοῦ προλεταριάτου, γι' αὐτό στίς συνθῆκες αὐτές νά παραιτεῖται κανείς ἀπό τή βία, τήν τρομοκρατία, σημαίνει ὅτι μετατρέπεται σέ κλαψιάρη μικροαστό, σημαίνει ὅτι καλλιεργεῖ ἀντιδραστικές μικροαστικές αὐταπάτες γιά κοινωνική εἰρήνη, σημαίνει — γιά νά μιλήσουμε συγκεκριμένα — ὅτι δειλιάζει μπροστά στόν παλικαρά-ἀξιωματικό.

Γιατί ὁ πιό ἐγκληματικός καί ἀντιδραστικός ἰμπεριαλιστικός πόλεμος τοῦ 1914-1918 διαπαιδαγώγησε σέ ὅλες τίς χῶρες καί προώθησε στό προσκήνιο τῆς πολιτικῆς σέ ὅλες, ἀκόμη καί στίς πιό δημοκρατικές ἀστικές δημοκρατίες ἀκριβῶς δεκάδες καί δεκάδες χιλιάδες ἀντιδραστικούς ἀξιωματικούς, πού προετοιμάζουν τήν τρομοκρατία καί ἀσκοῦν τήν τρομοκρατία πρός ὄφελος τῆς ἀστικῆς τάξης, πρός ὄφελος τοῦ κεφαλαίου ἐνάντια στό προλεταριάτο.

Γι' αὐτό ἡ στάση πού κρατοῦν στήν πραγματικότητα ἀπέναντι στήν τρομοκρατία οἱ γερμανοί ἀνεξάρτητοι καί οἱ γάλλοι λονγκετιστές μέ τούς λόγους τους μέσα στίς Βουλές, μέ τά ἄρθρα τους στίς ἐφημερίδες, μέ ὅλη τή διαφώτιση καί τήν προπαγάνδα τους, ἀποτελεῖ ἔμπρακτη ὁλοκληρωτική ἀπάρνηση τῆς οὐσίας τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἀποτελεῖ πραγματικό πέρασμα στίς θέσεις τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, ἀποτελεῖ *διαφθορά* τῆς ἐπαναστατικῆς συνείδησης τῶν ἐργατῶν.

8. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Ὕστερα ἀπό τόν

ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ὅταν οἱ ἀντιδραστικοί στρατηγοί καί ἀξιωματικοί ἀσκοῦν τρομοκρατία ἐνάντια στό προλεταριάτο, ὅταν οἱ *νέοι* ἰμπεριαλιστικοί πόλεμοι *προετοιμάζονται ἤδη* μέ τή σημερινή πολιτική *ὅλων* τῶν ἀστικῶν κρατῶν — καί ὄχι μόνο προετοιμάζονται συνειδητά, ἀλλά καί πηγάζουν μέ ἀντικειμενική ἀναγκαιότητα ἀπ' ὅλη τήν πολιτική τους — στίς συνθῆκες αὐτές, στήν κατάσταση αὐτή νά θρηνεῖς γιά τόν ἐμφύλιο πόλεμο ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, νά τόν καταδικάζεις, νά τόν φοβᾶσαι, σημαίνει ὅτι γίνεσαι στήν πραγματικότητα ἀντιδραστικός.

Αὐτό σημαίνει ὅτι φοβᾶσαι τή νίκη τῶν ἐργατῶν, πού μπορεῖ νά στοιχίσει δεκάδες χιλιάδες θύματα καί ὅτι ἐπιτρέπεις νά γίνει στά σίγουρα μιά νέα σφαγή ἀπομέρους τῶν ἰμπεριαλιστῶν, πού στοίχισε χθές καί θά στοιχίσει αὔριο ἑκατομμύρια θύματα.

Αὐτό σημαίνει ὅτι *ἐνθαρύνεις* οὐσιαστικά τίς ἀντιδραστικές καί καταπιεστικές ἕξεις, προθέσεις καί προετοιμασίες τῶν ἀστῶν στρατηγῶν καί τῶν ἀστῶν ἀξιωματικῶν.

Ἀκριβῶς τόσο ἀντιδραστική εἶναι στήν πραγματικότητα ἡ γλυκερή μικροαστική, συναισθηματική στάση τῶν γερμανῶν ἀνεξάρτητων καί τῶν γάλλων λονγκετιστῶν στό ζήτημα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Κλείνουν τά μάτια μπροστά στίς μηχανοραφίες τῆς λευκῆς φρουρᾶς, τήν προετοιμασία της ἀπό τήν ἀστική τάξη, τή δημιουργία της ἀπό τήν ἀστική τάξη καί ἀποφεύγουν ὑποκριτικά, φαρισαϊκά (ἤ δειλά) τή δουλιά γιά τή δημιουργία κόκκινης φρουρᾶς, κόκκινου στρατοῦ τῶν προλετάριων, ἱκανοῦ νά τσακίσει τήν ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν.

9. Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί Σοβιετική ἐξουσία σημαίνουν ξεκάθαρη ἐπίγνωση τῆς ἀνάγκης *νά συντριβεῖ*, νά γίνει θρύψαλα ὁ ἀστικός (ἀκόμη καί ὁ ρεπουμπλικανικά-δημοκρατικός) κρατικός μηχανισμός, τά δικαστήρια, ἡ γραφειοκρατία, πολιτική καί στρατιωτική, κτλ.

Οἱ γερμανοί ἀνεξάρτητοι καί οἱ γάλλοι λονγκετιστές δέν δείχνουν οὔτε ὅτι ἔχουν ἐπίγνωση αὐτῆς τῆς ἀλήθειας, οὔτε κάνουν καθημερινή διαφώτιση, προπαγάνδα πρός ὄφελός της. Κάτι χειρότερο: *ὅλη* τήν προπαγάνδα τους τή διεξάγουν μέ *ἀντίθετο* πνεῦμα.

10. Κάθε ἐπανάσταση αὐτή καθαυτή (σέ ἀντίθεση μέ τή μεταρύθμιση) σημαίνει κρίση καί μάλιστα πολύ βαθιά κρίση τόσο πολιτική, ὅσο καί οἰκονομική. Αὐτό ἀνεξάρτητα ἀπό τήν κρίση πού δημιούργησε ὁ πόλεμος.

Τό καθῆκον τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος τοῦ προλεταριάτου εἶναι νά ἐξηγεῖ στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες ὅτι πρέπει νά ἔχουν

τό θάρος νά ἀντικρύσουν θαραλέα τήν κρίση αὐτή καί νά βροῦν στά ἐπαναστατικά μέτρα τήν *πηγή τῆς δύναμης* γιά τήν ὑπερνίκηση αὐτῆς τῆς κρίσης. Μόνο ὑπερνικώντας καί τίς πιό μεγάλες κρίσεις μέ ἐπαναστατικό ἐνθουσιασμό, μέ ἐπαναστατική ἐνεργητικότητα, μέ ἐπαναστατική προθυμία γιά τίς μεγαλύτερες θυσίες, τό προλεταριάτο μπορεῖ νά νικήσει τούς ἐκμεταλλευτές καί νά ἀπαλλάξει δριστικά τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τούς πολέμους, ἀπό τήν καταπίεση τοῦ κεφαλαίου, ἀπό τή μισθωτή δουλεία.

Ἄλλη διέξοδος δέν ὑπάρχει, γιατί ἡ ρεφορμιστική στάση ἀπέναντι στόν καπιταλισμό γέννησε χθές (καί ἀναπόφευκτα θά γεννήσει αὔριο) τήν ἰμπεριαλιστική σφαγή ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων καί κάθε λογῆς ἀτέλειωτες κρίσεις.

Αὐτή τή βασική ἰδέα, πού δίχως αὐτή ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι μιά κούφια φράση, οἱ ἀνεξάρτητοι καί οἱ λονγκετιστές δέν τήν καταλαβαίνουν, δέν τήν ἀναπτύσσουν στήν προπαγάνδα καί στή διαφώτισή τους, δέν τήν ἐξηγοῦν στίς μάζες.

11. Οἱ ἀνεξάρτητοι καί οἱ λονγκετιστές δέν βαθαίνουν, δέν καλλιεργοῦν στίς μάζες τή συνείδηση ὅτι ὁ ρεφορμισμός πού κυριαρχοῦσε οὐσιαστικά στή ΙΙ Διεθνή (1889-1914) καί τή χαντάκωσε, εἶναι σάπιος καί ὀλέθριος, ἀλλά συσκοτίζουν τή συνείδηση αὐτή, κρύβουν τήν ἀρώστια, δέν τή φανερώνουν, δέν τήν ξεσκεπάζουν.

12. Οἱ ἀνεξάρτητοι, ἀποχωρώντας ἀπό τή ΙΙ Διεθνή καί καταδικάζοντάς την στά λόγια (λ.χ. στήν μπροσούρα τοῦ Κρίσπιν), στήν πράξη τείνουν τό χέρι στόν Φρίντριχ Ἄντλερ, πού εἶναι μέλος τοῦ αὐστριακοῦ κόμματος, τῶν κυρίων Νόσκε καί Σάιντεμαν.

Οἱ ἀνεξάρτητοι ἀνέχονται στόν κύκλο τους δημοσιολόγους πού ἀρνοῦνται πέρα γιά πέρα ὅλες τίς βασικές ἔννοιες τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Ἡ διάσταση αὐτή ἀνάμεσα στά λόγια καί στά ἔργα χαρακτηρίζει ὅλη τήν πολιτική τῶν *ἡγετῶν* τῶν ἀνεξάρτητων στή Γερμανία καί τῶν λονγκετιστῶν στή Γαλλία. Ἀκριβῶς οἱ ἡγέτες συμμερίζονται τίς προλήψεις τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας καί τῶν ρεφορμιστικά διεφθαρμένων κορυφῶν τοῦ προλεταριάτου, παρά καί ἐνάντια στίς ἐπαναστατικές συμπάθειες τῶν ἐργατικῶν *μαζῶν* πού κλίνουν πρός τό σοβιετικό σύστημα.

13. Οἱ ἀνεξάρτητοι καί οἱ λονγκετιστές δέν καταλαβαίνουν καί δέν ἐξηγοῦν στίς μάζες ὅτι τά ἰμπεριαλιστικά ὑπερκέρδη τῶν προηγμένων χωρῶν ἐπέτρεψαν στίς χῶρες αὐτές (καί ἐπιτρέπουν καί τώρα) νά *ἐξαγοράζουν* τίς κορυφές τοῦ προλεταριάτου, νά τοῦ

πετοῦν ψίχουλα ἀπό τό ὑπερκέρδος (πού ἀποκομίζουν ἀπό τίς ἀποικίες καί ἀπό τή χρηματιστική ἐκμετάλλευση τῶν ἀδύνατων χωρῶν), νά δημιουργοῦν ἕνα προνομιοῦχο στρῶμα ἐκπαιδευμένων ἐργατῶν κτλ.

Δίχως τό ξεσκέπασμα αὐτοῦ τοῦ κακοῦ, δίχως τήν πάλη ὄχι μόνο ἐνάντια στήν τρεϊντγιουνιονιστική γραφειοκρατία, ἀλλά καί ἐνάντια σέ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις τοῦ συντεχνιακοῦ μικροαστισμοῦ, τῆς ἐργατικῆς ἀριστοκρατίας, τῶν προνομίων τοῦ ἀνώτερου στρώματος τῶν ἐργατῶν, δίχως τό ἀμείλικτο διώξιμο τῶν ἐκπροσώπων αὐτοῦ τοῦ πνεύματος ἀπό τό ἐπαναστατικό κόμμα, δίχως τήν προσφυγή στά *πλατιά στρώματα* τῆς βάσης, πρός τίς ὁλοένα καί πιό πλατιές *μάζες*, πρός τήν πραγματική *πλειοψηφία* τῶν ἐκμεταλλευομένων, οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

14. Ἡ ἀπροθυμία ἤ ἡ ἀνικανότητα νά ξεκόψουν μέ τίς κορυφές τῶν ἐργατῶν, τίς μολυσμένες ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό, ἐκδηλώνεται στούς ἀνεξάρτητους καί τούς λονγκετιστές καί μέ τό ὅτι δέν κάνουν διαφώτιση γιά ἄμεση καί ἀπόλυτη ὑποστήριξη *ὅλων* τῶν ἐξεγέρσεων καί τῶν ἐπαναστατικῶν κινημάτων τῶν *ἀποικιακῶν* λαῶν.

Στίς συνθῆκες αὐτές ἡ ἐπίκριση τῆς ἀποικιοκρατικῆς πολιτικῆς καί τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καταντᾶ ὑποκρισία ἤ ἀναστεναγμός ἀνόητου μικροαστοῦ.

15. Οἱ ἀνεξάρτητοι καί οἱ λονγκετιστές δέν κάνουν ζύμωση στό στρατό (γιά κατάταξη στό στρατό *μέ σκοπό* νά τόν προετοιμάσουν γιά νά περάσει μέ τό μέρος τῶν ἐργατῶν καί *ἐνάντια* στήν ἀστική τάξη). Δέν δημιουργοῦν ὀργανώσεις γι' αὐτό τό σκοπό.

Δέν ἀπαντοῦν στίς πράξεις βίας τῆς ἀστικῆς τάξης, στίς ἀτέλειωτες παραβιάσεις *ἀπομέρους της* τῆς «νομιμότητας» (τόσο στή διάρκεια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ὅσο καί *ὕστερα* ἀπό τή λήξη του) μέ τή συστηματική προπαγάνδα τῶν *παράνομων ὀργανώσεων* καί μέ τή *δημιουργία* τους.

Δίχως τό συνδυασμό τῆς νόμιμης δουλιᾶς μέ τήν παράνομη, τῶν νόμιμων ὀργανώσεων μέ τίς παράνομες, οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά ἕνα πραγματικά ἐπαναστατικό κόμμα τοῦ προλεταριάτου οὔτε στή Γερμανία, οὔτε στήν Ἑλβετία, οὔτε στήν Ἀγγλία, οὔτε στή Γαλλία, οὔτε στήν Ἀμερική.

16. Γενικά ὅλη ἡ προπαγάνδα, ὅλη ἡ διαφώτιση, ὅλη ἡ ὀργάνωση τῶν ἀνεξάρτητων καί τῶν λονγκετιστῶν εἶναι περισσότερο μικροαστική-δημοκρατική, παρά ἐπαναστατική-προλεταριακή, εἶναι πασιφιστική καί ὄχι κοινωνική-ἐπαναστατική.

Γι' αὐτό ἡ «ἀναγνώριση» τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας παραμένει μόνο στά λόγια.

Συμπέρασμα: μιά κι' ἔτσι ἔχουν τά πράγματα τό ΚΚΡ θεωρεῖ σάν μοναδικά σωστή ἐνέργεια νά μήν ἑνωθεῖ μέ τούς ἀνεξάρτητους καί τούς λονγκετιστές σέ μιά Διεθνή, ἀλλά *νά περιμένει* ὥσπου οἱ ἐπαναστατικές μάζες τῶν γάλλων καί τῶν γερμανῶν ἐργατῶν *διορθώσουν* τήν ἀδυναμία, τά λάθη, τίς προλήψεις, τήν ἀσυνέπεια αὐτῶν τῶν κομμάτων, ὅπως εἶναι τά κόμματα τῶν ἀνεξάρτητων καί τῶν λονγκετιστῶν.

Αὐτά τά κόμματα, κατά τή γνώμη τοῦ ΚΚΡ, δέν ἔχουν θέση στήν Κομμουνιστική Διεθνή.

Τό ΚΚΡ δέν ἀρνεῖται ὡστόσο *νά συσκέπτεται* μέ ὅλα τά κόμματα πού ἐπιθυμοῦν νά συσκεφτοῦν μαζί του, νά γνωρίσουν τή γνώμη του.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Γενάρη 1920

Δημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 22 τοῦ Μάρτη 1920 στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 9

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1924 στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 8

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Γκλέμπ Μαξιμιλιάνοβιτς!

Τό ἄρθρο τό πῆρα καί τό διάβασα [26].

Ὑπέροχο.

Χρειάζεται *σειρά* τέτιων ἄρθρων. Τότε θά ἐκδόσουμε μιά μπροσουρίτσα [27]. Δέν ἔχουμε ἐπάρκεια ἀκριβῶς εἰδικῶν μέ εὐρύ πνεῦμα ἤ «μέ φαντασία».

Πρέπει 1) τά σχόλια *πρός τό παρόν* νά βγοῦν ἤ νά περιοριστοῦν. Εἶναι πάρα πολλά γιά τήν ἐφημερίδα (μέ τό διευθυντή θά μιλήσω αὔριο).

2) Δέν μποροῦμε ἄραγε νά προσθέσουμε ἕνα *σχέδιο* ὄχι τεχνικό (αὐτό βέβαια εἶναι ὑπόθεση *πολλῶν* καί ὄχι βιαστική), ἀλλά πολιτικό ἤ κρατικό, δηλ. καθῆκον στό προλεταριάτο;

Λογουχάρη: σέ 10 (5;) χρόνια θά οἰκοδομήσουμε *20-30* (30-50;) σταθμούς, γιά νά γεμίσουμε ὅλη τή χώρα μέ κέντρα ἀκτίνας 400 (εἴτε 200, ἄν δέν φέρουμε περισσότερα) βερστιῶν. Οἱ σταθμοί αὐτοί νά δουλεύουν μέ τύρφη, μέ νερό, μέ σχιστόλιθο, μέ κάρβουνο, μέ πετρέλαιο (νά ταξινομήσουμε ὅλη *περίπου* τή Ρωσία, *χοντρικά*). Καί ἄς ἀρχίσουμε ἀπό τώρα τήν ἀγορά τῶν ἀπαραίτητων μηχανῶν καί μοντέλων. Μέσα σέ 10 (20;) χρόνια νά κάνουμε τή Ρωσία «ἠλεκτρική».

Νομίζω πώς ἕνα τέτιο «σχέδιο» — ἐπαναλαβαίνω, ὄχι τεχνικό, ἀλλά κρατικό — προσχέδιο, θά μπορούσατε νά μᾶς δόσετε.

Αὐτό τό προσχέδιο πρέπει νά μᾶς τό δόσετε τώρα, ὥστε παραστατικά, ἐκλαϊκευτικά νά συναρπάσουμε τίς μάζες μέ μιά σαφή καί ξεκάθαρη (ἐντελῶς *ἐπιστημονική* στή βάση της) προοπτική: ἐμπρός στή δουλιά, καί σέ 10-20 χρόνια ὅλη τή Ρωσία,

καί τή βιομηχανική καί τή γεωργική, θά τήν κάνουμε *ήλεκτρική*. Θά πετύχουμε νά δουλεύουν **περίπου τόσοι** (χιλιάδων ἤ ἑκατομμυρίων ἵππων δύναμης ἤ κιλοβάτ;; ὁ διάβολος ξέρει) μηχανικοί δοῦλοι κτλ.

Ἄν θά εἴχαμε ἀκόμη καί ἕναν *κατά προσέγγιση* χάρτη τῆς Ρωσίας μέ τά κέντρα καί τίς περιοχές; ἤ αὐτό δέν εἶναι ἀκόμη δυνατό;

Ἐπαναλαβαίνω, πρέπει νά συναρπάσουμε τή *μάζα* τῶν ἐργατῶν καί τῶν συνειδητῶν ἀγροτῶν μέ ἕνα *μεγάλο* πρόγραμμα γιά 10-20 χρόνια.

Θά μιλήσουμε μέ τό τηλέφωνο.

Δικός σας *Λένιν*

23. I.

P. S. Ὁ Κράσιν λέει ὅτι ὁ ἐξηλεκτρισμός τῶν σιδηροδρόμων δέν μπορεῖ νά γίνει στή χώρα μας. Εἶναι σωστό αὐτό; Καί ἄν ναί, τότε θά μποροῦσε ἴσως νά γίνει ὕστερα ἀπό 5-10 χρόνια, ἴσως μπορεῖ νά γίνει στά Οὐράλια;

Δέν μπορεῖ νά γραφτεῖ εἰδικό ἄρθρο γιά ἕνα «κρατικό σχέδιο» τοῦ δικτύου τῶν ἠλεκτρικῶν σταθμῶν, μέ χάρτη ἤ μέ μιά κατά προσέγγιση ἀπαρίθμησή τους (μέ ἀριθμό), μέ προοπτικές πού δίνουν τή δυνατότητα συγκεντροποίησης τῆς ἐνέργειας ὅλης τῆς χώρας;

Πάρτε με, σᾶς παρακαλῶ, στό τηλέφωνο, μόλις πάρετε τό γράμμα αὐτό καί θά μιλήσουμε.

Γράφτηκε στίς 23 τοῦ Γενάρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Γενάρη 1925 στήν ἐφημερίδα «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 18

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ [28]

Ἐντέλλεται τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ καί ὁ Κρατικός Ἔλεγχος νά καθοδηγοῦνται ἀπό τίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ:

1. Νά μή δημιουργηθοῦν νέα ἱδρύματα σέ κανένα τομέα τῆς διοίκησης τοῦ κράτους, ἀλλά νά βελτιωθοῦν τά ὑπάρχοντα Λαϊκά Ἐπιτροπάτα.

2. Ἡ Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση νά ἀναπτυχθεῖ μέ κάθε τρόπο, νά ἐνισχυθεῖ, νά ἐπεκταθεῖ, κατευθύνοντας ὅλη τή δουλιά ἔτσι, ὥστε ὁ Κρατικός Ἔλεγχος νά ἀποτελεῖται ὁλοκληρωτικά «ἀπό ἐργάτες» (καί «ἀπό ἀγρότες»).

3. Στήν Ἐργατική Ἐπιθεώρηση νά μήν παρθοῦν εἰδικευμένοι ἐργάτες, ἀλλά μόνο ἀνειδίκευτοι καί κυρίως γυναῖκες.

4. Νά γίνει ἀμέσως, μέ τή συμμετοχή τοῦ Ἀβανέσοφ, ἕνα σχέδιο τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης τοῦ Κρατικοῦ Ἐλέγχου καί νά ὑποβληθεῖ στό Πολιτικό Γραφεῖο ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 28. Ι. 1920.

Γράφτηκε στίς 23 τοῦ Γενάρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ «ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΤΟΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ»

Στόν σ. Στάλιν. Ἀντίγραφο στόν Ἀβανέσοφ, στόν Τόμσκι, στό μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ Κισελιόφ

Μέ βάση τίς δδηγίες πού ἔδοσε ἡ ΚΕ *, πρέπει κατά τή γνώμη μου, νά συγχωνευτοῦν καί τά 3 σχέδια σέ ἕνα.

Νά προστεθοῦν κατά τή γνώμη μου:

1) Τό «τμῆμα» τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης τοῦ Κρατικοῦ Ἐλέγχου πρέπει νά εἶναι προσωρινό, μέ ἀποστολή νά μπάσει τήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση *σέ ὅλα* τά τμήματα τοῦ Κρατικοῦ Ἐλέγχου καί μετά νά καταργηθεῖ σάν εἰδικό τμῆμα.

2) Σκοπός: *ὅλες* οἱ ἐργαζόμενες μάζες, καί οἱ ἄντρες καί *ἰδίως οἱ γυναῖκες* νά συμμετάσχουν στήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση.

3) Γι' αὐτό νά καταρτίζονται κατάλογοι κατά τόπους (σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα), νά ἐξαιροῦνται οἱ ὑπάλληλοι, κτλ.,

— οἱ ὑπόλοιποι νά συμμετάσχουν *μέ τή σειρά* στήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση.

4) Ἡ συμμετοχή αὐτή πρέπει νά εἶναι ποικίλη, ἀνάλογα μέ τό βαθμό ἀνάπτυξης αὐτῶν πού παίρνουν μέρος: ἀρχίζοντας ἀπό τό ρόλο τοῦ «αὐτήκοου» ἤ τοῦ αὐτόπτη, ἤ τοῦ παριστάμενου μάρτυρα, ἤ τοῦ μαθητευόμενου γιά τούς ἀγράμματους καί τούς ἐντελῶς καθυστερημένους ἐργάτες καί ἀγρότες, καί φτάνοντας στήν παροχή ὅλων (ἤ σχεδόν ὅλων) τῶν δικαιωμάτων στούς ἐγγράμματους, τούς ἀναπτυγμένους καί τούς κατά κάποιο τρόπο *δοκιμασμένους*.

5) Ἰδιαίτερη προσοχή πρέπει νά δοθεῖ (καί νά ἐφοδιαστεῖ μέ ἐξαιρετικά ἀκριβεῖς δδηγίες) καί νά ἐφαρμοστεῖ *πλατιά* ὁ ἔλεγχος τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης στόν τομέα τῆς καταγραφῆς τῶν προϊόντων, τῶν *ἐμπορευμάτων*, ἀποθηκῶν, ἐργαλείων, ὑλικῶν, καυσίμων κτλ., κτλ. (ἑστιατορίων κτλ. ἰδιαίτερα).

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 64. *Ἡ Σύντ.*

Στή δουλιά αὐτή νά προσελκύσουμε *ἀπαραίτητα τίς γυναῖκες* καί μάλιστα *ὅλες ἀνεξαίρετα*.

6) Γιά νά μή δημιουργηθεῖ σύγχυση ἀπό τή μαζική συμμετοχή στόν ἔλεγχο, πρέπει ἡ συμμετοχή στόν ἔλεγχο νά γίνεται βαθμιαῖα, μέ τή σειρά κτλ. Εἶναι ἀπαραίτητο ἐπίσης νά μελετηθοῦν ἐπισταμένα οἱ μορφές τῆς συμμετοχῆς (ἀπό 2-3, σπάνια καί σέ εἰδικές περιπτώσεις περισσότεροι, γιά νά μήν ἀποσποῦν ἄσκοπα τήν προσοχή τῶν ὑπαλλήλων ἀπό τή δουλιά).

7) Πρέπει νά καταρτιστοῦν λεπτομερεῖς ὁδηγίες.

8) Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Κρατικοῦ Ἐλέγχου πρέπει νά ὑποχρεωθοῦν (σύμφωνα μέ εἰδική ἔγγραφη ὁδηγία), πρῶτο, νά παίρνουν μαζί τους σέ κάθε ἔλεγχο πού θά κάνουν ἐκπροσώπους (ἤ ὁμάδες) τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης καί, δεύτερο, νά κάνουν διαλέξεις στίς *ἐξωκομματικές* συνδιασκέψεις τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν (διαλέξεις μέ βάση ἕνα εἰδικά ἐγκριμένο πρόγραμμα, πού νά εἶναι ἐκλαϊκευτικές, γιά τίς βάσεις τοῦ Κρατικοῦ Ἐλέγχου καί γιά τίς μεθόδους του: ἴσως πρέπει οἱ διαλέξεις νά ἀντικατασταθοῦν μέ τό διάβασμα μιᾶς μπροσούρας πού θά ἐκδόσουμε (δηλ. πού θά ἐκδόσει ὁ Κρατικός Ἔλεγχος, ὁ Στάλιν καί ὁ Ἀβανέσοφ, μέ εἰδική συμμετοχή τοῦ Κόμματος), καί μέ τά σχόλια γιά τήν μπροσούρα αὐτή).

9) Νά καλοῦμε *βαθμιαῖα* τούς ἀγρότες ἀπό τήν ἐπαρχία (ἀπαραίτητα ἐξωκομματικούς ἀγρότες) γιά νά πάρουν μέρος στόν Κρατικό Ἔλεγχο στό κέντρο: νά ἀρχίσουμε, π.χ. ἀπό 1-2 (ἄν δέν μποροῦμε περισσότερους) κατά κυβερνεῖο, κι' ἔπειτα, ἀνάλογα μέ τίς συγκοινωνίες καί τίς ἄλλες συνθῆκες, *νά εὐρύνουμε* τή συμμετοχή τῶν ἀγροτῶν. Τό ἴδιο νά γίνει καί γιά τούς ἐξωκομματικούς ἐργάτες.

10) Νά εἰσαχθεῖ βαθμιαῖα ὁ ἔλεγχος τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργαζομένων στόν Κρατικό Ἔλεγχο μέσω τοῦ Κόμματος καί μέσω τῶν συνδικάτων, δηλ. μέσω τοῦ Κόμματος καί τῶν συνδικάτων νά ἐλέγχουμε, ἄν μετέχουν ὅλοι καί ποιά εἶναι τά ἀποτελέσματα τῆς συμμετοχῆς ἀπό τήν ἄποψη τῆς μαθήτευσης στό ἔργο τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους, ἐκείνων πού μετέχουν στόν Κρατικό Ἔλεγχο.

Λένιν

24/Ι. 1920.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΩΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΠΡΕΣΝΙΑ 24 ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ 1920

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Λόγω τῶν τελευταίων νικῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ ἄλλαξε πάρα πολύ ἡ διεθνής θέση μας καί πρέπει νά ἀναζητήσουμε νέους δρόμους γιά τή λύση τῶν διεθνῶν προβλημάτων μας.

Μόλις δημιουργήθηκε ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ρίχτηκαν πάνω της ὅλες οἱ δυνάμεις τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου, πού ἦταν πολύ μεγαλύτερες ἀπό τίς δυνάμεις τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, καί γι' αὐτό οἱ ταλαντευόμενοι μποροῦσαν νά ἀμφιβάλλουν γιά τή νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὡστόσο παρόλα αὐτά ἡ Σοβιετική ἐξουσία νίκησε. Καί φτάνει νά σκεφτοῦμε πῶς νίκησε ἡ Σοβιετική ἐξουσία, γιά νά καταλάβουμε τί χρειάζεται νά κάνουμε γιά νά ἐξακολουθήσουμε νά νικᾶμε.

Ὁ σύντροφος Λένιν τονίζει πόσο μεγάλη εἶναι ἡ νίκη ἐνάντια στίς δυνάμεις τοῦ κεφαλαίου, πόσο μεγάλη εἶναι ἡ συντριβή τοῦ Κολτσάκ, πού ἀνάγκασε τούς συμμάχους νά ἄρουν τόν ἀποκλεισμό καί νά ἐγκαταλείψουν τό σχέδιό τους νά στραγγαλίσουν τή Ρωσία.

Ἡ νίκη μας αὐτή ἐνάντια σέ ἕναν πολύ ἰσχυρότερο ἐχθρό δείχνει ὅτι δίκιο εἶχαν οἱ μπολσεβίκοι καί ὄχι ἐκεῖνοι πού ὑποστήριζαν πώς, ὅταν τά βάζουμε μέ τήν παγκόσμια ἀστική τάξη, ἀρχίζουμε μιά ὑπόθεση καταδικασμένη σέ ἀποτυχία. Ἄν καί ἡ ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ μᾶς ἀνακουφίζει κάπως, ὡστόσο ἡ ἀστική τάξη τῆς Δύσης θά δοκιμάσει ἀσφαλῶς νά μᾶς ξαναχτυπήσει. Ἀπό τώρα ἤδη, αἴροντας τόν ἀποκλεισμό, σπρώχνει ἐναντίον μας τούς πολωνούς λευκοφρουρούς. Γι' αὐτό πρέπει νά ἔχουμε ἄλλη μιά φορά τά μάτια μας τέσσερα, νά ἑτοιμαζόμαστε γιά τήν ἀπόκρουση νέων ἐπιθέσεων καί νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπό τά διδάγματα τῆς δίχρονης πάλης, νά ἐκμεταλλευτοῦμε τά μέσα μέ τά ὁποῖα ὥς τώρα νικούσαμε.

Οἱ μενσεβίκοι ἔλεγαν συχνά: οἱ προλετάριοι τῆς Δύσης δέν μᾶς ὑποστηρίζουν, ἀφήνουν νά μᾶς πνίξουν, ἄφησαν τήν Οὐγγαρία [29] νά τήν πνίξουν. Αὐτό φαίνεται σάν ἀληθινό. Γιατί ὅμως ἔφυγαν τά στρατεύματα τῆς 'Αντάντ ἀπό τό Βορά καί τήν 'Οδησσό; 'Ακριβῶς γιατί οἱ στρατιῶτες τους, ἐργάτες οἱ ἴδιοι, ὅσο πιό βαθιά προχωροῦν στή Σοβιετική Ρωσία, τόσο πιό ἀποφασιστικά ἀρνοῦνται νά πολεμήσουν ἐναντίον μας. Συνεπῶς, μιά ἀπό τίς αἰτίες τῆς νίκης μας εἶναι ὅτι ἐναντίον μας μποροῦν νά πολεμοῦν μόνο ὅταν ἔχουν μεγάλη δύναμη, κι' ἕνα μεγάλο στρατό μπορεῖς νά συγκροτήσεις μόνο ἀπό ἐργάτες καί ἀγρότες, ἀλλά οἱ ἐργάτες αὐτοί τῆς Δύσης δέν θέλουν νά πολεμήσουν ἐναντίον μας. Συνεπῶς, ἐμεῖς νικήσαμε ὄχι ἐπειδή εἴμασταν πιό δυνατοί, ἀλλά ἐπειδή οἱ ἐργαζόμενοι τῶν χωρῶν τῆς 'Αντάντ βρέθηκαν πιό κοντά σέ μᾶς, παρά στήν ἴδια τους τήν κυβέρνηση.

'Η δεύτερη αἰτία τῆς νίκης μας εἶναι ἡ ἀποτυχία τῆς «ἐκστρατείας τῶν 14 κρατῶν» [30]. Αὐτό σημαίνει πώς τά μικρά κράτη δέν μποροῦν νά συνενωθοῦν γιά νά παλέψουν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, γιατί φοβοῦνται πώς σέ περίπτωση νίκης τους καί ταυτόχρονης νίκης τοῦ πραξικοπήματος τοῦ Ντενίκιν θά παλινορθωθεῖ ἡ Ρωσική αὐτοκρατορία, πού δέν θά ἀφήσει ξανά τούς μικρούς λαούς νά ζήσουν. Κι' ἐμεῖς συνάπτουμε εἰρήνη μέ τήν 'Εσθονία, πράγμα πού ἀποτελεῖ ἤδη ἕνα πραγματικό ρῆγμα στόν ἀποκλεισμό, ἀκόμη κι' ἄν ἡ ἐπίσημη ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ δέν εἶναι παρά ἀπάτη.

Οἱ μεγάλες δυνάμεις τῆς 'Αντάντ δέν μποροῦν νά ἑνωθοῦν γιά νά παλέψουν ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, γιατί ἐχθρεύονται ὑπερβολικά ἡ μιά τήν ἄλλη. 'Η Γερμανία ἔχει τήν κρυφή σκέψη νά ἐκδικηθεῖ τή Γαλλία γιά τή ληστρική εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν, ἡ Γαλλία ἐρεθίζει τήν Πολωνία καί τή στρέφει ἐναντίον μας, ἐνῶ ἡ 'Αγγλία ἐπιτρέπει στήν 'Εσθονία νά ὑπογράψει εἰρήνη μαζί μας, ἀρκεῖ ἡ 'Εσθονία αὐτή νά ἐμπορεύεται μέ τήν 'Αγγλία. 'Η 'Ιαπωνία, πού ἔχει στή Σιβηρία ἕνα στρατό πιό ἰσχυρό ἀπό τό δικό μας, δέν μπορεῖ νά πολεμήσει ἐναντίον μας, γιατί φοβᾶται ἐπίθεση ἀπομέρους τῆς 'Αμερικῆς, πού τήν ἐχθρεύεται ἐξαιτίας τῶν ἀποικιακῶν συμφερόντων τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στήν Κίνα. 'Επομένως ἡ δεύτερη αἰτία τῆς νίκης μας εἶναι τό ὅτι οἱ ἐργάτες εἶναι ἀλληλέγγυοι, ἐνῶ οἱ ἀστοί, ἐφόσον παραμένουν ἀστοί, δέν μποροῦν νά μή τσακώνονται καί νά μή πολεμοῦν μεταξύ τους γιά ἕνα μεγαλύτερο κέρδος.

Κι' ἔτσι βγήκαμε νικητές ἀπό τά δυό πρῶτα χρόνια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πού ἦταν τά πιό δύσκολα χρόνια, ἐπειδή εἴμασταν καταστραμένοι ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί μᾶς εἶχαν

ἀποκόψει ἀπό τίς σιτοπαραγωγικές καί ἀνθρακοφόρες περιοχές. Τώρα ὅμως ἔχουμε ἄφθονα σιτηρά καί καύσιμα. Στή Σιβηρία μόνο ἀπό τό παρακράτημα ἔχουμε 21 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά. Εἶναι ἀλήθεια πώς δέν μποροῦμε νά τά μεταφέρουμε ἀμέσως. Οἱ μεταφορές ἔχουν καταστραφεῖ σέ ὁλόκληρη τήν Εὐρώπη, ἐνῶ σ' ἐμᾶς τίς κατάστρεφαν συνειδητά οἱ λευκοφρουρίτες. Ἀνατίναξαν ὅλες τίς γέφυρες τοῦ Δνείπερου, ἐκτός ἀπό τή γέφυρα τοῦ Κιέβου, καί σ' αὐτό ὀφείλεται τόσο ἡ καθυστέρηση τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, ὅσο καί ἡ καθυστέρηση τῆς μεταφορᾶς τῶν σιτηρῶν. Ἔχουμε τό πετρέλαιο τοῦ Γκούριεφ, θά τό μεταφέρουμε ὅταν θά λιώσουν οἱ πάγοι στά παράλια τῆς Κασπίας θάλασσας. Ὅλα αὐτά τά παίρνουμε ὑπόψη καί ἑτοιμαζόμαστε γιά τή μεταφορά του. Γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν δημιουργοῦμε στρατιές ἐργασίας [31], μιά ἀπ' αὐτές ἄρχισε ἤδη τήν κατασκευή τοῦ δρόμου Ἀλεξάντροφ-Γκάι — Γκούριεφ γιά τή μεταφορά τοῦ πετρελαίου. Δέν μποροῦμε νά κάνουμε ἀποστράτευση, γιατί ἔχουμε ἀκόμη ἐχθρούς, ὅπως ἡ Πολωνία. Τήν ἀποστράτευση τήν ἐμποδίζει καί τό ξεχαρβάλωμα τῶν μεταφορῶν. Γι' αὐτό θά χρησιμοποιήσουμε τό στρατό γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν.

Σέ ὅλα τους τά φυλλάδια οἱ λευκοφρουρίτες γράφουν ὅτι ἡ προπαγάνδα τῶν μπολσεβίκων εἶναι θαυμάσια, ὅτι αὐτοί δέν λυποῦνται χρήματα γιά τήν προπαγάνδα. Ὁ λαός ὅμως ἔχει ἀκούσει κάθε λογῆς προπαγάνδα — καί τή λευκοφρουρίτικη, καί τῶν ὀπαδῶν τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης. Εἶναι γελοῖο νά νομίζει κανείς πώς ὁ λαός ἀκολούθησε τούς μπολσεβίκους ἐπειδή ἡ προπαγάνδα τους ἦταν πιό ἔντεχνη. Ὄχι, τό ζήτημα εἶναι ὅτι ἡ προπαγάνδα τους ἔλεγε τήν ἀλήθεια.

Οἱ ἴδιες οἱ ἐνέργειες τοῦ Ντενίκιν καί τοῦ Κολτσάκ ἔκαναν προπαγάνδα ἐναντίον τους, προπαγάνδιζαν ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Γι' αὐτό καί νικήσαμε. Εὔκολα γκρεμίσαμε τόν τσάρο μέσα σέ μερικές ὧρες. Τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές τούς γκρεμίσαμε μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες. Αὐτό ὅμως εἶναι μόνο ἡ μισή δουλιά. Πρέπει νά μάθουμε νά δουλεύουμε μέ καινούργιο τρόπο. Πρῶτα τήν ἐργασία τήν ὀργάνωνε ὁ ἐκμεταλλευτής, πρῶτα τήν ἐργασία τή συνένωνε ἡ πείνα, τώρα τήν ἐργασία πρέπει νά τή συνενώνει ἡ συνείδηση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ὅτι πρέπει νά δουλεύουν γιά νά βγοῦν ἀπό τή δύσκολη κατάσταση.

Ἡ συνείδηση ὅμως αὐτή δέν ὑπάρχει ἀκόμη σέ ὅλους. Καί ἀρχίζουμε ἕνα νέο ἀναίμακτο ἀγώνα γιά τή συνείδηση αὐτή. Ὡς τώρα ὅλες οἱ ἐπαναστάσεις τελείωναν πρός ὄφελος μιᾶς χούφτας

καπιταλιστῶν καί ἐκμεταλλευτῶν. Αὐτό γινόταν, γιατί οἱ ἐξεγερμένοι ἐργαζόμενοι δέν εἶχαν συνείδηση τῆς ἀλληλεγγύης. Ὁ καθένας σκεπτόταν μόνο τόν ἑαυτό του, ὅλοι πάλευαν μεταξύ τους, καί ἐπέπλεαν οἱ ἀπατεῶνες καί οἱ κερδοσκόποι.

Νά, ὑπάρχει ἀγρότης πού ἔχει ψωμί καί δίπλα του ὑπάρχει ἕνας πεινασμένος, καί προτιμᾶ νά πουλήσει τό ψωμί στόν πεινασμένο 1000 ρούβλια, παρά νά τό δανείσει στήν ἐργατική ἐξουσία. Κι' ἐδῶ ἀκόμη κάποιος εἶπε: «Σωστά!». Νά καί ὁ Ντενίκιν καί ὁ Κολτσάκ δοκίμασαν τό ἐλεύθερο ἐμπόριο, ὅμως οἱ καλύτεροι, οἱ συνειδητοί ἐργάτες καί ἀγρότες εἶδαν στήν πράξη τί πράγμα εἶναι αὐτό καί τούς γύρισαν τίς πλάτες.

Πρῶτα ἔλεγαν: «Ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του καί ὁ θεός γιά ὅλους». Πόσα ὅμως δεινά δέν προῆλθαν ἀπ' αὐτό.

Ἐμεῖς θά ποῦμε: «Ὁ καθένας γιά ὅλους, ὅσο γιά τό θεό, θά τά βολέψουμε κάπως καί χωρίς αὐτόν». Καί θά παλέψουμε γιά τήν ἀδελφική συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν πού δίνουν μέ πίστωση τά σιτηρά τους στό κράτος — μέ πίστωση, γιατί γιά τήν ὥρα δέν μποροῦμε νά τούς δόσουμε τίποτε σέ ἀντάλλαγμα, καί τά χρωματιστά χαρτιά δέν εἶναι χρῆμα. Ὥς τώρα εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά παλεύουμε μόνο καί μόνο γιά νά μή μᾶς πνίξει ὁ ἐχθρός, ἐνῶ τώρα, πού ὁ πιό ἰσχυρός ἐχθρός ἔχει συντριβεῖ, τά χέρια μας λύθηκαν, καί πρέπει νά καταπιαστοῦμε μέ τό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τῆς νέας ζωῆς καί στήν πρώτη σειρά τῆς ἀποκατάστασης τῶν μεταφορῶν.

Στό Νότο διαθέτουμε τά μηχανουργεῖα πού κατάκτησε ὁ Κόκκινος Στρατός καί πού εἶναι κοντά σέ μέρη ὅπου ὑπάρχουν σιτηρά. Ἄς βάλουμε λοιπόν ἐμπρός αὐτά τά μηχανουργεῖα νά δουλέψουν μέ ὅλη τήν ἀπόδοσή τους σέ τρεῖς βάρδιες καί ὄχι ὅπως δουλεύουν οἱ πεινασμένοι ἄνθρωποι.

Στήν ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν πρέπει νά στρέψουμε ὅλη τή δύναμη τῆς κομμουνιστικῆς μας προπαγάνδας, μέ τή βοήθεια τῆς ὁποίας νικήσαμε τόν ἐξωτερικό ἐχθρό.

Κάποτε κάναμε «ὑπέροχο» ἐξωτερικό ἐμπόριο, ἐξάγαμε 700 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά. Μ' αὐτό πλούτιζαν οἱ ρῶσοι καί οἱ ξένοι ἑκατομμυριοῦχοι, ἐνῶ οἱ ρῶσοι ἐργάτες καί ἀγρότες πεινοῦσαν. Τώρα λοιπόν πρέπει νά πείσουμε τούς πάντες πώς ἡ μοναδική σωτηρία εἶναι: «ὅλοι γιά ὅλους!». Πρέπει μέ κάθε θυσία νά ἐξαλείψουμε τό ἐλεύθερο ἐμπόριο καί τήν κερδοσκοπία πού δίνουν ψωμί μόνο σέ μιά χούφτα ἀνθρώπους καί στούς ὑπόλοιπους τήν πείνα. Πρέπει νά πείσουμε τούς ἀγρότες — κι' ἐκεῖνοι θά μᾶς

πιστέψουν, γιατί τά «ἀγαθά» τῆς ἐλεύθερης κερδοσκοπίας τούς τά ἔδειξε ὁ Ντενίκιν — ἐκεῖνοι θά καταλάβουν πώς ἡ μόνη σωτηρία εἶναι νά δόσουν τά σιτηρά μέ τή μορφή δανείου στόν ἐργάτη καί στόν ἐπαγγελματία, καί αὐτοί θά τούς ἐπιστρέψουν τό δάνειο αὐτό ὄχι σέ χρωματιστά χαρτιά, ἀλλά σέ βιομηχανικά εἴδη καί ὑφάσματα.

Ἀρχίσαμε ἕνα μεγάλο πόλεμο, πού δέν θά τόν τελειώσουμε γρήγορα: εἶναι ἡ ἀναίμακτη πάλη τῶν στρατιῶν τῆς ἐργασίας ἐνάντια στήν πείνα, στό κρύο καί στόν ἐξανθηματικό τύφο — γιά μιά μορφωμένη, φωτεινή, χορτάτη καί ὑγιή Ρωσία, καί θά τελειώσουμε τόν πόλεμο αὐτό μέ τήν ἴδια ἀποφασιστική νίκη πού τελειώσαμε καί τήν πάλη ἐνάντια στούς λευκοφρουρίτες.

Σέ ἐρώτηση γιά τούς ὅρους εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία, ὁ σύντροφος Λένιν ἀπάντησε ὅτι κάναμε πολλές παραχωρήσεις, ἡ κυριότερη ἀπό τίς ὁποῖες εἶναι ἡ παραχώρηση τοῦ ἐπίμαχου ἐδάφους πού κατοικεῖται ἀπό μικτό — ρωσικό καί ἐσθονικό — πληθυσμό. Ὡστόσο δέν θέλουμε νά χύνουμε τό αἷμα τῶν ἐργατῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν γιά ἕνα κομμάτι γῆς, πολύ περισσότερο πού ἡ παραχώρηση αὐτή δέν γίνεται γιά πάντα: ἡ Ἐσθονία περνᾶ μιά περίοδο Κέρενσκι, οἱ ἐργάτες ἀρχίζουν νά καταλαβαίνουν τήν προστυχιά τῶν ἡγετῶν τους, ὀπαδῶν τῆς Συντακτικῆς, πού λεηλάτησαν τά συνδικάτα καί σκότωσαν 20 κομμουνιστές, οἱ ἐργάτες πολύ γρήγορα θά ἀνατρέψουν αὐτή τήν ἐξουσία καί θά δημιουργήσουν τή Σοβιετική Ἐσθονία πού θά συνάψει μαζί μας νέα συνθήκη εἰρήνης.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 18 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 18, 28 τοῦ Γενάρη 1920

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΙΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗΣ [32]

1. Μερικοῦ χαρακτήρα:

1) Νά ἐνισχυθεῖ τό οἰκονομικό καί τό πρακτικό μέρος τῶν ἐργασιῶν τῶν τραίνων καί τῶν πλοίων μέ τήν τοποθέτηση στά πολιτικά τους τμήματα γεωπόνων, τεχνικῶν, μέ τήν ἐπιλογή τεχνικῶν βιβλίων, κινηματογραφικῶν ταινιῶν ἀνάλογου περιεχομένου κτλ.

2) Νά ἑτοιμαστοῦν, μέσω τῆς Ἐπιτροπῆς κινηματογράφου, παραγωγικές (πού νά δείχνουν διάφορους κλάδους τῆς παραγωγῆς), ἀγροτικές, βιομηχανικές, ἀντιθρησκευτικές καί ἐπιστημονικές ταινίες, παραγγέλλοντας τέτιες ἀμέσως στό ἐξωτερικό, μέσω τοῦ σ. Λιτβίνοφ. Ἡ τηλεγραφική παραγγελία νά δοθεῖ γιά ὑπογραφή στόν σ. Λένιν.

3) Νά ἐκπονηθεῖ ἕνας ἐπαρχιακός ὑποδειγματικός χάρτης μεγάλης κλίμακας, ὁ ὁποῖος νά δείχνει ὅλη τή δουλιά καί τίς περιοχές πού αὐτή ἔγινε. Ὁ χάρτης αὐτός νά ἐκτεθεῖ σέ μέρος πού συγκεντρώνεται κόσμος καί δέν χρειάζεται καμιά ἄδεια εἰσόδου.

4) Νά γίνει ἐπεξεργασία τῶν ὑλικῶν πού συγκεντρώθηκαν στή διάρκεια τῶν ταξιδιῶν καί νά ἐκδοθοῦν σχήματα, διαγράμματα κ.ἄ.

5) Εἶναι ἀπαραίτητο νά προσεχτεῖ ἡ ἐπισταμένη ἐπιλογή τῶν ταινιῶν καί νά ὑπολογιστεῖ ἡ ἐπίδραση πού θά ἔχει ἡ κάθε ταινία στόν πληθυσμό κατά τή διάρκεια τῆς προβολῆς της.

6) Νά ἐπεκταθεῖ ἡ δουλιά τῶν ἁμαξοστοιχιῶν καί τῶν πλοίων πέρα ἀπό τίς σιδηροδρομικές γραμμές καί ἀπό τίς ἀκτές, ἐνισχύοντας τά βοηθητικά μεταφορικά (μοτοσυκλέτες, αὐτοκίνητα, ποδήλατα) μέσα στά τραῖνα καί στά πλοῖα, καθώς ἐπίσης χρησιμοποιώντας τά τοπικά μεταφορικά μέσα.

7) Νά ὀργανωθεῖ μιά ἀντιπροσωπεία στό ἐξωτερικό γιά τήν ἀγορά καί τή μεταφορά τῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν, φίλμ καί κάθε εἴδους κινηματογραφικοῦ ὑλικοῦ.

8) Νά προσεχτεῖ ἡ ἐπιλογή τῶν στελεχῶν στά τραῖνα καί στά πλοῖα.

9) Στόν σ. Μποῦροφ δίνεται τό δικαίωμα σέ ἐπείγουσες περιπτώσεις πού ἀφοροῦν τά ζητήματα δράσης τῶν τραίνων καί πλοίων διαφώτισης τῆς ΠΚΕΕ νά ἀπευθύνεται ἄμεσα στόν σ. Λένιν καί σέ μή ἐπείγουσες περιπτώσεις στόν σ. Λένιν μέσω τοῦ γραμματέα.

2. Γενικοῦ χαρακτήρα:

1. Νά ὁριστεῖ ἀμέσως μέσω τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος συνέλευση ἀντιπροσώπων τῆς ΠΚΕΕ, τῆς ΚΕ, τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων καί τῶν πρώην πολιτικῶν στελεχῶν πού δούλεψαν στά τραῖνα καί στά πλοῖα. Ἡ παραπάνω συνέλευση πρέπει νά ἐνημερωθεῖ μέ τά συμπεράσματα τῶν ἐργασιῶν πού ἔκαναν τά τραῖνα καί τά πλοῖα καί νά ἐκπονήσει ἕναν κανονισμό γιά τά ταξίδια ἐξονόματος τῆς ΠΚΕΕ, τῆς ΚΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων.

2. Ὁ κανονισμός πού θά ἐκπονηθεῖ θά μπεῖ γιά ἔγκριση ἀπό τόν σ. Λένιν στήν ΚΕ καί στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων.

3. Προβλέπεται νά συγκληθεῖ δίπλα στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων εἰδική μόνιμη ἐπιτροπή, ἡ ὁποία θά καθοδηγεῖ τά ταξίδια σύμφωνα μέ τόν κανονισμό πού θά ἐκπονηθεῖ.

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Γενάρη 1920

Δημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1920 στή συλλογή «Τά τραῖνα προπαγάνδας καί διαφώτισης τῆς ΠΚΕΕ. Ἡ ἱστορία τους, ὁ μηχανισμός, οἱ μέθοδοι καί οἱ μορφές τους», Μόσχα

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1932 στό βιβλίο: Ν. Κ. Κρούπσκαγια. Ἅπαντα, τόμ. II. «Ἡ πολιτική διαφωτιστική δουλιά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

ΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ [33]

Νά ὑποβληθεῖ αὔριο στό ΣΛΕ (Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων) σχέδιο διατάγματος ὄχι γιά συγχώνευση τῶν συνεταιρισμῶν, ἀλλά γιά τήν ὁλοκλήρωση τῆς συνένωσης ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν συνεταιρισμῶν, ἀφοῦ ξαναδουλευτεῖ τό σχέδιο πού πρότεινε ὁ Ο. Γ. Σμίντ, ἔτσι πού στόν τοπικό μή καταναλωτικό συνεταιρισμό παραγωγικοῦ τύπου νά δίνεται ἡ πιό μεγάλη προσοχή, καί τό Συμβούλιο τῶν συνεταιριστικῶν συνεδρίων νά καταργηθεῖ τό συντομότερο.

Ὁδηγίες:

α) Μεγαλύτερη φροντίδα γιά τά συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων, καί ὄχι μόνο γιά τούς εὔπορους καί τούς κουλάκους. Νά τροποποιηθεῖ μέ τό πνεῦμα αὐτό ἡ διατύπωση τοῦ εἰσαγωγικοῦ μέρους τοῦ διατάγματος.

β) Πιό πλατιά βοήθεια στούς παραγωγικούς συνεταιρισμούς, μέ ταυτόχρονη ἰδιαίτερη ἀνάπτυξη τῆς τοπικῆς πρωτοβουλίας καί ἐνθάρυνση τῶν ἀνώτερων μορφῶν γεωργίας καί βιοτεχνικῶν κλάδων.

γ) Τά συγκεκριμένα μέτρα τοῦ νέου Πανσυνεταιριστικοῦ κέντρου γιά τή συνένωση τῶν παραγωγικῶν συνεταιρισμῶν νά ἐφαρμόζονται ὕστερα ἀπό ἔγκριση τοῦ ΣΛΕ.

α) Νά ἀνατεθεῖ στόν Τσιουρούπα καί στόν Λεζάβα νά ὑποβάλουν στό ΣΛΕ σχέδιο ἀπόφασης (δίχως νά ἀποφασιστεῖ προκαταβολικά, ἄν θά δημοσιευτεῖ), μέ τήν ὁποία νά δίνονται πιό ἀκριβεῖς, μελετημένες καί συγκεκριμένες ὁδηγίες γιά τή συμμετοχή τῶν συνεταιρισμῶν στή συγκέντρωση τῶν διαφόρων προϊόντων, γιά τά εἴδη, τίς μορφές, τούς ὅρους καί τόν τρόπο πραγματοποίησης αὐτῆς τῆς συμμετοχῆς.

β) Νά άνατεθεῖ στήν Κεντρική Διεύθυνση Στατιστικῆς σέ... προθεσμία, σέ συμφωνία μέ τήν Κεντρική Ἕνωση καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί στό Ἀνώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας, νά καταρτίσει ἕνα πρόγραμμα δειγματολογικῆς ἔρευνας τῶν μεθόδων καί τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς συγκέντρωσης ἐπισιτιστικῶν προϊόντων κατά τόπους, μέ συμμετοχή τῶν συνεταιρισμῶν καί χωρίς αὐτούς.

Νά σκεφτοῦμε μήπως μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ καί ἐρωτηματολόγιο καί, ἄν μπορεῖ, νά δοθεῖ στό ΣΛΕ ἕνα σύντομο σχέδιό του.

Σκοπός τῆς ἔρευνας: νά μελετηθοῦν λεπτομερειακά ἔστω καί ὀλιγάριθμα, ἀλλά χαρακτηριστικά καί μέ ἀκρίβεια διαπιστωμένα στοιχεῖα γιά τό πῶς ἀκριβῶς, τί εἴδους προϊόντα καί πόσα συγκεντρώθηκαν, ἀποθηκεύτηκαν, διαφυλάχτηκαν, μεταφέρθηκαν, σέ πόση ἀπόσταση κτλ.; Ἀριθμός περιπτώσεων καταναγκασμοῦ καί τί εἴδους συγκεκριμένα; Πόσα καί τί εἴδους ἐμπορεύματα δόθηκαν σέ ἀντάλλαγμα; Πόσα % % ἀπό τό παρακράτημα καί ἀπό τά πλεονάσματα πάρθηκαν καί σέ ποιό χρονικό διάστημα; Ποιά ἡ συμμετοχή στήν παράδοση σιτηρῶν (καί στήν παραλαβή ἐμπορευμάτων, ἄν ἔχουν παραλάβει τέτια) τῶν διαφόρων ὁμάδων τῆς ἀγροτιᾶς;

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Γενάρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 30ός

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ III ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΛΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ [34] 27 ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ 1920

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ σύντροφος Λένιν λέει ὅτι θά θίξει μόνο σύντομα τά ζητήματα πού ἀντιμετώπιζε περισσότερο τόν τελευταῖο καιρό. Ἕνα ἀπό τά ζητήματα αὐτά εἶναι ἡ ὀργάνωση τῆς διεύθυνσης, τό ζήτημα τῆς συλλογικῆς καί τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης [35]. Στίς συζητήσεις πού γίνονται πάνω σ' αὐτό τό θέμα τό ζήτημα μπαίνει στή βάση ἀφηρημένων συλλογισμῶν, μέ τούς ὁποίους καί ἀποδείχνεται ὅτι ἡ συλλογική διεύθυνση εἶναι προτιμότερη ἀπό τή μονοπρόσωπη. Αὐτό ὅμως μᾶς ἀπομακρύνει πολύ ἀπό τά πρακτικά καθήκοντα τῆς τωρινῆς στιγμῆς. Οἱ συλλογισμοί αὐτοί μᾶς μεταφέρουν στό πρωταρχικό στάδιο τῆς οἰκοδόμησης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού τό ἔχουμε ἤδη ξεπεράσει. Εἶναι καιρός νά περάσουμε σέ μιά πιό πρακτική τοποθέτηση τοῦ ζητήματος.

Ἡ συλλογικότητα σάν βασικός τύπος ὀργάνωσης τῆς σοβιετικῆς διεύθυνσης ἀποτελεῖ κάτι τό ἐμβρυῶδες, τό ἀπαραίτητο στό πρῶτο στάδιο, ὅταν εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά οἰκοδομοῦμε ἀπό τήν ἀρχή. Μέ τήν καθιέρωση ὅμως λίγο-πολύ σταθερῶν μορφῶν, τό πέρασμα στήν πρακτική δουλιά συνδέεται μέ τή μονοπρόσωπη διεύθυνση σάν τό σύστημα ἐκεῖνο πού περισσότερο ἀπ' ὅλα ἐξασφαλίζει τήν καλύτερη χρησιμοποίηση τῶν ἀνθρώπινων ἱκανοτήτων καί τόν πραγματικό ἔλεγχο τῆς δουλιᾶς καί ὄχι τόν ἔλεγχο στά λόγια.

Ἡ πείρα πού ἀπόκτησε ἡ Σοβιετική ἐξουσία στό ἔργο τῆς στρατιωτικῆς οἰκοδόμησης, δέν μπορεῖ νά ἐξετάζεται σάν μιά πείρα ἀπομονωμένη. Ὁ πόλεμος περιλαβαίνει ὅλα τά εἴδη οἰκοδόμησης καί ὅλους τούς τομεῖς. Ἡ οἰκοδόμηση τοῦ στρατοῦ μας μπόρεσε νά καταλήξει σέ καλά ἀποτελέσματα μόνο καί

μόνο γιατί γινόταν σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τῆς γενικῆς σοβιετικῆς οἰκοδόμησης, μέ βάση τό συσχετισμό τῶν τάξεων, πού ἐκδηλώνεται στόν τομέα ὁποιασδήποτε οἰκοδόμησης. Ἐδῶ βλέπουμε τό ἴδιο λεπτό στρῶμα τῆς ἡγετικῆς τάξης τοῦ προλεταριάτου καί τή μάζα τῆς ἀγροτιᾶς. Καί ἄν στούς ἄλλους τομεῖς ἡ οὐσία αὐτοῦ τοῦ συσχετισμοῦ δέν ἐκδηλώθηκε ἐντελῶς καθαρά, στό στρατό ὅμως, πού βρίσκεται ἀπέναντι στόν ἀντίπαλο καί πληρώνει ἀκριβά τό κάθε λάθος του, ὑποβλήθηκε σέ πραγματική δοκιμασία. Πρέπει νά ἐμβαθύνουμε στήν ἐμπειρία αὐτή. Ἔχει περάσει, ἀναπτυσσόμενη νομοτελειακά, ἀπό τήν εὐκαιριακή, ἀκαθόριστη συλλογικότητα, στή συλλογικότητα πού ὑψώθηκε σέ σύστημα ὀργάνωσης καί διαποτίζει ὅλα τά ὄργανα τοῦ στρατοῦ, καί πού πλησίασε τώρα σάν γενική τάση στή μονοπρόσωπη διοίκηση σάν τή μοναδικά σωστή ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς. Σέ ὁποιαδήποτε σοβιετική δουλιά θά συναντήσετε ἕναν μικρό ἀριθμό συνειδητῶν προλετάριων, μιά μάζα λιγότερο ἀναπτυγμένων καί, σάν ὑπόβαθρο ὅλων αὐτῶν, τήν τεράστια μάζα τῆς ἀγροτιᾶς, μέ ὅλες τίς συνήθειές της νά ἔχει ἀτομικό νοικοκυριό καί, συνεπῶς, νά διεξάγει ἐλεύθερο ἐμπόριο καί κερδοσκοπία, πού οἱ μενσεβίκοι, οἱ ἐσέροι καί οἱ ἀκομματικοί τήν ὀνομάζουν ἐλευθερία, ἐνῶ ἐμεῖς τή λέμε κληρονομιά τοῦ καπιταλισμοῦ. Αὐτή εἶναι ἡ κατάσταση ὅπου εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά δράσουμε, καί ἀπαιτεῖ ἀντίστοιχες μεθόδους δράσης. Καί ἡ πείρα τοῦ στρατοῦ μᾶς ἔδειξε τή νομοτελειακή ἀνάπτυξη τῆς ὀργάνωσης τῆς διοίκησης, ἀπό τίς ἀρχικές μορφές τῆς συλλογικότητας πρός τή μονοπρόσωπη διοίκηση, πού ἐφαρμόζεται τώρα ἐκεῖ τουλάχιστο κατά τά πέντε δέκατα.

Ἡ συλλογικότητα στήν καλύτερη περίπτωση προκαλεῖ τεράστια σπατάλη δυνάμεων καί δέν ἀνταποκρίνεται στήν ταχύτητα καί τήν ἀκρίβεια τῆς δουλιᾶς πού ἀπαιτοῦν οἱ συνθῆκες τῆς συγκεντροποιημένης μεγάλης βιομηχανίας. Ἄν πάρετε τούς ὑπερασπιστές τῆς συλλογικότητας, θά δεῖτε στίς ἀποφάσεις τους τήν ὑπερβολικά ἀφηρημένη διατύπωση ὅτι τό κάθε μέλος ἑνός συλλογικοῦ ὀργάνου πρέπει νά ἔχει προσωπική εὐθύνη γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων. Αὐτό ἔγινε γιά μᾶς ἡ ἀλφαβήτα. Ὁ καθένας μας ὅμως, πού ἔχει πρακτική πείρα, ξέρει πώς ἀπό τίς 100 περιπτώσεις μόνο σέ μιά ἐφαρμόζεται αὐτό στήν πραγματικότητα. Στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν περιπτώσεων αὐτό παραμένει μόνο στά χαρτιά. Σέ κανένα ἀπό τά μέλη τοῦ συλλογικοῦ ὀργάνου δέν ἀναθέτουν συγκεκριμένα καθήκοντα καί ἡ ἐκπλήρω-

σή τους δέν γίνεται μέ προσωπική εὐθύνη. Σέ μᾶς, γενικά, δέν ὑπάρχει κανένας ἔλεγχος τῆς δουλιᾶς. Ὑποθέστε πώς ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τῶν συνδικάτων προτείνει σάν ὑποψήφιο τόν Βασίλι Βασίλιεβιτς Βασίλιεφ, κι' ἐσεῖς ζητᾶτε νά σᾶς δόσουν ἕναν κατάλογο τῶν καθηκόντων πού πραγματοποίησε καί ἐλέγχθηκε ἀπό ἔμπειρους ἀνθρώπους. Δέν θά σᾶς δόσουν τίποτε. Ὅλοι μας μόλις τώρα ἀρχίζουμε νά ἀντιμετωπίζουμε τή δουλιά μέ τήν πραγματική ἐνεργητικότητα καί πρακτικότητα.

Τό φταίξιμό μας εἶναι ὅτι ὀνειρευόμαστε νά τά κάνουμε ὅλα μέ τίς δικές μας δυνάμεις. Ἡ μεγαλύτερη ἀδυναμία μας εἶναι ἡ ἔλλειψη στελεχῶν, ἐμεῖς ὅμως δέν ξέρουμε νά τά ἀνακαλύπτουμε μέσα στούς ἁπλούς ἐργάτες καί ἀγρότες, ὅπου ὑπάρχουν ἕνα σωρό ταλέντα — καί διοικητικά, καί ὀργανωτικά. Θά εἶναι πολύ καλύτερα, ἄν περάσουμε τό γρηγορότερο ἀπό τίς γενικές, καί στό μεγαλύτερο μέρος τους ἐντελῶς ἄκαρπες συζητήσεις, στήν πρακτική τοποθέτηση τῶν ζητημάτων. Τότε θά ἐκπληρώσουμε ἔμπρακτα τίς ὑποχρεώσεις μας σάν ὀργανωτές τῆς πρωτοπόρας τάξης καί θά ἀναδεικνύουμε ἑκατοντάδες καί χιλιάδες νέα ὀργανωτικά ταλέντα. Πρέπει νά τά ἀναδεικνύουμε, νά τά δοκιμάζουμε, νά τούς ἀναθέτουμε καθήκοντα, νά κάνουμε πιό σύνθετα τά καθήκοντα αὐτά. Ἐλπίζω πώς θά πετύχουμε ὕστερα ἀπό τό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας, ὕστερα ἀπό τή συνόψιση τῆς δουλιᾶς, νά μποῦμε στό δρόμο αὐτό, νά εὐρύνουμε, νά πολλαπλασιάσουμε τόν ἀριθμό τῶν ὀργανωτῶν, γιά νά συμπληρωθεῖ καί νά αὐξηθεῖ τό ὑπερβολικά λεπτό ἐκεῖνο στρῶμα πού στραπατσαρίστηκε μέσα στά δυό αὐτά χρόνια, γιατί γιά τά καθήκοντα πού βάζουμε καί πού πρέπει νά βγάλουν τή Ρωσία ἀπό τήν ἐξαθλίωση, τήν πείνα καί τό κρύο, μᾶς χρειάζονται δέκα φορές περισσότεροι ὀργανωτές πού νά εὐθύνονται μπροστά σέ δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους.

Ἕνα δεύτερο ζήτημα, πού μᾶς ἐνδιαφέρει περισσότερο ἀπό ὅλα, εἶναι τό ζήτημα τῶν στρατιῶν ἐργασίας.

Ἐδῶ ἔχουμε μπροστά μας ἕνα καθῆκον πού ἀφορᾶ τήν ἀλλαγή δυό περιόδων τῆς δράσης μας. Ἡ περίοδος ἐκείνη, πού τήν καλύπτει ὁλοκληρωτικά ὁ πόλεμος, δέν τέλειωσε ἀκόμη. Πολλά σημάδια δείχνουν πώς οἱ ρῶσοι καπιταλιστές δέν θά μπορέσουν νά συνεχίσουν τόν πόλεμο. Τό ὅτι ὅμως αὐτοί θά κάνουν ἀπόπειρες εἰσβολῆς στή Ρωσία, δέν χωράει ἀμφιβολία. Κι' ἐμεῖς πρέπει νά εἴμαστε σέ ἐπιφυλακή. Γενικά ὅμως ὁ πόλεμος πού μᾶς ἐπέβαλαν πρίν ἀπό δυό χρόνια τέλειωσε νικηφόρα καί περνᾶμε στά εἰρηνικά καθήκοντα.

Πρέπει νά καταλάβουμε τήν πρωτοτυπία αὐτοῦ τοῦ περάσματος. Μιά χώρα καταστραμένη ὥς τόν ἀνώτατο βαθμό, μιά χώρα πού ὑποφέρει ἀπό τήν πείνα καί τό κρύο, ὅπου ἡ ἐξαθλίωση ἔφτασε στό πιό ἀπελπιστικό σημεῖο — καί στή χώρα αὐτή ἕνας λαός πού ὄρθωσε τό ἀνάστημά του καί ἀπόκτησε αὐτοπεποίθηση, ὅταν πείστηκε ὅτι εἶναι ἱκανός νά τά βγάλει πέρα μέ ὅλο τόν κόσμο, χωρίς ὑπερβολή μέ ὅλο τόν κόσμο, γιατί ὅλος ὁ καπιταλιστικός κόσμος ἡττήθηκε. Καί νά, μέσα σ' αὐτή τήν ἰδιόμορφη κατάσταση, γιά νά πραγματοποιήσουμε τά ἐπείγοντα καθήκοντα, προβάλλουμε τό στρατό ἐργασίας.

Πρέπει νά συγκεντρώσουμε τίς προσπάθειές μας στό κυριότερο ζήτημα — στή συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν καί τή μεταφορά τους στό κέντρο. Ὁποιαδήποτε παρέκκλιση ἀπ' αὐτό καί ἡ παραμικρότερη διασπορά δυνάμεων ἐγκυμονεῖ τόν πιό μεγάλο κίνδυνο, τό χαντάκωμα τῆς ὑπόθεσής μας. Καί γιά νά χρησιμοποιήσουμε μέ ὅλη τή δυνατή ταχύτητα τό μηχανισμό μας, πρέπει νά δημιουργήσουμε τό στρατό ἐργασίας. Γιά τό ζήτημα αὐτό ἔχετε ἤδη τίς θέσεις τῆς ΚΕ καί τίς εἰσηγήσεις[36] κι' ἐγώ δέν θά προχωρήσω στίς συγκεκριμένες πλευρές αὐτοῦ τοῦ ζητήματος. Θά ἤθελα μόνο νά τονίσω πώς τή στιγμή τοῦ περάσματος ἀπό τόν ἐμφύλιο πόλεμο στά νέα καθήκοντα, πρέπει νά τά ρίξουμε ὅλα στό μέτωπο τῆς ἐργασίας καί νά συγκεντρώσουμε ἐδῶ ὅλες τίς δυνάμεις, ἐντείνοντάς τις στόν ἀνώτατο βαθμό, μέ πολεμική ἀποφασιστικότητα, μέ ἀμείλικτη ἀποφασιστικότητα. Τώρα δέν θά ἐπιτρέψουμε καμιά παρέκκλιση. Ρίχνοντας αὐτό τό σύνθημα, δηλώνουμε ὅτι πρέπει νά ἐντείνουμε ὥς τό ἔσχατο ὅριο ὅλες τίς ζωντανές δυνάμεις τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν καί νά ἀπαιτοῦμε νά μᾶς βοηθήσουν στό ζήτημα αὐτό ὁλοκληρωτικά. Καί τότε, μέ τή δημιουργία τοῦ στρατοῦ ἐργασίας, μέ τήν ἔνταση ὅλων τῶν δυνάμεων τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, θά ἐκπληρώσουμε τό βασικό μας καθῆκον. Θά κατορθώσουμε νά συγκεντρώσουμε ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά. Τά σιτηρά αὐτά ὑπάρχουν. Χρειάζονται ὅμως ἀπίστευτα ὑπεράνθρωπες προσπάθειες, ἔνταση ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς χώρας, πολεμική ἀποφασιστικότητα καί ἐνεργητικότητα γιά νά συγκεντρωθοῦν αὐτές οἱ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια πούτια σιτηρῶν καί νά μεταφερθοῦν στό κέντρο. Ἐδῶ, στό κέντρο, θά ἀσχοληθοῦμε κυρίως μέ τήν κατάρτιση τοῦ σχεδίου γιά τό σκοπό αὐτό, καί θά μιλᾶμε κυρίως γι' αὐτό τό πράγμα καί ὅλα τά ἄλλα ζητήματα, τά ζητήματα τῆς χρηματοδότησης, τῆς οἰκοδόμησης τῆς βιομηχανίας καί ὅλα τά ζητήματα τά σχετικά μέ τά μεγάλα προγράμματα, αὐτά δέν πρέπει

τώρα νά περισποῦνε τήν προσοχή μας. Μπροστά μας στέκεται αὐτό τό βασικό καθῆκον — νά ξεσηκωθοῦμε σήμερα ἐνάντια στήν ἐπικίνδυνη ἀπόπειρα νά παρασυρθοῦμε ἀπό τά μεγάλα σχέδια καί καθήκοντα. Πρέπει νά συγκεντρώσουμε τήν προσοχή μας στό πιό κύριο καί βασικό, δίχως νά ἐπιτρέπουμε κανένα περισπασμό ἀπό τό κύριο καθῆκον πού ἔχουμε βάλει, καί συγκεκριμένα — νά συγκεντρώσουμε τά σιτηρά καί τά προϊόντα, νά τά συγκεντρώσουμε μέ τόν κρατικό τρόπο, σέ σταθερές τιμές, μέ τό σοσιαλιστικό τρόπο τοῦ ἐργατικοῦ κράτους, καί ὄχι μέ τόν καπιταλιστικό τρόπο τῆς κερδοσκοπίας, καί νά τά μεταφέρουμε στό κέντρο, ὑπερνικώντας τήν ἐξάρθρωση τῶν μεταφορῶν. Θά εἶναι ἔγκλημα, ἄν κανείς ξεχάσει τό καθῆκον αὐτό.

Γιά νά ὀργανώσουμε τήν ἐκπλήρωση τοῦ βασικοῦ μας καθήκοντος λίγο-πολύ σωστά, οἱ καθοδηγητές ὅλων τῶν κρατικῶν ὀργάνων καί εἰδικά τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας θά πρέπει νά προκαλέσουν γι' αὐτό τό σκοπό τό ἐνδιαφέρον δεκάδων ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν. Γι' αὐτό τό πράγμα θά δοθεῖ ἕνα εὐρύ σχέδιο ἀναδιοργάνωσης τῆς Ρωσίας. Γι' αὐτό τό πράγμα ἔχουμε ἀρκετά μέσα, ὑλικά, τεχνικές δυνατότητες, πρῶτες ὕλες, ἔχουμε ἀπό ὅλα ἀρκετά γιά νά ἀρχίσουμε τή δουλιά αὐτή τῆς ἀναδιοργάνωσης ἀπό ὅλες τίς πλευρές, τραβώντας σ' αὐτή ὅλους τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες. Θά ἀναπτύξουμε ἕναν ἐπίμονο ἀγώνα, σύντροφοι, ἕναν ἀγώνα πού θά ἀπαιτήσει μεγάλες θυσίες τήν περίοδο αὐτή στό μέτωπο τῆς ἐργασίας, πού πρέπει ὅμως ὁπωσδήποτε νά τό κάνουμε, γιατί ὑποφέρουμε ἀπό τήν πείνα, τό κρύο, τήν ἐξάρθρωση τῶν μεταφορῶν, τόν ἐξανθηματικό τύφο. Πρέπει νά παλέψουμε ἐνάντια σέ ὅλα αὐτά τά δεινά καί νά ἀρχίσουμε νά χτίζουμε ἀπό ὅλες τίς πλευρές τό κράτος μας μέ βάση τή μεγάλη ἐκμηχανισμένη βιομηχανία, γιά νά κάνουμε τή χώρα μας πολιτισμένη, καί μέ τή σωστή σοσιαλιστική πάλη νά βγοῦμε ἀπό τό βάλτο, ὅπου ἔχουν βουλιάξει τώρα οἱ χῶρες τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ καί ἰμπεριαλισμοῦ.

Δημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 28 τοῦ Γενάρη 1920 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 18

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο στίς 29 τοῦ Γενάρη 1920 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 19

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ [37]

1/ΙΙ.

Ἡ κατάσταση στίς σιδηροδρομικές μεταφορές εἶναι κυριολεκτικά καταστροφική. *Ἡ μεταφορά σιτηρῶν σταμάτησε.* Γιά νά σωθοῦμε, χρειάζονται πραγματικά ἔκτακτα μέτρα. Γιά δυό μῆνες (Φλεβάρης-Μάρτης) πρέπει νά ἐφαρμόσουμε τέτιου εἴδους μέτρα (καί νά ἀναζητήσουμε καί ἄλλα ἀκόμη ἀνάλογα μέτρα):

Ι. *Νά ἐλαττωθεῖ* ἡ ἀτομική μερίδα τοῦ ψωμιοῦ ἐκείνων πού δέν δουλεύουν στίς μεταφορές· *νά αὐξηθεῖ* γιά ἐκείνους πού δουλεύουν.

Ἄς χαθοῦν καί ἄλλες χιλιάδες, ἡ χώρα ὅμως θά σωθεῖ.

ΙΙ. Τά τρία τέταρτα τῶν ὑπεύθυνων στελεχῶν ἀπό ὅλες τίς ὑπηρεσίες, ἐκτός ἀπό τό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί τῶν Στρατιωτικῶν, νά ἀποσπαστοῦν καί νά διατεθοῦν γιά τούς δυό αὐτούς μῆνες στίς σιδηροδρομικές μεταφορές καί στίς ἐπισκευές. Ἀντίστοιχα νά διακοπεῖ (ἤ νά ἐλαττωθεῖ στό ἕνα δέκατο) γιά δυό μῆνες ἡ δουλιά τῶν ἄλλων Ἐπιτροπάτων.

ΙΙΙ. *Νά κηρυχτεῖ ὁ στρατιωτικός νόμος* σέ ζώνη πλάτους 30-50 βέρστια καί ἀπό τίς δυό πλευρές *τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν* γιά νά ἐφαρμοστεῖ ἡ ὑποχρεωτική ἐργασία γιά τό καθάρισμα τῶν δρόμων *καί* νά μεταφερθοῦν *στίς ἐπαρχίες τῆς περιοχῆς αὐτῆς* τά τρία τέταρτα τῶν ὑπεύθυνων στελεχῶν τῶν ἐπαρχιακῶν καί νομαρχιακῶν Ἐκτελεστικῶν Ἐπιτροπῶν *ὁλόκληρου* τοῦ ἀντίστοιχου κυβερνείου.

Γράφτηκε τήν 1η τοῦ Φλεβάρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Προζέκτορ», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΙΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

1. II. 1920.

Σχετικά μέ τίς πριμοδοτήσεις, προκαλοῦν ἐξαιρετική ἀμφιβολία.

§ 4 — ἐντελῶς αὐθαίρετος ὁ καθορισμός τῆς νόρμας (50% — ἀκριβῶς 50% — ἀπό τήν «καλύτερη», δηλαδή μέ τίς καλύτερες μηχανές κτλ. Αὐτό εἶναι ἐντελῶς αὐθαίρετο. Δέν μπορεῖ νά καθοριστεῖ μέ μεγαλύτερη ἀκρίβεια, νά δημοσιεύονται οἱ νόρμες γιά ἔλεγχο; Εἴτε νά συγκεντρώνονται γιά τό ἐπιστημονικο-τεχνικό τμῆμα κτλ. καί νά δημοσιεύονται στό δελτίο;).

Γενικό συμπέρασμα: οἱ πριμοδοτήσεις εἶναι μεγάλες. Ἀπολογισμοί γιά τίς πριμοδοτήσεις δέν καθορίστηκαν. Δέν θά νομιμοποιηθοῦν ἄραγε τότε στήν πράξη οἱ συνεχεῖς καταχρήσεις;

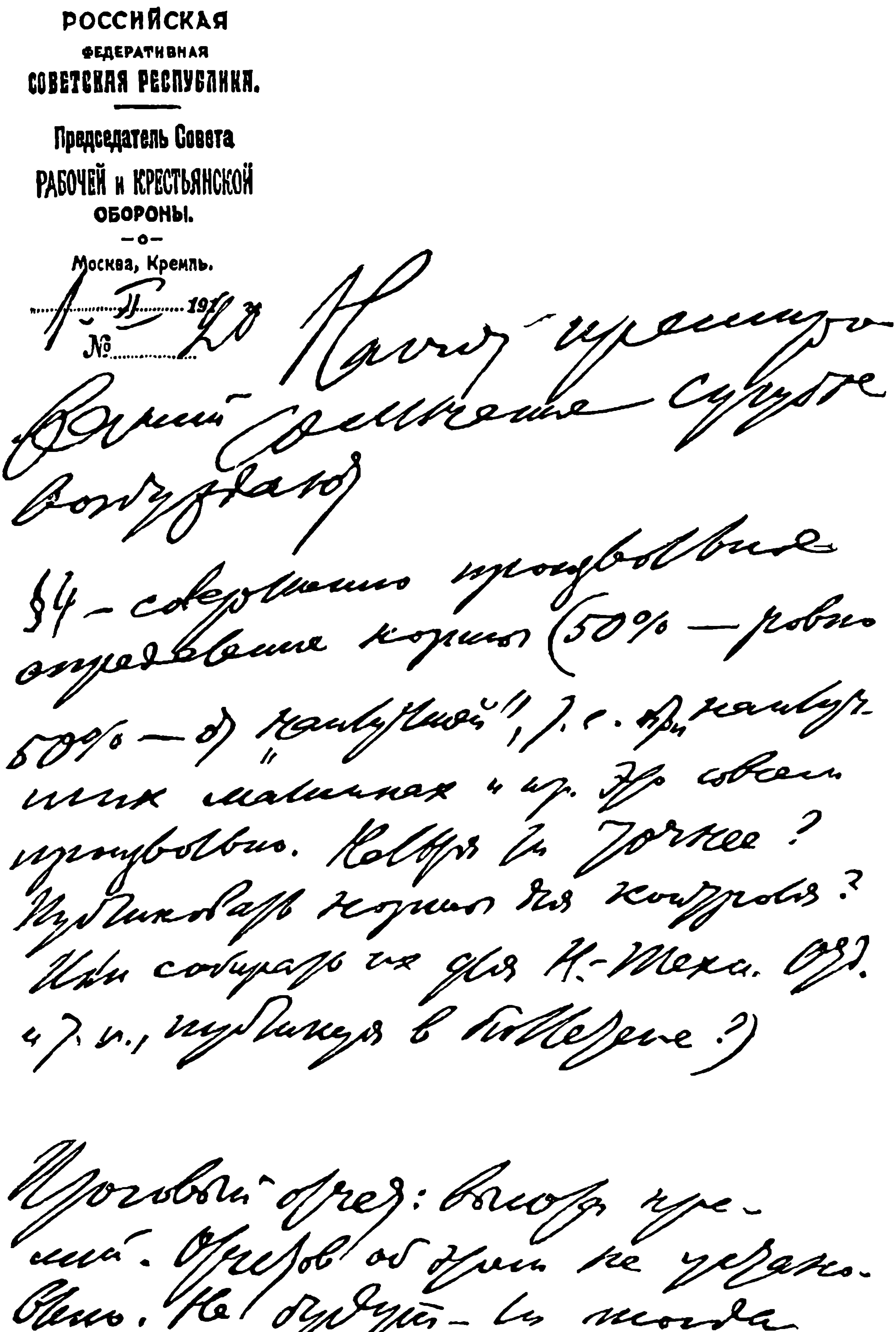
Πρέπει νά προσελκύσουμε τούς *καταναλωτές* γιά νά ἐλέγχουν τίς νόρμες. Δέν ὑπάρχουν τέτια παραδείγματα; Στούς συνεταιρισμούς; κτλ.

Τό σχέδιο εἶναι μεγάλο, εἶναι γενικό, τοῦ λείπει τό πρακτικό πνεῦμα, ὅλα τά ὑπόσχεται, τίποτε δέν ἐλέγχει [38].

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σημειώσεις ἀπ' ἀφορμή τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τήν πριμοδότηση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ὑπαλλήλων». — 1 τοῦ Φλεβάρη 1920

Σμίκρυνση

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΩΝ 1 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1920

Στή σύσκεψη τῶν προέδρων τῶν Ἐκτελεστικῶν Ἐπιτροπῶν καί πρίν ἀρχίσει ἡ σύνοδος [39], ὁ σ. Λένιν, ἀναφερόμενος στήν τρέχουσα στιγμή, εἶπε:

Ὅσο ἡ διεθνής κατάσταση παραμένει αὐτή πού εἶναι σήμερα καί ὅλη ἡ κατάσταση, ὅλη ἡ πορεία τῶν γεγονότων μιλοῦν γιά τή σταθερότητά της, τόσο τά καθήκοντα τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητας θά πρέπει νά τά προωθοῦμε στήν πρώτη γραμμή. Καί ἀναφορικά μέ τίς μεταφορές, εἴμαστε ἀναγκασμένοι ὄχι μόνο νά τίς προωθήσουμε στήν πρώτη γραμμή, ἀλλά νά δόσουμε ὅλες πραγματικά τίς δυνάμεις μας γιά νά τίς σώσουμε ἀπό τήν ἐπερχόμενη καταστροφή. Σταματοῦν τά τραῖνα μας μέ σιτηρά, ἔχουμε περισσότερα σιτηρά ἀπ' ὅ,τι μποροῦμε νά μεταφέρουμε. Συχνά δυσχεραίνονται οἱ πολεμικές ἐπιχειρήσεις ἐξαιτίας τῆς ἀνεπάρκειας τῶν μεταφορῶν. Ὁ μήνας Φλεβάρης εἶναι ὁ πιό βαρύς μήνας γιά τίς μεταφορές καί βρισκόμαστε πραγματικά μπροστά στήν καταστροφή.

Ὑπάρχει κίνδυνος ξεχαρβαλώματος τῶν μεταφορῶν, μεγαλύτερος ἀπό ὅ,τι τόν Ὀχτώβρη, τίς μέρες τῶν πιό μεγάλων ἐπιτυχιῶν τοῦ Γιουντένιτς καί τοῦ Ντενίκιν. Χρειάζεται μεγαλύτερη δραστηριότητα γιά νά σωθοῦν οἱ μεταφορές. Ἐδῶ πρέπει νά κάνουμε πολλές φορές ἐπιστράτευση. Θά χρειαστεῖ πολλές φορές νά ἁρπάξουμε στελέχη ἀπό μιά ὁλόκληρη σειρά ἱδρυμάτων γιά νά τά χρησιμοποιήσουμε στήν πάλη ἐνάντια στήν ἀποσύνθεση τῶν μεταφορῶν.

Ὅλη ἡ τέχνη τῆς διοίκησης καί τῆς πολιτικῆς βρίσκεται στό νά μπορέσουμε ἔγκαιρα νά ὑπολογίσουμε καί νά ξέρουμε ποῦ νά συγκεντρώσουμε τίς κύριες δυνάμεις μας καί τήν προ-

σοχή μας. Τώρα πρέπει νά διορθώσουμε τήν κατάσταση στίς μεταφορές μέσα σέ δυό μῆνες. Ἂν δέν κάνουμε ἕνα τέτιο θαῦμα μέ τίς μεταφορές, δπως κάναμε μέ τόν Κολτσάκ μέσα σέ δυό μῆνες, τότε μᾶς ἀπειλεῖ ἡ καταστροφή.

Χρειάζεται νά παρθοῦν μιά σειρά δραστήρια καί ἐπαναστατικά μέτρα. Τό καθῆκον αὐτό εἶναι πολεμικό καί μαχητικό καί ἀπαιτεῖ μαχητικές ἐνέργειες κατά στρατιωτικό τρόπο.

«Κράσναγια Γκαζέτα» (Πετρούπολη), ἀρ. φύλ. 24, 3 τοῦ Φλεβάρη 1920

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς «Κράσναγια Γκαζέτα»

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΟΔΟ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΤΗΣ VII ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1920

Σύντροφοι, ἡ ἔκθεσή μου γιά τή δράση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τῆς ΠΚΕΕ (Πανρωσικῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς), πού τίς ἁρμοδιότητές της στό διάστημα ἀνάμεσα στίς συνεδριάσεις της τίς ἐκπλήρωνε τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ, χωρίζεται φυσιολογικά σέ δυό βασικά ὑποθέματα: πρῶτο — ἡ διεθνής πολιτική, ἡ διεθνής θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας καί, δεύτερο — ἡ ἐσωτερική οἰκοδόμηση καί τά βασικά οἰκονομικά καθήκοντα. Ἐπιτρέψτε μου νά ἐκθέσω μέ τή σειρά αὐτή τά κυριότερα στοιχεῖα τῆς δουλιᾶς μας στήν περίοδο πού ἀναφέρεται ἡ ἔκθεση, δηλ. στούς δυό τελευταίους μῆνες.

Ὁσοναφορᾶ τή διεθνή θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, τό βασικό γεγονός πού καθορίζει τή θέση αὐτή ἦταν οἱ ἐπιτυχίες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Ξέρετε ὅτι τά τελευταῖα ὑπολείμματα τοῦ στρατοῦ τοῦ Κολτσάκ ἔχουν σχεδόν ἐκμηδενιστεῖ στήν Ἄπω Ἀνατολή, μάλιστα ἀνάμεσα στήν Ἰαπωνία καί στήν Ἀμερική, δυνάμεις πού τυπικά βρίσκονται σέ συμμαχία μεταξύ τους, ἐκδηλώνεται ὁλοένα καί πιό ξεκάθαρα ὁ ἀνταγωνισμός, ἡ ἐχθρότητα, πού δέν τούς δίνει τή δυνατότητα νά ἀσκήσουν ὅλη τήν πίεσή τους ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία. Ὕστερα ἀπό τήν ἐκμηδένιση τῶν στρατευμάτων τοῦ Γιουντένιτς, ὕστερα ἀπό τήν κατάληψη στό Νότο στίς ἀρχές τοῦ Γενάρη τοῦ Νοβοτσερκάσκ καί τοῦ Ροστόβ τοῦ Ντόν, εἶχε καταφερθεῖ ἕνα τόσο ἀποφασιστικό χτύπημα ἐνάντια στό κύριο τμῆμα τοῦ στρατοῦ τους, πού ἄλλαξε κατά τόν πιό ριζικό τρόπο τήν πολεμική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας καί, παρόλο πού ὁ πόλεμος δέν εἶχε τελειώσει, ὡστόσο γιά ὅλα τά κράτη ἔγινε

ὁλοφάνερο ὅτι οἱ ἐλπίδες πού ἔτρεφαν προηγούμενα ὅτι εἶναι δυνατό νά συντρίψουν τίς στρατιωτικές δυνάμεις τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας διαψεύστηκαν.

Ἡ ἐπίγνωση τῆς ριζικῆς αὐτῆς ἀλλαγῆς στή διεθνή θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας ἐκδηλώθηκε μέ τή μετάδοση σ' ἐμᾶς μέ τόν ἀσύρματο (δέν μᾶς ἀνακοινώθηκε ἐπίσημα) τῆς ἀπόφασης τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου τῶν συμμάχων. Τήν ἀπόφαση αὐτή τήν πῆραν στίς 16 τοῦ Γενάρη καί συνίσταται στήν ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Τό Ἀνώτατο Συμβούλιο πῆρε ἀπόφαση πού τό βασικό μέρος της λέει: (διαβάζει)[40].

Δέν αἰσθάνομαι τήν ἀνάγκη νά ἐπικρίνω τή διπλωματία πού περικλείνει αὐτή ἡ διατύπωση· αὐτή χτυπάει ἀμέσως στό μάτι καί δέν ἀξίζει νά ἀσχοληθεῖ κανείς μέ τό ὅτι ἡ στάση τῶν συμμάχων ἀπέναντι στή Ρωσία δέν ἄλλαξε. Ἄν οἱ σύμμαχοι καταλαβαίνουν τήν πολιτική τους ἔτσι, πού ἡ ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ δέν ἀποτελεῖ ἀλλαγή τῆς προηγούμενης πολιτικῆς, τότε δείχνουν μ' αὐτό τήν ἀνεδαφικότητα τῆς πολιτικῆς τους. Γιά μᾶς ὅμως ἔχει σπουδαιότητα ὄχι ἡ πολιτική, ἀλλά ἡ οἰκονομική πλευρά αὐτῆς τῆς ἀπόφασης. Ἡ ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἀποτελεῖ μεγάλο γεγονός διεθνοῦς σημασίας καί δείχνει ὅτι ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση μπῆκε σέ νέα περίοδο. Γιατί ὁ ἀποκλεισμός ἦταν στ' ἀλήθεια τό κύριο, τό πραγματικά ἰσχυρό ὅπλο στά χέρια τῶν ἰμπεριαλιστῶν ὅλου τοῦ κόσμου γιά τό στραγγάλισμα τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Στό τελευταῖο συνέδριο τῶν Σοβιέτ εἶχα ἤδη ἐκφράσει καί ἀναπτύξει τή γνώμη πώς ἡ πάλη ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία δέν ὁδήγησε μόνο στό ὅτι οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας καί τῶν ἄλλων προηγμένων χωρῶν ἐπέβαλαν τήν ἐγκατάλειψη αὐτῆς τῆς πάλης, ἀλλά καί ὅτι ἡ πάλη αὐτή ὁδήγησε στό νά ἀρχίσουν οἱ μικροαστικές μάζες τοῦ πληθυσμοῦ μέσα στίς ἴδιες αὐτές χῶρες νά ἀναπτύσσουν δράση ἐνάντια στόν ἀποκλεισμό *. Καί ἡ ἀντίσταση αὐτή τῶν μεσαίων στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ στίς χῶρες, ὅπως εἶναι ἡ Ἀγγλία καί ἡ Γαλλία, δέν μποροῦσε φυσικά νά μήν ἐπιδράσει στήν πολιτική τῶν διεθνῶν ἰμπεριαλιστῶν. Ξέροντας τίς διπλωματικές τους συνήθειες, δέν μποροῦμε νά περιμένουμε ἀπ' αὐτούς νά ἐνεργοῦν μέ εὐθύτητα, χωρίς καμιά ἐπιφύλαξη, χωρίς τήν ἐπιθυμία νά ἐπανα-

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 39ος, σελ. 389-391. *Ἡ Σύντ.*

φέρουν τό παλιό, νά μπάσουν μέ κάποια πονηριά τήν προηγούμενη πολιτική τους, αὐτή πού δέν μποροῦν σήμερα νά ἐφαρμόσουν ἀνοιχτά. Πρέπει ὅμως νά ποῦμε πώς βασικά κερδίσαμε τεράστιες νίκες καί τό ὅπλο πού βρισκόταν μόνο στά χέρια τῶν συμμάχων — ὁ στόλος — ἀκόμη καί τό ὅπλο αὐτό τό ἀποσπάσαμε ἀπό τά χέρια τους· τό ἀποσπάσαμε, παρόλο πού τά ταλαντευόμενα στοιχεῖα μᾶς φόβιζαν, λέγοντας πώς ὁ στόλος εἶναι ἀκατανίκητος. Παρόλα αὐτά ἡ ἀνάπτυξη τῶν πολιτικῶν σχέσεων ἔδειξε πώς καί αὐτός ὁ ἀκατανίκητος στόλος ἀποδείχτηκε ἀνίκανος νά στραφεῖ ἐναντίον μας. Ἐμεῖς, χωρίς νά ἔχουμε τή δυνατότητα νά προβάλουμε πολεμική ἀντίσταση στή θάλασσα, ἀναγκάσαμε τίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις νά παραιτηθοῦν ἀπό τό ὅπλο αὐτό.

Ἡ ἀλλαγή αὐτή τῆς πολιτικῆς σέ διεθνή κλίμακα δέν ἐκδηλώνεται βέβαια ἀμέσως, γεγονός ὅμως εἶναι ὅτι βρεθήκαμε στή σφαίρα τῶν παγκόσμιων σχέσεων μεταξύ τῶν κρατῶν, πράγμα πού δίνει τή δυνατότητα νά ἔχουμε τήν ὑποστήριξη τῶν πιό προηγμένων χωρῶν. Ἡ οἰκονομική καί ἡ δημοσιονομική κατάσταση αὐτῶν τῶν χωρῶν εἶναι βέβαια πολύ θλιβερή, ὅλες ἔχουν πάρει τόν κατήφορο καί δέν μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε σέ πολλά πράγματα, ἔχοντας ὅμως τή δυνατότητα νά ἀναπτύξουμε τή βιομηχανία στόν τόπο μας, μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε ὅτι θά παίρνουμε μηχανές γιά τήν παραγωγή, μηχανές γιά τήν ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας μας. Καί τό κυριότερο εἶναι πώς ἐκεῖνο πού μᾶς ἀπομόνωνε ὁλότελα, πού μᾶς ἀπομόνωνε μέ τόν ἀποκλεισμό ἀπό τίς προηγμένες χῶρες, ἔχει σπάσει.

Ἀπό τότε πού τό Συμμαχικό Συμβούλιο ἀναγκάστηκε νά παραιτηθεῖ ἀπ' αὐτό τό ὅπλο, οἱ νίκες μας στόν τομέα τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς συνεχίζονται, καί ἡ μεγαλύτερη ἀπό τίς νίκες αὐτές ἦταν ὅτι πετύχαμε νά κλείσουμε εἰρήνη μέ τήν Ἐσθονία. Σήμερα πήραμε μιά ἀνακοίνωση ἀπό τόν Ἰόφφε καί τόν Γκουκόβσκι, πού λέει: «Σήμερα 2 τοῦ Φλεβάρη καί ὥρα 2 τή νύχτα, ὥρα Μόσχας, ὑπογράφηκε εἰρήνη ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στήν Ἐσθονία. Γιά τήν ὑπογραφή της ἦλθε ἀπό τό Ρέβελ ὁ ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς Ἐσθονίας Μπίρκ».

Σύντροφοι, τό κείμενο αὐτοῦ τοῦ ντοκουμέντου εἰρήνης, πού συζητήθηκε πάρα πολύ καί ἀποτελεῖ ἕνα ντοκουμέντο πού ἔχει τεράστια σπουδαιότητα, στάλθηκε μέ ταχυδρόμο ὁ ὁποῖος πρέπει νά φτάσει αὔριο τό πρωί, ἀλλά πήραμε τώρα τό ἀκριβές κείμενό του τηλεγραφικά, καί αὔριο κιόλας θά διανεμηθεῖ.

Θά ἐξεταστεῖ καί θά ἐπικυρωθεῖ. Τό ντοκουμέντο αὐτό ἔχει γιά μᾶς τεράστια σημασία. Ἡ συνθήκη εἰρήνης τῆς Ρωσίας μέ τήν Ἐσθονία ἔχει τεράστια ἱστορική σημασία καί γι' αὐτό, πετυχαίνοντας συνθήκη εἰρήνης μέ μιά κυβέρνηση πού γίνεται ἐπίσης δημοκρατική καί θά ἔχει τώρα σταθερές σχέσεις μαζί μας, ἀλλά πού ὥς τώρα ὑποστηριζόταν ἀπό ὁλόκληρο τόν ἰμπεριαλιστικό κόσμο — πρέπει τό πράγμα αὐτό νά τό βλέπουμε σάν μιά πράξη τεράστιας ἱστορικῆς σπουδαιότητας.

Ξέρουμε πώς οἱ ἄνθρωποι πού βρίσκονται ἀνάμεσα στόν ἰμπεριαλισμό καί στή δημοκρατία, συνήθως περνοῦν πάντα ἤ στή μιά, ἤ στήν ἄλλη πλευρά. Ὅπως βλέπετε, ἐμεῖς μέ τόν τρόπο αὐτό κερδίζουμε ἀναμφισβήτητα μιά νίκη, γιατί ἡ εἰρήνη ἔχει ὑπογραφεῖ, καί τώρα τό κράτος αὐτό ὀφείλει νά ταχθεῖ ἐνάντια στόν ἐχθρό μας. Ἡ θεμελιακή σημασία αὐτοῦ τοῦ γεγονότος βρίσκεται στό ὅτι στήν ἰμπεριαλιστική ἐποχή ὅλος ὁ κόσμος διασπᾶται σέ ἕνα τεράστιο ἀριθμό ἀπό μεγάλα καί μικρά κράτη, ταυτόχρονα τά μικρά κράτη εἶναι ἐντελῶς ἀνίσχυρα, ἀποτελοῦν μιά ἀσήμαντη δράκα ἀπέναντι σέ πλουσιότατες δυνάμεις, πού ὑποτάσσουν ὁλοκληρωτικά μιά σειρά μικρά ἀδύνατα κράτη. Ὁ ἰμπεριαλισμός δημιούργησε μιά ἐποχή, πού στή διάρκειά της ὁλόκληρος ὁ κόσμος, ὅλος ὁ πληθυσμός τῆς γῆς χωρίζεται σέ μιά μειοψηφία ἀπό χῶρες ἐκμεταλλεύτριες, χῶρες πού καταπιέζουν, καί σέ μιά πλειοψηφία ἀπό χῶρες μέ μικρό, ἀδύνατο πληθυσμό πού βρίσκεται σέ ἀποικιακή ἐξάρτηση ἀπό αὐτές.

Ὅταν πετύχαμε νά κλείσουμε εἰρήνη μέ τήν Ἐσθονία, ἀποδείξαμε πώς ξέρουμε νά προχωροῦμε μπροστά, σάν κράτος προλεταριακό καί κομμουνιστικό. Πῶς; Ἔχει ἀποδειχτεῖ σέ ὅλες τίς ἐμπόλεμες δυνάμεις τῆς Ἀντάντ, πού ἦταν ἐνάντια στήν εἰρήνη, πώς οἱ συμπάθειες τίς ὁποῖες ἐμεῖς ξέρουμε νά ἐμπνέουμε στούς ἀντιπάλους μας καί στίς ἀστικές κυβερνήσεις, πώς οἱ συμπάθειες μιᾶς μικρῆς χώρας εἶναι πιό ἰσχυρές ἀπό ὅλη τήν πολεμική καταπίεση καί ἀπό ὅλη τήν οἰκονομική βοήθεια καί ἀπό ὅλα τά οἰκονομικά νήματα πού συνδέουν τή μικρή αὐτή χώρα μέ τίς παγκόσμια ἰσχυρές Δυνάμεις. Ἡ Ἀντάντ εἶδε πώς μποροῦμε νά νικοῦμε ὄχι μόνο ὅταν χρησιμοποιοῦμε τή βία, μά εἴμαστε σέ θέση νά ἀνατρέψουμε τήν ψευτιά καί τή συκοφαντία πού διαδίδουν ἐναντίον μας οἱ ἀστικές κυβερνήσεις ὅλου τοῦ κόσμου, λέγοντας πώς οἱ μπολσεβίκοι

κρατιοῦνται μόνο χάρη στή βία. Πῶς νικήσαμε τίς ἑνωμένες δυνάμεις τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τήν Ἐσθονία, πού ἔβλεπε πάντα βία ἀπομέρους τῆς τσαρικῆς τσιφλικάδικης Ρωσίας; Ἀποδείχνοντας ὅτι ξέρουμε ἔγκαιρα καί εἰλικρινά νά ἐγκαταλείψουμε τή βία γιά νά ἐφαρμόσουμε εἰρηνική πολιτική, κατακτώντας τή συμπάθεια τῆς ἀστικῆς κυβέρνησης ἑνός μικροῦ κράτους, παρόλη τήν ὑποστήριξη τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου. Αὐτό εἶναι ἕνα γεγονός πού ἔχει ἱστορική σημασία. Ἡ Ἐσθονία εἶναι μιά μικρή χώρα, μιά μικρή Δημοκρατία, ἀλλά δέχεται μέ χίλιους δυό τρόπους, οἰκονομικούς καί στρατιωτικούς, μιά τέτια καταπίεση ἀπό τό παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό κεφάλαιο, πού ὅλος ὁ πληθυσμός της βρίσκεται κάτω ἀπ' αὐτή τήν καταπίεση. Καί νά, ἡ εἰρήνη αὐτή ἀποδείχνει πώς ξέρουμε, παρόλη τήν κούραση, τήν ἀδυναμία καί τήν ἀπομόνωσή μας, νά κερδίζουμε νίκες ἐνάντια στό λευκοφρουρίτικο στρατό, πού αὐτοί βοηθοῦσαν. Ἡ ἰσχυρή Ἀντάντ ξέρει νά ἀπαντᾶ στή βία μέ περισσότερο νικηφόρα βία, ἐνῶ ἡ εἰρήνη αὐτή ἀποδείχνει πώς ἐμεῖς ξέρουμε χωρίς βία νά κερδίζουμε τή συμπάθεια καί τήν ὑποστήριξη τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ἐδῶ ἀντιμετωπίζαμε ἕνα δυσκολότατο διεθνές πρόβλημα. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ στίς διάφορες χῶρες γίνεται μέ διαφορετικούς ρυθμούς, σέ διαφορετικές συνθῆκες καί μέ διαφορετικούς τρόπους καί μεθόδους. Ἡ Σοσιαλιστική Δημοκρατία μιᾶς χώρας βρίσκεται πλάι στίς καπιταλιστικές χῶρες ὅλου τοῦ κόσμου καί ἀναγκάζει τήν ἀστική τους τάξη νά ταλαντεύεται. Ἀπό δῶ ἔβγαζαν τό συμπέρασμα: «Συνεπῶς ἡ κατάστασή σας εἶναι ἀπελπιστική· ἄν νικήσατε μέ τή βία τούς λευκοφρουρίτες, τί θά κάνετε μέ ὅλο τόν ἄλλο κόσμο;» — Θά τόν νικήσουμε καί αὐτόν. Τό ὅτι αὐτό δέν εἶναι λόγια, τό ἀποδείχνει ἡ εἰρήνη μέ τήν Ἐσθονία. Ὅλη ἡ πίεση τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου νικήθηκε ἐκεῖ ὅπου ἡ παραίτησή μας ἀπό τή βία ἀναγνωρίστηκε ὅτι εἶναι εἰλικρινής. Τό διεθνές κεφάλαιο ἔλεγε: «Μή συνάπτετε εἰρήνη μέ τούς μπολσεβίκους, γιατί διαφορετικά θά σᾶς γονατίσουμε μέ τήν πείνα, δέν θά σᾶς δόσουμε οὔτε χρηματική, οὔτε οἰκονομική βοήθεια». Καί ἡ Ἐσθονία ἀποδείχτηκε μιά ἀπό τίς μικρές, τυπικά ἀνεξάρτητες χῶρες, πού εἶπε μέσα της: «Βασιζόμαστε περισσότερο στό γεγονός ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶναι ἱκανοί νά ζοῦν εἰρηνικά μέ ἄλλους πιό ἀδύνατους

καί μέ άστική άκόμη κυβέρνηση λαούς, άπό δ,τι δλη ή παντοδύναμη δημοκρατία τῆς 'Αντάντ».

Ή μεγαλύτερη ἐκδήλωση τῆς δημοκρατίας φαίνεται στό βασικό ζήτημα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης. Όλα τά κράτη βρίσκονται σέ κατάσταση προετοιμασίας νέου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Όλοι οἱ ἐργάτες τοῦ κόσμου τό βλέπουν αὐτό κάθε μέρα. Ἂν ὄχι σήμερα, πάντως αὔριο ἡ 'Αμερική καί ἡ 'Ιαπωνία θά χυμήξουν ἡ μιά πάνω στήν ἄλλη· ἡ 'Αγγλία ἔχει ἁρπάξει τόσες ἀποικίες ὕστερα ἀπό τή νίκη ἐνάντια στή Γερμανία, πού οἱ ἄλλες ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις δέν μποροῦν νά συμβιβαστοῦν μ' αὐτό ποτέ. Ἑτοιμάζεται ἕνας νέος λυσσαλέος πόλεμος, καί οἱ μάζες τό νιώθουν αὐτό. Καί νά, ἐδῶ προβάλλει ἡ δημοκρατική εἰρήνη τῆς 'Εσθονίας μέ τή Ρωσία μέ τίς τεράστιες δυνάμεις της, πού τήν κατηγοροῦν πώς, τελειώνοντας μέ τόν Γιουντένιτς, τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, θά ρίξει δλες τίς δυνάμεις της ἐνάντια στό μικρό αὐτό κράτος. Συνάμα ἡ εἰρήνη κλείστηκε μέ τέτιους δρους, κάναμε τόσες ἐδαφικές παραχωρήσεις, πού δέν ἀνταποκρίνονταν πλήρως στήν αὐστηρή τήρηση τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν, ὥστε ἀποδείξαμε μέ ἔργα πώς τό ζήτημα τῶν συνόρων εἶναι γιά μᾶς δευτερεῦον ζήτημα, ἐνῶ τό ζήτημα τῶν εἰρηνικῶν σχέσεων, τό ζήτημα τῆς ἱκανότητας νά περιμένουμε τήν ἀνάπτυξη τῶν συνθηκῶν ζωῆς στούς κόλπους τοῦ κάθε λαοῦ δέν εἶναι μόνο σπουδαιότατο ζήτημα ἀρχῆς, ἀλλά καί ἕνα ζήτημα μέ τό ὁποῖο μπορέσαμε νά κερδίσουμε τήν ἐμπιστοσύνη τῶν ἐχθρικῶν ἀπέναντί μας ἐθνῶν. Ἂν μπορέσαμε νά τό κάνουμε αὐτό δσοναφορᾶ τήν 'Εσθονία, σ' αὐτό δέν ὑπῆρχε τίποτε τό τυχαῖο, σ' αὐτό ἐκδηλώθηκε τό γεγονός δτι μιά μεμονωμένη προλεταριακή Δημοκρατία, πού θά νόμιζε κανείς δτι ἦταν ἀνίσχυρη καί ἀδύνατη, ἄρχισε νά κερδίζει μέ τό μέρος της τίς χῶρες πού βρίσκονται σέ ἐξάρτηση ἀπό τίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες, καί οἱ τέτιου εἴδους χῶρες ἀποτελοῦν τήν τεράστια πλειονότητα. Νά γιατί ἡ εἰρήνη πού κλείσαμε μέ τήν 'Εσθονία ἔχει παγκόσμια ἱστορική σημασία. Όσο καί ἄν ἐντείνει ἡ 'Αντάντ τίς δυνάμεις της, γιά νά ἀρχίσει πόλεμο — καί ἄν ἀκόμη κατορθώσει νά ἀντικαταστήσει τήν εἰρήνη αὐτή ἄλλη μιά φορά μέ τόν πόλεμο — πάντως γιά τήν ἱστορία παραμένει ἀναμφισβήτητο τό γεγονός δτι, παρόλη τήν πίεση τοῦ παγκόσμιου κεφαλαίου, ἐμεῖς μπορέσαμε νά ἐμπνεύσουμε σέ μιά μικρή χώρα, πού τήν κυβερνᾶ ἡ ἀστική τάξη, μεγαλύτερη ἐμπι-

στοσύνη ἀπ' ὅ,τι ἡ δῆθεν δημοκρατική, μά στήν πραγματικότητα ἁρπαχτική ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη.

Σχετικά μέ τό ζήτημα πῶς ἐκδηλώθηκε ἐδῶ ἡ πολιτική μας σέ σύγκριση μέ τήν πολιτική τῶν δῆθεν δημοκρατικῶν καί στήν πραγματικότητα ληστρικῶν δυνάμεων ὅλου τοῦ κόσμου, ἔχουμε κατά τύχη ἐξαιρετικά ἐνδιαφέροντα ντοκουμέντα, τά ὁποῖα ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς τά διαβάσω. Τά ντοκουμέντα αὐτά μᾶς τά προμήθευσε ἕνας λευκοφρουρίτης ἀξιωματικός ἤ ὑπάλληλος ὀνόματι Ὀλέινικοφ, πού εἶχε τήν ἐντολή ἀπό μιά λευκοφρουρίτικη κυβέρνηση νά μεταφέρει σπουδαιότατα ντοκουμέντα σέ μιά ἄλλη, κι' αὐτός τά ἔφερε σ' ἐμᾶς[41]. (Χειροκροτήματα.) Τά ντοκουμέντα αὐτά ἔγινε δυνατό νά σταλοῦν ἐδῶ, στή Ρωσία, καί θά σᾶς τά διαβάσω, ἄν καί θά μᾶς φᾶνε πάρα πολύ χρόνο. Ὡστόσο εἶναι πολύ ἐνδιαφέροντα, γιατί δείχνουν πολύ καθαρά τό ὑπόβαθρο τῆς πολιτικῆς. Τό πρῶτο ντοκουμέντο εἶναι τηλεγράφημα τοῦ Σαζόνοφ πρός τόν ὑπουργό Γκουλκέβιτς:

Παρίσι, 14 τοῦ Ὀχτώβρη 1919, ἀριθ. 668.

Ὁ Σ. Ντ. Σαζόνοφ, ὑποβάλλοντας τά σέβη του πρός τόν Κονσταντίν Νικολάγεβιτς, ἔχει τήν τιμή νά ὑποβάλει συνημμένως γιά ἐνημέρωσή του ἀντίγραφο τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ Μπ. Α. Μπαχμέτιεφ, ἀριθ. 1050 καί τοῦ Ι. Ι. Σούκιν, ἀριθ. 23, σχετικά μέ τήν κατάσταση στίς βαλτικές ἐπαρχίες.

Παρακάτω, ἕνα ἀκόμη πιό ἐνδιαφέρον ντοκουμέντο — τό τηλεγράφημα τῆς 11 τοῦ Ὀχτώβρη ἀπό τήν Οὐάσιγκτον:

Ἐλήφθη στίς 12 τοῦ Ὀχτώβρη 1919, ἀριθ. εἰσερχ. 3346.
Ὁ Μπαχμέτιεφ — στόν Ὑπουργό.
Οὐάσιγκτον, 11 τοῦ Ὀχτώβρη 1919, ἀριθ. 1050.
Ἀναφέρομαι στό τηλεγράφημά μου ἀριθ. 1045.

(κρυπτογράφημα) Τό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν μοῦ γνωστοποίησε προφορικά τίς ὁδηγίες πού δόθηκαν στόν Γκέντ. Ὀνομάζεται ἐπίτροπος τῆς ἀμερικανικῆς κυβέρνησης στίς βαλτικές ἐπαρχίες τῆς Ρωσίας. Δέν εἶναι διαπιστευμένος σέ καμιά ἀπό τίς ρωσικές κυβερνήσεις. Ἡ ἀποστολή του εἶναι νά παρατηρεῖ καί νά πληροφορεῖ. Ἡ διαγωγή του δέν πρέπει νά ἐμπνέει στόν ἰθαγενή πληθυσμό τήν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἀμερικανική κυβέρνηση θά μποροῦσε νά ὑποστηρίξει χωριστά ρεύματα πού προχωροῦν πέρα ἀπό τήν αὐτονομία. Ἀντίθετα, ἡ ἀμερικανική κυβέρνηση ἐλπίζει ὅτι ὁ πληθυσμός τῆς Βαλτικῆς θά βοηθήσει τούς ρώσους ἀδελφούς του στή γενική κρατική δουλιά τους. Στή βάση τῶν ὁδηγιῶν μπῆκε ἡ ἑρμηνεία τῆς συμφωνίας τῶν συμμαχικῶν κυβερνήσεων μέ τόν ἀνώτατο κυβερνήτη, ὅπως τήν ἐκθέτω στό ὑπόμνημά μου τῆς 17 τοῦ Ἰούνη πρός τήν

κυβέρνηση. Στόν Γκέντ στέλνονται περικοπές ἀπό τούς τελευταίους λόγους τοῦ προέδρου, ὅπου καταφέρεται δριμύτατα ἐνάντια στόν μπολσεβικισμό.

Βλέπουμε, λοιπόν, ὅτι ἡ ἀμερικανική κυβέρνηση ἀνακοίνωσε ὅτι ὁ ἐκπρόσωπός της μπορεῖ νά δίνει ὁποιεσδήποτε ὁδηγίες, ὄχι ὅμως νά ὑποστηρίζει τήν ἀνεξαρτησία, δηλ. νά τήν ἐγγυᾶται ἀπέναντι σ' αὐτά τά κράτη. Νά ἐκεῖνο πού ἄμεσα ἤ ἔμμεσα διαφαινόταν καί δέν μποροῦσε νά ἀποκρυβεῖ ἀπό τήν Ἐσθονία, ὅτι οἱ μεγάλες δυνάμεις τήν ἐξαπατοῦν. Βέβαια, αὐτό μποροῦσαν νά τό μαντεύουν ὅλοι, ἐμεῖς ὅμως ἔχουμε ντοκουμέντα, τά ὁποῖα καί θά δημοσιευτοῦν.

Ἐλήφθη στίς 12 τοῦ Ὀχτώβρη 1919, ἀριθ. εἰσερχ. 3347.
Ὁ Σούκιν — στόν Ὑπουργό.
Ὄμσκ, 9 τοῦ Ὀχτώβρη 1919, ἀριθ. 28.

(κρυπτογράφημα) Ὁ Νόξ διαβίβασε στόν ἀνώτατο κυβερνήτη ἀνακοίνωση τοῦ βρετανικοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, μέ τήν ὁποία τό τελευταῖο τόν προειδοποιεῖ γιά τήν τάση τῶν βαλτικῶν κρατῶν νά κλείσουν εἰρήνη μέ τούς μπολσεβίκους, πού ἐγγυῶνται σ' αὐτά τήν ἄμεση ἀναγνώριση τῆς ἀνεξαρτησίας τους. Συνάμα, τό βρετανικό Ὑπουργεῖο Στρατιωτικῶν βάζει τό ζήτημα: δέν θά ἔπρεπε ἄραγε ἡ κυβέρνηση νά ἐξουδετερώσει αὐτές τίς ὑποσχέσεις, ἱκανοποιώντας μέ τή σειρά της τίς ἐπιθυμίες τῶν κρατῶν αὐτῶν; Ἀπαντήσαμε στόν Νόξ, ἐπικαλούμενοι τίς ἀρχές πού ἐκθέτονται στή διακοίνωση τῆς 4 τοῦ Ἰούνη τοῦ ἀνώτατου κυβερνήτη πρός τίς Δυνάμεις, καί ὑποδείξαμε ταυτόχρονα ὅτι ἡ σύναψη εἰρήνης τῶν βαλτικῶν κρατῶν μέ τούς μπολσεβίκους ἀποτελεῖ ἕναν ἀναμφισβήτητο κίνδυνο, ἐπειδή θά ἐπιτρέψει νά ἀποδεσμευτεῖ ἕνα μέρος τῶν σοβιετικῶν στρατευμάτων καί θά ἀνοίξει τό φράγμα πού ἐμποδίζει τή διείσδυση τοῦ μπολσεβικισμοῦ στή Δύση. Τό ἴδιο τό γεγονός τῆς προθυμίας νά μιλοῦν γιά εἰρήνη δείχνει, κατά τή γνώμη μας, τήν ἔσχατη ἀποσύνθεση τῶν κομμάτων αὐτῶν τῶν αὐτοδιοικούμενων μονάδων, πού οἱ ἴδιες δέν μποροῦν νά ὑπερασπίσουν τόν ἑαυτό τους ἀπό τή διείσδυση τοῦ ἐπιθετικοῦ μπολσεβικισμοῦ.

Ἐκφράζοντας τήν πεποίθηση ὅτι οἱ Δυνάμεις δέν μποροῦν νά βλέπουν μέ καλό μάτι τήν παραπέρα διάδοση τοῦ μπολσεβικισμοῦ, ὑποδείξαμε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά σταματήσει ἡ παραπέρα βοήθεια πρός τά βαλτικά κράτη, πού στά χέρια τῶν δυνάμεων ἀποτελεῖ ἕναν οὐσιαστικό τρόπο ἐπίδρασης καί μάλιστα περισσότερο ἀνταποκρινόμενο στό σκοπό μας ἀπ' ὅ,τι ἡ ἅμιλλα ὑποσχέσεων μέ τούς μπολσεβίκους, πού δέν ἔχουν πιά τίποτε νά χάσουν.

Ἀναφέροντας τά παραπάνω, παρακαλῶ νά προβεῖτε σέ ἀνάλογο διάβημα στό Παρίσι καί στό Λονδίνο· στόν Μπαχμέτιεφ ἀπευθυνόμαστε ξεχωριστά.

Ἐλήφθη στίς 9 τοῦ Ὀχτώβρη 1919, ἀριθ. εἰσερχ. 3286.
Ὁ Σάμπλιν — στόν Ὑπουργό.
Λονδίνο, 7 τοῦ Ὀχτώβρη 1919, ἀριθ. 677.

(κρυπτογράφημα) Σέ γράμμα του πρός τόν Γκουτσκόφ ὁ προϊστάμενος τοῦ Γραφείου ἐπιχειρήσεων τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, στόν ὁποῖο ὁ

Γκουτσκόφ εἶχε ἀπευθυνθεῖ, προτείνοντας τή χρησιμοποίηση τῆς χωρητικότητας τῶν πλοίων μας, γιά νά διευκολύνουμε τούς ἄγγλους στόν ἐφοδιασμό τοῦ Γιουντένιτς, ἀνακοινώνει ὅτι τό Ὑπουργεῖο Στρατιωτικῶν ἔχει τή γνώμη πώς ὁ Γιουντένιτς ἔχει τώρα ἀπ' ὅλα, καί ὅτι ἡ Ἀγγλία δυσκολεύεται στή συνέχιση τοῦ ἐφοδιασμοῦ του. Προσθέτει ὅμως πώς, μιά κι' ἐμεῖς ἔχουμε σκάφη, θά μπορούσαμε νά ὀργανώσουμε τόν ἐφοδιασμό τοῦ Γιουντένιτς πάνω σέ ἐμπορική βάση, μέ τόν ὅρο ὅτι θά ἐξασφαλίσουμε πιστώσεις. Συνάμα ὁ στρατηγός Ράντκλιφ ἀναγνωρίζει πώς ὁ στρατός τοῦ Γιουντένιτς πρέπει νά ἐφοδιαστεῖ ἀνάλογα, γιατί εἶναι ἡ «μοναδική δύναμη ἀνάμεσα στά βαλτικά κράτη πού εἶναι ἱκανή νά ἀναλάβει ἐπιθετικές ἐπιχειρήσεις ἐνάντια στούς μπολσεβίκους».

Ὁ ὑπουργός — στόν Μπαχμέτιεφ στήν Οὐάσιγκτον.
Παρίσι, 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1919, ἀριθ. 2442.

(κρυπτογράφημα) Ἀπό πολύ ἐμπιστευτική σουηδική πηγή μαθαίνουμε ὅτι ὁ ἀμερικανός ἀπεσταλμένος στή Στοκχόλμη Μόρρις μιλάει γιά αὐξανόμενη συμπάθεια στήν Ἀμερική πρός τούς μπολσεβίκους καί γιά πρόθεση νά σταματήσει τή βοήθεια πρός τόν Κολτσάκ, γιά δημιουργία σχέσεων μέ τή Μόσχα πρός τό συμφέρον τοῦ ἀμερικανικοῦ ἐμπορίου. Παρόμοιες δηλώσεις τοῦ ἐπίσημου ἐκπροσώπου δημιουργοῦν παράξενη ἐντύπωση.

Ἐλήφθη στίς 5 τοῦ Ὀχτώβρη 1919, ἀριθ. εἰσερχ. 3244.
Ὁ Μπαχμέτιεφ — στόν Ὑπουργό.
Οὐάσιγκτον, 4 τοῦ Ὀχτώβρη 1919, ἀριθ. 1021.
Ἀναφέρομαι στό τηλεγράφημά Σας ἀριθ. 2442.

(κρυπτογράφημα) Στό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν μοῦ ἀνακοίνωσαν ἐμπιστευτικά ὅτι πραγματικά ὁ ἐπιτετραμένος στή Στοκχόλμη Μόρρις, καί ἰδιαίτερα ὁ Χένγκουτ στήν Κοπεγχάγη, εἶναι γνωστοί γιά τίς προσωπικές τους συμπάθειες πρός τούς ἀριστερούς, ἀλλά ὅτι αὐτοί δέν ἔχουν ἐδῶ καμιά ἐπιροή καί κύρος καί ὅτι ἡ κυβέρνηση εἶναι ἀναγκασμένη κατά καιρούς νά τούς νουθετεῖ, τονίζοντας κατηγορηματικά ὅτι ἡ ἀμερικανική πολιτική ὑποστηρίζει σταθερά τήν κυβέρνησή μας στήν πάλη της ἐνάντια στούς μπολσεβίκους.

Ὁρίστε ὅλα τά ντοκουμέντα πού θά δημοσιεύσουμε καί πού δείχνουν παραστατικά πῶς διεξαγόταν ἡ πάλη γύρω ἀπό τήν Ἐσθονία, πῶς ἡ Ἀντάντ μαζί μέ τόν Κολτσάκ, τήν Ἀμερική, τήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία ἀσκοῦσαν κάθε λογῆς πίεση πάνω στήν Ἐσθονία, ἀρκεῖ νά μή συναφθεῖ εἰρήνη μέ τούς μπολσεβίκους, καί πῶς οἱ μπολσεβίκοι κέρδισαν τή νίκη στήν ἀναμέτρηση αὐτή, ἀφοῦ ὑποσχέθηκαν ἐδαφικές παραχωρήσεις καί ἐγγυήθηκαν τήν ἀνεξαρτησία της. Λέω ὅτι ἡ νίκη αὐτή ἔχει τεράστια ἱστορική σημασία, γιατί κερδήθηκε δίχως τή χρησιμοποίηση βίας, ἡ νίκη αὐτή κερδήθηκε ἐνάντια στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλισμό, εἶναι νίκη πού χάρη σ' αὐτή οἱ μπολσεβίκοι ἀποκτοῦν τή συμπάθεια ὅλου τοῦ κόσμου. Ἡ νίκη αὐτή δέν δείχνει διόλου πώς θά

συναφθεῖ ἀμέσως τώρα γενική εἰρήνη, ὡστόσο ὅμως ἡ νίκη αὐτή δείχνει πώς ἐμεῖς ἐκφράζουμε τούς πόθους τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς γιά εἰρήνη, σέ ἀντίθεση μέ τούς πολεμοχαρεῖς-ἰμπεριαλιστές ἅρπαγες. Καί ἡ ἐκτίμηση αὐτή εἶχε σάν ἀποτέλεσμα ἡ ἀστική Ἐσθονία, πού εἶναι ἀντίπαλος τοῦ κομμουνισμοῦ, νά κλείσει εἰρήνη μαζί μας. Ἄν ἐμεῖς, πού εἴμαστε προλεταριακή ὀργάνωση, Σοβιετική Δημοκρατία, κλείσουμε εἰρήνη, ἐνεργοῦμε μέ εἰρηνικό πνεῦμα ἀπέναντι στίς ἀστικές κυβερνήσεις πού βρίσκονται σέ κατάσταση καταπίεσης ἀπό τούς ἰσχυρούς μεγιστάνες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἀπό δῶ πρέπει νά βγάλουμε τό συμπέρασμα πῶς πρέπει νά διαμορφωθεῖ ἡ διεθνής πολιτική μας.

Βάζουμε τώρα σάν βασικό καθῆκον μας: νά νικήσουμε τούς ἐκμεταλλευτές καί νά τραβήξουμε μέ τό μέρος μας τούς ταλαντευόμενους — αὐτό εἶναι ἕνα καθῆκον παγκόσμιας σημασίας. Ταλαντευόμενα ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι καί μιά ὁλόκληρη σειρά ἀστικά κράτη, πού σάν ἀστικά κράτη μᾶς μισοῦν καί, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, σάν καταπιεζόμενα προτιμοῦν τήν εἰρήνη μαζί μας. Αὐτό δίνει τήν ἐξήγηση τῆς εἰρήνης πού κλείσαμε μέ τήν Ἐσθονία. Ἡ εἰρήνη αὐτή εἶναι φυσικά μονάχα τό πρῶτο βῆμα καί ὁ ἀντίκτυπός της θά ἐκδηλωθεῖ μόνο στό μέλλον, τό ὅτι ὅμως θά ἐκδηλωθεῖ, αὐτό εἶναι ἀπόλυτα βέβαιο. Ὡς τώρα μέ τή Λεττονία εἴχαμε μόνο διαπραγματεύσεις τῶν Ἐρυθρῶν Σταυρῶν, καθώς καί μέ τήν πολωνική κυβέρνηση [42]. Ἐπαναλαβαίνω πώς ὁ ἀντίκτυπος τῆς εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία θά γίνει ὁπωσδήποτε αἰσθητός, γιατί οἱ λόγοι εἶναι ἴδιοι — τή Λεττονία καί τήν Πολωνία προσπαθοῦν καί αὐτές νά τίς σπρώξουν σέ πόλεμο ἐνάντια στή Ρωσία, ὅπως καί τήν Ἐσθονία. Κι' αὐτό ἴσως νά τό πετύχουν, καί πρέπει νά ἐπαγρυπνοῦμε, ἔχοντας ὑπόψη πώς ἕνας πόλεμος μέ τήν Πολωνία εἶναι πιθανός, εἴμαστε ὅμως βέβαιοι — οἱ βασικές κατακτήσεις τό ἀπόδειξαν αὐτό — ὅτι μποροῦμε νά συνάπτουμε εἰρήνη καί νά κάνουμε παραχωρήσεις, πού δίνουν δυνατότητα ἀνάπτυξης κάθε δημοκρατίας. Καί τώρα τό πράγμα αὐτό ἀποκτᾶ ἐξαιρετική σημασία, γιατί τό ζήτημα τῆς Πολωνίας εἶναι πολύ ὀξύ. Ἔχουμε πάρα πολλές πληροφορίες ὅτι ἐκτός ἀπό τήν ἀστική, τή συντηρητική, τήν τσιφλικάδικη Πολωνία, ἐκτός ἀπό τήν ἐπίδραση ὅλων τῶν πολωνικῶν καπιταλιστικῶν κομμάτων, καί ὅλα τά κράτη τῆς Ἀντάντ κάνουν τό πᾶν γιά νά σπρώξουν τήν Πολωνία σέ πόλεμο ἐναντίον μας.

Ξέρετε ὅτι τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἀπηύθυνε ἔκκληση πρός τόν ἐργαζόμενο λαό τῆς Πολωνίας [43]. Θά ζητήσουμε νά ἐπικυρώσετε τήν ἔκκληση αὐτή, γιά νά ἀντικρούσουμε τή συκοφαντία τῶν τσιφλικάδικων κύκλων τῆς Πολωνίας. Θά προτείνουμε συμπληρωματικό κείμενο στίς πολωνικές ἐργαζόμενες μάζες. Ἡ ἔκκληση αὐτή θά εἶναι ἕνα πλῆγμα ἐνάντια στίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις, πού προσπαθοῦν νά σπρώξουν τήν Πολωνία ἐναντίον μας, ἐνῶ γιά μᾶς μπαίνουν στήν πρώτη σειρά τά συμφέροντα τῆς ἐργαζόμενης πλειοψηφίας.

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε τώρα νά σᾶς διαβάσω ἕνα τηλεγράφημα πού πιάσαμε χτές καί πού δείχνει πῶς δουλεύει τό ἀμερικανικό κεφάλαιο γιά νά μᾶς παρουσιάσει κάτω ἀπό ορισμένο φῶς καί νά μᾶς σπρώξει σέ πόλεμο μέ τήν Πολωνία. Τό τηλεγράφημα αὐτό λέει (*διαβάζει*). Ἐγώ οὔτε εἶπα, οὔτε ἄκουσα ἕνα τέτιο πράγμα, ἀλλά αὐτοί μποροῦν νά λένε ψέματα, γιατί δέν δίνουν τοῦ κάκου τά κεφάλαιά τους μέ τό συγκεκριμένο σκοπό νά διαδίδουν ψεύτικες φῆμες. Αὐτό τούς τό ἐξασφαλίζει ἡ ἀστική τους κυβέρνηση. (*Συνεχίζει νά διαβάζει τό τηλεγράφημα.*) Τό τηλεγράφημα αὐτό στέλνεται ἀπό τήν Εὐρώπη στήν Ἀμερική, στέλνεται μέ χρήματα τῶν καπιταλιστῶν καί ἐξυπηρετεῖ μιά ὑπόθεση, πού μέ τή βοήθειά της θά πρέπει νά μᾶς σπρώξουν μέ τόν πιό ἀδιάντροπο τρόπο σέ πόλεμο μέ τήν Πολωνία. Τό ἀμερικανικό κεφάλαιο προσπαθεῖ μέ ὅλες του τίς δυνάμεις νά ἀσκεῖ αὐτή τήν πίεση πάνω στήν Πολωνία καί τό κάνει αὐτό ἀδιάντροπα, παριστάνοντας τά πράγματα ἔτσι: ὅτι οἱ μπολσεβίκοι θέλουν τάχα νά τελειώσουν μέ τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν γιά νά ρίξουν ὅλα τους τά «σιδερένια στρατεύματα» ἐνάντια στήν Πολωνία.

Ἔχει σημασία νά ἐπικυρώσουμε ἀμέσως τώρα ἐδῶ τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, κι' ἔπειτα θά πρέπει νά κάνουμε ἐκεῖνο πού κάναμε καί πρίν σχετικά μέ τά ἄλλα κράτη, καθώς κι' ἐκεῖνο πού κάναμε σχετικά μέ τά στρατεύματα τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν. Πρέπει λοιπόν ἀμέσως τώρα νά ἀπευθυνθοῦμε πρός τή Δημοκρατία τῆς Πολωνίας καί νά τῆς ἐξηγήσουμε τήν πραγματική κατάσταση. Ξέρουμε περίφημα τό μέσο μας αὐτό, πού ἐπιδρᾶ μέ τόν πιό ἀποτελεσματικό τρόπο στήν ἀποσύνθεσή τους. Καί σέ τελευταία ἀνάλυση ὁ τρόπος αὐτός ὁδηγεῖ στό δρόμο πού μᾶς χρειάζεται, στό δρόμο πού ὁδήγησε τόν ἐργαζόμενο πληθυσμό ὅλων τῶν χωρῶν. Ἡ πολιτική αὐτή, ὅσο δύσκολο καί ἄν εἶναι αὐτό, πρέπει νά

κάνει μιά ορισμένη απαρχή, κι' εμείς, αρχίζοντάς την θά τή φέρουμε ώς τό τέλος.

Πρέπει νά σημειώσω ότι καί απέναντι στά άλλα κράτη εφαρμόζαμε τήν ίδια πολιτική. Προτείναμε στή Γεωργία καί στό 'Αζερμπαϊτζάν νά συνάψουμε συμφωνία ενάντια στόν Ντενίκιν. Αυτοί αρνήθηκαν, επικαλούμενοι τό ότι δέν αναμιγνύονται στίς υποθέσεις άλλων κρατών. Θά δούμε πώς θά τό δούν αυτό οί εργάτες καί οί αγρότες τής Γεωργίας καί τού 'Αζερμπαϊτζάν.

Ή πολιτική αυτή απέναντι στούς δυτικούς λαούς ήταν ακόμη πιό προσεκτική, απ' ό,τι ήταν όταν επρόκειτο γιά τούς λαούς τής Ρωσίας. Αυτή είχε νά κάνει μέ κράτη, όπως ή Λεττονία, ή 'Εσθονία, ή Πολωνία, καί, από τήν άλλη μεριά, μέ πλήθος ανατολικών κρατών, πού τό επίπεδο ανάπτυξής τους είναι τό επίπεδο ανάπτυξης τής τεράστιας πλειοψηφίας τών αποικιακών χωρών, πού αποτελούν τήν πλειονότητα τού πληθυσμού τής γής. Τά κράτη αυτά καταπιέζονται από τήν 'Αγγλία, πού κρατά ώς τώρα στά χέρια της τούς αποικιακούς δούλους. Άν ή πολιτική μας απέναντι στά δυτικοευρωπαϊκά κράτη, πού τή χαρακτηρίζει τόση περίσκεψη, έχει ανάγκη από ορισμένο χρονικό διάστημα, γιά νά δόσει στά κράτη αυτά τή δυνατότητα νά ξεπεράσουν τήν κερενσκιάδα, τότε στήν 'Ανατολή, όπου έχουμε πολύ πιό καθυστερημένες χώρες, οί οποίες βρίσκονται αιχμάλωτες ενός θρησκευτικού φανατισμού, πού είναι διαποτισμένες από μεγαλύτερη δυσπιστία πρός τό ρωσικό λαό, χώρες οί οποίες επί δεκαετίες καί εκατονταετίες βρίσκονταν κάτω από τήν καταπίεση τής τσαρικής καπιταλιστικής πολιτικής καί τού ιμπεριαλισμού, πού εφάρμοζε ή ιμπεριαλιστική Ρωσία απέναντι σ' αυτές τίς χώρες — εδώ ή πολιτική μας θά πρέπει νά είναι πιό συνετή καί υπομονητική.

Δόσαμε αυτονομία στή Δημοκρατία τής Μπασκιρίας [44]. Πρέπει νά δημιουργήσουμε αυτόνομη Δημοκρατία τής Ταταρίας [45] καί τήν ίδια ακριβώς πολιτική συνεχίζουμε απέναντι σέ όλους τούς ανατολικούς λαούς καί λέμε: αντιμετωπίζοντας ένα τεράστιο μέτωπο ιμπεριαλιστικών δυνάμεων, εμείς πού παλεύουμε ενάντια στόν ιμπεριαλισμό, αποτελούμε μιά συμμαχία πού απαιτεί στενή πολεμική συσπείρωση, καί κάθε απόπειρα γιά παραβίαση αυτής τής συσπείρωσης τή θεωρούμε σάν ένα εντελώς απαράδεκτο φαινόμενο, σάν προδοσία τών συμφερόντων τής

πάλης ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Ἐφαρμόζοντας ὅμως αὐτή τήν πολιτική, πρέπει νά εἴμαστε ἀκόμη πιό προσεκτικοί. Ἄν οἱ εὐρωπαϊκές χῶρες εἶναι ὑποχρεωμένες νά περνοῦν μιά περίοδο κερενσκιάδας, οἱ χῶρες πού βρίσκονται σέ πιό χαμηλή βαθμίδα ἀνάπτυξης περικλείουν ἀκόμη περισσότερα στοιχεῖα δυσπιστίας. Πάνω στίς χῶρες αὐτές πρέπει νά ἀσκηθεῖ μιά πιό μακρόχρονη ἐπίδραση. Ὑποστηρίζουμε τήν ἀνεξαρτησία καί τήν αὐτοτέλεια αὐτῶν τῶν κρατῶν. Κάνουμε ἔκκληση πρός τίς ἐργαζόμενες μάζες του. Λέμε: ἡ ἑνότητα τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων εἶναι ἀπαραίτητη· ἀπομάκρυνση ἀπ' αὐτή τήν ἑνότητα εἶναι ἀπαράδεκτη.

Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι, συνεχίζοντας συστηματικά τήν πολιτική μας τῆς στενῆς συμμαχίας, θά ἔχουμε ὅσοναφορᾶ τούς λαούς τῆς Ἀνατολῆς μεγαλύτερη ἐπιτυχία ἀπό ὅ,τι ὥς τώρα. Καί οἱ ἐπιτυχίες πού ἔχουμε εἶναι μεγάλες. Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία εἶναι πολύ δημοφιλής σέ ὅλους τούς ἀνατολικούς λαούς γιά τόν ἴδιο λόγο πού μᾶς ἐπέτρεψε νά συνάψουμε εἰρήνη μέ τό μικρό δυτικό κράτος, ἀκριβῶς γιατί βλέπουν σ' ἐμᾶς τόν ἀκλόνητο ἀγωνιστή ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό, γιατί εἴμαστε ἡ μοναδική Δημοκρατία πού ἀγωνίζεται ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό καί πού ξέρει νά χρησιμοποιεῖ κάθε κατάσταση, χωρίς νά ἐφαρμόζει βία, καί ἐπίσης νά νικᾶ μέ τήν ἄρνησή της νά χρησιμοποιήσει βία.

Εἶναι αὐτονόητο πώς ἡ ἴδια ἀκριβῶς πολιτική μέ πολύ πιό καθαρή μορφή ἐφαρμόζεται καί ἀπέναντι στή Δημοκρατία τῆς Οὐκρανίας. Ἐδῶ τό ζήτημα ἔχει ἁπλοποιηθεῖ μέ τή συμφωνία πού εἶχε ἤδη συναφθεῖ παλιότερα ἀνάμεσα στήν ΠΚΕΕ καί τήν ΚΕΕ τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Οὐκρανίας[46]. Μέ βάση τή συμφωνία αὐτή, πού σημαίνει στενή ὁμοσπονδία τῶν δυό Δημοκρατιῶν στήν πάλη ἐνάντια στίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες, οἰκοδομοῦμε μιά ὁλοένα καί πιό στενή συμμαχία. Καί οἱ μάζες τῶν οὐκρανῶν ἀγροτῶν καί ἐργατῶν πείθονται ἀπό τήν πικρή πείρα τῆς κυριαρχίας τοῦ Ντενίκιν ὅτι μόνο ἡ πιό στενή συμμαχία μέ τή Δημοκρατία τῆς Ρωσίας θά εἶναι πραγματικά ἀκατανίκητη γιά τό διεθνή ἰμπεριαλισμό καί ὅτι ἕνας κρατικός ἀποχωρισμός δέν μπορεῖ νά εἶναι ὠφέλιμος σέ συνθῆκες πάλης ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό, γιατί αὐτός θά ἐκμεταλλευτεῖ κάθε διαίρεση γιά νά πνίξει τή Σοβιετική ἐξουσία· μιά τέτια διαίρεση ἀποτελεῖ ἔγκλημα. Ἡ πολιτική μας ἁπλώνει

βαθιές ρίζες στήν Οὐκρανία, καί εἴμαστε βέβαιοι πώς τό ἐπικείμενο Πανουκρανικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν θά ἐπικυρώσει πανηγυρικά τήν πολιτική αὐτή. Αὐτές εἶναι οἱ σύντομες παρατηρήσεις σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς διεθνοῦς κατάστασης, στίς ὁποῖες πρέπει νά περιοριστῶ. Ὅσο γιά τίς πρακτικές προτάσεις πού πρέπει νά κάνω ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τῆς ΠΚΕΕ, τίς ἔχω ἤδη ἀπαριθμήσει, καί ὅλα αὐτά τά σχέδια θά παρακαλέσω νά ἐπικυρωθοῦν στήν τωρινή σύνοδο.

Περνώντας στή δουλιά τῆς ἐσωτερικῆς οἰκοδόμησης, πρέπει πρῶτα νά μιλήσω γιά μερικά ξεχωριστά μέτρα τῆς κυβέρνησής μας, κι' ἔπειτα νά ἀσχοληθῶ μέ τό κυριότερο — τό πέρασμα σέ νέα τροχιά, τό πέρασμα ἀπό τά πολεμικά καθήκοντα στά καθήκοντα τῆς κρατικῆς οἰκοδόμησης.

Σχετικά μέ τά βασικά μέτρα τῆς ἐσωτερικῆς μας πολιτικῆς, πού στούς δυό μῆνες τοῦ ἀπολογισμοῦ ξεχωρίζουν λίγο-πολύ ἀπό τίς τρέχουσες ἐργασίες, ἐξαιρετικά σημαντική εἶναι ἡ παρακάτω ἀπόφαση πού χρειάζεται νά ἐπικυρωθεῖ ἀπό τήν ΠΚΕΕ. Εἶναι ἡ ἀπόφαση γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ξέρετε πώς ἀμέσως μετά τήν κυριότερη νίκη ἐνάντια στόν Ντενίκιν, μετά τήν κατάληψη τοῦ Ροστόβ, ὁ σ. Τζερζίνσκι, πού καθοδηγεῖ τήν Πανενωσιακή Ἔκτακτη Ἐπιτροπή καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν, ὑπόβαλε πρόταση στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, καί τήν ἐφάρμοσε στήν ὑπηρεσία του, νά ἀκυρωθεῖ κάθε ἀπόφαση καταδίκης σέ θάνατο πού ἐξαρτᾶται ἀπό τήν Ἔκτακτη Ἐπιτροπή. Ὅταν στήν Εὐρώπη ἡ ἀστική δημοκρατία μέ ὅλα τά δυνατά της διαδίδει ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία τό ψέμα ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι κυρίως τρομοκρατική, ὅταν αὐτό τό διαδίδει καί ἡ ἀστική δημοκρατία καί οἱ σοσιαλιστές τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ὅταν ὁ Κάουτσκι μπόρεσε νά γράψει εἰδικό βιβλίο μέ τόν τίτλο «Τρομοκρατία καί κομμουνισμός», ὅπου λέει πώς ἡ κομμουνιστική ἐξουσία βασίζεται στήν τρομοκρατία, μπορεῖτε νά φανταστεῖτε πόση ψευτιά διαδίδεται σχετικά μ' αὐτό, καί γιά νά ἀνατρέψουμε αὐτή τήν ψευτιά καταλήξαμε στό μέτρο πού προτάθηκε ἀπό τόν σ. Τζερζίνσκι καί πού ἐγκρίθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, καί τό μέτρο αὐτό χρειάζεται νά ἐπικυρωθεῖ ἀπό τήν ΠΚΕΕ.

Τήν τρομοκρατία μᾶς τήν ἐπέβαλε ἡ τρομοκρατία τῆς Ἀντάντ, τότε πού οἱ πανίσχυρες Δυνάμεις ρίχτηκαν ἐπάνω μας μέ τίς ὀρδές τους δίχως νά διστάζουν μπροστά σέ τίποτε. Δέν θά μπορούσαμε νά κρατηθοῦμε οὔτε δυό μέρες, ἄν στίς ἀπόπειρες αὐτές τῶν ἀξιωματικῶν καί τῶν λευκοφρουριτῶν δέν ἀπαντούσαμε ἀμείλικτα, καί αὐτό σήμαινε τρομοκρατία, ἀλλά αὐτό μᾶς τό ἐπέβαλαν οἱ τρομοκρατικές μέθοδοι τῆς Ἀντάντ. Καί μόλις κερδίσαμε τήν ἀποφασιστική νίκη, πρίν ἀκόμη τελειώσει ὁ πόλεμος, ἀμέσως ὕστερα ἀπό τήν κατάληψη τοῦ Ροστόβ, παραιτηθήκαμε ἀπό τήν ἐφαρμογή τῆς θανατικῆς ποινῆς, κι' ἔτσι δείξαμε πώς ἀπέναντι στό πρόγραμμά μας κρατᾶμε τή στάση πού ὑποσχεθήκαμε. Λέμε πώς τήν ἐφαρμογή τῆς βίας τήν ἐπιβάλει τό καθῆκον νά τσακίσουμε τούς ἐκμεταλλευτές, νά τσακίσουμε τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές· ὅταν θά πραγματοποιηθεῖ αὐτό, θά ἐγκαταλείψουμε κάθε εἶδους ἔκτακτα μέτρα. Αὐτό τό ἀποδείξαμε στήν πράξη. Καί νομίζω, ἐλπίζω καί εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ ΠΚΕΕ θά ἐπικυρώσει ὁμόφωνα αὐτό τό μέτρο τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί θά τό λύσει ἔτσι πού στή Ρωσία νά γίνει ἀδύνατη ἡ ἐφαρμογή τῆς θανατικῆς ποινῆς. Εἶναι αὐτονόητο πώς κάθε ἀπόπειρα τῆς Ἀντάντ νά ἐπανέλθει στίς μεθόδους τοῦ πολέμου θά μᾶς ἀναγκάσει νά ἐπανέλθουμε στήν προηγούμενη τρομοκρατία· ξέρουμε ὅτι ζοῦμε σέ ληστρική ἐποχή, ὅταν δέν ἐνεργοῦν μέ τόν καλό λόγο· νά τί εἴχαμε ὑπόψη μας, καί μόλις τέλειωσε ἡ ἀποφασιστική πάλη, ἀμέσως ἀρχίσαμε νά καταργοῦμε τά μέτρα, πού σέ ὅλα τά ἄλλα κράτη ἐφαρμόζονται χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό.

Στή συνέχεια θά ἤθελα νά μιλήσω γιά τή συζήτηση πού ἔγινε σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς Ἐργατικῆς Ἐπιθεώρησης. Γιά τό ζήτημα αὐτό θά ἀκούσετε εἰδική ἔκθεση, καί δέν θά ἐνεργοῦσα σωστά, ἄν ἀφιέρωνα πολλή ὥρα σ' αὐτό. Ἐδῶ μπαίνει μπροστά μας στήν πρώτη γραμμή τό καθῆκον νά τραβήξουμε τίς πλατιές μάζες στή διεύθυνση, καί αὐτό μπαίνει μέ μεγαλύτερη ὀξύτητα ἀπ' ὅ,τι τά καθήκοντα τῆς πλατιᾶς οἰκοδόμησης. Θά πάρετε λεπτομερειακά σχέδια, πού ἀφοῦ τά συζητήσετε καί τά διορθώσετε, θά καταλάβετε πώς ἡ οἰκοδόμηση αὐτή πρέπει νά συνεχιστεῖ μέ εὐρύτερη συμμετοχή τῶν πλατιῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Αὐτό εἶναι τό βασικό μας καθῆκον, εἶναι πολύ δύσκολο νά τό ἐκπληρώσουμε μέ τό ξεχαρβάλωμα πού παρατηρεῖται τώρα, ἀλλά προχωροῦμε πρός τήν ἐκπλήρωσή του σταθερά.

Μπροστά μας στέκει ἀκόμη ἕνα ζήτημα, τό ζήτημα τῶν συνεταιρισμῶν. Βάλαμε τό καθῆκον νά συνενώσουμε ὅλο τόν πληθυσμό σέ συνεταιρισμούς, πού νά διακρίνονται ἀπό τούς παλιούς συνεταιρισμούς, οἱ ὁποῖοι στήν καλύτερη περίπτωση περιλάβαιναν μόνο τίς κορυφές.

Ὁ σοσιαλισμός θά ἦταν ἀνέφικτος, ἄν δέν μάθαινε νά χρησιμοποιεῖ τήν τεχνική, τόν πολιτισμό, τό μηχανισμό πού δημιούργησε ὁ πολιτισμός τῆς ἀστικῆς τάξης, ὁ πολιτισμός τοῦ καπιταλισμοῦ. Στούς μηχανισμούς αὐτούς ἀνήκει ὁ συνεταιρισμός πού τόσο περισσότερο ἀναπτύσσεται, ὅσο ψηλότερα στέκει ἡ χώρα ἀπό ἄποψη ἐπιπέδου καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης. Στούς συνεταιρισμούς μας βάλαμε τό καθῆκον νά ἀγκαλιάσουν ὅλη τή χώρα. Ὥς τώρα οἱ συνεταιρισμοί ἀγκάλιαζαν τίς κορυφές, ἔδιναν πλεονεκτήματα σ' αὐτόν πού εἶχε χρήματα νά πληρώσει τή μερίδα του, δέν ἔδιναν τή δυνατότητα στίς ἐργαζόμενες μάζες νά ἐξυπηρετοῦνται ἀπ' αὐτούς. Μέ τούς συνεταιρισμούς αὐτούς ἔχουμε ξεκόψει ὁριστικά, ὄχι ὅμως ἔτσι πού νά ἐξαφανίσουμε τούς συνεταιρισμούς γενικά, ἀλλά βάλαμε στούς συνεταιρισμούς τό καθῆκον νά ἀγκαλιάσουν μέσα στό Μάρτη καί στόν 'Απρίλη τοῦ 1918 ὅλο τόν πληθυσμό. Ἄν ὑπάρχουν συνεταιριστές πού ἐκτιμοῦν τίς ὑποθῆκες τῶν θεμελιωτῶν τοῦ συνεταιριστικοῦ κινήματος (τά παλιά καθήκοντα τῶν συνεταιρισμῶν ἦταν ἡ προστασία τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζομένων), αὐτοί πρέπει νά τρέφουν συμπάθεια σ' αὐτό τό πράγμα. Καί εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἔχουμε μέ τό μέρος μας τή συμπάθεια τῆς πλειοψηφίας τῶν μελῶν τῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων, ἄν καί δέν τρέφουμε καθόλου αὐταπάτες ὅτι τραβήξαμε μέ τό μέρος μας τή συμπάθεια τῆς πλειοψηφίας τῶν ἡγετῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ, πού ἀκολουθοῦν τήν ἀστική καί μικροαστική ἄποψη καί καταλαβαίνουν τό συνεταιρισμό μόνο σάν μιά νέα μορφή τῆς καπιταλιστικῆς διεξαγωγῆς τῆς οἰκονομίας καί τῆς περιβόητης ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου, πού σημαίνει πλουτισμό γιά τούς λίγους καί καταστροφή γιά τούς πολλούς. 'Εμεῖς, ἀντίθετα, κηρύξαμε κρατικό καθῆκον τό πέρασμα τῶν συνεταιρισμῶν στήν πραγματική ἐξυπηρέτηση τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν μέ τήν ἐπιδίωξη νά ἀγκαλιάσουν οἱ συνεταιρισμοί ὅλο τόν πληθυσμό. Αὐτό δέν ἦταν δυνατό νά γίνει ἀμέσως. Βάζοντας αὐτό τό καθῆκον, δουλέψαμε συστηματικά καί θά δουλέψουμε καί τώρα γιά νά ὁλοκληρώσουμε τό ἔργο αὐτό, ὥστε ὅλος ὁ πληθυσμός νά ἑνωθεῖ στούς συνεταιρισμούς, καί μποροῦμε νά

ποῦμε μέ βεβαιότητα πώς, ὕστερα ἀπό μερικές ἴσως ἑβδομάδες, ὕστερα ἀπό λίγους ἴσως μῆνες ὁλόκληρη ἡ Σοβιετική Δημοκρατία θά μετατραπεῖ σέ ἕνα μεγάλο συνεταιρισμό τῶν ἐργαζομένων. Ὕστερα ἀπ' αὐτό ἡ ἀνάπτυξη τῆς αὐτενέργειας τῶν ἐργαζομένων, ἡ προσέλκυσή τους στήν ἀνοικοδόμηση θά προχωρεῖ μέσα σέ εὐρύτερα πλαίσια.

Ἀποπερατώνοντάς το αὐτό, ἀποφασίσαμε ὅλα τά εἴδη συνεταιρισμῶν, ὄχι μόνο οἱ καταναλωτικοί, ἀλλά καί οἱ πιστωτικοί, οἱ παραγωγικοί κτλ. νά συνενωθοῦν μέ τίς ἀπαιτούμενες βαθμιαῖες ἐνέργειες καί μέ σύνεση σέ μιά Κεντρική Ἕνωση Συνεταιρισμῶν. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή εἴμαστε βέβαιοι πώς οἱ ἐνέργειες πού κάναμε θά βροῦν τήν ὑποστήριξη τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς καί τῶν τοπικῶν στελεχῶν, τά ὁποῖα, ὕστερα καί ἀπό τήν τυπική ὁλοκλήρωση τῆς συνένωσης τῶν συνεταιρισμῶν, θά πετύχουν μέ τή δουλιά τους γιά τήν οἰκονομική οἰκοδόμηση καί τήν προσέλκυση τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν στήν οἰκοδόμηση αὐτή — καί αὐτό τό βάλαμε σάν ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα καθήκοντα — ὥστε ὁ συνεταιρισμός νά γίνει, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, σπουδαιότατος παράγοντας τῆς πάλης ἐνάντια στή γραφειοκρατία πού κληροδοτήθηκε ἀπό τό παλιό καπιταλιστικό κράτος, πάλη πού καί στό Πρόγραμμά μας τή διακηρύξαμε σάν σπουδαιότατο καθῆκον. Καί τήν πάλη αὐτή θά τή διεξάγουμε σέ ὅλες τίς ὑπηρεσίες, μέ ὅλα τά μέσα καί, ἀνάμεσα στά ἄλλα, μέ τό μέσο τῆς συνεταιριστικῆς συνένωσης, προσφεύγοντας ὄχι στίς ἀστικές συνεταιριστικές κορυφές, ἀλλά στίς πραγματικά ἐργαζόμενες μάζες, πού ὅλες τους πρέπει νά δουλέψουν πρωτοβουλιακά γιά τή συνεταιριστική οἰκοδόμηση.

Ἔπειτα θά ἤθελα ἀπό τά ζητήματα τῆς ἐσωτερικῆς οἰκοδόμησης νά σημειώσω αὐτό πού ἔχει γίνει στόν τομέα τῆς γεωργίας. Γιά τή ρύθμιση τῆς γαιοχρησίας ἀπό τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Γεωργίας ἐκδόθηκε τόν Ἰούλη τοῦ 1919 ἐγκύκλιος σχετικά μέ τά μέτρα πάλης ἐνάντια στούς συχνούς ἀναδασμούς τοῦ γεωργικοῦ κλήρου. Ἡ ἐγκύκλιος αὐτή δημοσιεύτηκε τήν 1 τοῦ Ἰούλη στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» καί μπῆκε στή «Συλλογή νομοθετικῶν διαταγμάτων καί ἀποφάσεων τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Κυβέρνησης». Ἡ ἐγκύκλιος αὐτή εἶναι σημαντική, γιατί ἀνταποκρίνεται στίς πολυάριθμες ὑποδείξεις καί ἀναφορές τῶν ἀγροτῶν, πού τονίζουν πώς στίς συνθῆκες τοῦ μικροῦ νοικοκυριοῦ οἱ συχνοί ἀναδασμοί ἐμπόδιζαν τό ἀνέβασμα τῆς πειθαρχίας στή δουλιά, τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας. Μέ τήν ἄποψη

αὐτή συμφωνεῖ καί τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, πού ἔδοσε στό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας τήν ἐντολή νά ὑποβάλει ἕνα σχέδιο κανονισμοῦ σχετικά μέ τή διαδικασία τοῦ ἀναδασμοῦ. Τό σχέδιο αὐτό θά ἐξεταστεῖ σέ σύντομο διάστημα [47]. Τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας βάζει ἐπίσης σάν καθῆκον του νά πάρει μιά σειρά ἐπείγοντα μέτρα γιά τήν ἀνανέωση τῶν ζώων ἐργασίας καί ἐργαλείων. Σχετικά μ' αὐτό μεγάλη σημασία ἔχει ἡ συστηματική δουλιά τῶν τοπικῶν ἀκριβῶς στελεχῶν καί ἐλπίζουμε ὅτι τά μέλη τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς θά ἀσκήσουν τήν ἀνάλογη πίεση στίς ἀρχές καί θά τίς βοηθήσουν, ὥστε τά μέτρα αὐτά τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας νά ἐφαρμοστοῦν ὅσο τό δυνατό πιό σύντομα.

Περνῶ τώρα στό τελευταῖο ζήτημα τῆς οἰκοδόμησής μας καί πού εἶναι στήν οὐσία τό κυριότερο — στό ζήτημα τῶν στρατιῶν ἐργασίας καί τῆς ἐπιστράτευσης ἐργατικῶν δυνάμεων. Τό πιό δύσκολο πρόβλημα στά ἀπότομα περάσματα καί στίς ἀπότομες ἀλλαγές τῆς κοινωνικῆς ζωῆς — εἶναι τό πρόβλημα τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς ἰδιομορφίας τοῦ κάθε περάσματος. Τό πῶς νά παλεύουν οἱ σοσιαλιστές μέσα στήν καπιταλιστική κοινωνία — αὐτό δέν εἶναι δύσκολο πρόβλημα καί ἔχει λυθεῖ ἀπό καιρό. Τό πῶς πρέπει νά φανταζόμαστε μιά ἀναπτυγμένη σοσιαλιστική κοινωνία — καί αὐτό δέν εἶναι δύσκολο. Κι' αὐτό τό πρόβλημα ἔχει ἐπίσης λυθεῖ. Τό πῶς ὅμως νά πραγματοποιήσουμε πρακτικά τό πέρασμα ἀπό τόν παλιό, τό συνηθισμένο καί γνωστό σέ ὅλους καπιταλισμό στό νέο σύστημα, στό σοσιαλισμό, πού δέν ἔχει ἀκόμη γεννηθεῖ καί δέν ἔχει μιά σταθερή βάση, αὐτό εἶναι τό πιό δύσκολο πρόβλημα. Καί στήν καλύτερη περίπτωση τό πέρασμα αὐτό θά ἀπαιτήσει πολλά χρόνια. Στήν περίοδο αὐτή ἡ πολιτική μας διαιρεῖται σέ μιά σειρά ἀκόμη μερικότερα περάσματα. Καί ὅλη ἡ δυσκολία τοῦ καθήκοντος πού πέφτει σ' ἐμᾶς, ὅλη ἡ δυσκολία τῆς πολιτικῆς καί ὅλη ἡ τέχνη τῆς πολιτικῆς βρίσκεται στό νά ὑπολογίζουμε τά ἰδιόρυθμα καθήκοντα κάθε τέτιου περάσματος.

Ἐμεῖς μόλις τώρα λύσαμε στίς κύριες καί βασικές γραμμές, ἄν καί ὄχι ὁλοκληρωτικά, τό πρόβλημα τοῦ πολέμου. Βάζουμε σάν καθῆκον μας νά ἀποκρούσουμε μέ κάθε θυσία τήν ἔφοδο τῶν λευκοφρουριτῶν. Λέγαμε: ὅλα πρέπει νά τά διαθέσουμε γιά τόν πόλεμο. Αὐτή ἦταν σωστή πολιτική. Ξέρουμε θαυμάσια πώς ἡ πολιτική αὐτή εἶχε ἀφάνταστα βαριές συνέπειες γιά τά μετόπισθεν, τό κρύο, τήν πείνα, τήν κατα-

στροφή, άλλά τό γεγονός άκριβῶς ὅτι ὁ Κόκκινος Στρατός πού, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἀπολαμβάνει τήν ἐκτίμηση ἐκείνη, πού δείγματά της σᾶς ἔχω ἤδη διαβάσει, πραγματοποίησε τό καθῆκον αὐτό στήν πιό καθυστερημένη χώρα, ἀποδεικνύει ὅτι στή χώρα αὐτή νέες δυνάμεις ὑπάρχουν, γιατί διαφορετικά θά ἦταν ἀκατανόητη ἡ δημιουργία αὐτοῦ τοῦ ὑποδειγματικοῦ στρατοῦ καί ἡ νίκη του ἐνάντια σέ στρατούς ἰσχυρότερους ἀπό ἄποψη ἐφοδιασμοῦ. Ὕστερα ἀπό τό γεγονός ὅτι ἐμεῖς προσαρμόσαμε ὅλο τόν κρατικό μηχανισμό στίς ἀνάγκες τοῦ πολέμου καί μπορέσαμε νά λύσουμε τήν ἰδιομορφία αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος — νά ὑποτάξουμε δηλ. τά πάντα στήν ἐξυπηρέτηση τοῦ πολέμου — ἡ κατάσταση ἀπαιτεῖ ἕνα γρήγορο καί ἀπότομο πέρασμα. Τόν πόλεμο ἀκόμη δέν τόν τελειώσαμε. Πρέπει νά παραμείνουμε ἑτοιμοπόλεμοι, πρέπει νά ἐκμηδενίσουμε τά στρατεύματα τοῦ Ντενίκιν, πρέπει νά δείξουμε στούς τσιφλικάδες καί στούς καπιταλιστές κάθε χώρας πώς, ἄν θελήσουν νά ἀναμετρηθοῦν ξανά ἔνοπλα μέ τή Σοβιετική Ρωσία, τούς περιμένει ἡ ἴδια τύχη μέ τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν. Γι' αὐτό δέν ἐπιτρέπεται νά πάρουμε κανένα μέτρο πού θά ἐξασθένιζε τίς στρατιωτικές μας δυνάμεις. Καί ταυτόχρονα πρέπει νά βάλουμε τή χώρα σέ ἄλλα κανάλια, νά ἀναδιοργανώσουμε ὅλο τό μηχανισμό. Εἶναι ἀνεπίτρεπτο παραπέρα καί οὔτε χρειάζεται νά συγκεντρώσουμε τήν προσοχή μας στό καθῆκον — ὅλα γιά τόν πόλεμο, γιατί βασικά τό πρόβλημα τοῦ πολέμου ἔχει λυθεῖ.

Τό καθῆκον τοῦ περάσματος ἀπό τόν πόλεμο στήν εἰρηνική οἰκοδόμηση παρουσιάζεται μέσα σέ τόσο ἰδιόμορφες συνθῆκες, πού δέν μποροῦμε νά διαλύσουμε τό στρατό, γιατί ὀφείλουμε νά παίρνουμε ὑπόψη, λ.χ., τήν πιθανότητα ἐπίθεσης ἀπομέρους τῆς Πολωνίας ἤ ὁποιασδήποτε ἄλλης δύναμης πού ἡ Ἀντάντ ἐξακολουθεῖ νά σπρώχνει ἐναντίον μας. Ἡ ἰδιομορφία αὐτή τοῦ προβλήματος — πού συνίσταται στό ὅτι ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά ἐξασθενίσουμε τίς στρατιωτικές μας δυνάμεις, ἀλλά πρέπει ὁλόκληρη τή μηχανή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού ἦταν προσαρμοσμένη στίς ἀνάγκες τοῦ πολέμου, νά τή μεταφέρουμε στά νέα κανάλια τῆς εἰρηνικῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης — ἀπαιτεῖ ἐξαιρετική προσοχή καί ἀποτελεῖ παράδειγμα τοῦ ὅτι ἐδῶ δέν μποροῦμε νά τά βγάλουμε πέρα μέ τή βοήθεια τῶν γενικῶν τύπων, τῶν γενικῶν θέσεων τοῦ προγράμματος, τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ κομμουνισμοῦ, ἀλλά ὀφείλουμε νά ὑπολογίζουμε τήν ἰδιομορφία αὐτῶν τῶν συνθηκῶν περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό, περάσματος ἀπό τήν κατάσταση μιᾶς χώρας, πού ὅλη της ἡ προσοχή ἦταν

στραμένη στόν πόλεμο, στήν κατάσταση μιᾶς χώρας πού κέρδισε τήν ἀποφασιστική νίκη στόν πολεμικό τομέα καί πρέπει νά περάσει στήν πολεμική λύση τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων, λύση πολεμική, γιατί ἡ κατάσταση, ὅπως ξέρετε ὅλοι σας, εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη. Τό τέλος τοῦ χειμώνα ἔφερε καί φέρνει στίς ἐργαζόμενες μάζες πρωτάκουστα δεινά — πείνα, κρύο, καταστροφή. Πρέπει ὅλα αὐτά νά τά ὑπερνικήσουμε μέ κάθε θυσία. Ξέρουμε ὅτι μποροῦμε νά τό κάνουμε. Αὐτό μᾶς τό ἀπόδειξε ἡ ἐνεργητικότητα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ.

Ἄν ὥς τώρα πού εἴμασταν περικυκλωμένοι ἀπό παντοῦ καί ἀποκομμένοι ἀπό τίς πιό σιτοπαραγωγικές καί ἀνθρακοφόρες περιοχές μπορούσαμε καί παλεύαμε, τώρα πού ὅλα αὐτά τά πήραμε, τώρα πού ἔχουμε τή δυνατότητα νά πραγματοποιοῦμε ἀπό κοινοῦ μέ τήν Οὐκρανία τά καθήκοντα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης — μποροῦμε νά πραγματοποιήσουμε τό βασικό καθῆκον: νά συγκεντρώσουμε μεγάλες ποσότητες σιτηρῶν καί τροφίμων, νά τά μεταφέρουμε στά βιομηχανικά κέντρα, γιά νά ἀρχίσουμε τή βιομηχανική οἰκοδόμηση. Στήν ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ πρέπει νά συγκεντρώσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις. Ἡ ἀπόσπαση ἀπό τό καθῆκον αὐτό μέ ὁποιαδήποτε ἄλλα πρακτικά καθήκοντα εἶναι ἀπαράδεκτη· πρέπει νά τό πραγματοποιήσουμε μέ πολεμικά μέσα, μέ ἀπόλυτη ἀδιαλλαξία, μέ ἀπόλυτη ὑποταγή ὅλων τῶν ἄλλων συμφερόντων στό καθῆκον αὐτό. Ξέρουμε πώς πάρα πολλές νομιμότατες ἀπαιτήσεις καί συμφέροντα θά θιγοῦν, ἄν ὅμως διστάζαμε μπροστά σέ μιά τέτια ζημιά, δέν θά κερδίζαμε τή νίκη στόν πόλεμο. Τώρα χρειάζεται νά πραγματοποιήσουμε ἕνα ἀπότομο καί γρήγορο πέρασμα γιά νά δημιουργήσουμε τή βάση τῆς εἰρηνικῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης. Ἡ βάση αὐτή πρέπει νά εἶναι ἡ δημιουργία μεγάλων ἀποθεμάτων τροφίμων καί ἡ μεταφορά τους στήν κεντρική περιοχή· τό καθῆκον τῶν μεταφορῶν εἶναι ἡ μεταφορά πρώτων ὑλῶν καί τροφίμων. Ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1917 ὥς τόν Αὔγουστο τοῦ 1918 συγκεντρώσαμε 30 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά, στό δεύτερο χρόνο 110 ἑκατομμύρια καί τώρα μέσα σέ 5 μῆνες 90 ἑκατομμύρια τά συγκεντρώσαμε μέ τό μηχανισμό τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, τά συγκεντρώσαμε μέ τό σοσιαλιστικό καί ὄχι μέ τόν καπιταλιστικό τρόπο σέ σταθερές τιμές, μέ τό παρακράτημα ἀπό τούς ἀγρότες καί ὄχι μέ τήν πούληση στήν ἐλεύθερη ἀγορά — σημαίνει ὅτι βρήκαμε τό δρόμο μας. Εἴμαστε βέβαιοι πώς ὁ δρόμος αὐτός εἶναι σωστός καί θά μᾶς δόσει τή δυνατότητα νά πετύχουμε τέτια ἀποτελέσματα πού θά μᾶς ἐξασφαλίσουν μιά τεράστια οἰκονομική οἰκοδόμηση.

Ὅλες οἱ δυνάμεις πρέπει νά ἀφιερωθοῦν στό καθῆκον αὐτό,

ὅλες οἱ στρατιωτικές δυνάμεις πού διακρίθηκαν στή στρατιωτική οἰκοδόμηση θά πρέπει νά ριχτοῦν σ' αὐτά τά νέα κανάλια. Αὐτή εἶναι ἡ ἰδιόμορφη κατάσταση, τό ἰδιόμορφο πέρασμα πού γέννησε τήν ἰδέα τῶν στρατιῶν ἐργασίας, πού προκάλεσε τό νόμο γιά τή δημιουργία τῆς πρώτης στρατιᾶς ἐργασίας στά Οὐράλια καί τῆς Οὐκρανικῆς στρατιᾶς ἐργασίας, ἔπειτα τό νόμο γιά τή χρησιμοποίηση τῶν δυνάμεων τοῦ ἐφεδρικοῦ στρατοῦ στά ἐργασιακά καθήκοντα, ἔπειτα τήν ἀπόφαση πού ψήφισε ἡ Σοβιετική ἐξουσία γιά τίς ἐπιτροπές ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας [48]. Ὅλους αὐτούς τούς νόμους θά σᾶς τούς ἀναλύσει μέλος τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς μέ μιά ἐκτενή καί λεπτομερειακή ἔκθεση. Φυσικά, ἐγώ δέν μπορῶ νά ἐπεκταθῶ σ' αὐτό τόν τομέα, γιατί τό παραπάνω ζήτημα μπορεῖ νά φωτιστεῖ ἀρκετά καθαρά μέ εἰδική ἔκθεση. Ὑπογραμμίζω ἁπλῶς τή σημασία πού ἔχει αὐτό στή γενική πολιτική μας, τή σημασία αὐτοῦ τοῦ περάσματος πού βάζει μπροστά μας ἰδιόμορφα καθήκοντα: νά ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις μέ πολεμικό τρόπο, νά τίς ὀργανώσουμε, γιά νά συγκεντρώσουμε μεγάλα ἀποθέματα ἐπισιτιστικῶν προϊόντων καί νά τά μεταφέρουμε στά κέντρα τῆς βιομηχανικῆς οἰκοδόμησης. Γιά τό σκοπό αὐτό: νά δημιουργήσουμε μέ κάθε θυσία στρατιές ἐργασίας, νά ὀργανωθοῦμε μέ πολεμικό τρόπο, νά συμπτύξουμε, νά περιορίσουμε, ἀκόμη καί νά κλείσουμε μιά σειρά ἱδρύματα, ὥστε μέσα στούς πιό κοντινούς μῆνες νά ὑπερνικήσουμε μέ κάθε θυσία τήν ἐξάρθρωση τῶν μεταφορῶν, νά βγοῦμε ἀπό τήν ἀπελπιστική αὐτή κατάσταση, τώρα πού τό τέλος τοῦ χειμώνα φέρνει μαζί του τόσο κρύο, τόση πείνα καί ἐξαθλίωση. Πρέπει νά βγοῦμε ἀπό τήν κατάσταση αὐτή. Αὐτό μποροῦμε νά τό κάνουμε. Καί ὅταν ἡ ΠΚΕΕ ἐπικυρώσει ὅλα τά μέτρα τά σχετικά μέ τήν ὑποχρεωτική ἐργασία καί μέ τίς στρατιές ἐργασίας, ὅταν διοχετεύσει ἀκόμη πιό πολύ τήν ἰδέα αὐτή μέσα στίς πλατιές μάζες τοῦ πληθυσμοῦ καί ἀπαιτήσει ἀπό ὅλα τά τοπικά στελέχη τήν πραγματοποίησή της, εἴμαστε ἀπόλυτα βέβαιοι ὅτι θά τά βγάλουμε πέρα μ' αὐτό τό δυσκολότατο καθῆκον, δίχως νά ἐξασθενίσουμε οὔτε στό ἐλάχιστο τήν πολεμική μας ἑτοιμότητα.

Πρέπει, δίχως νά ἐξασθενίσουμε τήν πολεμική μας ἑτοιμότητα, νά πραγματοποιήσουμε μέ κάθε θυσία τή μεταφορά τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας στά νέα κανάλια τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης. Μέσα στίς προσεχεῖς ἑβδομάδες, ἴσως στούς προσεχεῖς μῆνες, τό καθῆκον αὐτό πρέπει νά ἔχει πραγματοποιηθεῖ. Κάθε κρατική καί κομματική ὀργάνωση πρέπει νά ἐντείνει ὅλες τίς δυνάμεις της γιά νά μπεῖ τέρμα στήν ἐξάρθρωση τῶν μεταφορῶν, νά αὐξηθοῦν τά ἀποθέματα σιτηρῶν.

Τότε καί μόνο τότε θά ἔχουμε τή βάση, τό σταθερό θεμέλιο γιά μιά πλατιά βιομηχανική οἰκοδόμηση, γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς Ρωσίας. Καί γιά νά δείξουμε στόν πληθυσμό καί ἰδιαίτερα στήν ἀγροτιά ὅτι ἔχουμε σχετικά μ' αὐτό εὐρύτατα σχέδια, πού δέν εἶναι δημιούργημα τῆς φαντασίας, ἀλλά στηρίζονται στήν τεχνολογία καί καταρτίστηκαν ἀπό τήν ἐπιστήμη, νομίζω ὅτι γι' αὐτό πρέπει νά ψηφίσουμε τήν ἀπόφαση — (ἐλπίζω πώς ἡ ΠΚΕΕ θά τό ἐγκρίνει αὐτό) — μέ τήν ὁποία γίνεται πρόταση στό Ἀνώτατο Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας καί στό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας νά ἐκπονήσουν ἀπό κοινοῦ ἕνα σχέδιο γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς Ρωσίας.

Χάρη στή βοήθεια τοῦ Κρατικοῦ ἐκδοτικοῦ καί τή δραστηριότητα τῶν ἐργατῶν τοῦ τυπογραφείου, τοῦ πρώην τυπογραφείου Κουσνεριόφ καί τώρα 17ου κρατικοῦ τυπογραφείου, κατάφερα νά ἐκδοθεῖ μέσα σέ πολύ σύντομο διάστημα ἡ μπροσούρα τοῦ Κρζιζανόβσκι «Τά βασικά καθήκοντα ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας». Αὔριο ἡ μπροσούρα αὐτή θά μοιραστεῖ σέ ὅλα τά μέλη τῆς ΠΚΕΕ. Ἡ μπροσούρα αὐτή τοῦ σ. Κρζιζανόβσκι, ὁ ὁποῖος δουλεύει στό τμῆμα ἠλεκτροτεχνίας τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Λαϊκῆς Οἰκονομίας, συνοψίζει τά ὅσα ἔχουν ἤδη γίνει καί βάζει ζητήματα πού ἡ προπαγάνδισή τους — ὄχι ἡ πρακτική τους ἐφαρμογή, μά ἡ προπαγάνδισή τους — θά ἀποτελέσει τώρα ἕνα ἀπό τά πιό σπουδαῖα καθήκοντα.

Ἐλπίζω ὅτι ἡ ΚΕΕ θά ψηφίσει τήν ἀπόφαση, πού ἐξονόματος τῆς ΚΕΕ βάζει τό καθῆκον στό Ἀνώτατο Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας νά ἐπεξεργαστοῦν μέσα σέ μερικούς μῆνες — τά πρακτικά μας καθήκοντα θά εἶναι τότε διαφορετικά — νά ἐπεξεργαστοῦν μέ τή βοήθεια τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας ἕνα πλατύ καί πλῆρες σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας. Ὁ συγγραφέας τῆς μπροσούρας ἔχει ἀπόλυτα δίκιο, πού σάν ἐπικεφαλίδα στήν μπροσούρα αὐτή διάλεξε τό ἀπόφθεγμα: «Ὁ αἰώνας τοῦ ἀτμοῦ ἦταν αἰώνας τῆς ἀστικῆς τάξης, ὁ αἰώνας τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἶναι αἰώνας τοῦ σοσιαλισμοῦ». Πρέπει νά ἔχουμε νέα τεχνική βάση γιά τή νέα οἰκονομική οἰκοδόμηση. Ἡ νέα αὐτή τεχνική βάση εἶναι ὁ ἠλεκτρισμός. Πάνω σ' αὐτή τή βάση θά πρέπει νά τά οἰκοδομήσουμε ὅλα. Αὐτό θά ἀπαιτήσει πολλά χρόνια. Δέν θά φοβηθοῦμε νά δουλέψουμε 10 καί 20 χρόνια, ἀλλά πρέπει νά δείξουμε στήν ἀγροτιά πώς στή θέση τῆς παλιᾶς ἀπόσπασης τῆς βιομηχανίας ἀπό τή γεωργία, αὐτή τήν πιό βαθιά ἀντίθεση πού ἔτρεφε

τόν καπιταλισμό, ἔσπερνε τή διχόνοια ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῆς βιομηχανίας καί στούς ἐργάτες τῆς γεωργίας, στή θέση αὐτή βάζουμε σάν καθῆκον μας νά ἐπιστρέψουμε στήν ἀγροτιά αὐτά πού τῆς πήραμε δανεικά μέ τή μορφή σιτηρῶν, γιατί ξέρουμε πώς τά χαρτονομίσματα δέν ἀποτελοῦν, φυσικά, ἰσοδύναμο τῶν σιτηρῶν. Τό δάνειο αὐτό πρέπει νά τό ἐπιστρέψουμε μέ τήν ὀργάνωση τῆς βιομηχανίας καί τόν ἐφοδιασμό τῶν ἀγροτῶν μέ τά προϊόντα της. Πρέπει νά δείξουμε στούς ἀγρότες πώς ἡ ὀργάνωση τῆς βιομηχανίας πάνω στή σύγχρονη ἀνώτερη τεχνική βάση, πάνω στή βάση τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ, πού θά συνδέσει τήν πόλη καί τό χωριό, θά βάλει τέρμα στή διχόνοια ἀνάμεσα στήν πόλη καί στό χωριό, θά δόσει τή δυνατότητα νά ἀνεβάσουμε ἐκπολιτιστικά τό χωριό, νά νικήσουμε ἀκόμη καί στίς πιό ἀπόμερες γωνιές τήν καθυστέρηση, τήν ἀμορφωσιά, τήν ἐξαθλίωση, τίς ἀρώστιες καί τόν πρωτογονισμό. Καί μ' αὐτό θά καταπιαστοῦμε ἀμέσως τώρα, μόλις τά βγάλουμε πέρα μέ τό ἄμεσο, τό βασικό καθῆκον μας. Αὐτό δέν θά περισπάσει τήν προσοχή μας ἀπό τό βασικό πρακτικό καθῆκον μας οὔτε ἕνα λεπτό.

Γιά τούς τρεῖς προσεχεῖς μῆνες τό καθῆκον εἶναι: ὅλες οἱ δυνάμεις στή μεταφορά τῶν τροφίμων καί στή διεύρυνση τῆς ἐπισιτιστικῆς βάσης. Ἀπό αὐτό τό καθῆκον δέν πρέπει νά ἐπιτραπεῖ οὔτε ἡ παραμικρή παρέκκλιση. Καί, παράλληλα, οἱ εἰδικοί ἐπιστήμονες καί τεχνικοί, ἄς ἐπεξεργαστοῦν ἕνα πολύχρονο σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ ὅλης τῆς Ρωσίας[49]. Ἡ σύνδεση πού πραγματοποιήσαμε μέ τόν ἐξωτερικό κόσμο, μέ τήν καπιταλιστική Εὐρώπη, τό παράθυρο πού ἀνοίξαμε, συνάπτοντας εἰρήνη μέ τήν Ἐσθονία, ἄς χρησιμεύσει γιά νά πάρουμε ἀμέσως τώρα τήν ἀπαραίτητη τεχνική βοήθεια. Καί, λύνοντας τά βασικά προβλήματα τῶν μεταφορῶν καί τοῦ ἐπισιτισμοῦ μέσα στούς προσεχεῖς μῆνες, λύνοντας τά προβλήματα τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας, ὅπου θά συγκεντρώσουμε ὅλες μας κυριολεκτικά τίς δυνάμεις, μή περισπώντας μέ τίποτε τήν προσοχή μας στό πιό ἄμεσο μέλλον, λύνοντας τά προβλήματα αὐτά, θά δείξουμε ὅτι ξέρουμε νά περνᾶμε στά προβλήματα τῆς οἰκοδόμησης γιά πολλά χρόνια, στά προβλήματα τοῦ περάσματος ὅλης τῆς Ρωσίας σέ ἀνώτερη τεχνική βάση, πού θά ἐξαλείψει τή διχόνοια ἀνάμεσα στήν πόλη καί στό χωριό καί θά δόσει τή δυνατότητα νά νικήσουμε ἀπόλυτα καί ἀποφασιστικά τήν καθυστέρηση, τήν κατάτμηση, τή διασπορά, τήν ἀμορφωσιά τοῦ χωριοῦ, πού ἀποτελεῖ ὥς τώρα τήν κυριότερη αἰτία ὅλης τῆς στασιμότητας, ὅλης τῆς καθυστέρησης,

δλης τῆς καταπίεσης. Καί ἄν στόν τομέα αὐτό, στόν τομέα τῆς εἰρηνικῆς αὐτῆς νίκης, στό ἀναίμακτο μέτωπο τῆς ἀναδιοργάνωσης τῆς βιομηχανίας, ἀντιμεπωπίσουμε μέ δλη μας τήν πολεμική πείρα, μέ δλη τήν ἐνεργητικότητα, μέ δλη τή συσπείρωση τῶν δυνάμεων αὐτό τό καθῆκον — θά κερδίσουμε στόν τομέα αὐτό νίκες ἀκόμη πιό ἀποφασιστικές, ἀκόμη πιό μεγάλες ἀπό ἐκεῖνες πού κερδίσαμε στό πολεμικό πεδίο. (Χειροκροτήματα.)

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 3 τοῦ Φλεβάρη 1920 στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 23 καί στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 23

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 30ός

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ 5 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1920 [50]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Β. Ι. Λένιν, πού ἔγινε δεκτός μέ θυελλώδη χειροκροτήματα, ἐκφώνησε μεγάλο λόγο.

Σχετικά μέ τή διεθνή κατάσταση, εἶπε ὁ σύντροφος Λένιν, τό πιό σπουδαῖο γεγονός εἶναι ἡ εἰρήνη μέ τήν Ἐσθονία. Ἡ εἰρήνη αὐτή εἶναι παράθυρο πρός τήν Εὐρώπη. Μ' αὐτή ξανοίγεται γιά μᾶς ἡ δυνατότητα νά ἀρχίσουμε ἐμπόριο μέ τίς χῶρες τῆς Δύσης. Οἱ ἀντίπαλοί μας ἰσχυρίζονται πώς ἡ ἐπανάσταση στή Δύση ἀπέχει πολύ καί ὅτι χωρίς αὐτή δέν θά μπορέσουμε νά κρατηθοῦμε. Ἐμεῖς ὅμως ὄχι μόνο κρατηθήκαμε, ἀλλά καί νικήσαμε.

Νικήσαμε χωρίς νά πάρουμε ἀπό πουθενά οὔτε ἕνα φυσίγγι, νικήσαμε μόνο καί μόνο γιατί οἱ ἐργάτες καί οἱ κόκκινοι στρατιῶτες ἤξεραν γιά ποιό σκοπό πολεμοῦσαν.

Ἄν οἱ μικροί λαοί, πού εἶναι παιχνιδάκια στά χέρια τῆς Ἀντάντ, ἀρχίζουν νά κλίνουν ὑπέρ τῆς ἰδέας τῆς σύναψης εἰρήνης μέ τή Σοβιετική Ρωσία, αὐτό ἐξηγεῖται ἀπό τό γεγονός ὅτι ἀποδείξαμε μέ ἔργα πόσο τούς ἐξαπάτησαν οἱ ἰμπεριαλιστές καί πόσο ἐγκάρδια τούς ἁπλώνει τό χέρι τῆς εἰρήνης τό ρωσικό προλεταριάτο. Τήν Ἐσθονία τήν ἀκολουθεῖ ἡ Πολωνία. Πληροφορηθήκαμε ὅτι ἡ Πολωνία θά συζητήσει τήν πρόταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας γιά εἰρήνη. Αὐτή ἡ ἀναίμακτη νίκη ἔχει τεράστια σημασία.

Ὁ Β. Ι. Λένιν, περνώντας στό ζήτημα τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης, τόνισε πώς ἡ κατάσταση αὐτή συνοψίζεται στήν πάλη ἐνάντια στίς ἐξαρθρωμένες μεταφορές. Τώρα οἱ σιδηροδρομικές μεταφορές κρέμονται ἀπό μιά τρίχα. Ἄν σταματήσουν τά τραῖνα, αὐτό σημαίνει καταστροφή γιά τά προλεταριακά κέντρα. Οἱ ἐργατικές μάζες πρέπει νά καταβάλουν ἡρωικές προσπάθειες γιά νά

ἐνισχυθοῦν οἱ μεταφορές καί νά διευκολυνθεῖ ἡ πάλη ἐνάντια στήν πείνα καί στό κρύο. Ἄν στόν ἐμφύλιο πόλεμο, πού ἀπαίτησε τόσες θυσίες, δείξαμε πρωτοφανέρωτο ἡρωισμό, πού ἔκρινε τήν ὑπόθεση πρός ὄφελός μας, τέτιοι ἡρωισμοί καί τέτιες θυσίες εἶναι ἀπαραίτητες καί τώρα, πού ὁ πόλεμος διεξάγεται σέ ἄλλο μέτωπο — στό βιομηχανικό. Τώρα εἶναι ἀπαραίτητες οἱ νίκες στόν ἀναίμακτο αὐτό πόλεμο.

Πρέπει νά καταλάβουμε πώς κι' ἐδῶ χρειάζονται θυσίες. Μέ τίμημα τίς θυσίες πρέπει νά ἀνεβάσουμε τήν οἰκονομία τῆς χώρας. «Νίκη ἤ θάνατος» πρέπει νά γίνει τό σύνθημα στό βιομηχανικό μέτωπο. Χρειάζεται οἱ ἐργάτες νά νιώσουν τήν ἀνάγκη τῆς πιό ἔντονης πάλης γιά τή νίκη στό μέτωπο αὐτό. Ἡ πάλη θά εἶναι πολύ δύσκολη καί θά τή διεξάγουν κατανάγκη οἱ ἐργάτες πού εἶναι κουρασμένοι καί πεινασμένοι· ἄν ὅμως καταλάβουν πώς ἀπό τήν ἔκβαση αὐτῆς τῆς πάλης ἐξαρτᾶται ἡ τύχη τῆς ἐργατικῆς τάξης, θά πετύχουν τό σκοπό τους.

Τό ζήτημα τῶν μεταφορῶν μελετιέται τώρα στό Συμβούλιο Ἄμυνας [51]. Οἱ ἴδιοι ὅμως οἱ ἐργάτες πρέπει νά συσπειρωθοῦν γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἐξάρθρωση τῶν μεταφορῶν καί ἐνάντια στήν κερδοσκοπία πού συντελεῖ στήν ἐξάρθρωση αὐτή. Αὐτοί πού δέν δίνουν τά περισσεύματα τῶν σιτηρῶν στό κράτος, πού μετατρέπουν τούς σιδηροδρόμους σέ μέσο κερδοσκοπίας, αὐτοί εἶναι ἐναντίον μας, καί οἱ συνειδητοί ἐργάτες πρέπει νά τούς καταπολεμήσουν συσπειρωμένοι.

Τόν Κόκκινο Στρατό τόν ὁδηγούσαμε στή νίκη ὄχι μόνο μέ τήν προπαγάνδα, ἀλλά καί μέ τήν αὐστηρή σιδερένια πειθαρχία. Αὐτό πού ἔγινε στόν Κόκκινο Στρατό πρέπει νά γίνει σέ ὅλα τά μέτωπα τῆς δουλιᾶς. Ὅλη τήν πείρα ἀπό τή δημιουργία τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ πρέπει νά τή μεταφέρουμε στό στρατό τῶν ἐργαζομένων γιά τούς σιδηροδρόμους, γιά νά τόν ἀνεβάσουμε στό ἴδιο ὕψος πού ἀνέβηκε ὁ Κόκκινος Στρατός. Δίχως θυσίες, δίχως σιδερένια πειθαρχία, δίχως χρησιμοποίηση τῶν εἰδικῶν δέν θά μποροῦσε νά νικήσει ὁ Κόκκινος Στρατός, δέν θά μπορέσει νά νικήσει καί ἡ στρατιά τῶν σιδηροδρομικῶν. (Χειροκροτήματα.)

«Πετρογκράντσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 28, 7 τοῦ Φλεβάρη 1920

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πετρογκράντσκαγια Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ IV ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ [52]
6 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1920

Σύντροφοι, θά χρειαστεῖ τώρα νά δουλέψουμε σέ συνθῆκες περάσματος σέ μιά νέα περίοδο δράσης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ὅλοι σας βέβαια ξέρετε ὅτι οἱ συνθῆκες αὐτές τῆς μεταβατικῆς περιόδου δημιουργήθηκαν κατά τόν ἴδιο βαθμό καί ἀπό τή διεθνή καί ἀπό τήν ἐσωτερική κατάσταση, δηλ. σωστότερα ἀπό τήν ἀλλαγή τῆς κατάστασης τόσο τοῦ διεθνοῦς, ὅσο καί τοῦ ἐσωτερικοῦ μετώπου, πού ἔγινε τόν τελευταῖο καιρό.

Ἡ ριζική αὐτή ἀλλαγή συνίσταται στό ὅτι οἱ κύριες δυνάμεις τῆς λευκοφρουρίτικης ἀντεπανάστασης τσακίστηκαν ὕστερα ἀπό τήν ἧττα τοῦ Γιουντένιτς καί τοῦ Κολτσάκ καί μετά τή νίκη ἐνάντια στόν Ντενίκιν, ἄν καί στό ζήτημα αὐτό πρέπει νά εἴμαστε προσεκτικοί, γιατί τόν τελευταῖο καιρό κοντά στό Ροστόβ καί στό Νοβοτσερκάσκ παρουσιάστηκε ἕνα ἐμπόδιο, πού δημιουργεῖ τόν κίνδυνο ὅτι ὁ Ντενίκιν μπορεῖ νά συνέλθει. Ὅμως, παρόλα αὐτά, οἱ βασικές νίκες δημιουργοῦν καινούργια κατάσταση. Εἶναι φανερό πώς ἡ ἀστική τάξη δέν μπορεῖ πιά νά ὑπολογίζει σοβαρά σέ μιά στροφή πρός ὄφελός της, καί αὐτό γίνεται ἀκόμη πιό φανερό, γιατί ἡ διεθνής κατάσταση ἄλλαξε ἐπίσης πολύ, καί ἄλλαξε ἔτσι πού ἡ Ἀντάντ ἀναγκάστηκε νά ἄρει τόν ἀποκλεισμό. Πετύχαμε νά κλείσουμε εἰρήνη μέ τήν Ἐσθονία. Σχετικά μ' αὐτό σημειώσαμε μιά βασική ἐπιτυχία, πράγμα πού στερέωσε κατά πολύ τή θέση μας καί, ὅπως φαίνεται, θά συνάψουμε εἰρήνη καί μέ ὅλα τά ὑπόλοιπα παραμεθόρια κράτη, καί τότε ἡ Ἀντάντ πρακτικά δέν θά μπορεῖ νά πραγματοποιήσει καμιά ἐπιδρομή.

Ἔτσι, ἡ πρώτη κρίσιμη στιγμή τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση, ἐνάντια στή λευκοφρουρίτικη ἔνοπλη δύναμη

τόσο στήν κρυφή, ὅσο καί στήν ἀνοιχτή, ἡ πρώτη αὐτή κρίσιμη περίοδος, ὅπως φαίνεται, περνάει. Ὅμως εἶναι πολύ πιθανότερο ὅτι οἱ ἀπόπειρες διαφόρων ἀντεπαναστατικῶν κινημάτων καί ἐξεγέρσεων θά ἐπαναληφθοῦν καί, ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἡ πείρα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας δείχνει ὅτι οἱ ἀπόπειρες καθαρά τρομοκρατικοῦ χαρακτήρα συνοδεύονται συχνά ἀπό ἔνοπλη μαζική πάλη, καί γι' αὐτό εἶναι φυσικό νά περιμένουμε ὅτι ἡ ἔνοπλη ἀντεπαναστατική δύναμη τῶν ἀξιωματικῶν, πού ἀποτελεῖ τό στοιχεῖο ἐκεῖνο, τό ὁποῖο ἴσως ἔχει περισσότερο συνηθίσει στήν κατοχή καί στή χρήση τοῦ ὅπλου, πρέπει νά περιμένουμε ὅτι δέν θά παραιτηθεῖ ἀπό τή χρήση τοῦ ὅπλου αὐτοῦ πρός ὄφελός της.

Γι' αὐτό, ἄν καί μέ πρωτοβουλία τοῦ σ. Τζερζίνσκι καταργήθηκαν μετά τήν κατάληψη τοῦ Ροστόβ οἱ θανατικές ἐκτελέσεις, ὅμως εὐθύς ἐξαρχῆς διατυπώθηκε ἡ ἐπιφύλαξη ὅτι δέν ἀποκλείουμε καθόλου τή δυνατότητα ἐπαναφορᾶς τῶν ἐκτελέσεων. Γιά μᾶς τό ζήτημα αὐτό καθορίζεται ἀπό τή σκοπιμότητα. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν θά διατηρήσει τή θανατική καταδίκη περισσότερο ἀπ' ὅ,τι τό ἀπαιτεῖ αὐτό ἡ ἀνάγκη καί σχετικά μ' αὐτό ἡ Σοβιετική ἐξουσία μέ τήν κατάργηση τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων ἔκανε ἕνα τέτιο βῆμα, πού δέν τό ἔκανε οὔτε μιά δημοκρατική ἐξουσία σέ καμιά ἀστική δημοκρατία.

Ξέρετε ὅτι ἡ σημαντική πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν ὅλων τῶν ἀκρινῶν περιοχῶν, πού βρίσκονταν κάτω ἀπό τό ζυγό τῶν λευκοφρουριτῶν, ὅσο περισσότερο παρέμειναν στίς περιοχές αὐτές, τόσο πιό σταθερά πέρασαν μέ τό μέρος μας. Γι' αὐτό ξέρουμε ὅτι ὅλες οἱ ἀπόπειρες τῆς ἀστικῆς τάξης εἶναι καταδικασμένες ἀπό τά πρίν σέ ἀποτυχία. Τό ὅτι ὅμως οἱ ἀπόπειρες αὐτές μπορεῖ νά γίνουν, ἐμεῖς τό παρατηρήσαμε αὐτό στήν πρακτική τῶν δυό χρόνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Εἴδαμε πώς δεκάδες χιλιάδες ἀξιωματικοί, τσιφλικάδικα στοιχεῖα ἔκαναν κάθε λογῆς ἐγκλήματα, ἔκλειναν συμφωνίες μέ πράκτορες τῶν ξένων ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν γιά τήν ἀνατίναξη γεφυρῶν. Καί ἐπαναλαβαίνουμε πώς τέτιου εἴδους ἀπόπειρες δέν θά σταματήσουν. Παίρνοντας ὑπόψη τήν καινούργια κατάσταση σέ παγκρατική κλίμακα, πρέπει παρόλα αὐτά νά εἴμαστε ὁπωσδήποτε σέ ἐπιφυλακή καί νά θυμόμαστε ὅτι ἄν καί ἡ περίοδος τοῦ ἔνοπλου ἀγώνα σέ μεγάλη ἱστορική ἔκταση τελειώνει, αὐτό ὅμως σέ καμιά περίπτωση δέν σημαίνει ὅτι δέν πρέπει νά εἴμαστε ἕτοιμοι.

Μπροστά στά ὄργανα καταστολῆς τῆς ἀντεπανάστασης, μπροστά στά ὄργανα τῆς ΕΕ ἦταν καί παραμένει ἕνα ἀρκετά πολύπλοκο καί δύσκολο ζήτημα. Ἀπό τό ἕνα μέρος, πρέπει νά καταλάβουμε, νά πάρουμε ὑπόψη μας τό πέρασμα ἀπό τόν πόλεμο στήν εἰρήνη, ἀπό τό ἄλλο μέρος, πρέπει νά βρισκόμαστε συνεχῶς σέ ἐπιφυλακή, γιατί δέν ξέρουμε κατά πόσο θά μπορέσουμε νά πετύχουμε γρήγορα σταθερή εἰρήνη· πρέπει νά ὑπολογίσουμε τί ἀπήχηση θά ἔχει στά στρώματα τῆς ἀστικῆς τάξης ἡ ἐφαρμογή τοῦ νέου αὐτοῦ τρόπου, πρέπει νά πάρουμε ὑπόψη μας, πρέπει νά δοκιμάσουμε στήν πράξη τί θά δόσουν οἱ ἀλλαγές αὐτές, καί μόνο ὅταν ὑπολογίσουμε ὅλα αὐτά, ὅταν βασιστοῦμε στήν πρακτική αὐτή πείρα, τότε νά κάνουμε αὐτές ἤ ἐκεῖνες τίς ἀλλαγές.

Μέ ἄλλα λόγια, πρέπει νά ἐξακολουθήσουμε νά βρισκόμαστε σέ πλήρη μαχητική ἑτοιμότητα γιά τήν ἀπόκρουση τοῦ ἐχθροῦ. Μπορεῖ νά γίνουν ἀπόπειρες ἐπιδρομῆς, μπορεῖ ὁ Ντενίκιν νά ἐνισχυθεῖ γιά νά συνεχίσει τόν ἐμφύλιο πόλεμο, μπορεῖ οἱ ὁμάδες τῶν ἀντεπαναστατῶν νά κάνουν τρομοκρατικές ἀπόπειρες, καί γι' αὐτό ἡ διατήρηση τῆς μαχητικῆς ἑτοιμότητας εἶναι ὑποχρέωσή μας. Διατηρώντας τή μαχητική αὐτή ἑτοιμότητα, χωρίς νά ἀδυνατίζουμε τό μηχανισμό καταστολῆς τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν, πρέπει νά πάρουμε ὑπόψη μας τό καινούργιο πέρασμα ἀπό τόν πόλεμο στήν εἰρήνη, ἀλλάζοντας σιγά-σιγά τακτική, ἀλλάζοντας τό χαρακτήρα τῶν διώξεων.

Νομίζω ὅτι τό ζήτημα αὐτό ἔπαιξε ὄχι μικρό ρόλο στίς συζητήσεις σας καί ἀσφαλῶς ἐσεῖς ἔχετε ἀσύγκριτα περισσότερα στοιχεῖα γιά πρακτικές συγκεκριμένες ἀποφάσεις ἀπ' ὅ,τι ἐγώ. Δέν ἀμφιβάλλω ὅτι τό ὑλικό αὐτό θά προσπαθήσετε νά τό μελετήσετε συγκεκριμένα καί πρακτικά. Πρέπει νά σκεφθεῖτε καλά πρός ποιά κατεύθυνση ἀλλάζει ἡ δράση τῶν ὀργάνων καταστολῆς τῆς ἀντεπανάστασης στά μέρη τῆς Ρωσίας, τῆς Σιβηρίας καί τῆς Οὐκρανίας, πού ἀπελευθερώθηκαν πρόσφατα, κατά ποιό τρόπο θά ἀλλάξουμε ἀνάλογα τή δράση μας. Δέν θά ἀσχοληθῶ μέ ὅλες τίς λεπτομέρειες, οὔτε θά σταθῶ πολύ στό ζήτημα αὐτό, γιατί δέν μπόρεσα νά γνωριστῶ μέ τά συγκεκριμένα στοιχεῖα, ὅμως, ἐπαναλαβαίνω ὅτι τό πιό βασικό εἶναι νά παρθοῦν ὑπόψη τά συγκεκριμένα στοιχεῖα πού προέκυψαν στήν πραγματικότητα στήν κάθε ΕΕ. Ἐξάλλου, καθῆκον τῶν συνεδρίων αὐτῶν εἶναι νά συζητοῦν ὅσο τό δυνατό πιό λεπτομερειακά τέτια ἐξακριβωμένα στοιχεῖα, γιά νά μήν κλείνεται τό κάθε τοπικό στέλεχος στό δικό του στενό

κύκλο, ἀλλά, χάρη στήν ἀνταλλαγή γνωμῶν, νά μπορεῖ νά ἐπεξεργαστεῖ μιά πιό σταθερή, καθορισμένη γιά πολύ καιρό τακτική.

Θά ἤθελα νά ἐπιστήσω ἰδιαίτερα τήν προσοχή σέ ἕνα ζήτημα πού μπαίνει μπροστά στά ὄργανα καταστολῆς τῆς ἀντεπανάστασης, μπροστά στά ὄργανα πάλης ἐνάντια στήν κατασκοπεία καί στήν αἰσχροκέρδεια, στό ζήτημα τοῦ ἀναίμακτου μετώπου τῆς δουλιᾶς, πού τώρα προωθεῖται στήν πρώτη γραμμή ἀπό τήν ἄποψη τῆς οἰκοδόμησης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἀπό τήν ἄποψη τῆς στερέωσης τῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας καί τῆς ἀνόρθωσης τῆς καταστραμένης οἰκονομίας.

Ξέρετε ὅτι τό καθῆκον τῆς πάλης ἐνάντια στόν Κολτσάκ, στόν Γιουντένιτς καί στόν Ντενίκιν, πού ὑποστηρίζονται ἀπό τήν Ἀντάντ, τό καθῆκον τῆς πάλης ἐνάντια στούς ἀντεπαναστάτες τσιφλικάδες καί καπιταλιστές, πού μέχρι τώρα ἦταν σίγουροι ὅτι ἡ ὑπόθεση τῆς νίκης τους ἦταν ἐξασφαλισμένη, γιατί εἶχαν μέ τό μέρος τους τά πιό πλούσια κράτη ὅλου τοῦ κόσμου, τό καθῆκον αὐτό ἦταν ἐκεῖνο πού ἀπαιτοῦσε τήν ἔνταση ὅλων τῶν δυνάμεων στή χώρα μας, γιατί ἔμπαινε ζήτημα νά ὑπερασπίσουμε τήν ἴδια τήν ὕπαρξη τῆς Σοβιετικῆς δημοκρατίας.

Μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι στά δυό αὐτά χρόνια τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἔγινε κάτι πού μπορεῖ νά ὀνομαστεῖ θαῦμα, γιατί στόν ἀγώνα ἐνάντια στό διεθνές κεφάλαιο κερδήθηκε μιά τέτια πρωτάκουστη, ἀπίστευτη νίκη, πού δέν ξαναεῖδε ὁ κόσμος. Αὐτό συνέβη, γιατί εἴχαμε συσπειρωμένες ὅλες τίς δυνάμεις, ἐφαρμόσαμε πραγματικά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ προχωρημένη πρωτοπορία, ἡ καλύτερη, ἡ ἄξια πρωτοπορία τῆς ἐργατικῆς τάξης στά δυό αὐτά χρόνια τῆς ὕπαρξης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἔδειξε ἀπίστευτο ἡρωισμό καί ἀποφασιστικότητα, καί ὅλα τά ταλαντευόμενα στοιχεῖα ἀπό τή λιγότερο ἀναπτυγμένη μερίδα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, πού παρουσίασαν ἀφάνταστα μεγάλες ταλαντεύσεις ὅσο περισσότερο ταλαντεύονταν, τόσο περισσότερο ἔκλιναν πρός τό μέρος μας. Ὅσο περισσότερες δοκιμασίες περνοῦσαν, τόσο πιό γρήγορα ἔρχονταν μέ τό μέρος μας.

Γιά νά ἐπιτευχθεῖ μιά τέτια συγκέντρωση δυνάμεων, χρειάστηκε νά καταφύγουμε σέ μέτρα ἐξαναγκασμοῦ, παρόλους τούς ἀναστεναγμούς, τίς μεμψιμοιρίες καί τά παράπονα. Πρίν καί μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ὑποστηρίζαμε τήν ἄποψη ὅτι ἡ ἐμφάνιση τοῦ καινούργιου συστήματος εἶναι ἀνέφικτη χωρίς τήν

ἐπαναστατική βία, ὅτι ὅλα τά παράπονα καί οἱ μεμψιμοιρίες πού ἀκοῦμε ἀπό τήν ἐξωκομματική μικροαστική διανόηση ἀποτελοῦν μόνο ἀντίδραση. Ἡ ἱστορία πού κινεῖται χάρη στήν ἀπεγνωσμένη ταξική πάλη ἔδειξε πώς ὅταν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές νιώσουν ὅτι πρόκειται γιά τήν τελευταία, τήν ἀποφασιστική μάχη, τότε δέν σταματοῦν μπροστά σέ τίποτε.

Ἡ ἱστορία ἔδειξε ὅτι χωρίς ἐπαναστατική βία δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ ἡ νίκη. Χωρίς τήν ἐπαναστατική βία πού νά στρέφεται ἐνάντια στούς ἄμεσους ἐχθρούς τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, εἶναι ἀδύνατο νά τσακιστεῖ ἡ ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν αὐτῶν. Καί ἀπό τό ἄλλο μέρος, ἡ ἐπαναστατική βία δέν μπορεῖ νά μήν ἐκδηλωθεῖ καί ἀπέναντι στά ἀσταθῆ, ἀσυνεπῆ στοιχεῖα τῆς ἴδιας τῆς ἐργαζόμενης μάζας.

Ἐμεῖς εἴμασταν μάρτυρες τῆς τεράστιας νίκης τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, ὅμως, ρίχνοντας μιά ματιά στά δυό χρόνια πού πέρασε ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί ἀναλογιζόμενοι πῶς φτάσαμε στίς νίκες αὐτές, δέν μποροῦμε νά μή θυμηθοῦμε ὅτι ἡ Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἄρχισε μέ πλήρη ἀποσύνθεση τοῦ στρατοῦ, μέ πλήρη ἔλλειψη στρατιωτικῆς ὀργάνωσης. Δέν εἴχαμε στρατό, εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά ἀκολουθήσουμε ἕνα μακρόχρονο καί δύσκολο δρόμο γιά νά ὀργανώσουμε, νά συσπειρώσουμε, νά συγκεντρώσουμε, νά δημιουργήσουμε ἐκ νέου τό στρατό αὐτό. Καί στή δημιουργία αὐτή τοῦ νέου, τοῦ πειθαρχημένου Κόκκινου Στρατοῦ ἀναγκαζόμασταν νά καταφύγουμε στήν ἐπαναστατική βία. Καί ἡ ἐπαναστατική αὐτή βία ἐφαρμόστηκε ἀπολύτως σωστά ἀπέναντι στά φιλοτομαριστικά στοιχεῖα. Τόν καιρό πού τό πρωτοπόρο τμῆμα ἔδινε ὅλες τίς δυνάμεις του στόν ἀγώνα ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση, τόν καιρό πού ἀπό τό τμῆμα αὐτό μέ ἀπέραντη αὐτοθυσία ἔπεφταν χιλιάδες στά πεδία τῶν μαχῶν, τόν ἴδιο καιρό τό καθυστερημένο τμῆμα τῆς ἀγροτιᾶς πού πῆρε γῆ καί τό καθυστερημένο τμῆμα τῶν ἐργατῶν ἐργάζονταν μόνο γιά τόν ἑαυτό τους. Τήν περίοδο αὐτή τό πρωτοπόρο τμῆμα ἦταν ὑποχρεωμένο νά δημιουργήσει, νά στερεώσει τή νέα πειθαρχία, πού κρατιόταν μέ τήν ἐπαναστατική βία, καί ἡ ὁποία μποροῦσε νά κρατηθεῖ μόνο καί μόνο γιατί ὅλο τό συνειδητό τμῆμα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ὅλων τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν συμπαθοῦσε τή βία αὐτή, καταλάβαινε ὅτι χωρίς τή σιδερένια αὐτή πειθαρχία δέν θά δημιουργούσαμε τόν Κόκκινο Στρατό, δέν θά ἀντέχαμε

στά δυό αὐτά χρόνια ἀγώνα, καί γενικά δέν θά μπορούσαμε νά τά βγάλουμε πέρα ἐνάντια στό ὀργανωμένο, στό ἑνωμένο κεφάλαιο. Καί, σχετικά μ' αὐτό, τά καθήκοντα τῆς σφυρηλάτησης τῆς πειθαρχίας, τῆς διατήρησης τῆς πειθαρχίας, τῆς συσπείρωσης τῶν δυνάμεών μας, γιά νά ἀντέξουμε στόν παραπέρα ἀγώνα, τά καθήκοντα αὐτά τώρα βαθμιαῖα ἀλλάζουν. Στίς ἀρχές ὅλες τίς δυνάμεις τίς ρίχναμε στόν πόλεμο, ὅλες τίς δυνάμεις μιᾶς καταστραμένης χώρας. Μ' αὐτό ὅλη ἡ χώρα καταδικαζόταν σέ μεγαλύτερο ἀφανισμό.

Πρίν δυό χρόνια κανένας δέν πίστευε ὅτι ἡ Ρωσία, χώρα καταστραμένη ἀπό τόν 4χρονο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, θά μποροῦσε νά ἀντέξει ἀκόμη δυό χρόνια ἐμφυλίου πολέμου. Καί ἄν μάλιστα μᾶς ρωτοῦσαν στά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη 1917, ἄν θά ἀντέξουμε δυό χρόνια ἐμφυλίου πολέμου ἐνάντια στή διεθνή ἀστική τάξη, τότε δέν ξέρω ἄν πολλοί ἀπό μᾶς θά ἀπαντοῦσαν καταφατικά. Ὅμως τά γεγονότα ἔδειξαν ὅτι ἡ δραστηριότητα πού ἀνάπτυξαν οἱ ἐργατοαγροτικές μάζες ἀποδείχτηκε μεγαλύτερη ἀπ' ὅ,τι ὑπολόγιζαν οἱ ἄνθρωποι πού πραγματοποίησαν τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση. Καί τά ἀποτελέσματα ἔδειξαν, καί αὐτό μᾶς τό φανέρωσαν καί τά ἐσωτερικά μέτωπα, ὅτι ἡ πηγή τῆς νέας δύναμης ἦταν πολύ πιό μεγάλη ἀπό ὅ,τι ὑπολογίζαμε. Ταυτόχρονα ἡ πηγή αὐτή ἔδειξε πώς ὁ Κόκκινος Στρατός, πού ξέρει νά νικᾶ στά μέτωπα τοῦ πολέμου, συναντᾶ καινούργιο ἐμπόδιο στά ἐσωτερικά μέτωπα καί ἰδιαίτερα αὐτό ἐκδηλώνεται τώρα στίς μεταφορές. Βέβαια ἔχουμε τώρα δυσκολίες καί μέ τά τρόφιμα, ἡ πείνα καί τό κρύο μᾶς δέρνει σήμερα περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά, ὅμως, ἐπειδή ἀπελευθερώθηκαν τά πιό σιτοπαραγωγικά κυβερνεῖα, ἡ κατάσταση μέ τά τρόφιμα καλυτερεύει καί ἡ κύρια κρίση πού ἔχουμε σήμερα εἶναι ἡ κρίση στίς μεταφορές. Καί πρέπει νά ἀναφέρουμε πώς παρόμοια κρίση ὑπάρχει ἐπίσης σέ ὅλες τίς πλούσιες χῶρες πού δέν πέρασαν ἕναν τέτιο συνεχή πόλεμο. Ἀκόμη καί οἱ χῶρες αὐτές ἔχουν ἔλλειψη βαγονιῶν. Μπορεῖ λοιπόν νά φανταστεῖ κανείς τί γίνεται σέ μᾶς στή Ρωσία, πού ἕξι χρόνια ἔκανε πόλεμο καί στήν ὁποία καταστρέφονται συνειδητά γέφυρες καί ἀτμομηχανές.

Ἡ κατάστασή μας ἀπό τήν ἄποψη αὐτή εἶναι ἀσφαλῶς πολύ σοβαρή, καί τό καθῆκον τῶν τμημάτων μεταφορῶν τῆς ΕΕ, ὅλου τοῦ ὀργανισμοῦ της, ὅλης τῆς μάζας τῆς συνειδητῆς ἐπαναστατικῆς δύναμης προσηλώνεται πρός τήν κατεύθυνση

νά βοηθήσει νά βγοῦμε ἀπό τήν κρίσιμη αὐτή κατάσταση πού μποροῦμε νά ποῦμε χωρίς ὑπερβολή ὅτι βρίσκεται στό χεῖλος τῆς καταστροφῆς. Καί πρέπει ἀκόμη νά ἀναφέρουμε ὅτι τό μήνα Φλεβάρη ἡ κατάσταση στίς μεταφορές, λόγω τῶν χιονοστιβάδων τοῦ χειμώνα, εἶναι πάντα καί στό συνηθισμένο ἀκόμη καιρό χειρότερη ἀπ' ὅ,τι σέ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἐποχή τοῦ χρόνου. Ἡ κρίση πού ὑπάρχει σήμερα στίς μεταφορές φτάνει στό σημεῖο νά μᾶς ἀπειλεῖ μέ πλήρη διακοπή τῆς κίνησης. Τόν τελευταῖο καιρό τά ἀποθέματα τῶν σιτηρῶν στή Μόσχα ἐπαρκοῦσαν γιά τρεῖς μέρες, ὅμως δεκάδες τραῖνα σταμάτησαν, γιατί οὔτε ἔφταναν τά καύσιμα καί οὔτε μποροῦσαν νά τά μεταφέρουν.

Ξέρουμε καλά τίς μεθόδους πάλης πού χρησιμοποιήσαμε στά δυό χρόνια τοῦ πολέμου ἐνάντια στήν καταστροφική αὐτή κατάσταση. Οἱ μέθοδοι τῆς πάλης αὐτῆς εἶναι: τό ἀνέβασμα τῆς συνείδησης τῶν μαζῶν καί ἡ ἀνοιχτή προσφυγή πρός αὐτές. Σέ κάθε παρόμοια ἀδιέξοδη κατάσταση θεωρούσαμε ὑποχρέωσή μας νά ἀπευθυνθοῦμε πρός τίς ἐργατοαγροτικές μάζες καί νά περιγράψουμε τή σοβαρή κατάσταση πού δημιουργοῦνταν. Ἀπευθυνόμασταν σ' αὐτές καί ὑποδείχναμε ἀπό ποιόν ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί τί ὑπερένταση χρειάζεται γιά νά ριχτοῦν ὅλες οἱ δυνάμεις σέ ἕνα συγκεκριμένο καθῆκον. Τά καθήκοντα αὐτά ἄλλαζαν ἀρκετές φορές στό διάστημα πού ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀγωνιζόταν ἐνάντια στούς ἐχθρούς της, καί ὅλη ἡ κατανόηση τῆς κατάστασης τοῦ κράτους βρίσκεται στό σωστό ὑπολογισμό τῶν καθηκόντων ἐκείνων, μέ τή λύση τῶν ὁποίων πρέπει νά καταπιαστοῦμε γιά νά ὑπερνικήσουμε τό οἰκονομικό χάος καί νά περάσουμε στήν κανονική οἰκοδόμηση. Ἔτσι καί σήμερα ξέρετε ὅτι περισσότερη προσοχή δόθηκε στό νά ἐξηγηθεῖ στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες ἡ κρίσιμη κατάσταση στίς μεταφορές. Ἐδῶ χρειάζεται ἡ ἔνταση ὅλων τῶν δυνάμεων τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς. Ἕνα τέτιο πράγμα, ὅπως ἡ μεταφορά καυσίμων, εἶναι καθῆκον δύσκολο, εἶναι ἐντελῶς ἀπραγματοποίητο, ἄν ἀπό τήν πλευρά τοῦ ἐργατοαγροτικοῦ πληθυσμοῦ δέν ὑπάρξει ὁ ἐνθουσιασμός, ἄν δέν ὑπάρξει ἡ συλλογική μαζική δουλιά πού εἶχε πραγματοποιηθεῖ στήν καλύτερη περίοδο τῶν νικῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Τώρα, λογουχάρη, ἡ μεταφορά τῶν καυσίμων, τό καθάρισμα τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν δυσκολεύτηκαν ἀπό τό γεγονός ὅτι εἶχαν δοθεῖ πολλές ὑποσχέσεις στούς ἀγρότες γιά τήν ἀποζημίωση τῶν προϊόντων. Εἶναι φυσικό ὅτι γιά τή μεταφορά θά χρειαστοῦν

ἄλογα κι' αὐτό ἡ ἀγροτιά δέν εἶναι σέ θέση νά τό κάνει, δείχνει μεγάλη ἀπροθυμία καί ἐναντιώνεται, γιατί δέν ἀνταμείβεται μέ τή μορφή μιᾶς καθορισμένης ποσότητας ἐμπορευμάτων· κι' ἐμεῖς, ἐπειδή ὑπάρχει πλήρης στασιμότητα τῶν μεταφορῶν, δέν εἴμαστε σέ θέση νά δόσουμε ἔστω καί κάποια ποσότητα ἐμπορευμάτων. Καί λέμε ὅτι οἱ ἀγρότες πρέπει νά τό κάνουν αὐτό, δίνοντας δάνειο στό ἐργατοαγροτικό κράτος τους, γιά νά σωθοῦν οἱ πεινασμένοι ἐργάτες καί νά ἀνορθωθεῖ ἡ βιομηχανία. Οἱ ἀγρότες πρέπει νά τό δόσουν αὐτό σάν δάνειο, γιατί, π.χ., σέ ὁρισμένα μέρη ἡ ἀγροτιά ὑποφέρει τρομερά ἀπό ἔλλειψη ἁλατιοῦ, καί ἐμεῖς ἔχουμε τεράστια ἀποθέματα ἁλατιοῦ, μόνο πού δέν μποροῦμε νά τό μεταφέρουμε, γιατί οἱ μεταφορές δέν τά βγάζουν πέρα μέ τά καθήκοντα τῆς μεταφορᾶς τῆς ἀπόλυτα ἀναγκαίας ποσότητας σιτηρῶν.

Νά ποιά εἶναι ἡ κατάσταση γιά τήν ὁποία χρειάζεται ἀκόμη ἡ πειθαρχία, χρειάζεται ἡ διαφώτιση καί ἡ προπαγάνδα, πού διαφωτίζει καί συνενώνει ὅλους τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες. Καί ἡ ἐπαναστατική βία πού ἐφαρμόζεται μετατρέπει τήν πειθαρχία αὐτή σέ πραγματικότητα, σέ πράξη, πού δείχνει ὅτι ἡ συνειδητή ἐργατική τάξη ἔβαλε ἕνα σταθερό πρακτικό **καθῆκον** τό ὁποῖο θά φέρουμε σέ πέρας. Ὅπως ἀκριβῶς στήν ἐποχή τοῦ πιό δύσκολου ἀγώνα ἐνάντια στόν Γιουντένιτς, στόν Κολτσάκ καί στόν Ντενίκιν προωθούσαμε στίς πρῶτες γραμμές τούς κομμουνιστές, τά ὑπεύθυνα στελέχη, προσφέραμε τεράστιες θυσίες, δίνοντας τή ζωή αὐτῶν τῶν καλύτερων ἀγωνιστῶν καί, ταυτόχρονα, στερεώναμε τήν πειθαρχία, τιμωρούσαμε τούς φιλοτομαριστές — ἀνεβάζαμε στό ἔπακρο τήν ἔνταση τῆς λαϊκῆς δραστηριότητας, καί νικούσαμε. Τόν ἴδιο σκοπό, τίς ἴδιες δοκιμασμένες μεθόδους πρέπει ὁπωσδήποτε νά ἐπιδιώξουμε καί τώρα, γιά νά σώσουμε τίς μεταφορές.

Ἔχουμε σιτηρά, ἁλάτι, ἔχουμε ἀρκετές ποσότητες πρώτων ὑλῶν, καυσίμων, μποροῦμε νά ἀνορθώσουμε τή βιομηχανία, ὅμως χρειάζονται ἀρκετοί μῆνες ἐντατικῆς πάλης, καί στήν πάλη αὐτή τά ὄργανα τῆς Ἔκτακτης Ἐπιτροπῆς πρέπει νά γίνουν ὄργανο ἐφαρμογῆς τῆς συγκεντροποιημένης θέλησης τοῦ προλεταριάτου, ὄργανο καλλιέργειας μιᾶς πειθαρχίας σάν κι' αὐτή πού μπορέσαμε νά δημιουργήσουμε στόν Κόκκινο Στρατό.

Καί εἶμαι βέβαιος ὅτι, ὕστερα ἀπό τή σύσκεψη αὐτή, τά ὄργανά σας στήν πρακτική τους δουλιά, κι' ἐσεῖς οἱ

ἴδιοι θά καταλήξετε ἐδῶ γιά τό ρόλο πού θά παίζουν οἱ ΕΝΕΜ *, πῶς θά πρέπει νά ὀργανωθοῦν, πῶς θά πρέπει νά ἀναδείχνουν νέα στελέχη ἀπό τούς κόλπους τους, γιά νά παλεύουν ἐνάντια στούς κερδοσκόπους καί στούς σαμποταριστές, πού ἀνάμεσα στούς σιδηροδρομικούς ὑπάρχουν πιό πολλοί ἀπ' ὅ,τι ἀλλοῦ. Αὐτό εἶναι καθῆκον τῆς πρακτικῆς σας πείρας, εἶναι καθῆκον πού πρέπει νά ἐκπληρώσετε μέ τήν ἀνταλλαγή γνωμῶν. Τό περιβάλλον τῶν σιδηροδρομικῶν διακρίνεται ἀπό τό ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν ἐκεῖ στέκεται στό ἐπίπεδο τῶν ἐργατῶν καί ἡ μειοψηφία παίρνει μέρος στήν αἰσχροκέρδεια, καί τό καθῆκον τῆς ΕΕΜ εἶναι νά πετύχει ἐδῶ τό σωστό καταμερισμό τῆς δουλιᾶς, νά πετύχει ὥστε νά ὑπάρχει εὐθύνη, μέ ταυτόχρονη οἰκονομία στήν ἐργατική δύναμη, νά τά πετύχει ὅλα αὐτά μέ τίς προσπάθειες τῶν κομμουνιστῶν σιδηροδρομικῶν. Καί μόνο ὅταν στηριχτοῦμε σ' αὐτές τίς καλύτερες μάζες, θά μπορέσουμε νά δημιουργήσουμε μιά τέτια δύναμη πού θά νικήσει τό στοιχεῖο αὐτό τῆς αἰσχροκέρδειας, θά νικήσει τά στοιχεῖα αὐτά πού μαζεύτηκαν ἐκεῖ στά χειρότερα χρόνια τοῦ τσαρισμοῦ. Γιά νά νικήσουμε τή δύναμη αὐτή, δύναμη πού μᾶς ἔμεινε σάν κληρονομιά ἀπό τόν καπιταλισμό, ἔχουμε ἕνα μέσο: νά ἀναπτύξουμε στόν ἀνώτατο βαθμό τήν πειθαρχία καί τήν ἐπαναστατική δραστηριότητα. Οἱ ΕΕ πρέπει νά στηρίζονται στούς κομμουνιστικούς πυρῆνες, στά συνδικάτα, νά συνδυάσουν τή δουλιά τους μέ τήν προπαγάνδα καί τή διαφώτιση, νά ἐμφυσήσουν στίς μάζες τῶν σιδηροδρομικῶν συνειδητή στάση ἀπέναντι στήν πάλη.

Καί εἶμαι βέβαιος ὅτι μέ τή βοήθεια τῆς ὀργάνωσης, παίρνοντας ὑπόψη τήν πείρα τοῦ παρελθόντος, θά ἔχουμε στήν καινούργια μας δουλιά τίς ἴδιες νίκες πού εἴχαμε στόν τομέα τῆς ἔνοπλης πάλης. (Δυνατά, παρατεταμένα χειροκροτήματα.)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1957 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

* — Ἔκτακτες Νομαρχιακές Ἐπιτροπές Μεταφορῶν. *Σημ. μετ.*

.ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΤΩΝ ΜΠΟΡΟΤΜΠΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ

Νά θεωρηθοῦν οἱ μποροτμπιστές σάν ἕνα Κόμμα πού παραβιάζει τίς βασικές ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ μέ τήν προπαγάνδα του τῆς διάσπασης τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων καί μέ τήν ὑποστήριξη τοῦ συμμοριτισμοῦ, πράγμα πού βοηθᾶ ἄμεσα τούς λευκούς καί τό διεθνή ἰμπεριαλισμό.

Ἐπίσης, ἡ πάλη πού κάνουν ἐνάντια στό σύνθημα τῆς στενῆς καί στενότερης ἕνωσης μέ τή ΣΟΣΔΡ ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου.

Ὅλη ἡ πολιτική πρέπει νά διεξαχθεῖ συστηματικά καί σταθερά γιά τήν ἐπικείμενη στό ἄμεσο μέλλον διάλυση τῶν μποροτμπιστῶν. Γιά τό σκοπό αὐτό νά μήν ἀφήσουμε νά περάσει οὔτε ἕνα λάθος τῶν μποροτμπιστῶν χωρίς νά τιμωρηθεῖ ἄμεσα καί αὐστηρά. Ἰδιαίτερα νά συγκεντρωθοῦν στοιχεῖα γιά τό μή προλεταριακό καί τόν πιό ἀναξιόπιστο χαρακτήρα τῆς πλειοψηφίας τῶν μελῶν τοῦ Κόμματός τους.

Ἡ στιγμή τῆς διάλυσης νά καθοριστεῖ σέ σύντομο χρονικό διάστημα, ἡ στιγμή θά καθοριστεῖ ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο καί θά ἀνακοινωθεῖ στήν Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή τῆς Οὐκρανίας [*].

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Φλεβάρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΜΙΑ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ, ΑΣ ΔΡΑΣΟΥΜΕ ΠΟΛΕΜΙΚΑ

Οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές πού ἀνατράπηκαν ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Ρωσίας, μᾶς ἐπέβαλαν μέ τή βοήθεια τῶν καπιταλιστῶν ὅλου τοῦ κόσμου τό δίχρονο ἐμφύλιο πόλεμο.

Τόν πόλεμο αὐτό τόν τελειώνουμε νικηφόρα.

Κερδίσαμε ἤδη τήν πρώτη εἰρήνη, πού ἔδειξε τήν ὑπεροχή τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς μας ἀπέναντι στήν πολιτική τῶν ἑνωμένων καπιταλιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν. Οἱ καπιταλιστές αὐτοί ἐμπόδιζαν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις τή σύναψη εἰρήνης ἀνάμεσα σ' ἐμᾶς καί στήν Ἐσθονία. Ἐμεῖς τούς νικήσαμε. Συνάψαμε εἰρήνη μέ τήν Ἐσθονία — τήν πρώτη εἰρήνη, πού θά τήν ἀκολουθήσουν ἄλλες, δίνοντάς μας τή δυνατότητα ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων μέ τήν Εὐρώπη καί τήν Ἀμερική.

Τόν αἱματηρό πόλεμο πού μᾶς ἐπέβαλαν οἱ ἐκμεταλλευτές τόν τελειώνουμε νικηφόρα. Μέσα στά δυό χρόνια μάθαμε νά νικᾶμε καί νικήσαμε.

Τώρα ἔχει σειρά ὁ ἀναίμακτος πόλεμος.

Ἐμπρός γιά τή νίκη στό μέτωπο τοῦ ἀναίμακτου πολέμου ἐνάντια στήν πείνα καί στό κρύο, ἐνάντια στόν ἐξανθηματικό τύφο καί στήν καταστροφή, ἐνάντια στό σκοτάδι καί τό οἰκονομικό χάος.

Τόν ἀναίμακτο αὐτό πόλεμο μᾶς τόν ἐπέβαλε ἡ καταστροφή πού προκάλεσε ὁ τετράχρονος ἰμπεριαλιστικός καί ὁ δίχρονος ἐμφύλιος πόλεμος. Γιά νά νικήσουμε τήν ἔνδεια καί τήν ἐξαθλίωση, τήν πείνα καί τά βάσανα πού προκάλεσαν αὐτοί οἱ πόλεμοι, πρέπει νά θυμόμαστε σταθερά, νά ἀφομοιώνουμε καλά καί νά ἐφαρμόσουμε μέ κάθε θυσία παντοῦ τόν κανόνα:

Μιά καί εἶναι πόλεμος, ἄς δράσουμε πολεμικά.

Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες μπόρεσαν νά δημιουργήσουν τόν Κόκκινο Στρατό δίχως τόν τσιφλικά καί τόν καπιταλιστή, ἐνάντια στόν τσιφλικά καί στόν καπιταλιστή, μπόρεσαν νά νικήσουν τούς ἐκμεταλλευτές.

Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες θά μπορέσουν νά δημιουργήσουν τίς Κόκκινες στρατιές τῆς εἰρηνικῆς ἐργασίας — θά μπορέσουν νά κατακτήσουν μιά νέα εὐτυχισμένη ζωή, ἀνορθώνοντας τή γεωργία καί τή βιομηχανία.

Τό πρῶτο καί τό βασικό βῆμα πρός αὐτή τήν κατεύθυνση εἶναι ἡ ἄμεση *ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν* πού πρέπει νά πραγματοποιηθεῖ μέ κάθε θυσία, μέ ἐπαναστατική ἐνεργητικότητα καί μέ πολεμική ἀποφασιστικότητα, συσπείρωση, ταχύτητα καί αὐταπάρνηση.

Ὅλοι στή δουλιά, σύντροφοι!

Ἄς ἀποδείξουμε πώς στό πεδίο τῆς εἰρηνικῆς ἐργασίας θά μπορέσουμε νά δείξουμε ἀκόμη μεγαλύτερα θαύματα ἡρωισμοῦ καί νίκης ἀπ' ὅ,τι στό πεδίο τοῦ πολέμου ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές!

7 τοῦ Φλεβάρη 1920.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 28, 8 τοῦ Φλεβάρη 1920
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΩΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΜΠΛΑΓΚΟΥΣΕ - ΛΕΦΟΡΤΟΒΟ 9 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1920

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στό λόγο του ὁ σύντροφος Λένιν θίγει δυό φλέγοντα ζητήματα τοῦ σοβιετικοῦ κράτους: τή διεθνή κατάσταση καί τό μέτωπο ἐργασίας.

— Ὁ Κόκκινος Στρατός μας — λέει ὁ σύντροφος Λένιν — μέ τίς νίκες του ἑδραίωσε τή θέση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί μᾶς ἔδοσε τήν πρώτη νίκη ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀντάντ. Πῶς ἐξηγεῖται ἡ νίκη αὐτή; Εἶναι φανερό πώς αὐτό ἐπιτεύχθηκε ὄχι μόνο μέ τίς νίκες στό μέτωπο, ἀλλά καί γιατί τραβήξαμε μέ τό μέρος μας τούς στρατιῶτες τῶν χωρῶν πού πολεμοῦν ἐναντίον μας. Οἱ σύμμαχοι μέ τήν ἀπόβασή τους ἀποσύνθεσαν οἱ ἴδιοι τό στρατό τους καί ἀναγκάστηκαν γρήγορα νά τόν ἀποσύρουν. Οἱ στρατιῶτες ἀρνήθηκαν νά ταχθοῦν ἐναντίον μας. Καί μόνο οἱ λέξεις «Σοβιετική ἐξουσία», δηλ. ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, γεμίζουν μέ χαρά τίς καρδιές τῶν προλετάριων ὅλου τοῦ κόσμου.

Μέ τή διαφώτιση καί τήν προπαγάνδα ἀποσπάσαμε ἀπό τήν Ἀντάντ τά ἴδια της τά στρατεύματα. Νικήσαμε τούς ἰμπεριαλιστές ὄχι μόνο μέ τούς στρατιῶτες μας, ἀλλά καί στηριζόμενοι στή συμπάθεια πού τρέφουν γιά μᾶς οἱ ἴδιοι οἱ δικοί τους στρατιῶτες. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ἀποδείξαμε ὄχι μέ λόγια, ἀλλά μέ ἔργα τή φιλειρηνική πολιτική μας ἀπέναντι στά μικρά γειτονικά μας κράτη. Μέ τό στόμα τοῦ Τσώρτσιλ ἡ Ἀγγλία μᾶς ἀπειλοῦσε μέ ἐκστρατεία 14 κρατῶν, ἀλλά ἡ ἐκστρατεία αὐτή ναυάγησε, ὅταν παράλληλα μέ τίς νίκες μας ἐπαναλαβαίναμε συνεχῶς τίς προτάσεις μας γιά εἰρήνη. Προτείναμε στήν Ἐσθονία εἰρήνη, χωρίς νά παίρνουμε ὑπόψη μας τά σύνορα καί

παίρνοντας μόνο ὑπόψη ὅτι δέν θέλουμε νά χύνεται τό αἷμα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν γιά κάποια σύνορα, ὁποιαδήποτε καί ἄν εἶναι.

Ἡ ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἐξηγεῖται ἀποκλειστικά ἀπό τή συμπάθεια πού ἐμπνέει ἡ Σοβιετική ἐξουσία στούς ἐργάτες τῶν ἐχθρικῶν μας χωρῶν. Στήν Ἰταλία τό πράγμα ἔφτασε ὥς τό σημεῖο πού τό συνέδριο τῶν Σοσιαλιστικῶν κομμάτων ψήφισε ὁμόφωνα ἀπόφαση γιά ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί ἀποκατάσταση τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων. Οἱ ἀστικές κυβερνήσεις τῶν μικρῶν χωρῶν, ἄν καί δέν ἀγαποῦν τούς μπολσεβίκους, ὅμως πείστηκαν πώς οἱ μπολσεβίκοι θέλουν σχέσεις καλῆς γειτονίας μαζί τους, ἐνῶ ἐκεῖνοι πού ἔχουν μαζί τους τό στρατηγό Ντενίκιν ἤ κάποιον ἄλλο στρατηγό, τήν ἑπόμενη κιόλας τῆς νίκης τους θά κουρέλιαζαν ὅλα τά χαρτιά περί ἀνεξαρτησίας τῶν μικρῶν λαῶν. Συνάψαμε εἰρήνη καί κάναμε τήν ἀπαρχή γιά σύναψη εἰρήνης μέ ὅλες τίς χῶρες πού πολεμοῦν ἐναντίον μας, δίχως νά χρησιμοποιήσουμε οὔτε ἕνα πυροβόλο, οὔτε ἕνα πολυβόλο, δίχως ἕναν πυροβολισμό. Δείξαμε μέ ἔργα ὅτι μπροστά στήν εἰρηνική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πρέπει νά καταθέσουν τά ὅπλα ὅλες οἱ κυβερνήσεις.

Ἀνοίξαμε ἤδη ἕνα παράθυρο πρός τήν Εὐρώπη, πού θά προσπαθήσουμε νά τό χρησιμοποιήσουμε πλατιά. Προσπαθοῦν νά σπρώξουν ἐναντίον μας τήν Πολωνία, ἀλλά οἱ ἀπόπειρες αὐτές θά ναυαγήσουν, καί δέν εἶναι μακριά ὁ καιρός πού θά κλείσουμε εἰρήνη μέ ὅλους, παρόλο πού λένε πώς δέν μᾶς ἀναγνωρίζουν. Φοβοῦνται σάν τή φωτιά τή διάδοση τοῦ μπολσεβίκικου μιάσματος στό σπίτι τους καί, παρόλο πού ἔστησαν γύρω τους σινικό τεῖχος, ὡστόσο τό μπολσεβίκικο μίασμα ὑπάρχει σέ ὅλες αὐτές τίς χῶρες, βρίσκεται μέσα σ' αὐτές τίς ἴδιες. Τό μίασμα αὐτό τό ἔφεραν οἱ γάλλοι καί οἱ ἄγγλοι στρατιῶτες πού ἔκαναν στή Σοβιετική Ρωσία καί ἀνάπνευσαν τόν ἀέρα της. Ἔτσι κερδίσαμε δυό νίκες. Τσακίσαμε τίς συμμορίες τῶν λευκοφρουριτῶν σέ ὅλα τά μέτωπα, κατακτοῦμε τήν εἰρήνη σέ διεθνή κλίμακα, καί τήν κατακτοῦμε ὄχι μέ τά κανόνια, ἀλλά μέ τή συμπάθεια πού κατορθώσαμε νά ἐμπνεύσουμε ὄχι μόνο στούς ἐργάτες, μά ἀκόμη καί στίς ἀστικές κυβερνήσεις τῶν μικρῶν λαῶν.

Ἔπειτα ὁ σύντροφος Λένιν ἀναφέρεται σύντομα στό μέτωπο τῆς ἐργασίας.

— Σύντροφοι — λέει — πλησιάζει ἡ ἄνοιξη, ἀφοῦ περάσαμε ἕνα φοβερά δύσκολο χειμώνα μέ κρύο, πείνα, ἐξανθηματικό τύφο καί ἐξάρθρωση τῶν σιδηροδρόμων. Πρέπει νά νικήσουμε καί στό μέτωπο αὐτό. Ἄν στή διάρκεια τοῦ πολέμου ξέραμε νά τά θυσιάζουμε ὅλα, νά προσφέρουμε ὅλες τίς καλύτερες δυνάμεις μας — οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες, οἱ κομμουνιστές καί οἱ σπουδαστές τῶν στρατιωτικῶν σχολῶν, ἔπεφταν πρῶτοι ἀπόλους, ἀνεβάζοντας ἔτσι τό ἠθικό ὅλου τοῦ στρατοῦ — καί τώρα πάλι λέμε: πρέπει νά ἀντέξουμε στό μέτωπο αὐτό τοῦ οἰκονομικοῦ χάους· ὅπως καί τότε, κομμουνιστές καί πρωτοπόροι ἐργάτες, οἱ πιό συνειδητοί, οἱ πιό τίμιοι, οἱ πιό καλοί, οἱ πιό σταθεροί, ἐμπρός! Πρέπει νά πολεμήσουμε, πρέπει νά παλέψουμε γιά τήν κάθε ἁμαξοστοιχία, γιά τήν κάθε ἀτμομηχανή. Αὐτή τήν ἔκκληση κάνω στήν ἐξωκομματική συνδιάσκεψη.

Σύντροφοι, πρίν τελειώσω τό λόγο μου θά πῶ μερικά ἀκόμη λόγια γιά τά μέτρα πού πῆρε ἡ τελευταία σύνοδος τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἡ σύνοδος ψήφισε μιά σειρά μέτρα, πού αὐτές τίς ἡμέρες θά δημοσιευτοῦν στίς ἐφημερίδες, τά ὁποῖα πρέπει νά τά διαβάσουμε καί νά τά ἀναλύσουμε σέ ὅλες τίς ἐργατικές συνελεύσεις, στίς λέσχες, στίς φάμπρικες, στά ἐργοστάσια καί στά τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Μιά ἀπό τίς σημαντικές ἀποφάσεις τῆς ΠΚΕΕ, πού κατά τή γνώμη μου θά πρέπει νά προσεχτεῖ σοβαρά, εἶναι ἡ πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία τῶν ἱδρυμάτων μας. Ἕνα ἀπό τά μέτρα εἶναι ἡ ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ γιά τή μετατροπή τοῦ μηχανισμοῦ μας τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου σέ μηχανισμό Ἐργατοαγροτικοῦ ἐλέγχου ἤ Ἐργατικῆς Ἐπιθεώρησης[54]. Δίχως νά διώχνουμε τούς παλιούς ὑπαλλήλους, ὅπως ἀκριβῶς δέν διώχναμε καί ἀπό τό στρατό τούς εἰδικούς, μά βάζαμε πλάι τους ἐργάτες ἐπίτροπους, πρέπει νά βάλουμε πλάι σ' αὐτούς τούς ἀστούς εἰδικούς, ὁμάδες ἐργατῶν πού νά παρακολουθήσουν οἱ ἴδιοι προσεκτικά, νά μάθουν καί νά πάρουν τή δουλιά αὐτή στά χέρια τους. Οἱ ἐργάτες πρέπει νά μποῦν σέ ὅλα τά κρατικά ἱδρύματα, νά ἐλέγχουν ὅλο τόν κρατικό μηχανισμό, καί αὐτό πρέπει νά τό κάνουν οἱ ἐξωκομματικοί ἐργάτες, πού πρέπει νά ἐκλέγουν τούς ἀντιπροσώπους τους στίς ἐξωκομματικές ἐργατοαγροτικές συνδιασκέψεις. Πρέπει νά βοηθήσουν τούς κομμουνιστές πού ἀποκάμνουν κάτω ἀπό ἕνα ἀσήκωτο βάρος. Στό μηχανισμό αὐτό θά πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε

ὅσο τό δυνατό περισσότερους ἐργάτες καί ἀγρότες. Θά καταπιαστοῦμε μ' αὐτή τή δουλιά, θά τήν πραγματοποιήσουμε κι' ἔτσι θά διώξουμε ἀπό τά ἱδρύματά μας τή γραφειοκρατία. Εἶναι ἀπαραίτητο οἱ πλατιές ἐξωκομματικές μάζες νά ἐλέγχουν όλες τίς κρατικές ὑποθέσεις καί νά μάθουν οἱ ἴδιες νά διευθύνουν.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 32, 13 τοῦ Φλεβάρη 1920

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΛΟΓΟΥ

I

Ὁ πολίτης Ζάν Λονγκέ μοῦ ἔστειλε ἕνα γράμμα πού τό βασικό του περιεχόμενο τό ἀποτελοῦν τά ἴδια παράπονα πού ὑπάρχουν καί στό ἄρθρο τοῦ Λονγκέ: «Πῶς ἐξαπατοῦν τούς ρώσους;» («Populaire» [55] τῆς 10. I. 1920). Τό φύλλο αὐτό τῆς ἐφημερίδας του ὁ Λονγκέ μοῦ τό ἔστειλε μαζί μέ τό φυλλάδιο τῆς «Ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀνασύσταση τῆς Διεθνοῦς» («Comité pour la Reconstruction de l'Internationale») [56]. Στό φυλλάδιο αὐτό δημοσιεύονται δυό σχέδια ἀποφάσεων γιά τό ἐπικείμενο συνέδριο τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας, [57] πού θά συνερχόταν στό Στρασβοῦργο. Τό φυλλάδιο τό ὑπόγραψαν ἐξονόματος τῆς «Ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀνασύσταση τῆς Διεθνοῦς» 24 πρόσωπα: ὁ Ἀμεντέ Ντυνουά, ἡ πολίτισσα Φαννί Κλάρ, ὁ Κοσσί, ὁ Ντελεκίν, ὁ Πώλ Φόρ, ὁ Λ. - Ο. Φροσσάρ, ὁ Ἐζέν Φρό, ὁ Γκουρντό, ἡ πολίτισσα Λεσιάν, ὁ Λέ Τροκέ, ὁ Πώλ Λουί, ὁ Ζάν Λονγκέ, ὁ Μορίς Μορέν, ὁ Μαγερά, ὁ Μυρέ, ὁ Μοράνζ, ὁ Παλικό, ὁ Πεσέρ, ἡ πολίτισσα Μαριάν Ρόζ, ὁ Ντανιέλ Ρενοῦ, ὁ Σερβαντιέ, ὁ Σίξτ-Κενέν, ὁ Τομαζί καί ὁ Βερφέλ.

Νομίζω πώς εἶναι περιττό νά ἀπαντήσω στά παράπονα καί στίς ἐπιθέσεις τοῦ Ζάν Λονγκέ: ἀποτελοῦν ἐπαρκή ἀπάντηση τό ἄρθρο τοῦ Φ. Λοριό στή «Vie Ouvrière» [58] τῆς 16. I. 1920 μέ τόν τίτλο: «Πιό σιγά, Λονγκέ!» («Tout doux, Longuet!») καί τό ἄρθρο τοῦ Τρότσκι στό τεῦχος 7-8 τῆς «Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς» [59] «Ὁ Ζάν Λονγκέ». Πολύ λίγα μένει νά προσθέσουμε σ' αὐτά· ἴσως θά ἔπρεπε νά συγκεντρώσουμε στοιχεῖα γιά τό ἱστορικό τῆς ἀποτυχίας τῆς ἀπεργίας τῆς 21. VII. 1919 [60]. Ἀπό τή Μόσχα ὅμως δέν εἶμαι σέ θέση νά τό κάνω αὐτό. Ἔχω μόνο δεῖ σέ κομμουνιστική αὐστριακή ἐφημερίδα μιά περικοπή ἀπό τήν «Avanti!» [61], πού ξεσκεπάζει τόν αἰσχρό ρόλο πού ἔπαιξε στήν ὑπόθεση αὐτή ἕνας ἀπό τούς πιό ἐπαίσχυντους σοσιαλπρο-

δότες (ή άναρχοπροδότες;), ό πρώην συνδικαλιστικός καί άντικοινοβουλευτικός φωνακλάς Ζουώ (Jouhaux). Γιατί ό Λονγκέ νά μήν άναθέσει σέ κάποιον τή δουλιά, πού εἶναι εὔκολο νά γίνει στό Παρίσι, πού θά συγκέντρωνε ὅλα τά ντοκουμέντα, ὅλα τά σημειώματα καί τά ἄρθρα τῶν εὐρωπαϊκῶν κομμουνιστικῶν ἐφημερίδων, ὅλες τίς είδικές συνεντεύξεις γιά τό ζήτημα τῆς άποτυχίας τῆς άπεργίας τῆς 21. VII. 1919 μέ ὅλους τούς ένδιαφερόμενους ήγέτες καί έκείνους πού μετεῖχαν σ' αὐτήν; Τήν έργασία αὐτή θά τήν έκδίδαμε μέ χαρά. Μέ τή «σοσιαλιστική διαπαιδαγώγηση», γιά τήν όποία οί «κεντριστές» ὅλου τοῦ κόσμου (οί ανεξάρτητοι στή Γερμανία, οί λονγκετιστές στή Γαλλία, τό I. L. P. [62] στήν 'Αγγλία κτλ.) μιλᾶνε τόσο πολύ καί μέ τόση προθυμία, δέν πρέπει νά έννοοῦμε τή σχολαστική-δογματική έπανάληψη τῶν γενικῶν θέσεων τοῦ σοσιαλισμοῦ, πού ἔγιναν βαρετές σέ ὅλους, πού ὕστερα άπό τό 1914-1918 δέν έμπνέουν σέ κανέναν έμπιστοσύνη, άλλά τό άδιάκοπο *ξεσκέπασμα τῶν λαθῶν* τῶν ήγετῶν καί τῶν λαθῶν τοῦ κινήματος.

Γιά παράδειγμα. Ὅλοι οί ήγέτες, ὅλοι οί έπιφανεῖς έκπρόσωποι τῶν Σοσιαλιστικῶν κομμάτων, τῶν συνδικάτων, τῶν έργατικῶν συνεταιρισμῶν, οί όποῖοι στόν πόλεμο τοῦ 1914-1918 εἶχαν ταχθεῖ ὑπέρ τῆς «ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας», ένεργοῦσαν σάν προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ. Νά ξεσκεπάζεις συνεχῶς τό λάθος τους, νά έξηγεῖς συστηματικά πώς ό πόλεμος αὐτός ἦταν *καί άπό τίς δυό* πλευρές πόλεμος ληστῶν γιά τή διανομή τῆς λείας, πώς χωρίς τήν έπαναστατική άνατροπή τῆς άστικῆς τάξης άπό τό προλεταριάτο ή έπανάληψη ένός παρόμοιου πολέμου εἶναι *άναπόφευκτη*, νά τί σημαίνει ὅτι κάνεις πραγματικά δουλιά «σοσιαλιστικῆς διαπαιδαγώγησης».

Οί άποφάσεις πού άνάφερα μιλοῦν γιά μιά τέτια άκριβῶς διαπαιδαγώγηση, άλλά στήν πραγματικότητα διαφθείρουν τή σοσιαλιστική συνείδηση, γιατί συγκαλύπτουν καί άποσιωποῦν τήν άποστασία, τήν προδοσία, τή ρουτίνα, τή στασιμότητα, τό φιλοτομαρισμό, τό μικροαστισμό, τά λάθη έκεῖνα πού στή διόρθωσή τους, στή συνειδητή άπαλλαγή άπ' αὐτά καί συνίσταται ή άληθινή διαπαιδαγώγηση.

II

Καί οί δυό άποφάσεις τῶν λονγκετιστῶν δέν άξίζουν τίποτε. Ὡστόσο εἶναι χρήσιμες γιά ἕνα είδικό σκοπό: γιά νά δείξουν τό πιό έπικίνδυνο ἴσως κακό γιά τό έργατικό κίνημα τῆς Δύσης

αὐτή τή στιγμή. Τό κακό αὐτό βρίσκεται στό γεγονός ὅτι οἱ παλιοί ἡγέτες, βλέποντας τήν ἀσυγκράτητη τάση τῶν μαζῶν πρός τόν μπολσεβικισμό καί τή Σοβιετική ἐξουσία, ἀναζητοῦν *(καί συχνά βρίσκουν!)* διέξοδο στήν ἀναγνώριση στά λόγια τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἐνῶ στήν πραγματικότητα παραμένουν ἤ ἐχθροί τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, εἴτε ἄνθρωποι πού δέν εἶναι ἱκανοί ἤ δέν θέλουν νά καταλάβουν τή σημασία της καί νά τήν πραγματοποιήσουν.

Πόσο μεγάλος, πόσο τεράστιος εἶναι ὁ κίνδυνος ἀπό ἕνα τέτιο κακό, τό ἔδειξε πολύ χτυπητά ἡ συντριβή τῆς πρώτης Σοβιετικῆς Δημοκρατίας στήν Οὑγγαρία (ὕστερα ἀπό τήν πρώτη πού χάθηκε θά ἀκολουθήσει ἡ δεύτερη πού θά εἶναι νικηφόρα). Σειρά ἄρθρων στήν «Κόκκινη Σημαία» («Die Rote Fahne», Βιέννη [61]), Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Αὐστρίας, ἀποκάλυψαν μιά ἀπό τίς βασικές αἰτίες αὐτῆς τῆς συντριβῆς: τήν προδοσία τῶν «σοσιαλιστῶν», πού στά λόγια πέρασαν μέ τό μέρος τοῦ Μπέλα Κούν καί αὐτοτιτλοφορήθηκαν κομμουνιστές, ἐνῶ στήν πράξη δέν ἐφάρμοζαν πολιτική πού νά ἀνταποκρίνεται στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἀλλά ταλαντεύονταν, λιποψυχοῦσαν, κατάφευγαν στήν ἀστική τάξη, ἐνμέρει σαμποτάριζαν ἀνοιχτά τήν προλεταριακή ἐπανάσταση καί τήν πρόδιναν. Οἱ πανίσχυροι ληστές τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ (δηλ. οἱ ἀστικές κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας κτλ.) πού κύκλωναν τή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Οὑγγαρίας, κατόρθωσαν, φυσικά, νά ἐκμεταλλευτοῦν αὐτές τίς ταλαντεύσεις *μέσα* στήν κυβέρνηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τῆς Οὑγγαρίας καί τή στραγγάλισαν ἄγρια μέ τά χέρια τῶν ρουμάνων δημίων.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς ἕνα μέρος τῶν οὔγγρων σοσιαλιστῶν πέρασαν *εἰλικρινά* μέ τό μέρος τοῦ Μπέλα Κούν καί *εἰλικρινά* αὐτοκηρύχθηκαν κομμουνιστές. Αὐτό ὅμως δέν ἀλλάζει διόλου τήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης: ὁ ἄνθρωπος πού «εἰλικρινά» διακηρύσσει πώς εἶναι κομμουνιστής, μά στήν πραγματικότητα ἀντί νά ἐφαρμόζει μιά ἀδιάλλακτα σταθερή, ἀκλόνητα ἀποφασιστική, ἀπεριόριστα τολμηρή καί ἡρωική πολιτική (— μόνο μιά τέτια πολιτική ἀνταποκρίνεται στήν ἀναγνώριση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου) — ταλαντεύεται καί λιποψυχεῖ — αὐτός ὁ ἄνθρωπος μέ τήν ἀστάθεια τοῦ χαρακτήρα του, μέ τίς ταλαντεύσεις του, μέ τή διστακτικότητά του κάνει τήν ἴδια προδοσία ὅπως καί ἕνας ἀνοιχτός προδότης. Ἀπό ἀτομική ἄποψη ἡ διαφορά ἀνάμεσα στόν προδότη ἀπό ἀδυναμία καί στόν προδότη ἀπό πρόθεση

καί ὑπολογισμό εἶναι πολύ μεγάλη. Ἀπό πολιτική ἄποψη τέτια διαφορά *δέν ὑπάρχει,* γιατί πολιτική εἶναι στήν οὐσία ἡ τύχη ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, καί ἡ τύχη αὐτή δέν ἀλλάζει ἀπό τό ἄν τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν καί φτωχῶν ἀγροτῶν τά πρόδοσαν προδότες ἀπό ἀδυναμία ἤ προδότες ἀπό ἰδιοτέλεια.

Πόσοι ἀπό τούς λονγκετιστές, οἱ ὁποῖοι ὑπόγραψαν τίς ἀποφάσεις πού ἐξετάζουμε, θά ἀποδειχτοῦν ἄνθρωποι πού ἀνήκουν στήν πρώτη ἤ στή δεύτερη κατηγορία πού ἀνάφερα, ἤ σέ κάποια τρίτη κατηγορία, αὐτό δέν μποροῦμε νά τό ξέρουμε τώρα καί ἡ προσπάθεια νά δόσει κανείς ἀπάντηση σέ ἕνα τέτιο ἐρώτημα θά ἦταν μιά ἀσχολία ἄσκοπη. Τό σπουδαῖο εἶναι ὅτι οἱ λονγκετιστές αὐτοί, *σάν πολιτική κατεύθυνση,* ἐφαρμόζουν σήμερα τήν πολιτική ἀκριβῶς τῶν οὔγγρων «σοσιαλιστῶν» καί «σοσιαλδημοκρατῶν», πού χαντάκωσαν τή Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐγγαρία. Οἱ λονγκετιστές δέν ἐφαρμόζουν παρά αὐτή ἀκριβῶς τήν πολιτική, γιατί ἐνῶ στά λόγια αὐτοτιτλοφοροῦνται ὀπαδοί τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, στήν πράξη συνεχίζουν νά συμπεριφέρονται ὅπως καί παλιά, συνεχίζουν καί στίς ἀποφάσεις τους νά ὑπερασπίζουν καί στή ζωή νά ἐφαρμόζουν τήν παλιά πολιτική τῶν μικροπαραχωρήσεων στό σοσιαλσωβινισμό, στόν ὀπορτουνισμό, στήν ἀστική δημοκρατία, τῶν ταλαντεύσεων, τῆς διστακτικότητας, τῶν ὑπεκφυγῶν, τῶν ἐπιφυλάξεων, τῶν παρασιωπήσεων κτλ. Αὐτές οἱ μικροπαραχωρησοῦλες, οἱ ταλαντεύσεις, οἱ διστακτικότητες, οἱ ὑπεκφυγές, οἱ ἐπιφυλάξεις καί παρασιωπήσεις συνθέτουν στό σύνολό τους ἀναπόφευκτα τήν *προδοσία* τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Ἡ δικτατορία εἶναι μιά λέξη μεγάλη, σκληρή, αἱματηρή, λέξη πού ἐκφράζει τήν ἀμείλικτη πάλη ζωῆς ἤ θανάτου δυό τάξεων, δυό κόσμων, δυό παγκόσμια ἱστορικῶν ἐποχῶν.

Τέτιες λέξεις δέν ἐπιτρέπεται νά πετιοῦνται στόν ἀέρα.

Νά βάζει κανείς στήν ἡμερήσια διάταξη τήν πραγματοποίηση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί ταυτόχρονα «νά φοβᾶται μήν προσβάλει» τούς Ἀλμπέρ Τομά, τούς κυρίους Μπράκ, Σαμπά, τούς ἄλλους ἱππότες τοῦ πιό ποταποῦ γαλλικοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ, τούς ἥρωες τῶν προδοτικῶν ἐφημερίδων «L'Humanité», «La Bataille»[64] κτλ., αὐτό σημαίνει ὅτι προδίνει τήν ἐργατική τάξη, τήν προδίνει ἀπό ἀπερισκεψία, ἀπό ἔλλειψη συνειδητότητας, ἀπό ἀστάθεια χαρακτήρα ἤ ἀπό ἄλλες αἰτίες, πάντως ὅμως αὐτό σημαίνει ὅτι προδίνει τήν ἐργατική τάξη.

Ἡ διάσταση ἀνάμεσα στά λόγια καί στά ἔργα χαντάκωσε τή Δεύτερη Διεθνή. Ἡ Τρίτη δέν ἔχει ἀκόμη οὔτε ἕνα χρόνο ἀπό τή γέννησή της καί γίνεται ἤδη μόδα καί δόλωμα γιά τούς πολιτικάντηδες πού πηγαίνουν ἐκεῖ ὅπου πηγαίνουν οἱ μάζες. Τήν Τρίτη Διεθνή ἀρχίζει ἤδη νά τήν ἀπειλεῖ ἡ διάσταση ἀνάμεσα στά λόγια καί στά ἔργα. Πρέπει μέ κάθε θυσία, παντοῦ καί πάντα νά ξεσκεπάζουμε τόν κίνδυνο αὐτό, κάθε ἐκδήλωση αὐτοῦ τοῦ κακοῦ νά τήν ξεριζώνουμε.

Οἱ ἀποφάσεις τῶν λονγκετιστῶν (ὅπως καί οἱ ἀποφάσεις τοῦ τελευταίου συνεδρίου τῶν γερμανῶν ἀνεξάρτητων [65], τῶν γερμανῶν αὐτῶν λονγκετιστῶν) μετατρέπουν τή «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» σέ εἰκόνα, ὅπως ἦταν ἀκριβῶς γιά τούς ἡγέτες, γιά τούς ὑπάλληλους τῶν συνδικάτων, γιά τούς βουλευτές, γιά τά ὑπεύθυνα πρόσωπα τῶν συνεταιρισμῶν οἱ ἀποφάσεις τῆς Δεύτερης Διεθνοῦς: στήν εἰκόνα πρέπει νά προσευχηθεῖς, μπροστά στήν εἰκόνα μπορεῖς νά σταυροκοπηθεῖς, στήν εἰκόνα πρέπει νά προσκυνήσεις, ἀλλά ἡ εἰκόνα δέν ἀλλάζει καθόλου τήν πρακτική ζωή, τήν πρακτική πολιτική.

Ὄχι, κύριοι, ἐμεῖς δέν θά ἐπιτρέψουμε νά μετατραπεῖ τό σύνθημα «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» σέ εἰκόνα, δέν θά δεχτοῦμε νά ἀνεχθεῖ ἡ III Διεθνής τή διάσταση ἀνάμεσα στά λόγια καί στά ἔργα.

Ἄν εἶστε ὑπέρ τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, τότε μήν ἐφαρμόζετε τήν ὑποχωρητική, μεσοβέζικη συμφιλιωτιστική πολιτική πού ἐφαρμόζετε ἀπέναντι στό σοσιαλσωβινισμό καί πού ἐκφράζεται στίς πρῶτες ἤδη σειρές τῆς πρώτης σας ἀπόφασης: ὁ πόλεμος, ὅπως βλέπετε, «ξέσχισε» (a déchiré) τή II Διεθνή, τήν ἀπόσπασε ἀπό τό ἔργο τῆς «σοσιαλιστικῆς διαπαιδαγώγησης» (éducation socialiste), καί «ὁρισμένα τμήματα τῆς Διεθνοῦς αὐτῆς» (certaines de ses fractions) «ἐξασθένησαν» μέ τό νά μοιραστοῦν τήν ἐξουσία μέ τήν ἀστική τάξη, καί τά λοιπά καί τά παρόμοια.

Αὐτή δέν εἶναι γλώσσα ἀνθρώπων, πού συνειδητά καί εἰλικρινά συμμερίζονται τήν ἰδέα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Αὐτή εἶναι γλώσσα εἴτε ἀνθρώπων πού κάνουν ἕνα βῆμα μπρός καί δυό πίσω, εἴτε πολιτικάντηδων. Ἄν θέλετε νά μιλᾶτε μέ τέτια γλώσσα, ἤ σωστότερα: ὅσο θά μιλᾶτε μέ τέτια γλώσσα, ὅσο ἡ πολιτική σας θά εἶναι τέτια, μείνετε στή II Διεθνή, ἐκεῖ εἶναι ἡ θέση σας. Οἱ ἐργάτες, πού μέ τή μαζική τους πίεση σᾶς σπρώχνουν πρός τήν III Διεθνή, ἄς σᾶς ἀφη-

σουν στή II Διεθνή, καί οἱ ἴδιοι, *χωρίς ἐσᾶς*, ἄς προχωρήσουν στήν III Διεθνή. Στούς ἐργάτες αὐτούς καί τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας, καί τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας καί τοῦ Ἀνεξάρτητου Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ἀγγλίας, ἐμεῖς θά ποῦμε καί μέ τόν ἴδιο ὅρο: καλῶς ὁρίσατε!

Ἐφόσον ἀναγνωρίζει κανείς τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί παράλληλα μιλᾶ γιά τόν πόλεμο τοῦ 1914-1918, πρέπει νά μιλᾶ διαφορετικά: ὁ πόλεμος αὐτός ἦταν πόλεμος τῶν ληστῶν τοῦ ἀγγλο-γαλλο-ρωσικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ μέ τούς ληστές τοῦ γερμανο-αυστριακοῦ ἰμπεριαλισμοῦ γιά τή διανομή τῆς λείας, τῶν ἀποικιῶν, τῶν «σφαιρῶν» τῆς χρηματιστικῆς ἐπιροῆς. Τό κήρυγμα γιά «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας» στόν πόλεμο αὐτό ἦταν προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἄν δέν ἐξηγήσουμε τήν ἀλήθεια αὐτή πέρα γιά πέρα, ἄν δέν ξεριζώσουμε ἀπό τά κεφάλια, ἀπό τίς καρδιές, ἀπό τήν πολιτική τῶν ἐργατῶν αὐτή τήν προδοσία, *δέν μποροῦμε* νά σωθοῦμε ἀπό τά δεινά τοῦ καπιταλισμοῦ, *δέν μποροῦμε* νά σωθοῦμε ἀπό τούς νέους πολέμους, πού εἶναι *ἀναπόφευκτοι*, ὅσο διατηρεῖται ὁ καπιταλισμός.

Δέν θέλετε, δέν μπορεῖτε νά μιλᾶτε μέ τέτια γλώσσα, νά κάνετε *τέτια* προπαγάνδα; Θέλετε «νά φεισθεῖτε» τοῦ ἑαυτοῦ σας ἤ τῶν φίλων σας, πού χτές στή Γερμανία τοῦ Γουλιέλμου ἤ τοῦ Νόσκε, στήν Ἀγγλία καί στή Γαλλία ὅπου ἐξουσίαζε ἡ ἀστική τάξη, κήρυσσαν τήν «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας»; Τότε *φεισθεῖτε* τῆς III Διεθνοῦς, κάνετέ την εὐτυχισμένη μέ τήν ἀπουσία σας!

III

Ὡς τώρα μιλοῦσα γιά τήν πρώτη ἀπό τίς δυό ἀποφάσεις. Ἡ δεύτερη δέν εἶναι καλύτερη. «Πανηγυρική» (solennelle») καταδίκη τῆς «σύγχυσης» καί μάλιστα «κάθε συμβιβασμοῦ» («toute compromission» — αὐτή εἶναι μιά κούφια ἐπαναστατική φράση, γιατί δέν ἐπιτρέπεται νά τασσόμαστε ἐνάντια σέ *κάθε* συμβιβασμό), καί παράλληλα ὑποχωρητική, μεσοβέζικη ἐπανάληψη γενικῶν φράσεων πού δέν ἐξηγοῦν τήν ἔννοια τῆς «δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου», ἀλλά τή συσκοτίζουν, ἐπιθέσεις ἐνάντια στήν «πολιτική τοῦ κυρίου Κλεμανσώ» (συνηθισμένη μέθοδος τῶν ἀστῶν πολιτικάντηδων στή Γαλλία, πού παρουσιάζουν τήν ἀλλαγή κλικῶν σάν ἀλλαγή καθεστῶτος), ἔκθεση ἑνός προγράμματος, πού στή βάση του εἶναι *ρεφορμιστικό* — φόροι, «ἐθνικοποίηση τῶν καπιταλιστικῶν μονοπωλίων» κτλ.

Οἱ λονγκετιστές δέν κατάλαβαν καί *δέν θέλουν* νά καταλάβουν (ἐνμέρει εἶναι *ἀνίκανοι* νά καταλάβουν) ὅτι ὁ ρεφορμισμός, ὁ καλυμένος μέ ἐπαναστατική φρασεολογία, ἦταν τό κυριότερο κακό τῆς II Διεθνοῦς, ἡ κυριότερη αἰτία τῆς ἐπαίσχυντης χρεοκοπίας της, τῆς ὑποστήριξης ἀπό τούς «σοσιαλιστές» τοῦ πολέμου ἐκείνου, στόν ὁποῖο σκότωσαν δέκα ἑκατομμύρια ἀνθρώπους γιά νά λυθεῖ τό μεγάλο πρόβλημα, ἄν πρέπει νά ληστεύει ὅλο τόν κόσμο ἡ ἀγγλο-γαλλο-ρωσική ἤ ἡ γερμανική ὁμάδα ληστῶν-καπιταλιστῶν.

Οἱ λονγκετιστές παρέμειναν στήν πραγματικότητα οἱ παλιοί ρεφορμιστές πού συγκαλύπτουν τό ρεφορμισμό τους μέ ἐπαναστατική φρασεολογία, καί πού χρησιμοποιοῦν τίς νέες λέξεις «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» μόνο σάν ἐπαναστατική φρασεολογία. Τέτιους ἡγέτες, σάν τούς ἡγέτες τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, τοῦ Ἀνεξάρτητου Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ἀγγλίας, τό προλεταριάτο δέν χρειάζεται. Μέ τέτιους ἡγέτες τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ νά πραγματοποιήσει τή δικτατορία του.

Ἀναγνωρίζω τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν σημαίνει νά βαδίζω ὁπωσδήποτε καί σέ *κάθε* στιγμή γιά ἔφοδο, γιά ἐξέγερση. Αὐτό εἶναι ἀνοησία. Γιά τήν ἐπιτυχή ἐξέγερση χρειάζεται μακρόχρονη, ἐπιδέξια, ἐπίμονη προετοιμασία πού στοιχίζει μεγάλες θυσίες.

Ἀναγνωρίζω τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σημαίνει: ἀποφασιστική, ἀδιάλλακτη καί τό κυριότερο — ἀπόλυτα συνειδητή, μέ ἀπόλυτη συνέπεια ἐφαρμοσμένη στή ζωή ρήξη μέ τόν ὀπορτουνισμό, τό ρεφορμισμό, τό μεσοβέζικο πνεῦμα καί τήν ἀστάθεια τῆς II Διεθνοῦς — ρήξη μέ τούς ἡγέτες πού *δέν μποροῦν νά μή* συνεχίζουν τήν παλιά παράδοση, μέ τούς παλιούς (ὄχι στήν ἡλικία, ἀλλά στίς μεθόδους) βουλευτές, τούς ὑπαλλήλους τῶν συνδικάτων, τῶν συνεταιρισμῶν κτλ.

Πρέπει νά ξεκόψουμε ἀπ' αὐτούς. Εἶναι ἐγκληματικό νά τούς λυπούμαστε: αὐτό σημαίνει νά προδόσει κανείς τά βασικά συμφέροντα δεκάδων ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί μικροαγροτῶν γιά τά ἄθλια συμφέροντα δέκα ἤ ἑκατό χιλιάδων.

Ἀναγνωρίζω τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σημαίνει: ἀναδιοργανώνω ριζικά τήν καθημερινή δουλιά τοῦ Κόμματος, κατεβαίνω στά ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν, τῶν *ἐργατῶν γῆς* καί τῶν μικροαγροτῶν, πού δέν μποροῦμε νά τά σώσουμε ἀπό τά δεινά τοῦ καπιταλισμοῦ καί τῶν πολέμων χωρίς τά *Σοβιέτ,* χωρίς

τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης. Νά τό ἐξηγοῦμε αὐτό συγκεκριμένα, ἁπλά, κατανοητά γιά τίς μάζες, γιά τίς δεκάδες ἑκατομμύρια τοῦ λαοῦ, νά τούς λέμε ὅτι τά Σοβιέτ *τους* πρέπει νά πάρουν *ὅλη* τήν ἐξουσία, ὅτι ἡ πρωτοπορία τους, τό Κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου πρέπει *νά καθοδηγεῖ* τήν πάλη — νά τί εἶναι δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Στούς λονγκετιστές δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος κατανόησης αὐτῆς τῆς ἀλήθειας, δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος προθυμίας καί ἱκανότητας νά τήν ἐφαρμόζουν καθημερινά στή ζωή.

IV

Στήν Αὐστρία ὁ κομμουνισμός πέρασε μιά πολύ δύσκολη περίοδο πού, ὅπως φαίνεται, δέν ἔχει ἀκόμη λήξει οριστικά: ἀρώστιες ἀνάπτυξης, αὐταπάτη ὅτι τάχα μιά ὁμάδα ἀνθρώπων πού αὐτοκηρύσσονται κομμουνιστές μποροῦν νά γίνουν δύναμη χωρίς νά κάνουν σκληρή πάλη γιά τήν κατάκτηση τῆς ἐπιροῆς μέσα στίς μάζες, λάθη στήν ἐκλογή προσώπων (λάθη *ἀναπόφευκτα* στήν ἀρχή γιά κάθε ἐπανάσταση· ἐμεῖς κάναμε *ὁλόκληρη σειρά* τέτιων λαθῶν).

Ἡ καθημερινή ἐφημερίδα τῶν κομμουνιστῶν «Κόκκινη Σημαία», μέ διευθυντές τόν Κοριτσόνερ καί τόν Τόμαν, δείχνει πώς τό κίνημα μπαίνει σέ σοβαρό δρόμο.

Καί σέ ποιό βαθμό ἠλιθιότητας, προστυχιᾶς καί ποταπότητας φτάνουν οἱ αὐστριακοί σοσιαλδημοκράτες, αὐτό τό δείχνει πολύ καθαρά ὅλη ἡ πολιτική τοῦ Ρέννερ καί τῶν ὁμοίων του αὐστριακῶν Σάιντεμαν, πού τούς βοηθοῦν — ἐνμέρει ἀπό ὑπέρμετρη βλακεία καί ἀστάθεια χαρακτήρα — οἱ Ὄττο Μπάουερ καί οἱ Φρίντριχ Ἄντλερ, πού κατάντησαν κοινοί προδότες.

Ὁρίστε ἕνα παράδειγμα: ἡ μπροσούρα τοῦ Ὄττο Μπάουερ «Ὁ δρόμος πρός τό σοσιαλισμό». Μπροστά μου ἔχω μιά βερολινέζικη ἔκδοση τοῦ ἐκδοτικοῦ «Freiheit», τοῦ Ἀνεξάρτητου, ὅπως φαίνεται, κόμματος, πού βρίσκεται ἀπόλυτα στό ἴδιο ἄθλιο, πρόστυχο καί ποταπό ἐπίπεδο, ὅπως καί ἡ μπροσούρα αὐτή.

Φτάνει νά ρίξουμε μιά ματιά σέ ἕνα δυό σημεῖα τῆς § 9 («Ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν»):

> «...Ἡ ἀπαλλοτρίωση δέν μπορεῖ καί δέν πρέπει νά γίνει μέ τή μορφή μιᾶς βάρβαρης (brutaler, κτηνώδους) δήμευσης τῆς καπιταλιστικῆς καί τσιφλικάδικης ἰδιοκτησίας· γιατί μέ τή μορφή αὐτή δέν θά μποροῦσε νά πραγματοποιηθεῖ χωρίς τήν τεράστια καταστροφή τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, πού θά κατέστρεφε τίς ἴδιες τίς λαϊκές μάζες, θά στέρευε τίς πηγές τοῦ λαϊκοῦ εἰσοδήματος. Ἀντίθετα, ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν πρέπει νά γίνει μέ κανονική ρυθμισμένη μορφή...» μέ τούς οόρους.

Καί ὁ σοφός ἀνήρ ἐξηγεῖ μέ παραδείγματα πῶς θά μποροῦσε κανείς νά πάρει μέ φόρους ἀπό τίς εὔπορες τάξεις τά «τέσσερα ἔνατα» τοῦ εἰσοδήματός τους...

Ἀρκετά, δέν εἶναι ἔτσι; Ὅσο γιά μένα, ὕστερα ἀπ' αὐτές τίς λέξεις (καί τό διάβασμα τῆς μπροσούρας τό ἄρχισα ἀπό τήν § 9) δέν διάβασα τίποτε ἄλλο ἀπό τήν μπροσούρα τοῦ κυρίου Ὄττο Μπάουερ καί, ἄν δέν παραστεῖ ἐξαιρετική ἀνάγκη, δέν σκοπεύω νά διαβάσω. Γιατί εἶναι φανερό πώς αὐτός ὁ καλύτερος τῶν σοσιαλπροδοτῶν, εἶναι στήν καλύτερη περίπτωση ἕνας μορφωμένος βλάκας ἐντελῶς ἀδιόρθωτος.

Εἶναι πρότυπο σχολαστικοῦ μέ ἐντελῶς μικροαστική ψυχολογία. Πρίν τόν πόλεμο ἔγραφε χρήσιμα ἐπιστημονικά βιβλία καί ἄρθρα, παραδεχόταν «θεωρητικά» πώς ἡ ταξική πάλη μπορεῖ νά ὀξυνθεῖ καί νά φτάσει ὥς τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Πῆρε μάλιστα μέρος (ἄν εἶμαι καλά πληροφορημένος) στή σύνταξη τῆς διακήρυξης τῆς Βασιλείας τό 1912 [66], διακήρυξη πού προβλέπει καθαρά τήν *προλεταριακή ἐπανάσταση* σέ σχέση ἀκριβῶς μέ τόν πόλεμο πού ξέσπασε τό 1914.

Ὅταν ὅμως ἡ ὑπόθεση ἔφτασε πραγματικά ὥς τήν προλεταριακή αὐτή ἐπανάσταση, ὑπερίσχυσε ἡ φύση τοῦ σχολαστικοῦ, τοῦ φιλισταίου πού φοβήθηκε καί *ἄρχισε νά ραντίζει τή φουρτουνιασμένη ἐπανάσταση* μέ τό λαδάκι τῆς *ρεφορμιστικῆς φρασεολογίας*.

Ἀποστήθισε καλά (οἱ σχολαστικοί δέν ξέρουν νά σκέπτονται, ξέρουν νά ἀπομνημονεύουν, μποροῦν νά ἀποστηθίζουν) πώς θεωρητικά εἶναι δυνατή ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν χωρίς δήμευση. Αὐτό τό ἐπαναλάβαινε πάντα. Τό ἀποστήθισε. Τό ἤξερε ἀπ' ἔξω τό 1912. Τό ἐπανέλαβε ἀπό μνήμης τό 1919.

Δέν ξέρει νά σκέπτεται. Ὕστερα ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί μάλιστα ἕναν πόλεμο πού ἔφερε ἀκόμη καί τούς νικητές στό χεῖλος τῆς καταστροφῆς — μετά τό ξέσπασμα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου σέ μιά σειρά χῶρες — ἀφοῦ τά γεγονότα ἀπόδειξαν σέ παγκόσμια κλίμακα τό ἀναπόφευκτο τῆς μετατροπῆς τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο, τό νά κηρύσσεις στή Βιέννη ἐν ἔτει 1919 ἀπό τή γέννηση τοῦ Χριστοῦ, τήν «κανονική» καί «ρυθμισμένη» ἀφαίρεση ἀπό τούς καπιταλιστές τῶν «τεσσάρων ἐνάτων» τοῦ εἰσοδήματός τους — πρέπει νά εἶσαι ἤ ψυχοπαθής, ἤ ὁ παλιός ἐκεῖνος ἥρωας τῆς παλιᾶς γερμανικῆς ποίησης, πού περνᾶ μέ ἐνθουσιασμό «ἀπό βιβλιαράκι σέ βιβλιαράκι»... [67]

Ὁ καλοκάγαθος αὐτός ἄνθρωπος, πού πιθανό νά εἶναι ἕνας ἀγαθότατος πατέρας οἰκογένειας, τιμιότατος πολίτης, εὐσυνειδητότατος ἀναγνώστης καί συγγραφέας ἐπιστημονικῶν βιβλίων, ξέχασε μιά πολύ μικρή λεπτομέρεια: ξέχασε ὅτι ἕνα παρόμοιο «κανονικό» καί «ρυθμισμένο» πέρασμα στό σοσιαλισμό (πέρασμα πού, μιλώντας γενικά, εἶναι ἀναμφισβήτητα τό πιό συμφέρον γιά τό «λαό») προϋποθέτει μιά ἀπόλυτα στέρεη νίκη τοῦ προλεταριάτου, μιά ἀπόλυτα ἀπελπιστική κατάσταση τῶν καπιταλιστῶν, μιά ἀπόλυτη γι' αὐτούς ἀνάγκη καί προθυμία νά δείξουν τήν πιό εἰλικρινή ὑποταγή.

Εἶναι δυνατή μιά τέτια συρροή περιστατικῶν;

Ἄν μιλήσουμε θεωρητικά, δηλ. στή δοσμένη περίπτωση ἐντελῶς ἀφηρημένα: βέβαια, μπορεῖ. Γιά παράδειγμα: ἄς ὑποθέσουμε ὅτι σέ ἐννιά χῶρες, συμπεριλαμβανομένων καί ὅλων τῶν μεγάλων δυνάμεων, οἱ Οὐίλσων, οἱ Λόυντ Τζώρτζ, οἱ Μιλλεράν καί οἱ ἄλλοι ἥρωες τοῦ καπιταλισμοῦ βρίσκονται ἤδη σέ τέτια κατάσταση, ὅπως σ' ἐμᾶς ὁ Γιουντένιτς, ὁ Κολτσάκ καί ὁ Ντενίκιν μέ τούς ὑπουργούς τους. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι στή δέκατη μικρή χώρα ὕστερα ἀπ' αὐτό οἱ καπιταλιστές προτείνουν στούς ἐργάτες: ἐλᾶτε, ἐμεῖς θά σᾶς βοηθήσουμε εἰλικρινά, ὑποτασσόμενοι στίς ἀποφάσεις σας, νά ἐφαρμοστεῖ μιά «κανονική» καί εἰρηνική (δίχως καταστροφές!) «ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν», παίρνοντας γι' αὐτό τόν πρῶτο χρόνο τά 5/9 τοῦ προηγούμενου εἰσοδήματος, τό δεύτερο χρόνο τά 4/9.

Πολύ πιθανό, στίς συνθῆκες πού ἀνέφερα, οἱ καπιταλιστές τῆς δέκατης χώρας νά κάνουν μιά τέτια πρόταση σέ μιά ἀπό τίς μικρές καί «εἰρηνικές» χῶρες, καί δέν θά ὑπάρχει ἀπολύτως τίποτε τό ἄσχημο ἀπό τήν πλευρά τῶν ἐργατῶν αὐτῆς τῆς χώρας, ἄν τήν πρόταση αὐτή τή μελετήσουν μέ πνεῦμα πρακτικό καί (ὕστερα ἀπό παζαρέματα: ὁ ἔμπορος δέν μπορεῖ νά μή ζητήσει μεγαλύτερη τιμή) τή δεχτοῦν.

Ἴσως τώρα, ὕστερα ἀπό αὐτή τήν ἐκλαϊκευτική ἐξήγηση, ἀκόμη καί ὁ ἐπιστήμονας Ὄττο Μπάουερ καί ὁ φιλόσοφος (τόσο ἄξιος σάν φιλόσοφος ὅσο καί σάν πολιτικός) Φρίντριχ Ἄντλερ θά καταλάβουν περί τίνος πρόκειται.

Ὄχι ἀκόμη; Δέν σᾶς εἶναι κατανοητό;

Σκεφτεῖτε, φίλτατε Ὄττο Μπάουερ, φίλτατε Φρίντριχ Ἄντλερ, μοιάζει ἡ κατάσταση τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ καί τῶν ἡγετῶν του αὐτή τή στιγμή μέ τήν κατάσταση τοῦ Γιουντένιτς, τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν στή Ρωσία;

Ὄχι, δέν μοιάζει. Στή Ρωσία οἱ καπιταλιστές συντρίφτηκαν ὕστερα ἀπό ἀπεγνωσμένη ἀντίσταση. Σέ ὅλο τόν κόσμο αὐτοί βρίσκονται ἀκόμη στήν ἐξουσία. Αὐτοί εἶναι τά ἀφεντικά.

Ἄν, φίλτατοι Ὄττο Μπάουερ καί Φρίντριχ Ἄντλερ, καί τώρα ἀκόμη δέν καταλάβατε περί τίνος πρόκειται, θά σᾶς προσθέσω ἀκόμη πιό ἁπλά:

φανταστεῖτε ὅτι τόν καιρό πού ὁ Γιουντένιτς βρισκόταν ἔξω ἀπό τήν Πετρούπολη, πού ὁ Κολτσάκ κατεῖχε τά Οὐράλια, ὁ Ντενίκιν ὁλόκληρη τήν Οὐκρανία, τότε πού στίς τσέπες αὐτῶν τῶν τριῶν ἡρώων ὑπῆρχαν σωρός τά τηλεγραφήματα ἀπό τόν Οὐίλσων, τόν Λόυντ Τζώρτζ, τόν Μιλλεράν καί Σία γιά ἀποστολή χρημάτων, κανονιῶν, ἀξιωματικῶν, στρατιωτῶν, φανταστεῖτε ὅτι σέ μιά τέτια περίοδο πηγαίνει ἕνας ἐκπρόσωπος τῶν ρώσων ἐργατῶν στόν Γιουντένιτς, στόν Κολτσάκ ἤ στόν Ντενίκιν καί λέει: ἐμεῖς, οἱ ἐργάτες, εἴμαστε ἡ πλειοψηφία, θά σᾶς δόσουμε τά 3/4 τῶν εἰσοδημάτων σας, καί κατόπιν, τά ὑπόλοιπα θά σᾶς τά πάρουμε «κανονικά» καί εἰρηνικά. Δόστε τό χέρι, «χωρίς καταστροφές», ἐντάξει;

Ἄν ὁ ἐκπρόσωπος αὐτός τῶν ἐργατῶν ἦταν ἁπλά ντυμένος καί τόν δεχόταν μόνος κάποιος ρῶσος στρατηγός σάν τόν Ντενίκιν, σίγουρα θά ἔστελνε τόν ἐργάτη αὐτό σέ φρενοκομεῖο, ἤ ἁπλούστατα θά τόν ἔδιωχνε.

Ἄν ὅμως ὁ ἐκπρόσωπος τῶν ἐργατῶν ἦταν διανοούμενος μέ εὐπαρουσίαστο κοστούμι, καί κοντά σ' αὐτό γιός κάποιου ἀξιοσέβαστου μπαμπᾶ (ὅπως ὁ ἀγαθός καί συμπαθής Φρίντριχ Ἄντλερ), καί συνάμα ὁ Ντενίκιν δέν ἦταν μόνος καί τόν δεχόταν μαζί μέ κάποιο γάλλο ἤ ἄγγλο «σύμβουλο», ὁ σύμβουλος αὐτός θά ἔλεγε ἀναμφισβήτητα στόν Ντενίκιν:

«'Ακοῦστε, στρατηγέ, ὁ ἐκπρόσωπος αὐτός τῶν ἐργατῶν εἶναι τόσο ἔξυπνος πού εἶναι ὅ,τι χρειάζεται γιά νά γίνει ἐδῶ σ' ἐμᾶς ὑπουργός, ὅπως ὁ Χέντερσον στήν 'Αγγλία, ὁ 'Αλμπέρ Τομά στή Γαλλία, ὁ Ὄττο Μπάουερ καί ὁ Φρίντριχ Ἄντλερ στήν Αὐστρία».

14. II. 1920.

Δημοσιεύτηκε τό Μάρτη τοῦ 1920 στό περιοδικό «Κομμουνιστική Διεθνής», τεῦχ. 9
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΚΡ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Ἀγαπητοί σύντροφοι!

Τό συνέδριο τοῦ Κόμματος ὁρίστηκε γιά τίς 27 τοῦ Μάρτη. Ἡ ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου δημοσιεύτηκε[hx], καί δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς ἡ προετοιμασία τοῦ συνεδρίου ἔχει πιά ἀρχίσει ἀπό δλες τίς ὀργανώσεις τοῦ Κόμματος. Ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος θεωρεῖ καθῆκον της νά ἐκφράσει ὁρισμένες σκέψεις σχετικά μέ τή δουλιά αὐτή.

Τό Κόμμα μας, πού μέ τή δεκαπεντάχρονη ἐπίμονη πάλη (1903-1917) ἀπόδειξε τούς δεσμούς πού τό συνδέουν μέ τήν ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας, τήν ἱκανότητά του νά παλεύει ἐνάντια στίς ἀστικές ἐπιδράσεις στίς γραμμές της καί νά καθοδηγεῖ τήν ἐπαναστατική πάλη τοῦ προλεταριάτου μέσα στίς πιό πολύμορφες καί δύσκολες συνθῆκες, ἔπρεπε φυσικά νά ἀναλάβει καί τήν ἄμεση ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἀπό τόν καιρό τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης. Γι' αὐτό, τό συνέδριο τοῦ Κόμματός μας ἔχει πολύ μεγάλη σημασία ὄχι μόνο γιά ὁλόκληρο τό ἐργατικό κίνημα, ἀλλά καί γιά ὁλόκληρη τήν οἰκοδόμηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, γιά ὁλόκληρη τήν καθοδήγηση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας καί ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό καί τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος.

Τό συνέδριο τοῦ Κόμματός μας ἀποκτᾶ ἀκόμη μεγαλύτερη σημασία ἐξαιτίας τῶν ἰδιομορφιῶν τῆς δοσμένης στιγμῆς, τώρα πού ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ὑποχρεωμένη νά πραγματοποιήσει τό δυσκολότερο πέρασμα ἀπό τά πολεμικά καθήκοντα, πού τήν ἀπορροφοῦσαν ὁλοκληρωτικά, στά καθήκοντα τῆς εἰρηνικῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης.

Τό Κόμμα μας αὔξησε σέ μεγάλο βαθμό τά μέλη του, χάρη κυρίως στήν τεράστια εἰσροή ἐργατῶν καί ἀγροτῶν στή διάρκεια

τῶν κομματικῶν ἑβδομάδων, πού εἶχαν ὀργανωθεῖ στήν πιό δύσκολη περίοδο τῆς ἐπανάστασής μας, τότε πού ὁ Γιουντένιτς καί ὁ Ντενίκιν βρίσκονταν πολύ κοντά στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα. Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες πού μπῆκαν στό Κόμμα σέ μιά τόσο δύσκολη στιγμή, ἀποτελοῦν τά καλύτερα καί τά πιό σίγουρα καθοδηγητικά στελέχη τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου καί τοῦ μή ἐκμεταλλευτικοῦ τμήματος τῆς ἀγροτιᾶς. Μπροστά μας μπαίνει τό καθῆκον νά βοηθήσουμε νά ὁλοκληρωθεῖ ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα, πετυχημένα καί πρακτικά ἡ διαπαιδαγώγηση αὐτῶν τῶν νέων μελῶν τοῦ Κόμματος, νά τά βοηθήσουμε νά διαμορφωθοῦν σέ στελέχη-οἰκοδόμους τοῦ κομμουνισμοῦ, ὅσο τό δυνατό πιό συνειδητά, ἱκανά νά ἐκπληρώνουν τά πιό ὑπεύθυνα καθήκοντα καί συνάμα νά εἶναι πολύ στενά συνδεμένα μέ τίς μάζες, δηλ. μέ τήν πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία.

Κεντρικό σημεῖο τῆς ἡμερήσιας διάταξης στό ἐπικείμενο συνέδριο εἶναι, σύμφωνα μέ τήν ἰδιομορφία τῆς ἱστορικῆς στιγμῆς πού περνᾶμε, τό ζήτημα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας καί εἰδικότερα τά μέτρα, οἱ μέθοδοι, οἱ τρόποι, τά ἀποτελέσματα τῆς πλαισίωσης κυρίως μέ ἐργάτες τῶν γενικῶν διευθύνσεων, τῶν κέντρων, τοῦ μηχανισμοῦ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας γενικά.

Τό ζήτημα αὐτό πρέπει νά γίνει τό κύριο ζήτημα τοῦ κομματικοῦ συνεδρίου, γιατί τό κυριότερο ζήτημα ὅλης τῆς Σοβιετικῆς οἰκοδόμησης στή Ρωσία (καί μιά καί τῆς ἔλαχε νά γίνει ἑστία τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης — σέ σημαντικό βαθμό καί ζήτημα τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ) εἶναι τό πέρασμα ἀπό τήν πάλη στό αἱματηρό μέτωπο στήν πάλη στό ἀναίμακτο μέτωπο, στό μέτωπο τῆς ἐργασίας, στό μέτωπο τοῦ πολέμου ἐνάντια στό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα, γιά τήν ἀνόρθωση, τή βελτίωση, τήν ἀναδιοργάνωση, τήν ἀνάπτυξη ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς Ρωσίας.

Συγκέντρωση, μεταφορά καί δημιουργία ἑνός μεγάλου κρατικοῦ ἀποθέματος τροφίμων, ἀνόρθωση τῶν καταστραμένων μεταφορῶν, πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν μέτρων μέ πολεμική ταχύτητα, μέ πολεμική δραστηριότητα, μέ στρατιωτική πειθαρχία· παράλληλα μ' αὐτό καί σέ ἀδιάσπαστη σύνδεση μ' αὐτό «πλαισίωση μέ ἐργάτες» τοῦ μηχανισμοῦ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἐξοστρακισμός τοῦ σαμποτάζ καί τῆς γραφειοκρατίας ἀπό τό μηχανισμό αὐτό, ἐπίτευξη τοῦ ἀνώτατου ὁρίου τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, ἔνταση στόν ἀνώτατο βαθμό ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς χώρας, γιά

τήν ἀνόρθωση τῆς οἰκονομίας της — αὐτό εἶναι τό πιό ἐπιτακτικό καθῆκον πού ὑπαγορεύουν οἱ περιστάσεις, καθῆκον ἐπεῖγον, πού γιά τήν ἐκπλήρωσή του ἀπαιτεῖται ἡ ὁλόψυχη ἐπαναστατική δραστηριότητα τῶν ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.

Τό συνέδριο τοῦ Κόμματος πρέπει νά πάρει ὑπόψη τήν πείρα τῶν στρατιῶν ἐργασίας, αὐτοῦ τοῦ νεαροῦ καί καινούργιου θεσμοῦ, νά πάρει ὑπόψη τή δίχρονη καί πλέον πείρα δουλιᾶς ὅλου τοῦ μηχανισμοῦ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί νά δόσει λύσεις πού θά ἐπέτρεπαν σέ ὁλόκληρη τή σοσιαλιστική μας δημοκρατία νά ρίξει ὅλες τίς δυνάμεις τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν μέ διπλάσια σταθερότητα, ἀποφασιστικότητα, ἐνεργητικότητα καί πρακτικό πνεῦμα στήν καλύτερη ἐκπλήρωση τοῦ ἐπιτακτικοῦ καθήκοντος, νά νικήσουμε δηλ. γρήγορα καί ὁλοκληρωτικά τό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα.

Καλοῦμε ὅλα τά μέλη καί ὅλες τίς ὀργανώσεις τοῦ Κόμματος νά συγκεντρώσουν στό καθῆκον αὐτό τό μέγιστο τῶν δυνάμεών τους τόσο στόν τομέα τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς σέ ὅλα τά κρατικά ἱδρύματα, ὅσο καί στόν τομέα τῆς δουλιᾶς γιά τήν προετοιμασία τοῦ συνεδρίου. Γιατί τά καθήκοντα αὐτά συγχωνεύονται σέ ἕνα ἑνιαῖο ἀδιάσπαστο σύνολο.

Πέρασε, εὐτυχῶς, ὁ καιρός τῶν καθαρά θεωρητικῶν συζητήσεων, τῆς διαμάχης πάνω σέ γενικά ζητήματα, τῆς λήψης γενικῶν ἀποφάσεων. Αὐτό εἶναι ἕνα ξεπερασμένο πιά στάδιο, εἶναι ἕνα καθῆκον πού ἔχει πιά ἐκπληρωθεῖ. Πρέπει νά τραβᾶμε μπροστά, πρέπει νά μποροῦμε νά καταλάβουμε ὅτι τώρα μπαίνει μπροστά μας ἕνα *πρακτικό* καθῆκον, ὅτι πρέπει νά ἐκπληρώσουμε τό *πρακτικό* καθῆκον τῆς γρήγορης ὑπερνίκησης τοῦ οἰκονομικοῦ ξεχαρβαλώματος, κινητοποιώντας ὅλες μας τίς δυνάμεις μέ ἀληθινά ἐπαναστατική δραστηριότητα, μέ τήν ἴδια αὐταπάρνηση πού νικοῦσαν τόν Κολτσάκ, τόν Γιουντένιτς, τόν Ντενίκιν οἱ καλύτεροι σύντροφοί μας, οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες κόκκινοι στρατιῶτες.

Πρέπει νά τραβᾶμε μπροστά, πρέπει νά κοιτᾶμε μπροστά, πρέπει νά φέρουμε στό συνέδριο μιά καλομελετημένη καί προσεκτικά — μέ τήν κοινή δουλιά καί τίς κοινές προσπάθειες ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος — *ἐπεξεργασμένη πρακτική πείρα* οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας.

Κάτι ἔχουμε διδαχτεῖ καί γιά νά τραβήξουμε μπροστά, γιά νά ὑπερνικήσουμε τό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα πρέπει νά μήν ἀρχίζουμε ἀπό τήν ἀρχή, νά μήν ἀναδιοργανώνουμε τά πάντα, ἀλλά νά μποροῦμε *νά χρησιμοποιήσουμε* στόν ἀνώτατο βαθμό αὐτό πού ἤδη δημιουργήσαμε. Ὅσο τό δυνατό λιγότερες γενικές ἀναδιοργανώ-

σεις, ὅσο τό δυνατό περισσότερα πρακτικά, δοκιμασμένα στήν πράξη, ἐλεγμένα ἀπό τά ἀποτελέσματα πού ἤδη ἐπιτεύχθηκαν μέτρα, μεθόδους, τρόπους, ὑποδείξεις γιά τήν ἐπίτευξη τοῦ κύριου σκοποῦ μας: μεγαλύτερη, εὐρύτερη, γρηγορότερη, καλύτερη «πλαισίωση μέ ἐργάτες» τῶν μηχανισμῶν μας — νά τραβήξουμε ἀκόμη πιό πολλούς ἐργάτες καί ἐργαζόμενους ἀγρότες στή διεύθυνση τῆς βιομηχανίας καί τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας γενικά — νά τραβήξουμε ὄχι μόνο τούς μεμονωμένους ἀγρότες καί ἐργάτες πού ἔχουν δοκιμαστεῖ καλά στή δουλιά, νά τραβήξουμε ἀπαραίτητα καί σέ μεγαλύτερο βαθμό τά *συνδικάτα*, νά τραβήξουμε ἔπειτα τίς ἐξωκομματικές ἐργατικές καί ἀγροτικές συνδιασκέψεις — νά τραβήξουμε ὅλους, ὥς τόν τελευταῖο, τούς ἀστούς, δηλ. τούς εἰδικούς (γιατί ἔχουμε ἀπ' αὐτούς ἀφάνταστα λίγους) πού διαπαιδαγωγήθηκαν στό ἀστικό περιβάλλον καί γεύτηκαν τούς καρπούς τοῦ ἀστικοῦ πολιτισμοῦ — νά ὀργανώσουμε τή δουλιά ἔτσι πού οἱ ἐργαζόμενες μάζες μας *νά διδάσκονται ἀπ' αὐτούς* πραγματικά, σύμφωνα μέ τίς ἀπαιτήσεις τοῦ κομματικοῦ μας προγράμματος, καί ταυτόχρονα νά πραγματοποιοῦν τή «συντροφική κοινή ἐργασία τῶν ἀστῶν εἰδικῶν χέρι-χέρι μέ τή μάζα τῶν ἁπλῶν ἐργατῶν, πού καθοδηγοῦνται ἀπό συνειδητούς κομμουνιστές» (ὅπως γράφει τό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματός μας) — νά ποιά εἶναι τά κύρια πρακτικά μας καθήκοντα.

Σύντροφοι! Ὥς τώρα κατορθώναμε νά ὑπερνικοῦμε τίς πρωτάκουστες δυσκολίες πού ἔβαλε ἡ ἱστορία στό δρόμο τῆς πρώτης σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας, γιατί τό προλεταριάτο καταλάβαινε σωστά τά καθήκοντά του τοῦ δικτάτορα, δηλ. τοῦ καθοδηγητῆ, τοῦ ὀργανωτῆ, τοῦ ποδηγέτη ὅλων τῶν ἐργαζομένων. Κατορθώναμε νά νικᾶμε, γιατί καθορίζαμε σωστά τό πιό ἄμεσο, τό πιό ζωτικό, τό πιό ἐπίκαιρο καθῆκον, καί συγκεντρώναμε σ' αὐτό πραγματικά ὅλες τίς δυνάμεις ὅλων τῶν ἐργαζομένων, ὅλου τοῦ λαοῦ.

Οἱ νίκες στόν πόλεμο εἶναι εὐκολότερες ἀπό τή νίκη στόν οἰκονομικό τομέα. Νά νικήσουμε τόν Κολτσάκ, τόν Γιουντένιτς, τόν Ντενίκιν ἦταν πολύ εὐκολότερο ἀπό τό νά νικήσουμε τίς παλιές μικροαστικές συνήθειες, σχέσεις, ἕξεις, τούς οἰκονομικούς ὅρους πού τούς ὑπερασπίζουν καί τούς ἀναπαράγουν ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια μικρονοικοκυρέοι πλάι στούς ἐργάτες, μαζί τους, ἀνάμεσά τους.

Γιά νά νικήσουμε ἐδῶ χρειάζεται μεγαλύτερη ἀντοχή, μεγαλύτερη ὑπομονή, μεγαλύτερη ἐπιμονή, μεγαλύτερο πεῖσμα, μεγαλύτερη συστηματικότητα στή δουλιά, μεγαλύτερη τέχνη ὀργάνωσης καί

διεύθυνσης καί σέ μεγάλη κλίμακα. Ἀπό μᾶς, ἔθνος καθυστερημένο, αὐτό λείπει περισσότερο ἀπ' ὅλα.

Ἄς ἐντείνουν, λοιπόν, ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματος τίς δυνάμεις τους γιά νά φέρουν στό συνέδριο τοῦ Κόμματος μιά ἐλεγμένη, ἐπεξεργασμένη, συνοψισμένη *πρακτική* πείρα. Ἄν ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις καί μπορέσουμε προσεκτικά, συνετά, μέ πρακτικό τρόπο νά συγκεντρώσουμε, νά ἐλέγξουμε, νά ἐπεξεργαστοῦμε τήν *πρακτική* ἀκριβῶς πείρα, αὐτό ἀκριβῶς πού ὁ καθένας μας ἔκανε, ὁλοκλήρωσε, αὐτό πού εἶδε πλάι του νά κάνουν καί νά ὁλοκληρώνουν ἄλλοι, τότε καί μόνο τότε τό συνέδριο τοῦ Κόμματός μας, καί σέ συνέχεια ὅλα τά κρατικά μας ἱδρύματα, θά πραγματοποιήσουν τό *πρακτικό* καθῆκον: πῶς νά ὑπερνικήσουμε πιό γρήγορα καί πιό σίγουρα τό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα.

Ἀπό τά συνέδρια καί τίς συνελεύσεις πού συζητοῦσαν γενικά ζητήματα — στά συνέδρια καί στίς συνελεύσεις πού συνοψίζουν τήν *πρακτική πείρα*, αὐτό εἶναι τό σύνθημα τῆς ἐποχῆς μας. Νά πάρουμε ὑπόψη μας τήν πρακτική πείρα, γιά νά πετάξουμε τό βλαβερό, νά συγκεντρώσουμε ὅ,τι τό πολύτιμο ὑπάρχει, νά καθορίσουμε μέ ἀκρίβεια μιά σειρά ἄμεσα πρακτικά μέτρα καί νά τά πραγματοποιήσουμε ὁπωσδήποτε, χωρίς νά διστάζουμε μπροστά σέ ὁποιεσδήποτε θυσίες — νά πῶς καταλαβαίνουμε τά καθήκοντα τῆς στιγμῆς καί τά καθήκοντα τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 17 καί 26 τοῦ Φλεβάρη 1920

Δημοσιεύτηκε στίς 2 τοῦ Μάρτη 1920 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», ἀρ. φύλ. 13

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗ ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΥ ΕΙΔΗΣΕΩΝ «UNIVERSAL SERVICE» ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ ΚΑΡΛ ΒΙΓΚΑΝΤ [69]

1. «Σκοπεύουμε μήπως νά ἐπιτεθοῦμε ἐνάντια στήν Πολωνία καί στή Ρουμανία;»

Ὄχι. Τίς εἰρηνικές μας προθέσεις τίς διακηρύξαμε μέ τόν πιό πανηγυρικό καί ἐπίσημο τρόπο καί ἐξονόματος τοῦ ΣΛΕ καί ἐξονόματος τῆς ΠΚΕΕ. Δυστυχῶς, ἡ γαλλική καπιταλιστική κυβέρνηση προτρέπει τήν Πολωνία νά μᾶς ἐπιτεθεῖ (πιθανόν καί τή Ρουμανία). Σχετικά μ' αὐτό μιλοῦν ἀκόμη καί πολλά ἀμερικανικά ραδιοτηλεγραφήματα ἀπό τή Λυών.

2. «Τά σχέδιά μας στήν Ἀσία;»

Τά ἴδια ὅπως καί στήν Εὐρώπη: εἰρηνική συμβίωση μέ τούς λαούς, μέ τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες ὅλων τῶν ἐθνῶν, πού ἀφυπνίζονται γιά μιά νέα ζωή, ζωή χωρίς ἐκμετάλλευση, χωρίς τσιφλικάδες, χωρίς καπιταλιστές, χωρίς ἐμπόρους. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος τοῦ 1914-1918, ὁ πόλεμος τῶν καπιταλιστῶν τῆς ἀγγλο-γαλλικῆς (καί ρωσικῆς) ὁμάδας ἐνάντια στούς καπιταλιστές τῆς γερμανο-αὐστριακῆς ὁμάδας γιά τό μοίρασμα τοῦ κόσμου, ἀφύπνισε τήν Ἀσία καί ἐνίσχυσε ἐκεῖ, ὅπως καί παντοῦ, τήν τάση γιά τήν ἐλευθερία, γιά τήν εἰρηνική ἐργασία, γιά τήν κατάργηση τῶν πολέμων στό μέλλον.

3. «Οἱ βάσεις τῆς εἰρήνης μέ τήν Ἀμερική;»

Ἄς μή μᾶς ἐνοχλοῦν οἱ ἀμερικανοί καπιταλιστές. Ἐμεῖς δέν θά τούς πειράζουμε. Εἴμαστε μάλιστα πρόθυμοι νά τούς πληρώσουμε σέ χρυσό τίς χρήσιμες γιά τίς συγκοινωνίες καί τή βιομηχανία μηχανές, ἐργαλεῖα κτλ. Καί ὄχι μόνο σέ χρυσό, ἀλλά καί σέ πρῶτες ὕλες.

4. «Τά ἐμπόδια γιά μιά τέτια εἰρήνη;»

Κανένα ἀπό τήν πλευρά μας. Ἀπό τήν πλευρά τῶν ἀμερικανῶν (ὅπως καί τῶν ἄλλων) καπιταλιστῶν — ὁ ἰμπεριαλισμός.

5. «Οἱ ἀπόψεις μας γιά τήν ἀπέλαση τῶν ρώσων ἐπαναστατῶν ἀπό τήν Ἀμερική;»

Τούς δεχτήκαμε. Δέν φοβόμαστε στόν τόπο μας τούς ἐπαναστάτες. Δέν φοβόμαστε γενικά κανέναν καί, ἄν ἡ Ἀμερική φοβᾶται ἀκόμη καί μερικές ἑκατοντάδες ἤ χιλιάδες πολίτες της, εἴμαστε ἕτοιμοι νά ἀρχίσουμε διαπραγματεύσεις γιά νά δεχτοῦμε ὅλους τούς τρομερούς γιά τήν Ἀμερική πολίτες (ἐκτός ἀπό τούς ἐγκληματίες, βέβαια).

6. «Πιθανότητα οἰκονομικῆς συμμαχίας ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στή Γερμανία;»

Δυστυχῶς, οἱ πιθανότητες δέν εἶναι μεγάλες. Γιατί οἱ Σάιντεμαν εἶναι κακοί σύμμαχοι. Εἴμαστε ὑπέρ τῆς συμμαχίας μέ ὅλες τίς χῶρες, χωρίς νά ἀποκλείουμε κανέναν.

7. «Ἡ ἄποψή μας σχετικά μέ τήν ἀπαίτηση τῶν συμμάχων νά ἐκδοθοῦν οἱ ὑπαίτιοι τοῦ πολέμου;»

Ἄν θέλουμε νά μιλήσουμε γι' αὐτό τό ζήτημα σοβαρά, τότε ὑπαίτιοι τοῦ πολέμου εἶναι οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν. Ἐκδόστε μας ὅλους τούς τσιφλικάδες (πού ἔχουν πάνω ἀπό 100 ἑκτάρια γῆς) καί τούς καπιταλιστές (πού ἔχουν κεφάλαιο πάνω ἀπό 100.000 φράγκα) — θά τούς διαπαιδαγωγήσουμε νά κάνουν ὠφέλιμη ἐργασία, θά τούς ξεμάθουμε νά παίζουν τόν ἐπαίσχυντο, ποταπό καί αἱματηρό ρόλο τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί τῶν ὑπαίτιων τῶν πολέμων γιά τό μοίρασμα τῶν ἀποικιῶν. Οἱ πόλεμοι τότε θά γίνουν πολύ γρήγορα ἐντελῶς ἀδύνατοι.

8. «Ποιά ἡ ἐπίδραση τῆς εἰρήνης μαζί μας στήν οἰκονομική κατάσταση τῆς Εὐρώπης;»

Ἡ ἀνταλλαγή μηχανῶν μέ σιτηρά, λινάρι καί ἄλλες πρῶτες ὕλες — μπορεῖ νά μήν εἶναι εὐεργετική γιά τήν Εὐρώπη; Εἶναι ὁλοφάνερο πώς δέν μπορεῖ νά μήν εἶναι εὐεργετική.

9. «Ἡ ἄποψή μας γιά τή μελλοντική ἀνάπτυξη τῶν Σοβιέτ σάν παγκόσμιας δύναμης;»

Τό μέλλον ἀνήκει στό σοβιετικό σύστημα σέ ὅλο τόν κόσμο. Αὐτό τό ἀπόδειξαν τά γεγονότα: φτάνει νά μετρήσουμε, ἄς ποῦμε

10. Должна ли Россия еще бояться „контр-революционного вмешательства извне“?

Должна, к сожалению. Ибо капиталисты люди глупые и жадные. Они сделали ряд таких глупых и жадных попыток вмешательства, что надо бояться повторений, пока рабочие и крестьяне каждой страны не <u>перевоспитают</u> своих капиталистов.

11. Готова ли Россия вступить в „деловые отношения с Америкой“?

Конечно, готова, как и со всеми странами. Мир с Эстонией, которой мы сделали громадные уступки, доказал нашу готовность идти ради этого, при известных условиях, даже на концессии.

18/II.1920. В. Ульянов (Н. Ленин).

Ἡ τέταρτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν
«᾿Απάντηση σέ ἐρωτήματα τοῦ ἀνταποκριτῆ
τοῦ ἀμερικανικοῦ πρακτορείου εἰδήσεων
«Universal Service» στό Βερολίνο Κάρλ Βίγκαντ». —
18 τοῦ Φλεβάρη 1920

Σμίκρυνση

κατά τρίμηνο, τήν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μπροσουρῶν, τῶν βιβλίων, τῶν φυλλαδίων, τῶν ἐφημερίδων σέ ὁποιαδήποτε χώρα πού εἶναι ὑπέρ τῶν Σοβιέτ καί συμπαθοῦν τά Σοβιέτ. Δέν μπορεῖ νά γίνει διαφορετικά: ἐφόσον οἱ ἐργάτες τῶν πόλεων, οἱ ἐργατες, οἱ ἐργάτες γῆς καί οἱ μεροκαματιάρηδες τῆς ὑπαίθρου, ἔπειτα οἱ μικροαγρότες, δηλ. αὐτοί πού δέν καταφεύγουν στήν ἐκμετάλλευση μισθωτῶν ἐργατῶν, ἐφόσον ἡ τεράστια αὐτή πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων κατάλαβε πώς τά Σοβιέτ παραδίνουν στά χέρια τους ὅλη τήν ἐξουσία, ἀπελευθερώνοντάς τους ἀπό τό ζυγό τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, πῶς μπορεῖ νά ἐμποδίσει κανείς τή νίκη τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος σέ ὅλο τόν κόσμο; Ἐγώ τουλάχιστο δέν ξέρω κανένα τέτιο μέσο.

10. «Πρέπει ἡ Ρωσία ἀκόμη νά φοβᾶται μιά ξένη ἀντεπαναστατική ἐπέμβαση;»

Δυστυχῶς, πρέπει. Γιατί οἱ καπιταλιστές εἶναι ἄνθρωποι ἀνόητοι καί ἄπληστοι. Ἔκαναν πολλές τέτιες ἀνόητες καί ἄπληστες ἀπόπειρες ἐπέμβασης, γι' αὐτό πρέπει νά φοβόμαστε ἐπαναλήψεις τους, ὡσότου οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῆς κάθε χώρας δέν *ἀναδιαπαιδαγωγήσουν* τούς καπιταλιστές τους.

11. «Εἶναι πρόθυμη ἡ Ρωσία νά συνάψει ἐμπορικές σχέσεις μέ τήν Ἀμερική;»

Καί βέβαια εἶναι πρόθυμη, ὅπως καί μέ ὅλες τίς χῶρες. Ἡ εἰρήνη μέ τήν Ἐσθονία, πού τῆς κάναμε τεράστιες παραχωρήσεις, ἀπόδειξε πώς γι' αὐτό τό πράγμα εἴμαστε πρόθυμοι, καί κάτω ἀπό ορισμένους ὅρους, νά κάνουμε ἀκόμη καί ἐκχωρήσεις.

Β. Οὐλιάνοφ (Ν. Λένιν)

18/ΙΙ. 1920.

Δημοσιεύτηκε στά ἀγγλικά στίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1920 στήν ἐφημερίδα «New York Evening Journal», ἀρ. φύλ. 12671

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1950 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 112

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «DAILY EXPRESS» [70]

1) «Ἡ στάση μας ἀπέναντι στήν ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ;»

Τή βλέπουμε σάν ἕνα μεγάλο βῆμα πρός τά μπρός. Ἀνοίγεται γιά μᾶς ἡ δυνατότητα νά περάσουμε ἀπό τόν πόλεμο, πού μᾶς ἐπέβαλαν οἱ καπιταλιστικές κυβερνήσεις τῆς Ἀντάντ, στήν εἰρηνική οἰκοδόμηση. Καί αὐτό εἶναι γιά μᾶς τό κυριότερο. Ἐντείνοντας ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας, πού καταστράφηκε πρῶτα ἀπό τόν πόλεμο ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές γιά τά Δαρδανέλλια, γιά τίς ἀποικίες καί κατόπιν ἀπό τόν πόλεμο τῶν καπιταλιστῶν τῆς Ἀντάντ καί τῆς Ρωσίας ἐνάντια στούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας, ἐμεῖς, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἐπεξεργαζόμαστε τώρα μέ τή βοήθεια πολλῶν ἐπιστημόνων καί τεχνικῶν ἕνα σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ ὅλης τῆς Ρωσίας. Τό σχέδιο αὐτό εἶναι ὑπολογισμένο γιά πολλά χρόνια. Ὁ ἐξηλεκτρισμός θά ἀναγεννήσει τή Ρωσία. Ὁ ἐξηλεκτρισμός πάνω στή βάση τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος θά ἐξασφαλίσει τήν ὁριστική νίκη τῶν βάσεων τοῦ κομμουνισμοῦ στή χώρα μας, τῶν βάσεων μιᾶς πολιτισμένης ζωῆς χωρίς ἐκμεταλλευτές, χωρίς καπιταλιστές, χωρίς τσιφλικάδες, χωρίς ἐμπόρους.

Ἡ ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ πρέπει νά βοηθήσει στήν πραγματοποίηση τοῦ σχεδίου ἐξηλεκτρισμοῦ.

2) «Ἡ ἐπίδραση τῆς ἀπόφασης τῶν συμμάχων νά παραιτηθοῦν ἀπό τήν ἐπίθεση ἐνάντια στίς ἐπιθετικές ἐνέργειες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας;»

Ἐναντίον μας ἐπιτίθονταν ἡ Ἀντάντ καί οἱ σύμμαχοι καί οἱ ὑπηρέτες της: ὁ Κολτσάκ, ὁ Ντενίκιν, οἱ καπιταλιστές τῶν γύρω μας κρατῶν. Ἐμεῖς δέν ἐπιτεθήκαμε σέ κανέναν. Κλείσαμε εἰρήνη μέ τήν Ἐσθονία, κάνοντας μάλιστα καί ὑλικές θυσίες.

Περιμένουμε μέ ἀνυπομονησία «ἡ ἀπόφαση» τῶν συμμάχων νά ἐπικυρωθεῖ μέ τά *ἔργα* τους. Δυστυχῶς, ἡ ἱστορία τῆς εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν καί οἱ συνέπειές της δείχνουν πώς τίς περισσότερες φορές τά λόγια τῶν συμμάχων βρίσκονται σέ διάσταση μέ τά ἔργα τους, οἱ ἀποφάσεις μένουν στά χαρτιά.

3) «Θεωροῦμε τό σημερινό status quo ἱκανοποιητικό γιά τή σοβιετική πολιτική;»

Ναί, γιατί κάθε status quo στήν πολιτική εἶναι πέρασμα ἀπό τό παλιό στό καινούργιο. Τό σημερινό status quo εἶναι, ἀπό πολλές ἀπόψεις, πέρασμα ἀπό τόν πόλεμο στήν εἰρήνη. Ἕνα τέτιο πέρασμα εἶναι ἐπιθυμητό γιά μᾶς. Γι' αὐτό καί στό βαθμό αὐτό θεωροῦμε τό status quo ἱκανοποιητικό.

4) «Οἱ στόχοι μας ὕστερα ἀπό τήν κατάπαυση τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπομέρους τῶν συμμάχων;»

Οἱ στόχοι μας, ὅπως ἔχουμε ἤδη πεῖ, εἶναι ἡ εἰρηνική οἰκονομική οἰκοδόμηση. Ἕνα λεπτομερειακό σχέδιό της πάνω στή βάση τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ ἐκπονεῖται τώρα ἀπό ἐπιτροπή ἐπιστημόνων καί τεχνικῶν (σωστότερα: ἀπό ἀρκετές ἐπιτροπές) σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τῆς συνόδου τῆς ΠΚΕΕ τοῦ Φλεβάρη 1920.

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1920

Δημοσιεύτηκε στά ἀγγλικά στίς 23 τοῦ Φλεβάρη 1920 στήν ἐφημερίδα «Daily Express», ἀρ. φύλ. 6198

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1950 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 112

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «THE WORLD» ΛΙΝΚΟΛΝ ΕΪΡ [71]

ΟΙ ΣΥΜΜΑΧΟΙ «ΠΑΙΖΟΥΝ ΣΚΑΚΙ»

Σχετικά μέ τήν πληροφορία γιά τήν ἀπόφαση τῶν συμμάχων νά ἄρουν τόν ἀποκλεισμό ὁ Λένιν εἶπε:

Εἶναι δύσκολο νά δόσει πίστη κανείς στήν εἰλικρίνεια μιᾶς τέτιας ἀόριστης πρότασης πού, ὅπως φαίνεται, συνδυάζεται μέ τίς προετοιμασίες πού γίνονται γιά νά μᾶς ἐπιτεθοῦν μέσω τῆς Πολωνίας. Ἀπό πρώτη ἄποψη τό σχέδιο τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου φαίνεται σάν ἀρκετά ἀληθοφανές — ἐπανάληψη τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων διαμέσου τῶν συνεταιρισμῶν τῆς Ρωσίας. Οἱ συνεταιρισμοί ὅμως δέν ὑπάρχουν πιά, ἑνώθηκαν μέ τούς ὀργανισμούς μας διανομῆς. Γι' αὐτό τί μπορεῖ νά σημαίνουν οἱ συζητήσεις τῶν συμμάχων ὅτι θέλουν νά ἔχουν σχέσεις μέ τούς συνεταιρισμούς; Βέβαια, αὐτό εἶναι ἀσαφές.

Ἀκριβῶς γι' αὐτό καί λέω ὅτι μιά περισσότερο προσεκτική μελέτη μᾶς πείθει πώς ἡ ἀπόφαση αὐτή τοῦ Παρισιοῦ φαίνεται ἁπλῶς σάν μιά κίνηση στό σκάκι πού παίζουν οἱ σύμμαχοι, καί πού οἱ σκοποί τοῦ παιχνιδιοῦ αὐτοῦ μέχρι τώρα δέν εἶναι σαφεῖς.

Ὁ Λένιν, ὕστερα ἀπό μιά μικρή σιωπή πρόσθεσε μέ ἕνα πλατύ χαμόγελο:

Εἶναι πιό ἀσαφεῖς, λογουχάρη, ἀπό τήν πρόθεση τοῦ στρατάρχη Φός νά ἐπισκεφθεῖ τή Βαρσοβία.

Τόν ρώτησα, ἄν θεωρεῖ σοβαρή τή δυνατότητα πολωνικῆς ἐπίθεσης. (Πρέπει νά ὑπενθυμίσουμε ὅτι στή Ρωσία γίνονταν συζητήσεις γιά ἐπίθεση τῶν πολωνῶν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους καί ὄχι τό ἀντίθετο.)

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία — ἀπάντησε ὁ Λένιν. — Ὁ Κλεμαν-

σώ καί ὁ Φός εἶναι πάρα πολύ σοβαροί κύριοι, καί στό μεταξύ ὁ ἕνας ἀπ' αὐτούς ἐπεξεργάστηκε τό ἐπιθετικό αὐτό σχέδιο, ἐνῶ ὁ ἄλλος ἑτοιμάζεται νά τό πραγματοποιήσει. Αὐτό ἀποτελεῖ, βέβαια, σοβαρή ἀπειλή, ὅμως ἐμεῖς ἀντιμετωπίσαμε πιό σοβαρές ἀπειλές. Ὡστόσο, τό ζήτημα αὐτό δέν μᾶς προξενεῖ τόσο φόβο, ὅσο ἀπογοήτευση, γιατί βλέπουμε τούς συμμάχους νά ἐπιδιώκουν ἀκόμη νά πετύχουν ἕνα πράγμα ἀνέφικτο. Γιατί ἡ πολωνική ἐπίθεση εἶναι τόσο ἀνίκανη νά λύσει τό ρωσικό πρόβλημα στό πνεῦμα πού αὐτοί θέλουν, ὅσο καί στόν καιρό της ἡ ἐπίθεση τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν. Θυμηθεῖτε ὅτι ἡ Πολωνία ἔχει πολλές δικές της σκοτοῦρες. Καί στό μεταξύ εἶναι φανερό ὅτι ἡ Πολωνία δέν μπορεῖ νά πάρει βοήθεια ἀπό καμιά γειτονική της χώρα, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς Ρουμανίας.

Ὡστόσο, φαίνεται πώς ἡ εἰρήνη τώρα εἶναι πιό κοντά ἀπό ὅ,τι πρίν — διατύπωσα τή σκέψη.

Μάλιστα, αὐτό εἶναι σωστό. Ἄν ἡ εἰρήνη εἶναι φυσική συνέπεια τοῦ ἐμπορίου μαζί μας, τότε οἱ σύμμαχοι δέν μποροῦν καί στό ἑξῆς νά τήν ἀποφύγουν. Ἄκουσα ὅτι ὁ Μιλλεράν, διάδοχος τοῦ Κλεμανσώ, ἐκφράζει τήν πεποίθηση νά ἐξετάσει τό ζήτημα τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μέ τό ρωσικό λαό. Ἴσως αὐτό νά μαρτυρεῖ ὅτι ἔγινε ἀπότομη ἀλλαγή τῶν διαθέσεων ἀνάμεσα στούς γάλλους καπιταλιστές. Ὅμως στήν Ἀγγλία ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νά εἶναι ἰσχυρές οἱ θέσεις τοῦ Τσώρτσιλ, ἐνῶ ὁ Λόυντ Τζώρτζ, ὁ ὁποῖος ἴσως θέλει νά ἔχει ἐμπορικές σχέσεις μαζί μας, δέν ριψοκινδυνεύει νά ξεκόψει ἀνοιχτά μέ τούς πολιτικούς καί τούς χρηματιστικούς κύκλους, πού ὑποστηρίζουν τήν πολιτική τοῦ Τσώρτσιλ.

ΟΙ ΕΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΚΑΤΑΔΙΩΚΟΥΝ ΤΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ

Καί τί γίνεται μέ τήν Ἀμερική;

Εἶναι δύσκολο νά ξεκαθαρίσει κανείς τί συμβαίνει ἐκεῖ. Φαίνεται πώς οἱ τραπεζίτες σας μᾶς φοβοῦνται περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά. Πάντως ἡ κυβέρνησή σας παίρνει ἐξαιρετικά σκληρά μέτρα διωγμῶν ὄχι μονάχα ἐνάντια στούς σοσιαλιστές, ἀλλά καί ἐνάντια σέ ὅλη τήν ἐργατική τάξη γενικά, σέ σύγκριση

μέ ὁποιαδήποτε ἄλλη κυβέρνηση, ἀκόμη καί σέ σύγκριση μέ τήν ἀντιδραστική γαλλική κυβέρνηση. Καταδιώκει ξεκάθαρα τούς ξένους. Στό μεταξύ, τί θά ἔκανε ἡ Ἀμερική χωρίς τούς ἐργάτες-μετανάστες της; Αὐτοί εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖοι γιά τήν οἰκονομική σας ἀνάπτυξη.

Ὡστόσο, ὁρισμένοι ἀμερικανοί ἐπιχειρηματίες σάν νά ἀρχίζουν νά καταλαβαίνουν ὅτι πιό λογικό εἶναι νά ἀναπτύξουν ἐπικερδεῖς δουλιές στή Ρωσία, παρά νά κάνουν πόλεμο μέ τή Ρωσία, καί αὐτό εἶναι καλό σημάδι. Ἐμεῖς θά χρειαστοῦμε περισσότερα ἀμερικανικά βιομηχανικά προϊόντα — ἀτμομηχανές, αὐτοκίνητα καί τά λοιπά — ἀπό ὁποιαδήποτε ἄλλη χώρα.

Καί ποιοί εἶναι οἱ δικοί σας ὅροι εἰρήνης;

Δέν ἀξίζει νά χάνουμε καιρό σέ συζητήσεις γιά τό ζήτημα αὐτό. Εἶναι γνωστό σέ ὅλο τόν κόσμο ὅτι εἴμαστε ἕτοιμοι νά συνάψουμε εἰρήνη μέ ὅρους δίκαιους, πού δέν μποροῦν νά τούς ἀμφισβητήσουν ἀκόμη καί οἱ πιό ἰμπεριαλιστικά διατεθειμένοι καπιταλιστές. Δηλώσαμε ἐπανειλημμένα πώς ἐπιδιώκουμε τήν εἰρήνη, ὅτι μᾶς εἶναι ἀναγκαία ἡ εἰρήνη, καθώς ἐπίσης ὅτι εἴμαστε διατεθειμένοι νά παράσχουμε στό ξένο κεφάλαιο γενναιόδωρες ἐκχωρήσεις καί ἐγγυήσεις. Ὅμως δέν θά ἐπιτρέψουμε νά μᾶς στραγγαλίσουν στό ὄνομα τῆς εἰρήνης.

Δέν βλέπω καμιά αἰτία, γιά ποιό λόγο ἕνα σοσιαλιστικό κράτος σάν τό δικό μας νά μήν ἔχει ἀπεριόριστες ἐμπορικές σχέσεις μέ τίς καπιταλιστικές χῶρες. Δέν ἔχουμε ἀντίρηση νά χρησιμοποιήσουμε ἀτμομηχανές καί ἀγροτικές μηχανές καπιταλιστικές, γιατί λοιπόν αὐτοί νά ἐναντιώνονται στή χρησιμοποίηση τοῦ δικοῦ μας σοσιαλιστικοῦ σιταριοῦ, λιναριοῦ καί πλατίνας; Μά τά σοσιαλιστικά σιτηρά ἔχουν τήν ἴδια γεύση, ὅπως καί ὁποιαδήποτε ἄλλα σιτηρά, ἔτσι δέν εἶναι; Ἐννοεῖται, θά ἀναγκαστοῦν νά ἔχουν ἐμπορικές σχέσεις μέ τούς φοβερούς μπολσεβίκους, δηλαδή μέ τή Σοβιετική κυβέρνηση. Ὅμως γιά τούς ἀμερικανούς ἐπιχειρηματίες πού παράγουν, λογουχάρη, χάλυβα, οἱ ἐμπορικές σχέσεις μέ τά Σοβιέτ θά εἶναι μιά ὑπόθεση ὄχι πιό δύσκολη ἀπό ὅ,τι ἦταν ἡ ὑπόθεση μέ τίς κυβερνήσεις τῆς Ἀντάντ γιά τό ζήτημα τοῦ πολεμικοῦ ἐφοδιασμοῦ στήν περίοδο τοῦ πολέμου.

Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΞΑΡΤΙΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΡΩΣΙΑ

Νά γιατί ἡ συζήτηση αὐτή γιά τήν ἐπανάληψη τοῦ ἐμπορίου μέ τή Ρωσία διαμέσου τῶν συνεταιρισμῶν μᾶς φαίνεται ἀνειλικρινής ἤ, τό λιγότερο, ἀσαφής· εἶναι μάλλον μιά κίνηση στό σκάκι, παρά μιά εἰλικρινής, καθαρή πρόταση πού ἀμέσως θά γινόταν δεκτή καί θά πραγματοποιόταν. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἄν τό Ἀνώτατο Συμβούλιο σκοπεύει πραγματικά νά ἄρει τόν ἀποκλεισμό, γιατί λοιπόν δέν μᾶς ἀνακοινώνει τίς προθέσεις του; Δέν πήραμε καμιά ἐπίσημη ἀνακοίνωση ἀπό τό Παρίσι. Αὐτά τά λίγα πού μᾶς εἶναι γνωστά βασίζονται στίς εἰδήσεις τῶν ἐφημερίδων ἀπό ὑποκλοπές τῶν ἀσυρμάτων μας.

Οἱ κρατικοί παράγοντες τῆς Εὐρώπης καί τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, ὅπως φαίνεται, δέν καταλαβαίνουν ὅτι τό σημερινό οἰκονομικό χάος στή Ρωσία εἶναι μόνο ἕνα μέρος τοῦ παγκόσμιου οἰκονομικοῦ χάους. Ἐφόσον τό οἰκονομικό πρόβλημα θά ἐξετάζεται ἀπό τήν ἄποψη ξεχωριστῶν ἐθνῶν εἴτε ὁμάδας ἐθνῶν καί ὄχι ἀπό διεθνή ἄποψη, θά εἶναι ἀδύνατο νά λυθεῖ. Χωρίς τή Ρωσία ἡ Εὐρώπη δέν μπορεῖ νά ὀρθοποδήσει. Καί ὅταν ἡ Εὐρώπη εἶναι ἐξαντλημένη, ἡ θέση τῆς Ἀμερικῆς γίνεται κρίσιμη. Τί ὄφελος ἔχει ἡ Ἀμερική ἀπό τά πλούτη της, ἄν δέν μπορεῖ νά ἀποκτήσει μέ τά πλούτη αὐτά ὅ,τι τῆς εἶναι ἀπαραίτητο; Γιατί ἡ Ἀμερική δέν μπορεῖ νά φάει ἤ νά φορέσει τό χρυσό πού ἔχει συσσωρεύσει, δέν εἶναι ἔτσι; Ἡ Ἀμερική δέν θά μπορέσει νά κάνει ἐπικερδές ἐμπόριο μέ τήν Εὐρώπη, δηλαδή νά ἐμπορευθεῖ σέ μιά βάση τέτια πού νά ἀντιπροσωπεύει γι' αὐτή μιά πραγματική ἀξία, ἐφόσον ἡ Εὐρώπη, δέν θά μπορέσει νά τῆς δόσει ἐμπορεύματα, τά ὁποῖα ἡ Ἀμερική θέλει νά πάρει σέ ἀντάλλαγμα ἐκείνου πού τῆς εἶναι ἀπαραίτητο νά πουλήσει. Ἡ Εὐρώπη ὅμως δέν θά μπορέσει νά τῆς δόσει τά ἐμπορεύματα αὐτά, ἄν δέν σταθεῖ στά πόδια της στόν οἰκονομικό τομέα.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΕΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗ ΑΠΟ ΤΑ ΡΩΣΙΚΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

Ἐμεῖς στή Ρωσία ἔχουμε σιτάρι, λινάρι, πλατίνα, ποτάσσα καί πολλά ὀρυκτά, πού τά ἔχει μεγάλη ἀνάγκη ὅλος ὁ κόσμος. Στό τέλος-τέλος ὁ κόσμος πρέπει νά ἔλθει σ' ἐμᾶς γι' αὐτά, χωρίς νά πάρει ὑπόψη του, ἄν ἔχουμε μπολσεβικισμό ἤ ὄχι. Ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι βαθμιαῖα ἀρχίζουν νά κατανοοῦν τήν ἀλήθεια αὐτή.

Στό μεταξύ δμως δχι μόνο ἡ Ρωσία, ἀλλά καί δλη ἡ Εὐρώπη συγκλονίζεται συθέμελα, καί τό 'Ανώτατο Συμβούλιο ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νά ἐφαρμόζει πολιτική ὑπεκφυγῶν. Ἡ Ρωσία, καθώς ἐπίσης καί ἡ Εὐρώπη, μπορεῖ νά σωθεῖ ἀπό δλοκληρωτική καταστροφή, δμως γι' αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά ἐνεργήσουμε ἀμέσως καί γρήγορα. Τό 'Ανώτατο δμως Συμβούλιο ἐνεργεῖ πολύ ἀργά, φοβερά ἀργά. Στήν πραγματικότητα, φαίνεται πώς αὐτό ἔχει ἤδη διαλυθεῖ, χωρίς νά ἀποφασίσει τίποτε καί παρέδοσε τά καθήκοντά του στό Συμβούλιο τῶν πρεσβευτῶν, καί τή θέση του πρέπει νά τήν καταλάβει μόνο ἡ ἀνύπαρκτη Κοινωνία τῶν 'Εθνῶν, πού εἶναι ἀπό τή γέννησή της νεκρή. Μά μήπως ἡ Κοινωνία τῶν 'Εθνῶν μπορεῖ νά ἀρχίσει νά λειτουργεῖ χωρίς τίς 'Ενωμένες Πολιτεῖες, οἱ ὁποῖες πρέπει νά ἀποτελοῦν τό κύριο στήριγμά της;

Ρώτησα μέχρι ποιό βαθμό εἶναι ἱκανοποιημένη ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἀπό τή στρατιωτική κατάσταση.

Εἶναι πολύ ἱκανοποιημένη. Οἱ μοναδικές ἐνδείξεις γιά μελλοντική στρατιωτική ἐπίθεση ἐναντίον μας ὑπάρχουν μόνο ἀπό τήν πλευρά τῆς Πολωνίας, πράγμα γιά τό ὁποῖο ἤδη μίλησα. Ἄν ἡ Πολωνία ἐπιχειρήσει ἕναν τέτιο τυχοδιωκτισμό, τότε αὐτό θά φέρει καινούργια βάσανα καί στίς δυό πλευρές καί ἄσκοπη ἀπώλεια καί ἄλλων ἀνθρώπινων ὑπάρξεων. Ὅμως ἀκόμη καί ὁ Φός δέν θά μπορέσει νά ἐξασφαλίσει τή νίκη στούς πολωνούς. Δέν θά μποροῦσαν νά νικήσουν τόν Κόκκινο Στρατό μας, ἄν ἀκόμη καί ὁ ἴδιος ὁ Τσώρτσιλ πολεμοῦσε μαζί τους.

Στό σημεῖο αὐτό ὁ Λένιν χαμογέλασε σκυθρωπά, γέρνοντας πίσω τό κεφάλι. Ὕστερα συνέχισε μέ πιό σοβαρό τόνο:

'Ασφαλῶς, ὁποιοδήποτε ἀπό τά μεγάλα συμμαχικά κράτη μπορεῖ νά μᾶς συντρίψει, ἄν αὐτά μπορέσουν καί ρίξουν ἐνάντιά μας τούς στρατούς τους. Ὅμως, δέν θά τολμήσουν νά τό κάνουν αὐτό. Τό ἐξαιρετικά παράδοξο εἶναι ὅτι ὅσο ἀδύνατη καί ἄν εἶναι ἡ Ρωσία σέ σύγκριση μέ τά ἀπεριόριστα μέσα τῶν συμμάχων, ὄχι μόνο μπόρεσε νά συντρίψει ὁποιεσδήποτε ἔνοπλες δυνάμεις, μαζί καί τά βρετανικά, ἀμερικανικά καί γαλλικά στρατεύματα, πού μπόρεσαν οἱ σύμμαχοι νά στείλουν ἐνάντιά της, ἀλλά καί νά κερδίσει ἐπίσης διπλωματικές καί ἠθικές νίκες στίς γύρω ἀπό μᾶς χῶρες τῆς ὑγειονομικῆς ζώνης. Ἡ Φιλλανδία ἀρνήθηκε νά πολεμήσει ἐνάντιά μας. Κλείσαμε εἰρήνη μέ τήν 'Εσθονία καί σύντομα θά ὑπογραφεῖ ἡ εἰρήνη μέ τή

Σερβία * καί μέ τή Λιθουανία [72]. Παρά τά μεγάλα δολώματα καί τίς ἄγριες ἀπειλές ἐνάντια στά μικρά αὐτά κράτη ἀπό τήν πλευρά τῆς Ἀντάντ, αὐτά προτίμησαν νά ἀποκαταστήσουν εἰρηνικές σχέσεις μαζί μας.

Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΧΕΙ ΚΑΛΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Αὐτό ἀναμφισβήτητα ἀποτελεῖ μαρτυρία τῆς τεράστιας ἠθικῆς δύναμής μας. Τά Βαλτικά κράτη πού εἶναι οἱ πιό κοντινοί μας γείτονες καταλαβαίνουν ὅτι μόνο ἐμεῖς δέν ἔχουμε καμιά πρόθεση νά ἀπειλήσουμε τήν ἀνεξαρτησία καί τήν εὐημερία τους.

Καί ἡ ἐσωτερική κατάσταση τῆς Ρωσίας;

Αὐτή εἶναι κρίσιμη, ὅμως ἔχει καλές προοπτικές. Κατά τήν ἄνοιξη ἡ ἔλλειψη τροφίμων θά ξεπεραστεῖ, τουλάχιστο σέ βαθμό πού νά ἀπαλλαγεῖ ὁ πληθυσμός τῶν πόλεων ἀπό τήν πείνα. Τότε θά ὑπάρχουν ἐπίσης καί ἀρκετά καύσιμα. Χάρη στά ὑπέροχα κατορθώματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, ἄρχισε ἤδη ἡ ἀνόρθωση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Σήμερα ἕνα μέρος τοῦ στράτοῦ αὐτοῦ μετατράπηκε σέ στρατιές ἐργασίας· αὐτό τό ἀσυνήθιστο φαινόμενο ἔγινε κατορθωτό μόνο σέ μιά χώρα πού ἀγωνίζεται γιά ἀνώτερα ἰδανικά. Ἐννοεῖται, αὐτό εἶναι ἀδύνατο νά γίνει στίς καπιταλιστικές χῶρες. Στό παρελθόν τά θυσιάζαμε ὅλα γιά νά νικήσουμε τούς ἔνοπλους ἐχθρούς μας, σήμερα ὅμως καταβάλλουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά τήν ἀνόρθωση τῆς οἰκονομίας. Γιά τό ζήτημα αὐτό θά χρειαστοῦν χρόνια, ὅμως τελικά θά νικήσουμε.

Πότε, κατά τή γνώμη σας, θά τελειώσει ἡ οἰκοδόμηση τοῦ κομμουνισμοῦ στή Ρωσία; Νόμισα πώς τό ἐρώτημα αὐτό ἦταν δύσκολο, ὅμως ὁ Λένιν ἀπάντησε ἀμέσως.

Σκοπεύουμε νά ἐξηλεκτρίσουμε ὅλο τό βιομηχανικό μας σύστημα μέ τή δημιουργία ἠλεκτρικῶν σταθμῶν στά Οὐράλια καί σέ ἄλλα μέρη. Οἱ μηχανικοί μας λένε πώς γι' αὐτό θά χρειαστοῦν δέκα χρόνια. Ἡ ἀποπεράτωση τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ θά

---

* Στήν ἐφημερίδα ἔχει γίνει λάθος. Ἡ Σερβία δέν βρισκόταν σέ ἐμπόλεμη κατάσταση μέ τή Σοβιετική Ρωσία. Ὅπως φαίνεται, πρόκειται γιά τή Λεττονία. *Ἡ Σύντ.*

ἀποτελέσει τήν πρώτη βασική βαθμίδα πρός τήν κομμουνιστική ὀργάνωση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς κοινωνίας. Ὅλη ἡ βιομηχανία μας θά πάρει ἐνέργεια ἀπό μιά κοινή πηγή, ἱκανή νά ἐφοδιάσει στόν ἴδιο βαθμό ὅλους τούς κλάδους της. Αὐτό θά ἐξαλείψει τόν μή παραγωγικό ἀνταγωνισμό στήν ἀναζήτηση καυσίμων καί θά δημιουργήσει μιά σταθερή οἰκονομική βάση γιά τίς ἐπιχειρήσεις τῆς μεταποιητικῆς βιομηχανίας, πού χωρίς αὐτό δέν μποροῦμε νά ἐλπίζουμε ὅτι θά πετύχουμε ἕνα τέτιο ἐπίπεδο ἀνταλλαγῆς προϊόντων πρώτης ἀνάγκης, πού θά ἀντιστοιχοῦσε στίς ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ὑπολογίζουμε, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ὅτι μέσα σέ τρία χρόνια θά καῖνε στή Ρωσία 50 000 000 ἠλεκτρικές λάμπες. Ὅπως ὑποθέτω, στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχουν 70 000 000 τέτιες λάμπες, ὅμως γιά μιά χώρα ὅπου ὁ ἠλεκτρισμός βρίσκεται ἀκόμη σέ νηπιακή κατάσταση, νά ἔχει πάνω ἀπό τά δυό τρίτα τῆς ποσότητας αὐτῆς, ἀποτελεῖ τεράστια ἐπιτυχία. Κατά τή γνώμη μου, ὁ ἐξηλεκτρισμός εἶναι τό πιό βασικό ἀπ' ὅλα τά ἄλλα μεγάλα καθήκοντα πού μπαίνουν μπροστά μας.

ΔΡΙΜΥΤΑΤΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΩΝ ΗΓΕΤΩΝ

Στό τέλος τῆς συζήτησής μας ὁ Λένιν διατύπωσε, φυσικά, ὄχι γιά τόν Τύπο, μιά σειρά ἔντονες κριτικές παρατηρήσεις γιά ὁρισμένους σοσιαλιστές ἡγέτες τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς, ἀπό τίς ὁποῖες προκύπτει ὅτι ὁ Λένιν δέν πιστεύει στήν ἱκανότητα ἤ ἔστω καί στήν ἐπιθυμία τῶν κυρίων αὐτῶν νά προωθήσουν μέ ἐπιτυχία τό ἔργο τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης. Ὅπως φαίνεται, ὁ Λένιν θεωρεῖ ὅτι ὁ μπολσεβικισμός θά ἀνοίξει τό δρόμο μάλλον παρά καί ἐνάντια στούς «ἐπίσημους» αὐτούς ἡγέτες τοῦ σοσιαλισμοῦ καί ὄχι μέ τή βοήθειά τους.

Δημοσιεύτηκε στήν ἀγγλική γλώσσα
στίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1920
στήν ἐφημερίδα «The World», ἀρ. φύλ. 21368

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή ρωσική γλώσσα
τό 1957 στό περιοδικό «Κομμουνίστ»,
τεῦχ. 15

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας.
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ-ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ

Συντρόφισσες! Οἱ ἐκλογές στό Σοβιέτ τῆς Μόσχας δείχνουν ὅτι δυναμώνουν οἱ θέσεις τοῦ Κόμματος τῶν κομμουνιστῶν μέσα στήν ἐργατική τάξη.

Πρέπει οἱ γυναῖκες-ἐργάτριες νά μετέχουν πιό δραστήρια στίς ἐκλογές. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἡ πρώτη καί ἡ μοναδική στόν κόσμο πού ἐξαφάνισε ὁλοκληρωτικά ὅλους τούς παλιούς, ἀστικούς, ἐπαίσχυντους νόμους πού βάζουν τή γυναίκα σέ ἀνισότιμη θέση ἀπέναντι στόν ἄντρα, πού δίνουν προνόμια στόν ἄντρα, λ.χ. στόν τομέα τοῦ δικαίου πού ἀφορᾶ τό γάμο, ἤ στόν τομέα τῶν σχέσεων ἀπέναντι στά παιδιά. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία, σάν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, εἶναι ἡ πρώτη καί μοναδική στόν κόσμο πού κατάργησε ὅλα τά προνόμια πού πηγάζουν ἀπό τήν ἰδιοκτησία, πού εἶχαν διατηρηθεῖ στό οἰκογενειακό δίκαιο ὑπέρ τοῦ ἄντρα σέ ὅλες, ἀκόμη καί στίς πιό δημοκρατικές, ἀστικές δημοκρατίες.

Ὅπου ὑπάρχουν τσιφλικάδες, καπιταλιστές, ἔμποροι ἐκεῖ δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει, ἀκόμη καί νομική ἰσοτιμία τῆς γυναίκας μέ τόν ἄντρα.

Ὅπου δέν ὑπάρχουν τσιφλικάδες, καπιταλιστές, ἔμποροι, ὅπου ἡ ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων χωρίς αὐτούς τούς ἐκμεταλλευτές χτίζει τή νέα ζωή, ἐκεῖ ὑπάρχει νομική ἰσοτιμία τῆς γυναίκας μέ τόν ἄντρα.

Αὐτό ὅμως δέν εἶναι ἀρκετό.

Ἡ νομική ἰσοτιμία δέν εἶναι ἀκόμη ἰσοτιμία στή ζωή.

Στή χώρα μας πρέπει ἡ γυναίκα-ἐργάτρια νά πετύχει ὄχι μόνο τή νομική ἰσότητα μέ τόν ἄνδρα-ἐργάτη, ἀλλά καί τήν ἰσότητα στή ζωή. Γιά νά γίνει αὐτό πρέπει οἱ γυναῖκες-ἐργάτριες

νά συμμετέχουν όλοένα καί περισσότερο στή διεύθυνση τών κοινωνικών έπιχειρήσεων καί στή διακυβέρνηση τού κράτους.

Οί γυναίκες, όντας σέ διευθυντικές θέσεις, θά μάθουν καί θά φτάσουν γρήγορα τούς άντρες.

Έκλέγετε, λοιπόν, περισσότερες γυναίκες-έργάτριες στό Σοβιέτ, τόσο κομμουνίστριες, όσο καί άκομματικές. Φτάνει νά είναι τίμια έργάτρια πού νά έχει τήν ίκανότητα νά δουλεύει θετικά καί εύσυνείδητα καί άς είναι άκομματική — έκλέξτε την στό Σοβιέτ τής Μόσχας!

Περισσότερες γυναίκες-έργάτριες στό Σοβιέτ τής Μόσχας! Άς άποδείξει τό προλεταριάτο τής Μόσχας ότι είναι έτοιμο νά κάνει καί κάνει τό πάν γιά τήν πάλη ώς τή νίκη, γιά τήν πάλη ένάντια στήν παλιά άνισοτιμία, ένάντια στήν παλιά, στήν άστική ταπείνωση τής γυναίκας!

Τό προλεταριάτο δέν μπορεί νά άποκτήσει πλήρη έλευθερία, άν δέν κατακτήσει πλήρη έλευθερία γιά τίς γυναίκες.

Ν. Λένιν

21 τού Φλεβάρη 1920.

«Πράβντα», άρ. φύλ. 40,
22 τού Φλεβάρη 1920

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τής έφημερίδας «Πράβντα»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΜΠΟΡΟΤΜΠΙΣΤΩΝ

1) Ἐπιμένω πολύ οἱ μποροτμπιστές νά κατηγορηθοῦν *ὄχι* σάν ἐθνικιστές, *ἀλλά* σάν ἀντεπαναστάτες καί μικροαστοί.

2) Θά πρέπει νά προσθέσουμε τήν κατηγορία ὅτι τούς δασκάλους τους, ὀπαδούς τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἕνωσης τῆς Οὐκρανίας «Σπίλκα», *δέν* τούς ἀντιμετωπίζουν ἔτσι (δέν κάνουν ἀμείλικτο ἀγώνα ἐνάντιά τους), ὅπως κάνουμε ἐμεῖς ἐνάντια στή *δική μας* μικροαστική «ΠΕΔ» * [73]

22. II.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Φλεβάρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στό βιβλίο: Ν. Ν. Ποπόφ. «Δοκίμιο τῆς Ἱστορίας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος (μπολσεβίκων) τῆς Οὐκρανίας». Κίεβο

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

---

* — Πανρωσική Ἕνωση δασκάλων. *Σημ. μετ.*

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ III ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΤΩΝ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΩΝ ΥΠΟΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΛΑΪΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ. 25 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1920

Ἐπιτρέψτε μου νά χαιρετίσω ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τή σύσκεψή σας καί νά σᾶς ἐκθέσω μέ τήν εὐκαιρία αὐτή μερικές σκέψεις μου.

Ὁσοναφορᾶ τή διεθνή μας θέση μπορῶ νά σᾶς πῶ γιά τό ραδιοτηλεγράφημα πού πήραμε χθές ἀπό τήν Ἀγγλία καί πού χαρακτηρίζει καλύτερα ἀπό ὅλα τή διεθνή αὐτή θέση. Τό ραδιοτηλεγράφημα λέει ὅτι χθές, 24 τοῦ μήνα, τό Ἀνώτατο Συμβούλιο τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων κατέληξε στό συμπέρασμα ὅτι, ἄν τά κράτη πού συνορεύουν μέ τή Ρωσία τοῦ ζητήσουν συμβουλή σχετικά μέ τήν πολιτική, θά τούς πεῖ πώς δέν μπορεῖ νά τούς συστήσει τόν πόλεμο, ὁ ὁποῖος μάλλον θά βλάψει τά συμφέροντά τους, καί ὅτι ἀκόμη λιγότερο μπορεῖ νά τούς συστήσει ἕναν ἐπιθετικό πόλεμο ἐνάντια στή Ρωσία· ὅμως, ἄν ἡ Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας ἐπιτεθεῖ ἐνάντια στά σύνορά τους, τό Συμμαχικό Συμβούλιο θά τά ὑποστηρίξει. Ἔπειτα οἱ κύριοι σύμμαχοι ἐπιθυμοῦν νά στείλουν στή Ρωσία μιά ἐπιτροπή πού ἀνήκει στήν ἐπιτροπή ἐργασίας τῆς Οὐάσιγκτον. Οἱ ὀργανωτές τῆς συνδιάσκεψης, οἱ σοσιαλπροδότες μαζί μέ τόν Ἀλμπέρ Τομά, συμφώνησαν πάνω σέ ὁρισμένες κοινωνικές μεταρυθμίσεις, καί θέλουν αὐτούς τούς ἀνθρώπους πού ἐκπροσωποῦν ἕνα μέρος τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν [74], νά τούς στείλουν στή Ρωσία γιά νά ἐρευνήσουν κατά πόσο οἱ συνθῆκες τῆς Ρωσίας ἀνταποκρίνονται στίς συνηθισμένες ἀπαιτήσεις τῶν «πολιτισμένων» κρατῶν.

Τό ἀνακοινωθέν αὐτό γιά τή χθεσινή ἀπόφαση τῶν συμμάχων δείχνει ξεκάθαρα τί σύγχυση ἔπαθαν οἱ κύριοι αὐτοί καί τί ὄφελος μποροῦμε νά βγάλουμε ἀπό τή σύγχυσή τους. Πέταξαν ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια γιά νά ὑποστηρίξουν τόν πόλεμο (ἀπό

τήν πλευρά τοῦ ἀγγλικοῦ κράτους) καί δήλωσαν πώς δέν μποροῦν πιά νά ὑποστηρίξουν τόν πόλεμο. Μ' αὐτό ἐξαντλήθηκε τό ἐπιθετικό τους μένος, ἄν καί συνεχίζεται ἡ μεταφορά πολεμικῶν ὑλικῶν στήν Πολωνία: ἐξακολουθοῦν νά προμηθεύουν ὁπλισμό, ἔχουμε ἀκριβεῖς πληροφορίες ὅτι ἡ Πολωνία κάνει ἀναδιάταξη τῶν στρατευμάτων της, πού ἀποσκοπεῖ σέ ἐπίθεση, κι' ἔτσι δέν μποροῦμε νά βασιστοῦμε μέ σιγουριά στή δήλωσή τους. Ἄν καί τώρα ἔχει μειωθεῖ κατά τά ἐννιά δέκατα ὁ κίνδυνος τῆς ἐξωτερικῆς ἀπειλῆς ἀπό τήν πλευρά τῶν συμμάχων, πάντως ὅμως παραμένει μιά ὁρισμένη ἀπειλή· μετά τόν τερματισμό τοῦ πολέμου ἐνάντια στόν Ντενίκιν εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά παραμείνουμε ἑτοιμοπόλεμοι. Δέν μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε σέ πλήρη ἀποστράτευση.

Ἔτσι, λοιπόν, ὁ κίνδυνος εἰσβολῆς τοῦ διεθνοῦς καπιταλισμοῦ στή Ρωσία ἔχει κατά τά ἐννιά δέκατα ἐκλείψει· χρεοκόπησαν, ὅπως καί τούς ἄξιζε, σέ τέτιο βαθμό, πού κάνουν γιά πολλοστή ἤδη φορά τήν πρόταση νά στείλουν ἐπιτροπή στή Ρωσία. Ἄν ἡ ἐπιτροπή αὐτή θά περιλαβαίνει κυρίους σάν τόν Ἀλμπέρ Τομά, πού ἐπισκεπτόταν τή Ρωσία τόν καιρό τοῦ πολέμου, τότε δέν θά βγεῖ τίποτε ἄλλο παρά ἕνα σκάνδαλο γι' αὐτούς καί μιά θαυμάσια εὐκαιρία προπαγάνδας γιά μᾶς. Θά τούς κάνουμε μιά τέτια ὑποδοχή, πού θά κοιτάξουν νά φύγουν μιά ὥρα γρηγορότερα ἀπό τή Ρωσία, καί δέν θά βγεῖ ἀπ' αὐτό τίποτε ἄλλο, ἐκτός ἀπό τή διαφώτιση τῶν ἐργατῶν τῶν ἄλλων χωρῶν. Θέλουν νά μᾶς φοβίσουν, ὅταν ὅμως τούς ποῦμε ὅτι ἐπιφυλάσσουμε ὑποδοχή στούς ἀκριβούς μας ξένους — αὐτοί θά ματαιώσουν τήν ἀπόπειρά τους. Αὐτό δείχνει σέ ποιό βαθμό τά ἔχουν χάσει. Τώρα ἔχουμε ἕνα παραθυράκι πρός τήν Εὐρώπη χάρη στήν εἰρήνη μέ τήν Ἐσθονία καί εἴμαστε σέ θέση νά παίρνουμε ἀπό ἐκεῖ τά βασικά προϊόντα. Ἡ διεθνής μας θέση παρουσιάζει μιά πραγματικά τεράστια πρόοδο καί βελτίωση: κάθε ἐξωτερικός κίνδυνος γιά τή Σοβιετική Δημοκρατία ἀπομακρύνθηκε κατά τά ἐννιά δέκατα.

Ὅσο περισσότερο ἀπομακρύνεται ὁ κίνδυνος, τόσο περισσότερο μποροῦμε νά καταπιαστοῦμε μέ τή δουλιά τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης· καί στή δράση τή δική σας, σ' ἐσᾶς πού ἀσχολεῖστε μέ τόν ἐξωσχολικό τομέα, ἐμεῖς ὑπολογίζουμε. Γιά νά ὀργανωθεῖ πιό σοβαρά ἡ σχολική μόρφωση χρειάζονται πολλές ὑλικές ἀλλαγές: οἰκοδόμηση σχολείων, ἐπιλογή δασκάλων, ἐσωτερικές μεταρυθμίσεις στήν ὀργάνωση καί στήν ἐπιλογή τοῦ

διδακτικοῦ προσωπικοῦ. Ὅλα αὐτά εἶναι πράγματα πού ἀπαιτοῦν μακρόχρονη προετοιμασία. Σχετικά μέ τήν ἐξωσχολική μόρφωση ἡ μακρόχρονη προετοιμασία δέν σᾶς ἐμποδίζει καί πολύ. Ἡ ἀνάγκη τοῦ πληθυσμοῦ νά μορφωθεῖ ἔξω ἀπό τό καθιερωμένο σχολικό σύστημα καί οἱ ἀνάγκες σέ στελέχη στόν τομέα αὐτό μεγαλώνουν ἐξαιρετικά γοργά. Εἶμαστε βέβαιοι πώς μέ τήν κοινή βοήθεια καί μέ τίς κοινές μας προσπάθειες θά γίνουν περισσότερα ἀπό ὅσα ἔγιναν ὥς τώρα.

Τέλος, θά μιλήσω γιά τό χαρακτήρα τῆς ἐξωσχολικῆς μόρφωσης πού συνδέεται μέ τήν προπαγάνδα καί τή διαφώτιση. Μιά ἀπό τίς βασικές ἐλλείψεις στήν ὀργάνωση τῆς παιδείας καί τῆς μόρφωσης στήν καπιταλιστική κοινωνία ἦταν ἡ ἀπόσπασή της ἀπό τά βασικά καθήκοντα τῆς ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας, ἀφοῦ στόν καπιταλιστή χρειαζόταν νά δόσει ἕνα πασάλειμμα γνώσεων καί νά ἐκγυμνάσει ὑπάκουους καί τιθασευμένους ἐργάτες. Στήν καπιταλιστική κοινωνία δέν ὑπῆρχε σύνδεση ἀνάμεσα στά πραγματικά καθήκοντα τῆς ὀργάνωσης τῆς λαϊκῆς ἐργασίας καί στή διδασκαλία. Δημιουργοῦνταν ἕνας τρόπος διδασκαλίας νεκρός, σχολαστικός, γραφειοκρατικός, μολυσμένος ἀπό τίς παπαδίστικες ἐπιδράσεις πού παντοῦ, καί στίς πιό δημοκρατικές ἀστικές δημοκρατίες, εἶχε σάν συνέπεια νά ἐκτοπίζεται καθετί τό ζωντανό καί ὑγιές. Ἡ ἄμεση ζωντανή δουλιά ἀντιμετώπιζε δυσκολίες, γιατί δίχως τό μηχανισμό τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, δίχως τήν ὑλική καί χρηματική βοήθεια ἡ ἐκπαίδευση δέν μπορεῖ νά μπεῖ σέ πλατιά βάση. Στό βαθμό πού μποροῦμε καί πρέπει νά προετοιμαζόμαστε γιά τό πέρασμα ὅλης τῆς σοβιετικῆς ζωῆς μας ἀπό τήν τροχιά τῆς πολεμικῆς προετοιμασίας καί πολεμικῆς ἀπόκρουσης τῆς ἐπίθεσης στήν τροχιά τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης — στόν ἴδιο βαθμό χρειάζεται καί εἶναι ἀπαραίτητο ἐσεῖς, τά στελέχη τῆς ἐξωσχολικῆς μόρφωσης, νά πάρετε ὑπόψη σας αὐτή τήν ἀλλαγή καί στήν προπαγανδιστική δράση σας, νά προσαρμόσετε σ' αὐτή τήν ἀλλαγή τά καθήκοντα καί τό πρόγραμμα τῆς δράσης σας.

Γιά νά δείξω πῶς καταλαβαίνω ἐγώ τά καθήκοντα καί ὅλο τό χαρακτήρα τῆς παιδείας, τῆς διδασκαλίας, τῆς διαπαιδαγώγησης καί τῆς ἐκπαίδευσης, σέ ἀντιστοιχία μέ τά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας πού ἄλλαξαν, θά ὑπενθυμίσω τήν ἀπόφαση γιά τόν ἐξηλεκτρισμό, πού ψήφισε ἡ τελευταία σύνοδος τῆς ΠΚΕΕ· πιθανό νά τή γνωρίζετε ὅλοι. Τίς τελευταῖες ἡμέρες δημοσιεύτηκε στόν Τύπο ἀνακοίνωση ὅτι μέσα σέ δυό μῆνες (ἡ ἐπίσημη ἀνακοίνωση πού δημοσιεύτηκε λέει: μέσα σέ δυό

ἑβδομάδες — αὐτό εἶναι λάθος) — ὅτι μέσα σέ δυό μῆνες θά ἔχει ἐκπονηθεῖ τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας. Τό σχέδιο περιλαβαίνει ἕνα πρόγραμμα-μίνιμουμ γιά 2-3 χρόνια καί ἕνα πρόγραμμα-μάξιμουμ γιά 10 χρόνια. Ὁ χαρακτήρας ὅλης τῆς προπαγάνδας μας καί τῆς καθαρά κομματικῆς καί τῆς σχολικῆς διδασκαλίας καί ἐκπαίδευσης, καί ὁ χαρακτήρας τῆς ἐξωσχολικῆς διδασκαλίας πρέπει νά ἀλλάξει ὄχι μέ τήν ἔννοια νά ἀλλάξουν οἱ ἴδιες οἱ ἀρχές καί ἡ κατεύθυνση τῆς ἐκπαίδευσης, ἀλλά νά προσαρμόσουμε τό χαρακτήρα τῆς δράσης πρός τό πέρασμα στήν εἰρηνική οἰκοδόμηση μέ ἕνα εὐρύ σχέδιο βιομηχανικῆς καί οἰκονομικῆς ἀναμόρφωσης τῆς χώρας, γιατί ἡ γενική οἰκονομική δυσκολία καί τό γενικό καθῆκον — εἶναι τό καθῆκον τῆς ἀνασυγκρότησης τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων τῆς χώρας ἔτσι, πού πλάι στό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό, νά μπορέσει ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση νά δημιουργήσει τίς νέες βάσεις τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Ὥς τώρα ὁ ἀγρότης ἦταν ὑποχρεωμένος νά δίνει τό σιτάρι του μέ μορφή δανείου στό ἐργατικό κράτος: τά χρωματιστά χαρτιά — τά χρήματα δέν μποροῦν νά ἱκανοποιήσουν τόν ἀγρότη γιά τά σιτηρά του. Ὁ ἀγρότης πού δέν ἱκανοποιεῖται ἀπ' αὐτά ἀπαιτεῖ τό νόμιμο δικαίωμα: σέ ἀντάλλαγμα γιά τά σιτηρά πού δίνει νά πάρει βιομηχανικά προϊόντα, τά ὁποῖα δέν μποροῦμε νά τοῦ δόσουμε, ὡσότου δέν ἀνορθώσουμε τήν οἰκονομία. Ἡ ἀνόρθωση τῆς οἰκονομίας εἶναι τό βασικό μας καθῆκον, δέν μποροῦμε ὅμως νά τήν ἀνορθώσουμε πάνω στήν παλιά οἰκονομική καί τεχνική βάση. Αὐτό δέν εἶναι δυνατό καί τεχνικά, καί θά ἦταν καί ἀνόητο· πρέπει νά βροῦμε νέα βάση. Ἡ νέα αὐτή βάση εἶναι τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ.

Τονίζουμε στήν ἀγροτιά, στή μάζα πού εἶναι λιγότερο ἀναπτυγμένη, πόσο εἶναι ἀπαραίτητο τό νέο πέρασμα πρός ἕνα ἀνώτερο ἐπίπεδο πολιτισμοῦ καί τεχνικῆς μόρφωσης γιά τήν ἐπιτυχία ὁλόκληρης τῆς σοβιετικῆς οἰκοδόμησης. Ἔτσι λοιπόν εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀνορθώσουμε τήν οἰκονομία. Καί ὁ πιό ἀμόρφωτος ἀγρότης καταλαβαίνει πώς ἡ οἰκονομία ἔχει καταστραφεῖ ἀπό τόν πόλεμο, πώς δίχως τήν ἀνόρθωσή της δέν μπορεῖ νά τά βγάλει πέρα μέ τήν ἐξαθλίωση — νά πάρει τά ἀπαραίτητα προϊόντα σάν ἀντάλλαγμα γιά τά σιτηρά. Ἀκριβῶς μ' αὐτή τήν πιό ἄμεση, ζωτική ἀνάγκη τῆς ἀγροτιᾶς πρέπει νά ἀσχολεῖται καί νά συνδέεται ὅλη ἡ δουλιά τῆς προπαγάνδας, τῆς μόρφωσης, τῆς διαφώτισης, τῆς ἐξωσχολικῆς μόρφωσης, γιά νά μήν εἶναι ξεκομμένη ἀπό τίς πιό ζωτικές ἀνάγκες τῆς κα-

θημερινῆς ζωῆς, ἀλλά νά ξεκινᾶ ἀκριβῶς ἀπό τήν ἀνάπτυξη καί τήν κατανόησή τους ἀπό τόν ἀγρότη, ὑπογραμμίζοντας πώς ἡ μόνη διέξοδος βρίσκεται στήν ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας. Ἡ ἀνόρθωση ὅμως τῆς βιομηχανίας δέν μπορεῖ νά γίνει πάνω στήν παλιά βάση: πρέπει νά τήν ἀνορθώσουμε πάνω στή βάση τῆς σύγχρονης τεχνικῆς. Αὐτό σημαίνει: ἐξηλεκτρισμός τῆς βιομηχανίας καί ἄνοδος τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ ἠλεκτρικοί σταθμοί ἀπαιτοῦν μέχρι 10 περίπου χρόνια δουλιᾶς, ἀλλά δουλιᾶς πιό πολιτισμένης καί πιό συνειδητῆς.

Θά ἀναπτύξουμε ἕνα εὐρύ σχέδιο δουλιᾶς, πού στήν ἀντίληψη τῶν πλατιῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς πρέπει νά συνδέεται μέ ἕναν ξεκάθαρο, πρακτικό σκοπό. Αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει μέσα σέ μερικούς μῆνες. Ἕνα πρόγραμμα-μίνιμουμ μπορεῖ νά δοθεῖ γιά 3 τό λιγότερο χρόνια. Ἀλλά, χωρίς νά κυνηγᾶμε οὐτοπίες, μποροῦμε νά ποῦμε πώς εἴμαστε σέ θέση μέσα σέ 10 χρόνια νά καλύψουμε ὅλη τή Ρωσία μέ ἕνα δίχτυ ἠλεκτροσταθμῶν καί νά ἀναπτύξουμε σέ τέτιο σημεῖο τή βιομηχανία ἠλεκτρισμοῦ, πού νά ἱκανοποιεῖ τίς σύγχρονες ἀπαιτήσεις τῆς τεχνικῆς καί νά βάλει τέρμα στήν παλιά γεωργία τοῦ ἀγρότη. Αὐτή ἀπαιτεῖ πιό ὑψηλό πολιτισμό καί μόρφωση.

Δίχως νά σᾶς διαφεύγει πώς σήμερα τό ἄμεσο πρακτικό καθῆκον εἶναι ἡ ἀποκατάσταση τῶν συγκοινωνιῶν καί ἡ μεταφορά τῶν τροφίμων, ὅτι στήν κατάσταση πού βρίσκεται τώρα ἡ παραγωγή δέν μποροῦμε νά καταπιανόμαστε μέ μεγάλα καθήκοντα, ὡστόσο ἐσεῖς στόν τομέα τῆς διαφώτισης καί τῆς προπαγάνδας πρέπει νά ἔχετε ὑπόψη σας καί νά ἐκπληρώσετε αὐτό τό καθῆκον τῆς πλήρους ἀναδιοργάνωσης πάνω σέ βάση πού νά ἀνταποκρίνεται στίς πολιτιστικο-τεχνικές ἀνάγκες. Ἀπό τίς παλιές μεθόδους προπαγάνδας πού εἶναι ἀπαρχαιωμένες, πού ὥς τώρα πλησίαζαν τόν ἀγρότη μέ γενικές φράσεις γιά τήν ταξική πάλη, φράσεις πού ἔδιναν τή βάση νά ἐπινοηθοῦν κάθε λογῆς ἀνοησίες σχετικά μέ τόν προλεταριακό πολιτισμό[75] κτλ., ἀπ' αὐτή τή σαβούρα, πού μοιάζει πολύ μέ τίς παιδικές ἀρώστιες τῆς βρεφικῆς ἡλικίας, θά ἀπαλλαγοῦμε πολύ γρήγορα. Στήν προπαγάνδα, στή ζύμωση, στή μορφωτική καί διαφωτιστική δράση μας θά περνᾶμε σέ μιά πιό νηφάλια καί πρακτική τοποθέτηση τοῦ ζητήματος, ἄξια τῶν ἀνθρώπων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού κάτι ἔμαθαν μέσα στά δυό χρόνια καί πού πλησιάζουν τό μουζίκο μέ ἕνα πρακτικό, συγκεκριμένο καί ξεκάθαρο σχέδιο ἀνοδιοργάνωσης ὅλης τῆς βιομηχανίας καί τοῦ ἐκθέτουν πώς

τώρα στήν κατάσταση πού βρίσκεται σήμερα ἡ μόρφωση, ὁ μουζίκος καί ὁ ἐργάτης δέν μποροῦν νά ἐκπληρώσουν αὐτό τό καθῆκον καί νά βγοῦν ἀπό τή βρωμιά, τήν ἐξαθλίωση, τόν ἐξανθηματικό τύφο καί τίς ἀρώστιες. Τό πρακτικό αὐτό καθῆκον, πού συνδέεται ξεκάθαρα μέ τήν ἄνοδο τοῦ πολιτισμοῦ καί τῆς μόρφωσης, πρέπει νά ἀποτελέσει τόν ἄξονα πού γύρω του πρέπει νά περιστρέφεται ὅλος ὁ χαρακτήρας τῆς κρατικῆς μας προπαγάνδας καί δράσης, τῆς διδασκαλίας καί τῆς μάθησης. Τότε θά δεθεῖ τόσο γερά μέ τά πιό ζωτικά συμφέροντα τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν, θά συνδέσει τόσο στενά τή γενική ἄνοδο τοῦ πολιτισμοῦ καί τῆς γνώσης μέ τίς ἐπείγουσες οἰκονομικές ἀνάγκες, πού θά δυναμώσουμε στό ἑκατονταπλάσιο τήν ἀνάγκη τῆς μόρφωσης ἀπό τήν πλευρά τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Εἴμαστε ἀπόλυτα πεπεισμένοι πώς, ἀφοῦ μέσα σέ δυό χρόνια πραγματοποιήσαμε ἕνα δυσκολότατο πολεμικό καθῆκον, θά μπορέσουμε νά πραγματοποιήσουμε μέσα σέ 5-10 χρόνια ἕνα καθῆκον ἀκόμη πιό δύσκολο: τό ἐκπολιτιστικό-μορφωτικό καί διαφωτιστικό καθῆκον.

Αὐτή εἶναι ἡ εὐχή πού ἤθελα νά σᾶς ἀπευθύνω. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α .)

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 2 τοῦ Μάρτη 1920 στήν ἐφημερίδα «Βετσέρνιγε Ἰζβέστιγια τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν Ἐργατῶν καί Κόκκινων Στρατιωτῶν Βουλευτῶν, ἀρ. φύλ. 481

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο στίς 25 τοῦ Ἀπρίλη 1930 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 114

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΟ Ι ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΟΖΑΚΩΝ 1 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1920 [76]

Σύντροφοι! Ἐπιτρέψτε μου πρῶτα ἀπόλα νά χαιρετίσω τό συνέδριο ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Λυπᾶμαι πολύ πού δέν μπόρεσα νά παραβρεθῶ τήν πρώτη ἡμέρα τῆς ἔναρξης τοῦ συνεδρίου καί δέν εἶχα τήν εὐκαιρία νά ἀκούσω τήν ἔκθεση τοῦ σ. Καλίνιν. Ἀπό αὐτά ὅμως πού μοῦ εἶπε συμπεραίνω ὅτι πάρα πολλά πράγματα, πού ἀφοροῦν τά προσεχῆ καί ἄμεσα καθήκοντα τῆς σοβιετικῆς οἰκοδόμησης καί εἰδικά τῶν κοζάκων, φωτίστηκαν στό λόγο του. Γι' αὐτό, ἐπιτρέψτε μου νά ἀσχοληθῶ στό λόγο μου περισσότερο μέ τή διεθνή θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας καί μέ τά καθήκοντα πού, λόγω αὐτῆς τῆς διεθνοῦς θέσης, μπαίνουν μπροστά σέ ὅλες τίς ἐργαζόμενες μάζες, μαζί καί στούς κοζάκους.

Ἡ διεθνής θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας δέν ἦταν ποτέ τόσο εὐνοϊκή καί δέν εἶχε νά παρουσιάσει τόσες νίκες, ὅσο τώρα. Ἄν ἐμβαθύνει κανείς στίς συνθῆκες στίς ὁποῖες διαμορφώθηκε στά δυό αὐτά χρόνια τῶν πρωτάκουστων δυσκολιῶν καί τῶν ἀπίστευτα μεγάλων θυσιῶν ἡ διεθνής μας θέση, ἄν ἐμβαθύνει στά αἴτια αὐτοῦ τοῦ φαινομένου, τότε μπροστά στόν κάθε σκεπτόμενο ἄνθρωπο θά παρουσιαστοῦν οἱ βασικές δυνάμεις καί τά ἐλατήρια, καθώς καί ὁ βασικός συσχετισμός τῶν δυνάμεων ὅλης τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης πού ἄρχισε.

Ὅταν πρίν ἀπό δυό καί πάνω χρόνια, στήν ἀρχή ἀκόμη τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, μιλούσαμε γι' αὐτή τήν ἐπερχόμενη διεθνή παγκόσμια ἐπανάσταση, αὐτό ἦταν μιά πρόβλεψη καί ὥς ἕνα βαθμό μιά πρόρηση, καί ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν

ἐργαζόμενων μαζῶν, πού δέν ζοῦν στίς μεγάλες πόλεις, πού δέν πέρασαν ἀπό τό κομματικό σχολεῖο, ἀντίκρυζαν τά λόγια αὐτά γιά τήν ἐπερχόμενη παγκόσμια ἐπανάσταση ἤ μέ δυσπιστία, ἤ μέ ἀδιαφορία, καί πάντως δίχως ἀρκετή κατανόηση. Μά καί δέν μποροῦσε, καί θά ἦταν καί ἀφύσικο νά περιμένει κανείς πώς οἱ τεράστιες μάζες τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ, ἰδίως τοῦ ἀγροτικοῦ, τοῦ γεωργικοῦ, πού εἶναι διασκορπισμένες σέ τεράστιες ἀποστάσεις, θά μποροῦσαν νά σχηματίσουν ἀπό πρίν μιά λίγο-πολύ σωστή ἀντίληψη: γιατί ἡ διεθνής ἐπανάσταση ἐπέρχεται καί γιατί ἡ ἐπανάσταση αὐτή εἶναι πραγματικά διεθνής. Ἐκεῖνο πού ζήσαμε μέσα στά δυό αὐτά χρόνια τῶν πρωτάκουστων δυσκολιῶν, τήν πείρα πού ἀποκτοῦν οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῶν μακρινῶν περιοχῶν, τήν πείρα αὐτή ἀξίζει νά τή μελετήσουμε καί ὄχι νά ξοφλήσουμε μ' αὐτή, λέγοντας πώς ἡ ἐποχή ἦταν δύσκολη καί τώρα ἦλθε ἄλλη πιό εὔκολη. Ὄχι, πρέπει νά σκεφτοῦμε γιατί ἔγινε ἔτσι ὅπως ἔγινε, καί τί σημαίνει αὐτό, καί τί σχετικά διδάγματα πρέπει νά βγάλουμε, καί τίς ἀπόψεις ποιῶν κομμάτων ἐπιβεβαίωσε αὐτό πού μᾶς ἔδειξε στά δυό αὐτά χρόνια ἡ δική μας καί ἡ παγκόσμια ἱστορία. Γι' αὐτό τό ζήτημα θά ἤθελα πρῶτα ἀπόλα νά μιλήσω.

Ἀπό τήν ἄποψη τῆς διεθνοῦς κατάστασης τό παραπάνω ζήτημα εἶναι ἐξαιρετικά ξεκάθαρο γιατί, ὅταν ἕνα ζήτημα ἐξετάζεται σέ τεράστια κλίμακα, ὄχι ἀπό τήν ἄποψη ἑνός κόμματος ἤ μιᾶς χώρας, ἀλλά ἀπό τήν ἄποψη ὅλων τῶν χωρῶν μαζί, ὅταν ἕνα ζήτημα ἐξετάζεται σέ τεράστια κλίμακα, τά ἐπιμέρους ζητήματα καί οἱ λεπτομέρειες χάνονται καί οἱ βασικές κινητήριες δυνάμεις πού καθορίζουν τήν παγκόσμια ἱστορία γίνονται ὁλοφάνερες.

Ὅταν ἀρχίζαμε τήν ἐπανάσταση τοῦ Ὀχτώβρη, ἀνατρέποντας τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, κάνοντας τήν ἔκκληση νά τερματιστεῖ ὁ πόλεμος, μέ τήν ὁποία καί ἀπευθυνθήκαμε στούς ἐχθρούς μας, ὅταν ὕστερα ἀπ' αὐτό πέσαμε κάτω ἀπό τό ζυγό τῶν γερμανῶν ἰμπεριαλιστῶν, ὅταν κατόπιν, τόν Ὀχτώβρη-Νοέμβρη τοῦ 1918, ἡ Γερμανία συντρίφτηκε καί ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἀμερική καί οἱ ἄλλες χῶρες τῆς Ἀντάντ ἔγιναν κύριοι ὅλης τῆς γῆς — ποιά ἦταν τότε ἡ κατάστασή μας; Ἡ τεράστια πλειοψηφία ἔλεγε: δέν εἶναι μήπως τώρα φανερό πώς ἡ ὑπόθεση τῶν μπολσεβίκων εἶναι καταδικασμένη; Καί πολλοί πρόσθεταν: καί δέν εἶναι μό-

νο καταδικασμένη, ἀλλά οἱ μπολσεβίκοι ἀποδείχτηκαν ἀπατεῶνες, εἶχαν ὑποσχεθεῖ εἰρήνη καί ἀντί γι' αὐτό, ὕστερα ἀπό τό γερμανικό ζυγό, ὅταν ἡ Γερμανία νικήθηκε, ἀποδείχτηκαν ἐχθροί ὁλόκληρης τῆς 'Αντάντ, δηλ. τῆς 'Αγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς 'Αμερικῆς καί τῆς 'Ιαπωνίας — τῶν πιό ἰσχυρῶν κρατῶν ὅλου τοῦ κόσμου, ἐνῶ ἡ Ρωσία καταστραμένη, ἐξασθενημένη, καταβασανισμένη ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἀκόμη καί ἀπό τόν ἐμφύλιο πόλεμο, ἔπρεπε νά ἀντέξει στήν πάλη ἐνάντια στίς πιό προηγμένες χῶρες τοῦ κόσμου. Ἦταν εὔκολο νά τό πιστέψουν αὐτό καί δέν εἶναι ἐκπληκτικό πού πάνω στή βάση τῆς δυσπιστίας, διαδιδόταν ὁλοένα πλατύτερα ἡ ἀδιαφορία καί πολύ συχνά ἡ πιό ἀπροκάλυπτη ἐχθρότητα ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Αὐτό δέν εἶναι ἐκπληκτικό. 'Εκπληκτικότερο εἶναι ὅτι ἐμεῖς ἀπό τήν πάλη ἐνάντια στόν Γιουντένιτς, τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, πού τούς ὑποστήριζαν ὅλα τά πλουσιότερα κράτη τοῦ κόσμου μέ ὅλα τά μέσα πού μποροῦσαν, κράτη πού στόν κόσμο δέν ὑπάρχει στρατιωτική δύναμη πού νά μπορεῖ ἔστω καί κατά προσέγγιση νά συγκριθεῖ μ' αὐτά — ἐμεῖς ἀπό τήν πάλη αὐτή βγήκαμε νικητές. Καί ὅτι ἔτσι ἔχουν τά πράγματα τό βλέπουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀκόμη καί οἱ τυφλοί, τό βλέπουν κι' ἐκεῖνοι πού εἶναι χειρότεροι καί ἀπό τούς τυφλούς, πού δέν θέλουν μέ κανένα τρόπο νά δοῦν, καί ὡστόσο βλέπουν πώς βγήκαμε νικητές ἀπό τήν πάλη αὐτή.

Πῶς λοιπόν ἔγινε ἕνα τέτιο θαῦμα; Πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα θά ἤθελα προπάντων νά σᾶς παρακαλέσω νά συγκεντρώσετε τήν προσοχή σας, γιατί στό ζήτημα αὐτό ἀποκαλύπτονται οἱ βασικές κινητήριες δυνάμεις ὅλης τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης μέ τή μεγαλύτερη σαφήνεια. 'Εξετάζοντας τό ζήτημα αὐτό μέ πρακτικό πνεῦμα μποροῦμε νά δόσουμε μιά ἀπάντηση, γιατί μπροστά μας ἔχουμε πιά πράγματα πού τά ζήσαμε: μποροῦμε νά μιλήσουμε γιά δ,τι ἔγινε ἀναδρομικά.

Νικήσαμε γιατί εἴμασταν καί μπορούσαμε νά εἴμαστε ἑνωμένοι, γιατί μπορούσαμε νά προσεταιριζόμαστε συμμάχους ἀπό τό στρατόπεδο τῶν ἐχθρῶν μας. Καί οἱ ἐχθροί μας, πού εἶναι ἀπείρως πιό ἰσχυροί, ἡττήθηκαν, γιατί ἀνάμεσά τους δέν ὑπῆρχε, δέν μποροῦσε νά ὑπάρχει καί δέν θά ὑπάρχει ἑνότητα, καί κάθε μήνας πάλης ἐναντίον μας σήμαινε γι' αὐτούς ἀποσύνθεση τοῦ ἴδιου τοῦ στρατοπέδου τους.

Θά ἀναφέρω ἕνα γεγονός πού ἐπιβεβαιώνει αὐτές τίς θέσεις.

Ξέρετε πώς ὕστερα ἀπό τή νίκη ἐνάντια στή Γερμανία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία καί ἡ Ἀμερική δέν εἶχαν ἀντιπάλους πάνω στή γῆ. Ἅρπαξαν τίς ἀποικίες τῆς Γερμανίας, δέν ὑπῆρχε οὔτε ἕνα κομμάτι γῆς, οὔτε ἕνα κράτος, ὅπου νά μή κυριαρχοῦσαν οἱ στρατιωτικές δυνάμεις τῆς Ἀντάντ. Θά νόμιζε κανείς πώς σέ μιά τέτια κατάσταση, ὅταν αὐτοί ἦταν ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, θά καταλάβαιναν ξεκάθαρα ὅτι ὁ σκοπός πού ἐπιδιώκει ὁ μπολσεβικισμός εἶναι ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση. Κι' ἐμεῖς δέν κρύβαμε ποτέ πώς ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι μόνο ἡ ἀπαρχή, ὅτι θά καταλήξει σέ νικηφόρο τέλος μόνο τότε, ὅταν θά ἀνάψουμε σέ ὅλο τόν κόσμο τήν ἴδια ἀκριβῶς φωτιά τῆς ἐπανάστασης καί καταλαβαίναμε πολύ καλά πώς οἱ καπιταλιστές ἦταν λυσσαλέοι ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Πρέπει νά σημειωθεῖ πώς αὐτοί βγῆκαν ἀπό τήν εὐρωπαϊκή πάλη μέ ἕνα στρατό ἑκατομμυρίων ἀνδρῶν, μέ ἰσχυρότατο στόλο πού ἀπέναντί τους ἐμεῖς δέν μπορούσαμε νά παρατάξουμε οὔτε ὁμοίωμα στόλου, οὔτε ἕνα λίγο-πολύ ἰσχυρό στρατό. Καί ἔφτανε νά χρησιμοποιηθοῦν μερικές ἑκατοντάδες χιλιάδες στρατιῶτες ἀπό αὐτά τά ἑκατομμύρια τοῦ στρατοῦ στόν πόλεμο ἐναντίον μας, ἔτσι ὅπως χρησιμοποιήθηκαν στόν πόλεμο ἐνάντια στή Γερμανία, γιά νά μᾶς συντρίψει ἡ Ἀντάντ μέ τόν πόλεμο. Δέν ὑπάρχει γι' αὐτό ἡ παραμικρότερη ἀμφιβολία γιά ἐκείνους πού ἀντιμετώπιζαν θεωρητικά αὐτό τό ζήτημα, καί ἰδιαίτερα γιά ἐκείνους πού διεξήγαγαν τόν πόλεμο, γιά ἐκείνους πού τό ξέρουν αὐτό ἀπό τήν ἴδια τους τήν πείρα καί ἀπό τίς παρατηρήσεις τους.

Καί ἡ Ἀγγλία καί ἡ Γαλλία δοκίμασαν μέ τόν τρόπο αὐτό νά καταλάβουν τή Ρωσία. Ἔκλεισαν συμφωνία μέ τήν Ἰαπωνία, πού δέν πῆρε σχεδόν μέρος στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί πού ἔδοσε ἑκατό χιλιάδες στρατιῶτες γιά νά πνίξει τή Σοβιετική Δημοκρατία ἀπό τήν Ἄπω Ἀνατολή, ἡ Ἀγγλία ἀποβίβασε τότε στρατιῶτες στό Μούρμανσκ καί στό Ἀρχάνγκελσκ, ἀφήνουμε πιά τό κίνημα στόν Καύκασο, ἐνῶ ἡ Γαλλία ἀποβίβασε τούς στρατιῶτες καί τούς ναῦτες της στό Νότο. Αὐτή ἦταν ἡ πρώτη ἱστορική φάση τῆς πάλης ἐκείνης στήν ὁποία ἀντέξαμε.

Ἡ Ἀντάντ εἶχε τότε ἕνα ἑκατομμύριο στρατό, εἶχε στρατιῶτες πού δέν ἦταν φυσικά τῆς ἴδιας ἀξίας μέ τά λευκοφρουρίτικα στρατεύματα, τά ὁποῖα τά περιμάζευαν ἐκεῖνο τόν καιρό στή Ρωσία καί δέν εἶχαν οὔτε ὀργανωτές, οὔτε ὁπλισμό. Καί εἶχε ρίξει ἐναντίον μας τούς στρατιῶτες αὐτούς. Ἔγινε ὅμως ἐκεῖνο πού προεῖπαν οἱ μπολσεβίκοι. Οἱ μπολσεβίκοι ἔλεγαν πώς δέν

πρόκειται μόνο γιά τή ρωσική, ἀλλά καί γιά τήν παγκόσμια ἐπανάσταση, πώς ἔχουμε συμμάχους τούς ἐργάτες κάθε πολιτισμένης χώρας. Οἱ προρήσεις αὐτές δέν πραγματοποιήθηκαν ἄμεσα, τότε πού προτείναμε εἰρήνη σέ ὅλες τίς χῶρες [77]. Ἡ ἔκκλησή μας δέν βρῆκε γενική ἀπήχηση. Ἡ ἀπεργία ὅμως τό Γενάρη τοῦ 1918 στή Γερμανία [78] μᾶς ἔδειξε πώς ἐκεῖ δέν εἴχαμε μόνο τόν Λῆμπκνεχτ, πού τόν καιρό ἀκόμη τοῦ τσαρισμοῦ εἶχε τό θάρος νά ἀποκαλεῖ ἀπό τό βῆμα τῆς Βουλῆς τήν κυβέρνηση καί τήν ἀστική τάξη τῆς Γερμανίας ληστές, ἀλλά ὅτι εἴχαμε μέ τό μέρος μας ἀρκετά σημαντικές δυνάμεις τῶν ἐργατῶν. Ἡ ἀπεργία αὐτή τέλειωσε μέ τό ματοκύλισμα καί τό τσάκισμα τῶν ἐργατῶν, ἐνῶ στίς χῶρες τῆς Ἀντάντ ἡ ἀστική τάξη ἐξαπατοῦσε φυσικά τούς ἐργάτες· γιά τήν ἔκκλησή μας ἤ εἶπε ψέματα, ἤ δέν τή δημοσίευσε καθόλου, καί γι' αὐτό ἡ ἔκκλησή μας τό Νοέμβρη τοῦ 1917 πρός ὅλους τούς λαούς δέν βρῆκε τήν ἄμεση ὑλοποίησή της, καί ὅσοι νόμιζαν πώς καί μόνο αὐτή ἡ ἔκκληση θά προκαλοῦσε τήν ἐπανάσταση, δοκίμασαν βέβαια μεγάλη ἀπογοήτευση. Ἐμεῖς ὅμως δέν ὑπολογίζαμε μόνο στήν ἔκκληση, ὑπολογίζαμε σέ πιό βαθιές κινητήριες δυνάμεις, λέγαμε πώς ἡ ἐπανάσταση στίς διάφορες χῶρες θά ἀκολουθήσει διαφορετικό δρόμο, καί φυσικά ἐδῶ δέν πρόκειται ἁπλῶς νά ἀνατρέψεις τόν ἐγκάθετο Ρασπούτιν ἤ τόν ἀποθρασυμένο τσιφλικά, ἀλλά πρόκειται γιά πάλη ἐνάντια σέ μιά πιό ἀναπτυγμένη, πιό μορφωμένη ἀστική τάξη.

Καί νά, ὅταν ἡ Ἀγγλία ἀποβίβασε στρατό στό Βορά, ἡ Γαλλία στό Νότο, τότε ἄρχισε ἡ ἀποφασιστική δοκιμασία καί ἡ τελική λύση. Ἐδῶ ξεκαθαριζόταν τό ζήτημα: ποιός ἔχει δίκιο; Εἶχαν δίκιο οἱ μπολσεβίκοι πού ἔλεγαν πώς γιά νά βγοῦμε ἀπό, τήν πάλη αὐτή πρέπει νά ὑπολογίζουμε στούς ἐργάτες ἤ εἶχαν δίκιο οἱ μενσεβίκοι πού ἔλεγαν ὅτι ἡ ἀπόπειρα νά κάνουμε ἐπανάσταση σέ μιά χώρα θά εἶναι παραλογισμός καί τυχοδιωκτισμός, γιατί θά τή συντρίψουν οἱ ἄλλες χῶρες; Τά λόγια αὐτά δέν τά ἀκούγαμε μόνο ἀπό ἀνθρώπους κομματικούς, ἀλλά καί ἀπό ὅλους πού μόλις ἄρχιζαν νά κρίνουν γιά τήν πολιτική. Ἄρχισε λοιπόν ἡ ἀποφασιστική δοκιμασία. Πολύ καιρό δέν ξέραμε ποιό θά ἦταν τό ἀποτέλεσμα. Πολύ καιρό δέν μπορούσαμε νά ὑπολογίσουμε τό ἀποτέλεσμα αὐτό, ἀλλά τώρα, ἐκ τῶν ὑστέρων, τό ἀποτέλεσμα αὐτό τό ξέρουμε· ἀκόμη καί στίς ἀγγλικές ἐφημερίδες, παρά τά ἀσύστολα ψέματα, πού ἔγραφαν ὅλες οἱ ἀστικές ἐφημερίδες γιά τούς μπολσεβίκους, καί κεῖ ἄρχισαν πιά νά

ἐμφανίζονται γράμματα ἄγγλων στρατιωτῶν ἀπό τό Ἀρχάνγκελσκ, πού λένε πώς βρήκανε στή ρωσική γῆ προκηρύξεις στήν ἀγγλική γλώσσα, πού ἐξηγοῦσαν ὅτι τούς εἶχαν ἐξαπατήσει, ὅτι τούς ὁδηγοῦν σέ πόλεμο ἐνάντια στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες πού ἵδρυσαν δικό τους κράτος. Οἱ στρατιῶτες αὐτοί ἔγραφαν πώς δέν δέχονται νά πολεμήσουν. Ξέρουμε σχετικά μέ τή Γαλλία, πώς ἐκεῖ ἔγινε ἐξέγερση τῶν ναυτῶν, πού ἐξαιτίας της τώρα βρίσκονται στά κάτεργα δεκάδες, ἑκατοντάδες καί ἴσως καί χιλιάδες γάλλοι. Οἱ ναῦτες αὐτοί δήλωσαν ὅτι δέν θά πολεμήσουν ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία. Τώρα βλέπουμε γιατί σήμερα οὔτε ὁ στρατός τῆς Γαλλίας, οὔτε ὁ στρατός τῆς Ἀγγλίας δέν βαδίζουν ἐναντίον μας, γιά ποιό λόγο ἀποσύρουν τούς ἄγγλους στρατιῶτες ἀπό τό Ἀρχάνγκελσκ, καί ἡ ἀγγλική κυβέρνηση δέν τολμᾶ νά τούς στείλει στό ἔδαφός μας.

Ἕνας ἀπό τούς πολιτικούς μας συγγραφεῖς, ὁ σ. Ράντεκ, ἔγραφε πώς τό ρωσικό ἔδαφος θά ἀποδειχτεῖ ἔδαφος πού ὅποιος ξένος στρατιώτης τό πατήσει, δέν θά μπορεῖ νά πολεμήσει. Αὐτό φαινόταν μιά πολύ ἠχηρή ὑπόσχεση, φαινόταν ἐπαγγελία. Ἀποδείχτηκε ὅμως πώς ἔτσι ἀκριβῶς καί ἔγινε. Τό ἔδαφος ὅπου πραγματοποιήθηκε ἡ Σοβιετική ἐπανάσταση ἀποδείχτηκε πολύ ἐπικίνδυνο γιά ὅλες τίς χῶρες. Ἀποδείχτηκε πώς δίκιο εἶχαν οἱ ρῶσοι μπολσεβίκοι πού πέτυχαν τόν καιρό τοῦ τσαρισμοῦ νά ἀποκαταστήσουν τήν ἑνότητα ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί οἱ ἐργάτες πέτυχαν νά δημιουργήσουν μικρούς πυρῆνες πού ὑποδέχονταν ὅλους, ὅσοι πίστευαν σ' αὐτούς, καί τούς γάλλους ἐργάτες, καί τούς ἄγγλους στρατιῶτες μέ προπαγάνδα στή μητρική τους γλώσσα. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἐμεῖς διαθέτουμε μόνο μικρά φυλλάδια, καί τή στιγμή πού ἀπό τόν ἀγγλικό καί τό γαλλικό Τύπο τήν προπαγάνδα τήν ἔκαναν χιλιάδες ἐφημερίδες, καί ἡ κάθε φράση δημοσιευόταν σέ δεκάδες χιλιάδες στῆλες, ἐμεῖς βγάζαμε ὅλο-ὅλο 2-3 φυλλάδια τό μήνα, σχήματος τετάρτου καί στήν καλύτερη περίπτωση ἕνα φύλλο ἀναλογοῦσε σέ δέκα χιλιάδες γάλλους στρατιῶτες [79]. Δέν εἶμαι σίγουρος ὅτι ἀναλογοῦσε ἔστω καί τόσο. Γιατί ὅμως παρόλα αὐτά καί οἱ γάλλοι καί οἱ ἄγγλοι στρατιῶτες ἔδειχναν ἐμπιστοσύνη σ' αὐτά τά φυλλάδια; Γιατί λέγαμε τήν ἀλήθεια καί γιατί, φτάνοντας στή Ρωσία, ἔβλεπαν ὅτι τούς ἔχουν ἐξαπατήσει. Τούς ἔλεγαν ὅτι πρέπει νά ὑπερασπίσουν τήν πατρίδα τους, καί ὅταν ἔφταναν στή Ρωσία ἀποδειχνόταν πώς ἔπρεπε

νά ὑπερασπίσουν τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ὅτι ἔπρεπε νά πνίξουν τήν ἐπανάσταση. Ἂν μέσα σέ δυό χρόνια πετύχαμε νά κατακτήσουμε αὐτούς τούς ἀνθρώπους, αὐτό ἔγινε γιατί, παρά τό γεγονός ὅτι εἶχαν πιά ξεχάσει τήν ἐκτέλεση τῶν δικῶν τους βασιλιάδων, ἀπό τή στιγμή πού πάτησαν τό ρωσικό ἔδαφος, ἡ ρωσική ἐπανάσταση καί οἱ νίκες τῶν ρώσων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν θύμισαν στούς στρατιῶτες τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἀγγλίας τίς ἐπαναστάσεις τους καί, χάρη στά γεγονότα τῆς Ρωσίας, ξύπνησαν οἱ ἀναμνήσεις τους γιά ἐκεῖνο πού εἶχε γίνει κάποτε στίς χῶρες τους.

Ἐδῶ ἀκριβῶς ἐπιβεβαιώθηκε ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν δίκιο, ὅτι οἱ προσδοκίες μας ἀποδείχτηκαν πιό βάσιμες ἀπό τίς προσδοκίες τῶν καπιταλιστῶν, παρόλο πού δέν εἴχαμε οὔτε μέσα, οὔτε ὁπλισμό, ἐνῶ ἡ Ἀντάντ εἶχε καί ὁπλισμό καί ἀκατανίκητο στρατό. Καί ἀκριβῶς τούς ἀκατανίκητους αὐτούς στρατούς τούς πήραμε μέ τό μέρος μας. Πετύχαμε ὥστε νά μήν τολμοῦν νά ρίξουν ἐναντίον μας οὔτε γάλλους, οὔτε ἄγγλους στρατιῶτες, γιατί ξέρουν ἀπό τήν πείρα τους πώς μιά τέτια ἀπόπειρα ἀντιστρέφεται καί χτυπάει τούς ἴδιους. Αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά θαύματα πού ἔγιναν στή Σοβιετική Ρωσία.

Τώρα, ὕστερα ἀπό τέσσερα χρόνια πόλεμο, ὅπου 10 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι σκοτώθηκαν καί ἄλλα 20 ἑκατ. σακατεύτηκαν, τώρα πού οἱ ἰμπεριαλιστές ἀναρωτιοῦνται: γιά ποιό λόγο ἔγινε ὁ πόλεμος; — τέτια ἐρωτήματα ὁδηγοῦν σέ πολύ ἐνδιαφέρουσες ἀποκαλύψεις. Στή Γαλλία δημοσιεύτηκαν τελευταῖα ἀποκαλύψεις σχετικά μέ τίς διαπραγματεύσεις πού ἔγιναν τό 1916. Τό 1916 ὁ αὐστριακός μονάρχης ἄρχισε μέ τή Γαλλία διαπραγματεύσεις εἰρήνης καί ἡ Γαλλία τό ἀπόκρυψε. Ὁ Ἀλμπέρ Τομά, πού αὐτοτιτλοφοροῦνταν σοσιαλιστής καί βρισκόταν τότε στήν κυβέρνηση, ἦλθε ἐκείνη τήν ἐποχή στή Ρωσία γιά νά ὑποσχεθεῖ στόν Νικόλαο Β΄ τήν Κωνσταντινούπολη, τά Δαρδανέλλια καί τή Γαλικία. Τώρα ὅλα αὐτά βγῆκαν στή φόρα. Δημοσιεύτηκαν σέ γαλλική ἐφημερίδα. Καί τώρα οἱ γάλλοι ἐργάτες ρωτοῦν τόν Ἀλμπέρ Τομά: «Ἔλεγες πώς μπῆκες στήν κυβέρνηση γιά νά ὑπερασπίσεις τή γαλλική πατρίδα καί τά συμφέροντα τῶν γάλλων ἐργατῶν, ὅμως τό 1916, τότε πού ὁ αὐστριακός μονάρχης πρότεινε εἰρήνη, ἐσύ, Ἀλμπέρ Τομά, τό ἀπόκρυψες αὐτό κι' ἔτσι χάθηκαν ἑκατομμύρια ἄνθρωποι γιά νά πλουτίζουν οἱ γάλλοι καπιταλιστές». Οἱ ἀποκαλύψεις αὐτές δέν τέλειωσαν ἀκόμη. Ἐμεῖς τίς ἀρχίσαμε, δη-

μοσιεύοντας τά μυστικά σύμφωνα καί όλος ό κόσμος είδε γιά ποιό πράγμα χάθηκαν έκατομμύρια ζωές, έπεσαν έκατομμύρια θύματα. Γιά νά πάρει ό Νικόλαος Β΄ τά Δαρδανέλλια καί τή Γαλικία. Αυτό τό ήξεραν όλοι οί ίμπεριαλιστές. Τό ήξεραν έπίσης και οί μενσεβίκοι καί οί έσέροι, καί άν δέν τό ήξεραν, θά πεῖ πώς ήταν βλάκες μέ περικεφαλαία, άφοῦ δέν είχαν μελετήσει ώς τότε τήν πολιτική καί τή διπλωματία καί άγνοοῦσαν έκεῖνο πού δημοσιεύτηκε τώρα στίς γαλλικές έφημερίδες. Τώρα οί άποκαλύψεις αυτές παίρνουν μεγαλύτερη έκταση καί δέν θά έχουν τέλος. Χάρη σ' αυτό οί έργάτες καί οί άγρότες κάθε χώρας νιώθουν όλοένα καί περισσότερο τήν άλήθεια καί καταλαβαίνουν γιά ποιό λόγο έγινε ό ίμπεριαλιστικός πόλεμος. Καί γι' αυτό άρχίζουν όλοένα καί περισσότερο νά μᾶς πιστεύουν, νά πιστεύουν δηλ. ότι τούς λέγαμε τήν άλήθεια, ένῶ οί ίμπεριαλιστές, όδηγώντας τους στό μακελειό γιά τήν υπεράσπιση τῆς πατρίδας, τούς έλεγαν ψέματα.

Νά γιατί πραγματοποιήθηκε τό θαῦμα: έμεῖς, οί άνίσχυροι καί οί άδύνατοι άπό πολεμική άποψη, κατακτήσαμε τούς στρατιῶτες τῆς 'Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας. Τώρα αυτό δέν είναι πιά πρόβλεψη, άλλά γεγονός. Είναι άλήθεια πώς τή νίκη αυτή τήν κερδίσαμε, υποφέροντας πρωτάκουστα βάσανα, προσφέροντας άπίστευτες θυσίες. Τά τελευταῖα δυό χρόνια δοκιμάζουμε τό φοβερό μαρτύριο τῆς πείνας. Τό μαρτύριο αυτό τό δοκιμάσαμε ίδιαίτερα όταν μᾶς άπέκοψαν άπό τίς σιτοπαραγωγικές περιοχές τῆς 'Ανατολῆς καί τοῦ Νότου. Καί, παρόλα αυτά, κερδίσαμε τή νίκη, πού δέν είναι κατάκτηση μόνο τῆς χώρας μας, άλλά όλων τῶν χωρῶν, όλόκληρης τῆς άνθρωπότητας. Στήν ίστορία δέν παρουσιάστηκε ποτέ τέτιο φαινόμενο: ίσχυρά στρατιωτικά κράτη νά μή μπορέσουν νά βαδίσουν ένάντια στήν άνίσχυρη άπό στρατιωτική άποψη Σοβιετική Δημοκρατία. Πῶς λοιπόν έγινε αυτό τό θαῦμα; Έγινε, γιατί έμεῖς, οί μπολσεβίκοι, όδηγώντας τό ρωσικό λαό στήν έπανάσταση, ξέραμε περίφημα πώς ή έπανάσταση αυτή θά είναι βασανιστική, ξέραμε ότι θά δόσουμε έκατομμύρια θύματα, άλλά ξέραμε έπίσης ότι οί έργαζόμενες μάζες όλων τῶν χωρῶν θά είναι μέ τό μέρος μας καί ότι ή άλήθεια ή δική μας, ξεσκεπάζοντας όλη τήν ψευτιά, θά νικάει όλοένα καί περισσότερο.

Όταν οί Δυνάμεις χρεοκόπησαν μέ τήν έκστρατεία τους ένάντια στή Ρωσία, δοκίμασαν ένα άλλο όπλο: έκεῖ ή άστική τάξη έχει πείρα έκατοντάδων χρόνων καί μπόρεσε νά άλλάξει

τό δικό της ὅπλο, στό ὁποῖο δέν μποροῦσε πιά νά στηριχτεῖ. Πρῶτα ἔπνιγαν, στραγγάλιζαν τή Ρωσία οἱ στρατιῶτες της. Τώρα δοκιμάζει νά στραγγαλίσει τή Ρωσία μέ τή βοήθεια τῶν παραμεθόριων κρατῶν.

Ὁ τσαρισμός, οἱ τσιφλικάδες, οἱ καπιταλιστές στραγγάλιζαν μιά σειρά γειτονικούς λαούς, τή Λεττονία, τή Φιλλανδία κτλ. Μέ τήν καταπίεση αἰώνων προκάλεσαν στούς λαούς αὐτούς τό μίσος. Ἡ λέξη «μεγαλορῶσος» ἔγινε ἡ πιό μισητή λέξη γιά ὅλους αὐτούς τούς καταματωμένους λαούς. Καί ἡ Ἀντάντ, ἀφοῦ χρεοκόπησε στήν πάλη ἐνάντια στούς μπολσεβίκους μέ τίς δικές της δυνάμεις, ποντάρει στά μικρά κράτη: ἄς δοκιμάσουμε μ' αὐτά νά στραγγαλίσουμε τή Σοβιετική Ρωσία!

Ὁ Τσώρτσιλ, πού ἐφαρμόζει τήν ἴδια πολιτική πού ἐφάρμοζε καί ὁ Νικόλαος Ρομάνοφ, θέλει νά πολεμᾶ καί πολεμᾶ χωρίς νά δίνει καμιά προσοχή στή Βουλή. Κοκορευόταν πώς θά ὁδηγοῦσε ἐνάντια στή Ρωσία 14 κράτη — αὐτό ἔγινε τό 1919 — καί πώς τό Σεπτέμβρη θά εἶχε καταληφθεῖ ἡ Πετρούπολη καί τό Δεκέμβρη ἡ Μόσχα. Μά παρακοκορεύτηκε λιγάκι. Πόνταρε στό ὅτι στά μικρά αὐτά κράτη παντοῦ ὑπάρχει μίσος ἐνάντια στή Ρωσία, ἀλλά ξέχασε ὅτι τά μικρά αὐτά κράτη ξέρουν καλά τί εἶναι ὁ Γιουντένιτς, ὁ Κολτσάκ, ὁ Ντενίκιν. Ὑπῆρξε καιρός πού μόνο μερικές ἑβδομάδες τούς χώριζαν ἀπό τήν πλήρη νίκη. Στή διάρκεια τῆς ἐκστρατείας τοῦ Γιουντένιτς, ὅταν βρισκόταν λίγο ἔξω ἀπό τήν Πετρούπολη, στήν ἐφημερίδα «Τάιμς» [80], τήν πιό πλούσια ἀγγλική ἐφημερίδα, εἶχε δημοσιευτεῖ ἕνα ἄρθρο — ἔχω διαβάσει ὁ ἴδιος αὐτό τό κύριο ἄρθρο — πού ἐκλιπαροῦσε, διάταζε τή Φιλλανδία, ἀπαιτοῦσε: βοηθεῖστε τόν Γιουντένιτς, σέ σᾶς προσβλέπει ὅλος ὁ κόσμος, θά σώσετε τήν ἐλευθερία, τόν πολιτισμό, τήν κουλτούρα σέ ὅλο τόν κόσμο — ἐπιτεθεῖτε ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Αὐτά τά ἔλεγε ἡ Ἀγγλία στή Φιλλανδία, ἡ Ἀγγλία πού εἶχε στήν τσέπη της ὁλόκληρη τή Φιλλανδία, τή Φιλλανδία πού εἶναι χρεωμένη ὥς τό λαιμό, πού δέν τολμᾶ νά βγάλει τσιμουδιά, γιατί δίχως τήν Ἀγγλία δέν ἔχει ψωμί οὔτε γιά μιά ἑβδομάδα.

Νά τί ἐπίμονες ἀπαιτήσεις πρόβαλλαν σέ ὅλα αὐτά τά μικρά κράτη γιά νά παλέψουν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Καί ἡ προσπάθεια αὐτή χρεοκόπησε δυό φορές, χρεοκόπησε γιατί ἡ εἰρηνική πολιτική τῶν μπολσεβίκων ἀποδείχτηκε σοβαρή, ἐκτιμήθηκε ἀπό τούς ἐχθρούς της σάν εἰλικρινέστερη ἀπό τήν εἰρηνική πολιτική ὅλων τῶν ἄλλων χωρῶν, γιατί πολλές χῶ-

ρες ἔλεγαν: ὅσο κι' ἄν μισοῦμε τή Μεγαλορωσία πού μᾶς ἔπνιγε, ξέρουμε ὅμως πώς μᾶς ἔπνιγαν ὁ Γιουντένιτς, ὁ Κολτσάκ, ὁ Ντενίκιν καί ὄχι οἱ μπολσεβίκοι. Ὁ πρώην ἀρχηγός τῆς λευκοφρουρίτικης φιλλανδικῆς κυβέρνησης δέν ξέχασε πώς τό Νοέμβρη τοῦ 1917 πῆρε προσωπικά ἀπό τά χέρια μου τό ντοκουμέντο ὅπου ἐμεῖς, χωρίς τήν παραμικρότερη ταλάντευση, γράφαμε ὅτι ἀναγνωρίζουμε ἀπόλυτα τήν ἀνεξαρτησία τῆς Φιλλανδίας [81].

Τότε αὐτό φαινόταν μιά ἁπλή χειρονομία. Νόμιζαν πώς ἡ ἐξέγερση τῶν ἐργατῶν τῆς Φιλλανδίας θά ἐπιβάλει τή λήθη αὐτοῦ τοῦ πράγματος. Ὄχι, τέτια πράγματα δέν ξεχνιοῦνται, ὅταν τά ἐπιβεβαιώνει ὁλόκληρη ἡ πολιτική ἑνός ὁρισμένου κόμματος. Καί ἡ φιλλανδική ἀστική κυβέρνηση, καί αὐτή ἀκόμη ἔλεγε: «Ἄς σκεφθοῦμε: κάτι μάθαμε ὡστόσο στά 150 χρόνια καταπίεσης ἀπό τούς ρώσους τσάρους. Ἄν ταχθοῦμε ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, σημαίνει νά βοηθήσουμε νά θρονιαστοῦν οἱ Γιουντένιτς, οἱ Κολτσάκ καί οἱ Ντενίκιν. Καί τί εἶναι αὐτοί; Μήπως δέν τό ξέρουμε; Δέν εἶναι οἱ ἴδιοι τσαρικοί στρατηγοί πού στραγγάλιζαν τή Φιλλανδία, τή Λεττονία, τήν Πολωνία καί μιά σειρά ἄλλους λαούς; Καί θά βοηθήσουμε αὐτούς τούς ἐχθρούς μας ἐνάντια στούς μπολσεβίκους; Ὄχι, θά περιμένουμε».

Τά κράτη αὐτά δέν τολμοῦσαν νά ἀρνηθοῦν ἀνοιχτά, γιατί εἶναι ἐξαρτημένα ἀπό τήν Ἀντάντ. Δέν θέλησαν νά μᾶς βοηθήσουν ἄμεσα, καιροφυλακτοῦσαν, ἀνέβαλλαν, ἔγραφαν διακοινώσεις, ἔστελναν ἀντιπροσωπεῖες, ὀργάνωναν ἐπιτροπές, συζητοῦσαν σέ διασκέψεις καί συζητοῦσαν ὥσπου ὁ Γιουντένιτς, ὁ Κολτσάκ καί ὁ Ντενίκιν συντρίφτηκαν καί ἡ Ἀντάντ νικήθηκε καί στή δεύτερη ἐκστρατεία της. Ἐμεῖς βγήκαμε νικητές.

Ἄν ὅλα αὐτά τά μικρά κράτη βάδιζαν ἐναντίον μας — καί στά κράτη αὐτά εἶχαν δοθεῖ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια δολλάρια, εἶχαν δοθεῖ τά καλύτερα κανόνια, ὁπλισμός, εἶχαν ἄγγλους ἐκπαιδευτές πού συγκέντρωναν τήν πείρα τοῦ τελευταίου πολέμου — ἄν τά κράτη αὐτά βάδιζαν ἐναντίον μας, δέν ὑπάρχει ἡ παραμικρότερη ἀμφιβολία πώς θά εἴχαμε ἡττηθεῖ. Αὐτό τό καταλαβαίνει θαυμάσια ὁ καθένας. Δέν βάδισαν ὅμως ἐναντίον μας, γιατί ἀναγνώρισαν πώς οἱ μπολσεβίκοι εἶναι πιό εἰλικρινεῖς. Ὅταν οἱ μπολσεβίκοι λένε ὅτι ἀναγνωρίζουν τήν ἀνεξαρτησία κάθε λαοῦ, ὅτι ἡ τσαρική Ρωσία στηριζόταν στήν καταπίεση τῶν ἄλλων λαῶν καί ὅτι οἱ μπολσεβίκοι ποτέ δέν ὑποστήριξαν, δέν ὑποστηρίζουν καί δέν θά ὑποστηρίξουν αὐτή τήν πολιτική,

ὅτι οἱ μπολσεβίκοι δέν θά κάνουν ποτέ πόλεμο γιά νά καταπιέσουν λαούς — ὅταν τά λένε αὐτά, τούς πιστεύουν. Αὐτό τό ξέρουμε ὄχι ἀπό τούς λεττονούς ἤ τούς πολωνούς μπολσεβίκους, ἀλλά ἀπό τήν ἀστική τάξη τῆς Πολωνίας, τῆς Λεττονίας, τῆς Οὐκρανίας κτλ.

Σ' αὐτό ἐκδηλώθηκε ἡ διεθνής σημασία τῆς μπολσεβίκικης πολιτικῆς. Αὐτό ἦταν μιά δοκιμασία ὄχι σέ ρωσικό, ἀλλά σέ διεθνές πεδίο. Ἦταν μιά δοκιμασία μέ τή φωτιά καί τό σίδερο καί ὄχι μέ τά λόγια. Ἦταν δοκιμασία στήν τελευταία ἀποφασιστική πάλη. Οἱ ἰμπεριαλιστές καταλάβαιναν πώς δέν ἔχουν δικούς τους στρατιῶτες, ὅτι μποροῦν νά πνίξουν τόν μπολσεβικισμό μόνο ἄν συγκεντρώσουν διεθνεῖς δυνάμεις· νά ὅμως πού ὅλες οἱ διεθνεῖς δυνάμεις νικήθηκαν.

Τί εἶναι ἰμπεριαλισμός; Ἰμπεριαλισμός εἶναι ὅταν μιά χούφτα πλουσιότατων κρατῶν πνίγουν ὅλο τόν κόσμο, ὅταν τά κράτη αὐτά ξέρουν πώς ἔχουν χίλια πεντακόσια ἑκατομμύρια ἀνθρώπους σέ ὅλο τόν κόσμο καί τούς καταπιέζουν, καί αὐτά τά χίλια πεντακόσια ἑκατομμύρια νιώθουν τί εἶναι ἡ ἀγγλική κουλτούρα, ἡ γαλλική κουλτούρα καί ὁ ἀμερικανικός πολιτισμός. Αὐτό σημαίνει: νά ληστεύει ὁ καθένας ὅ,τι μπορεῖ. Σήμερα τά τρία τέταρτα τῆς Φιλλανδίας τά ἔχουν κιόλας ἀγοράσει οἱ ἀμερικανοί δισεκατομμυριοῦχοι. Οἱ ἀξιωματικοί πού εἶχαν ἔλθει ἀπό τήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία στά γειτονικά μας κράτη γιά νά ἐκπαιδεύσουν τό στρατό αὐτῶν τῶν κρατῶν, συμπεριφέρονταν σάν ξετσίπωτοι ρῶσοι εὐγενεῖς σέ νικημένη χώρα. Ἔπεσαν μέ τά μοῦτρα στήν κερδοσκοπία. Καί ὅσο περισσότερο πεινοῦν οἱ φιλλανδοί, οἱ πολωνοί καί οἱ λεττονοί ἐργάτες, τόσο πιό πολύ τούς πιέζει ἡ χούφτα τῶν ἄγγλων, τῶν ἀμερικανῶν καί τῶν γάλλων δισεκατομμυριούχων καί οἱ ἐντολοδόχοι τους. Κι' αὐτό γίνεται σέ ὅλο τόν κόσμο.

Μόνο ἡ Σοσιαλιστική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας σήκωσε τή σημαία τοῦ πολέμου γιά τήν πραγματική ἀπελευθέρωση καί ἡ συμπάθεια ὅλου τοῦ κόσμου στρέφεται πρός αὐτή. Κερδίσαμε μέσω τῶν μικρῶν χωρῶν τή συμπάθεια ὅλων τῶν λαῶν τῆς γῆς, καί οἱ λαοί αὐτοί εἶναι ἑκατοντάδες κι' ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια. Οἱ λαοί αὐτοί εἶναι τώρα καταπιεζόμενοι κι' ἐξουθενωμένοι, εἶναι τό πιό καθυστερημένο τμῆμα τοῦ πληθυσμοῦ, ὁ πόλεμος ὅμως τούς ἄνοιξε τά μάτια. Στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο σέρνονταν τεράστιες μάζες λαῶν. Ἡ Ἀγγλία τραβοῦσε συντάγματα ἀπό τίς Ἰνδίες γιά νά πολεμήσουν ἐνάντια στούς γερμανούς. Ἡ Γαλλία

κάλεσε στά ὅπλα ἑκατομμύρια νέγρους γιά νά πολεμήσουν ἐνάντια στούς γερμανούς. Σχημάτιζαν ἀπ' αὐτούς ὁμάδες κρούσης, τούς ἔριχναν στά πιό ἐπικίνδυνα σημεῖα, ὅπου τά πολυβόλα τούς θέριζαν σάν χορτάρι. Καί αὐτοί κάτι ἔχουν διδαχτεῖ. Ὅπως τόν καιρό τοῦ τσάρου οἱ ρῶσοι στρατιῶτες εἶπαν: ἄν εἶναι νά πεθάνουμε, τότε ἄς πεθάνουμε, παλεύοντας ἐνάντια στούς τσιφλικάδες — ἔτσι εἶπαν κι' αὐτοί: ἄν εἶναι νά πεθάνουμε, τότε ἄς πεθάνουμε ὄχι γιά νά βοηθήσουμε τούς γάλλους ληστές νά ληστέψουν τό γερμανό ληστή-καπιταλιστή, ἀλλά γιά νά ἀπελευθερωθοῦμε ἀπό τούς καπιταλιστές καί τούς γερμανούς καί τούς γάλλους. Σέ ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου, καί στίς Ἰνδίες ἀκόμη, ὅπου συνθλίβονται ἀπό τούς ἄγγλους τριακόσια ἑκατομμύρια ἐργάτες γῆς, ἀφυπνίζεται ἡ συνείδηση καί κάθε μέρα ἀναπτύσσεται τό ἐπαναστατικό κίνημα. Ὅλοι αὐτοί κοιτᾶνε πρός ἕνα ἀστέρι, τό ἀστέρι τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, γιατί ξέρουν ὅτι ἔδοσε τεράστιες θυσίες γιά τήν πάλη ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό καί ἄντεξε στίς πιό σκληρές δοκιμασίες.

Νά τί σημαίνει ὅτι ἡ Ἀντάντ ἔχασε καί τό δεύτερο ἀτού της. Σημαίνει νίκη σέ παγκόσμια κλίμακα. Αὐτό σημαίνει πώς τήν εἰρηνική μας πολιτική τήν ἐπιδοκιμάζει ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς. Σημαίνει πώς ὁ ἀριθμός τῶν συμμάχων μας σέ ὅλο τόν κόσμο αὐξάνει πολύ πιό ἀργά, εἶναι ἀλήθεια, ἀπ' ὅ,τι θά θέλαμε, ὡστόσο αὐξάνει.

Ἡ νίκη πού κερδίσαμε ἐνάντια στήν ἐπίθεση πού προετοίμασε ὁ Τσώρτσιλ ἐναντίον μας δείχνει πώς ἡ πολιτική μας εἶναι ὀρθή. Καί ὕστερα ἀπ' αὐτό κερδίσαμε τήν τρίτη νίκη — τή νίκη ἐνάντια στήν ἀστική διανόηση, ἐνάντια στούς ἐσέρους καί στούς μενσεβίκους πού σέ ὅλες τίς χῶρες στρέφονταν λυσσαλέα ἐναντίον μας. Ἀλλά καί αὐτοί ὅλοι τάχθηκαν κατά τοῦ πολέμου ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Σέ ὅλες τίς χῶρες ἡ ἀστική διανόηση, οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι, ἡ ράτσα αὐτή ὑπάρχει, δυστυχῶς, σέ ὅλες τίς χῶρες (χειροκροτήματα) — καταδίκασαν τήν ἀνάμιξη στίς ὑποθέσεις τῆς Ρωσίας. Σέ ὅλες τίς χῶρες δήλωσαν πώς αὐτό εἶναι αἶσχος.

Ὅταν ἡ Ἀγγλία πρότεινε στούς γερμανούς νά κηρύξουν τόν ἀποκλεισμό τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί ἡ Γερμανία ἀπάντησε μέ ἄρνηση, αὐτό ἔκανε τούς ἄγγλους καί τούς ἄλλους ἐσέρους καί μενσεβίκους νά χάσουν τήν ὑπομονή τους καί νά ποῦν: «Εἴμαστε ἀντίπαλοι τῶν μπολσεβίκων καί τούς θεωροῦμε ἐκβιαστές καί ληστές, δέν μποροῦμε ὅμως νά ὑποστηρίξουμε τήν

πρόταση πρός τούς γερμανούς νά πνίξουν μαζί μ' ἐμᾶς μέ ἕναν ἀποκλεισμό πείνας τή Ρωσία». Ἔτσι, μέσα στό ἐχθρικό στρατόπεδο, μέσα στίς ἴδιες τους τίς χῶρες, στό Παρίσι, στό Λονδίνο κτλ., ὅπου καταδιώκουν τούς μπολσεβίκους καί τούς συμπεριφέρονται ὅπως συμπεριφέρονταν τόν καιρό τοῦ τσάρου στούς ἐπαναστάτες — σέ ὅλες τίς πόλεις ἡ ἀστική διανόηση ἐκδηλώθηκε μέ τό σύνθημα: «Κάτω τά χέρια ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία». Στήν Ἀγγλία ἡ ἀστική διανόηση ὀργανώνει μέ τό σύνθημα αὐτό συλλαλητήρια καί κάνει ἐκκλήσεις.

Νά γιατί ἀναγκάστηκαν νά ἄρουν τόν ἀποκλεισμό. Δέν μποροῦσαν νά κρατήσουν τήν Ἐσθονία κι' ἐμεῖς συνάψαμε μαζί της εἰρήνη καί μποροῦμε νά ἀρχίσουμε ἐμπορικές σχέσεις. Ἀνοίξαμε ἕνα παράθυρο πρός τόν πολιτισμένο κόσμο. Ἡ συμπάθεια τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων εἶναι μέ τό μέρος μας, καί ἡ ἀστική τάξη ἐνδιαφέρεται νά ἀρχίσει ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα τό ἐμπόριο μέ τή Ρωσία.

Τώρα οἱ ἰμπεριαλιστές μᾶς φοβοῦνται, καί ἔχουν λόγους νά μᾶς φοβοῦνται, γιατί ἡ Σοβιετική Ρωσία βγῆκε ἀπό τόν πόλεμο αὐτό πιό δυνατή ἀπό κάθε ἄλλη φορά. Οἱ ἄγγλοι συγγραφεῖς γράφουν πώς σέ ὅλο τόν κόσμο οἱ στρατοί βρίσκονται σέ ἀποσύνθεση, πώς ἄν ὑπάρχει σέ ὅλο τόν κόσμο μιά χώρα ὅπου ὁ στρατός δυναμώνει, αὐτή εἶναι ἡ Σοβιετική Ρωσία. Προσπάθησαν νά συκοφαντήσουν τόν σ. Τρότσκι κι' ἔλεγαν πώς αὐτό συμβαίνει ἐπειδή τό ρωσικό στρατό τόν κρατᾶνε μέ σιδερένια πειθαρχία, πού ἐφαρμόζεται μέ σκληρά μέτρα καί μέ ἔντεχνη πλατιά προπαγάνδα.

Ποτέ δέν ἀρνηθήκαμε αὐτό τό πράγμα. Ὁ πόλεμος εἶναι πόλεμος καί ἀπαιτεῖ σιδερένια πειθαρχία. Μήπως ἐσεῖς, κύριοι καπιταλιστές, δέν χρησιμοποιήσατε τέτια μέσα; Μήπως ἐσεῖς, κύριοι καπιταλιστές, δέν κάνατε προπαγάνδα; Μήπως δέν ἔχετε ἑκατό φορές περισσότερο χαρτί καί τυπογραφεῖα; Ἄν συγκρίνουμε ποσοτικά τά δικά μας ἔντυπα μέ τά δικά σας, μήπως τά δικά μας δέν θά εἶναι ἕνας κόκκος μπροστά στά βουνά τῶν δικῶν σας; Ὡστόσο, ἡ προπαγάνδα σας χρεοκόπησε, ἐνῶ ἡ δική μας κέρδισε τή νίκη.

Οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι ἔκαναν ἕνα πείραμα, δέν θά μπορέσουμε ἄραγε νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τούς καπιταλιστές εἰρηνικά καί νά περάσουμε ἀπ' αὐτούς στήν κοινωνική μεταρύθμιση. Θέλησαν στή Ρωσία νά περάσουν μέ τό καλό στήν κοινωνική μεταρύθμιση μόνο καί μόνο γιά νά μή δυσαρεστήσουν τούς καπιταλιστές. Ξέχασαν πώς οἱ κύριοι καπιταλιστές εἶναι καπιτα-

λιστές καί ὅτι αὐτούς μπορεῖ κανείς μόνο νά τούς νικήσει. Λένε πώς οἱ μπολσεβίκοι ἔπνιξαν στό αἷμα τή χώρα μέ τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Ἀλλά μήπως ἐσεῖς, κύριοι ἐσέροι καί μενσεβίκοι, δέν εἴχατε στή διάθεσή σας 8 μῆνες γιά τό πείραμά σας; Μήπως ἀπό τό Φλεβάρη ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 δέν βρισκόσασταν μαζί μέ τόν Κέρενσκι στήν ἐξουσία, ὅταν σᾶς βοηθοῦσαν ὅλοι οἱ καντέτοι, ὅλη ἡ Ἀντάντ, ὅλες οἱ πιό πλούσιες χῶρες τοῦ κόσμου; Τότε τό πρόγραμμά σας ἦταν ὁ κοινωνικός μετασχηματισμός δίχως ἐμφύλιο πόλεμο. Θά βρισκόταν μήπως στόν κόσμο ἔστω καί ἕνας βλάκας πού θά τραβοῦσε γιά ἐπανάσταση, ἄν ἐσεῖς ἀρχίζατε πραγματικά τήν κοινωνική μεταρύθμιση; Γιατί λοιπόν δέν τό κάνατε; Γιατί τό πρόγραμμά σας ἦταν ἕνα κούφιο πρόγραμμα, ἕνα ἀνόητο ὀνειροπόλημα. Γιατί δέν μπορεῖ νά συνεννοηθεῖ κανείς μέ τούς καπιταλιστές καί νά τούς ὑποτάξει εἰρηνικά, ὕστερα μάλιστα ἀπό ἕναν τετράχρονο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Τί φαντάζεστε λοιπόν, πώς στήν Ἀγγλία, στή Γαλλία, στή Γερμανία δέν ὑπάρχουν ξύπνιοι ἄνθρωποι πού καταλαβαίνουν ὅτι οἱ καπιταλιστές ἔκαναν τόν πόλεμο αὐτό γιά τό μοίρασμα τῶν ἀποικιῶν; Ὅτι σκοτώθηκαν 10 ἑκατομμύρια καί σακατεύτηκαν 20 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι γιά τή διανομή τῆς λείας; Νά τί εἶναι αὐτός ὁ καπιταλισμός. Πῶς εἶναι λοιπόν δυνατό νά τόν πείσει κανείς, πῶς εἶναι δυνατό νά συνεννοηθεῖ κανείς μ' αὐτό τόν καπιταλισμό πού σακάτεψε 20 ἑκατομμύρια ἀνθρώπους καί σκότωσε ἄλλα 10 ἑκατομμύρια; Κι' ἐμεῖς λέμε στούς μενσεβίκους καί στούς ἐσέρους: «Εἴχατε τή δυνατότητα νά κάνετε τό πείραμά σας, γιατί λοιπόν ἀποτύχατε; Γιατί τό πρόγραμμά σας ἦταν μιά ἁπλή οὐτοπία, οὐτοπία ὄχι μόνο γιά τή Ρωσία, ἀλλά ἀκόμη καί γιά τή Γερμανία, τή Γερμανία ὅπου τώρα βρίσκονται στήν ἐξουσία οἱ γερμανοί μενσεβίκοι καί ἐσέροι, στούς ὁποίους κανείς δέν ὑπακούει, τή Γερμανία ὅπου ὁ γερμανός Κορνίλοφ, ὁπλισμένος ἀπό τήν κορυφή ὥς τά νύχια, προετοιμάζει τήν ἀντίδραση [82] μέσα στή Γερμανική Δημοκρατία, ὅπου στούς δρόμους τῶν πόλεων σκότωσαν 15 000 ἐργάτες. Κι' αὐτό λέγεται ρεπουμπλικανική δημοκρατία!». Καί οἱ γερμανοί μενσεβίκοι καί ἐσέροι τολμοῦν ἀκόμη νά λένε πώς οἱ μπολσεβίκοι εἶναι κακοί, ὅτι ὁδήγησαν τή χώρα στόν ἐμφύλιο πόλεμο, ἐνῶ στή χώρα τους ὑπάρχει τάχα κοινωνική εἰρήνη, πώς στή χώρα τους σκότωσαν στούς δρόμους μόνο 15 000 ἐργάτες!

Λένε πώς στή χώρα μας διεξάγεται ἐμφύλιος πόλεμος καί αἱματοχυσία, ἐπειδή εἴμαστε χώρα καθυστερημένη. Πέστε μου

δμως γιατί συμβαίνει τό ἴδιο πράγμα καί σέ τέτιες μή καθυστερημένες χῶρες, δπως ἡ Φιλλανδία; Γιατί στήν Οὐγγαρία ἐφαρμόζεται μιά τέτια λευκή τρομοκρατία, πού προκαλεῖ ἀγανάκτηση σέ δλο τόν κόσμο; Γιατί στή Γερμανική Δημοκρατία, δπου μετά τήν ἀνατροπή τοῦ Κάιζερ βρίσκονται στήν ἐξουσία οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, γιατί ἐκεῖ σκότωσαν τήν Λούξεμπουργκ καί τόν Λῆμπκνεχτ; Καί γιατί ἐκεῖ δέν εἶναι δυνατός ὁ μενσεβίκος, μά ὁ Κορνίλοφ, καί ἀκόμη πιό δυνατοί εἶναι οἱ μπολσεβίκοι πού, ἄν καί ἐξαντλημένοι, εἶναι ὡστόσο δυνατοί χάρη στήν πίστη τους στό δίκαιο τῆς ὑπόθεσής τους καί χάρη στήν ἐπιροή τους στίς μάζες;

Νά ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση, γιά τήν ὁποία ἔλεγαν πώς μ' αὐτή οἱ μπολσεβίκοι ἐξαπατοῦν τό λαό, ἐνῶ ἡ πραγματικότητα ἔδειξε πώς δλες οἱ ἐλπίδες γιά συμφωνία ἀποδείχτηκαν μιά ἁπλή ἀνοησία.

'Ανάμεσα στίς ἴδιες τίς ἀστικές χῶρες ἀνάβει ἕνας μεγάλος καυγάς. Ἡ 'Αμερική καί ἡ 'Ιαπωνία βρίσκονται στίς παραμονές νά ριχτεῖ ἡ μιά ἐνάντια στήν ἄλλη, γιατί στή διάρκεια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ἐνῶ ἡ 'Ιαπωνία δέν πολέμησε, ἅρπαξε σχεδόν δλη τήν Κίνα, κι' ἐκεῖ ὑπάρχουν 400 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι. Οἱ κύριοι ἰμπεριαλιστές λένε: «Εἴμαστε ὑπέρ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, εἴμαστε ὑπέρ τοῦ δημοκρατισμοῦ, ἀλλά γιατί οἱ ἰάπωνες ἔκλεψαν κάτω ἀπό τή μύτη μας περισσότερα ἀπό ὅσα ἔπρεπε;». Ἡ 'Ιαπωνία καί ἡ 'Αμερική βρίσκονται σέ παραμονές πολέμου καί δέν ὑπάρχει καμιά δυνατότητα νά προληφθεῖ αὐτός ὁ πόλεμος, δπου θά σκοτωθοῦν ἀκόμη 10 ἑκατομμύρια καί θά σακατευτοῦν ἄλλα 20. Καί ἡ Γαλλία πάλι λέει: «Ποιός πῆρε τίς ἀποικίες; — ἡ 'Αγγλία». Ἡ Γαλλία νίκησε, ἀλλά εἶναι χρεωμένη ὥς τό λαιμό, βρίσκεται σέ ἀδιέξοδο, ἐνῶ ἡ 'Αγγλία πλούτισε. 'Εκεῖ ἀρχίζουν ἤδη νέοι συνδυασμοί καί συμμαχίες, ἐκεῖ θέλουν ξανά νά ριχτοῦν ὁ ἕνας ἐνάντια στόν ἄλλο γιά τό μοίρασμα τῶν ἀποικιῶν, καί ὁ κίνδυνος ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου μεγαλώνει καί δέν εἶναι δυνατό νά προληφθεῖ — δέν εἶναι δυνατό, ὄχι γιατί ὁ κάθε καπιταλιστής χωριστά εἶναι κακός ἄνθρωπος — ὁ καθένας τους χωριστά εἶναι ἕνας ἄνθρωπος σάν τούς ἄλλους — ἀλλά γιατί αὐτοί δέν εἶναι σέ θέση νά σπάσουν διαφορετικά τά οἰκονομικά δεσμά, γιατί δλος ὁ κόσμος εἶναι χρεωμένος, ὑποδουλωμένος, γιατί ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία ὁδήγησε καί θά ὁδηγεῖ πάντα στόν πόλεμο.

Ὅλα αὐτά προκαλοῦν ὁλοένα καί περισσότερο τήν παγκόσμια ἐπανάσταση. Χάρη σ' αὐτό κερδίσαμε μέ τό μέρος μας τούς

γάλλους καί τούς ἄγγλους στρατιῶτες, χάρη σ' αὐτό κατακτήσαμε τήν ἐμπιστοσύνη τῶν μικρῶν κρατῶν καί ἡ διεθνής θέση μας εἶναι τώρα τόσο καλή, ὅσο ποτέ ἄλλοτε. Κάνοντας ἕναν ἁπλό ὑπολογισμό, λέμε πώς ἔχουμε μπροστά μας πολλές δοκιμασίες ἀκόμη, ὅμως τίς μεγαλύτερες δυσκολίες τίς ἔχουμε πιά ξεπεράσει. Ἡ πανίσχυρη Ἀντάντ δέν μᾶς τρομάζει πιά: στίς ἀποφασιστικές μάχες τήν ἔχουμε νικήσει. (Χειροκροτήματα.)

Εἶναι ἀλήθεια πώς μποροῦν ἀκόμη νά σπρώξουν ἐναντίον μας τήν Πολωνία. Οἱ πολωνοί τσιφλικάδες καί καπιταλιστές θορυβοῦν, ἀπειλοῦν ὅτι θέλουν τά ἐδάφη τοῦ 1772 [83], ὅτι θέλουν νά ὑποτάξουν τήν Οὐκρανία. Ξέρουμε πώς ἡ Γαλλία ὑποδαυλίζει τήν Πολωνία, δίνοντάς της ἑκατομμύρια, γιατί αὐτή ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς χρεοκόπησε καί παίζει τώρα τό τελευταῖο της χαρτί στήν Πολωνία. Ἐμεῖς λέμε στούς συντρόφους τῆς Πολωνίας πώς σεβόμαστε τήν ἐλευθερία της, ὅπως καί τήν ἐλευθερία κάθε ἄλλου λαοῦ, ὅτι ὁ ρῶσος ἐργάτης καί ἀγρότης, πού δοκίμασε τήν καταπίεση τοῦ τσαρισμοῦ, ξέρει καλά τί ἦταν αὐτή ἡ καταπίεση. Ξέρουμε ὅτι τό μοίρασμα τῆς Πολωνίας ἀνάμεσα στό γερμανικό, στό αὐστριακό καί στό ρωσικό κεφάλαιο ἦταν βαρύτατο ἔγκλημα, ὅτι τό μοίρασμα καταδίκασε τόν πολωνικό λαό σέ πολλά χρόνια καταπίεσης, ὅταν ἡ χρησιμοποίηση τῆς μητρικῆς γλώσσας θεωροῦνταν ἔγκλημα, ὅταν ὅλος ὁ πολωνικός λαός διαπαιδαγωγοῦνταν μέ μιά ἰδέα — νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπ' αὐτή τήν τριπλή καταπίεση. Γι' αὐτό καί καταλαβαίνουμε τό μίσος πού διαποτίζει τήν ψυχή τοῦ πολωνοῦ καί τοῦ λέμε πώς ποτέ δέν θά περάσουμε τά σύνορα, ὅπου βρίσκονται τώρα τά στρατεύματά μας — καί βρίσκονται πολύ πιό μακριά ἀπό ἐκεῖ πού ζεῖ ὁ πολωνικός πληθυσμός. Καί πάνω σ' αὐτή τή βάση προτείνουμε εἰρήνη, γιατί ξέρουμε πώς αὐτό θά εἶναι ἕνα τεράστιο ἀπόκτημα γιά τήν Πολωνία. Δέν θέλουμε πόλεμο γιά τά σύνορα, γιατί θέλουμε νά ξεριζώσουμε τό καταραμένο παρελθόν, ὅταν κάθε μεγαλορῶσος θεωροῦνταν καταπιεστής.

Ὅταν ὅμως ἡ Πολωνία ἀπαντάει στήν πρότασή μας γιά εἰρήνη μέ σιωπή, ὅταν ἐξακολουθεῖ νά ἀφήνει ἐλεύθερο πεδίο δράσης στό γαλλικό ἰμπεριαλισμό, πού τή σπρώχνει σέ πόλεμο ἐνάντια στή Ρωσία, ὅταν στήν Πολωνία καταφτάνουν κάθε μέρα νέες ἁμαξοστοιχίες μέ πολεμικά ἐφόδια, ὅταν οἱ πολωνοί ἰμπεριαλιστές μᾶς ἀπειλοῦν ὅτι θά ἐξαπολύσουν πόλεμο

ἐνάντια στή Ρωσία, τότε τούς λέμε: «Δοκιμάστε! Θά πάρετε ἕνα μάθημα πού δέν θά τό ξεχάσετε ποτέ». (Χειροκροτήματα.)

Ὅταν τόν καιρό τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου οἱ στρατιῶτες πέθαιναν γιά νά πλουτίζει ὁ τσάρος καί οἱ τσιφλικάδες, ἐμεῖς λέγαμε ἀνοιχτά καί σταράτα πώς ἡ ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο εἶναι προδοσία, εἶναι ὑπεράσπιση τοῦ ρώσου τσάρου πού θέλει νά πάρει τά Δαρδανέλλια, τήν Κωνσταντινούπολη κτλ. Ὅταν δμως δημοσιεύσαμε τά μυστικά σύμφωνα, δταν βαδίσαμε γιά ἐπανάσταση ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, δταν γιά τήν ἐπανάσταση αὐτή ὑποφέραμε πρωτάκουστα βάσανα, δταν ἀποδείξαμε δτι οἱ καπιταλιστές στή Ρωσία συντρίφτηκαν, δτι αὐτοί οὔτε τολμοῦν πιά νά σκεφθοῦν γιά παλινόρθωση τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος, τότε λέμε δτι ἐμεῖς δέν ὑπερασπίζουμε τό δικαίωμα νά ληστεύουμε ἄλλους λαούς, ἀλλά ὑπερασπίζουμε τήν προλεταριακή μας ἐπανάσταση καί θά τήν ὑπερασπίσουμε ὥς τό τέλος. Τή Ρωσία πού ἀπελευθερώθηκε, πού ὑπέφερε δυό χρόνια γιά νά κερδίσει τή σοβιετική ἐπανάστασή της, τή Ρωσία αὐτή θά τήν ὑπερασπίσουμε ὥς τήν τελευταία ρανίδα τοῦ αἵματός μας! (Χειροκροτήματα.)

Ξέρουμε δτι πέρασε ὁ καιρός πού οἱ στρατιές τῶν ἰμπεριαλιστῶν μᾶς πίεζαν ἀπ' δλες τίς πλευρές καί οἱ ἐργαζόμενοι τῆς Ρωσίας δέν ἔπαιρναν ἀκόμη συνειδητή στάση ἀπέναντι στά καθήκοντά μας. Κυριαρχοῦσε τό ἀνταρτίστικο πνεῦμα, δταν ὁ καθένας προσπαθοῦσε νά ἐξασφαλίσει δπλο χωρίς νά λογαριάζει τό σύνολο, δταν στήν ὕπαιθρο κυριαρχοῦσαν ἡ αὐθαιρεσία καί ἡ ληστεία. Στά δυό αὐτά χρόνια δημιουργήσαμε ἕναν ἑνιαῖο πειθαρχημένο στρατό. Τό καθῆκον αὐτό ἦταν πολύ δύσκολο. Ξέρετε δτι δέν μπορεῖ κανείς νά μάθει ἀμέσως τήν πολεμική τέχνη. Ξέρετε ἐπίσης πώς τήν ἐπιστήμη τοῦ πολέμου τήν κατέχει μόνο τό σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν — οἱ συνταγματάρχες καί οἱ στρατηγοί πού ἔμειναν ἀπό τόν τσαρικό στρατό. Ἀκούσατε φυσικά πώς ἐξαιτίας αὐτῶν τῶν παλιῶν συνταγματαρχῶν καί στρατηγῶν εἴχαμε πολλές προδοσίες πού στοίχισαν δεκάδες χιλιάδες ζωές. Ὅλους αὐτούς τούς προδότες ἔπρεπε νά τούς ἀπομακρύνουμε καί ταυτόχρονα ἔπρεπε νά συγκροτήσουμε ἕνα σῶμα διοικητῶν ἀπό πρώην ἀξιωματικούς, γιά νά μπορέσουν νά διδαχτοῦν ἀπ' αὐτούς οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες, γιατί δίχως τήν ἐπιστήμη δέν μπορεῖ νά δημιουργηθεῖ σύγχρο-

νος στρατός, καί γι' αὐτό ἀναγκαζόμαστε νά τόν ἀφήνουμε στά χέρια τῶν στρατιωτικῶν εἰδικῶν. Αὐτό ἦταν ἕνα δύσκολο καθῆκον, ἀλλά καί τό καθῆκον αὐτό τό ἐκπληρώσαμε.

Δημιουργήσαμε ἑνιαῖο στρατό, πού τόν καθοδηγεῖ τώρα τό πρωτοπόρο τμῆμα ἔμπειρων κομμουνιστῶν, οἱ ὁποῖοι κατόρθωσαν νά ὀργανώσουν παντοῦ τή διαφώτιση καί τήν προπαγάνδα. Εἶναι ἀλήθεια πώς καί οἱ ἰμπεριαλιστές κάνουν τή δική τους προπαγάνδα, τώρα ὅμως οἱ ἀγρότες ἀρχίζουν πιά νά καταλαβαίνουν πώς προπαγάνδα ἀπό προπαγάνδα διαφέρει. Ἀρχίζουν νά νιώθουν μέ τό ἔνστικτό τους ποῦ βρίσκεται ἡ ἀλήθεια καί ποῦ τό ψέμα. Πάντως ἡ προπαγάνδα πού κάνουν οἱ μενσεβίκοι, ἡ προπαγάνδα πού γινόταν ἀπό τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, δέν ἔχει τώρα πιά τήν ἴδια ἐπιτυχία. Πάρτε τά πλακάτ καί τίς μπροσοῦρες τους. Μιλᾶνε γιά Συντακτική Συνέλευση, γιά ἐλευθερία καί δημοκρατία, ἀλλά οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες, πού ἀπόκτησαν τήν ἐλευθερία μέ τό αἷμα τους, καταλαβαίνουν πιά ὅτι κάτω ἀπό τή λέξη «Συντακτική» κρύβεται ὁ καπιταλιστής. Καί ἄν ὑπάρχει κάτι πού ἔκρινε τήν ἔκβαση τῆς πάλης μέ τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν πρός ὄφελός μας, παρόλο πού τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν τούς ὑποστήριζαν οἱ μεγάλες δυνάμεις, αὐτό εἶναι τό ὅτι τελικά καί οἱ ἀγρότες καί οἱ ἐργαζόμενοι κοζάκοι, πού πολύ καιρό ἔμειναν ἀπό τήν ἄλλη μεριά, πέρασαν τώρα μέ τό μέρος τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, καί μόνο αὐτό σέ τελευταία ἀνάλυση ἔκρινε τόν πόλεμο καί μᾶς ἔδοσε τή νίκη.

Στηριζόμενοι στή νίκη αὐτή πρέπει τώρα νά τή στεργιώσουμε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις σέ ἕνα ἄλλο μέτωπο, σέ ἕνα ἀναίμακτο μέτωπο, στό μέτωπο τοῦ πολέμου ἐνάντια στό οἰκονομικό χάος πού μᾶς ἔφερε ὁ πόλεμος ἐνάντια στούς τσιφλικάδες, στούς καπιταλιστές, στόν Κολτσάκ καί στόν Ντενίκιν. Ξέρετε τί μᾶς στοίχισε αὐτή ἡ νίκη, ξέρετε τί φοβερό ἀγώνα ἀναγκαστήκαμε νά κάνουμε, ὅταν εἴχαμε ἀποκοπεῖ ἀπό τίς σιτοπαραγωγικές περιοχές, ἀπό τά Οὐράλια καί τή Σιβηρία. Τόν καιρό αὐτό οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας χρειάστηκε νά ὑποφέρουν τό ἀβάσταχτο μαρτύριο τῆς πείνας. Σᾶς φόβιζαν μέ τίς λέξεις «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου». Μ' αὐτές τίς λέξεις φόβιζαν τούς ἀγρότες καί τούς ἐργαζόμενους κοζάκους, προσπαθώντας νά τούς πείσουν πώς δικτατορία σημαίνει ἀσυδοσία τοῦ ἐργάτη. Στήν πραγματικότητα ὅμως τόν καιρό πού ἡ Ἀγγλία καί ἡ Ἀμερική προσπαθοῦσαν νά ὑποστηρίξουν τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, οἱ ἐργάτες τῶν κεντρικῶν πόλεων, πραγματοποιών-

τας τή δικτατορία τους, προσπαθοῦσαν νά δείξουν σέ ὅλους μέ τό παράδειγμά τους, πῶς πρέπει νά ξεκόψει κανείς ἀπό τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές καί νά πάει μαζί μέ τούς ἐργαζόμενους, γιατί ἡ ἐργασία ἑνώνει, ἐνῶ ἡ ἰδιοκτησία ἀποξενώνει. Αὐτό τό μάθημα πού δόσαμε στά δυό τελευταῖα χρόνια εἶναι ἐκεῖνο πού μᾶς ἔφερε στή νίκη. Ἐμᾶς μᾶς συνένωσε ἀκριβῶς ἡ ἐργασία, ἐνῶ ἡ Ἀντάντ συνεχῶς ἀποσυντίθεται γιατί ἡ ἰδιοκτησία μετάτρεψε τούς ἰμπεριαλιστές σέ ἄγρια θηρία, πού πρίν ἀπόλα καί πρῶτα ἀπόλα τρώγονται γιά τή λεία. Ἐνῶ ἡ ἐργασία μᾶς μεταμόρφωσε στή δύναμη ἐκείνη πού συνενώνει ὅλους τούς ἐργαζόμενους. Τώρα πιά ἡ λέξη «δικτατορία» μπορεῖ νά φοβίσει μόνο τούς ὁλότελα καθυστερημένους ἀνθρώπους, ἄν ἀπόμειναν ἀκόμη τέτιοι στή Ρωσία.

Δέν ξέρω, ἄν ἔμεινε ἔστω καί ἕνας ἄνθρωπος πού νά μή διδάχτηκε ἀπό τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν καί πού νά μή καταλαβαίνει πώς δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σημαίνει ὅτι τό προλεταριάτο τῶν πρωτευουσῶν καί τῶν βιομηχανικῶν κέντρων ποτέ δέν εἶχε βρεθεῖ σέ τόσο δύσκολη θέση, ὅπως σ' αὐτά τά δυό χρόνια. Σήμερα ἡ κατάσταση τῶν ἀγροτῶν τῶν παραγωγικῶν κυβερνείων εἶναι ἡ ἀκόλουθη: κατέχοντας τή γῆ, παίρνουν ὅλο τό προϊόν γιά τόν ἑαυτό τους. Γιά πρώτη φορά μέσα σέ χιλιάδες χρόνια οἱ ρῶσοι ἀγρότες, ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση τῶν μπολσεβίκων, δουλεύουν γιά τόν ἑαυτό τους καί μποροῦν νά βελτιώσουν τή διατροφή τους. Καί ταυτόχρονα στά δυό αὐτά χρόνια πάλης, τό ἐργατικό προλεταριάτο, πραγματοποιώντας τή δικτατορία του, ὑποφέρει ἀνήκουστα μαρτύρια ἀπό τήν πείνα. Τώρα καταλαβαίνετε πώς δικτατορία σημαίνει καθοδήγηση, σημαίνει συνένωση τῶν διασπαρμένων, σκόρπιων ἐργαζόμενων μαζῶν, σημαίνει συσπειρωμένο ἑνιαῖο σύνολο ἐνάντια στούς καπιταλιστές, γιά νά νικήσουν τούς καπιταλιτές, γιά νά μή ἐπαναληφθεῖ πιά τό αἱματηρό μακελειό, πού στοίχισε κιόλας 10 ἑκατομμύρια νεκρούς καί 20 ἑκατομμύρια σακάτηδες. Γιά νά νικήσουν μιά τέτια δύναμη πού στηρίζεται σέ ἰσχυρούς στρατούς, στό σύγχρονο πολιτισμό, χρειάζεται ἡ συσπείρωση ὅλων τῶν ἐργαζομένων, χρειάζεται ἑνιαία σιδερένια θέληση. Κι' αὐτή τήν ἑνιαία σιδερένια θέληση μποροῦν νά τή δημιουργήσουν μόνο οἱ ἐργαζόμενες μάζες, μόνο τό ἐργατικό προλεταριάτο, μόνο οἱ συνειδητοί ἐργάτες πού διαπαιδαγωγοῦνταν στήν πάλη δεκάδες χρόνια μέ τίς ἀπεργίες, τίς διαδηλώσεις, πού μπόρεσαν νά ἀνατρέψουν τόν τσαρισμό, οἱ ἐργάτες πού σήκωσαν στούς ὤμους τους τά πάντα στά δυό αὐτά χρόνια τοῦ πρωτάκουστου ἐμφυλίου

πολέμου, πού πολέμησαν στίς πρῶτες γραμμές, δημιουργώντας τόν ἑνιαῖο Κόκκινο Στρατό, ὅπου ἐντάχθηκαν δεκάδες χιλιάδες ἀπό τούς καλύτερους ἐργάτες, ἀγρότες καί σπουδαστές τῶν στρατιωτικῶν σχολῶν πού ἔπεφταν πρῶτοι, πού στή Μόσχα, στήν Πετρούπολη καί στό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, στό Τβέρ, στό Γιαροσλάβλ, σέ ὅλα τά βιομηχανικά κέντρα, πέρασαν ἀνήκουστα βάσανα ἀπό τήν πείνα. Καί νά, τά βάσανα αὐτά συσπείρωσαν τούς ἐργάτες καί ἔκαναν τούς ἀγρότες καί τούς ἐργαζόμενους κοζάκους τῶν παραγωγικῶν κυβερνείων νά πιστέψουν στήν ἀλήθεια τῶν μπολσεβίκων, κι' ἔτσι τούς ἔδοσαν τή δυνατότητα νά ἀντέξουν στήν πάλη ἐνάντια στούς λευκοφρουρίτες.

Νά γιατί ἡ ἐργατική τάξη ἔχει τό δικαίωμα νά πεῖ ὅτι μ' αὐτές τίς δίχρονες θυσίες καί μέ τόν πόλεμο ἀπόδειξε σέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους ἀγρότες, στόν κάθε ἐργαζόμενο κοζάκο, ὅτι πρέπει νά ἑνωθοῦμε, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά συσπειρωθοῦμε. Πρέπει νά παλέψουμε ἐνάντια σ' ἐκείνους πού κερδοσκοποῦν μέ τήν πείνα τῶν ἄλλων, γιατί πουλᾶνε τά σιτηρά χίλια ρούβλια τό πούτι καί ὄχι μέ τή σταθερή τιμή. Ἔτσι μπορεῖ κανείς νά πλουτίσει, αὐτό ὅμως ὁδηγεῖ πρός τά πίσω, στούς παλιούς καιρούς, καί θά πέσουμε πάλι στό καταραμένο καθεστώς, ὅταν κυριαρχοῦσε ὁ τσαρισμός καί ὅταν οἱ καπιταλιστές γιά νά κερδίσουν ἔριχναν τήν ἀνθρωπότητα στό ἰμπεριαλιστικό μακελειό. Αὐτό θά μᾶς φέρει πίσω, αὐτό εἶναι ἀπαράδεκτο. Καί γιά τούς ἐργαζόμενους ἀγρότες καί γιά τούς κοζάκους, ὕστερα ἀπό τήν πάλη ἐνάντια στόν Κολτσάκ καί στόν Ντενίκιν, ἔγινε ξεκάθαρη ἡ ἀλήθεια πώς ἡ συσπείρωση εἶναι ἀπαραίτητη καί τάσσονται μέ τούς ἐργάτες, καί στήν ἐργατική τάξη βλέπουν τούς καθοδηγητές τους. Οἱ ἐργαζόμενοι ἀγρότες δέν θίχτηκαν καί οὔτε μποροῦν νά θιχτοῦν ἀπό τήν ἐργατική ἐξουσία· θίχτηκαν μόνο οἱ τσιφλικάδες, οἱ καπιταλιστές, οἱ κουλάκοι, καί αὐτοί εἶναι οἱ χειρότεροι ἐχθροί τῶν ἐργαζομένων, εἶναι σύμμαχοι τῶν ἰμπεριαλιστῶν πού προκάλεσαν ὅλα τά δεινά τοῦ λαοῦ καί τόν αἱματηρό πόλεμο. Πρέπει ὅλοι οἱ ἐργάτες, ὅλες οἱ ἐργαζόμενες μάζες νά συσπειρωθοῦν, καί μόνο τότε θά κερδίσουμε τή νίκη.

Ὁ αἱματηρός πόλεμος τέλειωσε. Τώρα κάνουμε ἀναίμακτο πόλεμο ἐνάντια στό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα, ἐνάντια στήν καταστροφή, στήν ἐξαθλίωση καί στίς ἀρώστιες, ὅπου μᾶς ἔριξε ὁ τετράχρονος ἰμπεριαλιστικός πόλεμος καί ὁ δίχρονος ἐμφύλιος πόλεμος. Ξέρετε πώς ἡ καταστροφή αὐτή εἶναι τρομερή. Σήμερα στίς ἀκρινές περιοχές τῆς Ρωσίας, στή Σιβηρία, στό Νότο

ὑπάρχουν δεκάδες ἑκατομμύρια πούτια σιτηρῶν, ἔχουν ἤδη συγκεντρωθεῖ καί μεταφερθεῖ ἑκατομμύρια πούτια, ἐνῶ στή Μόσχα ὑπάρχει βασανιστική πείνα. Οἱ ἄνθρωποι πεθαίνουν ἀπό τήν πείνα, γιατί δέν μποροῦν νά μεταφερθοῦν τά σιτηρά, καί δέν μποροῦν νά μεταφερθοῦν, ἐπειδή ὁ ἐμφύλιος πόλεμος κατάστρεψε ὁλοκληρωτικά τή χώρα, ἐξάρθρωσε τίς μεταφορές, γκρέμισε δεκάδες γέφυρες. Χάλασαν οἱ ἀτμομηχανές καί δέν ἔχουμε τή δυνατότητα νά τίς ἐπιδιορθώσουμε γρήγορα. Μέ δυσκολία καταφέρνουμε τώρα νά παίρνουμε βοήθεια ἀπό τό ἐξωτερικό. Ξέρουμε ὅμως ὅτι τώρα ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νά περάσουμε στήν πλήρη ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας.

Τί πρέπει νά κάνουμε γιά νά ἀνορθώσουμε τή βιομηχανία, ὅταν γιά τό σιτάρι δέν μποροῦμε νά δόσουμε ἐμπορεύματα, γιατί δέν ὑπάρχουν;

Ξέρουμε πώς ὅταν ἡ Σοβιετική ἐξουσία παίρνει σιτηρά ἀπό τούς ἀγρότες σέ σταθερές τιμές, τούς πληρώνει μόνο μέ χαρτιά. Τί ἀξία ἔχουν αὐτά τά χαρτιά; Αὐτά δέν ἀντιπροσωπεύουν τήν ἀξία τῶν σιτηρῶν, κι' ἐμεῖς μποροῦμε νά δίνουμε μόνο χαρτονομίσματα. Λέμε ὅμως πώς αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο, πώς οἱ ἀγρότες πρέπει νά δίνουν τά σιτηρά σάν δάνειο. Καί θά ὑπάρξει ἄραγε ἔστω καί ἕνας χορτάτος ἀγρότης πού θά ἀρνηθεῖ νά δόσει ψωμί στόν πεινασμένο ἐργάτη, ὅταν ξέρει πώς ὁ ἐργάτης αὐτός, ὅταν ἐνισχύσει τήν τροφή του, θά τοῦ δόσει σέ ἀντάλλαγμα προϊόντα; Κανένας τίμιος, συνειδητός ἀγρότης δέν θά ἀρνηθεῖ νά δόσει τά σιτηρά του σάν δάνειο. Οἱ ἀγρότες πού ἔχουν περισσεύματα σιτηρῶν, πρέπει νά δόσουν τά σιτηρά αὐτά στό κράτος, παίρνοντας χαρτονομίσματα — αὐτό ἀκριβῶς σημαίνει δάνειο. Αὐτό δέν τό καταλαβαίνει, δέν τό νιώθει μόνο ἕνας ὀπαδός τοῦ καπιταλισμοῦ καί τῆς ἐκμετάλλευσης, αὐτός πού θέλει ὁ χορτάτος νά πλουτίζει ἀκόμη πιό πολύ σέ βάρος τοῦ πεινασμένου. Γιά τήν ἐργατική ἐξουσία αὐτό εἶναι ἀπαράδεκτο, καί στήν πάλη ἐνάντια σ' αὐτό δέν θά διστάσουμε μπροστά σέ καμιά θυσία. (Χειροκροτήματα.)

Στήν ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας συγκεντρώσαμε τώρα ὅλες μας τίς δυνάμεις καί προχωροῦμε ἀκλόνητοι σ' αὐτό τό νέο πόλεμο, ὅπου θά νικήσουμε, ὅπως νικούσαμε καί μέχρι τώρα. Ἀναθέσαμε σέ ἐπιτροπή ἐπιστημόνων καί τεχνικῶν νά ἐπεξεργαστεῖ ἕνα σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας. Τό σχέδιο αὐτό θά εἶναι ἕτοιμο σέ δυό μῆνες καί θά δόσει τήν πλήρη δυνατότητα νά ἀντιληφθοῦμε ξεκάθαρα τό πῶς μέσα σέ μερικά χρόνια θά

καλυφθεῖ δλη ἡ Ρωσία μέ ἕνα δίχτυ ἠλεκτρικῶν καλωδίων καί θά ἀνορθωθεῖ ὄχι πάνω στήν παλιά, ἀλλά πάνω σέ καινούργια βάση, πῶς θά φτάσει τόν πολιτισμό πού εἶδαν οἱ αἰχμάλωτοί μας στή Γερμανία.

Ἔτσι πρέπει νά ἀνορθώσουμε τή βιομηχανία μας, ἔτσι θά ἐπιστρέψουμε στό ἑκατονταπλάσιο τό δάνειο σέ σιτηρά, πού παίρνουμε τώρα ἀπό τούς ἀγρότες. Ξέρουμε πώς ἡ δουλιά αὐτή δέν μπορεῖ νά γίνει μέσα σέ ἕνα ἤ σέ δυό χρόνια: τό μίνιμουμ πρόγραμμα ἐξηλεκτρισμοῦ εἶναι ὑπολογισμένο γιά τρία τουλάχιστο χρόνια καί ἡ πλήρης νίκη αὐτῆς τῆς πολιτιστικῆς βιομηχανίας θά ἀπαιτήσει ὄχι λιγότερα ἀπό δέκα χρόνια. Ἀφοῦ δμως μπορέσαμε νά κρατήσουμε δυό χρόνια σέ ἕναν τόσο αἱματηρό πόλεμο, θά μπορέσουμε νά κρατήσουμε παρόλες τίς δυσκολίες καί δέκα καί περισσότερα χρόνια. Ἐμεῖς ἀποκτήσαμε πείρα καθοδήγησης τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν μέσω τῶν ἐργατῶν. Ἡ πείρα αὐτή θά μᾶς βοηθήσει νά ξεπεράσουμε δλες τίς δυσκολίες στό ἀναίμακτο αὐτό μέτωπο πάλης ἐνάντια στό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα καί θά μᾶς δδηγήσει σέ μεγαλύτερες νίκες ἀπό τίς νίκες πού κερδίσαμε στόν πόλεμο ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό. (Χειροκροτήματα.)

Δημοσιεύτηκε όχι δλόκληρο στίς 2 τοῦ Μάρτη 1920 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 47

Ὁλόκληρο δημοσιεύτηκε στίς 2, 3 καί 4 τοῦ Μάρτη 1920 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 47, 48 καί 49

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας: Β. Ι. Λένιν «Λόγος στό πρῶτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργαζόμενων κοζάκων». Μόσχα, 1920

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΙΙ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ [84]
1 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1920

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

(Ὁ σύντροφος Λένιν πού ἔγινε δεκτός μέ παρατεταμένα χειροκροτήματα καί τόν ὕμνο τῆς Διεθνοῦς ἐκφωνεῖ σύντομο χαιρετιστήριο λόγο.) Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου νά χαιρετίσω τό συνέδριό σας ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Ἐδῶ δέν χρειάζεται νά μιλήσουμε πολύ γιά τά καθήκοντα τοῦ συνεδρίου καί γιά τούς κόπους πού καταβάλλατε. Ἴσως, μετά ἀπό τό πολεμικό μέτωπο, καμιά ἄλλη δουλιά δέν ἀπαίτησε τόσες θυσίες, ὅσο ἡ δική σας. Ὁ τετράχρονος ἰμπεριαλιστικός πόλεμος στοίχισε στήν ἀνθρωπότητα ἀρκετά ἑκατομμύρια ἀνάπηρους καί πολλές ἐπιδημίες.

Στό μερτικό σας ἔπεσε ἕνα τεράστιο, βαρύ, ὑπεύθυνο καθῆκον. Ἡ πάλη στό πολεμικό μέτωπο ἀπόδειξε πώς οἱ ἀπόπειρες τῶν ἰμπεριαλιστῶν ναυάγησαν. Οἱ τεράστιες δυσκολίες τοῦ πολέμου ἔμειναν πίσω, τώρα ὅμως πρέπει νά πραγματοποιήσουμε τό καθῆκον τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης. Τήν πείρα πού ἀποκτήσαμε στό αἱματηρό μέτωπο θά τή μεταφέρουμε καί στό ἀναίμακτο μέτωπο, ὅπου θά βροῦμε πολύ μεγαλύτερη συμπάθεια.

Κατορθώσαμε νά τραβήξουμε στήν ὑπηρεσία χιλιάδες εἰδικούς, τεράστιο ἀριθμό ἀξιωματικῶν καί στρατηγῶν πού, ὅπως καί οἱ ἐργάτες κομμουνιστές, κατέχουν ὑπεύθυνες θέσεις. Ὅλη τήν ἀποφασιστικότητα, ὅλη τήν πείρα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου πρέπει νά τή χρησιμοποιήσουμε στήν πάλη μέ τίς ἐπιδημίες.

Κάποτε οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματος ἔτρεφαν κι' αὐτοί δυσπιστία πρός τήν ἐργατική τάξη, κάποτε κι' αὐτοί

ὀνειρεύονταν τήν ἐπιστροφή τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος. Τώρα πείστηκαν καί αὐτοί πώς μόνο μαζί μέ τό προλεταριάτο μπορεῖ νά ὁδηγηθεῖ ἡ Ρωσία στήν πολιτιστική ἄνθηση. Μόνο ἡ συνεργασία τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐπιστήμης καί τῶν ἐργατῶν — μόνο μιά τέτια συνεργασία θά εἶναι σέ θέση νά ἐξαλείψει ὅλο τό ἄχθος τῆς φτώχιας, τίς ἀρώστιες, τή βρώμα. Καί αὐτό θά γίνει.

Μπροστά στή συμμαχία τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐπιστήμης, τοῦ προλεταριάτου καί τῆς τεχνικῆς δέν θά ἀντέξει καμιά σκοτεινή δύναμη.

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Μάρτη 1920 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 51

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1920 στό βιβλίο «Τό δεύτερο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Ὑγειονομικῶν τῆς Ἕνωσης «Βσεμεντικσάντρουντ». Πρακτικά καί ἀποφάσεις». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΡΟΤΣΚΙ «ΤΑ ΑΜΕΣΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ»

Παρατηρήσεις στό σχέδιο

Γιά τήν § 1

α) Στήν § 1 νά μπεῖ ὁ τίτλος: *«Γιά τόν ἐργασιακό ἐνθουσιασμό»* [85]. Νά ἀντικατασταθοῦν στή δεύτερη σειρά οἱ λέξεις «ἀνόδου τῆς θέλησης γιά ἐργασία» μέ τίς λέξεις *«ἐργασιακοῦ ἐνθουσιασμοῦ»*.

β) Νά προστεθεῖ

ἡ ἀρχή τοῦ προσδιορισμοῦ συγκεκριμένης εὐθύνης τοῦ κάθε στελέχους (μέλους συμβουλίου, διαχειριστῆ, διευθυντῆ κτλ.) γιά τήν ἐκπλήρωση ὁρισμένων πράξεων ἤ ἐργασιῶν, ἤ ἀποστολῶν, ἀρχή πού τήν παραδέχονται ὅλοι καί πού ἐγκρίθηκε ἀπό πολλά συνέδρια τῶν Συμβουλίων Λαϊκῆς Οἰκονομίας καί λοιπά: πρέπει νά ἐφαρμόζεται μέ ἐπιμονή καί ἀποφασιστικότητα, μέ κάθε τρόπο. Μέχρι τώρα ἡ ἀρχή αὐτή ἐφαρμόζεται πάρα πολύ λειψά.

γ) Οἱ καταναλωτές — μέσω τῶν καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν κτλ. — πρέπει συστηματικά νά χρησιμοποιοῦνται στόν ἔλεγχο τῆς παραγωγῆς.

δ) Ἡ Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση πρέπει νά διαπαιδαγωγεῖται γιά μιά ὅλο καί μεγαλύτερη συμμετοχή στόν ἔλεγχο τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς.

ε) Ἡ πάλη ἐνάντια στήν αἰσχροκέρδεια καί στήν ἀναβλητικότητα, καθώς ἐπίσης καί στή γραφειοκρατία, πρέπει νά μπεῖ στήν πρώτη γραμμή.

στ) Πρέπει νά καταβληθοῦν ὅλες οἱ προσπάθειες γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας. Ἀνάμεσα στά μέτρα γιά τήν ἀνάπτυξη

τῆς πειθαρχίας καί τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας πρέπει νά μπεῖ καί ἡ μείωση τοῦ σιτηρέσιου γιά τούς ἀδιόρθωτους κτλ.

ζ) Τό τέλος τῆς § 4 τοῦ Τρότσκι (οἱ 9 τελευταῖες σειρές) νά ἀφαιρεθεῖ ἤ νά μετριαστεῖ, ἤ νά διατυπωθεῖ πιό γενικά.

(Αὐτές εἶναι οἱ προκαταρκτικές πρόχειρες παρατηρήσεις μου.)

Λένιν

3/ΙΙΙ.

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Μάρτη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στό βιβλίο «Τό Ἔνατο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). Μάρτης-Ἀπρίλης 1920»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΡΙΩΝ

Ὁ καπιταλισμός συνδυάζει τήν τυπική ἰσότητα μέ τήν οἰκονομική καί, συνεπῶς, μέ τήν κοινωνική ἀνισότητα. Σ' αὐτό βρίσκεται μιά ἀπό τίς βασικές ἰδιομορφίες τοῦ καπιταλισμοῦ, πού τή συγκαλύπτουν ἀπατηλά οἱ ὀπαδοί τῆς ἀστικῆς τάξης, οἱ φιλελεύθεροι, ἰδιομορφία πού δέν τήν κατάλαβαν οἱ μικροαστοί δημοκράτες. Ἀπό τήν ἰδιομορφία αὐτή τοῦ καπιταλισμοῦ ἀπορέει, ἀνάμεσα στά ἄλλα, ἡ ἀνάγκη — παλεύοντας ἀποφασιστικά γιά τήν οἰκονομική ἰσότητα — νά ἀναγνωρίσουμε ἀνοιχτά τήν καπιταλιστική ἀνισότητα καί μάλιστα, κάτω ἀπό ὁρισμένους ὅρους, νά βάλουμε αὐτή τήν ἀνοιχτή ἀναγνώριση τῆς ἀνισότητας στή βάση τῆς προλεταριακῆς κρατικῆς ὀργάνωσης (Σοβιετικό Σύνταγμα).

Ἀλλά ἀκόμη καί μέ τήν τυπική ἰσότητα (τήν ἰσότητα σύμφωνα μέ τό νόμο, τήν «ἰσότητα» τοῦ χορτάτου μέ τόν πεινασμένο, τοῦ ἰδιοκτήτη μέ τόν ἄπορο) ὁ καπιταλισμός *δέν μπορεῖ* νά εἶναι συνεπής. Καί μιά ἀπό τίς χτυπητές ἐκδηλώσεις αὐτῆς τῆς ἀσυνέπειας εἶναι ἡ *ἀνισοτιμία* τῆς γυναίκας ἀπέναντι στόν ἄντρα. Πλήρη ἰσοτιμία δέν ἔχει δόσει κανένα ἀστικό κράτος, ἀκόμη καί μέ τό πιό προοδευτικό δημοκρατικό πολίτευμα.

Ἐνῶ ἡ Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας σάρωσε μεμιᾶς *ὅλα χωρίς ἐξαίρεση* τά νομοθετικά ἴχνη τῆς ἀνισοτιμίας τῆς γυναίκας, τῆς ἐξασφάλισε μεμιᾶς πλήρη νομική ἰσότητα.

Λένε ὅτι τό ἐπίπεδο τοῦ πολιτισμοῦ χαρακτηρίζεται πρῶτα ἀπόλα ἀπό τή νομική θέση τῆς γυναίκας. Στό ἀπόφθεγμα αὐτό ὑπάρχει κόκκος μεγάλης ἀλήθειας. Καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή μόνο ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, μόνο τό σοσιαλι-

στικό κράτος μποροῦσε νά πραγματοποιήσει καί πραγματοποίησε ἕνα ἀνώτερο πολιτιστικό ἐπίπεδο.

Γι' αὐτό ἡ νέα, πρωτόφαντα ἰσχυρή ὤθηση τοῦ γυναικείου ἐργατικοῦ κινήματος συνδέεται ἀναπόφευκτα μέ τήν ἵδρυση (καί ἑδραίωση) τῆς πρώτης Σοβιετικῆς Δημοκρατίας — καί πλάι μ' αὐτό καί σέ σύνδεση μ' αὐτό μέ τήν Κομμουνιστική Διεθνή.

Μιά καί γίνεται λόγος γιά ἐκείνους πού ὁ καπιταλισμός καταπίεζε ἄμεσα ἤ ἔμμεσα, ὁλοκληρωτικά ἤ μερικά, τό σοβιετικό καθεστώς καί μόνο τό σοβιετικό καθεστώς εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνο πού ἐξασφαλίζει σ' αὐτούς τή δημοκρατία. Αὐτό φαίνεται ξεκάθαρα ἀπό τή θέση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν. Αὐτό φαίνεται ξεκάθαρα ἀπό τή θέση τῆς γυναίκας.

Τό σοβιετικό καθεστώς ὅμως εἶναι ἡ τελευταία ἀποφασιστική μάχη γιά τήν *ἐξάλειψη τῶν τάξεων,* γιά τήν οἰκονομική καί κοινωνική ἰσότητα. Ἡ δημοκρατία, ἀκόμη καί ἡ δημοκρατία γιά τούς καταπιεζόμενους ἀπό τόν καπιταλισμό, περιλαβαίνοντας σ' αὐτούς καί τό καταπιεζόμενο φύλο — *δέν εἶναι ἀρκετή γιά μᾶς.*

Τό γυναικεῖο ἐργατικό κίνημα βάζει σάν κύριο καθῆκον του τήν πάλη γιά τήν οἰκονομική καί κοινωνική ἰσοτιμία τῆς γυναίκας, καί ὄχι μόνο τήν τυπική ἰσοτιμία. Νά τραβήξουμε τή γυναίκα στήν κοινωνική-παραγωγική ἐργασία, νά τήν ἀποσπάσουμε ἀπό τή «σκλαβιά τοῦ σπιτιοῦ», νά τή λευτερώσουμε ἀπό τήν ὑποταγή — πού τήν ἀποβλακώνει καί τήν ταπεινώνει — στό αἰώνιο καί ἀποκλειστικό περιβάλλον τῆς κουζίνας, τῶν παιδιῶν, αὐτό εἶναι τό κύριο καθῆκον.

Αὐτό θά εἶναι μιά πάλη μακρόχρονη, πού ἀπαιτεῖ νά γίνουν ριζικές ἀλλαγές καί στήν κοινωνική τεχνική καί στά ἤθη. Ἡ πάλη ὅμως αὐτή θά τελειώσει μέ τήν πλήρη νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ.

4 τοῦ Μάρτη 1920.

«Πράβντα», 8 τοῦ Μάρτη 1920
(εἰδική ἔκδοση)
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ[*]

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

1) Ἡ θεωρία τοῦ διαχωρισμοῦ εἶναι *ἀκατάλληλη.*
2) Τά δικαστήρια καί οἱ φυλακές *διαφθείρουν.*
3) *Ποιός* γνωρίζει τήν ψυχολογία τῶν παιδιῶν; οἱ δικαστές εἴτε οἱ ἐμπειρογνώμονες;
4) Εἰδικά ἱδρύματα;
5) Οἱ κερδοσκόποι καί οἱ ἄλλοι; *ὑ π ο τ ρ ο π ή ;*

---

1) Νά ἀνατεθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης σέ συμφωνία μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας καί τήν Κεντρική Διεύθυνση Στατιστικῆς νά ἐπεξεργαστοῦν μορφές λογοδοσίας γιά τήν κάθε περίπτωση δίωξης τῶν ἀνήλικων καί τῆς ἐκδίκασης τῆς ὑπόθεσής τους.

2) Νά ἀνατεθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς νά δυναμώσουν τή δουλιά τους γιά τήν ὀργάνωση ἱδρυμάτων-νοσηλείας καί ἀγωγῆς τῶν ἀνήλικων ἐλαττωματικῶν παιδιῶν.

Νά ἀνατεθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης νά κάνει πιό αὐστηρό ἔλεγχο ἀναφορικά μέ τή σύνθεση τῶν ἐπιτροπῶν γιά τούς ἀνήλικους καί σχετικά μέ τό πῶς τά μέλη τους ἐκπληρώνουν τίς ὑποχρεώσεις τους.

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Μάρτη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ 6 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1920

Σύντροφοι, λυπᾶμαι πολύ πού, ὅπως φαίνεται, δέν θά μπορέσω νά ἐκπληρώσω τίς ὑποχρεώσεις, γιά τίς ὁποῖες τώρα μόλις ἔκανε νύξη ὁ πρόεδρος, ἀναφερόμενος στήν ἰδιότητά μου τοῦ μέλους τοῦ Σοβιέτ Μόσχας[87], πάντως εἶμαι πολύ εὐτυχής πού μοῦ δίνεται ἡ δυνατότητα νά χαιρετίσω τό καινούργιο Σοβιέτ Μόσχας. Ἐπιτρέψτε μου νά πῶ μερικά λόγια γιά τά καθήκοντα πού, λόγω τῆς γενικῆς κατάστασης τῆς χώρας, πέφτουν ἰδιαίτερα στούς ἐργάτες τῆς Μόσχας καί πάνω ἀπόλα καί πρῶτα ἀπόλα στό Σοβιέτ Μόσχας.

Σύντροφοι, προφανῶς, τόν πόλεμο πού μᾶς ἐπέβαλαν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές, σέ συμμαχία μέ τούς καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου, ἔχουμε τήν πιό βάσιμη ἐλπίδα νά τόν τελειώσουμε μέ πλήρη ἐπιτυχία στό πιό κοντινό μέλλον. Μόλις πρίν λίγο πῆρα σήμερα ἕνα τηλεγράφημα ἀπό ἕνα μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ μετώπου τοῦ Καυκάσου, τοῦ τελευταίου σοβαροῦ μετώπου ἀπόλα τά μέτωπα πού ἔχουν μείνει ἀκόμη. Τό τηλεγράφημα αὐτό μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἡ ἐπίμονη ἀντίσταση τοῦ ἀντιπάλου ἔχει συντριβεῖ σέ ὅλες τίς κατευθύνσεις (χειροκροτήματα), ἑπομένως τώρα, ὕστερα ἀπό τήν ἐκμηδένιση τοῦ μετώπου τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ μετώπου τοῦ Ἀρχάνγκελσκ, φαίνεται πώς δέν εἶναι μακριά ἡ μέρα πού θά συντριβεῖ ὁριστικά καί τό μέτωπο τοῦ Ντενίκιν. Ἀλλά, σύντροφοι, ὅσο εὐνοϊκά καί ἄν διαμορφώθηκαν γιά μᾶς τά ἀποτελέσματα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί ἡ διεθνής κατάσταση, παρόλο πού οἱ ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις βρίσκονται ὁλοφάνερα στήν παραμονή τῆς ὁριστικῆς συντριβῆς τους, παρόλο πού ὅλες οἱ ἀπόπειρές τους νά συνε-

νώσουν τόν καθένα γιά πόλεμο ἐναντίον μας ναυάγησαν — ὅσο εὐνοϊκή καί ἄν εἶναι αὐτή ἡ κατάσταση, πρέπει νά ποῦμε πώς ὁ κίνδυνος, ἀκόμη καί ὁ ἐξωτερικός, δέν ἔχει ἐκλείψει ἐντελῶς. Καταβάλλονται ἀκόμη προσπάθειες, ἰδιαίτερα ἀπομέρους τῆς ἰμπεριαλιστικῆς Γαλλίας, νά σπρώξουν τήν Πολωνία σέ πόλεμο κατά τῆς Ρωσίας. Ἐσεῖς ξέρετε ὅλοι φυσικά ἀπό τόν Τύπο, ἀπό τίς ἀποφάσεις τῆς ΚΕΕ, ἀπό τίς δηλώσεις πού ἔγιναν στό συνέδριο τῶν κοζάκων καί σέ πολλά ἄλλα συνέδρια, ὅτι ἡ Σοβιετική Δημοκρατία ἔκανε ἀπό τήν πλευρά της ὅ,τι ἦταν δυνατό γιά νά ἀποτρέψει τόν πόλεμο αὐτό, ὅτι ἐμεῖς, ὄχι μόνο ἐπίσημα, ἀλλά καί μέ τόν πιό φιλικό τρόπο προτείναμε στόν πολωνικό λαό εἰρήνη, ἀναγνωρίσαμε μέ τόν πιό πανηγυρικό τρόπο τήν ἀνεξαρτησία τοῦ πολωνικοῦ κράτους, κάνοντας σχετικά μ' αὐτό τίς πιό σαφεῖς δηλώσεις. Ἀπό στρατιωτική ἄποψη κάναμε τό πᾶν γιά νά μή δόσουμε τή δυνατότητα στούς πολωνούς τσιφλικάδες καί καπιταλιστές νά πραγματοποιήσουν τίς προθέσεις τους — πού δέν εἶναι ἴσως τόσο δικές τους προθέσεις, ὅσο προθέσεις τῆς ἰμπεριαλιστικῆς Γαλλίας, πού βρίσκεται πίσω ἀπό αὐτούς καί στήν ὁποία εἶναι χρεωμένοι ὥς τό λαιμό. Κάναμε τό πᾶν γιά νά ἐμποδίσουμε τήν πραγματοποίηση τῶν προθέσεων αὐτῶν τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων νά σπρώξουν τόν πολωνικό λαό σέ πόλεμο ἐνάντια στή Ρωσία. Ὡστόσο, ἄν καί κάναμε ὅ,τι ἦταν δυνατό, τά παραπέρα δέν ἐξαρτιῶνται ἀπό μᾶς. Οἱ πολωνοί τσιφλικάδες καί καπιταλιστές δέν ξέρουν καί οἱ ἴδιοι τί θά κάνουν αὔριο. Ἡ ἐσωτερική κατάσταση τῆς Πολωνίας εἶναι τόσο δύσκολη πού, βλέποντας καθαρά νά κινδυνεύει ἡ ταξική τους θέση, νιώθοντας νά πλησιάζει τό τέλος τους, μποροῦν νά τραβήξουν σέ παρόμοιο τυχοδιωκτισμό. Γι' αὐτό, ἀκόμη καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐξωτερικῆς ἀσφάλειας, παρόλο πού ἔχουμε ἤδη κερδίσει πολλές νίκες, δέν ἔχουμε καμιά ἐγγύηση καί πρέπει νά εἴμαστε ἄγρυπνοι, πρέπει νά διατηρήσουμε, νά αναπτύξουμε καί νά δυναμώσουμε τήν πολεμική μας προετοιμασία γιά νά πραγματοποιήσουμε τό καθῆκον πού βρίσκεται μπροστά στήν ἐργατική τάξη. Ἄν, παρόλες μας τίς προσπάθειες, οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Πολωνίας, ὑποστηριζόμενοι ἀπό τή Γαλλία, κηρύξουν στή Ρωσία τόν πόλεμο καί πραγματοποιήσουν τόν πολεμικό τους τυχοδιωκτισμό, θά πρέπει νά δεχτοῦν καί θά δεχτοῦν ἕνα τέτιο χτύπημα, ἀπό τό ὁποῖο ὅλος ὁ ἑτοιμόροπος καπιταλισμός καί ἰμπεριαλισμός τους θά διαλυθεῖ ὁριστικά.

Δέν κρύβουμε καθόλου ἀπό τόν ἑαυτό μας, καί πρίν ἀπόλα ἀπό τούς ἐργάτες τῆς Μόσχας καί τούς ἄλλους ρώσους ἐργάτες, ὅτι τώρα ἀπαιτεῖται μιά νέα ἔνταση τῶν δυνάμεων, ἀπαιτοῦνται νέες τεράστιες θυσίες ἀκόμη πιό βαριές, γιατί τώρα εἶναι ἀκριβῶς τό τέλος τοῦ χειμώνα, Φλεβάρης-Μάρτης, πού ἔφερε νέα ὄξυνση τῆς ἔνδειας, τῆς πείνας καί τῶν βασάνων πού συνδέονται μέ τό ξεχαρβάλωμα τῶν μεταφορῶν μας. Καί πρέπει νά σᾶς πῶ ὅτι, ἄν ὁ πόλεμος στό αἱματηρό μέτωπο, ὁ ἐμφύλιος πόλεμος πού στρέφεται ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστές, ὅπως φαίνεται, τελειώνει, καί πάντως ὁ ἐχθρός δέν μπορεῖ νά μᾶς ἀπειλήσει σοβαρά, γιατί ἡ 'Αντάντ στίς προσπάθειές της νά ἀρχίσει ἐναντίον μας ἕνα γενικό πόλεμο ἔπαθε ἀποφασιστική ἧττα, ὡστόσο ὁ πόλεμος στό ἀναίμακτο μέτωπο συνεχίζεται καί θά συνεχιστεῖ γιά πολύ καιρό, γιατί ὅσο περισσότερο ἀπομακρυνόμαστε ἀπό τόν κίνδυνο τοῦ πολέμου, τόσο πιό πολύ ὀρθώνονται μπροστά μας τά καθήκοντα τῆς ἐσωτερικῆς οἰκοδόμησης, καί δέν μποροῦν νά μήν πραγματοποιηθοῦν ἀπό τήν ἐργατική τάξη πού ἀνέλαβε τήν ἀποστολή νά καθοδηγεῖ τίς ἐργαζόμενες μάζες. Τά καθήκοντα αὐτά — ἀνόρθωση τῆς καταστραμένης χώρας, τῆς καταστραμένης οἰκονομίας, ὀργάνωση τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας — δέν μποροῦν νά πραγματοποιηθοῦν χωρίς πόλεμο στό ἀναίμακτο μέτωπο. Νά τί πρέπει πρίν ἀπόλα νά κάνουν ἀπόλυτη συνειδησή τους οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες πού δημιουργοῦν τώρα τό νέο Σοβιέτ Μόσχας, γιατί οἱ ἐργάτες τῆς Μόσχας ἦταν πάντα καί θά παραμείνουν ἀναγκαστικά γιά ἕνα ὁρισμένο διάστημα τό ὑπόδειγμα γιά τούς ἐργάτες τῶν ἄλλων πόλεων.

Πρέπει νά θυμόμαστε ὅτι πραγματοποιοῦμε τό καθῆκον τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης σέ μιά χώρα, ὅπου τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τό ἀποτελεῖ ἡ ἀγροτιά. Τώρα προσχώρησαν σ' ἐμᾶς οἱ ἀγροτικές μάζες τῆς Σιβηρίας. Οἱ ἀγρότες τῆς Σιβηρίας διαθέτουν περισσεύματα σιτηρῶν, ἔχουν ὅμως διαφθαρεῖ ἀπό τόν καπιταλισμό καί ὑποστηρίζουν τήν παλιά ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου καί θεωροῦν σάν ἱερό δικαίωμά τους — ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη τούς παραπλανοῦν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, αὐτή ἐξάλλου εἶναι ἡ θλιβερή μοίρα τους, μά δέν ἔχουν καί τί ἄλλο νά κάνουν — θεωροῦν σάν ἱερό δικαίωμά τους νά ἐμπορεύονται ἐλεύθερα τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν τους, νομίζοντας πώς μπορεῖ τό δικαίωμα αὐτό νά τό διατηρήσουν. Αὐτούς δέν τούς ἐνδιαφέρει τό ὅτι αὐτή ἡ δῆθεν

ἰσότητα τῶν πολιτῶν σημαίνει ἐκμετάλλευση τοῦ πεινασμένου ἀπό τόν χορτάτο, γιατί οἱ ἀγρότες πού ἔχουν περισσεύματα σιτηρῶν καί δέν θέλουν νά τά δόσουν στούς πεινασμένους, δημιουργοῦν τίς βάσεις γιά τίς καπιταλιστικές σχέσεις. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι πού γιά πρώτη φορά, ὕστερα ἀπό ἑκατοντάδες χρόνια ἐκμετάλλευσής τους, δουλεύουν γιά τόν ἑαυτό τους καί μέ τά περισσεύματα τῶν σιτηρῶν τους μποροῦν νά μετατρέψουν σέ σκλάβους τούς ἐργάτες, οἱ ὁποῖοι, λόγω τῆς καταστροφῆς τῆς βιομηχανίας, δέν ἔχουν τή δυνατότητα νά δόσουν κάτι ἰσοδύναμο γιά τά σιτηρά. Γι' αὐτό, τό καθῆκον μας ἀπέναντι σ' αὐτούς τούς μικροαστούς ἰδιοκτῆτες, ἀπέναντι στούς μικροκερδοσκόπους, πού εἶναι ἑκατομμύρια καί πού, ἔχοντας περισσεύματα σιτηρῶν, νομίζουν ὅτι ὅσο πιό πέρα προχωροῦμε, τόσο πιό πολύ θά πλουτίζουν, καί ὅσο πιό μεγάλη εἶναι ἡ πείνα, τόσο ἐπικερδέστερο εἶναι αὐτό γιά ὅσους ἔχουν σιτηρά — ἡ στάση μας ἀπέναντί τους εἶναι στάση πολέμου. Αὐτό τό δηλώνουμε ἀνοιχτά καί αὐτό βρίσκεται στή βάση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, πού λέει ἀνοιχτά σέ ὅλες τίς ἐργατικές καί ἀγροτικές μάζες: «Ὁ ἀγρότης-δουλευτής εἶναι σύμμαχός μας, φίλος καί ἀδελφός μας, ὅταν ὅμως ὁ ἀγρότης παρουσιάζεται σάν ἰδιοκτήτης πού ἔχει περισσεύματα σιτηρῶν, τά ὁποῖα δέν εἶναι ἀπαραίτητα γιά τό νοικοκυριό του, καί μᾶς συμπεριφέρεται σάν ἰδιοκτήτης, σάν χορτάτος πρός πεινασμένο, ὁ ἀγρότης αὐτός εἶναι ἐχθρός μας, καί θά τόν καταπολεμήσουμε μέ ὅλη μας τήν ἀποφασιστικότητα, μέ ὅλη μας τήν ἀδιαλαξία». Ἡ νίκη ἐνάντια στόν μικροϊδιοκτήτη, ἐνάντια στόν μικροκερδοσκόπο εἶναι δύσκολη. Ὁ μικροϊδιοκτήτης καί ὁ μικροκερδοσκόπος δέν μποροῦν νά ἐξαλειφθοῦν μέσα σέ ἕνα χρόνο, γιά τήν ἐξάλειψή τους χρειάζονται πολλά χρόνια, χρειάζεται ὀργανωμένη ἐπιμονή, μακρόχρονη, ἐπίμονη, σταθερή, μεθοδική δουλιά, ἀσταμάτητη καθημερινή πάλη πού εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη καί πού πολύ συχνά δίνει τή νίκη στόν κερδοσκόπο-ἀγρότη ἐνάντια στόν ἐργάτη. Ὡστόσο θά παλέψουμε στό ἀναίμακτο μέτωπο, γιά νά πάρει ὁ πεινασμένος ἀπό τόν χορτάτο τά περισσεύματα πού ἔχει ὁ τελευταῖος, ἀψηφώντας τά πάντα, ἀψηφώντας τήν ἐπιθυμία τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων νά ἐφαρμόσουν τό ἐλεύθερο ἐμπόριο καί νά ἀφήσουν στόν χορτάτο τά περισσεύματα αὐτά.

Στά δυό αὐτά χρόνια κάναμε τεράστια δουλιά. Τραβήξαμε στό ἔργο αὐτό μάζες ἀγροτῶν καί ἐργατῶν, κατορθώσαμε νά πάρουμε ἀπό παντοῦ ὅ,τι μᾶς χρειαζόταν. Τόν καιρό πού

οἱ λευκοί ἀξιωματικοί, οἱ πρώην τσαρικοί ἀξιωματικοί, μάχονταν ἐναντίον μας στό πλευρό τῶν ἐχθρῶν μας, ἐμεῖς προσελκύσαμε καί ἐξοικειώσαμε στή δουλιά μας δεκάδες καί ἑκατοντάδες ἀπό τούς εἰδικούς αὐτούς. Μᾶς βοηθοῦσαν στή δουλιά μαζί μέ τούς ἐπιτρόπους μας. Καί οἱ ἴδιοι διδάσκονταν ἀπό μᾶς νά δουλεύουν καί μᾶς ἔδιναν σέ ἀντάλλαγμα τίς τεχνικές τους γνώσεις. Καί μόνο μέ τή βοήθειά τους ὁ Κόκκινος Στρατός μπόρεσε νά κερδίσει τίς νίκες πού κέρδισε. Τώρα πρέπει νά μεταφέρουμε ὅλη αὐτή τή δουλιά σέ ἄλλη τροχιά. Τό ἔργο αὐτό πρέπει νά εἶναι ἔργο εἰρηνικοῦ χαρακτήρα, πρέπει νά προσαρμόσουμε τά πάντα στήν ἐξυπηρέτηση τοῦ μετώπου ἐργασίας. Πρέπει νά καθοδηγοῦμε τούς πρώην ἰδιοκτῆτες μας, πού ἦταν ἐχθροί μας. Πρέπει νά ἐπιστρατεύσουμε ὅλους τούς ἱκανούς γιά δουλιά καί νά τούς ἀναγκάσουμε νά δουλεύουν μαζί μας. Πρέπει μέ κάθε θυσία νά σβήσουμε ἀπό τό πρόσωπο τῆς γῆς τά ἴχνη τῆς πολιτικῆς τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, πού μιλάει γιά προσωπική ἐλευθερία κτλ., γιατί ἡ πολιτική αὐτή μᾶς καταδικάζει στήν πείνα. Ἀπό τή στάση αὐτή πρέπει νά διέπεται ὅλη ἡ δουλιά μας. Τό πρωτοπόρο τμῆμα τοῦ προλεταριάτου ἀναλαμβάνει τήν καθοδήγηση τοῦ ὑπόλοιπου πληθυσμοῦ καί λέει: «Πρέπει νά σᾶς ὁδηγήσουμε ὥς τήν πλήρη κατανόηση καί πραγματοποίηση τῶν ἰδεῶν μας, ὅπως σᾶς ὁδηγήσαμε ὥς τό σημεῖο νά περνᾶτε ὁλοένα καί περισσότερο μέ τό μέρος μας».

Πρῶτα ἀπόλα ἐδῶ σ' ἐμᾶς τίθεται τό καθῆκον νά καθαρίσουμε τή Μόσχα ἀπό τήν ἀκαθαρσία καί νά βάλουμε τέρμα στήν ἐγκατάλειψη πού ἔχει περιέλθει. Πρέπει νά τό κάνουμε αὐτό γιά νά γίνουμε τό παράδειγμα γιά ὅλη τή χώρα, ὅπου ὅλο καί πιό πολύ εἰσχωρεῖ αὐτή ἡ ἀκαθαρσία πού φέρνει μαζί της ἐπιδημίες καί ἀρώστιες. Πρέπει νά δόσουμε τό παράδειγμα αὐτό ἐδῶ, στή Μόσχα, παράδειγμα πού πολλές φορές ἔχει δόσει στό παρελθόν ἡ Μόσχα.

Πρέπει νά θυμόμαστε πώς μπροστά μας μπαίνει τό καθῆκον νά ἀποκαταστήσουμε τίς μεταφορές. Ἀπό τήν ἄνοιξη πρέπει νά ἀρχίσει νά ἐφαρμόζεται ὁ ἔλεγχος τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Πρέπει νά τόν ἐφαρμόσουμε στούς περιβολάρηδες πού βρίσκονται γύρω ἀπό τή Μόσχα, καί πού ἐπωφελούμενοι ἀπό τό γεγονός ὅτι πλάι τους ζεῖ ὁ πεινασμένος ἀδελφός, τσεπώνουν ἑκατομμύρια. Χάρη στό ὅτι κάθε πλούσιος περιβολάρης μπορεῖ νά κερδίζει σέ βάρος τοῦ φτωχοῦ γείτονά του ἀπίστευ-

τα ποσά, διαπράττεται μιά τερατώδης ἀδικία, πού δέν μποροῦμε νά τήν ἀνεχθοῦμε.

Τί πρέπει νά κάνουμε; Πρέπει οἱ εἰδικοί νά θέσουν στή διάθεσή μας τίς γνώσεις τους, γιά νά ἐφαρμόσουμε τίς ἰδέες μας. Χρειάζεται ἡ τάξη ἐκείνη πού ἀνανέωσε τώρα τό Σοβιέτ Μόσχας νά ριχτεῖ στή δουλιά αὐτή πού πρέπει νά πραγματοποιεῖται πιό ρεαλιστικά καί πιό ἐπισταμένα ἀπό πρῶτα.

Ξέρουμε πώς τό προλεταριάτο δέν εἶναι καί τόσο μεγάλο ἀριθμητικά, ξέρουμε ὅμως ἐπίσης πώς οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, πού βάδιζαν στίς πρῶτες γραμμές τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, μᾶς ἔδιναν τίς καλύτερες δυνάμεις τους τή στιγμή ἀκριβῶς πού τίς εἴχαμε ἀνάγκη, τίς ἔδιναν γιά τήν πάλη ἐνάντια στόν ἐχθρό, καί μάλιστα ἔδιναν περισσότερες ἀπ' ὅ,τι ὑπολογίζαμε ὅτι μποροῦσαν νά δόσουν. Εἴπαμε πώς ἡ Πετρούπολη, ἡ Μόσχα, τό 'Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ μᾶς ἔδοσαν τεράστιο ἀριθμό ἀνθρώπων, ὅμως αὐτό δέν εἶναι ὅλο: πρέπει νά μᾶς δόσουν τόσους, ὅσοι μᾶς χρειάζονται. Τώρα πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε ὅλους τούς ἀστούς εἰδικούς πού, ἀφοῦ συσσώρευσαν τίς γνώσεις αὐτές στό παρελθόν, πρέπει τώρα νά πληρώσουν μέ τίς γνώσεις αὐτές. Μέ τή βοήθεια αὐτῶν ἀκριβῶς τῶν εἰδικῶν πρέπει νά κάνουμε τή δουλιά μας, μέ τή βοήθειά τους πρέπει νά ὑπερνικήσουμε καθετί πού πρέπει νά ὑπερνικήσουμε καί νά δημιουργήσουμε τίς μαχητικές ἐργατικές γραμμές μας, πού νά διδάσκονται ἀπό αὐτούς καί νά τούς κατευθύνουν, πού νά ἀπευθύνονται πάντα στό πλατύ ἐργατικό περιβάλλον γιά νά ἐξηγοῦν αὐτή τήν πείρα. Αὐτό τό πράγμα λοιπόν θά χρειαστεῖ νά τό πραγματοποιήσει μέ κάθε θυσία τό Σοβιέτ Μόσχας, σάν ἕνα ἀπό τά πιό σημαντικά, σάν ἕνα ἀπό τά πιό μεγάλα προλεταριακά Σοβιέτ. Χίλια πεντακόσια μέλη τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, σύν τά ἀναπληρωματικά — νά ὁ μηχανισμός πού μέ τή βοήθειά του μπορεῖτε νά ἀντλεῖτε δυνάμεις ἀπό τήν πλατιά μάζα, νά προσελκύσετε ἀκούραστα τή μάζα αὐτή, πού εἶναι ἄπειρη ἀκόμη, στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους.

Οἱ ἐργατικές καί οἱ ἀγροτικές μάζες πού πρέπει νά δημιουργήσουν ὅλο τό κράτος μας, πρέπει τώρα νά δημιουργήσουν τόν κρατικό ἔλεγχο. Θά ἀποκτήσετε τό μηχανισμό αὐτό μέ τή βοήθεια τῶν ἐργατικῶν καί ἀγροτικῶν μαζῶν, μέ τή βοήθεια τῆς ἐργατοαγροτικῆς νεολαίας, πού μέσα της ξύπνησε σέ πρωτοείδωτο βαθμό ἡ ἐπιθυμία, ἡ προθυμία καί ἡ ἀποφασιστικότητα νά καταπιαστεῖ ἡ ἴδια μέ τό ἔργο τῆς διακυβέρνη-

σης τοῦ κράτους. Διδαγμένοι ἀπό τήν πείρα τοῦ πολέμου θά ἀναδείξουμε χιλιάδες ἀνθρώπους πού ἔβγαλαν τό σοβιετικό σχολεῖο, ἱκανούς νά διευθύνουν τό κράτος. Στήν Ἐργατική ἐπιθεώρηση πρέπει νά τραβήξουμε τούς πιό ἄτολμους καί καθυστερημένους, τούς πιό διστακτικούς ἐργάτες καί πρέπει νά τούς βοηθήσουμε νά ἀνεβοῦν. Ἄς ἀνεβαίνουν μέσα σ' αὐτή τή δουλιά. Ἀφοῦ δοῦν τό πῶς ἡ Ἐργατική ἐπιθεώρηση μετέχει στίς κρατικές ὑποθέσεις, ἄς περάσουν κατόπιν βαθμιαῖα ἀπό τίς ἁπλούστερες δουλιές, πού εἶναι ἱκανοί νά κάνουν, στήν ἀρχή ἁπλῶς σάν παριστάμενοι, σέ πιό σπουδαίους ρόλους στίς κρατικές ὑποθέσεις. Θά ἔχετε ἀπό πλούσιες πηγές βοηθούς πού θά ἀναλάβουν τά κρατικά βάρη, θά ἔλθουν νά βοηθήσουν καί νά δουλέψουν. Μᾶς χρειάζονται δεκάδες χιλιάδες νέοι πρωτοπόροι ἐργάτες. Στηριχτεῖτε στούς ἐξωκομματικούς ἐργάτες καί ἀγρότες, στηριχτεῖτε σ' αὐτούς, γιατί τό Κόμμα μας, πού εἶναι περικυκλωμένο ἀπό ὅλες τίς μεριές ἀπό ἐχθρούς, πρέπει νά παραμείνει στενό. Στήν περίοδο πού τά ἐχθρικά στοιχεῖα προσπαθοῦν μέ ὅλα τά μέσα τῆς πάλης, τῆς ἀπάτης καί τῆς προβοκάτσιας νά κολλήσουν καί νά ἐκμεταλλευτοῦν τήν κατάσταση πού δημιουργεῖ τό γεγονός ὅτι τό κυβερνητικό κόμμα δίνει ὁρισμένα πλεονεκτήματα, πρέπει νά δουλεύουμε σέ συνεργασία μέ τούς ἐξωκομματικούς. Οἱ νόμοι γιά τήν Ἐργατοαγροτική ἐπιθεώρηση μᾶς δίνουν τό δικαίωμα νά τραβήξουμε ἐκπροσώπους τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν καί τίς διασκέψεις τους στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους. Μέ τό μηχανισμό αὐτό ἀποκτᾶτε ἕνα ἀπό τά μέσα, πού θά σᾶς δόσει τή δυνατότητα νά αὐξήσετε τόν ἀριθμό τῶν δραστήριων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, ὥστε μέσα σέ μερικά χρόνια νά κερδίσουμε τή νίκη στό ἐσωτερικό μέτωπο. Γιά ἕνα μεγάλο χρονικό διάστημα ἡ νίκη αὐτή δέν θά ἐκδηλωθεῖ τόσο ἁπλά, τόσο ἀποφασιστικά καί καθαρά, ὅπως στό πολεμικό μέτωπο. Ἡ νίκη αὐτή ἀπαιτεῖ ἐπαγρύπνηση καί προσπάθειες, καί θά μπορέσετε νά τήν ἐξασφαλίσετε, ἐκπληρώνοντας τά καθήκοντα τῆς οἰκοδόμησης τῆς Μόσχας καί τῶν περιχώρων καί βοηθώντας στήν κοινή ἐργασία γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν, γιά τήν ἀναδημιουργία τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς ὀργάνωσης πού θά μᾶς βοηθήσει νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τήν ἄμεση καί ἔμμεση ἐπίδραση τῶν κερδοσκόπων καί νά κατανικήσουμε τίς παλιές παραδόσεις τοῦ καπιταλισμοῦ. Γιά τή δουλιά αὐτή δέν πρέπει νά λυπηθοῦμε νά ἀφιερώσουμε μερικά χρόνια. Ἀκόμη καί κάτω ἀπ' αὐτές τίς συνθῆκες παρόμοιοι κοινωνικοί μετασχηματισμοί θά

εἶναι πρωτοείδωτοι, καί θά ἦταν μεγάλο λάθος, ἄν στό σημεῖο αὐτό δέν βάζαμε καθήκοντα μακρᾶς πνοῆς.

Ἐπιτρέψτε μου, τελειώνοντας, νά ἐκφράσω τήν ἐλπίδα καί τήν πεποίθηση ὅτι τό ἀνανεωμένο Σοβιέτ Μόσχας, παίρνοντας ὑπόψη ὅλη τήν πείρα πού ἀποκτήθηκε ἀπό τό προηγούμενο Σοβιέτ στή διάρκεια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, θά ἀντλήσει νέες δυνάμεις μέσα ἀπό τή νεολαία καί θά καταπιαστεῖ μέ τό ἔργο τῆς οἰκονομικῆς ἀνόρθωσης τόσο δραστήρια καί σταθερά, μέ τόση ἐπιμονή, μέ ὅση καταπιανόμασταν μέ τό ἔργο τοῦ πολέμου, γιά νά κερδίσουμε νίκες πού δέν θά εἶναι φανταχτερές, ἀλλά ὡστόσο, θά εἶναι πιό σοβαρές καί οὐσιαστικές.

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 7 τοῦ Μάρτη 1920 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 52

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1921 στό βιβλίο: «Στενογραφημένα πρακτικά τῶν συνεδριάσεων τῆς ὁλομέλειας τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ, ΤΗΝ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΗΣ III ΔΙΕΘΝΟΥΣ 6 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1920

Σύντροφοι, ἀπό τήν ἵδρυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς πέρασε ἕνας χρόνος. Στή διάρκεια αὐτοῦ τοῦ χρόνου ἡ Κομμουνιστική Διεθνής κέρδισε νίκες πού δέν μπορούσαμε νά περιμένουμε καί μποροῦμε νά ποῦμε ἀνοιχτά ὅτι κανένας δέν περίμενε κατά τήν ἵδρυσή της αὐτές τίς τεράστιες ἐπιτυχίες.

Τόν πρῶτο καιρό τῆς ἐπανάστασης πολλοί ἔτρεφαν τήν ἐλπίδα πώς στή Δυτική Εὐρώπη ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση θά ἀρχίσει ἀμέσως, μέ τή λήξη τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, γιατί τή στιγμή ἐκείνη, τότε πού οἱ μάζες ἦταν ὁπλισμένες, ἡ ἐπανάσταση μποροῦσε νά πραγματοποιηθεῖ μέ τή μεγαλύτερη ἐπιτυχία καί σέ ὁρισμένες χῶρες τῆς Δύσης. Αὐτό θά μποροῦσε νά γίνει, ἄν ἡ διάσπαση τοῦ προλεταριάτου τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης δέν ἦταν τόσο βαθιά, καί ἡ προδοσία τῶν πρώην σοσιαλιστῶν ἡγετῶν τόσο μεγάλη.

Ὥς τώρα δέν ξέρουμε πῶς ἀκριβῶς ἔγινε ἡ ἀποστράτευση καί πῶς συντελεῖται ὁ τερματισμός τοῦ πολέμου. Δέν ξέρουμε, λογουχάρη, τί ἔγινε στήν Ὀλλανδία καί μόνο ἀπό ἕνα ἄρθρο, πού ἀναφερόταν σέ λόγο ἑνός ὀλλανδοῦ κομμουνιστῆ — ἀπό ἕνα ἄρθρο — τέτια ἄρθρα δημοσιεύτηκαν πολλά — ἔμαθα τυχαῖα ὅτι στήν Ὀλλανδία, σέ μιά χώρα οὐδέτερη πού πολύ λίγο ἀνακατεύτηκε στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, τό ἐπαναστατικό κίνημα πῆρε τέτιες διαστάσεις, ὥστε εἶχε ἀρχίσει κιόλας ἡ δημιουργία Σοβιέτ, καί ὁ Τρούλστρα, μιά ἀπό τίς σπουδαιότερες φυσιογνωμίες τῆς ὀπορτουνιστικῆς ὀλλανδικῆς σοσιαλδημοκρατίας,

παραδέχτηκε πώς οἱ ἐργάτες θά μποροῦσαν νά πάρουν τήν ἐξουσία στά χέρια τους.

Ἄν ἡ Διεθνής δέν βρισκόταν στά χέρια τῶν προδοτῶν, πού στήν κρίσιμη στιγμή ἔσωζαν τήν ἀστική τάξη, ὑπῆρχαν πολλές πιθανότητες ἀμέσως μέ τό τέλος τοῦ πολέμου ἡ ἐπανάσταση σέ πολλές ἐμπόλεμες χῶρες, καθώς καί σέ ὁρισμένες οὐδέτερες χῶρες, ὅπου ὁ λαός ἦταν ὁπλισμένος, νά γίνει γρήγορα, καί τότε ἡ ἔκβαση θά ἦταν διαφορετική.

Ἀποδείχτηκε πώς αὐτό δέν μπόρεσε νά γίνει, ἡ ἐπανάσταση δέν μπόρεσε νά γίνει μέ τόσο γρήγορο ρυθμό, καί προκύπτει ἡ ἀνάγκη νά διανυθεῖ ὅλος ὁ δρόμος τῆς ἐξέλιξης πού ἐμεῖς ἀναγκαστήκαμε νά ἀρχίσουμε πρίν ἀκόμη ἀπό τήν πρώτη ἐπανάσταση, πρίν ἀπό τό 1905, καί πού μόνο χάρη στό γεγονός ὅτι εἶχαν περάσει πάνω ἀπό δέκα χρόνια ὥς τό 1917, ἐμεῖς φανήκαμε ἱκανοί νά καθοδηγήσουμε τό προλεταριάτο.

Τό 1905 ἔγινε, ἄς ποῦμε, ἡ δοκιμή τῆς ἐπανάστασης καί ὥς ἕνα βαθμό χάρη σ' αὐτό πετύχαμε στή Ρωσία νά ἐκμεταλλευτοῦμε τή στιγμή τῆς χρεοκοπίας τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, πού ἔδοσε τήν ἐξουσία στό προλεταριάτο. Λόγω τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, λόγω τῆς ὁλοκληρωτικῆς σαπίλας τῆς ἀπολυταρχίας μπορέσαμε εὔκολα νά ἀρχίσουμε τήν ἐπανάσταση, ἀλλά ὅσο εὐκολότερα μπορέσαμε νά τήν ἀρχίσουμε, τόσο πιό δύσκολα ἀναγκάστηκε ἡ κατάμονη αὐτή χώρα νά τή συνεχίσει καί, παίρνοντας ὑπόψη τό χρόνο πού πέρασε, μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι στίς ἄλλες χῶρες ὅπου οἱ ἐργάτες εἶναι πιό ἀναπτυγμένοι, ὅπου ὑπάρχει μεγαλύτερη βιομηχανία, ὅπου οἱ ἐργάτες εἶναι πολυαριθμότεροι, ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης πῆρε ἕνα δρόμο πολύ πιό ἀργό. Τράβηξε τό δικό μας δρόμο, ἀλλά τράβηξε μέ πολύ πιό ἀργό ρυθμό.

Οἱ ἐργάτες συνεχίζουν αὐτό τόν ἀργό δρόμο, ἀνοίγοντας τή λεωφόρο γιά τή νίκη τοῦ προλεταριάτου, πού ἐπέρχεται μέ ἀναμφισβήτητα μεγαλύτερη ταχύτητα, ἀπ' ὅ,τι ἔλαχε σ' ἐμᾶς, γιατί ὅταν κοιτᾶς τήν III Διεθνή, ἐκπλήσσεσαι γιά τήν ταχύτητα μέ τήν ὁποία αὐτή ἀναπτύχθηκε, βαδίζοντας ἀπό νίκη σέ νίκη.

Κοιτάξτε πῶς διαδίδονται σέ ὅλο τόν κόσμο οἱ ὄχι καί τόσο ὡραῖες λέξεις μας, ὅπως ἡ λέξη «μπολσεβικισμός». Παρά τό γεγονός ὅτι ὀνομαζόμαστε Κόμμα κομμουνιστικό, τό γεγονός ὅτι ἡ ὀνομασία «κομμουνιστής» εἶναι ἐπιστημονική, πανευρωπαϊκή, εἶναι λιγότερο διαδομένη στήν Εὐρώπη καί στίς ἄλλες χῶρες ἀπ' ὅ,τι ἡ λέξη «μπολσεβίκος». Ἡ ρωσική μας λέξη «Σοβιέτ» εἶναι

μιά ἀπό τίς πιό διαδομένες λέξεις, τή λέξη αὐτή οὔτε κάν τή μεταφράζουν στίς ἄλλες γλῶσσες, ἀλλά τήν προφέρουν παντοῦ ρωσικά.

Παρά τίς ψευτιές τοῦ ἀστικοῦ Τύπου, παρά τή λυσσαλέα ἀντίσταση πού πρόβαλε ὅλη ἡ ἀστική τάξη, παρόλα αὐτά, οἱ συμπάθειες τῶν ἐργατικῶν μαζῶν εἶναι μέ τό μέρος τῶν Σοβιέτ, τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τοῦ μπολσεβικισμοῦ. Ὅσο περισσότερα ψέματα ἔλεγε ἡ ἀστική τάξη, τόσο περισσότερο βοηθοῦσε νά γίνει γνωστό σέ ὅλο τόν κόσμο τό πείραμα πού ἔγινε ἐδῶ μέ τόν Κέρενσκι.

Ἕνα μέρος τῶν μπολσεβίκων, πού ἦλθαν ἀπό τή Γερμανία, ἔγινε δεκτό στή χώρα μας μέ ἐπιθέσεις καί κατατρεγμούς, πού ὀργανώθηκαν στή «ρεπουμπλικανική δημοκρατία» μέ καθαρῶς ἀμερικανικό τρόπο. Στούς κατατρεγμούς αὐτούς βοηθοῦσαν μέ ὅλα τά μέσα ὁ Κέρενσκι, οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι. Ἔτσι ἀνατάραξαν τά στρώματα τοῦ προλεταριάτου καί τά ἀνάγκασαν νά σκεφτοῦν πώς, ἀφοῦ κατατρέχουν ἔτσι τούς μπολσεβίκους, σημαίνει πώς κάτι καλό θά συμβαίνει μέ τούς μπολσεβίκους. (Χειροκροτήματα.)

Καί ὅταν ἀπό καιρό σέ καιρό παίρνεις ἀποσπασματικές πληροφορίες ἀπό τό ἐξωτερικό, ὅταν, μή ἔχοντας τή δυνατότητα νά παρακολουθήσεις ὅλο τόν Τύπο, διαβάζεις λ.χ. ἕνα φύλλο τῆς πιό πλούσιας ἀγγλικῆς ἐφημερίδας «Τάιμς», ὅταν διαβάζεις τά λόγια τῶν μπολσεβίκων πού αὐτή παραθέτει γιά νά ἀποδείξει ὅτι οἱ μπολσεβίκοι προπαγάνδιζαν ἀπό τόν καιρό ἀκόμη τοῦ πολέμου τόν ἐμφύλιο πόλεμο, καταλήγεις στό συμπέρασμα πώς ἀκόμη καί οἱ πιό ἔξυπνοι ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς τάξης τά ἔχουν κυριολεκτικά χαμένα. Ὅταν ἡ ἀγγλική ἐφημερίδα παρουσιάζει τό βιβλίο «Ἐνάντια στό ρεῦμα», τό συστήνει στούς ἄγγλους ἀναγνῶστες καί παραθέτει ἀποσπάσματα γιά νά δείξει ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶναι οἱ χειρότεροι ἀπό τούς χειρότερους ἀνθρώπους πού λένε ὅτι ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος εἶναι ἐγκληματικός καί προπαγανδίζουν τόν ἐμφύλιο πόλεμο, πείθεσαι πώς ὅλη ἡ ἀστική τάξη πού μᾶς μισεῖ, μᾶς βοηθάει — ὑποκλινόμαστε καί εὐχαριστοῦμε! (Χειροκροτήματα.)

Δέν διαθέτουμε ἡμερήσιο Τύπο οὔτε στήν Εὐρώπη, οὔτε στήν Ἀμερική, οἱ εἰδήσεις γιά τή δουλιά μας εἶναι πολύ φτωχές, τούς συντρόφους μας τούς καταδιώκουν μέ τόν πιό ἄγριο τρόπο. Ὅταν ὅμως βλέπουμε ὅτι ὁ πλουσιότατος ἰμπεριαλιστικός Τύπος τῶν συμμάχων, ἀπ' ὅπου ἀντλοῦν τίς εἰδήσεις τους ἑκατον-

τάδες χιλιάδες ἄλλες ἐφημερίδες, ἔχει χάσει σέ τέτιο βαθμό τό αἴσθημα τοῦ μέτρου, πού θέλοντας νά πλήξει τούς μπολσεβίκους, παραθέτει ἄφθονες περικοπές ἀπό τά ἔργα τῶν μπολσεβίκων, ξεθάβοντάς τα ἀπό τίς ἐκδόσεις πού ἔβγαιναν τόν καιρό τοῦ πολέμου, γιά νά ἀποδείξει ὅτι ἐμεῖς χαρακτηρίζαμε τόν πόλεμο ἐγκληματικό καί προσπαθούσαμε νά τόν μετατρέψουμε σέ ἐμφύλιο πόλεμο — αὐτό σημαίνει πώς οἱ ἐξυπνότατοι αὐτοί κύριοι θά ἀποδειχτοῦν τό ἴδιο βλάκες, ὅπως ὁ δικός μας Κέρενσκι καί οἱ σύντροφοί του. Γι' αὐτό μποροῦμε νά ἐγγυηθοῦμε ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, οἱ καθοδηγητές τοῦ ἀγγλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, θά δουλέψουν γιά νά βοηθήσουν τήν κομμουνιστική ἐπανάσταση καλά καί σταθερά. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι, πρίν τόν πόλεμο φαινόταν πώς ὁ κυριότερος χωρισμός στό ἐργατικό κίνημα ἦταν ὁ χωρισμός σέ σοσιαλιστές καί ἀναρχικούς. Αὐτό ὄχι μόνο φαινόταν, ἀλλά καί ἔτσι ἦταν. Στή μακρόχρονη περίοδο πρίν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί τήν ἐπανάσταση δέν ὑπῆρχε ἀντικειμενικά ἐπαναστατική κατάσταση στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Τό καθῆκον ἦταν νά χρησιμοποιηθεῖ αὐτή ἡ ἀργή δουλιά γιά τήν ἐπαναστατική προετοιμασία. Οἱ σοσιαλιστές εἶχαν ἀρχίσει αὐτό τό ἔργο, οἱ ἀναρχικοί δέν καταλάβαιναν αὐτό τό καθῆκον. Ὁ πόλεμος δημιούργησε ἐπαναστατική κατάσταση καί αὐτός ὁ παλιός χωρισμός ἄρχισε νά ξεπερνιέται. Ἀπό τή μιά μεριά, οἱ κορυφές τοῦ ἀναρχισμοῦ καί τοῦ σοσιαλισμοῦ ἔγιναν σωβινιστές, ἔδειξαν τί σημαίνει νά ὑπερασπίζεις τούς δικούς σου ἀστούς ληστές ἐνάντια στούς ἄλλους ληστές τῆς ἀστικῆς τάξης, πού ἐξαιτίας τους ὁ πόλεμος χαντάκωσε ἑκατομμύρια ἀνθρώπους. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, στίς γραμμές τῶν παλιῶν κομμάτων γεννήθηκαν νέα ρεύματα — ἐνάντια στόν πόλεμο, ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό, γιά τήν κοινωνική ἐπανάσταση. Ἔτσι, ἐξαιτίας τοῦ πολέμου, δημιουργήθηκε βαθύτατη κρίση καί οἱ ἀναρχικοί καί οἱ σοσιαλιστές διασπάστηκαν, ἐπειδή οἱ κορυφές τῶν κοινοβουλευτικῶν ἡγετῶν τῶν σοσιαλιστῶν βρέθηκαν στήν παράταξη τῶν σωβινιστῶν, ἐνῶ στή βάση ἡ ὁλοένα αὐξανόμενη μειοψηφία ἀπομακρυνόταν ἀπ' αὐτούς καί ἄρχισε νά περνᾶ μέ τό μέρος τῆς ἐπανάστασης.

Ἔτσι, τό ἐργατικό κίνημα ὅλων τῶν χωρῶν ἀκολούθησε νέα γραμμή, ὄχι τή γραμμή τῶν ἀναρχικῶν καί τῶν σοσιαλιστῶν, ἀλλά μιά γραμμή ἱκανή νά ὁδηγήσει στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ἡ διάσπαση αὐτή σημειώθηκε καί ἄρχισε σέ ὅλο τόν κόσμο πρίν τήν ἵδρυση τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς.

Ἄν εἴχαμε ἐπιτυχία, αὐτό ἔγινε γιατί φτάσαμε τότε πού ἡ κατάσταση ἦταν ἐπαναστατική καί τό ἐργατικό κίνημα ὑπῆρχε ἤδη σέ ὅλες τίς χῶρες, καί γι' αὐτό βλέπουμε σήμερα ὅτι μέσα στό σοσιαλισμό καί στόν ἀναρχισμό ἔγινε διάσπαση, πράγμα πού σέ ὅλο τόν κόσμο ἔχει σάν ἀποτέλεσμα τή συμμετοχή τῶν κομμουνιστῶν ἐργατῶν στή δημιουργία νέων ὀργανώσεων καί τή συνένωσή τους στήν ΙΙΙ Διεθνή. Αὐτή ἡ ἐνέργεια εἶναι ἡ πιό σωστή.

Ἄν προκύπτουν ξανά διαφωνίες, λ.χ., γιά τή χρησιμοποίηση τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ὕστερα ἀπό τήν πείρα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὕστερα ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ Λῆμπκνεχτ ὄρθωσε μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο τό ἀνάστημά του καί διευκρινίστηκε ὁ ρόλος καί ἡ σημασία του ἀνάμεσα στούς ἐκπροσώπους τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, εἶναι ἀνόητο νά ἀρνεῖται κανείς τήν ἐπαναστατική χρησιμοποίηση τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Στούς ἐκπροσώπους τῆς παλιᾶς κατεύθυνσης ἔγινε ξεκάθαρο ὅτι τό ζήτημα τοῦ κράτους δέν ἐπιτρέπεται νά τίθεται μέ τόν παλιό τρόπο. Στή θέση τῆς παλιᾶς τοποθέτησης αὐτοῦ τοῦ ζητήματος, ὅπως γινόταν ἀπό τά βιβλία, ἐμφανίστηκε λόγω τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος μιά τοποθέτηση νέα, πρακτική.

Στήν ἑνωμένη καί συγκεντροποιημένη δύναμη τῆς ἀστικῆς τάξης εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀντιτάξουμε τήν ἑνωμένη καί συγκεντροποιημένη δύναμη τοῦ προλεταριάτου. Ἔτσι, τό ζήτημα τοῦ κράτους μπῆκε τώρα σέ ἄλλη τροχιά, ἡ παλιά διαφωνία ἄρχισε νά χάνει τό νόημά της. Στή θέση τοῦ παλιοῦ χωρισμοῦ τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ἐμφανίστηκε νέος. Τό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία καί στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ἔγινε τό κύριο ζήτημα.

Τό Σοβιετικό Σύνταγμα ἔδειξε περίτρανα τί ἔδοσε ἡ ρωσική ἐπανάσταση. Ἡ πείρα ἡ δική μας, ἡ μελέτη αὐτῆς τῆς πείρας εἶχε σάν ἀποτέλεσμα ὅλα τά παλιά καθήκοντα νά ἀναχθοῦν σέ ἕνα: ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἤ ἐνάντια σ' αὐτή; Εἴτε ὑπέρ τῆς ἀστικῆς ἐξουσίας, ὑπέρ τῆς δημοκρατίας, ὑπέρ τῶν μορφῶν ἐκείνων τῆς δημοκρατίας πού, ἐνῶ ὑπόσχονται τήν ἰσότητα ἀνάμεσα στούς χορτάτους καί στούς πεινασμένους, τήν ἰσότητα τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος ἀνάμεσα στόν καπιταλιστή καί στόν ἐργάτη, ἀνάμεσα στούς ἐκμεταλλευτές καί στούς ἐκμεταλλευόμενους, ἀπόκρυπταν τήν καπιταλιστική σκλαβιά, εἴτε ὑπέρ τῆς προλεταριακῆς ἐξουσίας, ὑπέρ τῆς ἀμείλικτης κατάπνιξης τῶν ἐκμεταλλευτῶν, ὑπέρ τοῦ σοβιετικοῦ κράτους.

Ὑπέρ τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας μποροῦν νά τάσσονται μόνο

οἱ ὀπαδοί τῆς καπιταλιστικῆς σκλαβιᾶς. Αὐτό τό βλέπουμε στά λευκοφρουρίτικα ἔντυπα τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν. Ὕστερα ἀπό τό ξεκαθάρισμα πολλῶν ρωσικῶν πόλεων ἀπ' αὐτή τή βρωμιά, συγκεντρώθηκαν τά ἔντυπά τους καί μεταφέρονται στή Μόσχα. Μπορεῖ κανείς νά δεῖ τά γραφόμενα τῶν ρώσων διανοουμένων, ὅπως τοῦ Τσίρικοφ ἤ τῶν ἀστῶν στοχαστῶν σάν τόν Ε. Τρουμπετσκόι, καί εἶναι ἐνδιαφέρον νά δεῖ κανείς τί λένε, βοηθώντας τόν Ντενίκιν, γιά τή Συντακτική Συνέλευση, τήν ἰσότητα κτλ. Αὐτές οἱ κρίσεις γιά τή Συντακτική μᾶς βοηθοῦν· ὅταν ἔκαναν μιά τέτια προπαγάνδα στίς μάζες τῶν λευκοφρουριτῶν, μᾶς βοηθοῦσαν μαζί μέ ὅλη τήν πορεία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, μέ τήν πορεία τῶν γεγονότων. Μέ τά ἐπιχειρήματά τους ἀπόδειχναν οἱ ἴδιοι πώς ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας εἶναι οἱ γνήσιοι ἐπαναστάτες, πού συμπαθοῦν τήν πάλη ἐνάντια στούς καπιταλιστές. Αὐτό φάνηκε πολύ καθαρά στήν πορεία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου.

Νά ἀρνεῖσαι τήν ἀνάγκη τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας, τῆς δικτατορίας καί τῆς ἑνότητας θέλησης μέ σκοπό νά συσπειρωθεῖ τό πρωτοπόρο τμῆμα τοῦ προλεταριάτου, νά ἀναπτύξει καί νά στηρίξει τό κράτος σέ νέα βάση, κρατώντας στέρεα τήν ἐξουσία στά χέρια του καί νά κάνεις κρίσεις πάνω σ' αὐτό τό θέμα, εἶναι ἀπαράδεκτο ὕστερα ἀπό τήν πείρα πού ἀποκτήθηκε, ὕστερα ἀπ' ὅ,τι ἔγινε στή Ρωσία, στή Φιλλανδία καί στήν Οὐγγαρία, ὕστερα ἀπό τήν πείρα ἑνός χρόνου ρεπουμπλικανικῆς δημοκρατίας στή Γερμανία. Ἡ δημοκρατία αὐτοξεσκεπάστηκε ὁριστικά· νά γιατί σέ ὅλες τίς χῶρες καί μέ τίς πιό ποικίλες μορφές αὐξήθηκε τεράστια τό πλῆθος τῶν ἐνδείξεων πού μαρτυροῦν γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ὑπέρ τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Ἡ ἀνάπτυξη αὐτή ἔφτασε ὥς τό σημεῖο πού κόμματα, ὅπως οἱ γερμανοί ἀνεξάρτητοι καί τό Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα, ὅπου κυριαρχοῦν οἱ ἡγέτες τοῦ παλιοῦ τύπου, πού δέν κατάλαβαν οὔτε τήν ἀνάγκη μιᾶς νέας προπαγάνδας, οὔτε τίς νέες συνθῆκες, πού δέν ἄλλαξαν καθόλου τήν κοινοβουλευτική δράση, ἀλλά τή μετατρέπουν σέ φλυαρία γιά νά ξεμπλέκουν ἔτσι μέ τά σοβαρά καθήκοντα καί γιά νά ἀπασχολοῦν τούς ἐργάτες μέ τίς κοινοβουλευτικές συζητήσεις — ἀκόμη κι' αὐτοί οἱ ἡγέτες εἶναι ἀναγκασμένοι νά ἀναγνωρίσουν τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τήν ἐξουσία τῶν Σοβιέτ. Αὐτό ἔγινε ἐπειδή οἱ μάζες τῶν ἐργατῶν, πού τούς ὑποχρεώνουν νά τίς ὑπολογίζουν, τούς ἀνάγκασαν νά τό κάνουν αὐτό.

Ἀπό τίς ὁμιλίες τῶν ἄλλων συντρόφων ξέρετε ὅτι αὐτή ἡ ἀπόσπαση τοῦ Γερμανικοῦ Κόμματος τῶν ἀνεξαρτήτων, αὐτή ἡ ἀναγνώριση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἦταν τό τελευταῖο ἀποφασιστικό πλῆγμα πού καταφέρθηκε ἐνάντια στή ΙΙ Διεθνή. Παίρνοντας ὑπόψη τήν κατάσταση, μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἡ ΙΙ Διεθνής πέθανε καί οἱ μάζες τῶν ἐργατῶν στή Γερμανία, τήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία περνοῦν μέ τό μέρος τῶν κομμουνιστῶν. Στήν Ἀγγλία ἔχουμε ἐπίσης τό Κόμμα τῶν ἀνεξαρτήτων πού ἐξακολουθεῖ νά ὑποστηρίζει τήν ἄποψη τῆς νομιμότητας καί νά καταδικάζει τή βία τῶν μπολσεβίκων. Στήν ἐφημερίδα τους καθιερώθηκε τελευταῖα μιά στήλη γιά συζητήσεις. Στή στήλη αὐτή συζητεῖται τό ζήτημα τῶν Σοβιέτ, καί πλάι στό ἄρθρο πού δημοσιεύτηκε στίς ἀγγλικές ἐργατικές ἐφημερίδες, βλέπουμε τό ἄρθρο ἑνός ἄγγλου πού δέν θέλει νά πάρει ὑπόψη του τή θεωρία τοῦ σοσιαλισμοῦ καί διατηρεῖ τήν παλιά ἀνόητη περιφρονητική στάση ἀπέναντι στή θεωρία, παίρνοντας ὅμως ὑπόψη τίς συνθῆκες τῆς ἀγγλικῆς ζωῆς, καταλήγει σέ ἕνα συγκεκριμένο συμπέρασμα καί λέει: ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά καταδικάζουμε τά Σοβιέτ, ἀλλά πρέπει νά εἴμαστε ὑπέρ αὐτῶν.

Αὐτό εἶναι μιά ἔνδειξη πώς ἀκόμη καί στά καθυστερημένα στρώματα τῶν ἐργατῶν, σέ χῶρες ὅπως ἡ Ἀγγλία, ἄρχισε μιά ἀλλαγή, καί μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι οἱ παλιές μορφές τοῦ σοσιαλισμοῦ χρεοκόπησαν γιά πάντα.

Ἡ Εὐρώπη βαδίζει πρός τήν ἐπανάσταση ὄχι ἔτσι ὅπως βαδίσαμε καί φτάσαμε ἐμεῖς. Στήν οὐσία ὅμως ἡ Εὐρώπη κάνει τό ἴδιο πράγμα. Κάθε χώρα πρέπει νά κάνει καί ἄρχισε νά κάνει μέ τό δικό της τρόπο τήν ἐσωτερική πάλη της καί ἐνάντια στούς μενσεβίκους της καί ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό της καί τόν ἐσερισμό της, πού μέ ἄλλη ὀνομασία καί σέ μεγαλύτερο ἤ μικρότερο βαθμό ὑπάρχει σέ ὅλες τίς χῶρες.

Καί ἀκριβῶς ἐπειδή οἱ χῶρες αὐτές ἀποκτοῦν μόνες τους αὐτή τήν πείρα, μποροῦμε νά ἐγγυηθοῦμε ὅτι ἡ νίκη τῆς κομμουνιστικῆς ἐπανάστασης σέ ὅλες τίς χῶρες εἶναι ἀναπόφευκτη, καί πώς ὅσο περισσότερες ταλαντεύσεις καί ἀβεβαιότητα ὑπάρχουν στίς γραμμές τῶν ἐχθρῶν, ἀβεβαιότητα πού ἐκφράζεται στό γεγονός ὅτι δηλώνουν πώς οἱ μπολσεβίκοι εἶναι ἐγκληματίες καί πώς δέν θά κλείσουν ποτέ μαζί μας εἰρήνη — τόσο τό καλύτερο γιά μᾶς.

Τώρα λένε: νά ἐμπορευτοῦμε μέ τούς μπολσεβίκους, ἀλλά χωρίς νά τούς ἀναγνωρίσουμε. Δέν ἔχουμε καμιά ἀντίρηση: όρίστε, δοκιμάστε, κύριοι. Ὅσοναφορᾶ τό γεγονός ὅτι δέν μᾶς ἀναγνωρί-

ζετε, αὐτό τό καταλαβαίνουμε. Θά τό θεωρούσαμε λάθος ἀπομέρους σας, ἄν μᾶς ἀναγνωρίζατε. Ἐφόσον ὅμως πάθατε τέτια σύγχυση, πού πρῶτα ἀποκαλεῖτε τούς μπολσεβίκους παραβάτες ὅλων τῶν θείων καί ἀνθρώπινων νόμων, δηλώνετε ὅτι δέν θά συζητήσετε καί δέν θά συμφιλιωθεῖτε μαζί τους κι' ἔπειτα λέτε ὅτι θά ἀρχίσετε μαζί τους ἐμπορικές συναλλαγές, χωρίς νά ἀναγνωρίσετε τήν πολιτική τους — αὐτό εἶναι μιά τέτια νίκη γιά μᾶς, πού θά προωθήσει τό κομμουνιστικό κίνημα μέσα στίς λαϊκές μάζες κάθε χώρας καί θά τό βαθύνει. Τό κίνημα αὐτό εἶναι τόσο βαθύ πού, ἐκτός ἀπό ἐκείνους πού ἀκολουθοῦν ἐπίσημα τήν III Διεθνή, στίς προηγμένες χῶρες ἐμφανίστηκαν πολλά κινήματα, τά ὁποῖα χωρίς νά ἀκολουθοῦν οὔτε τό σοσιαλισμό, οὔτε τόν κομμουνισμό καί, ἐξακολουθώντας νά καταδικάζουν τόν μπολσεβικισμό, ταυτόχρονα τόν προσεγγίζουν, πιεζόμενα ἀπό τά ἴδια τά γεγονότα.

Ὁ πόλεμος στόν 20ό αἰώνα σέ μιά πολιτισμένη χώρα ἀναγκάζει τίς κυβερνήσεις νά αὐτοξεσκεπάζονται. Σέ γαλλική ἐφημερίδα δημοσιεύτηκαν ἔγγραφα τοῦ τέως αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας Καρόλου, πού τό 1916 εἶχε προτείνει στή Γαλλία σύναψη εἰρήνης. Τώρα τό γράμμα του δημοσιεύτηκε καί οἱ ἐργάτες ἀπευθύνονται στόν ἡγέτη τῶν σοσιαλιστῶν, στόν Ἀλμπέρ Τομά, καί ρωτοῦν: ἐσεῖς εἴσασταν τότε στήν κυβέρνηση καί στήν κυβέρνησή σας πρότειναν εἰρήνη. Τί κάνατε ἐσεῖς τότε; Ὅταν ρώτησαν γι' αὐτό τό πράγμα τόν Ἀλμπέρ Τομά, αὐτός δέν ἀπάντησε.

Οἱ ἀποκαλύψεις αὐτές μόλις τώρα ἄρχισαν. Οἱ λαϊκές μάζες στήν Εὐρώπη καί στήν Ἀμερική εἶναι ἐγγράμματες καί δέν μποροῦν νά ἀντικρύζουν τόν πόλεμο μέ τόν παλιό τρόπο. Ρωτοῦν: γιά ποιό λόγο 10 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι σκοτώθηκαν καί 20 ἑκατομμύρια σακατεύτηκαν; Νά βάζεις αὐτό τό ἐρώτημα σημαίνει νά ἀναγκάζεις τίς λαϊκές μάζες νά στραφοῦν πρός τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Νά βάζεις αὐτό τό ἐρώτημα σημαίνει νά δόσεις τούτη τήν ἀπάντηση: σκότωσαν 10 ἑκατομμύρια ἀνθρώπους καί σακάτεψαν 20 ἑκατομμύρια γιά νά λύσουν τό ζήτημα ποιός θά πλουτίσει περισσότερο — οἱ γερμανοί καπιταλιστές ἤ οἱ ἄγγλοι; Αὐτή εἶναι ἡ ἀλήθεια, καί ὅσο κι' ἄν προσπαθοῦν νά τήν κρύψουν, αὐτή βγαίνει στήν ἐπιφάνεια.

Ἡ χρεοκοπία τῶν καπιταλιστικῶν κυβερνήσεων εἶναι ἀναπόφευκτη. Γιατί ὅλοι βλέπουν πώς, ἄν παραμείνουν στήν ἐξουσία οἱ ἰμπεριαλιστές καί ἡ ἀστική τάξη, ἕνας νέος παρόμοιος πόλεμος εἶναι ἀναπόφευκτος. Ἀνάμεσα στήν Ἰαπωνία καί στήν Ἀμερική ἀναπτύσσονται νέες διαμάχες καί συγκρούσεις. Δεκαετίες διπλω-

ματικῆς ἱστορίας καί τῶν δυό χωρῶν ἔχουν προετοιμάσει τίς διαμάχες καί τίς συγκρούσεις αὐτές. Οἱ πόλεμοι εἶναι ἀναπόφευκτοι ὅσο θά ὑπάρχει ἀτομική ἰδιοκτησία. Ὁ πόλεμος ἀνάμεσα στήν Ἀγγλία πού ἅρπαξε τίς ἀποικίες καί στή Γαλλία πού θεωρεῖ τόν ἑαυτό της παραγκωνισμένο εἶναι ἀναπόφευκτος. Κανείς δέν ξέρει ποῦ καί πῶς θά ξεσπάσει, ὅλοι ὅμως βλέπουν, ξέρουν καί λένε πώς ὁ πόλεμος εἶναι ἀναπόφευκτος καί προετοιμάζεται ξανά.

Ἡ κατάσταση αὐτή στόν 20ό αἰώνα στίς χῶρες ὅπου ὅλος ὁ πληθυσμός εἶναι ἐγγράμματος, μᾶς ἐξασφαλίζει τό ἑξῆς: γιά παλιό ρεφορμισμό καί ἀναρχισμό δέν μπορεῖ νά γίνει κάν λόγος. Ὁ πόλεμος τούς ἔθαψε. Νά λέμε ὅτι θά μεταβάλουμε μέ μεταρυθμίσεις τήν καπιταλιστική κοινωνία, πού ἔδοσε ἑκατοντάδες δισεκατομμύρια ρούβλια γιά τόν πόλεμο, νά λέμε ὅτι θά μεταβάλουμε αὐτή τήν κοινωνία χωρίς ἐπαναστατική ἐξουσία καί χρησιμοποίηση βίας, χωρίς τούς πιό μεγάλους τρανταγμούς — αὐτό δέν ἐπιτρέπεται νά τό λέμε. Ὅποιος μιλάει καί σκέπτεται ἔτσι, χάνει κάθε σοβαρότητα.

Ἡ Κομμουνιστική Διεθνής εἶναι ἰσχυρή, γιατί στηρίζεται στά διδάγματα τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ μακελειοῦ. Ἡ ὀρθότητα τῶν θέσεών της ἐπιβεβαιώνεται ὁλοένα καί περισσότερο ἀπό τήν πείρα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων κάθε χώρας καί τό ρεῦμα πρός τήν Κομμουνιστική Διεθνή εἶναι τώρα ἑκατό φορές πιό πλατύ καί πιό βαθύ ἀπ' ὅ,τι ἦταν μέχρι τώρα. Τό ρεῦμα αὐτό μέσα σέ ἕνα χρόνο χρεοκόπησε ὁλοκληρωτικά τή ΙΙ Διεθνή.

Δέν ὑπάρχει οὔτε μιά χώρα στόν κόσμο, ἀκόμη καί στήν πιό καθυστερημένη, ὅπου ὅλοι οἱ σκεπτόμενοι ἐργάτες νά μήν προσχωροῦν στήν Κομμουνιστική Διεθνή, νά μήν τήν ἀκολουθοῦν ἰδεολογικά. Σ' αὐτό βρίσκεται ἡ ἀπόλυτη ἐγγύηση πώς ἡ νίκη τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς σέ ὅλο τόν κόσμο — σέ ἕνα ὄχι πολύ μακρινό μέλλον — εἶναι ἐξασφαλισμένη. (Χειροκροτήματα.)

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 7 τοῦ Μάρτη 1920 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 52 καί στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 52

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1920 στό περιοδικό «Κομμουνιστική Διεθνής», τεῦχ. 10
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ

ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ [88]

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ

Στό κέντρο ὅλης τῆς δουλιᾶς γιά τή βελτίωση τῆς ὀργάνωσης καί τῆς διαχείρισης τῶν σοβχόζ νά μπεῖ ἡ ἀποφασιστική πάλη, πρῶτα. ἐνάντια στόν καθαρά τσιφλικάδικο χαρακτήρα τῶν καταχρήσεων πού ἀνακαλύφθηκαν κατά τήν ἐφαρμογή τῆς ἐκμίσθωσης μέ χρήματα εἴτε μέ μισακάρικο κτλ.· δεύτερο, ἐνάντια στήν ἐξαιρετικά ἀδύνατη ἐργασιακή πειθαρχία καί στήν ἐξαιρετικά χαμηλή παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας.

Νά ζητηθοῦν ἀπό τά Γεωργικά τμήματα τῶν κυβερνείων καί ἀπό τά σοβχόζ ἀκριβῆ στοιχεῖα γιά τό τί μέτρα πάλης ἐφάρμοσαν καί τί συγκεκριμένα ἀποτελέσματα εἶχαν. Νά διοριστοῦν ὑπεύθυνα πρόσωπα καί σέ περίπτωση πού δέν ἐκπληρώσουν τήν ἀπόφαση αὐτή καί δέν ἐξαλείψουν τίς καταχρήσεις νά παραπεμφθοῦν στό δικαστήριο. Νά μή σταματήσουμε ἀκόμη καί μπροστά στήν ὁλοκληρωτική ἀντικατάσταση ὅλου τοῦ διοικητικοῦ προσωπικοῦ τῶν χειρότερων νοικοκυριῶν. Νά ξεχωριστοῦν τά σοβχόζ πού εἶναι ἐκπαιδευτικοῦ-ὑποδειγματικοῦ, εἰδικοῦ, παραγωγικοῦ καί καθαρά καταναλωτικοῦ τύπου καί νά καταγράφονται ξεχωριστά τά στοιχεῖα γιά τήν κατάσταση τῶν νοικοκυριῶν αὐτῶν.

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Μάρτη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ III ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ [89] 15 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1920

Οἱ ὑδάτινες μεταφορές ἔχουν τώρα γιά τή Σοβιετική Ρωσία ἐξαιρετική σπουδαιότητα καί σημασία, καί γι' αὐτό μποροῦμε νά εἴμαστε βέβαιοι πώς τό συνέδριο θά δόσει τή μεγαλύτερη προσοχή καί φροντίδα γιά τά καθήκοντα πού πέφτουν στά στελέχη τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν. Ἐπιτρέψτε μου νά ἀσχοληθῶ μέ ἕνα ζήτημα, πού τώρα ἐνδιαφέρει περισσότερο ἀπό ὅλα τό Κόμμα τῶν κομμουνιστῶν, τά συνδικάτα καί ἀναμφίβολα συζητεῖται ζωηρά ἀπό σᾶς — μέ τό ζήτημα τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας. Τό παραπάνω ζήτημα μπῆκε εἰδικά στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος. Σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό δημοσιεύονται θέσεις. Εἶναι ἀπαραίτητο νά τό μελετήσουν καί οἱ σύντροφοι ναυτικοί.

Ξέρετε πώς ἕνα ἀπό τά ἐπίμαχα σημεῖα πού προκαλεῖ ζωηρές συζητήσεις καί στόν Τύπο καί στίς συνελεύσεις εἶναι τό ζήτημα τῆς μονοπρόσωπης καί συλλογικῆς διεύθυνσης. Νομίζω πώς ἡ προτίμηση πού δίνεται συχνά στή συλλογικότητα, δείχνει τήν ἀνεπαρκή κατανόηση τῶν καθηκόντων πού στέκουν μπροστά στή Δημοκρατία, καί μάλιστα κάτι περισσότερο — συχνά δείχνει τό ἀνεπαρκές ἐπίπεδο ταξικῆς συνείδησης. Ὅταν σκέπτομαι αὐτό τό ζήτημα, πάντα μοῦ ἔρχεται ἡ ἐπιθυμία νά πῶ: δέν διδάχτηκαν ἀκόμη ἀρκετά οἱ ἐργάτες ἀπό τήν ἀστική τάξη. Αὐτό ἐκδηλώνεται καθαρά στίς χῶρες ἐκεῖνες, ὅπου κυριαρχοῦν οἱ δημοκρατικοί σοσιαλιστές ἤ οἱ σοσιαλδημοκράτες, πού τώρα στήν Εὐρώπη καί στήν Ἀμερική μέ διάφορα προσχήματα, μ' αὐτές ἤ ἐκεῖνες τίς μορφές συμμαχίας μέ τήν ἀστική τάξη,

συμμετέχουν στή διοίκηση τοῦ κράτους. Εἶναι κέλευσμα θεοῦ νά συμμερίζονται τίς παλιές προλήψεις, ἐδῶ ὅμως σ' ἐμᾶς, ὕστερα ἀπό δυό χρόνια κυριαρχίας τοῦ προλεταριάτου, δέν πρέπει μόνο νά ἐπιθυμοῦμε, ἀλλά καί νά ἐπιδιώκουμε, ὥστε ἡ ταξική συνείδηση τοῦ προλεταριάτου νά μήν ὑστερεῖ ἀπό τήν ταξική συνείδηση τῆς ἀστικῆς τάξης. Κοιτάξτε: πῶς κυβερνᾶ τό κράτος ἡ ἀστική τάξη; Πῶς ὀργάνωσε τήν τάξη τῶν ἀστῶν; Θά μποροῦσε νά βρεθεῖ στούς παλιούς καιρούς ἔστω καί ἕνας ἄνθρωπος πού, ἀκολουθώντας τήν ἀστική τάξη καί ὄντας πιστός ὑπερασπιστής της, νά πεῖ: τί σόι διοίκηση τοῦ κράτους εἶναι αὐτή, ἐφόσον ὑπάρχει μονοπρόσωπη ἐξουσία; Ἄν βρισκόταν ἕνας τέτιος ἀνόητος ἀστός, θά τόν περιγελοῦσαν οἱ σύντροφοι τῆς ἴδιας του τῆς τάξης καί δέν θά μποροῦσε οὔτε νά μιλᾶ, οὔτε νά συζητᾶ σέ καμιά ὑπεύθυνη συνέλευση τῶν κυρίων καπιταλιστῶν καί ἀστῶν. Θά τοῦ ἔλεγαν: μήπως τό ζήτημα εἶναι, ἄν θά κυβερνᾶμε μέσω ἑνός προσώπου ἤ μέσω ἑνός συλλογικοῦ ὀργάνου; Μήπως τό ζήτημα αὐτό συνδέεται μέ τό ζήτημα τῆς τάξης;

Ἡ πιό ξύπνια καί πλούσια ἀστική τάξη εἶναι ἡ ἀγγλική καί ἡ ἀμερικανική — ἡ ἀγγλική εἶναι πιό ἔμπειρη ἀπό πολλές ἀπόψεις καί ξέρει νά κυβερνᾶ καλύτερα ἀπ' ὅ,τι ἡ ἀμερικανική. Καί δέν μᾶς δίνει λοιπόν αὐτή ἕνα πρότυπο ἐφαρμογῆς στό μάξιμουμ τῆς μονοπρόσωπης δικτατορίας, τό μάξιμουμ ταχύτητας στή διοίκηση, διατηρώντας ὁλοκληρωτικά καί ἀπόλυτα τήν ἐξουσία στά χέρια τῆς τάξης της; Αὐτό λοιπόν τό δίδαγμα, σύντροφοι, νομίζω ἄν τό σκεφτεῖτε, ἄν θυμηθεῖτε τό ὄχι πολύ μακρινό παρελθόν, τότε πού στή Ρωσία κυριαρχοῦσαν οἱ κύριοι Ριαμπουσίνσκι, Μορόζοφ καί οἱ ἄλλοι καπιταλιστές, ἄν θυμηθεῖτε τό πῶς αὐτοί ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τῆς ἀπολυταρχίας, στούς 8 μῆνες τῆς ἐξουσίας τοῦ Κέρενσκι, τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, τά κατάφεραν θαυμάσια νά ἀλλάξουν χρῶμα μέ ἐξαιρετική ταχύτητα, νά αὐτοτιτλοφορηθοῦν σέ ὅ,τι θέλετε, νά κάνουν ὅποια θέλετε ἐξωτερική τυπική παραχώρηση καί νά διατηρήσουν ὁλοκληρωτικά καί ἀπόλυτα τήν ἐξουσία στά χέρια τῆς τάξης τους — νομίζω πώς τό ἀγγλικό δίδαγμα καί τό συγκεκριμένο αὐτό παράδειγμα, ἄν τό σκεφτοῦμε, θά μᾶς βοηθήσουν περισσότερο στήν κατανόηση τοῦ ζητήματος τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης ἀπ' ὅ,τι πολλές ἀφηρημένες ἀποφάσεις, δημιουργήματα θεωρίας καί γραμμένες κατά παραγγελία.

Συλλογικότητα σημαίνει τάχα διεύθυνση τῶν ἐργατῶν, ἐνῶ μονοπρόσωπη διεύθυνση εἶναι τάχα διεύθυνση μή ἐργατική. Καί μόνο ἡ τοποθέτηση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος, καί μόνο μιά τέτια ἐπιχειρηματολογία ἀποδείχνουν πώς δέν ἔχουμε ἀκόμη ἀρκετά ξεκάθαρη ταξική συνείδηση καί ὄχι μόνο ἀρκετά ξεκάθαρη συνείδηση, ἀλλά ὅτι ἔχουμε λιγότερο ξεκάθαρη ταξική συνείδηση ἀπό τούς κυρίους ἀστούς. Καί αὐτό εἶναι εὐνόητο. Αὐτοί ἔμαθαν νά κυβερνοῦν ὄχι δυό χρόνια, ἀλλά διακόσια, καί ἄν πάρουμε τήν εὐρωπαϊκή ἀστική τάξη, τότε πολύ περισσότερα ἀπό διακόσια χρόνια. Δέν πρέπει νά πέφτουμε σέ ἀπόγνωση, ἐπειδή δέν μπορέσαμε νά τά μάθουμε ὅλα μέσα σέ δυό χρόνια, ἀλλά τό σπουδαῖο εἶναι — αὐτό ἀπαιτοῦν οἱ περιστάσεις — νά τά μάθουμε πιό γρήγορα ἀπ' ὅ,τι οἱ ἐχθροί μας. Αὐτοί εἶχαν τή δυνατότητα νά διδάσκονται ἑκατοντάδες χρόνια, αὐτοί ἔχουν τή δυνατότητα νά μετεκπαιδεύονται καί νά διορθώνουν τά λάθη τους, γιατί σέ παγκόσμια κλίμακα εἶναι ἀσύγκριτα πιό ἰσχυροί ἀπό μᾶς. Ἐμεῖς δέν ἔχουμε καιρό νά διδαχτοῦμε, ἐμεῖς πρέπει νά θέσουμε τό ζήτημα τῆς συλλογικῆς διεύθυνσης μέ βάση θετικά συγκεκριμένα στοιχεῖα. Εἶμαι βέβαιος ὅτι θά συμφωνήσετε μέ τή γραμμή πού χάραξαν στό ζήτημα αὐτό οἱ θέσεις τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, οἱ ὁποῖες ἔχουν δημοσιευτεῖ[90] καί πού τίς συζητοῦν σέ κάθε κομματική συνέλευση, καί πού γιά τούς πρακτικούς ἀνθρώπους, γιά τά στελέχη τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν, τά ὁποῖα δούλεψαν ἤδη δυό χρόνια, εἶναι ἀναμφισβήτητη. Καί ἐλπίζω πώς ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν παρόντων, πού ξέρει τό ζήτημα τῆς διεύθυνσης ἀπό τήν πράξη, θά καταλάβει ὅτι δέν πρέπει νά περιοριστοῦμε στή γενική τοποθέτηση τοῦ ζητήματος, ἀλλά πρέπει νά γίνουμε σοβαροί ἄνθρωποι τῆς πράξης, πού παραμερίζουν τά συλλογικά ὄργανα καί διευθύνουν χωρίς αὐτά.

Κάθε διευθυντική δουλιά ἀπαιτεῖ ξεχωριστές ἰδιότητες. Μπορεῖ νά εἶναι κανείς ὁ πιό γερός ἐπαναστάτης καί διαφωτιστής καί ἐντελῶς ἀνίκανος διευθυντής. Ἀλλά ὅποιος παρακολουθεῖ τήν πρακτική ζωή καί ἔχει πείρα τῆς ζωῆς, ξέρει πώς γιά νά διευθύνει πρέπει νά εἶναι εἰδήμονας, πρέπει νά ξέρει ἀπόλυτα καί μέ ἀκρίβεια ὅλους τούς ὅρους τῆς παραγωγῆς, πρέπει νά ξέρει τήν τεχνική αὐτῆς τῆς παραγωγῆς στό σημερινό ἐπίπεδό της, πρέπει νά ἔχει ὁρισμένη ἐπιστημονική μόρφωση. Αὐτοί εἶναι οἱ ὅροι πού πρέπει νά ἐκπληρώνουμε μέ κάθε θυσία. Καί ὅταν λοιπόν βγάζουμε γενικές ἀποφάσεις πού μιλοῦν μέ σπουδαῖο ὕφος γνώστη τῆς συλλογικῆς καί μονοπρόσωπης διεύθυνσης, πειθόμαστε βαθ-

μιαΐα ὅτι δέν ξέρουμε σχεδόν τίποτε στόν τομέα τῆς διεύθυνσης, ἀλλά ἀρχίζουμε κάτι νά μαθαίνουμε μέ βάση τήν πείρα, νά ζυγίζουμε κάθε βῆμα, νά προωθοῦμε κάθε λίγο-πολύ ἱκανό διευθυντή.

Ἀπό τίς συζητήσεις τῆς ΚΕ γνωρίζετε πώς δέν εἴμαστε ἐνάντια στήν τοποθέτηση ἐργατῶν διευθυντῶν. Λέμε ὅμως ὅτι ἡ λύση τοῦ ζητήματος πρέπει νά ὑποτάσσεται στά συμφέροντα τῆς παραγωγῆς. Δέν μποροῦμε νά περιμένουμε. Ἡ χώρα εἶναι τόσο καταστραμένη, ἡ πείνα, τό κρύο καί ἡ γενική ἀνέχεια πῆραν τώρα τέτια τεράστια ἔκταση πού δέν μποροῦμε πιά νά προχωρήσουμε ἔτσι. Καμιά ἀφοσίωση, καμιά αὐτοθυσία δέν θά μᾶς σώσουν, ἄν δέν ἐξασφαλίσουμε τή φυσική ὕπαρξη τῶν ἐργατῶν, ἄν δέν τούς δόσουμε ψωμί, ἄν δέν μπορέσουμε νά συγκεντρώσουμε σέ μεγάλες ποσότητες ἀλάτι, γιά νά πληρώνουμε τούς ἀγρότες ὄχι μέ χρωματιστά χαρτιά, ἀλλά ὀργανώνοντας σωστά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων. Ἐδῶ διακυβεύεται τό ζήτημα τῆς ἴδιας τῆς ὕπαρξης ὅλης τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, τῆς ἴδιας τῆς ὕπαρξης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὅταν ἐπικεφαλῆς τῆς διοίκησης βρίσκονται ἀναρμόδια πρόσωπα, ὅταν δέν ἔχουν μεταφερθεῖ ἔγκαιρα τά καύσιμα, ὅταν δέν ἔχουν ἐπισκευαστεῖ οἱ ἀτμομηχανές, τά ἀτμόπλοια καί οἱ φορτηγίδες, διακυβεύεται ἡ ἴδια ἡ ὕπαρξη τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Οἱ σιδηροδρομικές μεταφορές μας εἶναι ἐξαρθρωμένες ἀσύγκριτα περισσότερο ἀπό τίς ὑδάτινες. Ἐξαρθρώθηκαν ἀπό τόν ἐμφύλιο πόλεμο πού διεξαγόταν κυρίως στίς χερσαῖες συγκοινωνίες· καί οἱ δυό πλευρές κατάστρεφαν πρῶτα ἀπόλα τίς γέφυρες, πράγμα πού μεγάλωσε σέ ἀπελπιστικό βαθμό τήν ἐξάρθρωση ὅλων τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν. Ἐμεῖς θά τίς ἀποκαταστήσουμε. Σχεδόν καθημερινά βλέπουμε ὅτι τίς ἀποκατασταίνουμε λίγο-λίγο. Δέν θά τίς ἀποκαταστήσουμε ὅμως γρήγορα. Ὅταν οἱ προηγμένες καί πολιτισμένες χῶρες δοκιμάζουν τίς συνέπειες τῆς ἐξάρθρωσης τῶν μεταφορῶν, πῶς νά τίς ἀποκαταστήσουμε στή Ρωσία; Καί πρέπει νά τίς ἀποκαταστήσουμε γρήγορα, γιατί ὁ πληθυσμός δέν θά μπορέσει νά ἀντέξει ἄλλο τέτιο χειμώνα σάν κι' αὐτόν πού πέρασε. Ὁποιονδήποτε ἡρωισμό, ὁποιαδήποτε αὐτοθυσία καί ἄν δείξουν οἱ ἐργάτες, δέν θά μπορέσουν νά ἀντέξουν ὅλα τά βάσανα ἀπό τήν πείνα, τό κρύο, τόν ἐξανθηματικό τύφο κτλ. Γι' αὐτό, νά βάζετε τό ζήτημα τῆς διεύθυνσης σάν ἄνθρωποι πρακτικοί. Νά ἐπιδιώξετε ὥστε ἡ διεύθυνση νά γίνεται μέ τή μικρότερη σπατάλη δυνάμεων, οἱ

διευθυντές νά εἶναι ἱκανοί, ἀδιάφορο ἄν θά εἶναι εἰδικοί ἤ ἐργάτες, νά πηγαίνουν νά δουλεύουν καί νά διευθύνουν, νά θεωρεῖται ἔγκλημα, ἄν δέν μετέχουν στή διεύθυνση. Νά διδάσκεστε ἀπό τήν ἴδια τήν πρακτική σας πείρα. Νά διδάσκεστε ἐπίσης καί ἀπό τήν ἀστική τάξη. Αὐτή ἤξερε νά διατηρεῖ τήν ταξική κυριαρχία της, εἶχε πείρα πού χωρίς αὐτή δέν μποροῦμε νά τά βγάλουμε πέρα· ἄν τήν περιφρονήσουμε, αὐτό θά εἶναι ἡ μεγαλύτερη ξιπασιά καί ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος γιά τήν ἐπανάσταση.

Οἱ προηγούμενες ἐπαναστάσεις χάνονταν ἀκριβῶς γιατί οἱ ἐργάτες δέν μποροῦσαν νά κρατηθοῦν μέ τή σκληρή δικτατορία καί δέν καταλάβαιναν ὅτι μόνο μέ τή δικτατορία, μόνο μέ τή βία, τόν ἐξαναγκασμό, δέν μπορεῖς νά κρατηθεῖς· μπορεῖς νά κρατηθεῖς μόνο, παίρνοντας ὅλη τήν πείρα τοῦ πολιτισμένου, τεχνικοῦ, προοδευτικοῦ καπιταλισμοῦ, παίρνοντας ὅλους αὐτούς τούς ἀνθρώπους στήν ὑπηρεσία σου. Ὅταν οἱ ἐργάτες καταπιάνονται γιά πρώτη φορά μέ τό ἔργο τῆς διοίκησης καί συμπεριφέρονται μέ ἐχθρότητα πρός τόν εἰδικό, πρός τόν ἀστό, πρός τόν καπιταλιστή, πού χτές ἀκόμη ἦταν διευθυντής, κέρδιζε ἑκατομμύρια, καταπίεζε τούς ἐργάτες, ἐμεῖς λέμε — καί ἴσως οἱ περισσότεροι ἀπό σᾶς λένε τό ἴδιο — ὅτι οἱ ἐργάτες αὐτοί μόλις ἄρχισαν νά πλησιάζουν τόν κομμουνισμό. Ἄν ἦταν δυνατό νά οἰκοδομήσουμε τόν κομμουνισμό μέ εἰδικούς, ἀπαλλαγμένους ἀπό ἀστικές προλήψεις, τό πράγμα θά ἦταν πολύ εὔκολο, μόνο πού ὁ κομμουνισμός αὐτός θά ἦταν φανταστικός. Ξέρουμε πώς τίποτε δέν πέφτει ἀπό τόν οὐρανό, ξέρουμε πώς ὁ κομμουνισμός ἀναπτύσσεται ἀπό τόν καπιταλισμό, πώς μόνο ἀπό τά ὑπολείμματά του μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ ὁ κομμουνισμός, ὑπολείμματα ἄσχημα, βέβαια, μά δέν ὑπάρχουν ἄλλα. Κι' ἐκεῖνον πού ὀνειροπολεῖ ἕναν τέτιο φανταστικό κομμουνισμό, πρέπει νά τόν διώχνουμε ἀπό κάθε συνέλευση πού ἐπιδιώκει πρακτικά ἀποτελέσματα καί πρέπει νά δεχόμαστε στή συνέλευση αὐτή ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀπό τά ὑπολείμματα τοῦ καπιταλισμοῦ ξέρουν νά δημιουργήσουν ἔργο. Οἱ δυσκολίες τῆς δουλιᾶς αὐτῆς εἶναι τεράστιες, εἶναι ὅμως δουλιά γόνιμη καί κάθε εἰδικό πρέπει νά τόν ἐκτιμοῦμε, σάν τό μοναδικό ἀπόκτημα τῆς τεχνικῆς καί τοῦ πολιτισμοῦ, πού χωρίς αὐτό δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει τίποτε, κανένας κομμουνισμός.

Ἄν ὁ Κόκκινος Στρατός μας κέρδισε νίκες στόν πολεμικό τομέα, αὐτό ἔγινε ἐπειδή μπορέσαμε νά λύσουμε τό πρό-

βλημα τῶν εἰδικῶν σχετικά μέ τόν Κόκκινο Στρατό. Χιλιάδες πρώην ἀξιωματικοί, στρατηγοί, συνταγματάρχες τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ μᾶς ἀπατοῦσαν, μᾶς πρόδιναν, καί ἀπ' αὐτό χάνονταν χιλιάδες ἀπό τούς καλύτερους κόκκινους στρατιῶτες — ἐσεῖς τό ξέρετε αὐτό, ἀλλά δεκάδες χιλιάδες βρίσκονται στήν ὑπηρεσία μας, παραμένοντας ὀπαδοί τῆς ἀστικῆς τάξης, καί χωρίς αὐτούς δέν θά ὑπῆρχε Κόκκινος Στρατός. Καί ξέρετε πώς ὅταν πρίν δυό χρόνια δοκιμάσαμε νά δημιουργήσουμε δίχως αὐτούς τόν Κόκκινο Στρατό, ἐκεῖνο πού πετύχαμε ἦταν νά ἐπικρατήσει τό ἀνταρτίστικο πνεῦμα, ἡ ἀνοργανωσιά, τό γεγονός ὅτι, ἐνῶ εἴχαμε 10-12 ἑκατομμύρια στρατιῶτες, δέν εἴχαμε οὔτε μιά μεραρχία· δέν ὑπῆρχε οὔτε μιά ἀξιόμαχη μεραρχία καί, ἔχοντας ἑκατομμύρια στρατιῶτες, εἴμασταν ἀνίκανοι νά παλέψουμε ἐνάντια στόν ἀσήμαντο τακτικό στρατό τῶν λευκῶν. Τήν πείρα αὐτή τήν ἀποκτήσαμε μέ αἷμα, καί τήν πείρα αὐτή πρέπει νά τή μεταφέρουμε στή βιομηχανία.

Ἐδῶ ἡ πείρα μᾶς λέει ὅτι πρέπει νά ἐκτιμοῦμε κάθε ἐκπρόσωπο τοῦ ἀστικοῦ πολιτισμοῦ, τῶν ἀστικῶν γνώσεων, τῆς ἀστικῆς τεχνικῆς. Χωρίς αὐτούς δέν θά μπορέσουμε νά χτίσουμε τόν κομμουνισμό. Ἡ ἐργατική τάξη σάν τάξη κυβερνᾶ, καί ἀπό τή στιγμή πού δημιούργησε τή Σοβιετική ἐξουσία, ἡ ἐξουσία αὐτή βρίσκεται στά χέρια της, σάν τάξης, καί ὁποιονδήποτε ἐκπρόσωπο τῶν ἀστικῶν συμφερόντων μπορεῖ νά τόν ἁρπάξει ἀπ' τό γιακά καί νά τόν πετάξει ἔξω. Σ' αὐτό συνίσταται ἡ ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου. Γιά νά οἰκοδομήσουμε ὅμως τήν κομμουνιστική κοινωνία, ἄς ἀναγνωρίσουμε εἰλικρινά τήν τεράστια ἄγνοιά μας νά διευθύνουμε ἕνα ἔργο, νά εἴμαστε ὀργανωτές καί διευθυντές· πρέπει νά ἀντιμετωπίζουμε τήν ὑπόθεση μέ τή μεγαλύτερη σύνεση, μή ξεχνώντας πώς μόνο ἐκεῖνος ὁ προλετάριος εἶναι συνειδητός, πού ξέρει νά προετοιμάσει γιά τήν ἐπικείμενη καμπάνια τόν ἀστό εἰδικό καί δέν σπαταλᾶ οὔτε γιά μιά στιγμή τήν ἀνθρώπινη δύναμη, πού πάντα σπαταλιέται μέ τή συλλογικότητα.

Ἐπαναλαβαίνω πώς ἀπό τήν ἐπικείμενη καμπάνια τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν ἴσως νά ἐξαρτιέται περισσότερο ἡ τύχη μας, παρά ἀπό τόν ἐπικείμενο πόλεμο μέ τήν Πολωνία, ἄν μᾶς τόν ἐπιβάλλουν. Ἐξάλλου, καί ὁ πόλεμος σκόνταψε στίς καταστραμένες μεταφορές. Ἔχουμε πολύ στρατό, ἀλλά δέν μποροῦμε νά τόν μεταφέρουμε, δέν μποροῦμε νά τόν ἐφοδιάσουμε μέ τρόφιμα, δέν μποροῦμε νά μεταφέρουμε ἁλάτι, πού ἔχουμε τεράστιες ποσότητες καί, χωρίς αὐτή τήν ἐμπορευματική ἀνταλλαγή, κανε-

νός εἴδους κανονικές σχέσεις μέ τούς ἀγρότες δέν μποροῦν νά νοηθοῦν. Νά γιατί στήν τωρινή καμπάνια τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν ὅλη ἡ δημοκρατία, ὅλη ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ὅλη ἡ ὕπαρξη τῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας ἀναθέτουν καθήκοντα ἐξαιρετικῆς, τεράστιας σπουδαιότητας. Δέν ἐπιτρέπεται νά χάνουμε οὔτε μιά ἑβδομάδα, οὔτε μιά μέρα, οὔτε ἕνα λεπτό. Πρέπει νά βάλουμε τέρμα σ' αὐτό τό ξεχαρβάλωμα καί νά τριπλασιάσουμε, νά τετραπλασιάσουμε τίς δυνατότητές μας.

Ὅλα ἴσως ἐξαρτιῶνται ἀπό τά καύσιμα, ὅμως ἡ κατάσταση μέ τά καύσιμα εἶναι τώρα καλύτερη ἀπό πέρυσι. Μποροῦμε νά μεταφέρουμε μέ ποταμόπλοια περισσότερα καυσόξυλα, ἄν δέν ἐπιτρέψουμε τήν ἀταξία. Ὅσο γιά τό πετρέλαιο τά πράγματα εἶναι πολύ καλύτερα, ἀφήνω πιά πού τό Γκρόζνι, ὅπως φαίνεται, θά βρίσκεται σέ λίγο στά χέρια μας, καί ἄν αὐτό εἶναι ἀκόμη προβληματικό, πάντως στά χέρια μας βρίσκεται ἡ βιομηχανία τοῦ Ἔμπα, καί ἐκεῖ ὑπάρχουν τώρα κιόλας 10 καί 14 ἑκατομμύρια πούτια πετρέλαιο. Καί ἄν οἱ ὑδάτινες μεταφορές βοηθήσουν νά μεταφέρουμε ἔγκαιρα καί γρήγορα στό Σαράτοφ τίς τεράστιες ποσότητες οἰκοδομικοῦ ὑλικοῦ θά ἀποκαταστήσουμε καί τή σιδηροδρομική γραμμή τοῦ Ἔμπα. Ἐσεῖς ξέρετε τί σημαίνει νά ἔχεις πετρέλαιο γιά τίς ὑδάτινες μεταφορές. Μέσα σέ σύντομο διάστημα δέν θά μπορέσουμε νά ἀποκαταστήσουμε τούς σιδηροδρόμους στό ὕψος πού χρειάζεται. Νά δόσει ὁ θεός — δηλ. ὄχι ὁ θεός, βέβαια, ἀλλά ἡ ἱκανότητα νά ὑπερνικήσουμε τίς παλιές προλήψεις τῶν ἐργατῶν — νά μπορέσουμε νά καλυτερεύσουμε λιγάκι τίς σιδηροδρομικές γραμμές μέσα σέ 4-5 μῆνες. Πρέπει, λοιπόν, οἱ ἐργάτες τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν νά κάνουν μιά ἡρωική δουλιά στή διάρκεια τῆς καμπάνιας γιά τίς ὑδάτινες μεταφορές.

Μόνο μέ τήν ἐξόρμηση, τήν ἔξαρση, τόν ἐνθουσιασμό δέν μπορεῖ νά γίνει τίποτε· μόνο ἡ ὀργάνωση, ἡ ἀντοχή, μόνο ἡ συνειδητότητα θά βοηθήσουν, ὅταν θά περνάει ὁ λόγος ὄχι ἐκείνου πού φοβᾶται τόν ἀστό εἰδικό, ἐκείνου πού σερβίρει γενικές φράσεις, μά ἐκείνου πού ξέρει νά ἑδραιώσει, νά πραγματοποιήσει στέρεη ἐξουσία, ἔστω καί μονοπρόσωπη, μά νά τήν πραγματοποιήσει στό ὄνομα τῶν συμφερόντων τοῦ προλεταριάτου, κατανοώντας πώς τό πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπό τίς ὑδάτινες μεταφορές.

Γιά νά πᾶμε μπροστά, πρέπει νά στήσουμε σκάλα· γιά νά κάνουμε τόν ἄπιστο νά ἀνεβεῖ στή σκάλα, πρέπει νά ὀργανώσουμε τή δουλιά, πρέπει νά διαλέγουμε καί νά αναδείχνουμε ἀνθρώπους πού ξέρουν νά ὀργανώνουν τίς ὑδάτινες μεταφορές. Ἔχουμε

ἀνθρώπους πού λένε γιά τή στρατιωτική πειθαρχία: «Νάτα μας! Τί χρειάζεται αὐτό τό πράγμα;». Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν καταλαβαίνουν τήν κατάσταση τῆς Ρωσίας, δέν καταλαβαίνουν πώς ἡ πάλη μας στό αἱματηρό μέτωπο τελειώνει καί ἀρχίζει στό ἀναίμακτο μέτωπο, καί πώς ἐδῶ δέν χρειάζεται λιγότερη ἔνταση, δυνάμεις καί θυσίες, καί πώς αὐτό πού διακυβεύουμε ἐδῶ δέν εἶναι μικρότερο καί ἡ ἀντίσταση δέν εἶναι μικρότερη, ἀλλά πολύ μεγαλύτερη. Κάθε πλούσιος ἀγρότης, κάθε κουλάκος, κάθε ἐκπρόσωπος τῆς παλιᾶς διοίκησης πού δέν θέλει νά δουλέψει γιά τήν ἐργατική ἐξουσία — ὅλοι αὐτοί εἶναι ἐχθροί. Μήν ἔχετε καμιά αὐταπάτη. Γιά νά νικήσουμε χρειάζεται τεράστια πάλη, χρειάζεται σιδερένια στρατιωτική πειθαρχία. Ὅποιος δέν τό κατάλαβε αὐτό, δέν κατάλαβε τίποτε γιά τίς συνθῆκες διατήρησης τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας καί προξενεῖ μέ τίς ἀντιλήψεις του μεγάλη ζημιά σ' αὐτή τήν ἴδια τήν ἐργατοαγροτική ἐξουσία.

Νά γιατί, σύντροφοι, θά τελειώσω τήν ὁμιλία μου, ἐκφράζοντας τήν ἐλπίδα καί τήν πεποίθηση ὅτι θά ἀντικρύσετε μέ τή μεγαλύτερη σύνεση τά προσεχῆ καθήκοντα τῆς ἐπικείμενης καμπάνιας γιά τίς ὑδάτινες μεταφορές καί θά βάλετε σάν καθῆκον σας, δίχως νά διστάσετε μπροστά σέ ὁποιεσδήποτε θυσίες, νά σφυρηλατήσετε μιά πραγματική, σιδερένια, στρατιωτική πειθαρχία καί νά κάνετε στίς ὑδάτινες μεταφορές τά ἴδια ἀκριβῶς θαύματα πού ἔκανε στά δυό χρόνια ὁ Κόκκινος Στρατός μας. (Χειροκροτήματα.)

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 59 καί 60· 17 καί 18 τοῦ Μάρτη 1920 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 59, 61 καί 62· 17, 20 καί 21 τοῦ Μάρτη 1920

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥ ΠΚΣΣ 15 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1920 [91]

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Σύντροφοι, ὁ σ. Λοζόβσκι εἶπε ὅτι ὁ σ. Μπουχάριν κι' ἐγώ θά συμφωνήσουμε ἐνμέρει μαζί του. Αὐτό εἶναι σωστό. Ἐσεῖς γράψατε τίς θέσεις, ὅμως τί ὑπερασπίζετε; Τότε πρέπει νά διαγράψουμε τίς θέσεις σας, γιατί σ' αὐτές εἶναι γραμμένο: «βασική ἀρχή», ὅμως ἐμεῖς δέν ξεκινοῦμε ἀπό τήν πρακτική. Ἔτσι καί γράψτε. Καί τί θά μείνει τότε ἀπό τίς θέσεις σας; Σήμερα χρειάστηκε νά παραβρεθῶ στή συνέλευση τῶν ἐργαζομένων στίς ὑδάτινες μεταφορές καί νά κάνω ἐκεῖ πολεμική, καί ὁ σ. Ἴστσενκο ἔλεγε: «Πάντως, ὑπάρχει ἐγγύηση ὅτι θά βάλουμε τό ζήτημα σάν ἄνθρωποι τῆς πράξης». Ἔτσι καί νά τό γράψετε αὐτό, ἐσεῖς ὅμως δέν τό γράψατε ἔτσι· ἐσεῖς γράψατε: «βασική ἀρχή». Ποῦ βασίζεστε, ποιός ὑπερασπίζει; Κανένας. Πισωδρομοῦν. Γράψτε το αὐτό καί τότε οἱ μισές διαφωνίες θά ἐκλείψουν. Μά ἀφοῦ αὐτό πού γράψατε δέν εἶναι σωστό: σέ ποιό σημεῖο δίνετε ἀπάντηση στό ἐπιχείρημα πού προβλήθηκε ἐνάντια στή συλλογικότητα — ποῦ βλέπετε ὅτι παίρνουν μέρος οἱ πλατιές μάζες, ὅταν στό συμβούλιο παίρνουν μέρος τρεῖς, πέντε, ἑφτά ἐργάτες; Θέλετε ἤ δέν θέλετε τή συμμετοχή τῶν πλατιῶν μαζῶν; Ἀσφαλῶς, ὅποιος δέν τό θέλει αὐτό, θέλει κατακεφαλιά καί τίποτε παραπάνω, ὅμως αὐτό δέν εἶναι ἐπιχείρημα. Λέτε «οἱ πλατιές ἐξωκομματικές ἐργατικές μάζες». Τέτιες μάζες δέν ὑπάρχουν οὔτε σέ ἕνα συμβούλιο, αὐτό δέν εἶναι σωστό, καί δέν πρέπει ἔτσι νά σκεπτόμαστε. Γιά τήν προσέλκυση τῶν πλατιῶν ἐξωκομματικῶν μαζῶν δέν χρειάζεται τό σύστημα αὐτό: χρειάζεται νά τίς διδάξουμε, χρειάζεται νά τίς προωθοῦμε, νά τίς δραστηριοποιοῦμε. Πόσους ἐργάτες ἔβαλε ἡ ΚΕ τῶν ὑφαντουργῶν καί οἱ ἄλλες; Πόσοι ἀπ' αὐτούς σέ διάρκεια τριῶν μηνῶν προωθήθηκαν πρός τά πάνω καί πόσοι πῆγαν πρός τά κάτω; Δόστε μου τούς ἀριθμούς καί τότε θά σᾶς πῶ: νά αὐτοί εἶναι ἄνθρωποι.

Νά γράφουμε «ἀρχές» — μά αὐτό εἶναι παιδιακίσιο: δυό χρόνια μελετούσαμε καί γράφαμε ἀρχές — θά γελᾶνε. Ἐδῶ τό ἐπιχείρημα δέν ἀντιστοιχεῖ στό συμπέρασμα, ἡ συμμετοχή τῶν πλατιῶν μαζῶν ἐξασφαλίζεται μέ ἕνα συμβούλιο ἀπό ἑφτά-τρεῖς ἀνθρώπους: θά γελᾶνε μ' αὐτό· αὐτή εἶναι ἡ πρώτη ἀντίρηση.

Δεύτερο, ἀναφέρομαι στήν ἀστική τάξη: ἀπό ποιόν πρέπει νά διδαχτοῦμε, ἄν ὄχι ἀπό τήν ἀστική τάξη; Πῶς αὐτή κυβερνοῦσε; Αὐτή κυβερνοῦσε σάν τάξη, ὅταν ἦταν ἀφέντης, καί μήπως αὐτή δέν ἔβαζε προϊσταμένους; Τό βαθμό τῆς ἀνάπτυξής τους δέν τόν φτάσαμε. Αὐτοί ἤξεραν νά κυριαρχοῦν, σάν τάξη, καί νά κυβερνοῦν μέσω ὁποιουδήποτε, μονοπρόσωπα ὁλοκληρωτικά γιά τόν ἑαυτό τους, στήν κορυφή τους στεκόταν ἕνα μικρό συμβούλιο, κι' αὐτοί δέν συζητοῦσαν γιά βασικές ἀρχές καί δέν γράφανε τέτιες ἀποφάσεις, εἶχαν ὅλη τήν ἐξουσία στά χέρια τους, καί ἁρμόδιος εἶναι ἐκεῖνος πού εἶναι γνώστης τῶν ζητημάτων. Οἱ ἐργάτες δέν φτάσανε ἀκόμη στό σημεῖο αὐτό, καί γιά νά νικήσουμε πρέπει νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τίς παλιές προλήψεις. Ἡ κυριαρχία τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐκφράζεται στό Σύνταγμα, στήν ἰδιοκτησία καί στό ὅτι ἐμεῖς ἀκριβῶς προωθοῦμε τό ἔργο αὐτό, ἡ διοίκηση ὅμως εἶναι ἄλλη ὑπόθεση, αὐτή εἶναι ὑπόθεση ἱκανοτήτων, ὑπόθεση πείρας. Ἡ ἀστική τάξη τό κατάλαβε αὐτό θαυμάσια, ἐμεῖς ὅμως δέν τό καταλάβαμε αὐτό ἀκόμη. Ἄς διδαχτοῦμε λοιπόν. Δηλώσαμε ἤδη ἐδῶ ὅτι πρέπει νά κρατᾶμε γερά τήν ἐξουσία στά χέρια μας, καί ὅμως πῶς πρέπει νά διοικοῦμε, αὐτό δέν τό μάθαμε, χρειάζεται ἀκόμη νά διδαχτοῦμε πάρα πολλά στό ἔργο τῆς διοίκησης.

Τρίτο ἐπιχείρημα: ἡ ἁρμοδιότητα. Ποῦ τό βρήκατε ὅτι μπορεῖ νά διοικοῦμε χωρίς ἁρμοδιότητα, νά διοικοῦμε χωρίς πλήρη γνώση τῶν πραγμάτων, χωρίς τή γνώση τῆς ἐπιστήμης τῆς διεύθυνσης; Εἶναι ἀστεῖο! Ποῦ βρίσκεται ἐδῶ, λοιπόν, ἡ λογική καί τί χρειάζονται ὅλα αὐτά τά λόγια πού εἴπατε ἐδῶ; Γιά νά διοικεῖς πρέπει νά ξέρεις τή δουλιά καί νά εἶσαι θαυμάσιο διοικητικό στέλεχος. Ποῦ ἀκούστηκε ὅτι γι' αὐτό χρειάζεται συλλογικότητα; Ἴσα-ἴσα ἀπ' αὐτό βγαίνει τό ἀντίθετο, γιατί ἔχουμε λίγα στελέχη μέ πείρα, ἀπ' αὐτό προκύπτει ὅτι ἡ συλλογικότητα εἶναι ἀπαράδεκτη. Τότε πάρτε τίς θέσεις στίς ὁποῖες εἶναι γραμμένο: νά ἔχουμε δίπλα στόν εἰδικό ἐπίτροπο, ἐπιτροπή κτλ. Ἐφόσον σᾶς λείπει ἡ ἀρχή τῆς ἁρμοδιότητας καί τῆς ἐκτίμησης πρός τόν εἰδικό, στεκόμαστε στήν πρωτόγονη ἄποψη. Ἔτσι δέν θά δημιουργήσεις κανένα βιομηχανικό μέτωπο. Ἑνότητα θέλη-

σης! Χωρίς αὐτό δέν ὑπάρχει καμιά δικτατορία στό μέτωπο αὐτό, ἀλλά θά ὑπάρχει βραδυκινησία. Ἀφοῦ εἶναι τυπικό φαινόμενο ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχουν διενέξεις, καί ὄχι διεύθυνση. Τοποθετεῖστε ἕναν εἰδικό μέ πείρα, ὅμως ἐμεῖς τώρα ξέρουμε πώς, ὅταν στό συμβούλιο ἑνώνουμε ἕναν ἁρμόδιο ἄνθρωπο μέ ἕναν ἀναρμόδιο, τότε ἐσεῖς δημιουργεῖτε πολυαρχία καί πλήρη ἀσυμφωνία. Αὐτό εἶναι τό πέμπτο ἐπιχείρημα *. Ὅλοι γράφουν ἀποφάσεις ὅτι ὁ καθένας εὐθύνεται γιά τή δουλιά του. Καί ποῦ ἐκπληρώνεται αὐτό; Ἄς ποῦν ποῦ ξεχωρίσαμε ἐμεῖς ἔτσι τήν εὐθύνη; Μάθαμε δυό χρόνια νά διοικοῦμε τό κράτος, καί ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νά γράφουν: «βασική ἀρχή». Αὐτό εἶναι ἀστεῖο, αὐτό τό λέει ἕνα γυμνασιόπαιδο 2ης τάξης (λόγια σχολιαρόπουλου), ὅμως δόστε τήν πείρα σας καί θά δοῦμε σ' αὐτή σέ ποιό βαθμό εἶστε ἁρμόδιοι καί σέ τί ἐκφράζεται ἡ ἀνεπάρκεια τῆς ἁρμοδιότητας. Λένε ὅτι στήν ὑπηρεσία πυροβολικοῦ οἱ διευθύνσεις τῶν ἐργοστασίων ἦταν ἄσχημες. Μά τό παράδειγμα αὐτό τό παίρνει ὁ Λοζόβσκι καί ὁ Τόμσκι. Πότε; Σύντρ. Λοζόβσκι πρέπει νά πάρετε ὑπόψη σας τήν κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας: μά ἀπό τί ἀρχίσαμε ἐμεῖς, ποιός ἦταν ἐπικεφαλῆς; — ὁ Κριλένκο, ὁ Ντιμπένκο, ὁ Ποντβόισκι ὥς τόν Τρότσκι, καί ἐμεῖς μέ τό συμβούλιο αὐτό εἴμασταν, καί γιατί μᾶς χτυποῦσαν ὁ Κολτσάκ καί ὁ Ντενίκιν; Γιατί, ὅταν καθόμασταν 7 ἄτομα, εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά διδαχτοῦμε δυό χρόνια, καί ἀπ' αὐτό περάσαμε στή μονοπρόσωπη διεύθυνση. Πρέπει νά τά πάρουμε αὐτά ὑπόψη ἤ ὄχι; Αὐτό εἶναι τιποτένιο πράγμα, τή δίχρονη ἱστορία τῆς Δημοκρατίας πήρανε καί τή σβήσανε. Γιατί; Δέν σᾶς ἀρέσει; Ξανακάνετέ την ἀπό τήν ἀρχή. Καί τί σημαίνει Ρίκοφ — ΕΑΣΑ (ἔκτακτος ἀντιπρόσωπος τῆς σοβιετικῆς ἄμυνας), καί ὁ Ρίκοφ ἄρχισε νά ἐνεργεῖ μονοπρόσωπα. Δέν ξέρετε τήν ἱστορία σας, τήν ἱστορία τοῦ ΑΣΛΟ σας καί τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ἡ ἱστορία λέει: ἀπό τή συλλογικότητα τῶν ἐργατῶν περνοῦσαν στίς δεκάδες, ἔσπαζαν τό κεφάλι τους, καί ὁ Κολτσάκ μᾶς χτυποῦσε, καί καλά ἔκανε πού μᾶς κοπανοῦσε, γιατί κι' ἐμεῖς κάτι μάθαμε, καί μάθαμε ὅτι πρέπει νά ἐφαρμόζουμε τή συλλογικότητα μέσα σέ αὐστηρά ὅρια. Ὑπάρχουν σ' ἐμᾶς 4 συστήματα — δεχτεῖτε τά 4 αὐτά συστήματα [92], δεχτεῖτε τίς θέσεις τῆς ΚΕ. Καί τότε θά συμφωνήσετε μέ τή δίχρονη ἱστορία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τῆς πείρας

* Ὅπως φαίνεται, ὑπῆρχε ἀκόμη καί τέταρτο ἐπιχείρημα ἐνάντια στή συλλογικότητα, ὅμως αὐτό στά πρακτικά δέν βρῆκε τήν ἀντανάκλασή του. *Ἡ Σύντ.*

της, καί θά άπορίψετε τίς συζητήσεις αὐτές, πού εἶναι πρωτόγονες, πού σᾶς μπερδεύουν...* στόν ἐνήλικο ἐργαζόμενο, πού δέν φοβᾶται κανέναν είδικό καί λέει πώς, «ἄν τοποθετήσετε ἔμπειρους ἀνθρώπους, τότε ἡ δουλιά μας θά πάει καλά». Ἔτσι σκέπτεται ὁ ὥριμος ἐργάτης, οἱ φοβιτσιάρηδες ὅμως λένε: «πῶς θά γίνει νά μή μέ ἀφήσουν χωρίς είδικό». Αὐτό εἶναι δεῖγμα ἀδυναμίας. Πάψτε νά μεμψιμοιρεῖτε καί γίνετε ὥριμοι.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό βιβλίο: Ν. Λένιν (Β. Ι. Οὐλιάνοφ). «Ἄρθρα καί λόγοι γιά τά ζητήματα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος». Ἐκδ. τοῦ ΠΚΣΣ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου, πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα

---

* Οἱ μετέπειτα λέξεις τοῦ στενογραφήματος δέν βγαίνουν καθαρά. *Ἡ Σύντ.*

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΝ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ Γ. Μ. ΣΒΕΡΝΤΛΟΦ [93] 16 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1920

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ σ. Λένιν, ἀφοῦ ἀνάφερε πώς ὁ ἀείμνηστος σ. Σβερντλόφ εἶχε μεγάλο ὀργανωτικό ταλέντο, τόνισε πώς τό πράγμα αὐτό ἄθελά μας στρέφει τίς σκέψεις μας στή σημασία τῆς ὀργάνωσης καί τό ρόλο τῶν ὀργανωτῶν στό ἔργο τῆς σοβιετικῆς οἰκοδόμησης. Χαρακτηρίζοντας τήν ἐξαιρετική σημασία τῆς ὀργάνωσης, ὁ Λένιν τονίζει πώς ἀκριβῶς αὐτή εἶναι τό κυριότερο ὅπλο τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν ἐπαναστατική πάλη. Ὁ Λένιν, ἀναφερόμενος στό συσχετισμό τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων στίς διάφορες περιόδους μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση, λέει ὅτι δέν θά ἦταν δυνατή ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἄν δέν ὑπῆρχε ἡ συσπείρωση τῶν ἐργαζομένων. Καταλήγει στό συμπέρασμα πώς ἡ κύρια δύναμη πού ἐξασφάλισε ὅλες τίς ἐπιτυχίες στά πολεμικά μέτωπά μας, καθώς καί τίς ἐπιτυχίες πού σημειώνονται βαθμιαῖα στήν πάλη μέ τό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα, βρίσκεται ἀκριβῶς στήν ὀργάνωση. Ἀξιολογώντας ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τή δουλιά τοῦ ἀείμνηστου σύντρ. Σβερντλόφ σάν ὀργανωτῆ, ὁ Λένιν τονίζει ὅτι εἴχαμε μιά τέτια πρωτοπορία ὀργανωτῶν χάρη στό ὅτι πέρασαν ἀπό τό δύσκολο σχολειό τῆς ζωῆς τότε ἀκόμη, πού ἦταν ὑποχρεωμένοι νά δουλεύουν στήν παρανομία. Παρόμοια πρωτοπορία ὀργανωτῶν εἶναι ἐξαιρετικά ἀναγκαία σήμερα στή Γερμανία, πού περνάει μιά περίοδο Κορνίλοφ. Ὁ Λένιν τονίζει ὅτι στίς γραμμές τῶν ἐργαζομένων, ἀκόμη καί μέσα στούς ἐξωκομματικούς ἐργάτες καί ἀγρότες, ὑπάρχουν πολλά ὀργανωτικά ταλέντα, ἀλλά ἐμεῖς δέν μάθαμε ἀκόμη νά τά ἀνακαλύπτουμε καί νά τά τοποθετοῦμε στήν κατάλληλη θέση. Ἐκφράζει τήν πεποίθηση ὅτι στό μέλλον θά ξεχωρίζουν μέσα ἀπό τούς ἐργαζόμενους ὅλο καί περισσότεροι ὀργανωτές πού, φέρνοντας στή μνήμη τους τό ἔργο τοῦ σ. Σβερντλόφ, θά βαδίσουν σταθερά πάνω στά χνάρια του.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 59, 17 τοῦ Μάρτη 1920

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥ ΠΚΣΣ [94]

Τό Πολιτικό Γραφεῖο, ἀποτελούμενο ἀπό τούς Μπουχάριν, Κρεστίνσκι καί Λένιν, στίς 17. III. 1920 συζήτησε τή δήλωση τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ, ὑπογραμμένη ἀπό τούς συντρόφους Τόμσκι καί Λουτοβίνοφ καί παρουσία τους διαπίστωσε ὅτι 1) ὁ σ. Κρεστίνσκι, σέ προσωπικές συζητήσεις μέ τούς συντρόφους Ἴστσενκο, Γκλέμποφ, Τόμσκι καί Λουτοβίνοφ δέν ἀποκάλυψε τούς φόβους του σχετικά μέ τή δύσκολη κατάσταση πού δημιουργήθηκε (συγκεκριμένα: μέ τήν ψήφιση ἀπό τά μέλη τοῦ Κόμματος σέ ἐξωκομματικά συνέδρια — καί ὄχι στίς κομμουνιστικές τους ὁμάδες — ἀποφάσεων πού ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος) γιά τήν ἀπόφαση πού πῆρε ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή.

2) Ὅτι ὁ σ. Κρεστίνσκι πρότεινε νά μή μπεῖ γιά συζήτηση τό θέμα αὐτό στήν ὁμάδα, μέχρι τήν ἐπικείμενη συζήτησή του τή μεθεπομένη ἡμέρα στό Πολιτικό Γραφεῖο μέ τή συμμετοχή τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Γραφείου τῆς ὁμάδας·

3) Ὅτι στίς συζητήσεις αὐτές ὁ σ. Κρεστίνσκι κάπως παραφέρθηκε·

ἀπό τό ἄλλο μέρος,

ὅτι σέ τέτιες συνθῆκες ἡ συζήτηση τοῦ θέματος αὐτοῦ στήν ὁμάδα θά ἦταν σέ μεγάλο βαθμό ἄτοπη καί θά ὁδηγοῦσε ἀναπόφευκτα, χωρίς νά ὑπάρχει λόγος, στήν ὄξυνση τῆς διένεξης ἤ, πιό σωστά, θά μετέτρεπε τή διαφωνία ἀνάμεσα στήν Κεντρική Ἐπιτροπή καί στήν ὁμάδα σέ πραγματική διένεξη·

ὅτι ἡ δήλωση πού ἀναφέρεται παραπάνω ἀποτελεῖ γιά τό κάθε μέλος τοῦ Κόμματος ὄχι μόνο παραφορά, ἀλλά καί φαγωμάρα πού μυρίζει πολύ ἄσχημα.

Γι' αὐτό τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀποφάσισε νά προτείνει στούς συντρόφους πού εἶναι μέλη τοῦ Γραφείου τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ, νά ἀκυρώσουν (ἀναιρέσουν) μέσω τῆς ὁμάδας τήν ἀπόφασή της καί νά θεωρήσουν τό ἐπεισόδιο λῆξαν.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο, ἀποτελούμενο ἀπό τούς συντρόφους Μπουχάριν, Λένιν καί Κρεστίνσκι, στίς 17. III. 1920 συζήτησε τό ζήτημα τῆς ἀνωμαλίας πού ἀποτελεῖ ἡ ψήφιση στά ἐξωκομματικά συνέδρια ἀπό τά μέλη τοῦ Κόμματος ἀποφάσεων, οἱ ὁποῖες ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τίς ἀποφάσεις τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀποφάσισε ὅτι ἀπό ἄποψη κομματικῆς πειθαρχίας τό φαινόμενο αὐτό εἶναι χωρίς ἀμφιβολία ἀνώμαλο καί ἀπαράδεκτο.

Ὡστόσο, οἱ ἐντελῶς ἐξαιρετικές συνθῆκες τῆς περίπτωσης αὐτῆς (συγκεκριμένα: ἡ ἐπικείμενη ἄμεση σύγκληση τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος, ἡ δημοσίευση τῶν θέσεων τοῦ Τόμσκι καί τό συγκριτικά ἀσήμαντο ζήτημα, πού ἔμεινε ἀκόμη διαφιλονικούμενο στό Κόμμα, γιά τή συλλογικότητα μέ τήν παραδοχή τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης σέ ὁρισμένες περιπτώσεις ἤ καί ἀντίθετα) μᾶς ὑποχρεώνουν νά ἀναγνωρίσουμε πολιτικά σάν μικρότερο κακό τό νά ἐπιτραπεῖ στά μέλη τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ νά παρουσιάζουν στά τρέχοντα συνέδρια μερικῶν συνδικάτων (ὥς τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος) ἀπόφαση τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ.

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Μάρτη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑΣ «Η ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ Ο ΑΠΟΣΤΑΤΗΣ ΚΑΟΥΤΣΚΙ» [95]

Πρόλογος στήν ἀγγλική ἔκδοση

Οἱ σύντροφοι πού πρόκειται νά ἐκδόσουν στήν ἀγγλική γλώσσα τήν μπροσούρα μου ἐνάντια στόν Κάουτσκι, πού ἐκδόθηκε καί στά γερμανικά [96], μοῦ πρότειναν νά γράψω τόν πρόλογο στήν ἀγγλική ἔκδοση.

Θά προτιμοῦσα ἀντί γιά ἕνα σύντομο πρόλογο νά κάνω μιά λεπτομερή ἀνάλυση ὁποιουδήποτε ἔργου τοῦ Τζ. Ράμσεϋ Μακντόναλντ (J. Ramsay Macdonald), ὁ ὁποῖος, ἀπ' ὅ,τι ξέρω, εἶναι ἀπό τούς ἄγγλους συγγραφεῖς πού ἔχουν τό μεγαλύτερο κύρος καί τά ἔργα του διαβάζονται πιό πολύ καί εἶναι στήν οὐσία τῆς ἴδιας «καουτσκιστικῆς» κατεύθυνσης. Δυστυχῶς, δέν μπόρεσα νά πάρω τό βιβλίο τοῦ Τζ. Ράμσεϋ Μακντόναλντ «Parliament and Revolution» («Τό Κοινοβούλιο καί ἡ ἐπανάσταση») [97], ὅπου ὑπάρχουν μικρά κεφάλαια γιά τή «σοβιετική δημοκρατία» καί γιά τό «σοβιετικό ἐκλογικό δικαίωμα», ὅμως ἀπό τό ἄρθρο «Socialist Review Outlook» («'Ανασκόπηση καί προοπτικές») τοῦ ἴδιου συγγραφέα, πού δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Σοσιαλιστική 'Επισκόπηση» («The Socialist Review», october-december 1919), πού διευθύνει καί ἐκδίδει ὁ Μακντόναλντ, εἶναι ἐντελῶς ξεκάθαρη ἡ «καουτσκιστική» ἄποψη τοῦ συγγραφέα. 'Ο Μακντόναλντ δέν εἶναι μαρξιστής, καί ὁ ἐλαφρά βαμμένος μαρξιστικά ὀπορτουνισμός, πού ἀποτελεῖ ἰδιομορφία τοῦ Κάουτσκι, δέν εἶναι χαρακτηριστικός γιά τήν 'Αγγλία.

'Επειδή δέν ἔχω χρόνο τώρα νά κάνω λεπτομερή ἀνάλυση τῶν ἀπόψεων τοῦ Μακντόναλντ, θά περιοριστῶ στήν ἀπόπειρα νά χαρακτηρίσω σέ συντομία τίς ἀπόψεις του, ὅπως αὐτές εἶναι γνωστές ἀπό ὅλη τήν πολιτική δράση τοῦ Μακντόναλντ, ἀπό τήν ἐφημερίδα τοῦ κόμματός του («'Ανεξάρτητου» — στά λόγια

ἀνεξάρτητου, στήν πράξη ὁλοκληρωτικά ἐξαρτημένου ἀπό τίς ἀστικές προλήψεις — «Ἐργατικοῦ κόμματος», I. L. P.), ἀπό τό περιοδικό του καί ἰδιαίτερα ἀπό τό ἄρθρο πού τώρα μόλις ἀναφέρθηκε.

Στήν ἀρχή θά παραθέσω μερικά ἀπό τά πιό χαρακτηριστικά ἀποσπάσματα τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ:

Ὁ Μακντόναλντ, χαρακτηρίζοντας στήν ἀρχή τή γενική πολιτική κατάσταση, γράφει: «...Ποτέ ἡ ἔντιμη ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεώσεών σου, ἡ τίμια ἐργασία δέν εἶχαν τόσο λίγη ἐκτίμηση» (Never was honest service and labour held in lower esteem, page 306). «...Τά πολεμικά μας σκάφη ἐξακολουθοῦν νά δολοφονοῦν μέ τό θάνατο τῆς πείνας γυναῖκες καί παιδιά. Παίρνουμε μέρος σέ ὅλες τίς ἄτιμες καί καταραμένες συνωμοσίες, μέ σκοπό τήν ἀνατροπή τῆς δημοκρατίας στήν Εὐρώπη. Ἄν καί τό κράτος μας βρίσκεται στό χεῖλος τῆς χρεοκοπίας, ἕνας ὁποιοσδήποτε ὑπουργός γιά νά ἱκανοποιήσει τήν προσωπική του μικροφιλοδοξία καί ἡ μικρή τάξη τῶν χρηματιστῶν γιά προσωπικά κέρδη στό μέλλον μποροῦν νά προσθέσουν ἀκόμη ἑκατό ἑκατομμύρια λίρες στερλίνες στίς πλάτες τῶν βρετανῶν φορολογούμενων γιά τόν τυχοδιωκτισμό στή Ρωσία...» (We are in every mean and wicked conspiracy to subvert democracy in Europe. Though the State is tottering on the verge of bankruptcy, a Minister to gratify his personal vanity, and a small class of financiers to secure personal profit in the future, can add what will probably amount to Ł 100 000 000 further burden upon the British taxpayer, for a Russian venture... p. 307)... Τό Κοινοβουλευτικό Ἐργατικό κόμμα «δείχνει τήν ἴδια προθυμία τοῦ κόμματος νά ? ὑποκύψει στό μίζερο ἐκφοβισμό» («shows this same proneness in the Party to be stampeded by trivial fears»), πράγμα πού ἔδειξε ἡ τρικυμία μεσα σ' ἕνα ποτήρι νερό ἐξαιτίας τοῦ ὅτι ὁ Νήλ Μάκλιν (Neil Maclean) παρέμεινε καθιστός, ὅταν τά ὑπόλοιπα μέλη τοῦ Κόμματος στό Κοινοβούλιο σηκώθηκαν ὄρθια νά τιμήσουν τόν πρωθυπουργό πού ἔφερε ἀπό τό Παρίσι τήν εἰρήνη. Τό Ἐργατικό κόμμα φοβήθηκε ὅτι οἱ ἀντίπαλοί του στίς ἐκλογές θά ποῦνε γι' αὐτό τό ζήτημα στίς προκηρύξεις: «Τό Ἐργατικό κόμμα ἀνέχεται (condones) τίς προσβολές πού κάνουν στόν ἐξοχότατό μας μονάρχη» (our Gracious Sovereign). «Ἡ κατάσταση αὐτή πραγμάτων — δηλώνει ἄφοβα ὁ τολμηρός κύριος Μακντόναλντ — δέν εἶναι καλή· δέν ὑπόσχεται καμιά μεγάλη μεταρύθμιση» (Such a state of things is not healthy· it contains no promise of great reform) ...*

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἱστόρι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό σημεῖο αὐτό τό χειρόγραφο διακόπτεται. *Ἡ Σύντ.*

ΔΥΟ ΛΟΓΟΙ, ΗΧΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΙ ΣΕ ΔΙΣΚΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΟΥ[98]

1

Η ΔΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Σύντροφοι! Μέ τίς μεγάλες νίκες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ γλιτώσαμε ἀπό τήν ἐπιδρομή τοῦ Κολτσάκ, τοῦ Γιουντένιτς καί ξεμπερδεύουμε σχεδόν μέ τόν Ντενίκιν.

Τά στρατεύματα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, πού ἤθελαν μέ τή βοήθεια τῶν καπιταλιστῶν ὅλου τοῦ κόσμου νά παλινορθώσουν τήν παντοκρατορία τους στή Ρωσία, συντρίφτηκαν.

Ὁ πόλεμος ὅμως ὁ ἰμπεριαλιστικός, κι' ἔπειτα ὁ πόλεμος ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση, κατάστρεψαν τρομερά καί ἐξασθένισαν ὅλη τή χώρα.

Πρέπει νά ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά νά ὑπερνικήσουμε τό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα, νά ἀνορθώσουμε τή βιομηχανία καί τή γεωργία, νά δίνουμε στούς ἀγρότες σέ ἀντάλλαγμα τῶν σιτηρῶν τά ἀπαραίτητα γι' αὐτούς προϊόντα.

Τώρα, ἀφοῦ νικήσαμε τούς τσιφλικάδες, ἀφοῦ ἀπελευθερώσαμε τή Σιβηρία, τήν Οὐκρανία, τό Βόρειο Καύκασο, μποροῦμε νά ἀνορθώσουμε πλήρως τήν οἰκονομία τῆς χώρας.

Ἔχουμε πολλά σιτηρά, ἔχουμε τώρα κάρβουνο καί πετρέλαιο. Ὅλα ἐξαρτιῶνται τώρα ἀπό τίς μεταφορές. Οἱ σιδηρόδρομοι εἶναι ἐξαρθρωμένοι. Πρέπει νά ἀποκαταστήσουμε τίς μεταφορές. Τότε θά μεταφέρουμε στά ἐργοστάσια σιτάρι, κάρβουνο καί πετρέλαιο, τότε θά μεταφέρουμε ἁλάτι, τότε θά ἀρχίσει ἡ ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας, θά σταματήσει ἡ πείνα τῶν ἐργατῶν τῶν ἐργοστασίων καί τῶν σιδηροδρόμων.

Ἄς καταπιαστοῦν λοιπόν ὅλοι οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες μέ τό ἔργο τῆς ἀνόρθωσης τῶν μεταφορῶν, μέ τήν πιό ἐπίμονη καί γεμάτη αὐταπάρνηση δουλιά.

Ὅλες οἱ ἐργασίες πού εἶναι ἀπαραίτητες γιά τήν ἀνόρθωση τῶν μεταφορῶν, πρέπει νά ἐκπληρώνονται μέ μεγάλο ζῆλο, μέ ἐπαναστατική δραστηριότητα καί ἀπεριόριστη ἀφοσίωση.

Νικήσαμε στό μέτωπο τοῦ αἱματηροῦ πολέμου.

Θά νικήσουμε στό ἀναίμακτο μέτωπο, στό μέτωπο τῆς ἐργασίας.

Ὅλοι στή δουλιά γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν!

Ἐκφωνήθηκε στά τέλη τοῦ Μάρτη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1928 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 18

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἠχογραφημένο σέ δίσκο γραμμοφώνου κείμενο

2
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ

Γιατί νικήσαμε τόν Γιουντένιτς, τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, παρόλο πού τούς βοηθοῦσαν οἱ καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου;

Γιατί εἴμαστε βέβαιοι ὅτι θά ὑπερνικήσουμε τώρα τό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα καί θά ἀνορθώσουμε τή βιομηχανία καί τή γεωργία;

Νικήσαμε τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, γιατί οἱ κόκκινοι στρατιῶτες, οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες ἤξεραν ὅτι παλεύουν γιά τή δική τους ζωτική ὑπόθεση.

Νικήσαμε, γιατί οἱ καλύτεροι ἄνθρωποι ὅλης τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ὅλης τῆς ἀγροτιᾶς ἔδειξαν πρωτοφανέρωτο ἡρωισμό στόν πόλεμο αὐτό ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, ἐπιτέλεσαν θαύματα ἀνδρείας, ὑπέφεραν πρωτάκουστες στερήσεις, θυσιάστηκαν καί πετοῦσαν χωρίς οἶκτο ἀπό τίς γραμμές τους τούς φιλοτομαριστές καί τούς δειλούς.

Καί τώρα εἴμαστε βέβαιοι ὅτι θά ὑπερνικήσουμε τό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα, γιατί οἱ καλύτεροι ἄνθρωποι ὅλης τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ὅλης τῆς ἀγροτιᾶς ξεσηκώνονται στόν ἀγώνα μέ τήν ἴδια συνειδητότητα, μέ τήν ἴδια σταθερότητα, μέ τόν ἴδιο ἡρωισμό.

Καί ὅταν ἑκατομμύρια ἐργαζόμενοι ἑνώνονται σάν ἕνας ἄνθρωπος καί ἀκολουθοῦν τούς καλύτερους ἀνθρώπους τῆς τάξης τους, τότε ἡ νίκη εἶναι ἐξασφαλισμένη.

Ἀπό τό στρατό διώχτηκαν οἱ φιλοτομαριστές. Ὅλοι μας θά ποῦμε τώρα:

«Κάτω οἱ φιλοτομαριστές, κάτω ἐκεῖνοι πού σκέπτονται μονάχα τό συμφέρον τους καί τήν κερδοσκοπία, τό πῶς νά ἀποφύγουν τή δουλιά, ἐκεῖνοι πού φοβοῦνται τίς ἀπαραίτητες γιά τή νίκη θυσίες!»

Ζήτω ἡ ἐργασιακή πειθαρχία, ὁ ζῆλος στήν ἐργασία, ἡ ἀφοσίωση στήν ὑπόθεση τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν!

Αἰώνια δόξα σ' ἐκείνους πού ἔπεσαν στίς πρῶτες γραμμές τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ!

Αἰώνια δόξα σ' ἐκείνους πού ὁδηγοῦν τώρα τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων, βαδίζοντας μέ τό μεγαλύτερο ζῆλο στίς πρῶτες γραμμές τοῦ στρατοῦ τῆς ἐργασίας!

Ἐκφωνήθηκε στά τέλη τοῦ Μάρτη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1928 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 18

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἠχογραφημένο σέ δίσκο γραμμοφώνου κείμενο

ΤΟ IX ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) [99]

29 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ — 5 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1920

Δημοσιεύτηκαν: ὁ ἐναρκτήριος λόγος (σύντομη δημοσιογραφική περίληψη) — στίς 30 τοῦ Μάρτη 1920 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 69 καί στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 69· ἡ ἔκθεση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς — στίς 30 καί 31 τοῦ Μάρτη στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 69 καί 70· ὁ τελικός λόγος πάνω στήν ἔκθεση τῆς ΚΕ (σύντομη δημοσιογραφική περίληψη) — στίς 31 τοῦ Μάρτη στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 70· ὁ λόγος γιά τήν οἰκοδόμηση τῆς οἰκονομίας (δημοσιογραφική περίληψη) — στήν 1 τοῦ Ἀπρίλη στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 71· ὁ λόγος γιά τούς συνεταιρισμούς (σύντομη δημοσιογραφική περίληψη) — στίς 4 τοῦ Ἀπρίλη στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 74· ὁ λόγος κατά τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου (δημοσιογραφική περίληψη) — στίς 6 τοῦ Ἀπρίλη στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 75 καί στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 75

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1920 στό βιβλίο: «Τό Ἔνατο συνέδριο τοῦ ΚΚ Ρωσίας. Στενογραφημένα πρακτικά».

Ὁ τελικός λόγος πάνω στήν ἔκθεση τῆς ΚΕ πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρος τό 1960 στό βιβλίο: «Τό Ἔνατο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). Μάρτης — Ἀπρίλης 1920. Πρακτικά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου, πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα

Российская Коммунистическая Партия (большевиков).

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Личная анкета

для делегатов 9-го С'езда Р. К. П. (большевиков).

1. Имя, отчество и фамилия. Владимир Ильич Ульянов (Ленин)

2. № делегатского билета решающий / ~~совещательн.~~ 381

3. В какой организации числитесь (уезд, губерния). Моск.

4. Число членов вашей организации. 35 000

5. Как избраны (на губконференции, уездконференции, общем собрании и т. д.) и когда. Моск. губконференцией

6. Число представленных членов партии на губконференции, уездконференции, общем собрании, на которой вы были избраны на С'езд 35 000

7. Возраст. 50

8. Образование. высшее

9. Бывшая профессия (указать вполне определенно), или какие специальности знаете. Писат., журн., [illegible]

[illegible]

10. Национальность. Великорусс

11. Семейное положение. Женат

Партийная работа.

12. С какого времени состоите членом Р. К. П. (год, месяц). с 1893 года

13. На каких Всероссийских партийных С'ездах вы участвовали. [illegible] на всех

14. Какую партийную работу исполняли, когда и где. Член ЦК и ред. ЦО

15. Сколько времени вы вели нелегальную работу. 1893–1917

16. Какую партийную работу исполняете сейчас

член ЦК.

пред. СНК и СОТ.

17. Принадлежали-ли к какой-либо партии до вступления в Р. К. П., когда, сколько времени.

нет

Советская работа.

18. Какую советскую работу исполняли, когда, где.

пр СНК и СОТ

19. Какую советскую работу исполняете сейчас.

то же

20. В каких и когда состояли Профессиональных Союзах и в каком состоите сейчас.

не состоял.

21. Подвергались-ли вы репрессиям за партийную работу, когда, по каким делам.

был арестован 1887, 1895 и 1900

22. Где застала вас февральская революция (в ссылке, каторге, тюрьме, заграницей, на военной службе, фабрике и т. д.).

в эмиграции (в Швейцарии)

23. Сколько времени провели: в тюрьме, 14 мес. и несколько дней

" " " в ссылке, 3 года

" " " на каторге, не был

" " " в эмиграции. 1900–1905 и 1908–1917

Подпись В. Ульянов (Ленин)

29 марта дня, 1920 г.

Τό ατομικό ερωτηματολόγιο αντιπροσώπου στό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) πού συμπλήρωσε ὁ Β.Ι. Λένιν στίς 29 τοῦ Μάρτη 1920

Σμίκρυνση

1
ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ 29 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Ἐπιτρέψτε μου πρῶτα ἀπόλα νά χαιρετίσω ἐξονόματος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος.

Σύντροφοι, ἀρχίζουμε τίς ἐργασίες τοῦ τακτικοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος σέ στιγμές ἐξαιρετικά σοβαρές. Ἡ ἐσωτερική ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασής μας ὁδήγησε στίς πιό μεγάλες καί γρήγορες νίκες ἐνάντια στόν ἀντίπαλό μας στόν ἐμφύλιο πόλεμο, ἐξαιτίας ὅμως τῆς διεθνοῦς κατάστασης οἱ νίκες αὐτές ἀποδείχτηκαν μόνο νίκη τῆς σοβιετικῆς ἐπανάστασης στήν πρώτη χώρα πού πραγματοποίησε τήν ἐπανάσταση αὐτή, στήν πιό ἀδύνατη καί καθυστερημένη χώρα, νίκη ἐνάντια στόν ἑνωμένο παγκόσμιο καπιταλισμό καί ἰμπεριαλισμό. Καί τώρα, ὕστερα ἀπό τίς νίκες αὐτές, μποροῦμε νά καταπιαστοῦμε μέ ἤρεμη καί σταθερή πεποίθηση μέ τά ἐπείγοντα καθήκοντα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας μας, μέ τήν πεποίθηση ὅτι τό συνέδριο αὐτό θά βγάλει τά συμπεράσματα ἀπό τή δίχρονη περίπου πείρα σοβιετικοῦ ἔργου καί θά μπορέσει νά ἐπωφεληθεῖ ἀπό τά διδάγματα πού ἀντλήσαμε γιά τήν ἐκπλήρωση τοῦ ἐπικείμενου, πιό δύσκολου καί πολύπλοκου καθήκοντος τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας. Καί ἀπό διεθνή ἄποψη ἡ θέση μας δέν ἦταν ποτέ τόσο εὐνοϊκή ὅσο τώρα, κι' ἐκεῖνο πού μᾶς γεμίζει ἰδιαίτερα μέ χαρά καί θάρος εἶναι οἱ εἰδήσεις πού παίρνουμε κάθε μέρα ἀπό τή Γερμανία καί πού δείχνουν πώς ὅσο δύσκολα, ὅσο ἐπίπονα κι' ἄν γεννιέται ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ἡ προλεταριακή Σοβιετική ἐξουσία στή Γερμανία ἀναπτύσσεται ὁρμητικά. Ὁ γερμανικός κορνιλοφισμός ἔπαιξε στή Γερμανία τόν ἴδιο ρόλο, ὅπως καί στή Ρωσία. Ὕστερα ἀπό τήν περίοδο τοῦ κορνιλοφισμοῦ ἄρχισε ἡ στροφή πρός τήν ἐργατική ἐξουσία ὄχι μόνο μέσα στίς μάζες τῶν ἐργατῶν τῶν πόλεων, ἀλλά καί μέσα στό ἀγροτικό προλεταριάτο

τῆς Γερμανίας, καί ἡ στροφή αὐτή ἔχει παγκόσμια ἱστορική σημασία. Ἐπιβεβαιώνει ἀπόλυτα καί γιά πολλοστή φορά ὄχι μόνο τήν ὀρθότητα τοῦ δρόμου μας, ἀλλά ἑδραιώνει καί τήν πεποίθησή μας πώς δέν εἶναι μακριά ὁ καιρός πού θά βαδίσουμε χέρι-χέρι μέ μιά γερμανική σοβιετική κυβέρνηση. (Χειροκροτήματα.)

Κηρύσσω τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου καί παρακαλῶ νά ἐκλέξουμε τό Προεδρεῖο.

2

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ 29 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Σύντροφοι, πρίν ἀρχίσω τήν ἔκθεση, πρέπει νά πῶ ὅτι ἡ ἔκθεση χωρίζεται, ὅπως καί στό προηγούμενο συνέδριο, σέ δυό μέρη: στό πολιτικό μέρος καί στό ὀργανωτικό. Ὁ χωρισμός αὐτός μᾶς κάνει πρίν ἀπόλα νά σκεφτοῦμε τό πῶς διαμορφώθηκε ἀπό τήν ἐξωτερική, τήν ὀργανωτική πλευρά ἡ δουλιά τῆς ΚΕ. Τό Κόμμα μας ἔζησε τώρα τόν πρῶτο χρόνο χωρίς τόν Γ. Μ. Σβερντλόφ, καί ἡ ἀπώλεια αὐτή δέν μποροῦσε νά μή γίνει αἰσθητή σέ ὅλη τήν ὀργάνωση τῆς ΚΕ. Κανένας δέν ἤξερε νά συνδυάζει τήν ὀργανωτική καί τήν πολιτική δουλιά, ὅπως ἤξερε νά τή συνδυάζει ὁ σύντροφος Σβερντλόφ, καί βρεθήκαμε στήν ἀνάγκη νά δοκιμάσουμε νά ἀντικαταστήσουμε τή δουλιά του μέ τή δουλιά ἑνός συλλογικοῦ ὀργάνου.

Ἡ δουλιά τῆς ΚΕ στό χρόνο πού ἀναφέρεται ὁ ἀπολογισμός, γινόταν, ὅσοναφορᾶ τήν τρέχουσα καθημερινή δουλιά, ἀπό δυό συλλογικά ὄργανα, ἐκλεγμένα ἀπό τήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ: τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ καί τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ [100]. Συνάμα, γιά νά συντονίζονται καί νά ἔχουν κάποια τάξη οἱ ἀποφάσεις τοῦ πρώτου καί τοῦ δεύτερου ὀργάνου, ὁ γραμματέας ἀνῆκε καί στά δυό Γραφεῖα. Ἡ δουλιά διαμορφώθηκε ἔτσι πού τό κύριο σημερινό καθῆκον τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου ἦταν ἡ κατανομή τῶν κομματικῶν δυνάμεων καί τό καθῆκον τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου ἦταν τά πολιτικά ζητήματα. Εἶναι αὐτονόητο πώς ὁ χωρισμός αὐτός εἶναι ὥς ἕνα βαθμό τεχνητός, ἐννοεῖται, πώς καμιά πολιτική δέν μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ, ἄν δέν ἐκφραστεῖ μέ τοποθετήσεις καί μεταθέσεις. Συνεπῶς, κάθε ὀργανωτικό ζήτημα ἀποκτᾶ πολιτική σημασία, καί σ' ἐμᾶς ἔχει ἐπικρατήσει στήν πράξη ἡ ἑξῆς ἀντίληψη: ἀρκεῖ μιά δήλωση ἑνός μέλους τῆς ΚΕ γιά ἕνα ὁποιοδήποτε ζήτημα, γιά νά θεωρηθεῖ

αὐτό, γιά τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο λόγο, πολιτικό ζήτημα. Γι' αὐτό ἡ προσπάθεια νά χωρίσει κανείς μέ ἄλλο τρόπο τή δουλιά τῆς ΚΕ δέν θά ἦταν σκόπιμη καί εἶναι ζήτημα, ἄν στήν πράξη θά πετύχαινε τό σκοπό.

Ὁ τρόπος αὐτός διεξαγωγῆς τῆς δουλιᾶς ἔφερε ἐξαιρετικά εὐχάριστα ἀποτελέσματα: δέν ὑπῆρξε περίπτωση πού νά ἐμφανίστηκαν δυσκολίες ἀνάμεσα στά δυό Γραφεῖα. Οἱ ἐργασίες καί τῶν δυό αὐτῶν ὀργάνων διεξάγονταν γενικά μέ σύμπνοια καί τήν πρακτική δράση τή διευκόλυνε ἡ παρουσία τοῦ γραμματέα. Συνάμα ὁ γραμματέας τοῦ Κόμματος ἐκτελοῦσε ἀποκλειστικά καί μόνο τή θέληση τῆς ΚΕ. Πρέπει νά ὑπογραμμίσουμε εὐθύς ἐξαρχῆς, γιά νά ἀποφύγουμε κάθε παρεξήγηση, πώς μόνο οἱ συλλογικές ἀποφάσεις τῆς ΚΕ πού παίρνονταν στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο ἤ στό Πολιτικό Γραφεῖο, ἤ στήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ, ἀποκλειστικά καί μόνο οἱ ἀποφάσεις αὐτές ἐφαρμόζονταν ἀπό τόν γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. Διαφορετικά ἡ δουλιά τῆς ΚΕ δέν μπορεῖ νά διεξάγεται σωστά.

Ὕστερα ἀπό τίς σύντομες αὐτές παρατηρήσεις γιά τόν ἐσωτερικό καταμερισμό τῆς δουλιᾶς τῆς ΚΕ θά ἀσχοληθῶ μέ τό καθῆκον μου, δηλ. μέ τήν ἔκθεση δράσης τῆς ΚΕ. Νά κάνει κανείς ἔκθεση δράσης τῆς πολιτικῆς δουλιᾶς τῆς ΚΕ, εἶναι ἕνα καθῆκον πολύ δύσκολο, ἄν τό πάρουμε μέ τήν κυριολεκτική ἔννοια τῆς λέξης. Αὐτό τό χρόνο ἕνα πολύ μεγάλο μέρος τῆς δουλιᾶς τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τό ἀφιερώσαμε στήν ἄμεση λύση κάθε τρέχοντος ζητήματος πού εἶχε σχέση μέ τήν πολιτική, πού συνένωνε τή δράση ὅλων τῶν κρατικῶν καί τῶν κομματικῶν ὀργάνων, ὅλων τῶν ὀργανώσεων τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού συνένωνε καί ἐπιδίωκε νά κατευθύνει ὅλο τό ἔργο τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἔλυνε ὅλα τά ζητήματα τῆς διεθνοῦς καί τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς. Ἐννοεῖται, πώς εἶναι ἀδύνατο νά βάλω γιά σκοπό μου τήν ἀπαρίθμηση, ἔστω καί κατά προσέγγιση, αὐτῶν τῶν ζητημάτων. Στά ὑλικά πού δημοσίευσε ἡ ΚΕ γιά τό συνέδριο αὐτό θά βρεῖτε τά ἀπαραίτητα στοιχεῖα γιά μιά ἀναλυτική ἔκθεση [101]. Θά ἦταν ἀνώτερο ἀπό τίς δυνάμεις μου νά προσπαθήσω νά ἐπαναλάβω στό λόγο μου τήν ἀναλυτική αὐτή ἔκθεση, καί μοῦ φαίνεται πώς δέν θά παρουσίαζε καί ἐνδιαφέρον γιά τούς ἀντιπροσώπους. Ὁ καθένας μας, δουλεύοντας σέ κάποια κομματική ἤ κρατική ὀργάνωση, παρακολουθεῖ καθημερινά τήν ἐξαιρετικά γοργή ἐναλλαγή τῶν πολιτικῶν ζητημάτων, ἐξωτερικῶν καί ἐσωτερικῶν. Ἡ ἴδια ἡ λύση αὐτῶν τῶν ζητημάτων, ὅπως

καθρεφτίζεται στά διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, στή δράση τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων, στήν κάθε στροφή, δίνει τή δυνατότητα νά ἐκτιμηθεῖ ἡ δουλιά τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. Πρέπει νά ποῦμε πώς τά ζητήματα ἦταν τόσο πολλά, πού πολύ συχνά ἀναγκαζόμασταν νά τά λύνουμε μέ ἐξαιρετική βιασύνη, καί μόνο χάρη στό γεγονός ὅτι τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γνωρίζονταν πολύ καλά μεταξύ τους, ἤξεραν τίς ἀποχρώσεις τῶν γνωμῶν τους καί εἶχαν ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη, ἦταν δυνατό νά γίνεται ἡ δουλιά. Διαφορετικά θά ἦταν ἀδύνατο, ἀκόμη καί γιά ἕνα συλλογικό ὄργανο τρεῖς φορές μεγαλύτερο. Συχνά βρεθήκαμε στήν ἀνάγκη νά λύνουμε πολύπλοκα ζητήματα, ἀντικαθιστώντας τίς συνεδριάσεις μέ τηλεφωνικές συνεννοήσεις. Αὐτό γινόταν μέ τή βεβαιότητα ὅτι δέν μπορούσαμε νά ἀγνοήσουμε μερικά πραγματικά πολύπλοκα καί ἐπίμαχα ζητήματα. Τώρα, προκειμένου νά κάνω μιά γενική ἔκθεση, θά μοῦ ἐπιτρέψετε, ἀντί νά κάνω μιά χρονολογική ἀνασκόπηση καί κατάταξη τῶν γεγονότων, νά σταθῶ στά κύρια, στά πιό οὐσιώδη σημεῖα καί μάλιστα σ' ἐκεῖνα πού συνδέουν τήν πείρα τοῦ χτές, ἀκριβέστερα τήν πείρα τοῦ χρόνου πού περάσαμε, μέ τά καθήκοντα πού μπαίνουν μπροστά μας.

Δέν ἦλθε ἀκόμη ὁ καιρός νά γραφεῖ ἡ ἱστορία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Μά καί ἄν ἦλθε, ἐμεῖς — μιλῶ γιά τόν ἑαυτό μου καί νομίζω καί γιά τήν ΚΕ — δέν σκοπεύουμε νά γίνουμε ἱστορικοί, ἀλλά μᾶς ἐνδιαφέρει τό παρόν καί τό μέλλον. Τό χρόνο πού ἀναφέρεται ἡ ἔκθεση δράσης τόν παίρνουμε σάν ὑλικό, σάν δίδαγμα, σάν σκαλοπάτι, ἀπ' ὅπου πρέπει νά προχωρήσουμε παραπέρα. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἡ δουλιά τῆς ΚΕ χωρίζεται σέ δυό μεγάλους τομεῖς: στή δουλιά πού εἶχε σχέση μέ τά πολεμικά καθήκοντα πού καθόριζαν τή διεθνή θέση τῆς Δημοκρατίας καί τή δουλιά τῆς ἐσωτερικῆς, τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας πού ἄρχισε νά προωθεῖται στήν πρώτη γραμμή, ἴσως μόλις ἀπό τά τέλη τοῦ περασμένου χρόνου ἤ τίς ἀρχές τοῦ φετεινοῦ, τότε πού ξεκαθαρίστηκε πιά ἐντελῶς ὅτι στά ἀποφασιστικά μέτωπα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου κερδίσαμε ἀποφασιστική νίκη. Τήν ἄνοιξη τοῦ περασμένου χρόνου ἡ στρατιωτική μας κατάσταση ἦταν ἐξαιρετικά δύσκολη, ἔμελλε νά ὑποστοῦμε, ὅπως θυμᾶστε, ὄχι λίγες ἧττες, νά δεχτοῦμε νέες, μεγάλες ἐπιθέσεις τῆς ἀντεπανάστασης καί τῆς Ἀντάντ, πού προηγούμενα δέν τίς περιμέναμε. Γι' αὐτό εἶναι πολύ φυσικό ὅτι τό μεγαλύτερο μέρος αὐτῆς τῆς περιόδου ἀφιερώθηκε σέ δουλιές πού ἔχουν σχέση μέ τήν ἐκπλήρωση τοῦ πολεμικοῦ καθήκοντος, τοῦ καθήκοντος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πού ὅλοι οἱ

λιπόψυχοι — ἀφήνω πιά τά Κόμματα τῶν μενσεβίκων, τῶν ἐσέρων καί τούς ἄλλους ἐκπροσώπους τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, τῆς μάζας τῶν ἐνδιάμεσων στοιχείων — τό θεωροῦσαν ἀπραγματοποίητο καί πού τούς ἀνάγκασε ὅλους νά ποῦν μέ ἀπόλυτη εἰλικρίνεια ὅτι τό καθῆκον αὐτό δέν μπορεῖ νά ἐκπληρωθεῖ, ὅτι ἡ Ρωσία εἶναι καθυστερημένη καί ἐξασθενημένη καί δέν μπορεῖ νά νικήσει τό καπιταλιστικό σύστημα ὅλου τοῦ κόσμου, μιά καί ἡ ἐπανάσταση στή Δύση ἀργοῦσε. Γι' αὐτό καί εἴμασταν ὑποχρεωμένοι, ὑποστηρίζοντας τίς δικές μας ἀπόψεις, νά λέμε μέ ἀπόλυτη σταθερότητα καί μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα ὅτι θά νικήσουμε. Εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά ἐφαρμόζουμε τό σύνθημα: «ὅλα γιά τή νίκη» καί «ὅλα γιά τόν πόλεμο».

Στό ὄνομα αὐτοῦ τοῦ συνθήματος εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά μήν ἱκανοποιοῦμε, καί αὐτό ἐντελῶς συνειδητά καί ἀνοιχτά, πολλές ἀπό τίς πιό ἐπείγουσες ἀνάγκες, ἀφήνοντας πολύ συχνά πάρα πολλούς χωρίς βοήθεια μέ τή βεβαιότητα ὅτι πρέπει νά συγκεντρώσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις στή διεξαγωγή τοῦ πολέμου καί νά νικήσουμε σ' αὐτό τόν πόλεμο πού μᾶς ἐπέβαλε ἡ 'Αντάντ. Καί μόνο χάρη στό ὅτι τό Κόμμα ἦταν σέ ἐπιφυλακή, ὅτι τό Κόμμα ἦταν αὐστηρότατα πειθαρχημένο καί τό κύρος τοῦ Κόμματος συνένωνε ὅλες τίς ὑπηρεσίες καί τούς ὀργανισμούς, μόνο ἐπειδή δεκάδες, ἑκατοντάδες χιλιάδες καί τελικά ἑκατομμύρια ἀκολουθοῦσαν σάν ἕνας ἄνθρωπος τό σύνθημα πού ἔριξε ἡ ΚΕ, καί μόνο ἐπειδή δόσαμε ἀφάνταστες θυσίες — γι' αὐτό καί μόνο μπόρεσε νά γίνει τό θαῦμα πού ἔγινε. Μόνο χάρη σ' αὐτό μπορέσαμε νά νικήσουμε, παρόλες τίς ἐκστρατεῖες τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς 'Αντάντ καί τῶν ἰμπεριαλιστῶν ὅλου τοῦ κόσμου, ἐκστρατεῖες πού ἐπαναλήφθηκαν δυό, τρεῖς καί τέσσερις φορές. Καί ἐννοεῖται ὅτι δέν ὑπογραμμίζουμε ἁπλῶς αὐτή τήν πλευρά τοῦ ζητήματος, ἀλλά πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη μας ὅτι αὐτή ἡ πλευρά τοῦ ζητήματος ἀποτελεῖ ἕνα δίδαγμα: χωρίς τήν πειθαρχία καί χωρίς τό συγκεντρωτισμό δέν θά πραγματοποιούσαμε ποτέ αὐτό τό καθῆκον. Οἱ πρωτάκουστες θυσίες μας γιά τή σωτηρία τῆς χώρας ἀπό τήν ἀντεπανάσταση, γιά τή νίκη τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης ἐνάντια στόν Ντενίκιν, στόν Γιουντένιτς καί στόν Κολτσάκ ἀποτελοῦν ἐγγύηση γιά τήν παγκόσμια κοινωνική ἐπανάσταση. Γιά νά πραγματοποιηθεῖ αὐτό, ἔπρεπε νά ὑπάρχει κομματική πειθαρχία, αὐστηρός συγκεντρωτισμός καί ἀπόλυτη βεβαιότητα ὅτι οἱ πρωτάκουστα βαριές θυσίες δεκάδων καί ἑκατοντάδων χιλιάδων ἀνθρώπων θά βοηθήσουν στό νά

πραγματοποιηθοῦν ὅλα αὐτά τά καθήκοντα, ὅτι αὐτό μπορεῖ πραγματικά νά γίνει καί νά ἐξασφαλιστεῖ. Γιά νά γίνει ὅμως αὐτό ἔπρεπε τό Κόμμα μας καί ἡ τάξη πού ἀσκεῖ τή δικτατορία, ἡ ἐργατική τάξη, νά γίνουν τά στοιχεῖα ἐκεῖνα πού συνενώνουν τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων καί στή Ρωσία καί σέ ὅλο τόν κόσμο.

Ἄν σκεφτοῦμε ποῦ βρίσκεται σέ τελευταία ἀνάλυση ἡ πιό βαθιά αἰτία πού ἔδοσε τή δυνατότητα νά γίνει τό ἱστορικό αὐτό θαῦμα, ὥστε μιά χώρα ἀδύνατη, ἐξαντλημένη καί καθυστερημένη νά νικήσει τίς πιό ἰσχυρές χῶρες τοῦ κόσμου, θά δοῦμε ὅτι ἡ αἰτία αὐτή βρίσκεται στό συγκεντρωτισμό, στήν πειθαρχία καί στήν πρωτάκουστη αὐτοθυσία. Πάνω σέ ποιά βάση; Τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων μιᾶς χώρας ἐλάχιστα διαπαιδαγωγημένης μπόρεσαν νά ὀργανωθοῦν, νά ἐφαρμόσουν αὐτή τήν πειθαρχία καί αὐτό τό συγκεντρωτισμό μόνο χάρη στό ὅτι οἱ ἐργάτες, πού πέρασαν ἀπό τό σχολειό τοῦ καπιταλισμοῦ, ἔχουν ἑνωθεῖ ἀπό τόν καπιταλισμό, στό ὅτι τό προλεταριάτο σέ ὅλες τίς προηγμένες χῶρες ἑνωνόταν, καί σέ τόσο πιό μεγάλη κλίμακα, ὅσο πιό προηγμένη ἦταν ἡ χώρα, ἀπό τό ἄλλο μέρος, στό ὅτι ἡ ἰδιοκτησία, ἡ καπιταλιστική ἰδιοκτησία, ἡ μικρή ἰδιοκτησία στήν ἐμπορευματική παραγωγή φέρνει τή διαίρεση. Ἡ ἰδιοκτησία διαιρεῖ, ἐνῶ ἐμεῖς ἑνώνουμε καί ἑνώνουμε ὁλοένα καί περισσότερα ἑκατομμύρια ἐργαζόμενους σέ ὅλο τόν κόσμο. Τώρα αὐτό τό βλέπουν, μποροῦμε νά ποῦμε, ἀκόμη καί οἱ τυφλοί, τουλάχιστο ἐκεῖνοι πού δέν ἤθελαν νά τό δοῦν. Καί ὅσο προχωρούσαμε, τόσο πιό πολύ διαιροῦνταν οἱ ἐχθροί μας. Τούς διαιροῦσε ἡ καπιταλιστική ἰδιοκτησία, ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία στίς συνθῆκες τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς, ἀδιάφορο ἄν ἦταν μικρονοικοκυρέοι πού κερδοσκοποῦν, πουλώντας τά πλεονάσματα σιτηρῶν καί πλουτίζουν σέ βάρος τῶν πεινασμένων ἐργατῶν ἤ καπιταλιστές διαφόρων χωρῶν, ἄν καί αὐτοί διέθεταν στρατιωτική ἰσχύ, δημιουργοῦσαν τήν «Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν», τό «μεγάλο ἑνιαῖο ὀργανισμό» ὅλων τῶν προηγμένων ἐθνῶν τοῦ κόσμου. Ἡ ἑνότητα αὐτή εἶναι ἁπλή φενάκη, καθαρή ἀπάτη, φανερή ψευτιά. Καί εἴδαμε ὅτι ἡ περιβόητη «Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν» — καί αὐτό εἶναι ἕνα πολύ μεγάλο παράδειγμα — πού προσπάθησε νά μοιράσει δικαιώματα κηδεμονίας κρατῶν, νά μοιράσει τόν κόσμο, εἴδαμε ὅτι ἡ περιβόητη αὐτή ἕνωση ἀποδείχτηκε σαπουνόφουσκα πού ἔσκα-

σε ἀμέσως, γιατί τή στήριζαν πάνω στήν καπιταλιστική ἰδιοκτησία. Αὐτό τό εἴδαμε νά πραγματοποιεῖται σέ μιά τεράστια ἱστορική κλίμακα καί ἐπιβεβαιώνει τή βασική ἀλήθεια, πάνω στήν ὁποία ἐμεῖς στηρίζαμε τήν ὀρθότητα τῶν θέσεών μας, τήν ἀπόλυτη βεβαιότητά μας γιά τή νίκη τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης, τήν ἀπόλυτη βεβαιότητά μας στό ὅτι ἀναλαμβάνουμε ἕνα ἔργο στό ὁποῖο, παρόλες τίς δυσκολίες καί τά ἐμπόδια, θά προσχωρήσουν ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια ἐργαζόμενοι σέ ὅλες τίς χῶρες. Ξέραμε ὅτι ἔχουμε συμμάχους, ὅτι ἔπρεπε νά δείξουμε αὐτοθυσία σέ μιά χώρα πού ἡ ἱστορία τῆς ἀνέθεσε ἕνα τιμητικό, δυσκολότατο καθῆκον, γιά νά ἀποζημιωθοῦν στό ἑκατονταπλάσιο οἱ πρωτάκουστες θυσίες, γιατί κάθε μήνας παραμονῆς μας στήν ἐξουσία στή χώρα μας, θά μᾶς ἐξασφαλίσει ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια συμμάχους σέ ὅλες τίς χῶρες.

Ἄν σέ τελευταία ἀνάλυση σκεφτοῦμε, γιατί μπορέσαμε νά νικήσουμε, γιατί ἔπρεπε νά νικήσουμε, θά δοῦμε πώς αὐτό ἔγινε μόνο καί μόνο γιατί ὅλοι οἱ ἐχθροί μας, πού συνδέονται τυπικά μέ κάθε λογῆς δεσμούς μέ τίς ἰσχυρότερες κυβερνήσεις τοῦ κόσμου καί μέ τούς ἰσχυρότερους ἐκπροσώπους τοῦ κεφαλαίου, ἀποδείχτηκαν — ὅσο καί ἄν ἦταν ἑνωμένοι τυπικά — διασπασμένοι, ἡ ἐσωτερική τους σύνδεση διασποῦσε στήν οὐσία αὐτούς τούς ἴδιους, τούς ἔριχνε τόν ἕνα ἐνάντια στόν ἄλλο, καί ἡ καπιταλιστική ἰδιοκτησία τούς ἀποσύνθετε, τούς μετάτρεπε ἀπό συμμάχους σέ ἄγρια θηρία, ἔτσι πού δέν ἔβλεπαν ὅτι ἡ Σοβιετική Ρωσία αὐξάνει τόν ἀριθμό τῶν ὀπαδῶν της ἀνάμεσα στούς ἄγγλους στρατιῶτες πού ἀποβιβάστηκαν στό Ἀρχάνγκελσκ, ἀνάμεσα στούς γάλλους ναῦτες πού ἀποβιβάστηκαν στή Σεβαστούπολη, ἀνάμεσα στούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν, ὅπου οἱ σοσιαλσυμφιλιωτιστές σέ ὅλες δίχως ἐξαίρεση τίς προηγμένες χῶρες τάχθηκαν μέ τό μέρος τοῦ κεφαλαίου. Καί αὐτή ἡ βασική αἰτία, ἡ πιό βαθιά αἰτία μᾶς ἔδωσε σέ τελευταία ἀνάλυση τήν πιό σίγουρη νίκη, στάθηκε ἡ πηγή πού ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἡ κύρια, ἡ ἀκατανίκητη, ἡ ἀστείρευτη πηγή τῆς δύναμής μας καί πού μᾶς δίνει τή δυνατότητα νά λέμε πώς, ὅταν πραγματοποιήσουμε στή χώρα μας στό ἀκέραιο τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, τή μεγαλύτερη συνένωση τῶν δυνάμεών του μέσω τῆς πρωτοπορίας του, μέσω τοῦ πρωτοπόρου κόμματός του, μποροῦμε νά περιμένουμε τήν παγκόσμια ἐπανάσταση. Κι' αὐτό εἶναι στήν πραγματικότητα ἡ ἔκφραση τῆς θέλησης, ἡ ἔκφραση τῆς προλεταριακῆς

ἀποφασιστικότητας γιά ἀγώνα, ἡ ἔκφραση τῆς προλεταριακῆς ἀποφασιστικότητας γιά ἕνωση ἑκατομμυρίων καί δεκάδων ἑκατομμυρίων ἐργατῶν σέ ὅλες τίς χῶρες.

Οἱ κύριοι ἀστοί καί οἱ δῆθεν σοσιαλιστές τῆς ΙΙ Διεθνοῦς τό χαρακτήρισαν αὐτό προπαγάνδα. Ὄχι, αὐτό εἶναι ἱστορική πραγματικότητα πού ἐπιβεβαιώθηκε ἀπό τήν αἱματηρή καί σκληρή πείρα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στή Ρωσία, γιατί ὁ ἐμφύλιος αὐτός πόλεμος ἦταν πόλεμος ἐνάντια στό παγκόσμιο κεφάλαιο, καί τό κεφάλαιο αὐτό πάθαινε ἀποσύνθεση καί κατάτρωγε τόν ἑαυτό του μέσα σέ διαμάχες, ἐνῶ ἐμεῖς βγαίναμε πιό ἀτσαλωμένοι, πιό δυνατοί, σέ μιά χώρα, ὅπου τό προλεταριάτο πέθαινε ἀπό τήν πείνα καί τόν ἐξανθηματικό τύφο. Στή χώρα αὐτή τραβούσαμε μέ τό μέρος μας ὅλο καί περισσότερους ἐργαζόμενους. Ἐκεῖνα πού προηγούμενα θεωροῦνταν ἀπό τούς συμφιλιωτιστές προπαγάνδα καί πού ἡ ἀστική τάξη συνήθιζε νά τά κοροϊδεύει, τά μετάτρεψε δριστικά ὁ χρόνος αὐτός τῆς ἐπανάστασής μας, καί πρῶτα ἀπόλα ὁ χρόνος στόν ὁποῖο ἀναφέρεται ἡ ἔκθεση, σέ ἀναμφισβήτητο ἱστορικό γεγονός, πού μᾶς δίνει τή δυνατότητα νά ποῦμε μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα: ἀφοῦ τό κάναμε αὐτό, ἀποτελεῖ ἐπιβεβαίωση τοῦ γεγονότος ὅτι διαθέτουμε μιά παγκόσμια βάση, ἀσύγκριτα πιό πλατιά ἀπό τή βάση ὁποιασδήποτε προηγούμενης ἐπανάστασης. Ἔχουμε μιά διεθνή συμμαχία πού δέν εἶναι καταχωρημένη πουθενά, πού δέν εἶναι διατυπωμένη, πού δέν ἀντιπροσωπεύει τίποτε ἀπό τήν ἄποψη τοῦ «δημοσίου δικαίου», στήν πραγματικότητα ὅμως μέσα στόν καπιταλιστικό κόσμο πού ἀποσυντίθεται εἶναι τό πᾶν. Κάθε μήνας πού κατακτούσαμε νέες θέσεις ἤ ἁπλῶς διατηρούσαμε τίς θέσεις μας ἐνάντια σέ ἕναν πανίσχυρο ἐχθρό, ἀπόδειχνε σέ ὅλο τόν κόσμο ὅτι ἔχουμε δίκιο καί μᾶς ἔδινε καινούργια ἑκατομμύρια ἀνθρώπους.

Τό προτσές αὐτό ἀποδείχτηκε δύσκολο, συνοδευόταν ἀπό τεράστιες ἧττες. Τήν πρωτάκουστη λευκή τρομοκρατία στή Φιλλανδία [102] τήν ἀκολούθησε στό χρόνο ἀκριβῶς αὐτό πού ἀναφέρεται ἡ ἔκθεση, ἡ ἧττα τῆς οὐγγρικῆς ἐπανάστασης, πού τήν ἔπνιξαν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἀντάντ, ὕστερα ἀπό μυστική συμφωνία μέ τή Ρουμανία, ἐξαπατώντας τά Κοινοβούλιά τους.

Αὐτή ἦταν ἡ πιό ἄτιμη προδοσία, ἡ πιό ἄτιμη συνωμοσία τῆς διεθνοῦς Ἀντάντ, γιά νά καταπνίξει μέ τή λευκή τρομοκρατία τήν οὐγγρική ἐπανάσταση, χωρίς νά ἀναφέρω τό γεγονός ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ἔρχονταν μέ κάθε τρόπο σέ συνεν-

νόηση μέ τούς γερμανούς συμφιλιωτιστές γιά νά πνίξουν τή γερμανική ἐπανάσταση [103], ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, πού ἔχουν χαρακτηρίσει τόν Λῆμπκνεχτ τίμιο γερμανό, ρίχτηκαν σάν λυσσασμένα σκυλιά πάνω σ' αὐτόν τόν τίμιο γερμανό μαζί μέ τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές! Ξεπέρασαν σέ θηριωδία κάθε προηγούμενο, ἀλλά κάθε τέτια κατάπνιξη ἀπομέρους τους μόνο μᾶς δυνάμωνε, μᾶς ἐνίσχυε καί ὑπονόμευε τό ἔδαφος κάτω ἀπό τά πόδια τους.

Καί νομίζω ὅτι ἐμεῖς πρέπει νά πάρουμε ὑπόψη μας, πρίν ἀπόλα, τή βασική αὐτή πείρα πού ἀποκτήσαμε. Ἐδῶ πρέπει πρῶτα ἀπόλα νά σκεφτοῦμε πῶς νά κάνουμε θεμέλιο τῆς ζύμωσης καί τῆς προπαγάνδας μας τήν ἀνάλυση τῶν γεγονότων, ἐξηγώντας γιατί νικήσαμε, γιατί αὐτές οἱ θυσίες τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἐξαγοράστηκαν στό ἑκατονταπλάσιο καί πῶς πρέπει νά ἐνεργήσουμε μέ βάση αὐτή τήν πείρα γιά νά νικήσουμε καί στόν ἄλλο πόλεμο, στόν πόλεμο τοῦ ἀναίμακτου μετώπου, στόν πόλεμο πού ἄλλαξε μόνο μορφή, μά πού τόν διεξάγουν ἐναντίον μας πάντα οἱ ἴδιοι, οἱ παλιοί ἐκπρόσωποι, οἱ ὑπηρέτες καί οἱ ἡγέτες τοῦ παλιοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου, μόνο πού τόν κάνουν μέ ἀκόμη μεγαλύτερο ζῆλο, μανία καί λύσσα. Στήν ἐπανάστασή μας ἐπιβεβαιώθηκε, περισσότερο ἀπ' ὅ,τι σέ ὁποιαδήποτε ἄλλη, ὁ νόμος ὅτι ἡ δύναμη μιᾶς ἐπανάστασης, ἡ ἰσχύς τῆς ὁρμῆς της, ἡ δραστηριότητά της, ἡ ἀποφασιστικότητά της καί ἡ θριαμβευτική νίκη της αὐξάνουν ταυτόχρονα καί τή δύναμη ἀντίστασης τῆς ἀστικῆς τάξης. Καί ὅσο περισσότερες νίκες κατακτοῦμε, τόσο περισσότερο μαθαίνουν καί οἱ καπιταλιστές ἐκμεταλλευτές νά ἑνώνονται καί περνοῦν σέ πιό ἀποφασιστικές ἐπιθέσεις. Γιατί ὅλοι σας θυμᾶστε πολύ καλά — αὐτό δέν ἀπέχει καί τόσο πολύ ἀπό ἄποψη χρόνου, ἀπέχει ὅμως πολύ ἀπό τήν ἄποψη τῶν σημερινῶν γεγονότων — θυμᾶστε πώς ὁ μπολσεβικισμός θεωροῦνταν στίς ἀρχές τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης σάν κάτι τό παράδοξο, καί ἄν στή Ρωσία βρέθηκαν πολύ γρήγορα στήν ἀνάγκη νά ἐγκαταλείψουν αὐτή τήν ἀντίληψη, τήν ἀντίληψη πού ἦταν ἔκφραση ἀνεπαρκοῦς ἀνάπτυξης καί ἀδυναμίας τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης, τήν ἐγκατέλειψαν καί στήν Εὐρώπη. Ὁ μπολσεβικισμός ἔγινε παγκόσμιο φαινόμενο, ἡ ἐργατική ἐπανάσταση σήκωσε κεφάλι. Τό σοβιετικό σύστημα, πού τό δημιουργήσαμε τόν Ὀχτώβρη, ἀκολουθώντας τίς ἐντολές τοῦ 1905, πλουτίζοντας τήν ἴδια μας τήν πείρα, τό σοβιετικό αὐτό σύστημα ἔγινε ἕνα φαινόμενο κοσμοϊστορικῆς σημασίας.

Σήμερα μποροῦμε νά ποῦμε χωρίς καμιά ὑπερβολή ὅτι δυό στρατόπεδα βρίσκονται ἐντελῶς συνειδητά ἀντιμέτωπα σέ παγκόσμια κλίμακα. Πρέπει νά σημειώσουμε πώς μόνο αὐτό τό χρόνο στάθηκαν ἀντιμέτωπα σέ ἕναν ἀποφασιστικό καί τελικό ἀγώνα, κι' ἐμεῖς τώρα, στή διάρκεια ἀκριβῶς τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου, περνοῦμε μιά ἀπό τίς πιό μεγάλες, ἴσως ἀπότομες, μή ὁλοκληρωμένες μεταβατικές στιγμές ἀπό τόν πόλεμο στήν εἰρήνη.

Ὅλοι σας ξέρετε τί ἔπαθαν οἱ ἡγέτες τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν τῆς 'Αντάντ, πού κραύγαζαν σέ ὅλο τόν κόσμο: «δέν θά σταματήσουμε ποτέ τόν πόλεμο ἐνάντια στούς σφετεριστές, στούς ληστές, στούς ἅρπαγες τῆς ἐξουσίας, στούς ἐχθρούς τῆς δημοκρατίας, στούς μπολσεβίκους». Ξέρετε πῶς ἔλυσαν στήν ἀρχή τόν ἀποκλεισμό, πῶς ναυάγησε ἡ ἀπόπειρά τους νά ἑνώσουν τά μικρά κράτη, γιατί ἐμεῖς κατορθώσαμε νά τραβήξουμε μέ τό μέρος μας ὄχι μόνο τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν, μά κατορθώσαμε νά προσελκύσουμε καί τήν ἀστική τάξη τῶν μικρῶν χωρῶν, γιατί οἱ ἰμπεριαλιστές δέν καταπιέζουν μόνο τούς ἐργάτες τῶν χωρῶν τους, μά καί τήν ἀστική τάξη τῶν μικρῶν κρατῶν. Ξέρετε πῶς τραβήξαμε μέ τό μέρος μας τήν ταλαντευόμενη ἀστική τάξη μέσα στίς προηγμένες χῶρες, καί τώρα ἦλθε ἡ στιγμή πού ἡ 'Αντάντ παραβαίνει τίς παλιές ὑποσχέσεις της, τίς ὑποθῆκες της, παραβιάζει τά σύμφωνά της, πού κοντά στ' ἄλλα ὑπόγραψε δεκάδες φορές μέ διάφορους ρώσους λευκοφρουρίτες, καί μένει τώρα μέ τά σύμφωνά της στά κρύα τοῦ λουτροῦ, γιατί στά σύμφωνα αὐτά ξόδεψε ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια χωρίς νά ἀποτελειώσει τό ἔργο της.

Τώρα ἡ 'Αντάντ, ἀφοῦ ἔλυσε τόν ἀποκλεισμό, ἄρχισε στήν οὐσία διαπραγματεύσεις εἰρήνης μέ τή Σοβιετική Δημοκρατία, ἀλλά τίς διαπραγματεύσεις αὐτές δέν τίς τελειώνει, γι' αὐτό τά μικρά κράτη ἔχασαν τήν πίστη τους σ' αὐτή, ἔχασαν τήν πίστη στή δύναμή της. Βλέπουμε πώς ἡ θέση τῆς 'Αντάντ, οἱ ἐξωτερικές της σχέσεις δέν μποροῦν σέ καμιά περίπτωση νά καθοριστοῦν ἀπό τήν ἄποψη τῶν συνηθισμένων νομολογικῶν ἐννοιῶν. Τά κράτη τῆς 'Αντάντ δέν βρίσκονται οὔτε σέ πόλεμο, οὔτε σέ εἰρήνη μέ τούς μπολσεβίκους, αὐτά καί μᾶς ἀναγνωρίζουν καί δέν μᾶς ἀναγνωρίζουν. Καί αὐτή ἡ πλήρης ἀποσύνθεση τῶν ἐχθρῶν μας, πού ἦταν βέβαιοι πώς κάτι εἶναι, μᾶς δείχνει ὅτι δέν εἶναι τίποτε, ἐκτός ἀπό μιά χούφτα

καπιταλιστικά θεριά, πού άρπάχτηκαν μεταξύ τους καί εἶναι ὁλότελα ἀνίσχυρα νά μᾶς βλάψουν.

Ἡ κατάσταση παρουσιάζεται τώρα ὡς ἑξῆς: ἡ Λεττονία [104] μᾶς ἔκανε ἐπίσημα προτάσεις εἰρήνης. Ἡ Φιλλανδία μᾶς ἔστειλε τηλεγράφημα, ὅπου μιλᾶ ἐπίσημα γιά ὁριοθετική γραμμή, στήν οὐσία ὅμως αὐτό ἀποτελεῖ ἐγκαινίαση εἰρηνικῆς πολιτικῆς [105]. Τέλος ἡ Πολωνία, αὐτή ἡ Πολωνία πού οἱ ἐκπρόσωποί της κράδαιναν καί ἐξακολουθοῦν νά κραδαίνουν ἀπειλητικά τά ὅπλα, αὐτή ἡ Πολωνία πού ἔπαιρνε καί παίρνει περισσότερο ἀπό ὅλους τραῖνα μέ πυροβόλα καί ὑποσχέσεις γιά κάθε λογῆς βοήθεια, ἀρκεῖ νά συνεχίσει τόν ἀγώνα ἐνάντια στή Ρωσία, ἀκόμη καί ἡ Πολωνία αὐτή πού ἡ ἀσταθής θέση τῆς κυβέρνησής της ἀναγκάζει τήν κυβέρνηση αὐτή νά κάνει ὁποιονδήποτε πολεμικό τυχοδιωκτισμό, ἡ Πολωνία αὐτή μᾶς κάλεσε νά ἀρχίσουμε διαπραγματεύσεις εἰρήνης [106]. Πρέπει νά εἴμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί. Ἡ πολιτική μας ἀπαιτεῖ προπαντός σύνεση. Ἐδῶ τό πιό δύσκολο εἶναι νά βροῦμε τή σωστή γραμμή, γιατί κανένας δέν ξέρει ἀκόμη σέ ποιά γραμμή βρίσκεται τό τραῖνο — καί ὁ ἴδιος ὁ ἐχθρός δέν ξέρει τί θά κάνει παραπέρα. Οἱ κύριοι πού ἐκπροσωποῦν τή γαλλική πολιτική καί ἐξερεθίζουν ἐνάντιά μας προπαντός τήν Πολωνία, ὅπως καί οἱ ἀρχηγοί τῆς ἀστοτσιφλικάδικης Πολωνίας, δέν ξέρουν τί θά γίνει παραπέρα, δέν ξέρουν τί θέλουν. Σήμερα λένε: «Κύριοι, δόστε μας μερικά τραῖνα μέ κανόνια, μερικές ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια καί εἴμαστε ἕτοιμοι νά πολεμήσουμε ἐνάντια στούς μπολσεβίκους». Κρύβουν τίς εἰδήσεις γιά τίς ἀπεργίες πού πληθαίνουν στήν Πολωνία, δυναμώνουν τή λογοκρισία γιά νά κρύψουν τήν ἀλήθεια. Μά τό ἐπαναστατικό κίνημα στήν Πολωνία ἀναπτύσσεται. Ἡ ἐπαναστατική ἄνοδος στή Γερμανία, στήν καινούργια της φάση, στήν καινούργια της βαθμίδα, ὅπου οἱ ἐργάτες ὕστερα ἀπό τήν περίοδο τοῦ γερμανικοῦ κορνιλοφισμοῦ συγκροτοῦν κόκκινες στρατιές, δείχνει καθαρά (αὐτό λένε τά τελευταῖα τηλεγραφήματα ἀπό ἐκεῖ) πώς οἱ ἐργάτες ἀνάβουν ὅλο καί περισσότερο. Στή συνείδηση τῶν ἴδιων τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἀστοτσιφλικάδικης Πολωνίας ἀρχίζει νά εἰσχωρεῖ ἡ σκέψη: «Μήπως θά εἶναι ἀργά, μήπως ἡ Πολωνία γίνει Σοβιετική Δημοκρατία πρίν προφτάσουμε νά συντάξουμε μιά κυβερνητική πράξη σχετικά μέ τήν εἰρήνη ἤ τόν πόλεμο;». Δέν ξέρουν τί νά κάνουν. Δέν ξέρουν τί θά ξημερώσει.

Ἐμεῖς ξέρουμε πώς μέ τόν κάθε μήνα πού περνᾶ οἱ δυνάμεις μας αὐξάνουν τεράστια καί θά αὐξάνουν ὅλο καί περισσότερο. Γι' αὐτό ἀπό διεθνή ἄποψη στεκόμαστε σήμερα πιό γερά ἀπό κάθε ἄλλη φορά. Πρέπει ὅμως νά ἀντικρύζουμε τή διεθνή κρίση μέ ἐξαιρετική προσοχή καί νά εἴμαστε ἕτοιμοι νά ἀντιμετωπίσουμε κάθε ἀπρόοπτο. Ἔχουμε ἀπό τήν Πολωνία μιά ἐπίσημη πρόταση εἰρήνης. Οἱ κύριοι αὐτοί βρίσκονται σέ ἀπελπιστική κατάσταση, τόσο ἀπελπιστική πού οἱ φίλοι τους, οἱ γερμανοί μοναρχικοί, ἄνθρωποι πιό καλλιεργημένοι, μέ μεγαλύτερη πολιτική πείρα καί περισσότερες γνώσεις, ρίχτηκαν στόν τυχοδιωκτισμό, στόν κορνιλοφισμό. Ἡ πολωνική ἀστική τάξη κάνει προτάσεις εἰρήνης, ξέροντας πώς ἕνας τυχοδιωκτισμός μπορεῖ νά μετατραπεῖ σέ πολωνικό κορνιλοφισμό. Ξέροντας πώς ὁ ἀντίπαλός μας βρίσκεται σέ ἀπελπιστικά δύσκολη κατάσταση — ἀντίπαλος πού δέν ξέρει τί θέλει νά κάνει, τί θά κάνει αὔριο — πρέπει νά ποῦμε μέ ἀπόλυτη σταθερότητα ὅτι, παρόλο πού μᾶς ἔγιναν προτάσεις εἰρήνης, ὑπάρχει πιθανότητα πολέμου. Εἶναι ἀδύνατο νά προβλέψουμε τήν παραπέρα στάση τους. Αὐτούς τούς ἀνθρώπους τούς εἴδαμε, αὐτούς τούς Κέρενσκι, τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους τούς ξέρουμε. Στά δυό αὐτά χρόνια τούς εἴδαμε νά κλίνουν σήμερα πρός τόν Κολτσάκ, αὔριο σχεδόν πρός τούς μπολσεβίκους, μετά πρός τόν Ντενίκιν, καί ὅλα αὐτά καλύπτονταν μέ φλυαρίες γιά ἐλευθερία καί δημοκρατία. Αὐτούς τούς κυρίους τούς ξέρουμε, γι' αὐτό πιανόμαστε καί μέ τά δυό μας χέρια ἀπό τίς προτάσεις εἰρήνης, ἕτοιμοι γιά τίς μεγαλύτερες δυνατές ὑποχωρήσεις, βέβαιοι πώς ἡ εἰρήνη μέ τά μικρά κράτη θά προωθήσει τήν ὑπόθεση ἄπειρες φορές καλύτερα ἀπό ὅ,τι ὁ πόλεμος, γιατί οἱ ἰμπεριαλιστές ἐξαπατοῦσαν τίς ἐργαζόμενες μάζες μέ τόν πόλεμο κι' ἔτσι ἔκρυβαν τήν ἀλήθεια γιά τή Σοβιετική Ρωσία, γι' αὐτό ὁποιαδήποτε εἰρήνη θά ἀνοίξει ἑκατό φορές πιό πολύ καί πιό πλατιά τό δρόμο γιά τήν αὔξηση τῆς ἐπιροῆς μας. Ἡ ἐπιροή μας καί χωρίς αὐτό ἦταν μεγάλη τοῦτα τά χρόνια. Ἡ III, ἡ Κομμουνιστική Διεθνής κέρδισε πρωτάκουστες νίκες. Ξέρουμε ὅμως ταυτόχρονα ὅτι τόν πόλεμο μποροῦν νά μᾶς τόν ἐπιβάλουν κάθε στιγμή. Οἱ ἀντίπαλοί μας δέν ξέρουν ἀκόμη καί οἱ ἴδιοι τί εἶναι ἱκανοί νά κάνουν ἀπό τήν ἄποψη αὐτή.

Τό ὅτι γίνονται πολεμικές προετοιμασίες, γι' αὐτό δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία. Τώρα πολλά γειτονικά μας κράτη, καί ἴσως πολλά ἀπό τά μή γειτονικά, ἐξοπλίζονται. Νά γιατί στήν ἐξωτερική μας πολιτική εἴμαστε πάνω ἀπόλα ὑποχρεωμένοι νά

ἑλισσόμαστε καί νά ἀκολουθοῦμε μέ τή μεγαλύτερη σταθερότητα τή γραμμή πού χαράξαμε καί νά εἶμαστε ἕτοιμοι γιά ὅ,τι καί ἄν συμβεῖ. Τόν πόλεμο γιά τήν εἰρήνη τόν κάναμε μέ ἐξαιρετική δραστηριότητα. Ὁ πόλεμος αὐτός δίνει θαυμάσια ἀποτελέσματα. Στό στίβο αὐτό τοῦ ἀγώνα σταθήκαμε στό ὕψος μας, πάντως δέν τά καταφέραμε χειρότερα ἀπό ὅ,τι τά καταφέραμε στό πεδίο δράσης τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, στό αἱματηρό μέτωπο. Δέν ἐξαρτᾶται ὅμως ἀπό τή θέληση τῶν μικρῶν κρατῶν, ἀκόμη καί ἄν θελήσουν τήν εἰρήνη, δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τή θέλησή τους νά κλείσουν εἰρήνη μαζί μας. Εἶναι βουτηγμένα ὥς τό λαιμό στά χρέη στίς χῶρες τῆς Ἀντάντ, καί οἱ χῶρες αὐτές διεξάγουν ἕναν ἀπεγνωσμένο ἀγώνα μεταξύ τους καί βρίσκονται σέ ὀξύτατο ἀνταγωνισμό. Γι᾽ αὐτό δέν πρέπει νά ξεχνοῦμε πώς ἡ εἰρήνη, ἄν τή δοῦμε μέσα σέ ἱστορικά πλαίσια πού δημιούργησε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καί ὁ πόλεμος ἐνάντια στήν Ἀντάντ, εἶναι φυσικά ἐφικτή.

Τά βήματά μας ὅμως πρός τήν εἰρήνη πρέπει νά συνοδεύονται ἀπό μιά ὁλόπλευρη ἔνταση τῆς στρατιωτικῆς μας προετοιμασίας, καί ὁπωσδήποτε δέν πρέπει νά ἀφοπλίσουμε τό στρατό μας. Ὁ στρατός μας ἀποτελεῖ τήν πραγματική ἐγγύηση ὅτι τά ἰμπεριαλιστικά κράτη δέν θά κάνουν τήν παραμικρή ἀπόπειρα, τήν παραμικρή ἐπιβουλή ἐνάντια στή χώρα μας, γιατί ἄν καί θά μποροῦσαν νά ὑπολογίζουν σέ ὁρισμένες ἐντυπωσιακές ἐπιτυχίες στήν ἀρχή, ὡστόσο καμιά ἀπ᾽ αὐτές δέν θά ἀποφύγει τή συντριβή ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία. Αὐτό πρέπει νά τό ξέρουμε, αὐτό πρέπει νά ἀποτελεῖ τή βάση τῆς διαφώτισης καί τῆς προπαγάνδας μας, καί πρός αὐτή τήν κατεύθυνση πρέπει νά ξέρουμε νά προετοιμαστοῦμε καί νά πραγματοποιήσουμε τό καθῆκον πού μέ αὐξανόμενη κούραση μᾶς ἀναγκάζει νά συνδυάσουμε τό ἕνα μέ τό ἄλλο.

Θά ἀσχοληθῶ τώρα μέ τούς σπουδαιότερους θεμελιακούς λόγους πού μᾶς ἀνάγκασαν νά προσανατολίσουμε ἀποφασιστικά τίς ἐργαζόμενες μάζες στό δρόμο τῆς χρησιμοποίησης τοῦ στρατοῦ γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν βασικῶν καί ἄμεσων καθηκόντων. Ἡ παλιά πηγή τῆς πειθαρχίας — τό κεφάλαιο, ἐξασθένησε, ἡ παλιά πηγή τῆς συνένωσης χάθηκε. Πρέπει νά δημιουργήσουμε μιά πειθαρχία διαφορετική, μιάν ἄλλη πηγή πειθαρχίας καί συνένωσης. Ἐκεῖνο πού ἀποτελεῖ ἐξαναγκασμό, προκαλεῖ τήν ἀγανάκτηση καί τίς φωνές, τό θόρυβο καί τίς κραυγές τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, πού ἐπαναλαβαίνει τίς λέξεις «ἐλευθερία» καί «ἰσότητα», χωρίς νά καταλαβαίνει πώς ἡ

ἐλευθερία τοῦ κεφαλαίου εἶναι ἔγκλημα σέ βάρος τῶν ἐργατῶν, πώς ἡ ἰσότητα τοῦ χορτάτου μέ τόν πεινασμένο εἶναι ἔγκλημα σέ βάρος τῶν ἐργαζομένων. Ἐμεῖς, στό ὄνομα τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στήν ψευτιά, πραγματοποιοῦμε τήν ὑποχρεωτική ἐργασία καί τή συνένωση τῶν ἐργαζομένων, χωρίς νά φοβόμαστε καθόλου τόν ἐξαναγκασμό, γιατί πουθενά δέν ἔγινε ἐπανάσταση χωρίς ἐξαναγκασμό, καί τό προλεταριάτο ἔχει τό δικαίωμα νά χρησιμοποιήσει τόν ἐξαναγκασμό, γιά νά κρατήσει μέ κάθε θυσία αὐτό πού τοῦ ἀνήκει. Ὅταν οἱ κύριοι ἀστοί, οἱ κύριοι συμφιλιωτιστές, οἱ κύριοι «ἀνεξάρτητοι» τῆς Γερμανίας, οἱ «ἀνεξάρτητοι» τῆς Αὐστρίας καί οἱ γάλλοι ὀπαδοί τοῦ Λονγκέ λογομαχοῦσαν γύρω ἀπό τόν ἱστορικό παράγοντα, ξεχνοῦσαν πάντα τόν παράγοντα τῆς ἐπαναστατικῆς ἀποφασιστικότητας, τῆς σταθερότητας καί τῆς ἀλύγιστης θέλησης τοῦ προλεταριάτου. Αὐτόν ἀκριβῶς τόν παράγοντα ἀποτελεῖ ἡ ἀλύγιστη θέληση καί τό ἀτσάλωμα τοῦ προλεταριάτου τῆς χώρας μας, πού εἶπε καί στόν ἑαυτό του καί στούς ἄλλους καί πού τό ἀπόδειξε καί στήν πράξη, πώς θά προτιμήσουμε νά πεθάνουμε ὅλοι ὥς τόν τελευταῖο, παρά νά παραδόσουμε τό ἔδαφός μας, νά ἐγκαταλείψουμε τήν ἀρχή μας, τήν ἀρχή τῆς πειθαρχίας καί τῆς σταθερῆς πολιτικῆς, πού γι' αὐτή πρέπει νά τά θυσιάσουμε ὅλα. Σέ στιγμές ἀποσύνθεσης τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν, τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν, σέ στιγμές πού ἡ τάξη αὐτή βρίσκεται σέ ἀπόγνωση καί κρίση, μόνο ὁ πολιτικός αὐτός παράγοντας ἀποφασίζει. Τά λόγια γιά μειοψηφία καί πλειοψηφία, γιά δημοκρατία καί ἐλευθερία δέν ἀποφασίζουν τίποτε, ὅσο καί ἄν τά τονίζουν οἱ ἥρωες τῆς περασμένης ἱστορικῆς περιόδου. Ἐδῶ κρίνει ἡ συνειδητότητα καί ἡ σταθερότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἄν ἡ ἐργατική τάξη εἶναι ἕτοιμη νά θυσιαστεῖ, ἄν ἔχει ἀποδείξει ὅτι ξέρει νά ἐντείνει ὅλες τίς δυνάμεις της, αὐτό εἶναι ἐκεῖνο πού λύνει τό πρόβλημα. Ὅλα γιά τή λύση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος. Ἡ ἀποφασιστικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἡ ἀλύγιστη θέλησή της στήν πραγματοποίηση τοῦ συνθήματός της — «κάλλιο νά πέσουμε, παρά νά παραδοθοῦμε» — δέν εἶναι μόνο ἱστορικός παράγοντας, μά καί παράγοντας ἀποφασιστικός, νικηφόρος.

Ἀπό τή νίκη αὐτή, ἀπό τή βεβαιότητα αὐτή περνοῦμε, περάσαμε ἤδη στά καθήκοντα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας, πού ἡ πραγματοποίησή τους ἀποτελεῖ τό κύριο ἔργο τοῦ συνεδρίου μας. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή δέν μποροῦμε νά μιλοῦμε, κατά τή γνώμη μου, γιά ἔκθεση δράσης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ, ἤ πιό σωστά, γιά πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ· πρέπει

νά ποῦμε καθαρά καί ξάστερα: ναί, σύντροφοι, αὐτό εἶναι ἕνα ζήτημα πού θά τό λύσετε ἐσεῖς, πού πρέπει νά τό ἐξετάσετε προσεκτικά μέ ὅλο τό κύρος πού ἔχετε σάν ἀνώτατο ὄργανο τοῦ Κόμματος. Ἐμεῖς θέσαμε τό ζήτημα αὐτό μπροστά σας καθαρά. Πήραμε μιά συγκεκριμένη θέση. Ἡ δική σας ὑποχρέωση εἶναι νά ἐπικυρώσετε ὁριστικά, νά διορθώσετε ἤ νά τροποποιήσετε τήν ἀπόφασή μας. Ὡστόσο ἡ ΚΕ πρέπει νά πεῖ στήν ἔκθεσή της ὅτι σ' αὐτό τό βασικό, τό φλέγον ζήτημα πῆρε μιά ἐντελῶς συγκεκριμένη θέση. Μάλιστα, τό καθῆκον μας τώρα εἶναι νά χρησιμοποιήσουμε στό εἰρηνικό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας, στό ἔργο τῆς ἀνόρθωσης τῆς καταστραμένης παραγωγῆς, καθετί πού μπορεῖ νά συγκεντρώσει τό προλεταριάτο, νά πραγματοποιήσει τήν ἀπόλυτη ἑνότητά του. Ἐδῶ χρειάζεται σιδερένια πειθαρχία, σιδερένιο καθεστώς, πού χωρίς αὐτό δέν θά μπορούσαμε νά κρατηθοῦμε ὄχι δυό καί πλέον χρόνια, ἀλλά οὔτε καί δυό μῆνες. Πρέπει νά ξέρουμε νά ἀξιοποιοῦμε τή νίκη μας. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, πρέπει νά καταλάβουμε πώς τό πέρασμα αὐτό ἀπαιτεῖ πολλές θυσίες καί ἡ χώρα ἔχει ἤδη δόσει πολλές.

Γιά τήν ΚΕ ἡ κύρια πλευρά τοῦ ζητήματος ἦταν ξεκάθαρη. Ὅλη ἡ δράση μας ὑποτασσόταν σ' αὐτή τήν πολιτική, κατευθυνόταν ἀπ' αὐτό τό πνεῦμα. Λογουχάρη, ἕνα ζήτημα πού φαίνεται μερικό καί πού αὐτό καθαυτό, ἄν τό ἀποσπάσουμε ἀπό τό σύνολο, δέν μπορεῖ βέβαια νά ἔχει ἀξιώσεις βασικοῦ ζητήματος ἀρχῶν — τό ζήτημα τῆς συλλογικότητας καί τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης πού θά ἀσχοληθεῖτε μέ τή λύση του — πρέπει ὁπωσδήποτε νά ἐξεταστεῖ μέ τό πρίσμα τῶν βασικῶν διδαγμάτων, τῆς πείρας μας, τῆς ἐπαναστατικῆς πρακτικῆς μας. Μᾶς λένε, λογουχάρη: «Ἡ συλλογικότητα εἶναι μιά ἀπό τίς μορφές συμμετοχῆς τῶν πλατιῶν μαζῶν στή διεύθυνση τοῦ κράτους». Ἐμεῖς ὅμως συζητήσαμε στήν ΚΕ αὐτό τό ζήτημα, πήραμε ἀποφάσεις καί πρέπει νά λογοδοτήσουμε μπροστά σας: σύντροφοι, δέν ἐπιτρέπεται νά ἀνεχόμαστε μιά τέτια θεωρητική σύγχυση. Ἄν στό βασικό ζήτημα τῆς πολεμικῆς μας δράσης, τοῦ ἐμφυλίου μας πολέμου, ἀνεχόμασταν καί τό ἕνα δέκατο αὐτῆς τῆς θεωρητικῆς σύγχυσης, θά μᾶς τσάκιζαν καί θά τό ἀξίζαμε.

Ἐπιτρέψτε μου, σύντροφοι, ἀπ' ἀφορμή τήν ἔκθεση δράσης τῆς ΚΕ καί σέ σχέση μέ τό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς τῆς νέας τάξης στή διεύθυνση τοῦ κράτους μέ βάση τή συλλογικότητα ἤ τή μονοπρόσωπη διεύθυνση νά κάνω λίγη θεωρία, νά δείξω πῶς κυβερνᾶ μιά τάξη, σέ τί ἐκφράζεται ἡ κυριαρχία τῆς τάξης. Ἄλλωστε, ἀπό τήν

ἄποψη αὐτή δέν εἴμαστε πρωτάρηδες, καί ἡ διαφορά τῆς ἐπανάστασής μας ἀπό τίς προηγούμενες ἐπαναστάσεις εἶναι ὅτι στήν ἐπανάστασή μας δέν ὑπάρχει οὐτοπισμός. Μιά νέα τάξη πού ἦλθε νά ἀντικαταστήσει μιά παλιά μπορεῖ νά κρατηθεῖ στήν ἐξουσία μόνο μέ λυσσαλέο ἀγώνα ἐνάντια στίς ἄλλες τάξεις καί νά νικήσει όριστικά μόνο στήν περίπτωση πού θά κατορθώσει νά ἐξαλείψει τίς τάξεις γενικά. Ἔτσι βάζει τό ζήτημα ἡ γιγάντια, ἡ πολύπλοκη πορεία τῆς ταξικῆς πάλης, διαφορετικά θά βουλιάξετε στό βάλτο τῆς σύγχυσης. Σέ τί ἐκφράζεται ἡ κυριαρχία μιᾶς τάξης; Σέ τί ἐκφραζόταν ἡ κυριαρχία τῆς ἀστικῆς τάξης πάνω στούς φεουδάρχες; Τά Συντάγματα ἔγραφαν γιά ἐλευθερία, γιά ἰσότητα. Αὐτό εἶναι ἕνα ψέμα. Ὅσο ὑπάρχουν ἐργαζόμενοι, οἱ ἰδιοκτῆτες εἶναι ἱκανοί καί μάλιστα ἀναγκασμένοι σάν ἰδιοκτῆτες νά κερδοσκοποῦν. Ἐμεῖς λέμε ὅτι δέν ὑπάρχει ἰσότητα, ὁ χορτάτος δέν εἶναι ἴσος μέ τόν πεινασμένο καί ὁ κερδοσκόπος μέ τόν ἐργαζόμενο.

Σέ τί ἐκφράζεται τώρα ἡ κυριαρχία τῆς τάξης; Ἡ κυριαρχία τοῦ προλεταριάτου ἐκφράζεται στό ὅτι ἀπαλλοτριώθηκε ἡ ἰδιοκτησία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Τό πνεῦμα, τό βασικό περιεχόμενο ὅλων τῶν προηγούμενων Συνταγμάτων, ἀκόμη καί τοῦ πιό ρεπουμπλικανικοῦ, τοῦ πιό δημοκρατικοῦ συνοψιζόταν στήν ἰδιοκτησία καί μόνο. Τό δικό μας Σύνταγμα γι' αὐτό ἀκριβῶς κατάκτησε καί ἔχει τό δικαίωμα τῆς ἱστορικῆς ὕπαρξης, γιατί δέν γράφει μόνο στό χαρτί ὅτι καταργεῖται ἡ ἰδιοκτησία. Τό νικηφόρο προλεταριάτο κατάργησε καί ἀνάτρεψε τήν ἰδιοκτησία συθέμελα· νά ποῦ βρίσκεται ἡ κυριαρχία τῆς τάξης. Πρίν ἀπόλα στό ζήτημα τῆς ἰδιοκτησίας. Ὅταν λύσαμε πρακτικά τό ζήτημα τῆς ἰδιοκτησίας, ἐξασφαλίσαμε μ' αὐτό τήν κυριαρχία τῆς τάξης. Ὕστερα ἀπ' αὐτό, ὅταν τό Σύνταγμα καταχώρησε στό χαρτί ἐκεῖνο πού εἶχε λύσει ἡ ζωή — τήν κατάργηση τῆς καπιταλιστικῆς καί τῆς τσιφλικάδικης ἰδιοκτησίας καί πρόσθεσε: σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα ἡ ἐργατική τάξη ἔχει περισσότερα δικαιώματα ἀπό τήν ἀγροτιά καί οἱ ἐκμεταλλευτές δέν ἔχουν κανένα δικαίωμα — μέ αὐτό καταχωρήθηκε τό γεγονός ὅτι πραγματοποιήσαμε τήν κυριαρχία τῆς τάξης μας καί συνδέσαμε ἔτσι μαζί μας τούς ἐργαζόμενους ὅλων τῶν στρωμάτων καί τῶν μικροομάδων.

Οἱ μικροαστοί ἰδιοκτῆτες εἶναι χωρισμένοι· ὅσοι ἀπ' αὐτούς ἔχουν μεγαλύτερη ἰδιοκτησία εἶναι ἐχθροί ἐκείνων πού ἔχουν μικρότερη, καί οἱ προλετάριοι, καταργώντας τήν ἰδιοκτησία, τούς κηρύσσουν ἀνοιχτά τόν πόλεμο. Ὑπάρχουν ἀκόμη πολλοί ἄνθρωποι μή συνειδητοποιημένοι, καθυστερημένοι πού εἶναι ὁλόψυχα

ὑπέρ ὁποιουδήποτε ἐλεύθερου ἐμπορίου, μά πού ὅταν βλέπουν τήν πειθαρχία, τήν αὐτοθυσία γιά τή νίκη ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, δέν μποροῦν νά πολεμήσουν, αὐτοί δέν εἶναι μ' ἐμᾶς, ἀλλά εἶναι καί ἀνίσχυροι νά δράσουν ἐναντίον μας. Μόνο μέ τήν ταξική κυριαρχία καθορίζονται οἱ σχέσεις ἰδιοκτησίας καί τό ποιά τάξη εἶναι κυρίαρχη. Ὅποιος συνδέει τό ζήτημα τῆς ἔκφρασης τῆς ταξικῆς κυριαρχίας μέ τό ζήτημα τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ, ὅπως τό βλέπουμε νά γίνεται συχνά, αὐτός προκαλεῖ τέτια σύγχυση πού καμιά δουλιά δέν μπορεῖ νά προκόψει πάνω σ' αὐτή τή βάση. Ἡ σαφήνεια τῆς προπαγάνδας καί τῆς διαφώτισης εἶναι ὅρος βασικός. Ὅταν οἱ ἀντίπαλοί μας ἔλεγαν καί ἀναγνώριζαν ὅτι κάναμε θαύματα στή διαφώτιση καί στήν προπαγάνδα, αὐτό δέν πρέπει νά τό πάρουμε ἀπό τήν ἐξωτερική του πλευρά, ὅτι δηλ. εἴχαμε πολλούς διαφωτιστές καί ὅτι ξοδεύαμε πολύ χαρτί, ἀλλά πρέπει νά τό πάρουμε ἀπό τήν ἐσωτερική του πλευρά, ὅτι ἡ ἀλήθεια πού ἔκλεινε μέσα της αὐτή ἡ διαφώτιση εἰσχωροῦσε στά κεφάλια ὅλων. Καί ἀπ' αὐτή τήν ἀλήθεια δέν ἐπιτρέπεται νά παρεκκλίνουμε.

Ὅταν οἱ τάξεις ἀντικαθιστοῦσαν ἡ μιά τήν ἄλλη, ἄλλαζαν καί τή στάση τους ἀπέναντι στήν ἰδιοκτησία. Ἡ ἀστική τάξη, ἀντικαθιστώντας τή φεουδαρχία, ἄλλαζε τή στάση της ἀπέναντι στήν ἰδιοκτησία· τό Σύνταγμα τῆς ἀστικῆς τάξης λέει: «Αὐτός πού ἔχει ἰδιοκτησία εἶναι ἴσος μέ τό φτωχό». Αὐτή ἦταν ἡ ἐλευθερία τῆς ἀστικῆς τάξης. Αὐτή ἡ «ἰσότητα» ἔδινε στήν καπιταλιστική τάξη τήν κυριαρχία μέσα στό κράτος. Καί τί νομίζετε, πώς ὅταν ἡ ἀστική τάξη ἀντικατάστησε τή φεουδαρχία μπέρδευε τό κράτος μέ τή διακυβέρνηση; Ὄχι, δέν ἦταν τόσο ἀνόητη. Ἡ ἀστική τάξη ἔλεγε πώς γιά νά διοικήσεις, πρέπει νά ἔχεις ἀνθρώπους πού νά ξέρουν νά διοικοῦν, καί γι' αὐτό τό λόγο θά πάρουμε τούς φεουδάρχες καί θά τούς αναδιαπαιδαγωγήσουμε. Ἔτσι καί ἔκαναν. Ἦταν λοιπόν αὐτό λάθος; Ὄχι, σύντροφοι, ἡ τέχνη νά διοικεῖς δέν πέφτει ἕτοιμη ἀπό τόν οὐρανό, δέν ἔρχεται μέ τήν ἐπιφοίτηση τοῦ ἁγίου πνεύματος, καί μέ τό νά εἶναι μιά τάξη πρωτοπόρα δέν γίνεται ἀμέσως καί ἱκανή νά κυβερνᾶ. Αὐτό τό βλέπουμε καί στό ἑξῆς παράδειγμα: ὅσο ἡ ἀστική τάξη νικοῦσε, ἔπαιρνε γιά τή διοίκηση ἀνθρώπους πού προέρχονταν ἀπό ἄλλη τάξη, τή φεουδαρχική· μά καί δέν εἶχε ἀπό ποῦ ἀλλοῦ νά τούς πάρει. Πρέπει νά βλέπουμε τά πράγματα νηφάλια: ἡ ἀστική τάξη χρη-

σιμοποίησε τήν προηγούμενη τάξη, κι' ἐμεῖς τώρα ἔχουμε τό ἴδιο καθῆκον — νά ξέρουμε νά παίρνουμε, νά ὑποτάσσουμε, νά χρησιμοποιοῦμε τίς γνώσεις της, τήν κατάρτισή της, νά ἐπωφελούμαστε ἀπό ὅλα αὐτά γιά τή νίκη τῆς τάξης μας. Γι' αὐτό λέμε πώς ἡ νικήτρια τάξη πρέπει νά εἶναι ὥριμη, καί ἡ ὡριμότητα δέν ἐξακριβώνεται μέ δείγματα γραφῆς ἤ μέ πιστοποιητικά, ἐξακριβώνεται μέ τήν πείρα, μέ τήν πρακτική.

Οἱ ἀστοί νίκησαν χωρίς νά ξέρουν νά διοικοῦν καί ἐξασφάλισαν τή νίκη τους μέ τή διακήρυξη ἑνός νέου Συντάγματος καί τή στρατολογία, τήν πρόσληψη διοικητικοῦ προσωπικοῦ πού τό διάλεγαν ἀπό τή δική τους τάξη, καί ἄρχισαν νά διδάσκονται, χρησιμοποιώντας τό διοικητικό προσωπικό τῆς παλιᾶς τάξης, ἄρχισαν νά ἐκπαιδεύουν καί τό δικό τους νέο προσωπικό, νά τό καταρτίζουν γιά τή διοικητική δουλιά, βάζοντας σέ κίνηση ὅλο τόν κρατικό μηχανισμό, ἐπιτάσσοντας τά φεουδαρχικά ἱδρύματα καί ἐπιτρέποντας τήν εἰσαγωγή στίς σχολές μόνο τῶν πλουσίων, κι' ἔτσι ὕστερα ἀπό πολλά χρόνια καί δεκαετίες κατάρτισαν διοικητικό προσωπικό ἀπό τήν τάξη τους. Τώρα, σ' ἕνα κράτος πού εἶναι ὀργανωμένο κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωση τῆς κυρίαρχης τάξης, πρέπει νά κάνουμε αὐτό πού γινόταν σέ ὅλα τά κράτη. Ἄν δέν θέλουμε νά γίνουμε καθαρόαιμοι οὐτοπιστές καί κενοί φρασεολόγοι πρέπει νά ποῦμε ὅτι ὀφείλουμε νά παίρνουμε ὑπόψη τήν πείρα τῶν περασμένων χρόνων, ὅτι ὀφείλουμε νά περιφρουρήσουμε τό Σύνταγμα πού κατάκτησε ἡ ἐπανάσταση, ἀλλά γιά τή διοίκηση, γιά τήν κρατική ὀργάνωση πρέπει νά ἔχουμε ἀνθρώπους πού κατέχουν τήν τεχνική τῆς διοίκησης, πού ἔχουν πείρα στά κρατικά καί οἰκονομικά ζητήματα, καί τέτιους ἀνθρώπους δέν μποροῦμε νά πάρουμε ἀπό πουθενά ἀλλοῦ, παρά μόνο ἀπό τήν τάξη πού προηγήθηκε.

Οἱ ἀπόψεις γιά τή συλλογικότητα εἶναι σχεδόν πάντα διαποτισμένες ἀπό ἕνα πνεῦμα πού μαρτυρεῖ τήν πιό μεγάλη ἄγνοια, ἀπό ἕνα πνεῦμα ἐχθρότητας πρός τούς εἰδικούς. Μέ ἕνα τέτιο πνεῦμα δέν μποροῦμε νά νικήσουμε. Γιά νά νικήσουμε πρέπει νά καταλάβουμε τήν ἱστορία τοῦ παλιοῦ ἀστικοῦ κόσμου σέ ὅλο της τό βάθος καί γιά νά οἰκοδομήσουμε τόν κομμουνισμό πρέπει νά πάρουμε καί τήν τεχνική καί τήν ἐπιστήμη καί νά τίς βάλουμε στήν ὑπηρεσία τῶν πιό πλατιῶν κύκλων. Κι' αὐτές δέν μποροῦμε νά τίς πάρουμε ἀπό πουθενά ἀλλοῦ, παρά μόνο ἀπό τήν ἀστική τάξη. Τό βασικό αὐτό ζήτημα πρέπει νά τό θέσουμε μέ ὀξύτητα, πρέπει νά τό περιλάβουμε στά βασικά καθήκοντα τῆς οἰκονομικῆς

οἰκοδόμησης. Πρέπει νά διοικοῦμε μέ τή βοήθεια τῶν ἀνθρώπων πού προέρχονται ἀπό τήν τάξη πού ἀνατρέψαμε, ἀνθρώπων πού εἶναι διαποτισμένοι μέ τίς προλήψεις τῆς τάξης τους καί πού πρέπει νά τούς ἀναδιαπαιδαγωγήσουμε. Ταυτόχρονα πρέπει νά στρατολογοῦμε δικά μας διοικητικά στελέχη ἀπό τίς γραμμές τῆς τάξης μας. Πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε ὅλο τόν κρατικό μηχανισμό ἔτσι πού τά ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα, ἡ ἐξωσχολική μόρφωση, ἡ πρακτική κατάρτιση, ὅλα αὐτά νά βρίσκονται κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῶν κομμουνιστῶν καί νά ἐξυπηρετοῦν τούς προλετάριους, τούς ἐργάτες καί τούς ἐργαζόμενους ἀγρότες.

Μόνο ἔτσι μποροῦμε νά θέσουμε τό ζήτημα. Δέν μποροῦμε ὕστερα ἀπό πείρα δυό χρόνων νά σκεπτόμαστε μ' ἕναν τρόπο, λές καί γιά πρώτη φορά καταπιανόμαστε μέ τή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση. Κάναμε ἀρκετές ἀνοησίες στήν περίοδο τοῦ Σμόλνι καί γύρω ἀπό τό Σμόλνι. Αὐτό δέν εἶναι καθόλου ντροπή. Ἀπό ποῦ θά εἴχαμε τήν πείρα, ἀφοῦ γιά πρώτη φορά καταπιανόμασταν μέ ἕνα καινούργιο ἔργο; Δοκιμάσαμε ἔτσι, δοκιμάσαμε κι' ἀλλιῶς. Πηγαίναμε μέ τό ρεῦμα, γιατί δέν μπορούσαμε νά ξεχωρίσουμε ποιό εἶναι τό σωστό καί ποιό τό λαθεμένο — γι' αὐτό τό πράγμα χρειάζεται καιρός. Αὐτό ὅμως ἀνήκει στό πρόσφατο παρελθόν πού τό περάσαμε. Τό παρελθόν αὐτό, ὅπου βασίλευε τό χάος καί ὁ ἐνθουσιασμός, ἔχει πιά περάσει. Καί ἕνα ντοκουμέντο ἀπ' αὐτό τό παρελθόν εἶναι ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ. Εἶναι ἕνα ἱστορικό ντοκουμέντο, κάτι περισσότερο, εἶναι μιά ἱστορική περίοδος. Τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ μᾶς τήν ἐπέβαλαν, γιατί εἴμασταν ἀδύνατοι σέ ὅλους τούς τομεῖς. Τί ἦταν αὐτή ἡ περίοδος; Ἦταν μιά περίοδος ἔλλειψης δύναμης, ἀπό τήν ὁποία βγήκαμε νικητές. Ἦταν μιά περίοδος ἀπόλυτης συλλογικότητας. Αὐτό τό ἱστορικό γεγονός δέν μπορεῖ νά παρακαμφθεῖ, ὅταν λένε πώς ἡ συλλογικότητα εἶναι σχολή διοίκησης τοῦ κράτους. Δέν ἐπιτρέπεται ἐπιτέλους νά καθόμαστε αἰωνίως στήν προκαταρκτική τάξη τοῦ σχολείου! (Χειροκροτήματα.) Αὐτό δέν θά γίνει. Τώρα ἐνηλικιωθήκαμε καί θά μᾶς τίς βρέχουν, θά μᾶς τίς βρέχουν σέ ὅλους τούς τομεῖς, ἄν φερνόμαστε σάν μαθητούδια. Πρέπει νά προχωρήσουμε. Πρέπει μέ δραστηριότητα, μέ ἑνότητα θέλησης νά ἀνεβαίνουμε ὁλοένα καί ψηλότερα. Τά συνδικάτα ἔχουν νά ἀντιμετωπίσουν τεράστιες δυσκολίες. Πρέπει νά πετύχουμε, ὥστε τά συνδικάτα νά νιώσουν αὐτά τά καθήκοντα στό πνεῦμα τῆς πάλης ἐνάντια στά ὑπολείμματα τοῦ περιβόητου δημοκρατισμοῦ. Ὅλες αὐτές οἱ φωνές γιά διορισμένους, ὅλη αὐτή ἡ παλιά, ἡ ἐπιζήμια σαβούρα, πού τή

συναντᾶ κανείς σέ διάφορες ἀποφάσεις καί συζητήσεις, πρέπει νά σαρωθεῖ. Διαφορετικά δέν μποροῦμε νά νικήσουμε. Ἄν δέν ἀφομοιώσουμε αὐτό τό δίδαγμα τῶν δυό χρόνων, θά πεῖ πώς μείναμε πίσω, καί ὅσοι μένουν πίσω συντρίβονται.

Τό καθῆκον αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολο. Τά συνδικάτα μᾶς πρόσφεραν τεράστια βοήθεια στήν οἰκοδόμηση τοῦ προλεταριακοῦ κράτους. Ἦταν ὁ κρίκος πού ἔδενε τό Κόμμα μέ τά ἑκατομμύρια καθυστερημένες μάζες. Δέν θά παίξουμε τό κρυφτούλι: τά συνδικάτα εἶχαν ἐπωμιστεῖ ὁλοκληρωτικά τό καθῆκον τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στά κακά πού μᾶς βρῆκαν, ὅταν προέκυψε ἡ ἀνάγκη νά βοηθήσουν τό κράτος στή δουλιά τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Μήπως αὐτό δέν ἦταν ἕνα τεράστιο καθῆκον; Τελευταῖα κυκλοφόρησε τό «Δελτίο τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης Στατιστικῆς» [107]. Τά γενικά ἀποτελέσματα πού ὑπάρχουν ἐκεῖ τά βγάζουν στατιστικοί πού δέν μποροῦμε μέ κανένα τρόπο νά τούς ὑποπτευθοῦμε γιά μπολσεβικισμό. Ὑπάρχουν ἐκεῖ δυό ἐνδιαφέροντες ἀριθμοί: τό 1918 καί τό 1919 οἱ ἐργάτες τῶν κυβερνείων πού καταναλώνουν σιτηρά ἔπαιρναν 7 πούτια σιτηρά τό χρόνο, ἐνῶ οἱ ἀγρότες τῶν παραγωγικῶν κυβερνείων κατανάλωναν 17 πούτια τό χρόνο. Πρίν τόν πόλεμο κατανάλωναν 16 πούτια τό χρόνο. Ὁρίστε δυό ἀριθμοί πού δείχνουν τό συσχετισμό τῶν τάξεων στόν ἐπισιτιστικό ἀγώνα. Τό προλεταριάτο ἐξακολούθησε νά δίνει θυσίες. Φωνάζουν γιά βία! Τό προλεταριάτο ὅμως δικαίωσε καί νομιμοποίησε αὐτή τή βία καί ἀπόδειξε τήν ὀρθότητα αὐτῆς τῆς βίας μέ τό ὅτι πρόσφερε τίς περισσότερες θυσίες. Ἡ πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, οἱ ἀγρότες τῶν παραγωγικῶν κυβερνείων τῆς πεινασμένης καί καταστραμένης Ρωσίας μας, γιά πρώτη φορά ἔφαγαν καλύτερα ἀπ' ὅ,τι τρώγανε ἐπί αἰῶνες στήν τσαρική καί καπιταλιστική Ρωσία. Καί θά τό ποῦμε, πώς οἱ μάζες θά πεινοῦν ὅσο δέν θά ἔχει νικήσει ὁ Κόκκινος Στρατός. Ἡ πρωτοπορία τῆς ἐργατικῆς τάξης ἦταν ἀνάγκη νά κάνει αὐτή τή θυσία. Πέρασαν ἀπό τό σχολειό αὐτοῦ τοῦ ἀγώνα· βγαίνοντας ἀπ' αὐτό τό σχολειό πρέπει νά τραβήξουμε παραπέρα. Πρέπει τώρα νά κάνουμε αὐτό τό βῆμα μέ κάθε θυσία. Τά παλιά συνδικάτα, ὅπως ὅλα τά συνδικάτα, ἔχουν τήν ἱστορία τους καί τό παρελθόν τους. Στό παρελθόν ἦταν ὄργανα ἀντίστασης ἐνάντια σ' ἐκείνους πού καταπίεζαν τήν ἐργασία, ἐνάντια στόν καπιταλισμό. Ὅταν ὅμως ἡ τάξη ἔγινε κυρίαρχη τάξη, καί εἶναι τώρα ὑποχρεωμένη νά προσφέρει μεγάλες θυσίες καί νά πεθαίνει καί νά πεινᾶ, ἡ κατάσταση ἄλλαξε.

Τήν ἀλλαγή αὐτή δέν τήν καταλαβαίνουν ὅλοι καί δέν ἐμβαθύνουν ὅλοι σ' αὐτή. Ἐδῶ μᾶς βοηθοῦν ὁρισμένοι μενσεβίκοι

καί ἐσέροι, πού ἀπαιτοῦν νά ἀντικατασταθεῖ ἡ μονοπρόσωπη διεύθυνση μέ τή συλλογική. Μέ συγχωρεῖτε, σύντροφοι, ἀλλά αὐτό δέν θά περάσει! Αὐτά τά ἔχουμε ξεμάθει. Τώρα ἔχουμε μπροστά μας ἕνα πολύ σύνθετο καθῆκον: ἀφοῦ νικήσαμε στό αἱματηρό μέτωπο, νά νικήσουμε στό ἀναίμακτο μέτωπο. Ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι πιό δύσκολος, τό μέτωπο αὐτό εἶναι τό πιό δύσκολο. Τό λέμε ἀνοιχτά σέ ὅλους τούς συνειδητούς ἐργάτες. Ὕστερα ἀπό τόν πόλεμο πού κερδίσαμε στό μέτωπο, πρέπει νά ἀκολουθήσει ὁ ἀναίμακτος πόλεμος. Εἴχαμε τό ἑξῆς φαινόμενο: ὅσο περισσότερο νικούσαμε, τόσο περισσότερες γίνονταν οἱ περιοχές σάν τή Σιβηρία, τήν Οὐκρανία καί τό Κουμπάν. Ἐκεῖ ὑπάρχουν πλούσιοι ἀγρότες, ἐκεῖ δέν ὑπάρχουν προλετάριοι, καί ἄν ὑπάρχει προλεταριάτο, εἶναι διεφθαρμένο ἀπό τίς μικροαστικές συνήθειες, καί ξέρουμε πώς ἐκεῖ καθένας πού ἔχει ἕνα κομμάτι γῆς, λέει: «Καρφί δέν μοῦ καίγεται γιά τήν κυβέρνηση. Τόν πεινασμένο θά τόν γδάρω ὅσο μπορῶ καί τήν κυβέρνηση νά τή βράσω». Τώρα τόν ἀγρότη-κερδοσκόπο, πού ἦταν στή διάθεση τοῦ Ντενίκιν καί ἦλθε μέ τό μέρος μας, θά τόν βοηθάει ἡ Ἀντάντ. Ὁ πόλεμος ἄλλαξε μέτωπο καί μορφές. Τώρα ὁ πόλεμος γίνεται μέ τό ἐμπόριο, μέ τή μαύρη ἀγορά, πού ὁ πόλεμος τήν ἔκανε διεθνή. Στίς θέσεις τοῦ συντρόφου Κάμενεφ, πού δημοσιεύτηκαν στό δελτίο «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ» [108], διατυπώνεται ὅλη ἡ οὐσία αὐτοῦ τοῦ πράγματος. Θέλουν νά κάνουν τή μαύρη ἀγορά διεθνή. Θέλουν τήν εἰρηνική οἰκοδόμηση τῆς οἰκονομίας νά τή μετατρέψουν σέ εἰρηνική ἀποσύνθεση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Μᾶς συγχωρεῖτε, κύριοι ἰμπεριαλιστές, ἀλλά ἐμεῖς ἔχουμε τό νοῦ μας. Ἐμεῖς λέμε: πολεμήσαμε καί νικήσαμε καί γι' αὐτό ἐξακολουθοῦμε νά βάζουμε σάν βασικό καθῆκον ἐκεῖνο πού μᾶς βοήθησε νά νικήσουμε. Εἶναι τό σύνθημα τῆς σταθερότητας καί τῆς ἑνότητας θέλησης τοῦ προλεταριάτου πού τό διατηροῦμε στό ἀκέραιο καί τό μεταφέρουμε στόν ἐργασιακό τομέα. Στίς παλιές προλήψεις, στίς παλιές συνήθειες πού μᾶς ἔμειναν πρέπει νά βάλουμε τέρμα.

Τελειώνοντας, θά σταθῶ στήν μπροσούρα τοῦ συντρόφου Γκοῦσεφ [109], πού κατά τή γνώμη μου ἀξίζει νά τήν προσέξει κανείς ἀπό δυό ἀπόψεις: εἶναι καλή ὄχι μονάχα ἀπό τυπική πλευρά, ὄχι μονάχα γιατί γράφτηκε γιά τό συνέδριό μας. Ὡς τώρα, δέν ξέρω γιατί, ἔχουμε συνηθίσει ὅλοι νά γράφουμε ἀποφάσεις. Λένε πώς ὅλα τά εἴδη τοῦ γραπτοῦ λόγου εἶναι καλά, ἐκτός ἀπό τά πληκτικά. Νομίζω πώς τίς ἀποφάσεις πρέπει νά τίς κατατάξουμε στά πληκτικά εἴδη τοῦ γραπτοῦ λόγου. Θά ἦταν καλύτερα ἄν, ἀκολουθώντας τό παράδειγμα τοῦ συντρόφου Γκοῦσεφ, γράφαμε λιγότερες ἀποφάσεις

καί περισσότερες μπροσοῦρες, ἔστω καί μέ τόσα πολλά λάθη, ὅπως ἔχει ἡ μπροσούρα αὐτή. Ὅμως, παρά τά λάθη αὐτά, εἶναι προτιμότερη ἀπό τίς ἀποφάσεις, γιατί βάζει στό κέντρο τῆς προσοχῆς τό βασικό οἰκονομικό σχέδιο γιά τήν ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας καί τῆς παραγωγῆς ὅλης τῆς χώρας, γιατί τά ὑποτάσσει ὅλα στό βασικό οἰκονομικό σχέδιο. Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή ἔβαλε στίς θέσεις της πού μοιράστηκαν σήμερα μιά παράγραφο πού τήν πῆρε ὁλόκληρη ἀπό τίς θέσεις τοῦ συντρόφου Γκοῦσεφ. Μέ τή βοήθεια τῶν εἰδικῶν μποροῦμε νά ἐπεξεργαστοῦμε ἀκόμη πιό λεπτομερειακά αὐτό τό βασικό οἰκονομικό σχέδιο. Πρέπει νά θυμόμαστε πώς τό σχέδιο αὐτό εἶναι ὑπολογισμένο γιά πολλά χρόνια. Δέν ὑποσχόμαστε νά ἀπαλλάξουμε μονομιᾶς τή χώρα ἀπό τήν πείνα. Λέμε πώς ὁ ἀγώνας θά εἶναι πιό δύσκολος ἀπ' ὅ,τι ἦταν στό μέτωπο τοῦ πολέμου, ὅμως ὁ ἀγώνας αὐτός μᾶς ἐνδιαφέρει περισσότερο καί βρίσκεται πιό κοντά στά πραγματικά, στά βασικά μας καθήκοντα. Ἀπαιτεῖ τή μεγαλύτερη ἔνταση δυνάμεων καί ἑνότητα θέλησης σάν ἐκείνη πού δείξαμε παλιότερα καί πού πρέπει νά δείξουμε καί τώρα. Ἐκπληρώνοντας τό καθῆκον αὐτό, θά κερδίσουμε στό ἀναίμακτο μέτωπο μιά νίκη ὄχι μικρότερη ἀπό ἐκείνη πού κερδίσαμε στό μέτωπο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. (Χειροκροτήματα.)

3

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ 30 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Σύντροφοι, οἱ κυριότερες ἐπιθέσεις ἔγιναν ἐνάντια στό μέρος ἐκεῖνο τῆς πολιτικῆς ἔκθεσης τῆς ΚΕ, πού ὁ σ. Σαπρόνοφ τό ἀποκάλεσε ὑβρεολόγιο. Ὁ σ. Σαπρόνοφ προσέδοσε ἐντελῶς ξεκάθαρο χαρακτήρα καί χροιά στή θέση πού ὑπεράσπισε, καί γιά νά σᾶς δείξω πῶς ἔχει τό ζήτημα στήν πραγματικότητα, θά ἤθελα νά ἀρχίσω μέ τήν ὑπόμνηση μερικῶν βασικῶν ἡμερομηνιῶν. Ἔχω μπροστά μου τήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ» τῆς 2 τοῦ Μάρτη· δημοσιεύουμε ἐξονόματος τῆς ΚΕ γράμμα πρός τίς ὀργανώσεις τοῦ ΚΚΡ γιά τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τοῦ συνεδρίου. Καί στό πρῶτο γράμμα λέμε: «Πέρασε εὐτυχῶς ὁ καιρός τῶν καθαρά θεωρητικῶν συζητήσεων, τῆς διαμάχης πάνω σέ γενικά ζητήματα, τῆς λήψης γενικῶν ἀποφάσεων. Αὐτό εἶναι ἕνα ξεπερασμένο πιά στάδιο, εἶναι ἕνα καθῆκον πού ἔχει πιά ἐκπληρωθεῖ. Πρέπει νά τραβᾶμε μπροστά, πρέπει νά μποροῦμε νά καταλάβουμε ὅτι τώρα μπαίνει μπροστά μας ἕνα *πρακτικό καθῆκον,* ὅτι πρέπει νά ἐκπληρώσουμε τό *πρακτικό* καθῆκον τῆς γρήγορης ὑπερνίκησης τοῦ οἰκονομικοῦ ξεχαρβαλώματος, ἐπιστρατεύοντας ὅλες μας τίς δυνάμεις μέ ἀληθινά ἐπαναστατική δραστηριότητα, μέ τήν ἴδια αὐταπάρνηση πού νικοῦσαν τόν Κολτσάκ, τόν Γιουντένιτς, τόν Ντενίκιν οἱ καλύτεροι σύντροφοί μας, οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες κόκκινοι στρατιῶτες».

Πρέπει νά ὁμολογήσω ὅτι στό σημεῖο αὐτό ὁ ἔνοχος τῆς αἰσιοδοξίας εἶμαι ἐγώ, πού νόμισα ὅτι πέρασε ὁ καιρός τῶν θεωρητικῶν συζητήσεων. Καί πραγματικά, στά προεπαναστατικά 15 χρόνια ἀσχολούμασταν μέ τή θεωρία, δυό χρόνια τώρα μέ τή διακυβέρνηση τοῦ κράτους. Πρέπει τώρα νά δείξουμε ἐπιχειρηματικό καί πρακτικό πνεῦμα. Ἀπευθυνόμαστε λοιπόν στίς 2 τοῦ Μάρτη στούς συντρόφους πού ἔχουν πρακτική πείρα. Σέ ἀπάντη-

ση δημοσιεύονται στίς 10 τοῦ Μάρτη στήν «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν» [110] οἱ θέσεις τοῦ Τόμσκι, στίς 23 τοῦ Μάρτη οἱ θέσεις τῶν σ. Σαπρόνοφ, Ὀσίνσκι καί Μαξίμοβσκι, στίς 27 τοῦ Μάρτη ἐμφανίζονται οἱ θέσεις τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Μόσχας, δηλ. ἀφοῦ πιά εἴχαμε ἀπευθυνθεῖ στό Κόμμα. Καί σέ ὅλες αὐτές τίς θέσεις τό ζήτημα μπαίνει λαθεμένα θεωρητικά. Ἄν ἡ ἄποψη πού ὑποστηρίζαμε στό γράμμα μας ἦταν αἰσιόδοξη, λαθεμένη, ἄν νομίσαμε ὅτι τό στάδιο αὐτό τό ἔχουμε πιά ξεπεράσει, οἱ θέσεις μας ἔδειξαν ὅτι τό στάδιο αὐτό δέν ἔχει ἀκόμη ξεπεραστεῖ, καί δέν ἔχουν λόγο νά παραπονοῦνται οἱ σύντροφοι τῶν συνδικάτων ὅτι τούς ἀδικοῦσαν. Μπροστά μας μπαίνει τώρα τό ἐρώτημα: εἶναι σωστή αὐτή ἡ ἄποψη ἤ οἱ ἀντιλήψεις ἐκεῖνες πού, ὕστερα ἀπό τό γράμμα μας τῆς 2 τοῦ Μάρτη, ὑποστήριζαν ὅλες αὐτές τίς θέσεις; Κάθε μιά ἀπ' αὐτές τίς θέσεις περιέχει πάρα πολλά στοιχεῖα χρήσιμα γιά τήν πρακτική δουλιά, κι' αὐτό πρέπει νά τό πάρουμε ὑπόψη μας. Ἄν ἡ ΚΕ δέν ἔδινε σοβαρή προσοχή σ' αὐτό, θά ἦταν ἕνα ἐντελῶς ἄχρηστο ὄργανο.

Ἀκοῦστε ὅμως τί γράφει ὁ σ. Τόμσκι:

«§ 7. Βασική ἀρχή στή συγκρότηση τῶν ὀργάνων ρύθμισης καί διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας, μοναδικά ἱκανή νά ἐξασφαλίσει τή συμμετοχή τῶν πλατιῶν μή κομματικῶν ἐργατικῶν μαζῶν μέσω τῶν συνδικάτων, εἶναι ἡ ἀρχή τῆς συλλογικῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας πού ἐφαρμόζεται τώρα, ἀρχίζοντας ἀπό τό προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ (Ἀνώτατο Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας) καί φτάνοντας ὥς τίς διευθύνσεις ἐργοστασίων, συμπεριλαμβανομένων. Μόνο σέ εἰδικές περιπτώσεις, ὕστερα ἀπό ἀμοιβαία συμφωνία τῶν προεδρείων τοῦ ΑΣΛΟ καί τοῦ ΠΚΣΣ (Πανρωσικοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου Συνδικάτων) ἤ τῶν ΚΕ τῶν ἀντίστοιχων συνδικάτων, πρέπει νά ἐπιτρέπουμε τή μονοπρόσωπη διεύθυνση ὁρισμένων ἐπιχειρήσεων, μέ τόν ἀπαραίτητο ὅρο νά ἐλέγχεται ἡ μονοπρόσωπη διεύθυνση ἀπό τά συνδικάτα καί τά ὄργανά τους. § 8. Γιά νά ἐξασφαλίζεται ἡ πραγματοποίηση τῆς ἑνότητας τοῦ σχεδίου οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας καί γιά νά συντονίζεται ἡ δράση τῶν συνδικάτων καί τῶν οἰκονομικῶν ὀργάνων, ἡ συμμετοχή τῶν συνδικάτων στό ἔργο τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας καί τῆς ρύθμισής της πρέπει νά καθιερωθεῖ μέ βάση τίς παρακάτω ἀρχές: α) τά γενικά ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς συζητοῦνται ἀπό τό ΑΣΛΟ καί τά ὄργανά του μέ συμμετοχή τῶν συνδικάτων· β) τά καθοδηγητικά οἰκονομικά συλλογικά ὄργανα σχηματίζονται ἀπό τό ΑΣΛΟ καί τά ὄργανά του ἀπό κοινοῦ μέ τά ἀντίστοιχα ὄργανα τῶν συνδικάτων· γ) τά συμβούλια τῶν οἰκονομικῶν ὀργάνων, συζητώντας ἀπό κοινοῦ μέ τά συνδικάτα τά γενικά ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ἤ ἐκείνου τοῦ κλάδου παραγωγῆς, καί λογοδοτώντας σ' αὐτά περιοδικά γιά τή δράση τους, εἶναι ἁπλῶς ὄργανα τοῦ ΑΣΛΟ καί εἶναι ὑποχρεωμένα νά ἐφαρμόζουν μόνο τίς ἀποφάσεις τοῦ ΑΣΛΟ· δ) ὅλα τά συμβούλια τῶν οἰκονομικῶν ὀργάνων εἶναι ὑποχρεωμένα νά ἐφαρμόζουν χωρίς ἀντιρρήσεις τίς ἀποφάσεις τῶν ἀνώτερων ὀργάνων τοῦ ΑΣΛΟ προσωπικά καί συλλογικά καί εὐθύνονται γιά τήν ἐκπλήρωσή τους μόνο ἀπέναντι στό ΑΣΛΟ».

Αὐτό εἶναι μιά φοβερή σύγχυση στοιχειωδῶν θεωρητικῶν ζητημάτων.

Εἶναι ἀλήθεια πώς ἡ διεύθυνση ἀσκεῖται μέσω ἑνός διευθυντῆ, ἀλλά τό ποιός συγκεκριμένα θά εἶναι αὐτός ὁ διευθυντής, εἰδικός ἤ ἐργάτης, αὐτό ἐξαρτᾶται ἀπό τό πόσους διευθυντές ἔχουμε ἀπό τό παλιό καί τό νέο καθεστώς. Αὐτά ὅμως εἶναι στοιχειώδη θεωρητικά πράγματα. Ἄς μιλήσουμε λοιπόν γι' αὐτά. Καί ἄν θέλετε νά συζητήσουμε τήν πολιτική γραμμή τῆς ΚΕ, μή μᾶς ἀποδίδετε πράγματα πού οὔτε θέσαμε, οὔτε εἴπαμε. Ὅταν στίς 2 τοῦ Μάρτη καλέσαμε τούς συντρόφους νά μᾶς ἐνισχύσουν πρακτικά, ποιά ἦταν ἡ ἀπάντηση; Σέ ἀπάντηση οἱ σύντροφοι ἀπό τίς τοπικές ὀργανώσεις μᾶς πρόσφεραν ὁλοφάνερα λαθεμένα θεωρητικά πράγματα. Ὅλα ὅσα λέγονται στίς θέσεις τῶν συντρόφων Ὀσίνσκι, Μαξίμοβσκι καί Σαπρόνοφ, πού δημοσιεύτηκαν στίς 23 τοῦ Μάρτη, εἶναι μιά καθαρή θεωρητική διαστρέβλωση. Γράφουν πώς ἡ συλλογικότητα μ' αὐτή ἤ ἐκείνη τή μορφή ἀποτελεῖ τήν ἀπαραίτητη βάση τοῦ δημοκρατισμοῦ. Σᾶς βεβαιώνω πώς μέσα στά 15 χρόνια τῆς προεπαναστατικῆς ἱστορίας τῆς σοσιαλδημοκρατίας δέν θά βρεῖτε τίποτε τό παρόμοιο. Τό νόημα τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ εἶναι ἁπλῶς τοῦτο: ὅτι οἱ ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων συγκεντρώνονται καί ἐκλέγουν τό ὑπεύθυνο ὄργανο πού πρέπει νά διευθύνει. Ἀλλά πῶς; Αὐτό ἐξαρτιέται ἀπό τό πόσοι κατάλληλοι ἄνθρωποι ὑπάρχουν, ἀπό τό πόσο καλά διοικητικά στελέχη ὑπάρχουν ἐκεῖ. Ὁ δημοκρατικός συγκεντρωτισμός συνίσταται στό ὅτι τό συνέδριο ἐλέγχει τήν ΚΕ, τήν καθαιρεῖ καί ἐκλέγει νέα. Ἀλλά ἄν ἀποφασίζαμε νά ἐξακριβώσουμε τά θεωρητικά λάθη πού περιέχονται σ' αὐτές τίς θέσεις, δέν θά τελειώναμε ποτέ. Ἐγώ, οὐσιαστικά, δέν θά ἀσχοληθῶ πιά μ' αὐτό καί λέω μόνο ὅτι ἡ ΚΕ πῆρε στό ζήτημα αὐτό τή θέση πού δέν μποροῦσε νά μήν πάρει. Ξέρω πολύ καλά πώς ὁ σ. Ὀσίνσκι καί οἱ ἄλλοι δέν συμμερίζονται τίς ἀπόψεις τοῦ Μαχνό καί τοῦ Μαχάγεφ, ὡστόσο οἱ μαχνοφικοί δέν μποροῦν νά μή γαντζώνονται ἀπό τά ἐπιχειρήματά τους. Αὐτοί συνδέονται μαζί τους. Πάρτε τίς θέσεις τῆς Κομματικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Μόσχας, πού μᾶς μοίρασαν. Ἐκεῖ ἀναφέρεται πώς σέ μιά ἀναπτυγμένη σοσιαλιστική κοινωνία, ὅπου θά ἐξαφανιστεῖ ὁ κοινωνικός καταμερισμός τῆς ἐργασίας καί ἡ προσκόλληση τῶν ἀνθρώπων στά ἐπαγγέλματα, ἡ περιοδική ἀντικατάσταση τῶν ἀνθρώπων πού θά ἐκπληρώνουν μέ τή σειρά τίς λειτουργίες τῆς διεύθυνσης, θά εἶναι δυνα-

τή μόνο στή βάση τῆς πλατιᾶς συλλογικότητας κτλ. κτλ. Ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν πλήρη σύγχυση!

Ἀπευθυνθήκαμε στά τοπικά στελέχη πού ἀσχολοῦνται μέ τήν πρακτική δουλιά: βοηθεῖστε μας μέ πρακτικές ὑποδείξεις. Ἀντί γιά ὑποδείξεις μᾶς λένε ὅτι ἡ ΚΕ δέν λογαριάζει τή γνώμη τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων. Τί δέν λογαριάζει; Τίς κρίσεις γιά τή σοσιαλιστική κοινωνία; Ἐδῶ δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος πρακτικοῦ πνεύματος, οὔτε ἐπιχειρηματικότητα. Ἔχουμε βέβαια θαυμάσιους ἐργάτες πού παίρνουν πολλά ἀπό τή διανόηση, κάποτε ὅμως δέν παίρνουν τό καλύτερο, ἀλλά τό χειρότερο. Καί τότε πρέπει νά παλέψουμε ἐνάντια σ' αὐτό. Ὅταν ὅμως ἐσεῖς, σέ ἀπάντηση στήν πρόσκληση τῆς ΚΕ νά κάνετε πρακτικές ὑποδείξεις, προβάλλετε ζητήματα ἀρχῶν, τότε ἐμεῖς ὀφείλουμε νά μιλήσουμε γι' αὐτά. Ὀφείλουμε νά ποῦμε πώς εἶναι ἀπαραίτητο νά παλεύουμε ἐνάντια στά λάθη ἀρχῶν. Οἱ θέσεις πού διατυπώθηκαν ὕστερα ἀπό τίς 2 τοῦ Μάρτη περιέχουν τερατώδη λάθη ἀρχῶν.

Αὐτό τό ὑποστηρίζω. Ἄς μιλήσουμε λοιπόν καί ἄς συζητήσουμε γι' αὐτό. Εἶναι περιττό νά προσπαθεῖ κανείς νά τό ἀποφύγει! Εἶναι περιττό νά ἐπικαλούμαστε τό ὅτι δέν εἴμαστε θεωρητικοί. Μέ συγχωρεῖτε, σ. Σαπρόνοφ, οἱ θέσεις σας εἶναι θέσεις θεωρητικοῦ. Θά δεῖτε πώς, ἄν τίς ἐφαρμόσουμε στήν πράξη, θά χρειαστεῖ νά γυρίσουμε πίσω καί νά λύνουμε τά ζητήματα ὄχι μέ πνεῦμα ἐπιχειρηματικό. Ὅσοι θά ἔψαχναν νά βροῦν στίς θέσεις τῶν συντρόφων Μαξίμοβσκι, Σαπρόνοφ, Τόμσκι πρακτικές ὑποδείξεις, θά ἔκαναν μεγάλο λάθος· οἱ θέσεις αὐτές εἶναι λαθεμένες στή βάση τους. Τή στάση τῆς τάξης ἀπέναντι στήν ὀργάνωση τοῦ κράτους τή θεωρῶ ριζικά λαθεμένη καί ὀπισθοδρομική. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ὑπέρ τῆς ἄποψης αὐτῆς εἶναι ὅλα τά στοιχεῖα πού ἔμειναν πίσω, πού δέν τά ἔχουν ἀκόμη ξεπεράσει ὅλα αὐτά. Καί πρέπει νά κατηγορήσουμε τούς συντάκτες αὐτῶν τῶν θέσεων ὄχι ὅτι ὑποστήριζαν συνειδητά τήν τσαπατσουλιά, ἀλλά ὅτι μέ τό θεωρητικό λάθος τους στό ζήτημα πού ἡ ΚΕ τούς πρότεινε νά θέσουν, δίνουν στά χειρότερα στοιχεῖα κάποια παντιέρα, κάποια δικαίωση. Καί γιατί ἔγιναν ὅλα αὐτά; Ἀπό ἀπερισκεψία. Αὐτό διαπιστώνεται ἐντελῶς ἀδιαφιλονίκητα ἀπό τά πραγματικά ντοκουμέντα.

Περνῶ στήν κατηγορία τοῦ σ. Γιουρένιεφ σχετικά μέ τόν σ. Σλιάπνικοφ. Ἄν ἡ ΚΕ ἀπομάκρυνε τόν σ. Σλιάπνικοφ, σάν ἐκπρόσωπο τῆς ἀντιπολίτευσης, στίς παραμονές ἀκριβῶς τοῦ συνεδρίου, μιά τέτια ΚΕ θά διέπραττε ἀναμφίβολα μιά προστυ-

χιά. Ὅταν διαπιστώσαμε ὅτι ὁ σ. Σλιάπνικοφ φεύγει, ἐμεῖς στό ΠΓ εἴπαμε πώς δέν τοῦ δίνουμε ἐντολή πρίν τήν ἀναχώρηση, καί ὁ σ. Σλιάπνικοφ τήν παραμονή τῆς ἀναχώρησής του ἦλθε σέ μένα καί δήλωσε ὅτι δέν φεύγει μέ ἐντολή τῆς ΚΕ. Στόν Γιουρένιεφ ἔφτασε ἔτσι ἁπλούστατα μιά φήμη, κι' αὐτός τή διαδίδει. (Γ ι ο υ ρ έ ν ι ε φ : «Ὁ Σλιάπνικοφ μοῦ τό εἶπε αὐτό προσωπικά...»)

Δέν ξέρω πῶς μποροῦσε νά σᾶς τό πεῖ αὐτό προσωπικά, ἀφοῦ προτοῦ φύγει ἦλθε σέ μένα καί μοῦ εἶπε ὅτι ἡ ἀναχώρησή του δέν ὀφείλεται σέ ἐντολή τῆς ΚΕ. Φυσικά, ἄν ἡ ΚΕ ἔδιωχνε μακριά τήν ἀντιπολίτευση στίς παραμονές τοῦ συνεδρίου, αὐτό θά ἦταν ἀπαράδεκτο. Ὅταν ὅμως μιλᾶνε γενικά γιά διώξιμο, λέω: τότε κοπιάστε νά ἐκλέξετε μιά ΚΕ πού θά μποροῦσε νά κατανέμει σωστά τά στελέχη, ἀλλά πού δέν θά ἔδινε λαβή γιά παράπονα. Πῶς μπορεῖ νά κάνει κανείς μιά τέτια κατανομή πού νά εἶναι ὅλοι εὐχαριστημένοι; Ἄν δέν θά γίνεται μιά τέτια κατανομή, τότε γιατί νά μιλᾶμε γιά συγκεντρωτισμό; Ἄν πάλι ἔγινε παραβίαση ἀρχῶν, τότε ἄς μιλήσουμε γι' αὐτό μέ παραδείγματα. Ἄν διώξαμε μακριά ἐκπροσώπους τῆς ἀντιπολίτευσης, τότε φέρτε ἕνα παράδειγμα νά τό ἐξετάσουμε· ἴσως καί νά ὑπάρχουν λάθη. Μήπως διώχτηκε ὁ σ. Γιουρένιεφ, πού ὑπόβαλε παράπονα στό Πολιτικό Γραφεῖο ὅτι ἡ ἀνάκλησή του ἀπό τό Δυτικό μέτωπο ἦταν λαθεμένη; Τό ΠΓ ὅμως, ἀφοῦ ἐξέτασε τό ζήτημα, βρῆκε ὅτι ἡ ἐνέργεια ἦταν σωστή. Καί ὅποια ΚΕ καί ἄν ἐκλέξετε, δέν μπορεῖ νά μήν κάνει κατανομή τῶν δυνάμεων.

Παρακάτω, στό ζήτημα τῆς κατανομῆς τῶν ὑποθέσεων ἀνάμεσα στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο καί στό Πολιτικό Γραφεῖο. Ὁ σ. Μαξίμοβσκι εἶναι πιό ἔμπειρος ἀπό μένα στά ὀργανωτικά ζητήματα καί λέει πώς ὁ Λένιν φέρνει σύγχυση στά ζητήματα τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου καί τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου. Ἄς τό ἐξετάσουμε, λοιπόν. Ἐμεῖς λέμε ὅτι τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο κατανέμει τίς δυνάμεις καί τό Πολιτικό Γραφεῖο κατευθύνει τήν πολιτική. Ἄν ὁ καταμερισμός αὐτός δέν εἶναι σωστός, πῶς τότε νά διαχωρίσουμε τή δράση αὐτῶν τῶν δυό ὀργάνων; Μήπως πρέπει νά συντάξουμε κανένα Σύνταγμα; Εἶναι δύσκολο νά διαχωρίσουμε μέ ἀκρίβεια τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀπό τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο, νά βάλουμε σύνορα στή δράση τους. Κάθε ζήτημα μπορεῖ νά γίνει πολιτικό, ἀκόμη καί ὁ διορισμός ἑνός φρουράρχου. Ἄν κανείς προτείνει ἄλλη λύση, ὁρίστε· σύντροφοι Σαπρόνοφ, Μαξίμοβσκι, Γιουρένιεφ, κάνετε τίς προτάσεις σας, δοκιμάστε νά κάνετε τό διαχωρισμό, νά βάλετε σύνορα ἀνάμεσα στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο καί στό

Πολιτικό Γραφεῖο. Σ' ἐμᾶς εἶναι ἀρκετή μιά διαμαρτυρία ἑνός μέλους τῆς ΚΕ γιά νά θεωρηθεῖ τό ζήτημα πολιτικό. Καί σέ δλο αὐτό τό διάστημα δέν εἴχαμε οὔτε μιά διαμαρτυρία. Λιγότερο ἀπόλα εἶναι περιορισμένη ἡ πρωτοβουλία: ὁποιοδήποτε μέλος τῆς ΚΕ μπορεῖ νά θεωρήσει ἕνα ζήτημα πολιτικό. Ἀκόμη κι' ἕνα στέλεχος πού ἔχει κάποια πρακτική πείρα στό ὀργανωτικό ζήτημα, πού δέν τό κατέχει δμως δπως ὁ σ. Μαξίμοβσκι, ἕνα στέλεχος πού ἔχει δουλέψει στόν τομέα αὐτό ἔστω καί μισό χρόνο, δέν ἐπιτρέπεται νά κάνει τέτια κριτική σάν τοῦ σ. Μαξίμοβσκι. Ἄς μᾶς κάνουν οἱ κριτικοί συγκεκριμένες ὑποδείξεις, θά τίς δεχτοῦμε καί θά συστήσουμε νά βγεῖ νέα ΚΕ πού θά ἱκανοποιήσει αὐτές τίς ἐπιθυμίες. Ἀλλά αὐτά περιορίστηκαν μόνο σέ μιά ἀφηρημένη κριτική καί στή διαπίστωση ἀβάσιμων ἰσχυρισμῶν.

Ἄς ὑποθέσουμε δτι θά χωρίσετε τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο ἀπό τήν πολιτική καθοδήγηση. Καί σᾶς ρωτῶ, σέ τί λοιπόν θά συνίσταται τότε ἡ πολιτική καθοδήγηση; Καί ποιοί καθοδηγοῦν, ἄν ὄχι οἱ ἄνθρωποι, καί πῶς μποροῦν νά καθοδηγοῦν, ἄν δέν κάνουν καταμερισμό; Μπορεῖς μήπως νά ἀναγκάσεις ἕναν ἄνθρωπο, δταν δέν εἶναι ἱκανός νά ἐκτελέσει δρισμένες ἐντολές; Στόν ἄνθρωπο αὐτό κάνουν δρισμένες ὑποδείξεις, ἡ δουλιά του ἐλέγχεται καί τέλος τόν τοποθετοῦν σέ ἄλλη δουλιά. Τί μποροῦμε λοιπόν νά ποῦμε ἀκόμη γιά νά διδάξουμε τούς συντρόφους Μαξίμοβσκι, Σαπρόνοφ καί Ὀσίνσκι, πού διατυπώνουν στίς θέσεις τους μιά θεωρητική τροποποίηση, ἡ ὁποία ἀπό καιρό ἔχει ἀναιρεθεῖ; Στήν πράξη αὐτοί ἐφαρμόζουν κάτι ἀκόμη χειρότερο κι' ἔτσι ἀποδείχνουν πώς δέν διαθέτουν στοιχεῖα γιά μιά γόνιμη κριτική.

Ὁ σύντρ. Σαπρόνοφ μίλησε πολύ γιά τήν ὀλιγαρχία καί τήν πρωτοβουλία. Κρίμα πού δέν τά εἰκονογράφησε μέ τά παραδείγματα τῆς Οὐκρανίας. Ἐκεῖ βλέπουμε τίς ἐπιθέσεις πού ἔκαναν στήν ὀλιγαρχία οἱ τοπικές συνδιασκέψεις. Τό συνέδριο θά ἐξετάσει τό ζήτημα αὐτό ἤ θά τό ἀναθέσει στήν ΚΕ. Ὅμως γιά τή συνδιάσκεψη τῆς Οὐκρανίας, στήν ὁποία ἡ πλειοψηφία μ' ἐπικεφαλῆς τόν Σαπρόνοφ τάχθηκε ἐνάντια στόν σ. Ρακόβσκι καί ἔκανε ἐντελῶς ἀπαράδεκτη συκοφαντική ἐκστρατεία, θά ποῦμε πώς δέν ἀναγνωρίζουμε τήν ἀπόφαση αὐτή τῆς συνδιάσκεψης περιοχῆς. Αὐτό εἶναι ἀπόφαση τῆς ΚΕ. Ἄν δέν ἦταν σωστή, τότε ζητεῖστε μας εὐθύνη, δμως μήν ξεγλιστρᾶτε μέ φράσεις, γιατί ἐδῶ ὑπάρχουν ἄνθρωποι μορφωμένοι καί θά σᾶς ποῦν πώς αὐτά εἶναι δημαγωγία. Ἄν δέν εἶναι σωστή ἡ ἐκτίμησή μας γιά τή διάσπαση στήν Οὐκρανία, τότε ἀποδείξτε μέ στοιχεῖα δτι ἡ ΚΕ ἔκανε λάθος.

Τή συνδιάσκεψη αὐτή τοῦ σ. Σαπρόνοφ θά ποῦμε πώς δέν τήν ἀναγνωρίζουμε καί θά ὁρίσουμε δυό παλιούς καί δυό νέους συντρόφους, τόν σ. Ζ... καί τούς μποροτμπιστές. Δέν ἔχω ἀκούσει καμιά διαμαρτυρία οὔτε ἀπό τόν σύντρ. Σαπρόνοφ, οὔτε ἀπό ἄλλους καί δέν ὑπάρχει οὔτε ἕνα σοβαρό ἐπιχείρημα. Ἄν σκορπίζαμε καί διαλύαμε ὅλη τή συνδιάσκεψη τῆς Οὐκρανίας, θά ἔπρεπε νά χτυποῦσαν τίς καμπάνες γιά συναγερμό καί νά ποῦν πώς εἴμαστε ἐγκληματίες. Στό μεταξύ ὅλοι σιωποῦν, γιατί αἰσθάνονται πώς πίσω ἀπό τίς φράσεις γιά πρωτοβουλία κτλ. καλύφθηκαν καί κρύφτηκαν ὅλα τά ἀποδιοργανωτικά στοιχεῖα, τά στοιχεῖα τῶν μικροαστῶν καί τῶν ἀταμάνων πού εἶναι πολύ δυνατά στήν Οὐκρανία. (Χειροκροτήματα.)

Στό λόγο τοῦ σ. Σαπρόνοφ ἄκουσα ἕνα σοβαρό σημεῖο, καί τό σημεῖο αὐτό μέ συνεπῆρε. Ὁ σ. Σαπρόνοφ λέει: Τό VII συνέδριο τῶν Σοβιέτ ψήφισε ἀπόφαση — κι' ἐμεῖς παραβιάζουμε αὐτή τήν ἀπόφαση — ὅτι τό διάταγμα γιά τή συγκέντρωση τοῦ λιναριοῦ ἀποτελεῖ παραβίαση ἀπόφασης τῆς ΠΚΕΕ. Δέν μπορῶ νά θυμηθῶ οὔτε τό ἕνα δέκατο τῶν διαταγμάτων πού ἐκδίδουμε. Ζήτησα ὅμως πληροφορίες ἀπό τή Γραμματεία τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων σχετικά μέ τούς ὅρους συγκέντρωσης τοῦ λιναριοῦ [111]. Τό διάταγμα ἐκδόθηκε στίς 10 τοῦ Φλεβάρη. Καί τί διαπιστώθηκε; Οὔτε στό Πολιτικό Γραφεῖο, οὔτε στήν ΠΚΕΕ ὑπάρχουν σύντροφοι πού νά μήν εἶναι διατεθειμένοι νά ἐνθαρύνουν τήν πρωτοβουλία. Τούς εἴδαμε ἐδῶ σ' αὐτό τό βῆμα. Οἱ σύντροφοι ξέρουν ὅτι αὐτοί μιλοῦν ὡραῖα. Γιατί λοιπόν δέν κατάγγειλαν αὐτή τήν ἀπόφαση; Ὑποβάλετε τίς ἐνστάσεις σας! Τέτια ἔνσταση δέν ὑποβλήθηκε ὕστερα ἀπό τίς 10 τοῦ Φλεβάρη. Μέ πρόταση τοῦ σ. Ρίκοφ καί σέ συμφωνία μέ τό σ. Σεροντά καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, ὕστερα ἀπό μακρόχρονη πάλη παίρνουμε αὐτή τήν ἀπόφαση. Μᾶς λένε: «Λαθέψατε!» Ἴσως. Διορθῶστε μας. Παραπέμψτε τό ζήτημα αὐτό στό Πολιτικό Γραφεῖο. Αὐτή θά εἶναι μιά σωστή λύση. Ἄς δοῦμε τά πρακτικά. Ἄν ἀποδειχτεῖ ὅτι παραβιάσαμε τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου, πρέπει νά παραπεμφθοῦμε σέ δίκη. Ποῦ εἶναι ἡ κατηγορία αὐτή; Ἀπό τή μιά μεριά, μᾶς ἐπικρίνετε γιά τόν Σλιάπνικοφ, καί ἀπό τήν ἄλλη, λέτε ὅτι παραβιάσαμε τήν ἀπόφαση τή σχετική μέ τό λινάρι. Κάνετε τόν κόπο νά προσκομίσετε στοιχεῖα ὅτι παραβιάσαμε τήν ἀπόφαση. Ἀλλά ἐσεῖς δέν ἀναφέρετε γεγονότα. Ὅλα ὅσα λέτε εἶναι λόγια καί μόνο λόγια: πρωτοβουλία, πολιτική διορισμῶν κτλ. Τί χρειάζεται λοιπόν τότε ὁ συγκεντρωτισμός; Θά μπορούσαμε νά κρατήσουμε

ἔστω καί δυό μῆνες, ἄν στό διάστημα τῶν δυό χρόνων δέν κάναμε διορισμούς, ὅταν στούς διάφορους τομεῖς περνούσαμε ἀπό τήν πλήρη ἐξάντληση καί συντριβή ξανά στή νίκη; Ἐπειδή δέν σᾶς ἀρέσει ἡ ἀνάκληση τοῦ σ. Σλιάπνικοφ ἤ τοῦ σ. Γιουρένιεφ, πετᾶτε αὐτές τίς κουβέντες στό πλῆθος, στήν ἀδιαφώτιστη μάζα. Ὁ σ. Λουτοβίνοφ λέει: «Τό ζήτημα δέν λύθηκε». Θά χρειαστεῖ νά τό λύσουμε. Ἄν δυό Λαϊκοί ἐπίτροποι διαφώνησαν στήν ἀξιολόγηση τοῦ Ἰβάν Ἰβάνοβιτς καί ὁ ἕνας ἰσχυρίζεται ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει ζήτημα πολιτικό, τότε τί πρέπει νά κάνουμε; Ὑποδεῖξτε ἕναν τρόπο! Νομίζετε πώς ἀνιαρά ζητήματα ὑπάρχουν μόνο στό προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ; Λέω ὅτι δέν ὑπάρχει ἵδρυμα, ὅπου νά μήν ὑπάρχουν ἀνιαρά ζητήματα, καί ὅλοι βρίσκονται στήν ἀνάγκη νά ἐξετάζουν ζητήματα γιά τή Μαρία Ἰβάνοβνα καί τόν Σίντορ Ἰβάνοβιτς. Νά λέει ὅμως κανείς ὅτι δέν ὑπάρχει πολιτική σ' αὐτό, δέν εἶναι σωστό, γιατί κανένας δέν εἶναι ξένος πρός τήν πολιτική. Ὁ σ. Λουτοβίνοφ εἶχε... — δέν ξέρω πῶς νά τό πῶ, φοβοῦμαι μήπως προσβάλω τή λεπτή ἀκοή τοῦ σ. Σαπρόνοφ καί φοβοῦμαι νά χρησιμοποιήσω ἔκφραση πολεμικῆς — ὅμως ὁ σ. Λουτοβίνοφ εἶπε πώς ὁ σ. Κρεστίνσκι ἀπειλοῦσε μέ διάσπαση. Σχετικά μ' αὐτό ἔγινε συνεδρίαση τοῦ Γραφείου. Ὑπάρχουν τά πρακτικά τοῦ Γραφείου καί παρακαλῶ ὅλα τά μέλη τοῦ συνεδρίου νά πάρουν αὐτά τά πρακτικά και νά τά διαβάσουν*. Καταλήξαμε στό συμπέρασμα πώς ἀπό τήν πλευρά τοῦ σ. Κρεστίνσκι ἐκδηλώθηκε μιά ὑπερβολική ἔξαψη, ἐνῶ ἀπό τήν πλευρά σας σ. Λουτοβίνοφ καί σ. Τόμσκι ὑπῆρξε μιά πολύ δύσοσμη μηχανοραφία. Ἴσως νά μήν ἔχουμε δίκιο — τότε διορθῶστε τήν ἀπόφασή μας, ἀλλά νά μιλᾶτε ἔτσι, χωρίς νά διαβάσετε τά ντοκουμέντα, χωρίς νά ἀναφέρετε ὅτι ἔγινε εἰδική συνεδρίαση, ὅτι τό ζήτημα ἐξετάστηκε παρουσία τοῦ Τόμσκι καί τοῦ Λουτοβίνοφ, αὐτό δέν ἐπιτρέπεται.

Μένουν νά θίξω ἀκόμη δυό σημεῖα, πρῶτα ἀπόλα τό διορισμό τῶν συντρόφων Μπουχάριν καί Ράντεκ. Λένε πώς τούς στείλαμε σάν πολιτικούς ἐπιτρόπους στό ΠΚΣΣ, κι' αὐτό σκέπτονται νά τό χρησιμοποιήσουν σάν βάση τῆς κατηγορίας ὅτι πνίγεται ἡ πρωτοβουλία καί ἐφαρμόζεται γραφειοκρατία. Ἐσεῖς ἴσως νά γνωρίζετε καλύτερους θεωρητικούς ἀπό τόν Ράντεκ καί τόν Μπουχάριν, τότε νά μᾶς τούς ὑποδείξετε, ἴσως νά ξέρετε καλύτερους ἀνθρώπους, γνῶστες τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, τότε νά μᾶς τούς ὑποδείξετε. Μήπως ἡ ΚΕ δέν ἔχει τό δικαίωμα νά στείλει

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 226-227. *Ἡ Σύντ.*

στά συνδικάτα ἀνθρώπους πού θεωρητικά γνωρίζουν ἄριστα τό συνδικαλιστικό κίνημα, διαθέτουν τήν πείρα τοῦ γερμανικοῦ κινήματος καί μποροῦν νά ἐπιδράσουν στή διόρθωση μιᾶς λαθεμένης γραμμῆς; Μιά ΚΕ πού δέν θά ἐκπλήρωνε αὐτό τό καθῆκον, δέν θά μποροῦσε νά καθοδηγεῖ! Ὅσο περισσότερο μᾶς περιβάλλουν οἱ ἀγρότες καί οἱ κοζάκοι τοῦ Κουμπάν, τόσο πιό δύσκολη γίνεται ἡ θέση τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας! Γι' αὐτό πρέπει νά διορθώσουμε τή γραμμή μας καί νά τήν κάνουμε ἀτσάλινη μέ κάθε θυσία, καί τή γραμμή αὐτή συνιστοῦμε στό συνέδριο τοῦ Κόμματος.

Ὁ σ. Μποῦμπνοφ εἶπε ἐδῶ ὅτι συνδέεται στενά μέ τήν Οὐκρανία, ἀποκαλύπτοντας ἔτσι τόν πραγματικό χαρακτήρα τῶν ἀντιρήσεών του. Εἶπε πώς ἡ ΚΕ φταίει γιά τό δυνάμωμα τῶν μποροτμπιστῶν. Τό ζήτημα αὐτό εἶναι πολύ πολύπλοκο καί πολύ σπουδαῖο, καί νομίζω πώς σ' αὐτό τό πολύ σπουδαῖο ζήτημα, ὅπου χρειάζονται ἑλιγμοί, καί μάλιστα πολύ ἐπιδέξιοι, ἐμεῖς βγήκαμε νικητές. Ὅταν στήν ΚΕ μιλούσαμε γιά τήν ἀνάγκη νά γίνουν οἱ μεγαλύτερες δυνατές παραχωρήσεις στούς μποροτμπιστές, μᾶς εἰρωνεύονταν καί μᾶς ἔλεγαν ὅτι δέν τραβᾶμε κατά μέτωπο· ἀλλά κατά μέτωπο μπορεῖ κανείς νά χτυπήσει μόνο ὅταν ὁ ἀντίπαλος ἔχει μετωπική γραμμή. Μιά καί ὁ ἀντίπαλος κινεῖται μέ ζίκ-ζάκ καί ὄχι σέ μετωπική γραμμή, ἐμεῖς πρέπει νά τόν πάρουμε κατά πόδι καί νά τόν χτυπᾶμε σέ κάθε ζίκ-ζάκ. Ὑποσχεθήκαμε στούς μποροτμπιστές τό μέγιστο τῶν παραχωρήσεων μέ τόν ὅρο ὅτι θά ἐφαρμόζουν κομμουνιστική πολιτική. Ἔτσι ἀποδείξαμε ὅτι δέν ἐμφορούμαστε καθόλου ἀπό ἀδιαλλαξία. Καί ὅτι οἱ παραχωρήσεις αὐτές ἦταν μιά ἐνέργεια ἀπόλυτα σωστή, τό ἀποδείχνει τό γεγονός ὅτι ὅλα τά καλύτερα στοιχεῖα τῶν μποροτμπιστῶν μπῆκαν τώρα στό Κόμμα μας. Στό Κόμμα αὐτό κάναμε ἀνακαταγραφή καί ἀντί γιά μιά ἐξέγερση τῶν μποροτμπιστῶν πού ἦταν ἀναπόφευκτη, τό ἀποτέλεσμα ἦταν, χάρη στή σωστή γραμμή τῆς ΚΕ πού ἐφαρμόστηκε θαυμάσια ἀπό τόν σ. Ρακόβσκι, νά μπεῖ στό Κόμμα μας, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχό μας, μέ τήν ἀναγνώρισή μας, ὅ,τι καλύτερο ὑπῆρχε στούς μποροτμπιστές καί οἱ ὑπόλοιποι νά ἐξαφανιστοῦν ἀπό τήν πολιτική σκηνή. Ἡ νίκη αὐτή ἀξίζει ὅσο καί δυό καλές μάχες. Τό νά λέει λοιπόν κανείς ὅτι φταίει ἡ ΚΕ γιά τό δυνάμωμα τῶν μποροτμπιστῶν, σημαίνει ὅτι δέν καταλαβαίνει τήν πολιτική γραμμή στό ἐθνικό ζήτημα.

Θά ἀναφερθῶ ἀκόμη στό λόγο τοῦ τελευταίου συντρόφου, πού εἶπε ὅτι πρέπει νά ἀφαιρέσουμε ἀπό τό Πρόγραμμα ὅσα

λέγονται γιά τά συνδικάτα. Νά ἕνα πρότυπο βιασύνης. Ἐμεῖς δέν ἐνεργοῦμε τόσο ἐπιπόλαια. Ὑποστηρίζουμε πώς δέν χρειάζεται νά ἀφαιρέσουμε τίποτε, πρέπει τό ζήτημα νά συζητηθεῖ μέ μπροσοῦρες, μέ ἄρθρα, στόν Τύπο κτλ. Τά συνδικάτα τραβοῦν γιά νά πάρουν στά χέρια τους τήν οἰκονομική ζωή, καί κυρίως τή βιομηχανία. Οἱ συζητήσεις ὅτι τά συνδικάτα δέν πρέπει νά περιλαβαίνουν τούς εἰδικούς, εἶναι μιά πρόληψη. Τά συνδικάτα εἶναι ἀναμορφωτές καί ἀπ' αὐτά ζητοῦνται σοβαρές εὐθύνες. Ἡ ΚΕ δέν θά ἀνεχθεῖ ἕναν κακό ἀναμορφωτή. Ἡ διαπαιδαγώγηση εἶναι ἕνα μακρόχρονο καί δύσκολο ἔργο. Ἐδῶ δέν μπορεῖς νά ξεμπερδέψεις μέ ἕνα διάταγμα, πρέπει νά ἀντικρύζεις τό ζήτημα μέ ὑπομονή καί ἐπιδεξιότητα, κι' ἐμεῖς προχωροῦμε καί θά προχωροῦμε πρός τήν κατεύθυνση αὐτή. Τό ζήτημα ἀπαιτεῖ νά εἴμαστε πολύ προσεκτικοί, μά σταθεροί.

4

ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ 31 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Σύντροφοι, θά κάνω πρῶτα ἀπόλα δυό μικρές παρατηρήσεις. Ὁ σ. Σαπρόνοφ ἐξακολούθησε νά μέ κατηγορεῖ γιά λησμοσύνη, τό ζήτημα ὅμως πού ἀνακίνησε τό ἄφησε ἀξεκαθάριστο. Ἐξακολούθησε νά ἰσχυρίζεται πώς τό διάταγμα γιά τή συγκέντρωση τοῦ λιναριοῦ ἀποτελεῖ παραβίαση τῆς ἀπόφασης τῆς ΠΚΕΕ. Νομίζω ὅτι δέν ἐπιτρέπεται νά ἀπευθύνεται κανείς στό συνέδριο τοῦ Κόμματος μέ ἀστήρικτες κατηγορίες καί μάλιστα πολύ σοβαρές. Ἐννοεῖται πώς, ἄν τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων παραβίαζε τήν ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ, θά ἔπρεπε νά παραπεμφθεῖ σέ δίκη. Γιατί ὅμως ἀπό τίς 10 τοῦ Φλεβάρη καί ὥς τά σήμερα δέν ἔγινε καμιά καταγγελία ὅτι τό διάταγμα αὐτό ἀποτελεῖ παραβίαση ἀπόφασης; Ἔχουμε μιά τελείως ἀστήριχτη κατηγορία, πού εἶναι πολύ εὔκολο νά τήν ἀπευθύνει κανείς, ὅμως οἱ μέθοδοι αὐτές πάλης δέν εἶναι καθόλου σοβαρές.

Ὁ σ. Μιλιούτιν λέει ὅτι σχεδόν δέν ὑπάρχουν διαφωνίες, καί γι' αὐτό δημιουργεῖται πάνω-κάτω ἡ ἐντύπωση πώς ὁ Λένιν, ἐνῶ εἶναι ἐνάντια στόν καυγά, ὁ ἴδιος ἀνάβει τόν καυγά αὐτό. Ἀλλά ὁ σ. Μιλιούτιν διαστρεβλώνει κάπως τά πράγματα, πράγμα πού δέν πρέπει νά γίνεται. Εἴχαμε ἕνα πρῶτο σχέδιο ἀπόφασης, πού τό εἶχε συντάξει ὁ σ. Τρότσκι, καί πού ξαναδουλεύτηκε ἔπειτα συλλογικά στήν ΚΕ. Τό σχέδιο αὐτό τό στείλαμε στούς συντρόφους Μιλιούτιν καί Ρίκοφ. Μᾶς τό ἐπέστρεψαν, λέγοντας ὅτι θά τό καταπολεμήσουν. Αὐτή εἶναι ἡ ἱστορία. Ὕστερα ὅμως ἀπό τή διαφώτιση πού κάναμε καί τήν κατάκτηση συμμάχων, αὐτοί ἀνάπτυξαν στό συνέδριο μιά ὁλόπλευρη ἀντιπολιτευτική δράση καί μόνο ὅταν εἶδαν ὅτι δέν κατάφεραν τίποτε ἄρχισαν νά λένε ὅτι σχεδόν συμφωνοῦν. Αὐτό εἶναι βέβαια σωστό, πρέπει ὅμως

νά ποῦμε καθαρά καί νά διαπιστώσουμε πώς ἡ συμφωνία σας αὐτή σημαίνει πλήρη ἀποτυχία σας, ὕστερα ἀπό τούς λόγους καί τίς προσπάθειες τῆς ἀντιπολίτευσης στό συνέδριο νά συσπειρωθεῖ γύρω ἀπό τό ζήτημα τῆς συλλογικότητας. Ὅταν τό ὅριο ὁμιλίας τοῦ σ. Μιλιούτιν τέλειωσε, ἀφοῦ πέρασαν δηλ. τά 15 λεπτά, μόνο τότε θυμήθηκε πώς καλά θά ἦταν νά ἀντιμετωπίσει τό ζήτημα πρακτικά. Πολύ σωστά. Φοβοῦμαι ὅμως ὅτι εἶναι ἀργά. Ἄν καί μένει ἀκόμη ὁ τελικός λόγος τοῦ σ. Ρίκοφ, ὡστόσο ἡ ἀντιπολίτευση εἶναι ἀδύνατο νά σωθεῖ. Ἄν οἱ ὑπερασπιστές τῆς συλλογικότητας ἔκαναν στούς δυό τελευταίους μῆνες ἐκεῖνο πού μᾶς καλοῦν νά κάνουμε τώρα, ἄν μᾶς ἔφερναν ἔστω κι' ἕνα παράδειγμα, ὄχι σάν κι' αὐτό ὅτι ὑπάρχει ἕνας διευθυντής καί ἕνας βοηθός, ἀλλά νά μᾶς ἔφερναν στοιχεῖα ὕστερα ἀπό μιά ἀκριβή ἔρευνα τοῦ ζητήματος καί μέ μιά σύγκριση τῆς συλλογικότητας μέ τή μονοπρόσωπη διεύθυνση, ὅπως εἶχε ἀποφασιστεῖ ἀπό τό Συνέδριο τῶν Συμβουλίων Λαϊκῆς Οἰκονομίας καί ἀπό τήν ΚΕ, τότε θά γινόμασταν πολύ σοφότεροι, τότε στό συνέδριο δέν θά ἀκούγαμε γενικές ὁμιλίες πού εἶναι μικρῆς ἀποδεικτικῆς ἀξίας, τότε οἱ ὀπαδοί τῆς συλλογικότητας θά μποροῦσαν νά προωθήσουν τό ζήτημα. Ἡ ἄποψή τους θά στηριζόταν γερά, ἄν πραγματικά μποροῦσαν νά ἀναφέρουν ἔστω καί 10 ἐργοστάσια πού νά βρίσκονται κάτω ἀπό τούς ἴδιους ὅρους καί νά διευθύνονται σύμφωνα μέ τήν ἀρχή τῆς συλλογικότητας, καί σύγκριναν μέ πρακτικό τρόπο τήν κατάσταση τῶν ἐργοστασίων αὐτῶν μέ τήν κατάσταση πού ὑπάρχει στά ἐργοστάσια πού διευθύνονται μέ βάση τή μονοπρόσωπη διεύθυνση. Γιά μιά τέτια ἔκθεση θά μπορούσαμε νά δόσουμε σέ ὁποιονδήποτε ὁμιλητή μιά ὥρα, καί ὁ ὁμιλητής αὐτός θά μᾶς βοηθοῦσε νά προχωρήσουμε πολύ μπροστά· ἴσως μέ βάση αὐτή τή συλλογικότητα νά καθιερώναμε συγκεκριμένες διαβαθμίσεις. Τό ζήτημα ὅμως εἶναι ὅτι ὅλοι αὐτοί τόσο οἱ ὑπεύθυνοι τῶν Συμβουλίων Λαϊκῆς Οἰκονομίας, ὅσο καί οἱ συνδικαλιστές πού ἔπρεπε νά διαθέτουν συγκεκριμένα στοιχεῖα, δέν ἔδοσαν τίποτε, γιατί δέν εἶχαν τίποτε. Δέν ἔχουν τίποτε, ἀπολύτως τίποτε!

Ὁ σ. Ρίκοφ ἰσχυρίστηκε ἐδῶ ὅτι ἐγώ θέλω νά ἀναθεωρήσω τή Γαλλική ἐπανάσταση, ὅτι ἀρνοῦμαι πώς ἡ ἀστική τάξη ἀναπτυσσόταν μέσα στό φεουδαρχικό σύστημα. Ἐγώ δέν εἶπα τέτιο πράγμα. Εἶπα ὅτι στήν περίοδο τῆς ἀντικατάστασης τοῦ φεουδαρχικοῦ συστήματος ἀπό τήν ἀστική τάξη, ἡ ἀστική τάξη ἔπαιρνε στήν ὑπηρεσία της φεουδάρχες καί μάθαινε ἀπ' αὐτούς τήν τέχνη νά διοικεῖ, κι' αὐτό δέν ἀντιφάσκει καθόλου στήν ἀνάπτυξη τῆς ἀστικῆς τάξης μέσα στό φεουδαρχικό σύστημα. Οἱ θέσεις μου ὅμως ὅτι ἡ

ἐργατική τάξη ἀρχίζει νά πραγματοποιεῖ τίς ἀρχές της ὕστερα ἀπό τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας, δέν ἀναιρέθηκαν ἀπολύτως ἀπό κανέναν. Ὕστερα ἀπό τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἡ ἐργατική τάξη κρατᾶ, διατηρεῖ τήν ἐξουσία καί τή στερεώνει, ὅπως καί κάθε τάξη, μέ τήν ἀλλαγή τῶν σχέσεων ἰδιοκτησίας καί μέ ἕνα νέο Σύνταγμα. Αὐτή εἶναι ἡ πρώτη μου βασική θέση πού εἶναι ἀδιαφιλονίκητη! Ἡ δεύτερη θέση μου ὅτι ἡ κάθε νέα τάξη διδάσκεται ἀπό τήν προγενέστερη τάξη καί παίρνει διοικητικά στελέχη ἀπό τήν παλιά τάξη εἶναι ἐπίσης μιά ἀπόλυτη ἀλήθεια. Τέλος, ἡ τρίτη θέση μου εἶναι ὅτι ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά αὐξάνει τόν ἀριθμό τῶν διοικητικῶν στελεχῶν μέσα ἀπό τίς γραμμές της, νά δημιουργεῖ σχολές, νά καταρτίζει στελέχη ἱκανά νά διευθύνουν ὁλόκληρο τό κράτος. Οἱ τρεῖς αὐτές θέσεις εἶναι ἀδιαφιλονίκητες καί ἔρχονται σέ ριζική ἀντίθεση μέ τίς θέσεις τῶν συνδικάτων.

Εἶπα στόν σ. Τόμσκι στήν ὁμάδα, ὅταν ἐξετάζαμε τίς θέσεις τους, τότε πού ἐγώ καί ὁ σ. Μπουχάριν ἡττηθήκαμε [112], εἶπα ὅτι στίς θέσεις σας τό σημεῖο 7 θά παραμείνει σάν δεῖγμα πλήρους θεωρητικῆς σύγχυσης. Τό σημεῖο αὐτό λέει:

> «Βασική ἀρχή στή συγκρότηση τῶν ὀργάνων ρύθμισης καί διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας, μοναδικά ἱκανή νά ἐξασφαλίσει τή συμμετοχή τῶν πλατιῶν μή κομματικῶν ἐργατικῶν μαζῶν μέσω τῶν συνδικάτων, εἶναι ἡ ἀρχή τῆς συλλογικῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας πού ἐφαρμόζεται τώρα, ἀρχίζοντας ἀπό τό προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ (Ἀνώτατο Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας) καί φτάνοντας ὥς τίς διευθύνσεις ἐργοστασίων, συμπεριλαμβανομένων. Μόνο σέ εἰδικές περιπτώσεις, ὕστερα ἀπό ἀμοιβαία συμφωνία τῶν προεδρείων τοῦ ΑΣΛΟ καί τοῦ ΠΚΣΣ (Πανρωσικοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου Συνδικάτων) ἤ τῶν ΚΕ τῶν ἀντίστοιχων συνδικάτων, πρέπει νά ἐπιτρέπουμε τή μονοπρόσωπη διεύθυνση ὁρισμένων ἐπιχειρήσεων, μέ τόν ἀπαραίτητο ὅρο νά ἐλέγχεται ἡ μονοπρόσωπη διεύθυνση ἀπό τά συνδικάτα καί τά ὄργανά τους».

Αὐτό εἶναι μιά καθαρή ἀνοησία, γιατί ὁ ρόλος τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν κατάκτηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, ἡ χρησιμοποίηση τῶν μεθόδων — ὅλα εἶναι μπερδεμένα! Δέν μπορεῖ νά ἀνεχθεῖ κανείς μιά τέτια κατάσταση! Τά πράγματα αὐτά μᾶς τραβοῦν θεωρητικά πρός τά πίσω. Τά ἴδια μποροῦμε νά ποῦμε καί γιά τό δημοκρατικό συγκεντρωτισμό τῶν συντρόφων Σαπρόνοφ, Μαξίμοβσκι καί Ὀσίνσκι. Ὁ σ. Ὀσίνσκι τό ξεχνᾶ αὐτό, ὅταν λέει πώς ἐγώ ἀποκαλῶ τό δημοκρατικό συγκεντρωτισμό ἀνοησία. Τέτιες διαστρεβλώσεις εἶναι ἀπαράδεκτες! Τί δουλιά ἔχει ἐδῶ τό ζήτημα τῶν διορισμῶν, τῆς ἔγκρισής τους ἀπό τίς τοπικές ὀργανώσεις; Μπορεῖ κανείς νά διορίζει συμβούλια μέσω τῶν συλλογικῶν ὀργάνων καί μπορεῖ ἐπίσης νά διορίζει τά συλλογικά ὄργανα. Τό ζήτημα

ἔχει τεθεῖ τελείως ξεκρέμαστα! Λένε ὅτι ὁ δημοκρατικός συγκεντρωτισμός δέν συνίσταται μόνο στό ὅτι καθοδηγεῖ ἡ ΠΚΕΕ, ἀλλά στό ὅτι ἡ ΠΚΕΕ καθοδηγεῖ μέσω τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων. Ἀλλά τί θέλει ἐδῶ ἡ συλλογικότητα ἤ ἡ μονοπρόσωπη διεύθυνση;

Ὁ σ. Τρότσκι θυμήθηκε τήν ἔκθεση πού ἔκανε τό 1918 καί, διαβάζοντας τό λόγο πού ἐκφώνησε τότε, τόνισε ὅτι ἐμεῖς ὄχι μόνο λογομαχήσαμε τότε πάνω σέ βασικά ζητήματα, ἀλλά ὅτι πάρθηκε καί συγκεκριμένη ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ. Ξεθάβοντας τήν παλιά μου μπροσούρα «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας»*, πού τήν εἶχα ὁλότελα ξεχάσει, βλέπω ὅτι τό ζήτημα τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης ὄχι μόνο εἶχε τεθεῖ, ἀλλά εἶχε καί ἐπιδοκιμαστεῖ μέ τίς θέσεις τῆς ΠΚΕΕ**. Δουλεύουμε ἔτσι πού ξεχνᾶμε ὄχι μόνο ἐκεῖνα πού γράφουμε, ἀλλά κι' ἐκεῖνα πού ἀποφασίστηκαν ἀπό τήν ΠΚΕΕ, καί ἔπειτα ἐπικαλούμαστε τήν ἀπόφαση. Ὁρίστε μερικά ἀποσπάσματα ἀπό τήν μπροσούρα:

«Οἱ συνειδητοί (καί στό μεγαλύτερο μέρος τους πιθανόν ἀσυνείδητοι) ἐκπρόσωποι τῆς μικροαστικῆς χαλαρότητας ἔβλεπαν τήν παροχή «ἀπεριόριστων» (δηλ. δικτατορικῶν) δικαιωμάτων σέ ὁρισμένα πρόσωπα, σάν ὑποχώρηση ἀπό τίς βάσεις τῆς συλλογικότητας καί ἀπό τό δημοκρατισμό καί ἀπό τίς ἀρχές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἀνάμεσα στούς ἀριστερούς ἐσέρους ἄρχισε νά ἀναπτύσσεται ἐδῶ κι' ἐκεῖ μιά ζύμωση ἐνάντια στό διάταγμα γιά δικτατορικά δικαιώματα [113], μιά ζύμωση πραγματικά ἀλήτικη, δηλ. πού ὑποδαύλιζε τά ταπεινά ἔνστικτα καί τό μικρονοικοκυρίστικο πόθο γιά «ἁρπαγή»» ...«κάθε μεγάλη ἐκμηχανισμένη βιομηχανία — δηλ. ἀκριβῶς ἡ ὑλική, ἡ παραγωγική πηγή καί τό βάθρο τοῦ σοσιαλισμοῦ — ἀπαιτεῖ ἀπόλυτη καί αὐστηρότατη *ἑνότητα θέλησης*, πού νά κατευθύνει τήν κοινή ἐργασία ἑκατοντάδων, χιλιάδων καί δεκάδων χιλιάδων ἀνθρώπων. Αὐτή ἡ ἀναγκαιότητα εἶναι ὁλοφάνερη καί ἀπό τεχνική καί ἀπό οἰκονομική καί ἀπό ἱστορική ἄποψη, καί ὅσοι ἔχουν σκεφτεῖ πάνω στό σοσιαλισμό τήν παραδέχτηκαν πάντα σάν ὅρο του» — καί μόνο ἔτσι «μπορεῖ νά ἐξασφαλιστεῖ μιά αὐστηρότατη ἑνότητα θέλησης»...

«Μά, ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς, εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητη ἡ *ἀναντίρρητη ὑποταγή* σέ μιά ἑνιαία θέληση γιά νά πετύχουν τά προτσές τῆς ἐργασίας, πού εἶναι ὀργανωμένη σύμφωνα μέ τόν τύπο τῆς μεγάλης ἐκμηχανισμένης βιομηχανίας. Γιά τούς σιδηροδρόμους αὐτό εἶναι δυό καί τρεῖς φορες πιό ἀναγκαῖο»...

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 165-208. *Ἡ Σύντ.*

** Στό ἴδιο, σελ. 277-280. *Ἡ Σύντ.*

«Καί ὅλο τό καθῆκον μας, τό καθῆκον τοῦ Κόμματος τῶν κομμουνιστῶν (μπολσεβίκων), πού εἶναι ὁ συνειδητός ἐκφραστής τῶν πόθων τῶν ἐκμεταλλευομένων γιά ἀπελευθέρωση, εἶναι νά ἔχουμε ἐπίγνωση αὐτῆς τῆς καμπῆς, νά καταλάβουμε τήν ἀνάγκη της, νά σταθοῦμε ἐπικεφαλῆς τῆς ἐξαντλημένης καί ἀποκαμωμένης μάζας πού ζητᾶ διέξοδο, νά τήν ὁδηγήσουμε στό σωστό δρόμο, στό δρόμο τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, στό δρόμο πού συνδυάζει τά καθήκοντα τῆς ὀργάνωσης συγκεντρώσεων *γιά* τούς ὅρους ἐργασίας μέ τά καθήκοντα τῆς ἀναντίρρητης ὑποταγῆς στή θέληση τοῦ σοβιετικοῦ καθοδηγητῆ, τοῦ δικτάτορα, *στήν ὥρα* τῆς δουλιᾶς»...

«Χρειάστηκε ἀκριβῶς ἡ νίκη τοῦ Ὀχτώβρη τῶν ἐργαζομένων ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, χρειάστηκε μιά ὁλόκληρη ἱστορική φάση προκαταρκτικῶν συζητήσεων ἀπό τούς ἴδιους τούς ἐργαζόμενους τῶν νέων ὅρων ζωῆς καί τῶν νέων καθηκόντων, γιά νά γίνει κατορθωτό τό σταθερό πέρασμα στίς ἀνώτερες μορφές ἐργασιακῆς πειθαρχίας, στή συνειδητή ἀφομοίωση τῆς ἰδέας ὅτι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἀπαραίτητη, στήν ἀναντίρρητη ὑποταγή στίς μονοπρόσωπες διαταγές τῶν ἐκπροσώπων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τήν ὥρα τῆς δουλιᾶς...»

«Πρέπει νά μάθουμε νά συνδυάζουμε τό δημοκρατισμό τῶν συγκεντρώσεων τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, πού σάν ὁρμητική, ἀκράτητη ἀνοιξιάτικη πλημμύρα ξεχειλίζει ἀπ' ὅλες τίς ὄχθες, μέ τή *σιδερένια* πειθαρχία τήν ὥρα τῆς δουλιᾶς, μέ τήν ἀναντίρρητη ὑποταγή τήν ὥρα τῆς δουλιᾶς στή θέληση ἑνός προσώπου, τοῦ σοβιετικοῦ καθοδηγητῆ»*.

Στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1918 ἡ ΠΚΕΕ ψήφισε ἀπόφαση μέ τήν ὁποία ἐπιδοκιμάζει πλήρως τίς βασικές θέσεις αὐτῆς τῆς ἔκθεσης καί ἀνάθεσε στό Προεδρεῖο της νά τίς διατυπώσει μέ τή μορφή θέσεων σάν τά βασικά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἔτσι, ἐπαναλαβαίνουμε τώρα αὐτό πού ἔχει ἐγκριθεῖ πρίν ἀπό δυό χρόνια μέ ἐπίσημη ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ! Καί τώρα μᾶς τραβοῦν πρός τά πίσω σ' ἕνα ζήτημα πού ἔχει λυθεῖ ἀπό καιρό, σ' ἕνα ζήτημα πού ἡ ΠΚΕΕ ἐνέκρινε καί τό ἐξήγησε, καί συγκεκριμένα ὅτι ὁ σοβιετικός σοσιαλιστικός δημοκρατισμός δέν ἀντιφάσκει καθόλου στή μονοπρόσωπη διεύθυνση καί στή δικτατορία, ὅτι τή θέληση τῆς τάξης τήν πραγματοποιεῖ κάποτε ἕνας δικτάτορας, πού κάποτε κάνει μόνος του περισσότερα καί πού

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 198, 200-203. *Ἡ Σύντ.*

συχνά εἶναι περισσότερο ἀπαραίτητος. Πάντως ἡ στάση ἀπό ἄποψη ἀρχῆς ἀπέναντι στή συλλογικότητα καί στή μονοπρόσωπη διεύθυνση, ὄχι μόνο ἔχει ἐξηγηθεῖ ἀπό καιρό, ἀλλά καί ἔχει ἐπικυρωθεῖ ἀπό τήν ΠΚΕΕ. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τό συνέδριό μας ἀποδείχνει μιά θλιβερή ἀλήθεια, ἀντί δηλ. νά προχωροῦμε ἀπό τήν ἐξήγηση τῶν ζητημάτων ἀρχῶν πρός τά συγκεκριμένα ζητήματα, ἐμεῖς προχωροῦμε σάν τόν κάβουρα. Ἄν δέν διορθώσουμε αὐτό τό λάθος, δέν θά λύσουμε τό οἰκονομικό πρόβλημα.

Ἤθελα ἀκόμη νά πῶ δυό λόγια, παίρνοντας ἀφορμή ἀπό ὁρισμένες παρατηρήσεις τοῦ σ. Ρίκοφ, πού ἰσχυρίζεται πώς τό ΣΛΕ παρεμποδίζει τή συνένωση τῶν οἰκονομικῶν Ἐπιτροπάτων, καί ὅταν λένε πώς ὁ σ. Ρίκοφ θέλει νά φάει τόν σ. Τσιουρούπα, αὐτός ἀπαντᾶ: «Δέν ἔχω ἀντίρηση νά μέ φάει ὁ Τσιουρούπα, φτάνει νά συνενωθοῦν τά οἰκονομικά Ἐπιτροπάτα». Ξέρω ποῦ ὁδηγεῖ αὐτό, καί πρέπει νά πῶ ὅτι ἡ προσπάθεια τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Λαϊκῆς Οἰκονομίας νά ἐγκατασταθεῖ σ' ἕνα ξεχωριστό συγκρότημα τῶν οἰκονομικῶν Ἐπιτροπάτων ἔξω ἀπό τό Συμβούλιο Ἄμυνας καί τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων δέν ἔμεινε ἀπαρατήρητη ἀπό τήν ΚΕ καί προκάλεσε τήν ἄρνησή της. Τώρα τό Συμβούλιο Ἄμυνας μετονομάστηκε σέ Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας. Θέλετε νά χωρίσετε ἀπό τό Ἐπιτροπάτο Στρατιωτικῶν, τό ὁποῖο δίνει τίς καλύτερες δυνάμεις γιά τόν πόλεμο, πού εἶναι ἕνα ὄργανο πού χωρίς αὐτό δέν μπορεῖτε νά ἐφαρμόσετε οὔτε τήν ὑποχρεωτική ἐργασία, κι' ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά πραγματοποιήσουμε τήν ὑποχρεωτική ἐργασία χωρίς τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν. Ἄς πάρουμε λ.χ., τό Ταχυδρομεῖο — δέν μποροῦμε νά στέλνουμε γράμματα χωρίς τό Ἐπιτροπάτο τῶν ΤΤΤ. Πάρτε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς. Πῶς μπορεῖτε νά ἀνορθώσετε τήν οἰκονομία, ὅταν τά 70% πάσχουν ἀπό ἐξανθηματικό τύφο; Βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι σ' ἐμᾶς κάθε ζήτημα πρέπει νά λύνεται σέ συμφωνία καί νά παραπέμπεται στό ἀντίστοιχο οἰκονομικό Ἐπιτροπάτο. Ἀλλά αὐτό εἶναι ἕνα σχέδιο χωρίς κανένα νόημα! Ὁ σ. Ρίκοφ δέν εἶχε σοβαρούς λόγους! Γι' αὐτό καί καταπολεμήθηκε καί ἡ ΚΕ δέν τό ὑποστήριξε.

Στή συνέχεια ὁ σ. Ρίκοφ εἰρωνεύτηκε τό συνασπισμό μέ τόν σ. Χόλτσμαν, πού διαφαίνεται στόν σ. Τρότσκι. Σχετικά μ' αὐτό ἤθελα νά πῶ μερικά λόγια. Συνασπισμός ἀνάμεσα στίς κομματικές ὁμάδες πού ἔχουν δίκιο χρειάζεται πάντα. Αὐτό πρέπει νά εἶναι πάντα ὁ ἀπαραίτητος ὅρος γιά μιά σωστή πολιτική. Ἄν ὁ σ. Χόλτσμαν, πού τόν ξέρω δυστυχῶς λίγο, μά πού ἔχω ἀκούσει ὅτι

εἶναι ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ ρεύματος μέσα στούς μεταλλουργούς, πού ἐπιμένει ἰδιαίτερα στήν ἐφαρμογή λογικῶν μεθόδων — πράγμα τό ὁποῖο ἔχει ὑπογραμμιστεῖ καί στίς θέσεις μου — ἄν ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἐπιμένει στή μονοπρόσωπη διεύθυνση, αὐτό μπορεῖ νά εἶναι, φυσικά, μόνο ἐξαιρετικά ὠφέλιμο. Ἕνας συνασπισμός μ' αὐτό τό ρεῦμα θά ἦταν ὠφελιμότατος. Ἄν στήν ΚΕ ἐνισχυθεῖ ἡ ἐκπροσώπηση τῶν συνδικάτων, θά εἶναι ὠφέλιμο νά ἔχουμε σ' αὐτή καί ἐκπροσώπους αὐτοῦ τοῦ ρεύματος, ἔστω καί ἄν ἔχει κάπου λάθος, μά πού σέ ἀντιστάθμισμα εἶναι πρωτότυπο, ἔχει μιά ὁρισμένη ἀπόχρωση, πλάι στούς ἐκπροσώπους τῆς συλλογικότητας τῶν ἄκρων, πού μάχονται στό ὄνομα τοῦ δημοκρατισμοῦ καί πέφτουν ἔξω. Ἄς ἀντιπροσωπεύονται καί οἱ μέν καί οἱ δέ στήν ΚΕ καί ἄς γίνει ὁ συνασπισμός. Ἄς ἀπαρτιστεῖ ἡ ΚΕ ἔτσι πού μέ τό συνασπισμό νά μπορεῖ νά βρεθεῖ ἔδαφος δράσης γιά ὁλόκληρο τό χρόνο καί ὄχι μόνο γιά τή διάρκεια τῆς ἑβδομάδας τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος. Ἐμεῖς πάντα καταδικάζαμε τήν ἀρχή τῆς περιφερειακῆς ἐκπροσώπησης, ἐπειδή σ' αὐτή ὑπάρχει πολύ τοπική οἰκογενειακότητα. Ἐφόσον εἶναι ἀνάγκη νά συνδεθοῦμε πιό στενά μέ τά συνδικάτα, τότε πρέπει νά παρακολουθοῦμε κάθε ἀπόχρωση πού ὑπάρχει σ' αὐτά, νά ἔχουμε σύνδεση μ' αὐτή· ἡ ΚΕ πρέπει νά συγκροτηθεῖ ἔτσι πού νά ἔχουμε μέ τίς πλατιές μάζες τῶν συνδικάτων (ἔχουμε 600 000 μέλη τοῦ Κόμματος καί 3 000 000 μέλη τῶν συνδικάτων) ἕναν ἱμάντα μεταβίβασης πού νά συνδέει ταυτόχρονα τήν ΚΕ μέ τήν ἑνιαία θέληση τῶν 600 000 μελῶν τοῦ Κόμματος καί τῶν 3 000 000 μελῶν τῶν συνδικάτων. Χωρίς αὐτό τόν ἱμάντα μεταβίβασης δέν μποροῦμε νά διοικοῦμε. Ὅσο περισσότερο κατακτούσαμε τή Σιβηρία, τό Κουμπάν καί τήν Οὐκρανία μέ τόν ἀγροτικό πληθυσμό τους, τόσο πιό δύσκολο γινόταν τό πρόβλημα, τόσο πιό δύσκολα δουλεύει ἡ μηχανή, γιατί τό προλεταριάτο στή Σιβηρία εἶναι λίγο καί στήν Οὐκρανία εἶναι πιό ἀδύνατο. Ξέρουμε ὅμως πώς οἱ ἐργάτες τοῦ Ντονιέτς καί τοῦ Νικολάγεφ καταδίκασαν ἀνοιχτά τή μισοδημαγωγική συλλογικότητα πού ὑποστήριζε ὁ σ. Σαπρόνοφ. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς τό προλεταριακό στοιχεῖο στήν Οὐκρανία εἶναι διαφορετικό ἀπ' ὅ,τι στήν Πετρούπολη, στή Μόσχα καί στό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, κι' αὐτό ὄχι γιατί εἶναι κακό, ἀλλά ἀπό καθαρά ἱστορικούς λόγους. Δέν ἀτσαλώθηκε στήν πείνα, στό κρύο καί στήν πάλη, ὅπως συνέβη μέ τούς προλετάριους τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης. Γι' αὐτό χρειάζεται

μιά τέτια σύνδεση μέ τά συνδικάτα, μιά τέτια συγκρότηση τῆς ΚΕ πού νά ξέρει τίς ἀποχρώσεις πού ὑπάρχουν, ὄχι μόνο στά 600 000 μέλη τοῦ Κόμματος, ἀλλά καί στά 3 000 000 μέλη τῶν συνδικάτων, γιά νά μπορεῖ σέ ὁποιαδήποτε στιγμή νά τούς ὁδηγεῖ ὅλους σάν ἕναν ἄνθρωπο! Τέτια ὀργάνωση χρειάζεται! Αὐτό τό θέμα εἶναι βασικό, πολιτικό, πού χωρίς αὐτό ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν θά εἶναι δικτατορία. Θά εἶναι συνασπισμός, ἔστω καί συνασπισμός! Δέν πρέπει νά τόν φοβόμαστε, μά νά τόν χαιρετίζουμε καί νά τόν πραγματοποιοῦμε πιό γερά καί πιό πλατιά στά ἴδια τά κεντρικά ὄργανα τοῦ Κόμματος!

5
ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟ 3 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ [114]

Μόλις χτές τό βράδυ καί σήμερα κατόρθωσα νά γνωριστῶ κάπως μέ τά δυό σχέδια ἀποφάσεων. Νομίζω πώς τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς μειοψηφίας τῆς ἐπιτροπῆς εἶναι πιό σωστό. Ὁ σ. Μιλιούτιν ἐπιτέθηκε ἐνάντια στό σχέδιο αὐτό, χρησιμοποιώντας ἀφθονία φοβερῶν λέξεων, ἀνακάλυψε σ' αὐτό καί μεσοβεζικισμό ἀκόμη καί μισομεσοβεζικισμό, τό χαρακτήρισε ὀπορτουνιστικό. Νομίζω ὅμως πώς ὁ διάβολος δέν εἶναι τόσο τρομερός, ὅσο τόν παριστάνουν. Ἄν μποῦμε στήν οὐσία τοῦ ζητήματος θά δοῦμε ὅτι τά ἐπιχειρήματα ἀκριβῶς τοῦ Μιλιούτιν — πού προσπάθησε νά θέσει τό ζήτημα ἀπό ἄποψη ἀρχῶν — ἀποκαλύπτουν πώς λαθεμένο καί ἀκατάλληλο ἀπό ἄποψη ἀκριβῶς πρακτική, ἐπιχειρηματική καί μαρξιστική εἶναι τό σχέδιο ἀπόφασης πού ὑπεράσπισε ὁ σ. Μιλιούτιν. Τό λάθος αὐτοῦ τοῦ σχεδίου ἀπόφασης συνίσταται στό ἑξῆς: ὁ Μιλιούτιν τόνιζε ὅτι τό σχέδιο τῆς ἀπόφασής του, σχέδιο ἀπόφασης τῆς πλειοψηφίας τῆς ἐπιτροπῆς, μιλάει γιά συγχώνευση μέ τήν ἐπαρχιακή ἐκτελεστική ἐπιτροπή, γιά ὑποταγή στήν ἐπαρχιακή ἐκτελεστική ἐπιτροπή καί σ' αὐτό βλέπει εὐθύτητα καί ἀποφασιστικότητα τοῦ δικοῦ του σχεδίου ἀπόφασης σέ σύγκριση μέ τήν ἀνεπαρκή ἐπαναστατικότητα τοῦ σχεδίου ἀπόφασης τῆς μειοψηφίας. Στή διάρκεια τῆς μακρόχρονης ἐπαναστατικῆς μας δράσης ἔχουμε ἤδη παρατηρήσει πώς, ὅταν οἱ ἐπαναστατικές μας ἐνέργειες ἦταν προετοιμασμένες, στέφονταν μέ ἐπιτυχία καί ὅταν ἦταν διαποτισμένες μόνο μέ ἐπαναστατική θέρμη τέλειωναν μέ ἀποτυχία.

Τί λέει τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς μειοψηφίας τῆς ἐπιτροπῆς; Τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς μειοψηφίας λέει: στρέψε τήν προσοχή σου στό δυνάμωμα τῆς κομματικῆς δουλιᾶς μέσα στούς καταναλωτικούς συνεταιρισμούς καί στήν ἀπόκτηση τῆς πλειοψηφίας

μέσα σ' αὐτούς, προετοίμασε τά ὄργανα ἐκεῖνα στά ὁποῖα θέλεις νά μεταβιβάσεις καί θά μεταβιβάζεις ἀργότερα τούς συνεταιρισμούς. Σύγκρινέ το αὐτό μέ τή γραμμή πού ἐφαρμόζει ὁ Μιλιούτιν. Αὐτός λέει: ὁ συνεταιρισμός εἶναι ἄσχημος, γι' αὐτό μεταβιβάστε τον στίς ἐπαρχιακές ἐκτελεστικές ἐπιτροπές. Ἔχετε ὅμως κομμουνιστική βάση σ' αὐτόν τό συνεταιρισμό πού θέλετε νά μεταβιβάσετε; Ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος — ἡ προετοιμασία — παρακάμπτεται, δίνεται μόνο τό τελευταῖο σύνθημα. Ἄν αὐτή ἡ κομμουνιστική δουλιά ἔχει γίνει καί ἔχουν δημιουργηθεῖ τά ὄργανα πού μποροῦν νά πάρουν στά χέρια τους τό συνεταιρισμό καί νά τόν καθοδηγήσουν, τότε ἡ μεταβίβαση εἶναι κατανοητή, τότε δέν ὑπάρχει λόγος νά τό διακηρύσσουμε αὐτό στό συνέδριο τοῦ Κόμματος. Πόσες ὅμως φορές δέν τρίξατε τά δόντια στήν ἀγροτιά! Πόσες φορές τό ἴδιο τό ΑΣΛΟ δέν ἔτριξε τά δόντια στήν ἀγροτιά καί στό συνεταιρισμό σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς συγκέντρωσης τοῦ λιναριοῦ! Ὅταν θυμηθεῖτε τήν πρακτική πείρα τῆς δουλιᾶς μας στήν ὕπαιθρο καί τῆς δουλιᾶς τοῦ ΣΛΕ, τότε θά πεῖτε ὅτι αὐτή δέν εἶναι σωστή ἀντιμετώπιση τοῦ ζητήματος καί πώς σωστά θέτει τό ζήτημα τό σχέδιο ἀπόφασης πού λέει ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ δουλιά τῆς κομμουνιστικῆς διαπαιδαγώγησης καί ἡ κατάρτιση στελεχῶν, πού χωρίς αὐτό ἡ μεταβίβαση εἶναι ἀδύνατη.

Τό δεύτερο βασικό ζήτημα εἶναι ἡ σύνδεση μέ τόν καταναλωτικό συνεταιρισμό. Στό σημεῖο αὐτό ὁ σ. Μιλιούτιν παρουσιάζει πολύ μεγάλη ἀσυνέπεια. Ἄν ὁ καταναλωτικός συνεταιρισμός δέν ἐκπληρώνει ὅλες τίς ὑποχρεώσεις, δηλ. ὅλα ἐκεῖνα πού δυό χρόνια τώρα καθόριζαν πολλά διατάγματα πού στρέφονταν ἐνάντια στόν κουλάκο, τότε δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι τά μέτρα πίεσης πού διαθέτουμε ἐνάντια στόν κουλάκο ἰσχύουν καί ἐνάντια στόν καταναλωτικό συνεταιρισμό. Αὐτό ἀκριβῶς ἐφαρμόζεται πέρα γιά πέρα. Τό κυριότερο τώρα εἶναι νά ἀνεβάσουμε τήν παραγωγή καί τήν ποσότητα τῶν προϊόντων. Ἄν ὁ καταναλωτικός συνεταιρισμός δέν κατορθώσει νά ἐκπληρώσει αὐτό τό καθῆκον, τότε θά τοῦ ἐπιβληθοῦν κυρώσεις. Ἄν ὅμως ὁ καταναλωτικός συνεταιρισμός, συνδεμένος μέ τόν παραγωγικό συνεταιρισμό, αὐξήσει ἔστω καί λίγο τά προϊόντα, τότε πρέπει νά τόν συγχαροῦμε καί νά ἀναπτύξουμε τήν πρωτοβουλία του. Ἄν ὁ καταναλωτικός συνεταιρισμός παρά τή στενότερη τοπική ζωντανή σύνδεσή του μέ τήν παραγωγή, δέν μπορέσει νά πετύχει αὔξηση τῶν προϊόντων — σημαίνει ὅτι δέν ἐκπλήρωσε τό ἄμεσο καθῆκον πού τοῦ ἀνάθεσε ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Ἄν σ' ἕνα νομό ὑπάρχουν ἔστω καί δυό-τρεῖς

δραστήριοι σύντροφοι έτοιμοι νά παλέψουν ἐνάντια στούς κουλάκους καί στήν ἀστική τάξη, τότε ἡ ὑπόθεση εἶναι κερδισμένη. Ποῦ λοιπόν πνίγηκε ἡ πρωτοβουλία τοῦ σ. Τσούτσιν; Δέν ἔφερε οὔτε ἕνα παράδειγμα. Ἡ ἰδέα ὅμως ὅτι πρέπει νά συνδέσουμε τόν παραγωγικό συνεταιρισμό μέ τόν καταναλωτικό καί νά κάνουμε κάθε εἴδους παραχωρήσεις, φτάνει μόνο νά αὐξήσουμε τήν ποσότητα τῶν προϊόντων στό πιό κοντινό μέλλον, ἡ ἰδέα αὐτή πηγάζει ἀπό τή δίχρονη πείρα μας. Ἡ ἰδέα αὐτή δέν ἐμποδίζει καθόλου τά κομματικά καί τά σοβιετικά στελέχη στήν πάλη τους ἐνάντια στόν κουλάκικο, στόν ἀστικό τύπο συνεταιρισμοῦ. Αὐτή ὄχι μόνο δέν ἐμποδίζει, ἀλλά τούς ἐξοπλίζει μέ ἕνα νέο ὅπλο. Ἄν μπορεῖς νά ὀργανώσεις κάτι, θά σέ ἀνταμείψουμε, ἄν ὅμως δέν ἐκπληρώσεις αὐτό τό καθῆκον, θά σέ κοπανήσουμε ὄχι μόνο γιατί εἶσαι ἀντεπαναστάτης, γι' αὐτό τό πράγμα ὑπάρχει ἡ Ἔκτακτη Ἐπιτροπή, ὅπως σωστά δηλώθηκε ἐδῶ: ὄχι, θά σέ κοπανήσουμε, ἐπειδή δέν ἐκπληρώνεις τά καθήκοντα πού βάζει ἡ κρατική ἐξουσία, ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί τό προλεταριάτο.

Ὁ σ. Μιλιούτιν δέν ἔφερε οὔτε ἕνα σοβαρό ἐπιχείρημα ἐνάντια στή συνένωση τῶν καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν — εἶπε μόνο πώς αὐτό τοῦ φαίνεται ὀπορτουνισμός ἤ ἕνα πράγμα μεσοβέζικο. Εἶναι παράξενο νά τά ἀκοῦμε αὐτά ἀπό τόν σ. Μιλιούτιν, πού μαζί μέ τόν σ. Ρίκοφ θέλησε νά προχωρήσει μέ μεγάλα βήματα καί πείστηκε πώς δέν μπορεῖ νά κάνει οὔτε ἕνα μικρό βηματάκι. Ἀπό τήν πλευρά αὐτή ἡ σύνδεση μέ τόν καταναλωτικό συνεταιρισμό εἶναι ἕνα πλεονέκτημα, δίνει τή δυνατότητα νά καταπιαστοῦμε ἀμέσως μέ τήν παραγωγή. Ἐνάντια στήν ἐπέμβαση στήν πολιτική δουλιά παρέχονται ὅλα τά μέσα· ἡ ὑποταγή ἀπό παραγωγική καί οἰκονομική ἄποψη ἐξαρτιέται πέρα γιά πέρα ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας, ἀπό τό ΑΣΛΟ. Ὅλα αὐτά τά μέσα τά ἔχετε στό βαθμό πού μπορεῖτε νά ἐλέγχετε τό συνεταιρισμό.

Τώρα φτάνουμε στό τρίτο ζήτημα, στήν κρατικοποίηση πού ὁ Μιλιούτιν τήν ὑπεράσπισε τόσο πού σέ παραξένευε νά τόν ἀκοῦς. Συγκροτήθηκε ἐπιτροπή· ὁ σ. Κρεστίνσκι ἦταν σ' αὐτή μειοψηφία, ἐνῶ ὁ σ. Μιλιούτιν βγῆκε νικητής· τώρα ὅμως λέει: «Συμφωνῶ νά μή γίνει ἡ κρατικοποίηση ἀντικείμενο διαμάχης». Τότε πρός τί ἡ διαμάχη μέσα στήν ἐπιτροπή; Ἄν βλέπετε τά πράγματα ἔτσι, ὅπως τά βλέπει ὁ σ. Τσούτσιν, δέν ἔχετε δίκιο νά παραιτεῖστε ἀπό τήν κρατικοποίηση. Ἐδῶ εἶπαν: ἀφοῦ ἐθνικοποιήσαμε τούς καπιταλιστές, γιατί δέν μποροῦμε νά ἐθνικοποιήσουμε καί τούς κουλάκους; Ἡ θυμηδία πού προκάλεσε τό ἐπιχείρημα αὐτό ἦταν δικαιο-

λογημένη. Καί πραγματικά, όπως κι' άν μετρήσει κανείς τούς εύπορους άγρότες πού έκμεταλλεύονται ξένη έργασία, δέν είναι λιγότεροι άπό μισό έκατομμύριο, καί ἴσως μάλιστα νά πλησιάζουν τό ἕνα έκατομμύριο. Πῶς μποροῦμε, λοιπόν, νά τούς έθνικοποιήσουμε; Αὐτά εἶναι φαντασιοπληξίες. Σήμερα δέν ἔχουμε τή δύναμη νά κάνουμε ἕνα τέτιο πράγμα.

Ὁ σ. Τσούτσιν ἔχει ἀπόλυτα δίκιο, ὅταν λέει πώς στούς συνεταιρισμούς βρίσκονται πάρα πολλοί ἀντεπαναστάτες, ἀλλά αὐτό εἶναι ἄλλη ὑπόθεση. Ἐδῶ μίλησαν πολύ σωστά γιά τήν Ἔκτακτη Ἐπιτροπή. Ἄν ἐξαιτίας τῆς μυωπίας σας δέν μπορεῖτε νά ἀποκαλύψετε ὁρισμένους ἀρχηγούς τοῦ συνεταιρισμοῦ, τότε βάλτε ἐκεῖ ἕναν κομμουνιστή γιά νά ὑποδείξει αὐτός ποῦ κρύβεται ἡ ἀντεπανάσταση, καί ἄν εἶναι καλός κομμουνιστής, καί ὁ καλός κομμουνιστής εἶναι ταυτόχρονα καί καλός τσεκίστας, μπαίνοντας σ' ἕναν καταναλωτικό συνεταιρισμό, θά πρέπει νά ἀποκαλύψει τουλάχιστο δυό συνεταιριστές-ἀντεπαναστάτες.

Νά γιατί ὁ σ. Τσούτσιν δέν ἔχει δίκιο, ὅταν μιλάει γιά ἄμεση κρατικοποίηση. Αὐτό θά ἦταν καλό, ἀλλά δέν εἶναι δυνατό νά γίνει, ἐπειδή ἔχουμε νά κάνουμε μέ μιά τάξη πού μᾶς εἶναι λιγότερο προσιτή καί δέν προσφέρεται καθόλου γιά ἐθνικοποίηση. Ἐμεῖς, ἀκόμη καί τίς βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις δέν τίς ἔχουμε ἐθνικοποιήσει ὅλες. Ὥσπου νά φτάσει μιά διαταγή τῶν γενικῶν διευθύνσεων καί τῶν κέντρων στά τοπικά ὄργανα, ἀποδείχνεται τελείως ἀνίσχυρη: πότε καταποντίζεται στή θάλασσα τῶν χαρτιῶν, πότε ἀχρηστεύεται ἀπό τήν ἄθλια κατάσταση τῶν συγκοινωνιῶν, τήν ἔλλειψη τηλεγραφικῆς ἐπικοινωνίας κτλ. Γι' αὐτό δέν εἶναι δυνατό νά μιλᾶμε σήμερα γιά ἐθνικοποίηση τῶν συνεταιρισμῶν. Ὁ σ. Μιλιούτιν δέν ἔχει δίκιο καί κατά βάση: νιώθει τίς θέσεις του κλονισμένες καί νομίζει ὅτι μπορεῖ κανείς ἁπλούστατα νά ἀποσύρει αὐτό τό σημεῖο. Μά τότε, σ. Μιλιούτιν, ἐσεῖς κουτσουρεύετε τήν ἀπόφασή σας, ἀποδείχνετε ὅτι σωστό εἶναι τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς μειοψηφίας, γιατί τό πνεῦμα τοῦ δικοῦ σας σχεδίου ἀπόφασης — νά ὑποτάξουμε τούς συνεταιρισμούς στήν ἐπαρχιακή ἐκτελεστική ἐπιτροπή (στό πρῶτο σημεῖο ἔτσι ἀκριβῶς λέγεται — «νά παρθοῦν μέτρα») — εἶναι πνεῦμα τῆς Ἔκτακτης Ἐπιτροπῆς πού μεταφέρεται λαθεμένα σ' ἕνα οἰκονομικό ζήτημα. Τό ἄλλο σχέδιο ἀπόφασης λέει ὅτι πρέπει, κατά πρῶτο λόγο, νά αὐξηθεῖ ὁ ἀριθμός τῶν κομμουνιστῶν, νά δυναμώσει ἡ κομμουνιστική προπαγάνδα καί διαφώτιση, ὅτι πρέπει νά δημιουργηθεῖ μιά βάση. Ἐδῶ δέν ὑπάρχει

τίποτε τό ἠχηρό, δέν τάζονται λαγοί μέ πετραχήλια. Ὅταν ὅμως κατά τόπους ὑπάρχουν κομμουνιστές, αὐτοί ξέρουν τί πρέπει νά κάνουν, καί στόν Τσούτσιν δέν θά χρειαστεῖ νά ἐξηγεῖς πῶς πρέπει νά συμπεριφερθοῦμε στούς ἀντεπαναστάτες. Δεύτερο, πρέπει νά προετοιμάσουμε τό ὄργανο. Νά ἑτοιμάσεις τό ὄργανο καί νά τό ἐλέγξεις στήν πράξη, νά ἐλέγξεις ἄν αὐξάνει ἡ παραγωγή — νά τί λέει τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς μειοψηφίας! Πρῶτα ἀπόλα δημιούργησε τή βάση, καί παραπέρα — παραπέρα θά δοῦμε. Αὐτό πού θά χρειαστεῖ νά γίνει, θά προκύψει μόνο του. Προτάσεις γιά ἔκδοση διαταγμάτων πού νά ὁρίζουν ὅτι τούς ἀντεπαναστάτες πρέπει νά τούς παραπέμπουμε στήν Ἔκτακτη Ἐπιτροπή καί ὅταν δέν ὑπάρχει Ἔκτακτη Ἐπιτροπή, στήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή, ὑπάρχουν ἄφθονες. Χρειάζονται λιγότερες φοβέρες. Πρέπει νά ψηφίσουμε τήν ἀπόφαση τῆς μειοψηφίας πού δίνει τή βασική γραμμή.

6
ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ 5 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ

Σύντροφοι, κάνοντας μιά σύντομη ἀνακεφαλαίωση τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου μας πρέπει, κατά τή γνώμη μου, νά σταθοῦμε πρῶτα ἀπόλα στά καθήκοντα τοῦ Κόμματός μας. Τό συνέδριο ψήφισε μιά ἐμπεριστατωμένη ἀπόφαση πάνω στό ὀργανωτικό ζήτημα. Τή σπουδαιότερη θέση σ' αὐτή τήν ἀπόφαση τήν κατέχει, ὅπως ἔπρεπε νά περιμένουμε, τό ζήτημα τῆς διαπαιδαγώγησης, τῆς ἐκπαίδευσης, τῆς ὀργανωτικῆς χρησιμοποίησης τῶν μελῶν τοῦ Κόμματός μας. Ἡ ἐπιτροπή ἐλέγχου τῶν πληρεξουσίων ἀνάφερε πώς στό συνέδριο αὐτό ἀντιπροσωπεύονται πάνω ἀπό 600 χιλιάδες μέλη τοῦ Κόμματός μας. Ὅλοι μας ξέρουμε καλά τί τεράστιες δυσκολίες πέρασε τό Κόμμα μας σ' αὐτούς τούς θυελλώδεις καιρούς, ὅπως εἶναι οἱ δικοί μας, πού εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά παλέψουμε γιά νά μή μπορέσουν νά προσκολληθοῦν καί νά παρεισφρήσουν τά σκάρτα στοιχεῖα, τά ἀπόβλητα τοῦ παλιοῦ καπιταλισμοῦ στό κυβερνητικό κόμμα — πού εἶναι φυσικά νόμιμο, γιατί εἶναι κυβερνητικό κόμμα καί ἀνοίγει τό δρόμο πρός τήν ἐξουσία. Καί ἕνα ἀπό τά μέσα πάλης ἦταν ἡ καθιέρωση τῶν κομματικῶν ἑβδομάδων. Μόνο κάτω ἀπό τέτιες συνθῆκες, μόνο σέ τέτιες στιγμές πού τό Κόμμα καί τό κίνημα περνοῦσαν μιά ἐξαιρετικά δύσκολη κατάσταση, ὅταν ὁ Ντενίκιν βρισκόταν βόρεια τοῦ Ὀριόλ καί ὁ Γιουντένιτς 50 βέρστια ἀπό τήν Πετρούπολη, μποροῦσαν νά μποῦν στό Κόμμα ἄνθρωποι πού ἦταν πραγματικά ἀφοσιωμένοι στήν ὑπόθεση τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν ἐργαζομένων.

Αὐτές οἱ συνθῆκες δέν θά ἐπαναληφθοῦν τώρα, τουλάχιστο στό κοντινό μέλλον, καί πρέπει νά ποῦμε ὅτι ὁ τεράστιος σέ

σύγκριση μέ τά προηγούμενα συνέδρια ἀριθμός τῶν μελῶν τοῦ Κόμματός μας πού πραγματικά φτάσαμε, γεννᾶ ὁρισμένους κινδύνους. Ὑπάρχει ἕνας ἐντελῶς πραγματικός κίνδυνος, πού συνίσταται στό ὅτι ἡ γοργή ἀνάπτυξη τοῦ Κόμματός μας δέν συμβάδιζε πάντα μέ τό βαθμό διαπαιδαγώγησης αὐτῆς τῆς μάζας γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν τωρινῶν της καθηκόντων. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἔχουμε πάντα ὑπόψη μας ὅτι ἡ στρατιά αὐτή τῶν 600 χιλιάδων ἀνθρώπων πρέπει νά εἶναι ἡ πρωτοπορία τῆς ἐργατικῆς τάξης, ὅτι διαφορετικά, χωρίς τή σιδερένια πειθαρχία, εἶναι ζήτημα ἄν θά ἦταν δυνατό νά πραγματοποιοῦμε ἐπί δυό χρόνια τά καθήκοντά μας. Ὁ βασικός ὅρος γιά τήν ἐφαρμογή καί τή διατήρηση τῆς αὐστηρότατης πειθαρχίας μας εἶναι ἡ ἀφοσίωση: ὅλα τά παλιά μέσα καί οἱ παλιές πηγές ἐφαρμογῆς τῆς πειθαρχίας ἔχουν γκρεμιστεῖ· στή βάση τῆς δράσης μας βάζαμε ἀποκλειστικά τή βαθιά σκέψη καί τήν ὑψηλή συνειδητότητα. Αὐτό μᾶς ἔδινε τή δυνατότητα νά ἐφαρμόζουμε μιά πειθαρχία πού εἶναι ἀνώτερη ἀπό τήν πειθαρχία κάθε ἄλλου κράτους καί στηρίζεται σέ βάση πού δέν μοιάζει μέ τήν πειθαρχία πού ἐξακολουθεῖ κουτσά-στραβά νά διατηρεῖται, ἄν μπορεῖ ἀκόμη νά διατηρεῖται στήν καπιταλιστική κοινωνία. Γι' αὐτό πρέπει νά θυμόμαστε πώς τό καθῆκον μας στόν ἐπικείμενο χρόνο, ὕστερα ἀπό τίς λαμπρές ἐπιτυχίες μας στόν πόλεμο, δέν βρίσκεται τόσο στή διεύρυνση τοῦ Κόμματος, ὅσο στήν ἐσωτερική δουλιά, μέ τήν ἔννοια τῆς ἀνάπτυξης τῶν μελῶν τοῦ Κόμματός μας. Οἱ ἀποφάσεις μας πάνω στό ὀργανωτικό ζήτημα δέν ἀφιερώνουν χωρίς λόγο σ' αὐτό τό θέμα τό μεγαλύτερο μέρος τους.

Πρέπει νά πετύχουμε μέ κάθε θυσία ὥστε αὐτή ἡ πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου, αὐτή ἡ στρατιά τῶν 600 000 μελῶν νά βρίσκεται στό ὕψος τῶν καθηκόντων πού ἐπωμίζεται, καί ἐπωμίζεται καθήκοντα τεράστιας σπουδαιότητας, διεθνῆ καί ἐσωτερικά! Ὅσο γιά τά διεθνῆ καθήκοντα, ἡ διεθνής μας θέση δέν ἦταν ποτέ τόσο εὐνοϊκή, ὅσο τώρα. Ὅσο σπάνια κι' ἄν φτάνουν σ' ἐμᾶς εἰδήσεις ἀπό τό ἐξωτερικό γιά τή ζωή τῶν ἐργατῶν ἐκεῖ, ὡστόσο κάθε φορά πού παίρνεις ἕνα-δυό γράμματα ἤ μερικά φύλλα τῶν εὐρωπαϊκῶν καί ἀμερικανικῶν ἐργατικῶν σοσιαλιστικῶν ἐφημερίδων, δοκιμάζεις τήν πιό μεγάλη χαρά, γιατί βλέπεις πώς μέσα στίς μάζες, πού προηγούμενα δέν τίς εἶχε ἐπηρεάσει καθόλου ἡ προπαγάνδα ἤ πού φυτοζωοῦσαν σ' ἕναν ἄθλιο ὀπορτουνισμό, ἕναν καθαρά κοινοβου-

λευτικό σοσιαλισμό, παντοῦ, πολύ περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ξέρουμε, σέ κάθε γωνιά τῆς γῆς, παντοῦ παρατηρεῖται μιά τεράστια αὔξηση τοῦ ἐνδιαφέροντος γιά τή Σοβιετική ἐξουσία, γιά τά νέα καθήκοντα, παντοῦ παρατηρεῖται μεγάλη ἐπαναστατική κίνηση, ἀναβρασμός, παντοῦ τό ἐπαναστατικό ζήτημα μπαίνει στήν ἡμερήσια διάταξη.

Χτές ἔτυχε νά δῶ ἕνα φύλλο τῆς ἐφημερίδας τοῦ ἀγγλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος. Οἱ ἄγγλοι ἐργάτες, πού εἶχαν διανοούμενους ἡγέτες, καί πού ἐπί δεκάδες χρόνια τούς διέκρινε ἡ περιφρόνηση πρός τή θεωρία, μιλοῦν πολύ καθαρά καί ἡ ἐφημερίδα τό ἐπιβεβαιώνει ὅτι τώρα μέσα στούς ἄγγλους ἐργάτες ὑπάρχει ἐνδιαφέρον γιά τό ζήτημα τῆς ἐπανάστασης, ὅτι γεννήθηκε καί δυνάμωσε τό ἐνδιαφέρον γιά τήν πάλη ἐνάντια στόν ἀναθεωρητισμό, στόν ὀπορτουνισμό, στόν κοινοβουλευτικό σοσιαλισμό, ἐνάντια σ' αὐτή τή σοσιαλπροδοσία πού τόσο καλά τή μάθαμε. Ἡ πάλη αὐτή μπαίνει στήν ἡμερήσια διάταξη! Μποροῦμε νά ποῦμε καθαρά ὅτι εἶχε ἀπόλυτα δίκιο ὁ ἀμερικανός σύντροφος Ρ., πού κυκλοφόρησε ἕνα χοντρό βιβλίο, τό ὁποῖο περιέχει μιά σειρά ἄρθρα τοῦ Τρότσκι καί δικά μου καί δίνει ἔτσι μιά περίληψη τῆς ἱστορίας τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Ὁ σύντροφος αὐτός λέει πώς ἡ γαλλική ἐπανάσταση νίκησε σέ παγκόσμια κλίμακα, καί ἄν στάθηκε δυνατό νά καταπνιγεῖ ἄμεσα, αὐτό ἔγινε γιατί στήν ἠπειρωτική Εὐρώπη περιβαλλόταν ἀπό χῶρες πιό καθυστερημένες, στίς ὁποῖες δέν μποροῦσαν νά ξεσπάσουν ἀμέσως κινήματα πού νά τή μιμοῦνταν, νά τήν συμπαθοῦσαν καί νά τήν ὑποστήριζαν. Ἡ ρωσική ἐπανάσταση, πού ἐξαιτίας τῆς καταπίεσης τοῦ τσαρισμοῦ καί γιά πολλούς ἄλλους λόγους (σύνδεση μέ τό 1905 κτλ.) ἔλαχε νά ξεσπάσει πιό νωρίς ἀπό τίς ἄλλες, περιβάλλεται ἀπό χῶρες πού στέκουν σέ πιό ὑψηλό ἐπίπεδο καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης, πού προσεγγίζουν πιό ἀργά στήν ἐπανάσταση, ἀλλά πιό ἐπιβλητικά, πιό σταθερά, πιό στέρεα! Βλέπουμε ὅτι, ὕστερα ἀπό κάθε χρόνο, ἀκόμη καί ἀπό κάθε μήνα πού περνᾶ, ὁ ἀριθμός τῶν ὀπαδῶν καί τῶν φίλων τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας σέ κάθε καπιταλιστική χώρα αὐξάνει 10, 100, 1000 φορές, καί πρέπει νά ποῦμε ὅτι ἔχουμε περισσότερους φίλους καί συμμάχους ἀπό ὅσους ξέρουμε!

Ἡ ἀπόπειρα τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ νά μᾶς συντρίψει μέ τόν πόλεμο ναυάγησε ὁλοκληρωτικά! Τώρα ἡ διεθνής κατάσταση μᾶς ἔδοσε μιά πολύ πιό μακρόχρονη καί

σταθερή ἀνάπαυλα ἀπό ἐκείνη πού εἴχαμε στίς ἀρχές τῆς ἐπανάστασης. Πρέπει δμως νά θυμόμαστε πώς αὐτό δέν εἶναι τίποτε περισσότερο ἀπό μιά ἀνάπαυλα. Πρέπει νά θυμόμαστε δτι ὁλόκληρος ὁ καπιταλιστικός κόσμος εἶναι ἐξοπλισμένος ἀπό τήν κορυφή ὥς τά νύχια καί καραδοκεῖ τή στιγμή, διαλέγοντας καλύτερες στρατηγικές συνθῆκες, ἐξετάζοντας τούς τρόπους ἐπίθεσης. Δέν ἐπιτρέπεται σέ καμιά περίπτωση νά ξεχνᾶμε πώς τώρα δλη ἡ οἰκονομική δύναμη καί δλη ἡ στρατιωτική ἰσχύς βρίσκεται ἀκόμη στή δική του πλευρά! Σέ παγκόσμια κλίμακα εἴμαστε ἀκόμη ἀδύνατοι, ἀναπτυσσόμαστε γρήγορα, δυναμώνουμε, ἀποσποῦμε ἀπό τά χέρια τοῦ ἐχθροῦ τό ἕνα δπλο ὕστερα ἀπό τό ἄλλο, ὁ ἀντίπαλος δμως παραμονεύει τή Σοβιετική Δημοκρατία σέ κάθε της βῆμα! Τό διεθνές κεφάλαιο βαδίζει τώρα μέ καθορισμένο σκοπό, μέ ὑπολογισμένο σχέδιο: μέ τήν ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ νά ἑνώσει, νά συγχωνεύσει, νά συσπειρώσει τό διεθνή μαυραγοριτισμό, τό διεθνές ἐλεύθερο ἐμπόριο μέ τό δικό μας ἐσωτερικό μαυραγοριτισμό καί μέ βάση τό μαυραγοριτισμό αὐτό νά προετοιμάσει ἕνα νέο πόλεμο ἐναντίον μας, νά μᾶς στήσει καινούργιες παγίδες καί δόκανα.

Ἐδῶ φτάνουμε στό βασικό καθῆκον, πού ἦταν τό κύριο ζήτημα, τό κύριο ἀντικείμενο πού συγκέντρωσε τήν προσοχή τοῦ συνεδρίου μας. Εἶναι τό καθῆκον τῆς οἰκοδόμησης. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τό συνέδριο ἔδοσε πάρα πολλά καί συγκεκριμένα ψηφίστηκε ὁμόφωνη ἀπόφαση πάνω στό κύριο ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης καί τῶν μεταφορῶν. Καί τώρα χάρη στήν κομματική διαπαιδαγώγηση θά πετύχουμε ὥστε τήν ἀπόφαση αὐτή νά τήν ἐφαρμόζουν σάν ἕνας ἄνθρωπος τά τρία ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν πού βρίσκονται στά συνδικάτα. Θά πετύχουμε ὥστε ἡ ἀπόφαση αὐτή νά μᾶς βοηθήσει νά συγκεντρώσουμε δλες μας τίς δυνάμεις, δλη μας τήν πειθαρχικότητα καί τήν ἐνεργητικότητα στήν ἀνόρθωση τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας, κατά πρῶτο λόγο στήν ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν, καί κατά δεύτερο στή βελτίωση τῆς ἐπισιτιστικῆς κατάστασης.

Γιά τήν προπαγάνδα ἔχουμε τώρα πάρα πολλά ζητήματα, καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή κάθε πληροφορία ἀπό τό ἐξωτερικό καί κάθε 10 νέα μέλη τοῦ Κόμματος μᾶς δίνουν νέο ὑλικό γιά τήν προπαγάνδα. Ἡ προπαγάνδα πρέπει νά τραβᾶ τό δρόμο της δίχως νά σκορπᾶ, νά διασπᾶ τίς δυνάμεις της. Πρέπει νά θυμόμαστε καλά πώς πηγή τῶν ἐπιτυχιῶν, τῶν θαυμάτων πού πραγματοποιήσαμε στόν πόλεμο ἦταν τό γεγονός δτι συγκεν-

τρώναμε τήν προσοχή μας πάντα στό κύριο, στό βασικό· λύσαμε τό ζήτημα ἔτσι, ὅπως δέν ἤξερε νά τό λύσει ἡ καπιταλιστική κοινωνία! Τό ζήτημα εἶναι πώς ἡ καπιταλιστική κοινωνία καθετί πού ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρει τούς πολίτες — τούς οἰκονομικούς ὅρους τῆς ὕπαρξής τους, τό ζήτημα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης — ὅλα αὐτά ἡ καπιταλιστική κοινωνία τά λύνει κρυφά ἀπό τήν ἴδια τήν κοινωνία· τά πιό σπουδαῖα ζητήματα: πόλεμος, εἰρήνη, διπλωματικά ζητήματα λύνονται ἀπό μιά ἀσήμαντη χούφτα καπιταλιστές, πού δέν ἐξαπατοῦν μόνο τίς μάζες, ἀλλά συχνά ἐξαπατοῦν ἀκόμη καί τό Κοινοβούλιο. Δέν ὑπάρχει στόν κόσμο Κοινοβούλιο πού νά εἶπε κάτι τό σοβαρό γιά τό ζήτημα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης! Στήν καπιταλιστική κοινωνία γιά τά κύρια ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῶν ἐργαζομένων, τό ἄν θά ζοῦν καλά ἤ θά πεινοῦν — ἀποφασίζει ὁ καπιταλιστής σάν ἀφέντης, σάν θεός! Σέ ὅλες τίς καπιταλιστικές χῶρες, στίς ρεπουμπλικανικές δημοκρατίες, ἡ προσοχή τοῦ λαοῦ στή διάρκεια τέτιων περιόδων περισπᾶται ἀπό τόν πουλημένο ἀστικό Τύπο, πού ἀποκαλεῖται ἐλευθερία τοῦ λόγου, πού μηχανεύεται καί χρησιμοποιεῖ τό καθετί γιά νά ξεγελάσει, νά ἐξαπατήσει αὐτές τίς μάζες! Ἀντίθετα, σ' ἐμᾶς ὅλος ὁ μηχανισμός τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, ὅλη ἡ προσοχή τοῦ συνειδητοῦ ἐργάτη συγκεντρώνονταν ὁλοκληρωτικά καί ἀποκλειστικά πάνω στό κυριότερο, στή βασικότερη πλευρά τοῦ ζητήματος, πάνω στό κυριότερο καθῆκον! Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή, στόν πολεμικό τομέα σημειώσαμε μιά τεράστια ἐπιτυχία καί τήν πείρα αὐτή πρέπει νά τή μεταφέρουμε τώρα στόν οἰκονομικό τομέα.

Πραγματοποιοῦμε τό πέρασμα στό σοσιαλισμό, καί τό πιό οὐσιῶδες — τό ζήτημα τοῦ ψωμιοῦ, τῆς δουλιᾶς — δέν εἶναι ζήτημα ἀτομικό, ἀτομική ὑπόθεση ἐπιχειρηματία, ἀλλά εἶναι ὑπόθεση ὁλόκληρης τῆς κοινωνίας. Ἐδῶ ὁ κάθε λίγο-πολύ σκεπτόμενος ἀγρότης πρέπει νά νιώθει καί νά καταλαβαίνει καθαρά πώς μιά καί τό κράτος μιλάει μέ ὅλο τόν Τύπο του, μέ κάθε ἄρθρο, μέ κάθε φύλλο τῆς ἐφημερίδας γιά τό ζήτημα τῶν μεταφορῶν, θά πεῖ πώς αὐτό εἶναι κοινή ὑπόθεση! Γιά τόν ἀγρότη ἡ οἰκοδόμηση αὐτή εἶναι ἕνα πέρασμα ἀπό τήν ἄγνοια καί τήν ἀμάθεια πού τόν καταδίκαζε στή σκλαβιά, πρός τήν πραγματική ἐλευθερία, πρός μιά κατάσταση ὅπου οἱ ἐργαζόμενοι γνωρίζουν ὅλες τίς δυσκολίες πού ἔχουν νά ἀντιμετωπίσουν καί κατευθύνουν ὅλες τίς δυνάμεις τῆς κοινωνικῆς ὀργά-

νωσης, ὅλες τίς δυνάμεις τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, ὅλες τίς δυνάμεις τῆς ζύμωσης στό πιό ἁπλό καί πιό οὐσιῶδες ζήτημα, ἀπορίπτοντας τήν ἐπίδειξη πνεύματος, τήν ὡραιολογία καί τό παιχνίδι γιά κάθε λογῆς ἀποφάσεις καί πονηρότατες ὑποσχέσεις πού ἀσχολοῦνται οἱ διαφωτιστές τῶν ἐφημερίδων κάθε ἀστικῆς χώρας! Πρέπει νά συγκεντρώσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις, ὅλη τήν προσοχή μας σ' αὐτά τά πιό ἁπλά οἰκονομικά καθήκοντα, πού εἶναι κατανοητά στόν κάθε ἀγρότη, πού κανένας λίγο-πολύ ἔντιμος μεσαῖος ἀγρότης, ἀκόμη καί εὔπορος, δέν μπορεῖ νά ἔχει ἀντίρηση, καί πού ὅταν τά βάζουμε σέ ὁποιαδήποτε συνέλευση ἀποδείχνεται πάντα ὅτι ἔχουμε ἀπόλυτο δίκιο. Καί ἡ πιό καθυστερημένη ἐργατική καί ἀγροτική μάζα θά ἐπιβεβαιώσει πώς τό κύριο σήμερα εἶναι νά ἀνορθώσουμε τήν οἰκονομία ἔτσι πού νά μή μπορεῖ νά ξαναπέσει στά χέρια τῶν ἐκμεταλλευτῶν, ἔτσι πού νά μή βρίσκει τήν παραμικρότερη ἐπιείκεια ἐκεῖνος, πού σέ μιά πεινασμένη χώρα, ἔχοντας περισσεύματα σιτηρῶν, τά χρησιμοποιεῖ γιά νά πλουτίζει καί νά ἀναγκάζει τή φτωχολογιά νά πεινᾶ. Δέν θά βρεῖτε κανέναν, ἀκόμη καί τόν πιό ἀγράμματο, τόν πιό καθυστερημένο ἄνθρωπο, πού νά μή καταλαβαίνει πώς αὐτό εἶναι ἄδικο, πού νά μή τοῦ γεννιέται ἡ σκέψη, θολή, ἀκαθόριστη, ὡστόσο ὅμως σκέψη, πώς τά ἐπιχειρήματα πού προβάλλουν οἱ ὀπαδοί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἀνταποκρίνονται πλήρως στά συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων.

Στά ἁπλά αὐτά καθήκοντα, πού στίς μεγάλες καπιταλιστικές κοινωνίες ἀπωθοῦνται στήν τελευταία σειρά καί θεωροῦνται ἰδιωτική ὑπόθεση τῶν ἀφεντικῶν, πάνω στά ζητήματα αὐτά πρέπει νά συγκεντρώσουμε ὅλη τήν προσοχή ὁλόκληρης τῆς στρατιᾶς τῶν 600 000 μελῶν τοῦ Κόμματος, ἀνάμεσα στά ὁποῖα δέν πρέπει νά ἀνεχτοῦμε νά ὑπάρχει οὔτε ἕνας πού νά μήν ἐκπληρώνει τό καθῆκον του. Καί στό ὄνομα αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος νά ἀναγκάσουμε ὁλόκληρη τή μάζα τῶν ἐργατῶν νά ἑνωθεῖ ὁλοκληρωτικά μαζί μας μέ τή μεγαλύτερη αὐτοθυσία καί ἀφοσίωση! Αὐτό εἶναι δύσκολο νά τό ὀργανώσουμε, ἔχει ὅμως ἕνα τεράστιο ἠθικό κύρος καί μιά γιγάντια δύναμη πειστικότητας — εἶναι δίκαιο ἀπό τήν ἄποψη τῶν ἐργαζομένων! Καί μέ τήν πεποίθηση πώς τό καθῆκον αὐτό θά μπορέσει τώρα χάρη στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου νά ἐκπληρωθεῖ λαμπρά — ἔστω καί ἄν τό πληρώσουμε μέ πολλές ἧττες καί πολλά λάθη — ὅπως ἐκπληρώσαμε καί τό καθῆκον τῆς ἀντιμετώπισης τοῦ πολέμου, μέ τήν πεποίθηση αὐτή μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι σήμερα μᾶς

παρακολουθοῦν οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης καί τῆς 'Αμερικῆς, μᾶς παρακολουθοῦν καί προσμένουν: θά μπορέσουμε τάχα νά ἐκπληρώσουμε αὐτό τό δυσκολότερο καθῆκον πού ἔχουμε ἀναλάβει; Γιατί τό καθῆκον αὐτό εἶναι πιό δύσκολο ἀπ' ὅ,τι ἦταν τό καθῆκον τῆς νίκης στόν πόλεμο! Τό καθῆκον αὐτό δέν μπορεῖ νά ἐκπληρωθεῖ μόνο μέ τόν ἐνθουσιασμό, μόνο μέ τήν αὐτοθυσία καί τήν ἡρωική ἔξαρση! Στή δουλιά αὐτή τῆς ὀργάνωσης, ὅπου ἐμεῖς οἱ ρῶσοι εἴμασταν πιό ἀδύνατοι ἀπό τούς ἄλλους, στή δουλιά αὐτή τῆς αὐτοπειθάρχησης, στή δουλιά αὐτή τῆς ἀπόριψης τοῦ δευτερεύοντος καί τῆς ἐπιδίωξης τοῦ κύριου, δέν μπορεῖς νά κάνεις τίποτε στά γρήγορα. Καί στόν τομέα αὐτό τῆς συγκέντρωσης τῶν σιτηρῶν, τῆς ἀποκατάστασης τῶν συγκοινωνιῶν, τῆς ἀνόρθωσης τῆς οἰκονομίας πού προχωρεῖ μόνο βῆμα πρός βῆμα, ὅπου προετοιμάζεται τό ἔδαφος καί γίνονται λίγα πράγματα, μά στέρεα, στή δουλιά μας αὐτή μᾶς παρακολουθοῦν οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν, προσμένοντας τίς νέες μας νίκες! Εἶμαι βέβαιος ὅτι, στηριζόμενοι στίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου μας καί ἀφοῦ πετύχουμε ὥστε τά 600 000 μέλη τοῦ Κόμματος νά δουλεύουν σάν ἕνας ἄνθρωπος, καί ἀποκαταστήσουμε πιό στενή σύνδεση μέ τά οἰκονομικά καί μέ τά συνδικαλιστικά ὄργανα, θά μπορέσουμε νά πραγματοποιήσουμε τό καθῆκον αὐτό ἐξίσου ἀποτελεσματικά, ὅπως πραγματοποιήσαμε καί τό πολεμικό καθῆκον καί θά προχωρήσουμε γοργά καί σταθερά πρός τή νίκη τῆς παγκόσμιας Σοσιαλιστικῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας! (Χειροκροτήματα.)

ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΑ ΣΑΒΒΑΤΑ [115]

I. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΩΝ ΣΑΒΒΑΤΩΝ

1) Τά κομμουνιστικά Σάββατα εἶναι μιά ἀπό τίς μορφές προπαγάνδας τῆς ἰδέας τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας καί τῆς αὐτοοργάνωσης τῆς ἐργατικῆς τάξης.

2) Τά κομμουνιστικά Σάββατα πρέπει νά ἀποτελέσουν ἐργαστήριο τῶν μορφῶν τῆς κομμουνιστικῆς ἐργασίας.

3) Τά κομμουνιστικά Σάββατα πρέπει νά ἀρχίσουν πρῶτα ἀπόλα γιά ἐξαιρετικά σοβαρές καί ἐπείγουσες δουλιές.

4) Στά κομμουνιστικά Σάββατα ἡ ἀποδοτικότητα πρέπει νά μήν εἶναι λιγότερη ἀπό τίς καθορισμένες νόρμες, ὅμως ὅσοι παίρνουν μέρος στά κομμουνιστικά Σάββατα πρέπει νά προσπαθοῦν νά ξεπεράσουν τίς νόρμες αὐτές.

\+ α) 'Ανέβασμα τῆς παραγωγικότητας ἐργασίας

β) — » — τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας

γ) πραγματοποίηση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου

δ) καθοδήγηση τῆς ἀγροτιᾶς

ε) σωτηρία ἀπό τήν πείνα καί τόν ἀφανισμό.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τά τέλη τοῦ Μάρτη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥΣ [116]

Ὁ σύντρ. Λάνσμπερι, σέ συζήτηση πού εἶχε μαζί μου, ὑπογράμμιζε ἰδιαίτερα τό παρακάτω ἐπιχείρημα τῶν ἄγγλων ὀπορτουνιστῶν ἡγετῶν τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος:

> οἱ μπολσεβίκοι κάνουν συμβιβασμούς μέ τούς καπιταλιστές. Ἀκόμη καί στή συνθήκη εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία συμφώνησαν, π χ., νά κάνουν ἐκχωρήσεις δασῶν· μιά καί εἶναι ἔτσι, τότε δέν εἶναι λιγότερο δικαιολογημένοι οἱ συμβιβασμοί πού κάνουν οἱ μετριοπαθεῖς ἀρχηγοί τοῦ ἀγγλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος μέ τούς καπιταλιστές.

Ὁ σύντρ. Λάνσμπερι θεωρεῖ ὅτι τό ἐπιχείρημα αὐτό εἶναι πολύ διαδομένο στήν Ἀγγλία, ὅτι ἔχει ξεχωριστή σημασία γιά τούς ἐργάτες καί ἡ ἐξέτασή του ἀποτελεῖ ἐπιτακτική ἀνάγκη.

Θά προσπαθήσω νά ἐκπληρώσω αὐτή τήν ἐπιθυμία.

I

Μπορεῖ ἕνας ὀπαδός τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης νά κάνει συμβιβασμούς μέ τούς καπιταλιστές ἤ μέ τήν τάξη τῶν καπιταλιστῶν;

Τό ἐρώτημα αὐτό βρίσκεται προφανῶς στή βάση τοῦ συλλογισμοῦ πού ἀνάφερα. Ἀλλά τό ἐρώτημα αὐτό, ὅταν μπαίνει ἔτσι γενικά, δείχνει ἤ μέγιστη πολιτική ἀπειρία καί χαμηλή πολιτική συνειδητότητα ἐκείνου πού ρωτᾶ, ἤ τήν ἀνέντιμη πρόθεσή του νά συγκαλύψει μέ σοφιστεῖες τή δικαίωση τῆς ληστείας, τῆς κλεψιᾶς, κάθε καπιταλιστικῆς βίας.

Πραγματικά, μιά ἀρνητική ἀπάντηση στό γενικό αὐτό ἐρώτημα θά ἦταν καθαρή ἀνοησία. Ἕνας ὀπαδός τῆς προλεταρια-

κῆς ἐπανάστασης μπορεῖ φυσικά νά κάνει συμβιβασμούς ἤ συμφωνίες μέ τούς καπιταλιστές. Τό πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπό τό *τί εἴδους* συμφωνία εἶναι αὐτή καί *κάτω ἀπό ποιές συνθῆκες* κλείνεται. Σ' αὐτό καί μόνο σ' αὐτό μποροῦμε καί πρέπει νά ἀναζητοῦμε τή διαφορά ἀνάμεσα στή δικαιολογημένη ἀπό τήν ἄποψη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης συμφωνία καί στή συμφωνία τήν προδοτική (ἀπό τήν ἴδια ἄποψη).

Γιά νά τό ἐξηγήσω αὐτό θά ὑπενθυμίσω πρῶτα τό συλλογισμό τῶν θεμελιωτῶν τοῦ μαρξισμοῦ, καί ἔπειτα θά παραθέσω τά πιό ἁπλά καί πειστικά παραδείγματα.

Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς δέν θεωροῦνται ἄδικα θεμελιωτές τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἦταν ἀμείλικτοι ἐχθροί κάθε λογοκοπίας. Δίδασκαν ὅτι πρέπει νά τοποθετεῖ κανείς τά ζητήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ (μαζί καί τά ζητήματα τῆς σοσιαλιστικῆς τακτικῆς) ἐπιστημονικά. Καί στήν 8η δεκαετία τοῦ περασμένου αἰώνα, ὅταν ὁ Ἔνγκελς ἀνάλυσε τήν ἐπαναστατική διακήρυξη τῶν γάλλων μπλανκιστῶν, τῶν φυγάδων τῆς Κομμούνας, τούς εἶπε ἀπερίφραστα πώς ἡ ἀλαζονική δήλωσή τους «κανένας συμβιβασμός» εἶναι μιά κούφια φράση [117]. Δέν μπορεῖ κανείς νά ἀπορίψει προκαταβολικά τούς συμβιβασμούς. Τό ζήτημα εἶναι νά μποροῦμε μέσα σέ ὅλους τούς συμβιβασμούς, πού ἐπιβάλλονται κάποτε ἀναπόφευκτα λόγω τῶν περιστάσεων ἀκόμη καί στό πιό ἐπαναστατικό κόμμα τῆς πιό ἐπαναστατικῆς τάξης, μέσα ἀπό ὅλους τούς συμβιβασμούς νά ξέρουμε νά διαφυλάξουμε, νά δυναμώσουμε, νά ἀτσαλώσουμε, νά ἀναπτύξουμε τήν ἐπαναστατική τακτική καί ὀργάνωση, τήν ἐπαναστατική συνείδηση, τήν ἀποφασιστικότητα καί προετοιμασία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ὀργανωμένης πρωτοπορίας της, τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος.

Γιά ἐκεῖνον πού γνωρίζει τίς βάσεις τῆς διδασκαλίας τοῦ Μάρξ, ἡ ἄποψη αὐτή ἀπορέει ἀναπόφευκτα ἀπό ὅλη αὐτή τή διδασκαλία. Καί μιά πού στήν Ἀγγλία τό μαρξισμό ἀπό τόν καιρό τοῦ χαρτισμοῦ [118] (πού ἀπό πολλές ἀπόψεις ἦταν προετοιμασία τοῦ μαρξισμοῦ, ἡ «προτελευταία λέξη» πρός τό μαρξισμό) τόν πέρασαν γιά πολλούς ἱστορικούς λόγους σέ δεύτερη μοίρα οἱ ὁπορτουνιστές, οἱ μισοαστοί ἡγέτες τῶν τρέιντγιούνιον καί οἱ συνεταιριστές, θά προσπαθήσω νά ἐξηγήσω μέ τυπικά παραδείγματα ἀπό τόν τομέα τῶν γνωστῶν σέ ὅλους φαινομένων τῆς καθημερινῆς ζωῆς, τῆς πολιτικῆς καί οἰκονομικῆς ζωῆς, τήν ὀρθότητα τῆς ἄποψης πού ἐκτέθηκε.

Θά ἀρχίσω ἀπό τό παράδειγμα πού ἀνάφερα ἤδη κάποτε σ' ἕνα λόγο μου *. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι τό αὐτοκίνητο μέ τό ὁποῖο ταξιδεύετε δέχεται ἐπίθεση ἀπό ἔνοπλους ληστές. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ἐσεῖς, ὅταν οἱ ληστές σᾶς ἔβαλαν τό πιστόλι στόν κρόταφο, τούς παραδίνετε τό αὐτοκίνητο, τά χρήματα, τό πιστόλι σας, καί οἱ ληστές βάζουν μπρός αὐτό τό αὐτοκίνητο κτλ. γιά νά κάνουν καί ἄλλες ληστεῖες [119].

Ἐδῶ ἔχουμε, ἀναμφισβήτητα, ἕνα συμβιβασμό ἀνάμεσα στούς ληστές καί σέ σᾶς, μιά δική σας συμφωνία μέ τούς ληστές. Ἄν καί ἡ συμφωνία ἔγινε σιωπηρά καί χωρίς ὑπογραφές, ὡστόσο παραμένει, ἀναμφίβολα, μιά ἐντελῶς συγκεκριμένη καί ἀκριβής συμφωνία: «ἐγώ δίνω σ' ἐσένα, ληστή, τό αὐτοκίνητο, τό ὅπλο, τά χρήματα, ἐσύ μέ ἀπαλλάσσεις ἀπό τήν εὐχάριστη συντροφιά σου».

Μπαίνει τό ἐρώτημα, θά ἀποκαλέσετε τόν ἄνθρωπο, πού ἔκλεισε *τέτια* συμφωνία μέ τούς ληστές, *συνεργό* ληστείας, *συνεργό* τῆς ληστρικῆς ἐπίθεσης ἐνάντια σέ τρίτους πού ληστεύτηκαν ἀπό τούς συμμορίτες μέ τή βοήθεια τοῦ αὐτοκινήτου, τῶν χρημάτων καί τοῦ ὅπλου πού πῆραν οἱ ληστές ἀπό τό πρόσωπο πού ἔκλεισε αὐτή τή συμφωνία;

Ὄχι, δέν θά τόν ἀποκαλέσετε.

Τό ζήτημα ἐδῶ εἶναι πολύ καθαρό καί ἁπλό ὅσο δέν παίρνει ἄλλο.

Καί εἶναι ἐπίσης καθαρό ὅτι κάτω ἀπό ἄλλες συνθῆκες ἡ σιωπηρή παράδοση στούς ληστές τοῦ αὐτοκινήτου, τῶν χρημάτων καί τοῦ ὅπλου θά χαρακτηριστεῖ ἀπό κάθε ἄνθρωπο μέ κοινό νοῦ σάν συμμετοχή σέ ληστεία.

Τό συμπέρασμα εἶναι ξεκάθαρο: νά ἀρνεῖται κανείς ἀπό τά πρίν κάθε συμφωνία καί συμβιβασμό μέ τούς ληστές, εἶναι τό ἴδιο ἀνόητο, ὅπως καί τό νά καταλήγει στή δικαίωση τῆς συμμετοχῆς σέ ληστεῖες, ξεκινώντας ἀπό τήν ἀφηρημένη θέση ὅτι γενικά οἱ συμφωνίες μέ ληστές κάποτε ἐπιτρέπονται καί εἶναι ἀπαραίτητες.

Ἄς πάρουμε τώρα ἕνα πολιτικό παράδειγμα... **

Γράφτηκε τό Μάρτη - Ἀπρίλη τοῦ 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1936 στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 38ος, σελ. 341-342. *Ἡ Σύντ.*

** Στό σημεῖο αὐτό τό χειρόγραφο διακόπτεται. *Ἡ Σύντ.*

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ I ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΙΔΡΥΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΟΡΥΧΕΙΩΝ [120]

Σύντροφοι! Ἐπιτρέψτε μου πρῶτα-πρῶτα νά μεταφέρω τό χαιρετισμό τοῦ ΣΛΕ πρός τό πρῶτο συνέδριο τῶν ἐργατῶν τῆς ἐξορυκτικῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀνθρακοβιομηχανίας.

Σύντροφοι, ἡ σημασία αὐτοῦ τοῦ συνεδρίου, καθώς καί ὅλου αὐτοῦ τοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου εἶναι γιά τή Σοβιετική Δημοκρατία ἐξαιρετικά σπουδαία. Ὅλοι σας ξέρετε βέβαια πώς χωρίς τήν ἀνθρακοβιομηχανία δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ σύγχρονη βιομηχανία, φάμπρικα, ἐργοστάσιο. Τό κάρβουνο εἶναι τό πραγματικό ψωμί τῆς βιομηχανίας. Χωρίς τό ψωμί αὐτό ἡ βιομηχανία ἀδρανεῖ, χωρίς τό ψωμί αὐτό οἱ σιδηροδρομικές μεταφορές εἶναι καταδικασμένες στήν πιό ἄθλια κατάσταση καί ἡ ἀποκατάστασή τους δέν μπορεῖ νά γίνει μέ κανένα τρόπο. Χωρίς τό ψωμί αὐτό ἡ μεγάλη βιομηχανία ὅλων τῶν χωρῶν καταρέει, ἀποσυντίθεται, ἐπιστρέφει στήν πρωτόγονη κατάσταση. Σήμερα, ἀκόμη καί σέ χῶρες πολύ πιό προηγμένες ἀπό τή Ρωσία, πού ἔπαθαν πολύ λιγότερα ἀπό τόν πόλεμο ἀπ' ὅ,τι ἡ Ρωσία, ἀκόμη καί στίς νικήτριες χῶρες, ἡ ἔλλειψη κάρβουνου καί ἡ κρίση ἔχουν τίς πιό βαριές συνέπειες. Πολύ περισσότερο γιά μᾶς εἶναι ἀπαραίτητο οἱ σύντροφοι, πού συγκεντρώθηκαν τώρα γιά νά ἱδρύσουν μιά στέρεη, δυνατή, ἰσχυρή καί συνειδητή ἕνωση τῶν ἐργατῶν ὀρυχείων, νά καταλάβουν πολύ καθαρά τί τεράστια καθήκοντα ἀναθέτει σ' αὐτό τό συνέδριο, ἀναθέτει στούς ἐργάτες ὀρυχείων, ὁλόκληρη ἡ Σοβιετική Δημοκρατία, ὁλόκληρη ἡ ἐργατοαγροτική ἐξουσία, γιατί τώρα, ὕστερα ἀπό τό δίχρονο ἀπεγνωσμένο ἀγώνα ἐνάντια στούς λευκοφρουρίτες καί στούς καπιταλιστές, πού τούς ὑποστήριζαν οἱ καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου, τώρα, ὕστερα ἀπό ὅλες τίς νίκες πού κερδίσαμε, ἐπίκειται ξανά ἕνας σκληρός ἀγώνας, ὄχι λιγότερο δύσκολος ἀπό τόν προηγούμενο, ἄν καί περισσότερο εὐγενι-

κός, δηλαδή, ὁ ἀγώνας στό ἀναίμακτο μέτωπο, στό μέτωπο τῆς ἐργασίας.

Ὅταν στό αἱματηρό μέτωπο οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές προσπαθοῦσαν νά συντρίψουν τή Σοβιετική ἐξουσία στή Ρωσία, νόμιζε κανείς ὅτι ἡ ὑπόθεση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας εἶναι καταδικασμένη, ὅτι ἡ Σοβιετική Ρωσία, ἡ πιό ἀδύνατη, ἡ πιό καθυστερημένη, ἡ πιό καταστραμένη χώρα, δέν θά μπορέσει νά ἀντισταθεῖ στούς καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου. Οἱ πλουσιότερες δυνάμεις τοῦ κόσμου βοήθησαν στόν ἀγώνα αὐτό τούς ρώσους λευκοφρουρίτες, διέθεσαν ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ρούβλια γιά τή βοήθεια αὐτή, ἔδιναν πολεμοφόδια, ὀργάνωναν στό ἐξωτερικό εἰδικά στρατόπεδα γιά τήν ἐκπαίδευση ἀξιωματικῶν, καί ὥς τώρα ἀκόμη ὑπάρχουν στό ἐξωτερικό τά στρατολογικά γραφεῖα, ὅπου μέ τή βοήθεια τῶν πλουσιότερων καπιταλιστῶν τοῦ κόσμου στρατολογοῦν ρώσους αἰχμαλώτους καί ἐθελοντές γιά τόν πόλεμο ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Ὁ πόλεμος αὐτός φαινόταν φυσικά καταδικασμένος γιά τή Ρωσία, φαινόταν πώς ἡ Ρωσία δέν θά ἀντέξει στήν ἐπίθεση τῶν πολεμικῶν κρατῶν τοῦ κόσμου, πού εἶναι πιό ἰσχυρά ἀπό μᾶς. Ὡστόσο ἀποδείχτηκε πώς ἕνα τέτιο θαῦμα μποροῦσε νά γίνει, καί ἡ Σοβιετική Ρωσία ἔκανε τό θαῦμα αὐτό σ' αὐτά τά δυό χρόνια.

Στόν πόλεμο ἐνάντια σέ ὅλες τίς πλουσιότερες δυνάμεις τοῦ κόσμου ἡ Σοβιετική Ρωσία βγῆκε νικήτρια. Γιατί; Ὄχι, βέβαια, γιατί εἴμασταν πιό δυνατοί ἀπό στρατιωτική ἄποψη. Ὄχι. Ἀλλά γιατί στά πολιτισμένα κράτη ὑπῆρχαν στρατιῶτες πού δέν ἦταν πιά δυνατό νά τούς ἐξαπατήσεις, παρά τό γεγονός ὅτι προσπαθοῦσαν νά τούς ἀποδείξουν μέ βουνά ἐντύπων πώς οἱ μπολσεβίκοι εἶναι πράκτορες τῶν γερμανῶν, σφετεριστές, προδότες, τρομοκράτες. Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς δουλιᾶς ἦταν νά βλέπουμε τούς στρατιῶτες νά ἐπιστρέφουν ἀπό τήν Ὀδησσό εἴτε σάν πεπεισμένοι μπολσεβίκοι, εἴτε σάν ἄνθρωποι πού δήλωσαν πώς «δέν θά πολεμήσουν ἐνάντια στήν ἐργατοαγροτική κυβέρνηση». Ἡ βασική αἰτία τῆς νίκης μας ἦταν τό γεγονός ὅτι οἱ ἐργάτες τῶν προηγμένων χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἔδειξαν τόση κατανόηση καί συμπάθεια ἀπέναντι στήν ἐργατική τάξη σέ παγκόσμια κλίμακα πού, παρόλες τίς ψευτιές τοῦ ἀστικοῦ Τύπου, ὁ ὁποῖος μέ τά ἑκατομμύρια ἀντίτυπα τῶν ἐκδόσεών του περιέλουζε τούς μπολσεβίκους μέ σιχαμερές συκοφαντίες, παρόλα αὐτά οἱ ἐργάτες στάθηκαν στό πλευρό μας, καί τό γεγονός αὐτό ἔκρινε τήν ἔκβαση τοῦ πολέμου μας. Ἦταν ξεκάθαρο σέ ὅλους πώς ἄν οἱ ἑκατοντάδες χιλιάδες

στρατιῶτες πολεμοῦσαν ἐνάντιά μας ἔτσι ὅπως πολέμησαν ἐνάντια στή Γερμανία, ἐμεῖς δέν θά μπορούσαμε νά κρατήσουμε. Αὐτό ἦταν ὁλοφάνερο γιά τόν καθένα πού ξέρει τί εἶναι πόλεμος. Παρόλα αὐτά ἔγινε τό θαῦμα: ἐμεῖς βγήκαμε νικητές, ἐνῶ αὐτοί κατάρευσαν μέσα σέ ἀτμόσφαιρα ἀλληλοφαγωμάρας. Ἡ περιβόητη Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἀποδείχτηκε μιά κοινωνία λυσσασμένων σκύλων πού ὁ ἕνας ἁρπάζει τό κόκκαλο ἀπό τόν ἄλλο καί δέν μποροῦν νά συμφωνήσουν οὔτε σ' ἕνα ζήτημα, ἐνῶ οἱ ὀπαδοί τῶν μπολσεβίκων, οἱ φανεροί καί οἱ κρυφοί, οἱ συνειδητοί καί οἱ λιγότερο συνειδητοί πληθαίνουν σέ ὅλες τίς χῶρες ὄχι μέ τήν ἡμέρα, ἀλλά μέ τήν ὥρα.

Ὅλοι ὅσοι συμπαθοῦν τό σοσιαλισμό ξέρουν γιά τή ΙΙ Διεθνή, πού ἐπί 25 χρόνια, ἀπό τό 1889 ὥς τό 1914, καθοδηγοῦσε τό σοσιαλιστικό κίνημα σέ ὅλες τίς χῶρες. Ὅταν ἄρχισε ὅμως ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, οἱ σοσιαλιστές τῆς ΙΙ Διεθνοῦς πέρασαν μέ τό μέρος τῶν κυβερνήσεών τους, ὁ καθένας ὑποστήριζε τήν κυβέρνησή του· ὅλοι ὅσοι θεωροῦνταν ρεπουμπλικανοί, ἐσέροι, μενσεβίκοι τάσσονταν στήν κάθε χώρα μέ τό μέρος τῆς κυβέρνησής τους, ὑπεράσπιζαν τήν πατρίδα τους, ἔκρυβαν τά μυστικά σύμφωνα, δέν τά δημοσίευαν· οἱ σοσιαλιστές, πού θεωροῦνταν ἡγέτες τῆς ἐργατικῆς τάξης, περνοῦσαν μέ τό μέρος τῶν καπιταλιστῶν, τάσσονταν ἐνάντια στή ρωσική ἐργατική τάξη. Ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης στή Γερμανία εἶναι οἱ ὀπαδοί τοῦ Σάιντεμαν, πού ὥς τά τώρα αὐτοτιτλοφοροῦνται σοσιαλδημοκράτες καί, ὡστόσο, εἶναι οἱ πιό ἀπαίσιοι δήμιοι πού σέ συμμαχία μέ τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές δολοφόνησαν τούς ἡγέτες τῆς γερμανικῆς ἐργατικῆς τάξης, τήν Ρόζα Λούξεμπουργκ καί τόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί ἐξόντωσαν 15 χιλιάδες γερμανούς προλετάριους. Στό διάστημα πού μεσολάβησε ἀπό τήν ἵδρυση τῆς ΙΙΙ, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, μέσα σ' αὐτό τό χρόνο αὐτή νίκησε πέρα γιά πέρα. Ἡ ΙΙ Διεθνής κατάρευσε ὁριστικά.

Νά πόσο ἰσχυρή ἐπίδραση ἄσκησε στούς ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου ἡ Σοβιετική ἐξουσία, παρόλη τήν ψευτιά, παρόλες τίς συκοφαντίες πού ἐκτοξεύονταν ἐνάντιά της. Οἱ στρατιῶτες καί οἱ ἐργάτες θεωροῦν ὅτι ἡ ἐξουσία πρέπει νά ἀνήκει σ' ἐκείνους πού δουλεύουν, ὅποιος δέν δουλεύει δέν τρώει, ὅποιος δουλεύει — αὐτός ἔχει δικαίωμα ψήφου στό κράτος, μπορεῖ νά ἐπιδράσει στή λύση τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους. Αὐτή εἶναι μιά ἁπλή ἀλήθεια καί τά ἑκατομμύρια τῆς ἐργατικῆς τάξης τήν κατάλαβαν.

Τώρα ὀρθώνεται μπροστά σας ἕνα δύσκολο καθῆκον: ὕστερα ἀπό τίς πολεμικές νίκες μας νά κερδίσουμε μιά νίκη ἀκόμη πιό δύσκολη. Ἡ νίκη αὐτή εἶναι πολύ πιό δύσκολη, γιατί ἐδῶ δέν ἀρκεῖ μόνο ὁ ἡρωισμός, ἐδῶ μποροῦμε νά πετύχουμε ἀποτελέσματα μόνο μέ τήν ἐπίμονη ἐργασία, ἐδῶ χρειάζονται χρόνια ἐντατικῆς δουλιᾶς.

Οἱ καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου συγκεντρώνουν τήν ἐργατική δύναμη καί αὐξάνουν τήν παραγωγή, οἱ ἐργάτες ὅμως τούς ἀπαντοῦν: δόστε πρῶτα ψωμί στούς ἐργάτες, σταματεῖστε πρῶτα τή φαγωμάρα σέ βάρος τῆς ζωῆς τῶν ἐργατῶν, σταματεῖστε πρῶτα τά μακελειά, γιατί χτές ἀκόμη χάθηκαν στά μακελειά αὐτά ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, γιά νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ κυριαρχία τῶν ἄγγλων ληστῶν ἤ κάποιων ἄλλων. Ὅσο ἡ ἐξουσία θά βρίσκεται στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν, ἐμεῖς δέν θά σκεπτόμαστε τό πῶς νά αὐξηθεῖ ἡ παραγωγή, ἀλλά τό πῶς νά ἀνατρέψουμε τόν καπιταλιστή.

Ἀπό τή στιγμή ὅμως πού ὁ καπιταλιστής ἀνατράπηκε, ἀποδεῖξτε ὅτι μπορεῖτε νά αὐξήσετε τήν παραγωγικότητα χωρίς τούς καπιταλιστές, ἀναιρέστε τήν ψευτιά πού διαδίδουν οἱ καπιταλιστές σέ βάρος τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν, λέγοντας πώς αὐτή δέν εἶναι ἐπανάσταση, ὅτι αὐτό δέν εἶναι νέο καθεστώς, ὅτι εἶναι ἁπλῶς πογκρόμ, ὅτι εἶναι ἁπλῶς ἐκδίκηση ἐνάντια στούς καπιταλιστές, ὅτι οἱ ἐργάτες μόνοι τους δέν θά μπορέσουν ποτέ νά ὀργανώσουν τή χώρα καί νά τή βγάλουν ἀπό τήν κατάσταση τοῦ οἰκονομικοῦ ξεχαρβαλώματος, ὅτι τό μόνο πού μποροῦν νά κάνουν εἶναι νά φέρουν τήν ἀναρχία. Αὐτή εἶναι ἡ ψευτιά πού διαδίδουν μέ ἑκατομμύρια τρόπους οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν, πού μέσω τῶν μή κομματικῶν ἀνθρώπων, μέσω τῶν ἀντιπάλων τῶν μπολσεβίκων εἰσχωρεῖ μέ χίλιους δυό τρόπους καί στούς ρώσους ἐργάτες, ἰδιαίτερα σ' ἐκείνους πού εἶναι λιγότερο διαπαιδαγωγημένοι, περισσότερο διεφθαρμένοι ἀπό τόν καπιταλισμό ἤ εἶναι περισσότερο καθυστερημένοι. Καί εἴδαμε πώς, ἄν στά δυό χρόνια τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας νικήσαμε ὅλο τόν κόσμο, αὐτό ἔγινε πρῶτα ἀπόλα μόνο χάρη στόν ἡρωισμό τῶν ἐργατῶν.

Μᾶς ἐπικρίνουν γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, γιά τή σιδερένια, ἀμείλικτη, σταθερή ἐξουσία τῶν ἐργατῶν πού δέν διστάζει μπροστά σέ τίποτε καί λέει: ὅποιος δέν εἶναι μαζί μας, εἶναι ἐναντίον μας, καί ἡ παραμικρότερη ἀντίσταση ἐνάντια στήν ἐξουσία αὐτή θά τσακιστεῖ. Ἐμεῖς ὅμως εἴμαστε περήφανοι γι' αὐτό καί λέμε πώς ἄν δέν ἦταν αὐτή ἡ σιδερένια ἐξουσία τῶν ἐργατῶν, τῆς ἐργατικῆς αὐτῆς πρωτοπορίας, ἐμεῖς δέν θά κρατούσαμε ὄχι δυό χρόνια, ἀλλά οὔτε καί δυό μῆνες. Ἡ δικτατορία αὐτή ἔδινε τή

δυνατότητα στό Κόμμα νά κινητοποιεῖ στίς δύσκολες στιγμές τοῦ πολέμου τούς κομμουνιστές. Αὐτοί κυρίως ἔπεφταν στίς πρῶτες γραμμές τοῦ μετώπου, ἔπεφταν κατά χιλιάδες στά μέτωπα τοῦ Γιουντένιτς καί τοῦ Κολτσάκ· ἔπεφταν οἱ καλύτεροι ἄνθρωποι τῆς ἐργατικῆς τάξης πού θυσίαζαν τόν ἑαυτό τους, καταλαβαίνοντας ὅτι θά πέσουν αὐτοί, ἀλλά θά σώσουν ὁλόκληρες γενιές, θά σώσουν χιλιάδες καί χιλιάδες ἐργάτες καί ἀγρότες. Αὐτοί στηλίτευαν καί καταδίωκαν ἀμείλικτα τούς φιλοτομαριστές, ὅλους ἐκείνους πού στόν πόλεμο φρόντιζαν γιά τό ἄτομό τους καί τούς τουφέκιζαν χωρίς οἶκτο. Εἴμαστε περήφανοι γιά τή δικτατορία αὐτή, γι' αὐτή τή σιδερένια ἐξουσία τῶν ἐργατῶν πού εἶπε: ἀνατρέψαμε τούς καπιταλιστές καί θά πέσουμε ὅλοι πολεμώντας, ἄν κάνουν τήν παραμικρότερη ἀπόπειρα νά παλινορθώσουν τήν ἐξουσία τους. Κανένας δέν πείνασε τόσο σ' αὐτά τά δυό χρόνια, ὅσο οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, τῆς Μόσχας καί τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ. Τώρα ἔχει ὑπολογιστεῖ ὅτι μέσα στά δυό αὐτά χρόνια οἱ ἐργάτες αὐτοί ἔπαιρναν τό πολύ 7 πούτια ψωμί τό χρόνο, τή στιγμή πού οἱ ἀγρότες τῶν σιτοπαραγωγικῶν κυβερνείων ἔτρωγαν τουλάχιστο 17 πούτια. Οἱ ἐργάτες πρόσφεραν μεγάλες θυσίες, πέρασαν ἀρώστιες, αὐξήθηκε στίς γραμμές τους ἡ θνησιμότητα, καί θά ἀποδείξουν ὅτι δέν ξεσηκώθηκαν ἐνάντια στούς καπιταλιστές ἀπό αἴσθημα ἐκδίκησης, ἀλλά ἀπό τήν ἀκλόνητη ἀπόφασή τους νά δημιουργήσουν ἕνα κοινωνικό καθεστώς, ὅπου δέν θά ὑπάρχουν τσιφλικάδες καί καπιταλιστές. Νά γιά ποιό πράγμα ἔγιναν αὐτές οἱ θυσίες. Μόνο μ' αὐτές τίς πρωτάκουστες θυσίες, πού ἔγιναν μάλιστα συνειδητά, ἐθελοντικά καί ἐνισχύθηκαν μέ τήν πειθαρχία τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ πού δέν καταφεύγει στίς μεθόδους τῆς παλιᾶς πειθαρχίας, μόνο μ' αὐτές τίς μεγάλες θυσίες κράτησαν οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες τή δικτατορία τους καί κέρδισαν τό σεβασμό τῶν ἐργατῶν ὅλου τοῦ κόσμου. Δέν πρέπει νά ξεχνοῦν ὅσοι ἰδιαίτερα συκοφαντοῦν τούς μπολσεβίκους, ὅτι δικτατορία σημαίνει πρῶτα ἀπόλα θυσίες, πρῶτα ἀπόλα πείνα γιά τούς ἴδιους τούς ἐργάτες πού τήν ἀσκοῦσαν. Οἱ ἐργάτες τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας ὑπόφεραν σ' αὐτά τά δυό χρόνια τόσα, ὅσα δέν ὑπόφερε κανένας ἄλλος, πολεμώντας στά κόκκινα μέτωπα.

Αὐτό πρέπει πρῶτα ἀπόλα καί πάνω ἀπόλα νά ἔχουν ὑπόψη καί αὐτό πρέπει πρῶτα ἀπόλα νά θυμοῦνται καλά οἱ σύντροφοι πού δουλεύουν στήν ἀνθρακοβιομηχανία. Ἐσεῖς εἶστε ἕνα πρωτοπόρο τμῆμα. Τόν πόλεμο τόν συνεχίζουμε — ὄχι τόν πόλεμο τοῦ αἵματος — αὐτόν, εὐτυχῶς, τόν τελειώσαμε, τώρα δέν θά τολμήσει κανείς νά ριχτεῖ ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία, γιατί ξέρουν ὅτι θά

τσακιστοῦν, γιατί δέν μποροῦν νά ρίξουν ἐναντίον μας τούς συνειδητούς ἐργάτες: θά τούς ἀνατινάξουν καί αὐτοί τά λιμάνια, ὅπως τά ἀνατίναξαν στό 'Αρχάνγκελσκ πού τό κατεῖχαν οἱ ἄγγλοι, ὅπως τά ἀνατίναξαν στήν 'Οδησσό. Αὐτό εἶναι ἀποδειγμένο, αὐτό τό κατακτήσαμε, τόν πόλεμο ὅμως, τόν οἰκονομικό πόλεμο, παρόλα αὐτά τόν συνεχίζουμε. 'Εμεῖς παλεύουμε τώρα ἐνάντια στούς μαυραγορίτες, ἕναν μικρό ἀριθμό ἐργατῶν, πού τούς διέφθειρε ὁ παλιός καπιταλισμός καί πού σκέπτονται: «ἐμένα μέ ἐνδιαφέρει νά αὐξηθεῖ τό μεροκάματο, καί γιά τούς ἄλλους καρφί δέν μοῦ καίγεται». Αὐτοί λένε: «Δός μου διπλάσιο μεροκάματο, δός μου 2-3 φούντια ψωμί τήν ἡμέρα». Γιά τό ὅτι ὅμως πρέπει νά δουλεύουν γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, γιά τό ὅτι πᾶνε νά νικήσουν τούς καπιταλιστές, αὐτό δέν τό σκέπτονται. Αὐτούς πρέπει νά τούς ἀντιπαλεύουμε μέ τή συντροφική διαπαιδαγώγηση, μέ τή συντροφική ἐπίδραση καί αὐτό δέν μπορεῖ νά τό κάνει κανένας ἄλλος, ἐκτός ἀπό τά συνδικάτα. Πρέπει νά ἐξηγοῦμε σ' αὐτούς τούς ἐργάτες ὅτι δέν πρέπει νά πᾶνε μέ τό μέρος τῶν μαυραγοριτῶν καί τῶν κερδοσκόπων, μέ τό μέρος τῶν πλουσιοχωρικῶν πού λένε: «ὅσο πιό πολλά σιτηρά ἔχω, τόσο πιό πολύ θά πλουτίσω», «ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του καί ὁ θεός γιά ὅλους», πρέπει νά ἐξηγοῦμε ὅτι ἔτσι σκέπτονται οἱ κύριοι καπιταλιστές καί ὅλοι ὅσοι διατηροῦν τίς παλιές καπιταλιστικές συνήθειες, καί ὅσους σκέπτονται μέ τόν παλιό τρόπο τούς θεωροῦμε ἀποστάτες, προδότες, πού ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά τούς στιγματίσει καί νά τούς στηλιτεύσει. Μᾶς περικυκλώνει ἡ πλειοψηφία τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν· οἱ χῶρες αὐτές συνενώνονται σέ ὅλο τόν κόσμο ἐναντίον μας, συνενώνονται μέ τούς μαυραγορίτες μας, θέλουν νά μᾶς ἀνατρέψουν μέ τή βία, νομίζουν ὅτι εἶναι πιό δυνατοί ἀπό μᾶς. 'Εξακολουθοῦμε νά εἴμαστε ἕνα πολιορκημένο φρούριο, ὅπου ἔχουν στραμένα τά βλέματά τους οἱ ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου, γιατί ξέρουν πώς ἀπό δῶ ξεκινάει ἡ ἐλευθερία τους, καί μέσα σ' αὐτό τό πολιορκημένο φρούριο πρέπει νά ἐνεργοῦμε μέ στρατιωτική σκληρότητα, μέ στρατιωτική πειθαρχία καί αὐτοθυσία. Δέν ἐπιτρέπεται νά ἀνεχόμαστε μέσα στό ἐργατικό περιβάλλον τούς φιλοτομαριστές, πού δέν θέλουν νά συνδυάσουν τά συμφέροντα τῆς ὁμάδας τους μέ τά συμφέροντα ὅλων τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Πρέπει νά δημιουργήσουμε μέ τή βοήθεια τῶν συνδικάτων μιά συντροφική πειθαρχία, σάν κι' ἐκείνη πού εἴχαμε στόν Κόκκινο Στρατό, σάν καί αὐτή πού διαμορφώνει τό κάθε καλό μας συνδικάτο, πού εἶμαι βέβαιος πώς κι' ἐσεῖς θά δημιουργήσετε, ἱδρύοντας τώρα τό συνδικάτο τῶν ἐργατῶν ὀρυχείων.

Τό συνδικάτο σας θά εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό πρωτοπόρα συνδικάτα καί θά ἔχει ὅλη τή βοήθεια τῆς κρατικῆς ἐξουσίας πού θά μπορέσουμε νά δόσουμε. Καί εἶμαι βέβαιος ὅτι κι' ἐσεῖς θά ὑποβληθεῖτε στίς ἴδιες ἀκριβῶς θυσίες γιά νά δημιουργήσετε μιά αὐστηρή ἐργασιακή πειθαρχία, νά αὐξήσετε τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας καί νά δυναμώσετε τό πνεῦμα αὐτοθυσίας τῶν ἐργατῶν τῆς ἀνθρακοβιομηχανίας, πού δουλεύουν ἴσως στήν πιό βαριά, στήν πιό ἀκάθαρτη, στήν πιό ἐξοντωτική δουλιά, πού ἡ ἀνθρώπινη τεχνική φροντίζει γενικά νά ἐξαφανίσει.

Γιά νά σώσουμε ὅμως τώρα τή Σοβιετική ἐξουσία, εἶναι ἀπαραίτητο νά δόσουμε ψωμί στή βιομηχανία, δηλ. κάρβουνο. Χωρίς αὐτό δέν μποροῦμε νά ἀνορθώσουμε τήν οἰκονομία, δέν μποροῦμε νά κινήσουμε τούς σιδηροδρόμους, χωρίς αὐτό δέν μποροῦμε νά κινήσουμε τά ἐργοστάσια καί νά δόσουμε στούς ἀγρότες ἐμπορεύματα σέ ἀντάλλαγμα τῶν σιτηρῶν τους, πού δέν μποροῦν, φυσικά, νά ἱκανοποιοῦνται μόνο μέ τά χρωματιστά χαρτιά, πού μᾶς δίνουν δάνειο, γιατί εἶναι ὑποχρεωμένοι νά δόσουν δάνειο στούς πεινασμένους ἐργάτες. 'Εμεῖς ὅμως εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἐπιστρέψουμε τό δάνειο αὐτό, καί γι' αὐτό πρέπει νά δεκαπλασιάσουμε τήν παραγωγή καί νά βάλουμε σέ κίνηση ὅλα τά ἐργοστάσια.

Αὐτό εἶναι, σύντροφοι, τό τεράστιο καθῆκον πού ἐπωμίζονται ὅλοι οἱ συνειδητοί ἐργάτες, πού ἐπωμίζονται οἱ ἐργάτες, οἱ ὁποῖοι καταλαβαίνουν ὅτι ἐδῶ πρόκειται γιά τή διατήρηση καί τήν ἑδραίωση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιά νά σωθοῦν γιά πάντα ὅλες οἱ ἐρχόμενες γενιές ἀπό τήν καταπίεση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Ὅποιος δέν θέλει νά τό καταλάβει αὐτό, πρέπει νά διωχτεῖ ἀπό τούς κόλπους τῆς ἐργατικῆς τάξης, καί ὅποιος δέν τό καταλαβαίνει αὐτό ἀρκετά, θά τόν βοηθήσουν τά συνδικάτα μέ τήν ἐκπαίδευση, μέ τήν ἐπίδραση καί τήν προπαγάνδα τους, μέ τή μεγάλη τους φροντίδα γιά τήν παραγωγή καί τήν πειθαρχία. 'Ακολουθώντας τό δρόμο αὐτό, θά πετύχουμε τό δυνάμωμα τῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας, καί μέσω αὐτῆς τῆς ἀργῆς, ἀλλά πάρα πολύ σπουδαίας δουλιᾶς, θά κερδίσετε καί πρέπει νά κερδίζετε νίκες πιό σπουδαῖες ἀπό τίς νίκες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μας στό μέτωπο.

Δημοσιεύτηκε τό 1920 στήν μπροσούρα «'Αποφάσεις καί ψηφίσματα τοῦ Ι Πανρωσικοῦ ἱδρυτικοῦ συνεδρίου τῶν ἐργατῶν ὀρυχείων». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ III ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ [121]
7 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1920

(Θυελλώδη, συνεχῆ χειροκροτήματα, ἐπευφημίες.) Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου πρῶτα ἀπόλα νά χαιρετίσω ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τό III Πανρωσικό Συνέδριο. (Χειροκροτήματα.) Σύντροφοι, ἡ Σοβιετική ἐξουσία περνᾶ τώρα ἀκριβῶς μιά ἐξαιρετικά σοβαρή στιγμή, πού ἀπό πολλές ἀπόψεις βάζει μπροστά μας πολύ δύσκολα καί πολύ ἐνδιαφέροντα προβλήματα, προβλήματα μιᾶς περιόδου καμπῆς. Καί ἡ ἰδιομορφία αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς στιγμῆς ἐπιβάλλει στά συνδικάτα καί ἰδιαίτερα καθήκοντα καί ἰδιαίτερες εὐθύνες στό ζήτημα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Νά γιατί θά ἤθελα νά ἀσχοληθῶ τώρα ὄχι τόσο μέ ὁρισμένες ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος πού μόλις τέλειωσε [122] (γι' αὐτό τό πράγμα θά ἀκούσετε μιά πολύ ἀναλυτική ἔκθεση), ὅσο μέ τίς ἀλλαγές πού ἔγιναν μέσα στίς συνθῆκες τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς, ἀλλαγές πού κάνουν νά συνδέονται ὅλα τά προβλήματα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης μέ τή δράση τῶν συνδικάτων. Ἡ βασική ἰδιομορφία τῆς στιγμῆς εἶναι τό πέρασμα ἀπό τά πολεμικά καθήκοντα, πού ὥς τώρα ἀποροφοῦσαν ὁλοκληρωτικά τήν προσοχή καί τίς δυνάμεις τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στά καθήκοντα τῆς ειρηνικῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης. Καί πρεπει πρῶτα ἀπόλα νά σημειώσουμε ὅτι δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί ἡ Σοβιετική Δημοκρατία ἀναγκάζονται νά περάσουν μιά τέτια στιγμή. Στή λύση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ἐπανερχόμαστε γιά δεύτερη φορά. Γιά δεύτερη φορά στήν περίοδο τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἡ ἱστορία προβάλλει στήν πρώτη γραμμή τά καθήκοντα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης.

Ἡ πρώτη φορά ἦταν στίς ἀρχές τοῦ 1918, ὅταν ὕστερα ἀπό μιά σύντομη ἀπό ἄποψη χρόνου καί πολύ ἰσχυρή ἀπό ἄποψη δύναμης ἐπίθεση τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τότε πού ὁ παλιός καπιταλιστικός στρατός εἶχε ἐντελῶς διαλυθεῖ, τότε πού ἐμεῖς δέν εἴχαμε δικό μας στρατό καί δέν μπορούσαμε νά τόν δημιουργήσουμε μέσα σέ σύντομο χρονικό διάστημα, οἱ ληστές τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ μᾶς εἶχαν ἐπιβάλει τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ. Θά νόμιζε κανείς ὅτι τά πολεμικά καθήκοντα πέρασαν σέ δεύτερη μοίρα, ἐπειδή ἡ πραγματική δύναμη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἦταν ἀσθενής. Θά ἔλεγε κανείς ὅτι θά μπορέσουμε νά περάσουμε στά προβλήματα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης. Ἐγώ καί τότε, στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη τοῦ 1918 *, σχεδόν πρίν δυό χρόνια, χρειάστηκε νά μιλήσω στήν ΠΚΕΕ. Ἡ ΚΕ ψήφισε μιά σειρά θέσεις, πού συνδέονταν μέ τήν εἰσήγησή μου καί τίς δημοσίευσε **. Σᾶς τό ὑπενθυμίζω αὐτό, γιατί ἀπό τότε ἀκόμη ἀναφέρονταν στίς θέσεις μιά σειρά ζητήματα ἐργασιακῆς πειθαρχίας, κτλ. πού μπῆκαν στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ σημερινοῦ συνεδρίου. Ἡ περίοδος ἐκείνη μοιάζει μ' αὐτή πού περνᾶμε τώρα. Ὑποστηρίζω ὅτι καί τώρα ἡ προσοχή μας εἶναι συγκεντρωμένη στίς διαφωνίες καί στίς συζητήσεις πού γίνονταν στό συνδικαλιστικό κίνημα πρίν δυό χρόνια. Εἶναι μεγάλο λάθος νά λέμε ὅτι οἱ ἀποφάσεις τοῦ IX συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ ἦταν ἀποτέλεσμα τῶν τωρινῶν συζητήσεων. Ἕνας τέτιος ἰσχυρισμός μπορεῖ νά διαστρέψει τήν πραγματική πορεία τῶν γεγονότων. Καί γι' αὐτό, γιά νά καταλάβουμε σωστά τήν οὐσία τοῦ ζητήματος καί νά ἀντιμετωπίσουμε σωστά τή λύση του, εἶναι ὠφέλιμο νά συγκρίνουμε καί νά σκεφτοῦμε ποιά ἦταν ἡ κατάσταση τότε, στίς ἀρχές τοῦ 1918, καί ποιά εἶναι τώρα.

Τότε, ὕστερα ἀπό μιά σύντομη διακοπή τοῦ πολέμου μέ τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό, ὀρθώθηκαν μπροστά μας πρῶτα ἀπόλα τά καθήκοντα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης. Τά πράγματα ἔδειχναν ὅτι ἴσως νά ἔχουμε μιά μακρόχρονη περίοδο εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος δέν εἶχε ἀκόμη ἀρχίσει. Ὁ Κρασνόφ μόλις τότε ἔκανε τήν ἐμφάνισή του στόν Ντόν, στηριζόμενος στή γερμανική βοήθεια. Στά Οὐράλια καί στό Βορά δέν ὑπῆρχε καμιά ἐκδήλωση. Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία εἶχε μιά τεράστια ἔκταση, ἐκτός ἀπό ἐκείνη πού τῆς ἀπόσπασε ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ.

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 239-276. *Ἡ Σύντ.*

** Στό ἴδιο, σελ. 277-280. *Ἡ Σύντ.*

Ἡ κατάσταση ἦταν τέτια πού μπορούσαμε νά ὑπολογίζουμε σέ μιά μακρόχρονη περίοδο εἰρηνικῆς δουλιᾶς. Καί νά, μέσα σ' αὐτή τήν κατάσταση τό πρῶτο πού ἔβαλε στήν ἡμερήσια διάταξη τό Κομμουνιστικό Κόμμα καί πού ὑπογραμμίστηκε σέ μιά σειρά ἀποφάσεις, εἰδικότερα στήν ἀπόφαση τῆς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1918, ἦταν ἡ ἀνάγκη τῆς πλατιᾶς προπαγάνδας, ἡ σταθερή ἐπιμονή στήν ἐφαρμογή τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας.

Ἡ δικτατορική ἐξουσία καί ἡ μονοπρόσωπη διεύθυνση δέν ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τό σοσιαλιστικό δημοκρατισμό. Αὐτό πρέπει νά τό θυμόμαστε τώρα γιά νά καταλάβουμε τόσο τίς ἀποφάσεις πού πῆρε τό συνέδριο τοῦ Κόμματος πού ἔγινε, ὅσο καί τά γενικά καθήκοντα πού μπῆκαν μπροστά μας. Αὐτό δέν ἀποτελεῖ καθόλου ἀπάντηση στά ζητήματα πού ἀνακινήθηκαν μόλις τώρα, ἀλλά συνδέεται μέ τίς ἴδιες τίς συνθῆκες τῆς ἐποχῆς πού περνᾶμε. Καί ὅποιος ἀμφιβάλλει γι' αὐτό, ἄς κάνει μιά σύγκριση μέ τήν κατάσταση πού ὑπῆρχε πρίν δυό χρόνια καί θά καταλάβει ὅτι ἡ στιγμή πού περνᾶμε μετατοπίζει ὅλη τήν προσοχή στά ζητήματα τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, στά ζητήματα τῶν στρατιῶν ἐργασίας, ἄν καί πρίν δυό χρόνια οὔτε λόγος γινόταν γιά στρατιές ἐργασίας. Μόνο ὅταν συγκρίνουμε τή σημερινή τοποθέτηση τοῦ ζητήματος μέ τήν τοτινή θά μπορέσουμε νά καταλήξουμε σ' ἕνα σωστό συμπέρασμα, νά παραμερίσουμε τίς ἀσήμαντες λεπτομέρειες καί νά ξεχωρίσουμε τό γενικό καί τό βασικό. Ὅλη ἡ προσοχή τοῦ Κόμματος τῶν κομμουνιστῶν καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας συγκεντρώνεται στό ζήτημα τῆς εἰρηνικῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης, στά ζητήματα τῆς δικτατορίας, στά ζητήματα τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης. Δέν εἶναι μόνο ἡ πείρα, τήν ὁποία ἀποκτήσαμε στά δυό χρόνια τοῦ πεισματικοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πού μᾶς ὁδηγεῖ στήν τέτια λύση αὐτῶν τῶν ζητημάτων.

Ὅταν πρωτοβάζαμε αὐτά τά ζητήματα τό 1918, δέν εἴχαμε κανένα ἐμφύλιο πόλεμο καί δέν μποροῦσε νά γίνει λόγος γιά καμιά πείρα.

Ἐπομένως, ἐκεῖνο τό ὁποῖο μᾶς ἀνάγκασε τώρα, ὅπως καί πρίν 2 χρόνια, νά συγκεντρώσουμε ὅλη μας τήν προσοχή στά ζητήματα τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, πού εἶναι τό βασικό σέ ὅλη τήν οἰκονομική οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, πού εἶναι ἡ βάση τῆς ἀντίληψής μας γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, δέν εἶναι μόνο ἡ πείρα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τοῦ νικηφό-

ρου ἐμφυλίου πολέμου, ἀλλά κάτι πιό βαθύ πού συνδέεται γενικά μέ τά προβλήματα τῆς δικτατορίας τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ κάθε μέρα τῆς ἐπανάστασής μας μᾶς ἀπομακρύνει δριστικά ἀπό τήν ἀντίληψη τήν δποία ὑποστήριζαν οἱ παλιοί διεθνιστές, μικροαστοί ὥς τό μεδούλι, πού θεωροῦσαν ὅτι τό ζήτημα μπορεῖ νά λυθεῖ μέ ἀπόφαση τῆς πλειοψηφίας στά δημοκρατικά ὄργανα τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ — μέ τή διατήρηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στή γῆ, στά μέσα παραγωγῆς καί στό κεφάλαιο — ἐνῶ στήν πραγματικότητα μοναδική λύση εἶναι μόνο ἡ σκληρή ταξική πάλη. Ἡ σημασία τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, οἱ πραγματικοί πρακτικοί ὅροι της ἀναπτύχθηκαν μπροστά μας στήν πορεία, ὅταν μέ τή λύση τοῦ ζητήματος τῆς κατάκτησης τῆς ἐξουσίας καταπιαστήκαμε πρακτικά μέ τήν ἐφαρμογή της· εἴδαμε ὅτι ἡ πάλη τῶν τάξεων δέν σταματάει ὕστερα ἀπ' αὐτό, ὅτι ἡ νίκη ἐνάντια στούς καπιταλιστές καί στούς τσιφλικάδες δέν ἐξαφάνισε αὐτές τίς τάξεις, ἡ νίκη αὐτή μόνο τίς τσάκισε, ἀλλά δέν τίς ἐξαφάνισε δριστικά. Φτάνει νά ἀναφέρουμε τούς διεθνεῖς δεσμούς τοῦ κεφαλαίου, πού εἶναι πολύ πιό παλιοί καί πολύ πιό στέρεοι ἀπ' ὅ,τι εἶναι στή συγκεκριμένη στιγμή οἱ δεσμοί τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Τό κεφάλαιο, ἄν τό πάρουμε σέ διεθνή κλίμακα, παραμένει καί τώρα ὄχι μόνο ἀπό στρατιωτική, ἀλλά καί ἀπό οἰκονομική ἄποψη πιό ἰσχυρό ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία καί ἀπό τό σοβιετικό σύστημα. Ἀπό τή θεμελιακή αὐτή θέση πρέπει νά ξεκινᾶμε καί δέν πρέπει νά τήν ξεχνᾶμε ποτέ. Οἱ μορφές πάλης ἐνάντια στό κεφάλαιο ἀλλάζουν. Οἱ μορφές αὐτές ἄλλοτε παίρνουν ἕναν ἀνοιχτό διεθνή χαρακτήρα καί ἄλλοτε συγκεντρώνονται σέ μιά χώρα. Οἱ μορφές αὐτές ἀλλάζουν. Εἴτε πρόκειται γιά περίοδο πολέμου, εἰρηνικῆς ἀνάπτυξης, ἤ γιά ὁποιαδήποτε ἄλλη περίοδο ἑνός κοινωνικοῦ καθεστῶτος, ἡ πάλη συνεχίζεται καί ὁ βασικός νόμος τῆς ταξικῆς πάλης ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τήν ἐπανάστασή μας. Ὅσο περισσότερο συσπειρώνεται τό προλεταριάτο, ἀνατρέποντας τίς ἀστικές τάξεις, τόσο περισσότερο διδάσκεται. Ἡ ἐπανάσταση ἀναπτύσσεται στήν πορεία τῆς ἴδιας τῆς πάλης. Καί ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τῶν καπιταλιστῶν ἡ πάλη δέν σταματᾶ. Μόνο ἐφόσον ἡ ἀνατροπή αὐτή σέ μιά χώρα στερεωθεῖ, ἀποκτᾶ πρακτική σημασία γιά ὅλο τόν κόσμο. Εἶναι γνωστό ὅτι στίς ἀρχές τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης οἱ καπιταλιστές θεωροῦσαν τήν ἐπανάστασή μας σάν

κάτι τό παράδοξο: πολλά παράξενα συμβαίνουν στά ἀπόμακρα μέρη.

Γιά νά ἀποκτήσει ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου παγκόσμια σημασία, ἔπρεπε νά ἑδραιωθεῖ πρακτικά σέ μιά ὁρισμένη χώρα. Μόνο τότε οἱ καπιταλιστές — ὄχι μόνο οἱ ρῶσοι, πού ἔσπευσαν ἀμέσως νά ζητήσουν βοήθεια ἀπό τούς ἄλλους καπιταλιστές, ἀλλά καί οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν ἄλλων χωρῶν — πείστηκαν ὅτι ἡ ἀντιμετώπιση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ἀποκτᾶ διεθνή σημασία. Μόνο τότε ἡ ἀντίσταση τῶν καπιταλιστῶν σέ διεθνή κλίμακα ἔφτασε τή δύναμη πού πῆρε. Μόνο τότε ξέσπασε στή Ρωσία ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καί ὅλες οἱ νικήτριες χῶρες δέχτηκαν ὁλόψυχα νά βοηθήσουν στόν ἐμφύλιο αὐτό πόλεμο τούς ρώσους καπιταλιστές καί τσιφλικάδες.

Ἡ ταξική πάλη στή Ρωσία διαμορφώθηκε ὁλοκληρωτικά γύρω ἀπό τό 1900, ἐνῶ ἡ νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης πραγματοποιήθηκε στά 1917. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἡ ἀντίσταση τῆς τάξης πού ἀνατράπηκε ἀναπτυσσόταν ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή της καί ἀπόκτησε μιά νέα πηγή δυνάμεων ἀπό τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς. Αὐτό τό ξέρουν ὅλοι ὅσοι λίγο-πολύ μελέτησαν τό μαρξισμό, ὅσοι στήριζαν τό σοσιαλισμό στό διεθνές κίνημα τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού εἶναι ἡ μοναδική ἐπιστημονική βάση του. Ὅλοι ξέρουν ὅτι ὁ μαρξισμός εἶναι ἡ θεωρητική θεμελίωση τῆς κατάργησης τῶν τάξεων. Τί σημαίνει αὐτό; Γιά τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ δέν εἶναι ἀρκετό νά ἀνατρέψουμε τούς καπιταλιστές, ἀλλά πρέπει νά ἐξαφανίσουμε καί τή διαφορά ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀγροτιά. Ἡ ἀγροτιά βρέθηκε στήν ἑξῆς κατάσταση: ἀπό τή μιά μεριά, εἶναι μιά τάξη ἐργαζομένων, πού τήν καταπίεζαν ἐπί δεκάδες χρόνια καί αἰῶνες οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές, καί γι' αὐτό τό λόγο γιά μεγάλο διάστημα δέν θά μπορέσει νά ξεχάσει ὅτι μόνο οἱ ἐργάτες ἦταν ἐκεῖνοι πού τήν ἀπελευθέρωσαν ἀπ' αὐτή τήν καταπίεση. Σχετικά μ' αὐτό μπορεῖ νά συζητᾶ κανείς ἐπί δεκαετίες, γιά τό ζήτημα αὐτό ἔχουν γραφτεῖ βουνά χαρτιοῦ καί γύρω ἀπ' αὐτό τό ζήτημα ἔχουν συγκροτηθεῖ πολλές φραξιονιστικές ὁμάδες. Τώρα ὅμως βλέπουμε πώς οἱ διαφωνίες αὐτές ὑποχώρησαν μπροστά στά γεγονότα τῆς ζωῆς. Οἱ ἀγρότες σάν δουλευτές δέν θά ξεχάσουν γιά πολλά χρόνια πώς ἐκεῖνοι πού τούς ἀπελευθέρωσαν ἀπό τούς τσιφλικάδες εἶναι μόνο οἱ ἐργάτες, καί στήν πραγματικότητα ἔτσι καί ἔγινε. Αὐτό δέν πρόκει-

ται νά τό ἀμφισβητήσει κανείς. Οἱ ἀγρότες ὅμως στίς συνθῆκες τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας παραμένουν ἰδιοκτῆτες. Κάθε περίπτωση πούλησης σιτηρῶν στήν ἐλεύθερη ἀγορά, ἡ μαύρη ἀγορά καί ἡ κερδοσκοπία ἀποτελοῦν ἀναβίωση τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας καί ἑπομένως καί τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὅταν ἀνατρέπαμε τούς καπιταλιστές, ἀπελευθερώναμε ταυτόχρονα τήν ἀγροτιά, τήν τάξη πού στήν παλιά Ρωσία ἀποτελοῦσε ἀναμφίβολα τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ ἀγροτιά παρέμενε ἰδιοκτήτρια στή δική της παραγωγή καί μετά τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης γεννοῦσε καί γεννάει νέες καπιταλιστικές σχέσεις. Αὐτά εἶναι τά βασικά χαρακτηριστικά τῆς οἰκονομικῆς μας κατάστασης. Νά ἀπό ποῦ ξεκινοῦν αὐτοί οἱ ἀνόητοι λόγοι πού ἀκοῦμε ἀπό ἐκείνους πού δέν καταλαβαίνουν πῶς ἔχουν τά πράγματα. Οἱ λόγοι γιά ἰσότητα, ἐλευθερία καί δημοκρατία μέσα στίς σημερινές συνθῆκες εἶναι ἀνοησίες. Κάνουμε ταξική πάλη καί σκοπός μας εἶναι νά ἐξαφανίσουμε τίς τάξεις. Ὅσο θά ὑπάρχουν ἐργάτες καί ἀγρότες, ὁ σοσιαλισμός θά παραμένει ἀπραγματοποίητος. Καί στήν πράξη γίνεται σέ κάθε βῆμα μιά ἀμείλικτη πάλη. Πρέπει νά σκεφτοῦμε πῶς καί κάτω ἀπό ποιές συνθῆκες τό προλεταριάτο, πού ἔχει στά χέρια του ἕνα τόσο ἰσχυρό μηχανισμό ἐξαναγκασμοῦ, ὅπως εἶναι ἡ κρατική ἐξουσία, μπορεῖ νά προσελκύσει τόν ἀγρότη σάν δουλευτή καί νά κατανικήσει ἤ νά οὐδετεροποιήσει, νά κάνει ἀκίνδυνη τήν ἀντίστασή του σάν ἰδιοκτήτη.

Ἐδῶ ἡ ταξική πάλη συνεχίζεται καί μπροστά μας προβάλλει ἡ σημασία τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου μέ νέο φῶς. Ἡ δικτατορία προβάλλει ἐδῶ ὄχι μόνο καί μάλιστα ὄχι τόσο σάν χρησιμοποίηση μέσων ἐξαναγκασμοῦ ἀπό ὁλόκληρο τό μηχανισμό τῆς κρατικῆς ἐξουσίας γιά τήν καταστολή τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Ἔχουν βέβαια δίκιο ὅταν λένε πώς ἔχουμε κάνει πολλά στηριγμένοι στά μέσα ἐξαναγκασμοῦ, ἀλλά ἐκτός ἀπ' αὐτό ἐμεῖς ἔχουμε καί μιά ἄλλη μέθοδο, ὅπου τό προλεταριάτο προβάλλει στό ρόλο τοῦ ὀργανωτῆ, στό ρόλο μιᾶς τάξης πού ἔχει περάσει τό σχολειό τῆς ἐργασίας, τό σχολειό τῆς μαθήτευσης, τό σχολειό τῆς πειθαρχίας τοῦ καπιταλιστικοῦ ἐργοστασίου. Θά πρέπει νά ξέρουμε νά ὀργανώνουμε τήν οἰκονομία πάνω σέ νέα, πιό τέλεια βάση, ἀξιοποιώντας καί παίρνοντας ὑπόψη ὅλες τίς κατακτήσεις τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἄν δέν τό κάνουμε αὐτό, δέν θά εἴμαστε σέ θέση νά οἰκοδομήσουμε κανενός εἴδους σοσιαλισμό καί κομμουνισμό. Τό καθῆκον αὐτό εἶναι πολύ πιό δύσκολο ἀπ' ὅ,τι τό πολεμικό καθῆκον. Τό καθῆκον τοῦ πολέμου μποροῦμε νά τό

λύσουμε εὐκολότερα ἀπό πολλές ἀπόψεις. Μποροῦμε νά τό λύσουμε μέ τό ἀνέβασμα τῆς δραστηριότητας, μέ τήν αὐτοθυσία. Γιά τήν ἀγροτιά ἦταν πιό εὔκολο καί πιό κατανοητό, ὅταν πολεμοῦσε ἐνάντια στόν προαιώνιο ἐχθρό — στόν τσιφλικά. Δέν τῆς χρειαζόταν νά καταλάβει τή σχέση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί στήν ἀνάγκη τῆς καταπολέμησης τοῦ ἐλεύθερου ἐμπορίου. Τούς ρώσους λευκοφρουρίτες, τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές μέ ὅλους τούς βοηθούς τους, ὅπως εἶναι οἱ μενσεβίκοι, ἦταν πιό εὔκολο νά τούς νικήσουμε, ἐνῶ ἡ νίκη στόν οἰκονομικό τομέα θά μᾶς στοιχίσει πιό ἀκριβά καί ἀπό ἄποψη χρόνου καί ἀπό ἄποψη δυνάμεων.

Στόν οἰκονομικό τομέα δέν μπορεῖς νά νικήσεις, ὅπως νικᾶς στόν πόλεμο. Δέν μπορεῖς νά καταπολεμήσεις τό ἐλεύθερο ἐμπόριο μέ τόν ἐνθουσιασμό καί τήν αὐτοθυσία. Ἐδῶ χρειάζεται μακρόχρονη δουλιά, ἐδῶ πρέπει νά κατακτᾶς τό ἔδαφος σπιθαμή πρός σπιθαμή, ἐδῶ χρειάζονται οἱ ὀργανωτικές δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου, ἐδῶ μπορεῖς νά νικήσεις μόνο στήν περίπτωση πού τό προλεταριάτο θά ἐπιβάλει τή δικτατορία του, σάν μιά τεράστια ὀργανωτική καί ἠθική δύναμη γιά ὅλους τούς ἐργαζόμενους, μαζί καί γιά τίς ἐργαζόμενες μή προλεταριακές μάζες. Στό βαθμό πού ἐκπληρώσαμε μέ ἐπιτυχία καί θά ἐκπληρώσουμε μέ τήν ἴδια ἐπιτυχία τό πρῶτο καί ἁπλούστατο καθῆκον, δηλ. τήν καταστολή τῶν ἐκμεταλλευτῶν πού προσπαθοῦν ἀνοιχτά νά ἀνατρέψουν τή Σοβιετική ἐξουσία, στόν ἴδιο βαθμό προβάλλει ἕνα δεύτερο πιό δύσκολο καθῆκον, δηλ. νά ὀργανώσουμε τίς δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου, νά μάθουμε νά εἴμαστε καλοί ὀργανωτές. Πρέπει νά ὀργανώσουμε τήν ἐργασία μέ τόν καινούργιο τρόπο, νά δημιουργήσουμε νέες μορφές προσέλκυσης στήν ἐργασία, ὑποταγῆς στήν ἐργασιακή πειθαρχία. Γιά τή λύση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος ἀκόμη καί ὁ καπιταλισμός χρειάστηκε ὁλόκληρες δεκαετίες. Ἐδῶ γίνονται συνεχῶς χονδροειδέστατα λάθη. Ἀπό τούς ἀντιπάλους μας ὑπάρχουν πολλοί πού ἔχουν πλήρη ἄγνοια αὐτοῦ τοῦ ζητήματος. Ὅταν λέγαμε ὅτι μποροῦμε νά πάρουμε τήν ἐξουσία, μᾶς χαρακτήριζαν οὐτοπιστές. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ζητοῦν ἀπό μᾶς στήν ὀργάνωση τῆς ἐργασίας νά πετύχουμε μέσα σέ μερικούς μῆνες ἀποτελέσματα γιά τά ὁποῖα θά χρειαστοῦν ἀρκετά χρόνια προσπαθειῶν. Αὐτό εἶναι ἀνοησία. Τήν ἐξουσία μπορεῖς νά τήν κρατήσεις, κάτω ἀπό ὁρισμένες συνθῆκες τῆς πολιτικῆς στιγμῆς, μέ τόν ἐνθουσιασμό τῶν ἐργατῶν καί παρά τή θέληση ἴσως ὅλου τοῦ κόσμου. Κι' ἐμεῖς τό ἀποδείξαμε αὐτό. Ἡ δημιουργία ὅμως νέων μορφῶν κοινωνικῆς

πειθαρχίας εἶναι δουλιά δεκαετιῶν. Ἀκόμη καί ὁ καπιταλισμός χρειάστηκε πολλές δεκαετίες γιά νά μετατρέψει τήν παλιά ὀργάνωση σέ νέα. Τό νά περιμένουν ἀπό μᾶς καί νά καλλιεργοῦν στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες τήν ἰδέα ὅτι ἐμεῖς μποροῦμε μέσα σέ σύντομο διάστημα νά ἀλλάξουμε τήν ὀργάνωση τῆς ἐργασίας, αὐτό εἶναι ἀπό θεωρητική ἄποψη μιά καθαρή ἀνοησία.

Καί δέν εἶναι μόνο ἀνοησία, ἀλλά προκαλεῖ καί μεγάλη ζημιά, γιατί αὐτό ἐμποδίζει τούς ἐργάτες νά καταλάβουν καλά τή διαφορά τῶν νέων καθηκόντων ἀπό τά παλιά. Τό νέο καθῆκον εἶναι ἡ ὀργάνωση τῆς βιομηχανίας καί, κατά κύριο λόγο, τῶν δυνάμεών μας. Ἐμεῖς ὅμως στόν τομέα τῆς ὀργάνωσης εἴμαστε ἀδύνατοι ἀπό ὅλους τούς προηγμένους λαούς. Ἡ ἱκανότητα τῆς ὀργάνωσης ἀναπτύσσεται μέσα στή μεγάλη ἐκμηχανισμένη βιομηχανία. Καμιά ἄλλη ὑλική ἱστορική βάση δέν ὑπάρχει. Ἐκτός ἀπό τήν παραγωγή, ὅπου παίρνουν μέρος ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, σύμφωνα μ' ἕνα προκαθορισμένο σχέδιο, μέ τά μέσα τῆς μεγάλης ἐκμηχανισμένης βιομηχανίας, καμιά ἄλλη βάση δέν ὑπάρχει. Κι' ἐδῶ δέν συμπίπτουν τά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς. Ἐδῶ ἀρχίζει ἡ δύσκολη περίοδος τῆς πάλης — τῆς πάλης μέ τήν ἀγροτιά. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ὅμως πρέπει νά ἀποδείχνουμε στήν ἀγροτιά ὅτι δέν ὑπάρχει γι' αὐτή ἄλλη διέξοδος, ἤ πρέπει νά πάει μέ τούς ἐργάτες, νά βοηθάει τό προλεταριάτο, ἤ θά πέσει ξανά κάτω ἀπό τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων. Μέσος δρόμος δέν ὑπάρχει, μέσος δρόμος ὑπάρχει γιά τούς μενσεβίκους. Ὁ δρόμος αὐτός εἶναι ὁλότελα λαθεμένος καί χρεοκοπεῖ παντοῦ, χρεοκοπεῖ καί στή Γερμανία. Οἱ ἀγροτικές μάζες δέν μποροῦν νά τό καταλάβουν αὐτό ἀπό τή θεωρία καί ἀπό τήν παρακολούθηση τῆς δράσης τῆς II καί τῆς III Διεθνοῦς. Οἱ ἀγροτικές μάζες — δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι — μποροῦν νά τό καταλάβουν αὐτό μόνο μέ τήν πείρα τους στήν καθημερινή ζωή. Ἡ ἀγροτιά μποροῦσε νά καταλάβει τήν ἀνάγκη τῆς νίκης ἐνάντια στόν Κολτσάκ καί στόν Ντενίκιν. Αὐτή ἀντιπαράθεσε μέ ζωντανά παραδείγματα στόν Κολτσάκ καί στόν Ντενίκιν τή δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης, μέ τήν ὁποία κυρίως φόβιζαν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι τήν ἀγροτιά καί προσπαθοῦν ἀκόμη καί τώρα νά τή φοβίσουν. Ἡ ἀγροτιά ὅμως δέν μποροῦσε καί δέν μπορεῖ στήν πραγματικότητα νά ἀσχολεῖται μέ τή θεωρία. Οἱ ἀγροτικές μάζες βλέπουν ὅτι οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι λένε διαρκῶς ψέματα, καί ἡ ἀγροτιά βλέπει τήν πάλη πού κάνουμε ἐμεῖς ἐνάντια στήν κερδοσκοπία. Πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι καί οἱ μενσεβίκοι, διδαγμένοι ἀπό τά πολιτικά τμήματα τοῦ στρατοῦ μας,

εἶχαν στήν προπαγάνδα τους μερικές ἐπιτυχίες. Οἱ ἀγρότες εἶδαν τή σημαία ὅπου δέν ἦταν γραμμένες οἱ λέξεις δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἀλλά Συντακτική Συνέλευση, ἐξουσία τοῦ λαοῦ, τή λέξη «δικτατορία» δέν τήν ἔβλεπαν, τή λέξη «δικτατορία» δέν τήν καταλάβαιναν. Κατάλαβαν ὅμως στήν πράξη ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι καλύτερη.

Καί νά, μπροστά μας μπαίνει τώρα ἕνα δεύτερο καθῆκον — ἡ ἠθική ἐπίδραση στήν ἀγροτιά. Τά μέσα βίας πού χρησιμοποιοῦμε ἀπέναντι στήν ἀγροτιά, λίγο θά βοηθήσουν τήν ὑπόθεση. Ἐδῶ κρίνεται τό ζήτημα τῶν οἰκονομικῶν διαφορῶν μέσα στήν ἀγροτιά. Οἱ ἐργάτες μέσα στήν πάλη, ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τῶν καπιταλιστῶν, ὕστερα ἀπό ἕνα δίχρονο ἐμφύλιο πόλεμο ἔχουν σφιχτοδεθεῖ, εἶναι συσπειρωμένοι. Ἐνῶ ἡ ἀγροτιά, ὅσο περνάει ὁ καιρός, τόσο περισσότερο διασπᾶται. Οἱ ἀγρότες δέν μποροῦν νά ξεχάσουν τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, τούς θυμοῦνται. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, ἡ σημερινή ἀγροτιά δέν εἶναι ἑνιαία, τά συμφέροντα τῆς μιᾶς μερίδας ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τά συμφέροντα τῆς ἄλλης. Ἡ ἀγροτιά δέν εἶναι συσπειρωμένη. Ὅλοι οἱ ἀγρότες δέν ἔχουν πλεονάσματα τροφίμων. Ἐδῶ δέν ὑπάρχει καμιά ἰσότητα. Οἱ κουβέντες γιά ἰσότητα εἶναι φλυαρίες. Γιά νά διασπάσουμε τήν ἀγροτιά καί νά πάρουμε μέ τό μέρος μας τά μή κουλάκικα στοιχεῖα, θά χρειαστεῖ πολύς καιρός. Θά χρειαστεῖ μακρόχρονη πάλη, καί στήν πάλη αὐτή θά χρησιμοποιήσουμε ὅλες τίς δυνάμεις μας, ὅλα τά μέσα πού διαθέτουμε. Δέν μποροῦμε ὅμως νά νικήσουμε μόνο μέ τή δύναμη, πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε καί ἠθικά μέσα. Καί ἀπό δῶ ἀκριβῶς πηγάζουν ὅλα τά ζητήματα σχετικά μέ τή δικτατορική ἐξουσία καί τή μονοπρόσωπη διεύθυνση, πού σέ πολλούς — πάντως σέ ὁρισμένους, καί αὐτό μποροῦμε νά τό ποῦμε μέ σιγουριά — φαίνονται ζητήματα πού ξεπήδησαν μόνο ἀπό τίς τελευταῖες συζητήσεις μας. Αὐτό ὅμως εἶναι λάθος. Κάνετε σύγκριση μέ τό 1918. Τέτιες συζητήσεις δέν ἔγιναν ποτέ.

Ὅταν ἀμέσως μετά τή γερμανική εἰρήνη πρόβαλε μπροστά μας τό ἐρώτημα: ποῦ θά στηρίξουμε τήν ἐξουσία; ἐμεῖς οἱ κομμουνιστές ἀπαντήσαμε: πρέπει νά ἐξηγήσουμε ὅτι ὁ δημοκρατισμός στή Σοβιετική ἐξουσία δέν ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τή δικτατορία. Τό πράγμα αὐτό δέν ἄρεσε σέ πολλούς ἡγέτες τῆς παλιᾶς Διεθνοῦς. Ἐμένα μέ ἔβριζε καί ὁ Κάουτσκι.

Οἱ ἀγρότες εἶναι κατά τό μισό δουλευτές καί κατά τό μισό ἰδιοκτῆτες, καί γιά νά τούς πάρουμε μέ τό μέρος μας χρειάζεται

ἑνιαία θέληση, χρειάζεται σέ κάθε πρακτικό ζήτημα νά ἐνεργοῦν ὅλοι σάν ἕνας ἄνθρωπος. Ἡ ἑνιαία θέληση δέν μπορεῖ νά εἶναι μιά ἁπλή φράση, ἕνα σύμβολο. Ἀπαιτοῦμε νά ἐκδηλώνεται στήν πράξη. Ἡ ἑνότητα θέλησης στόν πόλεμο ἐκφραζόταν ὡς ἑξῆς: ἄν κάποιος ἔβαζε τά δικά του, τά ἀτομικά συμφέροντα, τά συμφέροντα τοῦ χωριοῦ του, τῆς ὁμάδας του πάνω ἀπό τά κοινά συμφέροντα τόν στιγμάτιζαν σάν φιλοτομαριστή, τόν ἐκτελοῦσαν, καί ἡ ἐκτέλεση αὐτή δικαιωνόταν ἀπό τήν ἠθική ἐπίγνωση τῆς ἐργατικῆς τάξης ὅτι πρέπει νά νικήσει. Γιά τίς ἐκτελέσεις αὐτές μιλούσαμε ἀνοιχτά, λέγαμε ὅτι δέν κρύβουμε τή βία, γιατί καταλαβαίνουμε πώς δέν θά μπορέσουμε νά βγοῦμε ἀπό τήν παλιά κοινωνία, ἄν δέν χρησιμοποιήσουμε τόν ἐξαναγκασμό σέ βάρος τοῦ καθυστερημένου τμήματος τοῦ προλεταριάτου. Νά πῶς ἐκδηλωνόταν ἡ ἑνότητα θέλησης. Καί αὐτή ἡ ἑνότητα θέλησης ἐφαρμοζόταν στήν πράξη μέ τήν τιμωρία τοῦ κάθε λιποτάκτη, στήν κάθε μάχη, στήν ἐκστρατεία, ὅπου οἱ κομμουνιστές βάδιζαν μπροστά, δείχνοντας τό παράδειγμα. Τώρα τό καθῆκον μας εἶναι νά δοκιμάσουμε νά ἐφαρμόσουμε αὐτή τήν ἑνότητα θέλησης στή βιομηχανία καί στή γεωργία. Ἔχουμε μιά ἔκταση χιλιάδων βερστιῶν, ἀμέτρητες φάμπρικες. Ἐδῶ θά καταλάβετε ὅτι μόνο μέ τή βία δέν θά μπορέσουμε νά ἐφαρμόσουμε αὐτό, ἐδῶ θά καταλάβετε πόσο τεράστιο εἶναι τό πρόβλημα πού ἀντιμετωπίζουμε, θά καταλάβετε τί σημαίνει αὐτή ἡ ἑνότητα θέλησης. Αὐτό δέν εἶναι ἁπλῶς ἕνα σύνθημα. Πάνω στό ζήτημα πρέπει νά σκεφτοῦμε, νά ἐμβαθύνουμε. Αὐτό τό σύνθημα ἀπαιτεῖ ἀπό μᾶς καθημερινή πολύωρη δουλιά. Πάρτε τό 1918, τότε πού δέν εἴχαμε αὐτές τίς συζητήσεις καί πού ἐγώ τόνιζα ἀκόμη ἀπό τότε ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ μονοπρόσωπη διεύθυνση, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀναγνωρίσουμε δικτατορικά δικαιώματα σέ ἕνα πρόσωπο ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐφαρμογῆς τῆς σοβιετικῆς ἰδέας. Ὅλες οἱ κουβέντες γιά ἰσοτιμία εἶναι κουταμάρες. Ἐμεῖς δέν διεξάγουμε τήν ταξική πάλη πάνω στή βάση τῆς ἰσοτιμίας. Μόνο ἔτσι μπορεῖ νά νικήσει τό προλεταριάτο. Τό προλεταριάτο μπορεῖ νά νικήσει, γιατί ἀποτελεῖται ἀπό ἑκατοντάδες χιλιάδες πειθαρχημένους ἀνθρώπους πού ἐκφράζουν μιά θέληση καί μπορεῖ νά ὑπερνικήσει τόν οἰκονομικό κατατεμαχισμό τῆς ἀγροτιᾶς, ἡ ὁποία δέν ἔχει τήν κοινή βάση πού συνενώνει τό προλεταριάτο στή φάμπρικα, στό ἐργοστάσιο, στίς πόλεις. Ἡ ἀγροτιά εἶναι ἀπό οἰκονομική ἄποψη κατατεμαχισμένη. Ἀποτελεῖται ἐνμέρει ἀπό ἰδιοκτῆτες καί ἐνμέρει ἀπό δουλευτές. Ἡ ἰδιοκτησία τήν τραβᾶ πρός τόν καπιταλισμό: «Ὅσο πιό συμφερτικά πουλήσω, τόσο τό καλύτερο». «Ἄν θά ὑπάρχει πείνα, θά πουλήσω ἀκριβό-

τερα». Ἐνῶ ὁ ἀγρότης-δουλευτής ξέρει πώς ἐκεῖνο πού γνώρισε ἀπό τόν τσιφλικά ἦταν ἡ καταπίεση, ἀπό τήν ὁποία τόν **γλίτωσε** ὁ ἐργάτης. Ἐδῶ γίνεται πάλη δυό ψυχῶν, πού πηγάζει ἀπό τήν οἰκονομική θέση τῆς ἀγροτιᾶς. Πρέπει αὐτές τίς δυό ψυχές νά τίς ξεχωρίσουμε. Καί θά νικήσουμε μόνο τότε, ὅταν θά ἐφαρμόσουμε σταθερή γραμμή. Ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι θά εἶναι γιά μᾶς πάντα ἐργαζόμενοι. Ὅσο γιά τούς ἀγρότες-ἰδιοκτῆτες, μ' αὐτούς θά χρειαστεῖ νά παλέψουμε. Ἐκτός ἀπό τό γεγονός ὅτι ἀλληλοτρώγονται, εἶναι καί ἀμόρφωτοι. Οἱ κύριοι πού βρίσκονται στήν «Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν» δέν εἶναι, δόξα τῷ θεῷ, ἀμόρφωτοι, εἶναι μάλλον πιό μορφωμένοι ἀπό τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους μας. Τί γίνεται ὅμως ἐκεῖ; Ἡ Ἰαπωνία ἐξυμνεῖ τήν «Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν», ἐνῶ ἡ ἴδια βάζει τρικλοποδιά στήν Ἀμερική κτλ.

Ὅλοι αὐτοί τρώγονται μεταξύ τους, ἐνῶ ἐμεῖς εἴμαστε ἑνωμένοι, καί γι' αὐτό ἀκριβῶς οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν περνοῦν μέ τό μέρος μας. Ἀφοῦ τσακίσαμε τέτιους μορφωμένους κυρίους σάν τούς καθοδηγητές τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς, τέτιους πολύπειρους καί πλούσιους ἀνθρώπους, πού ἔχουν ἑκατό φορές περισσότερα κανόνια καί θωρηκτά ἀπό μᾶς, εἶναι ἀστεῖο νά νομίζει κανείς ὅτι δέν θά μπορέσουμε νά λύσουμε τό ἀγροτικό ζήτημα. Ἐδῶ θά νικήσει ἡ πειθαρχία, ἡ ἀφοσίωση, ἡ ἑνότητα θέλησης. Ἡ θέληση ἑκατοντάδων καί δεκάδων χιλιάδων ἀνθρώπων μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ ἀπό ἕνα πρόσωπο. Αὐτή ἡ πολυσύνθετη θέληση διαμορφώνεται μέ τό σοβιετικό τρόπο. Τόσα ἀγροτικά καί ἐργατικά συνέδρια, ὅσα ἔγιναν σ' ἐμᾶς, δέν ἔγιναν σέ κανένα κράτος τοῦ κόσμου. Μ' αὐτό τόν τρόπο ἀναπτύσσουμε τή συνείδηση. Αὐτά πού δίνει τό Σοβιετικό Σύνταγμα κανένα κράτος δέν μπόρεσε νά τά δόσει μέσα σέ 200 χρόνια. (Χειροκροτήματα.) Ἄς πάρουμε ἁπλῶς τόν ἀριθμό τῶν συνεδρίων· κανένα κράτος μέσα στά ἑκατό χρόνια τοῦ δημοκρατισμοῦ δέν συγκάλεσε τόσα συνέδρια. Μ' αὐτόν ἀκριβῶς τόν τρόπο ἐπεξεργαζόμαστε ἐμεῖς τίς κοινές ἀποφάσεις καί σφυρηλατοῦμε τήν κοινή θέληση.

Πάνω σ' αὐτή τήν εὐρύτατη βάση γίνεται νοητό τό Σοβιετικό μας Σύνταγμα, ἡ Σοβιετική μας ἐξουσία. Ἡ βάση αὐτη δίνει στίς ἀποφάσεις τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πρωτοείδωτο στόν κόσμο κύρος, τό κύρος πού τούς δίνει ἡ δύναμη τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι ἀρκετό γιά μᾶς. Ἐμεῖς εἴμαστε ὑλιστές καί δέν μᾶς χορταίνεις μέ τό κύρος. Ὄχι, κάνετε τόν κόπο νά δόσετε σάρκα καί ὀστά σ' αὐτό τό κύρος. Ἐμεῖς βλέπουμε ὅτι ἐδῶ ὑπερισχύει τό παλιό ἀστικό στοιχεῖο, εἶναι πιό δυνατό ἀπό μᾶς — αὐτό πρέπει νά

τό ὁμολογήσουμε ἀνοιχτά. Οἱ παλιές μικροαστικές συνήθειες νά δουλεύεις τό νοικοκυριό σου μόνος σου καί νά ἐνισχύεις τό ἐλεύθερο ἐμπόριο — ὅλα αὐτά εἶναι πιό δυνατά ἀπό μᾶς.

Τά συνδικάτα ξεπήδησαν ἀπό τόν καπιταλισμό σάν μέσο ἀνάπτυξης τῆς νέας τάξης. Ἡ τάξη εἶναι μιά ἔννοια πού διαμορφώνεται μέσα στήν πάλη καί στήν ἐξέλιξη. Τίς τάξεις δέν τίς χωρίζουν τείχη. Τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες δέν τούς χωρίζουν Σινικά τείχη. Πῶς μάθαινε ὁ ἄνθρωπος νά συνενώνεται; Πρῶτα κατά συντεχνία, μετά κατά ἐπάγγελμα. Ὅταν τό προλεταριάτο μετατράπηκε σέ τάξη, ἔγινε τόσο δυνατό, πού πῆρε στά χέρια του ὅλη τήν κρατική μηχανή, κήρυξε τόν πόλεμο ἐνάντια σέ ὅλο τόν κόσμο καί νίκησε. Τότε πιά οἱ συντεχνίες καί τά ἐπαγγέλματα μετατρέπονται ἤδη σέ καθυστερημένες μορφές. Ὑπῆρξε ἐποχή καί στόν καπιταλισμό, πού ἡ συνένωση τῶν προλεταρίων γινόταν κατά συντεχνία καί κατά ἐπάγγελμα. Αὐτό τότε ἦταν ἕνα προοδευτικό φαινόμενο. Τό προλεταριάτο δέν μποροῦσε νά συνενωθεῖ μέ ἄλλο τρόπο. Τό νά πεῖ κανείς ὅτι τό προλεταριάτο μποροῦσε νά συνενωθεῖ ἀμέσως σέ τάξη, εἶναι ἀνοησία. Μιά τέτια συνένωση μπορεῖ νά γίνει μέσα σέ δεκαετίες. Κανένας δέν πάλεψε τόσο ἐνάντια σ' αὐτές τίς σεχταριστικές κοντόφθαλμες ἀπόψεις, ὅσο ὁ Μάρξ. Ἡ τάξη ἀναπτύσσεται στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ, καί ὅταν φτάσει ἡ κατάλληλη στιγμή γιά τήν ἐπανάσταση, παίρνει στά χέρια της τήν κρατική ἐξουσία. Καί τότε ὅλες οἱ συντεχνίες καί οἱ ἐπαγγελματικές ἑνώσεις ἀποδείχνονται ξεπερασμένες μορφές, παίζουν πιά τό ρόλο καθυστερημένων μορφῶν, τραβᾶνε πρός τά πίσω, κι' αὐτό ὄχι γιατί ἐκεῖ ὑπάρχουν κακοί ἄνθρωποι, ἀλλά οἱ κακοί ἄνθρωποι καί οἱ ἀντίπαλοι τοῦ κομμουνισμοῦ βρίσκουν ἐδῶ ἔδαφος γιά τήν προπαγάνδα τους. Εἴμαστε κυκλωμένοι ἀπό τή μικροαστική τάξη, ἡ ὁποία ἀναζωογονεῖ τό ἐλεύθερο ἐμπόριο καί τόν καπιταλισμό. Ὁ Κάρλ Μάρξ πάλεψε περισσότερο ἀπό ὅλους ἐνάντια στόν παλιό οὐτοπικό σοσιαλισμό, ὑποστηρίζοντας τήν ἐπιστημονική ἄποψη, πού τονίζει ὅτι πάνω στή βάση τῆς πάλης τῶν τάξεων ἡ τάξη ἀναπτύσσεται καί πρέπει νά τή βοηθήσουμε νά ὡριμάσει. Ὁ ἴδιος πάλι ὁ Μάρξ πάλευε ἐνάντια στούς ἡγέτες τῆς ἐργατικῆς τάξης πού ἔπεφταν σέ λάθη. Τό 1872 τό Ὁμοσπονδιακό Συμβούλιο ψήφισε ἀπόφαση πού ἐπέκρινε τόν Μάρξ, γιατί εἶπε ὅτι οἱ ἄγγλοι ἡγέτες ἐξαγοράστηκαν ἀπό τήν ἀστική τάξη. Φυσικά ὁ Μάρξ δέν τό καταλάβαινε αὐτό μέ τήν ἔννοια ὅτι κάποιοι ἄνθρωποι εἶναι προδότες. Αὐτό εἶναι ἀνοησία. Μιλοῦσε

γιά τό συνασπισμό πού εἶχε μέ τήν ἀστική τάξη ὁρισμένη μερίδα τῶν ἐργατῶν. Ἡ ἀστική τάξη ὑποστηρίζει τή μερίδα αὐτή τῶν ἐργατῶν ἄμεσα καί ἔμμεσα. Ἐδῶ ἀκριβῶς ἐκδηλώνεται ἡ δωροδοκία αὐτῆς τῆς μερίδας ἀπομέρους τῆς ἀστικῆς τάξης.

Στό ζήτημα τῆς ἐκλογῆς ἐργατῶν στά κοινοβούλια ἡ ἀγγλική ἀστική τάξη ἔκανε θαύματα, προπορευόταν ἀπό τούς ἄλλους. Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ξεσκέπαζαν τήν ἀστική τάξη ἐπί σαράντα χρόνια, ἀπό τό 1852 ὥς τό 1892, γιατί ἡ ἀστική τάξη ἐνεργεῖ ἔτσι σέ ὅλες τίς χῶρες. Παντοῦ στόν κόσμο, τό πέρασμα τῶν συνδικάτων ἀπό τό ρόλο τῶν σκλάβων στό ρόλο τῶν οἰκοδόμων ἀποτελεῖ καμπή. Ἐμεῖς δυό χρόνια ὑπάρχουμε καί μέ τί συνδέεται λοιπόν αὐτό; Αὐτό σημαίνει σήμερα μεγάλη πείνα γιά τήν ἐργατική τάξη. Στά 1918 καί 1919 οἱ βιομηχανικοί ἐργάτες τῆς χώρας πῆραν μόνο 7 πούτια σιτηρά, ἐνῶ οἱ ἀγρότες τῶν σιτοπαραγωγικῶν περιφερειῶν 17 πούτια. Στήν ἐποχή τοῦ τσάρου ὁ ἀγρότης στήν καλύτερη περίπτωση εἶχε 16 πούτια, ἐνῶ στή δική μας ἐξουσία ἔχει 17 πούτια. Ὑπάρχουν γι' αὐτό στατιστικές ἀποδείξεις. Τό προλεταριάτο δυό χρόνια πεινοῦσε, ἀλλά μέ τήν πείνα αὐτή φάνηκε ὅτι ὁ ἐργάτης μπορεῖ νά θυσιάζει ὄχι μόνο τά συντεχνιακά του συμφέροντα, ἀλλά καί τή ζωή του. Ἐπί δυό χρόνια τό προλεταριάτο κατάφερε νά ἀντέξει στήν πείνα, γιατί εἶχε τήν ἠθική ὑποστήριξη ὅλων τῶν ἐργαζομένων καί ἔκανε αὐτή τή θυσία γιά τή νίκη τῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἐξακολουθεῖ ὁ χωρισμός τῶν ἐργατῶν κατά ἐπαγγελματικές ἑνώσεις καί ἀπό τίς ἑνώσεις αὐτές κατά ἐπάγγελμα ὑπάρχουν πολλές πού χρειάζονται στούς καπιταλιστές, ἀλλά δέν χρειάζονται σέ μᾶς. Καί ξέρουμε ὅτι οἱ ἐργάτες αὐτῶν τῶν ἐπαγγελματικῶν ἑνώσεων πεινοῦν περισσότερο ἀπό τούς ἄλλους. Διαφορετικά δέν μπορεῖ νά γίνει. Ὁ καπιταλισμός τσακίστηκε, ἀλλά ὁ σοσιαλισμός δέν οἰκοδομήθηκε ἀκόμη καί θά οἰκοδομεῖται ἀκόμη πολύ καιρό. Ἐδῶ ἀντιμετωπίζουμε κάθε λογῆς παρανοήσεις, πού δέν εἶναι τυχαῖες, ἀλλά ἀποτέλεσμα τοῦ ἱστορικοῦ ρόλου τῶν συνδικάτων, σάν ὄργανο συντεχνιακῆς συνένωσης στόν καπιταλισμό καί ταξικῆς συνένωσης τῶν ἐργατῶν πού πῆραν τήν κρατική ἐξουσία. Οἱ ἐργάτες αὐτοί εἶναι ἕτοιμοι γιά ὁποιαδήποτε θυσία, δημιουργοῦν τήν πειθαρχία, πού σέ ὑποχρεώνει νά λές καί νά νιώθεις ἀκαθόριστα ὅτι τά ταξικά συμφέροντα βρίσκονται πάνω ἀπό τά συντεχνιακά συμφέροντα. Τούς ἐργάτες πού δέν μποροῦν νά κάνουν τέτιες θυσίες τούς θεωροῦμε φιλοτομαριστές καί τούς πετᾶμε ἔξω ἀπό τήν προλεταριακή οἰκογένεια.

Τό ζήτημα τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης γενικά — νά τό βασικό ζήτημα πού ἀπασχόλησε τό συνέδριο τοῦ Κόμματος. Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τῶν ἀποφάσεων τοῦ κομματικοῦ συνεδρίου, πού ὅλοι σας τίς ξέρετε καί πού θά τίς ἀναπτύξουν πιό διεξοδικά εἰδικοί ὁμιλητές. Τό νόημά τους συνοψίζεται σέ τοῦτο, ὅτι ἡ ἐργατική τάξη ἀναπτύχθηκε καί ἄνδρωσε· πῆρε τήν ἐξουσία στά χέρια της καί παλεύει ἐνάντια σέ ὅλο τόν ἀστικό κόσμο καί ἡ πάλη γίνεται ὁλοένα καί δυσκολότερη. Στόν πόλεμο ἡ πάλη ἦταν πιό εὔκολη. Σήμερα χρειάζεται ὀργανωτική δουλιά, ἠθική διαπαιδαγώγηση. Ἀριθμητικά τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας δέν εἶναι τώρα τόσο μεγάλο. Οἱ γραμμές του στή διάρκεια τοῦ πολέμου ἀραίωσαν πολύ. Χάρη στίς νίκες μας ἔγινε πιό δύσκολο γιά μᾶς νά κυβερνᾶμε τή χώρα. Αὐτό πρέπει νά τό καταλάβουν τόσο οἱ συνδικαλιστές, ὅσο καί οἱ μάζες τῶν ἐργατῶν. Ὅταν μιλᾶμε γιά δικτατορία, δέν τό κάνουμε ἀπό μιά ἰδιοτροπία τῶν ὀπαδῶν τοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Οἱ περιοχές πού κατακτήσαμε διεύρυναν σημαντικά τήν ἔκταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Καταλάβαμε τή Σιβηρία, τόν Ντόν, τό Κουμπάν. Ἐκεῖ τό ποσοστό τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἀσήμαντο, λιγότερο ἀπ' ὅ,τι εἶναι ἐδῶ σ' ἐμᾶς. Ἔχουμε ὑποχρέωση νά πᾶμε ἀπευθείας στόν ἐργάτη καί νά τοῦ ποῦμε ἀνοιχτά ὅτι οἱ συνθῆκες τῆς δουλιᾶς ἐπιδεινώθηκαν πολύ. Χρειάζεται περισσότερη πειθαρχία, πλατύτερη ἐφαρμογή τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης καί περισσότερη δικτατορία. Χωρίς αὐτό δέν μποροῦμε οὔτε νά ὀνειρευτοῦμε κάν μεγαλύτερες νίκες. Ἔχουμε ὀργανωμένη μιά στρατιά μέ τρία ἑκατομμύρια μέλη. Οἱ 600 000 κομμουνιστές, μέλη τοῦ Κόμματος, πρέπει νά γίνουν ἡ πρωτοπορία της.

Πρέπει ὅμως νά καταλάβουμε ὅτι, ἐκτός ἀπό τούς 600 000 κομμουνιστές καί τά 3 000 000 μέλη τῶν συνδικάτων, δέν ἔχουμε ἄλλη στρατιά γιά τή νίκη. Ἡ ἐπέκταση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας σέ νέα ἐδάφη μέ ἀγροτικό-κουλάκικο πληθυσμό ἀπαιτεῖ νέα ἔνταση τῶν προλεταριακῶν δυνάμεων. Βρισκόμαστε μπροστά σέ νέα ἀναλογία τῶν προλεταριακῶν καί τῶν μή προλεταριακῶν μαζῶν, τῶν κοινωνικῶν καί τῶν ταξικῶν τους συμφερόντων. Μόνο μέ τή βία ἐδῶ δέν μπορεῖς νά κάνεις τίποτε. Χρειάζεται ἐξαιρετική ὀργάνωση καί ἠθικό κύρος. Ἀπ' αὐτό πηγάζει ἡ ἀπόλυτη πεποίθησή μας, πού τήν ἐκφράσαμε στό συνέδριο τοῦ Κόμματός μας καί πού θεωρῶ καθῆκον μου νά τήν ὑπερασπίσω. Τό βασικό μας σύνθημα εἶναι πιό πολύ καί πιό κοντά στή μονοπρόσωπη διεύθυνση, περισσότερη ἐργασιακή πειθαρχία, νά

ἀνασκουμπωθοῦμε, νά δουλέψουμε μέ στρατιωτική ἀποφασιστικότητα, σταθερότητα, αὐτοθυσία, παραμερίζοντας τά συμφέροντα τῶν ὁμάδων, τῶν συντεχνιῶν, θυσιάζοντας ὅλα τά ἀτομικά συμφέροντα! Χωρίς αὐτό δέν μποροῦμε νά νικήσουμε. Καί ἄν ἐφαρμόσουμε τήν ἀπόφαση αὐτή τοῦ Κόμματος, ἄν τήν ἐφαρμόσουμε σάν ἕνας ἄνθρωπος, μέ τή βοήθεια τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων ἐργατῶν, καί ἔπειτα μέ τή βοήθεια δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀγροτῶν, πού θά ἐκτιμοῦν τό ἠθικό κύρος, τή δύναμη τῶν ἀνθρώπων πού θυσιάζονται γιά τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ, θά γίνουμε ἀπόλυτα καί δριστικά ἀκατανίκητοι. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Δημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 8 τοῦ Ἀπρίλη 1920 στό «Δελτίο τοῦ III Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων», τεῦχ. 2

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1921 στό βιβλίο «Τό τρίτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων. Στενογραφημένα πρακτικά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τοῦ «Δελτίου»

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΕΝΟΣ ΠΡΟΑΙΩΝΙΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ

Ἡ ἐφημερίδα μας [123] εἶναι ἀφιερωμένη στό ζήτημα τῆς κομμουνιστικῆς ἐργασίας.

Αὐτό εἶναι τό σπουδαιότερο ζήτημα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Καί πρέπει, πρῶτα ἀπόλα, νά καταλάβουμε καλά ὅτι τό ζήτημα αὐτό *μπόρεσε* νά τεθεῖ πρακτικά μόνο ὕστερα ἀπό τήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο, μόνο ὕστερα ἀπό τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, μόνο ὕστερα ἀπό τίς ἀποφασιστικές νίκες τοῦ προλεταριάτου, πού κατάκτησε τήν κρατική ἐξουσία, ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές πού πρόβαλαν ἀπεγνωσμένη ἀντίσταση καί ὀργάνωσαν ἀντεπαναστατικές ἐξεγέρσεις καί τόν ἐμφύλιο πόλεμο.

Στίς ἀρχές τοῦ 1918 φάνηκε ὅτι ἡ περίοδος αὐτή ἔφτασε, καί ἔφτασε πραγματικά, ὕστερα ἀπό τήν πολεμική ἐκστρατεία τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἐνάντια στή Ρωσία τό Φλεβάρη τοῦ (1918). Μά ἡ περίοδος ἐκείνη κράτησε τότε πολύ λίγο. Τό νέο καί πιό ἰσχυρό κῦμα ἀντεπαναστατικῶν ἐξεγέρσεων καί ἐπιδρομῶν ξέσπασε τόσο γρήγορα, πού ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν εἶχε τή δυνατότητα νά καταπιαστεῖ λίγο-πολύ σταθερά καί ἐπίμονα μέ τά ζητήματα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης.

Τώρα ἔχουμε περάσει δυό χρόνια πρωτάκουστων καί ἀπίστευτων δυσκολιῶν, δυό χρόνια πείνας, στερήσεων καί συμφορῶν καί ταυτόχρονα δυό χρόνια πρωτάκουστων νικῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ ἐνάντια στίς ὀρδές τῆς διεθνοῦς καπιταλιστικῆς ἀντίδρασης.

Τώρα ὑπάρχουν σοβαρές πιθανότητες πού γεννοῦν τήν ἐλπίδα (ἄν οἱ γάλλοι καπιταλιστές δέν σπρώξουν τήν Πολωνία σέ πόλεμο) ὅτι θά ἔχουμε μιά εἰρήνη πιό σταθερή, πιό μακρόχρονη.

Ἐμεῖς στά δυό αὐτά χρόνια ἀποκτήσαμε ἤδη κάποια πείρα οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Γι' αὐτό τό ζήτημα τῆς κομμουνιστικῆς ἐργασίας μπορεῖ καί πρέπει νά μπεῖ ἄμεσα, ἤ σωστότερα μάλλον θά ἔπρεπε νά ποῦμε: ὄχι τῆς κομμουνιστικῆς, ἀλλά τῆς σοσιαλιστικῆς ἐργασίας, γιατί δέν πρόκειται γιά τήν ἀνώτερη, ἀλλά γιά τήν κατώτερη, γιά τήν ἀρχική βαθμίδα ἀνάπτυξης τοῦ νέου κοινωνικοῦ συστήματος πού πηγάζει ἀπό τόν καπιταλισμό.

Κομμουνιστική ἐργασία μέ τήν πιό στενή καί αὐστηρή ἔννοια τῆς λέξης, σημαίνει δωρεάν ἐργασία πρός ὄφελος τῆς κοινωνίας, ἐργασία πού δέν γίνεται γιά νά ἐκπληρωθεῖ μιά ὁρισμένη ὑποχρέωση, οὔτε γιά νά ἔχει κανείς τό δικαίωμα νά πάρει ὁρισμένα προϊόντα, ἐργασία πού δέν γίνεται σύμφωνα μέ κανόνες προκαθορισμένους καί καθιερωμένους, ἀλλά ἐργασία ἐθελοντική, ἐργασία ἔξω ἀπό κανόνες, ἐργασία πού προσφέρεται χωρίς νά ἀποβλέπει σέ ἀμοιβή, χωρίς ὅρους ἀμοιβῆς, ἐργασία πού γίνεται ἀπό τή συνήθεια νά ἐργάζεται κανείς γιά τό γενικό καλό καί ἀπό τή συνειδητή (πού μετατράπηκε σέ συνήθεια) ἀναγνώριση τῆς ἀνάγκης τῆς ἐργασίας γιά τό γενικό καλό — ἐργασία πού ἀποτελεῖ ἀνάγκη γιά ἕναν ὑγιή ὀργανισμό.

Καθένας βλέπει καθαρά πώς ἐμεῖς, δηλ. ἡ κοινωνία μας, τό κοινωνικό μας σύστημα βρίσκεται ἀκόμη πολύ, πάρα πολύ μακριά ἀπό τήν πλατιά, τήν πραγματική μαζική ἐφαρμογή μιᾶς *τέτιας* ἐργασίας.

Ὡστόσο, τό γεγονός ὅτι τό ζήτημα αὐτό τέθηκε, ὅτι τέθηκε καί ἀπ' ὅλο τό πρωτοπόρο προλεταριάτο (τό Κομμουνιστικό κόμμα καί τά συνδικάτα) καί ἀπό τήν κρατική ἐξουσία, ἀποτελεῖ ἤδη ἕνα βῆμα πρός τήν κατεύθυνση αὐτή.

Γιά νά φτάσουμε στό μεγάλο πρέπει νά ἀρχίσουμε ἀπό τό μικρό.

Καί ἀπό τό ἄλλο μέρος, ὕστερα ἀπό τό «μεγάλο», ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση, πού κατάργησε τήν ἰδιοκτησία τῶν καπιταλιστῶν καί ἔδοσε τήν ἐξουσία στό προλεταριάτο, ἡ οἰκοδόμηση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς πάνω σέ *νέα βάση μπορεῖ* νά ἀρχίσει μόνο ἀπό τό *μικρό*.

Τά κομμουνιστικά Σάββατα, οἱ στρατιές ἐργασίας, ἡ ὑποχρεωτική ἐργασία — νά ἡ πρακτική ἐφαρμογή μέ διάφορες μορφές τῆς σοσιαλιστικῆς καί τῆς κομμουνιστικῆς ἐργασίας.

Στήν ἐφαρμογή τῆς δουλιᾶς αὐτῆς ὑπάρχουν ἀκόμη ἕνα σωρό ἐλλείψεις. Μόνο οἱ ἄνθρωποι πού εἶναι ἐντελῶς ἀνίκανοι νά σκεφτοῦν, γιά νά μήν ποῦμε πιά γιά τούς ὑπερασπιστές τοῦ καπιταλισμοῦ, μποροῦν νά ἀρκεστοῦν στό νά γελάσουν (ἤ νά ἀγανακτήσουν) γιά τίς ἐλλείψεις αὐτές.

Οἱ ἐλλείψεις, τά λάθη, οἱ ἀποτυχίες σ' ἕνα τόσο νέο, τόσο δύσκολο, τόσο μεγάλο ἔργο εἶναι ἀναπόφευκτες. Ὅποιος φοβᾶται τίς δυσκολίες τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὅποιος τίς τρομάζει, ὅποιος περιέρχεται σέ ἀπόγνωση ἤ τά χάνει ἀπό λιποψυχία, δέν εἶναι σοσιαλιστής.

Γιά νά καθιερώσεις μιά νέα πειθαρχία στήν ἐργασία, γιά νά ὀργανώσεις νέες μορφές κοινωνικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους, γιά νά δημιουργήσεις νέες μορφές καί μεθόδους προσέλκυσης τῶν ἀνθρώπων στήν ἐργασία, χρειάζεται δουλιά πολλῶν χρόνων καί δεκαετιῶν.

Ἡ δουλιά αὐτή εἶναι ἡ πιό εὐχάριστη καί ἡ πιό εὐγενική.

Τό εὐτύχημα γιά μᾶς εἶναι ὅτι, ἀνατρέποντας τήν ἀστική τάξη καί τσακίζοντας τήν ἀντίστασή της, μπορέσαμε νά δημιουργήσουμε τή βάση καί *ἔγινε δυνατή* μιά τέτια δουλιά.

Καί θά καταπιαστοῦμε μ' αὐτή τή δουλιά μέ ὅλη μας τήν ἐνεργητικότητα. Ἡ καρτερία, ἡ ἐπιμονή, ἡ προθυμία, ἡ ἀποφασιστικότητα καί ἡ ἱκανότητα ἑκατοντάδες φορές νά ἐπιχειρεῖς, ἑκατοντάδες φορές νά διορθώνεις καί νά πετυχαίνεις μέ κάθε θυσία τό σκοπό, εἶναι ἰδιότητες πού τίς καλλιεργοῦσε τό προλεταριάτο 10, 15 καί 20 χρόνια πρίν τήν ἐπανάσταση τοῦ Ὀχτώβρη, τίς ὁποῖες καλλιεργοῦσε μέσα στά δυό χρόνια πού πέρασαν ἀπ' αὐτή τήν ἐπανάσταση, δοκιμάζοντας πρωτοφανεῖς στερήσεις, πείνα, καταστροφή καί συμφορές. Οἱ ἀρετές αὐτές τοῦ προλεταριάτου ἀποτελοῦν ἐγγύηση ὅτι τό προλεταριάτο θά νικήσει.

8 τοῦ Ἀπρίλη 1920.

«Κομμουνιστίτσεσκι Σουμπότνικ», 11 τοῦ Ἀπρίλη 1920
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Κομμουνιστίτσεσκι Σουμπότνικ»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ III ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ [124] 19 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1920

(Θυελλώδη χειροκροτήματα, επευφημίες.) Σύντροφοι, μαζί μέ τίς εὐχαριστίες μου γιά τό χαιρετισμό, ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς χαιρετίσω μέ τή σειρά μου ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων.

Ὅλοι μας βρισκόμαστε τώρα κάτω ἀπό τίς πρόσφατες ἐντυπώσεις τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος πού ἔληξε καί τῶν ἀποφάσεων πού πῆρε. Ὅλοι ἐπίσης ξέρουν πόσο σοβαρά καθήκοντα ἔβαλε τό συνέδριο τοῦ Κόμματος μπροστά στούς ἐργάτες, μπροστά στήν ἀγροτιά, μπροστά σέ ὅλες τίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Τά καθήκοντα αὐτά συνοψίζονται στή δημιουργία ἑνός ἑνιαίου μετώπου ἐργασίας.

Τώρα πού ἐμεῖς — γιά τήν εὐτυχία καί εὐδαιμονία τοῦ προλεταριάτου τῆς Ρωσίας — τελειώσαμε μέ ἐπιτυχία τόν ἐμφύλιο πόλεμο, τώρα πού ἔμεινε μόνο ἡ ἀπειλή ἀπό τήν πλευρά τῆς Πολωνίας, τήν ὁποία ὑποθάλπουν μέ ζῆλο οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, τώρα μᾶς περιμένει τό ἀφάνταστα δύσκολο πέρασμα στήν ὀργάνωση τῆς ἐσωτερικῆς μας ζωῆς.

Γιά νά ἐξηγήσω τή μεγάλη καμπή, τίς δυσκολίες πού περιμένουν τώρα τήν ἐργατική τάξη, θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά περιγράψω ὅλα τά βασικά στάδια ἐξέλιξης πού πέρασε τό ρωσικό προλεταριάτο, βαδίζοντας πρός τό κομμουνιστικό καθεστώς.

Οἱ καθυστερημένοι, οἱ ἀμόρφωτοι ἀγρότες, ὅταν ἔμπαιναν γιά πρώτη φορά σ' ἕνα ἐργοστάσιο καλά ἐξοπλισμένο, ἐφοδιασμένο μέ τά θαύματα τῆς νεότερης τεχνικῆς, τά ἔχαναν, ἔνιωθαν ἕνα αἴσθημα καταθλιπτικό ἀπό τήν ἀσυνήθιστη πολυτέλεια τοῦ ἐργο-

στασίου. Ὁ ἀμόρφωτος ἀγρότης ἔβλεπε στόν ἐργοστασιάρχη τόν εὐεργέτη του, τόν προστάτη του, τόν ἄνθρωπο πού δίνει δουλιά, χωρίς τόν ὁποῖο δέν μπορεῖ νά ζήσει ὁ ἐργάτης. Ὁ ἀνίσχυρος ἐργάτης, πέφτοντας ἀπό τήν ἄτονη ζωή τοῦ ἀπόμερου χωριοῦ στήν κοχλάζουσα ζωή τοῦ ἐργοστασίου, ὅπου ἔβρισκε πιό ὑποφερτές συνθῆκες διαβίωσης καί τή δυνατότητα νά τρέφεται κάπως, ἔπεφτε κάτω ἀπό τόν καταπιεστικό ζυγό τῆς καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης. Εἶναι σέ ὅλους καλά γνωστό πῶς περνοῦσαν οἱ ἐργάτες τῆς Ρωσίας καί τῶν ἄλλων χωρῶν στή δύσκολη αὐτή περίοδο. Βλέπουμε ὡστόσο πῶς ὁ ἐργάτης ἀπαλλάσσεται σιγά-σιγά ἀπό τήν ἀγροτική του καθυστέρηση καί ἀποβλάκωση καί ἀρχίζει νά ἀνεβαίνει σέ μιά πιό ὑψηλή βαθμίδα ἀνάπτυξης, πῶς ἐμφανίζονται οἱ πρῶτες ἀπόπειρες πάλης ἐνάντια στούς καταπιεστές (ἀπεργίες, προσπάθειες τῶν σκόρπιων προλεταριακῶν μαζῶν νά ὀργανωθοῦν σέ συνδικάτα), πῶς ἀρχίζει νά νιώθει ὁ ἐργάτης μέσα του μιά ἄλλη δύναμη, πῶς ἡ κάθε ἀπεργία, παρόλα τά ἀσήμαντα ἀποτελέσματά της, ἔδινε κάτι πού ἦταν ἀνεκτίμητο, νέο, σπουδαῖο, οὐσιαστικό. Ἡ ἀπεργία μάθαινε τόν ἐργάτη νά καταλαβαίνει ὅτι ἡ δύναμη βρίσκεται μόνο στήν ἕνωσή του μέ τούς ἄλλους ἐργάτες, μιά δύναμη ἰσχυρή πού μπορεῖ νά σταματήσει τίς μηχανές, νά μετατρέψει τό δοῦλο σέ ἐλεύθερο ἄνθρωπο καί νά ἀπολαμβάνει τά ἀγαθά πού ἀνήκουν δικαιωματικά στόν παραγωγό τους. Σέ ὅλους εἶναι γνωστή ἡ εἰκόνα τῆς ἐξέλιξης τοῦ ἀπεργιακοῦ κινήματος στίς τελευταῖες δεκαετίες, ὅλοι ξέρουν τό βαθμιαῖο πέρασμά του ἀπό τίς μικρές, σκόρπιες ἀπεργίες στίς μεγάλες ὀργανωμένες ἀπεργίες. Τό 1905 τό ἀπεργιακό κίνημα κατέκλυσε σάν ἰσχυρό κύμα ὅλη τή Ρωσία. Μαζί μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς ὀργανωμένης ἀπεργιακῆς πάλης ἐνάντια στούς καπιταλιστές, ὁ ἐργάτης ἀποκτᾶ μιά πρωτοείδωτη δύναμη. Ἐδῶ μιά ἀπό τίς πρῶτες θέσεις ἀνήκει στίς συνδικαλιστικές ὀργανώσεις. Ὁ ἐργάτης κάνει συνείδησή του ὅτι ὅλες οἱ ἐφευρέσεις τῆς τεχνικῆς, ὅλες οἱ μηχανές καί τά ἐργαλεῖα παραγωγῆς πού χρησιμοποιοῦν οἱ καπιταλιστές πρός τό συμφέρον τους, σέ βάρος τῶν συμφερόντων τοῦ προλεταριάτου, ὅλα αὐτά μποροῦν καί πρέπει νά γίνουν κτῆμα τοῦ προλεταριάτου. Ἡ νέα αὐτή φάση, ἡ φάση τῆς ὀργανωμένης ἀντίστασης τῶν ἐργατῶν στούς καπιταλιστές μέ τή βοήθεια τῶν συνδικάτων εἶναι ἕνα νέο βῆμα πρός τά μπρός στήν ἱστορία τῆς ἀνάπτυξης τῆς προλεταριακῆς αὐτεπίγνωσης. Ὁ ἐργάτης δέν εἶναι

πιά ἕνα ἄβουλο, ἀνίσχυρο ὄργανο στά χέρια τῶν καταπιεστῶν. Ὅλη ἡ γύρω ζωή τόν κάνει νά πειστεῖ ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη μιά ἀδιάκοπη, ἀσίγαστη καί συνεπής πάλη. Ὁ ἐργάτης ἐπιδιώκει μιά ὁρισμένη βελτίωση τῆς οἰκονομικῆς του θέσης, αὔξηση τοῦ μεροκάματου, ἐλάττωση τῆς ἐργάσιμης ἡμέρας. Σ' αὐτό τό στάδιο τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος τά ὄνειρα καί οἱ ἐλπίδες τῶν ἐργατῶν εἶναι ἡ κατάκτηση μιᾶς λίγο-πολύ ὑποφερτῆς ζωῆς.

Ἦλθε ὅμως ἐποχή πού κι' αὐτό τό στάδιο τῆς ταξικῆς αὐτεπίγνωσης τοῦ προλεταριάτου, πού ἦταν ἄλλοτε ἕνα τεράστιο βῆμα πρός τά μπρός, ἀποδείχτηκε ἀνεπαρκές. Ἡ ζωή ἔσπρωχνε μπροστά.

Οἱ ἀποθρασυμένοι καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν, ἀφοῦ στραγγάλισαν τίς ἐργατικές μάζες, τίς σύνθλιψαν οριστικά μέ τόν παγκόσμιο πόλεμο, πού τόν ὀργάνωσαν καί γιά νά συνεχίσουν τήν καταπίεση τοῦ προλεταριάτου πού πάλευε γιά τήν ἀπελευθέρωσή του, καί γιά νά ληστέψει ὁ ἕνας τά ἐδάφη τοῦ ἄλλου. Οἱ ἰμπεριαλιστές ἅρπαγες, ὁπλισμένοι ὥς τά δόντια, ρίχτηκαν στή μάχη. Προσπαθοῦσαν νά πείσουν τόν ἐργάτη ὅτι ὁ πόλεμος αὐτός διεξάγεται στό ὄνομα κάποιων ὑψηλῶν ἰδεῶν γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἀνθρωπότητας. Δέν ἔμεινε ὅμως πολύ καιρό τυφλός ὁ ἐργάτης. Ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, τῶν Βερσαλλιῶν, ἡ ἁρπαγή ἀπό τήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία ὅλων τῶν ἀποικιῶν, ἄνοιξαν ἀρκετά τά μάτια τοῦ ἐργάτη γιά νά δεῖ τήν ἀληθινή οὐσία τῶν πραγμάτων. Ἀποδείχτηκε πώς στή διάρκεια τοῦ παγκόσμιου πολέμου 10 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι σκοτώθηκαν καί 20 ἑκατομμύρια σακατεύτηκαν, καί ὅλα αὐτά ἔγιναν μόνο καί μόνο γιά νά πλουτίσουν ἀκόμη περισσότερο οἱ ἅρπαγες.

Ὁ ἐργάτης, ἀφοῦ ὡρίμασε, ξεσηκώνεται ἐνάντια στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, ξεσπάει ἡ κοινωνική ἐπανάσταση, πού τά γεγονότα τοῦ Ὀχτώβρη ἀποτέλεσαν τήν ἀρχή της. Τό καθῆκον μας τώρα δέν εἶναι νά εἴμαστε ἁπλῶς μέλη τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεών μας — αὐτό δέν εἶναι ἀρκετό. Ὁ ἐργάτης πρέπει νά ἀνεβεῖ ἀκόμη ψηλότερα, ὥστε ἀπό τάξη καταπιεζόμενη νά γίνει κυρίαρχη. Γιά τήν ὥρα δέν μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε στήν ἀγροτιά. Εἶναι σκόρπια, ἀνίσχυρη καί δέν θά βγεῖ γρήγορα ἀπό τό σκοτάδι. Τήν ἀγροτιά μπορεῖ νά τή βγάλει ἀπό τό σκοτάδι τῆς ἀμάθειας μόνο ἡ τάξη ἐκείνη πού ἔχει βγεῖ ἡ ἴδια ἀπό τήν ἀγροτιά, ἔμαθε νά καταλαβαίνει ποῦ βρίσκεται ἡ δύναμη τῆς ὀργάνωσης καί μπόρεσε νά πετύχει μιά καλύτερη ζωή ὄχι μόνο στόν καπιταλισμό, γιατί αὐτό τό πέτυχαν καί οἱ ἐργάτες τῆς

Δυτικῆς Εὐρώπης, πράγμα πού ὡστόσο δέν τούς γλίτωσε ἀπό τόν πόλεμο. Ὁ ἐργάτης πρέπει νά καταλάβει ὅτι ἔχει μπροστά του ἕνα νέο, ἀσύγκριτα πιό δύσκολο καθῆκον — νά πάρει ὅλη τή διακυβέρνηση τοῦ κράτους στά χέρια του. Ὁ ἐργάτης πρέπει νά πεῖ: ὅσο θά ὑπάρχει ἀτομική ἰδιοκτησία, ὅσο δέν θά ἔχει συντριβεῖ ὁ καπιταλισμός, ἡ ἐξουσία δέν πρέπει νά βρίσκεται στά χέρια ἐκείνων πού ζοῦν σέ βάρος τῶν ἄλλων.

Αὐτό ἀκριβῶς ἐπιδιώκει ἡ Σοβιετική ἐξουσία, γιά τήν ὁποία ἡ συμπάθεια τοῦ παγκόσμιου προλεταριάτου μεγαλώνει μέ ἀσυνήθιστη ταχύτητα. Ἡ ἐργατική τάξη, δημιουργώντας τό νέο προλεταριακό κράτος, ἀνέλαβε ἕνα πρωτάκουστο φορτίο. Ὁ ἐργάτης μπορεῖ νά ἐκμηδενίσει τίς ἐκμεταλλεύτριες τάξεις καί νά δημιουργήσει τό σοσιαλισμό μόνο προχωρώντας χέρι-χέρι μέ τήν ἀγροτιά. Οἱ ἀγρότες ὅμως δουλεύουν τό νοικοκυριό τους, ὅπως καί πρίν, μεμονωμένα, πουλώντας τά περισσεύματα τῶν προϊόντων τους στήν ἐλεύθερη ἀγορά καί πλουτίζοντας ἔτσι πιό πολύ τή χούφτα τῶν ληστῶν. Οἱ ἀγρότες δέν τό κάνουν αὐτό συνειδητά, γιατί ζοῦν σέ ἐντελῶς διαφορετικές συνθῆκες ἀπό τόν ἐργάτη. Τό ἐλεύθερο ὅμως ἐμπόριο ἀποτελεῖ ἐπιστροφή στήν καπιταλιστική δουλεία. Γιά νά τό ἀποφύγουμε αὐτό, πρέπει νά ὀργανώσουμε τήν ἐργασία μέ τόν καινούργιο τρόπο, καί αὐτό ἐκτός ἀπό τό προλεταριάτο δέν ὑπάρχει κανένας ἄλλος νά τό κάνει.

Σήμερα ὁ ἐργάτης δέν εἶναι μονάχα μέλος τῆς συνδικαλιστικῆς του ὀργάνωσης. Ἡ ἄποψη αὐτή σημαίνει ἐπιστροφή στά παλιά. Ὁ ἀγώνας ἐνάντια στό κεφάλαιο δέν τέλειωσε ἀκόμη. Ὁ καπιταλισμός παρεμποδίζει μέχρι σήμερα τίς πρωτοβουλίες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μέ τό μαυραγοριτισμό, μέ τή Σούχαρεβκα [125] κτλ. Τή δύναμη αὐτή μπορεῖ νά τήν ἀντιπαλέψει μόνο ἡ δύναμη τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων πού δημιουργήθηκαν πάνω σέ νέες ἀρχές, ὄχι μέσα στά στενά πλαίσια τῶν παραγωγικῶν τους συμφερόντων, ἀλλά τῶν συμφερόντων ὁλόκληρου τοῦ κράτους. Μόνο ἄν ὁλόκληρη ἡ ἐργατική τάξη, ἀνεξάρτητα ἀπό τά ἐπαγγέλματά της, μπορεῖ νά ἑνωθεῖ σέ κυρίαρχη τάξη, δημιουργώντας μιά ἑνιαία στρατιά ἐργασίας, μόνο τότε θά κερδίσει τό σεβασμό ὅλου τοῦ κόσμου.

Τώρα ἡ ἀγροτιά, ἀφοῦ πείστηκε ὅτι ὁ Κολτσάκ καί ὁ Ντενίκιν συντρίφτηκαν μέ τή δύναμη τοῦ προλεταριάτου, ἔνιωσε πιά τό στιβαρό χέρι ἑνός καλοῦ νοικοκύρη. Ἀλλά τότε μόνο θά ἑδραιωθεῖ ὁριστικά ἡ ἐμπιστοσύνη της στό προλεταριάτο,

ὅταν κάθε ἀπόπειρα παλινόρθωσης τοῦ καπιταλισμοῦ θά γίνει ἀδύνατη. Μόνο τότε θά καταλάβει ὁ ἀγρότης ὅτι σέ μιά προλεταριακή χώρα δέν ὑπάρχει θέση γιά τούς κουλάκους καί τά παράσιτα. Γιά τήν ὥρα ὅμως ὁ ἀγρότης δέν πιστεύει ἀκόμη ἀπόλυτα ὅτι τό προλεταριάτο θά τά βγάλει πέρα μέ τό μεγάλο καθῆκον του.

Οἱ πρωτάκουστες στερήσεις πού πέρασε συνειδητά τό προλεταριάτο στά τελευταῖα δυό χρόνια, πολεμώντας στίς πρῶτες γραμμές τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, δέν τέλειωσαν ἀκόμη. Μᾶς περιμένουν νέες στερήσεις, νέα καθήκοντα τόσο πιό δύσκολα, ὅσο πιό πολλές νίκες κερδήθηκαν στό Κόκκινο μέτωπο. Καταλήφθηκαν οἱ ἐκτεταμένες περιοχές τῆς Σιβηρίας καί τῆς Οὐκρανίας, ὅπου δέν ὑπάρχει προλεταριάτο, σάν τό προλεταριάτο τῆς Μόσχας, τῆς Πετρούπολης καί τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, πού ἀπόδειξε στήν πράξη ὅτι θά ὑπερασπίσει μέ κάθε θυσία τίς κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης. Οἱ συνειδητοί ἐργάτες πρέπει νά ξέρουν νά διεισδύουν σέ ὅλους τούς πόρους τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, νά ξέρουν νά μεταχειρίζονται τήν ἀγροτιά, ὀργανώνοντάς την πρός τό συμφέρον τῆς τάξης ἐκείνης πού ἀποτίναξε τό ζυγό τῶν τσιφλικάδων καί οἰκοδομεῖ ἕνα κράτος χωρίς καπιταλιστές. Χρειάζεται αὐτοθυσία, σιδερένια πειθαρχία. Ὁλόκληρο τό προλεταριάτο, σάν ἕνας ἄνθρωπος, πρέπει νά κάνει στό μέτωπο τῆς ἐργασίας τά ἴδια ἀκριβῶς πρωτάκουστα θαύματα πού ἔκανε καί στό αἱματηρό μέτωπο. Πολλοί θεωροῦσαν στήν ἀρχή πώς ἡ ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης εἶναι καταδικασμένη. Ὁλοκληρωτική ἀποσύνθεση τοῦ στρατοῦ, μαζικές λιποταξίες ἀπό τό μέτωπο, ἔλλειψη βλημάτων, νά τί εἴχαμε κληρονομήσει ἀπό τόν Κέρενσκι. Τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας κατάφερε νά ἑνώσει καί νά συσπειρώσει τίς σκόρπιες δυνάμεις, δημιουργώντας τόν ἑνιαῖο καί γερό Κόκκινο Στρατό. Ὁ Κόκκινος Στρατός ἔκανε θαύματα, συντρίβοντας τήν ἐπίθεση τῶν καπιταλιστῶν, πού τούς βοηθοῦσαν οἱ καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου. Τά προβλήματα τοῦ μετώπου ἐργασίας εἶναι ἀσύγκριτα πιό δύσκολα. Ἄν ὅμως γιά τόν Κόκκινο Στρατό χρειάζονταν μόνο ἄντρες, τώρα στό μέτωπο τῆς ἐργασίας πρέπει νά ριχτοῦν ὅλες οἱ ἱκανές γιά δουλιά δυνάμεις τῆς χώρας, καί οἱ ἄντρες, καί οἱ γυναῖκες, ἀκόμη καί οἱ ἔφηβοι. Χρειάζεται σιδερένια πειθαρχία — γιά μᾶς τούς ρώσους αὐτή εἶναι μιά ἀδύνατη πλευρά. Πρέπει νά δείξουμε ἐπιμονή, καρτερία, σταθερότητα καί σύμπνοια. Νά μή διστάζουμε μπροστά σέ τίποτε. Ὅλα καί ὅλοι γιά τή σωτηρία τῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας καί τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ὁ πόλεμος δέν τέλειωσε· ὁ πόλεμος συνεχίζεται στό ἀναίμα-

κτο μέτωπο. Ἐδῶ οἱ ἐχθροί εἶναι ἀκόμη πιό ἰσχυροί ἀπό μᾶς, αὐτό πρέπει νά τό παραδεχτοῦμε. Τούς μικρούς νοικοκυρέους πού πουλοῦν στήν ἐλεύθερη ἀγορά τά προϊόντα τους τούς βοηθάει τό παγκόσμιο κεφάλαιο, πού μέ τό ἕνα του χέρι προσφέρει τήν ἀποκατάσταση τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν καί μέ τό ἄλλο εἶναι ἕτοιμο νά στραγγαλίσει τό προλεταριάτο καί τή Σοβιετική Ρωσία.

Πρέπει ὁλόκληρη ἡ μάζα τῶν 4 ἑκατομμυρίων προλεταρίων νά προετοιμαστεῖ γιά νέες θυσίες, γιά νέες στερήσεις καί βάσανα, ὄχι μικρότερες ἀπό ἐκεῖνες πού δοκίμασε στόν καιρό τοῦ πολέμου. Καί μόνο τότε θά μποροῦμε νά ἐλπίζουμε ὅτι θά συντρίψουμε ὁριστικά τόν ἐχθρό. Ὁ ἀγρότης πού ἀκόμη περιμένει, ταλαντεύεται, θά πιστέψει ὁριστικά στή δύναμη τοῦ προλεταριάτου. Ὁ ἀγρότης θυμᾶται ἀκόμη καλά τούς τσιφλικάδες, τόν Ντενίκιν, τόν Κολτσάκ, ἀλλά βλέπει καί τήν τεμπελιά, τήν ἀκαματοσύνη καί λέει: «Αὐτό θά ἦταν καλό, ἴσως, ἀλλά ποῦ μποροῦμε ἐμεῖς νά τό κάνουμε!».

Ἡ ἀγροτιά πρέπει νά δεῖ κάτι ἄλλο. Ἄς ὀργανώσει ἡ ἐργατική τάξη τήν παραγωγή, ὅπως ὀργάνωσε τόν Κόκκινο Στρατό. Ἄς κάνει συνείδησή του ὁ κάθε ἐργάτης ὅτι κυβερνᾶ τή χώρα. Ὅσο λιγότεροι εἴμαστε, τόσο περισσότερα μᾶς ζητοῦνται. Ἡ Ρωσία πρέπει νά μετατραπεῖ σέ μιά τεράστια στρατιά ἐργασίας, διαποτισμένη μέ τήν ἡρωική συνείδηση ὅτι πρέπει νά τά θυσιάσει ὅλα γιά τήν κοινή ὑπόθεση — τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἐργαζομένων.

Ὅλοι ξέρουν πώς ἡ ὑφαντουργική βιομηχανία περνάει μεγάλη κρίση, γιατί τό βαμπάκι πού προμηθευόμασταν ἀπό τό ἐξωτερικό δέν ὑπάρχει τώρα, γιατί καί στή Δυτική Εὐρώπη ὑπάρχει μεγάλη ἔλλειψη πρώτων ὑλῶν. Ἡ μοναδική πηγή εἶναι τό Τουρκεστάν, πού μόλις τελευταῖα τό ἀποσπάσαμε ἀπό τούς λευκοφρουρίτες, ἀλλά δέν ὑπάρχουν συγκοινωνίες.

Τή στιγμή αὐτή ἕνα ἀπό τά μέσα σωτηρίας εἶναι ἡ ἐπείγουσα ἐξόρυξη καί ἐπεξεργασία τῆς τύρφης, πράγμα πού θά δώσει τή δυνατότητα νά κινήσουμε ὅλους τούς ἠλεκτρικούς σταθμούς μέ ὅλο τους τό δυναμικό καί νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τήν πλήρη ἐξάρτηση ἀπό τίς ἀνθρακοφόρες περιοχές πού βρίσκονται μακριά ἀπό τήν Κεντρική Ρωσία.

Μέ τό σημερινό οἰκονομικό ξεχαρβάλωμα δέν μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε στά ξύλα σάν καύσιμη ὕλη. Τά κοιτάσματα τῆς τύρφης βρίσκονται κυρίως στίς ὑφαντουργικές περιοχές. Καί ἕνα

ἀπό τά σπουδαιότερα καθήκοντα τοῦ ὑφαντουργικοῦ προλεταριάτου εἶναι νά ὀργανώσει τήν παραγωγή τύρφης. Ξέρω πολύ καλά ὅτι ἡ δουλιά αὐτή εἶναι ἐξαιρετικά βαριά, οἱ ἄνθρωποι θά ἀναγκαστοῦν νά μποῦν στό νερό μέχρι τό γόνατο, σέ συνθῆκες πού δέν ὑπάρχουν εἴδη ὑπόδησης καί κατοικίες. Αὐτές εἶναι τεράστιες δυσκολίες. Μήπως ὅμως ὁ Κόκκινος Στρατός εἶχε ὅλα τά ἀπαραίτητα;! Πόσες θυσίες, πόσα βάσανα δέν δοκίμασαν οἱ κόκκινοι στρατιῶτες, πού προέλαυναν ἐπί δυό μῆνες, χωμένοι στό νερό ὥς τή μέση, κυριεύοντας τά τάνκς τῶν ἄγγλων. Οἱ καπιταλιστές ἐλπίζουν ὅτι οἱ ἐργάτες εἶναι ἐξαντλημένοι, πεινασμένοι καί δέν θά μπορέσουν νά ἀντέξουν. Οἱ καπιταλιστές καραδοκοῦν νά ἁρπάξουν τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί στηρίζουν ὅλες τους τίς ἐλπίδες στό ὅτι τό προλεταριάτο δέν θά μπορέσει νά τά βγάλει πέρα μέ τό καθῆκον τῆς δημιουργίας τοῦ ἑνιαίου μετώπου ἐργασίας καί θά τούς ἐπαναφέρει στήν ἐξουσία.

Δέν νομίζω καθόλου ὅτι ἡ δουλιά πού μᾶς περιμένει εἶναι εὔκολη, ὅλες ὅμως οἱ δυσκολίες μποροῦν καί πρέπει νά ξεπεραστοῦν. Πρέπει ὁ κάθε ἐργάτης νά βοηθήσει στήν ὀργάνωση τῆς ἐργασίας, ὥστε ἡ ἀγροτιά νά βλέπει στό πρόσωπό του τόν ὀργανωτή, ὥστε τήν ἐργασία νά τή βλέπουμε σάν τό μοναδικό μέσο διατήρησης τῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας. Ὅταν ἀκόμη ἐπί Κέρενσκι οἱ ἐργοστασιάρχες πείστηκαν ὅτι δέν πρόκειται νά μείνουν στά ἐργοστάσια, ἄρχισαν νά καταστρέφουν τήν παραγωγή, ἔκλειναν μέ τούς καπιταλιστές τῶν ἄλλων χωρῶν συμφωνίες πού ἀπόβλεπαν στήν καταστροφή τῆς ρωσικῆς βιομηχανίας, ἔφτανε μόνο νά μήν ἔπεφτε στά χέρια τῶν ἐργατῶν, ἐξαντλοῦσαν τό προλεταριάτο μέ τόν ἐμφύλιο πόλεμο.

Τήν ἐργατική τάξη τήν περιμένει ἡ πιό μεγάλη δοκιμασία. Ἐδῶ ὁ κάθε ἐργάτης, ἡ κάθε ἐργάτρια πρέπει νά κάνει ἀκόμη πιό μεγάλα θαύματα ἀπό ἐκεῖνα πού ἔκαναν οἱ κόκκινοι στρατιῶτες στό μέτωπο. Εἶναι ἀσύγκριτα πιό δύσκολη ἡ νίκη στό μέτωπο τῆς ἐργασίας, ἡ αὐτοθυσία μέσα στίς καθημερινές, ἄθλιες συνθῆκες· εἶναι ὅμως ἑκατό φορές πιό πολύτιμη ἀπό τή θυσία τῆς ζωῆς.

Κάτω τό παλιό στενό πνεῦμα! Ἄξιος νά εἶναι μέλος τοῦ συνδικάτου εἶναι μόνο ὁ ἐργάτης πού ἔχει ἀναδειχτεῖ σάν μέλος τῆς κόκκινης στρατιᾶς ἐργασίας. Θά γίνουν ἴσως ἑκατοντάδες λάθη, θά πάθουμε ἴσως χιλιάδες ἧττες, ἐμεῖς δέν τίς φοβόμαστε. Πρέπει νά τό καταλάβουμε ὅτι μόνο μέ τή σταθερή προλεταριακή ἔφοδο θά κερδίσουμε τή νίκη.

Δυό χρόνια τό προλεταριάτο προασπίζει τήν έργατοαγροτική έξουσία. Ώριμάζει σέ δλο τόν κόσμο ή κοινωνική έπανάσταση. Γιά νά άποδείξουμε δτι βρισκόμαστε στό ϋψος τοῦ καθήκοντος πού άναλάβαμε, πρέπει μέ δλη τήν ένεργητικότητα καί τήν πίστη μας, δσο δύσκολη καί ἄν είναι ή κατάσταση, νά διατηρήσουμε μέσα μας δλο τόν προλεταριακό ένθουσιασμό καί νά πετύχουμε στό είρηνικό μέτωπο τῆς έργασίας τά ἴδια θαύματα πού πέτυχε ό Κόκκινος Στρατός στό αίματηρό μέτωπο τῆς πάλης ένάντια στούς ίμπεριαλιστές καί στά τσιράκια τους. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη
δημοσιεύτηκε στίς 20 τοῦ Άπρίλη 1920
στήν «Πράβντα», άρ. φύλ. 83

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1920 στό βιβλίο
«Πρακτικά τοῦ 3ου Πανρωσικοῦ συνεδρίου
τῆς ένωσης τῶν ὑφαντουργῶν». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τοῦ βιβλίου, πού παραβλήθηκε
μέ τό στενογράφημα

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΠΟΥ ΟΡΓΑΝΩΣΕ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΣΧΑΣ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΠΡΟΣ ΤΙΜΗ ΤΩΝ 50-ΧΡΟΝΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ 23 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1920 [126]

(Θυελλώδη χειροκροτήματα.) Σύντροφοι! Πρῶτα ἀπόλα θά πρέπει φυσικά νά σᾶς εὐχαριστήσω γιά δυό πράγματα: πρῶτο, γιά τίς εὐχές πού μοῦ ἀπευθύνετε σήμερα, καί δεύτερο, πολύ περισσότερο γιατί μέ ἀπαλλάξατε ἀπό τήν ὑποχρέωση νά ἀκούσω ἐπετειακούς λόγους. (Χειροκροτήματα.) Νομίζω πώς ἔτσι ἴσως νά δημιουργήσουμε, ὄχι βέβαια ἀμέσως, ἀλλά σιγά-σιγά, ἕναν πιό καλό τρόπο γιορτασμοῦ τῶν ἐπετείων ἀπό ἐκεῖνον πού συνηθιζόταν ὥς τώρα καί πού ἔδινε κάποτε ἀφορμή γιά ἐξαιρετικά πετυχημένες γελοιογραφίες. Νά μιά τέτια γελοιογραφία ἑνός διάσημου ζωγράφου ἀφιερωμένη σέ παρόμοια ἐπέτειο. Τήν πῆρα σήμερα μαζί μ' ἕνα ἐξαιρετικά φιλικό γράμμα καί, ἐπειδή οἱ σύντροφοι ἦταν τόσο εὐγενικοί, ὥστε νά μέ ἀπαλλάξουν ἀπό τούς ἐπετειακούς λόγους, δίνω αὐτή τή γελοιογραφία γιά νά τή δοῦν ὅλοι καί νά μᾶς ἀπαλλάξουν γενικά στό ἑξῆς ἀπό παρόμοιους γιορτασμούς τῶν ἐπετείων [127].

Ἔπειτα θά ἤθελα νά πῶ μερικά λόγια σχετικά μέ τή σημερινή κατάσταση τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος. Μοῦ γεννήθηκαν αὐτές οἱ σκέψεις ἀπό μερικές γραμμές ἑνός συγγραφέα, γραμμένες τό 1902, δηλαδή πρίν 18 χρόνια. Ὁ συγγραφέας αὐτός εἶναι ὁ Κάρλ Κάουτσκι, μέ τόν ὁποῖο βρεθήκαμε τώρα στήν ἀνάγκη νά ἔλθουμε σέ ὀξύτατη διάσταση καί νά διεξάγουμε ἐναντίον του ἀμείλικτη πάλη. Ὅμως στήν πάλη ἐνάντια στό γερμανικό ὀπορτουνισμό, ὁ συγγραφέας αὐτός παλιότερα ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος, μέ τόν ὁποῖο κάποτε συνεργαστήκαμε. Τότε δέν ὑπῆρχαν μπολσεβίκοι, ὅλοι

δμως οἱ μελλοντικοί μπολσεβίκοι πού συνεργάζονταν μαζί του, τόν ἐκτιμοῦσαν πολύ. Νά τί ἔγραφε τότε, τό 1902, αὐτός ὁ συγγραφέας:

«Σήμερα» (σέ ἀντίθεση μέ τό 1848) «μπορεῖ νά σκεφτεῖ κανείς δτι οἱ σλάβοι δχι μόνο μπῆκαν στίς γραμμές τῶν ἐπαναστατικῶν λαῶν, ἀλλά δτι καί τό κέντρο βάρους τῆς ἐπαναστατικῆς σκέψης καί τῆς ἐπαναστατικῆς πράξης μετατοπίζεται δλο καί περισσότερο πρός τούς σλάβους. Τό ἐπαναστατικό κέντρο μετατοπίζεται ἀπό τή Δύση πρός τήν 'Ανατολή. Τό πρῶτο μισό τοῦ 19ου αἰώνα βρισκόταν στή Γαλλία καί κατά καιρούς στήν 'Αγγλία. Τό 1848 μπῆκε στίς γραμμές τῶν ἐπαναστατικῶν ἐθνῶν καί ἡ Γερμανία... Ὁ νέος αἰώνας ἀρχίζει μέ τέτια γεγονότα, πού γεννοῦν τή σκέψη δτι τραβᾶμε γιά μιά νέα μετατόπιση τοῦ ἐπαναστατικοῦ κέντρου καί συγκεκριμένα, γιά τή μετατόπισή του στή *Ρωσία*... Ἡ Ρωσία, πού πῆρε τόσα πολλά ἀπό τήν ἐπαναστατική πρωτοβουλία τῆς Δύσης, ἴσως νά εἶναι τώρα ἡ ἴδια ἕτοιμη νά ἀποτελέσει γιά τή Δύση πηγή ἐπαναστατικῆς ἐνέργειας. Τό ρωσικό ἐπαναστατικό κίνημα πού φουντώνει θά ἀποτελέσει, ἴσως, τό πιό ἰσχυρό μέσο γιά νά ἐξοστρακιστεῖ τό πνεῦμα τοῦ πλαδαροῦ φιλισταϊσμοῦ καί τοῦ εὐτελοῦς πολιτικαντισμοῦ πού ἀρχίζει νά διαδίδεται στίς γραμμές μας καί θά κάνει ξανά νά ἀνάψει σάν δυνατή φλόγα ἡ δίψα τῆς πάλης καί ἡ φανατική προσήλωση στά μεγάλα μας ἰδανικά. Ἡ Ρωσία ἔπαψε πιά ἐδῶ καί πολύ καιρό νά εἶναι γιά τή Δυτική Εὐρώπη ἕνα ἁπλό στήριγμα τῆς ἀντίδρασης καί τῆς ἀπολυταρχίας. Τώρα συμβαίνει μάλλον ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Ἡ Δυτική Εὐρώπη γίνεται στήριγμα τῆς ἀντίδρασης καί τῆς ἀπολυταρχίας στή Ρωσία... Οἱ ρῶσοι ἐπαναστάτες πιθανόν νά εἶχαν πρό πολλοῦ ξοφλήσει μέ τόν τσάρο, ἄν δέν ἦταν ὑποχρεωμένοι νά παλεύουν ταυτόχρονα καί ἐνάντια στό σύμμαχό του: τό εὐρωπαϊκό κεφάλαιο. Ἄς ἐλπίσουμε δτι τή φορά αὐτή θά κατορθώσουν νά τά βγάλουν πέρα καί μέ τούς δυό ἐχθρούς, καί δτι ἡ νέα «ἱερή συμμαχία» θά διαλυθεῖ νωρίτερα ἀπ' δ,τι οἱ προηγούμενες. 'Αλλά, δπως κι' ἄν τελειώσει ὁ σημερινός ἀγώνας στή Ρωσία, τό αἷμα καί ἡ μοίρα τῶν μαρτύρων πού ὁ ἀγώνας αὐτός θά δημιουργήσει — καί θά δημιουργήσει, δυστυχῶς, ὑπεραρκετούς — δέν θά πᾶνε χαμένα. Θά γονιμοποιήσουν τά φύτρα τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης σέ δλο τόν πολιτισμένο κόσμο, θά τά κάνουν νά βλαστήσουν πιό πλούσια καί πιό γοργά. Τό 1848 οἱ σλάβοι στάθηκαν ἡ τρομερή παγωνιά πού ἔκαψε τά λουλούδια τῆς λαϊκῆς ἄνοιξης. Ἴσως τώρα τούς πέσει ὁ κλῆρος νά σταθοῦν ἡ θύελλα πού θά λιώσει τόν πάγο τῆς ἀντίδρασης καί θά φέρει μέ ἀκράτητη ὁρμή τή νέα, τήν εὐτυχισμένη ἄνοιξη γιά τούς λαούς». (***Κ.Κάουτσκι.*** «Οἱ σλάβοι καί ἡ ἐπανάσταση». «Ἴσκρα», 1902, ἀρ. φύλ. 18, 10 τοῦ Μάρτη.)

Νά τί ἔγραφε πρίν ἀπό 18 χρόνια γιά τό ἐπαναστατικό κίνημα τῆς Ρωσίας ἕνας ἐπιφανής σοσιαλιστής, μέ τόν ὁποῖο ἀναγκαστήκαμε τώρα νά ξεκόψουμε τόσο ἀποφασιστικά. Τά λόγια αὐτά μοῦ γεννοῦν τή σκέψη δτι τό Κόμμα μας μπορεῖ νά βρεθεῖ σήμερα σέ πολύ ἐπικίνδυνη θέση, δηλαδή στή θέση ἑνός ἀνθρώπου πού ξιπάστηκε. Ἡ θέση αὐτή εἶναι ἀρκετά ἀνόητη, ντροπιαστική καί γελοία. Εἶναι γνωστό δτι πρίν ἀπό τίς ἀποτυχίες καί τήν κατάπτωση τῶν πολιτικῶν κομμάτων προηγοῦνταν

συχνότατα μιά τέτια κατάσταση, δπου τά κόμματα αὐτά εἶχαν τή δυνατότητα νά ξιπαστοῦν. Πραγματικά οἱ προσδοκίες ἀπό τή ρωσική ἐπανάσταση, πού ἀνάφερα μέ λόγια τοῦ σημερινοῦ ἄσπονδου ἐχθροῦ μας, οἱ προσδοκίες αὐτές εἶναι ἐξαιρετικά μεγάλες. Οἱ λαμπρές ἐπιτυχίες καί οἱ λαμπρές νίκες πού εἴχαμε ὥς τώρα εἶχαν ἐξασφαλιστεῖ σέ συνθῆκες δπου οἱ κύριες δυσκολίες δέν μποροῦσαν ἀκόμη νά ὑπερνικηθοῦν ἀπό μᾶς. Εἶχαν ἐξασφαλιστεῖ σέ συνθῆκες πού στούς ὤμους μας ἔπεφταν καθήκοντα πολεμικά, καθήκοντα μιᾶς πάλης πολύ σκληρῆς, πάρα πολύ ἔντονης ἐνάντια στήν ἀντίδραση τῶν τσιφλικάδων, τοῦ τσάρου καί τῶν στρατηγῶν. Ἔτσι τά καθήκοντα πού ἀποτελοῦσαν τήν οὐσία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης εἶχαν παραμεριστεῖ ἀπό τά καθήκοντα τῆς ὀργάνωσης τῆς πάλης ἐνάντια στίς καθημερινές, συνηθισμένες ἐκδηλώσεις τοῦ μικροαστικοῦ στοιχείου, τῆς διασπορᾶς, τοῦ κατατεμαχισμοῦ, δηλ. δλου ἐκείνου πού μᾶς τραβάει πίσω στόν καπιταλισμό. Καί ἀπό οἰκονομική καί ἀπό πολιτική ἄποψη τά καθήκοντα ἐκεῖνα τά εἴχαμε παραμερίσει: δέν εἴχαμε τή δυνατότητα νά καταπιαστοῦμε μ' αὐτά δπως πρέπει. Γι' αὐτό ὁ κίνδυνος πού προκύπτει γιά μᾶς ἀπό τά λόγια πού ἀναφέραμε θά πρέπει νά ἀπασχολήσει πολύ σοβαρά τόν κάθε μπολσεβίκο χωριστά καί δλους τούς μπολσεβίκους σάν ἕνα ἑνιαῖο πολιτικό κόμμα. Πρέπει νά καταλάβουμε δτι οἱ ἀποφάσεις τοῦ τελευταίου συνεδρίου τοῦ Κόμματός μας πρέπει νά ἐφαρμοστοῦν μέ κάθε θυσία κι' αὐτό σημαίνει δτι μᾶς περιμένει μιά τεράστια δουλιά καί θά χρειαστεῖ νά καταβάλουμε πολύ περισσότερο κόπο ἀπ' δ,τι χρειαζόταν μέχρι σήμερα.

Ἐπιτρέψτε μου νά κλείσω μέ τήν εὐχή νά μήν ὁδηγήσουμε σέ καμιά περίπτωση τό Κόμμα μας στήν κατάσταση ἑνός ξιπασμένου κόμματος. (Χειροκροτήματα.)

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 24 τοῦ Ἀπρίλη 1920 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 87 καί στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 87

Ὁλόκληρο δημοσιεύτηκε τό 1920 στήν μπροσούρα «Τά 50-χρονα τοῦ Βλαντίμιρ Ἰλίτς Οὐλιάνοφ-Λένιν (1870 — 23 Ἀπρίλη — 1920)». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ [128]

1

1) Νά ἀλλάξει ἡ ὀνομασία.

2) Νά καταργηθεῖ ἡ γενική νόρμα τῶν πολιτῶν.

3) Νά γίνει βασικό δελτίο τροφίμων *τό ἐργασιακό,* δηλ. *γιά τίς δουλεμένες μέρες.*

4) Τό ἐργασιακό δελτίο τροφίμων νά χωριστεῖ κατά κατηγορίες, ἀνάλογα μέ τήν ἐλαφριά ἤ βαριά ἐργασία.

5) 1η κατηγορία: ἡ πνευματική ἐργασία καί ἡ ἐργασία γραφείου

6) 2η » ἡ χειρωνακτική

7) 3η » ἡ ἐξαιρετικά βαριά κτλ.

8) Οἱ «Οὐντάρνικες ὁμάδες» (δηλ. ἐπαγγέλματα καί ἐπιχειρήσεις ἐξαιρετικά σπουδαῖες γιά τήν παραγωγή) μεταφέρονται ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ (σέ ὁρισμένες περιπτώσεις μέ εἰδικούς κανονισμούς) καί τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας στίς κατηγορίες 2, 3 κτλ.

9) Γιά τούς μή ἐργαζόμενους, τούς ἄνεργους, κατόπιν γιά τούς ἐμπόρους κτλ. καθορίζεται εἰδικά χαμηλή νόρμα. *Ἐξαίρεση.*

10) Ἰδιαίτερες ἐξαιρέσεις γιά τά παιδιά καί τούς ἀρώστους.

2

Σχέδιο ὀνομασίας:

«Διάταγμα γιά μεγαλύτερη ὁμοιομορφία τῶν δελτίων τροφίμων καί γιά τό ἐργασιακό δελτίο τροφίμων, σάν βάση ὅλου τοῦ ἐπισιτιστικοῦ συστήματος».

Αὐτό πού προηγούμενα ὀνομαζόταν «γενική νόρμα τῶν πολιτῶν», νά *μετονομαστεῖ* σέ

«νόρμα τῶν ἀνέργων καί τῶν μικροϊδιοκτητῶν» ἤ: τῶν πολιτῶν πού ἔχουν δικές τους ἀσχολίες, πού δέν δουλεύουν κτλ., (ἤ: «τῶν μικρονοικοκυρέων»), «πού δέν δουλεύουν στίς κρατικές ἐπιχειρήσεις καί ἱδρύματα».

Ὄφελος: (1) στίς πρωτεύουσες καί σέ ὅλες τίς μή ἀγροτικές, ἐργοστασιακές πόλεις γίνεται τεράστια ἁπλοποίηση (γιατί σ' αὐτές *ἡ μάζα* ἐργάζεται στίς κρατικές ἐπιχειρήσεις ἤ στά κρατικά ἱδρύματα).

(2) Στίς *μή βιομηχανικές* πόλεις ξεχωρίζουμε *καθαρά* τόν πληθυσμό πού δέν ἐργάζεται στίς κρατικές ἐπιχειρήσεις καί στά κρατικά ἱδρύματα, *καί ἀπό τόν πληθυσμό αὐτό πρέπει σιγά-σιγά νά ἀφαιρεθεῖ τό δελτίο τροφίμων* (εἴτε νά κάνει *δικό του* λαχανόκηπο, εἴτε νά δουλέψει σέ κρατικές ἐπιχειρήσεις ἤ σέ κρατικά ἱδρύματα).

> *Δέν πρόκειται* νά θρέψουμε ὅσους δέν ἐργάζονται σέ κρατικές ἐπιχειρήσεις ἤ σέ κρατικά ἱδρύματα.

Νά ὑπολογιστεῖ μέ ποιό σύστημα θά ὑπάρχουν *λιγότερα δελτία* καί ποιό σύστημα γενικά εἶναι πιό ἁπλό.

Λένιν

27/IV. 1920.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΥΑΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΡΣΕΛΑΝΗΣ 29 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1920 [129]

Ἡ χθεσινή μέρα μᾶς ἔφερε δυό νέα: τό ἕνα ἀπ' αὐτά εἶναι πολύ λυπηρό· εἶναι ἡ εἴδηση γιά τό μήνυμα τοῦ προέδρου τῆς πολωνικῆς κυβέρνησης Πιλσούντσκι. Τό κείμενο τοῦ μηνύματος αὐτοῦ ἀκόμη δέν τό εἶδα, μοῦ τό μετάδοσαν ἀπό τό τηλέφωνο, ὅμως ἕνα εἶναι σίγουρο ὅτι αὐτό ἰσοδυναμεῖ μέ κήρυξη ἀπό τήν Πολωνία πολέμου ἐνάντια στήν Οὐκρανία. Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ἡ ἐπιροή τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Γαλλίας ἐπικράτησε στούς κυβερνητικούς κύκλους τῆς Πολωνίας. Ἡ πολωνική κυβέρνηση ἀποφάσισε νά ἐγκαταλείψει τήν πολιτική ἑλιγμῶν πού ἐφάρμοζε τελευταῖα στίς διαπραγματεύσεις εἰρήνης μαζί μας καί νά ἀρχίσει πολεμικές ἐπιχειρήσεις σέ πιό πλατύ μέτωπο. Ἡ Πολωνία κατέλαβε ἤδη τό Ζιτόμιρ καί κατευθύνεται πρός τό Κίεβο. Αὐτό ἀπαιτεῖ ἀπό μᾶς τήν πιό ἀποφασιστική καί τή χωρίς ἀναβολή ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τοῦ προλεταριάτου. Δέν ἀμφιβάλλουμε ὅτι θά μπορέσουμε νά ὑπερασπίσουμε τά συμφέροντα αὐτά, δέν ἀμφιβάλλουμε ὅτι ἡ νέα αὐτή ἀπόπειρα τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Ἀντάντ νά πνίξουν τή Σοβιετική Ρωσία θά χρεοκοπήσει, ὅπως χρεοκόπησε καί ὁ τυχοδιωκτισμός τοῦ Ντενίκιν καί τοῦ Κολτσάκ. Εἶναι ὁλοφάνερο πώς ἡ Πολωνία παίρνει στρατιωτική βοήθεια ὁλοκληρωτικά ἀπό τή Γαλλία, τήν Ἀγγλία καί ἀπό ὅλη τήν Ἀντάντ. Σχετικά μ' αὐτά εἶναι πολύ χαρακτηριστικό ὅτι στό τελευταῖο στάδιο τῶν διαπραγματεύσεων μαζί μας γιά τήν Κριμαία, ἡ ἀγγλική κυβέρνηση ἄλλαξε σημαντικά τήν ἀρχική της εὐμενή διάθεση. Στήν πρόταση πού ἔκανε ἡ Ἀγγλία νά δείξουμε ἀνθρωπισμό ἀπέναντι στούς ἄντρες τοῦ Ντενίκιν πού ἦταν στριμωγμένοι πρός τή θάλασσα, ἀπαντήσαμε ὅτι εἴμαστε ἕτοιμοι νά χαρίσουμε τή ζωή στούς λευκοφρουρίτες τῆς Κρι-

μαίας, ἄν ἡ 'Αντάντ ἀπό τήν πλευρά της δείξει ἀνθρωπισμό ἀπέναντι στούς ἡττημένους οὔγγρους κομμουνιστές, ἐπιτρέποντάς τους νά περάσουν στή Σοβιετική Ρωσία. Δέν μᾶς χρειάζεται τό αἷμα τῶν λευκοφρουριτῶν τῆς Κριμαίας, δέν ἔχουμε αἰσθήματα ἐκδίκησης. Ὅμως δέν πήραμε ἀπάντηση στή διακοίνωσή μας ἀπό τήν ἀγγλική κυβέρνηση ἡ ὁποία, ὅπως φαίνεται, δέν βιάζεται νά ἀπαντήσει, ἐξαιτίας τῆς ἐπίθεσης τῆς Πολωνίας. Εἴμαστε ὅμως βέβαιοι ὅτι ἀνάμεσα στούς ἄγγλους ἐργάτες, ἀκόμη καί σ' αὐτούς πού ἔχουν πιό πολύ ἐπηρεαστεῖ ἀπό τόν ὀπορτουνισμό, δέν θά βρεθοῦν ὀπαδοί τῆς ἐπέμβασης.

Ἔχουμε πληροφορίες ὅτι ἀκόμη καί στήν Πολωνία τό Πολωνικό Σοσιαλιστικό κόμμα [130], πού καταδίωκε στήν Πολωνία τούς κομμουνιστές, στό ἔντυπο ὄργανό του δηλώνει ὅτι δέν πρέπει νά διακοποῦν οἱ διαπραγματεύσεις εἰρήνης μέ τή Σοβιετική Ρωσία μέ τήν ἐπίδοση τελεσιγραφικῆς ἀπαίτησης ἀπομέρους τῆς Πολωνίας γιά διεξαγωγή τῶν διαπραγματεύσεων αὐτῶν στό Μπορίσοφ. Ἡ ἐφημερίδα θεωρεῖ ἐγκληματικό αὐτό τόν τρόπο ἐνεργειῶν τῆς πολωνικῆς κυβέρνησης. Οἱ πολωνοί μᾶς πρότειναν νά διεξάγουμε διαπραγματεύσεις εἰρήνης στό Μπορίσοφ, χωρίς νά σταματήσουν τίς πολεμικές ἐπιχειρήσεις, τή στιγμή πού ἡ διεξαγωγή τῶν διαπραγματεύσεων ἀκριβῶς στό σημεῖο αὐτό θά μᾶς στεροῦσε τή δυνατότητα νά συνεχίσουμε τίς πολεμικές ἐπιχειρήσεις στή διάρκεια τῶν διαπραγματεύσεων καί ἔδινε ταυτόχρονα στήν Πολωνία πλήρη ἐλευθερία δράσης. Φυσικά, δέν μπορούσαμε νά διεξάγουμε διαπραγματεύσεις εἰρήνης κάτω ἀπό τέτιες συνθῆκες καί προτείναμε νά μεταφερθεῖ ὁ τόπος τῶν διαπραγματεύσεων αὐτῶν, ὕστερα ἀπό ἀμοιβαία συμφωνία μέ τήν Πολωνία, στό Παρίσι, στό Ρέβελ, στή Βαρσοβία, στή Μόσχα ἤ σέ ὁποιαδήποτε ἄλλη πόλη. 'Απάντηση στήν πρόταση αὐτή ἦταν ἡ μεγάλη ἐπίθεση τῶν πολωνικῶν στρατευμάτων σέ ὅλο τό μέτωπο. Δέν ἀμφιβάλλουμε ὅτι ἡ πολωνική κυβέρνηση ἄρχισε τόν ἐπιθετικό αὐτό πόλεμο παρά τή θέληση τῶν ἐργατῶν της. Νά γιατί εἴμαστε ἀπόλυτα ἥσυχοι ἀπέναντι στή νέα αὐτή τυχοδιωκτική περιπέτεια· ξέρουμε ὅτι ἀπ' αὐτή θά βγοῦμε νικητές, ὅμως ξέρετε, σύντροφοι, ὅτι ὁ κάθε πόλεμος συνεπιφέρει μεγάλες δυσκολίες, πού γιά τό ξεπέρασμά τους ἀπευθυνθήκαμε πολλές φορές στίς ἐργατικές μάζες γιά βοήθεια. Ὁ πόλεμος μέ τήν Πολωνία μᾶς ἐπιβλήθηκε, δέν ἔχουμε κακή πρόθεση ἐνάντια στήν ἀνεξαρτησία τῆς Πολωνίας, ὅπως δέν ἔχουμε καί ἐνάντια στήν ἀνεξαρτησία τῆς Λιθουανίας καί τῆς Λευκορωσίας, ὅμως,

παρόλη τή διαλλακτικότητά μας μᾶς ἐπιβάλλουν, παρόλα αὐτά, τόν πόλεμο, καί μιά πού εἶναι ἔτσι, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ξεσηκωθοῦμε ὅλοι σάν ἕνας ἄνθρωπος γιά νά ὑπερασπίσουμε καί τόν ἑαυτό μας, καί τήν Οὐκρανία ἀπό τήν ἐπίθεση τῶν πολωνῶν ἰμπεριαλιστῶν. (Ζωηρά χειροκροτήματα.) Γιά νά γίνει αὐτό πρέπει νά ξανακάνουμε κάποια στροφή. Ὅπως καί νά ἔχει τό ζήτημα, θά θέλαμε νά ἀρχίσουμε ὅσο μπορεῖ πιό γρήγορα καί ὅσο μπορεῖ πιό πλατιά νά ἀναπτύσσουμε τήν εἰρηνική οἰκοδόμηση, ἀφοῦ ὅμως μᾶς ἐπιβλήθηκε ὁ πόλεμος, πρέπει ὅλα νά τά ὑποτάξουμε στά συμφέροντα τοῦ πολέμου αὐτοῦ, γιά νά ἔχουμε πιό μεγάλα καί πιό γρήγορα ἀποτελέσματα. Πρέπει νά ἐξηγήσουμε σέ ὅλους τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, γιατί ἡ Πολωνία, πού τήν ὑποκίνησε ἡ Ἀντάντ, ἄρχισε τόν πόλεμο ἐνάντιά μας. Πρέπει νά ἐξηγήσουμε ὅτι αὐτό ἔγινε γιά νά μεγαλώσουν τά ἐμπόδια, νά βαθύνει ἡ ἄβυσος πού χωρίζει τό προλεταριάτο τῆς Γερμανίας ἀπό μᾶς.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, χτές πήραμε μιά εἴδηση ἀπό τό Μπακού πού λέει ὅτι ἡ κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας βαδίζει πρός τό καλύτερο· ξέρουμε πώς ἡ βιομηχανία μας εἶναι χωρίς καύσιμα, καί νά πού πήραμε τήν εἴδηση ὅτι τό προλεταριάτο τοῦ Μπακοῦ πῆρε τήν ἐξουσία στά χέρια του καί ἀνάτρεψε τήν κυβέρνηση τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἔχουμε τώρα μιά τέτια οἰκονομική βάση πού μπορεῖ νά ἀναζωογονήσει ὅλη τή βιομηχανία μας. Στό Μπακού ὑπάρχει ἕνα ἑκατομμύριο πούτια πετρέλαιο, πού μέχρι τελευταῖα δέν μποροῦσαν νά τό πουλήσουν, γι' αὐτό ἀκόμη καί ὁ πετρελαιοβιομήχανος Νόμπελ ἐπιχείρησε νά ἀρχίσει διαπραγματεύσεις μαζί μας γιά τή μεταφορά τοῦ πετρελαίου αὐτοῦ στή Σοβιετική Ρωσία. Ἔτσι οἱ μεταφορές μας καί ἡ βιομηχανία θά πάρουν ἀπό τίς πετρελαιοπηγές τοῦ Μπακοῦ πολύ σοβαρή βοήθεια.

Ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐπισιτισμοῦ σύντρ. Τσιουρούπα μέ εἰδοποίησε σήμερα ὅτι στήν περιοχή τοῦ Κουμπάν καί στόν Καύκασο ὑπάρχουν τεράστια ἀποθέματα σιτηρῶν, πού μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε ὅτι θά τά πάρουμε ἐδῶ. Συνεπῶς, θά ἔχουμε καύσιμα γιά τή βιομηχανία καί σιτηρά γιά τόν πληθυσμό. Ἐντείνοντας ὅλες τίς προσπάθειες γιά τήν ἀνασυγκρότηση τῶν μεταφορῶν, θά προμηθευτοῦμε σιτηρά καί πετρέλαιο, πού θά ἀποτελέσουν τή σωστή οἰκονομική βάση γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Τονίζουμε ὅτι ὁ ἀγρότης πρέπει νά δίνει στούς ἐργάτες τό πλεόνασμα τῶν σιτηρῶν του,

γιατί ἡ πούληση τῶν πλεονασμάτων αὐτῶν στίς σημερινές συνθῆκες θά ἦταν ἔγκλημα, καί γιατί μόλις ἀνορθώσουμε τή βιομηχανία μας, θά καταβάλλουμε ὅλες μας τίς προσπάθειες γιά νά ἱκανοποιήσουμε τούς ἀγρότες μέ ἕτοιμα βιομηχανικά προϊόντα τῆς πόλης.

Περιγράφοντάς σας μέ τά λίγα αὐτά λόγια, καί ὅσο μοῦ ἐπιτρέπει σήμερα ὁ χρόνος, τή σημερινή γενική κατάσταση τῆς Δημοκρατίας, ἐπιτρέψτε μου νά τελειώσω, ἐκφράζοντας τήν πεποίθηση ὅτι τά τέσσερα ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν πού εἶναι ὀργανωμένα στά συνδικάτα, μέσω τῶν ὁποίων ἐφαρμόζουμε τή σοβιετική πολιτική, στηριζόμενοι στά πλατιά στρώματα τῶν ἀγροτῶν, χωρίς νά κλείνονται στά στενά πλαίσια τῆς ἐπαγγελματικῆς τους ζωῆς, θά ἐξακολουθήσουν καί τώρα, στό καινούργιο στάδιο τῶν σχέσεών μας μέ τήν Πολωνία, ὅταν ἤδη ἔχουμε καί τά σιτηρά τοῦ Κουμπάν καί τά πετρέλαια τοῦ Μπακοῦ, νά μᾶς παρέχουν ὁλόπλευρη βοήθεια γιά τήν παραπέρα ἐπιτυχία καί ἀνάπτυξη τῆς κοινῆς προλεταριακῆς ὑπόθεσης. Ξέρουμε ὅτι μόνο ἡ συνειδητότητα τῶν ἐργατῶν, ἡ ἑνότητά τους, ἡ ὁλοκληρωτική συσπείρωση τῶν συνδικάτων ἀποτελοῦν τή δύναμη ἐκείνη πού ἔδινε τίς λαμπρές νίκες στόν Κόκκινο Στρατό μας, στό στρατό ὁ ὁποῖος ἦταν ὁ καλύτερος φορέας τῆς συνειδητότητας στίς γραμμές τῶν ἀγροτῶν, πού τούς ἔμαθε νά πετοῦν ἔξω ἀπό τίς γραμμές τους τούς φιλοτομαριστές, γιά νά κρατηθεῖ ἡ ἐξουσία στά χέρια τῶν ἐργατῶν. Μᾶς χρειάζεται καί τώρα ἡ συνειδητότητα αὐτή, ἡ ἑνότητα καί ἡ ὁλοκληρωτική συσπείρωση τῶν συνδικάτων στόν πόλεμο ἐνάντια στήν Πολωνία καί γιά τήν ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας. Τώρα ἀπαιτεῖται ἡ συνέχιση καί τό δυνάμωμα τῆς πειθαρχίας ἐκείνης πού μᾶς χρειάζεται σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς παραγωγῆς. Οἱ συνειδητοί ἐργάτες ξέρουν ὅτι, ἄν ἐσεῖς, οἱ ἐργάτες, δέν εἴχατε τήν πειθαρχία αὐτή πού δείξατε ὥς τώρα, θά μᾶς περίμενε ἡ τύχη τῆς Οὐγγαρίας. Ἄς τό θυμοῦνται αὐτό οἱ σύντροφοι καί ἄς πετύχουν στούς τόπους τους τήν πλήρη ὑποταγή ὅλων στό μοναδικό βασικό καθῆκον: πρέπει νά ἐξαλείψουμε, πρέπει ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα νά τελειώνουμε μέ τό καταραμένο αὐτό σύνθημα: ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του καί ὁ θεός γιά ὅλους. Πρέπει νά ἀνεβάσουμε τήν προλεταριακή ἐργασιακή πειθαρχία στόν ἀνώτατο βαθμό καί τότε θά εἴμαστε ἀνίκητοι. Θά ἀποδείξουμε ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά ἀνατρέψουν τή Σοβιετική Δημοκρατία καί ὅτι θά μπορέσουμε νά πάρουμε τή βοήθεια ὅλων τῶν ὑπόλοιπων

Δημοκρατιῶν τοῦ κόσμου. (Τό λόγο τοῦ συντρόφου Λένιν τόν κάλυψαν ἐπιδοκιμαστικά, παρατεταμένα χειροκροτήματα ὅλων τῶν παρευρισκομένων στό συνέδριο καί ἐπευφημίες: «Ζήτω ὁ ἀρχηγός μας, ὁ σύντροφος Λένιν!».)

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 92, 30 τοῦ Ἀπρίλη 1920

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΙΤΑΞΕΙΣ [131]

Διάταγμα γιά τίς κατασχέσεις καί τίς ἐπιτάξεις *

Βλ. τίς παρατηρήσεις στό κείμενο.

... 9. Τά εἴδη τροφίμων καί τά ἄλλα εἴδη πλατιᾶς κατανάλωσης, πού ἐπιτάσσονται καί κατάσχονται, γίνονται ἰδιοκτησία τῆς ΣΟΣΔΡ καί ὄχι ἀργότερα ἀπό 3 ἡμέρες ἀπό τή στιγμή τῆς κατάσχεσης παραδίνονται μέσω τῶν ὀργάνων ἐπισιτισμοῦ· τά εἴδη ἐπίπλωσης καί οἰκιακῆς χρήσης μέσω τῶν ὀργάνων κατανομῆς· τά χρήματα καί τά πολύτιμα ἀντικείμενα μέσω τῶν λαϊκῶν τραπεζῶν· ὁ ὁπλισμός μέσω τῶν στρατιωτικῶν Ἐπιτροπάτων· τά ἀγροτικά γεωργικά ἐργαλεῖα, ἡ κινητή περιουσία κτλ. μέσω τῶν ὀργάνων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας κτλ.

Ποῦ παραδίνονται; Ἡ σύνταξη δέν εἶναι ἐντελῶς καλή.

10. Δέν ὑπόκεινται σέ κατάσχεση: τά εἴδη τροφίμων πού ἔχουν περάσει σέ μονοπώλιο καί τά εἴδη στά ὁποῖα ἔχει μπεῖ νόρμα καί σέ ποσότητες πού δέν ξεπερνοῦν τίς νόρμες #, οἱ ὁποῖες καθορίστηκαν ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, τά εἴδη στά ὁποῖα δέν ἔχει μπεῖ νόρμα, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν ποσότητά τους, ἄν δέν δημιουργεῖται βάσιμη ὑποψία ὅτι τά τρόφιμα αὐτά προορίζονται γιά αἰσχροκέρδεια.

Καί τό παρακράτημα; Ὑπόκειται σέ κατάσχεση τό *πλεόνασμα*, ἄν αὐτό δέν μπῆκε στό παρακράτημα;; Καλύτερα νά σκεφτοῦμε *μαζί μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ τό ζήτημα* γιά τό παρακράτημα.

Παρατήρηση: Τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ ὑποχρεώνεται νά δημοσιεύσει τίς νόρμες πού ἀναφέρθηκαν ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 15 τοῦ Γενάρη 1920.

* **Τίς ὑπογραμμίσεις στό κείμενο τοῦ διατάγματος τίς ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν.** ***Ἡ Σύντ.***

῞Οχι τή λέξη αὐτή. Δηλ., τό παραπανίσιο παντελόνι μπορεῖ νά ἀφαιρεθεῖ ἀπό τό μικροαστό; Αὐτό παραπάει. Ἐδῶ ἔχει ἐκφραστεῖ κάτι ὄχι σωστά, ὑπερβολικά γενικά. Πρέπει κάπως ἀλλιῶς νά εἰπωθεῖ.

11. Δέν ὑπόκεινται σέ ἐπίταξη τά εἴδη πλατιᾶς κατανάλωσης, ὅπως: ὁ ρουχισμός, ἡ ὑπόδηση, τά ἔπιπλα, τά σκεύη κτλ., πού εἶχαν ἤδη χρησιμοποιηθεῖ· τά πράγματα ὅμως πού δέν χρησιμοποιήθηκαν, καθώς ἐπίσης καί τά ὑλικά πού εἶναι ἀναγκαῖα γιά τήν κατασκευή τους, ἀφήνονται μόνο στήν ποσότητα πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά τήν ἱκανοποίηση τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τῶν μελῶν τῆς οἰκογένειας, ἄν παράλληλα ἡ ποσότητα τῶν εἰδῶν τόσο αὐτῶν πού χρησιμοποιήθηκαν, ὅσο καί αὐτῶν πού δέν χρησιμοποιήθηκαν, δέν δείχνει ὅτι αὐτά φυλάγονται γιά κερδοσκοπικούς σκοπούς.

Κατά τή γνώμη μου, κι' ἐδῶ χρειάζονται περιορισμοί: εἰδικές ἀποφάσεις, μάλιστα ὄχι τῆς τοπικῆς, ἀλλά τῆς *κεντρικῆς ἐξουσίας*. Ἀλλιῶς, νά κατασχέσεις βιβλία>3000 εἶναι ἀδύνατο.

... 13. Δέν ὑπόκεινται σέ κατάσχεση τά βιβλία καί οἱ νότες μουσικῆς τῶν ἰδιωτῶν καί τῶν συλλόγων, πού δέν ὑπερβαίνουν τούς 3000 τίτλους βιβλίων, εἴτε τίς 1000 ὀνομασίες βιβλίων μουσικῆς, καθώς ἐπίσης καί τά βιβλία καί οἱ νότες μουσικῆς προσώπων καί συλλόγων σέ μεγαλύτερες ποσότητες πού γι' αὐτό ὅμως ἔχουν πάρει ἄδεια ἀπό τό Τμῆμα βιβλιοθηκῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας. Κατά τήν κατάσχεση τῶν πάνω ἀπό τίς νόρμες πού ἀναφέρονται παραπάνω βιβλίων, δίνεται τό δικαίωμα στόν ἰδιοκτήτη νά διαλέξει τά βιβλία ἤ τίς νότες πού θά κρατήσει.

Ὑπάρχει νόμος γι' αὐτό; Δηλ., ἀπό τούς ἀγρότες πού ἔχουν πάνω (5×2000) 10 000 ρούβλια, *ὅλα* κατάσχονται; *Αὐτό δέν πρέπει νά γίνει.*

14. Δέν ὑπόκεινται σέ κατάσχεση τά χαρτονομίσματα πού ἡ ποσότητά τους δέν ὑπερβαίνει τόν ἐλάχιστο ἐτήσιο μισθό τῆς δοσμένης περιοχῆς γιά κάθε ἄτομο τῆς οἰκογένειας. ῞Οταν ὑπάρχουν χαρτονομίσματα πάνω ἀπό τή νόρμα αὐτή κατάσχονται.

Ἐδῶ ἐπίσης χρειάζονται περιορισμοί.

Τό δαχτυλίδι; τό παντατίφ;

15. Δέν ὑπόκεινται σέ κατάσχεση τά χρυσά καί τά ἀσημένια εἴδη, καθώς ἐπίσης καί οἱ πολύτιμοι λίθοι πού εἶναι τοποθετημένοι σέ διάφορα εἴδη, σέ ποσότητα ὄχι πάνω ἀπό ἕνα ἀντικείμενο κάθε εἴδους γιά ἕνα ἄτομο.

... # 18. Δέν ὑπόκεινται σέ κατάσχεση τά εἴδη τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ καί τῆς καθημερινῆς χρήσης σέ ποσότητα πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά τή διαχείριση τοῦ νοικοκυριοῦ χωρίς τή χρησιμοποίηση μισθωτῆς ἐργασίας, παίρνοντας ὑπόψη τά μέλη τῆς οἰκογένειας καί τίς τοπικές συνθῆκες. Ἰδιαίτερα δέν ὑπόκεινται σέ κατάσχεση τό μοναδικό ἄλογο καί ἡ μοναδική ἀγελάδα, τά μικρά ζῶα καί τά πουλερικά τοῦ σπιτιοῦ.

NB

Καί τό 2ο ἄλογο; ἡ 2η ἀγελάδα;

Δέν πρέπει ἔτσι. Τό σημεῖο αὐτό εἶναι ἐκεῖνο πού πρέπει νά εἴμαστε **πολύ πιό** *προσεκτικοί*.

Δέν ὑπάρχει ἄραγε γι' αὐτό τό πράγμα κανονισμός στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Στρατιωτικῶν;

Αὐτό εἶναι ἴσως τό πιό σοβαρό καί τό πιό ἐπικίνδυνο σημεῖο. Νά ἐπιτραπεῖ ἡ κατάσχεση τοῦ 2ου ἀλόγου καί τῆς 2ης ἀγελάδας εἶναι πράγμα ἀδύνατο.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 16 τοῦ Δεκέμβρη 1919 καί στίς 24 τοῦ Γενάρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Ι. ΠΟΠΟΦ

(ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΣΟΣΔΡ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ) [132]

1

Σύντρ. Ποπόφ! Ἔχετε τήν καλοσύνη — ἄν αὐτό δέν Σᾶς δυσκολεύει — νά μοῦ ἐπιστρέψετε τόν πίνακα πού ἐπισυνάπτω μέ τή γνώμη Σας:

ἀπό τήν ἄποψη τῆς στατιστικῆς ἐπιστήμης καί τῶν σημερινῶν της δεδομένων γιά τή Ρωσία

(αα) μπορεῖ νά συνταχθεῖ ἕνας παρόμοιος πίνακας ἤ δέν μπορεῖ (ἔστω καί λόγω ἀνεπάρκειας στοιχείων);

(ββ) ἄν μπορεῖ, ποιές θά ἦταν οἱ βασικές διορθώσεις;

(γγ) δέν θά μποροῦσε νά ἀναλάβει κάποιος ἀπό τούς δικούς σας εἰδικούς νά συντάξει ἕναν τέτιο πίνακα (ἔστω καί μέ μεγαλύτερες διακυμάνσεις «ἀπό — μέχρι»);

Δικός σας *Λένιν*

2

Ἂς ὑποθέσουμε (γιά νά ἔχουμε στρογγυλό λογαριασμό, γιά ἁπλοποίηση καί εὐκολότερη συγκράτηση στή μνήμη) ὅτι ὁ πληθυσμός τῆς ΣΟΣΔΡ = 50 ἑκατομμύρια

Πῶς διατρέφονται; (σήμερα)	% τοῦ πληθυσμοῦ	**Πῶς τρώγανε πρίν τόν πόλεμο (ὥς τό 1914-1917);** ἄς ποῦμε κατά μέσο όρο γιά 10-15 χρόνια πρίν τόν πόλεμο
α) 10 ἑκατ. ἐργάτες = 50-60% τῆς νόρμας	20 %	70-80 % τῆς νόρμας
β) 20 ἑκατ. φτωχοί ἀγρότες =70-80%τῆς νόρμας	40 %	50-60 % τῆς νόρμας
γ) 15 ἑκατ. μεσαῖοι ἀγρότες = 90-100% τῆς νόρμας	30 %	60-70 % τῆς νόρμας ἤ 90 %;
δ) 4 ἑκατ. πλούσιοι ἀγρότες = 120-150% τῆς νόρμας	8 %	100 % τῆς νόρμας ἤ 110 % - 120 %;
ε) 1 ἑκατ. πρώην τσιφλικάδες, **καπιταλιστές, ἀνώ**τεροι ὑπάλληλοι κτλ. = 60-70% τῆς νόρμας	2 %	150-200 % τῆς νόρμας
	100 %	

{ Ἡ νόρμα νά ὑπολογιστεῖ, πόσο ψωμί, κρέας, γάλα, αὐγά κτλ. χρειάζεται στόν ἄνθρωπο, σύμφωνα μέ τήν ἐπιστήμη. }

δηλαδή νόρμα ὄχι ἀριθμό θερμίδων, ἀλλά ποσότητα καί ποιότητα τῆς τροφῆς.

[Ὅταν λέμε ἐργάτες ἐννοοῦμε τούς βιομηχανικούς ἐργάτες, ἐνῶ ὁ πληθυσμός τῆς πόλης πού δέν εἶναι ἐργάτες ὑπάγεται στίς ἀνάλογες ὁμάδες **γ** καί **δ**.]

Κοινωνικοί τύποι:
α) ὁ προλεταριακός καί ὁ μισοπρολεταριακός πληθυσμός τῆς πόλης
β) ἐπίσης — ὁ ἀγροτικός
γ) ἡ μεσαία ἀγροτιά καί ὁ πιό κοντινός σ' αὐτή μικροαστικός πληθυσμός γενικά
δ) ἡ πλούσια ἀγροτιά καί ἡ μεσαία ἀστική τάξη τῆς πόλης
ε) οἱ ἀνώτερες τάξεις.

Γράφτηκε τό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Δεκέμβρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Συνεδρίαση τῆς 2/ΙΙ. 1920. [133]

(1) 50 ⟶ 100 % δρομολόγια.
(2) Ἡ σιδηροδρομική γραμμή Καζάν.
(3) Σαμάρα — Ζλατοούστ — Τσελιάμπινσκ
;
{νά ἐνταθεῖ ἡ *προώθηση* τῶν τροφίμων.
(4) Νά ἐνταθεῖ ἡ φόρτωση τροφίμων στήν περιοχή τοῦ Τσελιάμπινσκ.
(5) Νά σταλοῦν ἁρμόδια στελέχη στά ἐργαστήρια ἐπισκευῶν (Πετρούπολης καί Μόσχας).
(6) Πριμοδότηση τῶν εἰδῶν ἱματισμοῦ.
(7) Ἁμαξοστοιχίες ἐπισκευῶν στό Δυτικό μέτωπο.
\+ (8) Ἡ ἀποστολή τοῦ Ἀρζάνοφ.
\+ (9) Οἱ στρατιωτικοί βοηθοί τῶν διευθυντῶν τῶν γραμμῶν.
— (10) 1 σιδ. γραμμή νά δοθεῖ στό στρατό.
(11) Νά παρθοῦν στελέχη τῆς ΠΕΕ γιά τίς μεταφορές.
(12) Τά ἐργοστάσια ἐπισκευῶν νά ἐξισωθοῦν μέ τά ἐργοστάσια κατασκευῆς μεταφορικῶν μέσων.
(13) Τά ἀποθέματα τοῦ ΕΠΣΑ * πού δόθηκαν στό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ νά δοθοῦν στούς ἐργάτες μεταφορῶν.

(14) Νά παρθοῦν οἱ εἰδικευμένοι σιδηροδρομικοί ἀπό τήν ΕΔΕ** καί ἀπό τά ἄλλα τμήματα τοῦ ΑΣΛΟ καί τίς ἄλλες ὑπηρεσίες γιά τίς μεταφορές.	ἐπιστράτευση

* Ἔκτακτος πληρεξούσιος τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ στρατοῦ. *Ἡ Σύντ.*

** Ἐπιτροπή Δημοσίων Ἔργων. *Ἡ Σύντ.*

(15) Νά αὐξηθεῖ ὁ ἀριθμός τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων (40 000) γιά τήν πάλη ἐνάντια στίς χιονοστιβάδες.
(16) ad 5* + τά μέλη τῆς ΠΚΕΕ.
(17) Νά ἐνισχυθοῦν οἱ ἐξορμήσεις γιά τίς ἐπισκευές.
(18) Κατάσταση πολέμου σέ 30-50 βέρστια.
(19) Οἱ ἐπαρχίες γύρω ἀπό τίς σιδηροδρομικές γραμμές νά ἐνισχυθοῦν μέ στελέχη.
(20) Νά ἐνισχυθεῖ ἰδιαίτερα ἡ δουλιά γιά τά καύσιμα.
(21) Νά ζητηθεῖ ἀπό τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς μιά ἐγκύκλιος γιά τό Κόμμα καί γιά τήν ἐνίσχυση τῆς δουλιᾶς στήν κατεύθυνση πού ἔχει ὑποδειχτεῖ.
(22) Νά ἐπανεξεταστεῖ τό σχέδιο τῶν μεταφορῶν μέ σκοπό τήν ἐνίσχυση τῶν μεταφορῶν τροφίμων καί καυσίμων.
(23) Νά κλείσουν μερικά ἐργοστάσια γιά νά γίνουν ἐπισκευές.
(24) Προμήθεια φτυαριῶν καί γαντιῶν.
(25) Χιονοκαθαριστῆρες καί ἡ διανομή τους.
(26) Κατατόπιση τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ὑπηρεσίας τῶν γραμμῶν.

ΕΠΙΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Ἐφιστῶ ἰδιαίτερα τήν προσοχή ὅλων τῶν καθοδηγητικῶν σοβιετικῶν στελεχῶν στίς ἀποφάσεις αὐτές. Ἡ κατάσταση στίς μεταφορές εἶναι ἀπελπιστική. Γιά νά σωθοῦν χρειάζεται νά παρθοῦν πραγματικά ἡρωικά καί ἐπαναστατικά μέτρα.

Λένιν

2/II. 1920.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — στό σημεῖο 5. *Ἡ Σύντ.*

ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΠΟΥ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΑΤΜΟΜΗΧΑΝΩΝ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ [134]

1) Νά δημοσιεύονται τά δρομολογιακά τραῖνα σέ ἀνταμοιβή γιά τήν ἐπισκευή.

2) Νά ἀνατεθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν νά ἐπεξεργαστεῖ ἕνα σχέδιο ἀνταμοιβῆς μέ βάση τά δρομολογιακά τραῖνα, ὥστε νά γίνεται ἡ πιό ἀπαραίτητη ἐπισκευαστική δουλιά, καί ὄχι ἰδιαίτερη ἐπισκευή τῶν δρομολογιακῶν τραίνων.

3) Ὅλα τά στοιχεῖα γιά τήν ἐπισκευή τῶν δρομολογιακῶν τραίνων νά συγκεντρωθοῦν καί νά συμπληρωθοῦν καί νά σταλοῦν στήν Κεντρική Διεύθυνση Στατιστικῆς γιά νά τά ἐπεξεργαστεῖ.

4) Νά ἀνατεθεῖ στό ΠΚΣΣ, στά Συμβούλια τῶν συνδικάτων Μόσχας, Πετρούπολης, Ἰβάνοβο καί Τβέρ νά ἐπεξεργαστοῦν τό ζήτημα τῆς χρησιμοποίησης τῶν καλύτερων ἐπισκευαστικῶν ἐργαστηρίων σέ ὅλη τή διάρκεια τοῦ εἰκοσιτετραώρου [135].

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Φλεβάρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ [136]

I 2 «motions»* (I—13 §§ = παράγραφοι· II—23 §§ = παράγραφοι)

(1) ἡ II Διεθνής μέ τόν πόλεμο ξέκοψε, «ἀποσπάστηκε» ἀπό τή δουλιά τῆς «διαπαιδαγώγησης». — ; μόνο; Ὄχι ἔτσι

(2) Αὐτή «κομματιάστηκε» (déchirée) μέ τόν πόλεμο καί «μιά μερίδα» μοιράστηκε τήν ἐξουσία μέ τήν ἀστική τάξη. — ((Ποιά; Πότε;))

(3) Ἡ II Διεθνής «δέν ἀνταποκρίνεται στήν *ἐπαναστατική κατάσταση*»...

ΣΣ** = 8 + 9 + 8 = 25 σειρές *ρηχές* φλυαρίες, ὅλο ὑπεκφυγές. Δυσαρεστημένοι, «ὅμως»... ὑπάρχουν στοιχεῖα «restés fideles»*** (§ 11) I I

Θά ἔπρεπε: Ἡ II Διεθνής πρόδοσε τό σοσιαλισμό καί ἔγινε σύμμαχος τῆς ἀστικῆς τάξης: αὐτή δικαίωσε τήν «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας» στόν πόλεμο τοῦ 1914-1918, πού ἦταν ἁρπακτικός, ληστρικός, ἀντιδραστικός, ἰμπεριαλιστικός καί ἀπό τίς *δυό* πλευρές.

(4) Ἡ III Διεθνής «se réclame» du programme intégral****... σ' αὐτήν προσχώρησαν

---

* — «προτάσεις». *Ἡ Σύντ.*

** — Summa summarum — γενικό σύνολο. *Ἡ Σύντ.*

*** — «πού παρέμειναν πιστοί». *Ἡ Σύντ.*

**** — «ἀναφέρεται» σέ ἕνα ὁλοκληρωμένο πρόγραμμα. *Ἡ Σύντ.*

ἐτοῦτοι κι' ἐκεῖνοι

se réclame *ὁ καθένας*. Ὅμως *στήν πράξη;*

(5) Ἀπό τήν II βγῆκαν ἡ Ἐλβετία, οἱ Ἑν. Πολιτεῖες καί οἱ γερμανοί ἀνεξάρτητοι.

ΣΣ = 14 + 12 = 26 Zeilen * ρηχές

Σέ ἕναν τέτιο πόλεμο δέν χρειάζεται ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας, δηλ. ὑπεράσπιση τῆς ληστρικῆς ἀστικῆς τάξης, ἀλλά ἡ ἐπαναστατική της ἀνατροπή. Ὁ δρόμος πρός αὐτό εἶναι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἡ ἐξουσία τῶν Σοβιέτ. Αὐτή εἶναι ἡ βάση τῆς III Διεθνοῦς.

(6) Τό Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα, «παίρνοντας ὑπόψη» τήν ἀπόφαση τῶν ἀνεξαρτήτων, πού «sont restés dignes» (;;), διαπιστώνει ὅτι «δέν μπορεῖ νά παραμείνει» (ὅμως δέν ἀποχωρεῖ;). ...Complices du Kaiser ((ὥστε ἔτσι λοιπόν! a complices de Poincaré; de Clémenceau; de Lloyd George; de Wilson;))***.**

Θά ἔπρεπε: ἀποχωρεῖ (ἤ ὄχι;). Ναί ἤ ὄχι;

12 Zeilen διφορούμενα!

(7) Regroupement**** (ποιό; à la παιχνίδι μέ τά ὑπουργεῖα;) «principes traditionnels du socialisme international»*****.

+ 12 Zeilen **ρηχές** Ὄχι αὐτό

Γιατί «le traditionnel» ὁδήγησε στή χρεοκοπία;

Οἱ ἀρχηγοί καί τό ἀνώτερο στρῶμα τῶν ἐργατῶν. Συμμετοχή στά ἰμπεριαλιστικά ὑπερκέρδη. Ὀπορτουνισμός, συνασπισμοί μέ τήν ἀστική τάξη. Ἀνικανότητα καί ἀπροθυμία νά κάνουν ἐπαναστατική προπαγάνδα καί διαφώτιση, ὀργανώσεις νόμιμες καί παράνομες.

* — **γραμμές.** *Ἡ Σύντ.*

** — «παρέμειναν ἀξιοπρεπεῖς» (;;). *Ἡ Σύντ.*

*** — ... Συνένοχοι τοῦ Κάιζερ ((ὥστε ἔτσι λοιπόν! καί οἱ συνένοχοι τοῦ Πουανκαρέ; τοῦ Κλεμανσώ; τοῦ Λόυντ Τζώρτζ, τοῦ **Οὐίλσων**;)). *Ἡ Σύντ.*

**** — Διάταξη. *Ἡ Σύντ.*

***** — «οἱ παραδοσιακές ἀρχές τοῦ διεθνοῦς σοσιαλισμοῦ». *Ἡ Σύντ.*

(8) Δέν μπορεῖ νά τά ξέρει κανείς ὅλα μέ ἀκρίβεια γιά τή ρωσική ἐπανάσταση... *Ὅμως* οὔτε μιά ἀπό τίς βασικές δηλώσεις ἀρχῶν τῆς III Διεθνοῦς δέν ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τίς βασικές ἀρχές τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἡ βάση κάθε ἐπαναστατικῆς θεωρίας.

Ἡ ἐγκαθίδρυση τῶν Σοβιέτ εἶναι ἀπό τά πιό δραστικά μέσα.

(9) Ὅμως... νά παίρνεις πολύ ὑπόψη σου τίς ἐργατικές ὀργανώσεις πού ὑπάρχουν, τά συνδικάτα καί τούς συνεταιρισμούς... καί γι' αὐτό «déli-

(19 Zeilen, ἀπό τίς ὁποῖες οἱ 8 εἶναι ἀκριβεῖς, *ὑπέρ* τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί ὑπέρ τῶν Σοβιέτ.)

Οἱ 7 σειρές εἶναι καλύτερες ἀπό τίς 94

{14 Zeilen διφορούμεμενα}

Συνεπῶς, οἱ 8 σειρές εἶναι ξεκάθαρες, ἀπό τό ΣΣΣ = *94*, δηλ. < 10 %!!

Δέν θά ἦταν καλύτερα νά ἀφήσουμε αὐτές τίς 8 σειρές καί τό ὑπόλοιπο νά φύγει;

Ὑπέρ τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου! Ὑπέρ τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί τῶν μικροαγροτῶν πού δέν χρησιμοποιοῦν μισθωτή ἐργασία, πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία! Κάτω τα ἀστικά κοινοβούλια, ζήτω τά Σοβιέτ! Σοσιαλιστής εἶναι μόνο ἐκεῖνος πού ὅλη τή δουλιά τή διεξάγει σ' αὐτό τό πνεῦμα.

Ἡ δουλιά μέσα σ' αὐτές εἶναι ὑποχρεωτική ἀκριβῶς σέ τέτιο πνεῦμα γιά νά διώχνονται ἀλύπητα οἱ ὀπορτουνιστές ἡγέτες, γιά νά ὀργανώνονται κομμουνιστικοί πυρῆνες καί κομμουνιστικές ὁμάδες, γιά νά

	bérations en commun»* μέ τήν III Διεθνή.		γίνεται διαρκῶς προπαγάνδιση τοῦ κομμουνισμοῦ.
(10)	Νά καταδικαστεῖ ἡ συνεργασία μέ τήν ἀστική τάξη καί ἰδιαίτερα ἡ ὑπουργοποίηση.	(8 Zeilen)	Λίγο. Χωρίς «condamnation» du *social-chauvinisme***.
(11)	Τό Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα προσχωρεῖ στήν πρόταση τοῦ Ἀνεξάρτητου κόμματος τῆς Γερμανίας καί θέλει νά ἐργαστεῖ γιά τή συγχώνευση τῶν «στοιχείων τῆς II Διεθνοῦς, πού εἶναι πιστά στήν ἀρχή τῆς πάλης τῶν τάξεων» (;;) καί τῶν κομμάτων πού ἀνήκουν στήν III Διεθνή.	9 Zeilen διφορούμενα	; Ναί ἤ ὄχι;
(12)	«Δραστήρια συμπάθεια»... (Πιό λίγη συμπάθεια, περισσότερα ἔργα!) καί νά παραμείνουμε «solidaire» (étroitement)*** *μέ τούς προλετάριους* τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Ἀμερικῆς.	8 Zeilen διφορούμενα	Ποιᾶς κατεύθυνσης; σοσιαλσωβινιστικῆς καί ὁπορτουνιστικῆς ἤ ἐπαναστατικῆς; (α) νά ἀποσιωπηθεῖ ἡ διάσπαση!! (β) νά περιμένουμε ἐπανάσταση.

* — «οἱ συζητήσεις ἀπό κοινοῦ». *Ἡ Σύντ.*

** — «καταδίκη» τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ. *Ἡ Σύντ.*

*** — «ἀλληλέγγυοι» (στενά). *Ἡ Σύντ.*

(13)	Νά συγκληθεῖ «μιά προκαταρκτική συνδιάσκεψη» ἀντιπροσώπων τῶν κομμάτων πού στέκουν στή βάση τῶν «παραδοσιακῶν ἀρχῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ», γιά συνομιλίες μέ τήν ΙΙΙ Διεθνή.	10 Zeilen ἐπαναλήψεις καί διφορούμενες ἔννοιες.

Συμπεράσματα +94
49

Zeilen 143

{ ἀπ' αὐτές οἱ 8 εἶναι ξεκάθαρες, ἀκριβεῖς, πρακτικές, οὐσιαστικές. Οἱ ἄλλες εἶναι ὑπεκφυγές. }

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 8 καί στίς 14 τοῦ Φλεβάρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΑΤΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ*

Ἀρ. βιβλιαρίου............ 1 Ἡμερομηνία: { ἔγινε μέλος: Φλεβάρης τοῦ 1920 / ἔφυγε...

Ἐπίθετο, ὄνομα, πατρώνυμο.......................... Λένιν (Οὐλιάνοφ) Βλαντίμιρ Ἰλίτς

Διεύθυνση.......... Κρεμλίνο τηλέφ........... 5-06, πρόσθ. 5

Ἐκλέχτηκε ἀντιπρ/πος ἀπό...... τήν Κρατ. φάμπρικα Νο 3 πρ. Α.Σίου καί Σία Πετρογκράντσκογε σοσσέ, 13. Συνοικία.................... Πρέσνια

Ἀριθμός ἐκλογέων: ἄνδρες — γυναῖκες — νέοι — συνολικά........... 1390

Ἡλικία .... 50 χρ. Οἰκογεν. κατάστ. .... Παντρεμένος ἐθνικ. .... ρῶσος

μόρφωση .... ἀνώτατη

Ἐπάγγελμα .... Λόγιος Εἶδος ἀσχολίας............................ Πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ

Παίρνει μέρος: στά συνδικάτα.......... στίς συνεταιριστικές ὀργανώσεις. ....

Κομματική ἰδιότητα.......... Κομμουνιστής							
Πολιτική ἡλικία	Πότε μπῆκε στό κόμμα.	Πόσες φορές διώχτηκε γιά πολιτικές ὑποθέσεις	Πόσο καιρό ἔκανε κρατούμενος.			Ἐκπατρίστηκε καί πόσο καιρό	Παρατηρήσεις
			Στή φυλακή	Στήν ἐξορία	Στά κάτεργα		
	1893 (πρίν γίνει τό Κόμμα) 1898 — χρόνος πού ἱδρύθηκε τό Κόμμα	3 1) 1887 2) 1895 3) 1900	14 μῆνες + μερικές μέρες	3 χρόνια	Δέν ἔκανα	1900—1905 καί 1908—1917	

Ὑπογραφή.......... *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Συμπληρώθηκε ἀνάμεσα στίς 16 καί 19 τοῦ Φλεβάρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἔντυπο πού συμπλήρωσε ὁ Β. Ι. Λένιν

---

* Οἱ ἀπαντήσεις στό ἐπάνω μέρος τοῦ δελτίου εἶναι δακτυλογραφημένες· ἡ στήλη «Πολιτική ἡλικία» συμπληρώθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ

(16 τοῦ Δεκέμβρη 1919 — 30 τοῦ Ἀπρίλη 1920)

1919

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ Μ. Σ. ΚΕΝΤΡΟΦ

Γιά τό τηλεγράφημα αὐτό τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τήν ἀνακοίνωση τῆς ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας τῆς 24 τοῦ Δεκέμβρη 1919 γιά τή μεταβίβαση μέρους τῶν κτιρίων τῆς Διεύθυνσης σιδηροδρόμων τοῦ Ὄμσκ γιά πρόχειρο νοσοκομεῖο ἀσθενῶν ἀπό τύφο ἀναφέρεται στίς ἀναμνήσεις τοῦ Μ. Σ. Κέντροφ «Ἀπό τό κόκκινο τετράδιο γιά τόν Ἰλίτς» (βλ. «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», 1927, τεῦχ. 1, σελ. 63-64).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

Στό βιβλίο ἐξερχομένων ἐγγράφων τοῦ ΣΛΕ μέ ἡμερομηνία 26 τοῦ Δεκέμβρη 1919 καί μέ ἀρ. πρωτ. 6378 εἶναι σημειωμένο: «Γράμμα τοῦ Λένιν πρός τόν Ρίκοφ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης).

1920

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΙΟΦΦΕ

Γιά τό γράμμα αὐτό τοῦ Β. Ι. Λένιν γίνεται μνεία στό γράμμα τοῦ Α. Α. Ἰόφφε τῆς 26 τοῦ Γενάρη 1920 (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ζ. ΛΟΝΓΚΕ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

Γιά τό γράμμα αὐτό τοῦ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε ὁ Γκ. Β. Τσιτσέριν σέ τηλεγράφημά του μέ ἡμερομηνία 15 τοῦ Φλεβάρη 1920 πρός τόν Μ. Μ. Λιτβίνοφ στήν Κοπεγχάγη: «Τήν ἀπάντησή του στό γράμμα τοῦ Λονγκέ ὁ Λένιν σκέπτεται νά τή στείλει μέ τόν ἀσύρματο, γιά νά γίνει γνωστή πρίν ἀκόμη ἀπό τό συνέδριο τοῦ Γαλλικοῦ κόμματος...» (Ἀρχεῖο τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ)· σχετικά μέ τό περιεχόμενο τοῦ γράμματος τοῦ Λένιν ἀναφερόταν σέ

ἀνταπόκριση γιά τό συνέδριο τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος στό Στρασβοῦργο, πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Leipziger Volkszeitung» τῆς 28 τοῦ Φλεβάρη 1920: «Τό συνέδριο τῶν γάλλων σοσιαλιστῶν ἔλαβε γράμμα τοῦ Λένιν, πού ἀπευθυνόταν στόν Λονγκέ. Ὁ Λένιν δηλώνει ὅτι τό Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα μπορεῖ νά γίνει δεκτό στή Διεθνή τῆς Μόσχας μόνο ὑπό τόν ὅρο ὅτι θά διαγραφοῦν ἀπό τό Κόμμα πρόσωπα σάν τόν Ἀλμπέρ Τομά, τόν Σαμπά καί τόν Μπράκ».

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ ΜΕ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ

Γιά τή συνομιλία τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τόν Ι. Β. Στάλιν μέ ἀπευθείας τηλεγραφική σύνδεση τή νύχτα τῆς 17 μέ 18 τοῦ Μάρτη 1920 κάνει μνεία ὁ Στάλιν σέ τηλεγράφημά του πρός τόν Λένιν τῆς 18 τοῦ Μάρτη 1920 (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης).

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Χ. Γκ. ΡΑΚΟΒΣΚΙ

Σέ τηλεγράφημα τοῦ Β. Ι. Λένιν ἐξονόματος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πρός τόν Α. Γ. Σούμσκι στό Χάρκοβο (ἀντίγραφο στήν ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Οὐκρανίας πρός τόν **Χ. Γκ. Ρακόβσκι)** μέ ἡμερομηνία 24 τοῦ Μάρτη 1920 ἀναφέρεται: «Σέ ἐπιβεβαίωση τοῦ τηλεφωνογραφήματος πού χθές τό βράδυ διαβίβασε ὁ Λένιν στόν Ρακόβσκι πληροφοροῦσε...» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Σοβιετικοῦ Στρατοῦ).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΟΥ ΙΧ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Γιά τά σημειώματα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τό προεδρεῖο τῆς συνεδρίασης τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ΙΧ συνεδρίου τοῦ Κόμματος, πού ἦταν ἀφιερωμένη στόν ἐπικείμενο γιορτασμό τῶν 50 χρόνων ἀπό τή γέννησή του, καί πού σ' αὐτά ἀπαιτοῦσε νά σταματήσουν οἱ ἐγκωμιαστικές πρός αὐτόν ὁμιλίες, ἔγραψαν στίς ἀναμνήσεις τους οἱ Γ. Σίρολα καί Π. Σ. Ζασλάβσκι (βλ. Γ. Σίρολα «Ἀναμνήσεις γιά τόν Λένιν». «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», 1930, τεῦχ. 1, σελ. 82· Π. Σ. Ζασλάβσκι «Οἱ συναντήσεις μου μέ τόν Λένιν». Στό βιβλίο «Ἀναμνήσεις γιά τόν Βλαντίμιρ Ἰλίτς Λένιν». Μέρ. 3, Μόσχα, 1960, σελ. 184).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΠΗΡΕ ΜΕΡΟΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΛΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΡΓΑΤΟΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ (ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ)

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΣΟΒΧΟΖ. *23 τοῦ Δεκέμβρη 1919.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ. *23 τοῦ Δεκέμβρη 1919.*

ΣΧΕΔΙΟ ΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΣΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ. *(Ἐγκρίθηκε ἀπό τό ΣΛΕ στίς 30 τοῦ Δεκέμβρη 1919).*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ Η ΓΕΝΙΚΗ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΡΑΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ. *2 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΟΠΟΥ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ. *9 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΣΤΟΥΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥΣ (ΟΣΚΟΜ). *16 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ. *17 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΕΙΩΝ. *17 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΣΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΗΣ ΛΕΥΚΟΦΡΟΥΡΙΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΦΥΛΑΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΗ ΧΡΗΣΗ ΣΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ. *17 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΟΥΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΞΥΛΙΝΩΝ ΤΟΞΟΕΙΔΩΝ ΣΤΗΡΙΓΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΓΕΦΥΡΩΝ. *19 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΠΟΥ ΨΗΦΙΣΤΗΚΕ ΜΕ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΤΗΣ ΣΟΣΔΡ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΝΟΥΚΡΑΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ. *21 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΤΟΥ ΕΦΕΔΡΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΜΟΣΧΑΣ-ΚΑΖΑΝ. *23 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟ ΜΕ ΚΑΥΣΙΜΑ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΡΟΧΑΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ. *23 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ. *27 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. *29 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ 1ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. *30 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ. *2 τοῦ Φλεβάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΑΚΤΗ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΣΧΑΣ. *19 τοῦ Φλεβάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΞΥΛΕΙΑΣ ΜΕ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ. *19 τοῦ Φλεβάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ. *19 τοῦ Φλεβάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΤΟ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΜΗΧΑΝΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΥ ΚΟΜΒΟΥ ΜΟΣΧΑΣ. *20 τοῦ Φλεβάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΣΤΟΥΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΠΟΥ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΑΝ 2 ΜΗΝΕΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΤΗ ΓΕΦΥΡΑ ΤΟΥ ΚΑΜΑ. *27 τοῦ Φλεβάρη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΜΕ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΑ. *2 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΑΥΓΩΝ. *2 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΔΡΑΣΗ. *4 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΜΕΡΙΔΑΣ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ. *5 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΡΕΧΟΝΤΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ. *10 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ ΑΣΤΡΑΧΑΝ ΚΑΙ ΤΣΑΡΙΤΣΙΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΙΕΙΑ. *12 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΥΣΟΞΥΛΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΠΛΩΤΟΥΣ ΠΟΤΑΜΟΥΣ. *12 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΑΤΜΟΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ. *16 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΗΨΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΣΥΜΦΟΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΧΘΙΩΝ ΑΠΟΘΗΚΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΣΤΙΣ ΑΠΟΒΑΘΡΕΣ ΤΟΥ ΒΟΛΓΑ. *19 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΟΝ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΤΡΑΤΟ, ΟΣΩΝ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΟΧΙ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΠΟ 3 ΜΗΝΕΣ ΣΕ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΥ - ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ. *19 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΖΩΩΝ ΓΙΑ ΣΦΑΓΙΑ. *23 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΙΜΟΔΟΤΗΣΗ. *23 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ (ΓΚΟΕΛΡΟ). *24 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΝΟΠΩΛΙΟ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΞΥΛΕΙΑΣ. *25 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΧΩΡΗΣΕΙΣ. *25 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ, ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΙΣΧΥΡΩΝ ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΩΝ ΣΤΟ ΟΜΣΚ, ΤΣΕΛΙΑΜΠΙΝΣΚ ΚΑΙ ΚΙΕΒΟ, ΣΤΑ ΑΡΘΡΑ 3 ΚΑΙ 4 ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΤΗΣ 30 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1919 ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ. *7 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΜΠΕΛΙΩΝ. *8 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ ΤΡΟΧΑΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ ΚΑΙ ΣΑΜΑΡΑ. *14 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. *15 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΓΙΑ ΤΟ ΧΩΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΣΕ ΔΥΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΑ: ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ. *Ἀνάμεσα στίς 15 καί 21 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ. *16 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ. *20 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. *21 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΗ ΓΑΛΛΙΑ. *23 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ. *27 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΫΠΗΡΕΣΙΑΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΛΕ. *27 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΙΤΡΑΠΕΙ ΣΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΝΑ ΔΑΝΕΙΣΤΕΙ 20 ΕΚΑΤ. ΧΡΥΣΑ ΡΟΥΒΛΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΑΠΟΘΕΜΑ ΧΡΥΣΟΥ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΣΙΩΝ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΕΙΔΙΚΑ ΚΡΑΤΗΘΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΑΤΜΟΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΤΟΥΣ. *27 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΕ ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ. *27 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται τά σχέδια τῶν παραπάνω διαταγμάτων καί ἀποφάσεων μέ διορθώσεις καί προσθῆκες τοῦ Β. Ι. Λένιν· ἕνα μέρος τους ἔχει δημοσιευτεῖ (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV, σελ.· 50, 64-67, 79-80, 185-186· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 103. Χρονολογικό εὑρετήριο τῶν ἔργων τοῦ Β. Ι. Λένιν, Μερ. 2, **Μόσχα**, 1960, σελ. 380· «Ἱστορικό Ἀρχεῖο», 1958, τεῦχ. 4, σελ. 22-23· «Τσελιάμπινσκι Ραμπότσι», ἀρ. φύλ. 96 τῆς 22 τοῦ Ἀπρίλη **1960**).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΤΗΣ 3ης καί 5ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ. *16 τοῦ Δεκέμβρη 1919.*

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΚΑΖΑΝ. *16 τοῦ Γενάρη 1920.*

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΕ ΤΟΥ ΝΙΖΝΙ ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ. *5 τοῦ Φλεβάρη 1920.*

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Β. ΦΡΟΥΝΖΕ. *24 τοῦ Φλεβάρη 1920.*

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γκ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΣΛΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΒΟΡΑ ΚΟΤΛΙΑΚΟΦ. *19 τοῦ Μάρτη 1920.*

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΤΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ, Γκ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ. *15 τοῦ Ἀπρίλη 1920.*

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται τά πρωτότυπα τῶν παραπάνω τηλεγραφημάτων μέ τίς διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν· τά περισσότερα ἀπ' αὐτά ἔχουν δημοσιευτεῖ (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV, σελ. 83, 87, 144, 151, 184).

ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΩΝΙΑ

28 τοῦ Γενάρη 1920

Στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 27 τοῦ Γενάρη 1920 ἔκανε εἰσήγηση γιά τό σχέδιο τῆς δήλωσης ὁ Β. Ι. Λένιν καί ὁ Λ. Μ. Καραχάν· γιά τήν ἐξέταση τοῦ σχεδίου σχηματίστηκε ἐπιτροπή μέ τή συμμετοχή τοῦ Λένιν (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΕΚΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΟΛΩΝΙΚΟ ΛΑΟ

2 τοῦ Φλεβάρη 1920

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται τό σχέδιο τῆς ἔκκλησης μέ διόρθωση τοῦ Β. Ι. Λένιν.

ΤΑ ΑΜΕΣΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ (ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΕ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ)

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται οἱ παρατηρήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν στό σχέδιο θέσεων πού ὑπόβαλε στήν Κεντρική Ἐπιτροπή ὁ Λ. Ντ. Τρότσκι (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 190-191)· οἱ περισσότερες ἀπό τίς παρατηρήσεις αὐτές πάρθηκαν ὑπόψη κατά τήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου, πράγμα πού βρῆκε τήν ἔκφρασή του στίς θέσεις τῆς ΚΕ γιά τό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] *'Αντάντ* — συνασπισμός ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν (τῆς 'Αγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς Ρωσίας), πού διαμορφώθηκε τελικά τό 1907 καί στρεφόταν κατά τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς τριπλῆς συμμαχίας (τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστροουγγαρίας καί τῆς 'Ιταλίας). Τήν ὀνομασία της τήν πῆρε ἀπό τήν ἀγγλογαλλική συμφωνία «Entente cordiale» («'Εγκάρδια συνεννόηση») πού ὑπογράφηκε τό 1904. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) στήν 'Αντάντ προσχώρησαν οἱ ΕΠΑ, ἡ 'Ιαπωνία καί ἄλλες χῶρες. Μετά τή Μεγάλη 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τά βασικά μέλη τοῦ συνασπισμοῦ αὐτοῦ 'Αγγλία, Γαλλία, ΕΠΑ καί 'Ιαπωνία ἦταν οἱ ἐμψυχωτές, οἱ ὀργανωτές καί οἱ συμμέτοχοι τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στή χώρα τῶν Σοβιέτ. — *4.*

[2] *'Ανεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας* — κεντριστικό Κόμμα πού σχηματίστηκε τόν 'Απρίλη τοῦ 1917 στό 'Ιδρυτικό συνέδριο τῆς Γκότα. Οἱ «ἀνεξάρτητοι» κήρυσσαν τήν ἑνότητα μέ τούς σοσιαλσωβινιστές, κατρακυλοῦσαν στήν ἀπάρνηση τῆς ταξικῆς πάλης. Τή βασική μερίδα τοῦ Κόμματος τήν ἀποτελοῦσε ἡ καουτσκιστική ὀργάνωση «'Εργασιακή κοινότητα» στό Ράιχσταγκ. Τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1920 στό συνέδριο τοῦ 'Ανεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος στή Χάλλη ἔγινε διάσπαση. Μιά σημαντική μερίδα τοῦ Κόμματος συνενώθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 μέ τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας. Τά δεξιά στοιχεῖα σχημάτισαν ξεχωριστό κόμμα καί πῆραν τήν παλιά ὀνομασία 'Ανεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας· τό Κόμμα αὐτό ὑπῆρχε ὥς τό 1922. — *6.*

[3] Πρόκειται γιά τίς διαπραγματεύσεις πού ἔκαναν οἱ μπολσεβίκοι μέ τή Βίκζελ (Πανρωσική ἐκτελεστική ἐπιτροπή τῆς 'Ένωσης σιδηροδρομικῶν) τόν 'Οχτώβρη-Νοέμβρη τοῦ 1917 γιά τή σύνθεση τῆς κυβέρνησης.

'Η Βίκζελ, στήν ὁποία ἔπαιζαν καθοδηγητικό ρόλο οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, μετά τή νίκη τῆς 'Οχτωβριανῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης στήν Πετρούπολη ἦταν ἕνα ἀπό τά στηρίγματα τῆς ἀντεπανάστασης. Καλυπτόμενη μέ δηλώσεις γιά τήν οὐδετερότητά της καί μέ ἐκκλήσεις γιά τό σταμάτημα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἡ Βίκζελ ἐμπόδιζε τήν ἀποστολή ἐπαναστατικῶν τμημάτων ἀπό τήν Πετρούπολη στή Μόσχα, ὅπου συνεχιζόταν ἡ ἔνοπλη πάλη γιά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ἀπειλοῦσε νά σταματήσει

τήν κυκλοφορία τῶν σιδηροδρόμων. Στίς 29 τοῦ Ὀχτώβρη (11 τοῦ Νοέμβρη) 1917 ἡ Βίκζελ ψήφισε ἀπόφαση πού καλοῦσε νά σχηματιστεῖ νέα, ἡ λεγόμενη «ὁμοιογενής σοσιαλιστική κυβέρνηση», στήν ὁποία θά ἔμπαιναν ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν κομμάτων «ἀπό τούς μπολσεβίκους ὥς τούς λαϊκούς σοσιαλιστές». Τήν ἴδια μέρα ἄρχισε ἡ σύσκεψη πού συγκλήθηκε στή Βίκζελ γιά τό θέμα τῆς σύνθεσης τῆς κυβέρνησης. Ἡ ΚΕ τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος θεώρησε δυνατό νά πάρει μέρος στίς διαπραγματεύσεις, παραδεχόμενη ὅτι ὁποιεσδήποτε διαπραγματεύσεις γιά τή διεύρυνση τῆς σύνθεσης τῆς κυβέρνησης καί τῆς ΠΚΕΕ μπορεῖ νά γίνουν μόνο πάνω στή βάση τῆς παραδοχῆς τοῦ προγράμματος δράσης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού ψήφισε τό ΙΙ συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Σύμφωνα μέ τόν ὁρισμό τοῦ Λένιν, οἱ διαπραγματεύσεις στή σύσκεψη πού συγκλήθηκε στή Βίκζελ «ἔπρεπε νά εἶναι ἕνα εἶδος διπλωματικῆς κάλυψης τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 43). Τό θέμα σχετικά μέ τίς διαπραγματεύσεις αὐτές συζητήθηκε στήν πλατιά συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τῆς 1 (14) καί στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τῆς 2 (15) τοῦ Νοέμβρη 1917. Γιά τήν πορεία τῶν διαπραγματεύσεων μέ τή Βίκζελ καί γιά τήν προδοτική στάση σέ σχέση μ' αὐτό τῶν Κάμενεφ, Ζηνόβιεφ, Ρίκοφ, Μιλιούτιν, Ριαζάνοφ καί ἄλλων βλ. στό βιβλίο «Πρακτικά τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Αὔγουστος τοῦ 1917-Φλεβάρης τοῦ 1918». Μόσχα, 1958, σελ. 124-132. — 7.

[4] *Κεντρισμός* — παραλλαγή τοῦ ὀπορτουνισμοῦ στό ἐργατικό κίνημα, ἐχθρικό πρός τό μαρξισμό-λενινισμό ρεῦμα πού ἐμφανίστηκε μέσα στά Σοσιαλδημοκρατικά κόμματα τῆς ΙΙ Διεθνοῦς πρίν τόν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο τοῦ 1914-1918.

Οἱ κεντριστές, χρησιμοποιώντας ψευτομαρξιστική φρασεολογία καί μεταμφιεζόμενοι σέ «ὀρθόδοξους μαρξιστές», εὐνουχοῦσαν τήν ἐπαναστατική οὐσία τοῦ μαρξισμοῦ, προσπαθοῦσαν νά διατηρήσουν τήν ἐπιρροή τῶν ἀνοιχτῶν ὀπορτουνιστῶν καί, συνεπῶς, καί τῆς ἀστικῆς τάξης στίς ἐργατικές μάζες. Ἡ ἰδεολογία τοῦ κεντρισμοῦ εἶναι ἰδεολογία προσαρμογῆς, ὑποταγῆς τῶν ταξικῶν συμφερόντων τοῦ προλεταριάτου στά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔλεγε ὅτι ὁ κεντρισμός εἶναι πολύ πιό ἐπικίνδυνος, πιό πολύ ἐπιβλαβής γιά τό ἐργατικό κίνημα ἀπ' ὅ,τι ὁ ἀνοιχτός ὀπορτουνισμός, καί καθόριζε τόν κεντρισμό σάν «ἕνα κοινωνικό προϊόν τῶν ἀντιφάσεων τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, τῆς συνένωσης τῆς πίστης στό μαρξισμό στά λόγια μέ τήν ὑποταγή στόν ὀπορτουνισμό στήν πράξη» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 331).

Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου οἱ κεντριστές ὑποστήριζαν στήν οὐσία τήν πολιτική τῶν ἀνοιχτῶν ὀπορτουνιστῶν, σοσιαλσωβινιστῶν, ὅμως συνάμα κήρυσσαν πασιφιστικά συνθήματα, ἀποτραβώντας τούς ἐργάτες ἀπό τήν ἐπαναστατική πάλη ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Ἕνας ἀπό τούς κύριους θεωρητικούς τοῦ κεντρισμοῦ ἦταν ὁ Κάουτσκι· ἐκπρόσωποι τοῦ κεντρισμοῦ στή Ρωσία ἦταν οἱ Τρότσκι, Μάρτοφ, Τσχεΐτζε κ.ἄ.

Ἀδιάλλακτος καί συνεπής ἀγωνιστής ἐνάντια στόν κεντρισμό τόσο στό ρωσικό, ὅσο καί στό διεθνή, ἦταν τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων μέ ἐπικεφαλῆς τόν Β. Ι. Λένιν. Οἱ μπολσεβίκοι, ξεσκεπάζοντας τόν κεντρισμό στή Ρωσία, βοήθησαν τά ἐπαναστατικά στοιχεῖα στά κόμματα τῆς ΙΙ

Διεθνοῦς νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τόν κεντρισμό, νά ξεκόψουν ἀπό τούς ὀπορτουνιστές καί νά δημιουργήσουν πραγματικά μαρξιστικά κομμουνιστικά κόμματα. — *8.*

[5] Πρόκειται γιά τά λόγια τοῦ Κ. Μάρξ ἀπό τό γράμμα του πρός τόν Λ. Κούγκελμαν τῆς 13 τοῦ Δεκέμβρη 1870 (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 253). — *8.*

[6] Βλ. Κ. Μάρξ. «Ἡ 18η Μπρυμαίρ τοῦ Λουδοβίκου Βοναπάρτη» καί «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 8ος, σελ. 205-207 καί τόμ. 22ος, σελ. 198-201). — *12.*

[7] Ὁ Β. Ι. Λένιν, μιλώντας γιά τίς ἐντολές τῶν ἀγροτῶν, πού εἶχαν δημοσιευτεῖ στήν ἐσέρικη ἐφημερίδα, ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο «Ὑποδειγματική ἐντολή. Συνταγμένη μέ βάση τίς 242 ἐντολές πού παρουσίασαν οἱ τοπικοί βουλευτές στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν στήν Πετρούπολη τό 1917», πού δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια Βσεροσίισκοβο Σοβιέτα Κρεστιάνσκιχ Ντεπουτάτοφ», ἀρ. φύλ. 88 καί 89 τῆς 19 καί 20 Αὐγούστου (τῆς 1 καί 2 τοῦ Σεπτέμβρη) 1917. Στό ἄρθρο αὐτό ὁ Λένιν ἀφιέρωσε ἀκριβῶς τότε τήν ἐργασία του «Ἀπό τό ἡμερολόγιο ἑνός δημοσιολόγου. Ἀγρότες καί ἐργάτες» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 108-116). — *14.*

[8] Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συνθήκη εἰρήνης ἀνάμεσα στή Σοβιετική Ρωσία καί στά κράτη τῆς Τετραμεροῦς συνεννόησης (τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστροουγγαρίας, τῆς Βουλγαρίας καί τῆς Τουρκίας), πού ὑπογράφηκε στίς 3 τοῦ Μάρτη 1918 στό Μπρέστ-Λιτόβσκ καί στίς 15 τοῦ Μάρτη ἐπικυρώθηκε ἀπό τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Οἱ ὅροι τῆς εἰρήνης ἦταν ἐξαιρετικά ἐπαχθεῖς γιά τή Σοβιετική Ρωσία. Σύμφωνα μέ τή συνθήκη, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς Γερμανίας καί τῆς Αὐστροουγγαρίας ἔπρεπε νά περάσουν ἡ Πολωνία, σχεδόν ὅλες οἱ χῶρες τῆς Βαλτικῆς, ἕνα μέρος τῆς Λευκορωσίας. Ἡ Οὐκρανία ἀποχωριζόταν ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία καί μετατρεπόταν σέ ἐξαρτημένο ἀπό τή Γερμανία κράτος. Ἡ Τουρκία ἀποσποῦσε τίς πόλεις Κάρς, Μπατούμ καί Ἀρνταγκάν. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1918 ἡ Γερμανία ἐπέβαλε στή Σοβιετική Ρωσία συμπληρωματική συνθήκη καί οἰκονομική συμφωνία, ὅπου προβάλλονταν νέες ληστρικές ἀπαιτήσεις.

Ἡ σύναψη τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ συνδεόταν μέ τήν ἐπίμονη πάλη κατά τοῦ Τρότσκι καί τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν». Ἡ συνθήκη εἰρήνης μέ τή Γερμανία ὑπογράφηκε μόνο χάρη στίς τεράστιες προσπάθειες τοῦ Β. Ι. Λένιν καί ἀποτέλεσε λαμπρό παράδειγμα τῆς σοφῆς καί εὐλύγιστης τακτικῆς τοῦ Λένιν, τῆς ἱκανότητας ἐπεξεργασίας τῆς μοναδικά σωστῆς πολιτικῆς σέ μιά ἐξαιρετικά περίπλοκη κατάσταση. Ἡ σύναψη τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ ἦταν συνετός πολιτικός συμβιβασμός. Ἔδοσε στό Σοβιετικό κράτος εἰρηνική ἀνάπαυλα καί τή δυνατότητα νά ἀποστρατεύσει τόν παλιό στρατό πού βρισκόταν σέ ἀποσύνθεση καί νά δημιουργήσει νέο, τόν Κόκκινο Στρατό, νά ἀναπτύξει τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ καί νά συγκεντρώσει

δυνάμεις γιά τή μελλοντική πάλη ἐνάντια στήν ἐσωτερική ἀντεπανάσταση καί τούς ξένους ἐπεμβασίες. Ἡ σύναψη τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ συνέβαλε στό παραπέρα δυνάμωμα τῆς πάλης γιά τήν εἰρήνη, στήν αὔξηση τῶν ἐπαναστατικῶν διαθέσεων στό στρατό καί στίς πλατιές λαϊκές μάζες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν. Μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Γερμανία, πού ἀνάτρεψε τό μοναρχικό καθεστώς, ἡ ΠΚΕΕ στίς 13 τοῦ Νοέμβρη ἀκύρωσε τή ληστρική συνθήκη τοῦ Μπρέστ. — *17.*

[9] Πρόκειται γιά τήν κατάπνιξη ἀπό τήν ἀντιδραστική φιλλανδική ἀστική τάξη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης στή Φιλλανδία, πού ἄρχισε στά μέσα τοῦ Γενάρη 1918 στίς νότιες βιομηχανικές περιοχές τῆς χώρας. Στίς 15 (28) τοῦ Γενάρη ἡ Φιλλανδική κόκκινη φρουρά κατέλαβε τήν πρωτεύουσα τῆς Φιλλανδίας, τό Ἕλσινγκφορς· ἡ ἀντιδραστική ἀστική κυβέρνηση Σβίνχουβουντ ἀνατράπηκε. Ἡ ἐξουσία πέρασε στά χέρια τῶν ἐργατῶν πού σχημάτισαν τήν ἐπαναστατική κυβέρνηση — τό Συμβούλιο τῶν λαϊκῶν πληρεξουσίων, ὅπου μπῆκαν οἱ Ο. Κούουσινεν, Γ. Σίρολα, Α. Τάιμι καί ἄλλοι. Τή βάση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στή χώρα τήν ἀποτέλεσαν «τά σέιμ τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων», πού ἐκλέγονταν ἀπό τούς ὀργανωμένους ἐργάτες· ὁ τύπος τῆς ἐξουσίας αὐτῆς, ὅπως ὑπογράμμιζε ὁ Β. Ι. Λένιν, ἦταν «νέος, προλεταριακός» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 51). Ἡ ἐπανάσταση στή Φιλλανδία ἦταν ὡς πρός τό χαρακτήρα της σοσιαλιστική, ἄν καί ἡ ἐπαναστατική κυβέρνηση στίς ἀρχές τῆς πάλης δέν εἶχε ξεκαθαρισμένο σοσιαλιστικό πρόγραμμα καί συγκέντρωνε τήν προσοχή της κυρίως στή λύση τῶν προβλημάτων τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης. Τά σπουδαιότερα μέτρα τῆς ἐργατικῆς κυβέρνησης ἦταν: ἡ ψήφιση νόμου γιά τή δωρεάν παραχώρηση στούς ἀκτήμονες ἀγρότες τῆς γῆς πού αὐτοί καλλιεργοῦσαν σέ πλήρη ἰδιοκτησία τους, ἡ ἀπαλλαγή τῶν φτωχῶν στρωμάτων τοῦ λαοῦ ἀπ' ὅλους τούς φόρους, ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν ἐπιχειρήσεων πού ἀνῆκαν στούς ἰδιοκτῆτες πού ἔφυγαν στό ἐξωτερικό, ἡ καθιέρωση κρατικοῦ ἐλέγχου στίς ἰδιωτικές τράπεζες (οἱ λειτουργίες τους ἀνατέθηκαν στήν Κρατική τράπεζα) κ. ἄ.

Τήν 1 τοῦ Μάρτη 1918 στήν Πετρούπολη ὑπογράφηκε σύμφωνο ἀνάμεσα στή Σοσιαλιστική ἐργατική Δημοκρατία τῆς Φιλλανδίας καί στή ΣΟΣΔΡ. Τό σύμφωνο αὐτό, πού στηριζόταν στίς ἀρχές τῆς πλήρους ἰσοτιμίας καί τοῦ σεβασμοῦ τῆς κυριαρχίας τῶν συμβαλλόμενων μερῶν, ἦταν τό πρῶτο στήν ἱστορία σύμφωνο ἀνάμεσα σέ δυό σοσιαλιστικές χῶρες.

Ὡστόσο, ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση νίκησε μόνο στίς πόλεις καί στίς ἀγροτικές ἐπαρχίες τοῦ νότιου τμήματος τῆς Φιλλανδίας. Ἡ κυβέρνηση τοῦ Σβίνχουβουντ, ἀφοῦ στερεώθηκε στό βόρειο τμῆμα τῆς χώρας, ἀπευθύνθηκε γιά βοήθεια πρός τή γερμανική κυβέρνηση τοῦ Κάιζερ. Ἡ ἐπέμβαση τῶν γερμανικῶν ἐνόπλων δυνάμεων εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τό Μάη τοῦ 1918 νά καταπνιγεῖ ἡ ἐπανάσταση στή Φιλλανδία, ὕστερα ἀπό σκληρό ἐμφύλιο πόλεμο. — *22.*

[10] *Λονγκετιστές* — ὀπαδοί τῆς μειοψηφίας στό Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα, πού ἐπικεφαλῆς της ἦταν ὁ Ζάν Λονγκέ. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου 1914-1918 οἱ λονγκετιστές κρατοῦσαν κεντριστική

στάση καί ἐφάρμοζαν συμβιβαστική πολιτική ἀπέναντι στούς σοσιαλσωβινιστές· ἀπόριπταν τήν ἐπαναστατική πάλη καί ἔστεκαν στίς θέσεις τῆς «ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας» στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Ὁ Λένιν ὀνόμαζε τούς λονγκετιστές μικροαστούς ἐθνικιστές (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 37ος, σελ. 298). Ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης οἱ λονγκετιστές στά λόγια διακήρυσσαν ὅτι εἶναι ὀπαδοί τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, στήν πράξη ὅμως παρέμειναν ἀντίπαλοί της. — *24.*

11 Τό χαιρετιστήριο πού ἔστειλε ὁ Β. Ι. Λένιν στή *«Νάσα Σμένα»* («Νέα Γενιά μας»), ἀπευθυνόταν πρός τή νεολαία τοῦ κυβερνείου τῆς Πετρούπολης μέ τήν εὐκαιρία τῆς «ἑβδομάδας τῆς νεολαίας», πού ὀργανώθηκε ἀπό τούς κομσομόλους τῆς Πετρούπολης· ἡ «ἑβδομάδα» εἶχε σάν σκοπό της τήν πιό πλατιά προσέλκυση τῆς ἐργατοαγροτικῆς νεολαίας στήν κοινωνική ἐργασία. — *25.*

12 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του *τή συνθήκη εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν,* πού ἔβαλε τέρμα στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο τοῦ 1914-1918. Ἡ συνθήκη ὑπογράφηκε στίς 28 τοῦ Ἰούνη 1919 ἀπό τίς ΕΠΑ, τή Βρετανική αὐτοκρατορία, τή Γαλλία, τήν Ἰταλία, τήν Ἰαπωνία καί τά συμμαχικά τους κράτη, ἀπό τή μιά μεριά, καί τή Γερμανία ἀπό τήν ἄλλη.

Ὁ Λένιν, κάνοντας ἐκτίμηση στή συνθήκη εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν στίς 15 τοῦ Ὀχτώβρη 1920 ἔλεγε: «Εἶναι μιά πρωτάκουστη καί ληστρική εἰρήνη, πού θέτει σέ κατάσταση δούλων δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, καί μέσα σ' αὐτούς καί τούς πιό πολιτισμένους» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 301). Ἡ συνθήκη εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν εἶχε σάν σκοπό τήν κατοχύρωση τοῦ ξαναμοιράσματος τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου πρός ὄφελος τῶν νικητριῶν χωρῶν, καθώς ἐπίσης καί τή δημιουργία ἑνός συστήματος σχέσεων ἀνάμεσα στίς χῶρες, πού ἀπόβλεπε στήν κατάπνιξη τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί στή συντριβή τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος σέ ὅλο τόν κόσμο. — *28.*

13 *Ἡ συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης τῆς πόλης Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ)* ἔγινε στίς 20-21 τοῦ Δεκέμβρη 1919· στή συνδιάσκεψη συζητήθηκαν τά ἑξῆς θέματα: ἡ Πανρωσική κομματική συνδιάσκεψη, τά καύσιμα, τά κομμουνιστικά Σάββατα, ἡ ἐπιδημία τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου καί τά μέτρα καταπολέμησής της, ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση τῆς Μόσχας, ἡ Γενική στρατιωτική ἐκπαίδευση καί τά τμήματα εἰδικῆς ἀποστολῆς.

Στό θέμα τῶν κομμουνιστικῶν Σαββάτων ψηφίστηκε ἀπόφαση, ὅπου ὑπογραμμιζόταν ἡ τεράστια σημασία τους, σάν πρῶτα βήματα γιά τήν πρακτική ἐφαρμογή τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἡ κομματική συνδιάσκεψη ἀναγνώρισε ἐπίσης τή μεγάλη σημασία τῶν κομμουνιστικῶν Σαββάτων «μέ τήν ἔννοια τῶν πραγματικῶν ἀποτελεσμάτων στόν τομέα τῆς αὔξησης τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας καί τῆς ἀνάκαμψης τῆς κρίσης στίς μεταφορές, στά καύσιμα, στόν ἐπισιτισμό καί σέ ἄλλους κλάδους, πού περνᾶ ἡ Σοβιετική Δημοκρατία» καί κάλεσε ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματος «νά συμμετέχουν ὑποχρεωτικά στά κομμουνιστικά Σάββατα καί νά δουλεύουν σ' αὐτά μέ τόν πιό ἐντατικό παραγωγικό τρόπο».

Μετά τήν ἔκθεση τοῦ Λένιν ἡ συνδιάσκεψη ἄκουσε τήν εἰσήγηση γιά τήν ὀργανωτική πλευρά τῶν κομμουνιστικῶν Σαββάτων καί ἐνέκρινε τίς ὁδηγίες. Ἡ Κομματική ἐπιτροπή Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐπεξεργάστηκε καί ἐπικύρωσε τόν «Κανονισμό γιά τά κομμουνιστικά Σάββατα» (δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» τῆς 27 τοῦ Δεκέμβρη 1919). Γιά τήν ἄμεση καθοδήγηση τῶν Σαββάτων αὐτῶν στήν Ἐπιτροπή Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) δημιουργήθηκε εἰδικό τμῆμα γιά τά κομμουνιστικά Σάββατα. — *32.*

14 *Ἡ ΙΙΙ Κομμουνιστική Διεθνής* ἱδρύθηκε στό Ι (Ἱδρυτικό) συνέδριο τῆς ΚΔ πού ἔγινε στίς 2-6 τοῦ Μάρτη 1919. Στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου πῆραν μέρος 52 ἀντιπρόσωποι ἀπό τούς ὁποίους 34 μέ θετική ψῆφο καί 18 μέ συμβουλευτική. Ἀντιπροσωπεύτηκαν τά παρακάτω Κομμουνιστικά καί Σοσιαλιστικά κόμματα, ὁμάδες καί ὀργανώσεις: τά κομμουνιστικά κόμματα τῆς Ρωσίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Γερμανικῆς Αὐστρίας, τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Φιλλανδίας, τῆς Οὐκρανίας, τῆς Λεττονίας, τῆς Λιθουανίας, τῆς Λευκορωσίας, τῆς Ἐσθονίας, τῆς Ἀρμενίας, τῶν γερμανῶν τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα, τό Σουηδικό ἀριστερό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, τό Νορβηγικό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, τό Ἐλβετικό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα (ἀντιπολίτευση), ἡ Βαλκανική Ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία, ἡ ἑνωμένη ὁμάδα τῶν ἀνατολικῶν λαῶν τῆς Ρωσίας, ἡ Τσιμμερβαλντινή ἀριστερή πτέρυγα τῆς Γαλλίας, ἡ τσεχική, ἡ βουλγαρική, ἡ γιουγκοσλαβική, ἡ ἀγγλική, ἡ γαλλική καί ἡ ἐλβετική κομμουνιστική ὁμάδα, ἡ ὀλλανδική σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα, ὁ ἀμερικανικός σύνδεσμος σοσιαλιστικῆς προπαγάνδας, τό Σοσιαλιστικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Ἀμερικῆς, τό Σοσιαλιστικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Κίνας, ἡ Κορεατική Ἐργατική ἕνωση τῆς Κορέας, τό τουρκεστανικό, τό τουρκικό, τό γεωργιανό, τό ἀζερμπαϊτζανικό, τό περσικό τμῆμα τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου τῶν ἀνατολικῶν λαῶν καί ἡ Τσιμμερβαλντινή ἐπιτροπή.

Στήν πρώτη συνεδρίαση πάρθηκε ἀπόφαση «νά συνεδριάσει σάν διεθνής κομμουνιστική συνδιάσκεψη» καί ἐγκρίθηκε ἡ παρακάτω ἡμερήσια διάταξη: 1) ἀνακήρυξη τῆς συνδιάσκεψης σέ σῶμα, 2) εἰσηγήσεις, 3) τό πρόγραμμα δράσης τῆς διεθνοῦς κομμουνιστικῆς συνδιάσκεψης, 4) ἡ ἀστική δημοκρατία καί ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, 5) ἡ συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης καί ἡ στάση ἀπέναντι στά σοσιαλιστικά ρεύματα, 6) ἡ διεθνής κατάσταση καί ἡ πολιτική τῆς Ἀντάντ, 7) Διακήρυξη, 8) ἡ λευκή τρομοκρατία, 9) ἐκλογές Γραφείου καί διάφορα ὀργανωτικά ζητήματα.

Κεντρική θέση στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης κατεῖχαν οἱ θέσεις καί ἡ εἰσήγηση τοῦ Λένιν γιά τήν ἀστική δημοκρατία καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ἡ συνδιάσκεψη ἐξέφρασε ὁμόφωνα τήν ἀλληλεγγύη της μέ τίς θέσεις τοῦ Λένιν καί ψήφισε ἀπόφαση νά τίς διαβιβάσει στό Γραφεῖο γιά τήν πλατιά διάδοσή τους στίς διάφορες χῶρες. Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε ἐπίσης σάν συμπλήρωση στίς θέσεις τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 37ος, σελ. 510).

Στίς 4 τοῦ Μάρτη, ὕστερα ἀπό τήν ψήφιση τῶν θέσεων καί τῆς ἀπόφασης πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε ἀπόφαση «νά ἀνακηρυχθεῖ σέ ΙΙΙ Διεθνή καί νά πάρει τήν ὀνομασία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς». Τήν ἴδια ἐπίσης ἡμέρα ψηφίστηκε ὁμόφωνα ἀπόφαση νά θεωρηθεῖ ἡ ἕνωση τοῦ Τσίμμερβαλντ διαλυμένη. Στίς 4 τοῦ

Μάρτη ἐγκρίθηκε ἐπίσης τό πρόγραμμα δράσης τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού οἱ κύριες θέσεις του συνοψίζονταν στά παρακάτω: 1) τό ἀναπόφευκτο τῆς ἀντικατάστασης τοῦ καπιταλιστικοῦ κοινωνικοῦ συστήματος ἀπό τό κομμουνιστικό, 2) ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου γιά τήν ἀνατροπή τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων, 3) ἡ κατάργηση τοῦ ἀστικοῦ κράτους καί ἡ ἀντικατάστασή του ἀπό κράτος νέου τύπου, ἀπό τό κράτος τοῦ προλεταριάτου, τύπου Σοβιέτ, πού θά διασφαλίσει τό πέρασμα στήν κομμουνιστική κοινωνία.

Ἀνάμεσα στά ντοκουμέντα τοῦ συνεδρίου σπουδαία σημασία εἶχε ἡ Διακήρυξη πρός τούς προλετάριους ὅλου τοῦ κόσμου, στήν ὁποία τονιζόταν ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής εἶναι κληρονόμος τῶν ἰδεῶν τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς, πού ἐκφράστηκαν στό «Μανιφέστο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος». Τό συνέδριο κάλεσε τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν νά ὑποστηρίξουν τή Σοβιετική Ρωσία, ἀξίωσε τή μή ἐπέμβαση τῆς Ἀντάντ στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τῆς Δημοκρατίας τῶν Σοβιέτ, τήν ἀποχώρηση τῶν στρατευμάτων τῶν ἐπεμβασιῶν ἀπό τό ἔδαφος τῆς Ρωσίας, τήν ἀναγνώριση τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, τήν ἄρση τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ καί τήν ἀποκατάσταση ἐμπορικῶν σχέσεων. Στήν ἀπόφαση «Γιά τή στάση ἀπέναντι στά «σοσιαλιστικά» ρεύματα καί στή συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης» τό συνέδριο καταδίκασε τίς προσπάθειες ἀνασυγκρότησης τῆς II Διεθνοῦς «πού εἶναι ἁπλῶς ὅπλο στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης», καί δήλωσε ὅτι τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τή συνδιάσκεψη αὐτή.

Ἡ ἵδρυση τῆς III, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἔπαιξε τεράστιο ρόλο στό ξεσκέπασμα τοῦ ὁπορτουνισμοῦ μέσα στό ἐργατικό κίνημα, στήν ἀποκατάσταση τῶν δεσμῶν ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους τῶν διάφορων χωρῶν, στή δημιουργία καί στό δυνάμωμα τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων. — *34.*

15 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τίς «Θέσεις τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν κατάσταση στό Ἀνατολικό μέτωπο», πού γράφτηκαν στίς 11 τοῦ Ἀπρίλη 1919 καί μέ τίς ὁποῖες ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος ἀπευθύνθηκε πρός ὅλες τίς κομματικές ὀργανώσεις καί πρός ὅλα τά συνδικάτα μέ τήν παράκληση «νά καταπιαστοῦν μέ τή δουλιά μέ ἐπαναστατικό τρόπο» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 38ος, σελ. 271-274). — *36.*

16 *Ἡ Πανουκρανική Στρατιωτική Ἐπαναστατική ἐπιτροπή* — προσωρινό ὄργανο τῆς ἐπαναστατικῆς ἐξουσίας στήν Οὐκρανία, δημιουργήθηκε μέ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ τῆς Οὐκρανίας τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη 1919 (τή μέρα τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς Πολτάβας καί τοῦ Χάρκοβου) μέ πρόεδρο τόν Γκ. Ι. Πετρόβσκι καί μέλη τόν Β. Π. Ζατόνσκι, τόν Ντ. Ζ. Μανουήλσκι καί δυό ἀντιπροσώπους ἀπό τά ἄλλα κόμματα. Ἡ Ἐπαναστατική ἐπιτροπή, στήν ὁποία παραχωροῦνταν οἱ ἁρμοδιότητες τῆς ΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ τῆς Οὐκρανίας, καθῆκον εἶχε: τήν ὀργάνωση ὁλόπλευρης βοήθειας στόν Κόκκινο Στρατό γιά τήν ὁριστική συντριβή τῶν λευκοφρουριτῶν, τήν ἐξάλειψη τῶν τσιφλικάδων καί τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας, τήν ἐγκαθίδρυση σταθερῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας στήν ἐπικράτεια τῆς Σοβιετικῆς Οὐκρανίας, τή σύγκληση τοῦ IV Πανουκρανικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ ἀμέσως μόλις ἀπελευθερωθεῖ τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ οὐκρανικοῦ ἐδάφους. — *44.*

[17] *Μποροτμπιστές* — μέλη τοῦ μικροαστικοῦ, ἐθνικιστικοῦ κόμματος πού δημιουργήθηκε τό Μάη τοῦ 1918 μετά τή διάσπαση τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν τῆς Οὐκρανίας. Ὀνομάζονταν ἔτσι ἀπό τόν τίτλο τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ Κόμματός τους, τῆς ἐφημερίδας «Μποροτμά» («Ἀγώνας»). Τό Μάρτη τοῦ 1919 ὀνομάστηκαν Κόμμα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν κομμουνιστῶν μποροτμπιστῶν τῆς Οὐκρανίας, καί τόν Αὔγουστο Κομμουνιστικό κόμμα μποροτμπιστῶν τῆς Οὐκρανίας. Ἐπικεφαλῆς τοῦ Κόμματος τῶν μποροτμπιστῶν ἦταν ὁ Β. Μπλακίτνι, ὁ Γκ. Γκρίνκο, ὁ Α. Σούμσκι καί ἄλλοι. Στίς γραμμές τοῦ Κόμματος τῶν μποροτμπιστῶν ἦταν πολλά ἀντεπαναστατικά πετλιουρικά στοιχεῖα τά ὁποῖα, καλυπτόμενα μέ ἐπαναστατική φρασεολογία, μέ δηλώσεις παραδοχῆς τοῦ κομμουνιστικοῦ προγράμματος δράσης, τάσσονταν στήν πράξη ἐνάντια στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἐφάρμοζαν γραμμή διάσπασης τοῦ ἑνιαίου ἐπαναστατικοῦ μετώπου τῶν ἐργαζομένων τῆς Οὐκρανίας καί τῆς Ρωσίας. Τό λενινιστικό χαρακτηρισμό τοῦ Κόμματος τῶν μποροτμπιστῶν βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 122 καί 159.

Οἱ μποροτμπιστές ἀπευθύνθηκαν δυό φορές στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς μέ τήν παράκληση νά προσληφθοῦν στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί νά ἀναγνωριστοῦν σάν τό βασικό Κομμουνιστικό κόμμα στήν Οὐκρανία. Στίς 26 τοῦ Φλεβάρη 1920 ἡ Κομμουνιστική Διεθνής ψήφισε σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό ειδική ἀπόφαση μέ τήν ὁποία τούς πρότεινε νά διαλύσουν τό κόμμα τους καί νά συγχωνευτοῦν στό ΚΚ (μπ) τῆς Οὐκρανίας. Τήν ἐπιθυμία νά δημιουργηθεῖ στήν Οὐκρανία δεύτερο παράλληλο κόμμα, ἀναφερόταν στήν ἀπόφαση, ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς δέν μπορεῖ παρά νά τή θεωρήσει σάν προσπάθεια διάσπασης τῶν γραμμῶν τῶν ἐργαζομένων.

Λόγω τῆς ἀνόδου τῆς ἐπιροῆς τῶν μπολσεβίκων στίς ἀγροτικές μάζες καί τίς ἐπιτυχίες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν Οὐκρανία, οἱ μποροτμπιστές ἀναγκάστηκαν νά πάρουν ἀπόφαση γιά τήν αὐτοδιάλυση τοῦ Κόμματός τους.

Ἡ IV συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚ (μπ) τῆς Οὐκρανίας, πού ἔγινε ἀπό τίς 17 ὥς τίς 23 τοῦ Μάρτη 1920, ἐκφράστηκε ὑπέρ τῆς πρόσληψης τῶν μποροτμπιστῶν στίς γραμμές τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Οὐκρανίας, ὅλα μάλιστα τά νέα μέλη πέρασαν ἀπό ἀνακαταγραφή. Ἀργότερα ὅμως πολλοί μποροτμπιστές συνέχισαν νά ἀναπτύσσουν ἀντισοβιετική δράση, καθοδηγώντας τήν πάλη τῶν ἀντεπαναστατικῶν, ἀστικοεθνικιστικῶν στοιχείων στήν Οὐκρανία. — *45.*

[18] Τό βιβλίο τοῦ ἀμερικανοῦ συγγραφέα κομμουνιστῆ Τζών Ρίντ «Δέκα μέρες πού συγκλόνισαν τόν κόσμο», πού βγῆκε στίς ΕΠΑ τό 1919, εἶχε τεράστια ἐπιτυχία (μόνο τό 1919 ἐκδόθηκε τρεῖς φορές). Ὁ Λένιν πῆρε ἕνα ἀντίτυπο τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἀπό τόν συγγραφέα ὅταν εἶχε ἔλθει γιά δεύτερη φορά στή Σοβιετική Ἕνωση στά τέλη τοῦ 1919. Ὁ πρόλογος τοῦ Λένιν προοριζόταν γιά τή νέα ἀμερικανική ἔκδοση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ. Ὡστόσο, τό βιβλίο μέ τόν πρόλογο τοῦ Λένιν βγῆκε στίς ΕΠΑ μόλις τό 1926. Τό 1923 τό βιβλίο τοῦ Τζών Ρίντ βγῆκε στή Σοβιετική Ρωσία ἀπό τό Ἐκδοτικό «Κράσναγια Νόβ», ὅπου καί πρωτοδημοσιεύτηκε ὁ πρόλογος τοῦ Β. Ι. Λένιν. — *48.*

[19] Τό σημείωμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν τό ἔγραψε τό 1919 ἤ τό 1920 σέ μιά ἀπό τίς

συνεδριάσεις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στά τέλη τοῦ 1924 ἀνακαλύφθηκε τό σημείωμα αὐτό καί πρωτοδημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα». Δέν κατορθώθηκε νά καθοριστεῖ ἀκριβῶς ὁ χρόνος πού γράφτηκε. — *49.*

[20] *Τό πρῶτο συνέδριο τῶν ἐργατριῶν καί ἀγροτισσῶν τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης* ἔγινε στίς 15-16 τοῦ Γενάρη 1920. Πῆραν μέρος 403 γυναῖκες ἀντιπρόσωποι, 157 κομμουνίστριες καί 246 ἐξωκομματικές. Ἀνάμεσα στίς ἀντιπροσώπους ἦταν: 91 ἀγρότισσες, 131 ἐργάτριες, 133 ἐκπρόσωποι τῆς διανοητικῆς ἐργασίας, 15 ράφτριες, 11 νοικοκυρές καί 2 γυναῖκες-πολιτοφύλακες. Ἄν καί στό συνέδριο ὑπερτεροῦσαν οἱ ἐξωκομματικές, ὅμως τό πνεῦμα τοῦ συνεδρίου ἦταν ἔκδηλα κομμουνιστικό. Τό συνέδριο συζήτησε τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ τρέχουσα κατάσταση, τό Κόμμα τῶν κομμουνιστῶν, ἡ ἐργάτρια καί ἡ ἀγρότισσα, τό ζήτημα τῆς γῆς, οἱ καταναλωτικές κομμοῦνες, ἡ κοινωνική διαπαιδαγώγηση κ.ἄ. Τήν πρώτη μέρα τοῦ συνεδρίου διαβάστηκε τό χαιρετιστήριο τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τό συνέδριο καί στάλθηκε ἀπαντητικό τηλεγράφημα στόν Λένιν. Χαιρέτισε τό συνέδριο ἀπομέρους τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί τοῦ Κεντρικοῦ Τμήματος ἐργατριῶν καί ἀγροτισσῶν ἡ Ε. Ντ. Στάσοβα, πού τόνισε τήν ἰδιαίτερη σημασία τῆς ἐπικείμενης «ἑβδομάδας τοῦ μετώπου» καί κάλεσε τίς γυναῖκες-ἀντιπροσώπους νά ἐντείνουν ὅλες τους τίς δυνάμεις γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ὁμαλῆς ζωῆς. Τό πρῶτο συνέδριο κυβερνείου τῶν ἐργατριῶν καί ἀγροτισσῶν ἔδειξε ἔκδηλα τήν ἐπιθυμία τῶν γυναικῶν-ἐργατριῶν καί ἀγροτισσῶν νά συμμετάσχουν δραστήρια στήν οἰκοδόμηση τῆς νεαρῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. — *50.*

[21] *Ἡ ΠΕΕ (Πανρωσική Ἔκτακτη Ἐπιτροπή)* δημιουργήθηκε στίς 7 (20) τοῦ Δεκέμβρη 1917 μέ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν «ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση, στό σαμποτάζ καί στήν αἰσχροκέρδεια». Ἡ ΠΕΕ, σάν ἕνα ἀπό τά πιό βασικά ὄργανα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἔπαιξε τεράστιο ρόλο στόν ἀγώνα κατά τῆς ὑπονομευτικῆς δραστηριότητας τῆς ἀντεπανάστασης καί γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς κρατικῆς ἀσφάλειας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ὁ Β. Ι. Λένιν, κάνοντας ἐκτίμηση τῆς δράσης τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς, στήν εἰσήγησή του στό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τό Δεκέμβρη τοῦ 1921 τόνιζε: «Ἦταν ὁ θεσμός ἐκεῖνος πού στάθηκε τό συντριπτικό μας ὅπλο ἐνάντια στίς ἀναρίθμητες συνωμοσίες καί στίς ἀναρίθμητες ἐπιβουλές κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας». (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 150). Τό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ στήν «ἀπόφαση γιά τή ΒΕΤΣΕΚΑ», ἀφοῦ σημείωσε τήν ἡρωϊκή δουλιά πού ἔκαναν τά ὄργανα τῆς ΒΕΤΣΕΚΑ γιά τήν περιφρούρηση τῶν κατακτήσεων τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης καί παίρνοντας ὑπόψη τό δυνάμωμα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πρότεινε νά περιοριστοῦν οἱ ἁρμοδιότητες τῆς Ἐπιτροπῆς. Στήν ἀπόφαση αὐτή βρῆκαν ἀντανάκλαση οἱ προτάσεις τοῦ Λένιν πού ὑπῆρχαν στό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή ΒΕΤΣΕΚΑ, πού τό ἔγραψε στήν 1 τοῦ Δεκέμβρη 1921 (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 369). Στίς 6 τοῦ Φλεβάρη 1922 ἡ ΠΚΕΕ ψήφισε ἀπόφαση γιά τή διάλυση τῆς ΠΕΕ. — *51.*

[22] Τό σχέδιο ἀπόφασης πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν ἐγκρίθηκε στή συνεδρίαση

τοῦ Συμβουλίου Ἐργατικῆς καί Ἀγροτικῆς Ἄμυνας τῆς 16 τοῦ Γενάρη 1920 κατά τή συζήτηση τῆς εἰσήγησης «Γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς Εἰδικῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου στούς σιδηροδρόμους (Ὀσκόμ) καί τοῦ Τμήματος Μεταφορῶν τῆς Πανρωσικῆς Ἔκτακτης Ἐπιτροπῆς (ΤΟΒΕΤΣΕΚΑ)». — *51.*

[23] Στίς 2 τοῦ Γενάρη 1920 ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἔκανε πρόταση στή μουσαβατιστική κυβέρνηση τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν νά συνάψουν συμφωνία γιά ἀπό κοινοῦ δράση ἐνάντια στόν Ντενίκιν. Ὡστόσο, ἡ κυβέρνηση αὐτή ἀπάντησε ἀρνητικά στήν πρόταση αὐτή.

Στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἔγινε στίς 17 καί 18 τοῦ Γενάρη 1920, ἔγινε εἰσήγηση ἀπό τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τή δυνατότητα διαπραγματεύσεων εἰρήνης μέ τό Ἀζερμπαϊτζάν. Τό Πολιτικό Γραφεῖο ψήφισε πάνω στό ζήτημα αὐτό τό σχέδιο ἀπόφασης πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν. — *52.*

[24] Τό *«Σχέδιο (ἤ θέσεις) ἀπάντησης τοῦ ΚΚΡ στό γράμμα τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος Γερμανίας»* γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν σάν ἀπάντηση στήν πρόταση τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος Γερμανίας νά ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις γιά τούς ὅρους προσχώρησής του στήν Κομμουνιστική Διεθνή. Στίς 20 τοῦ Γενάρη 1920 οἱ θέσεις τοῦ Λένιν συζητήθηκαν στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἀποφάσισε νά παρθοῦν σάν βάση οἱ θέσεις καί νά δημιουργηθεῖ ἐπιτροπή μέ τή συμμετοχή τοῦ Λένιν γιά τήν τελική διατύπωση τῆς ἀπάντησης — μετατροπῆς τῶν θέσεων σέ μορφή γράμματος. — *54.*

[25] «*Die Freiheit*» («Ἐλευθερία») — καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος Γερμανίας· ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1918 ὥς τίς 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1922. — *54.*

[26] Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι «Τά προβλήματα ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς βιομηχανίας», πού δημοσιεύτηκε σέ περίληψη στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 20 τῆς 30 τοῦ Γενάρη 1920. — *62.*

[27] Ὁ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι ἔγραψε τήν μπροσούρα «Τά βασικά προβλήματα ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας». Ἡ μπροσούρα ἐκδόθηκε τό Φλεβάρη τοῦ 1920. — *62.*

[28] Τό ζήτημα τοῦ μετασχηματισμοῦ τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου σέ Ἐργατοαγροτική ἐπιθεώρηση τέθηκε στά τέλη τοῦ 1919 καί συζητήθηκε στό VII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Γιά τήν ἐπεξεργασία τοῦ νομοσχεδίου γιά τήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση συγκροτήθηκε ἀπό τήν ΠΚΕΕ ἐπιτροπή ἀποτελούμενη ἀπό ἀντιπροσώπους τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου, τοῦ ΠΚΣΣ καί τῆς ΠΚΕΕ. Ὑπῆρχαν τρία νομοσχέδια γιά τήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση: 1) τό σχέδιο τῆς ἐργατικῆς ἐπιθεώρησης Μόσχας (δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 4 τῆς 6 τοῦ Γενάρη 1920), 2) τό σχέδιο τῆς ΠΚΕΕ ἀπό κοινοῦ μέ τό ΠΚΣΣ (δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 14 τῆς 22

τοῦ Γενάρη 1920) καί 3) τό σχέδιο τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου (δέν δημοσιεύτηκε). Ἐπειδή ἡ ἐπιτροπή δέν κατέληξε σέ κανένα ἀποτέλεσμα, τό ζήτημα ὑποβλήθηκε γιά συζήτηση στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), τό ὁποῖο στήν ἀπόφασή του τῆς 23 τοῦ Γενάρη 1920 ἔδοσε τίς ὁδηγίες αὐτές πού πρότεινε ὁ Λένιν.

Μέ βάση τίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ καί τῶν παρατηρήσεων τοῦ Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 64, 65-66) καταρτίστηκε ὁ «Νόμος γιά τήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση», πού ψηφίστηκε ἀπό τή σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ τῆς 7 τοῦ Φλεβάρη 1920 (δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 28 τῆς 8 τοῦ Φλεβάρη 1920), σύμφωνα μέ τόν ὁποῖο ὁ Κρατικός ἔλεγχος ἀναδιοργανώθηκε «σέ ἑνιαῖο ὄργανο τοῦ σοσιαλιστικοῦ ἐλέγχου πάνω στή βάση τῆς χρησιμοποίησης στά ὄργανα τοῦ πρώην Κρατικοῦ ἐλέγχου τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν».

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπεξεργάστηκε ὁλόπλευρα τίς ἀρχές τῆς ὀργάνωσης τοῦ ἐλέγχου στό Σοβιετικό κράτος· στά τελευταῖα του ἄρθρα (1923) ὁ Λένιν παρουσίασε τό σχέδιο ἀναδιοργάνωσης τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης. Θεμελιακές ἀρχές τοῦ λενινιστικοῦ σχεδίου ἦταν ἡ συνένωση τοῦ κομματικοῦ καί τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου, ἡ πλατιά χρησιμοποίηση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν στή δουλιά τοῦ ἐλέγχου. Ὁ Λένιν ἔβλεπε σ' αὐτό τήν ἐγγύηση τῆς πετυχημένης δουλιᾶς, τήν πηγή ἀνεξάντλητης δύναμης τοῦ Κόμματος καί τοῦ κράτους. Σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν τό XII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) δημιούργησε ἑνιαῖο ὄργανο Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐλέγχου (ΚΕΕ) — Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης (ΕΑΕ) πού ἀσκοῦσε τά καθήκοντα τοῦ κομματικοῦ καί κρατικοῦ ἐλέγχου. — *64.*

29 Πρόκειται γιά τήν κατάπνιξη τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας στήν Οὐγγαρία, πού ἀνακηρύχθηκε στίς 21 τοῦ Μάρτη 1919.

Οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀντάντ πῆραν ἐχθρική θέση ἀπέναντι στήν ἐγκαθίδρυση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στήν Οὐγγαρία. Στή Σοβιετική Δημοκρατία ἔκαναν οἰκονομικό ἀποκλεισμό. Ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Οὐγγαρίας ὀργανώθηκε στρατιωτική ἐπέμβαση. Ἡ ἐπίθεση τῶν στρατευμάτων τῶν ἐπεμβασιῶν δραστηριοποίησε τήν οὐγγρική ἀντεπανάσταση. Ἡ προδοσία τῶν δεξιῶν σοσιαλδημοκρατῶν, πού συμμάχησαν μέ τό διεθνή ἰμπεριαλισμό, ἦταν ἐπίσης μιά ἀπό τίς αἰτίες τῆς πτώσης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Οὐγγαρίας.

Ἡ δυσμενής διεθνής κατάσταση πού διαμορφώθηκε τό καλοκαίρι τοῦ 1919, ὅταν ἡ Σοβιετική Ρωσία ἦταν πολιορκημένη ἀπό ὅλες τίς πλευρές ἀπό τούς ἐχθρούς καί δέν μποροῦσε νά δόσει βοήθεια στή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Οὐγγαρίας, ἔπαιξε ἐπίσης ἀρνητικό ρόλο. Τήν 1η τοῦ Αὐγούστου 1919, ὕστερα ἀπό τίς ἑνωμένες ἐνέργειες τῆς ἐξωτερικῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἐπέμβασης καί τῆς ἐσωτερικῆς ἀντεπανάστασης, ἡ Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐγγαρία ἀνατράπηκε. — *68.*

30 Πρόκειται γιά τίς διαπραγματεύσεις τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας μέ τά μικρά ἀστικά κράτη, πού συνόρευαν μέ τή Σοβιετική Δημοκρατία, γιά τήν κοινή καί ταυτόχρονη ἐπίθεση κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ Τσώρτσιλ, στήν ἐκστρατεία αὐτή ἔπρεπε νά πάρουν μέρος «14 κράτη»: οἱ ΕΠΑ, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἰαπωνία, ἡ Ἰταλία, ἡ Φιλλανδία, ἡ Ἐσθονία, ἡ Λεττονία, ἡ Λιθουανία, ἡ Πολωνία, ἡ Οὐκρανία, ἡ Γεωργία, τό

᾿Αζερμπαϊτζάν, ἡ ᾿Αρμενία. Οἱ ὀργανωτές τῆς ἐκστρατείας καθόρισαν ἀκόμη καί τήν προθεσμία κατάληψης ἀπ' αὐτούς τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας, τό Δεκέμβρη τοῦ 1919. Ὡστόσο ἡ «ἐκστρατεία» αὐτή ἀπότυχε παρόλο πού, ὅπως τόνιζε ὁ Β. Ι. Λένιν, ὅλα τά μέσα πίεσης, «οἰκονομικῆς, ἐπισιτιστικῆς, στρατιωτικῆς χρησιμοποιήθηκαν γιά τόν ἐξαναγκασμό τῆς ᾿Εσθονίας, τῆς Φιλλανδίας καί, ἀναμφισβήτητα τῆς Λεττονίας, τῆς Λιθουανίας καί τῆς Πολωνίας, γιά τόν ἐξαναγκασμό ὅλων αὐτῶν τῶν κρατῶν νά στραφοῦν ἐναντίον μας» (῞Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 39ος, σελ. 347-348).

Οἱ ἀστικές κυβερνήσεις τῶν κρατῶν τῆς Βαλτικῆς ἀπόφευγαν νά πάρουν δραστήρια μέρος στόν πόλεμο κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, γιατί ἡ Σοβιετική Ρωσία, προτείνοντάς τους ἐπανειλημμένα τή σύναψη εἰρήνης, δέν ἐπιβουλευόταν τήν ἀνεξαρτησία καί τήν κυριαρχία τῶν μικρῶν κρατῶν πού πρίν ἀνῆκαν στή Ρωσική αὐτοκρατορία, ἐνῶ ὁ Κολτσάκ καί ὁ Ντενίκιν διακήρυξαν τό σύνθημα τῆς «ἑνιαίας καί ἀδιαίρετης» Ρωσίας. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἡ συμμετοχή τῶν κρατῶν τῆς Βαλτικῆς στήν ἀντισοβιετική ἐκστρατεία προσέκρουσε στή θέληση τῶν πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν πού ζητοῦσαν νά σταματήσει ὁ πόλεμος κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί νά ὑπογραφεῖ εἰρήνη. Ἡ ἀγγλική κυβέρνηση (πρωτεργάτης καί ἐμπνευστής τῆς ἐκστρατείας αὐτῆς) τό φθινόπωρο τοῦ 1919, κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ἄγγλων ἐργατῶν, ἐξαναγκάστηκε νά ἀποσύρει τά στρατεύματά της ἀπό τό ᾿Αρχάγγελσκ καί στίς 16 τοῦ Γενάρη 1920 τό ᾿Ανώτατο συμμαχικό συμβούλιο ἀποφάσισε τήν ἄρση τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ καί τήν ἐπανάληψη τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων «μέ τόν πληθυσμό τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας». — *68.*

31 *Στρατιές ἐργασίας* — στρατιές πού χρησιμοποιήθηκαν στίς δουλιές γιά τήν ἀνόρθωση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, διατηρώντας τή στρατιωτική τους συγκρότηση. Στίς ἀρχές τοῦ Γενάρη 1920 τό ᾿Επαναστατικό Στρατιωτικό συμβούλιο τῆς 3ης στρατιᾶς, πού βρισκόταν στά Οὐράλια, ἀπευθύνθηκε μέ γράμμα του στόν Β. Ι. Λένιν μέ τό ὁποῖο πρότεινε νά χρησιμοποιηθοῦν τά στρατεύματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ γιά τή γρηγορότερη ἀνόρθωση καί ὀργάνωση τῆς οἰκονομίας. Τό ᾿Επαναστατικό Στρατιωτικό συμβούλιο θεώρησε σκόπιμο νά ἀναδιοργανωθεῖ ἡ 3η στρατιά σέ ἐπαναστατική στρατιά ἐργασίας. Ἡ πρωτοβουλία αὐτή τῶν στρατιωτικῶν ὑποστηρίχτηκε ὁλοκληρωτικά ἀπό τή Σοβιετική κυβέρνηση. Στίς 15 τοῦ Γενάρη 1920 τό Συμβούλιο ᾿Εργατοαγροτικῆς ῎Αμυνας ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς 3ης στρατιᾶς σέ 1η στρατιά ἐργασίας. Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 17 καί 18 τοῦ Γενάρη συζήτησε τό ζήτημα γιά τή χρησιμοποίηση τῶν στρατιωτικῶν τμημάτων στό μέτωπο τῆς οἰκονομίας καί ἐνέκρινε τήν ἀπόφαση αὐτή τοῦ Συμβουλίου ῎Αμυνας. Ἡ 1η στρατιά ἐργασίας ἔκανε πολλή δουλιά γιά τήν ἀνόρθωση τῶν σιδηροδρόμων, γιά τήν ἐξόρυξη κάρβουνου, γιά τήν ἐξασφάλιση ξυλείας. Ἡ πείρα αὐτή γρήγορα ἀξιοποιήθηκε καί στίς ἄλλες στρατιές.

Ἡ δημιουργία τῶν στρατιῶν ἐργασίας ἦταν ἀποτέλεσμα τῶν ἰδιαίτερων ἱστορικῶν συνθηκῶν — τοῦ κινδύνου νέας ἐκστρατείας τῶν ἐπεμβασιῶν κατά τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας πού τήν ἀνάγκαζε νά διατηρεῖ τό στρατό καί τῆς ἀνάγκης νά ἐκμεταλλευτεῖ τήν εἰρηνική ἀνάπαυλα γιά τήν ἀνόρθωση τῆς καταστραμένης λαϊκῆς οἰκονομίας, χρησιμοποιώντας τήν ἐργασία τῶν κόκκινων στρατιωτῶν. Τό Κομμουνιστικό κόμμα καί ἡ Σοβιετική κυβέρνηση θεωροῦσαν τή δημιουργία στρατιῶν ἐργασίας σάν προσωρινό ἀναγκα-

στικό μέτρο, ἀπαραίτητο μόνο στίς συγκεκριμένες συνθῆκες τῆς εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας.

Πολύ γρήγορα ὁ πόλεμος κατά τῆς Πολωνίας καί ἡ ἀνάπτυξη τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων κατά τοῦ Βράγκελ ἐξανάγκασαν τή χώρα νά περάσει ξανά τίς στρατιές ἐργασίας σέ πολεμική κατάσταση, ἐκτός ἀπό τήν 1η, πού διαλύθηκε τό 1921. — *69.*

32 *Τίς ὑποδείξεις γιά τή δουλιά τῶν τραίνων καί τῶν πλοίων προπαγάνδας καί διαφώτισης* ὁ Λένιν τίς ἔγραψε στίς 25 τοῦ Γενάρη 1920 μέ βάση τήν ἔκθεση τοῦ Γ. Ι. Μποῦροφ γιά τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς πού ἔκαναν τά τραῖνα προπαγάνδας καί διαφώτισης τῆς ΠΚΕΕ.

Τό τμῆμα τραίνων καί ἀτμοπλοίων προπαγάνδας καί διαφώτισης τῆς ΠΚΕΕ στίς 3 τοῦ Φλεβάρη 1920 ἀνακοίνωσε ὅτι σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις αὐτές τό τμῆμα ἦλθε σέ ἐπαφή μέ τήν Ἐπιτροπή κινηματογραφίας καί ὅτι δημιουργήθηκε προκαταρκτική ἐπιτροπή γιά τόν καταρτισμό κανονισμοῦ γιά τίς ἀποστολές διαφώτισης στά τραῖνα καί στά ἀτμόπλοια τῆς ΠΚΕΕ. — *72.*

33 *«Τά σχέδια ἀποφάσεων καί ὁδηγίες γιά τούς συνεταιρισμούς»* τίς ἔγραψε ὁ Λένιν στή διάρκεια τῆς σύσκεψης γιά τό ζήτημα τῶν συνεταιρισμῶν, πού ἔγινε στίς 26 τοῦ Γενάρη 1920 ὑπό τήν προεδρεία του. Μέ βάση τίς ὁδηγίες τοῦ Λένιν ἡ σύσκεψη ψήφισε ἀπόφαση πού μπῆκε σάν βάση τοῦ διατάγματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 27 τοῦ Γενάρη 1920 «Γιά τή συνένωση ὅλων τῶν μορφῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων».

Σύμφωνα μέ τό διάταγμα αὐτό οἱ πιστωτικές καί δανειστικές-ταμιευτηριακές συνεταιριστικές ὀργανώσεις, οἱ ἑνώσεις τους τῶν ἐπαρχιῶν, κυβερνείων καί περιοχῶν συγχωνεύονταν μέ τούς καταναλωτικούς συλλόγους καί τίς ἑνώσεις τους. Τό Πανρωσικό κέντρο τῶν ἀγροτικῶν, βιοτεχνικῶν καί ἄλλων μορφῶν συνεταιρισμῶν συνενωνόταν μέ τήν Κεντρική Ἕνωση καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν (Κεντρική Ἕνωση καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν) μέ τήν ἰδιότητα ξεχωριστῶν του τμημάτων. Ἡ πραγματοποίηση ὅλων τῶν μέτρων ἀνατέθηκε στήν Κεντρική ἐπιτροπή συνεταιριστικῶν ὑποθέσεων, πού ὀργανώθηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ. Τό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων «Γιά τή διάλυση τῶν Συμβουλίων τῶν συνεταιριστικῶν συνεδρίων» ψηφίστηκε τήν ἴδια κιόλας μέρα, στίς 27 τοῦ Γενάρη 1920, λόγω τῆς συγχώνευσης ὅλων τῶν πανρωσικῶν κέντρων συνεταιρισμῶν μέ τήν Κεντρική Ἕνωση καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν καί τῆς συγχώνευσης τῶν πιστωτικῶν συνεταιρισμῶν μέ τούς καταναλωτικούς συνεταιρισμούς· οἱ ἁρμοδιότητες καί ἡ περιουσία τοῦ Πανρωσικοῦ Συμβουλίου καί τῶν Συμβουλίων κυβερνείων τῶν συνεταιριστικῶν συνεδρίων παραχωρήθηκαν στήν Κεντρική Ἕνωση καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν καί στίς Ἑνώσεις κυβερνείων. — *74.*

34 *Τό III Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας* συνῆλθε στή Μόσχα στίς 23-29 τοῦ Γενάρη 1920. Στό συνέδριο πῆραν μέρος πάνω ἀπό 500 ἄτομα. Στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου συμμετεῖχαν ὄχι μόνο ἀντιπρόσωποι τῶν συνδικάτων καί τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας κυβερνείων, ἀλλά καί ἐργάτες τῶν μεγάλων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ οἰκονομική κατάσταση τῆς

Σοβιετικῆς Ρωσίας, ἡ πολεμική βιομηχανία καί ὁ ἀνεφοδιασμός τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, ἡ ὀργάνωση τῆς διεύθυνσης τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, ἡ ὀργάνωση τῆς ἐργασίας, ἡ γενική ὑποχρεωτική ἐργασία, ἡ σημερινή κατάσταση τῶν μεταφορῶν, τά καύσιμα καί ἄλλα. Στίς 27 τοῦ Γενάρη στή γενική συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου μίλησε ὁ Λένιν. Στάθηκε κυρίως στά ζητήματα τῆς ὀργάνωσης τῆς διεύθυνσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, ὑπερασπιζόμενος τήν ἀρχή τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης, πού ἀπορίφθηκε ἀπό τό συνέδριο (βλ. σημείωση 35). Τό συνέδριο ψήφισε τίς θέσεις τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) «Γιά τήν ἐπιστράτευση τοῦ βιομηχανικοῦ προλεταριάτου, γιά τήν ὑποχρεωτική ἐργασία, τή στρατιωτικοποίηση τῆς οἰκονομίας καί τή χρησιμοποίηση τῶν στρατιωτικῶν τμημάτων γιά τίς ἀνάγκες τῆς οἰκονομίας». Στίς ἀποφάσεις του τό συνέδριο ὑπογράμμισε τήν ἀνάγκη τῆς διατήρησης τῆς συγκεντροποίησης τῆς διεύθυνσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Συνάμα στά τοπικά Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας δινόταν τό δικαίωμα περισσότερης αὐτοτέλειας στήν οἰκονομική τους δράση. Τό τρίτο συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας χάραξε τό σχέδιο τῆς παραπέρα δουλιᾶς γιά τήν ἀνόρθωση καί τήν ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. — *76.*

[35] Τό πέρασμα στή μονοπρόσωπη διεύθυνση τῶν ἐπιχειρήσεων καί τῶν κλάδων τῆς ἐθνικοποιημένης οἰκονομίας ἄρχισε τήν ἄνοιξη τοῦ 1918· ὥς τότε ἡ ἐργατική τάξη ἀπόκτησε μιά ὁρισμένη πείρα διεύθυνσης· στά ὄργανα τοῦ ἐργατικοῦ ἐλέγχου καί στά ἐκλεγμένα συμβούλια σφυρηλατοῦνταν τά πρῶτα σοβιετικά στελέχη τῆς οἰκονομίας. Ἡ ἀρχή τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης τῆς παραγωγῆς πρωτάρχισε νά ἐφαρμόζεται στίς σιδηροδρομικές μεταφορές. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 23 τοῦ Μάρτη 1918 ψήφισε τό διάταγμα «Γιά τή συγκεντροποίηση τῆς διεύθυνσης, τῆς φρούρησης τῶν σιδηροδρόμων καί τῆς αὔξησης τῆς μεταφορικῆς τους ἱκανότητας», πού καθιέρωνε στίς μεταφορές τή συγκεντροποίηση, τή μονοπρόσωπη διεύθυνση καί τήν αὐστηρή πειθαρχία. Ὁ Λένιν στό ἄρθρο του «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», πού δημοσιεύτηκε στίς 28 τοῦ Ἀπρίλη 1918, ἀπόδειξε ἀτράνταχτα τήν ἀνάγκη τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης τῆς παραγωγῆς, πού συνδυάζεται μέ τήν πλατιά προσέλκυση τῶν ἐργαζομένων στή διεύθυνση τῆς οἰκονομίας.

Στά τέλη τοῦ 1919, ὅταν τά ζητήματα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας προβάλλονταν στήν πρώτη γραμμή, ἄρχισε ἡ συζήτηση πάνω στό ζήτημα τῆς συλλογικότητας καί τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης στήν καθοδήγηση τῶν ἐπιχειρήσεων. Κατά τῆς λενινιστικῆς ἀρχῆς τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης τῆς παραγωγῆς τάχθηκε στίς 12 τοῦ Γενάρη 1920 ἡ Κομμουνιστική ὁμάδα στό ΠΚΣΣ· κατά τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης ἐκφράστηκε καί τό ΙΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας, πού συνῆλθε στίς 23-29 τοῦ Γενάρη· ψηφίστηκε μέ πλειοψηφία ἡ ἀπόφαση γιά τήν καθιέρωση, κατά κανόνα, τῆς συλλογικῆς μορφῆς διεύθυνσης.

Στή συζήτηση πάνω στό ζήτημα γιά τή συλλογικότητα καί τή μονοπρόσωπη διεύθυνση πῆραν μέρος κομματικά, συνδικαλιστικά καί παραγωγικά στελέχη. Ὑπέρ τῆς συλλογικότητας τάχθηκαν οἱ «ντετσίστες» Τ. Β. Σαπρόνοφ, Ν. Ὀσίνσκι (Β. Β. Ὀμπολένσκι), Β. Ν. Μαξίμοβσκι, Β. Μ. Σμιρνόφ· τούς ὑποστήριξαν ὁ Μ. Π. Τόμσκι, ὁ Α. Ι. Ρίκοφ, ὁ Α. Σ. Μπούμπνοφ καί ἄλλοι. Ὑπέρ τῆς συλλογικότητας στή διεύθυνση καί κατά

τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης ἐκφράστηκε ἡ Κομματική ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου Μόσχας. Στήν κομματική συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνείου Χαρκόβου οἱ «ντετσίστες» πέτυχαν νά ψηφιστεῖ ἀπόφαση κατά τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης, καί στήν IV συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚ (μπ) Οὐκρανίας (17-23 τοῦ Μάρτη 1920) κατά τήν ψηφοφορία τῆς ἀπόφασης γιά τίς μεθόδους διεύθυνσης τῆς παραγωγῆς οἱ ψῆφοι μοιράστηκαν ἐξίσου.

Τό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἔβαλε τέρμα στή συζήτηση γιά τή συλλογικότητα καί τή μονοπρόσωπη διεύθυνση. Στήν ἀπόφαση «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας» πού ψήφισε τό συνέδριο, ὑπογραμμιζόταν ὅτι «βασικό καθῆκον στόν τομέα τῆς ὀργάνωσης τῆς διεύθυνσης εἶναι ἡ δημιουργία ἁρμόδιας, σταθερῆς, δραστήριας καθοδήγησης εἴτε γίνεται λόγος γιά ξεχωριστή ἐπιχείρηση, εἴτε γιά ὁλόκληρο κλάδο τῆς βιομηχανίας». Τό συνέδριο ὑπόδειξε «νά πλησιάσει ἡ διεύθυνση τῆς βιομηχανίας στή μονοπρόσωπη διεύθυνση καί συγκεκριμένα: νά καθιερωθεῖ ἡ πλήρης καί ἄνευ ὅρων μονοπρόσωπη διεύθυνση στά ἐργαστήρια καί στά τμήματα, νά τραβήξουμε γιά τή μονοπρόσωπη διεύθυνση στίς διευθύνσεις τῶν ἐργοστασίων καί γιά ὀλιγάριθμα συμβούλια στούς μεσαίους καί ἀνώτερους κρίκους τοῦ διοικητικοῦ-παραγωγικοῦ μηχανισμοῦ» (Τό ἔνατο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) Μάρτης-Ἀπρίλης 1920. Πρακτικά. Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1960, σελ. 410). — *76.*

36 Πρόκειται γιά τίς «Θέσεις τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἐπιστράτευση τοῦ βιομηχανικοῦ προλεταριάτου, γιά τήν ὑποχρεωτική ἐργασία, τή στρατιωτικοποίηση τῆς οἰκονομίας καί τή χρησιμοποίηση τῶν στρατιωτικῶν τμημάτων γιά τίς ἀνάγκες τῆς οἰκονομίας», πού δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 14 τῆς 22 τοῦ Γενάρη 1920, καί γιά τίς εἰσηγήσεις πού ἔγιναν στό III Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας, «Γιά τήν οἰκονομική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας», «Γιά τή διεύθυνση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς», «Γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἐργασίας». — *79.*

37 *Τό Συμβούλιο Ἄμυνας (Συμβούλιο Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας)* δημιουργήθηκε ἀπό τήν Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή στίς 30 τοῦ Νοέμβρη 1918. Στήν ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ τονιζόταν ὅτι τό Συμβούλιο Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας δημιουργεῖται γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ διατάγματος τῆς ΠΚΕΕ τῆς 2 τοῦ Σεπτέμβρη 1918, μέ τό ὁποῖο ἡ Σοβιετική Δημοκρατία εἶχε κηρυχθεῖ πολεμικό στρατόπεδο. Τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἦταν ἔκτακτο ὄργανο τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, πού δημιουργήθηκε ἀπό τήν ἐξαιρετικά δύσκολη κατάσταση, ἡ ὁποία εἶχε διαμορφωθεῖ στή χώρα. Στό Συμβούλιο Ἄμυνας εἶχε παραχωρηθεῖ πλήρης ἐξουσιοδότηση στό ἔργο τῆς κινητοποίησης τῶν δυνάμεων καί τῶν μέσων τῆς χώρας πρός τό συμφέρον τῆς ἄμυνας. Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας εἶχε οριστεῖ ὁ Β. Ι. Λένιν.

Οἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας ἦταν ὑποχρεωτικές γιά τίς κεντρικές καί τοπικές ὑπηρεσίες καί ἱδρύματα, γιά ὅλους τούς πολίτες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἦταν τό κύριο στρατιωτικο-οικονομικό κέντρο καί κέντρο σχεδιασμοῦ τῆς Δημοκρατίας στήν περίοδο τῆς ξένης ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Κάτω ἀπό τό συνεχή ἔλεγχο τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας εἶχε μπεῖ ἡ δράση τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου καί τῶν ἄλλων στρατιωτικῶν ὀργάνων.

Στίς ἀρχές τοῦ Ἀπρίλη 1920 τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἀναδιοργανώθη-

κε καί ἄρχισε νά λέγεται Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας (ΣΕΑ). Τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας, μέ ἀπόφαση τοῦ VIII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τό Δεκέμβρη τοῦ 1920, ἄρχισε νά δρᾶ σάν Ἐπιτροπή τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, πού κύριο καθῆκον της ἦταν ὁ συντονισμός τῆς δουλιᾶς ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν γιά τήν οἰκοδόμηση τῆς οἰκονομίας· διατηρήθηκε ὥς τό 1937. — *81.*

38 Ἡ παράγραφος 4 τοῦ σχεδίου κανονισμοῦ πριμοδότησης τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων, πού προκάλεσε τήν ἀμφιβολία τοῦ Β. Ι. Λένιν, εἶχε τήν ἑξῆς διατύπωση: «§ 4. Σάν βάση τῶν νορμῶν ἀπόδοσης πού καθιερώνονται πρέπει νά παίρνεται ἡ τεχνικά ἐφικτή ἀπόδοση στίς καλύτερες τεχνικές συνθῆκες παραγωγῆς, καί ὅταν τά μέσα καί τά ἐργαλεῖα παραγωγῆς βρίσκονται σέ κανονική κατάσταση. Σάν συνέπεια τῶν γενικῶν συνθηκῶν τῆς δοσμένης κατάστασης τῆς βιομηχανίας, πρέπει νά γίνει ἔκπτωση ἀπό τήν τεχνικά ἐφικτή αὐτή νόρμα, ὅμως σέ καμιά περίπτωση πάνω ἀπό τά 50%, καί ὕστερα ἀπ' αὐτό καθορίζεται ἡ πραγματική νόρμα παραγωγικότητας, πού μπορεῖ νά εἶναι διαφορετική γιά τούς διάφορους κλάδους τῆς παραγωγῆς, γιά τίς διάφορες ἐπιχειρήσεις καί τίς ὁμάδες τους».

Τό στενό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στή συνεδρίασή του τῆς 1 τοῦ Φλεβάρη 1920 ἀποφάσισε: «Τό Σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν πριμοδότηση νά ἐπιστραφεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργασίας γιά τήν ἐκ νέου ἐπεξεργασία του σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις τοῦ σύντρ. Λένιν».

Ἡ ἀπόφαση «Γιά τόν τρόπο ἐπικύρωσης τοῦ σχεδίου πριμοδότησης» ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 8 τοῦ Ἰούνη καί δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» τῆς 10 τοῦ Ἰούνη 1920. — *82.*

39 Πρόκειται γιά τήν *πρώτη σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ τῆς ἕβδομης περιόδου* πού συνῆλθε στή Μόσχα στίς 2-7 τοῦ Φλεβάρη 1920. Ἡ ἡμερήσια διάταξη τῆς συνόδου ἦταν ἡ ἑξῆς: ἔκθεση γιά τή δουλιά τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ, ἡ διεθνής κατάσταση, ἡ οἰκονομική πολιτική σέ σχέση μέ τήν ὀργάνωση τῆς ἐργασίας καί τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ, ζητήματα ἐργασιακῆς κινητοποίησης σέ σχέση μέ τή χρησιμοποίηση τοῦ στρατοῦ, οἱ μεταφορές, τό ἐπισιτιστικό ζήτημα, γιά τήν Ἐργατοαγροτική ἐπιθεώρηση, γιά τήν πορεία τῶν διαπραγματεύσεων εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία καί ἄλλα. Στίς 2 τοῦ Φλεβάρη ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε στή σύνοδο ἔκθεση γιά τή δουλιά τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 87-110). Στή σύνοδο ἐπικυρώθηκε ὁ «Νόμος γιά τήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση», μέ τόν ὁποῖο τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Κρατικοῦ Ἐλέγχου ἀναδιοργανωνόταν σέ μηχανισμό τοῦ ἐργατοαγροτικοῦ ἐλέγχου μέ τήν προσέλκυση στή δουλιά αὐτή τῶν πλατιῶν μαζῶν τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν. Ἡ πρώτη σύνοδος τῆς ΠΚΕΕ ψήφισε τήν ἀπόφαση «Γιά τίς μεταφορές», στήν ὁποία ἡ ἀποκατάσταση καί ἡ καλυτέρευση τῶν μεταφορῶν κρίθηκε τό πιό ἄμεσο καθῆκον τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Σέ μιά ἀπό τίς ἀποφάσεις τῆς συνόδου ὑπογραμμιζόταν ἡ τεράστια σημασία τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Ἡ σύνοδος τῆς ΠΚΕΕ ἐνέκρινε τήν ἔκκληση πρός τό λαό τῆς Πολωνίας καί ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία. — *85.*

40 Ὁ Λένιν διάβασε τήν ἀνακοίνωση πού δημοσιεύτηκε στίς κεντρικές ἐφημερί-

δες τῆς 18 τοῦ Γενάρη 1920 γιά τήν ἀπόφαση τῶν κυβερνήσεων τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ νά ἄρουν τόν ἀποκλεισμό τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί νά ἐπιτρέψουν τό ἐμπόριο μέ τή Ρωσία. Ὡστόσο στήν ἀνακοίνωση ὑπογραμμιζόταν ὅτι ἡ ἀπόφαση αὐτή «σέ καμιά περίπτωση δέν σημαίνει ἀλλαγή τῆς πολιτικῆς τῶν συμμάχων ἀπέναντι στή Σοβιετική κυβέρνηση». — *88.*

[41] Τά ντοκουμέντα γιά τά ὁποῖα ἔκανε λόγο ὁ Λένιν εἶχαν παρθεῖ ἀπό τόν λευκοφρουρίτη ἀξιωματικό Ὀλέινικοφ πού πέρασε μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τά ντοκουμέντα αὐτά τά μετέφερε ὁ Ὀλέινικοφ ἀπό τό Παρίσι ἀπό τόν Σ. Ντ. Σαζόνοφ, μέσω Σουηδίας, στόν Γιουντένιτς.

Τά πρόσωπα πού ἀναφέρονται στά ντοκουμέντα εἶναι: Σαζόνοφ, ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης καί τῆς κυβέρνησης τοῦ Κολτσάκ καί ἀντιπρόσωπος τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν στό Παρίσι· Γκουλκέβιτς, ἀπεσταλμένος τοῦ Κολτσάκ στή Σουηδία· Μπαχμέτιεφ, πρεσβευτής τοῦ Κολτσάκ στήν Οὐάσιγκτων· Σούκιν, διευθυντής τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν (στήν οὐσία ὑπουργός) τῆς κυβέρνησης τοῦ Κολτσάκ στό Ὄμσκ· Σάμπλιν, ἐπιτετραμένος τοῦ Κολτσάκ στό Λονδίνο· Νόξ, στρατηγός, ἀντιπρόσωπος τῆς ἀγγλικῆς κυβέρνησης στόν Κολτσάκ. — *93.*

[42] Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τίς διαπραγματεύσεις πού ἔκανε ὁ Ἐρυθρός Σταυρός τῆς Ρωσίας γιά τήν ἀνταλλαγή τῶν αἰχμαλώτων πολέμου, τήν ἐπιστροφή τῶν φυγάδων κ.ἄ. — *96.*

[43] Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή δήλωση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς ΣΟΣΔΡ, πού στάλθηκε στήν κυβέρνηση τῆς Πολωνίας καί στόν πολωνικό λαό στίς 28 τοῦ Γενάρη 1920.

Ἡ ἀστοτσιφλικάδικη Πολωνία, ὄντας σέ πλήρη ἐξάρτηση ἀπό τούς ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀντάντ καί ὑποκινούμενη ἀπό τίς κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας, προετοιμαζόταν γιά ἕναν ἀδικαιολόγητο, παράλογο καί ἐγκληματικό πόλεμο κατά τῆς νεαρῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση, ἐφαρμόζοντας μέ συνέπεια καί ἐπιμονή πολιτική εἰρήνης, στή δήλωσή της τόνιζε ὅτι ἡ πολιτική τῆς ΣΟΣΔΡ ἀπέναντι στήν Πολωνία ξεκινᾶ ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἐθνικῆς αὐτοδιάθεσης καί τῆς ἄνευ ὅρων ἀναγνώρισης τῆς ἀνεξαρτησίας καί κυριαρχίας τῆς Πολωνικῆς Δημοκρατίας. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἐπιβεβαίωνε ὅτι ἡ πολιτική της εἶναι ξένη πρός τίς ἐπιθετικές προθέσεις κατά τῆς Πολωνίας. Συμπληρωματικά στή δήλωση αὐτή στίς 2 τοῦ Φλεβάρη, στή συνεδρίαση τῆς πρώτης συνόδου τῆς ΠΚΕΕ τῆς VII περιόδου ψηφίστηκε ἔκκληση τῆς ΠΚΕΕ πρός τόν πολωνικό λαό. Στήν ἔκκληση αὐτή ξεσκεπαζόταν ἡ συκοφαντία τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν γιά τίς δῆθεν κατακτητικές προθέσεις τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπέναντι στήν Πολωνία καί ὑπογραμμιζόταν ἡ σταθερή ἐπιδίωξη τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης γιά εἰρήνη καί ἀποκατάσταση φιλικῶν σχέσεων, σχέσεων καλῆς γειτονίας μέ τήν ἀνεξάρτητη Πολωνία. — *97.*

[44] *Ἡ αὐτόνομη Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Μπασκιρίας* δημιουργήθηκε ὕστερα ἀπό συμφωνία τῆς Σοβιετικῆς κεντρικῆς ἐξουσίας μέ τήν κυβέρνηση τῆς Μπασκιρίας γιά τή Σοβιετική αὐτόνομη Μπασκιρία. Ἡ συμφωνία ἐπικυρώ-

θηκε ἀπό τόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων Β. Ι. Λένιν καί τόν πρόεδρο τῆς ΠΚΕΕ. Ἡ συμφωνία αὐτή καθόριζε τήν ὀργάνωση αὐτόνομης Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Μπασκιρίας μέ βάση τό Σοβιετικό Σύνταγμα, καθόριζε τά σύνορα τῆς Δημοκρατίας καί τή διοικητική της διαίρεση. Ἡ συμφωνία δημοσιεύτηκε στίς 23 τοῦ Μάρτη 1919 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 63. — *98.*

45 *Ἡ αὐτόνομη Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ταταρίας* δημιουργήθηκε στίς 27 τοῦ Μάη 1920. Τό διάταγμα τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τή δημιουργία τῆς Δημοκρατίας αὐτῆς ὑπογράφηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν καί τόν Μ. Ι. Καλίνιν. — *98.*

46 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό διάταγμα τῆς ΠΚΕΕ «Γιά τή συνένωση τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν: τῆς Ρωσίας, τῆς Οὐκρανίας, τῆς Λεττονίας, τῆς Λιθουανίας, τῆς Λευκορωσίας γιά τήν πάλη ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό», πού ψηφίστηκε τήν 1 τοῦ Ἰούνη 1919.

Μπροστά στή γενική ἐπίθεση σέ ὅλα τά μέτωπα τῶν δυνάμεων τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς ντόπιας ἀντεπανάστασης ἡ ΠΚΕΕ, ξεκινώντας ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕΕ τῆς Οὐκρανίας τῆς 18 τοῦ Μάη **1919** καί ἀπό τίς προτάσεις τῆς Λεττονίας, τῆς Λιθουανίας καί τῆς Λευκορωσίας, ἔκρινε ἀναγκαῖο νά κάνει στενή συνένωση: τῆς στρατιωτικῆς ὀργάνωσης καί τῆς στρατιωτικῆς διοίκησης, τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας, τῆς διεύθυνσης καί τῆς οἰκονομίας τῶν σιδηροδρόμων, τῶν δημοσιονομικῶν καί τῶν Ἐπιτροπάτων Ἐργασίας τῶν Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ρωσίας, τῆς Οὐκρανίας, τῆς Λεττονίας, τῆς Λιθουανίας, τῆς Λευκορωσίας καί τῆς Κριμαίας.

Ἔτσι διαμορφώθηκε ἡ στρατιωτικο-πολιτική ἕνωση τῶν Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν, πού ἔπαιξε τεράστιο ρόλο στή νίκη κατά τῶν ἐπεμβασιῶν καί τῆς ἐσωτερικῆς ἀντεπανάστασης. — *99.*

47 Τό διάταγμα γιά τούς ἀναδασμούς τῆς γῆς συζητήθηκε καί ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 30 τοῦ Ἀπρίλη 1920 καί δημοσιεύτηκε στίς 13 τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 102. — *104.*

48 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του μιά σειρά κυβερνητικές ἀποφάσεις πού ἀποσκοποῦσαν στήν πάλη ἐνάντια στό οἰκονομικό χάος καί γιά τήν ἀνόρθωση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Ἡ ἀπόφαση νά χρησιμοποιηθεῖ γιά δουλιά στά Οὐράλια ἡ 3η στρατιά, πού μετονομάστηκε σέ Πρώτη ἐπαναστατική στρατιά ἐργασίας ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 15 τοῦ Γενάρη 1920. Ὁ νόμος γιά τήν Οὐκρανική σοβιετική στρατιά ἐργασίας ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς ΣΟΣΔΡ ὕστερα ἀπό συμφωνία μέ τήν Πανουκρανική Ἐπαναστατική ἐπιτροπή στίς 21 τοῦ Γενάρη. Ἡ ἀπόφαση γιά τή χρησιμοποίηση τῶν δυνάμεων καί τῶν μέσων τῆς Ἐφεδρικῆς στρατιᾶς τῆς Δημοκρατίας γιά τή βελτίωση τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν στόν τομέα τῶν σιδηροδρόμων Μόσχας-Καζάν ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο Ἄμυνας στίς 23 τοῦ Γενάρη. Ἡ ἀπόφαση γιά τόν τρόπο ἐφαρμογῆς τῆς γενικῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας καί

ὁ νόμος γιά τίς ἐπιτροπές γενικῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας ψηφίστηκαν ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 29 τοῦ Γενάρη. Σέ διάκριση ἀπό τά προηγούμενα χρόνια, ὅταν ὁ νόμος γιά τήν ὑποχρεωτική ἐργασία ἐφαρμοζόταν κυρίως γιά ἄτομα πού δέν ἀπασχολοῦνταν μέ παραγωγική ἐργασία (ἀστική τάξη καί τά παρασιτικά στοιχεῖα πού συνδέονταν μ' αὐτήν), ὁ νόμος αὐτός εἶχε ἰσχύ γιά ὅλα τά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ. Κάθε πολίτης τῆς Δημοκρατίας (ἐκτός ἀπό τούς μή ἱκανούς γιά δουλιά) μποροῦσε νά χρησιμοποιηθεῖ, ἀνεξάρτητα ἀπό τή μόνιμη δουλιά του, γιά μιά φορά εἴτε περιοδικά στήν ἐκτέλεση διάφορων μορφῶν ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας, ὅπως στή συγκέντρωση καί μεταφορά καυσίμων, στίς ἀγροτικές, οἰκοδομικές ἐργασίες κτλ. Τή γενική καθοδήγηση τῶν ἐπιστρατευμένων γιά ἐργασία τήν εἶχε τό Συμβούλιο Ἄμυνας. Γιά τήν πρακτική καθοδήγηση τῆς ἐπιστρατευμένης ἐργατικῆς δύναμης εἶχε δημιουργηθεῖ ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή γιά τή γενική ὑποχρεωτική ἐργασία μέ ἐπικεφαλῆς τόν Φ. Ε. Τζερζίνσκι. — *107.*

49 *Τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ ὅλης τῆς Ρωσίας* ἦταν τό πρῶτο ἐπιστημονικό προοπτικό σχέδιο ἀνόρθωσης καί ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, πού καταρτίστηκε μέ ἐντολή τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀπό τήν Κρατική ἐπιτροπή ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας (ΓΚΟΕΛΡΟ) τό 1920. Τό σχέδιο αὐτό εἶχε ὑπολογιστεῖ γιά 10-15 χρόνια· στό σχέδιο αὐτό προβλεπόταν ἡ οἰκοδόμηση 20 θερμοηλεκτρικῶν σταθμῶν (τοῦ Κιζελόφ, Κατίρ, Στερόφ κ.ἄ.) καί 10 ὑδροηλεκτρικῶν σταθμῶν (τοῦ Δνείπερου, Σβίρ, Βόλχοφ κ.ἄ.) συνολικῆς ἰσχύος 1,5 ἑκατομ. κιλοβάτ καί ἡ αὔξηση στή διάρκεια τῶν 15 χρόνων τῆς ἰσχύος ὅλων τῶν περιφερειακῶν ἠλεκτροσταθμῶν ὥς τίς 1750 χιλ. κιλοβάτ. Ἡ συνολική χρονιάτικη παραγωγή ἠλεκτρικῆς ἐνέργειας προβλεπόταν νά φτάσει τά 8,8 δισεκατομ. κιλοβατῶρες, ἔναντι 1,9 δισεκατομ. κιλοβατῶρες πού παράγονταν στή Ρωσία τό 1913. Τό σχέδιο πρόβλεπε τήν ὀρθολογική, ἰσόμετρη χωροδιάταξη τῆς βιομηχανίας σέ ὅλο τό ἔδαφος τῆς χώρας. Σύμφωνα μέ τό σχέδιο προβλεπόταν ἡ αὔξηση τῆς παραγωγῆς βιομηχανικῶν προϊόντων κατά 80-100% σέ σύγκριση μέ τό ἐπίπεδο παραγωγῆς τοῦ 1913 καί κατά πολλές φορές σέ σύγκριση μέ τό ἐπίπεδο παραγωγῆς τοῦ 1920. Τό σχέδιο ΓΚΟΕΛΡΟ εἶχε βασικά ἐκπληρωθεῖ ἤδη τό 1931. Ἡ παραγωγή ἠλεκτρικῆς ἐνέργειας στήν ΕΣΣΔ τό 1931 ἔφτασε τά 10,7 δισεκατομμύρια κιλοβατῶρες καί αὐξήθηκε σέ δέκα χρόνια πάνω ἀπό 20 φορές. Στά τέλη τοῦ 1935 τό σχέδιο ΓΚΟΕΛΡΟ εἶχε ὑπερεκπληρωθεῖ σημαντικά σέ ὅλους τούς βασικούς δεῖκτες. — *109.*

50 *Ἡ συνδιάσκεψη τῶν σιδηροδρομικῶν τοῦ δικτύου τῆς Μόσχας* συνῆλθε στή Μόσχα στίς 5-6 τοῦ Φλεβάρη 1920. Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος πάνω ἀπό 1000 ἄτομα. Ψηφίστηκε ἡ ἑξῆς ἡμερήσια διάταξη: ἡ διεθνής κατάσταση, ἡ πάλη ἐνάντια στό οἰκονομικό χάος καί ἡ ὑποχρεωτική ἐργασία, οἱ μεταφορές, οἱ κοινωνικές ἀσφαλίσεις, τά καθήκοντα τοῦ ΚΚΡ στήν προλεταριακή ἐπανάσταση, ἡ προστασία τῆς ὑγείας, τό ἐπισιτιστικό ζήτημα.

Ἡ συνδιάσκεψη γινόταν τίς μέρες ἐκεῖνες πού οἱ μεταφορές ἀποτελοῦσαν τόν κύριο τομέα τοῦ μετώπου ἐργασίας. Ἀπό τήν κατάσταση τῶν μέσων συγκοινωνίας ἐξαρτιόταν ἡ μεταφορά πρώτων ὑλῶν καί καυσίμων

γιά τά έργοστάσια καί τίς φάμπρικες, είδών διατροφής γιά τόν πληθυσμό. Ήταν άνάγκη σέ συντομότατο χρονικό διάστημα νά έπισκευαστοῦν χιλιάδες άτμομηχανές καί βαγόνια, νά έπιδιορθωθοῦν οί σιδηροδρομικές γραμμές, νά άνορθωθοῦν οί γέφυρες. Τό Κόμμα ἔριξε στίς μεταφορές τίς καλύτερες δυνάμεις του, έπιστρατεύοντας τούς κομμουνιστές. Κατά τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς συνδιάσκεψης ὁ Β. Ι. Λένιν έκφώνησε λόγο. Ἡ ἀπόφαση πού ψήφισε ή συνδιάσκεψη πρότεινε νά συγκεντρωθεῖ ὅλη ἡ προσοχή τῶν μετόπισθεν καί ἡ δραστηριότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν ἐσωτερική οἰκοδόμηση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί ἰδιαίτερα στό βιομηχανικό-οἰκονομικό μέτωπο. Ἡ συνδιάσκεψη κάλεσε ὅλους τούς σιδηροδρομικούς νά μετατραποῦν σέ «Κόκκινο ἐργατικό στρατό γιά τίς μεταφορές μέ αὐστηρή ἐργασιακή πειθαρχία». — *111.*

[51] Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη 1920, στήν ὁποία συζητήθηκε τό ζήτημα «Ἡ κατάσταση στίς μεταφορές» (εἰσηγητής ὁ Λένιν). Στίς ἀποφάσεις πάνω στό ζήτημα αὐτό τό Συμβούλιο Ἄμυνας πῆρε μιά σειρά ἔκτακτα μέτρα γιά τήν καλυτέρευση τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV, σελ. 63-67). — *112.*

[52] *Τό λόγο στήν* IV *συνδιάσκεψη τῶν Ἔκτακτων ἐπιτροπῶν τῶν κυβερνείων* ὁ Β. Ι. Λένιν τόν ἐκφώνησε στήν πρωινή γενική συνεδρίαση τῆς 6 τοῦ Φλεβάρη 1920. Ἡ συνδιάσκεψη συνῆλθε στήν περίοδο πού ἡ Σοβιετική χώρα, ἀφοῦ σύντριψε τόν Κολτσάκ, τόν Ντενίκιν καί τόν Γιουντένιτς, ἐξασφάλισε μιά προσωρινή ἀνάπαυλα καί μποροῦσε νά ἀσχοληθεῖ μέ τά ζητήματα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας.

Ὁ Λένιν, χαρακτηρίζοντας τήν ἐξωτερική καί ἐσωτερική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, χαράζει τά καθήκοντα τῶν Ἔκτακτων ἐπιτροπῶν στίς νέες συνθῆκες τοῦ περάσματος ἀπό τόν πόλεμο στήν εἰρήνη, καθορίζει τό ρόλο τους στήν ἀντιμετώπιση καί τήν ὑπερνίκηση τῶν οἰκονομικῶν δυσκολιῶν πού ἔστεκαν μπροστά στή Σοβιετική χώρα, καί σέ πρώτη γραμμή στήν ἐξάλειψη τοῦ χάους στίς μεταφορές. Στή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς συνδιάσκεψης, πού κράτησαν τέσσερις μέρες, ἐπικράτησε πλήρης ὁμοφωνία πάνω σέ ὅλα τά ζητήματα πού προβλήθηκαν.

Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος 69 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο καί 7 μέ συμβουλευτική. Ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι ἦταν κομμουνιστές, καί μάλιστα ἀπό τούς 69 ἀντιπροσώπους μέ θετική ψῆφο, ἡ πλειοψηφία τους ἦταν μέλη τοῦ Κόμματος πολύ πρίν τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση. Ὡς πρός τήν κοινωνική της σύνθεση ἡ πλειοψηφία ἦταν ἐργάτες. «Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔδοσε στήν Ἔκτακτη ἐπιτροπή ἕνα ἐπικίνδυνο ὅπλο, ὅμως φρόντισε ὥστε τό ὅπλο αὐτό νά εἶναι σέ σίγουρα χέρια», τόνιζε τό μέλος τῆς συνδιάσκεψης αὐτῆς, ὁ σύντρ. Λάτσις στό σημείωμά του «Ἡ συνδιάσκεψη τῶν Ἔκτακτων ἐπιτροπῶν τῶν κυβερνείων», πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 28 τῆς 8 τοῦ Φλεβάρη 1920. — *113.*

[53] Σέ συνέχεια στό χειρόγραφο ὑπάρχει ὑπόδειξη τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τό ἑξῆς περιεχόμενο: «Νά ἀνατεθεῖ στόν Τρότσκι καί στόν Ρακόβσκι νά συντάξουν ὄχι ἀργότερα ἀπό αὔριο μέ περισσότερη ἀκρίβεια τήν ἀπόφαση αὐτή καί νά

διαβιβαστεῖ τηλεγραφικά καί κρυπτογραφημένη αὔριο κιόλας στήν Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή τῆς Οὐκρανίας». — *122.*

[54] Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό νόμο γιά τήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση, πού τόν ψήφισε ἡ πρώτη σύνοδος τῆς ΠΚΕΕ τῆς ἕβδομης περιόδου. Μέ τή διεύρυνση τῶν οἰκονομικῶν καί διοικητικῶν καθηκόντων, πού ἔμπαιναν μπροστά στή Σοβιετική Δημοκρατία, στόν Κρατικό ἔλεγχο εἶχαν ἀνατεθεῖ μέ τό διάταγμα τῆς 12 τοῦ Ἀπρίλη 1919 ἡ ἐπίβλεψη καί ὁ ἔλεγχος γιά τήν ἐφαρμογή τῶν διαταγμάτων καί τῶν ἀποφάσεων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας καί τῆς κρατικῆς διοίκησης. Γιά τήν προσέλκυση τῶν πλατιῶν ἐργατοαγροτικῶν μαζῶν στόν κρατικό ἔλεγχο καί στή διεύθυνση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, ὁ Κρατικός ἔλεγχος στό κέντρο καί στίς ἐπαρχίες ἀναδιοργανώθηκε σέ ἑνιαῖο ὄργανο τοῦ σοσιαλιστικοῦ ἐλέγχου μέ τήν ὀνομασία «Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση» (βλ. σημείωση 28). — *127.*

[55] ***«Le Populaire»*** («Ἐφημερίδα τοῦ Λαοῦ») — ἐφημερίδα πού ἱδρύθηκε ἀπό τούς γάλλους κεντριστές· ἐκδιδόταν ἀπό τό 1916 στή Λιμόζ, ἀπό τόν Ἰούλη τοῦ 1917 στό Παρίσι. Ἀπό τό 1921 ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανο τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας. Σήμερα ἡ ἐφημερίδα αὐτή βρίσκεται στά χέρια τῶν δεξιῶν σοσιαλιστῶν. — *129.*

[56] *Ἡ ἐπιτροπή γιά τήν ἀνασύσταση τῆς Διεθνοῦς* (Comité pour la Reconstruction de L' Internationale) εἶχε σχηματιστεῖ στά τέλη τοῦ 1919 ἀπό τά κεντριστικά στοιχεῖα τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ζάν Λονγκέ. Μέσα στό Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα γινόταν ἔντονη πάλη γύρω ἀπό τό ζήτημα τῆς στάσης τοῦ Κόμματος ἀπέναντι στή II καί στήν III Διεθνή. Οἱ δεξιοί σοσιαλιστές Ρενοντέλ, Γκρουμπάχ, Πουασόν, τάσσονταν ὑπέρ τῆς διατήρησης τῆς II Διεθνοῦς καί τῆς συνέχισης τῆς παραμονῆς σ' αὐτή τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Οἱ κεντριστές κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν κομματικῶν μαζῶν ἐκφράστηκαν ὑπέρ τῆς ἐξόδου τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος ἀπό τή II Διεθνή, ὅμως παραπέρα ἀπ' αὐτό δέν προχώρησαν. Θεωροῦσαν σάν καλύτερη λύση τήν «ἀναδιοργάνωση» τῆς II Διεθνοῦς. Ὅταν στό συνέδριο τοῦ Κόμματος, πού ἔγινε στήν Τούρ τό Δεκέμβρη τοῦ 1920, ἡ πλειοψηφία τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος ἐκφράστηκε ὑπέρ τῆς ἄνευ ὅρων προσχώρησης τοῦ κόμματος στήν III, τήν Κομμουνιστική Διεθνή, οἱ δεξιοί καί οἱ κεντριστές μέ ἐπικεφαλῆς τούς Μπλούμ, Ρενοντέλ, Λονγκέ ἀποχώρησαν ἀπό τό συνέδριο καί ὁλοκλήρωσαν τή διάσπαση τοῦ Κόμματος, δημιουργώντας τό Σοσιαλιστικό κόμμα (γαλλικό τμῆμα τῆς Ἐργατικῆς Διεθνοῦς), ἐνῶ ἡ πλειοψηφία τοῦ Κόμματος δημιούργησε τό Κομμουνιστικό κόμμα (γαλλικό τμῆμα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς). Οἱ ἀρχηγοί τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀνασύσταση τῆς Διεθνοῦς, Ζ. Λονγκέ, Π. Φόρ κ.ἄ., ἐπανῆλθαν κατόπιν στίς γραμμές τῆς II Διεθνοῦς. — *129.*

[57] *Τό Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα* δημιουργήθηκε τό 1905 μέ τή συγχώνευση τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας (γκεντιστές) καί τοῦ Γαλλικοῦ

Σοσιαλιστικοῦ κόμματος (ζωρεσιστές). Ἐπικεφαλῆς τοῦ ἑνωμένου κόμματος μπῆκαν οἱ ρεφορμιστές. Ἀπό τήν ἀρχή τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἡ καθοδήγηση τοῦ Κόμματος πέρασε στίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ, τῆς ἀνοιχτῆς ὑποστήριξης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί τῆς συμμετοχῆς στήν ἀστική κυβέρνηση. Στό Κόμμα ὑπῆρχε κεντριστική κατεύθυνση μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ζ. Λονγκέ, ἡ ὁποία ἀκολουθοῦσε τίς θέσεις τοῦ σοσιαλπασιφισμοῦ καί ἐφάρμοζε συμβιβαστική πολιτική ἀπέναντι στούς σοσιαλσωβινιστές. Στό Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα ὑπῆρχε ἐπίσης ἡ ἀριστερή, ἡ ἐπαναστατική πτέρυγα πού ἔστεκε σέ διεθνιστικές θέσεις καί πού ἐκπροσωποῦνταν κυρίως ἀπό τά ἁπλά μέλη τοῦ Κόμματος.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση στό Κόμμα ξέσπασε ἔντονη πάλη ἀνάμεσα στούς ἀνοιχτούς ρεφορμιστές καί κεντριστές, ἀπό τή μιά μεριά, καί στήν ἀριστερή, ἐπαναστατική πτέρυγα πού δυνάμωνε χάρη στή μαζική εἴσοδο στό Κόμμα ἁπλῶν ἐργατῶν — ἀπό τήν ἄλλη. Στό συνέδριο τοῦ Κόμματος, πού ἔγινε τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 στήν Τούρ, ἡ ἐπαναστατική πτέρυγα πῆρε τήν πλειοψηφία. Τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση προσχώρησης τοῦ Κόμματος στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί ἵδρυσε τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γαλλίας. Ἡ μειοψηφία τῶν ρεφορμιστῶν-κεντριστῶν ἀποχώρησε ἀπό τό Κόμμα καί ἵδρυσε ἀνεξάρτητο κόμμα, διατηρώντας τήν παλιά ὀνομασία — Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα. — *129.*

58 «*La Vie Ouvrière*» («Ἐργατική ζωή») — ἐφημερίδα, ἑβδομαδιαῖο ὄργανο τῶν ἐπαναστατῶν σοσιαλιστῶν τῆς Γαλλίας· ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1919 ὥς τό 1939, ὁπότε καί κλείστηκε. Ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας ξανάρχισε τό 1944. Σήμερα ἡ «La Vie Ouvrière» εἶναι ὄργανο τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργασίας, συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Γαλλίας. — *129.*

59 *«Κομμουνιστική Διεθνής»* — περιοδικό, ὄργανο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἔβγαινε στά ρωσικά, γερμανικά, γαλλικά, ἀγγλικά, ἰσπανικά καί κινεζικά. Τό πρῶτο τεῦχος βγῆκε τήν 1 τοῦ Μάη 1919. Στό περιοδικό δημοσιεύονταν θεωρητικά ἄρθρα καί ντοκουμέντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, δημοσιεύτηκαν σ' αὐτό καί πολλά ἄρθρα τοῦ Λένιν. Τό περιοδικό φώτιζε τά βασικά ζητήματα τῆς μαρξιστικῆς-λενινιστικῆς θεωρίας σέ σύνδεση μέ τά προβλήματα τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ καί κομμουνιστικοῦ κινήματος· τό περιοδικό φώτιζε καί τήν πείρα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Σοβιετική Ἕνωση· ἔκανε πάλη ἐνάντια στά διάφορα ἀντιλενινιστικά ρεύματα. Ἡ ἔκδοσή του σταμάτησε τόν Ἰούνη τοῦ 1943, ὕστερα ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ Προεδρείου τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς τῆς 15 τοῦ Μάη 1943 γιά τή διάλυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. — *129.*

60 Πρόκειται γιά τή διεθνή πολιτική ἀπεργία τῶν ἐργατῶν, πού καθορίστηκε γιά τήν 21 τοῦ Ἰούλη 1919, μέ τό σύνθημα τῆς ὑποστήριξης τῆς ρωσικῆς καί τῆς οὐγγρικῆς ἐπανάστασης καί μέ τήν ἀπαίτηση τῆς μή ἐπέμβασης τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κυβερνήσεων στίς ὑποθέσεις τῆς Ρωσίας καί τῆς Οὐγγαρίας. Μεμονωμένες ἀπεργίες ἔγιναν στήν καθορισμένη μέρα στήν Ἀγγλία, Ἰταλία, Γερμανία, Νορβηγία κ.ἄ. Ὅμως ἑνιαῖες ἐκδηλώσεις τοῦ προλεταριάτου ὅλων τῶν χωρῶν δέν ἔγιναν.

Οἱ δεξιοί ἡγέτες τῶν Σοσιαλιστικῶν κομμάτων καί τῶν συνδικάτων ἔκαναν τό πᾶν γιά νά ἐμποδίσουν τήν πραγματοποίηση τῆς διεθνοῦς ἀπεργίας. Προδοτική ἦταν ἡ διαγωγή τῶν γάλλων σοσιαλσυμφιλιωτιστῶν. Στήν ἀρχή, γιά τήν ἐξαπάτηση τῶν ἐργατῶν, ὁ Ζουώ, ὁ Μέρχαϊμ καί ἄλλοι καθοδηγητές τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργασίας ἐκφράστηκαν ὑπέρ τῆς ἀπεργίας, ἐνῶ κατόπιν, στίς παραμονές τῆς κήρυξής της πρότειναν νά ἀναβληθεῖ ἡ ἀπεργία καί ἔτσι τήν τορπίλισαν. — *129.*

[61] «*Avanti!*» («Ἐμπρός!») — καθημερινή ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Ἱδρύθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1896 στή Ρώμη. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἡ ἐφημερίδα κρατοῦσε ἀσυνεπή διεθνιστική στάση, χωρίς νά κόβει τούς δεσμούς της μέ τούς ρεφορμιστές. Τό 1926 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τή φασιστική κυβέρνηση τοῦ Μουσσολίνι, συνέχισε ὅμως νά ἐκδίδεται στό ἐξωτερικό· ἀπό τό 1943 βγαίνει ξανά στήν Ἰταλία. — *129.*

[62] *I. L. P.* — *Independent Labour Party* (Ἀνεξάρτητο Ἐργατικό κόμμα τῆς Ἀγγλίας) — ρεφορμιστική ὀργάνωση πού ἱδρύθηκε ἀπό τούς καθοδηγητές τῶν «νέων τρέιντ-γιούνιον» τό 1893 τήν ἐποχή πού ἀναζωογονοῦνταν ὁ ἀπεργιακός ἀγώνας καί δυνάμωνε τό κίνημα γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ἀγγλίας ἀπό τά ἀστικά κόμματα. Στό ΑΕΚ μπῆκαν τά μέλη τῶν «νέων τρέιντ-γιούνιον» καί πολλῶν παλιῶν συνδικάτων, ἐκπρόσωποι τῆς διανόησης καί τῆς μικροαστικῆς τάξης, πού βρίσκονταν κάτω ἀπό τήν ἐπιρροή τῶν φαβιανῶν. Ἐπικεφαλῆς τοῦ Κόμματος ἦταν ὁ Κ. Χάρντι καί ὁ Ρ. Μακντόναλντ. Τό ΑΕΚ ἀπό τή στιγμή τῆς ἐμφάνισής του ἀκολούθησε ἀστικές-ρεφορμιστικές θέσεις, στρέφοντας τήν κύρια προσοχή του στήν κοινοβουλευτική μορφή πάλης καί στίς κοινοβουλευτικές συναλλαγές μέ τό Φιλελεύθερο κόμμα. Ὁ Λένιν, χαρακτηρίζοντας τό Ἀνεξάρτητο Ἐργατικό κόμμα, ἔγραφε ὅτι «στήν πράξη εἶναι ὀπορτουνιστικό κόμμα πού ἐξαρτιόταν πάντοτε ἀπό τήν ἀστική τάξη» (Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 39ος, σελ. 90). — *130.*

[63] «*Die Rote Fahne*» («Ἡ Κόκκινη Σημαία») — ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Αὐστρίας· ἐκδιδόταν στή Βιέννη ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1918. Στήν ἀρχή ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Der Weckruf» («Τό Προσκλητήριο»)· ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1919 μέ τόν τίτλο «Die Soziale Revolution» («Ἡ Κοινωνική Ἐπανάσταση»)· ἀπό τόν Ἰούλη τοῦ 1919 μέ τόν τίτλο «Die Rote Fahne». Ἀπό τό 1933 ἡ «Die Rote Fahne» ἀναγκάστηκε νά περάσει στήν παρανομία. Ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1945 βγαίνει μέ τόν τίτλο «Österreichische Volksstimme» («Λαϊκή Φωνή τῆς Αὐστρίας»), ἀπό τίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1957 ὀνομάζεται «Volksstimme». — *131.*

[64] «*L' Humanité*» («Ἡ Ἀνθρωπότητα») — καθημερινή ἐφημερίδα· ἱδρύθηκε τό 1904 ἀπό τόν Ζ. Ζωρές σάν ὄργανο τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἡ ἐφημερίδα αὐτή βρισκόταν στά χέρια τῆς ἄκρας δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί ἀκολουθοῦσε σοσιαλσωβινιστική θέση.

Τό 1918 ἐπικεφαλῆς τῆς ἐφημερίδας, πολιτικός διευθυντής, ἔγινε ὁ ἐπιφανής παράγοντας τοῦ γαλλικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος Μαρσέλ Κασέν. Στά 1918-1920 ἡ ἐφημερίδα τάχθηκε ἐνάντια στήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς γαλλικῆς κυβέρνησης πού ἔστειλε τίς ἔνοπλες δυνάμεις της γιά νά πολεμήσουν κατά τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1920, μετά τή διάσπαση τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ἡ ἐφημερίδα ἔγινε τό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας.

«*La Bataille*» («Ἡ πάλη») — ἐφημερίδα, ὄργανο τῶν γάλλων ἀναρχοσυνδικαλιστῶν· ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό τό 1915 ὥς τό 1920 ἀντί τῆς ἐφημερίδας «La Bataille Sindicaliste» («Συνδικαλιστική Πάλη»), πού εἶχε κλειστεῖ. Καθοδηγητικό ρόλο στήν ἐφημερίδα αὐτή ἔπαιξαν ὁ Γκράβ, ὁ Γκιγιόμ, ὁ Ντυμπρέιλ, ὁ Ζουώ, ὁ Κορνέλισσεν καί ἄλλοι. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἡ ἐφημερίδα κρατοῦσε σοσιαλσωβινιστική στάση. — *132.*

65 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἔκτακτο συνέδριο τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, πού ἔγινε στή Λειψία ἀπό τίς 30 τοῦ Νοέμβρη ὥς τίς 6 τοῦ Δεκέμβρη 1919. — *133.*

66 *Διακήρυξη τῆς Βασιλείας* — διακήρυξη σχετικά μέ τόν πόλεμο, ἡ ὁποία ψηφίστηκε ἀπό τό Ἔκτακτο Διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Βασιλείας, πού ἔγινε στίς 24-25 τοῦ Νοέμβρη 1912. Ἡ Διακήρυξη προειδοποιοῦσε τούς λαούς γιά τόν ἐπερχόμενο κίνδυνο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ἀποκάλυπτε τούς ληστρικούς σκοπούς τοῦ πολέμου αὐτοῦ καί καλοῦσε τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν σέ ἀποφασιστική πάλη γιά τήν εἰρήνη, ἀντιπαραθέτοντας «στόν καπιταλιστικό ἰμπεριαλισμό τήν ἰσχύ τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης τοῦ προλεταριάτου». Στή Διακήρυξη τῆς Βασιλείας μπῆκε τό σημεῖο ἐκεῖνο ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Στουτγάρδης (τοῦ 1907), πού διατυπώθηκε ἀπό τόν Λένιν, ὅτι σέ περίπτωση πού θά ξεσπάσει ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος οἱ σοσιαλιστές ὀφείλουν νά χρησιμοποιήσουν τήν οἰκονομική καί πολιτική κρίση πού προκαλεῖ ὁ πόλεμος γιά τήν πάλη ὑπέρ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. — *137.*

67 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τά λόγια τοῦ Βάγκνερ ἀπό τήν τραγωδία τοῦ Γκαῖτε «Φάουστ»:

«Ἄχ, ἄλλο εἶναι νά καταβροχθίζεις
τόμο μέ τόμο, σελίδα μέ σελίδα!» — *137.*

68 Ἡ ἡμερήσια διάταξη τοῦ IX συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) δημοσιεύτηκε στίς 11 τοῦ Φλεβάρη 1920 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 30. — *140.*

69 Μετά τή νίκη τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ ἐνάντια στόν Κολτσάκ καί στόν Ντενίκιν ὁ ἀμερικανικός Τύπος, ἐκφράζοντας τίς διαθέσεις τῶν ἐμπορικῶν του κύκλων, ἀπευθύνθηκε δυό φορές στόν Β. Ι. Λένιν γιά συνέντευξη. Στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1920 ὁ Λένιν ἀπάντησε στά ἐρωτήματα τοῦ ἀνταποκριτῆ στό Βερολίνο τοῦ Ἀμερικανικοῦ πρακτορείου εἰδήσεων «Universal Service»

Κάρλ Βίγκαντ. Τό κείμενο τῶν ἀπαντήσεων τοῦ Λένιν ἀνακοινώθηκε μέ τόν ἀσύρματο στό Βερολίνο, ἀπ' ὅπου διαβιβάστηκε στή Νέα Ὑόρκη στίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1920 καί τό ἴδιο βράδυ οἱ ἀπαντήσεις τοῦ Λένιν δημοσιεύτηκαν στή «New York Evening Journal» μέ τόν τίτλο «Σκοποί τῶν μπολσεβίκων: εἰρήνη καί περισσότερο ἐμπόριο — λέει ὁ Λένιν». Οἱ ἀπαντήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀναδημοσιεύτηκαν ἐπίσης στόν κομμουνιστικό καί σοσιαλιστικό Τύπο τῆς Γερμανίας. — *145.*

[70] Ὁ εἰδικός ἀνταποκριτής τῆς συντηρητικῆς ἐφημερίδας τοῦ Λονδίνου «Daily Express» («Ἡμερήσιο Ἐξπρές»), πού βρισκόταν στήν Κοπεγχάγη, ἀπευθύνθηκε στόν Β. Ι. Λένιν μέ τήν παράκληση νά ἀπαντήσει σέ τέσσερα ἐρωτήματα. Ἡ ἀπάντηση τοῦ Λένιν ἔφτασε στήν Κοπεγχάγη στίς 22 τοῦ Φλεβάρη καί τήν ἑπόμενη μέρα δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Daily Express». — *148.*

[71] Στά μέσα τοῦ Φλεβάρη 1920 ὁ Β. Ι. Λένιν δίνει συνέντευξη στόν ἀνταποκριτή τῆς ἀμερικανικῆς ἀστικῆς ἐφημερίδας «The World» («Κόσμος») Λίνκολν Ἔιρ. Αὐτό ἔγινε ὅταν στή Σοβιετική Ρωσία ἄρχισαν νά καταρτίζονται τά σχέδια ἀνόρθωσης καί ἀνασυγκρότησης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, ὅταν ἡ Σοβιετική κυβέρνηση πρότεινε ἕνα ἐκτενές πρόγραμμα ἀποκατάστασης τῶν διπλωματικῶν καί ἐμπορικῶν σχέσεων μέ τίς καπιταλιστικές χῶρες. Τίς μέρες αὐτές ὁ Λίνκολν Ἔιρ, κατευθυνόμενος στή Ρωσία μέ σκοπό νά πάρει προσωπική συνέντευξη ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν, ἔγινε δεκτός ἀπό τόν Λένιν μαζί μέ τόν ὀπερατέρ κινηματογράφου Βίκτορ Κιούπς. Ἡ συνομιλία ἔγινε στά ἀγγλικά ἀρχικά στό ὑπηρεσιακό γραφεῖο τοῦ Λένιν, στή συνέχεια στό διαμέρισμά του στό Κρεμλίνο. Ἡ συνομιλία διήρκεσε μιά ὥρα καί ἀφοροῦσε φλέγοντα ζητήματα. Ἡ συνέντευξη αὐτή τοῦ Λένιν δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «The World» τῆς 21 τοῦ Φλεβάρη 1920. Ἡ συνέντευξη αὐτή δημοσιεύτηκε σέ πολλές ἐφημερίδες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς. — *150.*

[72] *Ἡ συνθήκη εἰρήνης ἀνάμεσα στή ΣΟΣΔΡ καί στή Λιθουανία* κλείστηκε στίς 12 τοῦ Ἰούλη 1920 στή Μόσχα. Ἡ συνθήκη εἰρήνης ἀνάμεσα στή ΣΟΣΔΡ καί στή Λεττονία κλείστηκε στίς 11 τοῦ Αὐγούστου 1920 στή Ρίγα. — *155.*

[73] Ὁ Λένιν, ἀναφέροντας τούς οὐκρανούς δασκάλους ὀπαδούς τῆς «Σπίλκα», ἔχει ὑπόψη του τή Διδασκαλική ἕνωση τῆς Οὐκρανίας, ἐπικεφαλῆς τῆς ὁποίας βρίσκονταν στοιχεῖα τοῦ Πετλιούρα.

ΠΔΕ — Πανρωσική διδασκαλική ἕνωση. — *159.*

[74] *Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν* — διεθνής ὀργανισμός πού ὑπῆρχε στήν περίοδο ἀνάμεσα στόν πρῶτο καί στό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Δημιουργήθηκε τό 1919 στή συνδιάσκεψη εἰρήνης τοῦ Παρισιοῦ τῶν νικητριῶν Δυνάμεων στόν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο. Τό καταστατικό τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἦταν μέρος τῆς συνθήκης εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν τοῦ 1919 καί εἶχε ὑπογραφεῖ ἀπό 44 κράτη. Τό ὅλο ἔργο τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν διεξαγόταν ἀπό τή Συνέλευση, ἀπό τό Συμβούλιο τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καί ἀπό τή μόνιμη Γραμματεία μέ ἐπικεφαλῆς τό γενικό γραμματέα. Τό

καταστατικό τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καταρτίστηκε ἔτσι πού νά δημιουργεῖ τήν ἐντύπωση ὅτι ὁ ὀργανισμός αὐτός ἔχει τάχα σάν σκοπό τήν πάλη ἐνάντια στήν ἐπίθεση, τή μείωση τῶν ἐξοπλισμῶν, τή στερέωση τῆς εἰρήνης καί τῆς ἀσφάλειας. Στήν πραγματικότητα ὅμως οἱ καθοδηγητές τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἀνέχονταν τούς ἐπιδρομεῖς, ἐνθάρρυναν τό κυνηγητό τῶν ἐξοπλισμῶν καί τήν προετοιμασία τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου.

Στήν περίοδο ἀπό τό 1920 ὥς τό 1934 ἡ δράση τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν εἶχε ἐχθρικό χαρακτήρα ἀπέναντι στή Σοβιετική Ἕνωση. Στά 1920-1921 ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἦταν ἕνα ἀπό τά κέντρα ὀργάνωσης τῆς ἔνοπλης ἐπέμβασης ἐνάντια στό Σοβιετικό κράτος.

Στίς 15 τοῦ Σεπτέμβρη 1934, μέ πρωτοβουλία τῆς γαλλικῆς διπλωματίας, 34 κράτη — μέλη τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν — ἀπευθύνθηκαν στή Σοβιετική Ἕνωση μέ τήν πρόσκληση νά μπεῖ στήν Κοινωνία. Μέ σκοπό τήν πάλη γιά τή στερέωση τῆς εἰρήνης ἡ ΕΣΣΔ μπῆκε στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν. Ὡστόσο οἱ προσπάθειες τῆς ΕΣΣΔ νά δημιουργήσει μέτωπο εἰρήνης σκόνταφταν στήν ἀντίσταση τῶν ἀντιδραστικῶν κύκλων τῶν δυτικῶν Δυνάμεων. Μέ τήν ἔναρξη τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου ἡ δράση τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν οὐσιαστικά σταμάτησε. Τυπικά ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν διαλύθηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1946 μέ ἀπόφαση τῆς συνέλευσης πού συγκλήθηκε εἰδικά γιά τό σκοπό αὐτό. — *160.*

75 Πρόκειται γιά τούς ὀπαδούς τῆς Προλετκούλτ — μέλη τῆς πολιτιστικῆς-διαφωτιστικῆς ὀργάνωσης Προλετκούλτ. Ἡ Προλετκούλτ, πού ἐμφανίστηκε ἀκόμη τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917 σάν ἀνεξάρτητη ἐρασιτεχνική ἐργατική ὀργάνωση, ἡ καθοδήγηση τῆς ὁποίας συγκεντρωνόταν στά χέρια τοῦ Α. Α. Μπογκντάνοφ καί τῶν ὀπαδῶν του, συνέχιζε καί ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση νά ὑπερασπίζει τήν «ἀνεξαρτησία» της, ἀντιπαραθέτοντας ἔτσι τόν ἑαυτό της στό προλεταριακό κράτος. Αὐτό εἶχε σάν συνέπεια νά εἰσχωρήσουν στήν Προλετκούλτ καί νά ἀρχίσουν νά ἀσκοῦν ἀποφασιστική ἐπίδραση οἱ ἀστοί διανοούμενοι. Οἱ ὀπαδοί τῆς Προλετκούλτ ἀρνοῦνταν οὐσιαστικά τή σημασία τῆς πολιτιστικῆς κληρονομιᾶς τοῦ παρελθόντος, ἐπιδίωκαν νά ἀποφύγουν τά καθήκοντα τῆς μαζικῆς πολιτιστικῆς-διαφωτιστικῆς δουλιᾶς καί, ἀποσπασμένοι ἀπό τή ζωή, νά δημιουργήσουν «μέ ἐργαστηριακό τρόπο» ἰδιαίτερο «προλεταριακό πολιτισμό». Ὁ κύριος θεωρητικός τῆς Προλετκούλτ Μπογκντάνοφ, ἀναγνωρίζοντας στά λόγια τό μαρξισμό, στήν πράξη κήρυσσε τήν ὑποκειμενική-ἰδεαλιστική φιλοσοφία τοῦ Μάχ. Ἡ Προλετκούλτ δέν ἦταν ὁμοιογενής ὀργάνωση. Ἐκτός ἀπό τούς ἀστούς διανοούμενους, πού ἔπαιζαν τόν πρῶτο ρόλο σέ πολλές ὀργανώσεις τῆς Προλετκούλτ, στίς ὀργανώσεις αὐτές ἦταν ἐπίσης καί ἐργατική νεολαία πού ἤθελε εἰλικρινά νά βοηθήσει στήν πολιτιστική οἰκοδόμηση πού ἔκανε τό Σοβιετικό κράτος.

Τή μεγαλύτερη ἀνάπτυξη οἱ ὀργανώσεις τῆς Προλετκούλτ πῆραν τό 1919. Στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1920-1930 οἱ ὀργανώσεις αὐτές ἔπεσαν σέ παρακμή· τό 1932 ἡ Προλετκούλτ ἔπαψε νά ὑπάρχει. Ὁ Λένιν στό σχέδιο ἀπόφασης «Γιά τόν προλεταριακό πολιτισμό» (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 291-292), ὅπως καί σέ μιά σειρά ἄλλες ἐργασίες του, ἔκανε αὐστηρή κριτική στίς λαθεμένες θέσεις τῆς Προλετκούλτ. — *164.*

76 *Τό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργαζόμενων κοζάκων* συνῆλθε στίς 29 τοῦ

Φλεβάρη - 6 τοῦ Μάρτη 1920. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 339 ἀντιπρόσωποι πού ἀντιπροσώπευαν σχεδόν ὅλες τίς κοζάκικες περιοχές. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν τά ζητήματα: ἡ σοβιετική οἰκοδόμηση στίς κοζάκικες περιοχές, ἡ ἐπισιτιστική πολιτική, ἡ ὀργάνωση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας κτλ. Στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου πῆρε μέρος ὁ Β. Ι. Λένιν πού στήν ὁμιλία του τῆς 1 τοῦ Μάρτη ἔδειξε τό δρόμο πού πρέπει νά ἀκολουθήσουν οἱ ἐργαζόμενοι κοζάκοι. Τό συνέδριο ἔδειξε ὅτι οἱ κοζάκοι δέν εἶναι ἰδιαίτερη λαότητα ἤ ἔθνος, ἀλλά ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστο τμῆμα τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ καί οὔτε κάν σκέπτονται νά ἀποχωριστοῦν ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία. Τό συνέδριο στιγμάτισε τίς προσπάθειες τῆς ἡγεσίας τῶν κοζάκων πού συνδέονταν μέ τούς τσιφλικάδες καί τήν ἀστική τάξη, νά ἀποσπάσουν τούς κοζάκους ἀπό τή γενική ὑπόθεση ὅλων τῶν ἐργαζομένων. Στήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου ὑπογραμμιζόταν ὅτι τό βασικό καθῆκον τῶν ἐργαζόμενων κοζάκων εἶναι ἡ στενή συμμαχία μέ τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Τό συνέδριο τάχθηκε ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργαζόμενων κοζάκων στά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, σύμφωνα μέ τούς γενικούς κανόνες πού ἰσχύουν γιά ὅλους τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, κάλεσε τούς κοζάκους νά δυναμώσουν τή συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, νά συγκεντρώσουν ὅλες τίς προσπάθειές τους γιά τήν ἀπαλλαγή τῆς χώρας ἀπό τό οἰκονομικό χάος. — *166.*

77 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του *«Τό διάταγμα γιά τήν εἰρήνη»*, πού ψήφισε τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 13-18). — *170.*

78 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπεργία τῶν ἐργατῶν τῆς Γερμανίας, ἡ ὁποία ἄρχισε στίς 28 τοῦ Γενάρη 1918 σέ ἔνδειξη διαμαρτυρίας ἐνάντια στούς ληστρικούς ὅρους εἰρήνης, πού πρόβαλε ἡ γερμανική ἀντιπροσωπεία στίς διαπραγματεύσεις στό Μπρέστ-Λιτόβσκ. Πάνω ἀπό 500 χιλ. ἐργάτες τῶν πολεμικῶν ἐργοστασίων σταμάτησαν τή δουλιά. Οἱ ἀπεργοί ἀπαιτοῦσαν τό κλείσιμο εἰρήνης χωρίς προσαρτήσεις καί ἀποζημιώσεις μέ βάση τίς προτάσεις τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας, τή συμμετοχή ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν στίς διαπραγματεύσεις εἰρήνης, τήν ἄρση τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου στή χώρα, τήν παραχώρηση τῶν δημοκρατικῶν δικαιωμάτων στό λαό. Σύντομα στούς ἐργάτες τοῦ Βερολίνου προσχώρησαν οἱ ἐργάτες τοῦ Ἀμβούργου, τοῦ Κιέλου, τῆς περιοχῆς τοῦ Ρούρ, τῆς Λειψίας καί ἄλλων βιομηχανικῶν κέντρων. Συνολικά στήν πολιτική ἀπεργία τοῦ Γενάρη πῆραν μέρος πάνω ἀπό 1 ἑκατομ. ἄτομα. Στή διάρκεια τῆς ἀπεργίας σέ μιά πολλές δημιουργήθηκαν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν.

Τήν ἀπεργία τήν καθοδηγοῦσαν ἐπαναστάτες ἀντιπρόσωποι πού ἐκλέγονταν ἀπό τούς ἐργάτες, κυρίως ἀπό τά στελέχη τῶν πρωτοβάθμιων συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων. Ὡστόσο ἡ πλειοψηφία τῶν ἐπαναστατῶν ἀντιπροσώπων ἀνῆκε στό Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, πού τή δράση του τήν κατηύθυναν οἱ συμφιλιωτιστές. Αὐτό ἐξασθένιζε τίς δυνάμεις τῶν ἀπεργῶν.

Ἡ πολιτική ἀπεργία τοῦ Γενάρη ἔληξε μέ τήν ἧττα τῶν ἐργατῶν, ὅμως ἡ σημασία της ἦταν ἀρκετά μεγάλη. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκτίμησε τήν

ἀπεργία αὐτή σάν «σημεῖο στροφῆς στίς διαθέσεις τοῦ γερμανικοῦ προλεταριάτου» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 531). — *170.*

79 Πρόκειται γιά τίς ἐφημερίδες πού ἐκδίδονταν τό 1918-1919 ἀπό τίς ὁμάδες τῶν ἀλλοδαπῶν κομμουνιστῶν πού δημιούργησε ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στήν ἀγγλική, τή γερμανική καί τή γαλλική γλώσσα, γιά νά κυκλοφοροῦν στά στρατεύματα τῶν ἐπεμβασιῶν καί ἀνάμεσα στούς αἰχμαλώτους πολέμου. Στά ἀγγλικά ἔβγαινε ἡ ἐφημερίδα «The Call» («Ἔκκληση»), πού κυκλοφοροῦσε στό Βόρειο μέτωπο. Στά γερμανικά ἔβγαιναν δυό ἔντυπα: «Der Völkerfriede» («Ἡ εἰρήνη τῶν Λαῶν») καί «Weltrevolution» («Παγκόσμια Ἐπανάσταση»). Τά δυό αὐτά ἔντυπα κυκλοφοροῦσαν ἀνάμεσα στούς γερμανούς αἰχμαλώτους πολέμου καί στήν Οὐκρανία. Στά γαλλικά ἔβγαινε ἡ ἑβδομαδιαία «La Lanterne» («Ὁ Φάρος»), πού κυκλοφοροῦσε στή Νότια Ρωσία. — *171.*

80 «*The Times*» («Οἱ Καιροί») — καθημερινή ἐφημερίδα πού ἱδρύθηκε τό 1785 στό Λονδίνο· μιά ἀπό τίς μεγάλες συντηρητικές ἐφημερίδες τῆς ἀγγλικῆς ἀστικῆς τάξης. — *174.*

81 Πρόκειται γιά τήν ἐπίδοση στίς 18 (31) τοῦ Δεκέμβρη 1917 ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στόν πρόεδρο τῆς φιλλανδικῆς ἀστικῆς κυβέρνησης Σβίνχουβουντ τῆς ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν ἀναγνώριση τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Φιλλανδίας. Στίς 22 τοῦ Δεκέμβρη 1917 (4 τοῦ Γενάρη 1918) ἡ ἀπόφαση αὐτή ἐπικυρώθηκε ἀπό τήν Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή. — *175.*

82 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν προετοιμασία στρατιωτικο-μοναρχικοῦ πραξικοπήματος στή Γερμανία. Τό πραξικόπημα αὐτό, τό λεγόμενο «καππικό πραξικόπημα», ἔγινε ἀπό τήν ἀντιδραστική γερμανική στρατοκρατία μέ ἐπικεφαλῆς τόν Κάππ. Οἱ συνωμότες προετοίμαζαν πραξικόπημα μέ τήν ὁλοφάνερη ἀνοχή τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κυβέρνησης. Στίς 13 τοῦ Μάρτη 1920 οἱ συνωμότες κινητοποίησαν στρατιωτικά τμήματα κατά τοῦ Βερολίνου καί, ἀφοῦ δέν συνάντησαν ἀντίσταση ἀπομέρους τῆς κυβέρνησης, τήν κήρυξαν ἔκπτωτη καί ἐπέβαλαν στρατιωτική δικτατορία. Οἱ ἐργάτες τοῦ Βερολίνου ἀπάντησαν στό πραξικόπημα μέ γενική ἀπεργία. Κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ προλεταριάτου ἡ κυβέρνηση τοῦ Κάππ στίς 17 τοῦ Μάρτη ἔπεσε· στήν ἐξουσία ξαναῆλθαν οἱ σοσιαλδημοκράτες πού τορπίλισαν μέ ἀπάτη τή γενική ἀπεργία. — *179.*

83 Τό σύνθημα ἐπανόδου στά σύνορα τοῦ 1772 σήμαινε κατάληψη τῆς Λευκορωσίας, τῆς Λιθουανίας, ἑνός μέρους τῆς Οὐκρανίας ὥς τό μέσο ροῦ τοῦ Δνείπερου, τοῦ νότιου τμήματος τῆς Λεττονίας καί ἔκφραζε τίς ἐπιθετικές σωβινιστικές διαθέσεις τῆς πολωνικῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων. — *181.*

84 *Τό δεύτερο Πανρωσικό συνέδριο τῶν ὑγειονομικῶν τῆς ἕνωσης «Βσεχμεντικσαντρούντ»* συνῆλθε στίς 25 τοῦ Φλεβάρη-2 τοῦ Μάρτη 1920. Στό συνέ-

δριο παραβρέθηκαν 312 ἄτομα, ἀπό τά ὁποῖα 125 κομμουνιστές. Ἡ ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν ἡ ἑξῆς: Ἔκθεση δράσης τῆς ΚΕ τῆς «Βσεμεντικσαντρούντ», ἐκλογές ἐπιτροπῆς προϋπολογισμοῦ, εἰσήγηση γιά τό ὀργανωτικό ζήτημα, ἡ ὑγειονομική κατάσταση τῆς Δημοκρατίας, ἡ ὀργάνωση τῆς ἰατρικῆς περίθαλψης στή Δημοκρατία καί ἄλλα. Στή 1 τοῦ Μάρτη χαιρέτισε τό συνέδριο μέ σύντομο λόγο του ὁ Β. Ι. Λένιν. Ἰδιαίτερη προσοχή τό συνέδριο ἔδοσε στά ζητήματα τῆς ὀργάνωσης τῆς προστασίας τῆς ὑγείας τοῦ λαοῦ. Τό συνέδριο ἀσχολήθηκε ἐπίσης μέ τά ζητήματα πού ἀφοροῦν τήν κατάρτιση νέων ὑγειονομικῶν στελεχῶν καί χάραξε τό σχέδιο ὀργάνωσης τῆς ἐπαγγελματικῆς ἰατρικῆς ἐκπαίδευσης. — *188.*

85 Στό σχέδιο θέσεων τοῦ Τρότσκι ἡ πρώτη παράγραφος εἶχε τόν τίτλο «Ἡ θέληση γιά ἐργασία» (βλ. «Τό ἔνατο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ), Μάρτης-Ἀπρίλης τοῦ 1920. Πρακτικά». Μόσχα, 1960, σελ. 533). — *190.*

86 Τό σχέδιο διατάγματος σχετικά μέ τά δικαστήρια γιά τούς ἀνήλικους, πού ὑποβλήθηκε ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας, συζητήθηκε καί ἐγκρίθηκε μέ τίς τροπολογίες τοῦ Λένιν στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 4 τοῦ Μάρτη 1920. Τό διάταγμα δημοσιεύτηκε μέ τήν ὑπογραφή τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν) στίς 6 τοῦ Μάρτη στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 51 μέ τόν τίτλο: «Γιά τίς ὑποθέσεις τῶν ἀνηλίκων πού κατηγοροῦνται γιά πράξεις κοινωνικά ἐπικίνδυνες». — *194.*

87 Ὁ Β. Ι. Λένιν εἶχε ἐκλεγεῖ στίς 16 τοῦ Φλεβάρη 1920 βουλευτής τοῦ Σοβιέτ Μόσχας ἀπό τήν Κρατική φάμπρικα ζαχαροπλαστικῆς ἀρ. 3 (τή σημερινή φάμπρικα «Μπολσεβίκ») καί ἀπό τούς ἐργάτες καί ὑπαλλήλους τοῦ σταθμοῦ Χάβρινο τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Νικολάγεβσκαγια (σήμερα Ὀκτιάμπρσκαγια)· στίς 20 τοῦ Φλεβάρη ἀνακηρύχτηκε μέλος τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί πῆρε τή βουλευτική ταυτότητα μέ ἀρ. 1 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 353). Μέχρι τώρα διατηρεῖται γιά τόν Β. Ι. Λένιν ἡ βουλευτική ταυτότητα ἀρ. 1 τοῦ μέλους τοῦ Σοβιέτ τῆς πόλης Μόσχας. Σέ κάθε σύνοδο τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν βουλευτῶν τῶν ἐργαζομένων, ἡ βουλευτική ταυτότητα ἀρ. 1 γράφεται στό ὄνομα τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἡ χορήγηση τῶν ὑπόλοιπων βουλευτικῶν ταυτοτήτων ἀρχίζει ἀπό τόν ἀρ. 2. — *195.*

88 Στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 23 τοῦ Δεκέμβρη 1919 συζητήθηκε τό ζήτημα γιά τίς ποσότητες τῶν περισσευμάτων προϊόντων διατροφῆς πού πάρθηκαν ἀπό τά κρατικά νοικοκυριά. Τό ΣΛΕ ἀποφάσισε νά ὀργανωθεῖ ἐπιτροπή ἀποτελούμενη ἀπό ἀντιπροσώπους τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων Ἐπισιτισμοῦ καί Γεωργίας, τοῦ ΑΣΛΟ, τῆς ΚΔΣ καί τοῦ ΠΚΣΣ. Ἡ ἐπιτροπή αὐτή ἔπρεπε, σύμφωνα μέ ὑπόδειξη τοῦ Λένιν, νά κάνει πρακτικές προτάσεις γιά τήν καλύτερη καταγραφή καί τόν καλύτερο ἔλεγχο στά σοβχόζ καί γιά τά μέτρα καλυτέρευσης τῆς ὀργάνωσής τους. Ἡ σύγκληση τῆς ἐπιτροπῆς ἀνατέθηκε στόν Σ. Π. Σερεντά, ἡ ἔκθεση τοῦ ὁποίου γιά τό ζήτημα αὐτό στό ΣΛΕ καθορίστηκε νά γίνει ὕστερα ἀπό τρεῖς ἑβδομάδες.

Στίς 27 τοῦ Γενάρη 1920 στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ ἐξετάστηκε τό σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τή διεύθυνση τῶν σοβχόζ, πού τό παρουσίασε ὁ Σεραντά. Τό σχέδιο ἐγκρίθηκε ἀπό τό ΣΛΕ. Ἡ ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς, πού εἶχε ὁριστεῖ ἀπό τό ΣΛΕ γιά τίς 23 τοῦ Δεκέμβρη 1919, συζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ στίς 9 τοῦ Μάρτη 1920. Κατά τήν ἐξέταση τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ὁ Λένιν πρότεινε τό δημοσιευόμενο παραπάνω σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ. Ἡ λήψη τελικῆς ἀπόφασης πάνω στήν ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς ἀναβλήθηκε ὥς τήν ἑπόμενη συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Στόν πρόεδρο τῆς ἐπιτροπῆς Σ. Π. Σερεντά τό ΣΛΕ ἀνάθεσε «νά ὑποβάλλει τό ἀκριβές κείμενο ὅλων τῶν ἀποφάσεων πάνω στό δοσμένο ζήτημα καί τό σχέδιο ἀπόφασης πού καταρτίστηκε σέ σχέση μ' αὐτό». Τό «Σχέδιο ἀπόφασης γιά τά μέτρα σχετικά μέ τήν ὀργάνωση τῶν σοβχόζ», πού τό ἐπεξεργάστηκε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας, ἐγκρίθηκε ἀπό τό ΣΛΕ στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη 1920. — *212*.

89 *Τό τρίτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργατῶν ὑδάτινων μεταφορῶν* συνῆλθε στή Μόσχα ἀπό τίς 15 ὥς τίς 23 τοῦ Μάρτη 1920. Στό συνέδριο παραβρέθηκαν 161 ἀντιπρόσωποι, ἀπ' αὐτούς 144 — κομμουνιστές. Ἀνάμεσα στούς ἀντιπροσώπους ἦταν ἀντιπρόσωποι ἀπό τή Σιβηρία, τό Ἀρχάνγκελσκ, τήν Οὐκρανία. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν τά ἑξῆς θέματα: ἡ σημερινή κατάσταση καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων, ἔκθεση τῆς ΚΕ καί τῆς Ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, τό διεθνές συνδικαλιστικό κίνημα, τό ἐπισιτιστικό ζήτημα, τά συνδικάτα καί τά ὄργανα διεύθυνσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, ἡ ἐπαγγελματική-τεχνική μόρφωση, ἡ πολιτιστική-διαφωτιστική δουλιά κ.ἄ. Στίς 15 τοῦ Μάρτη, μέρα ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου, μίλησε ὁ Β. Ι. Λένιν ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. — *213*.

90 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τίς θέσεις τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό IX συνέδριο τοῦ Κόμματος «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας», πού δημοσιεύτηκαν στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», ἀρ. φύλ. 14 τῆς 12 τοῦ Μάρτη 1920 (βλ. «Τό ἔνατο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). Μάρτης-Ἀπρίλης τοῦ 1920. Πρακτικά». Μόσχα, 1960, σελ. 538-544). — *215*.

91 Ἡ συνεδρίαση τῆς κομμουνιστικῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ συγκλήθηκε στίς 15 τοῦ Μάρτη 1920 γιά νά συζητήσει τίς θέσεις τοῦ Μ. Π. Τόμσκι γιά τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων, πού εἶχαν δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 54 τῆς 10 τοῦ Μάρτη 1920. Οἱ θέσεις τοῦ Τόμσκι συζητήθηκαν προκαταρκτικά στήν ἐπιτροπή πού σχημάτισε ἡ ὁμάδα τοῦ ΠΚΣΣ, ἡ ὁποία ὡστόσο ἄφησε ὅλα τά βασικά σημεῖα τῶν θέσεων. Ὁ συγγραφέας τῶν θέσεων ἦταν ὑπέρ τῆς ἄποψης τῆς συλλογικῆς διεύθυνσης τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, καί τήν ἄποψη αὐτή τήν περνοῦσε στίς θέσεις πού τίς ὑποστήριζε ἡ πλειοψηφία τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ. Ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε ἐπανειλημμένα στή συνεδρίαση τῆς ὁμάδας,ὑπόβαλε τροπολογίες ἤ ἔκανε κριτική σέ ὁρισμένα σημεῖα τῶν θέσεων τοῦ Τόμσκι, ὑπερασπίζοντας τήν ἀρχή τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης τῶν οἰκονομικῶν ἐπιχειρήσεων. — *221*.

92 Λόγω τοῦ ὅτι δέν εἶχε γίνει ἀκόμη ἐπεξεργασία ἑνός ἀδιαφιλονίκητου τύπου

διεύθυνσης τῶν σοβιετικῶν ἐπιχειρήσεων, στήν πορεία γιά τήν πλήρη μονοπρόσωπη διεύθυνση ἐπιτρεπόταν ἡ ἐφαρμογή διαφόρων συνδυασμῶν στό ἔργο τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας καί συγκεκριμένα: 1. Ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπιχείρησης εἶναι ὁ διευθυντής-διοικητής, ἐργάτης, καί δίπλα σ' αὐτόν σάν βοηθός του γιά τόν τεχνικό τομέα βρίσκεται ἕνας εἰδικός μηχανικός. 2. Ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπιχείρησης εἶναι μηχανικός-εἰδικός, πού εἶναι στήν οὐσία ὁ καθοδηγητής τῆς ἐπιχείρησης, καί δίπλα του βρίσκεται ἕνας ἐπίτροπος ἀπό τούς ἐργάτες, μέ πλατιά δικαιώματα καί μέ τήν ὑποχρέωση νά καταπιάνεται μέ ὅλες τίς πλευρές τῆς δουλιᾶς. 3. Ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπιχείρησης εἶναι ὁ διευθυντής-εἰδικός, μέ ἕναν ἤ δυό βοηθούς κομμουνιστές, μέ τό δικαίωμα καί τήν ὑποχρέωση νά καταπιάνονται μέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς διεύθυνσης τοῦ ἐργοστασίου, χωρίς ὅμως τό δικαίωμα νά ἀκυρώνουν διαταγές τοῦ διευθυντῆ. 4. Ἐπικεφαλῆς εἶναι μικρά συμβούλια πού ἐργάζονται μέ σύμπνοια, μέ πρόεδρο ὁ ὁποῖος εὐθύνεται γιά ὅλη τή δουλιά τῆς διεύθυνσης στό σύνολό της. Τέτια μορφή ὀργάνωσης τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας ἀποφασίστηκε στό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος 1, 1954, σελ. 483). — *223.*

93 Ἡ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τοῦ Γ. Μ. Σβερντλόφ τιμήθηκε μέ ἐπίσημη συγκέντρωση στίς 16 τοῦ Μάρτη 1920 στό Μεγάλο Θέατρο. Στή συγκέντρωση παραβρέθηκαν τά μέλη τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), τῆς ΠΚΕΕ, τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἐκπρόσωποι τῶν συνδικάτων, τῶν Ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί ἀντιπροσωποι τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ κυβερνείων πού γινόταν ἐκεῖνο τόν καιρό. Ἀναμνήσεις γιά τόν Γ. Μ. Σβερντλόφ διηγήθηκαν οἱ σύντροφοι πού τόν γνώριζαν ἀπό κοντά. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε ἐξονόματος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΚΡ (μπ) λόγο, ἀφιερωμένο στή μνήμη τοῦ Γ. Μ. Σβερντλόφ. — *225.*

94 *Οἱ ἀποφάσεις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν παραβίαση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τά μέλη τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ* γράφτηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στίς 17 τοῦ Μάρτη 1920 ἀπ' ἀφορμή τή δήλωση πού δόθηκε στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀπό τά μέλη τοῦ Γραφείου τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ Μ. Π. Τόμσκι καί Γ. Χ. Λουτοβίνοφ σχετικά μέ τόν γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) Ν. Ν. Κρεστίνσκι.

Στίς 15 τοῦ Μάρτη στήν κοινή συνεδρίαση τῶν ὁμάδων τοῦ ΠΚΣΣ καί τοῦ ΣΣΜ ὁ Κρεστίνσκι δήλωσε ὅτι μιά πού ἡ θέση πού πῆρε ἡ ὁμάδα τοῦ ΠΚΣΣ καί οἱ ὑπεύθυνοι καθοδηγητές της διαφέρει κατά πολύ ἀπό τή θέση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἐξονόματος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος προτείνει σέ ὅλα τά μέλη τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ νά μήν κάνουν εἰσηγήσεις στά συνέδρια τῶν συνδικάτων, στίς ὁποῖες νά ὑπερασπίζουν τή συλλογική διεύθυνση.

Τά μέλη τοῦ Γραφείου τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ σέ κλειστή τους συνεδρίαση διαμαρτυρήθηκαν ἔντονα ἐνάντια σέ παρόμοιες ἑρμηνεῖες καί μεθόδους ἐφαρμογῆς τῆς κομματικῆς πειθαρχίας καί ἀπευθύνθηκαν στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τήν παράκληση νά τούς ἐπιτραπεῖ νά κατέβουν στά συνέδρια τῶν συνδικάτων μέ τήν ἀπόφαση τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ. Ἡ δήλωση συζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ

ΚΚΡ (μπ), τό όποιο ψήφισε τίς αποφάσεις αυτές πού πρότεινε ό Β. Ι. Λένιν. Οί αποφάσεις υπογράφηκαν άπό τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου Β. Ι. Λένιν, Ν. Ι. Μπουχάριν καί Ν. Ν. Κρεστίνσκι. Στήν πρώτη απόφαση ό Κρεστίνσκι έγραφε: «Έπειδή τό ζήτημα άφορα έμένα: απόσχω. Ν. Κρεστίνσκι». Στό δακτυλογραφημένο αντίγραφο τῆς δεύτερης απόφασης υπάρχει ή έπισημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν: «Ντοκουμέντα γιά τή διένεξη τῆς ομάδας τοῦ ΠΚΣΣ μέ τόν Κρεστίνσκι». — *226.*

95 Ό Β. Ι. Λένιν δέν είχε αποτελειώσει τόν πρόλογο. Ή μπροσούρα στά αγγλικά «The Proletarian Revolution and Kautsky the Renegade. By V. I. Ulianov (N. Lenin)» βγῆκε στά τέλη τοῦ Μάρτη 1920 χωρίς πρόλογο. — *228.*

96 Ή μπροσούρα στά γερμανικά «N. Lenin. Die Diktatur des Proletariats und der Renegat Karl Kautsky» βγῆκε στά τέλη τοῦ Δεκέμβρη 1919. — *228.*

97 Τό βιβλίο τοῦ Ρ. Μακντόναλντ ό Β. Ι. Λένιν τό πῆρε αργότερα. Τό βιβλίο αυτό διαφυλάχθηκε στήν προσωπική βιβλιοθήκη τοῦ Λένιν μέ τίς επισημειώσεις του στά περιθώρια τοῦ βιβλίου. Ό Λένιν σημείωσε ιδιαίτερα τά μέρη τοῦ βιβλίου, όπου ό Μακντόναλντ προσπαθεῖ νά συγκαλύψει τίς ταξικές αντιθέσεις τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας. Οί επισημειώσεις τοῦ Λένιν στό βιβλίο τοῦ Μακντόναλντ δημοσιεύτηκαν στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV, σελ. 253-285. — *228.*

98 Ή έγγραφή τῶν λόγων τοῦ Λένιν σέ δίσκους γραμμοφώνου οργανώθηκε άπό τήν Κεντρική Διεύθυνση Τύπου. Στά 1919-1921 είχαν έγγραφεῖ 16 λόγοι τοῦ Λένιν. Από τήν αρχή ακόμη τῆς ανοικοδόμησης τῆς μοναδικῆς στή Ρωσία φάμπρικας δίσκων γραμμοφώνου ό Λένιν έδειχνε πολύ μεγάλο ενδιαφέρον γιά τήν υπόθεση τῆς προπαγάνδας μέ τή χρησιμοποίηση τοῦ γραμμοφώνου καί βοηθοῦσε μέ κάθε τρόπο στή λύση τοῦ ζητήματος αυτοῦ. Ή έγγραφή τῶν πρώτων λόγων τοῦ Β. Ι. Λένιν έγινε στό Κρεμλίνο σέ μιά προετοιμασμένη ειδικά αίθουσα· ή τελευταία έγγραφή έγινε στήν Κεντρική Διεύθυνση Τύπου. Ή δυσκολία τῆς έγγραφῆς βρισκόταν στό ότι ό λόγος έπρεπε νά εκφωνηθεῖ μέσα σέ 3 λεπτά. Ό Λένιν χαιρόταν πολύ όταν ό λόγος πού εκφωνοῦσε χωροῦσε στό χρονικό αυτό όριο. Οί λόγοι τοῦ Λένιν, πού είναι γραμμένοι στούς δίσκους γραμμοφώνου, κυκλοφοροῦσαν σέ δεκάδες χιλιάδες αντίτυπα· μοιράζονταν στά κέντρα διαφώτισης, στίς συγκεντρώσεις αγροτῶν, στίς λέσχες, στά τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, καί είχαν τεράστια σημασία γιά τή μαζική διαφωτιστική δουλειά. Ιδιαίτερα μεγάλη δημοφιλία απόκτησαν οί λόγοι «Γιά τούς μεσαίους αγρότες», «Τί είναι ή Σοβιετική έξουσία;» καί «Γιά τό παρακράτημα». — *230.*

99 *Τό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ)* συνῆλθε στή Μόσχα στίς 29 τοῦ Μάρτη - 5 τοῦ Απρίλη 1920. Τό συνέδριο άρχισε τίς εργασίες του στό Μεγάλο Θέατρο μέ εναρκτήριο λόγο τοῦ Β. Ι. Λένιν. Μετά οί εργασίες τοῦ συνεδρίου συνεχίστηκαν σέ ένα άπό τά κτίρια τοῦ Κρεμλίνου. Ώς πρός τή σύνθεσή του τό IX συνέδριο ἦταν τό πιό πολυάριθμο άπό όλα τά προηγού-

μενα συνέδρια τοῦ Κόμματος. Πῆραν μέρος 715 ἀντιπρόσωποι, ἀπ' αὐτούς μέ θετική ψῆφο 553, μέ συμβουλευτική 162, πού συνολικά ἀντιπροσώπευαν 611978 μέλη τοῦ Κόμματος. Ἀντιπροσωπεύτηκαν οἱ κομματικές ὀργανώσεις τῆς Κεντρικῆς Ρωσίας, τῆς Οὐκρανίας, τῶν Οὐραλίων, τῆς Σιβηρίας καί ἄλλων περιοχῶν πού πρόσφατα εἶχαν ἀπελευθερωθεῖ ἀπό τόν Κόκκινο Στρατό. Πολλοί ἀντιπρόσωποι ἦλθαν στό συνέδριο κατευθείαν ἀπό τό μέτωπο.

Ἡ ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου: 1. Ἔκθεση δράσης τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. 2. Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας. 3. Τό συνδικαλιστικό κίνημα. 4. Ὀργανωτικά ζητήματα. 5. Τά καθήκοντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. 6. Ἡ στάση ἀπέναντι στούς συνεταιρισμούς. 7. Καθιέρωση τοῦ θεσμοῦ τῆς πολιτοφυλακῆς. 8. Ἐκλογή Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. 9. Τρέχοντα ζητήματα.

Οἱ ἐργασίες τοῦ συνεδρίου διεξάγονταν κάτω ἀπό τήν ἄμεση καθοδήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ὁ Λένιν ἔκανε τήν ἔκθεση γιά τήν πολιτική δράση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καί ἐκφώνησε τόν τελικό λόγο πάνω στήν ἔκθεση, ἐκφώνησε λόγο γιά τήν οἰκοδόμηση τῆς οἰκονομίας, γιά τούς συνεταιρισμούς, τόν τελικό λόγο κατά τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου καί ἔκανε προτάσεις σχετικά μέ τό ψηφοδέλτιο τῶν ὑποψηφίων γιά μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς.

Στήν ἀπόφαση «Γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας» τό συνέδριο τόνισε ὅτι «βασικό ὅρο τῆς οἰκονομικῆς ἀναγέννησης τῆς χώρας ἀποτελεῖ ἡ σταθερή ἐφαρμογή *ἑνιαίου σχεδίου τῆς οἰκονομίας,* ὑπολογισμένου γιά τήν πιό κοντινή ἱστορική ἐποχή» («Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», Μέρος Ι, 1954, σελ. 478). Ἡ ἀπόφαση καθόρισε τή σειρά πραγματοποίησης τῶν θεμελιακῶν καθηκόντων τοῦ ἑνιαίου πλάνου: α) σέ πρώτη γραμμή καλυτέρευση τῆς δουλειᾶς τῶν μεταφορῶν, μεταφορά καί δημιουργία τῶν ἀπαραίτητων ἀποθεμάτων σιτηρῶν, καυσίμων καί πρώτων ὑλῶν· β) μηχανουργία γιά τή μεταφορά καί τήν ἐξόρυξη καυσίμων, πρώτων ὑλῶν καί σιτηρῶν· γ) ἰσχυρή ἀνάπτυξη τῆς μηχανουργίας γιά τήν παραγωγή προϊόντων μαζικῆς κατανάλωσης· δ) ἐνισχυμένη παραγωγή προϊόντων μαζικῆς κατανάλωσης (βλ. στό ἴδιο).

Τήν κύρια θέση στό ἑνιαῖο σχέδιο τῆς οἰκονομίας κατεῖχε ὁ ἐξηλεκτρισμός πού ὁ Λένιν τόν πρόβαλε σάν ἕνα μεγάλο πρόγραμμα γιά 10-20 χρόνια. Τό συνέδριο πρότεινε ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ νά γίνει σέ ἀντιστοιχία μέ τά στάδια ἐκπλήρωσης τοῦ γενικοῦ σχεδίου τῆς οἰκονομίας. Οἱ ὁδηγίες τοῦ ΙΧ συνεδρίου ἀποτέλεσαν τή βάση τοῦ σχεδίου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας (ΓΚΟΕΛΡΟ), πού ἡ τελική του ἐπεξεργασία καί ἡ ἐπικύρωση ἔγινε τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 ἀπό τό Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Τό σχέδιο αὐτό ἦταν τό πρῶτο στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας προοπτικό, ἐπιστημονικά θεμελιωμένο σχέδιο ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας μιᾶς τεράστιας χώρας, πού ἀποσκοποῦσε στή δημιουργία τῆς παραγωγικῆς τεχνικῆς βάσης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τό σχέδιο ΓΚΟΕΛΡΟ ἐκπληρώθηκε σημαντικά νωρίτερα πρίν τήν καθορισμένη προθεσμία, καί τό 1935 εἶχε ἤδη ὑπερεκπληρωθεῖ κατά τρεῖς φορές.

Τό ΙΧ συνέδριο ἐνέκρινε τίς θέσεις τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πού πρόβλεπαν τήν ἐπιστράτευση τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν, τήν ἐφαρμογή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας, τή στρατιωτικοποίηση τῆς οἰκονομίας καί τή

χρησιμοποίηση στρατιωτικῶν τμημάτων γιά τίς ἀνάγκες τῆς οἰκονομίας. Τό συνέδριο ὑποχρέωσε τίς κομματικές ὀργανώσεις νά βοηθήσουν τά συνδικάτα καί τά τμήματα ἐργασίας νά κάνουν καταγραφή ὅλων τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν, μέ σκοπό τή χρησιμοποίησή τους στήν παραγωγική δουλιά μέ τήν ἴδια συνέπεια καί αὐστηρότητα, ὅπως αὐτό γινόταν σχετικά μέ τά πρόσωπα τοῦ σώματος ἀξιωματικῶν γιά τίς ἀνάγκες τοῦ στρατοῦ.

Ἡ χρησιμοποίηση στρατιωτικῶν τμημάτων στήν ἐκπλήρωση οἰκονομικῶν καθηκόντων σάν στρατιῶν ἐργασίας, ἦταν ἕνα προσωρινό μέτρο πού τό ἐφάρμοσε ἡ Σοβιετική κυβέρνηση λόγω τῆς διαμορφωμένης κατάστασης. Ὁ Τρότσκι ὅμως θεωροῦσε τίς στρατιές ἐργασίας σάν τό μοναδικό καί τό καλύτερο μέσο ἐξασφάλισης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας μέ ἐργατική δύναμη καί πρότεινε νά χρησιμοποιηθοῦν οἱ στρατιωτικές μέθοδοι στήν εἰρηνική οἰκοδόμηση τῆς οἰκονομίας. Ὡστόσο τό συνέδριο ἀπόριψε κατηγορηματικά τίς προτάσεις αὐτές τοῦ Τρότσκι, ἀποδείχνοντας ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀβάσιμες. Τό συνέδριο ὑπογράμμισε ὅτι ἡ χρησιμοποίηση ὁλόκληρων στρατιῶν ἐργασίας δικαιώνεται μόνο «ἐπειδή εἶναι ἀνάγκη νά διατηρηθεῖ ὁ στρατός στό σύνολό του γιά τά στρατιωτικά καθήκοντα» («Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1954, σελ. 487).

Μεγάλη προσοχή δόθηκε στό συνέδριο στήν ὀργάνωση τῆς διεύθυνσης τῆς παραγωγῆς. Στήν ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα αὐτό τονίστηκε ἡ ἀνάγκη νά δημιουργηθεῖ ἁρμόδια, σταθερή καί δραστήρια καθοδήγηση μέ βάση τή μονοπρόσωπη διεύθυνση.

Ξεκινώντας ἀπό τίς ὑποδείξεις τοῦ Β. Ι. Λένιν, τό συνέδριο ὑπογράμμισε ἰδιαίτερα ὅτι πρέπει νά χρησιμοποιηθοῦν πλατιά πρός τό συμφέρον τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας οἱ ἐπιτεύξεις τῆς ἐπιστήμης, τῆς τεχνικῆς καί τοῦ πολιτισμοῦ. Τό συνέδριο τόνισε τό καθῆκον τῆς ἰδεολογικῆς προσέλκυσης τῶν εἰδικῶν στή σφαίρα τῶν παραγωγικῶν συμφερόντων τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας καί τῆς δημιουργίας ἀτμόσφαιρας συντροφικῆς συνεργασίας ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί στούς εἰδικούς.

Ἐνάντια στή γραμμή τοῦ Κόμματος γιά τήν οἰκοδόμηση τῆς οἰκονομίας τάχθηκε στό συνέδριο ἡ ἀντικομματική ὁμάδα τοῦ «δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ» (Σαπρόνοφ, Ὀσίνσκι, Β. Σμιρνόφ). Ἡ ὁμάδα αὐτή, καλυπτόμενη μέ φρασεολογία γιά τή διατήρηση τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ, τάχθηκε ἐνάντια στή χρησιμοποίηση τῶν παλιῶν εἰδικῶν, ἐνάντια στή συγκεντροποιημένη κρατική διεύθυνση, ἐνάντια στή μονοπρόσωπη διεύθυνση καί τήν προσωπική εὐθύνη τῶν καθοδηγητῶν τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐπέμενε στήν ἀπεριόριστη ἐφαρμογή τῆς συλλογικότητας. Στήν οὐσία οἱ «ντετσίστες» ἐπιδίωκαν νά ὑπονομεύσουν τό συγκεντρωτισμό τοῦ σοβιετικοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος, νά ἀναπτύξουν τόν τοπικισμό, νά ἐπιβάλουν τήν ἀνευθυνότητα στήν καθοδήγηση τῆς βιομηχανίας, νά ἀποδιοργανώσουν τή λαϊκή οἰκονομία. Τήν ὁμάδα αὐτή τῶν «ντετσίστων» στό συνέδριο τήν ὑποστήριξαν ὁ Ρίκοφ, ὁ Τόμσκι, ὁ Μιλιούτιν, ὁ Λόμοφ, οἱ ὁποῖοι ἐπίσης ἀρνοῦνταν τή μονοπρόσωπη διεύθυνση καί θεωροῦσαν τή συλλογικότητα μοναδική ἀρχή καθοδήγησης τῆς βιομηχανίας ἀπό τό ΑΣΛΟ ὥς τή διεύθυνση τῶν ἐργοστασίων.

Τό συνέδριο καταδίκασε ἀποφασιστικά καί ἀπόριψε κατηγορηματικά τίς ἀντικομματικές προτάσεις τῶν «ντετσίστων».

Τό συνέδριο καθόρισε τά καθήκοντα τοῦ Κόμματος στόν τομέα τῆς

ἀνόρθωσης τῶν συγκοινωνιῶν. Σέ εἰδική ἔκκληση πρός τίς κομματικές ὀργανώσεις τό συνέδριο τόνισε τή φοβερή κατάσταση στίς συγκοινωνίες καί πρότεινε νά ἐφαρμοστοῦν οἱ ὁδηγίες τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή διάθεση στίς συγκοινωνίες 5000 κομμουνιστῶν ἀπό τούς πιό καλύτερους καί τούς πιό δοκιμασμένους.

Ἰδιαίτερη προσοχή δόθηκε στό συνέδριο στήν ἐργασιακή ἅμιλλα καί στά κομμουνιστικά Σάββατα. Γιά τήν ἐπέκταση τῆς ἅμιλλας ἔγινε σύσταση νά ἐφαρμοστεῖ πλατιά τό πριμοδοτικό σύστημα πληρωμῆς τῆς δουλιᾶς. Τό συνέδριο πῆρε ἀπόφαση νά μετατραπεῖ ἡ διεθνής προλεταριακή γιορτή τῆς Πρωτομαγιᾶς, πού ἔπεφτε τό 1920 τό Σάββατο, σέ μεγαλειῶδες πανρωσικό κομμουνιστικό Σάββατο.

Σπουδαία θέση στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου κατεῖχε τό ζήτημα τῶν συνδικάτων, πού ἀντιμετωπιζόταν ἀπό τήν ἄποψη τῆς προσαρμογῆς ὅλης τῆς δουλιᾶς τῶν συνδικάτων στήν ἐκπλήρωση τῶν οἰκονομικῶν καθηκόντων. Στήν ἀπόφαση γιά τό ζήτημα αὐτό τό συνέδριο καθόρισε μέ ἀκρίβεια τό ρόλο τῶν συνδικάτων, τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τους μέ τό κράτος καί τό Κόμμα, τίς μορφές καί τίς μεθόδους καθοδήγησης τῶν συνδικάτων ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα, τίς μορφές συμμετοχῆς τῶν συνδικάτων στήν καθοδήγηση τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας. Τό συνέδριο ἀπόκρουσε κατηγορηματικά τά ἀναρχοσυνδικαλιστικά στοιχεῖα (Σλιάπνικοφ, Λοζόβσκι, Τόμσκι, Λουτοβίνοφ), πού ὑπεράσπιζαν τήν «ἀνεξαρτησία» τῶν συνδικάτων καί πού τά ἀντιπαράθεταν στό Κομμουνιστικό κόμμα καί στή Σοβιετική ἐξουσία. Τό συνέδριο, καθοδηγούμενο ἀπό τή διδασκαλία τοῦ Λένιν, τόνισε ὅτι τά συνδικάτα, ὄντας σχολεῖο τοῦ κομμουνισμοῦ, πρέπει νά διαπαιδαγωγοῦν, νά ὀργανώνουν πολιτιστικά, πολιτικά, διοικητικά τίς μάζες τῶν προλεταρίων καί νά τίς ἀνεβάσουν ὥς τό ἐπίπεδο τοῦ κομμουνισμοῦ, προετοιμάζοντάς τες γιά τό ρόλο τῶν δημιουργῶν τοῦ κομμουνιστικοῦ συστήματος.

Στίς 4 τοῦ Ἀπρίλη σέ κλειστή συνεδρίαση τό συνέδριο ἐξέλεξε νέα Κεντρική Ἐπιτροπή ἀπό 19 τακτικά μέλη τῆς ΚΕ καί 12 ἀναπληρωματικά. Μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκλέχτηκαν οἱ: Α. Α. Ἀντρέγεφ, Φ. Ε. Τζερζίνσκι, Μ. Ι. Καλίνιν, Β. Ι. Λένιν, Γ. Ε. Ροντζουτάκ, Φ. Α. Σεργκέγεφ (Ἀρτιόμ), Ι. Β. Στάλιν κ.ἄ.

Στίς 5 τοῦ Ἀπρίλη τό συνέδριο τέλειωσε τίς ἐργασίες του. Ὁ Λένιν στό κλείσιμο τοῦ συνεδρίου συνόψισε τά συμπεράσματα ἀπό τίς ἐργασίες του καί ἔκφρασε τή βαθιά του πεποίθηση ὅτι τό Κόμμα, συγκεντρώνοντας ὅλες τίς δυνάμεις τῶν κομμουνιστῶν καί τῶν ἐξωκομματικῶν στά οἰκονομικά καθήκοντα, θά μπορέσει νά τά πραγματοποιήσει νικηφόρα, ὅπως καί τά πολεμικά καθήκοντα. Ὅλες οἱ ἀποφάσεις τοῦ Κόμματος ψηφίστηκαν ὁμόφωνα.

Τό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) εἶχε τεράστια σημασία γιά τή ζωή τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Προσανατόλισε τό Κόμμα στήν πάλη ἐνάντια στό οἰκονομικό χάος, στήν πρακτική ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων τῆς ἀνόρθωσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας· ξεκαθάρισε πλήρως τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας, καθόρισε μέ ἀκρίβεια τό ρόλο καί τή θέση τῶν συνδικάτων στό σύστημα τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, χάραξε εὐρύτατα μέτρα γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας καί τοῦ ἐργασιακοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν λαϊκῶν μαζῶν. — *233.*

100 *Τό Πολιτικό Γραφεῖο (Πολιτμπιρό) καί τό Ὀργανωτικό γραφεῖο (Ὀργκμπιουρό) τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)* δημιουργήθηκαν σάν μόνιμα ὄργανα στίς 25 τοῦ Μάρτη 1919 στήν πρώτη Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ πού ἐκλέχτηκε ἀπό τό VIII συνέδριο τοῦ Κόμματος, σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ VIII συνεδρίου τοῦ Κόμματος γιά τό ὀργανωτικό ζήτημα. — *237.*

101 Πρόκειται γιά τίς ἐκθέσεις τῆς ΚΕ καί τῶν τμημάτων της, πού δημοσιεύτηκαν τό Μάρτη τοῦ 1920 πρίν τό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)». Στό φύλλο ἀρ. 16 τῆς 28 τοῦ Μάρτη δημοσιεύτηκαν ἡ «Πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ», ἡ «Ἔκθεση τῆς ΚΕ γιά τά ὀργανωτικά ζητήματα» καί ἡ «Ἔκθεση τοῦ Οἰκονομικοῦ τμήματος τῆς ΚΕ». Τό φύλλο 15 τῆς «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)» τῆς 24 τοῦ Μάρτη ἦταν ἀφιερωμένο ὁλοκληρωτικά στίς ἐκθέσεις τῶν τμημάτων τῆς ΚΕ. Στό φύλλο αὐτό δημοσιεύτηκαν οἱ ἐκθέσεις τῶν ἑξῆς τμημάτων: τοῦ Τμήματος ἐνημέρωσης - στατιστικῆς γιά τήν περίοδο ἀπό τίς 18 τοῦ Ἀπρίλη 1919 ὥς τήν 1 τοῦ Μάρτη 1920, τοῦ Ὀργανωτικοῦ-καθοδηγητικοῦ τμήματος, τοῦ Τμήματος προσωπικοῦ, ἡ «Ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΕΝΡ», ἡ δουλιά στό χωριό καί τά ὑλικά «Ἀπό τήν ἔκθεση γιά τήν ἔκδοση τῶν ἐφημερίδων «Πράβντα» καί «Μπεντνοτά»». Στό φύλλο 14 τῆς 12 τοῦ Μάρτη δημοσιεύτηκε ἡ «Ἔκθεση δράσης τοῦ Τμήματος τῆς ΚΕ γιά τή δουλιά ἀνάμεσα στίς γυναῖκες». — *238.*

102 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή λευκή τρομοκρατία πού ἐξαπολύθηκε μετά τήν κατάπνιξη τῆς Φιλλανδικῆς ἐπανάστασης τό Μάη τοῦ 1918. Ἡ ἀστική τάξη μέ πρωτάκουστη ἀγριότητα ἐπιτέθηκε κατά τῶν ἐργαζομένων. Πάνω ἀπό 90 χιλιάδες ἄτομα κλείστηκαν στίς φυλακές καί στά στρατόπεδα συγκέντρωσης, 18 χιλιάδες περίπου ἐκτελέστηκαν καί ἄλλοι τόσοι πέθαναν ἀπό τήν πείνα καί τά βασανιστήρια. Ὁ ἀριθμός τῶν θυμάτων τῆς λευκῆς τρομοκρατίας κατά δέκα φορές ξεπερνᾶ τόν ἀριθμό τῶν κόκκινων μαχητῶν πού ἔπεσαν στίς μάχες στή διάρκεια τῆς ἐπανάστασης. — *243.*

103 Πρόκειται γιά τήν ἧττα τῆς ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Γερμανία, πού ὁδήγησε στήν ἀνατροπή τῆς μοναρχίας τοῦ Γουλιέλμου Β΄.

Οἱ δεξιοί ἡγέτες τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τό κεντριστικό Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας κατέβαλαν ὅλες τους τίς προσπάθειες γιά νά σώσουν τό καπιταλιστικό σύστημα. Οἱ δεξιοί σοσιαλδημοκράτες καί οἱ κεντριστές πέτυχαν νά ἁρπάξουν τήν πλειονότητα τῶν θέσεων στά περισσότερα Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν, πού εἶχαν δημιουργηθεῖ. Ἡ προσωρινή κυβέρνηση, πού σχηματίστηκε στίς 10 τοῦ Νοέμβρη στήν Ὁλομέλεια τοῦ Σοβιέτ Βερολίνου, ἀποτελοῦνταν ἀπό δεξιούς σοσιαλδημοκράτες (Φ. Ἔμπερτ, Φ. Σάιντεμαν, Ο. Λάντσμπεργκ) καί ἀπό «ἀνεξάρτητους» σοσιαλδημοκράτες (Γκ. Χάαζε καί ἄλλοι) πού ἀργότερα βγῆκαν ἀπό τήν κυβέρνηση. Τό πρόγραμμα τῆς κυβέρνησης δέν ἔβγαινε ἔξω ἀπό τά ὅρια τῶν κοινωνικῶν μεταρυθμίσεων στά πλαίσια τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος. Στό Ι Παγγερμανικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού ἔγινε στίς 16-21 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στό Βερολίνο, οἱ ἡγέτες τῶν δεξιῶν σοσιαλδημοκρατῶν πέτυχαν νά παρθεῖ ἡ ἀπόφαση γιά τήν παραχώρηση τῆς νομοθετικῆς καί ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας στήν κυβέρνηση καί γιά τή διενέργεια ἐκλογῶν γιά Συντακτική Συνέλευση. Στήν οὐσία αὐτό σήμαινε διάλυση τῶν Σοβιέτ.

Ἡ πείρα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τῆς γερμανικῆς ἐργατικῆς τάξης ἔπεισε τούς σπαρτακιστές ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά ξεκόψουν ὁριστικά ἀπό τό Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας καί νά σχηματίσουν μαχητικό ἐπαναστατικό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Στό Ἱδρυτικό συνέδριο, πού ἔγινε στίς 30 τοῦ Δεκέμβρη 1918-1 τοῦ Γενάρη 1919, οἱ καλύτεροι ἐκπρόσωποι τῆς γερμανικῆς ἐργατικῆς τάξης δημιούργησαν τό Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας. Ἀμέσως μετά τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἱδρυτικοῦ συνεδρίου τό νεαρό Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας πέρασε σοβαρές δοκιμασίες. Ἡ γερμανική ἀστική τάξη, ἀποσκοπώντας στήν ἀποκεφάλιση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί στή συντριβή τῆς πρωτοπορίας τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἀποφάσισε νά ρίξει προβοκατόρικα τούς ἐργάτες σέ πρόωρη ἔνοπλη ἐξέγερση. Ἡ καθοδήγηση τῆς ἐξέγερσης, πού ἄρχισε στίς 6 τοῦ Γενάρη στό Βερολίνο, ἔπεσε στά χέρια τῶν «ἀνεξάρτητων», οἱ ὁποῖοι δέν ὀργάνωσαν εὐθύς ἐξαρχῆς γρήγορη καί ἀποφασιστική ἐπίθεση κατά τοῦ ἐχθροῦ, καί μετά ἄρχισαν μέ προδοτικό τρόπο διαπραγματεύσεις μέ τήν κυβέρνηση. Τά ἀντεπαναστατικά τμήματα, πού ἐπικεφαλῆς τους ἦταν ὁ ὑπουργός τῶν Στρατιωτικῶν δεξιός σοσιαλδημοκράτης Γκ. Νόσκε, κατάστειλαν μέ ἐξαιρετική ἀγριότητα τήν ἐξέγερση τοῦ προλεταριάτου τοῦ Βερολίνου. Στίς 15 τοῦ Γενάρη συνελήφθηκαν καί δολοφονήθηκαν ἄγρια οἱ ἀρχηγοί τῆς γερμανικῆς ἐργατικῆς τάξης, ὁ Κ. Λῆμπκνεχτ καί ἡ Ρ. Λούξεμπουργκ. Ἡ γερμανική ἀστική τάξη, ἀφοῦ σύντριψε τήν ἐξέγερση τοῦ Γενάρη καί ἐξόντωσε τούς καλύτερους ἀρχηγούς τῶν γερμανῶν ἐργατῶν, μπόρεσε νά ἐξασφαλίσει τή νίκη τῶν ἀστικῶν κομμάτων στίς ἐκλογές γιά Συντακτική Συνέλευση στίς 19 τοῦ Γενάρη 1919.

Παρόλο πού ἡ ἐπανάσταση τῆς Γερμανίας δέν μετατράπηκε σέ προλεταριακή ἐπανάσταση καί δέν μπόρεσε νά λύσει τά προβλήματα τῆς ἐθνικῆς καί κοινωνικῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, εἶχε μεγάλη προοδευτική σημασία. Σάν ἀποτέλεσμα τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη, πού ἔγινε ὥς ἕνα βαθμό μέ προλεταριακές μεθόδους καί μέσα, ἀνατράπηκε στή Γερμανία ἡ μοναρχία καί ἱδρύθηκε ἡ ρεπουμπλικανική ἀστική δημοκρατία, πού ἐξασφάλισε τίς στοιχειώδεις ἀστικοδημοκρατικές ἐλευθερίες, τή νομοθετική καθιέρωση τῆς 8-ωρης ἐργάσιμης ἡμέρας. Ἡ ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη στή Γερμανία βοήθησε σημαντικά τή Σοβιετική Ρωσία, δίνοντάς της τή δυνατότητα νά ἀκυρώσει τή ληστρική συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. — *244.*

104 Οἱ ἰθύνοντες ἀστικοί κύκλοι τῆς Λεττονίας, λόγω τῆς συντριβῆς τό 1919 τῶν ξένων ἐπεμβασιῶν καί τῶν λευκοφρουριτῶν καί τῆς σταθεροποίησης τῆς διεθνοῦς θέσης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, ἀναγκάστηκαν νά συνάψουν εἰρήνη μέ τή ΣΟΣΔΡ. Στίς 25 τοῦ Μάρτη 1920 τό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν τῆς Λεττονίας ἀπευθύνθηκε πρός τή Σοβιετική κυβέρνηση μέ τήν πρόταση νά ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις εἰρήνης. Στίς 16 τοῦ Ἀπρίλη στή Μόσχα ἄρχισε τίς ἐργασίες της ἡ συνδιάσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ΣΟΣΔΡ καί τῆς Λεττονίας γιά τά ζητήματα τῆς σύναψης συνθήκης εἰρήνης, καί στίς 11 τοῦ Αὐγούστου στή Ρίγα ὑπογράφηκε ἡ συνθήκη εἰρήνης μέ τή Λεττονία. — *246.*

105 Στίς ἀρχές τοῦ 1920, λόγω τῆς σταθεροποίησης τῆς ἐσωτερικῆς καί ἐξωτερι-

κῆς κατάστασης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, οἱ ἰθύνοντες κύκλοι τῆς Φιλλανδίας ἀναγκάστηκαν νά συνάψουν εἰρήνη μέ τή ΣΟΣΔΡ. Στίς 25 τοῦ Μάρτη τό Ὑπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Φιλλανδίας ἀπευθύνθηκε στή Σοβιετική κυβέρνηση μέ τήν πρόταση νά καθοριστεῖ δριοθετική γραμμή, πράγμα πού σήμαινε οὐσιαστικά τήν ἔναρξη διαπραγματεύσεων εἰρήνης. Ἡ Σοβιετοφιλλανδική συνθήκη εἰρήνης ὑπογράφηκε στίς 14 τοῦ Ὀχτώβρη 1920 στήν πόλη Γιούρεφ (σημερινή Ταρτού). Ἡ συνθήκη αὐτή ἐπικύρωσε τήν ἀνεξαρτησία καί τήν κυριαρχία τῆς Φιλλανδίας πού εἶχε παραχωρήσει σ' αὐτή ἡ Σοβιετική κυβέρνηση τό 1917. Ἡ συνθήκη ἐπικυρώθηκε ἀπό τήν Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή στίς 23 τοῦ Ὀχτώβρη 1920. — *246.*

106 Ἡ συγκατάθεση τῆς Πολωνίας γιά διαπραγματεύσεις ἦταν μόνο ἐλιγμός γιά νά καλύπτεται ἡ προετοιμασία της γιά πόλεμο κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Στίς ἐπανειλημμένες προτάσεις τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης γιά ἔναρξη διαπραγματεύσεων (22 τοῦ Δεκέμβρη 1919, 28 τοῦ Γενάρη, 2 τοῦ Φλεβάρη, 6 τοῦ Μάρτη 1920) ἡ πολωνική κυβέρνηση ἔδοσε καταφατική ἀπάντηση μόνο στίς 27 τοῦ Μάρτη καί πρότεινε νά ἀρχίσουν οἱ διαπραγματεύσεις στήν πόλη Μπορίσοφ, πού βρισκόταν στή ζώνη τοῦ μετώπου, σταματώντας τίς πολεμικές ἐπιχειρήσεις μόνο στόν τομέα αὐτό. Στίς σοβιετικές προτάσεις γιά όριστικό σταμάτημα τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων καί γιά τή μεταφορά τοῦ τόπου τῶν διαπραγματεύσεων σέ ὁποιοδήποτε οὐδέτερο κράτος, ἡ πολωνική κυβέρνηση ἀπάντησε μέ τηλεγραφική ἄρνηση. Οἱ ἀντιδραστικοί κύκλοι τῆς Πολωνίας, ἀφοῦ ματαίωσαν τίς διαπραγματεύσεις, ἄρχισαν στίς 25 τοῦ Ἀπρίλη πόλεμο κατά τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ἔπειτα ἀπό τίς ἐπιτυχίες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, τό φθινόπωρο τοῦ 1920 ἡ πολωνική κυβέρνηση ἀναγκάστηκε νά συμφωνήσει γιά σύναψη συνθήκης εἰρήνης. Ἡ σύναψη τῆς συνθήκης γιά τήν ἀνακωχή καί γιά τούς προκαταρκτικούς ὅρους εἰρήνης ἔγινε στίς 12 τοῦ Ὀχτώβρη στή Ρίγα· ἡ τελική συνθήκη εἰρήνης τῆς ΣΟΣΔΡ καί τῆς ΣΣΔ Οὐκρανίας μέ τήν Πολωνία ὑπογράφηκε στή Ρίγα στίς 18 τοῦ Μάρτη 1921. — *246.*

107 Τό *«Δελτίο τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης Στατιστικῆς»* ἐκδιδόταν μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ γραμματέα τῆς ΚΔΣ. Τό πρῶτο τεῦχος βγῆκε στίς 22 τοῦ Γενάρη 1919. Στό «Δελτίο» δημοσιεύονταν ἀνασκοπήσεις καί στατιστικά στοιχεῖα γιά διάφορα ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Ἡ ἔκδοσή του σταμάτησε τό 1926. — *255.*

108 *«Ἰζβέστιγια τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας (μπολσεβίκων)»* — δελτίο πληροφοριῶν τῆς ΚΕ, πού φώτιζε τά ζητήματα τῆς κομματικῆς ζωῆς· ἐκδόθηκε μέ ἀπόφαση τοῦ VIII συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ)· ἄρχισε νά βγαίνει ἀπό τίς 28 τοῦ Μάη 1919 στή Μόσχα. Τά πρῶτα τεύχη ἔβγαιναν στό ἑβδομαδιαῖο παράρτημα τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» καί ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1920 ἔβγαινε σάν αὐτοτελές ὄργανο. Στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», δημοσιεύονταν ἀποφάσεις, ὁδηγίες, ἐκθέσεις δράσης τῆς ΚΕ, ἐνημερώσεις καί ἄρθρα γιά τά ζητήματα τῆς κομματικῆς οἰκοδόμησης. Τό 1929 ἡ «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)» ἀναδιοργανώθηκε σέ περιοδικό μέ τόν τίτλο «Παρτίνογε Στροΐτελστ-

βο», πού ἔβγαινε ὥς τόν Ἰούνη τοῦ 1946 καί κατόπιν στό περιοδικό «Παρτίναγια Ζίζν». — *256.*

109 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν μπροσούρα τοῦ Σ. Ι. Γκοῦσεφ «Τά ἄμεσα ζητήματα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας (Γιά τίς θέσεις τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Ὑλικά γιά τό ΙΧ συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) [Σαράτοφ] 1920». Ἡ παράγραφος, γιά τήν ὁποία κάνει λόγο ὁ Λένιν παρακάτω, μπῆκε στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό ΙΧ συνέδριο τοῦ Κόμματος μέ κάποια τροποποιημένη μορφή (βλ. τήν παράγραφο 2 τῆς ἀπόφασης τοῦ ΙΧ συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) «Γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας», σημεῖο 4 στό βιβλίο «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1954, σελ. 478-479).

Στήν μπροσούρα τοῦ Σ. Γκοῦσεφ τό σημεῖο αὐτό ἦταν διατυπωμένο ὡς ἑξῆς: «Ὅλοι οἱ κλάδοι παραγωγῆς, πού δέν εἶναι βοηθητικοί γιά τό βασικό καθῆκον τῆς οἰκονομικῆς περιόδου, μποροῦν νά τυχαίνουν ὑποστήριξης μόνο ἐφόσον ἡ δουλιά τους δέν ἐμποδίζει τήν πραγματοποίηση τοῦ κεντρικοῦ καθήκοντος. Οἱ βοηθητικοί γιά τό βασικό καθῆκον κλάδοι τῆς παραγωγῆς πρέπει νά ἀναπτύσσονται στό μέτρο τῆς πραγματικῆς ἀνάγκης. Γι' αὐτό τό ἑνιαῖο σχέδιο τῆς οἰκονομίας δέν πρέπει νά εἶναι τό ἄθροισμα τῶν παραγωγικῶν προγραμμάτων, πού καταρτίστηκαν ἀπό τά παραγωγικά τμήματα καί τά τοπικά Συμβούλια τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας μέ βάση τίς παραγγελίες πού ἔστειλαν τά κεντρικά καί τά τοπικά ἱδρύματα, ἀλλά, ἀντίθετα, τό ἑνιαῖο σχέδιο τῆς οἰκονομίας πρέπει νά καθορίζει τό μέγεθος τῶν παραγωγικῶν προγραμμάτων γιά τό κάθε τμῆμα» (Σ. Ι. Γκοῦσεφ. «Τά ἄμεσα ζητήματα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας», σελ. 29-30). — *256.*

110 *«Οἰκονομική Ζωή»* — καθημερινή ἐφημερίδα· ἔβγαινε ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1918 σάν ὄργανο τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου Λαϊκῆς Οἰκονομίας καί τῶν οἰκονομικῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων. Ἡ ἐφημερίδα ἐκδιδόταν ὥς τό Νοέμβρη τοῦ 1937· τόν τελευταῖο καιρό ἦταν ὄργανο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν τῆς ΕΣΣΔ, τῆς Κρατικῆς τράπεζας καί τῶν ἄλλων οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν τῆς ΕΣΣΔ καί τῆς ΚΕ τοῦ συνδικάτου τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων. — *259.*

111 Τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τή συγκέντρωση τοῦ λιναριοῦ ἐγκρίθηκε στίς 10 τοῦ Φλεβάρη 1920 καί δημοσιεύτηκε στίς 12 τοῦ Φλεβάρη στήν ἐφημερίδα «Οἰκονομική Ζωή», ἀρ. φύλ. 31. Τό διάταγμα αὐτό καταρτίστηκε ἀπό τό Ἀνώτατο Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας καί συμφωνήθηκε μέ τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα Γεωργίας καί Ἐπισιτισμοῦ. Στό διάταγμα αὐτό ἀναφερόταν ὅτι «ἡ ποσότητα πρώτων ὑλῶν ἀπό λινάρι, πού ὑπόκειται σέ συγκέντρωση, κατανέμεται ἀνάμεσα στίς περιοχές συλλογῆς λιναριοῦ ἀπό τή Γενική Διεύθυνση ὑφαντουργικῶν ἐπιχειρήσεων».

Τό Διάταγμα ἐνθάρρυνε τήν παράδοση ἀπό τούς ἀγρότες τοῦ λιναριοῦ στήν προθεσμία, καθιερώνοντας, ἀπό τή μιά μεριά, βραβεῖα ἀπό λινά ἤ βαμβακερά ὑφάσματα στίς ἀγροτικές κολλεκτίβες, ἕναν πήχυ ὕφασμα γιά κάθε πούτι παραδομένου λιναριοῦ, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, τήν κατάσχεση τοῦ λιναριοῦ πού δέν παραδόθηκε μέσα στήν προθεσμία.

Ἡ ἀντιπολίτευση τῆς περιόδου ἐκείνης θεώρησε τόν τρόπο ἔκδοσης τῆς ἀπόφασης αὐτῆς καί τά μέτρα πού ἀποσκοποῦσαν στή βελτίωση τῆς συγκέντρωσης τοῦ λιναριοῦ σάν παραγνώριση τῶν τοπικῶν ὀργάνων, τῆς τοπικῆς αὐτοτέλειας καί, συνεπῶς, σάν παραβίαση τῆς ἀπόφασης τοῦ VII συνεδρίου τῶν Σοβιέτ καί τῆς ΠΚΕΕ. Ἡ ἄποψη αὐτή τῆς ἀντιπολίτευσης βρῆκε τήν ἔκφρασή της στό λόγο τοῦ Σαπρόνοφ στό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) πάνω στήν ἔκθεση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν πολιτική δράση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος. — *264.*

112 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συνεδρίαση τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ τῆς 15 τοῦ Μάρτη 1920, στήν ὁποία συζητήθηκαν οἱ θέσεις τοῦ Τόμσκι «Τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων». Στήν ὁμιλία του ὁ Λένιν ἔκανε αὐστηρή κριτική στίς θέσεις τοῦ Τόμσκι, ἰδιαίτερα στό 7ο σημεῖο γιά τή βασική μέθοδο διεύθυνσης — τή συλλογικότητα. Ὅμως, ἡ ὁμάδα τοῦ ΠΚΣΣ, παίρνοντας λαθεμένη θέση, ψήφισε στήν πλειοψηφία της ὑπέρ τῶν θέσεων τοῦ Τόμσκι. — *270.*

113 *«Διάταγμα γιά δικτατορικά δικαιώματα»* ἀποκαλοῦσαν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι δημαγωγικά τό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων «Γιά τή διοικητική συγκεντροποίηση, τή φρούρηση τῶν σιδηροδρόμων καί τήν αὔξηση τῆς μεταφορικῆς τους ἱκανότητας», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 59 τῆς 28 τοῦ Μάρτη 1918 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, 1959, σελ. 18-20). — *271.*

114 Γιά τό ζήτημα τῶν συνεταιρισμῶν τό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχημάτισε ἕνα εἰδικό συνεταιριστικό τμῆμα πού στή συνεδρίασή του στίς 2 τοῦ Ἀπρίλη 1920 ἐξέτασε κάμποσες παραλλαγές θέσεων γιά τούς συνεταιρισμούς, πού ὑποβλήθηκαν γιά συζήτηση στό συνέδριο. Στή συνεδρίαση τοῦ τμήματος στήν ἀρχή πάρθηκαν σάν βάση οἱ θέσεις τοῦ Β. Π. Μιλιούτιν πού πρότεινε τήν κρατικοποίηση τῶν συνεταιρισμῶν. Ὕστερα ἀπό τήν ὁμιλία τοῦ Λένιν κατά τῶν θέσεων τοῦ Μιλιούτιν τό συνέδριο ψήφισε μέ συντριπτική πλειοψηφία τήν ἀπόφαση πού ὑποστήριξε ὁ Β. Ι. Λένιν. — *276.*

115 Τό σχέδιο «Κανονισμοῦ γιά τά κομμουνιστικά Σάββατα» τό ἔγραψε τό στέλεχος τοῦ μηχανισμοῦ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΚΡ (μπ) Α. Ν. Σοκολόφ. Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ κανονισμοῦ ἑτοιμαζόταν προφανῶς γιά τήν ἐπέτειο τῆς ὀργάνωσης τῶν κομμουνιστικῶν Σαββάτων (γιά τίς 10 τοῦ Μάη 1920). — *288.*

116 Τό ντοκουμέντο «Σχετικά μέ τούς συμβιβασμούς» ἀποτελεῖ τήν ἀρχή ἑνός ἄρθρου τοῦ Λένιν πού ἔμεινε μισοτελειωμένο. Οἱ σκέψεις πού διατυπώθηκαν στό ντοκουμέντο αὐτό ἀναπτύχθηκαν πιό διεξοδικά ἀπό τόν Λένιν στό βιβλίο του «Ὁ «ἀριστερισμός», παιδική ἀρώστια τοῦ κομμουνισμοῦ».

Ἡ ἀναφερόμενη ἀπό τόν Λένιν συνομιλία μέ τόν πασιφιστή Λάνσμπερι, ἕναν ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ Ἀνεξάρτητου Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ἀγγλίας, ἔγινε στό Κρεμλίνο στίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1920. — *289.*

[117] Βλ. Φ. Ένγκελς. «Τό πρόγραμμα τῶν μπλανκιστῶν ἐμιγκρέδων τῆς Κομμούνας» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ένγκελς. Ἄπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 510-517). — *290.*

[118] *Χαρτισμός* (ἀπό τά ἀγγλικά — χάρτης) — μαζικό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν ἄγγλων ἐργατῶν τῆς περιόδου 1830-1850. Ὀργανωτικό κέντρο τοῦ κινήματος αὐτοῦ ἦταν ὁ «Σύνδεσμος ἐργατῶν τοῦ Λονδίνου». Ἡ καθοδήγηση τοῦ Συνδέσμου τό 1838 κατάρτισε ἕνα ὑπόμνημα (Λαϊκός χάρτης) πρός τή Βουλή, πού περιεῖχε τά αἰτήματα τοῦ γενικοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος γιά τούς ἄντρες πού συμπλήρωσαν τό 21ο ἔτος τῆς ἡλικίας, τῆς μυστικῆς ψηφοφορίας, τῆς κατάργησης τοῦ ὁρίου περιουσίας γιά τούς ὑποψήφιους βουλευτές, τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν κάθε χρόνο κ.ἄ. Τό 1840 ἱδρύθηκε ὁ «Ἐθνικός Χαρτιστικός Σύνδεσμος» πού ἦταν τό πρῶτο μαζικό κόμμα τῶν ἐργατῶν στήν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Στίς 2 τοῦ Μάη 1842 ὑποβλήθηκε στή Βουλή δεύτερο ὑπόμνημα τῶν χαρτιστῶν, πού περιεῖχε τά αἰτήματα τῆς μείωσης τῆς ἐργάσιμης ἡμέρας, τῆς αὔξησης τοῦ μεροκάματου κ.ἄ. Τό ὑπόμνημα ἀπορίφθηκε ἀπό τή Βουλή. Σέ ἀπάντηση σ' αὐτό, οἱ χαρτιστές κήρυξαν γενική ἀπεργία. Τό 1848 οἱ χαρτιστές σχεδίαζαν μαζική πορεία πρός τή Βουλή μέ τρίτο ὑπόμνημα, ἀλλά ἡ κυβέρνηση συγκέντρωσε στρατό καί ματαίωσε τήν πορεία. Τό ὑπόμνημα ἐξετάστηκε ὕστερα ἀπό πολλούς μῆνες καί ἀπορίφθηκε. Μετά τό 1848 τό χαρτιστικό κίνημα ἔπεσε σέ παρακμή. Κύρια αἰτία τῶν ἀποτυχιῶν τοῦ χαρτιστικοῦ κινήματος ἦταν ἡ ἔλλειψη σαφοῦς προγράμματος καί τακτικῆς καί συνεποῦς ἐπαναστατικῆς προλεταριακῆς καθοδήγησης. Ὡστόσο οἱ χαρτιστές ἄσκησαν τεράστια ἐπίδραση τόσο στήν πολιτική ἱστορία τῆς Ἀγγλίας, ὅσο καί στήν ἀνάπτυξη τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος. Ὁ Β. Ι. Λένιν χαρακτήρισε τό χαρτισμό σάν «τό πρῶτο πλατύ, πραγματικά μαζικό, πολιτικά διαμορφωμένο προλεταριακό-ἐπαναστατικό κίνημα» (Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 38ος, σελ. 305). — *290.*

[119] Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν περίπτωση πού τοῦ συνέβη στίς 19 τοῦ Γενάρη 1919, ὅταν ὁ ἴδιος πήγαινε στό Σοκόλνικι γιά νά ἐπισκεφθεῖ τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια πού ἀναπαυόταν σ' ἕνα σχολεῖο μέσα στό δάσος. Στό αὐτοκίνητο τοῦ Λένιν ἐπιτέθηκαν ἔνοπλοι συμμορίτες. Πῆραν ἀπό τόν Βλαντίμιρ Ἰλίτς τό πορτοφόλι, τό πιστόλι καί τό αὐτοκίνητο. Μέ τά μέτρα πού πῆρε ἡ ΠΕΕ καί τό τμῆμα δίωξης, τό αὐτοκίνητο βρέθηκε καί οἱ ἐγκληματίες πιάστηκαν. Λεπτομερειακά γιά τήν περίπτωση αὐτή βλ. στό βιβλίο «Ἀναμνήσεις γιά τόν Βλαντίμιρ Ἰλίτς Λένιν. Μέρος 2, Μόσχα, ρωσ. ἔκδ. 1957, σελ. 435-438, καί στό βιβλίο τοῦ Μπόντς-Μπρουγέβιτς «Ἡ ἐπίθεση κατά τοῦ Λένιν» (1931). — *291.*

[120] *Τό πρῶτο Πανρωσικό ἱδρυτικό συνέδριο τῶν ἐργατῶν ὀρυχείων* ἔγινε στή Μόσχα στίς 1-6 τοῦ Ἀπρίλη 1920. Τό συνέδριο συνῆλθε στό ἀποκορύφωμα τῆς πάλης γιά τήν ἀνόρθωση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 173 ἀντιπρόσωποι, ἀπ' αὐτούς 153 μέ θετική ψῆφο καί 13 μέ συμβουλευτική. Κομμουνιστές ἦταν 85. Συνολικά στό συνέδριο ἀντιπροσωπεύτηκαν 200 000 ἐργάτες τῆς ἐξορυκτικῆς βιομηχανίας. Δέν μπόρεσαν νά πάρουν μέρος στό συνέδριο ἀντιπρόσωποι ἀπό τήν πετρελαιοβιομηχα-

νία, γιατί ἡ περιοχή τοῦ Καυκάσου ἀκόμη δέν εἶχε ἀπελευθερωθεῖ ἀπό τούς λευκοφρουρίτες.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ συνεδρίου ἐνέκριναν τήν ἑξῆς ἡμερήσια διάταξη: ἔκθεση τοῦ Ὀργανωτικοῦ γραφείου, τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων, τό ὀργανωτικό ζήτημα, τό μισθολογικό ζήτημα, ἡ κατάσταση τῆς ἐξορυκτικῆς βιομηχανίας, ἡ κατάσταση τῆς ἀνθρακοβιομηχανίας, οἱ μορφές συμμετοχῆς τῶν συνδικάτων στήν ὀργάνωση καί διεύθυνση τῆς βιομηχανίας, ἐκλογές. Σέ μιά ἀπό τίς συνεδριάσεις τοῦ συνεδρίου ἐκφώνησε λόγο ὁ Β. Ι. Λένιν, πού μέ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου εἶχε ἐκλεγεῖ ἐπίτιμος πρόεδρος. Τό συνέδριο ἔστειλε χαιρετιστήριο τηλεγράφημα πρός τούς ἐργάτες ὀρυχείων ὅλων τῶν χωρῶν. — *292.*

121 *Τό τρίτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων* συνῆλθε στή Μόσχα στίς 6-13 τοῦ Ἀπρίλη 1920 στό Μέγαρο τῶν συνδικάτων. Στό συνέδριο πῆραν μέρος περίπου 1600 ἀντιπρόσωποι πού ἀντιπροσώπευαν πάνω ἀπό 4 ἑκατομμύρια μέλη τῶν συνδικάτων. Στό συνέδριο ὑπερτεροῦσαν οἱ μπολσεβίκοι: μπολσεβίκοι καί συμπαθοῦντες σ' αὐτούς ἦταν 1180 ἀντιπρόσωποι, μενσεβίκοι 57 καί ἐκπρόσωποι ἄλλων κομμάτων 69.

Στή βάση τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου μπῆκε τό πρόγραμμα οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας, πού εἶχε χαράξει τό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ), τό ὁποῖο μόλις εἶχε λήξει. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν τά ἑξῆς θέματα: ἔκθεση δράσης τοῦ ΠΚΣΣ, ἔκθεση δράσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας, τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων, τό ὀργανωτικό ζήτημα, ἡ μισθολογική πολιτική, ὁ ὑλικός ἐφοδιασμός τῶν ἐργατῶν, τά συνδικάτα καί ἡ λαϊκή οἰκονομία, τό διεθνές συνδικαλιστικό κίνημα, ἡ πολιτιστική-διαφωτιστική δράση.

Στή δεύτερη γενική συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου στίς 7 τοῦ Ἀπρίλη, ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων μίλησε ὁ Β. Ι. Λένιν πού ἔγινε δεκτός μέ ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίες καί μέ τόν ὕμνο τῆς Διεθνοῦς. Ὁ Λένιν καθόρισε τά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας στήν περίοδο τῆς εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας, δίνοντας ἰδιαίτερη προσοχή στά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στόν τομέα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας. Τό συνέδριο, ἀφοῦ ἄκουσε τό λόγο τοῦ Λένιν, ψήφισε ἀπόφαση νά ἀπευθυνθεῖ πρός τούς ἐργάτες καί ὅλους τούς ἐργαζόμενους τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, καλώντας τους νά καταπιαστοῦν συσπειρωμένα καί δραστήρια μέ τήν πάλη ἐνάντια στό οἰκονομικό χάος, νά ἐπιβληθεῖ ἄμεσα σέ ὅλες τίς συνδικαλιστικές ὀργανώσεις μιά αὐστηρή ἐργασιακή πειθαρχία, νά δυναμώσει ἡ δουλιά γιά τήν προσέλκυση τῶν ἐργατικῶν μαζῶν στήν κομμουνιστική οἰκοδόμηση μέσω τῶν συνδικάτων μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, πού μόνο αὐτό ἐκφράζει τά πραγματικά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ὅλων τῶν ἐργαζομένων τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Τό III Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων ἐνέκρινε ὁλοκληρωτικά τίς ἀποφάσεις τοῦ IX συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) στόν τομέα τῆς οἰκοδόμησης τῆς οἰκονομίας. Τό συνέδριο ἀπόκρουσε ἀποφασιστικά τούς ἐκπροσώπους τῆς μενσεβίκικης ὁμάδας πού τάχθηκαν ὑπέρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν συνδικάτων καί προσπάθησαν νά τά ἀντιπαραθέσουν στό Κομμουνιστικό κόμμα. — *299.*

122 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τίς ἀποφάσεις τοῦ IX συνεδρίου τοῦ

Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας (μπολσεβίκων), πού οἱ ἐργασίες του ἔληξαν στίς 5 τοῦ 'Απρίλη 1920 (βλ. «'Αποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1954, σελ. 476-505). — *299.*

123 'Ο Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἐφημερίδα «Κομμουνιστικό Σάββατο», πού βγῆκε μόνο μιά φορά μέ πρωτοβουλία τῆς ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 11 τοῦ 'Απρίλη 1920. 'Η ἐφημερίδα αὐτή συντάχθηκε κατά τήν ἐξόρμηση στίς 10 τοῦ 'Απρίλη ἀπό τίς συντακτικές ἐπιτροπές καί τούς συνεργάτες τῶν ἐφημερίδων τῆς Μόσχας «Πράβντα», «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», «Μπεντνοτά», «'Εκονομίτσεσκαγια Ζίζν», «Κομμουνιστίτσεσκι Τρούντ» καί τοῦ Τηλεγραφικοῦ πρακτορείου «Ρόστα». 'Η πρωτοβουλία τῆς ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας αὐτῆς ὑποστηρίχθηκε θερμά ἀπό τούς τυπογράφους πού δούλεψαν μέ μεγάλο ἐνθουσιασμό στό πρῶτο κομμουνιστικό Σάββατο τῶν «ἐφημερίδων». 'Η ἐφημερίδα στοιχειοθετήθηκε καί τυπώθηκε ἀπό τούς ἐργάτες τοῦ τυπογραφείου τῆς ΠΚΕΕ καί κυκλοφόρησε στήν ἐξόρμηση τῆς Κυριακῆς στίς 11 τοῦ 'Απρίλη. Στήν ἐφημερίδα συμμετεῖχαν ὁ Β. Ι. Λένιν, ὁ 'Εμ. Γιαροσλάβσκι, ἡ Α. Μ. Κολοντάι, ὁ Ντεμιάν Μπέντνι, ὁ Α. Σ. Σεραφιμόβιτς, ὁ Κ. Α. Τιμιριάζεφ κ.ἄ. — *314.*

124 *Τό Τρίτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργατῶν τῆς ὑφαντουργικῆς βιομηχανίας* ἔγινε στή Μόσχα στίς 16-20 τοῦ 'Απρίλη 1920. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 358 ἀντιπρόσωποι, ἀπ' αὐτούς 148 κομμουνιστές καί 23 συμπαθοῦντες σ' αὐτούς. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ δράση τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ συνδικάτου, τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων καί ἡ κατάσταση σχετικά μέ τίς πρῶτες ὕλες, ἡ κατάσταση τῆς βιομηχανίας κατεργασίας λιναριοῦ καί μαλλιοῦ, τά καθήκοντα τοῦ συνδικάτου στό ἔργο τῆς ἀποκατάστασης τῶν συγκοινωνιῶν, τό ἐπισιτιστικό ζήτημα, ἡ προστασία τῆς ἐργασίας κ.ἄ. Στίς 19 τοῦ 'Απρίλη στή γενική συνεδρίαση ἐκφώνησε λόγο ὁ Β. Ι. Λένιν. Τό προεδρεῖο συγχάρηκε τόν Λένιν ἐξονόματος ὅλου τοῦ συνεδρίου γιά τήν ἐπέτειο τῶν πενηντάχρονών του, οἱ ἀντιπρόσωποι χαιρέτισαν τόν Λένιν μέ θυελλώδεις ἐπευφημίες. Τό συνέδριο ἔστειλε χαιρετιστήρια στόν Κόκκινο Στρατό καί στήν ΙΙΙ Κομμουνιστική Διεθνή. — *317.*

125 *Σούχαρεβκα* — ἦταν ἀγορά τῆς Μόσχας, πού ἐκτεινόταν γύρω ἀπό τόν πύργο Σούχαρεφ, ὁ ὁποῖος εἶχε χτιστεῖ ἀπό τόν Πέτρο Α΄ τό 1692. Στά χρόνια τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἡ Σούχαρεβκα ἦταν κέντρο τῆς μαύρης ἀγορᾶς. 'Από τότε ἡ Σούχαρεβκα ἔγινε συνώνυμο μέ τό «ἐλεύθερο», τό ἰδιωτικό ἐμπόριο. Τό 1932 ἡ Σούχαρεβκα κλείστηκε ὁριστικά, καί τό 1934 κατεδαφίστηκε ὁ πύργος Σούχαρεφ, γιατί ἐμπόδιζε τήν ὁδική κυκλοφορία. Σήμερα στό χῶρο τῆς πρώην Σούχαρεβκα ἁπλώνεται ἡ πλατεία τῶν κολχόζ. — *320.*

126 Στίς 23 τοῦ 'Απρίλη 1920 ἡ 'Επιτροπή Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὀργάνωσε βραδιά πρός τιμή τῶν πενηντάχρονων τοῦ Β. Ι. Λένιν, στήν ὁποία πῆραν μέρος τά κομματικά στελέχη τῆς Μόσχας. Στή βραδιά ἐκφώνησαν λόγους

ἀφιερωμένους στή δράση τοῦ ἀρχηγοῦ, ἄνθρωποι πού ἤξεραν καλά τόν Λένιν, πού δούλεψαν μαζί του ἀκόμη πρίν τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση. Ἐκφώνησαν λόγους γεμάτους ἀπό βαθιά ἀγάπη καί σεβασμό οἱ Α. Μ. Γκόρκι, Α. Β. Λουνατσάρσκι, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, καθώς καί οἱ προλεταριακοί ποιητές Κυρίλοφ καί Ἀλεξαντρόβσκι. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε ἀπαντητικό λόγο πού ἔγινε θερμά δεκτός ἀπό τούς παρευρισκόμενους. — *325.*

127 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή γελοιογραφία τοῦ γνωστοῦ γελοιογράφου Κάρρικ, πού τήν εἶχε κάνει τό 1900 μέ τήν εὐκαιρία τοῦ ἰωβηλαίου τοῦ ναρόντνικου Ν. Κ. Μιχαηλόβσκι. Τή γελοιογραφία αὐτή ἔστειλε στόν Λένιν ἡ Στάσοβα τήν ἡμέρα τῶν πενηντάχρονών του. Στή γελοιογραφία αὐτή οἱ μαρξιστές, πού πῆγαν νά συγχαροῦν τόν Μιχαηλόβσκι, ἀπεικονίζονται σάν μικρά παιδιά. Ἡ Στάσοβα, στέλνοντας τή γελοιογραφία στόν Β. Ι. Λένιν, ἔγραφε ὅτι τήν ἡμέρα τοῦ ἰωβηλαίου τοῦ Μιχαηλόβσκι τό Κόμμα ἦταν στήν παιδική του ἡλικία, μετριόταν στά δάχτυλα, ἐνῶ τώρα μεγάλωσε, «καί αὐτό εἶναι ἔργο τῶν χειρῶν Σας, τῆς εὐφυίας Σας καί τοῦ ταλέντου Σας». — *325.*

128 Τό διάταγμα *«Γιά τό ἐργασιακό δελτίο τροφίμων»* ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 30 τοῦ Ἀπρίλη 1920 καί δημοσιεύτηκε στίς 4 τοῦ Μάη στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 94. — *328.*

129 Πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν τό συνέδριο ψήφισε ὁμόφωνα τήν ἑπόμενη ἀπόφαση πού φυλάσσεται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ: «Τό IV Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργατῶν παραγωγῆς ὑαλικῶν καί πορσελάνης, ἀφοῦ ἄκουσε τήν εἰσήγηση τοῦ σύντρ. Λένιν γιά τήν ἐξωτερική θέση καί ἐσωτερική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, δηλώνει ἐξονόματος ὅλων τῶν ἐργατῶν πού ἀπασχολοῦνται στή βιομηχανία ὑαλικῶν καί πορσελάνης ὅτι μέ τό πρῶτο κάλεσμα τῆς ἐργατοαγροτικῆς κυβέρνησης αὐτοί θά δόσουν τό παρόν σάν ἕνας ἄνθρωπος γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν κατακτήσεων τῆς Μεγάλης ρωσικῆς ἐπανάστασης. Τό συνέδριο, χαιρετίζοντας τή Σοβιετική Δημοκρατία τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν, ἐλπίζει ὅτι στό πιό κοντινό μέλλον ἡ σημαία τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας θά κυματίζει πάνω ἀπ' ὅλο τόν κόσμο.

Ζήτω ὁ μεγάλος ἀρχηγός τοῦ προλεταριάτου, ὁ σύντρ. Λένιν!». — *330.*

130 *ΠΠΣ* — Πολωνικό Σοσιαλιστικό κόμμα (Polska Partia Socjalistyczna) — ρεφορμιστικό ἐθνικιστικό κόμμα πού ἱδρύθηκε τό 1892. Σέ ὅλη τήν ἱστορία τοῦ ΠΠΣ, κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν ἁπλῶν ἐργατῶν, ἐμφανίζονται μέσα στό Κόμμα ἀριστερές ὁμάδες. Ὁρισμένες ἀπ' αὐτές προσχώρησαν ἀργότερα στήν ἐπαναστατική πτέρυγα τοῦ πολωνικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Τό 1906 τό ΠΠΣ διασπάστηκε στό ΠΠΣ - «λεβίτσα» καί στό δεξιό, σωβινιστικό, τό λεγόμενο ΠΠΣ - «πραβίτσα» («ἐπαναστατική φράξια»). Τό ΠΠΣ - «λεβίτσα», κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων, καί μέ τήν ἐπίδραση τῆς ΣΔΒΠ καί Λ (Σοσιαλδημοκρατία τοῦ Βασιλείου Πολωνίας καί Λιθουανίας) περνοῦσε βαθμιαῖα στίς συνεπεῖς ἐπαναστατικές θέσεις.

Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἕνα μεγάλο

μέρος τοῦ ΠΠΣ - «λεβίτσα» πῆρε διεθνιστική θέση· τό Δεκέμβρη τοῦ 1918 ἑνώθηκε μέ τή ΣΔΒΠ καί Λ. Τά ἑνωμένα κόμματα σχημάτισαν τό Κομμουνιστικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Πολωνίας (ἔτσι ὀνομαζόταν ὥς τό 1925 τό Κομμουνιστικό κόμμα Πολωνίας).

Τό δεξιό ΠΠΣ στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου συνέχισε τήν πολιτική τοῦ ἐθνικοῦ σωβινισμοῦ· συγκρότησε στό ἔδαφος τῆς Γαλικίας πολωνικές λεγεῶνες πού πολέμησαν στό πλευρό τοῦ αὐστρογερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Μέ τήν ἵδρυση τοῦ πολωνικοῦ ἀστικοῦ κράτους τό δεξιό ΠΠΣ ἑνώθηκε τό 1919 μέ τά τμήματα τοῦ ΠΠΣ πού βρίσκονταν στά ἐδάφη τῆς Πολωνίας, τά ὁποῖα προηγούμενα εἶχαν καταληφθεῖ ἀπό τή Γερμανία καί τήν Αὐστρία, καί ξαναπῆρε τήν ὀνομασία ΠΠΣ. Μπαίνοντας ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης, βοήθησε νά περάσει ἡ ἐξουσία στά χέρια τῆς πολωνικῆς ἀστικῆς τάξης, ἔκανε συστηματικά ἀντικομμουνιστική προπαγάνδα καί ὑποστήριζε τήν πολιτική ἐπίθεσης ἐνάντια στή χώρα τῶν Σοβιέτ, πολιτική κατάκτησης καί καταπίεσης τῆς Δυτικῆς Οὐκρανίας καί τῆς Δυτικῆς Λευκορωσίας. Ὁρισμένες ὁμάδες τοῦ ΠΠΣ, πού δέν συμφωνοῦσαν μ' αὐτή τήν πολιτική, ἐνσωματώθηκαν στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Πολωνίας.

Μετά τό φασιστικό πραξικόπημα τοῦ Πιλσούδσκι (Μάης τοῦ 1926) τό ΠΠΣ τυπικά ἀνῆκε στήν κοινοβουλευτική ἀντιπολίτευση, οὐσιαστικά ὅμως δέν ἔκανε δραστήρια πάλη ἐνάντια στό φασιστικό καθεστώς καί συνέχιζε τήν ἀντικομμουνιστική καί ἀντισοβιετική προπαγάνδα. Τά ἀριστερά στοιχεῖα τοῦ ΠΠΣ συνεργάζονταν τήν ἐποχή ἐκείνη μέ τούς πολωνούς κομμουνιστές, ὑποστηρίζοντας σέ μιά σειρά καμπάνιες τήν τακτική τοῦ ἑνιαίου μετώπου.

Τόν καιρό τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου τό ΠΠΣ διασπάστηκε καί πάλι. Τό ἀντιδραστικό, σωβινιστικό τμῆμα του, πού πῆρε τό ὄνομα «Wolność, Równość, Niepodległość» («Ἐλευθερία, Ἰσότητα, Ἀνεξαρτησία») συμμετεῖχε στήν πολωνική ἀντιδραστική «κυβέρνηση» τοῦ ἐξωτερικοῦ πού ἕδρευε στό Λονδίνο. Τό ἄλλο, τό ἀριστερό τμῆμα τοῦ ΠΠΣ, πού πῆρε τό ὄνομα «Ἐργατικό κόμμα τῶν πολωνῶν σοσιαλιστῶν» (ΕΚΠΣ), κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Πολωνίας (ΕΚΠ), πού ἱδρύθηκε τό 1942, προσχώρησε στό λαϊκό μέτωπο πάλης ἐνάντια στούς χιτλερικούς κατακτητές, πάλεψε γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Πολωνίας ἀπό τή φασιστική σκλαβιά καί τάχθηκε ὑπέρ τῆς ἀποκατάστασης φιλικῶν σχέσεων μέ τήν ΕΣΣΔ.

Τό 1944, μετά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τῆς Πολωνίας ἀπό τή γερμανική κατοχή καί τό σχηματισμό τῆς Πολωνικῆς Ἐπιτροπῆς ἐθνικῆς ἀπελευθέρωσης, τό ΕΚΠΣ ξαναπῆρε τό ὄνομα ΠΠΣ καί μαζί μέ τό ΕΚΠ πῆρε μέρος στήν οἰκοδόμηση τῆς λαϊκοδημοκρατικῆς Πολωνίας. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1948 τό ΕΚΠ καί τό ΠΠΣ συνενώθηκαν καί σχημάτισαν τό Ἑνοποιημένο Ἐργατικό κόμμα τῆς Πολωνίας (ΕΕΚΠ). — *331.*

131 *Τό διάταγμα γιά τίς κατασχέσεις καί τίς ἐπιτάξεις* ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη 1920. Ἡ τελική σύνταξη τοῦ διατάγματος ἀνατέθηκε στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Δικαιοσύνης Ντ. Ι. Κούρσκι, μέ τόν ὅρο νά τελειώσει ἡ δουλιά αὐτή στίς 20 τοῦ Ἀπρίλη.

Στίς 16 τοῦ Ἀπρίλη τό διάταγμα στήν τελική του σύνταξη ὑπογράφη-

κε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν καί δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» τῆς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1920. — *337*.

132 Στό γράμμα του πρός τόν Π. Ι. Ποπόφ ὁ Λένιν ἔκανε ἕνα σχέδιο συγκριτικοῦ πίνακα γιά τήν κατανάλωση εἰδῶν διατροφῆς ἀπό τόν πληθυσμό τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας πρίν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση καί στάλθηκε στήν Κεντρική Διεύθυνση Στατιστικῆς (ΚΔΣ) γιά νά δοθεῖ γνώμη. Τά στοιχεῖα πού ἔστειλε ἡ ΚΔΣ χρησιμοποιήθηκαν ἀπό τόν Λένιν στήν ἔκθεση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς στό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 255). — *340*.

133 Κάτω ἀπό τόν τίτλο τοῦ ντοκουμέντου «Συνεδρίαση τῆς 2.II.1920» ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπισημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν: «XII. 2274 βαγόνια μέ τρόφιμα· Ι. 1415 βαγόνια μέ τρόφιμα». Ἡ ἐπισημείωση αὐτή προφανῶς εἶναι ἐγγραφή τῶν στοιχείων γιά τόν ἀριθμό τῶν βαγονιῶν μέ τρόφιμα πού ἔφτασαν τό Δεκέμβρη τοῦ 1919 καί τό Γενάρη τοῦ 1920.

Τό σχέδιο ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας μπῆκε ὁλόκληρο στίς ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη 1920, πού μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Λένιν στίς 3 τοῦ Φλεβάρη στάλθηκαν σέ ὅλες τίς ὑπηρεσίες μέ τήν ἐπισημείωση τοῦ Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 344). Οἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας δημοσιεύτηκαν στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV, σελ. 64-67. — *343*.

134 Τό σχέδιο ἀπόφασης προτάθηκε ἀπό τόν Λένιν στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 5 τοῦ Φλεβάρη 1920 ἀπ' ἀφορμή τή συζήτηση τῆς εἰσήγησης τοῦ Λ. Μπ. Κράσιν σχετικά μέ τίς διευκολύνσεις τῶν ἐργατῶν ἐπισκευῆς τῶν ἀτμομηχανῶν καί παραγωγῆς ἀνταλλακτικῶν γιά τά μεταφορικά μέσα. Ὅλα τά σημεῖα τοῦ σχεδίου, ἐκτός ἀπό τό τέταρτο, ὁ Λένιν τά διέγραψε.

Πάνω στήν εἰσήγηση ψηφίστηκε ἡ ἑξῆς ἀπόφαση: «Νά ἀνατεθεῖ στό ΑΣΛΟ, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν νά ἐξετάσουν λεπτομερειακά τό ζήτημα γιά ὅλες τίς διευκολύνσεις πού καθιερώνονται γιά τούς ἐργάτες οἱ ὁποῖοι δουλεύουν στήν ἐπισκευή τῶν ἀτμομηχανῶν καί στήν παραγωγή ἀνταλλακτικῶν γιά τά μεταφορικά μέσα καί νά ὑποβληθεῖ κατάλογος τῶν ἐργοστασίων στό ΣΛΕ». — *345*.

135 Τό ζήτημα *«τῆς χρησιμοποίησης τῶν καλύτερων ἐπισκευαστικῶν ἐργαστηρίων γιά ὁλόκληρο τό εἰκοσιτετράωρο»* τό ἄκουσε τό ΣΛΕ στή συνεδρίασή του τῆς 16 τοῦ Μάρτη 1920 μέ τήν εἰσήγηση τοῦ Γκ. Ν. Μελνιτσάνσκι, προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων τοῦ κυβερνείου Μόσχας. Ἡ τοποθέτηση τοῦ ζητήματος ἀπό τόν Λένιν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά γίνει ἐντατική καί ἀδιάκοπη δουλιά γιά τήν ἐπισκευή τῶν ἀτμομηχανῶν, ὑπαγορεύτηκε ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ σιδηρόδρομοι βρίσκονταν σέ καταστροφική κατάσταση, πράγμα πού προκάλεσε τή συζήτησή του ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στήν ἴδια ἤδη συνεδρίαση καί μιᾶς σειρᾶς ἄλλων ζητημάτων πού ἡ λύση τους ἀποσκοποῦσε ἐπίσης στήν καλυτέρευση τῆς κατάστασης τῶν σιδηροδρόμων (ἡ ἐξεύρεση δυνατότητας νά γίνει παραγγε-

λία στό ἐξωτερικό ἀτμομηχανῶν καί ἀνταλλακτικῶν γιά τήν ἐπισκευή τῶν σιδηροδρόμων καί ὁ ἔλεγχος στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια πού ἐπισκευάζουν ἐπιβατικά βαγόνια καί ἀτμομηχανές). — *345.*

[136] Τό ντοκουμέντο αὐτό περιέχει κριτικές παρατηρήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν στό σχέδιο ἀπόφασης (σημεῖα 1-13) γιά τό συνέδριο τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος στό Στρασβοῦργο, πού εἶχε δημοσιευτεῖ στό φυλλάδιο τῆς «Ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀνασύσταση τῆς Διεθνοῦς». Ἐκτενή κριτική τοῦ σχεδίου αὐτοῦ, καθώς καί τοῦ δεύτερου σχεδίου ἀπόφασης, πού εἶχε δημοσιευτεῖ στό παραπάνω φυλλάδιο, ὁ Λένιν κάνει στό ἄρθρο του «Σημειώσεις ἑνός δημοσιολόγου». Ὁ Λένιν τονίζει ὅτι καί τά δυό σχέδια ἀπόφασης εἶναι ἐντελῶς ἀκατάλληλα, δείχνουν πολύ παραστατικά ὅτι οἱ ἡγέτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, βλέποντας τήν ἀκατάσχετη τάση τῶν μαζῶν πρός τόν μπολσεβικισμό καί τή Σοβιετική ἐξουσία, ἀναζητοῦν διέξοδο στήν ἀναγνώριση στά λόγια τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἐνῶ στήν πραγματικότητα παραμένουν «εἴτε ἐχθροί τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, εἴτε ἄνθρωποι πού δέν εἶναι ἱκανοί ἤ δέν θέλουν νά καταλάβουν τή σημασία της καί νά τήν πραγματοποιήσουν» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 131). — *346.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΗΓΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΙ Ή ΠΑΡΑΘΕΤΕΙ ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ ΤΟΥΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

---

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται τά βιβλία, οἱ ἐφημερίδες, τά ἄρθρα καί τά ντοκουμέντα πού ἔχουν σημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν καί φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

«Daily Express», London. — *148.*

«The Daily Herald», London. — *209, 228—229.*

Finland and the Bolshevists. — «The Times», London, 1919, No. 42, 239, Oktober 24, p. 4. — *174.*

Fjorton staters arméer och resurser mot Soviet-Ryssland. Härnadståget skall börja i dagarne. — «Folkets Dagblad Politiken», Stockholm, 1919, N:r 195, 25 august, s. 1. Μέ τό γεν. τίτλο: Imperialismens dråpslag mot den ryska revolutionen. — *68, 125, 174.*

«Folkets Dagblad Politiken», Stockholm, 1919, N:r 195, 25 august, s. 1. — *68, 125, 174.*

«Freiheit», Berlin. — *54.*

— 1920, Nr. 1/A1, 1. Januar. Morgen-Ausgabe, S. 2. — *54.*

«L'Humanité», Paris. — *132.*

In difesa della republica dei Soviet. ['Απόφαση πού ψηφίστηκε στό συνέδριο τῶν Σοσιαλιστικῶν κομμάτων στήν 'Ιταλία στίς 7 τοῦ 'Οχτώβρη 1919]. — «Avanti!», Milano, 1919, N. 279, 8 ottobre, p. 1. Μέ τό γεν. τίτλο: La terza giornata del Congresso socialista. — *126.*

Judaslohn. — «Die Rote Fahne», Wien, 1919, Nr. 96, 2. September, S. 2. — *131.*

**Kautsky, K. Die Diktatur des Proletariats.* Wien, Brand, 1918. 63 S. — *307.*

— *Terrorismus und Kommunismus.* Ein Beitrag zur Naturgeschichte der Revolution. Berlin, Berger, 1919. 154 S. — *100.*

L. L. Offener Brief an Jakob Weltner. — «Die Rote Fahne», Wien, 1919, Nr. 84, 12. August, S. 1. — *131.*

«La Lanterne», Moscou. — *171.*

[Lenin, W. I.] Die Diktatur des Proletariats und der Renegat Karl Kautsky. Leipzig, Frank, 1919. 83 S. Πάνω ἀπό τόν τίτλο τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα: N. Lenin. — *228.*

— *The Proletarian Revolution and Kautsky the Renegade.* The Communist party. London, Strand, [1920]. 128 p. Μετά τόν τίτλο τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα: V. I. Ulianov (N. Lenin). — *228-229.*

Longuet, J. Comment on trompe nos camarades Russes. — «Le Populaire», Paris, 1920, N 624, 10 janvier. — *129.*

Loriot, F. Tout doux, Longuet! — «La Vie Ouvrière», Paris, 1920, N 37, 16 janvier. — *129.*

**MacDonald, J. R. Parliament and Revolution.* Manchester, the national labour press, 1919. 116 p. (The socialist libr. 12). — *228.*

— *Socialist Review Outlook.* — «The Socialist Review», London, 1919, October — December, p. 305—329. Ύπογραφή: The Editor. — *228—229.*

Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage, [angenommen auf dem Außerordentlichen Internationalen Sozialistenkongreß zu Basel]. — In: Außerordentlicher Internationaler Sozialistenkongreß zu Basel am 24. und 25. November 1912. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1912, S. 23—27. — *137.*

«Opinion», Paris, 1920, N 1, 3 janvier. — *172—173, 210.*

— 1920, N 2, 10 janvier. — *172—173, 210.*

— 1920, N 3, 17 janvier. — *172—173, 210.*

«Le Populaire», Paris, 1920, N 624, 10 janvier. — *129.*

Prierrefeu, J. Les Mémorandums du prince Sixte de Bourbon. — «Opinion», Paris, 1920, N 3, 17 janvier. — *172—173, 210.*

— *La mission secrète du prince Sixte de Bourbon.* — «Opinion», Paris, 1920, N 2, 10 janvier. — *172—173, 210.*

— *Une paix séparée avec l'Autriche, était-elle possible en 1917?* La mission secrète du prince Sixte de Bourbon d'après des mémorandums (6 décembre 1916—23 mai 1917). — «Opinion», Paris, 1920, N 1, 3 janvier. — *172—173, 210.*

R. Proletarian revolution in Russia. 1919. 440 p. — *283.*

Reed, J. Ten Days that shook the World. New York, Boni and Liveright, 1919. 371 p. — *48.*

«Robotnik», Warszawa. — *331.*

«Die Rote Fahne», Wien. — *131, 136.*

— 1919, Nr. 79, 2. August, S. 3. — *129—130.*

— 1919, Nr. 80, 5. August, S. 2—3. — *131.*

— 1919, Nr. 84, 12. August, S. 1. — *131.*

— 1919, Nr. 86, 14. August, S. 3; Nr. 87, 16. August, S. 3. — *131.*

— 1919, Nr. 91, 23. August, S. 1. — *131.*

— 1919, Nr. 96, 2. September, S. 2. — *131.*

«The Socialist Review», London. — *228—229.*

— 1919, October — December, p. 305—329. — *228—229.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α

* Τά ὑπογραμμισμένα στήν παρένθεση εἶναι τά πραγματικά ὀνοματεπώνυμα.

ἐπιτροπῆς Πετρούπολης καί κατόπιν ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς μπολσεβίκικης ὀργάνωσης τῆς Ὀδησσοῦ. Ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1906 μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἀντιπρόσωπος στό IV (Ἑνωτικό) συνέδριο ἀπό τήν ὀργάνωση τῆς Μόσχας. Τίς ἡμέρες τοῦ Ὀχτώβρη 1917 ἦταν γραμματέας τῆς Στρατιωτικῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης· ἀπό τό 1918 δούλευε στόν πολιτικό τομέα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, στά 1921-1923 ἦταν ὑπεύθυνος τῆς Πολιτικῆς διεύθυνσης καί μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας· ἀπό τό 1923 γραμματέας τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, ἀπό τό 1925 διευθυντής τοῦ τμήματος Τύπου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στά 1928-1933 ἦταν ἀναπληρωματικό μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. — *256-257.*

Γουλιέλμος Β' (Χοεντζόλλερν) (1859-1941) — γερμανός αὐτοκράτορας καί βασιλιάς τῆς Πρωσίας (1888-1918). — *134, 180, 347.*

Ε

Ἔιρ (Eire), *Λίνκολν* — ἀνταποκριτής τῆς ἀμερικανικῆς ἀστικῆς ἐφημερίδας «The World» («Ὁ Κόσμος»). — *150-156.*

Ἔνγκελς (Engels), *Φρίντριχ* (1820-1895) — ἕνας ἀπό τούς θεμελιωτές τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀρχηγός καί δάσκαλος τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου, φίλος καί συνεργάτης τοῦ Κ. Μάρξ (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Φρίντριχ Ἔνγκελς». Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 2ος, σελ. 1-14). — *290, 311.*

Ζ

Ζουώ (Jouhaux), *Λεόν* (1879-1954) — ρεφορμιστής, παράγοντας τοῦ γαλλικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ κινήματος· ἕνας ἀπό τούς δεξιούς ἡγέτες τῆς Συνδικαλιστικῆς Διεθνοῦς τοῦ Ἄμστερνταμ. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου σωβινιστής. — *129-130.*

Ι

Ἰόφφε, Α. Α. (1883-1927) — ἐπιφανής σοβιετικός διπλωματικός παράγοντας. Πῆρε μέρος στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα ἀπό τά τέλη τῆς δεκαετίας 1890-1900. Στό VI συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) μαζί μέ τούς μεζραγιόντσι ἔγινε μέλος τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων καί ἐκλέχτηκε στήν ΚΕ. Στίς μέρες τοῦ Ὀχτώβρη 1917 μέλος τῆς Στρατιωτικῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης. Τό 1918 «ἀριστερός κομμουνιστής». Τόν καιρό τῶν διαπραγματεύσεων στό Μπρέστ ἦταν μέλος τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας γιά τή σύναψη εἰρήνης. Ἀπό τόν Ἀπρίλη ὥς τό Νοέμβρη τοῦ 1918 ἦταν πρεσβευτής τῆς ΣΟΣΔΡ στό

Βερολίνο. Πῆρε μέρος σέ διαπραγματεύσεις τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας μέ τίς κυβερνήσεις μιᾶς σειρᾶς καπιταλιστικῶν χωρῶν. Στά 1925-1927 προσχώρησε στήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευση. — *89.*

Ἴστσενκο, Α. Γκ. (γεν. τό 1895) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917. Τόν Ἰούλη τοῦ 1917, μέλος τῆς ΚΕ τῆς Ἕνωσης ἐργαζομένων στίς ὑδάτινες μεταφορές Πετρούπολης. Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 ἐπίτροπος στολίσκου τορπιλοβόλων. Ἀπό τό 1919 ὥς τό 1921 καί ἀπό τό 1924 ὥς τό 1927 ἦταν πρόεδρος τῆς ΚΕ τῆς Ἕνωσης τῶν ἐργαζομένων στίς ὑδάτινες μεταφορές. Πῆρε δραστήριο μέρος στήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευση τό 1923, μέλος τοῦ τροτσκιστικοῦ κέντρου Μόσχας καί γι' αὐτό τό 1927 διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα· τό Νοέμβρη τοῦ 1929 ἀποκαταστάθηκε, διαγράφηκε ξανά ἀπό τό Κόμμα γιά τήν ἀντεπαναστατική του δράση τό Φλεβάρη τοῦ 1935. — *221, 226.*

Κ

Καλίνιν, Μ. Ι. (1875-1946) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1898. Δούλευε στούς πρώτους παράνομους μαρξιστικούς ἐργατικούς ὁμίλους καί στήν ὀργάνωση τῆς Πετρούπολης «Ἕνωση ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης», πού δημιούργησε ὁ Β. Ι. Λένιν. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Πετρούπολη, στήν Τιφλίδα, στό Ρέβελ, στή Μόσχα καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς Ρωσίας. Ἐπανειλημμένα διώχτηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Τό 1912 στήν VI κομματική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) ἐκλέχτηκε ἀναπληρωματικό μέλος τῆς ΚΕ καί μετά ἔγινε μέλος τοῦ Ρωσικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα». Τόν καιρό τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ Κόμματος. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ἔνοπλη ἐξέγερση τοῦ Ὀχτώβρη 1917 στήν Πετρούπολη. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν δήμαρχος Πετρούπολης καί μετά ἐπίτροπος τῆς δημοτικῆς οἰκονομίας τῆς Πετρούπολης. Ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1919 ἦταν πρόεδρος τῆς ΠΚΕΕ, ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1922 πρόεδρος τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ, ἀπό τό 1938 Πρόεδρος τοῦ Προεδρείου τοῦ Ἀνωτάτου Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ. Ἀπό τό 1919 μέλος τῆς ΚΕ, ἀπό τό 1926 μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). — *166.*

Κάμενεφ (Ρόζενφελντ), Λ. Μπ. (1883-1936) — στό Μπολσεβίκικο κόμμα ἀνῆκε ἀπό τό 1901. Ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἐφημερίδων «Προλετάρι» καί «Πράβντα». Στήν VII Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 πῆρε μισομενσεβίκικη θέση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί στόν πόλεμο, τάχθηκε ἐνάντια στή λενινιστική γραμμή τοῦ Κόμματος γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 δημοσίευσε στή μισομενσεβίκικη ἐφημερίδα «Νόβαγια Ζίζν» ἐξονόματός του καί ἐξονόματος τοῦ Ζηνόβιεφ τή δήλωση ὅτι δέν συμφωνοῦν μέ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ γιά τήν ἔνοπλη ἐξέγερση, κι' αὐτό ἦταν ἀποκάλυψη τῆς μυστικῆς ἀπόφασης τοῦ κόμματος, προδοσία τῆς ἐπανάστασης.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν πρόεδρος τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ. Ἐπανειλημμένα τάχθηκε ἐνάντια στή λενινιστική γραμμή τοῦ Κόμματος: τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἦταν ὀπαδός τοῦ σχηματισμοῦ κυβέρνησης συνασπισμοῦ μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, τό 1925 ἦταν ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς «νέας ἀντιπολίτευσης», τό 1926 ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ ἀντικομματικοῦ τροτσκιστικοῦ-ζηνοβιεφικοῦ συνασπισμοῦ. Τό 1927 τό XV συνέδριο τοῦ ΠΚΚ (μπ) τόν διέγραψε ἀπό τό Κόμμα σάν δραστήριο παράγοντα τῆς τροτσκιστικῆς ἀντιπολίτευσης. Τό 1928 δήλωσε ὅτι ἀναγνωρίζει τά λάθη του καί ἀποκαταστάθηκε στό Κόμμα, ὡστόσο δέν σταμάτησε τήν ἀντικομματική του δράση καί τό 1932 διαγράφηκε καί πάλι ἀπό τό ΠΚΚ (μπ). Ἀποκαταστάθηκε ξανά τό 1933. Τό 1934 γιά τήν ἀντικομματική του δράση διαγράφηκε γιά τρίτη φορά ἀπό τό Κόμμα. — *256.*

Κάουτσκι (Kautsky), *Κάρλ* (1854-1938) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς II Διεθνοῦς, ἀρχικά μαρξιστής, ἀργότερα ἀποστάτης τοῦ μαρξισμοῦ, θεωρητικός τοῦ κεντρισμοῦ (καουτσκισμοῦ), τῆς πιό ἐπικίνδυνης καί βλαβερῆς παραλλαγῆς τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Διευθυντής τοῦ θεωρητικοῦ περιοδικοῦ τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας «Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί»).

Ὁ Κάουτσκι ἄρχισε νά παίρνει μέρος στό σοσιαλιστικό κίνημα ἀπό τό 1874. Οἱ ἀντιλήψεις του ἐκείνου τοῦ καιροῦ ἦταν ἕνα μίγμα λασσαλισμοῦ, νεομαλθουσιανισμοῦ καί ἀναρχισμοῦ. Τό 1881 γνωρίστηκε μέ τόν Κ. Μάρξ καί τόν Φ. Ἔνγκελς καί κάτω ἀπό τήν ἐπίδρασή τους πέρασε στό μαρξισμό, ὡστόσο, ἀπό τότε ἀκόμη παρουσίαζε ὀπορτουνιστικές ταλαντεύσεις, γιά τίς ὁποῖες ὁ Κ. Μάρξ καί ὁ Φ. Ἔνγκελς τόν ἐπέκριναν αὐστηρά. Στήν περίοδο 1880-1900 ὁ Κάουτσκι ἔγραψε μιά σειρά ἔργα γιά ζητήματα τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας: «Ἡ οἰκονομική διδασκαλία τοῦ Κάρλ Μάρξ», «Τό ἀγροτικό ζήτημα» καί ἄλλα, τά ὁποῖα, παρά τά λάθη πού περιεῖχαν, ἔπαιξαν θετικό ρόλο στήν προπαγάνδιση τοῦ μαρξισμοῦ. Ἀργότερα στά 1910-1911 πέρασε στίς θέσεις τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ὁ Κάουτσκι ὑποστήριζε κεντριστικές θέσεις, καλύπτοντας τό σοσιαλσωβινισμό του μέ διεθνιστική φρασεολογία. Εἶναι ὁ δημιουργός τῆς ἀντιδραστικῆς θεωρίας τοῦ ὑπεριμπεριαλισμοῦ. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τάχθηκε ἀνοιχτά ἐνάντια στήν προλεταριακή ἐπανάσταση καί τή δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἐνάντια στό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων καί στό Σοβιετικό κράτος.

Ὁ Β. Ι. Λένιν στά ἔργα του «Ἡ χρεοκοπία τῆς II Διεθνοῦς», «Ὁ ἰμπεριαλισμός, ἀνώτατο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ», «Κράτος καί ἐπανάσταση», «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» καί σέ πολλά ἄλλα, ἔκανε ἐξουθενωτική κριτική τοῦ καουτσκισμοῦ. — *5, 8-9, 13, 15, 100, 228, 307, 325-326.*

Κάππ (Kapp), *Βόλφγκανγκ,* (1858-1922) — ἐκπρόσωπος τῶν κύκλων τῶν γερμανῶν γιοῦνκερ καί τῆς ἰμπεριαλιστικῆς στρατοκρατίας. Τό 1917 ἦταν ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ ἀντιδραστικοῦ «Πατριωτικοῦ κόμματος». Τό Μάρτη τοῦ 1920 ἐπικεφαλῆς τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ στρατιωτικομοναρχικοῦ πραξικοπήματος, μετά τήν ἀποτυχία τοῦ ὁποίου κατέφυγε στή Σουηδία. Τό 1922 γύρισε στή Γερμανία. — *179, 180.*

τό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ προσχώρησε στούς μπολσεβίκους. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση. Στό III καί στό IV συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ καί στό V συνέδριο ἀναπληρωματικό μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Τό 1908 κατέφυγε στό ἐξωτερικό. Γιά ὁρισμένο καιρό ἀνῆκε στήν ἀντικομματική ὁμάδα «Βπεριόντ»· ἀργότερα ἀποσύρθηκε ἀπό τήν πολιτική δράση, δούλευε σάν μηχανικός στό ἐξωτερικό καί στή Ρωσία. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δούλευε γιά τήν ὀργάνωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, ἦταν μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Λαϊκῆς Οἰκονομίας, Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας καί Λαϊκός ἐπίτροπος Συγκοινωνιῶν. Ἀπό τό 1919 βρισκόταν σέ διπλωματική ὑπηρεσία. Ἀπό τό 1920 Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καί ταυτόχρονα στά 1921-1923 πρεσβευτής στό Λονδίνο. Ἀπό τό 1924 πρεσβευτής τῆς ΕΣΣΔ στή Γαλλία, ἀπό τό 1925 πρεσβευτής στήν Ἀγγλία. — *63.*

Κρασνόφ, Π. Ν. (1869-1947) — στρατηγός τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ, πῆρε δραστήριο μέρος στό κίνημα τοῦ Κορνίλοφ τόν Αὔγουστο τοῦ 1917. Στά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη 1917 διοικοῦσε τά τμήματα τῶν κοζάκων πού τά κίνησε ὁ Κέρενσκι κατά τῆς Πετρούπολης στήν περίοδο τοῦ ἀντισοβιετικοῦ κινήματος. Στά 1918-1919 καθοδηγοῦσε τή στρατιά τῶν λευκοκοζάκων στόν Ντόν. Τό 1919 δραπέτευσε στό ἐξωτερικό, ὅπου συνέχιζε τήν ἀντισοβιετική του δράση· ἀργότερα συνεργαζόταν μέ τούς χιτλερικούς. Πιάστηκε αἰχμάλωτος καί μέ ἀπόφαση τοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τῆς ΕΣΣΔ καταδικάστηκε σέ θάνατο. — *300.*

Κρεστίνσκι, Ν. Ν. (1883-1938) — μέλος τοῦ κόμματος ἀπό τό 1903. Τό 1917 — ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς Αἰκατερινμπούργκ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) καί κατόπιν πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς Οὐραλίων τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Στά 1918-1921 ἦταν Λαϊκός ἐπίτροπος Οἰκονομικῶν τῆς ΣΟΣΔΡ, γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) (ἀπό τό 1919). Τό 1918 μαζί μέ τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» τάχθηκε ἐνάντια στή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Τόν καιρό τῆς συζήτησης γιά τά συνδικάτα (1920-1921) ἦταν ὀπαδός τῆς πλατφόρμας τοῦ Τρότσκι. Στά 1921-1930 — σοβιετικός πρεσβευτής στή Γερμανία, κατόπιν ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν τῆς ΕΣΣΔ. — *226, 227, 265, 278.*

Κρζιζανόβσκι, Γκ. Μ. (1872-1959) — παλαίμαχος παράγοντας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, γνωστός σοβιετικός ἐπιστήμονας, μηχανικός ἐνεργειακῆς. Στό ἐπαναστατικό κίνημα μπῆκε τό 1893· μαζί μέ τόν Β. Ι. Λένιν ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης «Ἕνωση ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης». Στό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, χωρίς νά εἶναι παρών ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 μέλος τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, ἀνῆκε στήν ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων. Μετά τή νίκη τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης δούλεψε γιά τήν ἀνόρθωση καί ἀνάπτυξη τοῦ ἐνεργειακοῦ συστήματος τῆς Μόσχας. Τό 1920, μέ ἐντολή τοῦ Λένιν ὁ Κρζιζανόβσκι ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας (ΓΚΟΕΛΡΟ). Στά 1921-1930 καθοδηγοῦσε τήν Κρατική Ἐπιτροπή Σχεδίου (Γκοσπλάν), συμμετεῖχε στήν κατάρτιση τοῦ πρώτου πεντάχρονου

Λ

Μ

Μακντόναλντ (MacDonald), *Τζέυμς Ράμσεϋ* (1866-1937) — ἄγγλος πολιτικός παράγοντας, ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές καί τούς ἡγέτες τοῦ Ἀνεξάρτητου Ἐργατικοῦ κόμματος καί τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος. Ἐφάρμοζε ἀκραία ὀπορτουνιστική πολιτική, κήρυσσε τή θεωρία τῆς ταξικῆς συνεργασίας καί τῆς βαθμιαίας μετεξέλιξης τοῦ καπιταλισμοῦ σέ σοσιαλισμό. Ἀπό τίς ἀρχές τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου κρατοῦσε πασιφιστική στάση, μετά πέρασε σέ ἀνοιχτή ὑποστήριξη τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης. Στά 1918-1920 προσπάθησε νά παρεμποδίσει τήν πάλη τῶν ἄγγλων ἐργατῶν πού τάχθηκαν κατά τῆς ἀντισοβιετικῆς ἐπέμβασης. Τό 1924 καί στά 1929-1931 κατεῖχε τό ἀξίωμα τοῦ πρωθυπουργοῦ. Ἡ ἐργατική κυβέρνηση τοῦ Μακντόναλντ ἐφάρμοζε ἀντεργατική πολιτική, κατάπνιγε τό ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα στίς ἀγγλικές ἀποικίες. Στά 1931-1935 ὁ Μακντόναλντ ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς λεγόμενης «ἐθνικῆς κυβέρνησης», πού τήν πολιτική της τήν καθόριζαν οἱ συντηρητικοί. — *228-229.*

Μαξίμοβσκι, Β.Ν. (1887-1941) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1903. Ἔκανε κομματική δουλιά σέ μιά σειρά πόλεις τῆς Ρωσίας. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση σέ κομματική καί διοικητική δουλιά: γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς Μόσχας τοῦ Κόμματος, διευθυντής τοῦ ὀργανωτικοῦ τμήματος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Παιδείας τῆς ΣΟΣΔΡ. Στήν περίοδο τῆς σύναψης τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ ἦταν «ἀριστερός κομμουνιστής»· στά 1920-1921 δραστήριος παράγοντας τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας τοῦ «δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ»· τό 1923 ὑπόγραψε τήν τροτσκιστική πλατφόρμα τῶν 46, μετά προσχώρησε στή «νέα ἀντιπολίτευση». Ἀπό τήν ἀντιπολίτευση ξέκοψε ὕστερα ἀπό τό XIV συνέδριο τοῦ Κόμματος. Ἀπό τό 1929 ἔκανε ἐπιστημονική-ἐκπαιδευτική δουλιά σέ διάφορα ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα τῆς χώρας. — *258-259, 260, 261, 262-263, 270.*

Μάρξ (Marx), *Κάρλ* (1818-1883) — θεμελιωτής τοῦ ἐπιστημονικοῦ κομμουνισμοῦ, μεγαλοφυής στοχαστής, ἀρχηγός καί δάσκαλος τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β.Ι. Λένιν «Κάρλ Μάρξ (Σύντομη βιογραφική σκιαγραφία μέ ἔκθεση τοῦ μαρξισμοῦ)» Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 43-93). — *8, 11-12, 290, 310, 311.*

Μάρτοφ, Λ. (Τσεντερμπάουμ, Γ.Ο.) (1873-1923) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ μενσεβικισμοῦ. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου λικβινταριστής. Στήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἀκολουθοῦσε κεντριστικές θέσεις. Τό 1917 ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ὁμάδας τῶν μενσεβίκων-διεθνιστῶν. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τάχθηκε ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Τό 1920 κατέφυγε στή Γερμανία καί ἔβγαζε στό Βερολίνο τό ἀντεπαναστατικό μενσεβίκικο περιοδικό «Σοτσιαλιστίτσεσκι Βέστνικ». — *5, 13.*

Μεγερά (Mayéras), *Μπαρτελεμί* (γεν. τό 1879) — γάλλος σοσιαλιστής, δημοσιογράφος. Ἀκολουθοῦσε κεντριστικές θέσεις. Ἦταν δραστήριος συνεργάτης τῆς ἐφημερίδας «Le Populaire» («Λαϊκή ἐφημερίδα») καί ἄλλων ἐκδόσεων τῶν γάλλων κεντριστῶν. Ὄντας μέλος τῆς Διοίκησης τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλι-

στικοῦ κόμματος ἦταν ὀπαδός τῆς ἑνότητας μέ τά ἀνοιχτά σοσιαλσωβινιστικά στοιχεῖα στό Κόμμα. Στίς ἀρχές τοῦ 1920 ἦταν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀνασύσταση τῆς II Διεθνοῦς. — *129.*

Μιλιούτιν, Β.Π. (1884-1938) — στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα συμμετεῖχε ἀπό τό 1903, στήν ἀρχή ἀνῆκε στούς μενσεβίκους, ἀπό τό 1910 μπολσεβίκος. Ἔκανε κομματική δουλιά σέ μιά σειρά πόλεις τῆς Ρωσίας. Στήν VII Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. Στό II Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ μπῆκε στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων σάν Λαϊκός ἐπίτροπος Γεωργίας. Τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἔγινε ὀπαδός τοῦ σχηματισμοῦ κυβέρνησης συνασπισμοῦ μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων καί, δηλώνοντας ὅτι δέν συμφωνεῖ μέ τήν πολιτική τοῦ Κόμματος, ἀποχώρησε ἀπό τήν ΚΕ καί ἀπό τήν κυβέρνηση. Στά 1918-1921 ἦταν ἀντιπρόεδρος τοῦ ΑΣΛΟ, σέ συνέχεια δούλευε σέ ἄλλη ὑπεύθυνη διοικητική καί οἰκονομική ὑπηρεσία· ἐκλεγόταν ἀναπληρωματικό μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος καί μέλος τῆς ΚΕΕ. — *268-269, 276, 277, 278, 279.*

Μιλλεράν (Millerand), *Ἀλεξάντρ Ἐτιέν* (1859-1943) — γάλλος πολιτικός παράγοντας· στή δεκαετία 1890-1900 προσχώρησε στούς σοσιαλιστές καί τέθηκε ἐπικεφαλῆς τοῦ ὀπορτουνιστικοῦ ρεύματος στό γαλλικό σοσιαλιστικό κίνημα. Τό 1899 μπῆκε στήν ἀντιδραστική ἀστική κυβέρνηση τοῦ Βαλντέκ-Ρουσσώ, ὅπου συνεργαζόταν μέ τόν δήμιο τῆς Παρισινῆς Κομμούνας στρατηγό Γκαλιοέ.

Τό 1904, μετά τή διαγραφή του ἀπό τό Σοσιαλιστικό κόμμα, ὁ Μιλλεράν ἵδρυσε μαζί μέ τούς πρώην σοσιαλιστές (Μπριάν, Βιβιανί) τήν ὁμάδα τῶν «ἀνεξάρτητων σοσιαλιστῶν». Στά 1909-1910, 1912-1913, 1914-1915 ἀνέλαβε διάφορα ὑπουργεῖα. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὁ Μιλλεράν ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς ἀντισοβιετικῆς ἐπέμβασης· στά 1920-1924 ἦταν πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας. Τόν Ἰούνη τοῦ 1924, μετά τή νίκη στίς ἐκλογές τῶν ἀριστερῶν ἀστικῶν κομμάτων πού ἀρνήθηκαν νά συνεργαστοῦν μαζί του, ἀναγκάστηκε νά παραιτηθεῖ.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ξεσκέπασε τό μιλλερανισμό σάν προδοσία τῶν συμφερόντων τοῦ προλεταριάτου, σάν πρακτική ἔκφραση τοῦ ἀναθεωρητισμοῦ καί ἀποκάλυψε τίς κοινωνικές του ρίζες. — *138, 139, 151.*

Μοράνζ (Mauranges) — γάλλος σοσιαλιστής, κεντριστής. Στίς ἀρχές τοῦ 1920 ἦταν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀνασύσταση τῆς II Διεθνοῦς. — *129.*

Μορέν (Maurin), *Μωρίς* (γεν. τό 1879) — γάλλος σοσιαλιστής, ἀνῆκε στήν κεντριστική πτέρυγα τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Τό Νοέμβρη τοῦ 1920 ἦταν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀνασύσταση τῆς II Διεθνοῦς. Μέχρι τό 1938 μέλος τῆς μόνιμης διοικητικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. — *129.*

Μπάουερ (Bauer), *Ὄττο* (1882-1938) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς II Διεθνοῦς, θεωρητικός τοῦ λεγόμενου «αὐστρομαρξισμοῦ». Ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κράτησε ἐχθρική στάση. Στά 1918-1919 ἦταν ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς αὐστριακῆς ἀστικῆς Δημοκρατίας. Στά 1919, 1927 καί 1934 πῆρε ἐνεργό μέρος στήν κατάπνιξη τῶν ἐπαναστατικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ἐργατικῆς

Ν

Ο

Π

Πιλσούδσκι (Pilsudski), *Γιοῦζεφ* (1867-1935) — ἀντιδραστικός κρατικός παράγοντας τῆς ἀστικοτσιφλικάδικης Πολωνίας, φασίστας-δικτάτορας. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914-1918) διοικοῦσε τούς πολωνικούς στρατιωτικούς σχηματισμούς πού δροῦσαν στό πλευρό τῆς Γερμανίας. Στά 1918-1922 ἦταν ἐπικεφαλῆς τοῦ πολωνικοῦ κράτους, καταδίωκε σκληρά τό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν ἐργαζομένων. Τό 1920 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ πολέμου τῆς Πολωνίας τῶν τσιφλικάδων ἐναντια στό Σοβιετικό κράτος. Τό Μάη τοῦ 1926 ἔκανε κρατικό πραξικόπημα καί ἐγκαθίδρυσε καθεστώς φασιστικῆς δικτατορίας. Τό 1934 σύναψε συμμαχία μέ τή χιτλερική Γερμανία. — *330.*

Ποντβόισκι, Ν. Ι. (1880-1948) — διακεκριμένο κομματικό καί στρατιωτικό στέλεχος. Μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1901, πῆρε ἐνεργό μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς πόλης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), τίς μέρες τῆς προετοιμασίας καί τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης τοῦ Ὀχτώβρη πρόεδρος τῆς Στρατιωτικῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης, ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς ἐφόδου στά Χειμερινά ἀνάκτορα. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ στρατοῦ καί τοῦ ναυτικοῦ, διοικητής τῆς στρατιωτικῆς περιοχῆς Πετρούπολης. Τό 1919 ἦταν Λαϊκός ἐπίτροπος γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ στρατοῦ καί τοῦ ναυτικοῦ τῆς Οὐκρανίας. Ἐκλέχτηκε ἐπανειλημμένα μέλος τῆς ΚΕΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). Στά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἔκανε προπαγανδιστική καί συγγραφική δουλιά. — *223.*

Ποπόφ, Π. Ι. (1872-1950) — στατιστικός. Μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1924. Ἀπό τό 1918 ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης Στατιστικῆς, ἦταν μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου τῆς ΕΣΣΔ, ἀπό τό 1926 ὥς τό 1949 ἦταν μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου τῆς ΣΟΣΔΡ καί τῆς Ἀκαδημίας ἀγροτικῶν ἐπιστημῶν «Λένιν», καθοδηγοῦσε τό Τμῆμα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου τῆς ΣΟΣΔΡ. Ἀργότερα ἦταν μέλος τοῦ ἐπιστημονικοῦμεθοδολογικοῦ συμβουλίου τῆς ΚΔΣ τῆς ΕΣΣΔ. Συγγραφέας μιᾶς σειρᾶς ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν γιά τή στατιστική. — *340.*

Πουανκαρέ (Poincaré), *Ραϋμόνδος* (1860-1934) — γάλλος ἀστός πολιτικός καί κρατικός παράγοντας. Ἀπό τό 1893 ἐπανειλημμένα μπῆκε στή γαλλική κυβέρνηση, ἦταν ἐκφραστής τῶν πιό ἐπιθετικῶν κύκλων τῆς γαλλικῆς ἀστικῆς τάξης. Τό 1912 ἔγινε πρωθυπουργός, καί ἀπό τό 1913 ὥς τό 1920 χρημάτισε πρόεδρος τῆς Γαλλίας. Στά ἀξιώματα αὐτά ξεσκεπάστηκε σάν δραστήριος ὀπαδός τῆς προετοιμασίας τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί γι' αὐτό πῆρε τό παρατσούκλι «Πουανκαρέ-πόλεμος». Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Στά 1922-1924 καί 1926-1929 χρημάτισε πρωθυπουργός τῆς Γαλλίας. Ἡ πολιτική του διακρινόταν γιά τήν ἔντονη ἀντισοβιετική κατεύθυνση, τήν ἐπίθεση ἐνάντια στά δικαιώματα ζωῆς καί στίς δημοκρατικές ἐλευθερίες τῶν γάλλων ἐργαζομένων, γιά τή δίωξη τῶν γάλλων κομμουνιστῶν. — *347.*

Ρ

Ρενοντέλ (Renaudel), *Πιέρ* (1871-1935) — ἕνας ἀπό τούς ρεφορμιστές ἡγέτες τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Στά 1902-1914 ἦταν διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «Le Peuple» («Ὁ Λαός»), στά 1914-1920 τῆς «L' Humanité» («Ἡ Ἀνθρωπότητα»). Στά 1914-1919 καί τό 1924 ἦταν μέλος τοῦ Κοινοβουλίου. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἦταν σοσιαλσωβινιστής. Τό 1927 ἀποχώρησε ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, τό 1933 διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα· ἀργότερα ὀργάνωσε μιά μικρή νεοσοσιαλιστική ὁμάδα. — *8.*

Ρενοῦ (Ranoult), *Ντανιέλ* (1880-1958) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ ἐργατικοῦ καί τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος τῆς Γαλλίας, δημοσιογράφος. Ἀπό τό 1906 ὥς τό 1920 ἦταν μέλος τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ἀπό τό 1908 διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «L' Humanité» («Ἡ Ἀνθρωπότητα»). Στίς ἀρχές τοῦ 1920 ἦταν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀνασύσταση τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Πῆρε μέρος στήν ἵδρυση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας, εἶχε ἐκλεγεῖ στήν καθοδηγητική του ἐπιτροπή. Τόν καιρό τῆς κατοχῆς τῆς Γαλλίας ἀπό τή χιτλερική Γερμανία βρισκόταν σέ στρατόπεδα συγκέντρωσης, ἀπό τό 1945 ὥς τό 1950 μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας, ἀπό τό 1950 ὥς τό 1958 μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς οἰκονομικοῦ ἐλέγχου. — *129.*

Ρίκοφ, Α. Ι. (1881-1938) — στό Μπολσεβίκικο κόμμα ἀνῆκε ἀπό τό 1899. Ἔκανε κομματική δουλιά σέ μιά σειρά πόλεις τῆς Ρωσίας. Στό ΙΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 πάλευε ἐνάντια στή λενινιστική γραμμή τοῦ Κόμματος γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐσωτερικῶν, πρόεδρος τοῦ ΑΣΛΟ, ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς ΕΣΣΔ καί τῆς ΣΟΣΔΡ, ἦταν μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ. Ἐπανειλημμένα τάχθηκε ἐνάντια στή λενινιστική πολιτική τοῦ Κόμματος: τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἦταν ὀπαδός τοῦ σχηματισμοῦ κυβέρνησης συνασπισμοῦ μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων καί, δηλώνοντας ὅτι δέν συμφωνεῖ μέ τήν πολιτική τοῦ κόμματος, ἀποχώρησε ἀπό τήν ΚΕ καί ἀπό τήν κυβέρνηση· τό 1928 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς δεξιᾶς ὀπορτουνιστικῆς παρέκλισης στό ΠΚΚ (μπ). Τό 1937 γιά τήν ἀντικομματική του δράση διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα. — *223, 264, 268-269, 273, 278.*

Ρίντ, Τζών (1887-1920) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ ἀμερικανικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, συγγραφέας καί δημοσιολόγος. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἦταν στρατιωτικός ἀνταποκριτής, τάχθηκε ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Τό 1917 ἦλθε στή Ρωσία. Χαιρέτισε τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, στά γεγονότα τῆς ὁποίας ἀφιέρωσε τό βιβλίο «Δέκα μέρες πού συγκλόνισαν τόν κόσμο». Ἐπιστρέφοντας στίς ΕΠΑ τό 1918 προσχώρησε στήν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, καθοδηγοῦσε τή δράση του. Εἶναι ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ Κομμουνιστικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῶν ΕΠΑ (Σεπτέμβρης 1919). Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1919 ἐκλέχτηκε μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τό 1920 πῆρε μέρος στίς ἐργασίες τοῦ ΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Πέθανε στή Μόσχα καί ἐνταφιάστηκε στήν Κόκκινη πλατεία, στά τείχη τοῦ Κρεμλίνου. — *48.*

Ρόζ (Rauze), *Μαριάννα* — γαλλίδα σοσιαλίστρια. Συνεργαζόταν στήν ἐφημερίδα «Le Populaire» («Λαϊκή Ἐφημερίδα») καί σέ ἄλλες σοσιαλιστικές ἐκδόσεις. Ἀνῆκε στήν κεντριστική πτέρυγα τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, στίς ἀρχές τοῦ 1920 ἦταν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀνασύσταση τῆς II Διεθνοῦς. — *129.*

Σ

Σαζόνοφ, Σ. Ντ. (1861-1927) — ἐπιφανής διπλωμάτης τῆς τσαρικῆς Ρωσίας, ἐκφραστής τῶν συμφερόντων τῶν μεγαλοτσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Ἀπό τό 1904 κατεῖχε μιά σειρά διπλωματικές θέσεις στίς χῶρες τῆς Εὐρώπης· τό 1909 ὁρίστηκε ὑφυπουργός Ἐξωτερικῶν. Στά 1910-1916 διετέλεσε ὑπουργός Ἐξωτερικῶν. Τό 1916 ὁρίστηκε πρεσβευτής στό Λονδίνο. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ὑποστήριζε τήν ἀντεπαναστατική πολιτική τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν ἐκπρόσωπος τοῦ Κολτσάκ καί κατόπιν τοῦ Ντενίκιν στό Παρίσι, ὅπου καί ἔμεινε σάν ἐμιγκρές. — *93.*

Σάιντεμαν (Scheidemann), *Φίλιπ* (1865-1939) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς ἄκρας δεξιᾶς, ὁπορτουνιστικῆς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, σοσιαλσωβινιστής. Τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Γερμανία ἦταν μέλος τοῦ λεγόμενου «Συμβουλίου τῶν λαϊκῶν πληρεξουσίων», πού ἡ δράση του καθοριζόταν ἀπό τά συμφέροντα τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης. Τό Φλεβάρη-Ἰούνη τοῦ 1919 ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης συνασπισμοῦ τῆς Δημοκρατίας τῆς Βαϊμάρης καί ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς αἱματηρῆς κατάπνιξης τοῦ γερμανικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στά 1918-1921. Ἀργότερα ἀποσύρθηκε ἀπό τήν ἐνεργό πολιτική. — *8-9, 59, 146.*

Σαμπά (Sembat), *Μαρσέλ* (1862-1922) — ἕνας ἀπό τούς ρεφορμιστές ἡγέτες τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, δημοσιογράφος. Ἦταν δραστήριος συνεργάτης τοῦ γαλλικοῦ σοσιαλιστικοῦ Τύπου. Ἀπό τό 1893 μέλος τοῦ Κοινοβουλίου. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου σοσιαλσωβινιστής. Ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1914 ὥς τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917 ἦταν ὑπουργός Δημοσίων Ἔργων στήν ἰμπεριαλιστική «κυβέρνηση ἐθνικῆς ἄμυνας» τῆς Γαλλίας. Τό Φλεβάρη τοῦ 1915 πῆρε μέρος στή συνδιάσκεψη τοῦ Λονδίνου τῶν σοσιαλιστῶν τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ, πού συγκλήθηκε μέ σκοπό τή συνένωσή τους στή βάση τοῦ προγράμματος τῶν σοσιαλσωβινιστῶν. — *132.*

Σαπρόνοφ, Τ. Β. (1887-1939) — στό Μπολσεβίκικο κόμμα ἀνῆκε ἀπό τό 1912. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση βρισκόταν σέ καθοδηγητική διοικητική, κομματική καί συνδικαλιστική δουλιά. Ἐπανειλημμένα τασσόταν ἐνάντια στήν πολιτική τοῦ Κόμματος. Τό 1918 ἦταν «ἀριστερός κομμουνιστής». Τόν καιρό τῆς συζήτησης γιά τά συνδικάτα στά 1920-1921 ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας τοῦ «δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ». Τό 1923 ὑπόγραψε τήν τροτσκιστική δήλωση τῶν 46. Στά 1925-1927 πῆρε δραστήριο μέρος στή «νέα ἀντιπολίτευση» καί στό συνασπισμό Τρότσκι-

Τ

τοῦ 1941 μπῆκε στήν κυβέρνηση τοῦ Πεταίν. Τασσόταν ἐνάντια στό κομμουνιστικό κίνημα καί στό Σοβιετικό κράτος. — *129.*

Φροσσάρ (Frossard), *Λουντοβίκ Ὀσκάρ* (γεν. τό 1889) — γάλλος σοσιαλιστής, ἀργότερα ἀποστάτης τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γαλλίας. Στίς ἀρχές τοῦ 1920 ἦταν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀνασύσταση τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Πῆρε μέρος στήν ἵδρυση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γαλλίας, μπῆκε στήν καθοδηγητική του ἐπιτροπή. Τό 1923 ξέκοψε ἀπό τό κομμουνιστικό κίνημα καί πέρασε μέ τό μέρος τοῦ ρεφορμισμοῦ. Πρίν τό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ὑποστήριζε τήν πολιτική τοῦ Μονάχου. Στά 1939-1940 ἦταν ὑπουργός Πληροφοριῶν. Τασσόταν ἐνάντια στό κομμουνιστικό κίνημα καί στό Σοβιετικό κράτος. — *129.*

Χ

Χέντερσον (Henderson), *Ἄρτουρ* (1863-1935) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος καί τοῦ ἀγγλικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Στά 1908-1910 καί στά 1914-1917 ἦταν πρόεδρος τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας τῶν ἐργατικῶν. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου σοσιαλσωβινιστής. Ὕστερα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦλθε στή Ρωσία γιά νά προπαγανδίσει τή συνέχιση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Τό 1919 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης (ΙΙ), ἀπό τό 1923 πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς λεγόμενης «Σοσιαλιστικῆς Ἐργατικῆς Διεθνοῦς». Ἐπανειλημμένα πῆρε μέρος σέ ἀστικές κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας. — *139.*

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

(16 τοῦ Δεκέμβη 1919-30 τοῦ Ἀπρίλη 1920)

1919

Δεκέμβρης, 16. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Οἱ ἐκλογές γιά τή Συντακτική Συνέλευση καί ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου».

Ἀνάμεσα στίς 16 τοῦ Δεκέμβρη 1919 καί 24 τοῦ Γενάρη 1920. Ὁ Λένιν γράφει παρατηρήσεις στό σχέδιο διατάγματος γιά τίς ἐπιτάξεις καί τίς κατασχέσεις.

Δεκέμβρης, 17. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἐκπόνηση ὑποδείγματος ἀπολογιστικῶν ἐγγράφων πού νά δίνουν τή δυνατότητα παρακολούθησης τῆς δουλιᾶς τῶν σιδηροδρόμων, ἡ κατάσταση τῶν τυπογράφων, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν καταγραφή τῶν εἰδικῶν ἀσυρματιστῶν, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν τρόπο μεταφορᾶς τῶν καυσίμων, τά ζητήματα τῆς ἐξασφάλισης μέ ζωοτροφές τῶν ἐργοστασίων τοῦ Κουλεμπάκι καί τῆς Βίξα μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐκπλήρωσης τῶν παραγγελιῶν γιά τήν ἄμυνα, τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπό τήν κατάταξη στό στρατό τῶν γναφιάδων πού ἐκτελοῦν στρατιωτικές παραγγελίες, στήν περίοδο τῆς συγκέντρωσης μέχρι τίς 15 τοῦ Μάρτη 1920 κ.ἄ.

Ἀνάμεσα στίς 17 καί 23 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Λένιν γράφει δυό σημειώματα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Δικαιοσύνης Ντ. Ι. Κούρσκι μέ παρατηρήσεις σχετικά μέ τό ἐκπονημένο ἀπ' αὐτόν σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν ἐξάλειψη τῆς γραφειοκρατίας.

Δεκέμβρης, 18. Στήν ἐφημερίδα «Σμένα» δημοσιεύτηκε ὁ χαιρετισμός τοῦ Λένιν πρός τή νεολαία τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης «Στή νέα γενιά μας».

Δεκέμβρης, 18-20. Ὁ Λένιν συζητάει μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Παιδείας Α.Β. Λουνατσάρσκι, τόν μέμφεται γιά τό ὅτι δέν ὑπάρχει στή Μόσχα ἕνα καλό μνημεῖο τοῦ Κάρλ Μάρξ καί ἐκφράζει

τήν ἐπιθυμία νά ἀνεγερθεῖ μνημεῖο ὥς τήν Πρωτομαγιά τοῦ 1920.

Δεκέμβρης, 19. Ὁ Λένιν συζητεῖ μέ τόν διοικητή τῆς 5ης στρατιᾶς Μ.Ν. Τουχατσέβσκι· προτείνει νά μεταφερθεῖ στό Νότιο μέτωπο πρίν ἀπόλα τό σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν τῆς 5ης στρατιᾶς, γιατί ἡ μεταφορά τῶν μονάδων τῆς στρατιᾶς εἶναι ἀδύνατο νά γίνει μέσα σέ σύντομο διάστημα, λόγω τῆς κακῆς κατάστασης τῶν μεταφορῶν, καί τό σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν πού φεύγει νά ἀντικατασταθεῖ μέ τούς ἀπόφοιτους τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς τῆς στρατιᾶς. Ἀναθέτει στόν Τουχατσέβσκι νά ἐπεξεργαστεῖ μέ μορφή εἰσήγησης τίς θέσεις ἀπό τίς ὁποῖες καθοδηγεῖται ἡ διοίκηση τῆς 5ης στρατιᾶς κατά τήν κατάρτιση κομμουνιστικοῦ σώματος ἀξιωματικῶν.

Ὁ Λένιν συζητεῖ μέ τόν Π.Ν. Λεπεσίνσκι μέ τήν εὐκαιρία τοῦ διορισμοῦ του σάν Λαϊκό ἐπίτροπο Παιδείας στή Δημοκρατία τοῦ Τουρκεστάν, γράφει συστατικό γράμμα πρός τόν πρόεδρο τῆς Ἐπιτροπῆς Τουρκεστάν Σ.Ζ. Ἐλιάβα γιά τόν Λεπεσίνσκι.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συγκέντρωση-κοντσέρτο τῆς συνοικίας Πρέσνια, ἀφιερωμένη στήν πέμπτη ἐπέτειο τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης τοῦ 1905 στή Μόσχα καί στή συνέχεια κάνει συζήτηση μέ τούς ἐργάτες τοῦ ὑφαντουργείου Πρόχοροβσκαγια (Τριοχγκόρναγια).

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 20 τοῦ Δεκέμβρη. Ἀπ' ἀφορμή τή μελέτη ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας τοῦ ζητήματος τῆς βελτίωσης τῶν συνθηκῶν ζωῆς τῶν ἐπιστημόνων, ὁ Λένιν προτείνει νά καθιερωθεῖ εἰδικό «ἀκαδημαϊκό σιτηρέσιο» γιά τά ἐπιστημονικά στελέχη.

Δεκέμβρης, 20. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς σύνθεσης τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Κιργιζίας (Καζαχστάν) καί τῆς σύνθεσης τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἡ ἀνακοίνωση σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῶν διεθνιστῶν γιά τή συγχώνευσή τους στό ΚΚΡ (μπ) καί ἄλλα.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στή συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης τῆς πόλης Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τά κομμουνιστικά Σάββατα καί ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στήν εἰσήγηση.

Ἀνάμεσα στίς 20 καί 24 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Λένιν συζητεῖ μέ τόν Μ. Ντ. Κριουκόφ, πληρεξούσιο τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πετρελαίου γιά τήν ὀργάνωση τῶν μεταφορῶν μέ κάρα τῶν πετρελαιοειδῶν ἀπό τήν περιοχή τοῦ Ντοσσόρ στό Ἀστραχάν καί γιά τήν κατασκευή σιδηροδρομικῆς γραμμῆς πρός τήν πετρελαιοφόρα περιοχή Ἔμπα.

Δεκέμβρης, 21. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τίς ἐκκλήσεις πρός τίς κομματικές καί κρατικές ὀργανώσεις τῶν κυβερνείων Τούλας καί Καζάν, μέ τίς ὁποῖες καλοῦνται νά πάρουν ὅλα τά μέτρα γιά τόν ἐφοδιασμό τῆς Μόσχας μέ τρόφιμα.

Δεκέμβρης, 22. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ, μέ τήν πρόταση νά ἐκπονηθοῦν καί νά ὑποβληθοῦν σέ σύντομο χρονικό διάστημα στό Μικρό ΣΛΕ ὁδηγίες γιά τή χρησιμοποίηση τῶν ἐκκλησιαστικῶν οἰκημάτων σάν σχολείων.

Δεκέμβρης, 23. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης Γκ.Ε. Ζηνόβιεφ, μέ τό ὁποῖο δίνει ἐντολές γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν ἀμυντικῶν ἔργων τῆς Πετρούπολης, γιά τήν ἀνάγκη τῆς ἐπισκευῆς τῶν ἀτμομηχανῶν καί τῶν βαγονιῶν, πού λόγω τῆς ἀνεπάρκειάς τους καθυστερεῖ τό ἔργο τοῦ ἐπισιτισμοῦ, γιά τή χρησιμοποίηση τῶν καύσιμων σχιστόλιθων.

Ὁ Λένιν δέχεται τήν ἀντιπροσωπεία τῆς Δημοκρατίας τοῦ Τουρκεστάν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ζήτημα τῆς μή ἐκτέλεσης ἀπό τούς ἐπιτρόπους ἐπισιτισμοῦ τῶν κυβερνείων Καζάν, Σιμπίρσκ καί Σαμάρας τῆς διαταγῆς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τήν ἀποστολή στή Μόσχα τῶν δρομολογιακῶν τραίνων μέ σιτηρά· συμπληρώνει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν καταγραφή τῶν πλεονασμάτων τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων πού πάρθηκαν ἀπό τά σοβχόζ. Ὁ Λένιν ἐξουσιοδοτεῖται νά ὑπογράψει ἀπό μέρους τοῦ ΣΛΕ τό σχέδιο ἐγκυκλίου γιά τήν ἀπαρέγκλιτη ἐκπλήρωση τῆς ἀπόφασης τοῦ VI συνεδρίου τῶν Σοβιέτ σχετικά μέ τήν ἐκτέλεση τῶν νόμων τῆς ΣΟΣΔΡ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς βελτίωσης τῆς θέσης τῶν ἐπιστημόνων, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν περιορισμό τῆς ἰσχύος τοῦ Νόμου περί στρατοδικείων-συνταγμάτων, πού εἶχε ἐπικυρωθεῖ στίς 10 τοῦ Ἰούνη 1919 κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 24. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τῆς κατασκευῆς τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς πρός τήν πετρελαιοφόρα περιοχή Ἔμπα, ἡ ἔκθεση τῆς Εἰδικῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐφαρμογή στρατιωτικῆς κατάστασης στούς σιδηροδρόμους, ἡ δράση τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, τό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τήν παράταση κατά 2 μῆνες τῆς ἰσχύος τῆς ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας τῆς 5 τοῦ Νοέμβρη 1919 γιά τήν ἀπαγόρευση τῆς ἐπιβατικῆς κίνησης στήν Ἀνατολή, τά ζητήματα γιά τά μέτρα βελτίωσης τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ στρατοῦ, τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα καί

ρουχισμό τῶν ἐργατῶν τῶν Οὐραλίων, τῆς μεταφορᾶς προϊόντων ἀπό τήν περιοχή τοῦ Σιμπίρσκ στή Μόσχα κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 26. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό διάταγμα τοῦ ΣΛΕ γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀγραμματοσύνης ἀνάμεσα στόν πληθυσμό τῆς ΣΟΣΔΡ.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν διευθυντή τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τύρφης κοντά στή Μόσχα «Ἐλεκτροπερεντάτσα» Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι σχετικά μέ τή σημασία τῆς τύρφης στό ἰσοζύγιο καυσίμων τῆς χώρας καί τίς δυνατότητες χρησιμοποίησής της γιά τόν ἐξηλεκτρισμό.

Ὁ Λένιν δίνει ἐντολή στόν εἰδικό πληρεξούσιο τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας στίς διευθύνσεις καυσίμων Α.Β. Ἔιντουκ νά πάρει ἔκτακτα μέτρα γιά νά ἐνισχυθεῖ ἡ φόρτωση καυσοξύλων στούς σιδηροδρόμους καί νά προληφθοῦν οἱ ἀπουσίες ἀπό τή δουλιά κατά τίς ἡμέρες τῶν θρησκευτικῶν γιορτῶν.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα γιά νά διαβιβαστεῖ ἀπευθείας τηλεγραφικά στό Χάρκοβο, στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου ἤ στήν Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου, στό ὁποῖο τονίζεται ἡ ἀνάγκη νά ἐνισχυθοῦν περισσότερο οἱ ἐπισκευές τῶν ἀτμομηχανῶν καί νά μεταφερθεῖ κάρβουνο στό κέντρο.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι καί τόν παρακαλεῖ νά γράψει ἕνα ἄρθρο στήν ἐφημερίδα «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν» γιά τά ἀποθέματα τύρφης στή Σοβιετική Ρωσία καί τίς δυνατότητες χρησιμοποίησής της σάν βάσης τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ.

Δεκέμβρης, 27. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· κατά τή συζήτηση τῆς δήλωσης τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τή δημοσίευση, ἀπό τό τμῆμα Πετρούπολης τοῦ Ρωσικοῦ Τηλεγραφικοῦ Πρακτορείου, ὑλικοῦ ὄχι ἐπιθυμητοῦ ἀπό τήν ἄποψη τῆς Σοβιετικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, γράφει σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐπεξεργασία μέτρων καί τρόπων λογοκρισίας τοῦ κομματικοῦ Τύπου. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ἡ πρόταση τοῦ τμήματος Κοζάκων τῆς ΠΚΕΕ γιά τή σύγκληση Πανρωσικοῦ συνεδρίου Κοζάκων, ἡ δήλωση τοῦ προέδρου τοῦ ΠΚΣΣ Μ.Π. Τόμσκι γιά τήν ἀνάγκη νά δοθεῖ σοβαρή προσοχή στή συνδικαλιστική δουλιά, ὁ κανονισμός γιά τήν ὁμάδα τοῦ ΠΚΣΣ καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν ἀνακοινώνει τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) νά ὑποβληθεῖ στήν κυβέρνηση τῆς Γεωργίας πρόταση γιά κοινές πολεμικές ἐπιχειρήσεις κατά τοῦ Ντενίκιν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μέ σαπούνι, τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν ἐργατῶν μέ τρόφιμα, τῆς ἐφαρμογῆς τῆς γενικῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας, τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ μέ πατάτες κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 28. Ὁ Λένιν γράφει τό «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Οὐκρανίας ἀπ' ἀφορμή τίς νίκες ἐνάντια στόν Ντενίκιν».

Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν Μ.Μ. Λιτβίνοφ στήν Κοπεγχάγη μέ τήν παράκληση νά συγκεντρώσει καί νά στείλει στή Μόσχα ὅλα τά ὑλικά πού ἀφοροῦν τά ἰδεολογικά ρεύματα μέσα στόν ἀριστερό σοσιαλισμό καί κομμουνισμό, ἰδιαίτερα ὅσα ἀφοροῦν τίς ἀναρχοσυνδικαλιστικές διαστρεβλώσεις τοῦ κομμουνισμοῦ, ἤ τίς ἐπιθέσεις κατά τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ὁ Λένιν γράφει τήν ἐντολή: *Αὐτές τίς μέρες* «νά ζητηθοῦν πληροφορίες γιά *τά μέτρα ἐλέγχου»* πάνω στό ἀντίγραφο τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ Φ.Ε. Τζερζίνσκι πρός τά ὄργανα τῆς ΕΕ, μέ τό ὁποῖο δινόταν ἐντολή νά παρθοῦν ἐπείγοντα μέτρα γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς κανονικῆς κίνησης τῶν σιδηροδρόμων στίς συνθῆκες τοῦ χειμώνα.

Δεκέμβρης, 30. Ὁ Λένιν μιλάει τηλεφωνικά μέ τό μέλος τοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων Μόσχας Γκ.Ν. Μελνιτσάνσκι σχετικά μέ τήν ἀπειλή ἀνεργίας γιά τούς 34 χιλιάδες ἐργάτες καί ὑπαλλήλους τῶν ἐπιχειρήσεων κατεργασίας μετάλλου τῆς Μόσχας καί γιά τά σχέδια χρησιμοποίησής τους στή δουλιά τῶν ἐργαστηρίων ἐπισκευῆς σιδηροδρόμων.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει τά σχέδια ἀπόφασης πάνω στήν ἔκθεση γιά τίς ὁδηγίες σχετικά μέ τή συγκέντρωση πρώτων ὑλῶν καί γιά τό ζήτημα τῆς ἀκύρωσης τῆς ἀπόφασης τοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς περιοχῆς Πετρούπολης ἀναφορικά μέ τή δημιουργία Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς γιά τίς ἐπισκευές τοῦ τροχαίου σιδηροδρομικοῦ ὑλικοῦ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ἡ ἔκθεση τῆς Εἰδικῆς Διϋπηρεσιακῆς ἐπιτροπῆς καταπολέμησης τῆς αἰσχροκέρδειας, γιά τό χαρακτήρα, τίς μεθόδους καί τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς της, τά ζητήματα τῶν μέτρων ἐφοδιασμοῦ τῶν σαπουνοποιείων μέ ζωικά καί φυτικά λίπη, τῆς πριμοδότησης μέ ἀλεύρι τῶν ἐργατῶν τῶν ἁμαξοστασίων, τῆς ἀνάθεσης στόν γλύπτη Σ.Ντ. Μερκούροφ τῆς παραγγελίας γιά τήν κατασκευή μνημείου τοῦ Κ. Μάρξ, τό σχέδιο περάσματος τῆς Διεύθυνσης τῶν ὑδάτινων

μεταφορῶν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν καί ἄλλα ζητήματα.

Δεκέμβρης, 31. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Καυκάσου, τῶν κομματικῶν καί κρατικῶν στελεχῶν τῆς Οὐκρανίας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐπέκταση καί στούς εἰδικούς πού δουλεύουν στούς ὀργανισμούς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν τῶν εὐεργετημάτων τά ὁποῖα ἔχουν καθοριστεῖ γιά τό σῶμα ἀξιωματικῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἀνάκληση ἀπό τό στρατό τῶν εἰδικευμένων τεχνιτῶν καί ἐργατῶν σιδηροδρόμων, τό ζήτημα τῆς πρόσκλησης στό στρατό ὅλων τῶν πολιτῶν πού γεννήθηκαν τό 1901 καί στά 1886-1888 κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο, στήν πρωτοχρονιάτικη βραδιά τῶν ἐργατῶν τῆς συνοικίας Μπασμάννι γιά τίς νίκες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί γιά τήν ἐπικείμενη πάλη ἐνάντια στό οἰκονομικό χάος· παίρνει μέρος στίς πρωτοχρονιάτικες βραδιές τῶν συνοικιῶν Πρέσνια, Ρογκόζσκο-Σίμονοφ καί Λεφόρτοβο.

Δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Λένιν συντάσσει σχέδιο συγκριτικοῦ πίνακα γιά τήν κατανάλωση εἰδῶν τροφίμων ἀπό τόν πληθυσμό τῆς ΣΟΣΔΡ ὥς τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, τό στέλνει στήν Κεντρική Διεύθυνση Στατιστικῆς γιά νά ἐκφράσει τή γνώμη της, συνοδεύοντάς το μέ γράμμα πρός τόν διευθυντή τῆς ΚΔΣ Π. Ι. Ποπόφ.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα γιά τήν πολιτική τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀπέναντι στούς λαούς τῆς Ἀνατολῆς.

Τέλος τοῦ χρόνου. Ὁ Λένιν γράφει τόν πρόλογο γιά τό βιβλίο τοῦ Τζών Ρίντ «10 μέρες πού συγκλόνισαν τόν κόσμο».

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν βουλευτή τῶν ἐργατῶν τῶν ἐργοστασίων τῆς Κοστρομά Γκόλουμπεφ, πού ἦλθε μέ τήν παράκληση νά ἐγκριθοῦν οἱ προϋπολογισμοί βοήθειας τῶν ἀνέργων, τόν στέλνει στό ΑΣΛΟ γιά τήν ἐπίλυση τοῦ ζητήματος τῆς ἔναρξης λειτουργίας τῶν ἐργοστασίων τῆς Κοστρομά καί στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Οἰκονομικῶν Ν.Ν. Κρεστίνσκι γιά τή βοήθεια πρός τούς ἀνέργους.

1919 ἤ 1920. Σέ μιά ἀπό τίς συνεδριάσεις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὁ Λένιν γράφει τό σημείωμα «Γιά τό ξεκαθάρισμα τῆς ρωσικῆς γλώσσας . (Σκέψεις σέ ὧρες σχόλης, δηλ. ἀκούγοντας λόγους σέ συνελεύσεις)».

1920

Ἀρχές τοῦ χρόνου. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τό μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πετρελαίου Ι.Μ. Γκούμπκιν γιά τή δυνατότητα μεταφορᾶς τοῦ πετρελαίου ἀπό τήν περιοχή τοῦ Ἔμπα σέ συνθῆκες παντελοῦς ἔλλειψης δρόμων καί γιά τήν ἐκμετάλλευση τῶν κοιτασμάτων πετρελαίου στό βόρειο τμῆμα τῆς περιοχῆς Οὐραλίων, πού βρίσκεται κοντά στίς σιδηροδρομικές γραμμές.

Γενάρης, 1. Ὁ Λένιν μόλις πῆρε τηλεγράφημα τοῦ προέδρου τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου τῆς 5ης στρατιᾶς Ι.Ν. Σμιρνόφ γιά τήν ὀργάνωση τῶν ἐργασιῶν στά ἀνθρακωρυχεῖα τοῦ Κουζμπάς, γράφει ἐντολή πρός τόν γραμματέα νά στείλει ἀντίγραφο τοῦ τηλεγραφήματος στόν Λ. Μπ. Κράσιν καί νά μπεῖ στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας τό ζήτημα πού θίγεται στό τηλεγράφημα καί πού ἀφορᾶ τήν ὑπαγωγή τῶν ἐργατῶν τῶν ἀνθρακωρυχείων στήν τροφοδοσία τοῦ στρατοῦ.

Γενάρης, 2. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τούς Ι.Ι. Σιλάγεφ, Μ.Α. Περελίγκιν Ι.Μ. Βορόνιν, πληρεξούσιους τοῦ ἀγροτικοῦ συνεδρίου γιά τόν ἐπισιτισμό τοῦ νομοῦ Ἐφρέμοφ τοῦ κυβερνείου Τούλας, πού ἔγινε στίς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1919· στή διάρκεια τῆς συζήτησης γράφει σημειώματα γιά τό παρακράτημα, τίς λαθεμένες ἐνέργειες τῶν Τμημάτων ἐπισιτισμοῦ καί ἐπιτάξεων, τήν κατάσταση τῶν σχολείων καί γιά ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· κάνει εἰσήγηση γιά τό στρατιωτικό ἀπολογισμό τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων καί Συγκοινωνιῶν· κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου ἀπόφασης γιά νά θεωρηθεῖ ἡ Γενική ὑγειονομική διεύθυνση Στρατοῦ σάν στρατιωτικό ἵδρυμα, κάνει προσθῆκες στό σχέδιο. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τήν κατάργηση τῶν Ἐπαναστατικῶν ἐπιτροπῶν κυβερνείων καί νομῶν, γιά τό πάρσιμο τῶν ειδικῶν τῆς τηλεγραφίας καί τηλεφωνίας ἀπό ὅλα τά ἱδρύματα, γιά τή βελτίωση τῆς θέσης τῶν ἐργαζομένων στά θεραπευτικά καί ὑγειονομικά ἱδρύματα, γιά τήν ἐξασφάλιση κανονικῆς καί συνεχοῦς δουλιᾶς στόν ἰσχυρό ραδιοσταθμό τῆς Μόσχας, ἡ ἔκθεση σχετικά μέ τή δουλιά πού ἔγινε πραγματικά γιά τή βελτίωση τῆς κατάστασης καί τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας στήν ἀνθρακοφόρα περιοχή κοντά στή Μόσχα, τό ζήτημα τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῶν ἐργατῶν τῶν ἁμαξοστασίων τοῦ Κοβρόφ κ.ἄ.

Γενάρης, 3. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά

ζητήματα: ἡ ὑποχρεωτική ἐργασία, οἱ κομματικές ὀργανώσεις στόν Καύκασο, ἡ ἀποστολή στή διάθεση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ μιᾶς σειρᾶς ὑπεύθυνων στελεχῶν ἀπό ἄλλες ὑπηρεσίες γιά τήν ἐνίσχυση τῆς ἐπιτόπου δουλιᾶς στόν τομέα τῶν σιδηροδρόμων καί τοῦ ἐπισιτισμοῦ, ἡ μεταφορά φορτίων τροφίμων ἀπό τή Σιβηρία, ἡ στρατιωτική πολιτική στήν Οὐκρανία κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς ἀναδιοργάνωσης τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ὑδάτινων μεταφορῶν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ· κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῶν μέτρων γιά τήν ἀντιμετώπιση τῆς καταστροφικῆς κατάστασης τῶν μέσων μεταφορᾶς τοῦ ΑΣΛΟ μέ κάρα παίρνει τό λόγο καί ψηφίζει κατά τῆς πρότασης πού ἐπέτρεπε στά ὄργανα τοῦ ΑΣΛΟ νά ἀγοράζουν σέ ὁρισμένες περιπτώσεις ζωοτροφές σέ ἐλεύθερες τιμές. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς μεταφορᾶς τῶν πετρελαίων τοῦ Ἔμπα μέ κάρα, ἡ ἔκθεση τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ γιά τά ἀποτελέσματα τῆς δράσης τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξασφάλισης ἠλεκτρικοῦ ρεύματος καί ἄλλα ζητήματα.

Ἀργότερα ἀπό τίς 3 τοῦ Γενάρη. Ὁ Λένιν δέχεται τόν Β.Π. Πλοστσάντκιν, ἀντιπρόσωπο τῆς 32ης μεραρχίας πού ἀποτελοῦνταν ἀπό κατοίκους τοῦ Κουμπάν, τόν ρωτᾶ γιά τήν κατάσταση στό Κουμπάν.

Γενάρης, 5. Ὁ Λένιν, μόλις πῆρε τό ὑπόμνημα τῆς γενικῆς συνέλευσης τῶν ἐργατῶν τῆς ὑφαντουργικῆς φάμπρικας Μπαλασίχα (νομός Μόσχας) γιά τή δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση τῶν ἐργατῶν, γράφει σημείωμα πρός τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Α.Ι. Σβιντέρσκι μέ τήν παράκληση νά δεχτεῖ τούς ἐκπροσώπους τῆς φάμπρικας καί νά τόν ἐνημερώσει ὁπωσδήποτε γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ.

Ἀνάμεσα στίς 5 καί 23 τοῦ Γενάρη. Ἀπ' ἀφορμή τό γράμμα τοῦ Α.Ντ. Τσιουρούπα πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου ἀναφερόταν ὅτι ἡ ἀπόφαση πού πῆρε τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 3 τοῦ Γενάρη 1920 νά ἐπιτραπεῖ στά ὄργανα τοῦ ΑΣΛΟ νά ἀγοράζουν ζωοτροφές σέ ἐλεύθερες τιμές παραβιάζει τίς ἀρχές τῆς πολιτικῆς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ καί καταργεῖ τό μονοπώλιο σχετικά μέ τή συγκέντρωση τῶν ζωοτροφῶν, ὁ Λένιν σέ σημείωμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γράφει ὅτι θεωρεῖ δύσκολη τήν κατάργηση τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ καί προτείνει νά ψηφιστεῖ ἀπόφαση πού νά ὑποχρεώνει τόν Κρατικό Ἔλεγχο νά ἀνακοινώνει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ κάθε περίπτωση χορήγη-

σης ἄδειας στά ὄργανα τοῦ ΑΣΛΟ νά ἀγοράζουν ζωοτροφές σέ ἐλεύθερες τιμές.

Γενάρης, 9. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· κάνει διορθώσεις στό σχέδιο ἀπόφασης γιά τά μέτρα ρύθμισης τῆς ἐπιτόπου καθοδήγησης τῶν ἐργασιῶν γιά τά καύσιμα. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τό σχέδιο «Κανονισμοῦ χρήσης ἰδιαίτερων βαγονιῶν», τό σχέδιο διατάγματος γιά νά θεωρηθοῦν στρατηγικῆς σημασίας οἱ ἐργασίες κατασκευῆς τοῦ ὑδατοφράχτη «Πόλζα» στό κανάλι Μπελοζιόρσκ τοῦ συστήματος Μαρί, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν καλύτερη καί συνεχή ἐξασφάλιση μέ κάρβουνο τῶν σιδηροδρόμων Ὀρενμπουργκ-Τασκέντης, τά ζητήματα τῆς οἰκοδόμησης ραδιοσταθμοῦ στό Ὄμσκ, τά ζητήματα γιά τίς νόρμες ἐνισχυμένης τροφοδοσίας τῶν ἐργατῶν τῶν Οὐραλίων καί τοῦ Πέρμ, γιά τόν ἐφοδιασμό μέ ζεστό ρουχισμό τῶν ἐργατῶν τῶν ὀρυχείων τοῦ Κίζελ, γιά τήν ἐξασφάλιση μέ ζωοτροφές τῶν ἐργασιῶν συγκέντρωσης ξυλείας στά κυβερνεῖα Πέρμ καί Αἰκατερινμπούργκ κ.ἄ.

Γενάρης, 10. Ὁ Λένιν γράφει χαιρετιστήριο γράμμα πρός τό συνέδριο τῶν ἐργατριῶν καί ἀγροτισσῶν τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης.

Πάνω στό τηλεγράφημα τοῦ διοικητῆ τοῦ μετώπου τοῦ Τουρκεστάν Μ.Β. Φροῦνζε πού ἀναφέρει ὅτι γιά τό δυνάμωμα τῆς ἐπιροῆς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό Τουρκεστάν εἶναι ἀνάγκη νά ὀργανωθοῦν στούς ποταμούς Ἀμού-Νταριά καί Σίρ-Νταριά ἐμπορικά καραβάνια καί νά σταλεῖ ἐκεῖ ὁ Σ.Β. Μάλισεφ πού ἔχει πείρα ὀργάνωσης φορτηγίδων-πρατηρίων στό Βόλγα, ὁ Λένιν γράφει σημείωμα στήν ΚΕ τοῦ Κόμματος μέ τό ἐρώτημα « ἐπιλύσατε τό ζήτημα αὐτό; καί *πῶς* τό ἐπιλύσατε;».

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητεῖται τό ζήτημα τῆς ἀνακωχῆς μέ τήν ἀστική Δημοκρατία τῆς Λεττονίας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τῆς ἐξασφάλισης τῆς Μόσχας μέ μεταφορικά μέσα ἑλκυόμενα μέ ζῶα καί τά μέτρα πού ἀφοροῦν τήν παράδοση μέ κάρα τοῦ συγκεντρωμένου σανοῦ καί βρώμης, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν αὔξηση τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν τροφίμων γιά λογαριασμό τῶν στρατιωτικῶν, τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τή διεύθυνση τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν, τό ζήτημα τῆς συγκέντρωσης πατάτας κ.ἄ.

Γενάρης,12. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνεδρίαση τῆς κομμουνιστικῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ γιά τό ζήτημα τῆς συλλογικότητας

καί τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης στή διοίκηση τῶν οἰκονομικῶν ὀργάνων.

Ὁ Λένιν σέ τηλεγράφημα πρός τό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό συμβούλιο τῆς 3ης στρατιᾶς ἐπιδοκιμάζει τήν πρότασή του νά κατευθύνει ὅλες τίς δυνάμεις καί τά μέσα τῆς στρατιᾶς γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν καί τήν ὀργάνωση τῆς οἰκονομίας στά κυβερνεῖα Τσελιάμπινσκ, Τομπόλσκ καί Αἰκατερινμπούργκ καί γιά τή μετατροπή τους σέ «1η Ἐπαναστατική στρατιά ἐργασίας»· συμβουλεύει νά σταλοῦν ὅλες οἱ δυνάμεις γιά τή συγκέντρωση τῶν πλεονασμάτων τροφίμων καί γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός ὅλα τά μέλη τοῦ ΣΛΕ ὅπου ἀναφέρει ὅτι τήν πρόταση τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου τῆς 3ης στρατιᾶς, πού ἔχει τεράστια σημασία, θά τή βάλει στίς 13 τοῦ Γενάρη γιά συζήτηση στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί ὅτι θεωρεῖ ἀπαραίτητο ἡ πρόταση αὐτή νά ἐγκριθεῖ κατ' ἀρχήν, νά δημοσιευτεῖ καί νά ἐγκριθοῦν οἱ βασικές θέσεις τῆς ὀργάνωσης στρατιῶν ἐργασίας.

Γενάρης, 13. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται: τά ζητήματα τῆς ἀνακωχῆς μέ τή Λεττονία καί τῆς εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία, ἡ πρόταση τοῦ Φ.Ε. Τζερζίνσκι νά ἐκδοθεῖ ἐξονόματος τῆς ΠΕΕ διαταγή γιά νά σταματήσει ἀπό τήν 1 τοῦ Φλεβάρη 1920 ἡ ἐπιβολή ἀπό ὅλες τίς τοπικές ΕΕ τῆς θανατικῆς ποινῆς (τουφεκισμοῦ) καί γιά νά διαβιβαστοῦν ὅλες οἱ ὑποθέσεις πού ὑπόκεινται ἴσως σέ τέτια τιμωρία στό Ἐπαναστατικό δικαστήριο, οἱ θέσεις γιά τά καθήκοντα τοῦ Κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν Κριμαία, καί τό ζήτημα τῆς σύνθεσης τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Κριμαίας, ἡ πρόταση νά χαραχτεῖ ἡ γραμμή τοῦ Κόμματος στό ζήτημα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στήν Οὐκρανία καί γιά τίς μορφές τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων Οὐκρανίας καί Ρωσίας.

Ὁ Λένιν μιλάει στή συνεδρίαση τῆς κομμουνιστικῆς ὁμάδας τῆς ΠΚΕΕ γιά τό ζήτημα τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· εἰσηγεῖται τήν πρόταση τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου τῆς 3ης στρατιᾶς νά μετατραπεῖ ὁ Κόκκινος Στρατός τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου σέ 1η Ἐπαναστατική στρατιά ἐργασίας, ἐκλέγεται μέλος τῆς ἐπιτροπῆς ἐπεξεργασίας τῶν προτάσεων γιά τούς τρόπους τῆς καταλληλότερης χρησιμοποίησης τῆς 3ης στρατιᾶς. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τό σχέδιο διατάγματος γιά τό σιδηροδρομικό πρόγραμμα τῆς Ἐπιτροπῆς δημοσίων ἔργων γιά τό 1920, τά σχέδια ἀπο-

φάσεων γιά τήν ἐξασφάλιση μέ τρόφιμα καί ζωοτροφές τῶν ἐργατῶν συγκέντρωσης, μεταφορᾶς καί φόρτωσης τῶν καυσίμων, ἡ ὀργάνωση τῆς μεταφορᾶς πετρελαίου μέ κάρα ἀπό τήν πετρελαιοφόρα περιοχή τοῦ Ἔμπα, τά ζητήματα τῆς βελτίωσης τῆς θέσης τῶν σοβιετικῶν ὑπαλλήλων, τά μέτρα εἰδικοῦ ἐλέγχου γιά τήν κανονική χρησιμοποίηση τῶν τοπικῶν ταμείων κ.ἄ.

Γενάρης, 14. Ὁ Λένιν δέχεται τόν ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ Μ.Ζ. Μανουήλσκι καί τό μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ Α.Σ. Κισελιόφ, τούς ρωτᾶ γιά τήν κατάσταση στό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, δίνει ἐντολή στόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Συγκοινωνιῶν Σ. Ντ. Μάρκοφ νά στείλει μέσα σέ 24 ὧρες στό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ ἀπό τό σιδηροδρομικό δίκτυο Μόσχας 19 βαγόνια μέ σιτηρά καί νά ἐπιταχύνει τά δρομολόγια τῶν τραίνων μέ τρόφιμα ἀπό τά παραγωγικά κυβερνεῖα.

Ὁ Λένιν δέχεται τό μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποσυμφόρησης τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου τοῦ Μπριάνσκ Π.Ν. Σολόνκο· ἀκούει μέ προσοχή τήν ἀνακοίνωσή του γιά τά κοιτάσματα κάρβουνου, θειούχων ὀρυκτῶν, γαιώδους ὀρυκτοῦ γιά παραγωγή πορσελάνης, στήν περιοχή Μπριάνσκ, στέλνει στή Γενική διεύθυνση κάρβουνου τό ὑπηρεσιακό σημείωμα τοῦ Σολόνκο μέ τήν πρόταση ὀργάνωσης νέων ἀνθρακωρυχείων, ζητᾶ νά τοῦ ἀνακοινώσουν ἄν ξέρουν τίποτε γιά τά ὀρυκτά αὐτά καί συγκεκριμένα τί ξέρουν, ἄν ὑπάρχει σχετική φιλολογία, τί ἔχει γίνει καί τί γίνεται γιά τήν ἀξιοποίησή τους.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς πού συγκρότησε τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν ἐπεξεργασία τῶν προτάσεων σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς δημιουργίας τῆς 1ης στρατιᾶς ἐργασίας ἀπό τή στρατιά τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου.

Γενάρης, 15. Ὁ Λένιν μέ σημείωμά του πρός τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Παιδείας Μ.Ν. Ποκρόβσκι προτείνει νά δοθεῖ ἐντολή στίς κρατικές βιβλιοθῆκες νά συγκεντρώσουν ὅλες τίς λευκοφρουρίτικες ἐφημερίδες, καθώς ἐπίσης, ἀρχίζοντας ἀπό τό 1917, νά γίνει ἔλεγχος ἄν εἶναι πλήρη τά σώματα τῶν σοβιετικῶν ἐφημερίδων.

Γενάρης, 16. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Μ.Π. Τόμσκι γιά τήν ἀναβλητικότητα, τήν ἀμέλεια καί τή γραφειοκρατία τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργάνων τῆς Μόσχας, πού ἐκδηλώθηκαν ἀπ' ἀφορμή τό σχέδιο μεταφορᾶς 10 χιλιάδων ἐργατῶν-μεταλλουργῶν τῆς Μόσχας γιά τίς ἐπισκευές τῶν μεταφορικῶν μέσων· ζητᾶ ἀπό τήν κομμουνιστική ὁμάδα τοῦ ΠΚΣΣ νά ἐπεξεργαστεῖ πρακτικά μέτρα «πάλης ἐνάντια

στή γραφειοκρατία, στήν ἀναβλητικότητα, στούς ἀργόσχολους, στούς τεμπέληδες».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· πάνω στό ζήτημα τῆς ἀναδιοργάνωσης τῆς Ὀσκόμ (Εἰδικῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐφαρμογή τῆς στρατιωτικῆς κατάστασης στούς σιδηροδρόμους) καί τοῦ ΤΜ τῆς ΠΕΕ (Τμήματος μεταφορῶν τῆς ΠΕΕ) γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τίς ὁδηγίες γιά τή δράση τοῦ ΤΜ τῆς ΠΕΕ, συμπληρώνει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν κατάργηση τῆς Ὀσκόμ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τήν ἀπαλλαγή ἀπό τή στρατιωτική θητεία τῶν σπουδαστῶν — εἰδικῶν τῆς ραδιοτηλεγραφίας καί τηλεφωνίας, γιά τήν πολυαρχία στόν τομέα τῆς ξυλείας τῶν Οὐραλίων καί γιά τή φόρτωση καυσίμων γιά τούς σιδηροδρόμους, ἡ ἔκθεση γιά τήν ἐκτέλεση τῆς ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας τῆς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1919 σχετικά μέ τά μέτρα συγκέντρωσης τῆς τυπογραφικῆς παραγωγῆς, τά ζητήματα ἐνίσχυσης τοῦ πολιτικοῦ τμήματος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν, γιά τήν κατάσταση τῆς ὀχυρωμένης περιοχῆς τῆς Τούλας, τό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τή μεταφορά οἰκοδομικῶν ὑλικῶν γιά τόν κρατικό ἠλεκτροσταθμό τῆς Κασίρα καί ἄλλα ζητήματα.

Γενάρης, 17. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· συμπληρώνει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν παραχώρηση στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας τῆς λευκοφρουρίτικης φιλολογίας· κατά τή συζήτηση τῆς ἔκθεσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων γιά τήν κατάσταση τῶν Ταχυδρομείων καί τῶν Τηλεγραφείων κάνει διορθώσεις στό σχέδιο ἀπόφασης καί κάνει ἐπισημειώσεις γιά τήν ἔγκριση ἤ τήν παραπομπή γιά ἐξέταση ὁρισμένων σημείων τοῦ σχεδίου στό Μικρό ΣΛΕ. Κατά τή συζήτηση τῆς ἔκθεσης γιά τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπεξεργασίας μέτρων βελτίωσης τῆς θέσης τῶν σοβιετικῶν ὑπαλλήλων καί τῆς καθιέρωσης τῆς δωρεάν κοινωνικῆς ἑστίασης κάνει θεώρηση τοῦ σχεδίου ἀπόφασης. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά σχέδια διαταγμάτων γιά τήν αὔξηση τῶν καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων τό 1920, γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς, γιά τήν ἀπαθανάτιση τῆς μνήμης τοῦ Α. Ι. Χέρτσεν καί ἄλλα ζητήματα.

Γενάρης, 17-18. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· ὑποβάλλει γιά ἔγκριση τά ἐκπονημένα ἀπό τόν ἴδιο σχέδια ἀποφάσεων πάνω στήν ἔκθεση τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τή δυνατότητα εἰρηνικῶν διαπραγματεύσεων μέ τήν κυβέρνηση τῶν μουσαβατιστῶν τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν καί γιά τό ζήτημα τῆς ἐπικείμενης

ἀπόπειρας τῆς 'Αντάντ νά ἀρχίσει ἐμπορικές σχέσεις μέ τή Σοβιετική Ρωσία διαμέσου τοῦ ρωσικοῦ συνεταιρισμοῦ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης στρατιωτικά ζητήματα, τά ζητήματα τῆς Οὐκρανίας: γιά τή μορφή τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στήν Οὐκρανία, γιά τούς μποροτμπιστές, γιά τήν ἐσωτερική ὀργάνωση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (μπ) Οὐκρ. κ.ἄ.

Γενάρης, 18. 'Ο Λένιν δίνει ἐντολή στό γραμματέα νά διαβιβάσει τηλεφωνικά στόν Σ.Ντ. Μάρκοφ ὅτι ὑποστηρίζει ἔντονα τήν παράκληση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου 'Υγιεινῆς Ν.Α. Σεμάσκο νά κινηθεῖ ταχύτερα πρός τό Νότιο μέτωπο καί τήν Οὐκρανία τό στρατιωτικό τραῖνο μέ τήν Ἔκτακτη ὑγειονομική ἐπιτροπή τοῦ Μπ.Σ. Μπέϊσμπροντ, πού μεταφέρει ὑλικά γιά τήν καταπολέμηση τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου.

'Ανάμεσα στίς 18 τοῦ Γενάρη καί 5 τοῦ Μάη. 'Ο Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Α.Β. Λουνατσάρσκι γιά τήν ἀνάγκη ἔκδοσης ἑνός λεξικοῦ τῆς σύγχρονης κλασικῆς ρωσικῆς γλώσσας.

Γενάρης, 19. 'Ο Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὅπου συζητοῦνται οἱ θέσεις γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἐργασίας καί τῆς βιομηχανίας, ἡ δήλωση γιά τήν ἀνάγκη νά συζητηθεῖ τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων μέ τό ἐξωτερικό ἀπ' ἀφορμή τήν ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ κ.ἄ.

Νωρίτερα ἀπό τίς 20 τοῦ Γενάρη. 'Ο Λένιν δίνει ἐντολή στό διευθυντή 'Εσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ Β.Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς νά πάρει μέτρα γιά νά βρεθοῦν τά ἄρθρα τοῦ Λένιν τά σχετικά μέ τόν Χέρτσεν στόν παράνομο Τύπο τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς περιόδου 1906-1909.

Γενάρης,20. 'Ο Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν πρόεδρο τοῦ ΠΚΣΣ Μ.Π. Τόμσκι καί τό μέλος τῆς ΚΕ τῆς Ἕνωσης ἐργατῶν μετάλλου Α.Ζ. Γκόλτσμαν σχετικά μέ τό τί βοήθεια μπορεῖ νά δόσει ἡ Ἕνωση ἐργατῶν μετάλλου γιά τή χρησιμοποίηση τῶν ἐργατῶν τῶν ἐργοστασίων κατεργασίας μετάλλου τῆς Μόσχας πού κλείνουν γιά τήν ἐπισκευή τοῦ τροχαίου ὑλικοῦ τῶν σιδηροδρόμων. Μέ τόν Γ. Ρόζενταλ, πού ἦλθε ἀπό τά Οὐράλια συνομιλεῖ γιά τήν κατάσταση στά Οὐράλια, γιά τίς διαθέσεις τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν καί τή στάση τους ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία καί στό Μπολσεβίκικο κόμμα.

'Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπάντησης τοῦ ΚΚΡ (μπ) στό γράμμα τοῦ 'Ανεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας.

'Ο Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· ὑποβάλλει γιά συζήτηση τίς θέσεις του γιά τήν ἀπάντηση στήν ἔκκληση τοῦ 'Ανεξάρ-

τητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας πρός τήν Κομμουνιστική Διεθνή καί τό ΚΚΡ, ἐκλέγεται στήν ἐπιτροπή γιά τήν τελική διατύπωση τῆς ἀπάντησης. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά σχέδια ὀργάνωσης τῶν στρατιῶν ἐργασίας, τά ζητήματα τῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς Οὐκρανίας, γιά τούς μποροτμπιστές κ.ἄ.

Ὁ Λένιν θεωρεῖ τό σχέδιο νόμου γιά τό Σοβιέτ τῆς Οὐκρανικῆς στρατιᾶς ἐργασίας, κάνει σ' αὐτό τήν ἐπισημείωση: «Αὔριο στό ΣΛΕ».

Γενάρης, 21.

Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τόν πρόεδρο τοῦ Ἐπαναστατικοῦ συμβουλίου Σιβηρίας Ι.Ν. Σμιρνόφ καί τό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό συμβούλιο τῆς 5ης στρατιᾶς ἐπιδοκιμάζει τήν πρόταση γιά τούς ὅρους δημιουργίας στήν περιοχή Βαϊκάλης ἐνδιάμεσου κράτους, δίνει ὁδηγίες γιά τά ζητήματα τοῦ ἀφοπλισμοῦ καί τῆς ὀργανωμένης μεταφορᾶς τῶν τσεχοσλοβάκων.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τή συγκέντρωση πρώτων ὑλῶν, τά ζητήματα τοῦ συστήματος ὑγειονομικῶν μέτρων, τῆς ἔκδοσης ἐγκυκλίου πού νά διασαφηνίζει τούς τρόπους ἐφαρμογῆς τοῦ διατάγματος γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή βελτίωση τῆς σιδηροδρομικῆς μεταφορᾶς φορτίων τροφίμων, ἡ ἔκθεση γιά τά πραγματικά ἀποτελέσματα τῆς ὀργάνωσης ἀποστολῆς συρμῶν τροφίμων, πού σχηματίστηκαν ἀπό τό Συμβούλιο τῶν συνδικάτων Μόσχας καί ἄλλα ζητήματα.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 23 τοῦ Γενάρη.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Συγκοινωνιῶν Λ.Μπ. Κράσιν γιά τή δυνατότητα καί τίς προοπτικές ἐξηλεκτρισμοῦ τῶν σιδηροδρόμων τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Γενάρης, 23.

Ὁ Λένιν μόλις διάβασε τό χειρόγραφο τοῦ ἄρθρου τοῦ Γκ.Μ. Κρζιζανόβσκι «Τά καθήκοντα τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς βιομηχανίας», πού τό ἑτοίμασε γιά τήν «Πράβντα», τοῦ γράφει γράμμα μέ τό ὁποῖο ἐπιδοκιμάζει τό ἄρθρο καί συμβουλεύει νά ἀναπτύξει μέσα σ' αὐτό τό κρατικό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Γκ.Β. Τσιτσέριν γιά τήν πορεία τῶν διαπραγματεύσεων εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία, ὑπογραμμίζει τήν ἀνάγκη τοῦ ταχύτερου τερματισμοῦ τους καί τῆς ὑπογραφῆς συνθήκης εἰρήνης.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· ὑποβάλλει γιά ἔγκριση τό σχέδιο ἀπόφασης, πού ἔγραψε ὁ ἴδιος γιά τό ζήτημα τῆς μετατροπῆς τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου σέ Ἐργατοαγροτική

Ἐπιθεώρηση. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται, ἐπίσης: τό σχέδιο ἔκκλησης πρός τούς ρώσους διανοούμενους τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἡ διαμαρτυρία τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Καζάν καί τοῦ ΚΓ τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐνάντια στήν ἀπόφαση τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ μετώπου τοῦ Τουρκεστάν πού ἐπέτρεπε στή θρησκευτική αἵρεση τῶν βαϊσόβτσι («μαχητῶν τοῦ θεοῦ») νά δημιουργεῖ ἀνεξάρτητους μουσουλμανικούς σχηματισμούς, ἡ παράκληση τοῦ Ι.Β. Στάλιν νά δοθοῦν γιά τήν ἐπισιτιστική δουλιά στήν Οὐκρανία 400-500 ἐργάτες ἀπό τήν Πετρούπολη, τό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, τή Μόσχα καί γενικά ἀπό τά βιομηχανικά κυβερνεῖα, ἡ πρόταση τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Μπασκιρίας νά ἑνωθεῖ τό Στερλιταμάκ μέ τήν περιοχή τῆς Δημοκρατίας τῆς Μπασκιρίας καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, στήν πορεία τῆς συζήτησης τοῦ σχεδίου ἀπόφασης σχετικά μέ τή χρησιμοποίηση τοῦ Ἐφεδρικοῦ στρατοῦ γιά τή βελτίωση τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν στήν περιοχή τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Μόσχας-Καζάν κάνει σ' αὐτό προσθῆκες. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν ἐφοδιασμό μέ καύσιμα τῶν ἐργοστασίων παραγωγῆς τροχαίου ὑλικοῦ, τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τό Σοβιέτ τῆς στρατιᾶς ἐργασίας τοῦ Καυκάσου, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή στρατιωτικοποίηση τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων ὅλων τῶν ὀργανισμῶν καυσίμων, τό ζήτημα τῆς συνένωσης ὅλων τῶν ὀργανισμῶν φρούρησης τῶν σιδηροδρόμων κ.ἄ.

Γενάρης, 24. Ὁ Λένιν γράφει παρατηρήσεις καί προσθῆκες στά σχέδια «Νόμου γιά τήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση», πού εἶχε καταρτίσει ἡ Ἐργατική Ἐπιθεώρηση Μόσχας, ἡ ΠΚΕΕ μαζί μέ τό ΠΚΣΣ καί τήν Ἐπιτροπή Κρατικοῦ Ἐλέγχου, καί τίς στέλνει στούς Ι.Β. Στάλιν, Β.Α. Ἀβανέσοφ, Μ.Π. Τόμσκι καί Α.Σ. Κισελιόφ, μέ τήν πρόταση ἀπό τά τρία σχέδια νά καταρτιστεῖ ἕνα στή βάση τῶν ὁδηγιῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 23 τοῦ Γενάρη.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν ἐξωκομματική συνδιάσκεψη τῶν ἐργατῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν τῆς συνοικίας Πρέσνια, ἀπαντᾶ στό ἐρώτημα γιά τούς ὅρους εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία.

Γενάρης, 25. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν διευθυντή τοῦ τμήματος τραίνων καί πλοίων διαφώτισης καί προπαγάνδας τῆς ΠΚΕΕ Γ.Ι. Μποῦροφ· ἀφοῦ ἄκουσε τήν ἔκθεσή του γιά τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς τό 1919, δίνει ἐντολή νά ἐνισχυθεῖ τό ἔργο τῶν τραίνων καί πλοίων διαφώτισης καί προπαγάνδας τῆς ΠΚΕΕ.

Γενάρης, 26. Ὁ Λένιν προεδρεύει στήν ἰδιαίτερη σύσκεψη γιά τό ζήτημα τῶν συνεταιρισμῶν· γράφει ὁδηγίες σχετικά μέ τό σχέδιο διατάγματος τοῦ ΣΛΕ καί τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τά ζητήματα τῆς συνένωσης τῶν διάφορων μορφῶν συνεταιρισμοῦ καί γιά τό ρόλο τοῦ καταναλωτικοῦ συνεταιρισμοῦ στό ἔργο τῆς συγκέντρωσης καί τῆς διανομῆς τῶν τροφίμων.

Ὁ Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τό στρατό ἐργασίας τῆς Πετρούπολης, γράφει πάνω σ' αὐτό ἐντολή πρός τόν γραμματέα νά περιληφθεῖ τό σχέδιο στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνεδρίασης τοῦ ΣΛΕ τῆς 27 τοῦ Γενάρη, νά βγεῖ σέ πολλά ἀντίτυπα πού νά σταλοῦν στούς ἐνδιαφερόμενους Λαϊκούς ἐπιτρόπους.

Νωρίτερα ἀπό τίς 27 τοῦ Γενάρη. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Λ.Ι. Ροῦζερ, πρώην πολιτικό ἐπίτροπο τοῦ τραίνου διαφώτισης «Β.Ι. Λένιν», γιά τή δουλιά τοῦ τραίνου στά Νότια Οὐράλια καί στή Σιβηρία, τοῦ ἀναθέτει νά γράψει ὑπηρεσιακές ἐκθέσεις γιά τήν πείρα τῆς δουλιᾶς τοῦ τραίνου.

Γενάρης, 27. Ὁ Λένιν στέλνει στόν ὑπεύθυνο καθοδηγητή τοῦ ΡΤΠ Π.Μ. Κέρζετσερ ὑπηρεσιακό σημείωμα τοῦ Γκ.Β. Τσιτσέριν σχετικά μέ τή δημοσίευση ἀπό τό Ρωσικό Τηλεγραφικό Πρακτορεῖο μιᾶς ἀνεύθυνης συνέντευξης τοῦ μέλους τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Οὐκρανίας Β.Π. Ζατόβσκι γιά τίς σοβιετοπολωνικές σχέσεις μέ τήν ἐπισημείωση: νά παρθεῖ ὑπόψη καί νά ἐκτελεστεῖ, νά βρεθεῖ ὁ ὑπεύθυνος τῆς δημοσίευσης τῆς συνέντευξης καί νά τιμωρηθεῖ, νά τοῦ γίνει ἀναφορά γιά τήν ἐκτέλεση τῶν παραπάνω καί γιά τά μέτρα ἀποτροπῆς παρόμοιων παραβιάσεων.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τῆς σύνθεσης τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ, οἱ θέσεις γιά τήν κομμουνιστική δουλιά ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες τῆς μουσουλμανικῆς Ἀνατολῆς καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό III Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων Λαϊκῆς Οἰκονομίας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· εἰσηγεῖται τό σχέδιο ἔκκλησης πρός τήν πολωνική κυβέρνηση, ἐκλέγεται στήν ἐπιτροπή γιά τή θεώρηση τοῦ σχεδίου αὐτοῦ· διορθώνει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή διάλυση τῶν συμβουλίων τῶν συνεταιριστικῶν συνεδρίων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τή διεύθυνση τῶν σοβιετικῶν νοικοκυριῶν, τό σχέδιο διατάγματος γιά τόν πιστωτικό συνεταιρισμό καί ἄλλα ζητήματα.

Ἀνάμεσα στίς 27 καί 30 τοῦ Γενάρη. Μέ ὑπόδειξη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὁ Λένιν δίνει ἐντολή στόν διοικητή τοῦ μετώπου τοῦ Τουρκεστάν Μ.Β. Φροῦνζε νά πάρει μέτρα γιά νά ἐξηγηθεῖ στόν πληθυσμό τῆς Δημοκρατίας τῆς Μπασκιρίας ἡ οὐσία τῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἀπέναντι στή Δημοκρατία τῆς Μπασκιρίας.

Νωρίτερα ἀπό τίς 28 τοῦ Γενάρη. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν ἀμερικανό μηχανικό Ρ. Κίλι πού ἐξέφρασε τήν ἐπιθυμία νά βοηθήσει τή Σοβιετική ἐξουσία, τόν συμβουλεύει νά πάει στό Νότο, στό Τουρκεστάν.

Γενάρης, 29. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· στήν πορεία τῆς συζήτησης προτείνει διορθώσεις στά σχέδια ἀποφάσεων γιά τόν τρόπο ἐφαρμογῆς τῆς γενικῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας καί γιά τήν ἀποσυμφόρηση καί τήν ἐπείγουσα ἐπισκευή τῶν ψυγείων «Οὐνιόν». Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ζήτημα τοῦ τρόπου χρηματοδότησης τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἐπισιτισμοῦ τοῦ στρατοῦ, τό ζήτημα τῆς κατάρτισης τοῦ κρατικοῦ ἰσολογισμοῦ, τό σχέδιο νόμου γιά τίς ἐπιτροπές ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐπαγγελματικο-τεχνική ἐκπαίδευση, τό σχέδιο νόμου γιά τά δικαιώματα καί τίς ὑποχρεώσεις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπαγγελματικο-τεχνικῆς μόρφωσης, τό σχέδιο διατάγματος γιά τή συνένωση ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων.

Γενάρης, 30. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τό σχέδιο ἔκκλησης πρός τήν ἐργαζόμενη διανόηση τοῦ ἐξωτερικοῦ, τό ζήτημα τῆς πολιτοφυλακῆς κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας ὅπου συζητοῦνται: τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τήν παραχώρηση στούς γιατρούς τῶν σιδηροδρόμων τοῦ δικαιώματος χρήσης τῶν ὑπηρεσιακῶν βαγονιῶν, γιά τήν ἐκτέλεση ἐργασιῶν πρός ἀντιμετώπιση τῶν κατολισθήσεων στίς πλαγιές τοῦ Σιμπίρσκ καί τή στερέωση τῆς γέφυρας ἐπί τοῦ Βόλγα, γιά τήν καταγραφή ὅλων ὅσων ὑπόκεινται σέ ἐκπαίδευση πρίν τή θητεία τους καί σέ γενική στρατιωτική ἐκπαίδευση, τά ζητήματα τῆς ἐνίσχυσης τῶν μεταφορικῶν δυνατοτήτων τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Μόσχας — Καζάν, τῆς πτώσης τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας στά Οὐράλια, τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τή στρατιωτικοποίηση τῶν τράμ τῆς Μόσχας καί γιά τήν ἐπιστράτευση τῶν σιδηροδρομικῶν μηχανοδηγῶν, τῶν θερμαστῶν καί τῶν ἐργατῶν λεβητοστασίων καί ἄλλα ζητήματα.

Γενάρης, 31. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς

ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνόδου τῆς ΠΚΕΕ ἀνατίθεται στόν Λένιν νά κάνει τή γενική πολιτική ἔκθεση ἐξονόματος τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: γιά τό συνέδριο τοῦ Κόμματος, τό ἑνιαῖο κομματικό βιβλιάριο, τό III συνέδριο τῶν συνδικάτων κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο ὁδηγιῶν πρός τά Συμβούλια Λαϊκῆς Οἰκονομίας κυβερνείων γιά τή διεύθυνση τῆς βιομηχανίας, ἡ ἔκθεση γιά τά μέτρα πού πάρθηκαν ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν γιά τήν πραγματοποίηση τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας σχετικά μέ τό καθάρισμα τοῦ χιονιοῦ, τό ζήτημα τῆς κατανομῆς τοῦ χαρτιοῦ, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐξασφάλιση τῶν ἐργαζόμενων μέ λουτρά, οἱ θέσεις γιά τό ἐξωτερικό ἐμπόριο καί ἄλλα ζητήματα.

Τέλη τοῦ Γενάρη. Ὁ Λένιν διαβάζει τό προσχέδιο καί σέ συνέχεια τά χειρόγραφα τῆς μπροσούρας τοῦ Γκ.Μ. Κρζιζανόβσκι «Τά βασικά καθήκοντα ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας»· στέλνει τά χειρόγραφα στό τυπογραφεῖο γιά τή συντομότερη ἔκδοση τῆς μπροσούρας μέχρι τήν πρώτη σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ τῆς VII περιόδου· παρακαλεῖ τόν διευθυντή τοῦ Κρατικοῦ ἐκδοτικοῦ Β.Β. Βορόβσκι νά δόσει ἐντολή στό τυπογραφεῖο γιά τή γρηγορότερη ἔκδοση τῆς μπροσούρας.

Φλεβάρης, 1. Ὁ Λένιν γράφει παρατηρήσεις στό σχέδιο τοῦ «Γενικοῦ κανονισμοῦ γιά τήν πριμοδότηση».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τήν καταστροφική κατάσταση τῶν μεταφορῶν καί τήν ἀνάγκη ἔκτακτων μέτρων διάσωσής τους.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο γιά τά καθήκοντα τῆς τρέχουσας στιγμῆς στή σύσκεψη τῶν προέδρων τῶν Ἐκτελεστικῶν Ἐπιτροπῶν νομῶν καί κυβερνείων.

Φλεβάρης, 2. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· κάνει ἔκθεση καί γράφει τό προσχέδιο τῶν ἀποφάσεων γιά τήν κατάσταση τῶν μεταφορῶν. Μετά τή συνεδρίαση ὁ Λένιν διορθώνει καί ὑπογράφει τά πρακτικά· σέ σημείωση στό περιθώριο τῶν πρακτικῶν ἐφιστᾶ τήν προσοχή τῶν καθοδηγητικῶν διοικητικῶν στελεχῶν πάνω στίς ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας.

Ὁ Λένιν κάνει ἔκθεση γιά τή δουλιά τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στήν πρώτη σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ τῆς VII περιόδου.

Φλεβάρης, 5. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Ι.Ι. Ράντζενκο πρίν τήν

ἀναχώρησή του γιά τά Οὐράλια μέ σκοπό τήν ὀργάνωση ἐκεῖ τῆς παραγωγῆς τύρφης καί τήν ἑνιαία δράση τῶν ἐπιτροπῶν ξυλείας τῶν κυβερνείων.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων Α.Μ. Νικολάγεφ γιά τή δουλιά τοῦ ραδιοεργαστηρίου τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ· μέ παράκληση τοῦ διευθυντῆ τοῦ ἐργαστηρίου Μ.Α. Μπόντς-Μπρουγέβιτς δίνει ἐντολή στόν πρόεδρο τῆς ΕΕ τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ νά ἀπελευθερώσει ἀμέσως τόν ἐφευρέτη Α.Φ. Σόριν, λόγω τῶν ἐπειγουσῶν καί ἐξαιρετικά σοβαρῶν ἐργασιῶν τοῦ ραδιοεργαστηρίου τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ· σέ τηλεγράφημα πρός τόν πρόεδρο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Νίζνι Νόβγκοροντ δίνει ἐντολή νά δοθεῖ στό ραδιοεργαστήριο βοήθεια καί ὑποστήριξη.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν διευθυντή τοῦ ραδιοεργαστηρίου τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ Μ.Α. Μπόντς-Μπρουγέβις, τόν εὐχαριστεῖ γιά τή σοβαρή δουλιά στόν τομέα τοῦ ραδίου, ὑπόσχεται τήν ὁλόπλευρη βοήθειά του στό ἔργο τῆς δημιουργίας «ἐφημερίδας χωρίς χαρτί» καί «χωρίς ἀποστάσεις».

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνδιάσκεψη τῶν σιδηροδρομικῶν τοῦ δικτύου Μόσχας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· στήν πορεία τῆς συζήτησης τοῦ ζητήματος τῶν διευκολύνσεων τῶν ἐργατῶν πού δουλεύουν στίς ἐπισκευές τῶν ἀτμομηχανῶν καί στήν παραγωγή ἀνταλλακτικῶν γιά τά μέσα μεταφορᾶς γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης.

Φλεβάρης, 6. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· ὑποβάλλει γιά ἔγκριση τό σχέδιο ἀπόφασης πού ἔχει γράψει σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν μποροτμπιστῶν· ἀπ' ἀφορμή τή συζήτηση τῆς πρότασης σχετικά μέ τή χρησιμοποίηση τοῦ στρατοῦ τοῦ μετώπου τοῦ Τουρκεστάν καί τῆς 2ης στρατιᾶς γιά τίς ἐργασίες τῶν μεταφορῶν ἀνατίθεται στόν Λένιν νά μιλήσει μέ τόν Λ.Μπ. Κράσιν πάνω στό ζήτημα αὐτό.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· κατά τή συζήτηση τοῦ θέματος τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος ἀνατίθεται στόν Λένιν νά κάνει τήν ἔκθεση τῆς ΚΕ. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης ἡ ἀπόφαση τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στίς τοπικές Ἐκτελεστικές Ἐπιτροπές, στά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα, στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί στήν ΠΚΕΕ καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν IV συνδιάσκεψη τῶν Ἔκτακτων Ἐπιτροπῶν κυβερνείων.

Φλεβάρης, 7. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Μιά καί εἶναι πόλεμος, ἄς δράσουμε πολεμικά».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τήν ἐφαρμογή στούς ἐκπαιδευτικούς τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας στήν πάλη κατά τῆς ἀγραμματοσύνης στόν Κόκκινο Στρατό, γιά τήν παραχώρηση στή Διοίκηση καί στούς ἐπιτρόπους τῶν σιδηροδρόμων τοῦ δικαιώματος ἐπιβολῆς διοικητικῶν ποινῶν καί γιά τήν κατάργηση τῶν πειθαρχικῶν δικαστηρίων, τό ζήτημα τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῶν ἐργαζομένων στίς ὑδάτινες μεταφορές τῆς περιοχῆς Βαλτικῆς — Μαρίι, τό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τήν παραχώρηση στούς στρατιωτικούς ἐπιτρόπους γιά τήν πάλη ἐνάντια στή λιποταξία τοῦ δικαιώματος ἐπιβολῆς τιμωριῶν σ' αὐτούς πού κρύβουν λιποτάκτες, τά ζητήματα τῆς συγκέντρωσης λιναριοῦ καί δέρματος, τῆς δημιουργίας στούς σιδηροδρόμους ἀποθεμάτων καυσίμων, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή χορήγηση στούς ἐργαζόμενους τῶν τοπικῶν καί κεντρικῶν κέντρων διαφώτισης σιτηρέσιου τοῦ κόκκινου στρατιώτη τῶν μετόπισθεν καί ἄλλα ζητήματα.

Ἀνάμεσα στίς 8 καί 14 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Λένιν γράφει παρατηρήσεις στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς «Ἐπιτροπῆς ἀνασύστασης τῆς Διεθνοῦς», πού καταρτίστηκε γιά τό ἐπικείμενο συνέδριο τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος στό Στρασβοῦργο.

Φλεβάρης, 9. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν ἐξωκομματική συνδιάσκεψη τῆς συνοικίας Μπλαγκοῦσε-Λεφόρτοβο.

Φλεβάρης, 10. Ὁ Λένιν, μέ τηλεγράφημά του πρός τό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό συμβούλιο τῆς 1ης στρατιᾶς ἐργασίας, δίνει ἐντολή νά σταματήσουν οἱ ἐσωϋπηρεσιακές προστριβές καί ὅλες οἱ δυνάμεις νά ριχτοῦν στήν ἀποκατάσταση τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν, στή συγκέντρωση καί μεταφορά τῶν τροφίμων, στή συγκέντρωση ξυλείας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα γιά τά ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας σχετικά μέ τή μή ἱκανοποιητική κατάσταση στόν τομέα τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας γιά τό καθάρισμα τοῦ χιονιοῦ καί γιά τά μέτρα βελτίωσής της, γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ διατάγματος σχετικά μέ τήν κοινωνική ἑστίαση κ.ἄ.

Φλεβάρης, 14. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Σημειώσεις ἑνός δημοσιολόγου».

Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τούς Σ.Π. Σερεντά καί

Α.Ντ. Τσιουρούπα ἐφιστᾶ τήν προσοχή τους στό ἄρθρο τοῦ Ε.Α. Πρεομπραζένσκι «Μή χάνετε καιρό», πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» τῆς 11 τοῦ Φλεβάρη, συμβουλεύει νά δεχτοῦν τήν πρόταση τοῦ ἀρθρογράφου γιά τή χρησιμοποίηση τῆς γῆς τῶν προαστίων γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς συλλογικῆς λαχανοκομίας καί τῆς κτηνοτροφίας καί γιά τήν ὀργάνωση κοινῶν νοικοκυριῶν, νά καταρτίσουν ἀνάλογο σχέδιο διατάγματος.

Ἀνάμεσα στίς 14 καί 25 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ζάν Λονγκέ γιά τό συνέδριο τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος στό Στρασβοῦργο, ὅπου τονίζει ὅτι βασικός ὅρος γιά τήν εἴσοδο τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος στήν III, τήν Κομμουνιστική Διεθνή εἶναι ἡ διαγραφή ἀπό τό κόμμα τῶν ἔκδηλων ὀπορτουνιστῶν, ὅπως ὁ Ἀλμπέρ Τομά, ὁ Μαρσέλ Σαμπά καί ὁ Μπράκ (Α. Ντερουσσό).

Φλεβάρης, 16. Ὁ Λένιν ἐκλέγεται βουλευτής τοῦ Σοβιέτ Μόσχας.

Φλεβάρης, 17. Ὁ Λένιν, μέ τηλεγράφημά του πρός τά μέλη τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ μετώπου τοῦ Καυκάσου Ι.Τ. Σμίντ καί Γκ.Κ. Ὀρτζονικίτζε ἐκφράζει τήν ἀνησυχία του γιά τήν κατάσταση τῶν στρατευμάτων τοῦ μετώπου τοῦ Καυκάσου, ἀπαιτεῖ τή λήψη ἔκτακτων μέτρων γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ μετώπου.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο τηλεγραφικῆς ἐγκυκλίου γιά τήν πολιτική τοῦ Κόμματος ἀπέναντι στίς μουσουλμανικές λαότητες τῆς Ρωσίας, ἡ παράκληση τοῦ Τμήματος ἐργατριῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά νά ἐπιτραπεῖ ἡ ἔκδοση μηνιαίου περιοδικοῦ μέ καθοδηγητικά ἄρθρα σχετικά μέ τή δουλιά ἀνάμεσα στίς γυναῖκες καί ἄλλα ζητήματα.

Ἀνάμεσα στίς 17 καί 26 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Λένιν μέ ἐντολή τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γράφει σχέδιο ἐπιστολῆς πρός τίς ὀργανώσεις τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν προετοιμασία τοῦ IX συνεδρίου τοῦ Κόμματος.

Φλεβάρης, 18. Ὁ Λένιν γράφει ἀπαντήσεις στά ἐρωτήματα πού πάρθηκαν μέσω ἀσυρμάτου τοῦ ἀνταποκριτῆ τοῦ ἀμερικανικοῦ πρακτορείου εἰδήσεων «Universal Service» στό Βερολίνο Κάρλ Βίγκαντ καί στά ἐρωτήματα τοῦ ἀνταποκριτῆ τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδας «Daily Express».

Ὁ Λένιν σέ τηλεγράφημά του πρός τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ τῆς στρατιᾶς ἐργασίας τῆς Οὐκρανίας Ι.Β. Στάλιν τονίζει τήν ἀνάγκη νά ὀργανωθεῖ ἡ φύλαξη καί ἡ μεταφορά τοῦ κάρβουνου καί τοῦ ἀλατιοῦ πού ἐξορύχτηκαν στό Ντονμπάς, νά πραγματοποιηθεῖ ὁλοκληρωτικά τό παρα-

κράτημα, ἀνταμείβοντας τή φτωχολογιά μέ σιτηρά καί ἁλάτι, νά ἐπιστρατευθεῖ ἕνα μέρος τῶν ἐργατῶν τοῦ Χαρκόβου γιά νά δουλέψει μαζί μέ τό στρατό στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Ν.Ν. Κρεστίνσκι σχετικά μέ τήν παράκληση τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Σιβηρίας νά ἐπιτραπεῖ ἡ ἔκδοση ὁμολογιῶν δανείου μέ σοβιετική σφραγίδα ἀντί χρημάτων, λόγω τῆς ἔλλειψης σοβιετικῶν χαρτονομισμάτων στή Σιβηρία.

Φλεβάρης, 19. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν διευθυντή τηλεφωνικῶν ἐπικοινωνιῶν, μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων Γκ.Λ. Βόλλενμπεργκ γιά τή μή ἐκπλήρωση ἀπομέρους του τοῦ ἐπανειλημμένου αἰτήματος νά τακτοποιήσει τήν ἀπευθείας τηλεφωνική σύνδεση τοῦ Κρεμλίνου μέ τό Χάρκοβο, ἐπιπλήττει τόν Βόλλενμπεργκ γιά τήν ὀλιγωρία πού ἔδειξε στό μικρό, ἀλλά σοβαρό αὐτό ἔργο.

Ὁ Λένιν, μόλις πῆρε τηλεγράφημα τοῦ Ι.Β. Στάλιν μέ τό ὁποῖο διαμαρτυρόταν ἐνάντια στή διαταγή τοῦ ἀρχιστράτηγου γιά τήν ἀπόσπαση ἑνός μέρους τῆς στρατιᾶς ἐργασίας τῆς Οὐκρανίας πρός ἐνίσχυση τοῦ μετώπου τοῦ Καυκάσου, γράφει σημείωμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ .ΚΚΡ (μπ), ὅπου ἀναφέρει ὅτι συμφωνεῖ μέ τόν ἀρχιστράτηγο, καί σχέδιο τηλεγραφήματος πρός τόν Στάλιν ἐξονόματος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, ὅπου τονίζει ὅτι κύριο καθῆκον εἶναι ἡ ἐνίσχυση τοῦ μετώπου τοῦ Καυκάσου γιά τήν ὁριστική συντριβή τοῦ Ντενίκιν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει παρατήρηση στήν παράγραφο 1 τοῦ σχεδίου ἀπόφασης γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ ὀργανισμοῦ ὑλοτομίας μέ τρόφιμα καί ζωοτροφές· κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς ὑγειονομικῆς κατάστασης τῆς Μόσχας καί τῶν μέτρων πού παίρνονται ἀπό τό Σοβιέτ Μόσχας γιά τήν καθαριότητα τῆς πόλης, κάνει θεώρηση τοῦ σχεδίου ἀπόφασης γιά τήν Ἔκτακτη ὑγειονομική ἐπιτροπή Μόσχας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τά μέτρα πάλης κατά τῆς ληστείας, γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς καθαρισμοῦ τῶν δρόμων ἀπό τά χιόνια, γιά τήν κατάρτιση τοῦ κρατικοῦ ἰσολογισμοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, τά ζητήματα τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῆς Μόσχας, γιά τόν κίνδυνο πυρκαϊῶν στή Μόσχα, γιά τή διανομή τοῦ χαρτιοῦ κ.ἄ.

Φλεβάρης, 20. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς τροφοδοσίας τῆς 1ης στρατιᾶς ἐργασίας, τῆς κατάστασης στήν

ἀνθρακοφόρα περιοχή κοντά στή Μόσχα, τῆς δράσης τῆς Γενικῆς πολιτικῆς διεύθυνσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν, τῆς ὀργάνωσης στό Σοβιέτ Μόσχας Ἐπιτροπῆς γιά τή βελτίωση τῶν ὅρων ἐργασίας στά κεντρικά καί τομεακά ἐργαστήρια καί στό μηχανοστάσιο τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου Μόσχας γιά τήν ἐπισκευή τοῦ τροχαίου ὑλικοῦ κ.ἄ.

Νωρίτερα ἀπό τίς 21 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Λένιν δέχεται τόν ἀνταποκριτή τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδας «The World» Λίνκολν Ἔιρ, συζητᾶ μαζί του, ἀπαντᾶ στά ἐρωτήματα τοῦ Ἔιρ γιά τήν ἐξωτερική καί ἐσωτερική πολιτική τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους.

Φλεβάρης, 21. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Πρός τίς γυναῖκες-ἐργάτριες».

Ὁ Λένιν δέχεται τόν διευθυντή τῆς ἐφημερίδας «Daily Herald» ἐργατικό Τζ. Λάνσμπερι, συζητᾶ μαζί του γιά τό ἐργατικό κίνημα στήν Ἀγγλία.

Φλεβάρης, 22. Ὁ Λένιν γράφει παρατηρήσεις στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τούς μποροτμπιστές.

Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τό μέλος τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς Οὐκρανίας Ντ.Ζ. Μανουήλσκι στό Χάρκοβο μέ ὑποδείξεις γιά τήν πολιτική ἀπέναντι στήν ἀγροτιά τῆς Οὐκρανίας.

Σέ τηλεγράφημα πρός τόν Ι.Β. Στάλιν στό Χάρκοβο ὁ Λένιν δίνει ἐντολή νά παρθοῦν μέτρα γιά τήν ἐξασφάλιση πλήρους ἰσοτιμίας τῆς οὐκρανικῆς γλώσσας.

Νωρίτερα ἀπό τίς 23 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Λένιν δίνει ἐντολή στό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό συμβούλιο τοῦ Δυτικοῦ μετώπου νά τοῦ ὑποβάλλει ἔκθεση γιά τίς συνθῆκες πού ἐπικρατοῦν στό Δυτικό μέτωπο καί γιά τήν κατάσταση τοῦ μετώπου, παίρνοντας ὑπόψη μιά ἐνδεχόμενη δραστηριοποίηση τοῦ πολωνικοῦ στρατοῦ.

Φλεβάρης, 23. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Α.Ντ. Τσιουρούπα γιά τό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στήν ἀγροτιά τῆς Οὐκρανίας.

Φλεβάρης, 24. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τά ζητήματα τῆς χορήγησης ὑφασμάτων στόν πληθυσμό τοῦ Τουρκεστάν, τῶν μέτρων βελτίωσης τῆς βιομηχανίας χάρτου, τῆς πορείας κατασκευῆς τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἀλεξάντροφ-Γκάι — Ἔμπα, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐπιστράτευση τῶν είδικῶν τῆς πετρελαιοπαραγωγῆς καί ἄλλα ζητήματα.

Φλεβάρης, 25. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν ΙΙΙ Πανρωσική σύσκεψη τῶν διευθυντῶν τῶν ἐξωσχολικῶν ὑποτμημάτων τῶν τμημάτων τῆς λαϊκῆς ἐκπαίδευσης τῶν κυβερνείων.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τήν ἀνάγκη νά δοθεῖ ἐπισιτιστική βοήθεια στούς ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου ἀγροτικῶν μηχανῶν τοῦ Λιούμπερτσι.

Φλεβάρης, 26. Ὁ Λένιν δέχεται τούς ἐκπροσώπους τῶν ἀγροτῶν τῆς ἐπαρχίας Πολοβόντοβο τοῦ νομοῦ Οὐσόλιε, τοῦ κυβερνείου Πέρμ Φ.Σ. Σάνικοφ, Γκ.Ι. Μιχαλιόφ καί Π.Π. Κοσκαλιόφ· συζητᾶ μαζί τους γιά τήν κατάσταση στήν ὕπαιθρο· γράφει γράμμα πρός τά μέλη τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Πέρμ μέ τήν ἐντολή νά ἱκανοποιηθεῖ ἡ παράκλησή τους γιά τόν ἔλεγχο τοῦ προσωπικοῦ τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς ἐπισιτισμοῦ τοῦ νομοῦ καί νά τοῦ ἀνακοινωθοῦν τά ἀποτελέσματα τοῦ ἐλέγχου.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς Μόσχας μέ καύσιμα γιά τό 1920, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς Γενικῆς διεύθυνσης ἁλιείας καί ἰχθυοβιομηχανίας στή Ρωσία καί στά κατά τόπους ὀργανά της, ὁ νόμος γιά τή Διεύθυνση γεωπονίας τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τά ἐπείγοντα μέτρα ἀνόρθωσης τῶν καταστραμένων σιδηροδρομικῶν ἐγκαταστάσεων καί ἄλλα ζητήματα.

Φλεβάρης, 27. Ὁ Λένιν δέχεται τόν πρόεδρο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς διδασκαλικῆς ἕνωσης τοῦ Βεσιεγκόνσκ (κυβ. Τβέρ) Α. Βινογκράντοφ, συζητᾶ μαζί του γιά τήν κατάσταση τῶν δασκάλων καί τή στάση τους ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία· γράφει σημειώματα πρός τά μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ μέ τήν παράκληση νά συγκεντρώσουν ἐπειγόντως τά ἀπαραίτητα πληροφοριακά στοιχεῖα καί νά τοῦ ἀπαντήσουν τηλεφωνικά γιά τή δυνατότητα αὔξησης τῆς μερίδας τροφίμων τῶν δασκάλων τοῦ νομοῦ Βεσιεγκόνσκ.

Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν διοικητή τοῦ μετώπου Κασπίας Φ.Φ. Ρασκόλνικοφ, ὅπου τονίζει τήν ἀνάγκη νά παρθοῦν ὅλα τά μέτρα γιά τή μεταφορά τοῦ πετρελαίου ἀπό τό Γκούριεφ μόλις ἀρχίσει ἡ ναυσιπλοΐα.

Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τόν πρόεδρο τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας Λ. Ντ. Τρότσκι δίνει ἐντολή νά στραφεῖ ὅλη ἡ προσοχή στήν ἐνίσχυση τοῦ Δυτικοῦ μετώπου, λόγω τῆς ἀναπόφευκτης πολεμικῆς σύγκρουσης μέ τήν Πολωνία.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐπιστράτευση τῶν μηχανικῶν καί τῶν τεχνικῶν τῶν συγκοινωνιῶν, τά ζητήματα τῆς μή ἐκτέλεσης ἀπό τό Λαϊκό

Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ τῆς ἀπόφασης γιά τίς πριμοδοτήσεις τῶν ἐργατῶν πού ἐπισκεύασαν τά δρομολογικά τραῖνα, τῆς βράβευσης τῶν ἐργατῶν πού κατασκεύασαν πρίν τήν προθεσμία τή γέφυρα τοῦ Κάμα, τῆς μή ἐκτέλεσης ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν τῶν ἐντολῶν γιά τήν παράδοση καυσοξύλων κ.ἄ.

Φλεβάρης, 28. Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημα πρός τόν Γκ.Ε. Ζηνόβιεφ στήν Πετρούπολη δίνει ἐντολή νά παρθοῦν μέτρα γιά τή φύλαξη τῆς βιβλιοθήκης τοῦ πρώην Ἐλεύθερου Οἰκονομικοῦ συλλόγου.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), παίρνει τό λόγο καί ἀναφέρει γιά τήν ἄσχημη κατάσταση τοῦ τομέα γενικά τῶν βιβλιοθηκῶν καί ἰδιαίτερα ὅσον ἀφορᾶ τά ξένα βιβλία, ἐφημερίδες καί περιοδικά. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό τηλεγράφημα τοῦ Χ.Γκ. Ρακόβσκι σχετικά μέ τήν πρόταση τοῦ Γκ.Φ. Γκρινκό νά γίνουν δεκτοί οἱ μποροτμπιστές στό ΚΚ (μπ) Οὐκρανίας μέ τόν ὅρο τῆς πλήρους ὑποταγῆς, τό σχέδιο ἔκκλησης πρός ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματος ἀπ' ἀφορμή τήν ἐπιστράτευση 5 000 κομμουνιστῶν γιά τίς μεταφορές, ἡ δήλωση τῆς ΚΕ τῶν ἐργατῶν τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν (Τσεκβόντ) καί τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ σχετικά μέ τή διεύθυνση τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· στήν πορεία τῆς συζήτησης τῆς ἔκθεσης γιά τήν ἐφαρμογή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας σέ πανρωσική κλίμακα συμπληρώνει τό σχέδιο ἀπόφασης. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό σχέδιο τῆς ἐπιτροπῆς πού συγκρότησε τό ΣΛΕ στίς 23 τοῦ Δεκέμβρη 1919 γιά τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τῶν κρατικῶν νοικοκυριῶν καί ἄλλα ζητήματα.

Μάρτης, 1. Ὁ Λένιν δέχεται τήν ἀντιπροσωπεία τῶν ἐργατῶν τοῦ ὑφαντουργείου Γκλοῦχοφ, ἡ ὁποία ὑπόβαλλε τήν παράκληση νά ἐξισωθεῖ στόν ἐπισιτιστικό ἐφοδιασμό μέ τή Μόσχα· στή διάρκεια τῆς συζήτησης μέ τούς ἀντιπροσώπους γράφει σημείωμα γιά τήν κατάσταση τοῦ ὑφαντουργείου Γκλοῦχοφ.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργαζόμενων κοζάκων.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν ὑγειονομικῶν.

Μάρτης, 2. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τοῦ χωρισμοῦ τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας

καί Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων σέ δυό Λαϊκά Ἐπιτροπάτα, τό γράμμα τοῦ Γκ.Β. Τσιτσέριν ἀπ' ἀφορμή τή διακήρυξη τῆς Κωνσταντινούπολης τῶν πανισλαμιστῶν καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ζήτημα τῆς δημιουργίας ἐμπορευματικῶν ἀποθεμάτων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου· κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου ἀπόφασης σχετικά μέ τήν ὀργάνωση ἀγροτικῶν ἐπιχειρήσεων γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν πόλεων καί τῶν βιομηχανικῶν κέντρων μέ γαλακτερά εἴδη καί λαχανικά κάνει σ' αὐτό διορθώσεις.

Μάρτης, 3. Ὁ Λένιν γράφει παρατηρήσεις στό σχέδιο θέσεων τοῦ Λ.Ντ. Τρότσκι «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης».

Μάρτης, 4. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ διεθνής ἡμέρα τῶν ἐργατριῶν».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· ἀπ' ἀφορμή τή συζήτηση τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τά δικαστήρια τῶν ἀνηλίκων γράφει σημειώσεις σχετικά μέ τό σχέδιο διατάγματος, προσθῆκες στά ἄρθρα 4 καί 6, κάνει ἐπισημειώσεις πάνω στό σχέδιο καί διορθώσεις.

Μάρτης, 5. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· στήν πορεία τῆς συζήτησης τοῦ σχεδίου ἀπόφασης γιά τόν τρόπο ἐξέτασης τῶν ζητημάτων πού συνδέονται μέ τήν ὑπαγωγή στή μερίδα τοῦ κόκκινου στρατιώτη συμπληρώνει τήν § 3 τοῦ σχεδίου. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά ζητήματα τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀγωγοῦ πετρελαίου τοῦ Ἔμπα, τῆς ὀργάνωσης ἐπιτροπῆς γιά τήν πάλη κατά τῶν ἀδικαιολόγητων ἀπουσιῶν στούς σιδηροδρόμους, τῆς ἐπιστροφῆς τῶν σιδηροδρομικῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων ἀπό ὅλα τά ἱδρύματα καί τίς ὀργανώσεις, τῆς ἐπισιτιστικῆς κατάστασης τῶν σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν καταγραφή τῶν ἀξιωματικῶν, τά ζητήματα φύλαξης τῶν σιτηρῶν στό κυβερνεῖο Οὐφά, τῆς κατάστασης στόν τομέα τῶν καυσίμων, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν τρόπο καταγραφῆς καί χρησιμοποίησης τῶν ἐργατῶν τῶν ἐπιχειρήσεων πού κλείνουν καί ἄλλα ζητήματα.

Μάρτης, 6. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν πανηγυρική συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τήν ἀφιερωμένη στήν πρώτη ἐπέτειο τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς.

Μάρτης, 8. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται: οἱ θέσεις γιά τήν οἰκονομική οἰκοδόμηση, τό πέρασμα στό σύστημα τῆς πολιτοφυλακῆς, τό ὀργανωτικό ζήτημα, τό ζήτημα τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ κ.ἄ.

Μάρτης, 9. Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή Σιβηρίας δίνει ὁδηγίες νά μή γίνει καμιά ὑποχώρηση στούς μενσεβίκους καί στούς ἐσέρους κατά τίς διαπραγματεύσεις σχετικά μέ τή συμμετοχή τους στήν κυβέρνηση τοῦ ἐνδιάμεσου κράτους στήν Ἄπω Ἀνατολή.

Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τό μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ Γκ.Ι. Λόμοφ στό Ἀρχάνγκελσκ δίνει ἐντολή νά ἀνευρεθεῖ τό ἔντυπο ὑλικό καί οἱ ἐκθέσεις γιά τήν πετρελαιοφόρα περιοχή τοῦ π. Οὐχτά.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης πάνω στήν ἔκθεση γιά τά μέτρα βελτίωσης τῆς ὀργάνωσης τῶν σοβχόζ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά ζητήματα τῶν μέτρων κατά τῆς ἀργοπορίας τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων στίς συνεδριάσεις τοῦ ΣΛΕ, τῆς κατάστασης τῶν σοβχόζ καί τῶν ἐργασιακῶν κομμούνων σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1919, τό σχέδιο διατάγματος γιά τή συλλογή τοῦ κανναβιοῦ, τό ζήτημα τῆς κατάστασης τῆς βιομηχανίας καπνοῦ κ.ἄ.

Μάρτης, 10. Ὁ Λένιν δέχεται τούς ἐκπροσώπους τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ Β.Σ. Σμιρνόφ-Μάλκοφ καί Μ.Ζ. Μανουήλσκι καί τό μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ Α.Σ. Κισελιόφ, πού ἀπευθύνθηκαν σ' αὐτόν μέ τήν παράκληση νά ἐπιταχυνθεῖ ἡ χορήγηση στούς ἐργάτες τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ τραίνων γιά τήν ἐπισκευή καί τή μετέπειτα χρησιμοποίησή τους γιά τή μεταφορά τροφίμων στό κυβερνεῖο, νά διατεθοῦν μερικά τρακτέρ γιά τό όργωμα πατατοχώραφων, νά παραχωρηθεῖ τό Γκαβρίλοφ-Ποσάντ ἀπό τό κυβερνεῖο Βλαντίμιρ στό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ κ. ἄ.· προτείνει νά συγκληθεῖ γιά τήν προκαταρκτική ἐξέταση τῶν ζητημάτων αὐτῶν σύσκεψη τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν, τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ὑδάτινων μεταφορῶν, τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ὑφαντουργίας καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας μέ πρόεδρο τόν Κισελιόφ καί τό βράδυ νά μπεῖ τό ζήτημα γιά συζήτηση στό Συμβούλιο Ἄμυνας· γράφει τήν ἐντολή γιά τή σύγκληση τῆς σύσκεψης.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· στήν πορεία τῆς συζήτησης τοῦ σχεδίου ἀπό-

φασης σχετικά μέ τήν οργάνωση συνεδριάσεων γιά τήν ἐξέταση τρεχόντων ζητημάτων τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας θεωρεῖ τό σχέδιο. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά ζητήματα τῆς ὀργάνωσης τῶν συνεταιρισμῶν τῶν μόνιμων ἐργατῶν γιά τίς ἐξαιρετικά ἐπείγουσες ἐργασίες στούς σιδηροδρόμους, τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ ἐργατική δύναμη τῆς οἰκοδόμησης τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ Κασίρα, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ὀργάνωση τῆς πάλης ἐνάντια στίς ἀδικαιολόγητες ἀπουσίες στούς σιδηροδρόμους, τά ζητήματα τῆς ἐνίσχυσης τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα καί ζωοτροφές τῶν ὑλοτομικῶν ἐπιχειρήσεων, τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῶν ἐργατῶν τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τά Ἐπαναστατικά στρατιωτικά σιδηροδρομικά δικαστήρια, τό ζήτημα τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπό τή στράτευση τῶν ἐργατῶν οἰκοδομῶν κ.ἄ.

Μάρτης, 11. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο ἤ τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τήν πρόταση νά διερευνηθεῖ ἡ πληροφορία τοῦ Γ. Μπερζίν ὅτι ἡ λογοκρισία τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν ἄφησε νά περάσει τό γράμμα τοῦ μενσεβίκου Ἀμπραμόβιτς πρός τόν Ρ. Χίλφερντινγκ, καί νά γίνει ἐκκαθάριση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν ἀπό τά ἐχθρικά στοιχεῖα.

Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τά μέλη τοῦ ΕΣΣ τοῦ μετώπου τοῦ Καυκάσου Ι.Τ. Σμίλγκα καί Γκ.Κ. Ὀρτζονικίτζε τονίζει ὅτι κύριο καθῆκον τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ μετώπου δέν εἶναι ἡ ὀργάνωση στρατιᾶς ἐργασίας τοῦ Καυκάσου, ἀλλά ἡ προετοιμασία τῆς ταχύτερης μεταφορᾶς ὅσο τό δυνατό περισσότερου στρατοῦ στό Δυτικό μέτωπο, λόγω τοῦ ἀναπόφευκτου τοῦ πολέμου μέ τήν Πολωνία.

Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τό μέλος τοῦ ΕΣΣ τοῦ Δυτικοῦ μετώπου Ι.Σ. Οὔνσλιχτ δίνει ἐντολή νά ἐνισχυθεῖ ἡ προπαγάνδα στήν πολωνική γλώσσα, λόγω τῆς ἀναπόφευκτης ἔναρξης πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπό μέρους τῆς Πολωνίας.

Μάρτης, 12. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· ἀναφέρει γιά τή διαμαρτυρία τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν ἀπ' ἀφορμή τή χορήγηση σέ ξένους ἄδειας διέλευσης μέσω τοῦ μετώπου, χωρίς προκαταρκτική συγκατάθεση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς χρησιμοποίησης τῶν δασαρχῶν στίς ὑλοτομικές δουλιές· στήν πορεία τῆς συζήτησης τοῦ σχεδίου ἀπόφασης σχετικά μέ τήν ἐργασιακή ἐπιστράτευση στά κυβερνεῖα Ἀστραχάν καί Τσαρίτσιν γιά τήν ἁλιεία κάνει στό σχέδιο διόρθωση. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς ἐπισιτι-

στικῆς κατάστασης, τῶν μέτρων φρούρησης τῶν τραίνων πού μεταφέρουν καύσιμα κ. ἄ.

Μάρτης, 13. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Γκ.Μ. Κρζιζανόβσκι σχετικά μέ τό προτεινόμενο ἀπ' αὐτόν σχέδιο δήλωσης τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας.

Μάρτης, 14. Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν Γκ.Μ. Κρζιζανόβσκι τοῦ προτείνει νά γράψει ὁ ἴδιος ἤ νά ἀναθέσει σέ ἕναν ἀπό τούς εἰδικούς νά γράψει ἄρθρο, στό ὁποῖο μέ συγκεκριμένα στοιχεῖα νά ἀποδείχνεται ἡ τεράστια ὠφέλεια καί ἡ ἀνάγκη ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας.

Μάρτης, 15. Ὁ Λένιν μέ σημείωμα πρός τόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας Ε.Μ. Σκλιάνσκι δίνει ἐντολή στό Ἐπαν. Στρ. Συμβ. της Δημοκρατίας νά ἐπεξεργαστεῖ ὁδηγίες γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐπίθεσης στήν Κριμαία.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό ΙΙΙ συνέδριο τῶν ἐργατῶν τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στήν κοινή συνεδρίαση τῶν κομμουνιστικῶν ὁμάδων τοῦ ΠΚΣΣ καί τοῦ ΣΣ Μόσχας· παίρνει τό λόγο 8 φορές κατά τή συζήτηση τῶν θέσεων τοῦ Μ.Π. Τόμσκι γιά τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων, ὑπερασπίζοντας τήν ἀρχή τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης στή λαϊκή οἰκονομία.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή σύσκεψη τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ καί τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης δασῶν γιά τό ζήτημα τῆς ἐξασφάλισης τῆς μεταφορᾶς καυσοξύλων μέ ἕλκηθρα πρός τούς σιδηροδρομικούς σταθμούς καί τούς πλωτούς ποταμούς.

Μάρτης, 16. Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα στό Χάρκοβο πρός τό Προεδρεῖο τῆς Πανουκρανικῆς συνδιάσκεψης τῶν μποροτμπιστῶν, εὐχαριστώντας γιά τό χαιρετιστήριο καί εὐχόμενος ἐπιτυχία στό ἔργο τῆς συγχώνευσης μέ τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων, πού ἔχει ἤδη ἀρχίσει.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο, ἀφιερωμένο στή μνήμη τοῦ Γ.Μ. Σβερντλόφ στήν ἐπίσημη πένθιμη συνεδρίαση στό Μεγάλο Θέατρο.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· εἰσηγεῖται τό ζήτημα τοῦ καθορισμοῦ τῶν συνόρων τοῦ κυβερνείου Ντόν· κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου ἀπόφασης σχετικά μέ τήν ἐξασφάλιση τῆς δυνατότητας παραγγελίας στό ἐξωτερικό ἀτμομηχανῶν καί ἀνταλλακτικῶν γιά τήν ἐπισκευή τῶν σιδηροδρόμων γράφει σημείωμα πρός τόν Λ.Μπ. Κράσιν μέ τήν πρόταση

νά μποῦν στό σχέδιο ἄρθρα γιά τήν πρόσκληση ἀπό τό ἐξωτερικό ἐμπειρογνωμόνων ἠλεκτροτεχνιτῶν καί γιά τή χρηματοδότηση τῆς δουλιᾶς αὐτῆς μέ 500 χιλιάδες ρούβλια. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά σχέδια διαταγμάτων γιά τή συγκέντρωση σπόρων ἀγροτικῶν φυτῶν καί πατάτας καί γιά τή δημιουργία ἀποθεμάτων σπόρων στίς περιοχές κατανάλωσης, ὁ νόμος γιά τά ἐπαναστατικά δικαστήρια, πού εἶχε ἐκπονήσει ἡ ἐπιτροπή τῆς ΠΚΕΕ, τό σχέδιο διατάγματος σχετικά μέ τήν ὑποχρεωτική παράδοση ζώων γιά σφάγια, ἡ ἀπόφαση γιά τήν πριμοδότηση τῶν ἐργατῶν τῶν φυτειῶν τεύτλων, τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης ἐπισιτιστικῶν ὀργάνων στό Κιργιστάν κ. ἄ.

Μάρτης, 17. Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τά μέλη τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ μετώπου τοῦ Καυκάσου Ι.Τ. Σμίλγκα καί Γκ.Κ. Ὀρτζονικίτζε δίνει ἐντολή νά καταβληθοῦν ὅλες οἱ προσπάθειες γιά τήν κατάληψη τοῦ Μπακοῦ.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· γράφει τά σχέδια ἀποφάσεων πάνω στή δήλωση τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ, πού ζητοῦσε νά χορηγηθεῖ στούς κομμουνιστές-μέλη τοῦ ΠΚΣΣ τό δικαίωμα νά ψηφίζουν στά διεξαγόμενα συνέδρια τῶν συνδικάτων τήν ἀπόφαση τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ γιά τό ζήτημα τῆς διεύθυνσης τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀπόφαση πού δέν συμφωνοῦσε μέ τίς θέσεις τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Μάρτης, 19. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: τά ζητήματα τῆς δημιουργίας τῆς στρατιᾶς ἐργασίας τοῦ Βορᾶ, τῶν ἔκτακτων μέτρων ἐνίσχυσης τῶν συνόρων τῆς Δημοκρατίας, τοῦ τρόπου ἐφαρμογῆς τῶν ἐργασιακῶν ἐπιστρατεύσεων καί τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας, τό σχέδιο διατάγματος σχετικά μέ τή λήψη ἐπειγόντων μέτρων γιά τήν ἀποσυμφόρηση τῶν παράχθιων ἀποθηκῶν πετρελαίου στίς ἀποβάθρες τοῦ Βόλγα κατά τή ναυσιπλοΐα τοῦ 1920, ἡ ἔκθεση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ὑδάτινων μεταφορῶν σχετικά μέ τά ἔκτακτα μέτρα λόγω τῆς ἔναρξης τῆς ναυσιπλοΐας, τά ζητήματα τῆς δημιουργίας Ἐπιτροπῆς ὑπολογισμοῦ τῶν ζημιῶν πού ἔπαθε ἡ Σοβιετική Δημοκρατία ἀπό τήν ἐπίθεση τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν καί τόν ἀποκλεισμό, τό ζήτημα τῆς ἄσκοπης χρησιμοποίησης τῶν σιδηροδρομικῶν πού κλήθηκαν νά ὑπηρετήσουν τή θητεία τους κ. ἄ.

Μάρτης, 20. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν, τῶν σιδηροδρομικῶν ἐπαναστατικῶν δικαστηρίων τῆς Δημοκρατίας τῆς Μπασκιρίας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου τῶν θέσεων γιά τίς ἐκχωρήσεις κάνει σ' αὐτό διορθώσεις. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τό σχέδιο διατάγματος γιά τό ἑνιαῖο δελτίο τροφίμων, τά ζητήματα τοῦ προγράμματος τῆς κατ' ἐπιλογή καί μέ ἐρωτηματολόγιο ἔρευνας τῶν μεθόδων καί τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς συγκέντρωσης τροφίμων κατά τόπους μέ τή συμμετοχή ἤ ὄχι τοῦ συνεταιρισμοῦ, τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης δρομολογιακῶν τραίνων κ. ἄ.

Μάρτης, 22. Ὁ Λένιν δέχεται τούς ἐκπροσώπους τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς: τόν πρόεδρο τοῦ Γραφείου Σ. Σαΐντ-Γκαλίεφ, τόν ἀναπληρωτή του Μ. Σουλτάν-Γκαλίεφ καί τόν διευθυντή τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ Γραφείου, τῆς ἐφημερίδας «Ἔσε» Μπ. Μανσοῦροφ, συζητᾶ μαζί τους γιά τή δημιουργία τῆς αὐτόνομης Δημοκρατίας τῆς Ταταρίας, γιά τήν κατάσταση τοῦ ἐκδοτικοῦ τομέα στό Καζάν καί τῆς ἐθνικῆς ταταρικῆς φιλολογίας, γιά τή ζωή τῶν τατάρων καί γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τους μέ τό ρωσικό πληθυσμό.

Μάρτης, 23. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· κατά τήν πορεία τῆς συζήτησης τοῦ σχεδίου διατάγματος σχετικά μέ τήν ὑποχρεωτική παράδοση ζώων γιά σφάγια καί τοῦ σχεδίου νόμου γιά τήν ΓΚΟΕΛΡΟ κάνει σ' αὐτά διορθώσεις καί προσθῆκες. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά ζητήματα τοῦ συμφώνου μέ τήν Ἐσθονία ἀναφορικά μέ τίς δασικές ἐκχωρήσεις, τῆς ὀργάνωσης ἐπιτροπῆς γιά τήν ἔρευνα τῆς κατάστασης τῶν σοβιετικῶν ὑπαλλήλων καί τῆς ἐξεύρεσης μέτρων βελτίωσής της κ. ἄ.

Μάρτης, 24. Ὁ Λένιν γράφει ὑπηρεσιακό σημείωμα πρός τήν ΠΚΕΕ γιά τό ὅτι τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στέλνει στήν ΠΚΕΕ πρός ἔγκριση κατάλογο ἐπιχειρήσεων πού ὑπάγονται ἄμεσα στά κεντρικά ὄργανα τοῦ ΑΣΛΟ καί ἔχουν περιληφθεῖ στήν 1η ὁμάδα σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες τῆς ΠΚΕΕ.

Ὁ Λένιν μέ ἐντολή τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀνακοινώνει τηλεγραφικά στόν Α.Γ. Σούμσκι στό Χάρκοβο ὅτι, λόγω τῆς ἀπαράδεκτης κατάστασης πού δημιουργήθηκε στή συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚ (μπ) Οὐκρ., ἐξαιτίας τῆς ἄρνησης 105 ἀντιπροσώπων νά πάρουν μέρος στίς ἐκλογές τῆς ΚΕ καί τῶν διαμαρτυριῶν τους ἐνάντια στίς ἐκλογές πού ἔγιναν, καί τίς ὁποῖες τίς χαρακτηρίζουν σάν ἄκυρες, τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀποφάσισε νά σχηματίσει προσωρινό ὄργανο, μέχρι τή ρύθμιση τῆς διένεξης

αὐτῆς, ἀπό τούς: Σούμσκι, πού δέν πῆρε μέρος στή φραξιονιστική πάλη στή συνδιάσκεψη, καί ἀπό 2 ἐκπροσώπους τῆς παλιᾶς καί τῆς νέας ΚΕ τοῦ ΚΚ (μπ) Οὐκρ.

Μάρτης, 25. Ὁ Λένιν ἐκλέγεται ἀπό τή γενική κομματική συνδιάσκεψη πόλης Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀντιπρόσωπος στό IX Πανρωσικό συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τά πληρεξούσια τοῦ Λ.Μπ. Κράσιν καί τοῦ Μ.Μ. Λιτβίνοφ γιά τή διεξαγωγή διαπραγματεύσεων μέ τούς ἐκπροσώπους τῶν κυβερνήσεων Ἀγγλίας, Ἀμερικῆς, Βελγίου, Ἰταλίας, Γαλλίας καί Ἰαπωνίας — γιά τούς ἐνδεχόμενους ὅρους εἰρήνης ἀνάμεσα στίς παραπάνω δυνάμεις καί στή Σοβιετική Ρωσία καί τά πληρεξούσια τῶν Λ.Μπ. Κράσιν, Β.Π. Νογκίν καί Μ.Μ. Λιτβίνοφ γιά τήν ὀργάνωση καί διεξαγωγή ἔξω ἀπό τά ὅρια τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν, τῆς πληρωμῆς τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἐθνικοποιημένων ἀποθηκῶν ξυλείας κ. ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὅπου συζητοῦνται: τά ζητήματα τῆς κράτησης ἀποθέματος ἑνός δισεκατομμυρίου ρουβλιῶν γιά τήν ἐποχιακή συγκέντρωση πρώτων ὑλῶν ὑφαντουργίας, τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης μέ σιτηρά, τό σχέδιο νόμου γιά τό κρατικό μονοπώλιο τῶν εἰδῶν ξυλείας, τό σχέδιο διατάγματος γιά τόν ἀναδασμό τῆς γῆς καί ἄλλα ζητήματα.

Νωρίτερα ἀπό τίς 27 τοῦ Μάρτη. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν διευθυντή τοῦ τμήματος τῶν χωρῶν τῆς Ἐγγύς καί Μέσης Ἀνατολῆς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν Ν.Ν. Ναριμάνοφ γιά τήν κατάσταση στό Μπακού καί στό Ἀζερμπαϊτζάν, γιά τήν ἀποσύνθεση τοῦ καθεστῶτος τῶν μουσαβατιστῶν, γιά τήν τακτική τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπέναντι στήν ἐθνικιστική κυβέρνηση τῆς Ὑπερκαυκασίας.

Μάρτης, 28. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Α.Ι. Ρίκοφ γιά τήν ἀνάγκη τῆς ὀργάνωσης τῆς φύλαξης καί τῆς μεταφορᾶς τῶν ἀποθεμάτων βενζίνης πού κυριεύτηκαν στό Γκρόζνι.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Ι.Ι. Σβάρτς («Σεμιόν»), πού ἦλθε γιά τό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ), σχετικά μέ τήν κατάσταση τῆς ἀνθρακοβιομηχανίας στό Ντονμπάς, γιά τήν κατάσταση πού ἐπικρατεῖ ἀνάμεσα στά σοβιετικά καί οἰκονομικά στελέχη τῆς Οὐκρανίας καί γιά τή φραξιονιστική πάλη στό ΚΚ (μπ) Οὐκρ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου

Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐνίσχυση τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν, τά ζητήματα προώθησης τῶν φορτίων μέ τρόφιμα στή σιδηροδρομική γραμμή Μόσχας-Καζάν, τῆς βενζίνης κ. ἄ.

Μάρτης, 29. Ὁ Λένιν κηρύσσει τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν καί ἐκφωνεῖ τόν ἐναρκτήριο λόγο στό IX συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἐκλέγεται στό Προεδρεῖο τοῦ συνεδρίου, κάνει τήν ἔκθεση δράσης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), συμπληρώνει τό ἀτομικό ἐρωτηματολόγιο τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ IX συνεδρίου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος.

Μάρτης, 30. Ὁ Λένιν στή δεύτερη (πρωινή) συνεδρίαση τοῦ IX συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στήν ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος.

Μάρτης, 31. Ὁ Λένιν στήν τέταρτη (πρωινή) συνεδρίαση τοῦ IX συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) παίρνει τό λόγο κατά τή συζήτηση τῆς ἔκθεσης γιά τήν οἰκονομική οἰκοδόμηση.

Τέλη τοῦ Μάρτη. Ὁ Λένιν κάνει δυό ὁμιλίες γιά ἠχογράφηση σέ δίσκους γραμμοφώνου: σχετικά μέ τή δουλιά τῶν μεταφορῶν καί γιά τήν ἐργασιακή πειθαρχία.

Ὁ Λένιν δίνει ἐντολή νά περιληφθοῦν στόν ἀριθμό αὐτῶν πού παίρνουν ἐνισχυμένη μερίδα τροφίμων 15 ἐπιστήμονες καί μηχανικοί — τά μέλη τῆς ΓΚΟΕΛΡΟ, οἱ ἀναπληρωτές τους, οἱ ὑπεύθυνοι καθοδηγητές τῶν περιοχῶν.

Μάρτης-Ἀπρίλης. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Σχετικά μέ τούς συμβιβασμούς».

Ἀρχές τοῦ Ἀπρίλη. Ὁ Λένιν δέχεται τούς ἀντιπροσώπους τοῦ 3ου συντάγματος φρουρᾶς (πρώην 438ου ἐργατικοῦ συντάγματος τοῦ Ὄρενμπουργκ), οἱ ὁποῖοι τοῦ ἐπέδωσαν ἔγγραφη βεβαίωση γιά τήν ἐκλογή του σάν ἐπίτιμου κόκκινου στρατιώτη τοῦ συντάγματος.

Ἀπρίλης, 2. Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τό μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ μετώπου τοῦ Καυκάσου Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε ὑποδείχνει ὅτι πρέπει νά ἐνεργοῦν προσεκτικά καί νά δείχνουν ἐξαιρετικά καλή θέληση ἀπέναντι στούς μουσουλμάνους, ἰδιαίτερα κατά τήν εἴσοδο στό Νταγκεστάν.

Ἀπρίλης, 3. Ὁ Λένιν στήν ὄγδοη (βραδυνή) συνεδρίαση τοῦ IX συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) παίρνει τό λόγο κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τοῦ συνεταιρισμοῦ.

Ἀπρίλης, 4. Ὁ Λένιν στήν ἔνατη (πρωινή) συνεδρίαση τοῦ IX συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐκλέγεται μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ἀπρίλης, 4 ἤ 5. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν ἀντιπρόσωπο τοῦ IX συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) Α.Α. Ἀντρέγεφ ἀπό τήν κομματική ὀργάνωση τοῦ Αἰκατερινμπούργκ, τόν ρωτᾶ γιά τήν κατάσταση στά Οὐράλια, γιά τή δουλιά τῶν ἐργοστασίων, γιά τίς διαθέσεις τῆς ἀγροτιᾶς.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 4 — ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Ἀπρίλη. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό Ι Πανρωσικό ἱδρυτικό συνέδριο τῶν μεταλλωρύχων.

Ἀπρίλης, 5. Μέ τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου ὁ Λένιν στήν ἔνατη (πρωινή) συνεδρίαση τοῦ IX συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο. Μετά τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου κάνει ὁμιλία σχετικά μέ τόν κατάλογο τῶν ὑποψηφίων γιά τήν ΚΕ.

Μετά τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ IX συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί μέ πρόταση τῶν ἀντιπροσώπων του γίνεται γιορταστική συγκέντρωση πρός τιμή τοῦ Λένιν μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐπικείμενης πεντηκοστῆς ἐπετείου τῶν γενεθλίων του· παίρνεται ἀπόφαση γιά τήν ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β.Ι. Λένιν.

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· ἐκλέγεται μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται: τά ζητήματα τῆς σύνθεσης καί τῶν ἁρμοδιοτήτων τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου καί τῆς Γραμματείας τῆς ΚΕ, τοῦ III Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων, τά ζητήματα τῆς Οὐκρανίας κ.ἅ.

Ἀπρίλης, 6. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ IX συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀπό τό κυβερνεῖο Καζάν: μέ τόν γραμματέα τῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς τοῦ Κόμματος Γκ. Σ. Γκορντέγεφ, τόν πρόεδρο τῶν συνδικάτων τοῦ κυβερνείου Α. Ι. Ντογκάντοφ καί τόν πρόεδρο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Ι. Ι. Χοντορόβσκι γιά τά ζητήματα πού συνδέονται μέ τή δημιουργία τῆς αὐτόνομης Δημοκρατίας τῆς Ταταρίας.

Ὁ Λένιν μέ γράμμα του πρός τόν Β. Β. Ἀντοράτσκι στό Καζάν ρωτᾶ ἄν ἔχει τή δυνατότητα νά συγκεντρώσει ὑλικό γιά τήν ἱστορία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τά μέτρα πού πρέπει νά παρθοῦν γιά νά ἀντιμετωπιστεῖ ἡ μή τακτική συμμετοχή στίς συνεδριάσεις καί συσκέψεις, τό ζήτημα τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἀπογραφῆς κ.ἅ.

Ἀνάμεσα στίς 6 καί 21 τοῦ Ἀπρίλη. Ὁ Λένιν γράφει πάνω στό γράμμα τοῦ Γκ.Β. Τσιτσέριν, πού ἀναφέρει γιά τήν ἐπικείμενη ἄφιξη στή Σοβιετική

Ρωσία ἀντιπροσωπείας τῶν ἀγγλικῶν τρέιντ-γιούνιον, σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή συγκρότηση καί τή σύνθεση τῆς ἐπιτροπῆς ὑποδοχῆς τῆς ἀντιπροσωπείας.

Ὁ Λένιν συνδιαλέγεται τηλεφωνικά μέ τόν Γκ.Β. Τσιτσέριν σχετικά μέ τό σχέδιο ὑποδοχῆς τῆς ἀγγλικῆς ἀντιπροσωπείας, πού εἶχε καταρτιστεῖ μέ βάση τό σχέδιο τοῦ Λένιν, προτείνει διορθώσεις καί προσθῆκες.

Ἀπρίλης, 7. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό ΙΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας (ΣΕΑ), ὅπου συζητοῦνται: ἡ πρόταση τοῦ ΑΣΛΟ νά ἀναγνωριστεῖ ὁ σχεδιαζόμενος ἠλεκτροσταθμός τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ σάν ἔργο κρατικῆς σημασίας, τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τό ζήτημα τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῶν ἐργατῶν τῆς ποτάμιας μεταφορᾶς ξυλείας, τῆς ἐπέκτασης τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν χιονοστιβάδων καί στήν ἀντιμετώπιση τῶν ἀνοιξιάτικων πλημμυρῶν, τῆς στρατιωτικοποίησης τῶν εἰδικῶν τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν, τό ζήτημα τῆς πριμοδότησης τῶν ἐργατῶν τῶν Οὐραλίων κ.ἄ.

Ἀπρίλης, 8. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἀπό τήν καταστροφή ἑνός προαιώνιου καθεστῶτος στή δημιουργία ἑνός νέου» γιά τήν ἡμερήσια ἐφημερίδα «Κομμουνιστικό Σάββατο».

Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο τῆς ἀπάντησης πρός τήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, τά ζητήματα τῶν διαπραγματεύσεων μέ τήν Πολωνία καί τῆς πολιτικῆς τῆς Ἀντάντ ἀπέναντι στήν Πολωνία καί στή Σοβιετική Ρωσία, τῶν ὑποθέσεων τῆς Μπασκιρίας, τῆς ὀργάνωσης καί τῆς σύνθεσης τοῦ Γραφείου Σιβηρίας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τά ζητήματα τῆς διεξαγωγῆς ἀπογραφῆς τῶν ἀτόμων πού ἔχουν ἐπαγγελματική πείρα, τῆς ἐπανεξέτασης τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ τῆς 5 τοῦ Μάρτη 1920 γιά τόν ἐφοδιασμό μέ πρῶτες ὕλες τῶν βιομηχανιῶν ζάχαρης, οἰνοπνεύματος, ἀμύλου, μελάσης, καπνοῦ, ἐλαιοειδῶν καί φαρμάκων κ.ἄ.

Ἀπρίλης, 13. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς καταγραφῆς τῶν καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων, τῆς ἀφαίρεσης τῶν κυβερνείων Τιουμέν καί Τσελιάμπινσκ ἀπό τή δικαιοδοσία τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Σιβηρίας κ.ἄ.

Ἀπρίλης, 14. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν συνδικάτων τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν καί τῆς πολιτικῆς Γραμματείας τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν, τό προτεινόμενο ἀπό τόν Γκ.Β. Τσιτσέριν σχέδιο ἀπάντησης στήν Ἀγγλία, τά ζητήματα τῆς συνένωσης τῆς ἐπαγγελματικῆς μόρφωσης στήν Οὐκρανία καί στή ΣΟΣΔΡ, τῶν ὅρων γιά τήν εἴσοδο τῶν μαξιμαλιστῶν στό ΚΚΡ (μπ), ἡ δήλωση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας σχετικά μέ τήν ἀνάγκη λήψης μέτρων γιά τή βελτίωση τῆς θέσης τῶν ἐκπαιδευτικῶν καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς πού συγκρότησε τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν τελική θεώρηση τοῦ νόμου σχετικά μέ τό Ἐπαναστατικό συμβούλιο τῆς πρώτης στρατιᾶς ἐργασίας· γράφει ἀπόφαση γιά νά ἐφαρμοστεῖ ἀπέναντι στόν Α. Ι. Ρίκοφ, πού ἀδικαιολόγητα ἄργησε κατά μισή ὥρα νά ἔλθει στή συνεδρίαση, τό διάταγμα γιά τίς καθυστερήσεις.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 15 τοῦ Ἀπρίλη. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν πρόεδρο τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας Γκ.Μ. Κρζιζανόβσκι, ἐπιβεβαιώνει ὅτι ἔδοσε ἐντολή νά δοθοῦν στήν ἐπιτροπή 15 ἐνισχυμένες μερίδες τροφίμων.

Ἀπρίλης, 15. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται: τά ζητήματα τῶν κέντρων διαφώτισης, τῆς ἐπέκτασης τῆς δράσης τῆς Γενικῆς πολιτικῆς διεύθυνσης τῶν συγκοινωνιῶν καί στόν τομέα τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· εἰσηγεῖται τό ζήτημα τῆς συγκρότησης ἐπιτροπῆς ἀποτελούμενης ἀπό ἐκπροσώπους τοῦ ΠΚΣΣ, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν καί τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τῶν συνδικάτων τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν γιά τήν ἐπείγουσα ἐξέταση τῆς κατάστασης στόν τομέα τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῶν ἐργαζομένων στίς ὑδάτινες μεταφορές. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τά μέτρα ὀργάνωσης τῶν κρατικῶν νοικοκυριῶν, τό ζήτημα τῶν πρακτικῶν τρόπων ἐλέγχου γιά τίς ἐκτός σχεδίου παροχές τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης τροφίμων καί τῶν μέτρων γιά τή μείωση ἤ τήν πλήρη ἐξάλειψη παρόμοιων παροχῶν, τό σχέδιο διατάγματος γιά τίς κατασχέσεις καί τίς ἐπιτάξεις, τό ζήτημα τῆς καταγραφῆς τῶν καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων κ.ἄ.

Ἀπρίλης, 16. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Α.Π. Σερεμπρόβσκι, πού στάλθηκε ἀπό τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας στήν

περιοχή Μπακού μέ έκτακτη έξουσιοδότηση γιά τήν όργάνωση τοῦ τομέα τῆς πετρελαιοπαραγωγῆς καί τή μεταφορά πετρελαίου καί πετρελαιοειδῶν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας· κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου ἀπόφασης γιά τήν καταγραφή τῶν ἀξιωματικῶν κάνει σ' αὐτό διορθώσεις. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τόν ἐφοδιασμό μέ κάρβουνο τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς, γιά τήν ἐπιστράτευση τῶν μιναδόρων, τά ζητήματα τῆς κατάστασης τῆς ἀνθρακοβιομηχανίας στό λεκανοπέδιο τοῦ Ντονιέτς, τῆς δημιουργίας ἐφεδρικοῦ ἀποθέματος τροφίμων γιά τούς ἐργάτες τῶν σιδηροδρόμων καί τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν κατασκευή τῆς πλατιᾶς γραμμῆς Ἀλεξάντροφ-Γκάι — Ἔμπα καί τῆς ἀνακατασκευῆς τῆς στενῆς γραμμῆς Κράσνι-Κούτ — Ἀλεξάντροφ-Γκάι καί ἄλλα ζητήματα.

Ἀπρίλης, 19. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν πρωινή συνεδρίαση τοῦ III Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν ἐργατῶν τῆς ὑφαντουργικῆς βιομηχανίας.

Ἀπρίλης, 20. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· βάζει γιά συζήτηση τό ζήτημα τοῦ τόπου φύλαξης τοῦ ἀποθέματος χρυσοῦ τῆς Δημοκρατίας πού πάρθηκε ἀπό τούς λευκούς. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τό ζήτημα τοῦ Γραφείου περιοχῆς Οὐραλίων τῆς ΚΕ, ἡ ἀπάντηση στή διακοίνωση τοῦ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν τῆς Μεγάλης Βρετανίας Κέρζον, τό ζήτημα τῆς ἀναδιοργάνωσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐθνοτήτων κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· στήν πορεία τῆς συζήτησης τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν ἀποθεμάτων βιβλίων καί ἄλλων ἐντύπων κάνει σ' αὐτό διορθώσεις. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τό σχέδιο διατάγματος γιά τά ὑπεδάφη, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή διάδοση τοῦ βιβλίου, τό σχέδιο νόμου γιά τίς πειθαρχικές καί διοικητικές ποινές πού ἐπιβάλλονται στά μέλη τῶν Ἐκτελεστικῶν Ἐπιτροπῶν καί στούς ὑπαλλήλους τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων καί ἄλλα ζητήματα.

Ἀπρίλης, 22. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Α.Μ. Γκόρκι γιά τά καθήκοντα τῆς σοβιετικῆς οἰκοδόμησης καί τό ρόλο τῆς διανόησης στό ἔργο αὐτό. Σέ γράμμα τοῦ καθηγητῆ Σ.Π. Κόστιτσεφ πρός τόν Γκόρκι, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι χρειάζεται ὁρισμένα ὑλικά γιά τή διεξαγωγή πειραμάτων πού ἔχουν μεγάλη ἐπιστημονική σημασία, ὁ Λένιν γράφει ἐντολή γιά τήν ἀνάγκη παροχῆς ὁλόπλευρης βοήθειας

πρός τόν Γκόρκι, δταν ἀπευθύνεται γιά τέτιου εἴδους ζητήματα.

Ὁ Λένιν δέχεται τούς ἐργάτες Καγιοῦροφ καί Σερεμπρόφ πού ἦλθαν ἀπό τή Σαμάρα, συζητᾶ μαζί τους γιά τήν ἐπισιτιστική κατάσταση τῆς ΣΟΣΔΡ, ὑποστηρίζει τήν πρότασή τους νά σταλοῦν στήν ὕπαιθρο ἐργάτες γιά τήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς.

Ἀπρίλης, 23. Ὁ Λένιν δέχεται τούς ἐκπροσώπους τοῦ μετώπου τοῦ Τουρκεστάν, πού ἔφεραν στή Μόσχα 20 βαγόνια μέ σιτηρά, δῶρο στόν Β.Ι. Λένιν γιά τά πενηντάχρονά του, τούς ρωτᾶ γιά τήν κατάσταση στή Σαμάρα καί στή Μπασκιρία, συζητᾶ μαζί τους γιά τά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τήν πολιτική τοῦ Κόμματος στό Τουρκεστάν, γιά τίς προοπτικές ἀπελευθέρωσης τῶν ἀποικιοκρατούμενων χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς· δίνει ἐντολή νά δοθοῦν 10 ἀπό τά παραπάνω βαγόνια στούς ἐργάτες ἐξόρυξης τύρφης καί 10 στά παιδιά τῆς Μόσχας, τῆς Πετρούπολης καί τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ζήτημα τῆς παροχῆς ἀπ' ὅλες τίς ὑπηρεσίες καί τά ἱδρύματα βοήθειας στή Διεύθυνση παραγωγῆς κρατικῶν ἐνσήμων, νομισμάτων καί παράσημων· θεωρεῖ τό σχέδιο τηλεγραφικῆς ἀπάντησης πρός τούς Λ.Μπ. Κράσιν καί Μ.Μ. Λιτβίνοφ γιά τούς ὅρους ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων μέ τούς γάλλους ἐπιχειρηματίες. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: τά ζητήματα τῆς ὀργάνωσης ὑδροτεχνικῶν τμημάτων, τῶν πρακτικῶν μέτρων χρησιμοποίησης τῶν εἰδικῶν πού βρίσκονται στό στρατό καί τῆς τελικῆς ἐξέτασης τοῦ ζητήματος τῆς ἄσκοπης χρησιμοποίησης τῶν εἰδικῶν, τό ζήτημα τῆς φρούρησης τῶν φορτίων μέ τρόφιμα στίς ἀποβάθρες καί στή διάρκεια τῆς ποτάμιας μεταφορᾶς τους, τῆς ἐπιστράτευσης στελεχῶν γιά τίς ὑδάτινες μεταφορές καί τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπό τήν ἐπιστράτευση αὐτή τῶν εἰδικῶν γιά τίς ὑδάτινες μεταφορές πού δουλεύουν στά ἱδρύματα τοῦ ΑΣΛΟ, κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή χορήγηση στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας τοῦ δικαιώματος σύναψης συμφωνίας μέ τήν «Ἑνοποιημένη ὀργάνωση τῶν γερμανικῶν ὁμίλων γιά τή μετανάστευση στή Σοβιετική Ρωσία», τό σχέδιο συμπλήρωσης τῆς ἀπόφασης τῆς 7 Αὐγούστου 1919 γιά τούς βασικούς κανόνες παροχῆς γῆς στή Γερμανική ἕνωση ἐποικισμοῦ καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν φτάνει κατά τό τέλος τῆς κομμουνιστικῆς βραδιᾶς πρός τιμή τῶν πενηντάχρονών του, πού εἶχε ὀργανώ-

σει ἡ Ἐπιτροπή Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ), καί ἐκφωνεῖ λόγο γιά τά καθήκοντα τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος.

Ἀπρίλης, 26. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς κατάστασης στήν Οὐκρανία, τῆς περιοχῆς τοῦ Ντόν κ.ἄ.

Ἀπρίλης, 27. Ὁ Λένιν ὁλοκληρώνει τή συγγραφή τοῦ βιβλίου «Ὁ «ἀριστερισμός», παιδική ἀρώστια τοῦ κομμουνισμοῦ».

Ὁ Λένιν διαβάζει τό βιβλίο «Ἐπιστήμη καί δημοκρατία. Συλλογή ἄρθρων τοῦ 1904-1919», πού τοῦ τό δώρισε ὁ συγγραφέας του Κ.Α. Τιμιριάζεφ, καί γράφει γράμμα πρός τόν Τιμιριάζεφ, μέ τό ὁποῖο τόν εὐχαριστεῖ γιά τό δῶρο του καί τά θερμά λόγια πού περιέχονται στήν ἀφιέρωσή του.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· ἀπ' ἀφορμή τή συζήτηση τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τήν καθιέρωση ἑνιαίας μερίδας τροφίμων γράφει παρατηρήσεις γιά τό σχέδιο καί συντάσσει σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τήν Ἐπιτροπή ἐπεξεργασίας τοῦ διατάγματος· κατά τήν πορεία τῆς συζήτησης κάνει διορθώσεις καί προσθῆκες στά σχέδια ἀποφάσεων πάνω στήν ἔκθεση τοῦ Φ.Ε. Τζερζίνσκι γιά τίς κατηγορίες πού προβλήθηκαν ἐνάντια στήν ὁμάδα τῆς προσωρινῆς διοίκησης τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν, γιά τήν ἔγκριση στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου νά δανειστεῖ 20 ἑκατ. χρυσά ρούβλια ἀπό τό ἀπόθεμα πού ἔχει εἰδικά κρατηθεῖ γιά τήν ἀγορά στό ἐξωτερικό ἀτμομηχανῶν καί ἀνταλλακτικῶν τους, γιά τόν τρόπο χρησιμοποίησης τοῦ τηλεγράφου ἀπό τά σοβιετικά ἱδρύματα καί τά ὑπεύθυνα στελέχη, γιά τή συγκρότηση ἐπιτροπῆς ἐξέτασης τῶν παρουσιαζομένων στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου ζητημάτων θεμελιακοῦ καί διϋπηρεσιακοῦ χαρακτήρα καί γιά τήν ὑποβολή προτάσεων στό ΣΛΕ.

Ἀπρίλης, 28. Ὁ Λένιν συμμετέχει στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τῆς συμφωνίας τοῦ ΑΣΛΟ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν σχετικά μέ την οὐντάρνικη ὁμάδα ἐργοστασίων πού δουλεύουν γιά τίς μεταφορές, ἡ ἔκθεση γιά τή συμφωνία μέ τόν ἀνώτατο στρατιωτικό διοικητή σχετικά μέ ζητήματα τῆς στρατηγικῆς, τά ζητήματα σχετικά μέ τήν Πολωνία, γιά τήν ὑποδοχή τῆς ἀγγλικῆς ἐργατικῆς ἀντιπροσωπείας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο

ἀπόφασης σχετικά μέ τή δημιουργία ὅρων γιά τήν οἰκονομία τῶν καυσίμων, τό σχέδιο εἰδικοῦ κανονισμοῦ γιά τίς σχέσεις τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ μέ τά τμήματα ἐσωτερικῆς ἀσφάλειας (ΕΣΑΣΦ) πού παραχωροῦνται γιά τίς ἐπισιτιστικές δουλιές, τό ζήτημα τῶν κατεπειγόντων μέτρων ὀργάνωσης μαζικῆς παραγωγῆς ἀνταλλακτικῶν τῶν ἀτμομηχανῶν καί τῆς παραπέρα μαζικῆς παραγωγῆς ἀτμομηχανῶν κ.ἄ.

Ἀπρίλης, 29. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργατῶν παραγωγῆς ὑαλικῶν καί πορσελάνης.

Ἀπρίλης, 30. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐπιτάχυνση τῆς ἀποφοίτησης γιατρῶν, τά ζητήματα τῶν μέτρων βοήθειας τοῦ Δυτικοῦ μετώπου μέ τρόφιμα, μέ φάρμακα, κτλ., τῆς λήψης ἐπειγόντων μέτρων γιά τή γενική ἐπισκευή ὅλων τῶν τηλεγραφικῶν καί τηλεφωνικῶν γραμμῶν κ.ἄ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

---

* Μὲ ἀστερίσκο σημειώνονται οἱ τίτλοι ποὺ ἔβαλε τὸ Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Τυπώθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1982
σέ 5.000 ἀντίτυπα
Τυπογραφικά φύλλα 33

ΛΕΝΙΝ

•

ΑΠΑΝΤΑ

40

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.